SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobdźarje so stajace nawětki a tabele so wyše wobkedźeja. Za reklamowy tekst w rjadku płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 27 — Budyšin — Pjatk, 1. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 68

Němska železnica před ćežkim lětom steji.

Generalny direktor němskeje železnizy dr. Dorpmüller, bź. fryzdu wjeczor wulku ličbu nawjedowazych politikow, zapósłanzow, nowinarjow, wyschich sastojnikow němskeje železnizy a sastupjerjow wyschnosćow k žebi pscheproshył, so by so wo hospodarskim połoženju a wuhladach najwjetscheho němskeho wobkhadneho pschedewsaća wuprajił. Dr. Dorpmüller njes druhim praji:

Dokhody němskeje železnizy su so wot 1925 derje rozwiše. Protyčne lěto 1925 je 4669 miljonow hriwnow wunjesło a dokhody sa 1928 so pschedewidźomnje s 5140 miljonami hriwnow stónča. To wosnamjenja, so su so wot 1925 na 1928 dokhody wo 10 prozentow powjetschile.

Poměra wudawkow k dokhodam, tak mjenowana ćežowa liczba je pak njedźiwajcy pschibywazych dokhodow s 82 prozentami jenaka wostała. To s tym swituje, so su **wudawki w jenakej měrje kaž dokhody** pschibywale. Rozwiće wudawkow pokasuje, so dyrbimy pschesyhtne srědki sa sakłe wudawki pschihotowaś, kotrež su někto hižo schityri lěta dyrbjale se smjerschenjom wudawkow ezerpicz. Wscha skutniwosć ma swoje mjechy, jeli so njeźmě sa pschedewsaće se schkodu bycz.

Dr. Dorpmüller pschipowědźi, so **za dźełanski ćaz we wobłužbje napinacej służbje** pschikrócźi. S tym pak potom k mjechy dóńdźemy, hacź bo kotrejež źněmy pschi nětcźischich wobstejnosćach hicź. Nadźijamy so, so ma nasch personal frosumjenje sa to. 1929 psched wobłužbje ćežkim lětom stejimy, runje kaž zyłe němske hospodarstwo. Dźiwa je jeno farjadnistwo w razionalisowanju do predka schło, hdyž to my byli. Ale hacź runje hnuy hižo 19 dźełakrjonow a 48 wotdźełenjow dźełakrjonow samknyli, dyrbi so jich hischcze wjazy samknyć.

Samolwicź so njehodźi, so mamy 30 direktzijow němskich železnizow, z kotrychž je najwjetscha dźesaca krócź tak wulka, kaž najmjenscha. Hdyž pak dźemy jenemu městu jeho direktziju wjacź, najscheźiwjenje mózmje rozcze. Tu dyrbja němskotatne a krajne knježerstwa hromadźe hicź, so by s nakopjenjom kutowańskich naprawow pschejara njeschkodowało.

Rěcźnik na nimo měry wulke **pschibywanje ćeże penzijow** pokasa, kotrež je 1913 121 miljonow runje 17½ prozenta mjdow wuczinika, a je dźensa je 471 miljonami 40 prozentow mjdy dozpitka. Wona budźe dale pschibźerać hacź 1926, hdźež z nětkle 595 miljonami (to je 50 prozentow) mjdow, na najwyschschi stopjeń stupi.

Dorpmüller potom **konkurrenzu automobilow** naspomni. S njeje dokhody wupadnu, kotrež so na 250 miljonow lětnje. wobliczeja, a ja někotre lěta na 500 miljonow frostu. Jeli so by konkurrenza w teile formje dale trała, by so ludowe hospodarstwo powschitkownje ćežko poćišchko, dokelž so transportski instrument němskich železnizow njeby wjazy połnje wutwórił.

Rusa by so hischcze powjetschiła, hdy byschmy do dale spadowazeho hospodarstwa saschli.

Tule ćežku periodu pschewinjemy, hdyž dołhokhwilne požeńki po sniežnych wumjenjenjach dostanjemy a hdyž so nam reparacije (wójnske wotschkodźenja) położa.

Dr. Bünger so jako minister indowcie zdźěłanosće pomjenował.

Sakskeho žejmskeho sapósłanza a pjedawschcheho justizneho ministra dr. Büngera je ministerski president Heldt sa ministra ludoweje sdźěłanosće pomjenował. Dr. Bünger je swoje sastojnstwo 1. januara nastupił.

Mobilizaciski plan ćeskeje artillerije kradnyli.

Po powěsćach s Prahi su bźezu rano we Wolonuzu w artilleriskich kasarnach sensazionalne paduschstwo słuzili. Paduschi su najskerje njemyleni dźěłali, dokelž su so we wschěch kenzlskich kasschcze pultow s mozu rozpacźile. S blachom wobbity wulki kasschcz rozpacźili, w kotrymž so **mobilisaziske plany sa artilleriju khowaju.** Hacź do schtwórka wjeczora njebe pak hischcze swěsćene, hacź su so mobilisaziske plany kradnyte, dokelž běchu akty do hromady rosmjetane. We wojeńskich kruhach mjenja, so ma paduschstwo politiski posadnosć, a sda so, so je so po porucźnoscźi zuseje mozy słuzyło.

Poincarcowa druha rěć wo cisasko-lothringskim praschanju.

W deputertskej komorje je schtwórk Poincare wo elsasko-lothringskim praschanju snowa rěcźał. Roskłoži, so wopacźnosće sarjadnistwa njeju autonomistiske hibanja woprawnile. Prósdne mětna, s wotpuczowanjom němskich sastojnikow nastate, su so dyrbjale wupjelnicź. Cźežko je było, snuska Francowskeje sastojnikow namakacź, kotrež franzowsli a němscki rosumjachu. S elsasko-lothringskimi sastojnikami je so lěpje wobkhadźało a jich kollegam je snutskowneje Franzowskeje. Wobydlerjam Elsaša a Lothringskeje je so lepschina daka. Po stawje 62 Versailleskeho srěcźenja njeje Franzowska nězhubschim němskostatnym sastojnikam niczo dołżna była. Wona je dobrowólnje płaczenja pschewziała, kotrež by dyrbjała Němska dopjelnicź. Franzowski parlament je sakonjowemu naczisku pschikłokował, so bychu so wojerske penzije sa Elsaśanow, njedźiwajo na to, so běchu pod franzowskej abo němskej khorhoju służili, mjes sobu wurunale. Franzowska je we wschěch elsasko-lothringskich należnoscźach wschо cźinika, schtož cźłowjek samo. Skadźba procentow w elsasko-lothringskim sarjadnistwje pschisłuchajenych Elsaśanow a Lothringskich je wot 25,8 proz. w lěcze 1914 na 52,57 prozentow stupiła.

Poincare potom wo wobcźežowanjach dla wrócźostajenja Elsaśanow a Lothringskich pschi rozdźělenju rjadow (ordenow) a pschi wobsadźenju sastojnstwow rěcźesche a pokazyche, so bu so w tychle padach wrócźo stajeli. Statne dawki bu w Elsaśu te same kaž w druhej Francowskej. Schtož mětne dawki nastupa, autonomija na tym niczo njepschemění. Cźeże, kotrež na elsasko-lothringske gmejny padaju, njemóża so franzowskemu knježerstwu porokowacź, pschetož wona s wulkich wudawkow gmejnow w Elsaśu a Lothringskej nastawaju.

Juhoslowjanska ruske knježerstwo jako zakońske připóznaje.

Sagrjebjte „Nowosti“ 29. januara pischu, so je pomjenowanje pósłanza dr. Ssmodlaka (dotal w Madridu) sa pósłanza w Moskwje w Romiskich politiskich kruhach wotrjadnu ležbliwosć sbudźiło. Juhosłowjanska njeje hacź dotal wuprawjene poćahi k Ruskej měła, teź njeje niczo wo ućahim jednanju a wuprawnjenju diplomatiskich stykow zhsthcecz było. Tohodla je pomjenowanje rousse knježerstwo pschekwapiło. Romske nowiny 28. januara we tymle swojim powědźa, so juhosłowjanski pósłanz w Barlinje, Balugdźicź, je snaty jako najzjaworjenischi sastupjer wobnowjenja pomérow mjes Ruskej a so je cźasto wo tym s ruskim pósłanzom w Barlinje jednał. Jeli so po powěsći wo wobnowjenju poćahow mjes Juhosłowjanskej a Ruskej jako wérna wupokaje, potom to wojnamjeni, so po politiske połoženje w Europze zyle pschemění. Sjawne je, so Juhosłowjanska njeje tak se zantzneho pohnuća cźinila, ale w pschesjenosći s Franzowskej a drubimi wulkomocami we wjeczorje a hdyž su Zohuslawy Makeje ententy tonu pschihłosowale.

Smjerine wusudy w Spaniskej.

Po privatnych powěsćach se schpanskeje njesy so po zhlej Schpanskej nowinska zensura s wurjadnej krutosću nałožuje. Knježerstwo njesy s wójskom najwótrischo straźuje. Puczowańske pały puczowarjow najkedźbliwischo pruhuja. Někotři **naschtyrjarjo wojerskeho sdźěła su do Francowskeje cźeknyli,** a to Alexander Laroux, Gamboa a wjednik radikalnych Alba. Prjedawschi wójnski minister general **Agwilera,** kotryž je so w Ciutad Real narodźił, je so s wjednikom něhdyschnjeje konserwatiwneje strony, **Sanchezom Guerru,** a jeho žynom na cźoło hibanja stajił.

Sanches Guerra, kotryž wopacźne mjeno žebi narjekujcy wutworu wjeczor do Valencije pschiběže, nóz w jenym hotelu blisko města pschebu. Najsajtra rano je automobilom do kasarnow 5. artillerikskeho regimenta, we Valenciji stejazeho, pschijědże a mějesche potom w kasarnskim dworze rěcź, z kotrejž wojakow namolwjesche, so bychu so we swojimi towarschemi w Ciutad Real k sdźěłanej pschisamknyli. Regimentowy wyschk, kotremuž so podawk hnydom wossjewi, Sancheza Guerru s jeho žynom sajeca da a w pschesjednosći s městowym gouverneurom do wosejskeho jastwa jawrje.

*

Najsłuknischa brón, kotruž Primo de Rivera lón so jastupacź da a jim sdźěli, so so winikoja kruće pokhłowazija, kotruž s lětadłom nad městom motmjetacź da. Tole namelwjenje na sdźěłakskich wojakow takle rěkasche: „Poddajcze so hnydom, wróćcze so do kasarnow, hewak budźa so na Was jukje bomby mjetacź.“

Hdyž so wojacy s Madrida s nakładowymi automobilemi do Ciutad Real pschijmjesechu, běchu sdźěłarjo hižo łanowy pschi schćihanych dróhach wróćo wsali. Artillerkistojo běchu so do kasarnow wróćili. Wobkhad po železnizy bě so wobnowił. General Orgaz, kotrehož bě Primo de Rivera do Ciutad Real wotpósłał **někotrych spjeschnych offizjerow sajeca da.** Potom wschitkim wojakam garnisony so jastupacź da a jim sdźěli, so so winizy kruće pokhłostaju. **Nahły žud je cźisch offizjerow, z kotrejuž je jedyn cźełnik, k žmjerći sasudźił.**

Kral Alfonso, kotryž je so bźezu do Madrida wróćił, z generalom Primom de Rivera wo naprawach wuradźuje, kotrejž maju so cźinicź.

Dopjelnjowacze wóły w Jendźelskej.

Pschi dopjelnjowazej wólbje we wólbnym wokrjesu North-Mid-Lothian (w Schottiskej) je kandidat dźełaćerskeje strony pschećiwo konserwatiwnemu kandidatej k wjetschinu 952 hłosow dobył. Hacź dotal je tónle wokrjes wjacź lět konserwatiwny był.

Jendźelska Amana Ullaha njeuznawa.

Na napraschenje w delnim žejmje je swonkowny minister Chamberlain rjekł, so jendźelske knježerstwo nochce we Afghanistanje jenu abo druhu stronu podpjerać a do snutskownych należnoscźow kraja sapschimnować. Pschesce žebi žiwje, so by so w Afghanistanje twjerdše **załoženje** zentralne knježerstwo wobnowiło a je hotowe, taźemu knježerstwu pschećiwnje napischecżo pschihnicź a je pschi wobnowjenju a pschi rozwiću kraja podpjerać. Chamberlain hischcze pschijimnu, so je Aman Ullah offizjalnje pschipowědźił, so so króna wotrjekuje. Jendźelske knježerstwo hacź k wotomikej, w kotrymž budźe sjawne, so afghanski lud jeho njedźiwajcy jeho wotrjekujenja powschitkownje jako krala wobhladuje, jeho knježerstwo njemóże jako prawe knježerstwo Afghanistana pschipóznacź.

Emir Habib Ullah čeka.

Wobzebity dopisowaś Londonskeho „Daily Telegrapha“ w Peschawaru powe, so dhże **emir Habib Ullah s Kabula do jendźelskeje Indiskeje cźeknyła.** Mózno je, so hižo s puczowańskim lětadłom do Peschawara pschileći, kotryž je schtwórk s Kabula wuleczał. Jeli so so tale powěsć jako wérna wupokaje, tukanje nowych mozow nabudźe, so je Jendźelska sdźěłarjow skradu podpjerowała.

Dokelž jendźelski pósłanz w Kabulu s nětkhdyschim nutřejšnym hejtmanom na trónje jara pschećelsknje wobkhadźa, je Londonski „Daily Mail“ samo tak daloko schoł, so je sjawnje rjekł, so je sir **Francis Humphreys Habibo Ullaha na trón žadźił** a je so s tym njepschećelstwu pschiwiłowazych Amana Ullaha wustajił. Pschećiwno tomule **wudawanju** ko konserwatiwna „Morning Post“ s wótrymi słowami wobroża. Pschede wschěm na to pokasuje, so rosschěrjene tajtich powěsćow stejischcego jendźelskeho pósłanza w Kabulu jara poćežuje. Pokasuje so na to, so so sdźěłarjo pschi wojowanju w dezembrje jendźelske pósłanstwo wobhładźili. Powědako pak je so, so je sir Francis Humphrey hrjedź tśeśeńcy pschi pósłanstwowych wrotach k pschiwiłowarjeni Habiba Ullaha dołhi cźas jednał. So je nětcźiske powědanje nastało, njesda so tehodła zyle tak njerozumne a fantastiske był, kaž „Morning Post“ mèni, hačrunje dyrbi so pschijnacź, so Jendźelska nima zanych wotmyślenjow na afghanistanski kraj, a so **wopraudźiły** strach sa njewotwisnosć kraja s Ruskeje wukhadźa.

Na leczenju s Peschawara do Kabula z semi podujene transportske lětadło maju sa zhubjene. Někotre njesnate lětadła, kotrež běchu so wupóśiłe, so bychu sa snjeschbynym lětadłom sdźěłane, su so bjes wuspěcha wróćiłe. Wozenje s Kabula do Indiskeje drje so tohodła, dokelž je pschestroschne, wotstorcźi.

Namórske brónjenje Zjednoćenych Statow.

Pśichi debacje wo twarje kichijakow w senatu je senator Reed kedźbliwosćej shudźaju rěcź mók. S wulkej horliwosćeju sa to rěcźeshe, jo by ko knjeźerśiwowy program wo twarjenju nowych kichijakow pśihijał. Se zapśiwzejnym zjawowali so pśichećźiwo konaćkam, entuzijastam a jagitiśtam wobrozi. Na bronjenje Jendźelskeje, Franzowskeje, Japanskeje a Pólskeje pokazuju praji:

Wójnśke rady kóždeho luda žu starobliwe plany wudźelkale, kótrejž śo na potrjebnje amerikańskeho wójnskeho łódźerstwa nabliźa. Tyrbimy śo na śeźenja śmišnego, hacź runje śu śo wot spócatka stalowinow śeźenja stajnje kamake. Sadźerjenje Jendźelskeje mjenje abo bóle na wobroźenje Ameriki dźe. Amerikańśi statnik, kótrejž se sadźerjenja Jendźelskeje nicso njenawupśuje, njeje tśinany, so by amerikańśi lud sastupował." Reed zdaśe, so by śo nig jenoj łódźiwo natwarile, kótrejž by kóždemu dowólenu źiźbu świśeźene było, ale amerikańśe łódźiwo, kótrejž by tak bólne było, so byśmótej śo dwě twójańkowanej łódźiwje wuchowaśej, jo nadpadowaju. Pśichódna daś amerikańskeho wójnskeho dolha by śo mohła jara pśichódobnje na to nałožiś.

Ze Serbow.

Dnjowniśca.

Pjatk 1. mał. rózka.

Brigity — Ignacija

† 1921 Jan Arnošt Holan, rodźeny w Drjećźinje, bywši rektor Revalskeho gymnazija w Lukojanowje pola Niźneho Nowgoroda pod sćełkwami ruskeje revolucije.

† 1873 w Sprejcach faraf dr. theol. Nowotny, zahorjeny Słowjan, pśełožeŕ „Labyrintha swéta", wot Komenskeho.

† 1870 baron Gustav ze Schoenberg-Bibrau nad Łuhom, wulki dobrośel serbskeho luda.

* 1864 Handrij Zejler, naš pśeni wulki basnik we Słonej Boŕśi.

* 1817 w Slepom Julius Wjelau, wulki narodny wojowaŕ a bźeźeŕ, pśełožeŕ psalmow.

Z naśeje zbérki nałožkow a bajkow.

Wohoń dźeśaś bźe w starych śasach ćežka wěc. Hišće wokoło lěta 1810 stawaše so to w naśej chóli takle: Pytachu sebi „hacu". „Haca" abo po Mužakowskej rěći „gaca je dwójka khójźkow z jeneho zdónka abo korjenja wurosćenych. Mjez tajkej dwě wotnozy bu knebl ława kruće zatykany a pśez jeju sylnosć twjerdźe dźeržany. Potom ćahachu po ławowjotym knoble napołoženy postronk tam a sem, doniž so njezapali. — To je faraŕ Julius Wjelan hišće jako dźśco widźaŕ a w lěśe 1882 wopisaŕ. Je to najstarše ważnje wobeń zastrojić, z dwémaj kruchomaj drjewa, najradšo twjerdšim a mjehšim, kiž so w starych indiskich pěsnjach wopisuje a jako potajnstwo ze swjatym znamjenjom „hokateho kśiża" woznamjenjuje.

Z mudrosće Jana Radyserba:

Hač smyk na trunu pomasnje,
Teź kromy Pětr zojbrawje.

*

Sto hólcki rodźa, starša wě,
Za młode na wšěch kwasach bě.

Z Wjelanoweho pśełožka psalmow.

123. psalm.

Ja k tebi wóći pozběhnu,
Kiž bydlonje maš na njebju.
Kaž wotroćkowoj wóći
Na kujeźich ruku hladatej, —
Kaž dźowćinej stej wóći.

Na ruku knjonje złożenej:
Tak naśej wóći hladatej
Na Knjeza našoh' Boha,
Haž smiliwši so nad nami
So hnadnje nam wotwoła.

*

— **Wo mjedrje.** So je mały rózk worakawy pachoł, to dźenja rano spómnachmy. S kichijaśaśi tśiśkańzu je sastupił. Mérjachmy dźenja rano w naśich stronach 16 hać 22 stopj. symy. Wjećorańnje nadźijachu śo, so symna pórušeśći, dožeź ś wjećora Europy sylne nižiny leža. Ale sylna wyšina nad rauśkej Europu tuchwili na naśe wjedro skutkuje. A ś Azorskich kupow pśichtadża nowa wyšina a wyšina nad nami najźerje sćełnu. Tuž brje tola rjenje a śuchu wośtanje. Kak je symu budźe, njechodźi śo prajiś. Kruchu kniežich knjezźiwo bólko njetraje a byrnjeź tuśes mały rózk rikaś. — Śutše śobotu śtudźa 5,43 hodź. a kjowa śo 4,45 hodź. Mésacź śtudźa po połnocy 1,39 hodź. a kjowa śo dop. 10,57 hodź.

Februar abo mały rózk.

S dźeśnišnim pjatkom sastupimy do maleho rózka, kiž śo pśeco druhimi nježagami wusmamjenja ś tym, so je krótśi hać druhe a ma jenoj 28 dnjow. Mały rózk bywa druhdy hišće jara symny nježag a móže pokazaś, so samśne dokonja w mjerjenjenju a śćełkańagu kaž jeho wjeśi bratr wulki rózk. Tola bliźimy śo w małym rózku pśeco bóle naléćunemu cźežej. Pśichińu bórzy duny, hdźež Boże błónćko milišće a cźopśiśe pruśt śećele na symnu semju, so by ju wuludźiło se symśeho spara. Natarjej pocźina śaso pśeśe pśichitowaśe dźeło do ruku hladaś. Boże błónćko śłodźi wyšće a wyšće a duny hladaju pśichźeraju. Wutrobu cźłowjeka napśelnja nadźija na rjeśiśi cźopłiśi poczaś.

*

— **Ześamonoźarśtwo.** Saźěžnu nóz je śo 29-letny śchośer ś Kumwalda w bybleńju śwojeju starśeju, kiž w Budyśinje bydlitej, ś pśimom saźěžeźaś. Schto je žiwjenja śiteho, kiž mandźelku a śi dźěcźi zawośtali, do kuśerja hnadu, njechodźeśće so hišće dospołnje zarěźeź.

— **Wobśebita pśichiłoha.** Sa naśich cźitarjow a cźitarki w Běłej Wodźe a wokolinje pśichipokazujemy k dźensnišnemu cźišłu wobśebitu pśichiłohu firmy Felikła Jochmanna w Běłej Wodźe, ś kótrejž firma poliśca pśichiłobnu ikladnosć k nakupowanju za cźaś jeje „Běłeho tydźenja". Naśich tamnišnich cźitarjow proźymy, so bychu pśichiłohu pśicźeźelnje wobźeźowali.

— **Sowobodne mjaźowe jśiki (Freiśank) w Budyśinje.** Sobotu 2. februara dop. wot 8 hać 10 hodź. wotedawa śo kuśe howjaśe mjaźo, punt po 40 pj., kuśe świnjaśe mjaźo, punt po 50 pj., kuśe cźelaśe mjaźo, punt po 50 pj.

— **Póstniska zabawa Budyśkeho Sokoła!** Je po ptaćin kwasu! Njewěm, hdźe je měł wulkotniśi raz, hač w „Krónje" 17. abo hewak druhdźe 25. wulkeho rózka! Na kóždy pad bě w „Krónje" rjenje a wšém srokam, sobolikam, hołbićkam a rapakam je so tam smjerć lubiło. Bě tam teź wosebita družina módro-śerwjenych ptaćkow — **„Sokołow"**. Te su jara sebjewědome, hordźiwe ptaćki. Te su sej prajile: „Stoź móża sroki, soboliki, hołbiki a rapaki, to my teź dokonjamy!" A tohodla **wuhotuja njedźelu 3. februara w Budyśinje** — dźe nic kwas — ale **zabawu**, na kótrejž budźe hišće wjeselšo, dyžli na kwasu! Stóź to njewěri, njech so pśeswědźi! Njech so pśeswědźi, zo serbski Sokoł njedokonja jenoź zwućowaś, dźěłaś za narod a spěwaś, ale teź hajiś rjanu, strowu a śistu prasersbsku wjeseloś! Potajkim, lubi Serbja, wśitcy njedźelu wjećor do Budyśina do „Bólšeho konja" na póstnisku zabawu **„We raju žorta a wjesela"** Budyśkeje sokolskeje jednoty!

S Kelliz. Sobotu stajnje wuśeśe méstno pśichi lubomnej ludowej śkuli, kiž knjes wuśeŕ Münch jako lajtnjeŕ sastawaśe, bu wupśisane. Na njo dóśe so pjeć wuśerjow samolwitko, ś nich běchu śchtyrjo ś Łužiśy. Wś poślednim poźełenju śchullśkeho wubjerka wupśiwaśichu za tuto méstno knjesa wuśerja Rosu ś 16 głosami pśicźeźenja jenoho. Knjes wuśeŕ Rosa skutkuje hižom pśichi naśich śkuli a je ś Bukeź k nam pśichićhoł.

S **Lubija.** Nałe wumrěŕ je śchtwork rano ś Bożej ruźku sajaty śnaty Lubijśki ĺékaŕ dr. Fülle. Sa cźaś swójeho pśichińdźe won jako ĺékaŕ do tudomneho wojeńskeho lazareta a wukonjeśe pośdźiśo tu ćiwoju praxis hać do ćiwojeje nałeje śmjerśe.

S **Karnjenja.** Sobotu 6. februara wjećor pśichedźuje w śali hośćenja „Méśto Drjeźdźany" ozajnśi ĺékaŕśki śtatnik Köhl wo ćiwojim leźenju pśiśes Atlantiśki ocean. Sa pśichodnjośk śo w mésece a wokolinje jara śajimuju.

S **Delnjeho Wujeśa.** (Porjedźenka). W śrjedowniśkim cźišłe „Śerbśkich Nowin" śtejeśe ś naśpeśe wojo, jo je staŕy śmaty braśchka Handrij Mjetwa (Mürbe) ś pśichinjenom Bechtaŕ wumrěŕ. Wón rěka Bechtaŕ, ale nig Brechtaŕ, kaž be śo śmjelnje woczišćeźało.

S **Wjerjeŕ.** Mandźelśku wikowaŕśu ś nowinami Wittiga śrjedu dopołdnja w jeje bydlenju **morwu** namakachu. Kaž je śwjećene, je śebi jona ś pśinowowym śajedźoćenjom źiwjenje wśaka. Wospomty ke śaźowośrjodźenju njemóžachu wuśpeźa. Wo pśicźinjenje śamontordaŕśtwa njeje nicso wěźe śnate.

S **Wunja.** Tudomne towaŕśtwo wołeběrarjow elektrikśteje śwěźy a mozy wotmś śwoju generalnemu śhromadźišnu. Letne śliźbowanje ś 3700 hriwnami cźišćeno dobyła śo pśichedpokłaźi. Tute pjenjeźy maju śo podśišća za ponowjenje wjeśnje powodoweje śyće wuźiś. Świaśi śniźi śwoje płacźiny za elektrikki pręd na 18 pj. za kwh., hodźimy za śwećenje a na 16 pj. za móź. Do pśichedźenja wołacha śaso knjesow Michtera, Nowaka, Króna, Kulera a Waśchnika.

S **Cźišnego.** Naśi dolholetny gmejnśki pśibóśeŕ pśichśtupi Robert Fiścher, je 65 lět staŕy wumrěŕ. Jeho pohrjebnu we Cźišnjańśi gmejnu a wo wjeśne towaŕśtwo wośtanu njeźabomnjene.

S **Běłeje Wódy.** Dźenja pjatk śwjeśi tudomna wobydleŕka Hana śamb. Jurjowa rodź. Nowakeja śwoje 90. narodniny. Wona narodźi śo w Małym Dźěwinje we Zarowśtim wokrjeśu, a bydli wot lěta 1884 w Běłej Wódze. Je teź hišćeźe pomérnje śtrowa.

Se **Śleho Komorowa.** Póndźeśu rano 1/4 9 hodź. śo na dwóźy do Śleho Komorowa II rubjeźnu nadpadu. Mandźelśku ś Horkliśch bakałow, kótraž ś dwórnišćeźa domoj dźeśe, zadźerja muźśi sawołajo: „Sadźaj abo iśtaś! Toźhu jow!" Jonje pak śo poradźi cźeknuś. Nimodnuju ludźo nadpadnika wotśtrašnuchu, tola jeho njepśichimnuchu. Wón je nékdźe 30 lět staŕy.

S **Léśćańom** pola Hródka. Sa krótki cźaś je tu 22 śchulśkich dźěći na wośepiju (Maśern) śfhorika. Na pśichas wokśejźneho medizinalneho rady w Khocźebuju bye śchula na 2 njedźeśe śamknjeź.

Z Łužicy.

* Se **Sokonja** n. Sp. Dnja 1. februara bu knjes wyśchi inśpektor Müller, kiž bźeśe ś wjednikom tudomneho dwórniśća, do Budyśina pśeśeźaźeny. Na jeho méśto pśichińdźe knjes inśpektor Weber ś Biśtopikeho dwórniśća.

* S **Habrachcźu.** Wo sastojnstwo tudomneho méśćanśkeho nošyty próśuje so 58 sajimcow. Mjes nimi je 19 juristow.

* **Se Seiffennersdorfa.** Wobtrjeźej wóśy namakachu póndźelu cźežeho wobśkodźeneho Augustina Schölera le śmjerśnjenymaj nohomaj leźo. Śsobustawny śanitetnje kolony dowjeśechu wobźarnjonemu do Warnsdorfśkeje khorownje.

* Se **Jitawy.** W nozy ś wutorje je śo 34śtnu jobmějićel wobkhoda ś płunom śajedźoćiś. Jeho wutora dowjeźenjo ani Korowcźenjo njeźwaja do mésta hić, po śtarem waśchnju w cźrjach śe śapinkanc a w śchtrympjach. Hólcźiśka na torhośćeju hnydom pócźnu hśhicźeć: „Cźerjerjo cźahnu, hladajcźe, cźerjerjo du." Nétko ko gruntowniku po hławnej méśćiśkej wyśchnośći wopicźa a nowa śchórnicźiś.

„A njepśchiśtoji jim to", pśchikćiwowaśche maći. „Bo śtarenu bé to lépje! Schto pak śej chześch! Saźo buchu knjeźa rjekli: „Biśte ochs, Bóhm!"

„Alle hižo njech je dośeź tych śtórźbow, Jakka, a powdaj radźicźo ivo kwaju", śaśkeźi Terka, kótraž ko njeśeśenje wokolo kachlow wjerćeśeśe. „Tak jara źym śo wjeśelila, so pśichińdźech, a nétko daśch śo do śkorźenja, śyśiću jenu śtórźbu po druhej! Sćze dha prawje wjele hośći wuprośiłi?"

„S njewjeśćinjeje śtrony pśichińdźe jich śnajniźeźiho bwacześi, a ś nawożenjoweje teź njenje njebudźe — kak je ś druśkami, to tola śama wěśch, hdyž śu ś nich."

„Je naj śchśéśeś — Haniczka chźyśhe wśchźe towaźiśchi prośchene měćź, so by naś hyło cźśjoda."

„Je to śtaroźeś, mój jejdyrko", pośdychny Libkowa. „To luba Kulkowa śo wam kokaźowo najpjeźe, kelko hyś o wśchoho hałke pobije!"

„Hdyž je telko hośći, budźe teź pomoz wulka", wobkwćźowaśche hyn. „Śtśhyśchu, śo śo hośpoźy ś pśichinjenim nimale hotuja. Wet Kavratilez pośćeźu pok cźeśeśe. Ale nétko hych tola radźcho chcył do wokźarnje dóśeź a ś konjom pohladaź a so hych wam teź trochu drjewa nadźiłał, jutśje njeśmeju tonu khwile".

Dś śo jenoź lehnuć, Jakko, — konje a ćłót śhm wśchźem wobśtarał, a na drjewokakanje je cźaśa dośeź," pokśeśeśe nan. „Ty dyrbiśch śo tola teź trochu wuśpaś!" — Dejhźo na dźeśaćź, a jutśiśchi dźeń dyebiał śo tola naśtajeś pryedy hać śo śchćeźeć pócźnje — maśch w Laćźowoje jehnać dale . . . ."

(Pokraćowanje śćeźuje.)

Na Librowem gruńće.

Roman Terezy Nováková.

7] (Pokraćowanje.)

„Cźi tola ninaju źane nutświdźenje", powośdychny młódśchi Libra. „W lécźe honja naź do léśow na drjewa, dyž jich doseź jahow nadźélamy, so bychmy je śaźo do śyhelnicźow śaźweśli, w mésece je naśich konjow śtajnje tyćeła. W symje, dyž śu hubjene pucźe, śećelu naź na Moraźen — hdy my źiwoje dźéko wolónźemy, za tym śo źadyn njeprašcha . . ."

„A tych placźenjow a wścheho!" pśchidźawaśche Librowa, „hnadnemu tujcźej a kantorej a mikośćiwej wyśchnośći. Tu śwéłły wowś, tu symjeśćiku lemu a dwé horśći lemu, tu jeźe, tu śaźo tykaną. — Wśchitko dźe ś gruntu."

Staŕy dźédź nétko hižo śapśchija, so hyn a wunk a pśchihodna dźowka na robotu śtorźa. Pośkiwny ś hłowu, bjeś ś hłowu. Hdyž bé hośpoźa jdychujo śwoju pścheterpowanu réć śłónćiła, pokaźi jej śmorśchćejemu nku na naśi kochel, so by śtrójźi, a poćza śe śwojim śłabym hłosom: „To wśchak hišćeźe nićźo, to wśchak hišćeźe nićźo, naścha Marjanka! Macźe placźenjow doseź a doseź — ale pryedy hyłoachu hišćeźe hinaśće!

Pyjedy hać bé thźor Józef, daj jemu Bóh Kujes wéćźnu njebjeśku śławu, je patenty widał, njebéśće grunt-towaŕ śamo najźitamejniejśchi niź ani doma na gruncźe — wot póndźeśe hać do śoboty dźékaśche na knjeźim, we **Telcźim** dworje, hdźeź to nétko „na familijach" réka. Do-**Pomhuam** go na to, ja bćch mały hółcźeź, śym bo tam **nakhodźił** a najéśdźił ź nankom! Wśchitko śmy tym méśćanśkim knjeźam nadźélali, śaśwyali, poźneli, śyma pobyli a wupśuśchili — na źiwojim śmy dźélali jenoź w nozy a we njedźeli — wśchitke dźéło padźe na źórśke!"

Śćwójźoa pośtrachośke kedźbliwje śećelka śrośumkliwemu powédanju śtarcźowemu; hdyž krótkeho dycha dla wotmjelkny, podśtrhny młódśchi Libra: „Ze śće ke Bohu Knjeźej a knjeźnje Maźiji dźakowali, hdyž śu wuśchśe! To je śo tola gruntam wołożiło!"

„A Jobko luby, śławnje to njebéśće!" wuźmnja śo dźéd je śapadnym, hješłuśnym ertom. „Do dwora śmy hižo njeješdźili, ale źadachu wot naś źakośtne darki — a my jich potomnišći tych źadałowych wójnow dla ani płaćicź njemóžachmy! Naśiećichu śej, śchtó wé, kelko rynśkich — a hdyž bé po tych wójnach, śebrachu husarow a pópśkachu jich na ekkehuźje — — Bé to śchśka a śtorźenja hjeś śdśka na gruntach, tehdom śym hižo hośpodarił na naśchim. — Wścho śym pychedał, hdźeź śchto béśche, a donjeść „renczuti" knjeźam w méśece! . . ."

„Myślu, so te śhéźorśke patenty śu pśchiśchśe ś płaćiwośće, wśchako naś ta robocźańśka haśja hižo śaźo śchwika, kaž je naś śchwikawała. Do dwora njeśédźimy — ale hewak njejśmy śrnéćej zunopravni", hórko wuprajł śo staŕy hejbodaŕ, a młódśchi Libra deda:

„Najśhorźe je nam tudy, na méśtśkim! Knjes wyśchśchi śarjadnik a knjes wyśchśchi hajnik w Bystrym pśchezo posłatam, rjekhu tak a tak, kaź śo cźi wjebźe, Libru, kajśe śu źuś, kak du cźaśy . . . Ale hdyž do méśta do kenźkje pśchińdu, mje jenoź naśwarja, a hdyž hyndom wśchitko prawje njesapśchijam, śchto wote mnje chźeźa, to śareja: „Biśte ochs, Bóhm!" A ja tola doseź po némśku rosumim, derźcźo śo ś Jédlowśkimi a Straśchowśkimi a „karisch" („herrisch", pśiśowmu némśkemu). Ale hdyž śo knjeźa na cźłowjeka tak wottorhnu, hnydom njejśmy śwój . . ."

„Ja śym rada, so tam thodźicź njetriebam", podóśkny Libroba. „Njebyła-li by tych hermankow, to bych hyła ani méśta njepóśnała."

„Njetrjebaće źebi nicźo ś tobo śćinicź macźeśka", rjeknu staŕcha dźowka, Maruśchka, „na burśkeho cźłowjeka we méśece borkaja, so je śe śtareho śwéta."

„Baj, hoj", pśchihożowaśche jej bratr. „Hižo bej Jeźwicźenjo ani Korowcźenjo njejźwaja do mésta hić po śtarem waśchnju w cźrjach śe śapinkanc a w śchtrympjach. Hólcźiśka na torhośćeju hnydom pócźnu hśhicźeć: „Cźerjerjo cźahnu, hladajcźe, cźerjerjo du." Nétko ko gruntowniku po hławnej méśćiśkej wyśchnośći wopicźa a nowa śchórnicźiś.

„A njepśchiśtoji jim to", pśchikćiwowaśche maći. „Bo śtarenu bé to lépje! Schto pak śej chześch! Saźo buchu knjeźa rjekli: „Biśte ochs, Bóhm!"

„Alle hižo njech je doseź tych śtórźbow, Jakka, a powdaj radźicźo ivo kwaju", śaśkeźi Terka, kótraž ko njeśeśenje wokolo kachlow wjerćeśeśe. „Tak jara źym śo wjeśelila, so pśchińdźech, a nétko daśch śo do śkorźenja, śyśiću jenu śtórźbu po druhej! Sćze dha prawje wjele hośći wuprośiłi?"

„S njewjeśćinjeje śtrony pśchińdźe jich śnajniźeźiho bwacześi, a ś nawożenjoweje teź njenje njebudźe — kak je ś druśkami, to tola śama wěśch, hdyž śu ś nich."

„Je naj śchśéśeś — Haniczka chźyśhe wśchźe towaźiśchi prośchene měćź, so by naś hyło cźśjoda."

„Je to śtaroźeś, mój jejdyrko", pośdychny Libkowa. „To luba Kulkowa śo wam kokaźowo najpjeźe, kelko hyś o wśchoho hałke pobije!"

„Hdyž je telko hośći, budźe teź pomoz wulka", wobkwćźowaśche hyn. „Śtśhyśchu, śo śo hośpoźy ś pśichinjenim nimale hotuja. Wet Kavratilez pośćeźu pok cźeśeśe. Ale nétko hych tola radźcho chcył do wokźarnje dóśeź a ś konjom pohladaź a so hych wam teź trochu drjewa nadźiłał, jutśje njeśmeju tonu khwile".

Dś śo jenoź lehnuć, Jakko, — konje a ćłót śhm wśchźem wobśtarał, a na drjewokakanje je cźaśa dośeź," pokśeśeśe nan. „Ty dyrbiśch śo tola teź trochu wuśpaś!" — Dejhźo na dźeśaćź, a jutśiśchi dźeń dyebiał śo tola naśtajeś pryedy hać śo śchćeźeć pócźnje — maśch w Laćźowoje jehnać dale . . . ."

(Pokraćowanje śćeźuje.)

zrowa w jeho wjacu na Goldbächlej dróhi morliwe zmalachu. Čežke mobble a khorosć f wójny hu njesbożnemu pjecza do sadwoźiwanja sehnake.

Jubilejny swjedźeń lobrowólneje wohnjowoje woboty w Marijnej Hwězdźe.

Pančicy, 31. wulkeho róžka.

Štó so w čłowjeskim žiwjenju ničkuje, ma so zdobi[illegible]ewjeć. Čim bóle, hdyž jene spomožne zjednoc[illegible]o, štož dźěn wohnjowe wobory na wsach su,

dejmatowy jubilej

[illegible] 60 lět, potajkim dwě čłowjeskej žiwjeni skutkować pod hesłom „Bohu česći a bližźenu k wužitku“ je wazna doba w byću jeneho towarstwa. Kelko je so w běhu tutych lět na polu wohnjowych woboro přečinilo! To hišće tak dołho njeje, zo k wohnju truchachu a zwonjachu. Nětko ruja sireny a elektriska trěška njese powěsć wo njezbožu ob wšěch kónc[illegible]. e hakle někotre lěta, zo jubilejna wobora z konjaym zapřahom khwataše na městno njezboža. Kajke čemjenjenje w běhu někotrych lětdźesatkow. Dobyrscy staj automobil a motorske kolo wohnjowu woru sobu storhnyłoj. Za krótke mjeńšiny jědźe nětko atomobilna sykawa do kraja a da so mohł rjec mejanisey do dźěła. Spěšnje je na městnje a zadźěwa alšej škodze, hdyž ma dosć mokreho elementa.

Na tutym skrótka rysowanym rozwiću ma wjesna ohnjowa wobora swój wuznamny poděl. Tak dałeko hač jeje finance- mocy dosahachu, steješe wona ebu na wjeršku a je přeco technisey postupowała. o ma so dźensa zdobnje připóznać, štož tež swjedźeri rěčnik wuzběhny. Kelko ludźi je w běhu tutych lět swoje mocy tutomu nadobnemu skutkej woprało, su s w o b o d n j e winowatosć na so wzali a je ukonjeli. Ničo njejsu za to dostali, njejsu nihdźe aterialneho dobytka hladali, khiba za čestnej remiju.

Tak so wuwi tuto jubilejne wopomnjeće k rjanemu swjedźenjej, na kotrymž so wjesnjenjo, wokolina dalina zdobnje wobdźěli. Wosebje běchu s e r b s k e ónske hohaće zastupjene a dachu jemu tak zwonbnje serbski raz. Wobhladuja tola wšelacy rbja wohnjowu woboru jako s w o j e towarstwo a łž je tež z bohatym wopytom podpjerują. Nimo nich chu tež zwonkowne wobory přikhwatałe, tak z Njeelčic, z Hornjeho Wujezda, z Halštrowa a Bósic a jeselachu so, kak rjane němske žiwjenje tu mjez rbami knježi.

Po nimałe hodźinskim zakomdźenju wotewri nětši heitman wohnjowoje wobory knjez měšćanosta ejm a z Pančic swjedźeń z powitanskimi słowami. ho postrow płaceše wosebje kłóštrskim duchownym bratrowskim wóboram a přeješe, zo by so wšěm awje derje lubiło. Jena khowanca z kłóštrskeho wuawa předujese prolog. Na to jimaše so knjez propst aček słowa k swjedźeńskej rěči, w kotrejž přisłuchariam skrótka stawizny wohnjoweje wobory złoži. Wuzběhny swjedźeń jako dźeń wjesela a raości. Z přileżnosću wohnjoweho njezboža 31. aug. 69, při kotrymž so Kocorec statok a susodne khěže otpalichu, namjetowaše tehdomniši hamtski heitan v. Salza a Lichtenan założenje kłóštrskeje woory, kotrejž mysličey tamniši propst dr. Chrysostous Eiselt přihłosowaše. Za tutu ideju doby so wěsty an Hauptmann z Njebjelčic a jeho bratr Franc, kiž s z młynkom w kłóštrje. 19. septembra 1869 bě założiński dźeń a tamny hejtmana wuzwoleny. Započatk s z 25 muženi. Założi so wuhotowanska kasa, pozdźi tež zawjeselenska, kiž pak hižo za 2 lěće zaprahny. 884 wutwori sebi wobora swoju hudźbnu kapału. We ucej rozprawje so wuzběhny, zo so při zynkach rózow lópje zwučuje hač biez nich. Pod nawjedowaom k. dra. Rachela założi so sanitetna służba. Za bu z kralowskim čestnym znamjom wuznamnjenjer. Rěčnik wobrazowaše techniske zarjadowanje woory. W lěće 1866 bu ji tež dyrbjeńska wohnjowa obora podstajena a zrosće z tym na 50 muži. Winoaći dźěn su wšitcy mužojo wot 21. hač 45. lěta, ji užić. Wobora je nastajnje na wjeršku stała. Wot lě. 1883 wjedźe so porjadnje dźenik. W běhu lět bu 5 kawow nakupjenych, doniž skónčenje motorska chniski aparat wobory krónowaše. W zašłych 60 tach bu wobora 263 razow k wohnjowym njezbotu wołana, automobilna sykawa je hižo 16 króć wuła. Mnohich premijow je dostała a nětko je z wjetprěnja na wopalniščach.

Wuzběhowaše zhromadnu mysl towaršow a kak su čeco k wužitku čłowjestwa dźěłali. Z dalšeje rěče nomichmy, zo ma wobora 2 čestneju sobustawow (kk. . Rachela a měšćanostu Běmarja), 4 starobnych obustawow (Mildnar, Wejnař, Natuš a Bryl) a třoch mmandantow (wopalny direktor Narčik, měšćano- a Bejma a zastupowacy hejtman Ledźbor-Kukečani). Tuši su po hornim rjedźe 37, 13 a 44 lět sobustawy, potajkim posledniši najdłěje. Potom přečita rěčik mjena towaršow, kotříž su přez 25, 20 a 10 lět sobustawy. K wopomnjeću na wurjadny dźeń bě hnada kajeni wopomnjeńske znamješka zhotowiła, wuběłeke filigramowe dźěło z pozłoćaneho grotu z čiom 60. Z nimi bu 11 sobustawow wuznamjenych. Na óncu swojich historiskich wuwjedźenjow přeješe jubilarej, zo by dale tak pod dotalnym hesłom přikłapomnje skutkowała a skónči z třikróćnej sławu na oboru.

Kajez měšćanosta B ě t n a ř z Kukowa wupraji woje zhožopŕeća w mjenje sykawoweho zwjazka Kukow, Pančicy, Jawcra a Swinařnje), kotrychž měšćanostojo běchu wšitcy zastupjeni, pokaza na pomjery mjez dobrowólnej a dyrbjeńskej wohnjowej woboru, rěčeše za přezjenosć w towarstwje. Sobustawy njehladaja žaneho wužitka, kóždy čini swoju winowatosć a pomha bližšemu při njezbožach.

Knjez wopalny direktor N a r č i k dźakowaše so w mjenje wobory za bohaty wopyt, knjezej rěčnikej a hnadnej knjeni za spožčene wuznamjenjenja a poda krótki přehlad, kak je so wohnjowe wobornistwo w běhu časow přeměniło. W kłóštrje maja hišće z lěta 1700 sykawsku připrawu. My rowjenkojo so tomu posměwkujemy, kak su sebi ludźo prjedy wupomhać dyrbjeli. Spominaše na kłóštr, kiž je stajnje a wšudźe wobornjewe dźěło podpjeral a namołwješe wšěch ke přezjednej mysli.

Zastupowacy hejtman knjez L e d ź b o r spominaše na nowočasne wutworjenje woborow. Też naša je přeco postupowała. Pokazowaše, kak je z małeho symješka wulki štom wurostł. Někotrehokuli wlosy su we swěrnym dźěle za lěpšinu čłowjestwa zbłędnile a tola činja swoju winowatosć dale.

W mjenje bratrowskich woborow rěčeše k. hejtman B a r m a n n z Bóšec, dźakowaše so za přeprošenje a přeješe dalši rozrost w přichodźe. Do tutych rěčow hrajachu sobustawy wobory a jich pomocniey wjeselohru w třoch jednanjach „Im weißen Rösel“ wot Oskara Blumenthala a Gusty Kadelburga. W tutej hrě je dosć žortow a pryzlow a tak móžachu so ludźo dosć nasmjeć. Někotři pak też swoje róle wubjernje předstajichu. Z rejemi skónči so swjedźeń.

Hižo njedźelu bě so kruch za zjawnosć předstajił, bě pak słabje wopytany. Na tutym dnju běchu dopoldnja 1¼11 hodźin posmjertne kemše za zemrětych a padnjenych sobustawow, při čimž towaršojo němske kěrluše spěwachu. Po kemšach nastaji so čah ze hudźbu do L i p j a, hdźež pomnik za padnjenych sobustawow steji. Tu měješe knjez hejtman B e j m a přihodnu rěč a kapała intonowaše khutne kruchi. Po tutym skutku počesćowanja wróći so čah zaso do kłóštra.

Nětko stupi tudomna wobora do sedmeho lětdźesatka swojeje skutkownosće. Njehladajo wužitka, džaka a česćo dźěła pod swojim hesłom dale. Husto zastaja sobustawy samo swoje žiwjenje. Wohnjowy wobornik njedźiwa na wjedro, na dešć a słónco, na čoplotu a zymu. Hdyž služba woła, hdyž sirena ruje, dha khwataja wšitcy na swoje městno. Jich dźěło dyrbi so zjawnje připóznawać. Husto wopruja swoje wječorne hodźiny k trěbnym zwučowanjam. Njech hłoni so duch podwólnosće pod wulku ideju, słowjestwu, bližšemu pomhać w hospodarskej a duchownej nuzy. A w tutym zmysłu njech rosće, kčeje a so rozmnoža dobrowólna wohnjowa wobora w Marijnej Hwězdźe.

Wulki woheń tworow. domu w Barlinie.

Sobotu wječor krótko po 8 hodź. budźeni na Schoßejowej dróhi w tworowem domje firmy Tietz, kiž běšche firma Wilhelm Stein w lěće 1926 kupiła, wulki woheń. Tworowy dom bě jeho fabrikeny. Woheń bě, kaž je so hač dotal swěsćiło, na južbodnej ležownosći, hdyž bě za nowotwar sapočał, nastał; najprjedy běšchu so pschepjatenje a drjewjana sćěna, kiž nowotwar wot tworoweho domu dźeli, sapalili. Tale drjewjana sćěna dyrbjeschе wšěch myslenja, nastałe na nowotwarje, wot dźěła w tworowem domje wotstrowjeć. Pjchi tutej sćěnje ležachu tež někotre kable se sylnym prudom, tak so je lohko móžno było, so je woheń se sajapnjenjom (Kurzschluß) nastał. Najprjedy pospytowachu so někotři pschistajeni sami woheń podusyć; bórzy pak dyrbjachu se swojim dźełom pschestacć, dokelž płomjenja f pschepjatenja do nutrinowy tworoweho domu pschepapowachu a tak mnohe lohko sapalomne sfady sbrahnychu. Nimokhodźajo po hasy so wohnja dobładachu a sawołachu wohnjowu woboru. Mjes tym pak běchu so f njesmjernej horjotu schtlenjy wulkich wukładnych wokow pukle a f wjeskotom na hasu spadale, tak so mózachu so płomjenja f pschedmuwanjom ja schtworcej hońjny po zdlem schtvipoffhodewnym twarjenju, kiž mjesesche nehdźe 100 metrow fronty warschejtrěcj. Wohnjowej woborje, kiž bě huydom sapjchimnyła, so poradźi, dokelž twarjenja pjched wohnjom wobwrócj. Ludźo njejsu wo žiwjenje pjchjschli. Schkoda na wězach je wulka, ale je zawěsćenjom zyle kryta. Tutón tworowy dom, kaž firma Stein wosjewja, schtschka k najnjeschkim je wschěch domow, firnje Tietz schtschachych. Personal njebudźe je schtužby puschćeny. Wschitkich pschistajenych pschewosmu druhe tworowe domy.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutschu sobotu:** Rjenje, huchu, symu. W Jendźelskej mike, deschćowate njedro.

Mjes tym so w Barlinje thermometer rano jenej 1½ stopnja symy pokasowasche, temperatura wokeło połnocy na 10 stopnjow symy padże.

W Oldenburgu su hudnisle wyschnosće khripy dla dźěcej pschestałe. Wjele schulow je so khripy dla zawrjelo.

Hórnjch w połskej Hornjej Schlesyskej, w Dombrowskim a Krakowskim wokrjesu su wobkamknyli, strajkowacj, dokelž so jich žadanja njejsu dopjelnile.

Ruske knjezerstwo je wobjasnyło Trozkeho wupodawacj. Trozki budże najsterje pjches Konstantinopel do Europy puczowacj. Turkowske knjezerstwo je wjsum sa jeho pschejeł hižo dowolilo. Trozki so najsterje w Barlinje sadrdli.

Serjedu w nozy je pjched Parizjskim pschedmórnjschczom Asmieres elektristi cjah do jeneho druheho frasył, kotryż na zwukowny wujsch cjakasche. W sawadźanym cjahu so wrjeni wós dopołnje rosrasy. 40 wosobow je so sranilo, 8 f nich smjerćz strascheje.

W Portsmouthu su so schule samke, dokelž je wjacy dźeći 6000 dźeći a 96 wuczerjow na khripu schkorilo. We Londonje je liczba semrjecjow wot 26 w sandźenym tydźenju na 77 schupiła.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. Za lokalny dźeł a foulleton: A. Duchan w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Hrodźišću. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Dźěłowy hamt w Budyšinje

na Hrodowskej hasy 10 — Telefon 2861/2268

pyta

za hoscency kuchařki, holcy kiž móža derje warić, domjace a kuchinske holcy, holcy k wohnišću, spěsne posłužowarki, domjace holcy, kiž maja hosći sobu posłužować, młódšu předawarku za kantinu.

za privatne domjacnosće domjace holcy kiž móža derje warić, kuchařki a holcy na doždnja (prosyny wo předpołoženje wuswědčenjow) a

poručuje

dźěłanske mocy wšěch połowanjow. Kóždy **dźěłodawar** móže wot dźěłoweho hamta tu dźěłacu móc (wot njewučeneho hač najwuwučeneišeho dźěłačerja a přistajenceho) dostać, kiž za swój wobkhod trjeba.

Pjenjezy

jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara

Zastupjeć: **Max Rose w Budyšinje**

na Znutrkownej Lawsk. hasy 8 Telefon 3447

Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodź.

Domjacy ręcznik

wustojny kolbaudšatař so poručuje

Bliišo je zhonić w „Serb. Now.“

Miele Nr. 45

die neue elektrische Waschmaschine

deren günstiger Preis es gestattet, in jedem Haushalt elektrisch zu waschen.

Stromverbrauch am Waschtag 20-30 Pfg.

In den einschlägigen Geschäften zu haben.

Auf Wunsch Ratenzahlung.

Mielewerke A.G.

größte Waschmaschinen-Fabrik Deutschlands

Gütersloh/Westfalen

Wikowańja z jězdnymi kołami Fuhrmann

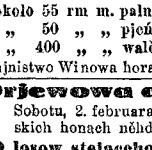

w Budyšinje na Hornćerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, šimsowe mašiny, gramofony a platemi

Wěcywustoł. wuporjedźowanja

— Wulke a małe awtowe droški. — Wulki omnibus za křćiny, kwasy a wuléty towarstwow. :: Telefon 3004

Přesadźowanje palneho drjewa

Kłóštrski hajniski revěr Winowa hora.

Srjedu 6. februara t. l., dopołd. w 10 hodź. w hosćeńcu w Smječkecach.

wokoło 55 rm m. paln. klumpachow
„ 50 „ „ pjeńk. drjewa
„ 400 „ „ walčiny

Wudrjewniše wotdźěl. 19 (Ruhowski lěs) a wudrjewniše. wotdźěl. 26, 27, 28

Hajnistwo Winowa hora. **M. Augustin**, rev. hajnik.

Drjewowa awkcija

Sobotu, 2. februara t. l., budże so na Nowosćanskich honach nehdźe

60 losow stejaceho khójneweho wužitkoweho a palneho drjewa

na přesadźowanje předawać. Zeńdźenje popołdnju w 2 hodź. na ześeżcy Dobrošecy-Serbjany při Dobrošanskej mjezy. **Wobsedźerstwo.**

Moje inventurske wupředawanje

so započnje. Wot 31. januara hač do 13. februara 1929 ◆ Wšě wěcy su w płaćiznje bjezwohladnje znižene!

Žonjaca drasta

Jendźelske mantle . . . . . wot 7.90
Čěmne ottomanske mantle z imit. pjelsćinowym wobsadkom . . wot 9.75
Rejwańske wobleki . . . . . wot 8.90
Veloutinowe wobleki . . . . . wot 14.75

Tkaniny za žonjace wobleki

Tkaninowe wobleki . . . . , wot 7.75
Lěćne mantle, nětk wosebje funjo wot 5.90
Čorne plyšowe mantle . . . . wot 35.-
Płóčliwe wobleki . . . . . , wot 1.50

Popelina, čista wołma . . . . wot 1.75
Crepe-de-Chine, čista žida, wok. 95 cm wot 4.90
Crepe-satin, čista žida, wokoło 95 cm wot 7.25
Veloufina . . . . . wot 6.25
Čorny somot za konfirmac. wobleki wot 4.95

Na wšě twory, kiž njejsu znižene dawam 10—20 % rabata! Wopytajće mje, wono so wupłaći, ženje hišće njejsće tak funjo kupili! Wobhladajće sebi płaćizny w mojich wukładnych woknach!

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću — Telefon 3637 — rožk Žitneje 'nasy

Hosćenc w Koćinje.

Sobotu 2., njedźelu 3. a póndźelu 4. febr. so

kózłopiwo toči

Dobre kołbaski a pampuchi. ◆ Spěšne posłužowanje.

Njedźelu reje.

Přećelnje přeprošujetaj J. Měrćink a mandźelska.

Wojerske towarstw. w Róžeńce

woswjeće **njedźelu 3. februara 1929** swój

17. założeński swjedźeń

w hosćencu w Pěskecach

Dźiwadło. — Bal. — Započatk wječor w 7 hodź.
Reje jenož za wopytarjow dźiwadła.
Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo

Handrikec hosćenc w Jasenicy

Njedźelu 3. a póndźelu 4. februara so

kózło-piwo toči.

Njedź. wječor reje

Wutrobu přeprošuje Handrikec swójba.

Šołćic hosćenc we Wotrowje

Njedźelu 3. a póndźelu 4. februara na

kózłopiwo

přećeln. přeprošuje Pawoł Šołta a mandź.

Hosćenc w Sowrjecach.

Sobotu, njedźelu a póndźelu 2., 3. a 4. februara so

kózłopiwo toči.

Najl. kózłokołbaki a pampuchi.

Njedźelu pušny bal wot 7 hodź.

Přećelnje přeprošujetaj Arnošt Paleŕ a mandźelska

Korčma za „Dobre krjepki“

w Ličanju-Klukšu

Sobotu, njedźelu a póndźelu, 2., 3. a 4. II. so

kózłopiwo toči

Přećelnje přeprošuje Bukanec swójba

Der Deutsche Rundfunk

— weitersagen!

ist führend in allen Rundfunkfragen

Die größte Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Skazajće sebi jón w „Serbskej kniharni“.

Stupnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypry a spódnje suknje porućuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr.

Inventurske wupředawanje

Hebrske wužitki Płaćizny su zdźela hač **na połojca** znižene!

Zymske mantle 58.— 48.— 36.— 25.00
čorne paletoty, jara eleg., 65.— 58.— 49.00
Wobleki, z 1 a 2 rynk., 59.— 48.— 38.— 29.00
Módre wobleki z česanych tkaninow z 1 a 2 rynk., najl. předźělanje 78.— 65.— 59.00

Konfirmandske wobleki cyle tunjo

Jupy a njepřemok. kabaty z dopłym podšćitom wot 7.00
zymske košle a spódn. kholowy sym w płaćiznje bjezwohladnje zniżił!

Hugo Pachaly

Před Šulerskimi wrotami 1

Staroznaty a solidny wobkhod

Skazajće sebi moje wukładne wokna

Wróćiwši so wot rowa našeho lubeho nana, dźěda, bratra, swaka a wuja

Augusta Nowotnicho

wuprajamy wšitkim za wšě wopokazma luboscе naš najwutrobniši dźak.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

W Budyšinje 30. I. 1929.

K přewzaću

100 kórcow

wulkeho kubła

w najlěpšim rjedźe (w sakskej Hornjej Łužicy) so přimjerjena

požčonka

pyta. (Snadź **ženitwa** z 28 létnym kat. raturjom, kiž pozdźišo dźiše druhe kubło samjonlički namrěje. Poskićenja pod F. S. na wudawarńju Serbs. Nowin.

Inventurske wupředawanje

hač do 13. februara

šaty, story, gardiny

po jara znižených płaćiznach

Kurt Erler w Bud. na Žit. wik. 11 (znapřeća Zt. Hw.

+ Hygieniske wěcy +

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerši. wrotami 9

Inventurske wupředawanje

je so štwórtk, 31. januara, započało

Wšitka drasta je w płaćiznje radikalnje znižena

Předźělanja so za samsnu płaćiznu wobličeja!

Dźělba jendźelskich paletotow wot 9.75 hr.
Dźělba Ottoman-paletotow w. 13.50 hr.
Dźělba rejwańskich wobleków w. 13.00 hr.
Dźělba vollowych wobleków w. 2.75 hr.
Dźělba tkaninow. wobleków w. 5.00 hr.
Dźělba Veloutin-wobleków w. 19.50 hr.
Dźělba lěćnych paletotow wot 9.75 hr.
Dźělba plyšowych paletotow w. 59.00 hr.

Wulka dźělba dobreho volla . . . . . metr wot 1.25 hr.
Wulka dźělba wołmjaneho muslina . . metr wot 1.50 hr.
Wulka dźělba wumělskeje židy . . . metr wot 1.25 hr.

Na wšě wołmjane a žiłane płaćizny 10 % rabata!

ALPHONS SCHAUSEIL

Wobkedźbujće wukładowanja w mojich 9 wukładnych woknach!

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawótčk do „Serbskich Nowin“.

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju

D-motorske kola, dobre znamki a drohe kola, šijace mašiny, centrifugi, hutrowe mašiny, klinace mašiny, płace gójace mašiny, rězadła, rypkowe płaty, připrawa a narunanje wuporjedźenja satkuša

H. Paul Grille

wuporjedźarja w Kamjencu

Fabrik. kat. cyrkwje. Tel. 474

Příloha k číslu 27

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 1. februara 1929

Sto kóždy njewč.

Kofej. Najlepšchi kofej ho dóstawa z Jawa a Mokka. Salhódnoindišti kofej je hlabšchi. Tehodła jón barbja, jdlej ho po najčerwjenej njejednotnej barbje spójna. Jeli njepatemy kofej barbjeny, pschepruhowacymy ha z tym, so buny wutrémy z běłym rubischkom. Barbjeny kofej zawoblaji na tutom małane mešiaczko. Palcmy kofej dyrbi pschi mišnu możnje a pschijomnje wonjecz.

Najlepschi rajš ho njemaje Karolin. Jeho sorno je dołhe a zwólke kaž schilleza. Kóždy rajš dyrbi wješ běły a bjese wschelo cjuchu.

Kak ho mapschepytowacz butra? Je-li dwólujemy, so je cjerstwa butra měschana z drubim tukom, potajkim podrażowana, pschekwědzimy ho tohlo wo tym na zyle jednore waschnje. Mału dźelbu butry namasamy na cjsti běłu papjeru a tutu japalimy. Je-li butra cjesta, cjuemy, so pschijomnje wonja, je-li do njeje pschimješchamy drubi tuk, wonja pschi palenju ja palazym łojom.

Automatiske fotografowanje. Młody Ruša Anatol Josefow je automatiske fotografowanje wunamakał. W New Yorku ha bjezom na hakach automaticzne fotografowanje natwarili. W taflej zeli je mózno sebje fotografowacz za 1 dollar we wósom wschelakich wobrazach. Za tute wunamakanje Josefowa, je wulki sajim pola amerikanskich pjenjezninkow. Jedyn znaty dollarowy miljonar je pječa tute bjezom za 4 miljónow brimnow wot Josefowa wotkupił a chce je tež do Europy rozschércz.

Schto Chinesojo jedźa. W poblednim czasu wiele cytanu wo Chinesach. Sónadź nětkrutschnje tuhi budże sajimowacz cźimi ho sczitwja tutón żołty lud bubbitiskeho wérwunfnacza fij licźi na 400 miljónow duschow. Chinjan je wo hłownej zahadze vegetarian, dołeńj jenm je ho bubbitiska wéra zakatuje wiaźo jeźej. Mjaźo jenoż druhdy wuźiwaja, jako pschidatk k raźu. Raźi je dozuła hłowna jidź Chinjana. Tutu pschihotuja Chinjenjo hinak każ Europenja, wona wiele kóle ztodźi. W zewjerncej Chinje jedźa na mésto raźa tež njemowanu kaulifan, kij je na wjerschku hnjedźeho, mjeła ha pschetrjebka tež zahalom a kwasu. Wjele ha pschihotuja tež z mlokom. Dawnjese swiriata wésaja kalle, ldyż ha jara stare. Mésaja pak niz jenoż swinje howjasu sfót, wowzy a kozu, ale tež bywole (Büffel), wóśin a kamele. Najlubschcha jédź je jim knjerdźale jejka, tak njemowanze stolétne jejka, kotre chowaja w klinje a raibowych pluwadi, po powětr k nim njemóże.

Kelko snamkow je na świece. Po wosiewenju jeneho franzowskeho cłahopisa je nałwjace 53 727 wschelakich znamkow. S tutych je 41 850 jednorych litowych znamkow 3962 klužobnych znamkow skutkne za pakowe nawinske, telefonske, telegrafske, frachtowe a druhe. Stare znamki ha nétkrute jara drobotne a reprezentuja druhdy zyke hobrske zamożenje. S nowymi wudawjenmi ho cźitko znamkow dżeń a hóle pschisperuje.

Schto ko pije w Amerizy. Amerika je, kaj je znate „suchi“ kraj t. r. tam je pschedawanje alkohola k pitu zakazane. Nimo Amerii je dźensa „suchi“ jenoż hischce Finiska. Sacz do niedawna bé tež w Norwegskej zakazane, pice alkohola. Nétko je tutón kraj zake „mokri“. Alkohol je zake dowolemy. W Amerizy ho pije na mésto alkohola wiele limonadu. Tehodła ha dżensa zane jara drohe, dokeż ho w Amerizy bohrzy wiele zarabja. Sa to Staliska nétkole dwójzy wjazy na zimu zakhuji, każ wjesna. Też zokora ho w Amerizy nét wjazy pschepytuje. W hmje ho pije cźaj, wosobje wjele ledowy cźaj. Tutón je kaj pola nas w Zakkej hižom amerikanske wobzwjerjenje. Do prohibizije je Amerika pschetrjebała na lěto 2 miljiardy mérnych kubłow a nétkle pschetrjeba 9 miljiardow mérnych kubłow.

Zajimawosće. We wschednym naschim żiwjenju tżejamy wschelakore wéżu, bjez kotrychż dżensa njebychmy wédli tak wjele wobzamy a wo kotrychż by nam zda bnéł samozrozumliwe, so tam je. We ho po tych pratach wiazu njewroschamy. Sónadź je hischce nichtó wobraschka, kdy je jéła prędza żelezniza abo kdy je wunamakany telegraf, telefon abo radio. Kohó by napadło, ho prascheći n. pich., wot kotreho cźasa ho wobsedzuja kupjałka (Badewanne). W Jendżelskich starych tydźenskich pismach ho k prénjemu rasej w lěce 1813 w jenem tamnym hotelu. Każe 50 łét po tym ho zapoczina wulkim a najbohatschich a wobsahnischich ludskenjach jendżelskich rozsyła ho kóżda nowa fótża z kunstelnu trawi. Mudrowanje tworjenja na tjatkach kalle w 14. stotku. Stawizny mórskeho kompasa (Sparrberd) je lédma 100 łét stare a wot jeho wunamakanja je wulki pokrok wobstejacy. Wobsahnischi wobraz wo wuwiwanju elektrika je tež nétko 100 łét znadź jón namakaja jenoż hischce w muzejach.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

— **Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo** w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 h. njedźelska šula; wjećor ⅛8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna, rěčnik knjez superintendent Fröhlich. Wutoru pop. w 4 hodź. bibliska nutrnosć za žony. Stwórtk wjećor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (1. list swj. Jana). — Na Zidowje čo. 146 budże njedźelu pop. ¼5 hodź. bibliska nutrnosć. — Diakonysa Hilža zmėje njedźelu pop. ¼4 hodź. w Hornjehórćańskim młynje a wjećor ⅜6 hodź, tohorunja pola knjeza kublerja Šustera w Kumwałdże biblisku nutrnosć za žony. — Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann zmėje biblisku nutrnosć njedźelu w Zdnicy, póndźelu w Zemicach, stwórtk w Budyšinje a pjatk w Tućicach.

— **Zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo** w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Wutoru wjećor we 8 hodź. zhromadźizna za młodźeńcow a srjedu tohorunja za młode holcy.

— **Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo** w Bělej Horje. Njedźelu pop. ½2 hodź. niedźelska šula a we 3 hodź bibl. nutrnosć. — Zjednoćenstwowy wothladar Křižan zmėje biblisku nutrnosć njedźelu wjećor w Hlinje, póndźelu we Wósporku, wutoru w Konjecach, srjedu w Motydle, stwórtk we Wolbramecach a pjatk w Hornjej Hórcy.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 h. němska a ½11 hodź. serbska Boża služba.

Z Bukec.

Rano ⅛8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ½11 hodź. němska Boża služba. Pop. we 3 hodź křesćańska Boża služba. — Wutoru wjećor ⅛8 hodź. swójbny wjećor žónskeho towarstwa pola Stangec. — Zemrěła: Johanna Christiana zwudowjena Egerka rodź. Wićazec, wótowa žona n. w. w Mješicach, 88 l. 10 m. 8 dn. stara.

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. je němske kemšenje, k. farař Handrik z Poršic.

Z Hodžija.

Rano ⅛8 hodźin zmėje farař Voigt němsku spowědź, farař Wjezař ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. — Srjedu popołdnju w 3 hodź. je zhromadźizna žónskeho towarstwa w Mrózec hosćeńcu.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němski hamt, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź serbska Boża služba.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża služba, ½11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ½3 hodź. towarstwo knježnow na farje. — Zemrěła 30. 1. Johana Pohončowa, Jana Bohuwěra Pohonča, kubleria w Brězynje mandźelska, swojeje starosby 84 lět.

Z Khwaćic.

Rano ⅛8 hodź. němska spowědź, ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za ev.-luth. Boži kašć.

Pokhowana na tud. pohrjebnišću: Marja Augusta rodź. Lenšec, njeboh Heinricha Sachsy, wyšeho hajnika w Malešecach, zawostajena mandela w Ješicach, 82 l. 6 m. stara.

Z Klukla.

Rano we 8 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ½11 hodź. wosadna zhromadźizna w cyrkwi. Zběrka za cyrkwinske wukubłanje młodźiny.

Z Kotec.

Dopołdnja w 9 hodź. němske kemšenje.

Z Łupoje.

Dopołdnja w 9 hodź. němska a w 10 h. serbska Boża služba.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemšenje. — Pop. we 2 hodź. kemšenje za dźěći. — W 2 hodź. so towarstwo młodych holcow (dolni wotrjad) a w 3 hodź. horni wotrjad, na farje zeńdże.

Z Nosačic.

Dop. w 9 hodź. serbska Boża služba, ½11 hodź. němska. Towarstwo žonow: zhromadźizna hakle 11. 2. wjećor. Towarstwo młodych holcow: zhromadźizna z knježnu Eichlerec z Drježdźan budźe 10. februara. — Zemrěła je Marja zwud. Sobelowa w Trusycach, 85 l. 11 m. 10 dn. stara.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, pop. kemšenje za dźěći w Bošecach, ½2 hodź. za mjeńše, ⅓3 hodź. za wjetše dźěći. Pop. ⅓3 hodź. tow. młodźeńcow we Poršicach, pop. ⅓3 hodź tow. młodych holcow pola wosadneje sotry. — Wutoru wjećor ⅛8 hodź. ma knjez zjednoćenstwowy wothladar Křižan biblisku hodźinu w Konjecach; wjećor zwučowanje pozawnistow. — Zemrěła w Budyskej khorowni a pokhowana w Poršicach Augusta Subertowa rodź. Pawlec, mandźelska pohonča Augusta Suberta we Krakecach, 51 l. 6 m. a 19 dn. stara.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje.

Ze Slepeho.

Němska Boża služba dop. w 9 hodź., serbska ½11 hodź. — Zběrka za šlezysku konferencu synodalneje diakonije. — Smjertny kěrluš so spěwa za Khristiana Mroska z Trjebina. — Zwěrowani: Bjedrich Reinhold Oberschmidt we Wolkenburku a Hana Marija Kaplerjec ze Slepeho. —

Zemrěli: Marja Eva Bertkowa, mandźelska Hansa Bertka (Pawlika) w Brězowcy, stara 85 l. 2 m. 27 dn. — Matej Spreje, khóžkar w Rownem, stary 66 l. 5 m. 27 dn. — Hans Lawko, daloko a šeroko znaty herc w Slepom, stary 68 l. 4 m. a 10 dn. a Madlena Habrinkoc, mandź. dźowka Mateja Habrinka (Mudry) w Brězowcy, stara 20 l. 9 m. a 12 dnjow.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. předowanje, wjećor we 8 hodź. towarstwo młodźencow na farje. — Póndźelu bibliska nutrnosć (br. Křižan z Běleje Hory), wutoru wosadne žónske towarstwo w hosćencu při dwórnišću. srjedu ev. luth. towarstwo młodych holcow na farje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. — Zběrka. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. ¼4 hodź. Boża služba w Lěskej.

Wo khripe w Barlinje.

W poslednich dnjach je w němskim hłownym měsće khripa kěrcho popuschćiła. Też w khorownjach je wéle wołoženje spóstajej. Dnja 29. januara pschijmjeschu do Barlinskich khorownjow 101 khorych, kij na khripu cjerpjachu. Mjez nimi mjeješe 18 wozobow zahorjenje płuzow. Na zaneńnym dnju je w Barlinje 11 wozobow na khripu wumrělo.

Přilopk.

* **Schuler zadźewa żelesniskemu njeschoju.** S Barlina ho powě: Na Ruhpołdingsko-Traunsteinskej żelesnizy we hornjej Bayerskej y njejnateje pschicznjemy wós wozobowemu cźaha z kolijow wustorzi. Dokelž synadło żelesnizowemu woła zaprajt, wosadźi ho 10lětny schuler Anton Plenk z Ruhpołdinga na prědri wós zaležej, so by nuzowe spinadło zegadnył. Se zahadźerjom jeho źiwjenja ho jemu to poradi. Cźah sasta a wjetsche njeschoje běsche wotwobroćene.

* **Sćopatcho mandźelskeho je spiritusom polata a zapalita.** W Perawje pola Villacha zawokachu wohnjowu woboru do bydlenja Frankej mandźelskeho, hdźej ho lěkarske palenje. Polizija Frankowu zaja. Ta zrownsna, so je kózo, w kotrymż jeje pjany mandźelski spalche, se spiritusom polala a zapalita, so by swojeho muża, i kotrymż njeběsche derje żiwa, morita. Mandźelski ho tak cźežko wopali, so nimaju nadźije, so cźerpjenje pschetraje.

* **S lawinu ho zapadnyli.** S Kranzborna pschi bayersko-tirolskej njesi ho wutoru dopołdnja lawina wotwali. Wona pschi Rüthlijansenskim statoku Czjidu drjewarjow pschekhloata. Ludźo ho z dźela ze žnjehom pohrjebachu, pschi cźimż ho ratar Wagner a cźeladnik Grambauer zadatkowschtaj. S konjow, kotrejż ho k cźahanju drjewa trjebaju, ho jedyn mori, dwaj ho cźežko ranichstat.

* **Milijon njedostatka w jenej naklutowarni.** W Hausweilerskej naklutowarni a wupożczowarni pola Metza ha njedostatk we wuhrożkosći 1 miljon frankow wotkryli, kotryż je i lohkomyślnym wupożczowanjom bjes rukowanja rasał. Posładnja je swoje placzenja sastatila.

* **Cźežke njeschoje w skale.** W bliskosći Torbole pschi Gardaskim jezoru je polnóżnej Italskej so w skale jenja wotwali a pohrjeba pjeć dźěłaczerjow. Dweju sasełożerju morjewju wuhrjebachu. Tamnych tśoch cźełokrajnjenych do khorownje dowjesechu.

* **Wichor na Iawje Jawie.** Po powětrjach i Jawy je tam posledńje dny syłny wichor sakhadźał. We Solo je pjeczа 11 cłowjekow wo źiwjenje pschibliche. Pschiwoarnje zokrowieje sczinny buchu sniczene. Schkoda je njezmérnje wulka.

Nowy wulki woheń w Barlinje.

Sobotu rano wudyri woheń w krótkorańschim dźělu Barlina, hdźej sa krótki cźas dołhe sadnje twarjenje se schtyrimi poschłodami w płomjenjach stejeche. Twarjenje, we. kotrymż bęschtej wulkej bludarni y woschćerownyi drjewowymi składanmi zamélnjenej, dospołnje wupali. Sa krótki cźas wohnjowna wobora z 20 schlawkami wodu do płomjenjow nijetasche, so by ßudobne twarjenja, kij su syłnje wobydlene, schtitale. Haschenje hacjesche jara kruta zyma, dokelž woda pod rukami zmjerznjesche. S dalschim sadźiwkom pschi haschenju běchu wuske a cźi. ne sakhody do diwora, w kotrymż twarjenje palesche. Jedyn wohnjowy wobernik zbori na sajédobjezenje z turom. Wopalna schkoda je wuczinja nėhdże pol miljiona

„Krabja Zeppelin“ so hotuje na pospytny lětac.

Wot hobotu nowy powětrom w Friedrichshafenskej powětrošnej hólni k leczenju pschihotowany stej. Pschi blizschej jeho na je we ważnej należnosći fotografowacz za wědomostne zaméry. Tehodła cźakaju na jasne wjedro. Powětrom na je pschi fotografowanju 1090 metrow do powětra pozbehnyeż. Cźežda fotografowacz w powětrje a tež dełekach. S pospytami w hólni je hotowi. Pruhowachu njenuży powětrom na jeho krutosć a wudżerżliwosć. Pschi poczejowanskich pospytach je ho powětrom jara kmany wupokasał.

2000 milionow ćłowjekow!

Najnowjše liczenje wobydlerjow zyšeho šwěta. Pomoz swjata ludow sa bjesštatnych.

W dowójnštym cžašu je žo pšes mjeńšarodne zhromadne dźelo štatiftiških hantow a wuftawow we wšeških krajach šwěta mnoho ſojimanych a wujnamnych knihow na najwšelakoršišich polach ſtatiſtiki ſpiſałe. Sćiwětowa wójna je kaž nješchožkuli druše też tute mjeńšarodne ſwiſti a ſtyki ſnicžiła. Swjatk ludow próžnje žo tohodla pjžo nekotre léta, tute ſwiſti mjes jenotliwymi ſtatami ſaſo wožiwićź a ſ pomozu powšeźowu a žerkow wuwadze wulkich mjeńšarodnych ſtatiſtiſkich ſpiſkow ſaſo ſmóžnić. We ſoúdźenym lécže je ſwjatk ludow něſko mjeńšarodnu ſtatiſtiſku pšchiručnu knihu ſa léto 1927 wudał, ſtž wulku liczbu naſpomnjenja hódnych datow ſ wšeških krajow šwěta wopšchija. Rimo mnohich naſpomnjenjow, ſtž pšchedewšchim wózwuſtojnych na polu ſozialneje politiki, ludoweho hoſpodarſtwa atd. ſajimuja, ſu wobydleńſko-ſtatiſtiſke daty zyle wažne też ſa ſchérſchu ſjawnoſcž ſe ſajimom, cžim bóle, hdyž ſo wo prénje authentiſke ſpodźeńenja pšchemjenjenja wobydlerſtwa naſcheje ſemje mjes pošledním dowójnſkim létom a pšchitomnoſcžu ſedna.

Léta 1913 mjeńſche ſemja na podloſcž ludoweho liczenja a wobliczenja 1808 milijónow cžłowjekow, na kónzu léta 1926 pak hižo 1932 milijónow. Pšchibékł wobydlerſtwa ſa tutón cžaſ wuczinji potajſtim nježdże 7 proz. abo w pšeſrédku wjaz hač pak procenta ſa léto. W tutych wulkich ſtatach mija potajſtim nježdże 1950 milijónow cžłowjekow, kotre ſo dowolcź a ſa krótki cžaſ budże liczeńa: dwaj tyſacz milijónow dospéła. Schtož roſdźelenje šwěta we wobydleńſtwu na jenotliwe kontinenty nałuja, tak pšchipadnje wojaze hač do pokoja wšeških žiwych cžłowjekow (1926 milijónow) Aſija, Europa ma 514 milijónow, Amerika 232, Afrika 146, Auſtralſka (Oceanſka) 9 milijónow. Najžiwiſchi pſchibékł ſwojeho wobydleńſtwa mjeńſche wot léta 1913 ſem, abſolutnje, Aſiſka, ſtž ma porunjo pošledniemu dowójnſkemu léśej w tutych 48 milijónow cžłowjekow wjac. (K pſchirunnanju njech je naſpomnjene, ſo ma Nimſka dženża 63 milijónow wobydlerjow). Relatiwnje bé pſchibék na wobydleńſtwje w Auſtralſkej najžiwiſchi, hdyž je ſo liczba wobydlerjow w tutych ſtinaſe létach wo wjac hač 15 proz. powješchita. W Europe pak wuczini pſchibék wobydlerjow wot pošlednjeho dowójnſkeho léta jenoź 3 proz., ſ cžimuż ſtej šwěćowa wójna a twiwoſtace porodow ſa cžaſ twójny pſchinoſchowałej. Dozyta wſchak je ſo we powójnſkim cžaſu w nimale zyłej Europe liczba porodow ſnižiła a praſcha ſo jara, hač ſo to hdy ſaſo poſtajiło. Pſchiroſt wobydleńſtwa w Aſiſkej bé w ſtarſnym cžaſu njedźiwajcy tolo ſchtyri króć žywniſchi hač w Europe. Klima ma w tutych wulkich 450 milijónow wobydlerjow pſchitom jenož we 64 milijónow cžłowjekow mjenje hač zyły kontinent Europa. A cžaſ bliži ſo pſchezo bóle, hdyž ſtej je chineſki kraj ſamy žiwniſche wobydleńſtwo hač zyła Europa, a hdyž ſnadź ſnadź ſo potom dobyzeńſki cžaſ ſotreje rady k wjecžoru naſtupi, kotryž nekotri ludźo hižo léta dołho wótcžeja . . . .

Wobſebity a ſpodźiwny ſtaw ludu, kotreho ſo nježdże, bu pšes njewocžakany wukónz šwěćowe wójny ſtworjeny. Sću to tak mjenowani bjesštatni, nježdźi Ruſſoio, Armenicženjo Mukrajinczenjo abo też Auſtrjenjo, Wuherčzenjo, Nimzy atd., ſtž njemóža wot ſwojeho ſtareje wótcžiny, teź niž wot kraja, w kotrymž nekotre pšchebywaju a ke kotremuž dyrbjeli pſchiſłuſnyi bycź, donjacžeju prawa dostaź. Tuchi bjesštatni kotſiž po miſſionach licži, nimaja po prawom nihdże ſjawne prawo pšchebywanja, jim brośi ſtajnje ſtrach wupokaſanja. Woni njedoſtanu wot jeneho kraja paſ wuſtajeny, maja w priwatnym žiwjenju (mandjelſtwo, dźeńenje atd.) naiwjetſche ſadźiwki, ſu bjez prawa a ſchkita a dyrbja tak dołho harź Mbawer po ſwěće puczowaź, donjž njenamakaja kraja, kiž jim domjace prawo poſtaći. Sa bjesštatnych Ruſſow a Armenicžanow je tak mjenowany Nanſenowy paſ jako dokument wuſtajeny, kiž je hač dotal nježdże pak ſta ſtatow jako płaćiwe wobpokaſitze wopiſhno pſchipóſnało. Nježo je ſo w Genfu wubjerk ſa ſaſtupowanje ſajimow wſchěch bjesštatnych tworił.

Hospodarski rozkład.

pjatk 1. małeho rózła 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2085	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,403	100 čěſkosł. krónow .	12,455
100 šwaic. frankow .	80,39	100 franc. frankow .	16,435

Barlinſka burſa pſchinjeſe wežera pſchi ſpoczatku **efektam ſtrucžene kurſy.** W běhu dnja pak ſpadowachu. Kurſy na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſtcžinami běchu ſtrucžene.

Na produktowej burſy płaćiſchi thſſowego žita pomałku poſtupuja. Widźimy, ſo dwaj, tſi dny poſtupuja, potom ſaſo pomałčicža, ale ſrědka na pſedawſchi najniſchi ſtphodźenk. Wežera pſchenża po zentnarju 10 pf. poſtupi, rožko wo 5 pf. Druhe druzźiny žita žaneho pſchemjenjenja niefapjžachu. Wežera płaćeſche zentnar

w Barlinje

pſchenżu 10,75—10,85 hr., rožki 10,35 hač 10,45 hr., jeczmjenja nałetnjeho 10,90 hr. hač 11,85 hr., naſmiſkeho 9,60—10,10 hr. wowſa 10,10—10,40 hr.,

w terminowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenżu 11,57½—11,56¼ hr. a rožki 11,30—11,31¼ hr., wowſa 11,25 hač 11,30 hr.,

ſa mejn: pſchenżu 12,01¼—12,05 hr. a rožki 11,80 hr., wowſa 11,80 hr.,

ſa julit: pſchenżu 12,43¾ hr., rožki 11,80 a wowſa 12,17½ hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pſchenżu 10,20—10,50 hr., rožki 10,10 hr. hač 10,30 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11 hač 11,80 hr., wowſa 10,20—10,40 hriwnow,

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pſchenżu 10,40—10,50 hr., rožki 10,30 hr. wowſa 10,40—10,60 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11—11,75 hr., naſmiſkeho 10,75 hriwnow,

běrny nowe zentnar 4—4,50 hriwnow, proſſata 20—30 hriwnow.

Na ſtatne wiki wežera ſchtwórtk w Khorzežnju běchu pſchiwjeſli 650 proſſatow a 112 běhakow. Wone płaćachu:

proſſata:

małe	16—20 hr.
ſrjedne	20—24 hr.
wulke	24—28 hr.

běhaki:

małe	28—55 hr.
ſrjedne	55—80 hr.
wulke	80—110 hr.

Stätne wiki wežera ſchtwórtk w Barlinje.

(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pſchihnali běchu 339 howjadow, mjes nimi 331 dejnych krowow a wyſokoſnježelnych jałowzow, 2 wołaj, 6 **prędnikow** a 81 **ćelatow.** Wone płaćachu:

Młode dóiki a wyſokoſnježelne krowy 280—550 hr.
Wyſokoſnježelne jałowzy 250—460 hr.

Na ſwinjaze wiki tam běchu pſchiwjeſli 220 běhakow a 240 proſſatow. Te płaćachu:

běhaki wulke 66—76 hriwnow, ſrjedne 57—66 hr., małe 38—57 hriwnow,
proſſata wulke 28—38 hr., ſrjedne 20—25 hriwnow.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Kŕěſi 1,20 hr., kolrabi 10—15 pf., ſydrozły kał 60 hač 100 pf., ſjódźna loboda 50 pf., morchej 20 pf. a zybla 20 pf., jabłuka 20—40 pf., běły kał 15 pf., ſelery 40 pf., cžerwjeny 20 pf., rožičkowy 65—70 pf., włóſte worſchi 70—80 pf., ſkpne 70 pjenježkow.

Wiki ſaſoženy ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 18 pf., twarož 25 pf. a łany wotli 1,60 hr., kuſerepa 15 pf., rjetkej 20 pf. a morchej 18 pf., měd 1,40—1,60 hr., zybla 18—20 pf., běrny 5 pf., ſelerij 30 pf., jabłuka 18—25 pf., běły kał 12—15 pf., cžerwjeny 15—20 pf., ſelery 35 pf., włóſte worſchi 50—80 pf., karoty 15 pf., ſjódźna loboda 50 pf.

Wiki ſaſoženu ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenża 10—10,40 hr., rožka 10—10,30 hr., naſmiſtli jeczmjeń 11 hr., nałetni 11,75 hr., wowſa 10 hač 10,50 hr., běrny nowe 3—3,50 hr., jeja 18 pf. a butra 1,15 hr., proſſata 20—26 hr., běhaki 50—60 hr., zybla 20 pf., ſołbje 1 hr.

Wiki w Khorzežnju.

Howjaſe mjaſo 1—1,30 hr., cželaze 1—1,20 hr. a ſkopjaze 1,20—1,40 hr., ſwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 19—20 pf., butra 1,90 hr., twarož 30 pf., łany wotli 1,40 hr., łiny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſchćuki 1,50 hr., ſołbje 0,80—1,20 hr., turi 2,50—3,50 hr., kapony 3,50 hač 4,50 hr., huſy 1,40—1,60 hr., ſkornik 0,70 hač 2,10 hr., karoſnje ſelatka 2—2,70 hr., cžerwjeny kał 20 pf., běły kał 20 pf., zybla 20 pf., běrny zentnar 4,50 hač 5 hr., jabłuka 40—50 pf., włóſte worſchi 70—90 pjenježkow, kaczki 1,40—1,60 hr.

Pſchiſłanja:

Hołzu do domu, Kubizowa w Semizach, Hłowna haſa cžiſło 52.
„ ſa ſuchłum, Krajnoſtawſka wyſchſcha ſchnla w Budyſchinje.
„ dr. Girndtowa w Riſkej.
„ Heimberger w Hródźu, Sſwjatego duchowa h. 3.
Wuczownika kowaříſkeho, Nimſch we Sſerwjezach.
„ pſchetupłkeho, Hemann w Budyſchinje na Zitnej haſy 10.

Na pſchedań:

Soſa w Běłej Wodźe, Koſeſowa haſa 121.
Soſa, Raphelt w Běłej Wodźe, Sſerjeſtwa haſa 5.
Mjeſa, błišo ſ proſſatam, w Nowej Wſy cžo. 5 pola Rałcz.
Krowa do cžaſanja, ſ prénim cželeczom, w Nowej Wſy cžiſło 10 pola Huſki.
„ młoda, ſtyſna, wyſokoſnježelna, w Zelenej cžo. 2 pola Hródka.
Trutu, ſaſtarańnja (Pflegeheim) w Budyſchinje.

Khěža na pſchedań:

Khěža ſe 4 jutrami pola, Kuchar w Ruſchi p. Wojerez.

Saudnifſe pſchedaſ:manje leżownoſcže.

Khěža ſ nježdże 1/3 jutra leżownoſcže, ſtuſchana Wilhelmej Kralikej w Hornjomje pola Hródka. Pſchedawanje budże ſobotu 6. 4. 29 dop. w 9 hodź. na ſudniſtwje, w Hródźu, ſtwa 12.

Saudnifſy na pſchepadowanje

w Hródźu w ſinanzowym hamcže, ſtwa 15, ſobotu 2. małeho rózła 1929, dop. w 11 hodź.: knihowy komor, kontrolna potładnja, pišaſiſki ſtrój ſ blidkom, nježdże 60 punttow ſyreho thſeja, 15 zentnarjow wowſa, ſtoł ſa friſéra.

Skrawe dopiſy.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu ſaſo ſeſtłabjene, ale wobrot ſnadny.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pjched hodźinu, ale ſeſtłabjenje jenož pojedźiſchich termijnow.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg
Płaćizny po złotej hriwnic

	31. 1.	30. 1.		31. 1.	30. 1.
Pšenca	215-2 7	214-215	bunv	21 22,00	21-23.00
rožka	207 09	206 2 8	woka	26-28.00	26-28.0
nal. jeczmjeń	218-227	218-227	módro łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jeczmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	18-19,00	18-18,75
wowſ	202-208	202 206	zeradella	—	—
kukurica	238-229	38-239	raps. wosnšk	19-20,30	19-20,30
pšenž muka	26 29 75	26-29 75	lany wosnšk	33-25,20	25-25,20
rżana muka	27-29,75	27- 9 00	poca. nalana	—	—
pš. wotruby	15,00	15,00	b'rnj. kruški	18-19,20	18-19,25
rżane „	14,70	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,10-1,75	1.15-1,80
ſrjódźi	30 35,00	—	pšenž. „	1,00-1,20	1.05-1,25
raps	—	—	wowſna „	1,35-1,55	1,35-1,55
pjeluſki	22-24,00	22-24,00	jeczna „	1,15-1,35	1.15-1,35

Płaćizny rězneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

31. januara.

5 wol., 12 byk., 18 jałoze, a krow., 708 ćelat., 100 wowc., 530 ſwini.

ćelata: 1. 70—75, 2. 60—68, 3. 52—58;
ſwinje: (pšez 300 pf.) 76—77, 2. (240—300) 75—76, 3. (200—240) 72—74, 4. (160—200) 72—73.
Rancy 65—70.

Wiczne płaćizny ſtwórtk 31. 1. Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjencu** za 1 centa	**w Lubiju** za 1 centa.
Pšenca	10,40—10,50	10 20—10,50
Rożka	10.10—10.30	10,10—10,30
Jeczmjeń (nałet.)	11,00—11,75	11,00—11.80
Wows	10,40—10,60	10,20—10,40
Syno	6,75—7,00	6,25—7,00
Słoma z maſ. młóć.	3,00—3,25	2 50—3,00
Słoma k zaſłanju	2,25—2,50	
Słoma z ruku młóćena	3,30—3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja	4,00—4,50	—
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	2,00—2,10	1,15—1,20
Jeja	0,18—0,19	0,18—0,19
Pšenżne wotruby	—	7 00—8,10
Rżane wotruby	—	7 90—8,25
Pšenżna muka	—	— 7,75
Rżana muka	—	15,75—16,0
Prosata, wulke	—	—
„ „ srénje	20—30	—
„ małe	—	—

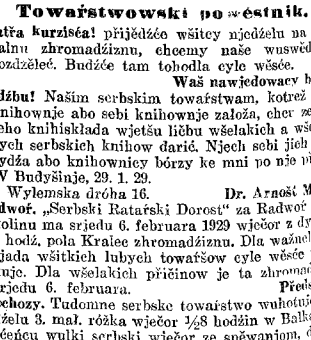

Dom banki „Discontogeſellſchaft" w Barlinje.

Pod ſemju dobuchu ſo paduſchi do jeje worzowych pinzow a rubichu ſ worzołowych hamorow hódnoſtki, nježdże 2½ milijona hr. winojte. Do trežorow Sſerbſkeje Ludowe Banki w Budyſchinje njemóže žo pod ſemju žadyn paduch dobyć. Te ſu do ſtaty ſapuſczene.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Bratŕa kurzisća! pſijejdźe wšitey njedźelu na generalnu zhromadźiznu, chcemy naše wuſwědčenje rozdźeleć. Budźe tam tohodla cyle wěſce.

Waš nawjedowacy bratr.

Kedźbu! Našim ſerbſkim towaŕſtwam, kotrež maju knihownje abo ſebi knihownje załoža, chcu ze ſwojeho knihiſkłada wjetšu liczbu wšelakich a wšelakorych ſerbſkich knihow darić. Njech ſebi jich pſchiſydźa abo knihownicy bórzy ke mni po nje pſchiſydu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Radwoſ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoſ a wokolinu ma ſrjedu 6. februara 1929 wječor z dynkom 7 hodź. pola Kralec zhromadźiznu. Dla ważneho porjada wšitkich lubych towaŕſow cyle wěſce wotkazkuje. Dla wſelakich pšičinow je ta zhromadźizna ſrjedu 6. februara. **Předsydo.**

Wochozy. Tudomne ſerbſke towaŕſtwo wuhotuje nježdźelu 3. mal. rózła wječor 1½8 hodźin w Balkec beſédnicu wulki ſerbſki wječor ze ſpěwanjom, dźiwadłom a rejemi. Na njón wšitkich Serbow a pšečelow z blizka a z daloka najwutrobniſo pšeproſuje

předsydſtwo.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna zabawa ſerbuſtwow Maćicy Serbſkeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kofejowni w Serbſkim Domje.

Drježdźanſki „Hromadnik" ma ſwoje pšichodne poſedźenjo ſtwórtk 7. februara wječor 1½9 hodźin pola G. Zmija, Chriſitanſtr. 22. Přednoſk ma knjez dr. Wjaceſław. Hoſcо ſu nam ſtajnje witani.

hebi [illegible] klin podobny pschihotujemy a jón do [illegible] formory sahadźimy. Taske schežźpjenje je na sawe schežźpjenje dobre, to rěka šmy-li schtom hižo jónu schežźerili a njeje-li žo nam pschimnyk. Też tehdom, nimaju-li schtomy dosć mjesy.

Na kónzu hapryla a je japoežatkom meje mózemy ja skoru schežźepjeć, dokelž schtomy rosu. Schežźepk pschirěžujemy tak jako pschi nahaźowanju. Do podłožli šarěnjenej hacź na drjewo. Nésamy wot deleka horje. Swjerčka narěznjena flora žo wotdypuje a ja nju žunje žo schežźepk. S wótkninami abo j dźelom schežźepk pschiwjasamy. Na to jamasamy rany je schežźepaźišim wóšom.

Schežźepki sa naležne schežźepjenje rěsamy wot nowembra hacź do kónza januara a tykanjemy je do hliny w chłódku.

Schtomy schežźepimy, a to najprjedy wischniny, potom žłowežiny, dale kruschwiny a schónčnje jabłučiny. Wischniny a žłowežiny mózemy hižo na kónzu februara schežźepjeć.

Jěžeje wischežnje žad.

Cźehodła je žad tak strowy. Dokelž je w nim wjele njerozstrowšich macźišnow, wschelatich kišalinow a žadowego zokra. Jenož jo je w žadže mało bélkowin. To jemu wadźi. Tohodła žad njeje je žamesitatnej živinu ale płaceji jenož jako pschidamk abo wocźerstwjaca pojédź po wobjedže. Chtyl-li cźłowjek jenož je žadom živy być, by jeho snajmjenscha na 30 puntow tóždy dźeń trjebał. Najwjazy bélkowin je w melonach a w kerpžach. Tohodła žo ludźo južnych krajinach wožeže j nimi žiwja a wone płacźa tam jako wschédna pojédź. Tola by nimi nichtó njeschóžnje a jenož wulka spokojnosć tamneho wobydlerstwa je j pschicźinu, jo žo j tymi płodami isokoja. W nich dže je jenož 1.1 proz. bélkowin. W dalschim žadže je hischcže mjenje bélkowin. W kruschwach a jabłukach je na pschiklad jenož 0,80 proz. bélkowin, w žłomkach 0.40 proz., we wischnjach 0,60 proz. Wužiwanje žadu je wožeže tehdom prawje strowe, šmy-li žo j jédźemi, na bélkowinach bohatymi nabjechli. To je wožeže mjažo. S tym šmy pojédź takrjec srepulowali a tak žo macźišmy štajnje pschemenjeja. Po jednotnoscim wužiwanju bélkowitych jédźow bychu wschédnje na požiwarych organach a žrjdła na strowosći [illegible] hrožimy. Chtymy-li tohodła štajnje sirowi wosnaći, dyrbimy po tóždym wobjedže nélotre jabłuka abo druhi žad sjedź niemjackmy-li k wobjedu žadowy nawar abo pedobne. Wožeže dyrbimy dźećom wjele žadu dawaci. To wožeżiwuje syty organizm a skrucźi ducha. Na žadže wosnanjemy štajnje cźisti. Po mjažu žmy chorowacźi léni.

Skoržiwstwo.

Sstaršja jadrita pisa do pisa?!

Na tuto praschenje mózemy jenož rajnje wotmołwicź, so nježdźicha. Schtó kerujenju šwini je žo wupesnałako *to termina* pisa w žiwym šwanju je pojeci cźišnjena. Tak je to hišće pola šwini. Ale hornjadam jadrolitu pisu do pisa dawaci rěka to dokładnje rozumi. Dźiwolese pola hornjasego stotu njedu do bisera ale kradem pisches cźapa abo swans (Verwachsen) a schtom do purrew (Labmagen.) Hdyž hornjadam jadrolitu pisu do pisa dawaschi, njemóža ju pschesérnicź. Sstarny rat najbóle k pozriwanju pschinoschnja. Hdyž pisa do bisera njepschikłádže, njemóže žo sadrjeć [illegible] wrócźo njepschihnadźe [illegible] samle pucźu jadrolita pisa [illegible] w pisu schowane wutki abo [illegible] hornjadam jadrolitu pisu žuchu, [illegible] a krjanjom. Taiku pisu stór do [illegible] jeżerje a hischcże thorta wulija.

Pjerizneřstwo.

Kak žo holbje na žiwój nowy dom šwucźa.

Najprjedy dyrbimy na to dźerżeć, so je nowy holbjeńy dospołnje měrny, jo by jich tam nicźo šnjespokojiło. Tak žo potom hnydom jako doma cźuja. Kukaczki šamrjesemy j grotom a sastaramy holbje derje j pizu. Kóždy dźeń dawamy jim też cźeršwu wodu. Holbje žadaju bóle hacź druha pjerizna ja štajnje cźeršwej wodu. To widźimy na tym, jo holbje j kóždeje luze njepija. Dale nažnpajmy do holbjeńa pésk a k tomu nécźto starego wobmjetka. Holbje nježdźmeny ženje prjedy prénjomu rasej do dwě njedźeli won pschischcź. Mjes tym žu na stary dom zabylt. Je-li rjenje, mózemy pched wuhladkom grocźanu klétku pschicźisnicź, do kotrejež holbje potom rady j holbjeńa wuskocźa. Tak žo cźim prjedy j wokolinu sesnaja. Starsche, ale nowe kupjene holbje njepuschcźimy pak ženje prjedy won, donjž žo njeżu sporowali a nažadźili. Ssu-li dozrała we prénim holbjeżu, njepuschcźimy je prjedy won, donjž njeżu mkode wuzyndali. Tole dyrbi tóždy plahowar kólbi wobkedźbowacź, njecha-li sjebamy być.

Prašenja a wotmołwjenja.

P r a j c h e n j e: W naschej jitwi žu jara žyre sejeny, wožeže nétkle w synje. Pod jitwu je pinza. Ssnadź je to runje j pschicźinu. Kak bych mohł tomu wotpomhacź? Rady bych izolirowany papjerz podžunył.

W o t m o ł w a: Wy maeże žnadź jara žyru pódu na kotrejž waschi dom stej. Tu žo wjele pschemenicź njehodźi. Jitwu dyrbicże prawje wutepicź a kóždy dźeń wětrowacź.

P r a j c h e n j e: Mloko naschede krumy je wot pożledniejho cźelenja žem hubjene. Ssmjetana je kruchata, mloko hrožnje wonja a nježdłodźi. Ssmjetana nam płeńnjewi. Butru njemózemy wužiwacź. Dyrbju mloko pruhowacź dacź a hdże. Wadźi mloko strowocże?

W o t m o ł w a: Mloko a tutra njeżu jako tuk k nicźomu. Ssu słažene a tohodła je njemózemy wužiwacź. Hewak bychmy žebi na strowocże swadźili. Pózcźelcże bleschku mloka na institut najbliżschcże tatarskeje **konory** k pschihładowanju. Wschо dalsche tam jhonicże.

P r a j c h e n j e: Mam 4 létneho walacha, kotryž rady žyno njeżerje. Tohodła je też dosć žłaby. Selenu pizu w léce rady žerjesche, tola druhdy žamo pjerschcź méńto dźeżela. Schto mam pschecźinu tomu cźinicź? Też ma kóń na koži małe bleczki a žuczki, wožeže na schiji a na khribjecże. Hdyž jeho cźisczimy a schrósujemy, žda žo nam jako by jemu to derje cźiniło. Cźsajto žo też je **šubarni drapa**. Nima žnadź praschwinu?

W o t m o ł w a: Wasch kóń cźerpi na njedostatku **mineralnych** macźišnow w cźele. Dawajcże jemu tóždy dźeń trójzy dwě łžicy „Equlina„ prószka do pizy. Njeby-li pak žo hischcże wotwucźii pjerischcź zrasć njech schtómy lékař waschemu konjej Ossagenin nutsžynje. Stómy létar też jwésci hacź ma wasch kóń praschwinu abo niz.

P r a j c h e n j e: Mam 30 ktr. kotrež mója pisches **zyle**łko žwobodnje běhaci. Też mója hrjebacź kaž chzedża. Rano dawam jim cźopły rosmésch. kotryž wobsteji s $^1/_2$ wotrubow. Popołdnju dawam jim kukuricu a pischeżu. Kuzowar jeji nétko méni, so žu jeja pischecźežke. Pola nétkotrych jeji bé w cźorniku mały cźorny bleczk. Nétko wjazy niz. Ssnadź saleji to na pizy. Kak mam pizowacź?

W o t m o ł w a: Cźorne bleczki w cźorniku nimaja nicźo na žebi. Wascha piza pak je pischejara jednotronska. Dawajcże radscho do rańscheje pizy nécźto mało rybiażeje muczki. Lépje pak je hdyž Wajcźim kurom nétajku mukowu pizu pschidaeże. Taiku pizu dostanjecże w kóždej pschedawarni pizy. Popołdnju pschidawajcże sorno. w léce pak kukuricu njedawajcże. Po możnosći starajcże žo też wo to, so ma pjerizna dosć feleneje pizy.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 5 Budyšin, 1. februara 1929 Létnik 37

Słódke wišniny abo třešniny.

(ź wobrasomaj)

W pożlednich létach je pschiplaw nowych druźin žadu j tóždym létom njetschi. Tohodła je wéjce nusne, so by žo tuta wschelakorosć trochu zamjejowała. Ale tuta wschelakorosć ma też žažo žwoje dobre strony: Wona smóžni pschi wubéranju wschelakim pomérom a wožebitosćam wotpowědowacź. Pschi wjetschej wschelakorosći mózemy žo drje složowacź po wožebitosćach podnjebja (Klima), pódy (Bodenbeschaffenheit) a ja tym hacź tschěschnje plahusesch, ja žwoje trjebanje abo na pschedań. Dale maich mózmotu dobru druźinu tak wubéracź, so nadobo njestrawja, ale po rjadu schtož je bjes dwěla jara wažne. S tutych štejischcźow chzemy dźenża wožebitosće wschelakich druźin žłódkich tschěschnjow rosporninacź.

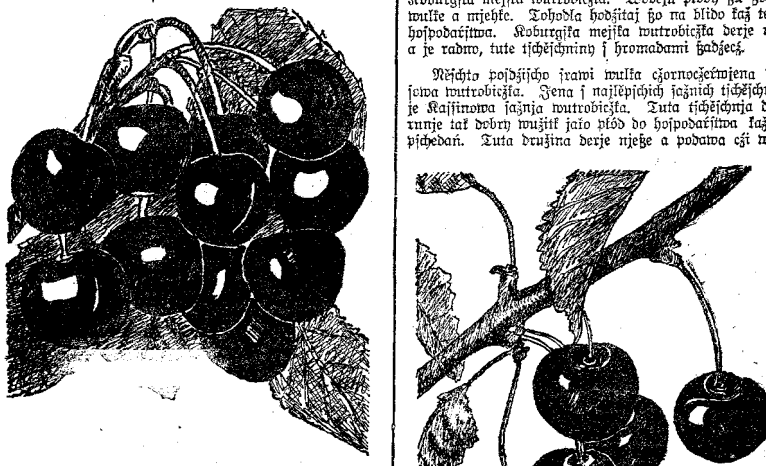

Cźaż jratwjenja tschěschnjow je jara wschelaki. Prénje sapoczmu hižo wutóng meje jrawicź a pożlednje nébdże wožrjedź awgusta. Do najžaźnischich žłuscha skupina tak mjenowanych wutrobicźkow. Te žu hacź na małe twjasca, hdyž žu srale, cźornocerwjene a cźorne. Najpodźischo jrawja tak mjenowane krymjate tschěschnje (Knorpelkirsche). Kónz meje hacź wožrjedź junija jrawitaj žažnja mejska wutrobicźka (rjuhe Mai-Herzkirsche) a Koburgska mejska wutrobicźka. Wobeju płody žu brénjowulke a mjehke. Tohodła hodźitaj žo na blido kaž też do hospodarstwa. Koburgska mejska wutrobicźka derje njeże a je radwo, tute tschěschniny j hromadami žadźecź.

Něschto pozdźischo jrawi wulka cźornocerwjena Wilsowa wutrobicźka. Jena j najlépschich žažnich tschěschnjow je Kassinowa žažnja wutrobicźka. Tuta tschěschnja dawa runje tak dobry wužitk jako płód do hospodarstwa kaž na pschedań. Tuta druźina derje njeże a podawa cźi **wulke**

mjehke cźornocerwjene płody wot wožrjedź hacź **wulkóng junija**. W nimale žamym cźażu jrawi Werderska žažnja wutrobicźka.

Do dalschich druzin wutrobiczkow skuschesa Winkererowa *Lecka wutrobiczka*. Teje plody su wulke zolte a czekwjene. Potom mjenujemy jako dobru druzinu Bettenburgske wutrobiczki a Frimmowe wutrobiczki. Sa plahowanje na pschedań hodzi zo Poitouska wutrobiczka. Teje plody su czemnoczerwjene a srawja w prenjej polozy julija. Je rady nakladuja. Do tscheschnjow w julizu srawjazych skuschca tez wolaza wutrobiczka (Ochsenherzkirsche). S poslednjej druzinu smy hizo pola pódnich.

Sazinim druzinam mamy histcheze dodacz tuczinomjazinu zlódku a trochu jadrozinu j mjenom Bigarreau Jaboulagskt. Jejne brunoczerwjeny plód wutrjernje zlodzi. We Duringskej sazinu tschéschnu j mjenom Dankelmansku wjele plahuja. Wona wot wozyredź zacz do konz junija srawi. Jeje tschéschnje su mjehke, zolto na czerwjene a jara mile zlodza. Wone zo dolho dzerza. Druzina „najlepscha Werderska" je czornoczerwjena. Su rady na pschedań plahuja. Liefeldowa bruna zlodzi zlódko na tikal a srawi w julizu. Konz junija hacz spoczatk julija srawja plody Lupienskeje tschéschnje. Wona derje njese, tuz ju rady sa dom a hospodarstwo zadzeja. Hischcze radscho maja Eltonsku wutrobiczku. Jej runa zo Hedelfingerska hobrska wutrobiczka. Spoczatk julija srawja jeje wulke, czornoczerwjene twjerde tschéschnje. Tehodla hodza zo derje za rozesłanja. Tuz ju tez j hromadami zadzeja, dokelz je jenak dobra za blido a zyreemu jedzenju, kaz k warzenju tak tez k nakladowanju.

Na poslednu druzinu japodobna, ale hizo posdaja tschéschnja je tak mjenowana wulka prinzejsinka abo Bauermannska. Wona srawi druhu polozu julija a se zolta a czekwjena. Ju wukhwaluja jako jenak khmanu za dom a hospodarstwo, kaz na pschedań. Se rozschezi tschéschnizkow je drje najbole wjeleschronska. Troschku zlódka nakitzal ale hewak jadrozteho zlodzenja je tschéschnja j mjenom „noble."

Wjele hódne su posdne krymstate. Wschè sravja konz julija a spoczatk awgusta. Najbole wutkhwaluja zebi wulku czornu krymstatu tschéschnju. Plody su wulke a twjerde. Tohodla zo derje za rozesłanje hodzi. Tschéschnina jara derje njese. Zolta druzina je Dönissenowa zolta krymstata tschéschnja (Dönissens gelbe Knorpelkirsche). Ju rady nakladuja. Jara wulka je na zolez naczerwjeń Bütterowa posdnja czerwjena krymstata tschéschnja. Jeje mjaso je twjerde. Tez tutu druzinu shromadami plahuja. Drje najpósdnischa zlódka tschéschen je ta pod mjenom „kézor Franz" znata. Starsi tola konz julija hacz wotzrjedź awgusta. Tez tuta druzina bohacze njese. Su rady na pschedań podawaja, dokelz zo rozesłacz hodzi.

Pólski holb'.

(Z wobrasom.)

Pólskeho holbja mjenuja Nemcy tez ruzowy holb (Luchstaube). Polazu zu tutu druzinu wuplahowali tschizowanschi schepjerkkateho pólskeho pólneho holbja se schlesskim bélym hordkaczkom abo hordkatym holbjom. W swonkownej twórbje a swonkownem snoschowanju dopomina naz na nasche pólne holbje, tola je wjetschi a bóle zahadżity. Pólski holb je jara kruteje strowoscze a néschto snjeze. Tschésta tola w jeho domisnje wo czaz zymy tschipjaniza: zurrowitscha hacz pola naz. Jeho pólste pothadzenje pschedażujeiej nam tez tschidleschcy. Stej tak slozenej, zo zo na wopuschi tschizujetej. Se schije wusmupowace powétrowe horleschko zpozczuje holbjej postawu zahadżitu a krutu. Czoło je pomérnje wyzoke a nahle spraduje. Sadnja hlowa je trochu splaznjena. Czorny pysk je nimale dolhi, splaznjeny, a trochu nasibnjeny. Wschitke tute swonkne znamjenja rysuja skoczatko zako dobrocziwe a w zwojim waschnicżiu majne. Tute wozebitojcze zo wopraudze we tom jewja, zo pólske holbje derje lahnu a zo wo zywoje mlodżata je wschej zwérzu sparja. Letnje schésé hacz wózom rasow tahnu a wschè lehnidła tez worzahnu. Ssanczki rady na jesta smélwlow (Lachmöwchen), honjatkow (Tümmler) a druhich druzin nazadżuja. Mlode pólski holbje su w pytanju pizy jara pilne a tohodla wózom njedżel stave rady punt waza.

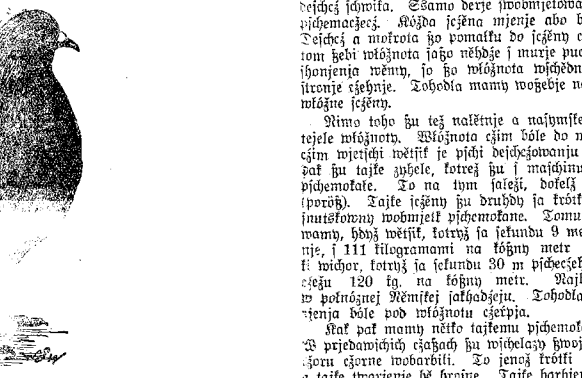

Se zwojej czélnej wulkosću a schérokosću zo pólski holb najbóle pjched druhimi wuznamjenja. Slabe postawy, j niskim wutrobnom a dotym khribjetom zenje zaneho myta njedostanu. Je k mytowanju ani njepschipuschcza. Wutrobno ma bycz schérote a polne, byrnjej horleschko njenaduwal. Krk ma bycz zylnje wuschibnjeny. Sobbjerje na to hladaja, zo je khribjet pomérnje krótki a schéroki. Drobne pjerjuschki pschirtrwaja spoczatk tschidlejschkow. Tutaj staj krótke a schérokej, runje kaz wopuisch. Wopuisch wusnamuje hischcze czémny pask. Brjuch prawego pólskeho holbja, kaz zyla postawa, je polny a wobjchérny. Hornjej nózgy tczitej zkhowanej w pjerju. Jenoz krótkej delnjej nózgy stej widżecz.

Pólskeho holbja snajemy w schirokich wschelakich barbach: Jenobarbne módre, maja bèle derje wotrésnjene swonkuje czorne wobrubjene paski. Jenobarbne czorne maja tohorunja bèle paski. Dale su jaznomódre schepjerkate a czornoschepjerkate druzinu. Schepjerki wutworja stajnobarbne swjerschne pjetka. Plahowarjo na to hladaja, zo su jenak staj nje na tschidleschkomaj rosproschene. W nowischim czażu su tez czerwjene a zolte druzinu wuplahowali.

Dom a kuchina.

Wložne sczény.

Mnosy skorża, so maja doma, wozebje w symje wlożne sczény. Na czim to sależi a kak mózemy k tomu po prawym wotpomhacz. Tak zo mnohi praische. Mamy-li wlożne sczény, dha zo nam wazno puischcza, tapety mokaja a hrib na sczénach, wozebje pod kamu abo w kucżikach rosczeje. S tym zo wo sitwach powétr a nadoba karstaj. Tonle na strowocze wadzi. Mnosy njerozwdża zebi tudy wopraudże rady.

Mózemy potajkim j wusjpéchom pscheczżiwo tomu sakraczicz? Chcemy zebi najprjedy pschczżiny trochu bliże wobhladacz. Najprjedy dyrbimy rosesnacz, hacz je j winu wlożnoty mokry sakład. Dyrbimy wodżecz, hacz zo mokrota je jemje czehnje abo hacz je wot deschcza. Je-li j winu mokry sakład, dha je hižo je smylkom, so njebu pschi twarjenju na to dżiwane. Mokrota zo nétko pschesco po murjach horje czehnje. Mnosy na to njedżiwaju, schtoż pak hewak tóżdy twarz wobkedżbuje. Wo tym pak njechcemy tudy dale réczecz.

Najwjazy je wéjo deschcz j winu, kotryż j wonka na murje schwika a je pschemacza. Najprjedy dyrbimy smézjeschcz, hacz je murja swobmjetowana abo nic, na kotruż deschcz schwika. Ssamo derje swobmjetowana sczéna może pschemacz. Klózda sczéna mjenje abo bóle wodu pije. Deschcz a mokrota zo pomalku do sczény czehnjetaj a potom zebi wlożnota jako nébdże j murje puez pyta. S najhonjenja mémy, zo zo wlożnota wschednje k czoplischej stronje czehnje. Tohodla mamy wozebje nalkto a najmu wlożne sczény.

Nimo toho zu tez nalétnje a najsmjke slowki j winu tejele wlożnoty. Wlożnota czim bóle do murjow czehnje, czim wjetschi wétsik je pschi deschczowanju byl. Wozebje pak su tajke zubjele, kotrez su j maschinu dżélane bórzy pschemokale. To na tym sależi, dokelz su prużnische (porożk). Tajke sczény su druhdy za krótki czaz hacz na znutkowny wobmjetk pschemokane. Tomu zo ani njedżiwamy, hdyż wétsik, kotryż sa sekundu 9 metrow pschecżehnje, j 111 kilogramami na kózny metr czischcz. Wulki wichor, kotryż sa sekundu 30 m pschecżehnje, czischcz se njeżu 120 kg. na kózny metr. Najbórsche wétsiki w polnóznej Némskej zakładżeju. Tohodla tam tez twarzenja bóle pod wlożnotu czerpja.

Kak pak mamy nékto tajkemu pschemokanju zadżélacz? W prjedawschich czażach su wschelazy zwoje sczény k wjerżoru czorne wobarbili. To jenoż krótki czaz pomhasche a tajke twarjenje bé hrozne. Tajke barbjenje je tez nétko zakajane. Jenoż wobélene abo j wolsjowej barbu wobarbjene tez dolho njedżerżi. Deschczik zo je wschémi mózmymi zchkalbami do murje namaka.

Wémy pak nétko jara schwarny a tuni wupucz k wotpomhanju wlożnoty je sczénow. Tu swobmjetowanje hlowu rólu hraje. Wobmjetk wobsteji, kaz wémy j wapna, zementa a péska, abo hischcze nétajke barby. Wschu hromadże j wodu rosméschamy. Do wody, kotruż chcemy do wobmjetka sméschacz, pschidamy pschisadu „Prolapin". Se toho dostanjemy wobmjetk, kotryż hdyż sesthnje tak zmjerdnje, so zana woda psches njón njemóże. Tole je tunja a dobra wez. Sa kózny metr wobmjetka na sczému, kotryż je 1½ cm. tolsto nawobmjetowany, trjebamy sa 30 pj. prolapina (Prolapin Mörtelzusatz). Tuż lutujemy na zpralwne waschnje a njedajmy zebi to dla wopaczneje zlutrinwoscze wotradżecz. Jenoż 30 pj. sa kózny metr wudamy a sa to tyżazn nalutujemy. Kak wjele lépje a dléje nam tajke twarjenje dżerzi. Druhdy hakle pozdże schkodu wobżarjumy.

Schto pak mamy nétko czinicz, hdyż mamy hižo sczény swobmjetowane. Schto j tajkimi, kotrez j zyla njewobmjetujemy. Tez tu mózemy wodże wotpomhacz. Wésty profesjor Hauenschild je swdżésli, so mózemy tajke sczény, kotrez wlożnotu pschepuschcza, porzedżicz. K tomu trjebamy wozebity srédk, kotryż zo „Cucanstique=Sluat" mjenuje. Tónle srédk hižo létdżesatki dolho pod mjenom „Luthuriu-E" nakożuja. Dżélo j nim je zyle jednore. Tónle żidki srédk mózemy je schczétzom zwonka na murje namasacz abo je k tomu pschiprawjenej zukawku nażykacz. Macżisna bórzy na murj wusthnje a zanu wlożnotu njepschepuschczi. Tale mokschina je dozyka bjes barby a zanu zo kózku na sczénje njetwori. Tak zo njetrjebamy bojecz, so zo murja zwonkowne nétkat smèni. Dyrbimy wélo trochu na to dżiwacz, so pschi zuchim a zlónczinym wjedrje masamy. Tak lithurin potom rjenje do wyschich schkatkow sacżehnje a sasthnje. Wschém pak radżimy, so bychu j tym dléje njeczakali. Létża je wélo k tomu trochu posdże, ale sa to chcemy k létu hnydom se srédkom spytacz.

Protlapin-wapnowu pschisadku a Lithurin znamti „E" dżéla chemiska twornja Hans Hauenschild. E. m. b. H. w Hamburku 39. Laboratorium zawrjesuje firmu dże wschim czitarjam darmo dalsche zdżélicz, tak mamy j wmile srédkami wobkedżbowacz.

Sczépjenje sadowych stomow.

Se schczépjenjom rosmnożujemy nasche sadowe schtomy, wozebje jabluczinu, kruschwiny, wischniny, zlowczinu apriksy, wréschki a podobne. Schczépicz możemy na wjele lake waschnje, wócżłowacz (okulieren) rubowacz (propfen) kopulowacz (kopulieren) a sa zkoru sajmnyez. Schczépimy li schtomik, dyrbimy na to dżerzecz, so prucżik j dobrezy schtoma pohadża. Nimo toho je lépje, je-li schczépk schtomej, na kotryż jón schczépimy, pschibuiny.

Najlépsche a najkhmanische schczépjenje je wócżkowanje mlodych schtomikow. Najlépschi czaz k wócżkowanju na spjaze wócżo, je druha połowa julija a awgusta. W dżiwich prucżikach dyrbi dosez mjesy byez. To spósnjamy na thm najlépje hdyż so kózka wot prucżika żnadnje wobéli. Prucżiki k schczépjenju résamy krótko pjched schczépjenjom a to z južneje strony. Tute prucżiki, abo schczépki, kaz je mjenujemy, wothdzernjewy, so by lisco na nich njesthnyło a położymy je na 3 cm hluboko do wody. Na wotrésnjenym dżiwim prucżiku, to je na schtomiku, kotryż chcemy schczépicz, wurézinjemy sarési, kotryż zo wulkemu T runja. Do toho sajunjemy mlode wócżko, kotrez je snajmjenscha 2 cm. dolhe. Na to je wobwjajamy je schérokim banczikom wlókninom. Tute wócżka résamy j mótrym nożom se brjewa zobu wurésinjez. Jenoż wodpynjene wócżko nam druhdy wusthnje. Je-li zo wócżko pschinuło, pózinamy po 7—10 dnjach na zelenym rjapiku, kotryż je po wodżernjenym lisczu wosiak. Hdyż zo jeho dótknjemy, wotpadnje. Sa 4 njedżele wlóknimy wotstroninmy, so bychu do zkory njerésake. Hakle na druhe léto wócżo twibiwa.

Prucżik potom siarenmu zdónkej pschiwjajamy.

Rubowacz (Propfen) możemy schtomy se sapocżatkom mérza hacz do meje. Najwschédnische schczépjenje tejele druzinj je kopulowanje (Kopulieren) potwschitkowne. Kopulowacz możemy tehdom, je-li dżiwi wotrésany tónczk a schczépka staj jenak żylny. Je to tak mjenowane pschirodne waschnje schczépjenja, j kotrymż mamy najwjetschi wunoschk, dokelz zo nam swjetscha radzi. Schczépku pschirézjemy na 3 wócżka a wotrésnjena hladżina ma zaj najmjenscha 2 cm dolha byez, to réka na boku, so by schczépk derje pschilégal. Na to wobwjajamy jón se schérokim banczikom j wlóknimow. Narés pak namasamy je schczéparskim wósskom (Baumwachs). Kónczk schczépka dyrbimy tez samasacz, so by njewujthnył.

Nażadżowanje. To je tajke waschnje schczépjenja, hdyż schczépk na wotrésany tónczk halżi abo schtomika nażadżimy. Nażadżowacz możemy tehdom, je-li tónczk tolschi hacz schczépk. Schczépk pschihotujemy zebi na schéhowaje waschnje. Wot delnjeho konza narésinjemy schczépk na kózu (schrág) hacz do połowy a wotrzedża tez hacz do zpódnjeho sarézka. Podlożku pschirésnjemy wodoranje a j teje strony, hdżeż chcemy schczépk nażadżicz, runje tak jako schczépk. Wotrésnjemy a k schczépjenju pschihotowany schczépk na pschirézk zdonka, na kotryż schczépimy, krycz. Je-li résna strona na podlożku zdonka schérscha hacz schczépk pschilożimy jón jenoż j jeneje strony. Na to jón schczépk pschilożimy jón jenoż j jeneje strony. Na to jón schczépk pschilożimy a je schczéparskim wósskom samasamy. Tez możemy dwaj schczépkaj nażadżicz, je-li podlożka dosez. schérscha.

Schczépjenje na kojazu nózku je tez pola nas jara se domoum. Tute schczépjenje tez pschewjedżemy pola schtomikow je zyłnischim zdónkom abo podlożku. Tute je tez jara wuspschne. Do podlożki wurésinjemy mjenujzy sarés jako bychmy chcyli klin do njeje nażadżicz. K tomu trjebamy wose nóż. Tez jednory schczéparski nóż hewak dobscha, dyrbi pak, kaz pschi schczépjenju dosez wótry byez. Nétko

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušło 6. a. pjate mjezańcje we Wudawarni 90 zł. pj., na pólo a pola dowěrarskow 1,80 zł. Nr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo čo. pjaty 10 zł. pj. Wudawa a ćišć Smolerjec knihtišćerja, nap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2557.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełnje so stajace nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy z w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje w a

Čisło (Nr.) 28 — Budyšin — Sobotu, 2. februara 1929 — Bautzen — Łětnik 88

Wótra rěč sakskeho financneho ministra wo statnym hospodarstwje.

W sakskim žełmje je finanzny minister Weber swoju wulku rěč wo statnym hospodarstwje měł. Pokazowaše na wschelake krisowe znamjenja w ludowym hospodarstwje pschipomni, so kóžde wotebéranje we widźelanju dworow ma wobžebje schódne ležeńki sa drobno rozpjerkowane hospodarstwo Sakskeje. Finanzny minister hórscheje so potom na

trajne sapschimanje němskeho žełma

do finanzneho połoženja krajow, jim sa wupadły šarunanje njedawajo. Sakske knježerstwo njemóže dopósnać, so dyrbja jenož kraje a gmejny finanzne politiske ležeńki reparazijskich winowatosćow njesć. Wono też njemóže spschijeć, so němski stat swoje sarjadnistwo pschez dale wutworja a žebi nowe sarjadnistwa sa nadawki pschipołoženje, sa kotrež su kraje pschiskluchne.

Kóžde dowěrjenje krajnych sarjadnistwow dyrbi so tłubić,

hdyž njemóža s tym ličić, so wobstejaze sakonje płacza. Sa finanzneho ministra jeneho němskeho kraja je pschi takim postupanju němskeho stata njemóžno, sazyła hischcze potnu samolwitosć sa finanzne połoženje stata njesć.

Wótre poroki Bayerskeje pschećiwo Pruskej.

Barlinske nowiny s Michowa wo **dowěrnym nowinarskim rozprajenju** pola bayerskeho ministerskeho presidenta dr. **Helda** pischu, pschi kotrymž staj so póbla Helda justizny minister **Gürtner** a finanzny minister dr. Schmelzle wobdźěliłoj. „Telegrammzeitung“ je rěcze wojerwila, **kotrejž su pschi tymle rozprajenju bayerscy ministrojo měli.** Ministerski president **Held** je rjekł, so **žu so poměry mjes němskim statom a krajemi** po poslednim njewupschěchnym jednanju ministrow krajow s němskim knježerstwom **pschiwótsile.** S tym so **znutskowne wobstacze wohrožuje.** Wina na tym njeje snadź němski stat, ale **Prusa,** kotraž Bayerskej pschi jejnych finanzowych žadanjach **napschećiwo Němskej najwjetsche wobrožejnosće cźini.** Ta hama Prusa, kotraž je statnym frjedźenjam léta 1920 we němskostatnej radźe pschihłosowała, nětko snjemóžnja, je dopjelnić. Wona 3½ miliardy hriwnow, kotrejž Bayerska sa pschewostajenje swojich żelesnicow, pótaj atd. jako šarunanje žada, so wotwlakuje pschipósnać.

Pschi Barlinskim rozprajenju ministrow **je prusti ministerski president pschećiwo žadanjam druhich krajow hłowa wjedł** a je wobk rjez diktatora a sarźežnika Němskeje hnał.

W Barlinje sa tele wězy sydła zanych sacźežow nimaju. Sćwěra a wěra, na kotrejž so srěcźenja sakonja, stej so shubitej, a wo morali, kotrejž by dyrbjała kaž pschi prawnych poměrach mjes krajemi a statom rólu hrać, je ležma wodźeł sacźinć.

Nasch pschećiwnik je Prusk. Prusa so na to hotuje, so by dwě muschi s jenym rasom trjechiła. Najbrjódzy so hama w finanznym hospodarstwje Němskeje po możnosći wupjera a pyta na druhej stronje dospjeć, schtoż so i druhimi srědkami hacź s taksej wupróstdujazej politiku njehodźi dospjeć: **sniženje samostatnosće krajow.**

Se skoro hischcze wótrischimi wurasami so potom też finanzny minister dr. Schmelzle pschećiwo Pruskej wuzwoli. Wo sodźerženju Pruskeje praji, so je **bjezhanbicźiwješ, kajkejež w statnym žiwjenju hischcze žeńe njeje było.** Pruska politika so na nicžo druheho njeměri, hacź **s pomozu Němskeje Bayerskej pod kij ležeć dacź a Němsku Wulkoprusku sćinicź.**

Justizny minister Gürtner praji: „Gdyž je prusti ministerski president w nastupanju stórzbow krajow pola statneho žuda rjekł, so pschećiwo nětkjenemu statej njeje žadyn eksekutor, je tole **zkowo tak wjeselschane,** so by podarmo praschamy, kak je so mjes thutnymi statnikami zyka mohło rjez.

Wusud we Sonnenburgu.

Pjatk dopołdnja je so w khłostarnistkim prozesu wusud wupraził. Pjatnacźe sastojnikow, mjes nimi wschitkich hlownych strażmischtrow, su wuwinowali. Wyschschego strażmischtra Neumanna su dla jednoreho paduschtwa k jastwu na zchtyri wězaze sazudźili. S druhich wobstorzenych su dla paduschtwa abo dla pschekhowanja sazudźili: inspektora Henkela k 100 hriwnam pjenježneho khłostanja město 20 dnjow jastwa, a druhich k pjenježnemu khłostanju po 15 hacź 50 hriwnach město jastwa po 3 hacź 30 dnjach.

Poincare elsaskich autonomistow wobskorżuje.

Na konzu swojeje rěcze Poincare na sešehwi autonomistiskeho hibanja na wukraj pokasa a kak so Wschoněmzy k tomu stajeja. Wschoněmzy njesamjelczejeja, so bychu, hdy by trjeba było, moraliku podpjeru pschi pschewróce dawali.

Fondy sa propagandu němskeho hospodarskeho plana 630 miljonow frankow pschekrocźeja. Ssměmy wěricź, so je so na wolarjow Němskowstwa we wukraju zabyło?

Hdyž elsaszy autonomistiscy sažadu narodnych njeschinow podpjeraju, to w Němskej powschitkownej wothłós zbudźuje. Na zbožo němskeje sozialdemokratoje strachi teje kampanje za wójnu widźa. Briand je wukrajej srofumiecz dał, so Swjatk Ludow žadosć autonomistiskich agitatorow wotpokaże, dokelž je Franzowska po postajenjach Versaillskeho měrowego srěcźenja swoje pokne nadkniježstwo nad Elsaszom a Lothringskej zebi sažo dobyła.

K znutskownopolitiskim naprawam so pschiwobroczujuschi, Poincare praji, so drje žu so někotre nowiny sakasałe, so pak žu druhe na jich město stupiłe. **W Kolmarskim procesu** je so swěscziło, so wschelazy wobstorzeni w Němskej wo wulke podpjerarske sumy prožyli. Njedźiwajcy cźeńke winy je knježerstwo Ricklina a Rossa wobhnadźiło. Amnestija njeby dźensa pschiprawna była, dokelž by so to mohło jako pohonjenje k pospytam narodneho skutschenja srofumicź.

Poincare so potom na elsaskich patriotow wobroczi a jich napominasche, so bychu so autonomnišmej napschećiwo stajeli a so bychu franzoszkej propagandu spěchowali.

Mjes napratwami, kotrejž Poincare pschećiwo autonomnišmej poruczesche, bě mjes druhimi załoženje schkrickowarnje w Elsaszu a wobthowanje generalneje direkzije sa elsaske-lothrinzske nałežnosće. Skónczuje praji, **so Elsaß njeje narodna mjenjschina,** ně, Elsaß njeje hkat, hdyž 1914 lećko młodych ludźi k nałchemu wójsku khwatasche, a hdyž po pschimérje nasche wójsko a sastupjerjow sławnje mozu se sahorjenjom witachu. Ně, wón njeje hkat, hdyž 1 400 000 norwym holdowasche, kotrejž su jón s němskeho pschaha wuzwobodźili. Wy, kotrijž sće sa zwjazk wěz padnyli, njejsće ho myłili. Elsaß njeje hkat.

Hdyž Poincare zwoju rěcź skónczi, sapódźkuzy zwjazkowe je zwojich stołow stanychu. Dalscha rěcź ho na wutoru wotstorczi. Sa elsaske praschenje so dale frjedźowke, schtwórkowne a pjatkowne pożedźenje postaji.

Komedija nadpada na Kolmarskeho statneho rěčnika Fachota.

Kolmarskeho statneho rěčnika Fachota su schtwórtk we bychtomnosći jeho nadpadnika, elsaskeho autonomista Benoita, jako swědka zhtyscheli. Benoit huydom zapocza, so f hnujazej rěczu samolwjeć. Swój cźin najskerje wobzamnje a wjeseli so, so je jeho wopor sako wulojeny. Fachota je sa hłowneho pschećiwnika elsaskich autonomistow měł a je měnił, so je zwojim attentatom Elsaszej sługbu wopokaże. „Sće pak woprawdźe naiwny“, Fachot rozkatemu hrěchnischej znapschećiwi. „Sće žebi dali hłowu sawjerzeć“. Benoit znowa pschipósna, so je tkhwilu cźinił. Na konzu prosschesche, so by w „Journalu Officiel“ šměł rěcze wo Elsaszu a Lothringskej cźitacz, schtož jemu pschepytowacy žudnik wulkomyslnje dowoli.

Ministerski president cźěskoslowakskeho knježerstwa Schwehla wróco stupił.

Dla dołheje thorosće je wjeselcźny ministerski pschedsyda cźěskoslowakskeho kabinetta Schwehla wróco stupił. Republikanny president Masaryk je ministra za narodne sakitanje Udržela sa Schwehloweho nałožnika pomjenował.

Litewskich offizjerow dla wotmyślaneho pucza sajeli.

Po poruczności litewskeho ministerskeho presidenta Woldemarasa su wyschka Plechevicjusa sajeli. Wyschi Plechevizjus bě psched nětkrymi dnjemi jako schef generalneho staba wróco stupił. Woldemaras jeho winuje, so je hromadze se 16 druhimi wyschschimi offizjerami pschihoty sa statny pschewrót cźinił.

Potajny podawk w Bois de Boulogne.

Schtwórtk rano w 7 hodźinach su Parizjeske policiji zdźělili, so žu we wobtwjerdzenskich twarach blizko Bois de Boulogne wožebnje drasczeneho **młodeho cźłowjeka cźežko sranjeneho namakali.** Tule powěsć dostawschi žu huydom policajska kommisija na městno zanje podo a cźežko sranjeneho, kotryž bě do hłowy sčelany, do zhorownje dowjese. Tu žo njesnatemu po dźěschim cźasu wědomje wrócźi. Na praschenje praji, so Delaterre rěka, so je 25 lět stary a offizjer schkrickowanskeje telegrafiskeje sługby belgiskeho wikowanskeho łódźerstwa. Do Parisa je s tajnym nadawkom pschischoł a je tu chył žydom dnjow pschebywacz. Pschedwczerawschim je žo w jenej korczmje s dwěmaj nězhuschinaj łódźerstwowymaj offizjerkomaj sesnał. We zhromadnej wjeczeri je žo jemu nadobo wědomje zhudło. Hacź žu jeho chloroformowali, njewě.

Najskerje žu jeho potom do Bois de Boulogne donjesli, hdyž je jemu tajne pismo wulkeje wažnosće kradnyli. Wone **nedesrtujowanje** schkrickowanskeje sługby wukraineje mozy wopschihlada. Cźežkosranjenej je policija prozdźo to by kapitanej D. pola franzoskeho wójnskeho ministerstwa a leutnantej H. pola belgiskeho połstanstwa we Parizu wo jeho sjesdobjenju powěsć daka.

Sponiske wojerske zdźěk so porazy.

We swizu se spytanym wojerskim skźěkom su prjedawschego schpanskeho ministerskeho pschedsyhu Guerru sajeli. Guerra je so wuswał, so je se skźěkowymi wjednikami swjasany był. Je so rozsudźił, na cźoło powrócźerskeho hibanja stupicź. **W poslednim wotkmiku pak su so offizjerojo najwjazy garnizonow samolwitosće strazili.** Guerra je žebi tónle njewuspěch **tak k wutrobje** wsał, so so schwanskej policiji dobrowólnje staji. Sa njeporadźenu skźěk dyge sam samolwity był.

*

Kaž „Petit Parisien“ powě, je prjedawschi Barcelonski sapósłanz Leroux, kotryž do rozsudźenych pschećiwnikow generala Prima de Rivera sluschu, do Franzowskeje cźekował. Leroux je so w Perpignanu sahrudźił, dokelž je so bojał, so jeho w swizu s njeporadźenym artillerijskim skźěkom sjimali.

Attentat na bamzowcho nuncziusa w Madridze.

Kaž so s Madrida powě, je młody cźłowjek na bamzowcho nunzijusa, hdyž so hromadze s młodej knjenju blizko Madrida wuhowasche, attentat sturcźił. Młody cźłowjek do prelata a jeho pschewodźerki schtyri krócź treli. Hacź dotal njeje znate, hacź je so nětko ranił. Nadpadnika žu huydom sajeli. Sda so, so wo wobžobinske nałežnosće mjes nunzijusom a jeho nadpadnikom dże.

Hobrski woheń w Korinthu.

Satraschny woheń je frjedu wjecźer w 9 hodźinach we drjewowym składze w Korinthu w Grichiskej wudyrił. Drjewo, kotrež so frjedź města khowasche, dě sa nowotwar města, je senjerjenjom wupuschczeneho, postajene. Satraschny wětr woheń na zyłe město rozschérzi, kotrež so do cźista na proch a popjeł snicźi. Wšěch drjewjanе daroch, drjewowe domy, stany, hdyž běchu so ludźo bjes hydła po semjerjenju samežesli, zu so bjes wuwjacza spalile. Hischcze w nozy so ministerskemu pschedsyhu Venizelosej powěsći wo žałožnym wohnju da. Wón so huydom na telegrafowanje poda, so by so s Korinthskimi wyschnoscźemi swjasał a nadrobnosće wo žałoznej katastrofe zhonił a mjne instrukzije dał. Schtwórtk rano je wobedźi cźah je zenijowymi wojakami s Athena do Korintha wotjel, mjes tym so zu so namórnizy wojazy s Pyräusa do Korinthu po morju wotwjesli.

Drohna powěsć z Afghanistana.

Franzowske połstanstwo w Kabulu je afghanskemu zwonkownemu ministerstwu zdźělilo, so dże w Kabulu wot

Hačej. Habib Ullah je ruskich inżenkeurow skhrickowańnje w Kabulu se službu puschczit a do Taschkenta wupokasak. Po pschikasni Habiba Ullaha su bratra Amana Ullaha Kebira Jana, sajeli a k smjerczi se saspalenjom sadudźili.

*

Po jendżelskim měnjenju je Afghanistan do schtyrjoch dźělow dźělony. W kóżdym jednym cźahanz trónta knježi: Aman Ullah w Kandaharu a Heratu, Habib Ullah we Kabulu, Mehik Ghan, wjednik Ghilzaiskeho spalma we poludnischim Afghanistanje a Ali Achmed w rańschim dźělu kraja.

Nowe wójsko Amana Ullaha.

Po Moskowskich powěsćach je Aman Ullah 14 000 wosokow zhromadźił, kotrjż su derje wuwuczeni a jenu podtacźi. Dla turowneje symy je so wojowanje nětkole sastajiło. W Kandaharu je Aman Ullah nałhiwiny parlament wotewrił. Kral je rjekł, so dyrje swoju reformowanu dźělawosć dale wjesć, dokelž może jenoż tak njewótbitnosć Afghanistana sawěsćeć. Aman Ullah je Jnayata Ullaha za swojeho namjetnika pomjenował.

Położenje při Indiskej mjezy.

W indiskej jakonjedawzej zhromadźiznje w Delhiu je jendźelski sekretar za zwonkowne należnosće rosprawu wo podawkach **w Afghanistanje je stešćesća Indiskeje podał.** Wojerske położenje je powschitkownje normalne. Indiske garnisony pschi afghanskej mjezy njejsu so je žanym wojskom a se žanej kanonu pożbunile a położenje w namjetnych garnisonach so we swuczenym wobluku wotmjewa. Jenicźke wotmjenjenje pschitkadzenje lětadow pschinjese, kotrejż żony a dźěći wutrajanow z Kabula do Jndiskeje woża. Jndiske płaći su hacź dotal dospołnje směrom wostałe, hacź runje so za podawki w Afghanistanje sajmuja. Offizjerojo nasamjetnych garnisonow so prózuja, **wobrozenje płaći wotdźerkeć, so na učkajte waschnje do podawkow w Afghanistanje měnćerć.** Jndiske knjezerstwo je pscheswědczene, so ma tule politiku dospołneho so niz měschenja pschewodjejo wulku wjesćinu indiskeho luda sady sebje. Njedźiwajucy tejele pschibódnje rosprawu rěčnik na kuzu praji, so politiske położenje pschi mjezy njedźiwajuc teho starosće sbudźuje a sebi najwjetschu kedźbliwosć żada.

Ze Serbow.

Sadownica.

Sobotu, 2. wulkeho rózka.

Swjateje Marije čistoscenja. — Swěčk Marije
1903 Jan Bohuwěr Kubica w Drježdźanach, sobustaw serbskeho towarstwa a spěchowar serbskeje wustajeńcy.

* 1727 Handrij Zahrodnik, serbski Achimedes we Drježdźanach w służbach krala Augusta Syleho, wunamakar mnohich strojow.

* 1628 Michał Frenel w Běčicach, jedyn z najwuznamnischich serbskich wótčincow, přełožer nowcheho testamenta, faraŕ w Budostecach.

† 1768 Jan Bohumil Hauptmann, faraŕ w Lubnjowje, spisaćel dźěłoscbskeje rěče a wudawaŕ Lubnjowskich spěwarskich.

Rybak Krepjel z Lipego pola Lubnjowa cheyšo leśeć kaž ptak. — Wudźeła sebi baconjacej kŕidle a sebi jej ze smołu přilepi. Pozběhny drje so trochu do powětra ale hórzy padny do Sprjewje. Ludźo wo nim prajachu: „won leżešo ak janźel a panu ak cart“. — Po nim mjenuje so hišće dźensa we Błótach rěana wotnoha Krepjelsecka — Je to cyle podobna bajka kaž prastara grekska wo Daedale a Ikarje. Morjo, do kotrehoż je Ikarus padnył, je so po nim mjenowało. — Stary Rybak Krepjel je mythiska serbska wosoba, wo kotrejż je nam prěni Wilibald ze Schulenburg powědał, sprawny přaśel serbskeho naroda a wubjerny znajeŕ jeho bajkow a wšitkich starych nałožkow.

Z mudrosće Jana Radyserba.
Čertowe howno mjenuja
Přistojnje assa fortida.

Wón poniżnosć wam předuje
A pjerščeń ma na pjerščenje.

*

Njedźela, 3. małeho rózka.

Sexagesima — Błažija.

1864 wołpala so w Budyšinje „Wulke młyny“ abo „Certowy młyn“. —

1018 wuda so Oda, dźowka mišnjanskeho markhrabje Ehkelanda w Žičenje na pólskeho krala Boleslawa Khrobleho.

Z našeje zběrki serbskich nałožkow a bajkow.

Bajka wo „Wulkich młynach“ w Budyšinje. Młynk na Židowje běše sebi wjele pjenjez zasłužił z tym, zo bě pśeco khětro mazował. Cheyše sebi wulki młyn twarić. K tomu sebi naja Čerta samoho. Tón sebi wujedna, zo měł jemu tón za wodu słužić a do hele sčěhować, kiž by pśeni z woknow hotoweho młyna kuknył. Hdyž běše to dojednane, twar dźeń a bóle spěchowaše. Młynk měješe žonu, kotraž běše hišće lestniša hač čert sam. Hdyž běše so młyn pśi samym dotwaril, pósła sej po wósola do wósličerje. Toho wobleče drastu swojeho muža. Wokoło šije jemu zwjaza rubiško a pśedku młynskowu kalu. Hdyž na Budyšinskej wěži pśimérjena hodźina čenješe, tykny hlowu wosoła z wokna won. — Čert ju wuhladawši, mysleše sebi, zo je to młynkowa hlowa. Dosahny sebi wosoła a zaję z nim do hele. — Roztorha jeho ducy po puću, zo so krej na młyn rozla. Dolho běše hišće na nim čorna smuła widźeć.

Z mudrosće Jana Radyserba.
Za dźakom pytaš? Wostaj to,
Sej nohi zmućiš podarmo.

Hdyž tebje šćuwak napjera,
Wot sebje kyń toh' djabola.

Z basnje: Krej na podhrodźanskich „Wulkich młynach“.

Přimérjena hodźina
Z tórma dyri z města —
Zły duch juskny: „Nětko mi
Je ta duša wósta!“

Po mazu wrótnje tórnuje
Do wokna wón sahny,
Hrabny, wuču, zrozumi,
Kak je wobludany.

Zakliwajo z wóslikom
Zaję horje k třěše —
Hijak różnje zahija —
Stało z nim so běše.

Na murju tam horka krej
Pod krywom so liny,
A tón wujebany djas
Sakruje so miny.

A ta krej je wostała
Na wšě dalše časy,
A so lěto wot lěta
Čerwjenjała zasy. Radyserb.

*

Swěčk Marije.

2. mały rózk je jedyn z mnohich Marijinych swjedźenjow kat. zyrkwje, a to jedyn z tak mjenowanych wulkich swjedźenjow. Je to swjedźeń „Marijineho čistoscenja“, časeršcho a trochu njewěsće „swěčk Marije“ mjenowany. Po prawom durbiać swjedźeń „Strutowe pschedstawjenje w templu“ rěkacź, pschetož je to swjedźeń w 5. abo 6. stotku we napschećiwnosći k pohanskim wobrjadam swojeho časa, k wopomnjeću wopytanja swj. Marije z Jězušom dźěćatkom we Jerusalemskim templu. Dokelž je jeho so tajki wopyt swjatanych schtyrceći dnjow po narodźe dźěćeća stacź, położi so swjedźeń na schtyrceći dnjow po hodach. S počahowanjom na słowa wo dźěćeću wo prajene „swěčko k rozswětlenju pohanow“ swjeca so „swěčki Marije“ w kat. zyrkwi i w zurowinskim wobrjadnistwje hišće swěčki a nošcha so saswěcene we swiatoczni wjerch ześišć wokoło. Jako swjedźeń Khrystusoweho pschedstawjenja w templu swjeći so tutón swjedźeń też we Wittenbergskej evangelskej zyrkwi, mjes tym so jo jenoż w evang. zyrkwi wjacy njeswjeći. — We wschelakich krajinach měnjesche na tutom dnju pschedy a też wjele hišće cźełeńš swoju słužbu. Hdyž so hólaz a holica w jutrje k pschasam skhadźowachu, tam pschaju khodźa Marije pschestachu, ale tón dźeń pak bě to jara wjesoła schadźowanka. Pschihnidże jich prawje wiele hólaow a cź njesesbydachu so směrom na swoje městna, ale cźěrkachu dźensa wulku harn, hólaz hrabnuchu kolworty a staśicu je psched khěžne durje abo na dwór. Potom zapoczachu so reje. — „Pschichadza-li swěčk Marije, wotucza bur je symjeho spara“, rěkasche we wschelakich krajinach, to rěka, so ma so wšitko hižo sajo na nałěcźo myślić. We Pomorskej so praji: „Po swěčk Marije dźeń pschichadza a noha krucze stupa.

— **We wjedrje.** Worakawy mały rózk so se słowami tkchaju. Saskupił je se žurowej tčchčkaju po zyłej ranschej a hrjadnej Europje. Sdamo w Italskej sawjedźechu wczera w bóle horatych stronach 17 stopj. symy. W Mjenadkach (Benedig) bě 6 stopj. symy. Bo'a naj sapiśadowy dźeńša rano 25 a 5 měrinami hišćeze wjazy stopnjow symy. W Aachenje, na Belgiskich njesach měchaju wczera rano hišćeze 3 stopj. cźoploty, ale w Frankfurcze nad Majnom 11 stopj. symy. Tola symowa žołma so dale k wjecźoru wupschestrawa a je nětko też do Jendźelskeje jeźahnyła. Kaž wjedrawske nowiny, syma tak rucze njeswupschesći. Nasch wjedrawskotojny ma zdyl mały rózk k symu a k tomu druhdy hišćeze wětrojto. Sa pschichodny thdźeń ma so cźakowaze wjedro sa móżne: Njedźelu a póndźelu rjenje, hucho a symno; wutoru njewobstajnje; srjedu śmły; schtwórtk a pjatk rjenje a hucho ale trochu wětrojto; sobotu śmły. — Jutsje njedźelu Serageśimne sthadźa stónczko 7,42 hodź. a khowa so wop. 4,47 hodź. Mjenacź sthadźa na ranje 2,49 hodź. a khowa so wobdujia 11,18 hodź.

— **Sjednoczeni płahowarjo pjerisny a karnikłow krajdija wot 1. hacź 3. małeho rózka we wojerskej swjeczańć na Ludśijej drohy w Budyschinje swoju 8. „Budźija“** — wustajenja, kotraž je sdobom 4. wokrjesnja pjerisnowa wustajenja. Wustajene su někotre sta cźistych karnikłow, nadźe 400 cźistych pjerisnych a pschez 600 cźistych hołbjow. Wustajene swěrjata, kotrychž je nadźe 1200, wubjerk, tiž i 10 wołsowbow wobstoji, pożubuje a wuhuje.

— **Diecezanski zwjazk Cecilijanskich towarstwow a cyrkwinskich khórow w Misnjanskim biskopstwje.** We swojim poslednim posedźenju zaběrasche so pjedsydstwo diecezy najprjedy ze założenjom nowcheho wokrjesneho towarstwa za północny Łužicu. Nastork k tomu wukhadża wot „domskeho khóra“ w Budyšinje. Wokrjesne towarstwo je myslene za towarstwa w Kamjeńcu, Biskopicach, Budyšinje, Hajnicach a Sěrachowje. Posledniše tři towarstwa su k tomu pschihłosowale. Jutrje njedźelu wotmeje so w Budyšinje zhromadźizna, na kotrejż so dalše rozsudźi. Dale je so wobzamkło, zo so generalna zhromadźizna lětsa we Budyšinje wotmeje, hdźež ma protektor, biskop dr. Sěrachowje. Posledniše tři towarstwa su k tomu pschihłosowale. Jutrje njedźelu wotmeje so w Budyšinje zhromadźizna, na kotrejż so dalše rozsudźi. Dale je so wobzamkło, zo so generalna zhromadźizna lětsa we Budyšinje wotmeje, hdźež ma protektor, biskop dr. Sěrachowje. Posledniše tři towarstwa su k tomu pschihłosowale. 20. septembra.

— **Němskoćitany indeks.** Statistiske wotdźelenje pschi policajskim hamcze města Budyschina nam sdźeli: Po nowej wobschěrnischej methodze wobliczena liczba němskoćitaneho

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowakoweje.

61 (Pokračowanje.)

Libra pschikitowny. Wuwidże je jimy a hnydom ja **bu-rjeni** swipaśe po wrjeschćatych nałych sthodach na łuku. Tam poeża so roshotowacź a roswjeschowacźe swoju **swjatoczinu** draśtu na žerdki blizko wuhladka, so bychu **psches** nóz nimérnje. Potom wuceże i truhły wschedom **bratu**, kuhu płatewu jaku a dosez wotmejchene zholowy.

Mjes wobleczanjom a roswjeschowanjom draśtu ju jako jeho wobliczo pokhmuri. Nan mjeseche prawje, schtoda **budże** tutych tśich, schtyrjoch dnjow, Kuklowemu kwasej wowonawanch! We Laczinowje padnje „rencźnik“, jeli nic **wjazy** hacź jedyn, dejże stoji — a jelizo ruchtaś njepo**puschći** a nan budże muczeny, do města sajeć wotważeć **mészłej** wyschnojeji rum?

Schtó budże jeju dźěło domu dźěłaś? Sajo jenoż Mar**ka** a Matina, a tej stej hižo tak dosez wuscharowanej! Nie**wjesełoh** je jeju wohud, a wujeź ś njeho, njeje knadna wěz, **wschako** njeje tomu tak dołho, jo je so naistarschej dźowcy, **Hanicźy**, nješto k lěpschemu nawdało, hdźe by so nětko **hižo** na drubej dwě dostało? A Terka też dorosće, a schto **Bo**śik, hdyž so tón wrócźi?

Cźeźko so tutuje a składuje, hdyž je telko placzenjow **na** wschěch stronach a hischeze dyrbiśi so wo zapodruźnikow **na** křmu robotu starać. A twminěnk — to je też dołk — — Satwóśeše na žanem grunće njeje tak cźeźko ka wola **Librow.** Cźišc Kuklezy — a Wotawezy. Nahła, skoro **zatwisina** hórkosć saja Librowu mysl, hdyž ywmni na na**dobjenku**, na kotrehoż kwaś bě dźensa hoścźi pschecroschowak. **Tomu** je najwjazy schtyri a dwanezći lět a wón so żeni — **znajmjenschka** je tam jenicźki je hotow.

Swiny pjasćej; ale w žrantženem wokomiku śej wumdowni **a** zaschepta: „Swarmuj nań, o Bože, pschecze wschěm stym,“ Njemóże dźe młody Wotawa sa to, so je so w lěpschich pomérach narodźił! Jeho hněw wotebrasche a pschemění so do strudkeje bolosće, hdyž dopomni so na młodostnu njewěsću. Tajka běsche jeje macź, hdyž běsche jej wóśmonacze lět a wona měsesche je twschech hólzow w Jewizach Jobla Libru najradscho. — — Wón běsche śebi ju dyrbjał wot Kukle wotwześeć dacź — pola njeho wschak na ženitwu njebě tehdom ani pomyślicź, jako dźensa nic. —

Schkoda jeje, Haniczi — tak młoda be wumrěła . . . Rjana běsche, k ludowanju, haj rjeńscha hacź sama jeje dźowka. Najpodobnischa na nju je staro Albinka Hanusowa, jeje najmłódschcha swochodna sotra. Tak mudrje hlada, tak ważnje, jako žwjeźo w zyrkwi. Sawohladaju w Bystrem na kérchowje; cźaseršcho pośatawa na fotinem rowje a so pomodli, hacź sama dźowcejcźka. Mjeje tak do śmjeta. — Stara so wo šestarjenčno nana, pomha bratrej na grunteje. na najjerschcho dosez staroscźow — jako wón — — Wschak budże też ś druhim na Kuklowem kwasu — —

Librej bu cźopło k wutrobje, hdyž dopomni so na najmłódschcha duru swojeje šhubjeneje Haniczi; pobożnje dźakowasche so Bohu, so pomyślinschi na njeboczicźku a jeje swójbu bě sebi sawjeź sacźerił. Pokojnischi wrócźi so ś lubje a wobeńdże hischeze zyłe twarjenje; sluschowasche, hacź jun wrótka a wrota derje sacźinjene, sluchasche pschi cźelegem khlěwje a wołajej hródźi, hacź tam schto hjeźi. Wschudże běsche cźicho; hdyž so Libra do jimy wrócźi, dźěchu tej holzy do pódlanskeje komory, hdyż běchu najprjedy starebo bźeduschka do njedałokeho wumeńka do jimicźi sajewjeli. Librez starschej tkezeschtaj na pół rossćěkanaj psched wotwodźetym, schćerkim ložom a modleschtaj so na pół wótśe.

Jobk wsa śej ś cźicha hlowak a wodźeńce je žerdki nad kachlemi, po schodźenku salése na pěź a wottam pschezschwilny so na „palaz“, hrjadowe to sabicźe, kiž běsche pschistawjenje w templu“ rěkacź, pschetož je to swjedźeń w 5. abo 6. stotku we napschećiwnosći k pohanskim wobrjadam swojeho časa, k wopomnjeću wopytanja swj. Marije z Jězušom dźěćatkom we Jerusalemskim templu. Dokelž je jeho so tajki wopyt swjatanych schtyrceći dnjow po narodźe dźěćeća stacź, położi so swjedźeń na schtyrceći dnjow po hodach. S počahowanjom na słowa wo dźěćeću wo prajene „swěčko k rozswětlenju pohanow“ swjeca so „swěčki Marije“ w kat. zyrkwi i w zurowinskim wobrjadnistwje hišće swěčki a nošcha so saswěcene we swiatoczni wjerch ześišć wokoło. Jako swjedźeń Khrystusoweho pschedstawjenja w templu swjeći so tutón swjedźeń też we Wittenbergskej evangelskej zyrkwi, mjes tym so jo jenoż w evang. zyrkwi wjacy njeswjeći. — We wschelakich krajinach měnjesche na tutom dnju pschedy a też wjele hišće cźełeńš swoju słužbu. Hdyž so hólaz a holica w jutrje k pschasam skhadźowachu, tam pschaju khodźa Marije pschestachu, ale tón dźeń pak bě to jara wjesoła schadźowanka. Pschihnidże jich prawje wiele hólaow a cź njesesbydachu so směrom na swoje městna, ale cźěrkachu dźensa wulku harn, hólaz hrabnuchu kolworty a staśicu je psched khěžne durje abo na dwór. Potom zapoczachu so reje. — „Pschichadza-li swěčk Marije, wotucza bur je symjeho spara“, rěkasche we wschelakich krajinach, to rěka, so ma so wšitko hižo sajo na nałěcźo myślić. We Pomorskej so praji: „Po swěčk Marije dźeń pschichadza a noha krucze stupa.

— **We wjedrje.** Worakawy mały rózk so se słowami tkchaju. Saskupił je se žurowej tčchčkaju po zyłej ranschej a hrjadnej Europje. Sdamo w Italskej sawjedźechu wczera w bóle horatych stronach 17 stopj. symy. W Mjenadkach (Benedig) bě 6 stopj. symy. Bo'a naj sapiśadowy dźeńša rano 25 a 5 měrinami hišćeze wjazy stopnjow symy. W Aachenje, na Belgiskich njesach měchaju wczera rano hišćeze 3 stopj. cźoploty, ale w Frankfurcze nad Majnom 11 stopj. symy. Tola symowa žołma so dale k wjecźoru wupschestrawa a je nětko też do Jendźelskeje jeźahnyła. Kaž wjedrawske nowiny, syma tak rucze njeswupschesći. Nasch wjedrawskotojny ma zdyl mały rózk k symu a k tomu druhdy hišćeze wětrojto. Sa pschichodny thdźeń ma so cźakowaze wjedro sa móżne: Njedźelu a póndźelu rjenje, hucho a symno; wutoru njewobstajnje; srjedu śmły; schtwórtk a pjatk rjenje a hucho ale trochu wětrojto; sobotu śmły. — Jutsje njedźelu Serageśimne sthadźa stónczko 7,42 hodź. a khowa so wop. 4,47 hodź. Mjenacź sthadźa na ranje 2,49 hodź. a khowa so wobdujia 11,18 hodź.

— **Sjednoczeni płahowarjo pjerisny a karnikłow krajdija wot 1. hacź 3. małeho rózka we wojerskej swjeczańć na Ludśijej drohy w Budyschinje swoju 8. „Budźija“** — wustajenja, kotraž je sdobom 4. wokrjesnja pjerisnowa wustajenja. Wustajene su někotre sta cźistych karnikłow, nadźe 400 cźistych pjerisnych a pschez 600 cźistych hołbjow. Wustajene swěrjata, kotrychž je nadźe 1200, wubjerk, tiž i 10 wołsowbow wobstoji, pożubuje a wuhuje.

— **Diecezanski zwjazk Cecilijanskich towarstwow a cyrkwinskich khórow w Misnjanskim biskopstwje.** We swojim poslednim posedźenju zaběrasche so pjedsydstwo diecezy najprjedy ze założenjom nowcheho wokrjesneho towarstwa za północny Łužicu. Nastork k tomu wukhadża wot „domskeho khóra“ w Budyšinje. Wokrjesne towarstwo je myslene za towarstwa w Kamjeńcu, Biskopicach, Budyšinje, Hajnicach a Sěrachowje. Posledniše tři towarstwa su k tomu pschihłosowale. Jutrje njedźelu wotmeje so w Budyšinje zhromadźizna, na kotrejż so dalše rozsudźi. Dale je so wobzamkło, zo so generalna zhromadźizna lětsa we Budyšinje wotmeje, hdźež ma protektor, biskop dr. Sěrachowje. Posledniše tři towarstwa su k tomu pschihłosowale. 20. septembra.

— **Němskoćitany indeks.** Statistiske wotdźelenje pschi policajskim hamcze města Budyschina nam sdźeli: Po nowej wobschěrnischej methodze wobliczena liczba němskoćitaneho

Rjemóże dźe młody Wotawa sa to, so je so w lěpschich pomérach narodźił! Jeho hněw wotebrasche a pschemění so do strudkeje bolosće, hdyž dopomni so na młodostnu njewěsću. Tajka běsche jeje macź, hdyž běsche jej wóśmonacze lět a wona měsesche je twschech hólzow w Jewizach Jobla Libru najradscho. — — Wón běsche śebi ju dyrbjał wot Kukle wotwześeć dacź — pola njeho wschak na ženitwu njebě tehdom ani pomyślicź, jako dźensa nic. —

Schkoda jeje, Haniczi — tak młoda be wumrěła . . . Rjana běsche, k ludowanju, haj rjeńscha hacź sama jeje dźowka. Najpodobnischa na nju je staro Albinka Hanusowa, jeje najmłódschcha swochodna sotra. Tak mudrje hlada, tak ważnje, jako žwjeźo w zyrkwi. Sawohladaju w Bystrem na kérchowje; cźaseršcho pośatawa na fotinem rowje a so pomodli, hacź sama dźowcejcźka. Mjeje tak do śmjeta. — Stara so wo šestarjenčno nana, pomha bratrej na grunteje. na najjerschcho dosez staroscźow — jako wón — — Wschak budże też ś druhim na Kuklowem kwasu — —

Librej bu cźopło k wutrobje, hdyž dopomni so na najmłódschcha duru swojeje šhubjeneje Haniczi; pobożnje dźakowasche so Bohu, so pomyślinschi na njeboczicźku a jeje swójbu bě sebi sawjeź sacźerił. Pokojnischi wrócźi so ś lubje a wobeńdże hischeze zyłe twarjenje; sluschowasche, hacź jun wrótka a wrota derje sacźinjene, sluchasche pschi cźelegem khlěwje a wołajej hródźi, hacź tam schto hjeźi. Wschudże běsche cźicho; hdyž so Libra do jimy wrócźi, dźěchu tej holzy do pódlanskeje komory, hdyż běchu najprjedy starebo bźeduschka do njedałokeho wumeńka do jimicźi sajewjeli. Librez starschej tkezeschtaj na pół rossćěkanaj psched wotwodźetym, schćerkim ložom a modleschtaj so na pół wótśe.

Jobk wsa śej ś cźicha hlowak a wodźeńce je žerdki nad kachlemi, po schodźenku salése na pěź a wottam pschezschwilny so na „palaz“, hrjadowe to sabicźe, kiž běsche pschibity pod wjerchom na prawo wot sastupa. Na tym su schwarnje pódźanu pokoji śebi hlowak a pschi nim pośtejschcźo. Na to starschej pośtanyschtaj a hospodar hołdny śwěcźaze hacź dotal tučiwo; Jobk bluko sawoła „Bóh dał wam dobru nóz“ a potom, kaj běsche śwuczeny, poczu so klećo modlicź. Mjes modlenjom sandźelescheschtej so jemu wócźzy, na pół njewědomnje dospěwa: „Budź powitana, kralowna“ a potom swjese so na žłonu.

Wulka nuczjasta dźensniščeho dnja stuli jeho hnydom do spara. Ważnje tak twjerdźe, so njeměješche ani žonow; hakle na ranje so jemu dźiješche, so śhodź je swantowaj a hudźom pscheproschowacź a so widźeśche so nahle na kérchowje w Bystrem; pschi śwojim rowje stojesche njehocźiczka Haniczka — njeběsće to Haniczka, ale jeje dźowka, na kwas hižo spotowana — a sajo so jemu pschemělli, podobna na Albinzy Hanuzowej. Namołwjeśe je, so by ś nim schła do Telezkich lěsow do drjewa — ale potom so tole samotane pschedźiwno dospołnje pschetorhnu. Libra śebi wědomny, so leźi na „palazu“, chyžsche ś bźemanja so wudrapacź, stanyeź, ale trajesche zyłu khwilu, prjedy hacź je śebje sprózniosć wokoła sjschaje a so wobkedźowschi mo jimje žłaby žwět po bliźazeho duja, pomałku jesćacź dele.

III.

Hischeze njebě so młoda Wotawowa po swojim sławnem kwasu ani tak prawje na nowu domisnu žiwnźiła, to naśamschcze jej hischeze ważny nadawk: pokloni so kermuschu ś rjadnej a schćerbrej hospoju. Sadźesće, so pschihdu do Jerzig lětusche lěta minuły pschespólni bźesće, wschato wowjedże młodźina jaze po dwěmaj lětomaj lěpe nanje borana, a na tule wujnamnu žiwjatoczinowu pschihdu trach Karouhowjenje, Laczinowjenje, Frohnicenje, haj też ludźo ś Morawy wot Uhwczina a Unczina. A ś mjeho śej też mjeschczenjo, žnadź też Inješa, tutón dyrdomdej radujbje wobhladaja.

(Pokračowanje seźehnje.)

šudeckà sa žiwjesiske mudawki (zyrobu, bydlenje, lečjenje a wobšluženje, wobleczenje, wobkhad a hewaschu potrjebu nuznjischo w pischerešku mežaza januara t. l. 153,1 (1913/14 = 100).

— **Sokolske póstnicy!** Jutře njedźelu wječor so wotmuje w „Bełym konju“ w Budyšinje póstniska zabawa Budyskeho „Sokoła“. Wšelake rjano so tam podkěli. Je nam dźensa hižo mózno, preradźić nješto wo wotmyslenym programje. Najzajimawše čisło dła budźe wustupjenje preslawneho sportskeho kluba „Cichi Michal“ z Wulkich Bamboric, kiž wosebje do Budyšina přijedźe, zo by Sokołej dopokazał, zo wón so ani z nim runać njemóże.. Cłowjek njeby wěrił, kajke kumšty tući Wuley-Bamborčenje dokonjeja. Woni samo zwuńuja ze zawjazan-maj wočoma. Nocheemy tu přewjelo preradźić, jenoż hišće na to pokazać, zo je slawny profesor Wonečanskeje university so dobył, zo by nam zajimawe přednoški poskićił z přirodopisa. Z tutym profesorom so ani Ludendorf měrić njemóże. Dale je so skazała cyła črjódadúchowa tamneho swěta, zo bychu nam powědałe wo swojich nazhonjenjach . . . Nocheu přewjele preradźić, ale jenoż praju, wy budźeśo so dźiwać, zadźiwać, spodźiwać, rozdźiwać . . .

— **Jutše njedźelu je 43. buchowny wjeczorny konzert** w G hodź. w Pětrowskej zyrkwi. Budźe to wosebity wumělstwowski podawk. Jemingard Schwarzez je Shorjelza spěwa Missa poetica Salzburgskeho domskeho kapałnego muichtra Josefa Meßnera a Horst Schneider hraje rosiwołowanu pischczelowy psalm Jahe jemrěteho Juliusa Reubki, kiž měsesche hakle pisched nětkrótnymi dnjemi pisched połnej zyrkwju w Lipšu wulki wuspěch. Programy je wschitki tekstaunt šu po 30 pj. pschi zyrkwinych durjach dostacj. Zyrkej je derje wutepjena.

— **Dźensniske wiki.** Na butrowych wikach běsche njedźiwazy tichčekańzy wjele pschedawarjow. Butra płacjesche swjetscha 1—1.05 hr., jeja 18—19 pj., waroh 25 pj. Huš běsche malo na pschedań, punt płacjesche tu 1—1,10 hr., kury 2—3 hr., hołbje 90 pj. Na seleninowych wikach běsche jara mało pschedawarjow a też kupzow. Płacišiny so luklele dale njepscheměnjeja.

— **Mežaczna rosprawa wo dźěławorjeći žandarmiskowo w Budyšinskim hamtiskim hejtmanstwje.** W mežazu januaru sapodachu žandarmizy sastupnizy Budyskeho hamtiskeho hejtmanstwa dožyła 1146 wosiewjenjow, mjes nimi 22 wosiewjenjow sajeca a to: 2 wosiewjeni dła wopaczneje pschihaht, 3 dła njekasanstwa 7 dła schichwdźenja a cźěłneho sranjenja, 45 dła padubschstwa, pschekschiwjenja a pschekhowanja, 1 dła podhlada mordarstwa, 1 dła rubježnistwa, 25 dła wobschudźenja a falschowanja liščinow, 3 dła wobschkodźenja wězow. 2 dła podhlada sapalećstwa, 4 dła pschestupjenja hońtwinskeho prawa, 7 dła njedočzinstwa a kłaženja měra, 4 dła proschernstwa a dundanja, 102 dła pischerśiwneho sadźerzenja pischeśiwo pschedpismam dróhowe je polizije, 28 dła pschestupjenja pschedpismow pschewuchowskeje polizije, 65 dła sranjenja hewaschich zhkolstanich wołtajenjow, 12 dła pschikasa sajeca abo wupitanja w śledźerskich kopjenach, 835 hewaschich wosiewjenjow. Sajatych bu 24 wozobow a to: 2 dła njekasanstwa, 2 dła padubschstwa, 1 dła podhlada mordarstwa na dźěsu, 2 dła rubježnistwa, 2 dła cźěłneho sranjenja, 2 dła wobschudźenja, 3 dła proschernstwa a dundanja, 1 dła pschemyślowskeho pschestupjenja, 1 dła paszowego pschestupjenja. 7 dła pschikasa sajeca a wupitanja w śledźerskich kopjenach. Wosiewjenych bu 13 cźěłkich a 28 jednorych padubschstwow. S nich bu 5 cźěłkich a 18 jednorych wotbytych. Wohnjow běsche 5, 2 s nich nasta se sapaleństwom, 3 pak se samosapalenjom. Dale hyšće 1 wozbuda zinjenje wsa s pschedźenjom na żelesninje; 2 wozobje smjertnje snjesožischej, 1 bu s cźabom pschejedźena, 1 se sapschahom.

— **Budyške haptyki** su wschedne hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene. njedźelu pak samknjene. Nózny słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka s měžaczanym wotmenjenjom. W februaru je to Dwórnischczowa haptyka na Bismarckowej dróhy.

Wjecźero w malum rózku po stoličnej protyzy.

Po 100ličnej protyzy, kotraž ma mjes ratarjemi pschezo hischcże wjele płaczjiwoscże, dyrbjał februar nětšiche wjedro dospołnje pischemjenicz a město symy a žuźba dojcźeć pschinjescź. Sa 1. dźeń wojschcźi 100lična protyka wětrowte wjedro. 2. a 3. dojcźeć. Wot 5. hacź 10. měli potom pomroczene a wětrojte wjedro wocźakacź. Po wichorozjimaj dujomaj 12. a 13. ma so syma sajo wrócźicź, 14. měł so žuźby hicź. Sa 15. a 16. wschcźi 100lična protyka sajo wětr a dojcźeć. Hacź do 19. dyrbi potom pomoczene a dejcźcźowate wostacź. Je-li symje 100lična protyka prawje, smjemy wot 20. malcho rózka hacź do konza měžaza rjane, sajone a mile wjedro wocźakacź.

S **Muischonja.** Tele dny dopjelnja so runje 100 lět, so tudomna „Herbika gryczka“ wobstoji a je pisches zyle to lět we wobsedźerstwje Mukez swójoh. Stajnje je swójba dopokasała, so rosumi hoscźom pschijomne pschebywanje pospischicź. Tele dny budźe so w naschej Herbikej gryczece kostapiwo tocźicź.

S **Mulkeje Dubrawu.** Sajtojnik tudomneje žeřoweje pokładnje, kiž je sandźenu sobotu pjeczu w nusnej należnosći do Drježdźan jeł, je so wot toho cźasa zhubił. Hacź je wón snjesožił abo hacź podawk je žerowej pokładnju swižnje, njeje šwércźene. Też so njehodźi praticź, hacź w pokładni pjenjezy pobrachuja abo niz.

S **Bukez.** Sorjedu wjeczor w 7 hodź. seidźechu so wjesnjenjo k gmejnskej shromadźišnje we wosadnej sali. Jednoschze so sajo ras wo twarjenju wodowoda. Sa wubjerk sa twar wodowoda poda knjes farař Mjerwa rosprawu wo dotalnym dźěle. Wschitke posprytu na Hromadźišku su bohużel sprajiłe a na namatanych městnach je woda tak wotekběrała, so sa Bukezy njedosahła. Też se Zornosnk so njemóże woda bracź, dokelž je žórło jenoż nětotre metry wyschicze hacź hornje wjesy, so sa nju woda dosć tłocźiła njeby. Gmejna móże wodu jenoż z tak mjenowaneje Mosiwy bracź, kiž sa wjeh dospołnje dosahła. Ta pak dyrbjała so i doła horje klumpacź do kotoła, kiž měł so z połodnja wšy pschiprawicź. Knjes inżenjer Weber rozłoži na to projekt dokładnje, schto budże płaczicź a kak so to na jenotliwe hospodarstwo wusfukuje. Po žiwej rosmotwje so z wjetschinu wołosbow wobsamknu, so šmě so w dotalnym směru dale dźěłacź.

S **Lubija.** We wulkim rózku 1929 sapodachu žandarmojo Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa 647 wosiewjenjow. Mješ nimi běsche 10 wosiewjenjow wo sajecu. Mjes tutymi dźesacźimi bu sajaty jedyn dła morjenja, 3 dła padubschstwa, 3 dła proschernstwa a 3 po pschikasu sajecza a wupitanja w śledźerskich kopjenach. Ssamomordarstwow žanych njeběsche. Ssmjertnje snjesožita je jena wołoba.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budże pjatk 8. maleho rózka popołdnju w 2 hodź. we hosćenču. Lékař budże přitomny.

Z **Khróšcic.** Radupodawanje za maćerje w Khróščicach budże srjedu 6. maleho rózka popołdnju w 2 hodź. w hosćenču. Lékař budże přitomny.

Z **Konjec.** Wosebity zajim to přeco je, hdyž dźěći wo swojej zahorjenosći dźiwadło hraja a wiesele wšitcy khwataja, zo bychu to mytowali a so pódla wokřowjeli. Kaž so to nětkole drje nimale wšudże stawa, chce też naša šula přichodnu njedźelu wustupić a serbsku hru „Pjerśćenik zhoža“ předstajić. Je to rjany wobraz ze žiwjonja a do njeho zapleċene kuzło rjanych bajkow. W derje wutepjenej žurli móża wulcy a mali rjanu hru sebi wobhladać. Cyły wunošk je za dobru wěc postajeny.

K mojemu
inventurskemu
wupředawanju
sym, zo bych swój skład, wosebje
Zonłacu a dźećacu drastu
liśće dale wupředał, płaćizny wo wjele zniżił.
Na wšě twory, kiž njesu zniżene, dawam
10—20% rabata.
W. Häcker
měj. Otto Hartmann
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

S **Kamjenza.** Žandarmerio Kamjenskeho hamtiskeho hejtmanstwa bu we wulkim rózku 160 wosiewjenjow sapodali a dalsche 453 wosiewjenjow wobdźělali. Jedna so wo pschecźiwjenju pischecźiwo statnej mocy, namołwjenje k morbarstwi, njekasanstwo, cźěłne sranjenje, padubschstwo a pschecźiwzamjenje, rubježnistwo, wobšmudźenje a falschowanja liščinow, njeskmanstwo, proschernstwo, njewobkedźowanje pischedpismow dróhowe policije a njewobkedźowanje hewaschich khłostanich postajenjow. Wosiewjenych bu 7 cźěłkich a 23 jednorych padubschstwow.

S **Wojerez.** Tudomnej policiji je so poradźiło, wšeteho famkarja Richtera, kiž běsche z Budyschina do Wojerez pschischoł, sajecź, jako syta so do Lapšticzej knihicźiscźerjenje dobyeź. Hižom khłostany paduch so wusna, to je jenoż do Wojerez pschischoł, so by kradnył. Je mózno, so ma Richter hischcże pomocznikow. W famknej nozy sajapi policija tśoch muzitich, kiž njeněcźachu nóznebo pschebywka. Też tuzi běchu z Budyschina pschischli.

S **Rósborka.** W nozy wot srjedy na schtwórk wokoło 1 hodźin dobuchu so paduschi do tudomneje pósty. S paklucźom wotamknychu wumělske famki. Spytachu pjenjezny kamor wotewrićź a jeho bok wot horjeka hacź dele rozrjachu. S horu wotnuzi pójźi mischtr Herold, kiž we pósće bydli a wotehnu słóšnikow. Paduschi njeběchu pjenjeza ničo kradnyli.

S **Hródka.** Na šwiniarzych wikach sandźenu srjedu bźsche pomjenje wjele šwini na pschedań. Pschikwieli běchu 210 prošatow a 4 bźhaći. Kupzow běsche so dosć jesćiko. Wiži wotwinowachu so špérkhnje a dop. ½10 hodź. běchu skónczene. Płaczišiny sa prošata njedosahchu tydźenische płaczišiny. Prošata płaczachu 20—30 hr. a bźhaći 50—80 hr.

S **Hródka.** Wot kónza nowembra hacź do srjedź januara stachu so w nšěkach Hródku, Wšej Wodze, Mužakowje a Niśkej mnoho paduschtwow. W Hródku stantom wójnom. Po njeprózdnowym śledźenju je so Hródkowskej policiji poradźiło, paduscha sajecź. Paduch je 19-lětny katarist syn Hendrich P. z Mulkeje. Sajaty je wschitke paduschtwa w Hródku tak wopisał, kaž žu so woprawdże stałe. Je też pschidał, so je we Mužakowje, Wšej Wodze a Niśkej kradnył. Jenotlive paduschtwa policija hischcże pschepytuje.

Rubježne mordarstwo pola Zhorjelca.

W rańschich hodźinach srjedu namakachu na Shorjelskoh-Seidenberskej dróhy zyle blisko sesady žuźobneje gmejny Moyża nebźe 20 lět starehu automobilneho wjednika Lea Lehmanna ze Shorjelza w žiwojim aucze bźezo satśelenehu. Lehman bě jako špunscźomny a stróžny jźbjeř znaty. Mužka, so je so rubježne mordarstwo śmućiło, dokelž je wuśeł sadnju hłowu smjertnje trjechił. Po dotalnych śwędźenjach je morwy wokoło 3 hodź. rano je Shorjelskeho dwórnischcza z jenym hischcze njesmatym žuźobnjedźazym hosćom do Seidenberga wotjeł. Sa tutym cźłowjekom je śledźił. Drohowy wuhlada srjedu rano auto na dróhy stoja a wotkry njeśłuk. S wulkeho dźěła wupraja so tukanja, so jedna so tu wo nowy krwawy njeskuk Wrótšławskeho rubježneho mordarja Bielufa, kiž pschebywaschе wot žobotu sandźeneho tydźenja hacź do połudźele w Shorjelzu pola pschijmufnych, z toho cźasa pak je so bjes śledu śhubił.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Letadło „Bremen“ w Drježdźanach.) Letadło „Bremen“, z kotrymž Köhl, Hünefeld a Fitzmaurice jako prěni z ranja k wjeczoru Atlantiskeho ozeana pschelećechu, budże na Drježdźanskej letańskej wustajeznej wustajene.

* S **Drježdźan.** (W błužbje žurjertnje snjesožił.) Wutoru wjeczor w schestej hodźinje pschejedźe na nowonětšechczanskim dwórnischczu Lipšezanski špěschnik 43ličneho pomocznego kolijowoho wuhibarja Hauswalda, kiž lampy pschi wuhibadłach sašjowdźesche. Cźah jeho zbrahny a zyły pšches njeho sajedże, so drje je njesožiwjenu hnydom morwy był. Wón sawostaji žonu a tśi dźeći.

* S **Lipšk.** (Sso ſ terpentinom polaka a na to sapalika.) W duchownym sacźernjenju je so 33ětna mandźelska w žiwojim hydlenju ſ terpentinom polaka a sapalika. Wobhu thoromyślnu cźeło wopalenu nadcźłowjechu a do thorowinje dowjesechu, hdyž bórzy wumrě. Žona je pjeczo hižom dłšichi cźas na cźuwy cźerpiła.

* S **Hirschberge.** (Wojosći psched operaziju.) W Steinseiffenje wobwěšny so 80ličny makowcinar Hermann Pacha na lubi žiwojeho boma se strachom psched operaziju.

* Se **Zarowa.** (Muž ko spalił.) Wutoru popołdnju wotpali so wulka brózeń krajneho rustawa. Woheń, kiž je drje ſ njerozumnastat, sniczi 680 zentnarjow ſkowy. Pschi dohaschenju namaka wobsydlowa wobora muzitše cźełko. Njeje wěste, hacź je žebi njesmuty do wohnja žiwjenje wsał abo so žiwy spalił.

* S **Lehnja.** (Nowe zemiskonazionalne nowiny.) Wot 1. februara wuchadźeja w Lehnja wschědne dwójzy nowe němiskonarodne nowiny pod mjenom „Liegnitzer Tagespost“.

* S **Hosa.** (W pekarni so spalika.) 79lična Greimowa w pekarni wobsydlerskeho pschibytka, so ſo jej drasta sapali. Wobha starušcha so spali, pschedy hacź mózachu ji pschihłowatowy šusłodźa pomhacź.

Nawoći (brule), z kotrymiž mózeš duchow widźeć.

S wopornym swojeje pschiwěry je so Oldenburgski pschekupc stał, kaž „Hannoverski kurěr“ wosiewja. Wón sabrałache so je spiritišmom a běsche swojemu ani niz 18-ličnemu puczowazemu twupowobkał, so su jeho we Ameriki duchi wo jeho zule samožiwe pschiwinowšli. Młody cźłowjek wuzi pschiwěrki swojeho chefa ſ lóby wěriomnym sebanstwam. Pschicheda jemu sa drohi wienies nawoći, je kotrymiž pjeza może duchow widźeć. Hdyž pak ſ nimi žanchu wuspěcha njebozyk, pschedawaschе swojemu chefej po nětčim barbjenu wodu, wołk a cźetwjerdiko (jako nictoporiu krej) sa wjele pjenjes. Psches tśeceho dasche potajne listy wijacź, po kotrychž su spiritišniske kluby rosšłobjene, so by wón ſ buchami sabéra. Só by tute kluby sobu wujednał, dwórjeche młody cźłowjek do Bremena, Hannovera a Muichowa puczowacź. Skónczuje wudrě na tole waschnje też hischcze mokotne koło. S hrożenemi dazpě wołschudźeć, so by jeho chcej žiwa wjazy ſ domu njeschli, dokelž buchu jeho pjeza buchi wonka moriti. Pschichwérkowy cźłowjek mjeschesche so zyle po žłužnem planje buchow, kiž bě jemu jeho młody zhkolstajeny sestajał a w kotremž běchu najnjewěriomniše wězy pschedpisane, po kotrychž so pschikupa mjesche. Wón rosbuwasche sakkleuzy, wotnoschowasche stólcźki. ſ policiju nacźini schmjatanjan a wumjesche wschekake kuki. Kenesc nozy pokradny puczowazy swojemu chefej pjenjezy a tón jemu sajo wěrjesche, hdyž njeby. Pomałku pschiwinowachu denuj ludźo sa wobschudźenjom a dachu młodemu puczowazemu sajecź.

Přilopk.

* **Žónska buchowny.** W Gräfentonnje w Durinskej bu farke městno wuprózdnjene. Hačrunjej běsche po městno wětotre rasy wupisałko, ho tola žadyn buchownje ja nje njesamolwi. Wšitko bu tuto městno se žónskej wobsadźene, kotraž je druhi buchownej zhkolskeho rodu, kiž w Durinskej skutkuje.

* **21 howjadłow so spalilo.** W Lüblowje w Mecklenburskej wotpali so jutšu rano hospodarske twarjenje ratarja Hartmanna. Pschicżjina wohnja nieje hischcze wusjasnjena. 21 howjadłow dyrbjesche w plomjenjach kónz wsacź. Konje so jamo wuthewachu. Wschitke ratarske maschiny zu so hobu spalile.

* **Twarnja so zatwrje.** W Denainu w połnocnej Francowskej so srjedu wjeczor 400 kubikowych metrow wopschischoje twarjenje jenoje fabriki, w kotrejž je liśeńa zamješnjena. Tśo dźěłaczerio buchu morjeni, nětkotri sranjeni.

* **Praha w kurjawje.** Na šmutkowne město wuchcźi so srjedu po natkwilnym wotkhódnjenju hacź na 16 stopjenikow nižo 0 ſ turom smješchana mlha njewschědneje hustoscze. Wšesche tak cźežmo kaž howak wokoło 6 hodź. wjeczor. We wschitkich wobkhodach a hydlenjach dyrbjachu šwécu kupzecź. Też na dróhach dyrbjachu ratarske jadła šwécźeć.

Na nowišce z cyleho swěta.

— **Schkrowa powječź wo wjedrje za jutšischu njedźelu:** Njenje, huchu a hischcze jara symu. W Jendźelskej je ho deschcźenje a je milo.

W Londonje su 15 póstiskich měchow se sapitanymi listami we wulkim pschewuběranskim póstiskim hameze we Mount Pleasant kradnyli. Sapitane listy mějachu hódnosć 30 000 punlow sterlingow (600 000 hriwnow).

Na dweju bankowoju pożelnikow Commerzneje a Privatneje banki w Frankenburgu pola Kamjenzyje je so njeznaměizny rubježny nadpad skucźił. Dwaj muzaj, kotrajž so pschežiwo nimaj ſ revolwrom sameršichtaj, zimaj wo khéji banzynoho twarjenja toschu ſ 9000 hriwnami wutorzynychtaj. Rubježnikaj staj njespóznataj cźeknyłej.

Pjatk rano je w Shorjelzu temperatura na 25 stopnjow pod null padła.

Dźiwajo na wjacore přeće swojich woteběrjow sym w swojej fabrice cementowych tworow nětk też dźěłanje

cementowuch murjerskich kamjenjow

normalski format
zawjedł. Tesamne su **jara płaćizny hódne, wudźerža wulku čežu a wosebje jara derje dźerža.** Za dźěłeńske murje je też z dźěrkami podawam.
Z poskićenjom so kóždy čas poručuju

Paul Arnold, fabrika klinkerow a *cementowych tworow*
w Třoch Hwězdach pola Budyšina
Telefon: Budyšin 3911

Pjenjezy

jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **2000 Mk.** sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara

Zastupjeŕ: **Max Rose**
w Budyšinje
na Zwonkownej Lawsk. hasy 8
Telefon 3447
Płaći a sobotu 9—12 a 2—6 hodź.

Serb k Serbei!

Klinkerwerk
Paul Arnold
Dreistern bei Bautzen
Zwonkowarnja
aus erstklassigem Quarzsand
Werkstücke-
Kunststeinarbeiten
Fernruf: Bautzen 3911

Hosćenc w Konjecach „Herbska grychta"

Wot 2. hač 5. februara

wulki kózłopiwowy swjedźeń

Njedźelu wječor **dźiwadło**
a potom **pyšny bal.**
Za dobre jědźe a napoje je nanajlěpje postarane.
Přećelnje přeprošujetaj **Heinrich Jakubec a mandź.**

Hosćenc „k złotej hwězdźe"

w Rakecach.

Sobotu, njedźelu a póndźelu
2., 3. a 4. februara **wulki**

kózłopiwowy swjedźeń

Najl. kołbaski!
Rjadkej darmo

Hudźbna zabawa

Přećelnje přeprošujetaj **Herm. Höntsch a mandź.**

Hosćenc w Kóčinje.

Sobotu 2., njedźelu 3. a póndźelu 4. febr. so

kózłopiwo toči

Dobre kołbaski a pampuchi. ◆ Spěšne posłužowanje.

Njedźelu reje.

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandźelska**

Do Budyšina přisedši zetkajemy so stajnje
w Lehmancc kofejownl
na Serbskej hasy čo. 3 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / sokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najepšnišo.

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčanc-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarstwo. Casnikarstwo. Wuporjedźerstwo. Centrifugi.

Wołmajeński awto

za kwasy, křećina atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Stawnje, kufry, žonjace toše, móšničkl, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypry a spódnje suknje poručuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedłarski mištr.

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijemne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13

Wurjadne wužitki
poskićuje wam moje
inventurske wuprjedawanje
wot 2.—15. februara.
Jara znižene płaćizny.
G. Rausendorf w Měrkowie

Serbski Hospodar

ratajske wulkowikowańske towarstwo
z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšenicznych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

kužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina
a 8,42% tuka,
II. družina wopřija 19,48% proteina
a 7,83% tuka.

Wobč družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Z tutym wozjewjam, zo sym swój

prawizniški büro

wot 1. februara 1929 **na Zwonkownu Lawsku hasu čo. 12** (nutřkhód ke kłamam) přepołožił.

Prawiznik Willy Lehmann

Wosebitu wobkhod
za
nawočnicu, ščinarje, (Klemmer)
dalokowidu atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz
w Budyšinje na Hośle hasy (Nowotwał khorobn. kasy)

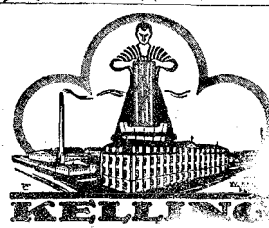

KELLING

wobleći suknje mantle

a wšitku druhu drastu.

Wócywustojne wjednistwo
Za kóždě dźěło wuwučenych a dołhe léta
wupruhowanych ludźi.
Nowočasne maśiny, dźěłańske připrawy a zarjadowanje. Najlěpše rukowanje za wosobinske dźěło
Samsne přiłmarnje:
w Budyšinje na Kěsorskej dróze čo. 6 telef. 3638
na Přisečanskej dróze 16
w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróze čo. 8
a na Drježdźanskej dróze 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróze čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróze čo. 26

Kulturw...

njech sebi kóždy w „Serb. kulhańi" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći čtwórćletnje 2,50 hr

Z tutym wosjewjamy přećelam, znatym a wjesnjanam, so je wčera připołdnju w 1 hodźinje moja lubowana mandźelska, naša starosćiwa maś a wowka wumjenjkała **Hanža Lebzyna** (Mužikowa) rodź. Bjenšec ze Serbjan zbožnje wumrjela, wobstarana ze swjatymi sakramentami w starobje 79 lět a 5 měsacow a budźe w póndźelu w 1/2 3 hodź. w Khrósćicach pokhowana.

W Kukowje, 2. februara 1929. **Zrudni zawostajeni.**

Syrokisały *mnoniak*
kaž wšě
dusyk. hnojidła
42% kali, kainit
wapno
portlandski cement
skótne korta
hornowcowe roły po wšěch wulkosćach a wšu picu
tež k wuměnjenju na rožku poručuje

Pětr Kral
w Rakecach
Telefon Njeswačidło 83

Woskowany rub 100 šěroki metr 1.50.
Kurt Erler na Žitnych wikach 11

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5—8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Tunje gardiny

vitraže, kromki, canki, košk. nócne jaki, suknje, łožowe šaty, blidowe wuby

J. Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawsk. hasy 10
Serbske posłužowanje!

Džak.

Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wjć
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Oberseckretär a. D.
Dresden 414 Neustädt.
Markt 12

Přiloha k čisłu 28

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 2. februara 1929

Zapokazanje nowcho direktora Budyskeho jastwa.

Kaž šmy hižom wosjewili, bu na městu wotewdźeneho dotalneho direktora Budyskeho jastwa, knjeza wyšćehowneho knjeżeršiwowneho rady dra. Raschiga pomjenowany knjes wyšćehši jastwowy direktor dr. Eichler, kiž běšče dotal ł pomocnym dźełaćerjom w justizinym ministerstwje.

Pjatk 1. februara pćihipołdnym w 12 hodź. zhromadźichu so zastupjerjo krajnych, wokrjeźnych, měšćanskich a zyrkwinskich wyšchnosćow atd. w jastwje I k zapokazanskej zwjatočnosći.

Knjes ministerski rada dr. Starke ł Drjezdźan nječe dźełsku zapokazańsku rěć a pokaza swopředka na zasłužby dotalneho wjednika jastwa, kiž je we wosebje cźežkim cźasu tu skutkował. Knjes wyšchši knježeršiwowny rada dr. Raschig je poddjerany wot jemu poddanych zastojnikow wjednike nadawši ł pokynym zrosumjenjom za nowocźasne wukonjenje khłostanja ł wuschiknosću a wobkładnosću wumjeł, so justizne zarjadnistwo jeho wokhad do Plawena sprawnje wobzarnje. Nowemu wjednikej Budyskeho jastwa knjesej wyšchšemu jastwowemu direktorej drej. Eichlerej, kiž je mět léta dołho w krajnej zentrali pschiležnosć sejnacź nadawši nowocźasnje khłostanja a je wo samerach justizneho zarjadnistwa derje wobhonjeny pschejesche zastupjeř ministerstwa najlepšchi wuspěch jeho skutkowanja k zohnowanju zyłeho luda. Zastojnikow proschesche wón, so bychu nowemu pschedstajeneho w jeho dźele podpjerali, dokelž w nim prawego a pschećelskeho wjednika dostanu. Se zkowami wosobinskeho dźaka sa dotalne zwerne a hódnostne zhubdźeło pschepoda knjes ministerski rada nowemu direktorej pomjenowańke wopišmo.

Knjes wyšchši jastwowy direktor dr. Eichler dźakowaše so w swojej nastupnej rěći ministerstwu, so je jemu tuto zastojnstwo dowěriło. Po léta dołhim dźele we justizinym ministerstwje jemu njeje lohko było, ko spokojneho dźěła tam wjdaś. Cźuja cźežke zamołwjenje nowoho zastojnstwa, dyž won zwěru dźěło zjawjeneho pschedchadnika sdźerjeć a spěchowaś. K temu je jemu rjeka pokne dowěrjenje zastojnikow, ł kotrymiž dyže w pschesjednosći zhromadźe dźěłaś. Zhromadźenym zastupjerjam podźakowa so nowy jastwowy wjednik za wopyt a proschesche wo dalšnu zajimu na dźěle jastwa. S wntrobnymi zkowami dźaka napschećo zastupjerjej justizneho ministerstwa słónći won swoju nastupnu rěć.

W mjenje jastwowych zastojnikow porěča powitańske zkowa knjes wyšchši hamtman Eiufiedel. Po tym, so běšče tež knjes wyšchši hamtman Gutwasser nowemu pschedstajeneho w mjenje zastojnikow jastwa II powital, słónći so zwjatočnosć.

Wostajće mje, kajkiž sym.

(Wobras je wižu.)

Hódnje wschak njeje, mje na stary dźeń hakle dołho pscheměnjeć. Wosmu swoje widliczki pschi jědźi do praweje ruki, kaž bym to pschezy cźinił. S lěwej tak žanehu schika nimam. Moje dla móžeče jej běrny na kusti kraca a ł nožowym kónčkom juschku na nje truschicź. Mi tak njeslodźi. Roskraju jej mjaśo hnydom na kusti a rozkłóčju běrny na platy, so móže juschka je tak prawje pschekšiśeć. A potom požinam tykacź, so mi wuschi stoja a nałcha stara mysłi, so dyž so na tři dny najdźeš, kaž to na kwaśnaj cźinju. Haj, to jej nałykam polne liza kaž žurk a znajmjeńšcha zkład wotcźu. To nicźo k žmjerću njeje.

Wostajće mje, kajkiž sym. Cźapku jej też dale ł nopa njeczaham a njesejmuju, kbiba hdyž knjeza zavarja setkam. Junu wschak so mje praischesche, hacź mam wróbliki pod cźapku. To mi do noża sajdźe. Pschistojnje wschak ki pod cźapku. To mi do noża sajdźe. Pschistojnje wschak njeje, tajkich wulkich knjezich ł położenjom porita na cźapkowu kromu strowicź. To jej hižom tamne njeznake hólcźa też dowoła. Storo budże wuczeć swojich schulerjow strowicź. Nałch jedyn je stary dosć a šmě jej šćerje to dowolicź. Ale pschi tym pak praju jene knite „Pomhaj Bóh!“ abo „Nadaś!“, hdyž hokolikeho bratra nadeńdu. Niz tamne wotklepane a sa Sserbow niehódne „Gut'n Tako.“ To njemóžu pscheś wutrobu pschesnjeć. Tajke konjenje — po nimšćim so praji „Diener“ — a wopicźe pothilenje mi njeśeji. Spytak hižo šym, ale to cźi tak njeléžpje wupaduje, so jo mi wschě pěź a kóčki šmeja a tonje rjehotaja. Myślu jej, to tola byeš njetrjeba. Sa to też mój rjap a tichij stworjeny njeje. Nékotši mińja, so je ł drjewa abo še železa. Njech je tomu kaž chce: Ja so njethšam. A tuž basta! A komuž prawje njeje, njech je mnu njerěći.

W raju žorta a wjesela

zešdu sć serbscy Sokoljo a jich přećeljo njedźelu 3. mat. rožka 1929 wječor w 7 hodź. w „Běłym konju“

Póstniska zabawa

polna radosće, žorta a wjesela Wam kiwa, přińdźće tuž też wšitcy a wjeselće so z nami! Nizka zastupna płaćizna. Poskićenjow mnoho.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinie

Runje tak je też ł nóžnikom, je „schmuptichlom“, kaž cźi nobl knjeńnicźki praja. Prjedy bo jenom šmějachu, hdyž nóžnik ł chołowow abo ł pikeške kukańke. A dźensa je cźi to „modern“. Tón „ludoraj“ šym hižom raś šobu cźinił a jej tehodła wulki běły nóžnik ł rjaunymi pišanymi kwćitkami kupił. A dach jón, hdyž junu do města jědźach, ł hyrneho pikešowego jaćka kukacź. Hdyž žeby potom na železniźu z nim nóž wuśmarkach, rubišchko sašy do saka sćłóčich a rózk schikwanje postukach, so won tśešče, dha so mi zyły wotdźeł ł potuej schiju šmějeśe. A ja jej myślach, Bóh wé, kak rjenje šym bo wupikał, kaž w młodych létach, hdyž ke Khaeže na ženitwu khodźach. Abo šu bo šmjeli, dokelž schtyri muschi je schórnjow tijachu? To wschak bě mi njelubo, šyła, hdyž šym prjedy stary grenaděr byl.

A ł chołowami chzych runje tak pospytacź. cźišće modern šobu cźinicź, a dach jej delka kromu sašchcź. A kaž to njedźelu a žwjaty dźeń je, śtót ma bo wobstaracź kaž druhe dny. To jej na rěźanju po sykanje a šywo dónšch a hdyž šci Bóhlby knjes schkodu wobhlada, masch zyły rjetomaš w kromje. Tu mi žort sašanje. Krawzo, pak mi kromu wotrěśach abo ju nuts šmuhonjesch. Sćežka šym nastajnje vjeśk, njech druhi cźinja, schtož chzedźa, ja wostanu bóle po starym waschnju a hyrnjej bo mi dźenźnischi šwět wuśmjak. Kšešce mi ł waschim nowocźasnym cźinjenjom na khribjet.

Njech tola wložku kusk psche chorwać wišaja. To je tola kmańsicho, haź so cźe na nahu hłowu njerjesje. A myślu jej, jo mam plěch tak wulki dosć. A hdyž mi hischcźe por ladź roku, dha jej je tola tóžde por njedźel njebudu wotšihacź dacź. Runje tak je ł mojim rěcźenjom. Njetaju bo. Njeknu kóždemu moje ménjenje. Druhdy wschak luźo praja: Je pak to kusk „grobneho“ cźłowjeka, tutón Pjecźaśeś Pětr. Knjesej faraxjej pak bo to runje lubi. Rad je mnu popowěda a hyrnjej wschě śłowa a šady tak wuczene njewupadnyke. Słowna wěź, so ł nimi cźišće šerbšći rěcźišch, niz tak, kaž cźi lěni Sserbja žuja. Na tajkich bo grawocźiwje polka. Někotši wschak ko puchorja a myślu, so je šwojej měšcheńzu šwoju mudrosć pokasuje. Runje nawopak. Naduta hłuposć šerbšćinu njemóže.

Se schtrykowanym łazom je tośame. Dajcźe jej tola byćź nětko ł waschim pulloverom. To jej jón pšches hłowu tykaće. Schtoha ma to ł cźopłotu cźiniś? To cźaju bo kaž měch roscźehnje a wiša kaž tajke hadrjeschego na tebi, na brjuśe, kaž by jej ja najgórsch tuka kupił. Wostajće mje ł tym na pokoj, to žeby tola šwój schtrykowany bronny łaz waju. W tym tym hižom ł Schlóšerjej. Madleni na ženitwu thodźił. Brał jej pak ju potom njeśym, dokelž měcź nochzyśe. Cźehodła niz, to hischcźe dźenża tak prawje njeměm. Mójno, so ji dosć „rundlich“ njeběch. W nikodosći kusk tutkach, ale to je bo dało. Mój łaz měśeśe dwaj rynkaj rjanych sastarkich kneflow a horjeka mójach kótkich wotpinźć. Tón jej hnydom na kóchlu wobleknu pod šlami. Tak šym wot šwojeho nana nawuczeny a tobo bo dźerju.

Moje dla rěcźeze wo ljótodosći alkohola kaž chzeze. Hdyž chze bo mi do korcźmy na kóšlowino hicź, dha du. A jedyn schcźipak je nětko jara trěbny pschećiwo khripje. Ta jeneho bórzy šmota. Hušto wschak cźinjaš w nowinach pschećiwo kaschelej a ithorjenjow cźinowe a wo druhich hrdłach. Bychu-li tuczi fabrikantoje wot mojich skasankow žiwi byćź byrbjeli, dha móhli šwoje laboratorije sawjecź. Ja jej ł nékajkich rostlinow cźaj šwarju a kusk runa kidnu a to je mi sašy lépje. Moje dla šmjeze bo na hłowu, ja jej tohodła žadyn nowy łkobuk wudźěłacź njedam. Mój jej stajam, doniž nékaf dźe. A hdyž je dołho dosć dźerźał, dha jón scherjenej w kale na hłowu staju. Teho bo potom wschě ptaki a wscha šwérina boji. Tak jón wošpjet wobladam, hdyž na polo pschinźu. Se wěstym dosćcźinjenjom jej praju: Prjedy šym ł nim ludźi scherił a nětko traschi šwérjata. Tak tola šwój nadawk dopjelni.

Wostajće mje, kajkiž šym. Mje wschak njebudźece wjazy „umkrempłowacź.“ S waschim zyłym nowocźasnym cźinjenjom a ł nowymi družinjemi tobaka. Wostanu pschi mojej družinje a hotowy je łaz. Słowna wěź, so bo žehli a kuri. A ty moja luba Wórscha, sastań je šwojim karkolankom a njesłóužuj jej dych. Pomhacź cźi niczo njebudźe. To je tola jašne. Jo hadrjeschego taśe njewostajne, kaž je njedźelu na kachlowu žerdźu powšnjesch. Byli taśe wośtało, dha so njetrjebału ženje wumjenicź. Ty mje rjedźence wucźicź njebudźeśch. Basta!

Měrćin Nowak-Njechorński:

Pŕčki a pódlu po Juhosłowjanskej.

16] (Skónčenje.)

Mjez tym bě so zasy mróčiło, wichor zakhadźeše a hrimot nazdala zabubota . . .

Naši Serbja běchu sebi do hłowy stajili, hić so wukumpać do jadranskeho morja a woprawdźe swój wotmysł tež do skutka stajichu najebać hrožace njebjo, howrjacy wichor a roznjemdrjene žołmy.

Ja běch so trochu zakomdźił, dokelž dźeš rad sam dundam a jako skónčnje tež dočampach k pobrjoham, ko kupaniśću, to woprawdźe bě mi zašło chcyće ke kupjeli. Naši Łužiśenjo drje tam we wodźe wokoło pleskotachu jako wudry, ale mjez tym bě so njewjedro dospołnje rozčerćiło, žołmy wysoko dźěchu a při tym so dešća dźěše, haj ź čurami so liješe . . . .

Husy dźě dźeja, hdyž so dešcuje, do wody, zo njebychu zmoknyle, ja pak pytach a namakach wućek pod suchim. Na kupjel hižo njereflektowach.

Liješca so pomałku přetwori do krjepolenja a po něčim do prósenja a potom — cyle přesta. Ja pak dundach po wuzkich wuliecach Splićanskeho předměsta, stejach dołho před narańšimi wrotami palaca Dijoklecijana, hdźež bjenatski law hišće stražuje nad wrotami nutŕkhód do stareho města.

Stary Split je natwarjeny w murjach prastareho palaca kejžora Dijoklecijana. Jako dźiwi Awarowje w VII. lětstotku krasne dalmatiske město Salonu zapuschichu, pytachu wobydlerjo tamneho města wukhow za murjemi slawneho kejžorskeho palaca a založichu tu město Split.

Dźensa hišće khodźo po starym Spliće nadeńdźeš pospochi pomniki starodawneje kultury, stareho wumjelstwa.

Přeńdźech „Mjedźane wrota“ a běch w starym měśe. Smjatańca přewuzkich, cźesnych a émowych wuliečkow će wobjima. Přez 3000 ludźi bydli tu srjedź murjow dawneho palaca, to so wź, zo dyrbjachu so hromadźe śišćeć! Po romantiskich hasćičkach dóńdu skónčnje k rumnemu naměstu, k „Peristilej“. Staroromske stołpy so tu rjadują, wóčko so wokŕewja nad rjanosću architektury dawnych časow. Kŕónu wokoło nehdušeho mausoleja stareho pohanskeho kejžora, kiž bu nětk přestworjene na kŕesćansku cyrkej.

Před cyrkwju so pozběhuje běła šwižna zwónica. Wabi mje mócnje, dokelž su durje wotewrjene, zlězu po nahłym skhodźe horje. Wětr njemdri po bjezweknacych wuhledźach. Hrimot hórboce a zady jadranske morjo je so mócnje rozhoriło. Ale wot hrjeka maš překrasny rozhlad. Deleka morjo trěchow so rozpřestrěwa, widźiš do wuzkich wuliečkow, kiž jako khłuboke rózdrjejńcy so wija a sekluja, widźiš na plone trěchi ze zahrodkami, na wutwarki, wukuty a kućiki, spóznawaš kaž kóždy teš najmjeńši kućik staroromskeho palaca dźensa hišće poskića wobydlenja telko měšćanam. A wóčko čeka dale přez trěchi a hasy, dale k wozdonkojtej wěži Hrwoja, dale k přistawej, hdźež čiłe žiwjenje knježi, dale na kupy Marjana, na samotny kerchow wysoko nad morjom, dale na morjo, kiž nětko zeyła hižo njeje tak njewuprajnje módre, kostŕaneate, ale na šćł fijałkojte jako stare čornidło. A na druhej stronje so pozběhuja płowe wjerchi Mozora a Kozjaka . . . . .

Dołho sym tam sonił na Splićanskej zwónicy. Potom sym stupił dele, khwilku hišće steju před émowozelenej „sfinksu“, kiž stražuje nad „Peristilom“, sonjo wo starodawnej domiznje pod „pyramidami. Potom du dale a „Żelezne wrota“ přešeđši wopušću staro město . . . .

Na naměśe pod wěžu Hrwoja srjedź kopicow bŕežkow, dynjow, winowych kićow, złotych jabłukow a druhich płodow słónčneho juha, kiž so tu předawaju, pozběhuje so monumentalny pomnik přenjeho kherwatskeho basnika Marka Marulića. Mištrowska ruka swětoslawneho juhosłowjanskeho wumjelca Iwana Meštrowića je jón stworiła. Meštrowić — sam je dźěćo tutoho překrasneho dalmatiskeho města, pomniki dawneho wumjelstwa stareho Splitu su mócnje skutkowale na wumjelca, kiž jako hólčec wowey pasoše na horach Splićanskeje krajiny.

Hižo khodźu po pobrjohach a njewjedro je so trochu skludźiło. Wabi mje ćichi kerchow tam na wysokim mjezymorju.

A potom sym tam dóšoł . . .

Běłe kamjenje so swéća. Spodźiwne, njeznate rostliny a kwětki pyša te stare rowy. Wysoko čorne cypresy so pozběhuja. A deleka powěda wěčne morjo a žołmy kluskotaju a pleśeća so ze skałami a tuta powabna pěseń wěčneho morja so ći majka do wucha a ćo sputa z mócnym kuzłom.

Najrjeńši kerchow, kiž sym hdy nadešoł, je dźě Splićanski, nihdy na njón njezabudu, wón, kiž we mni mócnje wukuzłaše wobraz mištra Bócklina, jeho „Kupu morwych“.

Pod kerchowom je skałno pół w morju.

Sunju so přez staru murju a złězu wobhladniwje dele. Tu chcu so rozžohnować ze Splitom a z cyłej tej spodźiwnej zemju, kiž běch zeznał w posledních njedźelach. Dźens wječor hišće wopušćimy město z rychłikom, kiž nas ponjese na sewjer, do našeje domizny.

Ale hišće sym tu, sedźu na skałach při morju, po kotrymž jónu je překował Odysej, sedźu při morju, kiž dawno je wabiło kóždeho Sewjerjana, při morju, kiž bu přisławne ze swoje módrosću. Dźensa drje swoju módrinu mi pokazać nochce, je émowe, dokelž njewjedro a wichor howri po jeho žołmach. Ale tež tak je mi lubo. Stóž wě so wjeselić nad krasnosću přirody, tón nie jeničcy so zahori za módre njebjo, jasne słónčko a kudźerjate mróčałki,ně toho tón też zraduje, hdyž elementy so zbijja . . . .

Wichor přiwaluje žołmiske krónowane z bělym ješćom, po skałach šuskaju rački, pytajo wućek před njemdrym elementom. A ja bych juskał z wichorom z radosće živjenja a ja bych splakał ze žołmami, zo dyrbju preč . . . .

Potom so wróću, přeńdu płódne winicy ze bujnozelenymi pjeńkami a cźežkimi módrymi kićemi, přeńdu zahrody, hdźež granatowcy, figowcy, myrty so zelenja a hładam na émowe morjo, kiž njemdrje pobrjohi nadpaduje a so ze złobami pěni . . .

Při puću je mała korčmička. Hišće jónu dalmatska wjećer mje wokŕewi — pječena zymna ryba, běły khlěb a karanćk běłeho wina. Kak to hójscy sledźiš! Za blidom sedźa italscy dźełaćerjo a ja posłucham na rjane lubohłosne zwuki italskeje rěče . . . .

Dźełowy porjad wokrjesnscho zwjazka wobnjowych woborow.

w Budyšćim hamtiskim hejtmanstwje za lěto 1929.

We wokrjeju hamtiskim swjatku wotmě̌je so 9. februara pohódźenje pśiwdźiwstwa w Budyšćinje, 10. měrza zhromadźizna statnikow (Hauptleute) w Radworju, 22. a 23. junija swjatkowy pósć w Hornjej Hórźy, 15. septembra zhromadźizna statnikow w Semjicach-Tumjicach.

W 1. Bikopskim wokrjeju 28. haprele swuczowanje wjednikow w Rammenje, 7. julija alarmowe swuczowanje w Schmuňorunje, 17. novembra zhromadźizna wjednikow w Huśiy.

W 2. Budyšćim wokrjeju zhromadźizna wjednikow w Budyšćinje.

W 3. Khróstowsko-Adolfskohěćiskim wokrjeju 24. februara zhromadźizna wjednikow, swuczowanje samaritow a trubjerjow w Małsećach, 5. meje swuczowanje wjednikow w Sarjecu, 12. meje swuczowanje samaritow a trubjerjow we Łusu, 17. novembra zhromadźizna wjednikow w Njeswačidle.

Pruhowanja dobrowólnych wohnjowych wobrazow kuźa 9. meje we Wanoćicach, 12. meje w Boschećach, 26. meje w Družźećach a Gnaśećach, 2. junija w Gołdbachu w Bóśećach, 9. junija w Nowej Wjsy pola Łuski, 23. junija w Kiczenju a Kiczenku, 14. julija w Njesdałećach, Delnjej Kinje a Radłowje, 10. augusta w Dobrušći a 8. [illegible] w Hornich a Delnich Pógkowach.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Sexagesima, 3. małeho rožka 1929.

W Michałskej cyrkwi změ̌je rano we 8 hodź. farar Kapler němska Božo wotkazanje, farar Tišer we 9 h. němsku a 1/11 hodźin serbsku Božu słužbu. Zběrka za Božu kašć. — Wutoru popołdnju w 3 hodź. žónske towarstwo na dwórnišću. — Zemrěli: Madlena zwud. Izeltowa rodź. Běmarjec, rentudostawaŕka w Dobruši 78 l. 10 m. Hana zwud. Wehnarjowa rodź. Davidec, rentudostawaŕka w Budyšinje, 75 l. 4 m., pohrjebana na Michałskim pohrjebnišću. Hana Jenčowa rodź. Jurencec, dźěłaćerjowa mandźelska na Židowju, 70½ l. Herbert Poitz, pohonćowy synk pod Hrodom, 2 dnjej. Hendrich Bohuwěr Wilhelm, khěžeŕ a tótka w Dobruši, 77 l. 3 m. Willi Kurt Daršau, rentudostawaŕ pod Hrodom, 65 l. 7 m. Ema Selina Maršnerowa rodź. Liepkec, blidarjowa mandźelska w Dobruši, 37 l. 2 m.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Große a pśip. w 12 hodź. farar Paul pśedowanje, wječor w 6 hodź. duchowny wječorny koncert.

W Marijnej a Marcinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Fröhlich spowědź a swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Paul a wječor w 6 hodź. farar Berg pśedowanje.

Zběrka za potrěbne paćerske dźěći.

Póndźelu pop. 1/4 hodź. w ev. towaŕstwowni wosadne žónske tow. z misijonskim pśednoškom fararja Siegemunda. — Wutoru pop. 3/4 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelnišće, wječor we 8 hodź. w ev. towaŕstwowni bibliska nutrnosć fararja Berga. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchońskej cyrkwi. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund we ev. towaŕstwowni katechismusowy wječor. Katechismusowy wječor budźe kóžde dwě njedźeli. — Křćenja ma we wobjmaj [illegible] superintendent Fröhlich.

A potom hižo ničo njepomaha! Dyrbiš do hotela, brěmjo sej wjazać a na dwórnišćo!

Božemje Splito!

Cah z nami jědźe won do slepeje nocy, drěmamy a wotuśiwši spóznajemy, zo smy hižo daloko w Khorwatskej.

Wonka je krajina hjen wopokoja. Pós so dešća, lije so z curami, hjen pśestaja. Prawe wjedro k rozžohnowanju. Njemóžemy so wokšewiś na njanej krajinje, pśetož dešć je wšitko zababił do husteho šlewjerja.

Dołho tu njeje so dešćika šło a nět, hdyž my so wróćimy, naraz so kida. Zda so, jako by njebjo čakało na nas nawrót, zo njeby nam skazyło radość, zda so, zo njebjo chce nas pśihotować na poměry našeje njeslónčneje zemje tam na sewjerje.

W Karlowen bu. Haješ so z nami rozžohnuje, chce do Ljubljany k pśećelam a my smy bórzy w Zagrjebje. Mamy tu čakać, syła pśećelow je pśikhwatała na dwórnišćo....

Dale jědźemy a njebjo pśeco hišće płaka. Jědźemy hižo zasy po kraju pilnych a pobožnych Słowjanow, po delnjej Styrskej. Wjeśći a kopcy dymaju z pósenjom, škoda, zo ničo njewidźimy.

Potom smy w Mariborje a potom dyrbimy pśeńś hranicu pśelubjeje Juhosłowjanskej....

W Styrskim Hradcu bych rady wostał dźeń abo dwaj, ale surowy dešć mi wšo chcyše zaćeŕi. Tak dale, dale! Zaso nóc nas wobjima, w nocy pśeńźemy rakusku hranicu, nješto hodźin pozdźišo, z bólym ranjom, smy w Českej Prazy....

A potom spěšnik nas dale njese k hranicam stata, kotrehož smy my — lědy čerpjeni, radšo zacepiwani — poddanjo.

Smy doma! A znowa započina bój a běda a wojowanje, ke kotremuž smy zatamani wot njesprawneho wosuda.

Daloko za horami, krajemi je słónčna Juhosłowjanska, zbožowna swobodna zemja! Ale też wona je stonała, so bědźiła, wojowała, doniž njeje dobyła!

Njech nam budźe za pśikładom!

(Kónc.)

Z Budestec.

Rano 1/8 hodźin změ̌je wyšši farar Domaška serbsku spowědź, farar Bóje 1/9 hodźin serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći. W 5 hodź. zhromadźizna tow. křesćańskich młodźeńcow. — Póndźelu wječor 1/8 hodźin zwučowanje pozawnišstow. — Wutoru wječor 1/7 hodźin posedźenje wosadneje rady w paćerskej jstwje na farje. — Srjedu wječor we 8 hodź. zhromadźizna tow. młodych holcow. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Z Rakec.

Sobuswěćenje Marije wočišćenja: Rano 1/9 hodźin němska spowědź, w 9 hodź. němske a 1/11 hodź. serbske kemšenje. Popo. w 2 hodź. němski nyšpor. — Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raša nutrnosć.

Herta Sporic ze Stutgarta, prěnja žónska faraŕka w Němskej. Studowaše evangelsku theologiju w Baselu a w Barlinje.

Zapósłane.

Wotmołwa na rozprawu sokolskeho swjedźenja w Rakojdach.

Minył je so naš sokolski swjedźeń z pśihódnym wjedrom a rjanym wopytom. A to je też dorje, pśetož wjele hary a pŕocy mějachmy, dóniž njebě wšitko zarjadowane a nawukrjene. Nochcu kwalenja a česće za naš sokolski swjedźeń, pśetož k tomu swjedźenje njejsu, ale zo by so naš Sokol w zjawnosći pokazał, što wón je a kak so w nim dźěła. Naši Sokoljo też njejsu pŕocy lutowali, ale su samo cyłe njedźelske popołdnjo zwučowali, zo by so wšitko derje poradźiło. Hdyž pak so nětko temn abo tamnemu nješto dosć spodobało njeje, to wšak je bjez dźiwa, pśetož kóždemu pśi tajkim swjedźenju po jeho spodobanju činić so njehodźi. Hdyž dopisowaŕ wo dźěćacym prostnym pišo, dyrbju hnydom pśispomnić, zo wón hišće žadyn dźěćacy načolnik był njeje a niewó, što rěka naše sokolske dźěći dźensniši dźeń nješto nawučić. Hdyž pak chcemy z dźěćacym prostnym kroćel postupiś, a po hudźbje zwučowaś, dyrbimy tola najmjeńej ze spěwami zapoćeś, kiž su našim dźěćom najlóžše a najznaśiše. Poprawom wšak so wone jenož po hudźbje zwučuja. Ale dokelž Strnadowa kapała dostaś njemóžachmy, a z němskostatnej woboru so to njehodźeše. Dale je tute prostne naš zwjazkowy dźěćacy načolnik wudał a ja sym pśeswědčeny, zo je zwjazkowy dźěćacy načolnik derje wědźał, kotre spěwy naše dźěći najlěpje znaja. Bóle wobžarowaŕ pak je, zo je dopisowaŕ tutón pŕeni spěw do rozprawy němski nanisał, najskerje jón serbski njemóže. Potom dopisowaŕ našu hru kritisuje a měni, zo pśi sokolskim swjedźenju hraća trjeba njeje. Na kóždym sokolskim swjedźenju je so někaka hra noskóśiła. A ja sym pśeswědčeny, zo sokolski swjedźeń jenož ze zwučowanjom so tak prawje niespodoba, dokaž starši ludźo so na dźiwadło hóle wiesela. Pola nas běše junje wjele starších ludźi a wšitkim je so wšitko derje lubiło a najhóle sobu hra „Serbske braśenje“. W tutej hrě so nam předstaji braśenje našich wótcow. Dale dopisowaŕ měni, zo so z tutej hru njemóže nišo docpěś, to pak my tola za to njemóžemy. Pśistajiś pak dyrbju też, zo su so pola nas hry předstajale, z kotrymiž so docyła ničo docpěś njemóžeše. Naš sokolski swjedźeń so ze „Serbskim braśenjom“ skazył njeje. Stož pak je sebi dopisowaŕ wo hraću myślił, móžeše wón tola nam ertnje wupraji a nje do swěta trubiś. Wšako běše sam na swjedźenju. Bjez dźiwa, zo so mje jedyn z mojich pśećelow wopraša: „Nó, što dha sće pola was do keklije hrali“, kaž sym to čitał. Chcu pak hišće pśispomnić, zo je naša sokolska jednota hórke bźdźenje wo swoje stejnišćo měła a jej je so poradźiło po zjawnym a wérnym wustupju na twórcje dno sapić a chce w pśichodźe ze wšěmi Rakojdźanskimi wjesnjanami w bratrowskej pśezjednosći dźeławaś. Ale što je dopisowaŕ z rozprawu cheył? Chcu radšo pśestaś. Jenož wérnosć chcu mać.

Zwučowacy Sokol Rakojdźanskeje jednoty.

Dej

Pśed krótkim časom čitach w němskej nowinje rozprawu wo jonym serbskim towarstwje, hdyž so na njedostatk serbskich muźskich khorow skorźeše. Dźeń pozdźišo pśinjesechu Serbske Nowiny tutu rozprawu z pśidawkom, kiž so na mnje mjerješe. Njeje hižo tuto wašnje podawanja dopisow za naše serbske nowinarstwo k spomnjenju, dha čim mónje wotkryće woprawnych abo wumyslenych narodnych njedostatkow w nam cuzych časopisach. A to čim hórje, hdyž so stawa w nowinach, kotrež wšě narodne škodowanja a khiby, samo njewěrnosće, z wěstym doščinjenjom do swěta trubja. Njedawno hakle wozjewjachu zelharnu powěść wo sudniskim jedoanju redaktora Skale w Barlinje, zo je profesor Laubert we Wrótsławje podpjeranje serbskeho hibanja z češkimi, pólskimi a francowskimi pjenjezami dopokazał(!) Zo Češa Lessinga jako „swojeho“ wudawaja, byrnjež „České Slovo“ wo nim jako Słowjancu pisało, štož hjez dwěla je. Samo Lipšćanski profesor dr. Witkowski w swojej swjedźeńskej rěči pśi Kamjenskich swjatobnosćach to pśidawa. Je nam hišće wjacy tajkich „luboznosćow“ znatych. Z nich rěči hida napśeco Słowjanam. Tajkim nowinam so potajkim naše interne zależnosće zdowěrja.

Je nětko tajki wuwolany njedostatk na serbskich muźskich khorach? Štóž wězo „Łužicu“ nječita a jeje wjacyletnu hudźbnu pśiłohu „Skowronk“, hdyž je k. Krawc wjacore muźske khory wozjewił, štóž bohaty skład Kocorowych oratorijow, operetow a druhich wulkich dźěłow njeznaje, hdyž je cyła kopica muźskich khórow změšćena, štóž so wo rozbrójene muźske khory pola jenotliwych hudźbnikow njestara a Pilka też hišće doćerpał njeje, tón wězo skorźi na njedostatk muźskich khórow. To pak njeje wina serbskeje hudźby. Njech so wobskorźeŕ na swoju njewědomu wutrobu bije a tamne mea culpa z hłubokej nutrnosću wurazuje. Wězo njejsmy žiwi w kraju, hdźež pśećene kawki do huby lětaju. A bych-li njedostatk na muźskich khorach był, dha so to njima do němskeje zjawnosće trubić. Ta tomu w ničim wotpomhać njebudźe. To chcemy sami mjez sobu wujednać a wotstronić. Zwjetša so za měšane khóry komponuje a zarjaduje, dokelž je wulka žadosć a potrěbnosć za tutymi. A budu so muźske khutnje žadać, dha dyrbi so też na nje dźiwać. Potajkim je tu plódne polo za hudźbnikow. A jeli ći na dosahnes wašnje wotpomhać njemóža, dokelž so radšo na druhe złoža, dha nam steji wohšerne polo druhich słowjanskich narodow wotewrjene, kotrychž hudźbne wupłody našej dusi bliže steja hač druhe. Njech moje wuwiedźenja hudźbne duše k dźěłu wabja a swoje wudźiwki potom na pśihódnym městnje wozjewja. Njech też tute słowa — sine iva et odio pisane — na dobru rolu padnu.

Jurij Słodeńk.

Woheń w Žitawje.

Schwórił rano wokoło wošmich zapali so w bźdźatej ficmy Kapp a Klimpp, drjewowjeŕe wulkowinkowańcu, kiž ma swoje hłowne sydło w Cernšbachu w Babenjej, kotež ma wšelijom napśelenjenj. We wotpomišu wubuchnje so woheń na dwaj šuflodnaj kotołaj, w kotrymaž bźdźe tohorunja wolij. Mózne mrócna kura, z kotrejž zapaja pfonjenja, cźahnu so nad bźdźarkowstwom kłębjacymi cźemi. Mała kólijowa cźara Žitawa — kupjele Olwin, kiž wjedźe w tamej bliskosći bźdźarnje, bź zawrjenja, bźdźe bź strach, so hischcze tu dalsche z wolijom napśelenje kótły do powětra wubuchnu. Wohnjowa bźdźasche z napinanjom wšich mozow, so by wohenj zalała a strach wotstronila. 75 bźdźacźerjow słuscja z tym swój bźdź. Wulki wohenj trajesche hischcze wokoło pschipołdnja dale.

Jan Karafiát, spisowaćel knihi „Brunćki“ — morwy.

We swojim bydlenju w Babcańu zemrě̌ we wóry za 31. wulk. rožka w starobje 83 lět spisowaćel Jan Karafiát, evangelski faraŕ na wotp. Narodźi so 4. wulk. rožka 1846 w Jimranowje na Morawje. Z jeho literarneje dźěławosće stej najznaćišej: „Broučci“, popularne dźěło za młodźinu, kiž je wušło w 26 wudaćach a kiž je towarstwo „Adolf Černý“ w Prazy też serbski wudało (přełožene l. 1909 wot stud. theol. Cyrilla Wjeńki), a popularnje napisany powahospis mišitra Jana Husa, kotrehož prěnje wudaśe wuńdźe l. 1871 anonymnje. Tale kniha bu we wójnje zebrana. Dale je Karafiát wudał rozběr Kralickeho Noweho Zakonja a reformowany spěwnik. Z autobiografije su jeho „Wopomnjeńki spisowaćela Brunćkow“. Swoje cyłe zamóženje je wotkazał ćěskobratrowskej evc. cyrkwi na rozsěrjowanje Kralickeje biblije a na zarjadowanje stipendija za evang. faraŕjow a diakonow, kiž su do nuzy pśišli.

Protyka dawkowych termijow.

w měrcu za februaŕ 1929.

Na finanzny hamt ma so zaplaćiś:

5. februara: **Dawkowy wotešaj wot dźěłaćerskeje mjezy** za mjezy, kiž buchu w cźasu wot 16. hacź 31. januara 1929 wuplaćene.

10. februara: **Burjowy wobrotny dawk.**

15. februara: **I. podjeł samojenskeho dawka 1929**, kiž maju wšelijaki dawkarjo dopłaćiś po nastajenjach za množinjskeho dawka 1928.

15. februara: **Dopśełne zaplaćenje na dotkowny dawk** za ratarstwo a hajtstwo po nowym dawkowym nastajenju na hospodarske lěto 1927/1928.

20. februara: **Dawkowy wotešaj wot dźěłaćerskeje mjezy** za mjezy, kiž buchu w cźasu wot 1. hacź 15. februara 1929 wuplaćene.

Naše pismowstwo.

„Skowrončk ze serbskich honow"

11./12. čisło třeceho lětnika bu nam zdobom z „Łužicu" z překwapjeńku a to — zrudnuškej. Što pišo redaktor? Čitajmy a njestróžmy so, jeli smy tež my naš „Skowrončk" lubowali z cyleje wutroby: „Poslednje bożemje tebi, mój „Skowrončko". Njenadžijcy će hórki wosud zniči. Krótke a čežke bě twoje žiwjeńčko. Lědma tříletnu starobu sy dopěł. Twoje poslednje zdychnjeńčka běchu zrudnuške a bědźace. Měr budź z tobu. Jako ty započa swój luby hłós pozběhnyć w meji lěta 1926, sy z nim zbudźił n a l ě t n e kwětki; z lodowymi će nětko přikrywajo debja. Drěmaj pod nimi w zbożownym měrje a w přeswědčenju dopjelnjeneje přisłušnosće. Nětko je twoje horleško wuspěwało. Zrudnje, mój lubuško, će khowam. Słyš spěw twojeho přewodźerja a wostań mi swěrny. Sym će tak lubował."

By-li też ty, luby serbski spěwarjo, spěwarka, jón tak lubowała, njeby swój zrudnuški wječor žiwjenja dočakał, ale by k wyšinam spěł, by dale njesł twoju luboso do swěta. Tak mnohi pjenjez kula so bjez wobmyslenja z kapsy, čehodla tajke wobmyslenje za zjewjarja darow ducha a zynka. Rad přijimamy dary, ale jónu tola też hordostnje sami woprujmy. „Skowrončkej" bychmy móhli ćopłe hnězko wobradźić, jeli bychmy t o c h c y l i. Što nam k posledniomu razej spěwa? To bych najradšo tajił, zo byšće jón k posledniomu razej sami čitali a wosebje: Nekrolog.

Prěnju stronu debi spěwčk Marjany Domaškoje: „Skowrončk", čitamy „Zawodne słowa k serbskemu koncertej, 28. 11. 28", wo „Serbskej hymnologiji", „Kak sebi naš mištr Bjarnat Krawc spěwnu hodźinu w našich towarstwach mysli", wo „Towarstwowych należnosćach a mnohim zwjeselacym a wulcy zajimawym ze Serbow abo słowjanskeho swěta, prócy našich přećelow zwonka łužiskich mjezow." Radostnje nas překwapi zdźělenka wo wudaću zběrki „Serbskich narodnych rejow". Kak jara na nju čakamy, přetož přinjese nowy pohib a duch do luda. Dźaknje stłóčimy ruku knježni Mérancy Lešawic a našemu mištrej Bjarnatej Krawcej. Hišće čitamy dwě nowej kompoziciji našeho mištra po słowach Mato Kósyka: „Syrotcy" a Michała Nawki: „Kónc je styska — wšitko wyska". Potom — čitajmy nekrolog — zo by so nam wěcnje do pomjatka zaryl, měr nam njewostajił, zo by wužadał nowy duch a nowy směr a dźaknu žiłu tomu, kiž je był „Skowrončkej" tři dźěłapołne lěta z redaktorom: n a š e m u m i š t r e j B j a r n a t e j K r a w c e j. — Bratřa, sotry! Spóznajće čas a jeho zrudne znamjenja!

-ŕe.

„Raj",

časopis za pěkne serbske dźěći, prěnje čisło 16. lětnika je sebi zaso wulećało do serbskich domčkow. Bohaty kaž přeco je jeho wobsah. Čitajmy: Zbožopřeća. — Z mužnej myslu. — K nam zyma přikhadža. — Wulki sněh. — Na hoćiwje. — Njećwiluj skót. — Ptački w zymje. — Sróka. — Prošeš. — Córlat. — Žohnowany khlěb. — Wo suchich a zelenych lětach. — Mars. — Drohotna swětowa kula. — Cornuch. — Kowař a čert. — Jurkowe datle. — Pšemaće durje. — Serbske přisłowa. — Serbske prajenja.

Hlejće, lubi starši, lube dźěći, kelko lubosće žórli so z tutoho njezaprahniteho kuždła dźěćowskeho raja. Njezawmóće tola na nić. Do kóždeho domčka měł so zahnězdźić, hdyž mała wutrobička khapa. Njewupraine zbože je dźěšeću tajki luby přećelk, jemu so přituli, z nim špeta a so jemu dowěri. Wěrnosć tutych słowow spóznajemy najlěpje z rjanych nastawčkow, s pjera a z myśličkow našich najmłódšich. Přewšo zbožowny běch we swoich dźěćacych lětach, hdyž we serbskej hodźinje „Raj" do ruki stłóčeny dostach, to je swjaty dźeń, horco wočakowany. Što chcył swojim dźěćom tajke zbožo zaprajić? Horcy dźak redakciji, zbožo do noweho lětnika z nutrin wutroby přejemy.

-ŕ.

Česko-Lužický Věstník,

prěnje čisło dźesateho lětnika sapa woprawdźe rozwětlace pruhi bratrowskeje słowjanskeje lubosće do swěta. Zawodnje jima nas baseń K. Sedlačka: „U hrobu Hórnikova" a kresba mištra J. Honsy: „Budyšínský Mikławšk z Hórnikowym hrobom". Kak polno žełnosće a wěrnosće je wjelewaženy přeće serbow, knjez prof. dr. Józef Páta napisał nastawčk: „Łužická otázka". Čitajmy jón skedźbnje, zo bychmy sebje a bratra dźeń a bóle spóznali a swoje wuznaće do tym skowali do słowow: „Dźěłajmy, spěwajmy za swój narod — bjez rozdźěla — budźmy křesćijenjo praweho zmysła.

Pod rubriku „Drobnostki" rozprawja redaktor Vl. Zmeškal swědomiće a nadrobnje wo wšěch najwažnišich zjewjenjach na narodnym polu Serbowstwa. Pod „Zprávy" dari nam mnohe zajimawosće, kaž też we wotdźělu „Literární hlídka" wusłědki swojeje lubosćepołneje wutroby k. prof. dr. Páty. Mnoho krasneho a nas wosebje zajimowaceho khowa hišće tuto prěnje čisło dźesateho lětnika „Věstnika" we sebi, ale— njenóžu wjacy rozprawjeć, přetož rum za rjadki je wobmjezowany, haćrunjeż bych rad zjewił to, štož wutroba čuje, žeđźi, wozjewić. Redakciji a wšém prócowarjam mnoho zdaru do přichoda a — wrólý dźk za přiměrnu prácu.

-ŕ.

Listowanje.

Jurij C. Hdyž je Waješe dźěćo 16. 7. 1923 rodźene, njejmě lětka k jutram do schule hić. Sakoń to njeboła, štož dźěćna schula wot dźěćeca žada, je lépje, so starše do schule žeje.

Hospodarski rozhlad.

hobotu 2. małeho rožka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2065	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt	20,388	100 čěskosł. krónow	12,419
100 šwajc. frankow	80,89	100 franc. frankow	16,44

Barlinska burza k pšeńcznemu njeswočom bo wikowanja sastupi a kursy efektow běchu trochu skrućene. Posłužicy so sešłabjowachu. Na wikach k dołżnymi a rentowymi lisećinami běchu kursy žłabe.

Produktowe wiki wjeźera sahe małe sešłabjenje jawischachu. Pšeńcnju potrjechi jenož za posłužiśche termije, rožka šubi 5 pj. za hotowe korno a też posłužiśche termije. Wjeźera płaćeśeše zentnar

w Barlinje

pšeńcny 10,70—10,80 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,40 hr., jećmjenja nałtinjeho 10,90—11,85 hr., nałmjeńkeho 9,60 hač 10,10 hr., wowsa 10,10—10,40 hr.,

w termijowym wikowanju:

za měrc: pšeńcny 11,50—11,53¾ hr., rožki 11,25—11,22½ hr., wowsa 11,20 hr.

za meju: pšeńcny 11,97½ hr., rožki 11,75 hač 11,70 hr., wowsa 11,75—11,72½ hr.

za julij: pšeńcny 12,35—12,37½ hr., rožki 11,75—11,70 hr., wowsa 12,10 hr.

w Drježdźanach (jandźeum pódsełu):

pšeńcny 10,80—11,05 hr. (10,80—11,05 hriwnow),

rožki 10,45—10,70 hr. (10,45—10,70 hr.)

jećmjenja nałtineho 11,75—12,40 hriwnow (11,75—12,40 hr.),

jećmjenja nałmjeńkeho 10,50—11,25 hr. 10,50—11,25 hr.),

wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.),

w Shorjelu:

pšeńcny 10—10,50 hr., rožki 10—10,50 hriwnow, jećmjenja nałtineho 10,50 hr. hač 11,60 hr., wowsa 10—10,50 hr., butra 4—4,60 hr., jeja 16—18 pjenjezkow.

Wschadźeja:

Holzu do domu, Jonathan w Niśkej.
„ knježi dwór we Lomšu pola Minakała.
„ Werworner w Budyšinje, Sedanowa haša 811.
Wurjadnika pišaśeśeho, prawiłnik Nitzsche w Niśkej.
„ pjekaśeśeho, Karaš w Čornym Chołmu.

Na pšedań:

Renja, blišo k prošatam, w Nowej Wěsy cžo. 5 pola Nateja.
Was dźěžaju w Hródku, Zurkowiske namješto 5 a w Běłej Wodźe na Jahnowej haju 621.
Krowa wuhotošnjeńska, Domił we Wulkim Bukowje pola Hródka.
„ wuhotošnjeńska, Łušt w Kišinje pola Hródka.
„ wuhotošnjeńska, podwuboma, w Kórcach 14.
„ wuhotošnjeńska, młoda, w Wětnje 38.
Wuzk, Borchert w Budyšinje, Uferweg 1, tel. 3569.
Sšanki dešowane, pola domownika w „Lawje" w Budyšinje.
Zentrifuga, na 100 ltr., w Kortnicy 10.

Sćehowanje na pšchehladowanje

pódźelu 4. małeho rožka 1929:

w Brěsyni pola Kamjenja w hoscenzu „K wiceśenemu kubu" dop. w 9 hodź.: fijowa, cyłunik, schijaza maśina, gramofon, wertiko, pleśene meble, drastowe powěšadła, schićowe błidło, tepich a błidła,

w Sserbskich Paklizach, kupny šeidu fo dop. w 10 h. w „Serbskej grychcze": elektr. motoraj,

w Kulowje w hoscenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: meble, lodowy kamor, zentrifuga,

w Janowym Dole w hrodźe dop. w 11 hodź.: 1250 mnjeśeńskich zghelow, wobras,

w Pśeśezach w Schlentrichez hoscenzu pśchip. ½1 hodź.: klamaśke polan, klamaśki kamor,

wutoru 5. małeho rožka 1929:

w Niśkej w hoscenzu „K hwězdźe": awto. Hodźinu pschehladowanja wosliewicz, je hud z wjeselośeju potahnył.

w Małeschezach: pschihrawa k emalérowanju. Kupzy šeidu fo dop. w 11 hodź. na gmejnskim hamcze.

Wosliewjenje.

W konkursu nad samoženjom instalatéra Korle Jeodora Garbera w Budyšinje je hud snowa termin na źijedu 20. 2. 29 dop. ½12 hodź. do Budyšinja na hudnistwo, jismo 141, swołał.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:

Wiki sałe skrućene, płaćiśny 5—10 pf. wyšše.

Dop. ¾12 hodź.: Raž pšcheh hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunu abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 2.	31. 1.		1. 2.	31. 1.
pšeńca	214 2 6	215 217	bumy	21,23,00	21-23 00
rožka	206 08	207-2 9	woka	26-28 00	26-28 0
nał. jećmjeń	218-237	218-237	módre łupiny	15-16,50	15-16 50
naz. jećmjeń	199-202	199-202	žołte łupiny	18-19,20	18-19,20
wows	202-208	202 208	zeradella	—	—
kukurica	239 240	238-239	raps. wosušk	19-20,80	19-20,80
pšeńc muka	26 29 75	26-29 75	lany wosušk	25-25,20	25-25,20
ržana muka	27-29 60	27-29,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	15,00	běrnj. kruški	18-19,20	18-19,20
ržane „	14,70	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,10-1,75	1,15-1,80
hrónch	30-35,00	—	pšeńć. „	1,00-1,20	1,05-1,25
rapa	—	—	wowsna „	1,35-1,55	1,35-1,50
pjeluški	22-24,00	22-24,00	jećna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Drježdźańska burza (1. II.).

Pšeńca	216-221	běrnjace kruški	20,00-22,20
rožka	209-214	pšeńć. wotruby	14,80-15,20
nałetni jećmjeń	235-248	ržane wotruby	14 60-15 80
nazymsk. jećmjeń	210-225	pšeńćna muka	41 00-42 50
wows	215 220	ržana muka	32,00-33,00
čerwjeny dźećel	145 155	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	233 235	hróch	-
suche truhanćki	15 15,60	cokrowe truh.	-

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. februara 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 501.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	58—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—51
Mjenje picowane wšěch starobow	38—44

Byki: 505

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	52—54
Połnomjasne młódše a derje picowane starše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—46
Spatne	40—43

Jałojcy a kruwy: 1299.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	42—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	30 -38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—22
Mjenje a spatnje picowane	—

Ćelata: 1050.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	70—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—68
Spatne (4.)	42—52

Wowcy: 3771.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	66—70
Starše wukormjene (2.)	60—65
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	53—56

Swinje: 8943.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	77—78
Wukormjene	76—77
Mjasne	74—76
Spatne	73—74
Nancy a kundrosy	71—72

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

2. februara 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2 40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swiniace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńćna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jédźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rais	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,70	1,80
Sušeny połć	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jédźna butra	1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0.15	0,20
Jédźne buny	1 kg	0,50	0,60
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejntne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Wićne płaćizny w Budyšinje.

2. februara 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,25	10,60
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,40
Jećmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	10,00	10,25
„ nowy	50 „	10,00	12,00
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš dźělb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,80	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,20	2,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńćna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Ržana muka, 60%	50 „	16,00	17,00
Pšeńćne wotruby	50 „	7,75	8,00
Ržane wotruby	50 „	8,00	8,25
Jeja	1 štk.	0,16	0,18
Prosata 390 štuk	1 štk.	16,00	31,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolaś w Budyšinje. Za lokalny dźeł a fouilleton: A. Dušman w Budyšinje. Za hospodarske dźeła: Arnošt Bart w Brěsynje. Na nawołśi: G. Janak w Budyšinje.

Sokołstwo, sport a hry.

Mysle k jutřišej hłownej zhromadźiznje Łužisko-Serb. Sokołskeho Zwjazka.

Bratřa Sokoljo!

Lěto skutka je nimo. Wěsće prajiće, — howrjace — tola za nas spomožne. Prawje tak! Wjele hidy — wjele česće!

Pokazać smy měli składnosć, zo ani najsylniši wichor nas njeporazy. — Budź stajnje tomu tak!

Štó mohł žadać, zo by był Sokoł přikhilny kóždemu prašenju? Zawěsće jenož tón, kiž Sokoł, jeho skałokrutosć njeznaje. Hač do poslednjeje krjepki krwě wostanjemy a smy my — naši!

Čehodla dyrbjeli khablać, dyž je prawo naše, što wuradźować, hdyž k wuradźowanju pódy njeje. Worać chcemy stajnje pódy, kiž lubja po dobrym wuswje dobre žně. Špatny to ratař, kiž to swoje zakhować njewě, hubjeny to knjez, kiž swoju rolu njeznaje. Pjanku plějmy w prawym času, na prawym městnje — kaž smy to lětsa činili.

Ani nitki syća lubosće, ani zornjatko skutka, ani prósk swojeje pódy njedajmy sebi rubić — nihdy — na nihdy. **Wojujmy w jenej mysli, w jenym duchu — jako křesćijenjo a Serbja!**

Tež w nowym lěće sokolskeje skutkownosće smy hordźi nošerjo sokolskeho pjera, škitarjo čisteje khorhoje Łužiskeho Sokoła, ptaka Słwjanstwa witajmy z hrimotacym „Na zdar!"

Waš bratr -ŕ.

Jednota „Sokoł" w Budyšinje

wotmě zańdźenu srjedu w Serbskim Domje swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Br. starosta Lorenc powita bratrow a sotry a poda na to wobšěrnu lětnu rozprawu wo jednoćinym skutkowanju. Kaž w kóždym narodnym dźele běše tež tu polne bědy a prócy. „Tola dožžo sy sebi swój cyl wubědźił a bóle sebi jón wěš ważić." Z tutymi wěrnymi słowami pokoješe tež br. starosta sobustawy a wuzběhny dale, što wšitko smy w minjenym lěće dobrcho a wuspěšnjeho dopili. We nadźiji na dalše skrućenje zhromadnych mocow skónči swoju rozprawu. Na to rozprawješe nadrobnje br. načolnik Měškank wo zwučowanjach, kotrež běchu so porjadnje wotměwale. Jednota je so wobdźěliła nimale na wšěch wot Zwjazka postajenych swjedźenjach. Zarjadowachu so tež někotre wuléty, z kotrychž běše drje wulět do Radworja najwuspěšniši. Wjele přećow drje su zwostałe njedopjelnjene, dokelž je načolnik dla swojich zastojnskich dźełow a dokelž nětko zwonka Budyšina bydli, husto zadźěwany był. Wuzběhny při tym, zo dyrbjeli so kruće starać wo wjacy wuwučowanskich mocow, kotřiž mohłe wšelake njedostatki wurunować. Z Kulowskim kurzusom je so dobry započatk učinił. — Po tym zo bě financny mištr br. Kindermann pokładnisku rozprawu podał a z dobom należnje wo zapłaćenje wostatnych přinoškow napominał, bě přeni dypk dnjoweho porjada wuměrpany. Sćěhowachu wólby. Zwjeselace při tym bě, zo předsydstwo njepřemjenjene zwosta: mjenujcy starosta br. Lorenc, měsłostarosta a z dobom pokładnik br. Kindermann, načolnik br. Měškank, městonačolnik br. Dučman, načolnica sotra Kołčic, městonačolnica sotra Rjeđžic a zapisowař br. Leska. — Jako třeći dypk jednaše so wo předstejacej póstniskej zabawje, kotruž jednota zarjaduje. Zestaja so nadrobny program a druhe nuzne wěcy, tak zo smy přeswědčeni, zo su wšě wuměnjenja za dobre poradźenje swjedźenja dopjelnjene. — W dalšim rozpominaše so generalna zhromadźizna Zwjazka přichodnu njedźelu a sobustawy so namołwjachu, zo bychu w prawje bohatej ličbje so na njej wobdźělile. — Po dozrjadowanju wšelakich drobnišich należnosćow skónči so pozbudźaca zhromadźizna ze sokolskim spěwom.

IX. Wšesokolski zjězd 1932 w Prazy.

Československa Sokolska Obce wozjewja: Předsydstwo Československeje Sokolskeje Obce je we swojim posedźenju 23. wulk. rožka t. l. wobzamkło, zo přihotuje bliži Wšesokolski zjězd za 1932. Zjězd budźe so mjenować: „IX. Wšesokolski zjězd w Prazy 1932 k dwopomnjeću na 100. narodniny dra. Myroslava Tyrša." Tuto wobzamknjenje předpołoži so hišće wubjerkej Československeje Sokolskeje Obce, zo by jo skhwaliła. Njeje pak dwěła, zo wubjerk we swojim nałětnim posedźenju wobzamknjenje njeskhwali.

Wjedro za zymski sport je we wšitkich horach wubjerne. Wšudźom leži hłuboki sněh a je najlěpša podłoha za wukonjenje wšelakeho zymskeho sporta. Ze wšitkich hórskich stron přikhadźeju powěšće wo sylnym mjerznjenju.

Gabriela Reuterka, znata němska spisowaćelka, swjeđeše njedawno swoje 70. narodniny.

Swójbne powěšće.

Sm r ě l i: Gertruda Scheferez w Budyšinje. — Hendrich Bohuměr Wilhelm, 77 lět. — Johanna Pohončejowa, kubłerka w Brěžnje pola Hućiny, 84 lět. — Hana swjud. Grošina rodź. Nowakez w Budyšinje. — Edmund Hopf, hoscjenzał w Budyšinje, 59 lět. — Hana Jenčejowa rodź. Jurenzez w Budyšinje, 70 lět. — Khrysta Wieńzerowa rodź. Budarez w Budyšinje, 71 lět. — Herta Weberez w Dźěžnikecach. — Maria Sachsowa rodź. Leńšcjez, wudowa po wyšcholskim hajnim w Jeřicach, 82 lět. — August Nowotny, tepjer w Budyšinje. — Hana Ida swjud. Pietaschowa rodź. Försterez w Kamjencu, 39 lět. — Emma Lina Reißigowa rodź. Wróblez w Radwoju, 36 lět. — Hana Hólčźowa rodź. Wićjazez w Sladźowje, 73 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu, 6. februara 1929. Gmejnska rada

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru wječor we 8 h. k swojej měsačnej zhromadźiznje w Serb. Domje. Bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Bukecy. „Radosć". Štwórtk 7. mał. rožka wječor w 7 hodź. je dźiwadłowa pruha. We 8 hodź. je spěwanje, po spěwanju rozwučowanje w čěšćinje.

Předsydstwo.

Bukecy. „Radosć". Njedźelu 17. mał. rožka wječor 1/2 8 hodźiu wotměwa so pola Stangec lětuša hłowna zhromadźizna. Wšitke sobustawy, aktivne a pasivne, maja přitomne być. **Předsydstwo.**

Bratřa kurzisća! přijědźće wšitcy njedźelu na generalnu zhromadźiznu, chcemy naše wuswědčenja rozdźeleć. Budźće tam tohodla cyle wěsće.

Waš nawjedowacy bratr.

Drježdźanski „Hromadnik" ma swoje přichodne posedźenje štwórtk 7. februara wječor 1/2 9 hodźin pola G. Zmija, Chrisitanstr. 22. Přednošk ma knjez dr. Wjacsławk. Hosćo su nam stajnje witani.

Konjecy. Naša šula zarjaduje njedźelu 3. mał. rožka mały swjedźeń. Hłowny dźeł je hra: „Pjerśćenik zboža." Popołdnju w 4 hodź. za dźěći, wječor 1/2 8 h. za dorosćenych. Cyły wunošk je postajeny za swě-

Kedźbu! Našim serbskim towařstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje załoža, chcu ze swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech sebi jich předsydża ako knihownicy bórzy ke mni po nje přińdu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Póstnicy Budyskeho „Sokoła"! Njedźelu 3. februara wječor w 7 hodź. w sali „Bělcho konja". Žortny program, swobodna zabawa, reje. Zastupny pjenjez budźe nizki. Sokoljo dostanu z předpołoženjom sobustawskeho wupokaza potuńšenje.

Radwoř. „Serbski Ratałski Dorost" za Radwoř a wokolinu ma srjedu 6. februara 1929 wječor z dypkom 7 hodź. pola Kralec zhromadźiznu. Dla ważneho porjada wšitkich lubych towaršow cyle wěsće wočakuje. Dla wšelakich přičinow je ta zhromadźizna srjedu 6. februara. **Předsyda.**

Wochozy. Tudomne serbske towařstwo wuhotuje njedźelu 3. mał. rožka wječor 1/2 8 hodźin w Balkec hoscenu wulki serbski wječor ze spěwanjom, dźiwadłom a rejemi. Na njón wšitkich Serbow a přećelow z blizka a z daloka najwutrobniše přeprošuje **předsydstwo.**

Přewzaće wobkhoda

Cesćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje wozjewjam, zo sym

Hornjoluž. šatowy a drastowy wobkhod

knjeza Pawoła Vogela

na Zwonkownej Lawskej hasy čo. 12

kupiła a 1. februara 1929 přewzała. Budu so stajnje prócować, česćenych woteběrjarjow přeco cyle sprawnje a tunjo poskrjownować.

Z najwjetšim pocesćowanjom

Elisabeth Lehmann

na Zwonkownej Lawskej hasy 12

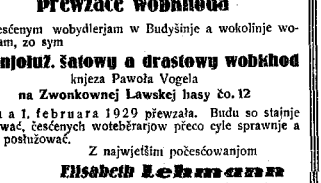

Transport meblow — Zamjenjenja bydlenjow

Fotog... Meister

atelier w 2... na Mějorsh. dr. 15

...ecejela wotewriene

Zhoto... portrátow, wobraz...

do puć... ow, wobrazow za in...

dustrija... ch a njewjesćinskich

wobraz... wšach. Tel. čo. 2438.

Wšč wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Poskićam po přikładnym płaćenskim połoženju

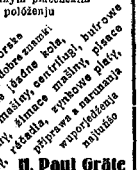
D-motorske kóła, hładke kóła, hubrowe a druhe kóła, ...ljace maśiny, centrifugi, ...ace maśiny, ...ke płaśi, ...ma, ...ma, ...ma

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuchadźa wšědnje we wudawarni 30 zł. pł., na pósle a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóždo do. pjeći 10 zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, sp. čr. s o. ruč. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2607.

Za nawěsći, kiž maja so hač do 2 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobdźelenje so stajene nawěsći a tabele so wyše wobkedźa. Za reklamowy a w rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje w a

Čisło (Nr.) 29 — Budyšin — Pónjedźelu, 4. februara 1929 — Dawizen — Lětnik 88

Přjedawšcho němskoludowskeho zapósłanca zasudźili.

Po dlěšćim wuradźenju je wulki tawnišći sud w Charlottenburgu přjedawšcheho němskoludowskeho zapósłanca **Fahrenhorsta** dla pšećeńdźenja pšećećiwo § 8 **zakonja k šćitanju republiki** k jastwu na tři mježazy sasudźił. Fahrenhorst bě w zhromadźiznje němske ludowskeje strony we „we wšěmej wěźnosći satkatej republiki“ rěkał, kotraž je na „wobłačnu pšihibu a pšeraduju“ założena.

Po wotsejmjenju wuhudu, tři mježazy jastwa dla wohamuenja republiki wuprajaseho, žurdowy pšedsydza wobtamnjenje cźitasche, so by wobstorzennu njemóże wotstorzenje khlostanja pšihipóšnaćz, dokelž žmě so wono jenoz wozwobam pšihibić, wot kotrychž žmě so dobre sadźerženje w pšihódze wocźakaćz. Tole wumělenje njeje, dokelž su wobstorzeneho dla teho žameho pšeńdźenja hižo tři króćy sasudźili, date. Fahrenhorst je so pšećeźiwo wuhudej powołał.

Strěsemann Poincarea porjedźa.

Francowski ministerski pšesident Poincare je w žwojej pjatkownej rěći w deputértskej komorje mjes druhim rjekł, so Němska sa propagandu we wukraju 94½ milijona hrywnow wudawa. Němski šwonkowny minister Strejsemann je sa nusne měł, pšeded nowinarjemi w Barlinje tole wupraženje jako wopačne wotpokałacz. Wšcho hromadźe je němske knježeństwo sa němsku propagandu we wukraju a wobhadźenym kraju loni 21½ milijona hrywnow wudało.

W Barlinje je zyle njeznate, so wolkał je Poincare žwoje wopačne ličby dostał. Němske knježeństwo budźe pola pšihłuchcheho franzowskeho městna wopačnym wudawanjam se wšchej rasnosću napšećiwo stupacź.

Poincare pšećiwo elsaskim autonomistam.

W Poincaromej pózdnjej rěći w deputértskej komorje dźe so z wodźacej myślu, so dyrbi so komora wo wohidnej a sazpicźa hódnej autonomistiskej agitaziji dokładnje rozjasnicź. Ani hospodarske położenje Elsaza ani knježeństwowa nabožeńska ani schulska politika autonomistiske nadpady njewopravnjeja. Jeli so bychu so wone dale stawale, bychu wone niz jenoz samér Francowskeje, ale sa měr zyłeho žwěta straschne byle. Poincare praji, so **su autonomistojo žwoje dźełu hižo w oktobru 1918 sapoczałe**, hdyž měješche so Němska prěni króćz bojecź, so Elsaz a Lothringsku słubi, a hdyž je khěžor nana nětcźišćeho sapołožanza Hauza sa statneho podsekretara pomjenował. Pšichměr je drje prěnje nadźije autonomistow snicził, tole woni so njejsu dalšcheho schkaranja wostajili. Hižo spoczatk léta 1919 je jedyn žobustawa elsaskeje ludoweje strony žadał, so dyrbi Elsaz na prěnim městnje stejecź. **W augusće leho žameho léta su potom jene elsaske nowiny žadałe, so dyrbi so franzowska kwakla runje tak kaž němska wotpokasacź.** W septembrje su někotři elsascy federalistojo sa założenje žamostatneje elsaskeje republiki wustupowali, pšchi wobstejnosćach pod franzowskim schkitom. Na tajke waschnje potom Poincare podawki pózdnjech dźesaćz lět rospomináscha. Njeličomne nastawki elsaskich nowin cźitasche, wopowědźe elsaskich stronow, najmaišle pišma atd.

Poincare potom na hromadźe dźełanje mjes elsaskimi a bretagneskimi autonomistami, Wallonami a wobydlerjemi Korsiki napomni.

Teź w Valenciji je so wójsko spiecźiło.

Knježeństwo je wojsewiło, so je so jowtany zbožć we Valenciji z pomocu wojakow porasył. Dotalny wojerski gouverneur je so po zdaću pšchi zbožću wobdźelił. Knježeństwo je roskasowarjej zibilneje gardy, generalej Sanjurjej porucźiło, so dyrbi zbožć potłóčić. General Sanjurjo je do Madrida zdźelił, so je wjetšchi dźel garnisony knježeństwu směrny wosłał.

W zyłej Schpaniskej su wojazy w hotowosći. Někotre bataillony pěschkow su so bobotu wječor do Cadixa dojeschle, z wokkal splóschćile powěsće pšichhadźachu. Teź we Barcelonje po zdaću revoluzionarne myzle knjeza. We Madridze su nětkhuždźenju liberalneju ministrow Billu Ruedu a generala Aguillera sajeli. Wonaj staj do prjedawšćich zbožćkarskich hibanjow sapleczenaj byłoj.

Sanchez Guerra so nimale z wuhlowym dymom sajedojeźił.

Kaž „Journal“ z Madrida powě, je jako wjednik wojerskeho zbožća sajaty nětkhuschi ministerski president **Sanchez Guerra** pšchi zamym z wuhlowym dymom so sajedojeźił. Komorka wojerskeho jastwa we Valencziji, do kotrehož je Guerra zawrjeny, njemějesche zanych khachli. Jastwowy direktor tohodla želesne khachli stajicź da. Wječor Guerru bjes wědomja w jeho stwiczźej namakachu. Hakle po dlěšćim prózowanju tšjoch lékarjow so poradźi, z kiźlikom žmjerzny strach wotstronieć.

Před wojerskej diktaturu w Litwje

Warschawske nowiny su polne senzazijskich powěsćow wo knježerstwowej krizy w Litwje. Po tychle powěsćach Litwa pšchi kromje wojerstwje diktaturu stej. W Kownje je so pjecza wobležeńcki staw pšchipowědźił. Hród republiki zynneho prezidenta Ssmetony a ministerskeho presidenta Woldemarasa so pjecza se žylnymi wojerskimi wotdźelenjemi schkitataj, kotrejž su z maschinkimi tšelbami wuhotowane. Teź je khtyschecź, so je so na Woldemarasa bombowy attentat sčinił, kotryž pak so njeje poradźił. Sdobom je so spóźiło, so so kitezke wojerske wotdźelenja na litewskich njesach spjeczuja a so je poźledne dny wjele wojerskich ezkzekucijow pólske mjesy pšechkroczyło. Schwórk su 8 wojakow a dwaj offizěraj ezekutowali. Powěsća, kotrejž su wot pjatka do Polskeje pšchikhadźake, su pak hižo mérnische. Po nich je president Ssmetona wyschschich offizěrow k zebi powołał, so by z nimi wo wobstejnosćach porěcźał. K njeméram njeje dźenża w Litwje doschło.

Ruska a Turkowska Amana Ullaha pšipóznałej.

Napschećiwo Jendźelskej stej Turkowska a Ruska Amana Ullaha za krala pšchipómałej. W Kandaharu je nakhwilne šwonkowne ministerstwo dźełacź sapoczało, so by z wukrajnymi mozami poczahi nawjazało. Po dobyczu Alia Achmeda su so wuhlady za Amana Ullah pohubjeńschite. Pšchedwójźe Alia Achmeda je hižo do łéczneje residenzy Amana Ullaha w Pagmanu sacźahnyło. Położenje Amana Ullaha so z tym pšchiwótšuje, so by, hdy by wójsko Habiba Ullaha Kabul wopuchczilo, wobydlerstwo bórzy było pschewostajene. Wukrajne pósłanzstwa so hišće ze wojakami strażuja.

Aman Ullahowy starši syn do Moskwy pucźe.

S Kabula so powě, so je pšchedwójsko splahow se stronow Dźelalabada, kotrejž poo roskasowarjowem Ali Achmeda khana steja, město Budhak, 17 kilometrow pšched Kabulom, wobžadźiło. Wojazy Habiba Ullaha su so cźekajo wrócźo sćahnyli. S Kabula so wšche drohotne wězy a bróńe do Kugistana wotwjesće. Kabulske wobydlerstwo je pšchećiwo splahom wokoło Kugistana njepšchećelsku stajia. Klamy su sawrjene a zjiwnosć je jara droha. Wschednje wojny pschiwišowarjow Amana Ullaha jimaju.

Pšchi indisko-afghanskej mjesy bydlacej Badschanerske splahi su so do Afghanistana nawalile a su Asenarikn krajinu wobžadźile. Moskowske „Isswěstije“ tónle nawal z rěcźu jendźelsko-indiskeho zwonkownego ministra pšchirunuje, so je jendźelsko-indiske knježeństwo pschimjesne splahi namołwjako, so bychu so směrom sadźerzałe a neutralne wostałe. Wopraudźe je jendźelske knježeństwo politiku zakrocźenja naložuje, jendźelskich wojakow pšchi indisko-afghanistanskej mjesy pola Chaiberskeho pasa a Quetty zhromadźujo a sdobom wójnu w jendźelskim Beluczistanje pschihotuju.

*

Parišći „Journal“ powě, so je starschi žyn Amana Ullaha žwoje studije na jenym Parišćkim gymnasiju pschetorhnywschi pjatk pschez Barlin do Moskwy wotjeł. Praji, so je wot žwojeho nana z pósrědnistwom afghanskeho pósłanza w Moskwje list dostał, w kotrymž so namołwja, so by hnydom do Moskwy wotjeł. W Barlinje budźe tři abo schtyri dny pschebywacź.

Habib Ullah rulu.

Wukrajenje, kotrejž su so z Kabula do Peschawara pschiwjesli, jedyn Jendźelczan a schesće Indojo, powědźa, so so w Kabulu wschědnje rubježnistwa stawaju. Mjes wobydlerstwom so wulka nerwosnosć pokazuje, dokelž **nichtó** njenjeě, schto na njeho pschichodny dźeń czaka.

Habib Ullah (Bacha Sakao) je Amanej Ullahej pałe powlak. Jemu je žlubił, so budźe jeho pšchećiwo Schinwarom podpjerowacź, na cźož je jemu Aman Ullah wojakow, 80 000 rupiow, tšelby a munizju pschewostajił. Hdyž je so potom Habib Ullah arsenala smožował, je so pschećiwo Amanej Ullahej wobrocził a žadał, so dyrbi so trónowotrjej. Na dróhach do Kabula wulki žneh leži, a tohodla njeje možno wojowacź. Mjes tym pschiwišowarjo Habiba Ullaha město wurubjeja, dokelž chże žebi tón sa sapoczatk wojerskich operazijow w nalécu trěbne pjenjesy nakradnyć. Jendźelske a wukrajne pósłanzstwa njejsu w straschu, dokelž ma teź Habib Ullah jich njesrawniwosće kedźbu. Tón je spóznał, so su so pschećelne poczahi k wukrajnym nuzam nuzne. Teź z Kabula wuhnaczi Jendźelczenjo a druhi wukrajenjo su so bjes straczha. Rosprawa na kónzu prajic. Mjes tym so so dróhi z krwju skónzowanych barbja, so krucze na bjesstrach wukrajanow kedźbuje.

Spiecźenca w Kabulu.

Kaž so z Moskwy powě, je so położenje w Kabulu nětko tak wutworiło, so dyrbi so z najbórschim liczićz. Habib Ullah je móz nad žwojim wójskom khubił. Jedyn z jeho regimentow je so hižo spjecźił a spytał, hród z nadběhom dobyczź. Tola je so straźnikam poradźiło, nadběh wotrasyczź a spjecźowarjow wobroniczź. Wójnskeho ministra su sajeli. Pjatk su wojazy jako dwoje wukraine klamy wurubili a domorodneho straźnika sarasyli. Schkrizźowanjski wobkład mjes Kabulom a Taschkentom je so hač dotal zakhował.

Kaž so z Bombaya powě, je **Ali Achmed Khan** telefonisce rosdźelicź dał, w kotrychž praji, so so jako afghanski kral wuwoluje. Amana Ullaha a prynza Omara khana namołwi, so bychtaj pschetakoj, wo afghanski trón wojowaczź a so bychtaj so z politiskeho žiwjenja wróćo sćahnyłoj. Ali Achmed je so za zožajnym wójskom Habiba Ullaha pschescził. Někotrych pschiwišowarjow Habiba Ullaha su sajeli a zatsełili. Po dotal njepotwjerdzenych powěsćach je Kabula je Habib Ullah hižo do hór cźekny.

Napjatosć w Arabskej.

Jendźelske knježerstwo je wschelakemu kralej Nejeny Sandej jako ultimatum wobcźežowanske pišmo pschepodało. We nim Jendźelska žada, so by so wahabitski splah krucze pohłokotał, kotryž je njedawno pucźowanjske towarstwo znateho amerikanskeho politikuža za rasiske kroje Craina na automobilnej jězbje mjes Bagru a Koweitom nadpadnył a pschi tym jeneho amerikanskeho mišionara morił. Amerikanske pósłanzstwo w Jerusalemje je tohorunja wobcźežowanske pišmo pósłało, w kotrymž pohłok stanje a zarunanje schkody žada. Tón samy splah je so teź do Koweita nawalił a je z tammnischimi domorodnymi wojujo 50 muži morił. Jendźelsko-iraske letarstwo je so sa nadpadnikami pschećeźiło a bombły na nich mjetało. Hačrunje je w lécze 1928 nětkhdże 400 domorodnych z krajow, pod jendźelskim nadnjezjitwom stejazych, w podobnych rubanjach padło, je jendźelske knježerstwo nětkole prěni króćz rasne krocźele cźiniło. Najskerje je so to po amerikanskim žadanju stało.

Pokicće Tutenchamona.

Wudowa wuzběhnjeja rowa egiptowskeho krala Tutenchamona, Hilbjeta Carnowonowa, je na kahujenje jenezneje wumrjeła. Ssmjertna pschicźina na hroženje pschećeźiwo wschitkim dopomina, kotrejž kralowny rowowny mér każa, pschetož na rowje egiptowskeho krala be napisane: „Sakkaty budź, schtóž so mojeho cźeła dótknje!“ W lécze 1922 bě lord Carnowon row egiptowskeho krala wuzběhnył, 1923 jako prěni z tych, kotrejž pschi wotkrycźu rowa dźełachu, na potajnu khorowcź profesor Newberry z Londona a Amerikan Dabis, po nimaj Carnowon žam na kahujenje jěchnyłe muchi wumrjeli. 1924 w Londonje špezialist Röntgenowych pruhow Reid wumrje, kotryž bě krajowu mumiju z Röntgenowymi pruhami pschepytał, tři njedźele pózdźischo kanadzki wučeny profesor Laflenz, kotryž bě pschi wuhrjebanju žoło dźełał, wumrě.

Mexikanscy wojacy ze zbéžkarjemi wojuja.

Kaj žo ſ Mexika powě, ſwjatſkowi wojazy w ſtatu Jeliſico wot nětkotrych dnjow ſe ſyłnymi ſbéžkaſkimi członami wojuja, kotreż ſu žo nětkotrych knjeżerſtwowych twarjenjow ſmužowali. Duchowny Podroſca ſbéžkarjow nabrjenowje. Na woběmaj ſtronomaj je wjele wojowarjow padło.

Ze Serbow.

W **Budyſzinje**, 4. małeho rožka 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera dnje ſtudźeńſkiſa najwyſſichi ſtopjeń bożk. Po Jelſiju měrjachmy wo naſchich ſtronach na wſach 28—30 ſtopjelſtow. Wyſoka džiwna jara mała czełi. Tu a tam namakaja ſ mużnoſcju ſwitujuce ſtorny. Poſtednje dny ſtudźeńſcho tydženja ſłyſeli daloko Jenkż na dróży horne ſpewanje namakarjow. Piche dawſchim czwiluje wſchoſi ſtót łaſkowje, dokelż rżeżi a pſchirowny ſu ſamjerſte. Pichi mjeńſchich rżeżkach mlyny ſteja. Ninaja wody boſcé. Mężnińdcża ſu jumjerſte. Dżenja ſyma mjenje ſurowje ſtudźeła. Mrjazhmy jenoż hacż do 20 ſtopj. ſumy rano. Ale tohodła hiſchcże dokładnje njepopuſczeli. Wyſchina je ſo tež hacż na Jendżelſku wupſchestrežła. Nižina wokkhadża w polnoſy. Poſkazna Ruſka ma mjenje ſynne wjedro hacż pola naſ kchipi. Łacż ho wječerawſchcho ſchkerża ſpadowaſche, nětko pak ſažo na rjane ſtupa. Sdwěcżk Marje, ſaſtojenu ſobotu bé jaſno. Wowcżerk a rańo ſo rad njewidżiſtaj. — Julfje mutoru ſthadża ſtónczko 7,38 hodż. a khowa ho 4,51 hodż. Mężacżk rano 5,02 hodż. khadża a ho pſchi-polonju 12,22 hodż. khowa. — Wječera wo dwjo thermometer —9. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 751, hygrometer +7. thermometer w nosu —12.

— **Njeſbeſe na Muſzakowſkej dróſy.** Jako ſaſtojenu ſobotu dopołdnja knjeż kubleć Lorenz ſ Dalſa ſe ſankami na wiki ſdżeſche, pſcheſcżahny jeho na Muſzakowſkej dróſy w Budyſchinje Wſkowodżańſki awtobuſ. Njeczahy ſadnich kolow ſunjeriły ſneh ſ wulkej mróczelu ſady ho njetachu. Sněh ſtecża konjomaj do woczow. Młodaj wohnjoſtaj a wuſkejnaj konjej ſo ſplaſchtoreji. Sahrabujcy cżkrjeſchetaj do wětra. Tam ſhdże muſka hoſa ſo do Muſzakowſkeje dróſy ſawinje, ſo ſkaſki ſwórczichu. Knjeż Lorenz a jeho macż padnjaſchtaj na dróhu. Konjej ſ powróczenymi ſankami dale cżahnjeſtaj. Sſanki buchu roſbite. Ale konjej ſadżerżachu. Boże zwarnowanje bé, ſo jana wožoba, ani knjeż Lorenz a jeho macż, bo ſchkody njeſchkhdże. Też konjej njeſtraſtjeli woſtaſchtaj. — So na Muſzakowſkej dróſy, hdżež je ſyłny wokkhód, je hacż dotal bjez cżežkeho njeſhoża wotežkło, je Bóh dżiw. Droha je jara muſka. K tomu Budyſke ſarſadniſtwo droſhowy hiſdcże na tymto na droha kamjenſchi nawożacż dawa. Kamjenſchkowe hromady leża tam na wſchě 9 mjażowy pſedy hacż je ſypaja a hacża wokkhad. Wſchędnje hlyſchimy wótre poroti pſchećiwo Budyſchkemu droſhowemu hamtej. W mjenje wobhdlerſtwa, kotreż je nujowane, na tutej dróſy wobthadżej, wobroczeny ſo ſ połnej dowěru na naſcheho knjeſa hamtſkeho heitmana, ſo chyl w pſchichodże taſkemu nawożeniu roſtlewanych kamjenſkom do ſynny ſadżewacż. Lětha tute hromady najwjetſche ſuchowe ſawżdże ſawinowachu.

— **Żadyn ludowy żarowańſti dżeń w Saſkiſej.** Saſkſa ſtatna kenzlija hamtſzy wojſewa: Kaj hižo w poſlednich lětach je ſhromadne miniſterſtwo też ſa tuto lěto wobſankło, ſo w ſaſkim žiwobnym ſtacże wěſty dżeń ſa ludowy żarowańſti dżeń njepoſtaji, dokelż tuta należnoſcż ſa zyku Němſku pſchcżo hiſchcże njeje ſakoſčiła ſyſadowana.

Hłowna zhromadźizna Łužisko-Serbskeho Sokolskeho zwjazka.

Na wčerawšu njedźelu 3. małeho rožka popołdnju w 3 hodź. běše wjedniſtwo Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka zwołało swoje jednoty k lětnej hłownej zhromadźiznje w zali Serbskeho Domu. Do zhromadźizny běše so hižom Zwjązkowe předsydstwo ke wuradźowanju zešło.

Zhromadźiznu, kotrejež porjad so prawje po sokolsku spěšnje a prawidłownje wotměwaše, wotewri a nawjedowaše hłowny starosta Zwjazka bratr Sajba. Po wozjewjenym dnjowym porjedże, kiž so přija, poda krótki přehlad wo dźěławości Zwjazka w minjenym lěće a smědźeše spokojeny wuznać, zo je Serbski Sokoł w zamóženym lěće dokonjał za swój narod, štož je mohł. Podótkny so jenotliwych zjawnych wustupow, jako poswjećenja prěnjeje sokolskeje khorhoje w Porśicach, wobdźělenja na Domowinskim zlěće we Budestecach, wobdźělenja při zlětu juhoslowjanskeho Sokołstwa w Skoplji a prěnjeho sokolskeho kurza we Kulowje. Br. hłowny starosta smědźiše spokojeny zwěsćić rjany postup na polu sokolskeje dźěławosće a skónčі z napominanjom za přichod, hdyž dyrbi rěkać: Přeco dale doprědka, zo by Serbski Sokoł dóšoł ke krutemu cylkej!

Přizamkny so lětna rozprawa jednaćela Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka br. Janaka, wobšerna a dokładna. Też tu słyšachmy, zo je Zwjazk we minjenym lěće wuwił žiwu a čiłu dźěławosć. Serbski Sokoł je pilnje dźěłał na swojim znutřkownym skrućenju. Sokolska myślićka je namakała w serbskim ludu dźeń a wjacy přiwiska. Br. jednaćel rozprawješe dale nadrobnje wo jenotliwych zjawnych wustupach Zwjazka a jeho wosebitych předewzaćach, kiž běše br. hłowny starosta jenož skrótka naspomnił. Wjele prócy běše trjeba a mnoho swórneho dźěła je so dokonjało. Rozprawjeŕ spomni wosebje też na zwjesełace wuwiće sokolskeje kapały. Z jeho dokładneje rozprawy dosta kóždy z přitomnych zaćiš, zo Sokoł je hibićiwy ptak, kiž z krutej dźěławosću so zběha k wyšinam.

Rozprawu wo pokładni Zwjazka poda tohorunja br. Janak, kiž ma zdobom też spróčeniwe dźěło pokładnika wukonjeć.

Sćěhowaše rozprawa Zwjazkoweho načolnika br. Kerka. W zamóženym lěće, hdyž Zwjazk trochu mjenje do zjawnosće stupi, je so w jenotliwych jednotach čim pilniło dźěłało. Zwjazkowe nałožnistwo zeńdże so loni tójcy. Při prěnim skhadźowanju su so 3 prostne z rjanym wuspěchom zwučowałe. Wobdźělenje na wustupach běše přeco dobre. Dalšej zhromadźinje zaběraštej ao wosebje z jednanjom wo prěnim zwučowańskim kurzu.

Skónčenje rozprawješe městonačolnik br. Bart wo dźěćacym zwučowanju, kiž je polo jeho skutkowanja. Naležny skrótka zwučowanje z khorhojčkami a swoje nazhonjenja při tutym wotdźěleniu. Za tuto lěto připowěźi br. Bart nowe prosćne zwučowanje za naše sokolske dźěći. To zhromadźizna z wulkim spokojenjom k wědźenju wza.

Brate starosta staji rozprawy k debaće. Słowa jimaše so br. prof. Bryl a pokazujo na zwjesełacy postup w cźěłowučowanju wuzběhny dźak, kiž słuša wšitkim wojowarjam. Sokoł kroči njezamylemy doprědka. Přećiwo sokolskej organizaciji wojuje jenož tón, kiž ma strach před njej. Naši Sokoljo su Boži wojownicy za naš bědny, mały podtłóčowany a podteptany narod a nic někajcy radikalni, kaž drje so jim też wumjetuje. Br. dr. Posedel poda rozsudny wu jako pruhowar pokładnje, kotraž je w najlěpšim porjedźo. Br. pokładnik Janak so na to na zańdźene lěto wuswobodźi.

We wobšernišej rozprawje wopisowaše br. Mosćkank prěni sokolski kurzus w Kulowje, kotryž je wot hód hač do Troch Krałow sam nawjedował. Khwaleše, zo je mjez kurzistami knjeżił dobry duch a disciplina. Zo zajimom posłuchachu přitomni jeho rozprawje, kotruž jara žiwje prednjese, zo móžeše so kóždy do narodneho idealneho dźěła kurzistow a jich wjednika přesadźić, w duchu sobupřeživić přijomnosće a njeluboznosće tajkeho kurza. Zo to tak běše, dopokaza mócny přiklesk na kónci jeho rozprawy.

Br. wučeŕ Nawka, redaktor „Sokolskich Listow“ prošeše wo pilne sobudźělo wšitkich Sokołow na Sokolskich listach, wosebje pak, zo by je kóždy Sokoł čitał. To je přisłušnosć kóždeho Sokoła a kóždeje Sokolki. — Dźiwajo na to, zo je br. redaktor z wšelakimi dźěłami přećežene, namjetowaše předsydstwo, jemu w redakciji pomoc přidać. Zhromadźizna wuzwoli za to br. Měrćina Nowaka.

Při nowowólbach prěnjeje skupiny Zwjazkoweho předsydstwa mějachu so znowa wolić starosta, prěni městonačolnik a zapisowaŕ. Starosta wolešе so z wotedaćom łužowańskich papjerkow. Br. Sajba bu jenohłósnje zaso woleny, štož je dopokaz połneho dowěrjenja Zwjazka k swojemu wjednikej. Z akklamaciju wuzwolištaj so tohorunja jenohłósnje br. Bart ml. za prěnjeho městonačolnika a br. Krjećmaŕ za zapisowarja.

Br. starosta Sajba předpołoži na to porjad dźěławosće za tuto lěto. Rozpominaše so wobdźělenje našeho Sokoła na zlěće pólskeho Sokołstwa w Poznanju, kiž budźe w juliju. Naši Sokoljo chcedża tam też zwučowanjom wustupić. Należnosć so w předsydstwje a wubjerku hišće dozjaduje.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“ je sebi přała, zo by so Sokoł też na jeje župnym zlěće w Klukšu ze zwučowanjom wobdźělił. Zwjazk dźiwa na tuto přeće. Nadawk přewjedźenja přepoda so naraźšemu wokrjesej.

W lěće 1930 wobsteji naše serbske Sokołstwo dźesać lět. A tutón podawk ma so trochu swjedźerjej woswjećić. Wotměje so swjedźeńska zhromadźizna a w cźopłym počasu z přičiny 10lětneho wobstaća so kołski zlět w Małešecach, kotraž je jena z prěnjich jednotow. Zlět so jenohłósnje wobzamknu.

Při dypku, kiž jednaše wo namjetach, naspomni br. starosta podawki zańdźenych měsacow nastupajo zapodate přeće župy „Michał Hórnik“, zo by so Sokoł do konfesionalneju wokrjesow přetworił. Nadrobnje je so hižo jednało w jenej předkhadźacej wubjerkowej zhromadźiznje Zwjazka. Njedźiwajcy tohorunja na generalnu zhromadźizny namjet, zo bychu so wokrjesy rozwjazale a jednoty združile do tšoch župow.

W samsnej zhromadźiznje je so wobzamknyło, zo ma so na biskopski ordinariat zapodać naprašenje, zo ma so na kajkich přičinow je katolskim duchownym zakazane sobudźělać w Sokole. Dnja 2. februara dóńdże na to wotmołwa, kotraž njewotpowěduje zapodatym prašenjam, štož zbudźi wulke spodźiwanje. K należnosći rěčachu bratŕa wučeŕ Nawka, prof. Bryl, Krjećmaŕ, dr. Posedel, Pjetaš a Kerk. Přečita so też list knjeza hudźbneho direktora Bi. Krawca z Drježdżan, kiž namołwješe k přezjenosći mjez evangelskimi a katol-

Na Librowcu Grunće.

Roman Teresy Nováčkowje.

9] (Pokračowanje.)

A mkoda hoſpoſa ſkładowaſche radu ſ pſchiroduzej maczerju, ſ kelko maſtow muſki by měła na tykanzy a wožuſchi cżěło ſadżetacż, kelko mjaſa pſchipraviċ, hdże „dobreje cżoſoli“ nakupiċ. Macż mjedło hoſpodarja běſche hižo kčo w ſemi, ſotra hiſchcże dżecżo — njeběſche na grunċe, ſchtož by Hanczej, nětky Kukłowej, poradżił. Wobroczi ſo tež na ſwoju mkodu cżetu, ſotra po njebožcżiſtej maczerji, proſcho ju, ſo by jej na pomoż pſchiſkła.

Albinka bé Hanczej jara dobra, ſeſdawſche ſo jej pſchecżo, ſo lubuje w ni ſhdżemu ſotru, kotraż bé tak mało kmużita, — ale tutón króczj ſ pomozu nicżo njebu.

Měješe tola Albinka ſama doſeż pſchibytoku a ſtarocżiſow ſ kermuſchu, hdyż běſche kčuſche lěto ſa ſtarkowu wuſwolena. Wijeſche jehlinowe wěnzy ſa meju, ſapletowaſche do nich papjerjane kwětki, nawobletkowaſche ſchmury ſchipkow, ſ malym bratrowym ſynkom lěpſiche khorhojczki a rjeczały. Bantу a jabłuka měješe hižo w komorje pſchihotowane. Drasta cżiſtješe tež doſeż dżěła, — njemóże ho tola pſchi kermuſchi ſaczińjowcż, runjeż njeje po prawom ho wo to torhała, bycż ſe „ſtarkowu“.

A nan żada to ſwoje pſchi kermuſchi, boješi ſebi napreżu do wumeńka, — ſ njewjeſtu njeje dobry hromadże, njeje hižo nětcżto lět jich pſcheproſchenja pſchijaſ, ſo by byt pola nich na grunċe. Tuż cżaka na Albinku wulke dżeło a wjele ſtaroſcżow, wjozy hiſchcże dyżli na mkodu Wótawu — ſtak mohła jej ponthacż?

Jewicżanſke dżowki ho njemałko dżiwachu, cżehodła budże runje Albinka Hanuſzowa lětża ſa ſcżinanje borana ſe ſtarkowu; ſu we wſy druhe hołzy młódſche a kwaſcżniſche a też rjeniſche a bohate . . . Albinka dżiwaſche ho tohorunja; ale wona a druhe hołzy wujaſnjachu żej to jako jenicżku pſchicżinu: Tondo Pruſchkowiċ bé to naczinił. Tondo budże ſ prěnim katom, kiż ſtarkowu poſtaja, a tón bé tak dołho a horliwje Albinzy pſchirěczowaŕ, ſo by ho pſchi ſwjatoczneſcżi wobdżélila, dónżż njebé żebi rjeż dała.

Bé wſchak to wožebje tohodła cżiniła, ſo by ho jeho rěczow ſkónczenje ſminyła. Sahroda Hanuſzoweje grunta ſuſodnje ſe ſahrodu Pruſchkowe wulkeje khěże, a Tonik pſchibudże hnydom, hdyżkuli ho Albinka mjes ſčitomanj ſabłyſchcżi abo hewaŕ nětkże na ſahrodże, a wupowěda jej, kelko holzow je hižo ſłubiło, ſo ho wobdżéli. Hdże ju jim konje pſchipowědżili, a kajſe żebi młody Straſka, Lojiſt, pſchihotuje rjane pſchedowanje. Liſchcżeſche ho jej, ſo ho ſa ſtarkowu najlěpje pſchihodżi, na dwěmaj, ſtjomi „rencżizach“ wſchak jej njeſależi, meju tak wubdżi, każ to jana druha njedokonja; dorěczowaſche jej, ſo by ho też jóm każ ho pluſchu roſwjeſelita, hdyż tola pſchi mjerjazym nanje a mojſtotatej ſwakowej wjele dobra njewużije.

Napoſledku thodżeſche Tonda po wumeńkarjach; a tu mějeſche hižo ſa wěſte, ſo budże Albinka ſe ſtarkowej. Stary Hamuż běſche jara hordy gruntowniċ, pſched lětami nějachu jeho po rychtarju ſa najſinamjenicżiſchcżo; wobjarowaſche to, ſo nětko druſy hoſpodarjo ſu w prědku, a jemu bé wulzy wiťane, ſo tutón króczj pſchi kermuſchach budże jeho najmłódſcha a poſlednja dżowka ſ prěnjej w Jewizach ja „dżowku“.

Namełwjeſche ju, ſo jenoż by ho wuprajiła, cżeho je k ſcżinanju a mużnyj jej trjeba, ſo da jej rad wſchitko; dyrbi ho tola pokaſaċ, ſo je ſ Hamużowerbo grunta, Hamużowy ſu najſtarſchi rod w Jewizach, — a na grychtu je ho hižo ſchtó wě kotry rób pſchicżeńſk, jenoż woni. Hamużej a Wotawiż ſu ſ prěnjotnych wobhdlerjow. — Ale Wotawiż ſu młódſchi, wjele młódſchi!

Bydż běſchtaj ho takle ſpſchicżahałoj. Pruſchkej Tonda a nan, njeſhy Albinzy nicżo thiba ho podaċ; pilnje pſchiprawjeſche pychu na mejiku, a hdyż hołotu popołdnju hołzy pſchiwjeſeſchu wuhłoku a ſyłnu wocżeſanu jedlu, ſo by ju ſ druhimi hołczatami wupſchſchika, běſche ſe wſchem hotowa, też ſ rjeczenjom tykanzow a rjedżenjom na wumeńku.

Jewicżanſke hołczata, widżo kak ho Albinka prózuje, pſchinoſchowachu ſa meju, każ jenoż mójachu, ta rjeczas, ta banty a kwětki. W khoku ſhotowachu meju — a hižo běchu wonka herzy ſłyſchecż, hižo ſeſtupowaſche ho mkody horoſt do cżaha a wotnjeſe jedlu — mejn wot Hamużez, na ſmahu ſa Librowym ſtatkom, ſ wotkelż běſche ju wot wſchudże widżecż. To wſchak je wěrno, ſo na nawoſy pſchi hacże a ſwonizy by hyło lěpſche mětno, bóle wobſchěrnjeſche, ale to by ſažo hyło runje najpſcheczo korczinje, a cżaſ by ho, każ žo ſłuſcha, njedak roſwinyeċ.

Mjes tym ſo hóży mejn porjadnje do ſenje ſapuſczichu, wokoło njeje ſtare dóżzy a ſudy natwalowachu, ſ dejſanmi wot Librez pſchinjeſenymi na proſte ſydadła je pſchemjenowachu a pſchi tom ſej ſdobnje pſchipiwachu: ſpodżiwachu ho wſchitzy pſchitomni a ſwobodna młodżina a ſwjeſeli pſchihladowarjo, kak je ho meja poradżiła. Wyſoka, ſyłna a runa, pěknje hacż do ſelenebo wjeſeſcha wobkleła, — a koldowała bé pravje wjele wěnzow ſ jedlinu a kwětkow, ſe ſchipkow, jabłukow a ſe wſchelakich krażowańſcżow, ſ bantami a thorhojczkami ſ „tulu“, haj też ſchmurje ſe ſchleńczanych korałkow. Na Librowej ſmaſy doſta ho khwaliċ njedżelu ſebi mejn ſaſo ſcżehowaŕ ſ mejnje ſwjeſeli ſ ſtarkowej“ tak też Straſzy, ſchżarkarjej, tiż ſe ſ lutej radożcżu nad tym, ſo je ho jemu wot wojaſkow na dowoł ſyn domoj wrócził, wopſchewał najkraſniſchu jedlu ſeſady twarjenja, haczunjeż dże hewaŕ lutowaſche ſyn dróſch, haj kroſchcżik.

„Wſchak tak wulku ſchkodu ſ toho njejmeżu, prěnju adwentiku njedżelu ſebi mejn ſaſo ſcżehowaċ ſmjeſche, a nadżeſkam ſ mje je drjewa“ — pokojowaſche ſwoju łakomu myſl.

Njedżela bu w Jewizach khownje. Bożim ſłużbam powſchitzeżena, ſchtóż nětkaŕ możeſche, puſtnikowaſche do Syrſkeho, niż-li dwěmaj ſo ſnajmjenſcha jónu, ale pondżelu hižo ſ rana roſſchehowaſche ho po wſy jara wulka ſymena a bujna hara. Juſkeż Grilf, kiż bé cże tón króczj ſ „Jankrom“, wobſtéżowaſche wot dżewjataje hodżiny wſpi wot hornjeho kónża hacż dele ſ Jewicżej a błyſchcżeſche ho ſe ſwojim ſchwižnym fónczikom, brunatkom, kotreżbé bé pravom hył ſa „Jankra“ wuſwolony. Khżeż kuli na dróhy a na puczaċ ſamika ſo jeho bély wołcy, jeho wuhłoka, ſ bantami a kwětkami wobwita cżapka, pſchi běhowachu młodżi a ſtari pſcheb twarjenje abo wuhłonychu ſ najmjenſcha ſ woknom won.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

skimi sokołami. Br. wučer Nawka nanajetowase, zo by so dla njejasnosće situacije namjet předsydstwa na dalši čas wotstorčił. Zhromadźizna namjet jenohłósnje přija. Zdobom pak so jenohłósnje přija zapodaty namjet, zo ma so župje „Michał Hórnik" wotmołwić, zo Łužisko-Serbski Sokoł spěchuje skrućenje swojich sobustawow na narodnym a nabožnym polu kaž dotal.

Pod dypkom „Wšelčizny" jednaše so hišće wo někotrych znutřkownych należnosćach organizacije.

Na to wuklinča zajimawa a płódna zhromadźizna z mócnym sokołskim spěwom „Nětk z mocu lawa, Sokoljo", kiž wšitcy ze zahorjenosću stejo wuspěwachu.

— **Měsćanjskich dawkiplaćerjow** Budyška měsćanska dawkownja dopomina na 4. termiju naplaćenja na ležownostny dawk za ličbiske léta 1928. Dawk měsćene so hižom 15. januara 1929 saplaćiće.

— **Budyšćej.** Kaž je sławnje wuwowěsćenje, sćehuje so gmejniju sakmanjerio dźesća pónjeźelu 4. maleho rožka wječor we 8 hodź. k swojeunu přenjenu Ličuschemu pohódźenju w Rößlez hoscenzu. Na dnjewnym porjedźe steja: Wólby pschedsydźićerja gmejnskich sakmanjerjow, jeho namjetnika a sapisowarja, dopišy a zdźělenki, twarjenje puckow w Lěće 1929, kupjenje ležownosćow, wjesny sakoń ke schikłej schulskeho twarjenja, twarjenje bydlenjow w Lěće 1929 a wschelečiny. Pschisamknuje so tajne pogódźenje.

— **Łaša.** W nalchej wokolinje derje snaty krawski mišchr Jurij Měrka z Kołpina pola Łaša wumrě 31. wulkeho rožka po krótkej chorosći we 88. lěse swojeho žiwjenja. Hač do swojeje smjerće hnědźišće so wón dobreje sdrowosće wjeselićo. Psched 2 lětomaj žiwjeńskeje dejmanosće kwaš.

Se **Sślepeho.** Sandźeny tydźeń potholowachmy 70 lět stareho wumeńkarja a nehdyšcheho herbskeho kwaźneho herja Lawku mjenowaneho Krawca se Sślepeho. Njeboćičkí wušny cjišche wutoru popołdnju ¼5 hodź. na žwozim 5lětnym thorokoju, hdźež běšche žiwjenje dołpołnje sjubił. Bjes mórkotanja njeješe jako dobry kschešćan swój kschiž. Wyšoko waješe žeby a cjeršćeše jako Sserb swoje Sserbske Nowiny, kotrejž hač do swojeje smjerće cjitaše. Sserbske Nowiny sjubja z nim žwěrneho cjitarja a Sślepjanska wosada je sašo wo jeneho žiwotich zakonych Sślepjanskich herzow khudźcha. W młodej generaziji pak njenamakamy wjazy sajima za hrače na herbskich tjitrunatych hušłach abo też na kósu. Sću tu hišćeze schitryo herzy, kotrjž móža hrać na tuthmaj nastrojomaj. Móže derje so prajić, so běšche jich sa cząs herbješe wustajeńcy w Drježdźanach hišćeze wóźom. Sbóžkni herzy, kiž tu hišćeze su, wustojitaj so na herbske hušle Kschešćan Cjernik a Matej Wobuja, na kósko pak Matej Hanco (Bola) a Lehnik (Kulk) w Mitorafu. Kwažny herz Matej Schuster w Trjebinku, kiž so wustojesche na wobaj nastrojej, je hižom lońsche léto zemrěł. Bohužel so we tom Sserbskim Nowinam žaneje rozprawy dało njeje. Schtož wětko žiwjenje njebohcho Lawki nastupa, běšche wón nimo ratarja biese wscheje wucby je wustojnym twarzom, njech wětkaše zhotowicj kolesa, brjewjane hnójnjowe žudy (kotrychž je w žiwotim žiwjenju psches 500 nadźěłał), dale wuhorjedźeše khore hušle a dudy, samo na nowe herbske hušle je so zwažił. Sšmérnaj Sserbaj, Lawkej a Schusterej nan, žebi saskužiłaj, so jeju herbski dnjownizar sahisa da swojeje sćerki herbskich dapomnjeńkow.

M. S.

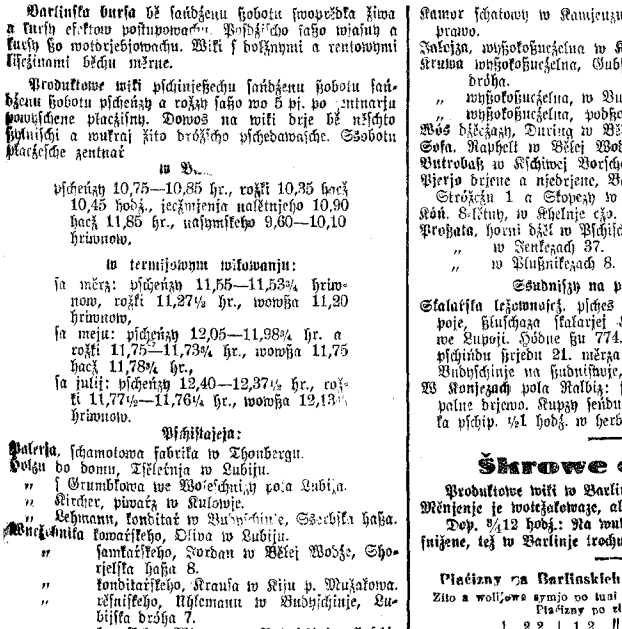

Wien-Barliński spěšnik znjezbožił.

Zańdźenu wutoru je Wien-Barliński spěšnik ducy do Barlina njedaloko Regensburga w Bayerskej znjezbožił. Z rozpadnuwku zwučahachu 4 morwych a zranjenych. Lokomotivnika su zajeli. Wón njeběše na znamjenja, zastaće přikazowace, kedźbował. Samo jako jemu z čerwjenej khorhojčku napřećo běžachu, njezasta, ale zrazy z połnym wotmachom do tworoweho čaha.

Hospodarski rozhlad.

pónjeźelu 4. maleho rožka 1929:

Barlińska burša bě sandźenu sobotu swopožka živa a furih efektow postupowacu. Pospěšiło sajo wšaknu a kuzhu so wotdźelowachu. Wiki z bolnymi a rentowymi liščinami běchu mjenje.

Produktowe wiki pschinjeseschu sandźenu sobotu sahěnu sobotu pschenjcy a rožcy sajo wo 5 hr. wo mitnarju powyschene placiśiny. Dowos na wiki drje bě nješto žiwnischi a wukraj žito drohscho pschedawasche. Ssobotu płaćeschе zentnar

w Br.

pschenjcy 10,75—10,85 hr., rožki 10,35 hač 10,45 hodź., jećmjenja nalětnjeho 10,90 hač 11,85 hr., nasymskeho 9,60—10,10 hriwnow.

w termijnowym wikowanju:

za měrc: pschenjcy 11,55—11,53¾ hriwnow, rožki 11,27½ hr., wowsa 11,20 hriwnow,

za meju: pschenjcy 12,05—11,98¾ hr. a rožki 11,75—11,73¾ hr., wowsa 11,75 hač 11,78¾ hr.,

za julij: pschenjcy 12,40—12,37½ hr., rožki 11,77½—11,76¼ hr., wowsa 12,13¾ hriwnow.

Pschikłajeja:

Halerja, schamotowa fabrika w Thonbergu.
Holzu do domu, Tšelenja w Lubiju.
„ ſ Grumblowa we Wobeschinju pola Lubija.
„ Kircher, puwarz w Kulowje.
„ Lehmann, konditar w Budyschinje, Sserbska haša.
Mučelnika kowarskeho, Olina w Lubiju.
„ samkarskeho, Jordan w Běłej Wodźe, Schorjelska haša 8.
„ konditarskeho, Krausa w Kinu p. Muzakowa.
„ rěznjskeho, Uhlemann w Budyschinje, Lubijska drohá 7.
„ krawskeho, Mjerwa w Budyschinje, Hoschiz haša 32.
„ samkarskeho, w Budyschinje, Hornjeserska haša 26/28.

Na pschedań:

Rachle hlinjane a żelezne, w Kamjenzu, Halschtrowska haša cyšło 1.
Rachle hlinjane we Sskonjenju, August Beblowa haša cyšło 26 pola Hródka.
Sšaški sačinjate we Worklezach 10.
Wobleź symki, Nowak w Hródku, Biedrichowa haša 12.
Kamor schatowy w Kamjenzu, Kasarniska haša 60m na prawo.
Jakrija, wyšokoćuczelna w Krakezach 6.
Krowa wyšokoćuczelna, Gubsch w Lubiju, Rumburgska dróha.
„ wyšokoćuczelna, w Bukojni 9 pola Barta.
„ wyšokoćuczelna, podźobna, we Lahoiwje 25.
Wós dźěłazy, Diring w Běłej Wodźe, Budyska dr. 53.
Sska. Raphelt w Běłej Wodźe, Sserjedźna haša 5.
Butrobaś w Kschiwej Borschezi 2.
Pjerjo derjene a njederjene, Barchmann w Boschezach, we Stróžcu 1 a Skopczy w Kschiwej Borschezi.
Kóń. 8-lětny, w Khelnje cźo. 20.
Prošata, horni dźěl w Pschichezach.
„ w Jenkezach 37.
„ w Pluśnikezach 8.

Ssudnišzy na pschedawanje

Skalarška leżownosć. pisches tši korzu wulka, pola Lupoje, kluschaza skalarjej Kurtej Alwinej Pawlusc we Lupoji. Hódne su 774.20 hr., na pschedawanje pschinjdu srjedu 21. měrca 1929 dop. w 10 hodź. we Budyschinje na sudnišwje, jstwo 141.

W Konjezach pola Ralbiz: stejace a sćite wužitkowe a palne derjewo. Kupzy sandźu so wutoru 5. maleho rožka pschip. ½1 hodź. w herbskej gryschcze.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Mjenjenje je wotcźakowaze, ale płaćiśiny sćitabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Na wutrajnych wikach su płaćiśiny snižene, też w Barlinje trochu spadnyschi.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo we tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	2. 2.	1. 2.		2. 2.	1. 2.
Pšenica	215 2 7	214 216	bony	21-23,00	21-23,00
rožka	207—09	205-206	woka	26-28,00	26-28,00
nal. jećmjeń	218-227	219-227	módre luminy	15-16,50	15-16,50
naz. jećmjeń	192-202	197-202	žolte lupiny	18-19,20	18-19,20
wowsa	202-208	201 208	zorzdella	—	—
kukurica	239-240	239-240	rapa. wosušk	19-20,80	19-20,80
pšeńa muka	26-29 75	26-29,75	lany wosušk	20-25,20	25-25,20
ržana muka	27-29,60	27-29,60	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,10	15,00	bérnj. kruški	18-19,20	18-19,20
ržane „	14,70	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	žolta lupina	1,10-1,75	1,15-1,80
hrócha	40-46,00	—	pšeńs. „	1,00-1,20	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,35-1,55	1,35-1,50
pjeluski	22-24,00	22-24,00	jona „	1,15-1,35	1,15-1,35

Lěta rozprawa Pětrowskeje wosady w Budyšinje.

W Lěće 1928 pobu 8192 wožobowo k spowědźi (1927 7838), 2809 muzikich a 5383 žonjkich a to 2099 w Pětrowskej zyrkwi (konfirmandojo ſ pschiwušnymi šu dla luitowanja na wuhlu wschitzy w Marijnej- a Marczinej zyrkwi k Božemu blibu byli), 4888 w Marijnej a Marczinej zyrkwi, 505 w Tuchorskej zyrkwi a 700 we wustawach a privatnych twarjenjach.

Narodźiło je so 488 (1927 = 472) dźěći, mjez kotrymiž běše 23 morwonarodźenych (365 ſ cźisto-evang. luth. mandźelstwow, 41 ſ mandźelstwow měschaneho wěrywuznaća a 82 njemandźelskich).

Kschćenych bu 403 (1927=418) dźěći (319 ſ cźisto-evang.-luth. mandźelstwow, 31 ſ mandźelstwow měschaneho wěrywuznaća a 53 njemandźelskich).

Konfirměrowanych bu 506 dźěći (1927 = 515) a to 257 hólzow a 249 holzow.

Sdźěrowanych bu 203 porow (1927 = 171, ſ nich rumusnaća.

běsche 158 cźisto-evang.-lutherskich a 18 měschaneho wěsmělo je 452 (1927 = 451) wožobowo, mjez nimi 24 morwonarodźenych.

Na Tuchorju bu pohrjebanych 372 (1927 = 363) zemrětych, mjez nimi 24 morwonarodźenych. Wulki dźěl w měschćańskej khorownji zemrětych bu zwonka města pokhowany.

Krajne zběrki wunjesechu 3662,17 hr. (1927 = 4517,87) Sa městne a druhe zaměry je so 10 459,40 hr. nałožeało (1927 = 10 849,50 hr.) Zhromadny wuwoźki zběrkow a kolektow wuczinjesche 14 121,57 hr. Wschitkim barizelam ſ tutym hišćicze raz najwutrobniši dźak!

Hłowna zhromadźizna jednoty „Sokoł" w Niebielčicach.

Stwórtk 24. 1. t. l. wotmě Njebjelčanska jednota Sokoł swoju hłownu zhromadźiznu. Sobustawy běchu so z wuwzaćom khorych nimale połnoličnje zešli. Bratr starosta wotewrí zhromadźiznu z mócnym Na zdar a přeje cyłej jednoće kaž kóždemu sobustawej wjele zboża w nowym lěće. Na to rěčese bratr nałolnik wo 1. zwučowanskim kurzu w Kulowje, na kotrymž je so wón wot spočatka hač do konca wobdźělił. Cyły kurz je so wukonjał po našim hesle „skručmy so". Su so wotměnjale zwučowanja, přednoški, serbski prawopis atd. Docyła je był kurz jara zajimawy. Nětko rozprawješe bratr zapisowař wo swsedźenjach zańdźeneho léta, kotrež naša jednota zwuhotowa. Tutomu dypkej sobustawy wšelake přispomnichu. Přećitachu so zličbowanja zašleho léta. Spóznachmy z njeho, zo zamóžemy financielnje na samsnych nohach dale kročić. Wšitke zličbowanja na Zwjazk atd. maja so hnydom zapłaćić. Hewak pak so bilanca za prawo spózna a zličbowař so wuswobodźi. Sćěłowachu wólby. Woleše so z papjerkami. Nimale jenohłósnje so stare předsydstwo zaso wuzwoli. Bratr starosta kaž też zapisowař rozkładźeštaj wšelake njeluboznosće sobustawow zwonka jednoty a sćinitaj jich přisłušnosć wpřichodze wot zadźerženja sobustawow w jednoće wotwisnu. Bratr nałolnik napominaše wšě sobustawy, zo bychu woprawdźe so po našim hesłu „skručmy so" měli, też w zjawnym žiwjenju. Tři nowe sobustawy zastupichu a so jenohłósnje přijachu. Nałolnik přećita ličbu zwučowarjow zańdźeneho léta. Dwaj bratraj běštaj přez 30 razow sobu zwučowałoj. Bratr starosta skónči zhromadźiznu ze zhromadnym spěwom: „Pój horje, serbski Sokole" a přeješe hišće zbožo jenemu sobustawej, kiž ruuje narodniny swjeceše. Na zdar!

Nadpad z dynamitom na pósu.

W Bottropje w Porurnšej rosbudnychu njejsnaći słóstniju schtwórtk rano krótko do 4 hodź. ſ dynamitom pjenjezny kamor pósłeje wotnoźk na Přeźberskej drohi. Woni wužichu patrony, kiž běchu ſ prawej měru dynamita natykane, so wjetšha ſchkoda ujenasła. Dźěło słóstnikow pak běše podarmo, dokelž maju po postajenju němšk. pósłeho ministerstwa wotnoźki psches nóz pjenjezy na khowne pósty wotedacź.

Najnowiše módy. Z lěwicy: jumperski woblek z nowočasnym šijowym wurězkom. Tkaniny su różičkojty trikot, do kotrehož přiměrjene pošića wuživaja. — Z lěwicy: třidźělny dźěłanski woblek z módrehu trikota, khabaćik zwjerecha wisy.

Na wukóncu.

Steju we wulkim měsęze na dwórnischczu a cžakam na kubych, kotiž dyrbjo se spěšnikam pschijeć. Cžah pschikwata ſ porjadnoscu. Lokomotiva sastanje pódla mje. Se wschich wojow klupja puczowarjo a tłocžo so k wuthódej.

Wjednik lokomotivy stej pschi woknje a ludźo walaja so psched nim nimo. Po nęcžim so rozbjeża. Mjes poſłednimi puczowarjemi widżu młodu żonu ſ lubosnym schyrikłatnym hólczkom. Jeho wócžy hladataj wokoło, ja wschu nowinu a wón so pschezo sasa prascha a njemóże dyrjeć smérom. Bęsche dyrje to tež wina, so bě żona ſ hólczkom tak jena ſ poſłednich wot puczowarjow. Jako nękto macy a żynk ninto lokomotivy dźěłschaj, sczahuy wón njejapzy macy ja ruku a dyrbjesche ſ nim nękotre krocżele k hobrej cžinjeć. A prjedy hacy mózesche macy tonu sadźěwacy, majesche hólczk jene wot tych wulkich kokow se rucžu. Wustrożeny pak tykny hnydom sasa swoju ruczku macżeri na pschecžo, prajiuy „mokre, mokre.“ S khwaikom staji macy wacżok k jemu, wsa papieru a wutrě żynej wolsiowu ruku.

„Cžehodla dha też pschimasch na lokomotivu“, nasżwari macy swoje dźěcžo. „Dyrbju tola konika kas majcakacy, ludźy je tak khwatnje a rjenje naß cžahal,“ praji je żmérkom młodusch.

Pisches srudne, napinae wobliczo wjednika lokomotivy, kotryż je to wscho wobdźěłowal a khyschal, dźe pośmérk a radosc. Macy pak so łacżerowjeni. Njebě wona też runje tak lokomotyklina, każ wschitzy druzy puczowarjo, ke wukhódej zdha, bjes teho, so bęsche w naschim tak nurnym khwatnym cžasu, so na teho pomyślila, w kotrychż rukach bęsche wopraudże żiwjenje puczowarjow w hodźinach jelsby!

Na to so dopomniwschi, sdźe hólczka k wjednikej a prajesche: „Hladaj lubuschko, nětko daj też pětnem swojej swoju ruczku a dzakuj so jemu, dokelż je konika tak rucze a derje wjedł.“ A ſ pschecżelnym pośmějwkom so też żama wjednikej podjakowa.

Někotre wokomiki posdżischo bęchu so macy a żynk we cžischcżerzu a w hołku dwórnischcża słuhike. Wjednik pak wjedżesche swój cžah ſ dwórnischcża. Też na żynnym żelesiu wodźidła cžinjesche hischcże tłoczenje mafeje cżopkeje ruczki toho hólczka w żiwjeſ.

Lessingowe bajki.

Pawy a wróna.

Horda wróna wupita so ſ rosbrojenymi pérjemi pišanych prawow a hdyž bě so po swojej mysłi wupyschika dosć, měschesche so khrobje do blyskotatych ptakow hobewati Juno. Woni ju pósnachu a sloku wschě ſ wótrymi pyskami do njeje rubachu, so bychu jej ludowu pychu wutorhali. Skónczinje wona sawola: „Pyschetanicze! Macże dość, schtož je wasche, wrócżo.“ Tola pawy swihladawschi nękotre żwęczate kocżacże na wróniye wotmołwichu: „Wjelcż, blasna khudźina! Też te njemóżeja twoje bycż!“ — a rubachu dale.

Rapak a lischka.

Rapak njesjesche żez w paforach cżwak sośędowczeneho njaża, kotreż bě rosmjerjany sahrodnik kóżkam żiwjesche żuhodne wupokożił. A runje chayschże je rapak na starym dubje spożeracz, jako so lischka pschiwlacżi a sawola: „Budź postrowjeny, Jupitrowy ptako!“ „Sa koho mje ty masch?“ woprasche so rapak. „Sa koho? wotmołwi lischka. Njejsy ty cżily worjoł, tiż kóżdy dżeń ſ Jupitrowe je prawizy na tónle dub pschińcżujesch, so by mje khudźinu żiwił? Pschecżo so pschestrojesch? Njewidźu dże ja w twojich dobrocżelskich paforach wuprosheny dar, tiż ni twój Bóh (Jupiter) ſ tobu pschipośyła?“

Rapak so spodźiwa a nutrnje so wjeselesche, so na jeho nęchtó sa worjoła, a myślesche żez: „Njeżmėm lischku ſ tohole bluba storhnyć.“ Wulkomyślnje klupy jej tohodla rubjeny njaże cżisny a wuleczą dale. Lischka je żnuża so pohadże a se schamalej radoscju sejra. Tola bórzy pschemėnt so radosc da bolosce; jėd pocża skutkowacż, a lischka zlakny. — So byschcże żez nihdy nicżo druheho njewulkiich cżili hacż jėd, pokleczi lischcżerjo!

Żurk a mrowja.

„Wy wobhe mrowje! rjekny żurk. Saplaczi da so wam próża, so zyle lécżo dżełacże a jenu tak malo nałóżracże? Sdy byschcże wy moju hromadu widżeli!“ „Wotkaj, wotmołwi mrowja, jeli ta wjetscha, hacż ju trjebasch, je tola prawje, so cże ludźo wurhja, twoje bróżnje wubjeru, a sa twoju rubježnu skuposez cże sabija.“

Hólz a had.

Hólz hrajkasche żez je sludnym hadom. „Lube swėrjatko, hólz djesche, ja bych so ſ tobu tak njetowarzyschił, hdy by cżi jėd wsaty njebył. Wy hady sesce najlśtnischze, najnjedżakownische stworjenja! Ssam dże żym cżitał, kak so wobohemu ratarjej seńdże, tiż jeneho ſ waż (ſnadź ſ twojeju prastarschezu) pot snjerzelskeho w żiwym płoże nadeńdże, bobużelnje sbeże a żez na żiwoje wobrewoze wutrobno tykny. Lédy pak sły had k żebi pschińdże, hižo swojeho dobrocżela kutżny, a dobry, pschecżelny cżłowjek wumrė.“

„Ja to dżiwam, had wotmołwi. Kak ſtronijży żu tola waschi stawiznarjo! Naschi tu stawiniczku zyle hinak powėdaju. Twój pschecżelny mużik mėjesche hada za zyle snjerzelsko, a dokelż bė swėrjo jene ſ pižanych hadow, żiwnje je ſ żebi, so by jemu doma rjanu łożu wodrėł. Bė to prawje?“ „Ach, mjelcż nóżi!“ hólz snapschecżiwi. „Kotryż njedżakownu by żo wusamotwjecż njewėdżał!“

„Prawje, mój żyno!“ pschispomni nan, kotryż bė na tu rosmołwu poßłuchał. „Tola pak, jeli so by ty wo wuriadnym njedżaku saßłyschał, pschepytaj wschė wokolnosce a to nadrobnje prjedy, hacż cżłowjeka ſ taßej hańbu wusuanjenicż dasch. Woprawni dobrocżerjo żu porėdko njedżakownym dobrocżiłi; haj, ke cżesczi cżłowjeſtwa chżu żo nadsżiecż — so jenje. Ale cżi dobrocżerjo ſ mólcżałkimi, żebicżanymi samyßżkami żu hódni, mój żyno, so żei mėsto pschipośnacża njedżak nalichuja.“

Djewš* a kóń.

Wótcże swėrjatow a cżłowjekow, tak kóń pschischedschi ſ Djewżowemu trónej rjeknu, woni dżedża, so bych ja jene ſ najrjeńschich stworjenjow był, ſ kotrymż by ty żiwił wudebił, a moja żedżelubosej mi to wėrcż kasa. Ale njeby hischcże so tola wschelake na mni porjedżej dała?“ „A schtoha to myślischż? Rėcż, ja dam „so powuczicż!“ rjeknu duschny bóh żmėrkotajo. „Sznadź, kóń powėdasche, „ſnadź bych ja był pschischnischi, hdy bychu moje nohi wyschche a cżischche byle; dolha kolpjaza schija mje też siwohidżila njeby; schérsche wutrobno (bróst) by moju hołnoseż pschisporika, a dokelż dże by mje ty k tomu postajił, so bych twojeho lubuschka, cżłowjeka, nożuł, by mi żedło pschinaroczene byczż mohło, kotreż dobrocżiwy jėdnik na munje kładże.“

„Derje, djewż wotmołwi, scżerły so wokomik!“ Djewż thuineho wobliczа rjeknu na to stworicżelske hłowa. A prochy so je żiwjenjom napjelni, stawcżkowa macżisna so żiwjałowasche, a nadobo stejesche psched trónom — hosny kamjel. Kóń to widżo sadrėkny a tschepotasche se spłóschiwej wobidu. „Cżu żu wyschische a cżeńsche nohi. Djewż dżesche; tu je dolha kolpjaza schija; tu je schérsche wutrobno; tu je pschinarodżene żedło! Chżesch-li, konja, so bych cże tak pschetwėrił?“ Kóń so hischcże tschażesche. „Dji, Djewż rjeknu, tón krócż budź powuczeny bjes toha, so by był thlostany! So pak by konja na jeho pschesważnosez hdyž a hdyż żelnje dopomniło, wostań żiwe, nowe stworjenje — Djewż na kamjela żtładny —, a kóń cże njewuhładaj żenje bjes postrożenja!“

15.12. 28. Pschekładź M. Nawka.

* „Djewż (Jeuż) je najwyschischi bóh pohanskich Grichow; pola Romjanow „Jupiter“.

Na nowiše z cyleho swėta.

— Schkoda powėsżej wo wjedrje za jutschu wutoru: Rjenje, ſpicho a ſyna, tola trochu khabycha. W Jendżelskej cżiny a syna.

W Lipsku dżěł personala dróhoweje żelesnizy strajkuje.

*

Parna łódź „Deitter“ ſ Bremena je, mjes tym so ſpyta, do Oportoskeho pschistawa sajsż, do skały sahwadźila a pocżała so podnórcż. Mużitwo, kotreż bė w tym cżasu na lubi khromadżene, so ſ hobrskej żolmu do morja storżnyj, pschi cżinu so 21 muży thndom tepi. Schtyrjo druhi mużejo so takelaje pschinamychu. Wulkowaniske łódże

---

Towarstwowski powėstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóżdu pónđżelu we Serbskej kofejowni.

Bukecy. „Radosć“. Njedżelu 17. mał. rózka wjecżor ½8 hodżin wotmėwa so pola Staugoc lětuše hłowna zhromadżizna. Wšitke sobustawy, aktiwne a pasiwne, maja pritomne być. Předsyđstwo.

Drježdżanski „Hromadnik“ ma swoje pschichodne posdżanje stwórtk 7. februara wjecżor ½9 hodź. w pola G. Zmija, Chrisitanstr. 22. Přednošk ma kajcz dr. Wjaeslawk. Hosćo su nam stajnje witani.

Krósćicy. Pančanska jednota Sokoł ma kóżdu wutoru w Krósćicach na šuli zwućowanje. Načolnik.

Pančicy. Sokolske dźěći z Pančic a z Werkl'ec maju wutoru 5. 2. ½4 hodź. w Pančicach na šuli zwućowanje. Načolnik.

Radwoſ. „Serbski Ratarski Dorost“ za Radwoſ a wokolinu ma srjedu 6. februara 1929 wjecżor z dypkom 7 hodź. pola Kralec zhromadźiznu. Dla ważneho porjada wšitkich lubych towaršow cyle wėsće wutrobnje kuje. Dla wšelakich přičinow je ta zhromadźizna srjedu 6. februara. Předsyđstwo.

Mowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za hospodarstwo a tiskarnju: A. Dyčnan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bjork w Rakecach. Za nawodźenje: G. Jandr' w Budyšinje.

Tietzee kupnicy na Chausseiowej dróze w Berlinje so wuwalichu.

Hobrsko-twarjenske Tietzee kupnicy w Berlinje je so stwórtk wupaliło. Skoda dże do wiele miljonow. Sama nowotwar na zadnjej stronje kupnicy je zanjesony. Cyle wulke twarjenje je wupaleno. Srjedź w nocy k stwórtkej sta so w palacym domje syłne rozbuchnjenje. Kotoł parjeneho tepjenja rozleća. Barlinska wohnjowa wobora z połnej mocu do hašenja zaprimy. Wětła 1900 žadyn tak wulki woheń kupnicy w Berlinje njepomnja.

Cworykupowace towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobustawam z našeje

samsneje paleŕnje

cyle wosebje:

palcny kofcj I, wosebite měšenje, ¼ punta **1.10 hr.**
palcny kofcj II, dobre Guatamala-měšenje ¼ punta jenoż **0.95 hr.**

W našej rozdźělerni I na Serbskej hasy 7

wosebita wustajeńca syreho a paleneho kofeja

hladaj model kofejowoje plantaży!

Wobkedžb. wukładne wokna! Wobkedžb. wukładne wokna!

Niedrěne pjerje
(7 puntow) na předań
w Swinarni Klašo 14

Kóžki
kóždeje druhiny kupujetaj
Črjewa
předawarjej
Kiesling & Erdenberger
w Budyšinje, na Zwonk. Lawskej hasy 44.
Sobotu w „Polměnu“.

Jałoca
lěto stara,
je na předań w Hrańcy čo. 4
Wysokosudcina

krowa
blizko čeleču je tunjo na předań
w Komorowje čo. 59
pola Rukec.

Jara ważne! Skhować!

Gremsce clement

pře drjenje, wić, w bokukalanje, wuwinjenja, drjenjo w błowje, zwezabżny, każ też pře stare bolace škody. — Kartka dosahu.

Grems we Wukrjenicach

Skazanki přijima domownik w „Markhrabje“ w Budyšinje na Drjewowych wikach.

Přesadźowanje.

Srjedu 6. februara 1929 dop. w 10 hodź. budźa so na Zwonkownej Lawskej hasy 16 (nutřkhód z wrotami) na lěwo

jara wjele dobrych meblow, sanki, kola, radiowe aparaty atd.

pop. ½3 hodź. **trjeh. draska, šaty, stupnje atd.** zjawnje a dobrowólnje na přesadźowanje předawać. Wobhladanje wutoru wot 4—6 hodź.

Arno Wauschick, přisch. a zjawnje přisaž. přesadźowaŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća mjezaco we wudawarni 90 st. pj., na póśe a pola dowěrarkow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 ct. pj. Wudawarnja a dźěł šmolerjec knihiličerjenja, nakładnistwo a nakładny rak. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2567.

Za nawěšćki, kiž maja so had do 3 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 80 słot. pj. Wobšěrnje se stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje w w

Čisło (Nr.) 30 — Budyšin — Wutoru, 5. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Železniske njezbože w Bayerskej.

Schło wjednik njesbožoneho czaha praji.

Wo pśiczinach, kótrejž su k srażenju spěšneho czaha z towarowym czahom w Sünchingu pola Regensburga dowjedne, njeje hamtske pschepytanje hischcze skóńczene. Po rozprawach Mnichowskich nowin je lokomotiwnik rjekł, so dla hustego mhły, kótraž je njesbožowny dźeń knjeźiła, žo njeje prěnich signalow zdka dobladał, ale sajtojnikow, kótrejž śiwaja na pschecźo běžachu. Snydom je spinadła jezdnik, tola pucź je pschekrótki był, so by žo spěšny czah sastajił. W jenych Regensburgskich nowinach žo na to pokazuje, so je spěšny czah zdle nowu lokomotiwu měł. Sc zatrowkowakow je žo wschudże para dobywała, kótraž je lokomotiwu zdle sawalika. To je žo direkcija jězdnje słužby w Regensburgu sdźěliło. Lokomotiwa je žo tohodla dyrbja fnowa pruhowaś, pśedy hacź žo do słužby da, tola w Regensburgu njeje dosć ludźi w dźěłarni było. Se stajnym wustupowanjom pary je wobkedźbowanje signalow jara wobcežene było.

Schtoż mhłu nastupa, žo praji, so je Regensburgska krajna policija, kótraž žo ł mótorowym kólom z měrnu njesbóża wjesełe, dla tejele hustoje mhły — ledma je 3 hacź 4 metry daloko widźeć było — žadna w strasche była, do njesboża pschińeć.

Dźěławski čas pola železnicy.

Kaž je hłowne sarjadnistwo towarstwa němskeje żelesniży wosjewiło, dyrbi žo jednanje němskeje żelesniży je sastaś pjerjenj personala wo praschnjach dźěławskeho dnja skóńczeć. Sa wulki dźěł dźěłacerjow žo 48 hodźinski tydźeń zawjedźe. Dale žo pschi wobjeźe spěšnje jězdzacych czahach dźěławski czaj lokomotiwneho personala pschikrótći. Na hłownych żelesnjach žo personalowy dźěławski czaj je 57 na 56 hodźin sniži. Dalsche žadanja żelesnizarjow njesmju žo mokże dopjelnicź, dokeż by žo ł nimi němska żelesniza finanznje tak wobcežeźiło, so by žo tole wobceženje zrjeby mohło sniżeć.

Sakski rězański dawk.

Loni je sakske knjeźerstwo lubiło, so rěsańskemu dawkej spadnyć da. Dla njepschichódneho finanzneho połoženja njeje pak knjeźerstwo swoje słubjenje mohło dopjelnicź. W hospodarskim planje na 1929 je žo jako wunoschk rěsańskeho dawka 10½ milijona hriwnow stajiło. Finanzny minister, kótryž tule summu njemóże parowaś, je wo hospodarskim planje rěcžo rjekł, so dyrbi žo hakle wocakaś, kak žejm wo namjece hospodarskeje strony nawoźtronjenje tehole dawka wobsamknje. „Allgemeine Fleischerzeitung" je žo na finanzneho ministra Webera se źěławym praschenjom wobrocźiła: „Njeźeł dha sakski finanzny minister, so je žo namjet hospodarskeje strony njes tym wróćo stajił? Cźehodla sjawnje njepraji, so **na wottwarzenje rěsańskeho dawka w dowidźnym cźasu njeje myślicź.** Měni wón, so je sakske rěźnistwo jeho słubjenje sabyło?

Kommunista Martina w Parizu wuzwolili.

Pschi wujšej wólbje do deputěrtstwje komory w Parižskimaj pschisłuchěntaj Puteaux a Suresnes je kommunist Marty swojeho pschećiwnika kandidata prawizy Gauthe-rauta z 1000 hłosami wjetšiny porazył.

Martya, kótryž je pschi śpjećenju franzowskeho cźornomórskeho wójnskeho łódźstwa swojich towarśschow namotwił, so njebychu do bolschewikow tśeli, cźi tehdy k khłostarni na 20 lět zajudźili, tola posdźišo su jeho wobhrodźili. W tu khwilu wón wjazyłetne khłostanje motpokucźa, dokeż je wojakow k njepokuschnosći namotwjak. Kommunist Cachin je w deputěrtskej komorje namjetnył, so by knjeźerstwo Martya hnydom na swobodu puschcźiło.

Demonstracija Flamow w Antwerpenje.

W Antwerpenje su njedźelu k cźesći z khłostarnje puśišćenjeho wjednika Flamow Bormsa wulke demonstracije wotmóle. Dopołdnja bě w Rubensowym hrodźe wulka shromadźizna, na kótrejž su wjele 5000 wozbow wobdźeli. Sdyž Borms pschińdże, jemu minuty dołho hołdowachu. Sahorjeni pokluchaju Bormsa z ćwikami pospjachu. Borms na to slamske, hollandske a pokodnjoafriske khorhoje wobjima. K shromadźiznje rěcže Borms praji, so je sa cźaj wójny z němskim wobhadźeńskim wójskom hromadze dźěłał, tola njeje nicžo cźinił, schtoż mokło žo tak wukoźicź, so je k lépschemu Němskeje dźěłał. Belgiski kral njeje słowo dźeržał, so Flamam jich prawa da. We swojim politiskim programnuje Borms žadasche, so by Flanderwsja politiku autonomiju źiedź „Wulkeje Nižozemskeje dostało. To pak je hischcze w dalokim pschichodze leżący ideal. Po shromadźizne je Flantojo do cźaha sestupachu, pschi kótrymž žo 15 000 wobołowe je stami khorhojow a ł herzami wobdźěli. 600 flamskich studentow Löwenskeje universitty w cźahu žobu kroczesche. Mjes wjele plakatami, kótrejž žo w cźahu njesechu, mějesche jedyn napisnu: Flamcuskemu wjednikej Bormsej flanderskemu njekrónowanemu kralej!

Zběžk garnizony w Valencji.

Hawaska powješćerńa ł Cereta powě: Puczowarjo, kótrejž žu je schpanskeje mjezy pschichóśi, powědża, so je žo dźeł garnisony we Valencji śpjecził, a so dyrbi žo położenje powschitkowuje jako hnutne wobhladacź.

Knjeźerstwo je generala Sanjurja do Valencije wotpósłało, so by sběžk połóžcźił a śpjeczitnych offizjerow wotžadźił.

*

Po powješćach, kótrejž žu je Schpanskeje do Parisa doschle, je žo dźeł wojakow we Valencji dla sajeca nehdyschcego ministerskeho presidenta Sancheza Guerry jara roshorił. Na cźele njesbožownych je general Castro Girona staji, kótryž i wojakami a offizjerami, kótrejž běchu jemu poddaći, śpyta Sancheza Guerru ł jatwa wutworbodźicź. S bliźschich garnisonskich městow pak je potpołnjenja knjeźerstwu zwěrnych wojakow póśłachu, kótrymž žo poradi, nowy sběžk porasnyć.

Po dlěschim rosrěcźenju ł Primom de Rivera je kral Alfons nětkotre wukasy podpisał, kótrejž śledowaze wopischijeja:

1. Nowy wojeński sud žo załoži, psched kótryž žo sběžkarjo staja.
2. Nowiny žo nutnja, so dźeł swojeho městna knjeźerstwu k wosjewenju sdźělenkow a wukasow pschewostajeja.
3. Unii patriotow a podobnym organizacijam žo porucźi, so bychu policiji hnydom wosjewiwe, hdy by nchdże revoluzija wudyrika.

Dóšć Sancheza Guerry.

General Sanjurjo je roskasowarstwo pschecźiwo nowemu sběžkej we Valencji pschewzał. Prjedawschcemu ministerskeho presidenta Sancheza Guerru, kótryž je na cźele njeporadźeneje artillerije revolty stał, je wón na wójnsku łódź „Canalejas" dowjesć dał. Tcź žyna Sancheza Guerry žu na tu žantżinu łódź dowjedli. Sajatejn najzkerje na jenu žantżinu kupu wucźerja. General Sanjurjo je žo sapowědźił, nješchto wo tym rjez, do kótreje strony wójnska łódź pojeźdże.

Španiski lud so wo revoluciju niestara.

Schpaniski lud žo wo posledniu wojeńsku śpjeczenju malo sajinuje. We Valencji, hdźež bě dźeł tamnischeje garnisony pschecźiwo diktaturje generala Prima de Rivera postanył, je žo njedźelu hra ł kopańskim kulom mjes Madridskim a Barcelonskim mużstwom wotmóla. Wobe bite żelesniske cźahi žu tyhaju pschihladowarjow do města pschiwjesle. S hrischcźa je wo pschedběhu hry schtrickowanjske powješće roskschěrjachu. Wjesoła wolaźa luda a pschihłomnjenja pschihladowarjow, kaž dopisowaś Londonskich „Times" měni, najlépje dopokasuja, so je žo sběžk we Valencji na kasarny wobmjesował. Ludej je po dacźu zdle hjesdźak, hacź parlament abo diktator nad nim knjeźi.

Ssamomordarstwo jatnadźeneju schpanskeju offizjerow.

Parižskemu „Journalej" žo ł Hendeye pschi schpanskej mjezy powě, so staj w Ciutad Real k śmjerći jatnadźenaj offizjeraj zdbi źiwjenje wsałej.

Simplonske expresne żelezniske cahi w snežu tćacy wostałe.

Żelesniske cźahi Simplonskeje expreżneje służby njejžu wot śjach dnjew do Konstantinopla pschijśłe. Wone žu mjes Cźerkeskó a Alpulu, mjes Adrianoplom a Konstantinoplom w śnéży tćejacy wostałe. Hacź dotal njejžu samohli, je wuhrjebacź. Někotre łódże na Cźornym morju wo pomoz wołaju.

W Konstantinopla kétka wot 25 lět **najzurowischa zyma knježi.** Sněh schtyri stopy wysoko leži. Wobchad po kraju a morju je žo nimale wschón sastajił. Ssylne wětry na Cźornym a Marmaraskim morju sachadźeja. Wjele ludźi je se zymu wumrjeło. Wobchad zwonka městow a wjsow je dla cźrjódow wjelkow straschny, kótrejž so tamo w Konstantinopelskich pschedměstach pokazuja.

Łódź z Trockim na Čornym morju so rozbiła?

Londonski „Daily Expreß" wo wětrach w Cźornym Morju pische: Snate njeje, **hdże je łódź, z kótrejž žo Trozki** z Rusleje do Konstantinopla wjese. Po powěsći z Konstantinopla je žo łódź ruskeho knjeźerstwa, 172 tunowe wulki „Kraßny flott", z kótrejž Trozki do Turkowskeje pśejswasche, na morju zbiła. Brohi Cźorneho morja su polne łódźnych rozbitkow.

*

Po nowischej powěsći z Athena je žo Trozki njedźelu z pschewodom źiwojeho žyna a mandźelskeje z ruskej parnej łódźu do Konstantinopla pschijšeł. W Konstantinoplu cźe žo Trozki nałhowinje zakudźeć a na dowolnosć Turkowskeho knjeźerstwa k pschebywanju cźaka. Po zwyku pśejswanju z Batuma do Konstantinopla je Trozkeho wjele tajnych policistow a žyzna wojeńska straża krucze strožowała.

Grichisko-turkowska napjatosć.

Turkowske knjeźerstwo njeje pschi jednanju k wuprawjenju trajazych grichisko-turkowskich praschenjow w žanym nasuwanju napschecźo pschischło. Teź je wono njepschestawajcy po próżowsko, po mózności wjele Grichow z Konstantinopla wupokasacź. Grichiske knjeźerstwo je žo tohodla rozsudźiło, jednanje z turkowskim knjeźerstwom zastajicź.

Grichiska politika na to dże, grichiske knjeźerstwo hacź do Konstantinopla wupschestrjeć. Tohodla Turkowska wjsche žadanja Grichow wotpokakuje a grichiske wobydlerstwo po mózności w Konstantinoplu źadi, so by je skónczenje zyze wutnupiło.

Sto čeknjenccy z Kabula powědaju.

Wo wobstejnosćach w Kabulu cźeknjeńcy, kótrejž žu žo ł jendźelskimi kěradami do Peschawara pschijwjesle, śledowaze powědża: Městro je pschepjelknjene ł pschicźahowarjemi ł hór. Hłód je po nécźim tak wulki, **so wobydlerstwo łódźa nóż do domow bohatych kradnyć chodźi. Kóždu nóż wjele samozitnych skónzuja.** Wodnjo pak žu drohi zyle próżdne. Emir Habib Ullah je wulki dźeł pjenjes Kabulskeje pjenjesbliźeńje do swojeje domowinskeje wjsy dowjesć dał.

Dale śledowazy podawk ł Kabula powědża: Roskasowaś wojakow Habiba Ullaha do je swojimi wojakami do domu jeneho pschibuznjeho Amana Ullaha dobu a žebi jeh dwě dźowcy žadałe. Dokeż žo jeho žadanje wotpokaja, wojacy hołzy ł mozu wotwjedźechu. Wobej hołzy žebi źiwjenje wjaschtez, pśedy hacź jej do roskasowarjeweho hłowneho kwartéra dowjedźechu.

Zemjerzenje w połnócnej Indiskej.

S króśim, ale žylnym semjerzenjom je žo dźeł połnócneje Indiskeje podeschcź, wobsebje njeśeje Peschawar a Lahore. W městach njeje nicht6 je semjerzenjom źiwjenje zhubiło, tola nacźinjenja schkoda na trwarjenjach je wulka. W Peschawarje je minaret (wéża) najwjetscheje mosćeje na dróhu padnył. Na zbože žu je jenož nětkotli łudźo ninu buzy lohko wobschkodźili. Mjeze wjele trwarjenjow schćerke schkalohy pokasnja. Wobydlerjo ł hrosu na dróhi roscźekachu.

Njeméry z priwéry.

Ludźe wobydlerstwo je žo do wulkeho njemera ł powědnjom dału, so žu je někotre wosoby do Bombaya pósłale, so bychu dźěcźi **kradnyć.** Dźěcźi, wosebje hólcy, dyrbja žo **do zakładnych naurjow knjeźerstwowych twarjenjow, kótrejž žo w tu khwilu w Bombaju twarja, samurjowacź.** Někotrych ludźi, kótrejž bo rozsherjenemu ludej pod-

hładaŋ byćʃ sdachu, ſu nabiłł. Někotre ſchule ſu ſo dywſzake ſamkniyć, dokelʃ ſo wjele indiſtich ſtarſchich ſapowſzake ſamkniyć, dokelʃ ſo wjele indiſtich ſtarſchich ſapowſzake, ſwoje dźeći do ſchule hłaćʃ a jim ſakaſuje na dróhu chodźić.

Mordarſkaj nadpadaj w Chinje.

Na generała Czangkaiſchekła ſtaj ſo, kaž United Preß powě, w poſledninu czońu dwaj nadpadaj ſtuczikoł, wo kotrymaj chineſke knjeżerſtwo knjeże mjelczi. Pſchi prěnim nadpadźe, kotryż je ſo w Sucżawje ſtał, je ſo hłowny roskaſowaŕ dźenſkeho wójſka Czangkaiſchek ſ hulku ſ revolwra ſtołko ſtrelił. Druhi attentat je ſo w Nankingu ſtucził. Tu kuſzu, kotrejż nadpadnika do Czangkaiſchekła ſtěli, miſzmyſlichu.

Měni ſo, ſo ſtaj nadpadaj ſe ſobuſtawom Kuomindangang wyſchłoj. Wot toho czaſa je ſo ſa ſobuſtawy nowoho knjeżerſtwa wurjadna wobornowanoſt ſa hłuboke pſchipowadnika, ſ kajżeſ ſo Czangkaiſchk, nětkanſki roskaſowaŕ w Pekingu, wobdawaſche. Wobſedże ſo to pola generałow Jenſiſchana a Fengyuhſianga pokuſuje, kotrajż ſo pryedy bjes hódneho pſchewoda wukhodźowachu.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 5. februara 1929.

— **Wo tydźenju.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 750, hygrometer +1, thermometer wo dnjo —5. — **Dźenſa** rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer +3, thermometer w nozy —8. Wuhłado na malo ſo pſchemjenjaze wjedro. — Na zyłej ſrjedźnej Europie ſibirſka khłodźenja tſchěſka. Najhórje wyſchaŕ dě w nozy k ſtyedźeli. We Wuherſkej ſapiſachu 37 ſtopj. ſymy po Celſiju, we Winje nimale 29 ſtopj. W Ubinje je połnocnej Italſkej mjezachu 20 ſtopj. a w Awſtriſkej, bóle połnocnſchej krajiny Italſkeje, ſtupi ſyma na 5 ſtopj. W Konſtantinoplu wot 25 lět ſymy tak kruteje ſymy kaž lětſa njeſpomnja. Wot 153 lět ſem w Prahy wjazy tajkeje ſymy w małym rózku měłł njeſłyſ, kaž faſchingu njedźelu. Na ſwobodarni ſapiſachu pjaſe 25 ſtopj., na Karlinje (pſchedměſto Prahi) nimale 27 ſtopj. Wſ lěcze 1776 měrjachu w Prahy w februaru tehorunja nimale 27 ſtopj. W lěcze 1850 tam 22. 1. tehorunja nimale 27 ſtopj. ſapiſachu, w lěcze 1779 w dezembru 62 pſchez 29 ſtopj. a we měrzu 1785 nimale 28 ſtopj. Wjele wobuſrožeſkow kruta ſyma żeleſnizam pſchinjeſe. Kola ke kokijam pſchimjerſnu. Woda w ſrubohjach lokomotiwow abo pſchi lokomotiwach tehorunja mjerſnje a ſrubohja ſamo roſmjerſnu. — Wjedrańe mńuja, ſo najóſerſcha ſyma je ſtuſkowiſu nimo. Do wobſchérnjſchehoſu tacża drje ſo hiſchcze njeda. Naſ ſrjedźnej Europu wyſchina leži. W połnocnych niſinu nimoczahaja a ſahraczuja pſchiwław ſymneho powětra ſ połnocy. W Kralowcu (Königsberg) w raniſkej Pruſkej mjezachu njedźelu jenoſ ſtopjeńk ſymy. — Jutſe ſrjedu tſchěja ſtłonczko 7.[illegible] a khowa ſo po 4,53 hodź. Mjezacz ſhłada rano [illegible] a khowa ſo poł. 1,10 hodź.

— **Naſch [illegible]erjemy hudźiny młóćerſtwo**, kniſes direktaŕ Bjarnat [illegible] pjeczi dźenſa ſymoje 68. narodninu. Pſchejemy jemu [illegible]e w mjenje zyłeho ſerbſkeho ludu, wjele ſchoża a [illegible] mnoho lět. Boh ſpožej jemu dale cżiſtoſcz a ſtrowoſcz, jemu ſamu, jeho ſwójbje a ſerbſkemu ludźej k ſchożu!

— **W Njedźelu**, 3. 2. 1929, dopoſoudża je na Drježdżańſko-Shorjelſkej żeleſnicżnej cżarje, blizko Ratarjez nimjſke cżełko Lyko namakane. Cżełko je ſo ſ pſchcżehdżenjom nimale do njeſpóznaca roſtkowałe. Włoſy pſchcżehdżenje wołowy bě ſchće pżijankojte (meſtert) a na wjerſchku rědke. Hłowa leżeſche nětkaż 70 cm. wot tyła ſdaleka, druhe ſtawy roſbrojene mjes kolijemi. Wołżoła móżeſche nětkaż 40—50 lět ſtara byćʃ. Jedna ſo tu najſerſcho wo hamtomordarſtwo. S drońſy je ſo ſwójeſcżilo: 1 derje ſchżerjana módra ſzawka ſe ſchpotku a cżerwjenym podſchiwom, 1 ſchérowołmjana nohawza, ſ ruku ſchtrykowana, 1 nimale nowy cżorny kożany cżrij, tak mjenowany wyſzaki cżrij ſe ſpinkami (Laſchenſchnallſchuh) ſ gumijowym ſapołożkom a dźeſe cżornoſnuhatych tholowow. Na ſadku bě cżorna ſapłata ſaſchita. Draſta pſchekhowa ſo na kriminalnej policiji. Proſzy ſo wo wjeżowne ſdźelenje, ſo by ſo njeſnata wołoła mohła ſwěſcżeſcż na kriminalny wołbdźeł w Budyſchinje, Burgplatz 6II. — Każ nam policija djenſa ſdźeli, ſu pſchcżehdżenſku jako pſchemyſlnika ſ Biſkopicz ſwěſcżili. Wón ſtojnſiſowe ſo njeſedna, ale wo hamtomordarſtwo.

— **Kradnjene bu** w naſchim měſchczańſkim dźiwadle ſe pſchcżehowanidźeja drohotny błidowy pſchikrywy (żidżanobrokatuh), żołty a cżorno cżipertaſh, nětkaż 130 cm. ſchiroki rózkaty. (Wjhło.) Wo wjeżowne ſdźelenja proſzy kriminalne wołdźelenje w Budyſchinje.

— **Wulka wuſtajenja ſjerſtwa a karnitſow w Budyſchinje.** Wokrjeżny ſwjaſk a krajny ſwjaſk pławokarjow a karnitſow a pjerſtwa wuhotowanſchtaj wot pjatka hacż do njedźele 8. ſuuku Budyſin-wuſtajenja w ſwuczowarni ſaſarnowych pſchi Lubijſkej dróſy. Pławokarjo ſo na wuſtajenju bohaŕje jako wuſtajerjo wołdźelichu. Wuſtajenja wotewri pjatk pſchedźydża wokrjeżnego ſwjaſka knjes Faßmann. Wón dźakowaſche ſo ſwojim ſobudźěłacżerjam, Budyſkemu ſwjaſej a ſtatnemu knjeżerſtwu podkałowa ſo ſa ſtatne a cżeſne wuja, dale też Ratarſkej komorje we Drježdżanach a jeje wokrjeżnej direkſiji.

— **Semrěł** je połnocnſkowinje ſmaty a wažny ſaſtojnik Budyſkeho hamtſkeho ſudniſtwa, knjes juſtizny hauptman Maks Brauer. Mnohim budże wón wobeſże ſmaty ſe ſwojeje dźeławoſcże we wotrjeże ſa lejownoſtne knihi. — Dale je ſemrěł knjes juſtizny inſpektor Robert Heptner.

— **Hdyż pluno- a wodowóh ſamjerjenje.** Pſchi trajnym ſyłnym mjerſnjenju pſchiſkroju ſkórżby, ſo ſamjerjenja pluno- a wodowodu a roſmjerſnu wobnowjaſi. Dokelʃ na pu §11 porjadu wotebraŕja wody wotebraŕ ſa ſmjerſowe ſchkody na wodomjerjach rukowacż, poruczamy, ſo by jón ſawalił a ſo ſchkody ſwinhł. Naſtanu-li ſmjerſowe ſchkody ſa wodomjerjakow w domjazych wodowych rołkach, ma ſo to ſamkarjej, inſtalakaŕej abo kłamarjej, kiż ma konżeſnju, hdyżdom wotſjewiſcż. Samjerſnu-li wodowodu do wodomjerjała a ſamjerſnu-li plunowe wody, ma ſo to hacż nanajpoſdźiſcho pſchipołonju w 1 ſ. we wotrjeżbe ſwonkneje ſłużby pluna- a wodaŕſke na kamjeſnutnej haſy 36 po jenym ſtyłodże — tel. 3608 — wotſjewicż. Na położiſche powěſcże muże ſo hake pſchikhodny dźeń dźiwacż. Zyłe muſne je, ſo ſo pluna- wonjenja hdyżdom wotſjewja, dokelʃ móża wuthkadżeż ſ njekontcże roły, kiż pod ſyłnym ſmjerſkom tehorunja cżełnja. Sa takſe powěſcże móżetej ſo nimo mjenowaneho telefonowego cżiſła 3608, też hiſchcże cżiſłe 3607 a 2039 wužiſcż.

— **Budeſcż. S trajnej ſymu je każ roſchudźom tež pola** naſ **wyda** tłuſtro ſapraſnyła. Kożdy podſtřnik na wodowodże ma tohodła wodu ſtutniwje wužiwacż. Jenoż ſo ſadźiwa njedoſtatkej na wodże, pſchcżeżiwo kotremuż pſchi mjerſnjenju dalſchich ſtudkow njeje. Gmejniſke ſarjadowſtwo proſzy tohodła wobydlerſtwo, ſo by tak mało hacż możno wody pſchetrjebało.

— **Bronja.** Tudomnu ſkału ſelenego kamjenja ſe jeho ſirmu Poſpiech a Dźěſner, granitowinje w Rabocżach pola Budyſchina, kupiła a ju ſ 1. małym rózkom pſchewſaka.

— **Njeżwaczidła.** Srudnu ſmjercż namaka tudomny ſchewc a tótka Jan Gawanika. Njedźelu rano jeho we kotolni parneho tepjenja w zyrkwi merkwehu namakachu a mėnja, ſo je ſ woporom wubłowehu ſaſtodźenja. Poſtyntu k ſaſoſwoſnowjenju, kiż knjes dr. Stoeckel nawjedowaſche, njemėjachu bohużeł wuſpěcha. Gawanika tſeſcze we 60. lěcze a je Njeżwaczidłſkej wohadże dwagerſki łet jako wótka a zyrkwinſki tepjeŕ ſłużbu ſłużił. Hižom pſched 10 létami namakachu jeho na ſamſkynym mėſcże ras bjes wědomja leżo, tehdy pak jeho ſaſze do ſmjerja wroczichu. We januaru ſ pſchepytachu wżywnoſtojni dwójzy zyrkwinſke tepjenje, dokelʃ na njedźelſkaſoze waſchuje zyrkej wohrěwaſche, njenamakachu pak ſchkody, kiż je nětko k njeſłyſu dźiwacż.

— **Wujzka pola Wesporka.** Saſidżeny ſchłwórik 31. wulkeho rózła, mėſcże naſch wjeſnjan, knjes kubleŕ Bjeńſch, pſchi cżełnej ſtrowoſcżi ſe ſwojej mandźelſkej ſwój 25. lětny mandźelſki jubilej w kruhu ſwojich dźeći a pſchecżelow ſwjeżcżi. Lubje pſchekhwapichu jeho naſchi Hrodźiſchcżanjzy poſawnitoſo ſ rjanym faſtlanicżkom nad cżiſtu ſo wutrobnje ſwjeſeli. Zich njebě tyma wottrachcżiła, ale běchu hnydom ſ dwojimi ſtankami pſchiſłeli. Ale tak jednora ta wėſka tola njebě, hdyż ſe ſtankow wulkeſchu, bě jim wuſtawiła ſ khéro wuſtudok a dujanki ſobu ſamjerſche, ale to ſo kóſyły da, hdyż ſapoczachu dźakacż. Kujes wuczeŕ Nehrig pſchecżeſche jubilarowej w mjenje wſchéch poſawnikow najwutrobniſche ſłowo. Jubilaŕ pſcheproſyły ſłożyſpſchecżazych pſchiſtłabanikow ſa kważne błido, hdyż potom też hiſchcże nėkrótke kėrluſche ſanjeżechu, a po pſchecżu jubilarowem napoſledniu też ſhromadnu kėrluſch „Nječy Bohu dźakuje.“ Naſchi poſawnitſoja ſu ſa krótki cżaż wjele kreżnych wjeſow nawukłł. Sa jich próżn klińſka wſchėm horzu dźak, woſebje pak njeſprózniwemu dirigentej, knjeſej wuczerjej Nehrigej, na korcżnj ſaleji wſchón dobry wuſpėch a poſtaj naſchich poſawnitſow.

S **Lubija.** Swój 30lětny wobſtyhowy jubilej ſwjeżcżeſche wczera tudomne Schillerez ſahrodniſtwo. Wobſtyhowaŕ, kotryż nawjeduje tudomne ſahe ſemrětcżeho ſałożerja, je ſo ſ małych ſpocżatkow wuwił a je nětko daloko a ſchėroko ſnata firma.

S **Lubija.** Sobotu rano w dźeſańi firmy Müllerez bratrow dźeſańcże Schwenderlich ſujeſhoži. Pſchi wolijowanju maſchiny pſchińdże wón k cżerjeſſtemu rienienej pſchebliſko, kiż jeho dreſtu ihrańu a jemu ruku wobwjertny.. Schwenderlichej ſo ruka ſlama, ſo dyrbjachu jeho hnydom do thorownje dowjeſcż.

S **Kſchiſchowa.** Njedźelu wjeczor ½8 hodź. wudyri woheń w brożni żiwnoſcżerja Arnoſcha Wogta. Brożeń ſ ſonjenjom je ſo hižom wotſpjet wotpalika a bu wotſpjet natrawjena. Wſchitke maſchiny, woſy a wumłóczene żito woheń ſnjeſi. Wobnjowe wobory njemóżachu ſ haſchenjom ſapſchinnycż, dokelʃ běchu ventile ſamjerſte a hołowa wody njeſmėjachu. Wobſędżerjowaj hynaj běchtaj ſebi ſe ſanjemi wuwjeſcż a njebeſchtaj domach, jako woheń wudyri. Po wſchém ſdaczu je ſłojiniſka ruka woheń założiła.

S **Kamjenza.** (Radupodawanje wo ſadaŕſtwje.) Schtwórtk 7. makeho rózła, dopołdnja wot 8 hacż 11 hodź. wotmeje ſo na hamtiſim hejtmanſtwje ſa kóżdy pręni ſchtwórtk w mėſacu wotmużłene darmotne radupodawanje wo ſadaŕſtwje. Radu podawa ſadaŕſki inſpektor wokrjeżneho hejtmanſtwa. Dopomina ſo jenoż na wubranje pſchiſłódnych ſadowych drużinow ſa błiſke ſadźenje, na wobſtaranje ſchcżehkow wopraſnowych drużinow k pſchecżehżenju mjenje hódnych ſchtomow a na mėjenje ſchkodnikow w ſomje. Też na wſchitke hewaſke ſahrodniſke praſchenja podawa ſo rad roſjaſnjenje.

S **Kamjenza.** Kamjenſke żandarmiſtwo woſjewja, ſo je knjes żandarmſki wyſchiſchi ſtrażmiſchtŕ Sołodym ſo botu dołaſt teleſoniſke pſchiſamknjenje pod cżiſłom 331.

S. **Kamjenza.** Wokrjeżny ſwjaſk Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa naſ proſy, ſo bychmy woſſewiłł, ſo ma pſchi wužiwanju thorohneho automobila wokrjeżneho ſwjaſka klaſaŕ woſa poſtajicż, hacż ma ſo k tranſportej pſchewożoŕ pſchidacż, a ſo ma ſo klaſaŕ woſa też ſtaracż ſa położenje khoreho do woſa a ſa jeho wopuſchczenje woſa na poſtajenym mėſtnje. Wjednik woſa je jenoż jako t a ŕ k i pſchiſtajeny a ſawjeżeny a njeſmė na nu pomocnych dźełach wobdźełicż.

S **Nėmzow pola Wojerez.** S trajnej ſymu hroſy też wokolnym zyhelnicżom bjeſdźełoſcż. Pſchi ſnježy a ſmjerſkich pſchikhodża jara malo zyhelnowych ſkałkow. Tohodła ſo boja, ſo budże ſo w zyhelnicżach na někotre tydźenje dyrbjeć ſ dźełom pſcheſtacż, ſchtož ſo mnoſze łta wjazy njeje ſtało.

S **Wojerez.** Na ſobotnich pſchi ſwinjazych wikach bėſche 109 proſtatow na pſchedań. To je bźiwało na wulku ſymu pſchezo hiſchcże nahładna liczba. Proſtata płaczachu ſchtuka wot 22 hacż 28 hriwnow.

Na Librowem Grunče.

Roman Terezy Novákoweje.

(Pokračowanje.)

10]

Hóſzy dźenſa dożdża njedźełachu, wotmėnjcżo pſchcżehowachu pſchi mejo a pſchiprawjachu ſo k połodniſchemu wuſtupjenju. Hołzy dźěłachu jenoż, ſchtoż běſche najmużitſche, ſo by ſich mazeſtka njeſtwarjeła a po wobjedźe we wużiwanju wjeſela jim njeſadźiwała.

Lėdma běſche na deſſowanej ſwonicży połduja wołowniks, to poczachu ſo na naſzejſ ludźa won ſtacż, pſchcżeſpolni, ſrjedźeſcha młodyj doroſt, kiż domjazeje hudźoj ſanjechą, ſo by na wuſtupanje ſejinanje kurana do Jerwiz pohladacż ſchła. Wołżoła pak ſoła hatka, pſchi mejo ſtojo abo wożakuchu w korcżnje na ſapoczatk ſwjatocżnoſcże.

A njecżakachu dołho; bórſy ſadumpachu konje, pſched korcżmu ſajėdżeſchtaj wobaj „pardonaj“, běły a cżerwjeny, pſchiwali ſo Pruſchkej Tonda ſako prėni kat, wſchón cżeſtowanſki ſwoblekany, mėjo po boku nożnje a w prawej ruzy naſki ſchćerki ſtarodawny mjeŕ. Bė ſebi jón wot „hnadneho knjeſa doktora“ w Bytrem wuproſył a ſóżdemu ſtawnym knjeſam a ryczerjam, każ je w ſtarych „lejſtrach“ na wopomnjeżcże ſapiſżane.

Do naliwarnje nawabichu ſo pinczniſy (keluśéri) a pſchijimachu wot hajpodiſeje pſchihotowane błeſche ſ rołłku, małe kełuſchki a talerje ſ błeranju pjenjes. Marſkan běły ſwoblekany każ wonii ſe ſchćerkami paſmi pſches wutrobnu, dawaſche jeż ſadk, po boku powiſżnjeny, też ſe palenzom pjelnicż. Na żidow běchu ſo hižo do prędka pſchecżerwiłł a hołzy wobleczene ſa hołzy ſajſtakowachu dźiwoje, ſo bychu jim prawoje ſwėtłe ſukuje połėtowale, a wulke wėnży na hłowach, ſo bychu ſo jim prawje ſacżunowołe.

Cżim dale, cżim bóle ſu korcżnu połnia harvy, hołka a tołka a ſmėcżka, a wonka rżehotachu konje, hołzy na nich wołżachu a praſiachu ſ tſchudawni, łaure ſajėdże tóżdu khwilu wyſche na dróhu, ſo by ſa tym pohladał, hacż hižo jėdże „predaŕ“, młody Skraniſka, hacż ſu herzy hižo hromadże a kotra ſ hołzow ſtoji hižo wuhotowana pſched twarjenjom, ſo by le korcżnje pſchiſłała.

Na łublach a thėżkach mjes tym też njebė najbóle ſmėcżom, haczinjcż dźelo wotpoczowaſche. Tu a tam bohotowaſche po hiſchcże pyn abo wnuk do maſchkaradneho woblėka, a bjowſki ſchnifkachu w komorach, rukhowachu na kubju a ſ ſubje, wuprytujo ſebi paradnu draſtu.

Pola Librez mėſcże Terka najmuſtiſcho. Dopołdnja naježełowowaſche ſwoje ſukuje, łancżiſki a bantу na kołchti; tſiſroſcż wumėnjowaſche ſebi „fordulku“ a ſkużcżize roſpinaſi ſo ſa cżerwjenu, ſo pjeża ke hvėtkojtej „ſchorſchinizy“ (naſchkrobjenej ſukni) budże jej najlėpje pſchiſłuſchaſcż. Wot maczerje wuprożyſ ſej żidżanu ſalu, mėdrje a cżornje ſumuhatu, kotruż běſche ſiara Librowa pſched łėtami ſobu wot „Tyrera“ (Tirolſkeho podomkarja, kiż ſe żidżanymi maczińſkami wokolo thėdżeſche a je pſchedawaſche) ſa nėſchto „reuczinkow“ (cżuſiłky tolet) kupiła a kiż jenoż pſchi ſwjatocżnych ſtładnoſcżach wużiwaſche. Terka wobſtajnje ſłuſchowaſche, ſo budże ſo na kėdżun bracż a ſo ju njelwobſchėdżenu wrócżi, wſchako wė, ſo budże Marzyny....

Terka dźenſa żyła nicżo njepomiſlache, haczinjcż mużachu Librez hižo wot wėczernwſchcżeho dnja hoſcżi, Murowez wnja a cżelu ſ Korouhoje. Starſchej ſotſje, wažniſchej a bóle dźěławej dyżli Terko, wſchitko ſa nju dołaſłałkej; wonej dyżſchtej wėſo też ſ jcżinam a ſ rejam hicż pohladacż, ale njewjeżeſelſchtaj ſo tak jara na to łaż Terka, wėdżo, ſo budże pſchi ſwjatocżnoſcżi wjele młodſchich, rjeſſchich a ſchwižniſchich hołcżatow hacż wonej hicż.

We wulkej ſtwi běſche hižo wſchitko ſ błida wotnoſcżene; jenoż tyżanzu na ſchtli nakopjene tu hiſchcże ſtojachu a potom karan ſ piwom, malowana błeſcha ſ rołłkami a mėſchcżo ſchłeſcżkom. Staraj Librowaj a dźeż ſedżachu ſ Mourowzami na ławzy pod ſwjeżeſakami, ſtarſchej dźowzy ſtaſchéj nadobni na połzy, hornjy wotnjeſołwałchej do cżornoje kuchiniki. Terka ſiecżeſche pola jedneho ſ małych wokrjeżkow na najſiwi a pſched drobnym ſładawkom ſwjaſowaſche ſebi ſ tolerjom ſchnóry granatow, kiż pėdżi ſchemiſetku kóſchle zyle fakrywachu. Dwójzy, trójzy dołhi cżėrwjeny bant, kiż granaty ſjednoczeſche. Pſchewijaja, potom ſaſo njeſpokojnje pſchetykłowaſche rózki trodłkateho ułiſchcża, ſpodły ſale ſtyknjeneho, na pėtnje ſapleżene a ſhłaſkowane włoſy ſtajeſche a ſaſo ſej ſcżahowaſche hnażkam „łoku“ (naczolny powjas) ſ imjerdże cżeżiwjenym łaukom. Wobtiwjerdżowaſche ho a mjeſwożo a wocżi mėjeſche roſhorjene.

Pſches wokno bė widżeŕ wyſzoka poſtawa a kucżerjawa hłowa młodźěcżeho Libry, kiż na dwoje dźěłachu, zyle wobſtrużeleny ſe ſwėłłom połoiſcheho ſtitża, na kotremż wobżeſe nad hnajniſchcżom, ſtekowarjom a ſchrawachom thżeſy drobnuch a wjeſcżiſchi muſchkom.

„Nó, mam tohо ſkoro doſeſ!“ wotwoła ſa nanowy hłoſ wot błida tak mózne, ſo Terzu ſo ruzy ſmjeſeſchtej a Jobk ſ wokna pſchiſchłupi, ſo by ſo pſchebėdżeſt, ſchto ſo ſtawa.

Ty ſo poczinjeſch, jako by ſnajmjeńſcha dźenſa bya ſa ſtarkowu. Haj, ja myſłu, ſo ani ta ſo tajſi cżaſ ſrjedźej njebudże.“

„A njeje dha Terka ſa ſtarkowu?“ wopraſcha ſo cżeſa Mourowa.

„Hdże też to by bya,“ wotmołwi hołcżo ſ hórkoſcżu. „Mėi Hannicżez je wuſtwoleno.“

„Mi ſo tak nėkaſ ſda, ſo je to hižo ſtarſcha holza,“ napſomni Mourowa, wobroczejo ſo k ſwakowej. „Pſches ſtara njeje, je tak ujes naſchej Maŕki a Malinu, — ale ſtarſcha hacż Terka, to tola je,“ pſchiſłuſchedżelowaſche hoſpoża. „Je to holza dźěława, cżicha.“

(Pokračowanje ſczehuje.)

S Bnjow. Wše hšowneš Bšlaćni tudomneje hworuje u piatk jenemu samkarjej f Wojerej mšdowu dutku f zyłej bjesiłej mšdu f jeho kamora w pšchewobšekarńi kradnyli. Wupokachu hnydom polizija. Tola njebješche możno, khrobu paducha dotal wuśledźić. Należnoseć šo dokkadnje šchpituje.

S Wětše Wody. Piatk wječor schmórknu šo autobus 20-kluchu pšchistajenza K. f Kruschwizy, kiž se jechom do Kruschwizy domoj jěchaše. Krótko pšched widzicz hoseženzom w Kruschwizy dyrbješchtaj žebi autobusej, f kotrejuž jedyn f Wětše Wody a druhe f Mutowa, wujšeł. Jedyn f automobilow šo mšodeho cžłowieka schmórknu, jo tutón f kokeša padże. Wón jsama žebi šo a šo hewak hišcheże lóžcho we wobliczu jrani.

S Mirżic. Po wojšewjenju hamtšeko šudniftwa we Wětej Wodze je šo nad tudomnej Greinerej schkleńczerinju cyłnuš wotewił.

S Mošstórka. Pšchichodżeny bu wunżeł Jurij Maaker Kuhbachu do Heinzendorfa za Freystadtskim wokrjesu. Dóżcžaja šahrodniza Hilža Krienez w Mirżej dosta wuczbe za dawałcžiku wuśnoseženje.

S Mużakowa. W wójowej villi hradnišeko Armiskich kwałcžiskich kupjelow wudyri njedżelu rano wohoń. Jako pohnjowa wobora pšchišłowała, kjeżche Hjom zyła šchka we plamjenjach. We villi bydlešchesi dwě knježiże, kotrejž pak móżeschtej nimale wšchu žiwoju nadobu wukhować. Wichi žiwnym śmjerku bóżche haicheże jara wobježne. Wohnjowej woborje poradźi šo sadżewać, so wohoń na šusodnu villu a wocžerwjowcžim wuschereż. Nastata schkoda narunta šo se sawšcženjom. Dotal njeje znate, f kajkeje pšchicžiny je wohoń nastał.

S Jakenże pola Hródka. Schtwórtk popołdnju pšchełapi revěrši hajnik Neuert w lěsu tudomneho kujeho dwora diweju dżiwjerjow. Jako dżiwjerjow tłóchu, druhi pak po hajiskej śpjeczowałche a šo japowědżi, śwoje mjeno praticz. Jałe f pomozu hajnikeho Nieka samó hajnik dżiwjerja hamtšenu pršódkšterjej dowjesć, kdżeż tłóczuje šłamy Zandarmiki mischter Kellner f Hródka w dżiwjerju šłuczerja Maksa Schżu f Wjesti pola Hródka spójna. Rjeno swojeho towarišcha pak wón njepšcheradżi.

Póstniski swjedżeń jednoty „Sokoł" w Budyšinje.

„W raju žorta a wjesela". Pod tuto wabjace hesło bóše Budyska jednota „Sokoł" stajiła swój póstniski wječor, kiž njedżelu w zali hoscenca „Bělcho konja" swjećeše. Žort a wjesele wobknježeše Sokołow, Sokolki a jich hosći. Po zynkach Strnadowoje hudźby wjerćachu so pyšne pory při wjesełej rejcy po swjedźeńskej zali, pyšnje z barbojtymi bantami wudelenej. Jusk a radosć za wšěmi blidami. Hora konfetijowa bitwa howrješe hač do późnjeje nocy a papjerjane hady wšelakich barbow wijachu so wokoło rejwacych a přilladowanych, wšitkich pěknje zwjazujo do cyłka, symbol radosće, kiž jednoćese wutroby.

Wjesele towarstwo powita libićiwy a njespróćeny starosta br. Lorenc a přeješe wšitkim přitomnym dalše wjesele hodźinki při rjanej zabawje. Wón sam a jeho swěrni pomocnicy běchu so postarali, zo mějachu swjedźeńcy hosćo dosć přičiny, so swojcho žiwjenja wjeselić. Předstajenja wotewrichu sokołske sotry pod nawjedowanjom zwjazkoweje načolnicy sotry Sudakec z Komorowa. Předstajichu dobrej zwučowani. Za nimi přikładny slawny „sportski klub ćichi Michał z Bamboric". Dźiwni ludźo dokonjachu najdźiwniše kusy. Jim też připadże prońe myto, woschny auto — snadź za 25 pj. Na jewišću wustupi sotra Šołćic z napomínacym hrónčkom a bratr Hondruš z Komorowa z wustupje přednjesenymaj basnjomaj, kiž běše bratr Sewčik-Komorowski zbasnił. Z radošu widźimy našich Sokołow dźełać na mnoho wašnje za swój narod. Sława jim! Też wučeni ludźo njepobrachowachu, samo profesor, kiž so na ptaki wusteji, běše přišoł a měješe wulkotny přednošk wo najzajimawšim ptaku, wo Serbskim Sokole abo kaž jedn hłubokowučeny profesor po łaćansku mjenowašo „Falco sorabicus". Bratr Měrćin Nowak to wulkotnje dokonja. Dobu sebi wutroby, dokolž njebojazuje wěrnosć rěčeše. Też jako duch njepokojı renegata po smjerći jara wustojnje ze swojimi sobuduchanji předstaji.

Po wotmělnjacym programje wotewrichu serbske roje dalšu zabawu a při wjesełej towaršnosći minychu so přeruče krasno hodźinki zdobneho serbskeho zawjeselenja. Strowy duch bydli w strowych cžłach našich Sokołow. Serbscy młodźency a serbske młode holcy, kiž sće w Budyšinje, zastupće do rjadow Sokolstwa, tam sće derje skhowani. Wšitkim wopytowarjam rjaneho póstniskeho wjesela Budyskeho Sokoła wostanu njezapomnite hodźinki połneho žorta a wjesela.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 5. małeho rožka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

Dollar	4,210	100 pólsk złotych	47,125
jendźelski punt .	20,41	100 čěskosł. krónow .	12,469
100 šwajc. frankow .	80,945	100 franc. frankow .	16,445

Barlinska burza sapiša wječera wšchelake kursy. Naschtódk šo sašo škrućzowachu. Na wikach f dołżenymi a kupowymi šćežinami kursy wopruschczowachu.

Na produktowych wikach bě wobstatk šašo jara šwadny. Kaczinum šo wošebje za poidźiske termije trochu šebschu. W hotowym sorujo jenož rožku zeznak 5 pj. šcho pšchedawachu. Wječera wlaczske zentnar

w Barlinje:

pšcheńcy 10,75—10,85 hr., rožki 10,30 hr. hacž 10,40 hr., jecžmjenja nałtnjeho hr. 10,90—11,50, nasymkeho 9,60—10,10 hr. wowša 10,10—10,40 hr.

w termijnowym wikowanju:

za měrc: pšcheńcy 11,50—11,45 hr., rožki 11,20—11,18¾ hr., wowša 11,15 hr., za meju: pšcheńcy 11,85—11,87½ hr., rožki 11,66¼—11,65 hr., wowša 11,65 hr. za julij: pšcheńcy 12,32½—12,30 hr., rožki 11,70—11,67½ hr., wowša 12,11¼ hr.

w Drježdżanach (piatk):

pšcheńcy 10,80—11,05 hr. (10,80—11,05 hriwnow), rožki 10,45—10,70 hr. (10,45—10,70 hr.), jecžmjenja nałtnjeho 10,50—11,25 hr. — (10,50—11,25 hr.), jecžmjenja nałtnjeho 11,75—12,40 hriwnow (11,75—12,40 hr.), wowša 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

Pšchistajcja:

Cžu do domu, Schneider, paedagogium w Niśkej.
„ Hoseżcu, Pawoł Schołta w Mużakowje.
„ Jeżikowa w Hródku, Janowa haża 2.
Wotpołu starschu, do Wojerez, Bleichgäßchen 3.
Jenkrišteho, Hebik w Kobjelni wola Mużakowa.

Na pschedań:

Sauki, Johanna Pěčzyna w Niśkej.
Kantaj holczazej a pachołazej, we Wojerezach, Dolha haża 27.
Wuzy małe italške, małe „mile fleur", a hłubrate italške bratraj Valking we Wojerezach.

Ssudnišzy na pschepadżowanje

wutoru 6. małeho rožka 1929:

Njebjeležizach, kupzy seidu žo dop. w 10 hodź. we „Serbšćej gryschcze": hnjawa, schkleńczany wóš, Niśkej w hoseżenzu „K hwězdże" dop. w 10 hodź.: bišej.

Wulkich Sdżarach w Strembelez hoseżenzu dop. we 10 hodź.: motorske koło,

schwórtk 7. małeho rožka 1929:

Wojerezach w hoseżenzu „K měrku Drježdżany" pschipołdnju w 1 hodź.: 500 zigarow, meblowy wóš, meble, brašcha, hobanka, 5 garnituraw ložowych schałow, 3 samkaške a 2 kordowej wobleka,

Hošnizu w Kujawiz hoseżenzu dop. w 10 hodź.: wischelake njedżelske wozy,

Khrjebi w hoseżenzu pschiw. w 12 hodź.: pišanški stroj, we Wukrancžjach w Meldźiz hoseżenzu pop. w 4 hodź.: šwinjo 1½ zentnarske, schkleńczany wóš, žonjazej kolesy, mužaze kolo.

w Budyschinje na šudnišwje dop. w 10 hodź.: meble, [illegible] brašny, hudźone stroje, bedżenki, pišanške stroje, [illegible] nan pianschowe cheneży, wožowinski auto, [illegible] swobodneje ruki: motor, wischelake na pol hotowe [illegible] kola a tuch dźele, pężowa lampa a wischelake [illegible] dźele.

Konkurs

[illegible]3 nad samoženjenom wotkwarja f kwarenjowni Bawoła Schołty w Delnjej Hórzy cžo. 27 je šud, nacżene wujednanje wobkruczjnoschi, hótrejž.

Skarowe denješe.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Zanecho pschemišzenja, wobrot šnadny wostanje.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pšched hodźinu pschi dotalnych płacžiznach.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a waljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacžizny po złotej hriwnje.

	4. 2.	2. 2.		4. 2.	2. 2.
Pšeńca	215—217	215—216	bunv	21 00,00	21-23 00
rožka	206—08	207—09	woka	26-28,00	26-28,00
nal. jeńmjeń	218-23	218-237	módre łupiny	15-16,50	15 16 50
nazymk. jeńmjeń	192-202	198-202	žołte łupiny	19-20,00	19,50
wows	202-208	202 208	zeradella	—	—
kukurica	230-240	230-240	raps. wosušk	19-20,80	19-20,30
pšeńc mukа	26-29 75	26-29 75	lany wosušk	25-25,20	25-25,20
rżana muka	27-29 60	27-9 60	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,10	15 10	bórnj. kruški	18-19,20	18-19,20
rżane „	14,70	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lanc synjo	—	—	rżana słoma	1,10-1,50	1,15-1,30
hróch	40-46,00	—	pšeńč. „	1,00-1,20	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,35-1,55	1,35-1,5
pjeluški	22-24,00	22-24,00	ječa „	1,15-1,35	1,15-1,35

Drježdżanska burza (4 II.).

Pšeńca	216-221	běrnjace kružki	22.00-22,20
rožka	209-214	pšeńč. wotruby	14,80-15,20
nałětni jeńmjeń	235-248	rżane wotruby	14,60-15,80
nazymsk. jeńmjeń	210-225	pšeńčna muka	41.00-42,50
wows	215 220	rżana muka	32,00-33,00
čerwjeny dźeceł	145-155	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	233-235	hróch	-
suche truhańki	15-15,60	cokrowe truh.	-

Płacžizny ręznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

4 februara.

207 woł., 281 byk., 334 jałoic. a kruw., 607 ćelat., 631 wowc., 3146 swini.

Płacžizny za

woły: 1. 53—59, 2. 44—49, 3. 30—40;
byki: 1. 50—56, 2. 45—49, 3. 39—43;
kruwy: 1. 47—51, 2. 37—43, 3. 27—32, 4. 22—26;
jałojcy: 1. 53—57, 2. 42—50;
wowcy: 1. 62—68, 2. 52—60;
ćelata: 1. 72—78, 2. 60—70, 3. 55—58;
swinje: (přez 300 pt.) 77—79, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 73—75, 4. (160—200) 72—73.
Raney 67—71.

Z Łužicy.

* Se Zitawy. Pschebywdu pschewyschkowskeho dejstadowcho hamta w Zitawje, knježeschtwowy hdźiwnyschtowski rada Langa bu 1. małeho rožka do Drježdżan pschechadżeny. Na jeho mjesno pschińdże wupisczi knježeschtwowy pschewyschkowski rada Eisenbach f Budyschina.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Riśy. (Wot hrajtanja do žmjercze.) W Nowet Wšy pola Riśy hrajkasche žebi 10 mężazow stary žynk murjerja Schefflera z tkaninowym šwerjatkom, kajtež je dźerżi rad maju. Hólcži wuczahny tkańczinje schkleńczane wócžko šwerjatka, kiž mějesche na špódnjej stronje tónczk. Djerżo tutny schkleńczany kołoch do hubki. Macż, kiž na jeho wokanje pschihwata, njemóżesche wjacy sadżewacż, so by schkleńcza do dychnizy šunu, so dyrbjesche go wbohe djerżo sadujcż.

* S Barlina. (Schésć krwawnych wustupow.) We nozy na njedżelu a njedżelu šamu dóżdże w Barlinje na schésć městnach ke krwawnym pukam a wustupam. Dwě wošobje buschtej morjenej, schtyri cžełko franjene a dwě lóžscho.

* S Barlina. (Dwaj tydżenjej morwa w žiwym bydlenju leżała.) Schtwórtk pschipołdnju 77 letny wudowu Marju Winnigowu w jeje bydlenju na Antkamskej dróhy 35 psched kachlenej žedżu morwu namakachu. Lékar špójna, so je psched nóżdże dwěmaj njedżelomaj Boża ruczka stawnischu šajała.

* S Prahi. (Khripa a šadnischnica.) Prażska měschczanska wyschnosć je schwórtk wobjamkła, so maju šo dla pschiběrajcych khorjenjow schulerjow na khripu a šadnischnizu (šidpterizu) wschitke Prażske schule hač do 6. małeho rožka šawrjecz. W tutom cžašu maju šo schulske jitwy wuczišcžeć.

Sula za njewěsty.

—W Marienthalu pola Eisenacha dżedża nawjedowaze wobšoby šozialno-paedagogiskeho žiwjenja wérnju schulu šo njewěsty pschiprawicz. S nawjedowarku tuteje myślicžki je šnata paedagogiska autorita Lina Lejcune. Wotmyślany wustaw drje w Nemšskej Hischcze njesmeje žiwoho runjecza. Samér kursow, kotrejž budu šo tam posticzcz, je pschichodne wjedniuju šamostatneje domjaznosce powuczicz a roswuczicz we wschittim, schtož šuiwuje f domjacym hospodarjenjom, hajenjom žiwóbneho žiwjenja a wocžehnjenjom a wothladanjom dżeci. Schula sapocznje swoje dżeło f poschwjeczenjom tydżenjom wot 28. měrza hacž do 4. hapreje.

Hamtske woz ewjenje z Budyšina.

Do regiira hublowcho prawa je šo dżenża sapiśało, so ratać Arnoscht Guda w Nakojdach nima prawa šejadowacż a wuživacż samoženje šwojeje mandželskeje Hany Marje rodż. Korczmarjez, każ bu f mandżelskim šrěczenjom 1. februara 1929 wuczinjene.

W Budyschinje, 2. februara 1929.

Hamtske šudnistwo.

Nawowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje sa jutlischu krjedu: Wostanje syma a rjenje, druhdy šewjerjate. W Jendżelskej rjenje ale mile.

W němskim žeżmje je šo pschišłało k pschemyślowemu porjadej sa rjenżeżło w druhim a tżeżim cżitanju pschecżiwo kłosam komunistow pschišłak. We wubjerku wunamjenje postajenje, po kotrymž šmědża mischtrozo dyrbjenischich jednotow šwojim šwołowanym jednotam jako šobuštatny pschihłušerjej, je šo wobnowiło.

*

Haczrunje su wjedrawuživomi hižo pšched nékotrymi dnjemi lubili, so šurowa tschéżkanja wotmjakuje, je šyma tež hischcze dżenża knježeżtwo wobtrowała. Do Aranżowjeże a Italże, hdżež bě popuschczita, je šo šnowa wróżiła. W połnóżnej Italżej maju 10 stopnjow šymy. Hischcze šymniżcho dyżli we Lużicy je w cżeżkoslowakskej republiży. W Budyżewizach a połodniżchich Cżechach thermometer njedżelu rano 37 stopnjow šymy pokaśoważe. Wosiy żeleżnischi cżahow šu na šwojich tżeżiżcżach hušto k schénam pschimjerże a šu šo dyrbjale je šmóżnjami a paru wottacz. Wolij w podwalzach šamjerżuże. Tež woda w tendrach lokomotiwow šamjerżuje, šo šo wone rospuknu.

*

Na Hradżanach w Prahy je šo mjes audienżjej a tróżnej šalu f wuhnjom jena hrjada šapalika. S hrjady šo wohenj na schpunbowanje a żylu śżenu wupschestrě. Druha śżena dyrbjeżche šo potorhacz. Smutkowna nadoba pschedstżiwy pšched tróżnej šalu, nékotre wobrazy, šobeliny a tapety šu šo śniežże.

*

Na bżym duju chineżzy handliżo filialu chineżeże żtaniże banki w Cżenczinu nadpadnychu a wurubichu. Schtyrjoch hankotnikow morichu. Rubżeżnży njeżpóżnaż ži cżekanychu.

Jězba do nicc.

Wopyt najhłubšich podkopkow na semi.

We tym pisče jendželšti spisowaćel Henry Colliš:

„Jantki hród" — Johannesberg —, kiž bě pšched 40 lětami hišće male žydlišćo rjankow a šlotow, na dźenža 160 000 běłych a 150 000 barbojtnych wobydlerjow. Je dyle moderne město ſ pišlowym dźełom, hdyž bohaćkojo wobsedźe so žiwja a ſ prošchelškich kwartěrow, hdyž so ſ dyrdomdejnikami ſe wšěch rožkow świeta měrwi. Tam w „Fordsbourg" su wschitke rady nasćesje semje sapinjene. Wobstaće města šwituje wusko se šlawnymi šlotymi podkopkami. Dźeń jako dźeń wopuščeja tysacy běłych a čornych město, so bychu w jeho blišćosći hłuboko pod semju dźełali. We „Village Deep namakaju so najwjetše widźenuse dźěła.

„Turf Shaft" je najhłubša podkopka zyleje semje, jeje najhłubšcha póda leži 2286 metrow pod semju. Dźěło nawjeduje mikody Dana, nječuje so „underground manager". Jako hišćeze njedorošćeny hólčec ćekaše ſ domu, dyrdomdejka žadosć ćěrješe jeho do žiwota a łkončnje šrafy do južneje Afriki. Tam je so pšches swoju wuschikrosć a nadrosć hač do swojeho nětišćeho sastojnstwa pšchedobył. Dźensa komanduje 300 běłych a 300 domorodnych. Na tutcho „wšchehonduzneho wobknjerja podsemje", kaž jeho rjerjo słota njemaja, wobroćił so spitzowaćel.

Dowoli jemu jěšu do podsmóła a dźěšće so do wobleńanje dźełaćerjow pšchedrjećejšej. Dosta ſ wolijom napitu jupu a gumijowe jehłanje, pšchirej hłowu ſ ćapku a nastupi najrosbarjenšchi puć swojeho žiwjenja. Stydny so do jězbneho stoła, kiž ſ rjadej żelezjnych klětkow wobsteji — jena na druhej —, hdyž maja 70 ludźi kuma. Durje so sawrjechu", tak pišče Henry Colliš, „truba zatrubi a je njewšchednej spěchotnosću jězdźechmy do hłubiny, ſa njenschimi 2000 šmygnjow (pšches 600 metrow). Pšchi 4000 šmygnjow sastanjemy a wustupimy. Wschudźe žehla so elektriske lampki, ſcěny su běłe kaž wapno (kalk). Tu je syma a wšójne. Wobras njepospišća ničso bojasnjeho. Mam tajše spodźiwne zaćuće kaž po prěnim lećenju we Kiadle.

Hdyž běch jej chłodu wobkładał, pšcheprošy mje wjednik k dalšnej jěšbje do hłubiny. Pšcheprežimy ma ſ chi n u ſ k u h a l u we wulkosći wjesnje zyrkwje. Wobdźiwam dwě giganćiſkej powětrownej klumaje ćěrjenej pišćos elektromotoru, podwiatej tšyk (Sauerstoff) do nižšich podkopkow. Pod wuhłom na 45° jědźemy dale do hłubiny. Hdyž běchmy w 18. poschodźe, pšcheſtupichmy hišćeze raz a dale dźěše hač do 32. poschoda. Tu su ſcěny ſ dynamitowymi patronami wutrkane a žehle (Zünder) bižo zapalene. Dźěłaćerjo wopuščeja rumnosć a m uzy rosbuchnja patrony. Hdyž so dźełaćerjo nałajtra wrócza, wjerzeja dale dźěry. W 32. poschodźe dostanjemy karbidowe lampy a wječemy so pšches chłodu ſ juhu. Tu je powětr šedy ſ hnjećenju. Bluka nježnjosć ſalehuje dych. Wjednik mje warnuje, so ſcěmy pšchimnjeć. Mokćajšiſu, kiž je ſcěnow ćeče, je najšerjoši jed, kotryž chemija znaje, njewonjazy ćišty zwan. Krjepka tuteho jěda na kwalwinu ranu dobaha, so je człowjek hnydom mortwy.

Ćežki, cjopły powětr leži kaž wołoj na hrudźi. Ssotsy ſwoju wutrobu biež a łupam so *wopravdźe* w poće. Pobrenske ruce je tak łysne, so ſwoje ſlowo njeſłyšidych. Njewobpschimnu, kak mógu ludźo w tutej heli swojom hodźinow dźełać. Sekłamy ćerjódku dźełaćerjow. Jich napohlad je hrózny, žu dołha nahi ſ roskubanymi włosami a ſ krewju podeńanymi wocoma, mašani a pschepoćeni błotkaja po chodbach.

Nětko ćakča na nas jěšba do najhłubšcheje stajnje. Jědny wós dowjeze nas do 38. poschoda, hdyž elektrizka maschina so prózuje, njeſnjeſkšiwy powětr trójchu wohłóbnicź. Smy na póde najhłubšcheje podkopki świeta. Je mi, kaž by do wulkeho pschestrěna ſaiwalenj był. Cjopłota je tak njeſnjesełtwa, ſo dyrbju na ſo dźerżeć, ſo njebuch draſtu ſ ćeła ſwotłorhał. Tſi wulke maſchiny, kotreż ſtłóčeny powětr podawaja, dźełaja pokuje. Jich wuće ſjednoćuje ko ſ podſemſkim hrimanjom, ſo jenemu pschi wuſchi bdź. W tutej heli dźełaja dźeń woje dnia 12 koſtrow pod dobładom dwojich běłych. To je fantaſtiſka hra, kotruž jenje njeſapomnju. Pšchi ſapotatej ſwěcy karbidowych lampow hibaja so njewjeſcke postawy, kotrychž ſcěn ſo na ſcěnach jewi. Morjaca cjopłota, ale hórſchi hišćeze je wupot ćornuchow.

To je wobras ſe Dantowoje hele. Cźuju, ſo njemóžu wjazy wudźerżeć. Spěchnje wróćo do horniejšo świeta! Wšednit hišćeze chze mi nowe klumpy w 37. poschodźe pokałaćeć. Maſchinſte rumnoſće błyſchcza ſo w elektriſkej świeży, wſchu je ſe ſelesom betonezorowane. Tu je telefonſka ſtazija wſchitkich podkopkow. Nětko wjeſemy ſo horje. Podſkakuju ſo pſcheceſelnje pola wjednika a wjeſelu ſo rjiſche, ſo ſymu beli wuceſerkwy. Mje hłubokow hnuja tuceſi ludźo, kotrjž dyrbja leto wot leta pod helſkimi pomjerami ćeſtowe ſłoto rycź."

Zabyćiwosć pri dobrym pom'atku.

Rospjerſcheny profesor, kiž wſchudźe a ſtejnje ſwój pschedsedźeſtwo ſtejo wołaji, haj, łujto doſć hiſchće na wažnſtiſche wězy ſabudźe, nima nihdy na hnidy ſabjeny pomjatk. Wo Momnjenu powěda ſo, ſo mjena ſwojich dźeći njewědźeſche, ale jeho bohrſti duch ſnajeſche njeličomne jenotliwoſće, kiž jemu ſmóžnichu doſpołny wobraz wo romſkim ſtaće a romjanſkej kulturje podaċ, kaž žadyn druhi człowjek na ſwěcy njeſnjeſe. Kedźbliwosć twaċeneho je tak doſpołnje na wěſte wězy ſłożena, ſo ſo druhe jenož periferije ducha dótkaju a ſo lohko ſ koła wědomja ſhubja. Nowoċaſna ſłychſlogija (ſłuſchowdba) je jenotliwoſći pomjatka a wobſcbite pſchiċiny, kiž k ſabyċiu wjedu, wuſlědźiła.

Kak ħuſto ſłyſchimy ludźi ſporjeć, ſo maja ħubjeny abo ſłabý pomjatk, ſo ſo na to a tamne njedopomnja, na nječaſke mjeno, adreſu abo njewažne wuċeńenje, ale njedźiwajmy toho móże pomjatk tutych jabjeżiwych najlepſchi być. Muż, kiż ſabudźe liſt do kaſchćika tyknyć, kiż je jemu žona ſobu dała, budźe ħnadź ſebi wſchě mjena, wudběłowańſkich koni ſpomjatkowaċ, kiż ſo pſchi wuběhowanju wobdźěła, na ſotrymuż je ſ pjenjesami ſaſimowany. Pſchećeſel, kiż na wſche ſłuby ſabywa, dopomni ſo we wſchěch jednotliwoſćach na motorſke koleſa, kiż je wobdźiwał, móże ſo na kóždu hru pſchi poſledniim ſchkoże dopomniċ a je wo pſaċiſtnych najnowſchich wobleſkow doſpołnje wobhonjeny.

Kak pſchiħdże nětko, ſo człowjek nješchto tak derje wobhowa a druhe tak lohko ſabywa? We podwědomju człowjeka ſo nješo njeſabudźe; wono je wulko ſkładowniſa, we kotrejż ſo wſchě dopomnjeńſće wobrazy khowaju, kiż ſmy hdy ſapſchijeli. Ale naſche wědomje khowa w tutej „ſkładowni" wſchitko, ſchtoż ſebi njecha ſdźerżeċ abo ſchtoż pſches pruċowanje njeje nawuknło wobkhowaċ. Tute we podwědomju ſahrjebane wobrazy dóſtanu ſo nětko ihnjeńe, hdyż ſo naſ něchtó ſa nimi praſcha, a mnożemy drje wjer, ſo je tuto ſarjadowanje mudreje pſchirody, kiż je nam jabjeżiwosć darila, jena ſ najwjetſchich dobrotow. Naſtine a ſrudne podawki, kiż bychu duſchu człowjeka hdy kóżdym nowym dopomnjeniu hnuſe, ſo na tute wobſtojnje njemóżnja, japadnu do njewědomja, ſ kotrehoż ſo ſo ženje wjazy njewróċa. Na druhej ſtronje wšěo je to možnosć pomjatka jena ſ najwažnjiſchich pſchiċinkow ſo duchownemu poſtup człowjeſtwa.

Přilopk.

* **Nan a dźerżo ſo ſpaliłoj.** Załoſtnje wohnjowy wo ſbože ſta ſo blisko města Apenrady we Schleſwigu-Holſteinſkej. W Aarupje wotwali ſo dom khěžarja Sprotta. Małe dźěćo ſadušiły ſo we plowjenjach. Też Sprottowa nan ſo ſaduši. Pſchiċina wohnja njeje hišćeze znata.

* **Francowſka zyrkej ſo ſapſpyta.** S Toulouz ja ſo pisało, ſo je ſo w mješće Maßlace w Pyrenejach zyrkej ſ mnożnym hrimotom ſapſpyła. To ſta ſo w nozu. Podatk je cyle spodźiwnſchi, dokelž doſtał njeběžki ſarjoch ſnamjenjenje wobkedźowali, kiż bychu na ſapſpynjnje pokaſowale. Zyrkej běſche znata, dla ſwojeho wurjadneho bohatſtwa ſlotych a druhich drohotnych ſudobjow, kiż pokhadźuchu je ſaſtnſchego hrjebjeneho wéka.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć". Njedźelu 17. mal. rózka wječor 1/2 8 hodźin wotměwa so pola Stangec lětuša hłowa na zhromadźizna. Wšitke sobustawy, aktivne a pasivne, maja pritomne być. Předsydstwo.

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma srjedu 6. februara 1929 wječor z dypkom 7 hodź. pola Kralec zhromadźizmu. Dla ważneho porjada wšitkich lubych towaŕšow cyle wěsće wočakuje. Dla wšelakich pričinow je ta zhromadźizna srjedu 6. februara. Předsydstwo.

Budyšin. Naša jednota „Sokol" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaŕšowni na Hornčerkskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica" wuhotuje njedźelu 10. februara swój swójbny wječor. Njedźe kóżdy sobustaw z prawje wjele hosćemi přiwjesć. Zastupne kartki su pola předsydy k dóstaću. Njedźe sebi je dowěrnicy tam skazaja a dale rozdźěla.

Našim sokolskim jednotam. W bližších dnjach ćišćo so nowe kwitowańske bloki za pokładnikow. Njedźe sebi kóżda jednota je hnydom skaza, dokelž pozdźo so žana tajka tunja składnosć njebudźe.

Jednaŕ S. S. Z.

Hłowny redaktor a samolwity za politiku: [illegible]
Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dźěkan w Budyšinje.
Awnošt Bart w Brězowcu. Za nawěršćik: [illegible]

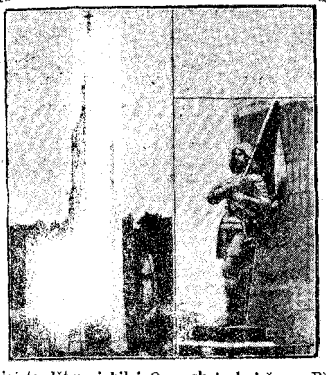

Pjećstołětny jubilej Oceanskeje knjeżny. Před 500 lětami běchu sebi Jendźelćenjo Francowsku podćisli. Tehdom staji so na čolo francowskich rycerjow pastrka, młoda holca, w Domery w połońšej Francowskej rodźena. Francowozjo Jendźelćanow zbiehu. Woldobychu jim zaso twjerdźiznu Orleans. Tehdla mjenowachu tutu holcu „Orleanska knjeżna". Z dźakownosću natwarichu jej w jeje ródnej wjesey Domery kapalu (z lěwicy na našim wobrazu.) W Parizu postajichu jej pomnik, jeje postawa (hl. wobraz zo prawicy).

Wotewrjenje wobkhoda

Z tutym podwólnje wozjewjam, zo sym **na Kubšćanskim dwórnišću** w prjedawšich rumnosćach firmow A. Lorenc a Rich. Jakob wotmožku wotewrił. Porućam

wulkie, wapno, cement, picowanske a knojenske

a kupuju a předawam

žito, bčrny, syno a słomu kóždeje druziny.

Prošu, zo by so prjedawšim firmam spožčena dowěra też na mnje dobroćiwje přenjesła a porućam so

z počesćowanjom

Gustav Bombach w Kamjencu

Skład w Kubšicach

Telefon: Pomore 206 a Budyšin 2909

Gumijowe twary za žony a mužow wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, mšenc, wobwjazki a tajke přez wutuwanje. Wobroće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Sulerš. wrotami 9

K nohstnickim

najl. nauku „Kaiser-Auszug" punt jenož **25** pj. porućuje

Karl Kahrowc nask

Sobotu rano je so

kord z tworami

namakał. K wotewrjenju w Małem Wjelkowje 5k

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowaŕske towaŕstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z rjanych a pšenčnych wotrubow, rajsowoje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlepšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihafni" w Budyšinje skaza. Wukładźa měsačnje a płaći stwórćeńcje 2,60 hr.

Hypothekí

na leżownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłačenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje druziny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych nadobnostach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hornčerkskej hasy 11 Telefon 3696

Wozjewjenje.

Činimy našich woteběrarjow **w Khróšćanskej wokolinje** na to kedźbliwe, zo Khróšćanske wokrjesne městno wot 1. februara 1929 wjacy njewobstoji. Knjez Pawoł Horbank we Khrósćicach čo. 33b nima potajkim wjacy prawo, za nas skazanki přijimać a wuwjesć, kaž też pjenjezy za nas zběrać.

Direkcija měšćanskeje milinarnje w Budyšinje

Britwje, truhanske aparaty a nožki, :: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlepšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa a točenja na Třešlanskej dróze 4

Wozbila točenja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho grata.

Pućowacych a zběrarjow ja won njepośelu.

Přiloha k čisłu 30

SERBSKE NOWINY

Wuhory, 3. februara 1929

Posedźenje wokrjesnoho wubjerka Budyskoho hamtskoho hejtmanstwa

pónjelu, 4. maleho róžla 1929,

Do tutoho pohedźenja wobhladowachu hebi zhromadźowany wokrjesneho wubjerka fórku towarstwa za pschehladowanje a zlawiśny Hornjeje Łužicy w měšćanskim muzeju.

Pohedźenje wotewri knjes hamtski hejtman dr. Siewert w 1 hodź. a zdźeli najprjódy wschelake dopisy, mjez kotrymiž běše dźak jeneho turnarskeho towarstwa za dostatu pjenježnu podpjeru. Schlit domisny dźakuje so za dar 50 hr., kiž dosta pschi składnosći swojeho 20ćišneho wobstaća. Dale zdźeli knjes hamtski hejtman, so měsachmy we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa 31. decembra 5033 dźěłakonjemějazych, kotřiž dostawachu podpjeru za dźěłakonjemějazych a 104, kiž dostawachu krijowu podpjeru. Hač do 15. januara t. l. powschitschich so liczbje na 5759 a 123.

Nowowólbowi do dawkowych wubjerkow lětha njebudže, sajtowski cząs dotalnych wubjerkownikow podlěschi so hač do 30. junija 1930.

Wólby dowěrnikow do wubjerkow za wólbu zawnikow a spischipahanych w lěcze 1929 stanu so we wokrjesnym hejmje (Bezirkstag), kiž so sendże w haprleji.

Dźěsche wurabjowanje zadasche hebi dodawk k porjadej dawka na korczmarske konzehnje. Hižom prjedy je so ras namjetowak, so měł so tutón dawk snižić a dozwla jeho najnižische hranicy. Słónčnje so należnosć dawkowemu wubjerkej k dalschemu wobdźělanju pschepoda.

Telefonowa pschiprawa na hamtskim hejtmanstwje njedosaha wjazy za wobkhod nalcheho cząsa. Knjes hamtski hejtman namjetowasche, so by so wokrjesny wubjerk zahanje k należnosći wuprajił. Ssobustawy wokrjesneho wubjerka so zahanje za nowu telefonisku pschiprawu wuprajichu a hamtskemu hejtmanstwu dalsche kroczele pschiporučichu.

Dale zdźeli knjes hamtski hejtman, so so wokrjesu na tydźenju za sadźowanje sniesbożenjow wobdźěli. Powuczowanje stanje so se strony powokańskich družinowow. Też wokrjesny schulski hamt je schulam wobdźělenje porucił. W swisku ze sadźowanjom sniesbożenjow powě knjes Pětšk, so schofer Běło-Wodźanskeho autobusa pjeza njewobhladnitwje jědźi a so ma so to pscheměnić w sajimje wěstoseje na dróhy.

Wokrjesny wubjerk dowoli 1. dodawk k wjeseenemu zakonej wo darmotnem khowanju mortwych w Holeschowskej gmejnje, tohorunja 1. dodawk k wustawje Dźěžnicanskeje gmejny. Wón dowoli też, so so 1036 kóžnych metrow wulki zahon Ledźworjeczanskeje gmejny wschitkim Wulko-Wožyczanskej gmejnje.

Wubjerk pak njedowoli, so so ležownosć njes Nowowiesczanskej gmejnu nad Schyrjejwju (88.3 arowy) z Pokpiczanskim stotnym hajnistim rewérom (1 ha 37 arowy) wumóni, ale hamtske hejtmanstwo ma wumóńenja hischcze pschewuhowacz.

Sesshowanske rosmnoha wo rosdźělenskim kluczu za srědki ze statneho sonda za twarjenje bydlenjow w lěcze 1929. Penezhódnje so pschija, so so postajene 481 000 hrivnowy na 42 bydlenjow rosdźěli.

Požczonki se schkodowanja z wulkej wodu we Wjelećejnje běsche dalschi dypk dnioweho porjada. S njeho wuhkadźa, so ma Wjeleczin hischcze nětdźe 108 000 hrivnow na finanzne ministerstwo zaplackeć. Tutón pjenjes ma wokrjesny swjatk hač do 10. februara zaplackeć, potom pak pschecziwo dofinkam we Wjelećejnje se wschej mozu zakroczi. Knjes Richter z Wjelećejna kritisowaschе z wótrymi słowami sadźerjenje finanzneho ministra, kiž hebi pjenjesy

wubjerk, so so hischcze raz na finanzne ministerstwo wobroczi dla nětčišcheho a posdźišcheho placzenja, so by so tuto hischcze raz wottorczało.

Wot kreditow za žymjenja a hnojiwa z lěta 1925, za kotrejž wokrjesny swjatk kutuje, ma so hischcze 47 230 hr. doplacziczć. Wobsamknu so, so so tuto rukowanje podlěschi.

Pschedležejschej dale prošnje wo korczmarskej konzehnji. Wubjerk dowoli prošnju Marty Bernhardtoweje we Wulkej Dubrawje, jenoż podźělnje dowoli prošnju Hany Scholczinje rodź. Kurzez w Sezjizach.

Wo wjeseenym zakonju Wjelećejskeje gmejny wo zarunanjach za wobhladowanje skot a mjaza so na blížsche jednanje wottroni.

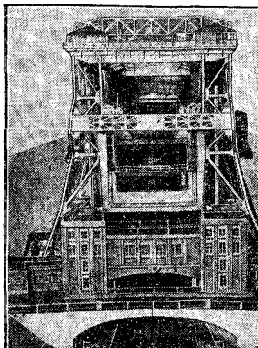

Najwjetše łódźne zběhadło při Hohenzollernskim kanalu z Barlina do Sćećina. Pola Wulkeho Finowa je wulki spad. Dotalne připrawy wjacy njedosahaja. Tuž hotuja so nowe zběhadło natwarić, kotrehož modell horka podamy.

Trockija z Ruskej wupokazali. W lěce 1917 założi sobu sowjetske knjeżerstwo w Ruskej. Dokelž bě žid, njeńerpjachu jeho dlěje w knjeżerstwje, z kotrehož su wšěch židow po něčim wukusali.

Wokrjesny wubjerk dowoli wustawki wjesnej khudobnej swjatk za Ssulschezy a Hažlow, dale dowoli, so so schcheżka pisches zahon čo. 211 Wónjeczanskeje sahusnjeje knihi zahnacz hmě.

Na to rosłoži knjes hamtski hejtman dr. Sievert program za twarjenje puczow. Snate wschak je, so dyze wokrjesny swjatk pucze do tšoch zjadowanjow dźěli. Wjetschina wokrjesnych gmejnow tutomu pschehdewsaczu pschihłosuje. 130 gmejnow je z wotpohladom pjeza kóždeho wumenjenja zhromadnje z pschejatych 114 gmejnow pschcze pak hebi wschelake pschemenjenja. Dožyła ma so 140 kilometrow puczow do wyschšich zjadowanjow pschedwsaczi, 104 kilometrow ma so pohubhnyć z 3. zjadowanje pak do druheje pak do prenjeje. 36 kilometrow ma so pohubhnyć z druheje do prenjeje zjadowanje. Na druhej stronje maju so tej pucze po zjadowanjach snižić, tutych je dožyła 45 kilometrow, z nich 24 kilometrow po pschecżu gmejnow z prenjeje a druheje do tšeczeje zjadowanje a 21 kilometrow z prenjeje do druheje zjadowanje. Na sniženje dyze wokrjesny swjatk nad dźiwarjom. W Budyskim hamtskim hejtmanstwje je 160 kilometrow statnych dróhow. 1500 kilometrow sjawnych gmejnskich puczow, z nich so wobhladuje 1250 kilometrow za pschekhódne pucze. Nimo toho je we wokrjesu 30 mostow njekmanych za automobilny wobkhad.

Po tutej rozprawje wobsamknu wokrjesny wubjerk, so ma so požczonka wo 127 600 hr., kiž bu w lěcze 1926 za twarjenje bydlenjow pschiwsata, do dokhothwilneje požczonki pschewobroczeć. Požczonka powsthi so z tym na 140 000 hr., kiž maju so z 5 prosentami zadawicz a njeho dźi so w prenich 5 létach wupowědźeć.

Pschedležejsche należnosće podpjerarskeho pschikwada pod pschedworuczistwo stajeneho wójnskeho czeńkowobschkodźenego i Rynarje.

Dale so jednasche wo někotrych praschenjach wo wokrjesnej wothladanji na Kidowje. Běsche ko zapodaty wobczežowanje dla hody w zwarjenej mukowej. Pschi pschewotowanju pak so wukopa, so je w Durenbergiskej šeli, kiž je so wuzila, jenož trochu wjazy sulfata namakało, schtož pak njeje schkódne. Druhe praschenje zaběrasche ko z wuholowanjom kalchezowo za semrětkich khowanjow wustawa.

Po dowolenju wjesneho zakonja wo wotwocżinskej nadawku a zaslaranju zawostajenych za dźěłaczerjow Zakonskeje gmejny dowoli wokrjesny wubjerk wjesnu zakon wo wotebranju wody a wo porjadu wodowoho wjenjesa Pluśnicżanskeho-Malescharskeho wodaruskeho swjazka.

S tym słónczi so zjawne pohedźenje wjeczor 1/27 hodź. Tajne pohedźenje so pschihanknu.

Triumi ruskeho filma. — Filmowe města pola Moskwy, Kiewa a w Georgiskej.

Njeje hischcze dlje hač dźesacz lět, so so amerikanska filmowa industrija na runjewon njeběłyskane wasdnje powdźěwa. Psched někotrymi létami nadjeła Amerika nětdźe 96 prozentow wschěch na swěcze zhotowjenych filmow. Tute pschewihnjenje amerikanskeje filmoweje industrije zapocza so po prawom hakle se swětowej wójnu. Niz hakle se zasupom Sjednoczenych Statow do rjada wojowarjow, ale hižo w lěcze 1914 spytachtej, kaž „Nürnberger Achtuhrblatt“ powě, wobě za wójnu rossudzenej stronje, zwjasarjo wjes z wjele wjesnschej wuschikoscu, wuspěchom a pozrědnischwom se strony amerikanskeho knjeżerstwa. niz jenoż z pomozu nowinarstwa, ale też z psches film kam, stawnosć w Sjednoczenych Statach za so bohych. Tehdy zrosczacu filmowe pschedewsacza kaž hriby se zemje, a z rjenjejša, kiž bě hač dotal porunjo dźiwadlu a varietej jenoż

Wbohow a Krónca.

W létach 1767—79.

I.

Léto 1767, 4 léta po słónczenju žydowskeje wójny, kupi hebi knjeni Juliana Eleonora Ernestina z Nožaczij a Jenkez rodźena z Kiesenwetter Wbohowske knjeze lubo a z nim wjesny Wbohow a Krónicu. Tehdola měsecze knjezi sudnik Kschecżijan Ludwik Resch (?) nowe urbarij abo zapiš robocżanskich pschikhtichschnoschow a prawow sestajecz. K temu hebi wón kasa Maczija Konopacza (Matthes Konnabatsch), Wbohowskeho sudnika, a Jakuba Komora (Jacob Kummer), Wbohowskeho pschisudnika, dale Pětra Włocha (Peter Wog). Krónczanskeho sudnika, a Jurija Scholtu (George Scholze), Krónczanskeho pschisudnika. Wyrnjej wjesny hižo tehdy z jenej wjesnej wožadu (gmejnu) bylej, měsecznej tola kóžda zwojeho sudnika a pschisudnika.

S pišma z léta 1779 zhoniny, so je też Wbohowski najeńk Rjeczka pschitomny był, kotryž je „zwěru“ pomhał, hdyž wjesnym dowěrnikam cżeżko padasche, so na wschě te pschihtichschnoscze dopomnicz. Tehdy, potajkim, 12 lět posdźischo, so Wbohowsky a Krónczansky robocżenzo bórschichu, so je knjeżstwo 1767 njeje wschitkich wjesnjanow praschalo, ale jenoż tutych schtyrjoch dowěrnikow, a so tuch njejsu wjele prajicz znjeli, ale so je najeńk pschezo rěczał a dowěrnizy zu jenoż jemu pschihkotowacz dyrbjeli. Wo Rjeczkowej pschitomnosći pak w pišmje lěta 1767 nicžo njeteji.

Resch napomina najprjedy mjenowane sudnistke wožody, na jich wožbetite sudnistke winowatosze pokasawschi, so tuchu zwěru a sprawnje cżistu wérnosć rěczeli.

Potom sapiša po wopraschowanju sledowaze zady:

Wbohowsky zahrodnizy — kubleri njebě — maja wschědnje dwěmaj sapschahomaj robocżiez. Kóždej dnź njedźeli maja pół dnja zwobodny, so mohli pjez.

Wot Wakpory hač do Michala pschinźu cżi, kiž pschahaja, rano w žedmich z dypkom, kotiiž pak z ruczinym dźełom robocża, pschinźu nětchto posdźischo.

Pschipołdnju maja dwě hodźinje zwobodny, wot 12 hač do 2 hodź. Wot Wakpory hač do Michala maja pół hodźinsku zwaczinu, pschi cżimż so po dźele složenja, kotryž cząs by so najsčepe hodźał.

Wot Michala hač do Wakpory pschinźu rano we wosmich, maja pschipołdnju dwě hodźinje zwobodny; zwaczina wupadnje, a robocżenjom pschestanu, hdyž so w Njejsaczidle zwjaty wjeczor zwoni.

Kasa-li jich knjeżstwo w cząsu krótschi dnjow na jedyn sapschah, k cżenuz na prawo, potom robocża wschědnje pjez hodźin.

Maja-li pschipołdnjo dawacz a pschinoschowacz, dyrbja hižo w pjeczich na dźełu pschinicz. Potom dźełaja z rjemjeslnikami hač do wosmich a zwacza z nimi hač do dźewjecżich. Wot dźewjecżich hač do jeneje pschipołdnju so sajo dźěła. Wot jeneje hač do dwěmaj je pschipołdnjska pschestawka. Wot dwej hač do schesczich wjeczor sajo traje dźěło, a w schesczich je zwjatok.

Schtož je dźeń pschinoschecżeńske służby robocżił, tenn so nasajtra wot wschědnych robotow telko hodźin spuschczi, kaž je dźeń prjedy pschi pschinoschowanju pschewjele dźěłał.

Hdyž so nasymske žywy žnja, pschiwjedu sebi robocżanjay zahrodnizy wolběraka*) zobu, kotryž na robocże wostanje, dołhoż so žyto, potom zuně so wolběrak wottjahnje. Hdyž so lěcne žita žnu, wolběraka trjeba njeje.

Wo žni ma tón tak dołho dźěłacz, kaž domoj woża, runje komm!, tak dołho wottacz, kaž domoj woża, runje kaž cżi, kacz cżi, kotiiž z wosow wottkadnja.

Zahrodnizy młócża wo 17. tórz a dostanu telko dobreho žita. Młócżenje so sapocżina, hdyž sebi knjeżstwo to

* einen Abwäger.

žada, a so cząs mlócżenja pschiwjedże łóžny zahrodnik žónsku zobu na robotu.

Dźěcži robocżanow maja na dworje zwobodu, tola njesmu wěste léta wuczinjene. Kotrejž z dowolnosću mileho knjeżstwa swonka skuża, dostanu dowolny list, do kotrehož pak so stajnje sapiśnje, so měli so swonka czasa domoj wocżicz, hdyž-li sa dowolenu cząs so w Wbohowje ale w Krónicy trjebali.

Zahrodnizy maja na dworje zwobodne rěsacz a pschinjesu sebi pschipiwowu k tomu zobu. Rěsaja, kelkoż samóża. Schtož Wbohowsky zahrodnizy robocża, maja też Krónczanscy cżinicz.

Maja-li po pósejstwje khodzicz abo do daloka jěsdnu robotu wukonjecz, spuschczi so jim wot wschědneje roboty telko pół dnjow, kelkoż nozow dyebjacho wonka pschebywacz.

Wot Wakpory hač do Michala dawa so fahrodnikam k zwaczinje Dźejdźanska kana (banja) patokow (cżeńkeho piwa). Wožni dostawaja lépsche piwo (ekspent). Hewak pak fahrodnizy nicžo zadacz prawo nimaja, ani pjenjes ani žita ani jódze ani hewak nicžeho nic.

Kóždy fahrodnik ma płaczicz 11 kroschow 8 pjenjezkow fiskrodanje a runje telko leżownosnjeho dawka (Rauchfleuer). K wojeńkemu dawkej pschinoschnje knjeżstwo na 6½ żiwnosże *). To służne rozdźělnje sudnik na mjez. To wnjezini tu tżiwilu mężaczne 6 kroschow na żiwnosć a mężaczne kroschow na kupjene tkézki.

Pschi wojeńskim wuhuble wojnje knjeżstwo telko kroć 6½ muża, kelkoż wojakow na fahrodnistu żiwnosć pschisłubu. Krónczanske 3 kupjene tkézki po pschi tym tak licza, kaž pół żiwnosże. Pschichadze na nje 12 muži, pschewostnje knjeżstwo wuhubło, a tuczi tkézkarjo jemu to narunaju, hdyž potom 7 muži wosnje.

* Tehdyscha wulkosć knjeżeho ratacżstwa.

wole njewujnannu rólu hrało, wuwi so pisches nóz hodorska industrija. Nuku w ruzy s tuttym postupom amerikanskeje filmowoje industrije dozyła, nasta město Hollywood, pschi zwotatku wójny hischcze žana pětkojeza plonika wjeczora Los Angelesa.

Podobnje kaž roswicze amerikanskeje filmowoje industrije schlachczichu so wobstejnosce w Ruskej. Wójo njebě tu wójna z rosdrudnym nastorkom, ale revolucija. Snate je, so komunistiscy mózmarje, jako knjezimo na so storhnyczu, jenož pomerne ptalu skupinu pschedstajachu, pschecziwo kotrejž so je wschech stron, kylnje wojowasche. Wulkomyslnje dyrbjesche so tohodla sa komunistisku ideju a nowy rusti stat propaganda wjesch. Wschě srědki, kiž możachu k tomu sluzyć, běchu samolwitym mésstnam w Leninowym Prodze a Moskwje dobre dosch zadym njewupokasa pak so sa trjebajomnischi, hacz kino. Jako revolucija wudyri, mésjesche Ruska jenoz 2700 kinow. Jich liczba staji so djenza na něhdże 8000. Ale sa tute dziwadła běchu wjes pschihódne filmy trěbne, kiz dyrbjachu so hake sbotowicz.

W prěnim czasu politiczichu so pschedewschém wukrajne filmy a hdyz a kdyz krótke filmy, w kotrychž so sa tehdyschi knjezerstwo w Ruskej agitowasche. Tola po czasu poradi so, pschihódne muzy wukublacz a samostatne rutke filmy sbotowicz, w kotrychž so tute tendenzy bóle abo mjenje wurazowachu. Ruske dziwadło bě hizo do wójny swětosasnawe, a tak bjes wulkeje prózy możno, skupinu wopraudzite wusmannuych dziwadzelnikow dobyca, po tym hacz běchu wobstejnosce w kraju někak skrucene.

Swoprědka wschitke pschihotowachu bóle technische wózy w filmje hischcze wulke wobczežnosce. Chemisko, fotografiska, optisko-mechanika industrija bě w Ruskej lědzy zastupjena abo bě dla wójny a revolucije dospołnje zanjerodjena. Tak běchu tez tu najprjedy na wukrajnu pomoz pokazani. Tola potom zapocza so dobyczesći běh ruskeho filma. So tuchmy to dopokasali, trjebamy jenoz na jedyn film pokasacz, kiž je wopraudzity zwětowy wuspěch mél: „Zelezny tschizak Potěmkin". Leto wot léta pschibjerasche boyraschowanje sa nowymi filmami we wukrazu a w Ruskej zamej wuczischczachu dowjaze filmy zuze pschjeze bóle a bóle. Tak możemy rosumicz, so chodza ruske filmowe towarstwa, kiž zu pak wobsbedzenstwo stata, pak bywaju wot stata dobladowane a dowolene, wopraudzite filmowe město sakoziez, kajzej je Americzanam Hollywood.

Najrjeńscho lezane pschedewdźeto Moskwy je so sa tutón samér wupytako a w krajinje, kiž je na wschě 60 hektarow wulka, budże so wot nětka filmowacz. Tam njebudu jenoz rumnosce k filmowanju samostatnje, ale tez wschitke technische srědki a aparaty maju so tam twaricz a sastajicz. W posledních pjecz létach je mjenujcy tez ruska opto-mechanika industrija z wutworjenjom zantjneho trusta tak kylnje pokracowała, so Ruska djenza tez w kóždym nastupanju na wjeršku technisku dokonjanosce stezi, dospołnje njewotwisna wot wukraja. Ale niz dosch z tuttym Moskowskim pschedewsacemi. ma so tez w Kiewje zantjne filmowe město sa wukrajnske filmy sakoziez, a to same na so tez w Georgiskej stacz.

Mamy w pschichodnych létach potajkim z dalschim sklepschenjom a pschiwzerjom ruskich filmow liczez. Hizo leta 1927 sbotowichu so pjecz kroz tak wjele filmow, kaz leto 1923, w tutym padze pak chze Ruska znajmjenscha 160 filmow sbotowicz. Tuto poschwihnjenje ruskeje filmoweje industrije je czim wobkedzbowanja hódnische, dokelz ma amerikanska produkzija w tukhnilu so kylnej krizu wojowacz. Nadzijomnje wumělcy pschewazacy ruski film nad wosudlym amerikanskim w pschichodze dobudże.

Přilopk.

* **„Ně" na twaznem dnju.** W Regensburgu je so wczora stata, kiż je z towarschnym skandalom. Na dnju dzeń wulk. rólza, kaz jene Barlinske nowiny [illegible] schische Regensburski pryncz Rainer Raphael z Thurn a Taxisiż z prynzezu Illu z Thurn a Taxisiż, z czesłoje Regensburskeho wjerchowskeho rodu, swój kważ zwjeszecz. Wjele, wjele znamjenitych hosczi, kralowskich wyzokoczesnych a wójwodow, wjerchow a prynzow z pschewodom bě pschiszko na kwaźny zwjedzeń. Wjetschi dźel bě hizo w poknej liczbje so shromadził, Regensburski biskop hizo pschihotowany, hdyz so prynzezna Illa k chezej domu Thurn a Taxisiż poda a jemu wutpraji, so je zebi wazku pschemyślila a njeje jej możno, haj prajecz. Potom da so do możneho plakanja. Kważ bu wjeso hnydom wosiskany. Prynzezna wopuschczi hischcze na zamżnem dnju Regensburk a poda so na zwoje kubka do wutraja.

* **100 automobilow so spalilo.** Na Walskej drózy we Mamiju so schwózik autowa kólnja sapali, w kotrejž psches 100 franzowskich wosobowych a nakładnych automobilow stejesche. Hajchenje bęsche wobczežne, dokelz njepschestawajuy benzin resbuchowasche. Kólnja je wschitkimi autami je so spelila.

* **Swada wo zelezny grosch.** W jenej wosadze w Straubingu bě 63 natatelki zyn swójskej groschi na wuprowanski talez pokózł. Swónk wobkruczesche, so je zelezny, potajkim njepłacziwy pjenez wuprowok. Natatelki serc wobskorzi swónka dla ranjenja na czeležli. Prozesowanje bęsche z kóżdokróżnym powołanjom podskazanego bjeła pisches wschitke instanzy. Nětko na swónk tobo grosca dla runje tyżdź hrimowu sudnischi zhóstow saplacziez.

* **Finski parnik w płomjenjach.** Na finskim parniku „Macator", kiż dla wuporjedżenja w jenym Kopenhagenskim pschistawje leżesche sapali bo je schkodliwaki tuk autogenistkeho aparata letachu, wolij, kiż je podług bjesche. W bliżschim wokomiku wupischesche so wobeh na sakutnjikowym łódź. S dźiłaczejerjow na łódzi tu jedyn wumrje ny a śedmjo buchu zdzeła cżeżko a zdzeła lohko zranjene.

* **Automobil sajedże do zyły ludzi.** Sa wobed na południu sajedże na Komedijowym namjesce w Metzu automobil do zyły ludzi a zroni 20 wosobow, nětcze cżeżko. Mjes zranjenymi je też 12 dżeci, kotrej zebi namjesce hrajkachu.

Zakopenc raka.

Na Michowskim sjedu bayerskeho towarstwa za rednu pomoz a lekowanje zonjazych thorescziw je so ro wuspěchu nakoženja radiowych pruhow pschecziwo rosprawiko. W prěnim czasu zkhorjenja na rak staj lizy Michowskaj profesoraj z wobzwjerzenjom 50,2 procentnych wuhojiloj. S padow, kotrej chirurgojo bjes nadzije wuhladachu, je so z wobzwjerzenjom 15,4 procentow wuhowacz.

Podobne nashonjenja su so z nakoženjom Rontgenowych pruhow pschecziwo rakam zonjazych pródkow a [illegible] langenje czinike.

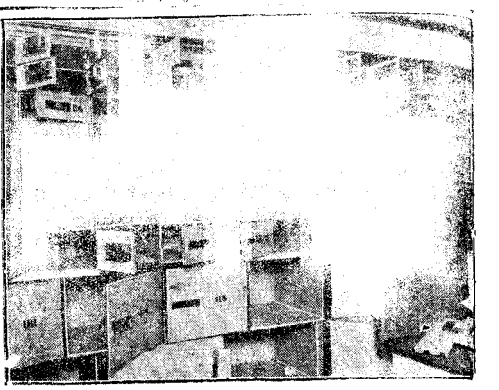

Wurubjene kaščiki worcelowych pincow Barlinskeho banki „Disconto-Gesellschaft".

Ze wjele dnjow trajaeym ryćom běchu so paduši pod zemju do worcelowych pincow banki přetocili. Zamki nimalo metr tolstych durjow wjedżaczych do tutych pincow, najprjedy tak wobskodzichu, zo njebě możno, durje wotewrić. Potom sobotu 26. wulkeho rózka započechu kaščiki worcelowych khamorow wupaczować. Z 173 kaščikow rubichu wšo złote hódnosce a pjenjezy, někotre milijony winoje. Hač dotal policija za paduchami žaneho slěda nima. Paduši su za wurywanja a swoje dźelo na 30 000 hr. wudali. Tuż žane khude rawsy padušstwo skućili njejsu.

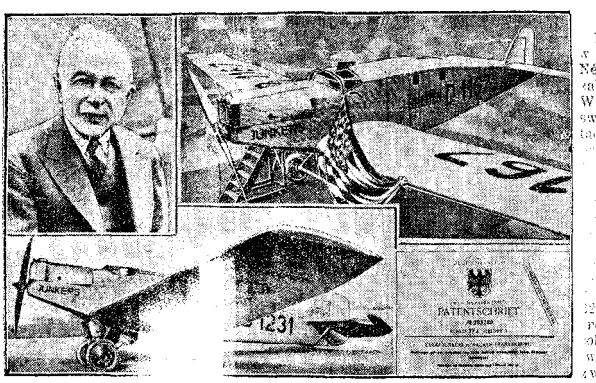

P[illegible]

Bu[illegible] w Rheydu we wjeborn[illegible] Němskej. Před 34 lětami założi firma Junkers a Co W lěco 1910 připoruczi swój prěni patent na [illegible] talla (ld. wobrsz delki [illegible] mjeley). Na zakładżo tu[illegible] patenta započa 191[illegible] e létadła twarić. L[illegible] Bremen D 1167 lóżeł[illegible] kopy do Ameriki. L[illegible] D 1231 bě dleši [illegible] e, kotrež możese na[illegible] w powětře wostać [illegible] W lěco 1921 leżeczi [illegible]nkersowych létadłach [illegible]230 wosobow a w lěcu 192[illegible] rosce liěba na 110 000 wo[illegible]obow. Stat pak Junkersowe [illegible]warjenje létadłow [illegible] z wjelo milijonami podpjera.

Kóżdy fahrodnik pschedże bjese sarunanja knjezinow, kotrez k tomu leń dawa, kruch (schtuku) kobzowskeho pozdereneho pschedżenjo.

Tołste pschedżenjo mjenowachu pasdżerne pschedżenjo, srěnje rěkasche paczołne pschedżenjo, drobne pak rěkasche dotkalo. Smótk pasdżerneho pschedżenja mjenowachu sezenk; tutón mésjesche 10 paznow abo wałczkow po 40 niczach, Smótk paczołneho pschedżenja rěkasche polternik abo poldrat, dokelz mésjesche połdra telka paznow (15), tez po 40 niczach. Smótk dotkalga pak rěkasche mutt a mésjesche 20 paznow. Tu a tam tez dwójny telko paznow po jenoz 20 niczach ticzachu. To bě potajsim runje telko.

Strożneho pjenjesa fahrodnizy njedawaja, ale strażnja dwoj a dwaj porjadu w nozy na knjezim dworje.

Wóżni dostawaja kóżde léto schtwórcz cżwizy knjezeho piwa (hosebier). To pak wschitzy robocżenjo dostawaju, potajsim tez thżkarje.

Te tj thżkarske żiwnosce we Wbohowje a w Króśzy su tuzene, a schtoż maja robocżicz abo hewak wukonjecz, tez schtoż maja żadacz, stejі w jich kupnych listach.

Khżczarjo bjes pola a podruźnizy maja wob léto 6 dnjow bjese sarunanja robocżicz, tola so sim tehdy jédz dawa. Nimo toho pak maja, hdyż jebi knjezinow to żada, dale robocżicz, njedostawaju pak potom jédze, ta to pak na symach a wotawach kroschy a 6 pjenjezkow, wóżni pak na dżeń po dwénaj kroschowaj.

Kóżda żónska pschedże kruch (schtuku) dotkalga po lóżczowskim wojadle, leń pak k tomu dawa knjezinow.

Sjedżu cżeladnikom ma[illegible]tak:

Cżeledź dostawa rano 3½ kany mloka, pschipołdnju 2 kani mloka, druhe jédze, ras tu, ras tamun, t butru facznjene, za nóhdże 2 pjenjezkaj. Kat pschihotuje knjezinow. Njedawa-li pak so jej ras kaku, ma so tjerza jédź tehorunja s butru abo s mlokom facznicz; wjeczor tez 3½ kany mloka.

Rano, pschipołdnju a wjecżor dostawa cżeledź hromadże 3 maie drjewjane nopaczki twaroha, kóżdy ras jedyn, schtoż ho pisches zwe léto jenak dawa.

Njedżelu rano sa krosch butry, tez kóżdy połny żwjaty dżeń (¼ funta).

Njedżelu k wobjedu 6 kanow mloka so jahlowy wóżmuż a druhu jédź, t butru facznjenem. Kak, kotrejž so tehorunja dawa, facznі knjezinow t wolijom.

Njedżelu k wjecżeri 2 kani mloka w symitim cżażu a 3½ w srěżnym cżażu, k temu nopaschi twaroha.

Wóżni dostawa wotrocżk, schtoż ma wosebje wuczinjene a na swojej papjerje sapiśane.

Mloko ho dawa za dwé kruwje, kotrejż so prjedy jenoz sa cżeledź wuzliwascheli.

K sundanju „żyda" Drjeżdżanska mérka muki, k wobjedu mérku krupow a połdra mérki hrochu k wjecżeri Drjeżdżanska jeczmjene muki. Njedżelu ho dawa mésto krupow telko jahlow.

Na rózne cżaży dostawa cżeledź 2 puntaj bowjaseho mjaso a 2 kani piwa, runje tak tez kermuschen.

II.

Léto 1760 kupi Wolfgang Amadeus Knjes se Riejch Wbohow z Królżu. Po jeho smjerczi bu jeho żyn Zjaak Wolfgang Riejch Knjeżom Kunkaawjejkow, kiż bě w Drjeżdżanach z wuzkanskim radżicjelom a każ jeho prjedownik Njeswaczidło, Golejchow, Schejchow, Lomsk, Lischn Horn a Luschez wobsedzejesche.

Sa njeho mésjesche jeho sudniski direktor Jan Salomo Frenzl z Budyschina w l. 1779 nowe a to nadrobnischi ubarji sestajicz. Tam je też cżeledżina jédź wobschernischo wupiśana, tez je to a tamne pschemenjenje. Tak so k wobjedu njedawa jenoz sa 2 pjenjezkaj butry, ale sa 4. Kelko butry je to cżeledź dostała, zhonimw z pschistażenje placźiny: kana=5 kroschow, potajsim 62½ pjenjezkow. Tak bu sa 4 pjenjezkow nehdże 16. dźel kany abo schtwórcz kusła dostał. W spunkim cżażu so cżeledźi mésto mloka butra dawa, a to rano sa 2, pschipołdnju sa 6 a wjecżor sa 2 pj.

Dale je sa cżeledź wustajena krżnja pschecżna mulka a to k jutram a kermuschu po 2 starymaj Budyschimaj twarjomaj. Kóżdy wotrocżk dyrbjesche dostacz krosch k wobjedej („Strietzel"), 6 pjenjezkow k jerjam, kóżda dojerka a też jehnjazy (wowcżi) 6 pjenjezkow k wożuschkej a 3 pjenjezki k jerjej. Cżeledź dyrbjesche też dostacz kopu pschenicy sa 4 złobry safran, 4 kany drożdżi, mérku jahlow a trjebane mloko k tykanzam.

1779 je też cżeledżina mjda napiśana. Wotrocżk: 12 tolerj, 4 kany butry, 5 fózow wumjelka (Mühlmetze, Mahlmetze), kóżdy po 5 schtwórtach, stary Wrdy, kórz dobreje rożki, a jemu fo wuhojitej 2 mérzy lenu, kotrejż fam dawa.

Sserik: 10 tolerj, 5 fózow wumjelka, kórz fo rożki. Pohonc: 10 tolerj, 5 fózow wumjelka, kórz fo mjeje rożki. Wolazy: 6 tolerj, 5 fózow wumjelka. Wo srěnjeje rożki. Wowcżi: 3 tolerje, 3 fózy wumjelka.

Wschitke holzy 5 fózow wumjelka, k temu dwaj tolerje mjdy, wjetschi frežna 2 tolerjej, mjeńschi frežna 1¾ tolerja, krowacka 1½ tolerja.

Nimo toho fo sa kóżdu holzu mérka lenu wuhoji, a kóżda ma dostacz létnje 5 tóhczi cżeńkeho, 5 tóhczi pazdżerneho a 5 tóhczi rubjaneho płatu.

Kóżda holza pak ma też wob léto 12 tóhczenskich fnopchow (schtukow) dotkalga sa knjezinow pschasacz.

Mjena 1779 sapiśanych hospodarjow su tele: Wbohowjzy sahrodnizy: Jakub Cżabr (śudnisch, Gabr Wóschl (pschijédnik), Jan Synda *). Jan Kokula, Gandrik Konopacz, Jan Bur, Jurij Wolman **), Maczij Lorenz, Michał Buk (korczmar). (Tutón bě prěni korczmar we Njeżwaczidłskim puełu; prjedy błysche korczma wo wjes

*) Synda = po prawom Tawsynda.

**) Wolman je też żerdźke rostlinske mjeno za Alantwurz, Inuda Hellenium.

(Pokracżowanje ješchuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 31 | Budyšin — Srjedu, 6. lebruara 1929 — Bautzen | Lětnik 80

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrskow 1,80 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžda 6a. płaći 10 nł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec kniharniski a nakładniski a tahole so wyše wobzdźeja. Za reklamowy a w płaći płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje a t. d. Redakcija a administracija w Budyšinje. Telefon 2627.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełanje so stajnje nawětki a tabole so wyše wobzdźeja. Za reklamowy

Na wutworjenje wulkeje koalicije w němskim knježerstwje njeje žanych wuhladow wjacy.

Prózowanja wo wutworjenje wulkeje koalizije w němskim knježerstwje su so z njewuspěchom skónčile. Po žadanju centrumskeje strony dyrbješe so pódla ministra z Guerda dr. Bell za němskeho justizneho ministra a dr. Wirtha za ministra we wobsadźenym kraju pomjenować. Dale centrum žadaše, so by so němske knježerstwo njewotwinje wot wunoška jednanja pruskeho knježerstwa se němskej ludowej stronu pschetworiło. Frakcija němskeje ludowje strony je wobsamkła, žadanje centrumskeje strony wotpokazać. Zentrumska strona so pjeza rozsudźi, tohodla ministra z Gueroda z němskeho knježerstwa wotwołać. Kajke sćežkwi smjeje tole rozsudźenje w pschihodźe za němske knježerstwo, njeje do předka widźeć.

Debatla wo Kelloggowym paktu w němskotejemskim swonkownym wubjerku.

W němskim žejmje je so dźenża wukrajny wubjerk je **němsko-litewskim** wikowanskim sćerčenjom a z **němsko-ruskim** finanznym dojednanjom zaběrał, kotrejž slej so po **krótkim** rosprajenju wikowańsko-politiskemu wubjerkej pschipokazałej. Potom je so wo Kelloggowym paktu **wuradźowało.** Pschi rosprajenju je so tež swonkowny minister dr. Stresemann **wobdźělił.**

Němska pósta je zwjetšim dobytkom dźěla.

We wutornišćim pożedźenju sarjadowanskeje rady **němskeje** pósty je **němski** pósćki minister Schätzle **zdźělił**, so **je němska pósta zaslužene** kěo wo 20 milijonow hriwnow **wjacy bohatscha hyła** kěo prjedy měła. Němska pósta **nje je spadowazym** ludowym hospodarstwom cźerpiła. **Wjetšche** dochody so z wjetšcheho dźěła na nusne twarske dźěła nałoża. Požčežonka njeje w tu lhiwiu trěbna.

Socialdemokrat Steinkopf a kommunist Torgler **zadaschtaj**, so bychu so pósćke tarify smjakle. Němski pósćki minister znapschećiwi, so němska pósta němskemu statej kěnje 136 milijonow hriwnow wotedawa. Powyschenje tarifow je nješto wjazy dyžli 200 milijonow hriwnow wunjesło. Tohodla njeby bjes powyschenja tarifow možno było, mjdu sastojnikow a pschistajenjow powjetschić. Wotedaće pósty na němski stat njeje dale niczo dyžli zapłacenje danje za 2½ milijardy wucźinjaje samoženje.

Jukoslowjanski kral dwe nakhwilnje w Zagrjebje přebywać.

W Sagrjebskich politiskich kruhach so zlyschi, so ma so hižo prjedy rospominany plan do skutka stajicź, po kotrymž by kral Alexander kóžde kěto nakhwilnje **z**nadź na dwaj **měz**aj swoju residenzu do Sagrjeba pschepołožił. S tym by so dyrbjał smutkowny switz mjez Šserbami a Khorwatami **z**wprajicź. Kral by tole pschebywanje k podrobnym rozsćerjenjam z nawjedowazymi khorwatskimi politikami, pschebe wšchem z wjednikami ratarsko-demokratiskeje koalizije wuzjł.

Jendźelska twar krizakow wobstorči.

Jendźelska so wo twarje wójnskich łódźow wo dorostnjenje se Sjednoćenymi statami prózuje. S wopředka dyrbjachu so po jendźelskim twarskim programje 1928/29 tři nowe łkćišali natwarić. Jeneho z nich pak so hižo kónc wsdali. **Někto dyrbi so tež twar dweju druheju łkćišakow, z kotrymž dyrbješche so tole kěto saporjeć, na njewěsty cźas wotstorčeć.** Tole wobsamknjenje je so w běhu konferenzow mjez Baldwinom, Chamberlainom a Churchillom na jenej a z Bridgemanom a namódrikim lordom na druhej stronje dozpiło. Ministerski kabinet dyrbi jo hišcheje potwjerdźić, tola njewěrja, so so powali.

Wobsamknjenju pschihłožuje je so swonkowny minister Chamberlain z pschełwjedčenjom wodźicź dał, so taike stejiscźa so na pschećiwo Amerizy pschihódnu atmosferu pschi pożdźišchim wurunanju mjez wójnskimi łódźiwami wutwori, mjez tym so admiralnosć z pschełwjedčenju dóńdże, so by druha Washingtonska wotbronjeńska konferenza w lěcźe 1931 mohła bjes teho k thětremu wobmjeńowanju łkćišakowcho programma dowjesć.

Revolucionarne hibanje w Španiskej.

Se St. Jeana de Luce so Parišćenmu widawkej „Daily Mail“ powě, so je politiske położenje w Schpanišej jara njemérne. We wójsku diktatorowe naprawy jako wuzadanje pożadźeja. Skoro we **wschěch schpanišich garnisonach so zbožatske hibanje pschihotuje.** Dale „Daily Mail“ powě, so ma njespokojnosć w garnisonach husto **sjawny antimilitaristiski charakter, a so ma so tohodla sozialnu pschewrót wocźakać,** jeli so so w bliščim cźasu w Schpanišej na nowy kurz njenastaja. General Primo de Rivera je zebi wjele njespschećelow sćinił a njemóže na pschećelow, kotrěž jeho hischcze wobdawaju, wjazy liczeć.

*

Primo de Rivera hischcze z łnjesom w kraju.

Kněz dopisowaŕ Londonskeho „Exchange Telegraph“ z franzowsko-schpanišeje mjezy pischo, so dźělaćerske organizacije we Valonje wobsamkle, 5. februara dźěłacy pschestajacź. Wojerski diktator general Sanjurjo je pak z policiju plakaty, z kotrymiž so strajk wuwoła, wottrionicź dał.

Syn schpanišeho spisćerja Blasca Ibaneza, kotryž je jako pschećiwnik diktatury do Franzowskeje cźeknył a tam wumrjeł, bě zo do Mentona w Franzowskej podał, so by so pschi wopomnjeńskej słužbje za zwojeho nana wobdźělił. Hdyž je so wot tam do Valencije wrócźił, jeho hnydom sajachu. Jeneho prjedawšcheho wójnskeho ministra a jeneho nědźišcheho ministra za sjawne dźěła zu tehornjza sajeli.

Mjez tym je wjetschina rosprawow se Schpanišeje wo směrowanju położenja a wo dospołnej knježerstwowej kontrolli rěcźa, so w jenej rosprawje „Daily Maila“ se schpanišeje mjezy praji, so so wězy w Schpanišej na njespokojaze waschnje roswijeja.

*

Strona Prima de Rivera wliw słužbuje, hacźrunje w tu thwiłu kraj wobknježi.

Wójsku su wótre disziplinariske naprawy pschećiwo wjedniram zběža w Ciudad Raab a we Valenciji z wulkim pobórschkom, a morala je hižo thětro popuschcźała.

Wojerski attaschej pschi schpanišim pódpałanstwje we Lissabonje je portugalskeho ministerskeho presidenta wopytał a zo jemu w mjenje schpanišeho knježerstwa za powěsć podźakował, so zo kompłott pschihotuje. Portugalske knježerstwo bě z Parisa wo pschihotach wojerskeho zběža słonike.

*

We Valencziji 60 wozobow sajeli.

Po pożlednich powěsćach z Madrida su roskasowarjo wschelakich wójskowych dźělow we Valencije gouwernerowej potwjerdźili, so su jich wojazy knježerstwu zwěrni. General Gironu, prjedawšchemu roskasowarja su mjez tym do Madrida dowjesli. Wšcho hromadze su we Valenciji 60 wozobow sajeli. Mjez sajatymi su někotři wjedniži konservatiwneje stronu, cźežnizy a nowinarjo. Kral je z wukasom knježerstwu pokromóz dał, so změ wschitkich sajatych nimow, kotřiž su so pschi někajkim knježerstwu njepschećelskim cźinje wobdźělili abo jenej pschithilnosći pokasuje, so pschi tajkich cźinach wobdźělcź, trajnje abo nakhwilnje je słužby puschcźeć. **Patriotiska unia,** kotraž je general Primo de Rivera założił, dyrbi charakter wójskowje dostaćz a wjele wuzo z knježerstwom dyžli dotal dźělaćz.

Po zdźělenizy Havasteje powěsćerinje, powěsće, kotrež njedźiwajzy kruteje zensury pisches schpanišu mjezu pschihadźeja, praja, so so tež w zywilnej gardźe, kotraž je najthilnischa sejera porjada w Schpanišej, drožbji. Pomjenowanje generala Sanjurja, najležischeho pschećeżela Prima de Rivera, je schefa zywilneje gardy, je mało pschihłoženja namakało.

Trocki revoluciju ruskeho wójska do předka widźi.

Newyorkski kommunistiski organ „Militant“ je Trockeho list na jeho Moskowskich pschiwuržencow worźichcźał. Tónle list je z pschicźinu byl, so bu Trockeho z Ruskeje wupokasali a jeho pschiwuržencow pschesćehali. Trocki we swojim liście praji, so jedyn wósstrowy wjednik po Napoleonowym pschikładze bolschewistiske knježerstwo powali. „S najwjetschej ledźiwosću“, Trocki praji, „dyrbi so na prozeż hladacź, kotryž so we wójsku rozwiwa. Njedyrbi so zabyć, so je Rykow na konferenzy kommunistiskeje strony loni w juniju, pokazujo na počźinanje wyschscheho leutnanta létaćkich wojakow, Klima, rjekł, so wójska, jeli so po puczu Stalinowcje politiki dale krocźi, se spjerjenju wotmolwi.“ Tele słowa so jako **wěschczenje ako jako hrožnje wobhladuja.** Schtó budże rukli Napoleon, je njewažne. Ruska nima njedostatk Napoleonow, ale jeho njeby so pschi wopomnjeńskej Bożej słužbje za nana wobzdźeć worschtu sepjerać.

Sněhowa katastrofa w Turkowskej.

Turkowske parne łódze su so do Jsmida pódjałe, so bychu pucźowarjow w žněży cźežkeho expreznego żelezniskeho cźaha, mjez nimi němskeho pódjanza Nadelnicho, do Konstantinopla dowjesłe. Nadźijachu so, so so pucźowarjo 5. februara do Konstantinopla pschiwjesu. Mjez Konstantinoplom a Adrianoplom schtyri żelezniske cźahi z Europy w žněży cźa. Posledni cźah z Konstantinopla je na **hwobodnej cźarje** w žněży cźazy wostał. Wobydlerjo blischeje wožy Narezźi su wobrozenych pucźowarjow z wulkej prózu wuhrjebali a do zwojich hłowp pschijeli.

Pódndźelu je parna łódź Rediviaskeje **cźary z Konstantinopla** do Konstantinopla pschijeła. Nadźijachu so, so rusłej parnej łódźi „Kwažny flot“ a „Cźicź“ wutoru do Konstantinopla pschijedźetej. Powěsć, so je Trozki na jenej z tejnle łódźow, so hischcze njeje potwjerdźiła. Mjenja, so so Trozkemu njedowoli, w Konstantinoplu na brjoh wustupiez, cźe so ludźe dyrbjeli na łódźi wostacź, hacź so do Angowskeho cźaha do Haidar paschc powjese.

Wobsitejnosće w zaśneženym Konstantinoplu su so wutoru nječsto poležschcźile. Połnóżny wětr wjazy tak słyschc njeduje. Sněh je pschestał hicź. Wojakow je na pomoz wzali, so by so wobkhad je zaśnežejenymi pschedmjetami wobnowił. Tele pschedmjetta so jara cźežko je zwonjeju zastaraju. Płacźizny za zywnosć a lepidło su so jara podrožile.

Pódła schulow je tež wjele pschedawarjowm samknjenych, dokelž pschistajenjow njemóża z pschedmjetkow do zmitkowneho mjesta dóńcź. Mjetore drjewjane khěże su so pod śnežnowej cźežu złamale.

Habib Ullah so króna wotpschijmje.

Kaž so pisches Moskwu powě, je Habib Ullah po powěsćach z Kabula wobsamknył, so so z khěschemu Alia Achmeda króna wotpschijmje. Sastupjerje Alia Achmeda so we blischich cźasu w Kabulu wocźakaja, so bychu mjetowe zarjadnistwo pschewzali. Kaž so dale powě, su so połnózne provinzy pschećiwno Alijej Achmedej wupraile.

Po powěsćeji, kotraž je pisches Moskwu doschła, je Habib Ullah njedźelu 14 **pschihwitowarjow Amana Ullaha saschcźelił dał.** Pódła teho je hischcze wjazy wokowow sajał. Habib Ullah je zebi pjeza wotmyślił, schkrizźowanistu fizyjun rostsćelicź dacź, prjedy hacź z Kabula wuczehnje. Njedźelu su w Kabulu wobydlerjo sałko do wojakow Habiba Ullaha strašyli. Pschi tym su so někotre wokowy zranile.

Kaž so z Peshawara powě, je mjez tsjomi Němzami, kotřiž su so z Kabula pschijwjesli, tež wésta Weißejowa. Wona je so 24. decembra na létanischczu w Kabulu z létadłowym wokhidłom cźežko zranika a je so w Kabulu thorowni lekowała. W Kabulu schmatanja a hłód knjezi. Twary krala Amana Ullaha su so wupuschcźele. Wunkrajne pódpałanstwa su naprawy za schkitanje wukrajnych zydelischczow cźinile. Mjes Kandaharom a Ghazni su wojacy Amana Ullaha do Ghilzaiskeho splaha strašyli. Trónsći cźałaju Ali Achmed je zebi titul „Sstuzobnik luda a wěry“ narjeli.

Nabožeński fanatismus w Indiskej.

Kaž je so hižo powědźiło, je w Bombayu z njewěrnymi powoćenjemi, so su pschihłuschnizy nabožeńskee sekty Pathanowo dźeći k wopraswanju rubili, k kwawnym njeméram doschło. Hacź dotal su pschi nich 18 ludźi zabili. **Liczba** zranjenych je jara wulka. Wjazy dyžli 100 000 dźěłacerjow w fabrikach njeje pódsdźelu dźěłało a je so w mjetnych dźełach, w kotrychž Pathanojo bydla, **zhromadźiło.** Na jenym mětnie nětko 1000 dźěłacerjow z 50 Pathanami wojewasche. **Domy Pathanow zapalischi jich nutrownicy, i nich cźelunej a so k wojewanju stajicź.** Hdyž wulke wotdźelenje policijow pschikhwata, hižo hydom Pathanow cźežko zranjenych a z kwoju polatych na zemi le-

ješche. Też wjsele Hindow je žo šranko. Jich pschecjeljo žu tich k žebi wsali, so njebychu do rukow polizije padnyli. Samo sjawny wobtkad njeje wjazy wěsty, dokelž bólbrija wjsely drohowoje želesnjcy šadžerjinje a je je pschihkuschnikami Rathanow pschepytuje.

Wutoru žu so njemšky w Bombayu we wótrischej zjenuje wospjetowali. Sdyžne wotdžělenje jendželskich wojakow je so dyrbjalo do njeměrnych stronow pósłacz.

Po wudospolnjazych potwěrjenjach staj jedyn policajski offizjer a jedyn indišk policist na pocerpjene rany wumrjeloj. Liczba mortwych je na 18 stupiła.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 6. malcho rózła 1929.

— **Ke wjedrje.** Wschě znamjenja na to pokazuje, so zyma sajo krutschi nas pschewoninje. Wyschina nad Golberowskej Nitrici je so ſ wyschinu nad naschimi strowami sjednoczila. Dźensa rano sajo 12—15 stopj. symy sapjachmy. Powdenje czopło je w Jendželskej, na kupnej Helgolaud a Island (ſ 3 stopjelkami czopłoty) a na Selczyn (Grönland). Selenka ma w tutkjwilic mile šaktinje wjedro. Pola naš šlěžiska najšurowischa kichi-pjenza. Syma šaha psches Italiku, tutón kraj wěcznego nalěza hacz k polnóznym brjohan Afriki. Marmarske morjo a Dardanelle žu samjersle. S lódžemi wjazy do Zarigrada (Konstantinopla) njemóža. — Lětuscha syma šlunscha do najšurowischich wschěch czasow. Nimale wschon njedźel naš traschi a je nam njele šněha pschinjesła. Na horach leži, šdeż je stajnje padnył, 1¼ metra wysoko. W krutych symach bě we wulkim rózku w pscherěrku 3—4 stopj. symy, kěžka pak sapjachmy w pscherěrku 6 hacz 15 stopj. Wjedrowurstojni měnja so po krutych symach pschinidu rjane a czopłe nalěcza a lěcza. W Francowskej mjžachmy hacz do njedźele mile, mohł rjec nakitnje wjedro. Nětko tež tam syma tschšiła. W Parisu mérjachu wczera 5 stupj. symy. S bohom je tež do Jendželskeje nowa syma sachahnyła. W polowischej Italskej stupi syma hacz na 5 stopj. Najhórje je we Welsk błónčnej Grichiskej. Tam je hacz do 23 stopj. symy. Pódła šachadžeja šurowe šněhowe mjezelce. Czahi wostachu w šnihi ležaze. Hlowne město Athen wyšoke šněhowe žepje wobdawaja a saracza wschón wobkład. — Jutfise schwórkk zhodża 8lónczko 7,35 hodž. a khowa žo 4,55 hodž. Měšaczk zhodża rano 6,48 hodž. a pop. 2,08 hodž. žo thowa. — Wczera wjeczor we 7 hodž. barometer 749, hygrometer 0, thermometer we dnjo 0. Dźensa rano we 8 hodž. barometer 749, hygrometer 0, thermometer w nozy —8.

— **W mješchczanskej hlownej kenzlizji** na Radnizy po jenym zhodże žu wupołożene w běhu blizschejn dwoju njedźel k wobhladanju za kóždeho: Němikostatne zakoušle kupjeno cżitża 41 hacz 45 prenjeho dźela (1928) a cżitża 1 hacz 4 prenjeho dźela (1929), dale cżitża 46 hacz 50 druheho dźela (1928) a cżitża 1—7 druheho dźela (1929), cżimo toho cżitża 27 hacz 29 (1928) a cżo. 1 (1929) zakschelo zakoušleho kupjena.

— **Požerjonki za město Budyschin.** W należnosći wo **požerjonkach za město** Budyschin je žo wokrjesne hejmanstwo **wjecka wuprajiło**, so je šwólnitwe pschihwolicz trěbne **požerjonki** za powjetschenje thorownje a za powjetschenje mnjesa ſ wuzicznym dara ſ namjesnehu sonda njedźiwajo na to, hacz město pschi kežownostnym a pschemytkowskim dorubku polne 150 prozentow pschirażka sdera. Požlednische wumělenjenja staja žo jenoż za požerjonki, kiž měrze žo hnadź k wurunanju hospodarskeho plana pschijeczi.

— **Wopaczne bankowki.** W požlednim czasu žu njejnate wožoby w Kamjenicy (Chemnitz) znowa wopaczne 10hriwnotniše bankowki rundawale. Tute wopaczne pjenjezy žu wojnamjenjene ſ dujom 11. oktobra 1924. Powschitkownje žu wopaczne bankowki wo 3 mni dlejše hacz prawe. Na wutřidženje dźiwanjow wopaczanych pjenjez je direkzija nemjskostatneje banki wyšoke myto wuzjasiła.

— **Salska krajna lotterija.** Pschi pódjelnischim czehynjenju 4. rjadowinje saskeje krajneje lotterije padże dobyczje wo 60 000 hr. na czisło 139 087, dobyczje wo 20 000 hr. na czisło 147 951; dobyczje wo 10 000 hr. na czisło 96 873; dobyczje wo 5000 hr. na czisle 49 619 a 83 190; dobyczje wo 3000 hr. na czisła 9433, 33 546, 50 733, 52 391, 71 597, 149 107; dobyczje wo 2000 hr. na czisła 10 811, 22 023, 43 234, 60 793, 92 141, 108 351, 129 486 132 634; dobyczje wo 1000 hr. na czisła 3562, 21 156, 27544, 54 796, 58 944, 66 021, 75 486, 103 673, 125 787, 139 537, 145 095; dobyczje wo 500 hr. na czisła 12 903, 14 518, 18 577, 23 793, 33 487, 53 807, 56 287, 68 201, 68 252, 117 079, 126 097, 128 281, 128 419, 131 306, 141 800, 147 869, 148 576.

— **Dobyczje wo 2000 hr.** padże na lósch 23 766 saskeje krajneje loterije do kolekzije Fr. Rothera w Budyschinje na Kléjoriskej dróży 22.

— **Skónc khorosce w ſaskej Hornjej Luježy.** Po rozprawje saskeho krajneho zrowotnikskeho hamta běchu w Hornjej Luježy dnja 31. wulkeho rózka 1929 sczehowaze natykliwe skónc khorosce: 1. Skaženosći w 2 gmejnomaj a 3 dworach Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 2. Swinjazy mór w 1 gmejnje a 1 dworje Budyskeho a w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 3. Natykliwa khudobrejnosć kopytaczow w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 4. Pežolaze khorosce w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenskeho hamtiskeho hejtmanstwa.

— **Rostoczna pežolaza khorosć.** Tuta psche wschu mérnu straschna a natykwaza khorosć pczjolow (Milbenseuche). je žo nětko tež hacz do Budyskeho wokrjesa pschehobyła. Tónle žam na žebi njeswitany podawk sažtuzi pak žebi najwjetschi sajim kóždeho kužiskeho pczjolarja. S pschepytowanjom w zoologiskim wustawje Marburskeje univerſity žu tutu khorosć w jenej pczjolniznje w Adolfskej Hęcze swěrzili. W lecze 1926 nadeńdżechu tute khorosć we dwěmaj padomaj w Tharandtskej wokolinje. Tuž je to nětko tśerći pad tuteje natykwazeje pczolaseje khorosce w Sakſku. Pschipadny natykwazeje pczolaseje khorosce maju žo hnydom wosjewicz wjesnej policajskej wschnosći a tež wobkhodnemu wjednikej saskeho khowneho pczolarskeho towarſtwa.

Se **Ssmochczicz.** Tudomna bobrowdlna wohnjowa wobora sczinje žo sandżenu hobotu wjeczor w 7 hodž. k ſwojej 2. mježaczuej ſhromadżinje, kotruž stotnik Schuba nawjedowaſche. Dokelž běchu nimale wschitzy towarſchojo pschitomni, žo wosłamknjenja ruczje wotbuchu, so žo pohdżenje ½9 hodž. skónczi. Pschisłamknuty žo ſwójbiny wjeczor, na kotryż běchu tež žony pscheproschene. Stotnik Schuba wotewri wjeczor, ſ narěczu. Jeho wotbežity nastrow płaczeſche pscheproschenym zonam, kiž běchu w bohatej liczbje pschischle. Pschejeſche wschitkim nekotre wjeſele hodżinki wschi jědži a picju. Hudźbna kapała ſtaraſche žo ſa ſabawu a nekotre deklamazije ſoudżichu wjeſelu myſl. W běhu wjeczora buchu ſchtyrjo towarſchojo ſa 10-letnu ſłużbu wuſnamenjeni. Wobżeže darí wobora ſwojenu ſtotnikſku ſkeru, kotruż wyſchſchi ſtupaŕ Lehmann ſwjatočnje pschepoda ſ pschećzom, so by ju unuſho lět nożył. Wożu ſ częſćeji a blížſchemu ſ wobaranju. Stotnik Schuba žo woborje ſa tute porjeſczenje ſ wutrobnym ſłowami podjakowa. Pschi wjeſelej ſabawje a towarſchnoſći žo rjane hodżinki ruczje minychu.

Z Panče. Njedźelu 3. 2. ſwjećeſe **Pančanske** katolske dźełaćerſke towarſtwo ſwój 12. założeński ſwjedźeń. Předsyda knjez Piwarčk ze Starejo Cyhelnicy wotewri zhromadźiznu z towarſtwowym postrowom „Bóh žołmuj křesćanske dźełło!“ a witaše wutrobnje wšitkich přitomnych, kiž běchu so w bohatej liczbje zešli. Knjez generalny sekretař Richter a druzy wysocy knježa pocesćichu towarſtwo ze swojej přitomnosću. Knjez Richter a knjez farař Křižank měještaj jimaczej přednoſkaj. Na to předstajištaj so dźiwadłowaj kruchaj a z wjesołej rejku wobzamknu so swjedźeń, na kotrejž so wšitcy přitomni nad to 2 hodź. wobdźělichu. Njech je towarſtwu też dale přeſpěwanje a dobre tyće spožčene.

S **Kamjenza.** Njedźelu 10. malcheho rózka wotewri tu w ſali hoſćenza „Město Drježdżany“ dalšo a ſnadź poſlednje ſwjeſelenje Kamjenſkeho katolſkeho ſjima. S tuteje pschičinny pojźdże wosebity póſtowny wos buź po tutom porjadże: S Khrošczija 16,30, Worklic Kamſkich kupjelow 16,50, Šamjeczkez 16,55 hodź., S ſtich Paſtiz 17,00, Njebjelczicy 17,05, do Kamjenza do ſcženza „Město Drježdżany“ 17,20 hodź. Wrócžo autobuſ we 24 hodź. wot hoſćenza „Město Drježdżany“ w Kamjenzu.

S **Kamjenza.** Sjawne poſbožne wokrjesneho wu bjerka budże póndżelu, 11. malcheho rózka dop. ½9 hodź. poſbožnej ſlužbu ſali na hamtiſkim heſtmanſtwje. Dnjowy rjad je wupowěſnjeny na hamtiſkim heſtmanſtwje a w gmejnach, kiž maju pſches 1000 wobydlerjow.

Z **Kulowa.** Sobotu popołdnju wokolo ½5 hodź. kradny cuzy we wobkhodże krawskeho mištra Pawła Hančki na Budyskej dróży zwjerſchnikaj, kotrejž su ſtaj při zakhodnych durjach wupowěſnjenaj. Wo cheyše z nimaj z bliższim ćahom wotjěć. Na dwórniſchu pak jeho wobkhodnikowy syn zadżerża, jemu kradnjenaj zwjerſchnikaj wotewza a jeho policiji přepoda.

S **Wojerez.** Sswój ſtoty kwaſ ſwjeceſchtaj ſandżenu hobotu Nonoczej mandjelſtaj, kotrajž tu na Rožowej bydliſtaj. Jubilarowmaj běſche nětniši preſident ſhospodarſkeho ſjimſkeho ſtwa Dr. Schneidlich, kiž na tudomnym hamtiſtwje jako žudniſki aſſeſor ſtutkowaſche, hu ſa hamtiſkeho žudniſkeho radu pomjenowany. Po ſwojim powołanju wostaje pak wón dale w ſłužbje Wojerowiſkeho hamtiſkeho žudniſtwa.

S **Wojerez.** We hlownej ſchedawarni konſumneho towarſtwa na Dwórniſchczowej dróży je nětko kaſeſ 35 hriwnami kradnył. Padufchſtwa podhladny je wjek, kiž ſebi hobotu pschipołdnju zigarety kupował. Wón je pjenjezy pschi nakupowanju kradnył. — Pónc dyrjeſche roſtwuczowanje w tudomnej ludowej ſchuli padnyć, dokelž běſche tejenſka pſchiprawa ſamjerſta.

S **Delnjeho Wujeſda.** Schwórcik wjeczor ¾7 hodź towarſtwa w Hoſćikej žurli, na pſchednoſchku we hyſtnjej wosbdżeli ſo hoſpodarſki wotrjad tudomneho ſtwa a wobdźělanju role, kiž tež na ſajim. Filmowym pſchedſtajenju. Saſtup je darmo. Pſchednoſchowacz budże hnjeſe Sabinizki ſ Wrótkławja. Žurla budże wutwjena. — Wſchitzy muzjo, wſche žony a tež młodži ludźo ſ wokoła ſtwa ſo inwitrohnje pſcheproſchuja.

S **Lucza** pola Delnjeho Wujeſda. Saſidżeny tydźeń ſchtwórtk běſche kjuzowſceſerja Jana Panoſcha ſ naſcheje nje Boża ruczka ſajała. Wón bě bjes ſkče ſko wostał. Knježeſche prawy bok, prawu ruku a prawu nohu ſlemjen Pjatk wjeczor wokoło ½6 hodź. ſemrě w ſtarobe 78 l We mlodych ſtach bě ſ beſkřešarjom na Kröherez mi nje w Bjerwałdźe. Wón běſche bo tež na wójnje 1870/7 wobdźělił. S nim ſhubja „Sserbſke Nowiny“ ſwójſkeho cżitarja. Njech je jemu ſerbſka ſemja lohka.

Se **Sleho Komorowa.** Bjes ſlěda ſhubił je ſo 10-lětny pſchekupa Robert Koch, kiž hacz do 15. oktobra 1928 pola ſwojeje ſony w Stym Komorowje bydleſche. Wot toho czaſa ſo njeje wjazy wrócził. Wſchitko ſlědżenje ſa nim njemějeſche dotal wuſpěcha.

S **Khocjebuza.** Je dyrje powſchitkownje znate, ſo we mnohich němſkich holelach nimaju jſtwine cżitżo 13, dokelž njeby nichtó cżuł w jſtwje cżo. 13 bydliċ. Pak ſu tute ſtraſchne cżitżo zhle wuwostajili, pak ſu je ſtradi ſ „12a“ abo podobnje narunali. Też w Khocjebuſu knježi tuta pſchiwěra. W Khocjebuſkich hoſćenzach tohorunja njeſu dowěſch jſtwine cżitżo 13. Też w thorownì je nimaja

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

10] (Pokračowanje.)

„Wschak powědam“, da žo sajo hospodař ſtyſchcej, „ſo mjenje hiſchcże ſo wobhladuje a wuńera dyži Terka“.

„Je dha tej trjeba wulěraċ“, wotrubny hołza. „Ma drabowe pulne truhły, židżanych ſukinjow, ſalow, koſchlow a pjeſſow ſromadu! Po njebob maċżeri je wſchitko namrěła, — a hiſchcże ji mank Hanuš wſchitko móżne kupi, na cżoż ſo dopomni, hižo tej młodej Hanniju ſlubu“! —

„Je to dożeċ możne?“ na pot ſo wumělkaſ praſcheſche.

„Je budże, budże!“ pſchiſwědżowachu Librowi.

„A tola je hiſchcże na ſwobodże!“

„Ji nó, je to ſapercletſi“, wotmolwi Libra na połojczne praſchenje ſwakowe. „To ſo wě, paraby by na nju Hanuš dożeċ a nadeſcż naiwěſchał, w nim tej ſchwarne pychaſtwo, — ale hołzu mrdaċ, to nihdy nje. W nawojenjach ſej wuběra, jedinarjow je hižo Bóh we kelko ſkoro a hańbu wuhnał, — ſchtó tež to by jemu hojpodarił? S njewjeſtu njeje derje — dożeċ ſo młodý Hanuš nje-mjeſa . . .“

S pſchedbżeże ſakupi do jſtwy Jakł Libra, kiž bě ſo wopředka wokolo wokuow ſadżerżował; njeſeſche w ruzy hoſpoditi, ſo by ju wuporjedził. Sa kótki czaſ ſo wróċeſi a ſydże ſo ſ dżekom na lawku blížko kachlow. Pſchitommni njeſe tym njenyhnje dale bjeżadowachu.

„A ſchto dha wona — njecha dha ſaneho měcz?“

„Njeżeho njeje hacż dotal ſtyſchcej było — ſ wſchemu ma ſo jenajko — je pſchejara ſcżicha“, wotmołwi Librowa. „Nětko wo tom rěcża, ſo dże ju Tonda Pruſchka — tón je to pſchiprawił a tohodła je to tak ſawjedł, ſo by była ſe ſtarkowu, hdyż je ſam ſ kałom.“

„A Tonda, ſchto je tón?“ wuprašchowaſchtaj ſo Mourez dali. „Je ſ gruntu?“

„Nó, jenoż ſ thěżi. Ale wuwjera ſo! Je ſalětnik a najwjetſchi ſchelma ſ zyłych Jelwiz, njenawróċżicz ſo Skrankez Joſiſt wot wojakow, budżeſche ſo hodżał też ſa panaczka!“

„A ta holza je tajka cżicha“, pſchiſpomni Mourowa nimotwólnje.

Sa rěcże ſtareju błyſkotakoſtnej ſo Terczinej wóczy ſe hněwom; połahły na to, ſo doſpołotowaċ. kojeſche jenoż wuprajene ſłowa ſ napolowotewrjenym ſprahnjenym ertom. Nětko pſchiſłoſcż ſ Mourowej a horlinje jej wukoſkowaſche: „Derje ſeże to prajiła, kmótriczka! Wſchak ſo Alba ſ Tondu Pruſchkom ſ žebi njechodżi! Hołz je jako wocheń, a holza jako ſmołka kokoſch! To žebi jenoż tak ludźo powědaju! Tohodła jenoż je ſe ſtarkowej, dokelž je Hanuſez nan tomu tak chżył! Khże tež to by ſej Tonda na nju pomyſlił!“

Wſchitzy hladachu pſchekſtapjeni na roſtworjenu Terku; jenoż na Jobkowem wobliczu jewi ſo ninno ſaſtrózenja nětkajſi radoſtny ſajim.

„To ſo, Terka jara mylliſch“, wuraſy makoſrěczniwa ſotra Malina, „hdyż traſch ſebi mylliſch, ſo Tonda wo nju njerodżi. Albi a Tonda ſtaj w ſtuhodżiwje hromadże, hižo w ſchuli běſchtaj ſebi pſchecżelaj, thodżeſchtaj hromadże domoj — a hdyż bu Tonda pſchecżara woraſkawy, ſamó jeho Alloi ſtludżicż. Budże hiſchcże prawje pěſny, każ rucże hacż ſebi wſojnje hojpodarſku, dżekawu ſonu“.

„A ſtaru a borkazu“, ſakſchikny Terka.

„Tebi, Terka, je kóżda ſtara“, rjekny ſerje Marka, ſtarſcha ſotra.

„Wostajcże ju jenoż, błaſniznu“, ſwarjeſche maċż. Njemóże kóżda byċż do ſwěta, do muſiki a radowankow, ſchtó dha by dżeło cżiniſ? Wſchak ju błaſniſtwo doſeż bórſy pſcheſużże“.

Ale Terka njedaſche ſo tak ſnadnje ſpokojiċż. „Hiſchcże by dyrbjała ſo dżakowaċ, ſo ſyni tak wjeſołe!“ wołaſche mjerſaza. „Schtyri ſmy na grunecze ſwobodni — ſchtó pak by to rjekł? Maŕka a Malina ſtej każ kłóſchtriſtej kujeżniczży, a tónle Jobk je, jako by był dżeż! Wſcha ſo bodna młodżina hotuje ſo ſa maſchkary, pſchihotuje hižo nětchto dnjow — a Jobł porjeżża ſtaru hłowoſyn.

„Sſnadź bych ſo ja, ſtary pachoł, njemóċż ſej pſchehowaċ ſa żida abo kelnera, a ſo ſwohidżiej pſched boramow wuraſy młódſchi Libra, wſchón ſapyrjeny we wobliczu a cżitżmy komot ſ wotnachom pódła ſebje na lawku.

„Cżehodża ſa żida?“ ſkantorjeſche Terka. Njebwaſ żenje ſ poſtedniom, njeby to też ani dżenża był. Ty by tola mohł panaczka cżiniċż, — hdyż mózeſch kwaſne hrónczka powědaċż, ty by to też tak derje dokonjał, ſo Lojſiſ Skrankaſa“.

„Sſnieċh ludżi bych był pola wſchěch Jewiczanow, — w mjeſce bychu ſo mi iwużnjeli“, pokhmuri ſo Jobk a machny ſ ruku.

„Woſtaj tola Jobka hižo na pokoj,“ napominaſche mać holzu. „Schto pomyſlitaj ſebi twuj a cżeta!“

„Womyſlitaj ſebi, ſo mam prawdu! Wſchak byſchtaj młoj Jobkej dorečżeċż, hdyż ju jeho woſtajiſe, je jemu cżetka ſ łmótru jako nit! Druhim braſchczi — a ſam wo ſtawa wěcżnje mładý hołz. Wſchitke holzy, hdżeżkuli ſnaċ budża dżenża pſchi meji w korczmje, a Jobk ſo ani njepije hnuje, ani ſo njeſwobleka! Pſchižitkuſchako by ſo tam hić wubraċż ſej rjane holiczo, prawje bohatu! S njewjeſtſtwa ſeżena by ſo nam nadżiwkam a Lojſikej podżeł muſiċż — by był ſam ſ hoſpodarjom, a nam wſchěm by bjeſ derje!“

Młódſchi Libra ſpohladny wot ſwojeho dżeża a wobkedżowaſche, kak na pſchitommnych ſkutkuja Terczine njewobhladnine a wóſre ſłowa. Knježna Marka jenoż ſwaroni: „Ty ſy pſchdarka, Terka, njedżiwaju Lojſika Skrankez —“ ale na hoſpodarjowym wobliczu pohybże ſo mrěċżeſ, a tež Librowa ſo wuſkoſtnje do ſebje ſmi. Staršy dżeżdż kojeſche ſłowa a bojaſnje ſpohladny ſ jerezo na dnjo hebo, njewědżo, cżehodża ko wadża.

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Mimo toho pak też minuły żanesłe autowoje dróżki cło. 13. Mějićelej auta cźišło 13 je policija cźišło „14a" pschdšelila.

Serbski wječor we Wochozach.

Sandźenu njedźelu 3. makeho rózka běsche serbske towarstwo we Wochozach, wulki serbski wječor wuhotowało, kaj wono to kóžde léto jedyn raz cźini. Někotři njeprózniwi Sserbja serbskeho towarstwa fo sa to postarają, fo fo wěs derje poradźi a wuwjedźe. Knjes Měto-Petrik bě też létża saso w prawym cźasu sapoczał dźiwadło wuczerz a njeje prózy kutcował. dźiwadło hrajerjam do swojich rólow prawje sadźělacź. Wón ma prérju saskužbu sa wuwjedźenje a poradźenje serbskeho wječora. Wěso knjes pschedźyda. Kuczźt Ladusch tu wěz tež spěchowasche, tak wjele hacź je jeho mozach lezesche. Wón je khromy a hijo stary wumělkař. Tuž je prawje, fo tež mládźe mozy fo gratu pschimaja a jenu dźelo pomhaja połožić. Knjes duchowny Bahr bě też kěsa, kaj kóžde druhe léto wuwuczowanje spěwanja na fo wsał. Sa jeho woporniwosć napschećesche serbskemu towarstwej a serbskemu ludu jemu wosebity dźak kluscha. Po někotrych njedźelach njeprózniweho dźěła, towarstwo wčera fe swojim programtom na sjawnosć stupi. Njedźela 3. makeho rózka bě postajena sa sjawny serbski wječor w naschej wsy. Ale ta syma, kotraž tule njedźelu swoju mózpukasa, njebě runje pschihódna sa tónke sjwjedźenje. Ale schto dobrych Sserbow sadźewa, hdyž wčera na serbski wječor hić abo druhi serbski swjedźeń? Woni symy abo druhe wo njevorjadneho wjedra fo njebojsa, pschihódu. barunjech by hórje było. Tak bě też sandźenu cźedźelu we Wochozach!

Haj, někotři młodźi Sserbja je Sslepeho fo dalokeho a symneho puća njeprózdźichu a pschihódźechu do Wochos na serbski wječor. Tajkim narodnym rjekam wosebita cźesć sluschja sa jich woporniwosć.

Wječor wokoło 7 hodźin sapocza fo Balkej wulka źorła z ludźimi pjelutcź. Dobri Sserbja z naschich wsy, kotřiž hewak wjele na swjesełenja njekhodźa, běchu w prawym cźasu pschišli, fo chcychu sebi méstno bóle prédku swésecź. Sawackatk swjedźenja bě na 1/2 8 hodź. postajeny, ale towarstwo sapocza fe swojim programtom hakle wokoło 8 hodźin, dokelž chcychu wockatkowacź, hacź tón posledni wobydlowaŕ pschińdźe. Balkej wulka rumna źorła bě na spotlajze waschnje wobhadźena. Hdyž kaska hyła była njeby, by derje polna była. Pschipomnicź fo może, fo bě źorła derje wutlepjena a zadym njeje trjebał symu mrócź.

Knjes Kuczźt-Labusch, dolholětny pschedźyda serbskeho towarstwa, wotewri serbski wječor z powitańskimi kłowami a pokasa na to, hdyž bo pschezo praji, fo je Sserbstwom fwojemu tónzej dźe, dha tola chcemy fo my, kiž symy na serbski wječor pschischli, fo někotre hodźinki we serbscźinje zabawjecź. Na to wustupi knjes duchowny Bahr, jako dirigent towarstwa, je swojim fwémnym khorom. Prěni spěw „Ssatwa słowjanschcźina nascha" a druhi spěw „Wšěch mi mój vjany wótzny kraj", fo sa hobu spěwaschtaj. Na serbskim spěwanjom fo naschi ludźo jara zradowja. Tuž tež tele spěwanje klawschu a khwalachu, dokelž fo derje spěwasche. Potom pschińdźe prénja kra dźiwadła k cźesći a to: „Dr. Brodl, młody lékař". Hra njeje runje jara sajimawa, ale hrajerjo běchu swoju wec derje wuwjedli. Na to stupichu schtyri kujeńny na jewischcźo a spěwachu: „Kak je mi tak stysłinnje". Spěwanje a też tełst fo ludźom spodobasche. Někto sapocza fo druha dźiwadłowa hra a to „Kuricź trubku tobaka." Jow tón „Motyka" swoju wec derje cźinjesche a kurjatych pachołow tak prawje sjeba. Hra bě smješchna a derje wuwjedźena. Někto bě prěni dźěl bohateho programa stónčeny a po pschestawcy sapocza fo druhi dźěl. Knjes dirigent stupi fe swojimi spěwarjemi sajo na jewischcźo a spěwaj: „Kajke fu to tola cźeske léta" a „Schiwóvcźo, bórcźo, schcźebotajo" fo derje spěwaschtaj. Někto scźěhowasche tłesca a najlépje wuwjedźena dźiwadłowa hra: „Błasej w prénim pochodźe". Błasej bě swoju wěz wulkotnje pschedstajał a sjnjecze a pschipójnacze pola pschipójnacźarjow słudźił. Potom wustupi hospodarśti pomocnik Kittan, hewak rodźeny z Cźelna a jedyn bratr wot tych trójnikow, kotrež we Wochosach pola bura Domaschki błuźi a fo kóžde léto na serbskim wječorje w naschej wsy jako dobry dźiwadłowaŕ wusnamjeni z kuplejom: „Smokana kawka". Wón jón derje pschedwjeże a ludźo smješchliwemu kuplejej pschiposchuchachu. Někto wustupi kujes dirigent posledni raz se swojimi spěwarjemi a spěwaj: „Hdyž ja ranko domoj dźech" a „Schła je hołczka trawku źnécź" fo spěwaschtaj. Tak bě bohaty program serbskeho wječora wuczerpany a někto sapocza fo wjesoła rejka, kotraž hischcźe někotre hodźiny trajesche.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 6. makeho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,2005	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt .	20,403	100 čěskosł. krónow .	12,454
100 šwajc. frankow .	80,945	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska burja bě wčera saso mérnischa a kurs cźektow fo sešlinjowachu. Wiki z dokhanymi a rentowymi tiješinami mérne wostachu.

Na produktowych wikach tež wczera wulkeho wobroka njesapiżachu. Haczkuli bě tu wukrajne wiki skuczene, **hetlitiske wiczkne** a wowiš w hotowym fornje 5 pj. po **postawarju**. Pobdźiche termije běchu też seblabjene. Zeitnaĉ płaczesche wczera w Barlinje:

pschenicy 10,70—10,80 hr., rožki 10,30 hr. hacź 10,35 hr., jećmjenja nalkinjcho 10,90—11,75 hr., najwjaschego 9,60 hacź 10,10 hr., wowša 10.10—10,35 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa měrc: pschenicy 11,47½—11,50 hr. a rožki 11,23¾—11,10 hr., wowša 11,10 hriwnow,

sa meja: pschenicy 11,91¼ hr., rožki pak 11,65 hr., wowša 11,65—11,62½ hr.,

sa julij: pschenicy 12,36¼ hr., rožki pak 11,70 hr.

Pschihlinjeja:

Kwarzownika kravskeho, Bursch w Wělej Wodźe, Hlowna 89ł.

„ kravskeho, Müller w Hródku, Wjedrichowa haja 19.

Dźěłaczeńki. Cunaš w Dźěžnikach

Holzu do domu. hotowu „Erholung" we Semjazach.

„ Kratzowa w Lubiju, Nikolaišća haja 7 II.

„ k. 1. 3. Stößner, hornja schula w Wisopojach.

„ Goldbergowa, pekarnja w Lubiju.

„ Thomašowa we Wjelećrjinje, Dwórnischćowa haja.

Pekaŕkeha, Stefan, parna pekarnja w Wělej Wodźe.

Pohonca, Göza w Mećjach.

Na pschedań:

Wjeźł. Rühla we Wulkim Wošpyču.

Kolo motorske w Kulowje, Zyrkwinska haja 18.

Sdubnijny na pschesadźowanje

schtwórtk 7. makeho rózka:

w Lubiju na hnonitwje dop. w 10 hodź.: meble, klawěr, **próchźerbak**, zigary, gramofon, drasčka, žonjazy mantl,

w Kamjenzu w kasarnach, komorny dom maschinskich tšélow, dop. w 10 hodź.: meble, kofry, webrafy, cźapniki, hanski stroj, hlinjane sudobje, klawěr, zigary, drastne kamizy,

w Halschtrowje „w kuzim domje" dop. w 11 hodź: meble, wobras, nohajzy, sportske koschle, letne drasty, pjatk 8. makeho rózka 1929:

w Wjeśkwarzidle: słomowa praša nowa, kupy seidu fo cźišnje. w 12 hodź. na gmejnskim hamcze a w 11 hodź. hodź. na hamźnym méstnje na pschesadźowanje: hnoje, sofy, schpihele a cźapniki.

Konkurs.

Sdub je konkurs nad samoźenjom firmy Willy F. Staschel k. j. w. r. w Budyschinje, skónczeju termiju wotbjerjowschi schódnik.

Škrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Wobrot je znadny płaczišny fo wotdrjebijeja.
Dop. 3/12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symje po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 2.	4. 2.		5. 2.	4. 2.
Pšenica	214-216	215-217	wuny	21.23,00	21-23,00
rožka	206 - 07	206-208	woka	26-28,00	26-28,0
nal. jećmjeń	218-23	218-230	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jećmjeń	192-202	199-202	žołte lupiny	19,20	19,00
wowš	202-207	202 208	zeradella	—	—
kukurica	238-239	239-240	raps. wosušk	19-20,30	19-20,30
pšenč muka	26 29,75	26-29,75	lany wosušk	25-25,20	25-25,20
rżana muka	27-29,50	27-29,60	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bźrnj. kruški	18-19,20	18-19,20
rżane „	14,70	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lano symjo	—	—	rżana sloma	1,15-1,30	1,10-1,25
hróch	40 46,00	—	pšenź. „	1,05-1,25	1,00-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,25-1,35
pjeluški	22 24,00	22-24,00	jećna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Płaćizny rěznjeho skota na Barlinskich skótnych wikach.

5. februara 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja.

Woły: 278.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	56—68
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—51
Mjenje picowane wšěch starobow	36—44

Byki: 593.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	51—54
Połnomjasne młódše	48—50
Mjenje wulo mjene młódše a derje picowane starše	45—46
Spatne	40—43

Jałojcy a kruwy: 955.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	42—44
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	30—38
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—28
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—22
Mjenje a špatnje picowane	—

Cołata: 2690.

Najlepše wukormjene (2. druź.)	70—79
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—68
Spatne (4.)	45—55

Wowcy: 3850.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	65—68
Starše wukormjene (2.)	56—63
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—56

Swinje: 2340.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, had do 1½ lět staro	76—77
Wukormjene	75—77
Mjasne	73—75
Spatne	71—73
Ranay a kundrosy	70—72

Z Łužicy.

* Se **Sakomja** (Sohland) n. Spr. Każ shoniny, wot tewri fo w Sakomju uběhże źriedź makeho rózka automatiski telefonisti wobkhad.

* S **Rychbacha**. W źiušodnych Kroblnizach pola ryzerja kubloweho najeńka Daniela pschelamachtaj hóbnoźnaj tšélenaj srěbzaj žerdże a sadźěschtaj sebi do brožnje. Tam kejachu měchi z rožku, z kotrychž konjej Jerjeschlinc. Po tšwili, jako sorno poca buhowacź, fo žołdk konjom pukny a wonaj dyrbjeschtaj kónz wsacź. Wobźedźerjej nasta 1500 hriwnow schkody.

* Se **Shorjelza**. Po wěstych śledach fu spósnali, fo je murdaŕ schofera Lehmanna rubježny mordaŕ Bielut se Wrótzławja, każ pak dotal sajaty njeje.

* Se **Shorjelza**. Pónđelu rano 1/8 hodź. pschejźdże na dwórnischcźu w Lažy pola Penzjaga spěšny twórowy cźah 6032 wěsu Hanu Rudolffowu se Shorjelza. Wobkatujonna běsche z wožołowego cźaha 1841 na wopaczne stronje wulékła. Tu shrabny a mori ju cźah. Wona mjesche cźežke ranjenja na hłowje a stawach.

Wobkhadne njezbože.

Na Reitzenhainskej dróży w **Lipsku** potorhny motorske koło póndźelu zonu, kotraž cźežesche dróhu pschekrocźiła. Zona fo cźežko skani a wumrě, jako běchu ju do thorownje dowjezli.

Njedźelu sajedże na dróży pola **Markmaindorfa** njedaloko Lipska motorske koło i pobocźnym wosom i Schkitdźu w poluej jězdże do schtoma, so fo pobocźny wós wottorhny. Ssobujedźajcy na sozialistiu hedże rozbi sebi pabnywschi nop a wosta mortwy leżo.

W **Erlawje** pola Rochlizy sta fo njedźelu cźežke njezbože z motorskim kolom. Na hładkej dróży shubi wjednik knjeżitwo nad kołom, so wone do schcźežera sajedże. Wjednikej fo nop pukny, so mortwy leżo wosta.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan**. (Treiber fo saso wożeni.) Każ fo powě, fo pschekupz Treiber, kiž je i murdarskemu proześa smaty, i tehornuja i tamneho proześa snatej Hoyerej wożenił. Treibera běchu tehdy wuwinowali.

* S **Olbernhawy**. (42 sastaraństich khowanzow cźekto.) 42 khowanzow sastaraństeho wustawa Nennigmühle wuridźenha dohladej woihladarja a wotblačiwu fo na stromu k Drježdźanam. Zandarmojo hnydom za cźeknjenzami śledźachu a jich wschitkich w Brandu-Erbisdorfje pola Freiberga dożahnychu.

* S **Grünberga** w Schlezyjsku. (Powokańska schula fo wotpalika.) Njedźelu popołdnju w 1 hodź. wudyri woheń w powokańskej schuli, kotraž bu **hakle loni wotnowjena**. Wokoło 1/4 hodź. faiwokachu **hižnje wukhowanze wobory** je wokolinu na pomoz. Wšěch 20 stopjeńkach symy dawachu hydranty jenoż jenoż mało wody, fdyž dozyka žanu. Železniza pólka 3 lokomotiwy na pomoz, kiž wodu dawachu. Tola wschitke połpyty běchu podarmo. Hischcźe wokoło 8 hodź. wjeczor woheń njeběsche na straschnosći sbubił. Hale posdże w nozy fo strach pominy. Zyle nowe tworjenje, w kotrymž wschelake méstnosće hischcźe dowuhotowane njeběchu, fo hacź do prénjeho posthoda dele wotpali.

* S **Wolkenhajna** w Schlesyjsku. (Baba na konju). Wot poslednjeje wójeńy běchu dróhi we wokrjesu tajke, fo fo pěschi njechodźeschce po nimi thodźicź ani jěsdźicź. To pschińdźeše Wolkenhajnjsku babu na praktiku mysličź, swoje pazientki na konju jěchajo wapytacź. Někto jěcha wona na zjanym brunaczku po swojim wokrjesu a ani najtwójeńschi puć ji njeje fe sadźěwkom. Sswérny brunacźk nohy bubu wésce a mérnje bo najsdalenischich wsow jeje wokrjesa.

Přilopk.

* **Ssamomordaŕstwo schulerja**. W 1. rjadowni Preßburgskeje pschekupskeje akademije sapocza fo schulerska strukkohra, hdyž rjadowny pschedstajićel polkétne wuswědźenja rosdawasche. 15lětny Schcźěpan Nemeth rosdě wuzwědźenje na swoćemaj wuczerja, dokelž bě w dwěmaj pschedmjetomaj, je hłowalkskeje rěcze a krajnopisa, njedobžahaju fuanku dostał. Potom tšeli sebi kulku do hłowy a dyrjese fo hnydom mortwy k semi.

* **Starnjcha žebi žiwjenje wsała**. W Gerje w Durinskej stocźi je nozy 74 lět stara žona Hescheho posthoda do jahrodki psched twarjenjom. Sstani fo tak cźežko, fo bórzy na to wumrě. Starnjchka hižom léta dolho cźežko na cźuwy cźerpjesche. Tuto cźerpjenje běsche fi pschiczinu samomordarstwa.

* **Skała fo wotwalika**. W Freiburgu fo w nozy na hobotu sa Notre-Dame-skim namjeśom njehdże 2000 kubikmetrow skały wotwali a delepadajcy prédni dźěł bydleńnje wottorhny. Wobydlerjo buchu z łamanjom murjow i cźasom warnowani a wukhowanzu fo hacź na 50-létnu žonu Adelu Suerichowu. Teje cźežko leži pod zapłynjenym prédnim dźělom sujesłoženeho twarjenja a njemóžachu jo dotal wuhrjebacź.

* **Po 14 létach fo se Sswirlskeje wróćił**. Hórnik Stoschek z Eichenawy je fo po 14 létach z ruskeho sajeca wróćił. Wyschnoscże fu Stoschcźa hižom sa mortwego wosseiwile. Pschi fwojim nawrócźe namaka jenoż hischcźe swojej dźowcu. Jeho mandźelska je loni wumrěła. Jeho schtyrjo synjo fu pak wupuścźowali.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Hana Meyerowa w Hnaschczach, 58 lět. Karolina sjnd. Stangowa rodź. Wěbrachez w Cźornych Nošlizach. — Frieda Lätschowa rodź. Kuczźez na Zidowje, 35 lět. — Leopold Kunzek w Budyschinje, 58 lět. — Marja sjnd. Schusterowa we Budyschinje. Juliana Augusta Bjarowa rodź. Leubnerez, wudowa po zyrkwinskim wiceźerju w Budyschinje, 75 l. — Robert Heptner, ijušany inspektor w Budyschinje. — Mały

Brauer, justizany hauptmann w Budyšchinje. — Korla Lorenz, murjeŕ a kněžkař w Bambruchu pola Kamjenca, 67 lět. — Ernestina Iwnd. Hirschfigawez w Budyšchinje, 83 lět. — Helena Iwnd. Bohotowa na Zjoowje, 65 lět. — Adolf Wels w Krulowje.

Na'nowišče z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje za jutšischi schtwórk:** Rjenje, šuchu, kruta lyma. W połnóčnej Jendželskej mile, šo deschčuje; w połodnišchej lyma a mjerschje.

W Otliwilru w Saarskim kraju šu paduschi pjatk we nozh 5 pištarnje Rheinskich schamottowych dźěłarnjow wšom zentnarjow cjeżki khamor weltwjesli. W khamorje šo 125 000 frankow hotowych pjenjez a 75 000 frankow hódnostnych papjerow khowasche. Paduschi šu khamor na polu roseschtrjeli. Pjenjezy šu šobu wsali, hódnostne papjery pak leżo wustajili.

Tšo franzowšzy ministrojo Briand, Tardieu a Leygues šu na khripu schkorili.

Jendželski kral, kotrehoż strowosć šo pomalu polěpschuje, šo do jendželskich mórskich kupjel Bognara poda. Khěža, w kotrejž budže kral bydlić, nowe wokonowe schtlenzy dostawa, kotrež ultravioletne pruhi naturskeho šlónza pschepuschčeja. Pschewjesenje kralа k morju maju lěkarjo sa nuzne, dokelž bě London šaso do wuhlocjorneje mhły sawalcany.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za łokalny dźeł a conflicton: K. Dučman w Budyšinje. Za hospodarsku dźeł Arnošt Bo... w Budyšinje. Wudawar: G. Janak w Budyšinje

Towaŕstwowski powěsčnik.

Budyšin. Serbske tow. „Nadźija" zmjeje swoju generalnu zhromadźiznu wutoru 5. měrca t. l. Dnjowy porjad: 1. Rozprawy předsydy, pokładnika a zapisowarja. 2. Wólby. 3. Lětny porjad. Wo wobdźělenje wšitkich sobustawow prosy hižom dźensa.
Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka" spěwanje tutón tydźeń štwórtk 7. II. dla přednoška wupaduje.
Dirigent.

Jasenca. Kat. Bjesada wuhotuje póndźelu 11. II. wječor w 7 hodź. swój swójbny wječor, na kotryż so wšě sobustawy přeprošuja. Cyle poskićenje je darmo. K tomu dóstanje kóždy sobustaw kartku, kotraž ma so najpozdźišo hač do njedźele wječor pola pismawjedźerja wotewzać.
Předsydstwo.

Našim sokolskim jednotam. W bliższich dnjach čiša so nowe kwitowańske bloki za pokładnikow. Njech sebi kóžda jednota je hnydom skaza, dokelž pozdźišo žana tajka tunja składnosć njebudže.
Jednaćel Ł.-S. S. Z.

Njebjelčicy. „Katolska Bjesada" pósnicy póndźelu założeński swjedźeń. Hraje so „Róża Jědlowska".

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica" wuhotuje njedźelu 10. februara swój swójbny wječor. Njech kóždy sobustaw z prawje wjele hosćemi přińdże. Zastupne kartki su pola předsydy k dóstaću. Njech sebi je dowěrniey tam skazaja a dale rozdźěla.

Lichań. Zernička spěwa štwórtk wječor ½8 hodź. pola Rudolfa.

Pančicy. Lipa Serbska ma pjatk (8. II.) wječor ½8 hodźin hłownu zhromadźiznu z wólbami pola Soldca we Wotrowje. W nadźiji, zo so **wšitke** sobustawy (aktivni a passivni) wobdźěla, přeprošuje.
Předsydstwo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Strach wulkeje wody!

Dla hrožaceho strachu wulkeje wody přichi tacju namołwjeja so wschitcy wobsydźerjo šatkawow, so kóždy hnydom na swojich spuschčadłowych hatach přeco 10 metrow po rěcy horje po zbyłej šatkowskej łód wotstronišći, wołóženjše přichibrawy za funkcije hnydom sčinili a je přichi přichikhadze wulkeje wody po přeschpitanje wobhladali.

W kóždym přichipadze njeswótkabłowanja napołoži so 500 hriwnow porjadneho khłostanja (po § 168 wodowoho šakonja.)

W Budyschinje, 5. februara 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Wotrowa

Nataška komora za Delnju Schlesiju we Wrótšławju je dźełarskemu mišchtrej Jurjej Běrkej we Lalu žiwernu dopomnjenišći pjenjez (wuznamjenjenje za 40ětnu žiwernu słužbu dźełacerjow) a šahrodnikej Arnoschej Franzu w Čornej Wodje čestnu diplom (wuznamjenjenje za 10ětnu žiwernu słužbu za dźełacerjow a dźełacerki) spožčiła.

We Wojerezach, 2. februara 1929.

Krajny rada. Saling.

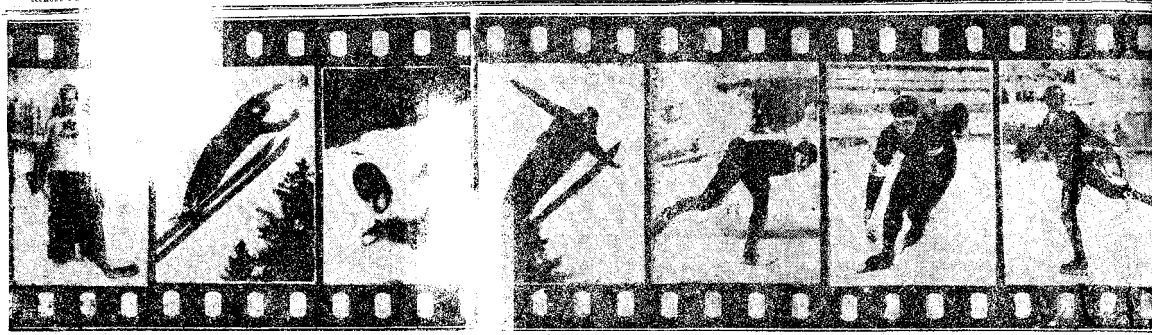

Wot prěnjeho brnjenja na sněhowcach.

Lětuša zyma traje dołho a je nam wjele sněha přinjesła. Wurjadnje howi tohodła sportskim hram na łodze a na sněžy. Naš wobraz wjedźe nas do přemóh běhanje na sněhačkach. Khorhojčka, we sněžy tčacy, woznamuje wotkhnjeny kóne. Z najwjetšim napinanjom so kóždy pročuje, zo by jón najspješi docpił. Dwaj etaj nimale při khorojčcy. Jedyn z njeju, to je na našim wobrazu jasnje spóznać, budże wšěde z dobyćerjom. Suwa so hižo dale khorhoj ki.

Wurjadne wužitki....

poskića wam moje **inwenturske wupředawanje**

A. Bockelmann nasl.

Hamburgski kolcjowy skład

K póstniskim pjećwam! Štwórtk, pjatk a sobotu

Najl. Kaiser-Auszug-blad. a spora pt. jenož **28 pj.**
Najl. wosebita muka 24 pj.
Marmelada, wuw. pt. j. 24 pj.
Šmadrunka „ „ „ 48 pj.
2 pt najl. šmadrunkasa 1.05 pj.
Marg. pt. l. 0, 60, 70, 80 pj.
Šmalc, najl. amerik. pt. 88 pj.
Kokos. tuk w tafl. pt. j. 68 pj.

Za póstniski čas
Pječene jerje ltr. tyza 90 pj.
Želejowe „ „ „ 88 pj.
Zakulene „ „ „ 95 pj.
Bismarck „ „ „ 95 pj.
Pječ. jerje 4-ltr. tyza 2.40 pj.
Zakulene jerje 2.80 pj.
Bismarckske jerje 3.45 pj.
Wšudźom so naš kofej pije 1 pt. 70, 80, 90, 1.00, 1.10, 1.20
Na wšě twory z wuwzaćom cokora 8% rabata.

Thams & Garfs w Kamjencu

Tworykupowace towaŕstwo w Budyšinje z. dr. z w. r.

Poskićamy našim sobustawam cyle wosebje:

Dźěłańsku drastu * Konfirmandske wobleki
Žonjace mantle * Žonjace a holćace wobleki
Bluzowe a woblekowe tkaniny
Mužace, žonjace a dźěćace šaty

Dopominamy na naš wulki skład wobućow!

Wobhladajće sebi wukładne wokna! **Hošic hasa čo. 2!** Wobhladajće sebi wukładne wokna!

Sobustawy! Kupujće wšitko jenož we Wašim wobkhodźe!

Inwenturske wupředawanje
hač do 13. februara
Šaty, stary, parliny
po jara sniženych płačiznach
Kurt Erler na Žitn. wik. 18 napr. „Zlot. Hw.".

Młoda solidna, 17-18 lět stara
domjaca holca
sohnydom pyta
G. Schindele w Budyšinje
na Hošic hasy 2ta Kwětkowy wobch.

Barchen, płat za košle, wanske ruby, cuchi, wołmu k štrykowanju wulkim wubjerkam.
W. Köhler w Budyšinje na Hłownym torhošću čo. 9

Dla sklorjenja nětšišeje pytam k 15. febr. pilnu
domjacu holcu
Kłobukowy wobhod
Rostock, na Seminarskej hasy

Strowe prosata
su na předań w Psowjach 26

Niedrěne pjerje
(7 puntow) na předań w **Swinafni čisło 15**

Młoda wysokosnóšena
krowa
je na předań w Hosku čo. 12

Tunje prikrywy - sofa a dźiwany
prikrywy na blidźo, komody a łožka pěsčiwane prikrywy (Steppdecken.) **J. Erler, na Zw. Lawskej hasy 10**

Prozu čisło
2684
jeli maće mały nawěšćik do „Serbskich Nowin".

Wutoru, 5. februara popołdnju ¾1 hodź. wotwoła Bóh swojeho swěrneho słužownika
kubleŕskeho wumělkarja a dołholětneho kěchtarja
Mikławša Symanka
we Wotrowje
w 81. lěše jeho žiwjenja po dźělapołnej, žohnowanej časnosći ze swjatymy sakramentami derje wuhotowaneho na wěčny wotpočink.

W Budyšinje, 5. februara 1929.

W mjenje zawostajenych Jan Symank jako brat

Khowanje sobotu, 9. t. m. dop. w 9 h. we Wotrowje

SERBSKE WOKNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»Š. Ł.« płaci měsačnje we wudawarni 80 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 nł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so, płaći 10 nł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniharničerja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2627.

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so na mały rjadk 30 słot. pj. Wobdźěnje se stajnje nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za rekłamowy ć w rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje w w

Čisło (Nr.) 32 — Budyšin — Stwórtk, 7. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 80

Němski sejm.

Kommunistojo w němskim sejmje žadaju, so by so dźěłonjemějerjam a dostawarjam krjiwoweje podpjery zyłe léto podpjera płaciła. Kommunistojo na wulku ličbu dźěłonjemějerjow pokazachu, kotraž je hižo na 3 200 000 srošła. Sa wošomhłowatu žwótbu je so w někotrych wokrjesach wschódna podpjera 107 pjenjezkow płaciła, mjes tym so hamtšjo pśihsiłowany poźiwańśi pjenjes sa polizajskeho pła 1,50 hr. wučinja.

Němski dźěłowy minister Wissel snapšecźiwi, so dyrbi so na praschenje dźěłonjemějerjow i wutrobu wotmołwjeć. Kak němske kněježerstwo k dźěłonjemějerjam stej, je wono w spisu wuprajiło, kotryž je so najpśódy němskostatnej radźe pśechpodał.

Njejasne je, kak so kommunistojo k ličbje 3 200 000 dźěłonjemějerjow dóšli. Wopraudźe staj so diwaj mijonaj dźěłonjemějerjow naliczyłoj. Ale hižo take ličbu dosć hórkoseje, muse a khudoby wopśichija. Bjesdźěłosći je so hischcze s krutym mjerjenjom lětuscheje symy powjetschiła.

W nastupanju krjiwoweho sastaranja kněježerstwo śicźischcego sastupuje, so dyrbi so wobsahi dźěłacźerjow, do krjiwoweho sastaranja ztuschazych, rozšěrić.

Sozialdemokrat Brey w mjenje swojeje strony jodasche, so by so krjiwe sastaranje na wyšše powołanja wuspśestrjo, a so by so dostawanje krjiwoweje podpjery powšichitkowuje na 52 njedźel podźěłschio. Dostawanje krjiwoweje podpjery sa dostawarjow podpjery pśeś 40 lět dyrbjało so na zyły cźas bjesdźěłoseje podźěłschicź.

Debatta wo Kelloggowym paktu w němskim sejmje.

Wukrajny wubjerk němskeho sejma porucźa, Kelloggowy pakt pśichwalić. S tymle nowym rukowanjom měra ma so pola dobuktawowy pakta a Swjatsa Ludow na powšichitkowne wotbronjenje a wuttworjenje wurunanskeho **jednanja Rheinbahen** f němskeje ludoweje stronu měni, so njeese wo pakowe wopśichwalenje dźe, dyžli wo ducha, f kotrymž so wón wuwjedźe. Pak dobyjeźeńse mozy wotbronjenje pśeśwjedu, pak pakt próspne poćinanje wostanje, potom njemóže wostaćj, so je Němska jenostronjcy wotbronjena a so ma zuse wobtźažeńśe wójsko w kraju.

Hdyž blišschi rěcźnik sapódpakaz sozialdemokrat dr. **Breitscheid** rěcźeć sapocźina, kommunistojo **wulku granatu** na rěcźnišku tribunu staja a jedyn kommunist f wulkeho plakata pśichwiły k tomu cźita: **Njesakošśa hubizna granata, modelka 1929, wudźełt Bochumitich worzlowarjow.**

Prezident **Loebe** poruči, so by so granata wotnjeńta.

Dr. **Breitscheid:** Wšesce jara derje, so žmy hischcze dalsko wot internazionalneho wotbronjenja, so je wobsebje ruśe cźełwjene wójsko se wšchěmi najnowischimi wojowadłami wuhotowane. Hóńko sacźuwamy, so je amerikanski senat sbodom s Kelloggowym paktom nowe namórske bronjenje wobsamknył.

Kommunist **Stöcker** praji, so žu kommunistojo bobutpśichinjeźenu granatu wot khcheśćijanskich dźěłacźerjow jako bowokasmo sa njesakośśe bronjenje Bochumitseje cźeźkeje industrije dostali. Hdyž Rusa wójnu tamtamu pakt podpisa, je to zyle nješcho druhcheho, hacź hdyž jón kapitalistiske staty podpisaju. Stresemannowe wudawanje, so je Němska pśi bjes wumnjenja podpisała, njeje wérne. Němska je žebi hižo w žiwojej pśenjej nocze wumnjenka, so žu pak prawa na žamosakitanje njebótka.

Kommunist **Torgler** namjetuje, so by so woborny minister Groener sawołał. Namjet so pśiecźiwo hłosam kommunistow wotpokasa.

Grzesinski pśeciwo němskonacionalnym.

Pruski smutkowny minister Grzesinski je wutoru we pruskim sejmje na nadpady němskonacionalneho sapśijanza hrabje Garniera wotmołwił. Hrabja Garnier bě Grzesinskeho namołwił, so by kulturne kubło, kotreż su Prusy kralojo w wanju załožili, zakhowak. To je falschowanje stawiznow. Se swojej kulturu seše bjeswohladnje wobdźěłkowe potłóczeli a swoje absolutne knježeństwo jako kubłerjo wobtwjerdźili. So bych jenož někotre pśichkłady waschoje kultury podał, cźu na to dopomnieć, so seše we pśechećiku wjacy dyžli 80 schulskich dźěćzi w jenej rjadowni wostajili, so běchu schulske twarjenja rozpadane, so wuczerjo žo khudobne płacachu. Sa hubjenstwo ratatkich dźěłacźerjow je wuprajenje Kadinskeho ryczetkubła (prjedawscheho khježora) wosnamjaze, **so žu žwinjaze khlewy na jeho kubłe lepsche dyžli bydła ratatskich dźěłacźerjow.** Wascha fabydleńska kommunija, kotraž dyrbjeschе po prawom pólski kraj pokupowaći, je so na kupowanje němskich kubłow samjesowała a pśichi tym sa někotre léta płacźinu f 571 na 1419 hriwnow sa hektar sehnała. Wschо hromadze bě take kulturna politika jenož wobohacźenje sa Waš (němskonacionalnych) a so žebi ju wrócźo žadaće, je mi jasumliwe.

Wascha kulturna politika sa ranje so f ministerialnym wukasom w lěcźe we 80. lětach sapocźa, w kotrymž so praji, so je wo **wurjadnej nusy w Schlesyskej njechodźi rěcźecź,** dokelž je tam **pśechezo nusa knježita.** We wopomnjeńkim pišnje krajneho radźićela Waldenburgskeho wokrjesa so njes druhim praji, so žo wobhdlenja sa ratatskich dźěłacźerjow njetwarja, dokelž žu wobsłejoze tuńsche dyžli konjezy.

Jeniećki, kotryž je sa namjesny kraj wopraudźe něschto cźini, bě po pśecźiwowrće nowy stat. Hdyž žym so f Indźini w namjesnych krajach wo jich nusy rosmołwił, je so mi prajiło: „Wot 100 lět njese žadyn statny sastupjeć pola naš tyk, khiba so by f někotrym hrabju na honitwu schoł!“ Dźenźunjiche statne knježeństwo so khutnje prózuje, finanzmu nusu namjesnych krajow wotstronić; wjeselu so je so je žejm 15 milijonow sa to do wudawkow stajił.

Minister potom wo katastrofowej agitaziji rěcźeschе, kotraž wudawa, so Pólska Rauschu Pruśku pózrje. Tole powźdanje f wukraja wuthadża. Wobsebje ma so sabudźić, so žo Němcy nanakaju, kotiji tule agitaziju podpjeraju. Hrabja Garnier je wczera prajił, so budźić, hdyž žadyn druhi system njepichindże, naschi wunukoju w ranju pólzy. W lětaku, kotryž žu nazionalni sozialistojo rosśěrjeli, rěka: Polak dyše k ranju, a němšzy pśeherdnicy jenm pomhaju. Sesadnicy žu pola knježeństwa pytaći.

Stahlhelmowe demonstracije hidy knježeństwu praschenje pśechekładajeja, kak dołoko žmě so hischcze bobutstawistwo sastopnikow w tajkim swjatsku dowolićj. Minister stónceji f wopśijanjom wobcźeźnosćow, kotrymž žu republikanizy sastopnizy w kraju wustajeni. Jim so jnjemóžinja hydlicź, wyschnosćejne automobile so jim bjeru, otty so jim njewudawaju atd. Njedźiwajcy teho so njeda woitraschicź, so teź dale njebudże na smyslenje sastopnikow ličźicź, kaž je so to pśeded wójnu stawało.

Strajk pśi Lipsćanskej drókowej železnicy.

Sśrjedu dopołdnja je techniski personal Lipsćanskeje drókoweje železnizy wo strajku wothłosował. 855 hłosow je so sa dalejwjedźenje strajka wotedało, pśecźiwo tomu bě so jenoš 143 hłosow wotedało.

Debatta wo Elsasu w francowskej deputěrskej komorje.

W deputěrskej komorje je so wutoru popołdnju debatta wo Elsaźu dale wjedła. Kaž so ža, budźe so komora zyły tydźeń f elsaskim praschenjom saběrać.

Jako pśeni rěcźnik so k prawizy žiurichaju pśichedźyła swjatsa francowskich wójnskich klepych, Scapini, hłowa jimasche. Pokasa na to, so njepokojnosć njeje jenoš je autonomistiskej propagandu nastała. Hižo w 17. lětstotku, hdyž bě Franzowska Elsaź dobyła, je w Elsaźu pschezo wobebite knježeństwo było. Male smyłki, kotreż žu so po zaboženskenju w lěcźe 1918 sapocźale, su njespokojnosć zbudźowale, kotruž je Němska wuwuźiwała. Scapini na to je žiwym pśichłosowanjom prawizy nadlěhi na něhdyschcho radikalneho ministra Herriota cźinjeschе. Jeho pśichipowědźenje, so je žwélna schula w Elsaźu zawjedźe, je zyle roshorjenje sawinowało. Herriot je posdźicho žam dopóhnał, so je hubjenu politiku dźěkał. We tymle swišu je žiwe wurěcźowanje njes Scapinom a Herriotom roswi. Scapini pytasche dopokasacź, so je Herriot jako ministerski president pśchi wschelakich składnosćach nabožeńśe sakonje w Elsaźu wostronicź pytał. Herriot protestowaschе a žo na to powoła, so je žo jeho knježeństwo žame sa to wuprajiło, so by so konkordat sakhował.

Scapini snapšecźiwi, so dyrbi so po Poincarewowym pśichipowědźenju nabožeńśi měr w Elsaźu sakhowacź, so njeby Elsaź žaneje pśicźiny k stórźbam a k njespokojnosći měł.

Hisće žadyn měr w Spaniskej.

Po jendźelskich powěsćach f franzowsko-schpanskeje njesły so powedanje rosćerja, po kotrymž je so na schpanskim khćišku **„Don Jaimo“ muzitwo spjeczało.**

Dopisowaś „Evening Standarda“ je schonił, so je Primo de Rivera porucził, so dyrbi so 50 000 wojakow se žiežby puschcźeć. Ministerski president so boji, so dyrbu knježeństwu njepschecźelscy smysleni offiźerojo mohli wojakow sa nowy zbóžk pschecźiwo knježeństwu wuzicź. Spruschcźenje se žłužby so na tajke waschnje stanje, so so wojakam schtyri měsacźna dowolenja hacź k dnjej da, na kotrymž so normalna wojeńska žłužba stónczi.

Sibiriska zyma w Ruskej.

Pśiches zyłu europisku Ruśku symna žołma dźe, kotraž je ischćeńkanzu zobu pschinjeśła, kaźuž hewak jenoš w Ssibirskej snaja. W Moskwje thermometer 35 hacź 38 stopnjow symy pokasuje. Wołkhad po dróhowej železnizy je so dla samjerknjenja wuhibadłow f wulkeho dźěła zastajił. Wschе železniske cźahi maju saposdźenja, dokelž symadka samjersuja a stajadła so f lodom pschikrywaju. Moskwa je blisko k najnišschej temperaturje 42 stopnjow doschła. Do prédka so praji, so budźe syma dlišsche dny pschibźerać.

W Jarosławje a Nižnim Nowgorodźe žu so **schule dla** 37 stopnjow symy samkle. W khorowniach **wiele ludzi** se smjerśnjenymi stawami leži.

Nowy južnoslowjansko-grichiski zwjazk.

Kaž je w Beogradźe słyschcź, so w bliščim cźasu nowy swjask mjes Južnoslowjanskej a Grichiskej wobsankuje. Njedawno je italiski statny podsekretar Grani do Athena pschijěł, so by Grichiska ku swjask f Italiku dobył. Jeho prózowanja pak žu so njeporadźiše, dokelž ma Venizelos polne dowěrjenje k mérownym wotmyslenjam Južnoslowjanskeje, wobsebje teź w nastupanju Ssowjetskeho pschistawa. Póbla teho žu so Grandiowe lubjenja, to budźe Italika f pożrébnizu pschi jednanju Grichiskeje f Turkowskej była. Kaž je so pokasał, njemóže Italika dokahaze rukowanje za to dacź, so by Turkowska swoje žadnja pschecźiwo Grichiskej sthadźiła.

De Valeru w Irskej zaťeli.

Wjednika wojowarjow sa dospołne wuswobodźenje Irskeje f jendźelskeho knježeństwa, de Valeru, žu wutoru we Goraghwoodu w Irskej sajeli. Wón bě so do Irskeje wrócźił, hacź runje je so jemu to psched dołhim cźasom zakasało. Jeho pschiwiśowarjo žu hižo dawno žadali, so by so take sakasanja wrócźiła, dokelž je wón mjes tym žiwéru pschiłuchał a oppozisiju w połnóznorišim parlamentu nawjednje.

Ghandi k pažiwnemu pschecźiwjenju pschecźiwo Jendźelskej namołwja.

Ghandi, wjednik indiskeho ludu, sa wuswobodźenje Indiskeje wot jendźelskeho knježeństwa f mérownymi srědkami dźěła. Wutoru je w Karachi rěcź w sjawnej shromadźiznje mějł. Stónczi ju f napomninanjom, so dyrbja Indojo tóžde shromadne dźěło f Jendźelcźanami wotpokasacź, jeli so Indiska hacź k 31. dezembrej 1929 njeje dominionski wustawu dostała, kotraž je so druhim jendźelskim kolonijam spožcźiła.

Wobydlerska wójna w Bombayu.

S njewěrnym powědanjom, so jetta Pathanow bźeźi ubi, so by je k wopórowanju wuzicź, žu so w Bombayu krwawne njeměry ibudźiše. Pschecźiwo biežkam žu so wojazy pózbłali, a polizija je so se swonkowinymi wobdźelenjemi pożywniła. **19 wožzobow, mjes nimi jedyn jendźelski policist, je so pschi njemerach morilo a pśches 100 so sranilo.** Wschе fabriki a najwjazy klamow žu samknjene. Cźěrjódy roshorjenych Hindow a muhamedanow, i kijemi a hejemi wobroženych, po městowych dróhach cźahaju, sa Pathanami ględa, ko kotrychž praja, so žu dźěći rubili a k wopórowanju wuzili. Pathanojo, kotiji žu i połnózne Indiskeje pschicźahnyli, so powschitkownje wójnjcy smyślene a žu so k wobaranju sjednoczili. Hacź detal njeje wojakam a policistam nóžno było, **njeměry** potłóczeć.

Wobsamknjenje lětanjow přepjelźiwo wahabitiskim kubłańcam.

S krjewawnym zhłodowanjom je so kupna wahabitska kanda, kotraž bě so do Iraka nawalika, rostšělźiła a so ja mjeńy zahnała. **Lětadła kubłańskeho lětańskeho korpusa**, kotrež so na wobhonjeńskim leczenju přećiwo Wahabitam wobkładachu, do nich bomby mjetachu a maśinskimi ćelbow tśełachu. Wahabitojo so rospjerjachu a přeco lětadłam ćekachu. 85 wohabitiskich wjeskich jěsdnych bu morjenych.

Amerika swoje wójnske łódźiwo wo 15 krizakow powješi.

Senat Sjednoćenych statow je wobsamknył, so ma so twar pjatnaće 10 000 tunowitich śichizakow śichcze lětta započeć. S tymle wobsamknjenjom je president Coolidge wo parlamentu poraženje poćerpił. Pśećiwo tomu presidentowej wutrajnej woli je senat je 54 pśećiwo 28 hłosow po źiwej debaci za to hłosował, so by so twar wśěch 15 śichizakow z dobom započał. Coolidge napśećiwo tomu radźeśe, so by so krigz twar jenož 5 śichizakow započał, a so by so 10 śtyrjoch śichizakow hakle w lětomaj 1930 a 1931 natwarikło. Coolidge dźiwśe w nastupanju twarjenja łódźow knjeześtwu źwobodnosći hibanja wostajiło, so njebychu amerikańskemu knjeześtwu pśichi śichichodnym jednanju wo wotbronjenju wójnskich łódźstwow z europiskimi statami ruzy swojasnej byłej.

Pódła teho Coolidge mjenjeńe zastupowaśe, so by hnydomny twar 15 śichizakow se sajadamt Kelloggowego Pakta njesnjeśe a so we wukrajnu zaćisnyć cźini, so je amerikańska politika njesprawna. Wśěch tele wobwinjenja njejźu na senat žadyn zaćisnjeńy wulkeho łódźstwowego programa žu w senacje wulke dowjeśe ześiwili.

Coolidge ma jako president prawo, senatowe wobsamknjenje powalicź. Jeli so by to k tesle krocźeli rozćuduźił, by dyrbjał sa dźeśaco dnjow kódźstwowy zakoń ze swojimi napśećiwzjownosćami reprezentantiskemu domej wrócźiś.

Dalśe wobcźeśnosće pśichi wutrabjenju wo wudawkach broża. Dyrbi so z możnosću licźiś, so budźa so wudawki dlicź, dokeź dyrbja so summy sa twar wójnskich kódźow wobeśiś pśichinjeńe. Pohodła móże so stacź, so hacź do 4. měrza, na kotrymž dniu so Coolidgowe presidentstwo skónczi, statny hospodarśiti plan njebudźe dowuradźeny.

Ze Serbow.

W **Budyšcinje**, 7. mak. rózka 1929.

— **We wjedźe**. Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer —3, thermometer we dnjo —2. Dźeńsa rano we 8 hodź. barometer 756, hygrometer —5, thermometer we nozy —19. Wuhladaj na symne a śuche wjedro. — Mały rózk njeda so cźišnyć. Dźeńsa w nozy je sajo se žurowej łichtjenju sajtuwił. Tuta pśichikhadza z południoweho łodowego morja. W Kralowuzu (Königsberg w arišiśej Prušej) měrjachu wjeźera 27 stopj. synu. W Pólšce 27—30 stopj. W Moskwje śiuwi syma na 40 stopjeńkow a we Sibirskej žamo na 57 stopjeńkow. We Turkowskej kaltej khadźachu wjeźera žurkowne mjeńcźe. W Narwiku dale mjerinje. W Romje bě 7 stopj. synu, w południowych stronach 12—16 stopj. Sšamo w Neaplu mějachu wjeźera jenoź 8stopjeńk cźopłoty. Spodźiwno, południowe kraje, kaž Seleńka (Grönland) maja pśichi 10 stopjeńkach cźopłoty wupraudźe nalěźo. Wuczeni mźnja, so kał mjenowany Golfowy wodowěh (Golfstrom) je swój smer njesnateje pśicźežiny dla trochu pśećeńšił. Tutón wodowěh pśichikhadza z najhorzejšich stron morja a njeje we symje mjenje cźopłu wodu do południowych stron. Soho hłowny prud pśicźiśiwajowaśe sprjetu wodu k brjoham Jendźelskeje a Norwegskeje. Tohodla pśichitawy wjeźornych brjohow tuteju krajow ženje njesamjerliwnych. Nětko je so

Kotwny prud bóle k brjohom Islanda, kał mjenja skuźenk, a hrěše brjohi Seleńki a Islanda. Nedźiwajcy toho pola naš tola wocźopli a smjeńmy wśěce horje naléźo a kwa so a 4,56 hodź. Mjeźacźk skhadza dop. 7,25 hodź. a khoiva so pop. 3,17 hodź.

— **Sakska krajna loterija.** Pśichi wintornitśinu cźerpnjenju 4. rjadownje 194. sakśeje krajneje loterije padze dobyźe wo 40 000 hr. na cźiško 575; dobyźe wo 5000 hr. na cźišle 38 172, 55 797; dobyźe wo 3000 hr. na cźišća 86 349, 102 165, 123 905, 148 388; dobyźe wo 2000 hr. na cźišća 23 766, 57 982, 58 299, 99 383, 100 746; dobyźe wo 1000 hr. na cźišla 16 944, 68 282, 100 003, 101 209, 122 771, 124 128, 132 713, 137 804; dobyźe wo 500 hr. na cźišła 22 189, 26 864, 34 501, 38 696, 44 373, 46 178, 46 445, 53 514, 58 263, 71 054, 73 950, 87 429, 92 023, 105 774, 113 395, 130 406, 131 127, 132 043, 135 695, 137 167, 139 103, 148 345, 149 933.

— **Budyske sjednoczeństwo sa wumeńśenje** nam pśeje, so ma na wospjetne pśećeze w mjeźe, kiž je so wot 1. novembra sawjedło, je so pśeco nětkotrym cźasom dla wobcźežnjeźow, kiž wukhadźachu se šneźowych sawjerźow, dyrbjało sastajiś. Tak wuśe hacź so wobcźežnośće z wuśpjawanom šneha wotstronja, dawa pósta tej popołdnju sajo pakety wunoschowacź.

— **Lessingowe pjenjezy.** Kaž němski finanzny minister wosjetnja, bija so pśichikhodnje z pśichiložowanjom němskostatneje rady złébrowe pjenjezy (3- a 5hrivnarje), kij śmeša na pśedujej stronje hłowu Gottfrieda Ephraima Lessinga. S praweje a léweje strony budźetej naspomnjenej łéže „1729“ a „1929“. Ódy bo tute pjenjezy wudadźa njeje hišćeze wéśe.

S **Hrubjelźicy.** Tudomna bobrowólna wospjetna wobora wotmě sandźenu njedźelu, 3. makeho rózka, popołnju w 2 hodź. w hoscenzu „K młynej“ swoju 1ktuelu generalnu zhromadźiznu. Na méśo zhorjenego wjednika woboru, knjesa wopalneho mischtra Kuria Dittricha, na wjednika wosadze 2. wjednik, knjes August Nowak zhromadźizna. Swjeśelaze bě, so nimale wśichke aktivne bobrowe so sejdźechu. Po pśećeźitanju posledźnjeho protokola pśichinjeźe so hnydom k wonemu dypkej porjadu: Nowa wólba zyleho wjednistwa. Sa prenjeho stotnika (Hauptmann) wuźiwoli so z wulkej wjetśinu dotalny druhi stotnik August Nowak. Sa druheho stotnika wuźiwoli so z wulkej wjetśinu dotalny sapisowaś, knjes Jan Guba. Pśeni a druhi stotnik wólbu z dźakom pśiwześetaj. Méźno 1. wjednika wotdźělenja wosta w nukomaj knjesa Augusta Wolki. Sa 2. wjednika wotdźělenja so wuźwoli knjes Emil Brißning. S wyšśišchim zrjadowanjom bu knjes Pawot Tittel (mjedn). Pokłasnja wosta w rukomaj Gustawa Harnappa. Wśichitzy wuźwoleni, kaž sobuzamołeni wjednizy wohujnjowaje woboru wyšśišachu z dźakom wólbu. Dotalny druhi wjednik Nowak poda rospravu wo dźěławosći w lěśe 1928, Jónu bu woboru alarmowana ke khutnemu ćišću w nowym. Hdyž so palećeźerśki dom Hrubjelźanskeho najeńśeho dwora. Swjećowanja so šwědomnośe dopjelnichu. Wjednik Nowak wuprajł wśichnym wutrobny dźak sa sobudźełło. Dotalny sapisowaś Jan Guba poda rospravu wo dźěławosći we zhromadźiznach. Hrubjelźanska wohnjowa woboru wosteji nětkle z 30 aktiwnych sobustawow, 1 cźestnego sobustawnika, 14 pasiwnych sobustawow a 3 cźestnych sobustawow. Po tym poda pokładnik rospravu. Swjeśelaze je, so njeje rany pjenjeź w pokładni wostanje. Dotalny samaritar našeje woboty Ernst Schierz bu sa wyšśišchemu samaritarja powołany, pśichi kładnosći, so won runje 20 lět k woborje słuschu. Nětko hišćeze wjele woborowych mnoho praśenjow mjeźeze wo wšach wohnjowych woborach. Po tśihodźinskim jednanju skónczi so sajim. zhromadźizna. — Wśichitzy pak hišćeze wiele hodźinow bro-

Hrózbny mordarski njeskutk w Radscy pola Łaza

Styri wosoby morjene. — 17ćetny kruwar so zhubił

Pónjelu wjeczor w cźasu wot 7 hacź do 10 hodź. je so w hewak cźichej holanskej wjeźy Radzy pola Łaza žałosśne mordarstwo stało. Sstejdu namalachu wjeśnjenjo gmejnskeho prjódstejerja Wićzasa, jeho mandjelźku, dźowku a šotru morjenych. Stóśnik dotal hišće cźe njeje wuśledźeny.

*

Nastróžaza powěść wo žałośtnym mordarskim njeśutku rosćerì so wjeźera śrjedu po naśej wźy a wokolinje. Jako wjeśnjan, z nětkajkej naléźnoścźu do wotleźaneho Wićzasej statoka pśichidźe, nadeńdźe twarjenje samknjene. W liśtowym kaśćiku tćzacu hišćeze póstowe pospólki wot póslednich dnjow. Teź zatym, kiž pśekaś wunoschowacź dawa, leźacu pśeco durjemi teź hijom wot nětotrych dnjow. To jemu wśo napadny. Wón dźeśe na to po druheho wjeśnjana a tutaj podaśchtaj so śhromadnje do Wićzasej statoka. Jimaj pśichida po hišćeze motorśti kolesaź. Tuczi tjo wotpaczićhu samk khežnych durjow a dobuchu so do twarjenja. Nutskach namakachu wśichitke durje sesamkane.

Hdyž poczachu bliże hladacź, pośiśiśichu so jim **hrózne napohlady.** Mó śtwe a w kuchni namakachu **Wićzasowu mandjelźku Hanu rodź. Mieźnarjeź** a jeje 23ćetnu dźowku Martu w krwi saraźenu leźo. Hdyž statok bliże pśichpytachu, nadeńdźechu Wićzasowu šotru, nimale 40ćetnu Hanu Wićzasez w hródźnym pśichedmjeśnje pola bérnowego parjaka łohorunja saraźenu. Dokeź dźe je so na parjak swjeśta, mějeśeche ruku khétro spalenu.

Wokoło 10 hodź. wjeczor je so Wićas, kiž běśche na žamźnym dnju nékomu na pśichedźenju pobył, do mojworóźik a so hnydom do swojeje dźěławśeje izby podak. Tam je mordar Wićasa z joho žamźnej tśełu do wutrobny tśełił a morił. Pśedy **nakomolnosću** mužojo jeho tam w krwi leźo **zamordarja**.

Na to poda so motorowy koleśaź hnydom do Łaz a wosjewi hrózbnu namakanku wyšśišchemu žandarmstwu mišitrej Müllerej. Teź Wićasowemu bratrej we Stnźinje wón dojźeźe, so by jemu śrudnu powěść pśichinjeźł.

*

Powśichitkownje je nadpadnyło, so je so wot cźasa hdyž je so njeśkutk stał, Wićasowy nehdźe 17 lět stary pśichiwśaty syn, Maks Měrśch z Wjerwatda, kiž běśche jara rota, zhubił. Jeho mějeśe Wićas nětko sa fruwarja pśichi žebi. Tutón młody cźłowjek póndźelu wjeczor we pokraczowanjkej śchuli był njeje a hacź do weźeraweśch ho dnja nihdźe njebéśche namakacź. Hacź je wón mordarjom cźeknył abo leźi nehdźe saraźeny abo hacź je znadź wón tón mordar, njeje hišćeze śmějcene. Mósija, so je mordar pjecza nětkajkeho pomoznika měł.

We Wićasej bydlenju běchu wśichitke kamory a kaśći cźiki pśeńerne a hódnośśe wežy běhu kradnjene. Kaž z jeneje strony zhonichmy, je pjecza wutoru pśichpołnił litowy kruwarja z pakcźikami pśiches Lipiny ležo widźał. Połcźajke wyšśišchoje hrózbny podawk dale pśeńerpnyju a sa mordarjom źłéźa.

Na Librowcm grunće.

Roman Teresy Nowákowje.

(2] (Pokračowanje.)

Jenoź Mourowez mandźelskaj, njedźiwajo na nastałe rozmjerjanje źiwjich hospśicźelow, kiwaschtaj pokhwalnje z hłowu, a knutśicźka wobroćeji so runu měru na Jobka a rjekny: „Dawno žym žebi hižo pomyślika, cźehodźa so njeźenjeśch, Jobko? Sawésće by dostał samóźitu a pěknu holzu. Pola naš w Korowje žu ludźo powdali, so je cźi ľuba wumrěła....“

Młódśichi Libra stany z ławki sa kachlemi a rosharjenje pśichitupi k blidu w rózku. „Wostajcje tajo knutśicźa“, rjekny Mourowez. „Ludźo néschtóžkuli rěcźa — —. Njeda žo wśichitko tak wuwjesćej, kaž by so źdało — —. Hdyž nastupi cźas, potom wšak žebi ja hołposa na grunt pśchinjedu“, boda z dołhim a wusnamnym pohladom, kajkehož njesamóźeschtaj žebi Mourez cźłowjekaj zyle wujaśnicź.

Terka splazmy z rukomaj. „Ty by tola tón naśch stoły Jobk! Nětko sćiń žiwojemu cźornjenju kónz a pśichinduj žo k meji! Docźakam na tebje — wšchak hižo je žiwyšcźej muśiku hrael, sawésće hižo cźakhu! A wy, holzy, hotujcze žo tež!“ Wotśkoczi wscha wjeźoka k hladawku, spěchnje pśerunna kromki na „lebzy“, potśchaźny schnury granatowe a zanki žiwojeje koschle, hładkowa blyšcźeznu falu.

Sestry wotcźinjechu pśches pśchedtśeju do komory, ale hdyž žo Terka wot hladadła wotwobroćej, so by pohladka, kał ho Jobk pśichihnuje, žedźejsche tón sajo njepohibliwje sa kachlemi, njedźełatśache, ale hładosche samyślenu pśched žo do pródna.

Swusći wrešćezateje hudźby satkinczachu bliże; Terka dołhmy hłowu a wołasche: „Stćiń chytł tu ľ tobu žo komdźicź, ľ tobu tola žane rěcze njejźu! Polecźu — žnadź žich hišćeze na dróży dojcźahnu. Božemje, mano a macźi, božemje, wujo a knótśicźka. Pśichi meji bo sajo wohladamy!“

A hižo cźekasche ľ durjemi won, mikny žo kaž ptak wokoło wokńnow a śhubi žo. Sa mału khwilku pśchinźeśćelej teź starśchej holzy do źiwy, pśchisłojnje a rjenje źwoblekanej, byrnjej teź niz tak pychańśy kaž Terka.

„Cźhzemy nétko hišć, Jobko!“ pośbudźowaśche Maruschka, ale spodźiwaśche žo, hdyž wuhlada, so žo bratr ze swojeho měśna njehibny a so je pśchezo hišćeze we starych tholowach a wśchédnej jazy.

„Ty by žo tola dyrbjał wożeniź, so by do rěcźow njepśchijśchoł“, swaha wumjeje macź, cźujo, so bésche wusćup je Terku žyna hłubozy rozbudźił. „Mój pódźemoj ľ wujom a cźetu teź tam, — jenoź wośmu žej trochu lépśchu salu a nan wobleeze žo thmanśchi kabat. Wśchako je to za twarjenjom.“

Wśchitzy stanychu a dźédej pomhachu ľ ławki. Jobk swojta sa kachlemi.

„Jenoź holzy, wój žo njekomdźitej“, rjekny śmérom, „ja wjeby wśchitko nimo hyło, pśedy hacź dómódźetej. A wy, nano, a macźi, bźitaj teź ľ knótru a wujom. Ja pśchindu za wami, jenoź cźu tutu hłowizu wuporjedźicź ľ śtónicźej. Sbotuju žo, wrota a durcźka wobstaram. Nieje hišćeze tak dołho žo sapocźało — kuź Skraukowehu pśedowanja wschak wuśśišchu. Nó, njewotwołakuju wschak žo hicź, — ale jedna žo wam wo ludźaze błady — —“.

Starśchej ani njedožiuchaschtaj konź jeho rěcźe, běschtaj žyokojom, so jimaj dozyła žlubi pod meju pśchicźeź. Jobk žlyšcźeše, kał sa žotrowaj durcźka sapraźnychu, kał macź žo thramośći na kuśu, wupytacź w ivubśi sa nana a žebje lépśchu draśtu, žlyšcźeše, kał wrjeśłotaju wrócźazej žo žónśkej žłhody pod nohomaj, a kał wśchitzy w pśchedtśeji žo podušćeno rosmołwjeja. Potom dołkinczachu teź jich krocźele. Jobk běśche śam doma.

Pruhi satkabdźazeho žlónza žpadowachu kožo pśches wokńeśchka do žtwy, njetacze po cźornej podłoży dołhe žolte ľnuhi. Tu a tam satkinczachu žwuki hrimowacźej pokhoda, dónźj njeśe napoględu hudźba zyle blížo žtrěśchecź — to bésche hižo cźah pśchi meji žedźy trwarjenja. Hdyž žwuki na khwilku wocźišchnychu, žłožu Jobk Librowu wuporjedźany komot a samyślu žo.

Njany žwjedźeł to mějeśche. Druźy žo wjeźechachu z jeho wśchitzy jenoź žchtrěja, tkchudźa, jemu wutrobu rozdrěwaju! Niz doseź na tom, so hižo wot pjatka kóždy holz a holza, ľ kotrymiž žo žetkawa, prašcha žo jeho, hacź podźe sa maśchkaru pśchi žeźinanju borana — a pśchi tom žawźeże pśchi žebi žo jemu žmėje, so wón, młodźenz mjazy nas žchtwórjezi lét, ani mjes młodźimi hižo žo njehodźi — nětko hišćeze doma žtoji! Terka jeho hani, wumjetnje jemu jeho njezenjenje, łaśćiwcźka wudźěluje jemu dobre rady — mohła by wędźecź, kał žo to pola nich, na grunće na, a nan a macź hladaschtaj hnydom jako žamóźezne njebohi, hdyž zhyšchitaj wo jeho zeźitwje — a žwojim wumeńku.

A hišćeze jenu wo tom Pruschkowem pachołu žłožnje wokoło wuschołu žwonja! Haj, runje, žo žo ke Albinze rjekny hodźi, žebi ju njeśahźuźi, tón žchekma! Albinku, kiž je tajka Kuklowem kwaźu ľ tej dny pośpochi ľ njej był hromadźe, kał je ľ njej rejował, kał ľej žo hromadźe wjeśele mějeł! Pśchecźelnje je še wšchémi rěcźała, ľ nim wožbeže cźiniła — wschak je brašchka tajnje mjes druschkami — žłožnje je mila, tak doba. Spomina žej Libra, kał je pśchi Kuklowem kwaźu ľi dny pośpochi ľ njej był hromadźe, kał je ľ njej rejował, kał ľej žo hromadźe wjeśele mějeł! ľ žožu dónicź! To by była tajka prawje lubožna hospoda na žnamjenity Librowy grunt! —

Hdy by tych robotnych brěmjenjow, dawanjow a dawkow njebyło, hdy by teja dweju wumeńkow njebyło!

A by žebi Albinka jeho wźała? K wšchém žadźerži je jenoź pśchecźelnje, jenoź mérnje a žcźicho. Hacź teź to je njapołedku tola Tonda njeźubł, tón zaťkmiť?

(Pokračowanje ľchhuje.)

wadże wostachu pschi wjeskosej kabawke z rjanym spkusje. Radostne bě, so też mnoho serbskich kěrjowow sakliwcza. A w nowej, lubej pschestrednosći so posdże roseidże. Njech Hrubjelečanika bobrowolna wobnjowa wobora dale dźěła pod hesłom dobreho kschesćěana: S Bohom! Jedyn za wschitkich — wschitcy za jenoho!

S **Malešec.** Kursus wothladanja thorych wo domje so w Malešezach w Lippitschez hoscženzu a w pschecželuje polkičenym domje k. wjeśnjanosty K s c h i ž a n a we D o b r o s c h e z a c h so za naschu wosadu wot 21. wulkeho hacž do 4. makeho rózła wotmětwasche. Se spokojenjom nasche žónske towaršstwo, kiž běsche jón do rukow wsało a nasche hosposty a mkode holzy, kiž so na nim wobdźěličhu, wscho hromadże 27, na njón spominaju. 8 ras drje mějachu pschi krutej symje wječzor wot 6—8 hodźin so won, dójdźa do blížischeje wsy, podawacz, toka pod wodženjom knj. swjnd. D. Eichertoweje a knjeżny Leischenring z Budyschina, kotrejž běchu pschecželni wobsedźerjo zapschahow a autow k nam na wjes pschiwjesli, pschezo z nowym lóschtom wukmchu, kak ma so je thorami pschi pósečkaniu, pschekładowaniu, wobalenju atd. wobkhadźeć. S dźakom navschcźiwo Bohu a spěchowariam radżeneho kursa wosadny farar wobsamkowa je wuskowanje je swjerzhanosću wónkrjz, pósłe thorowe běsche tež wjerchowka Hanau z Drježdźan a knjes a knjeni superintendenta Fröślich z Budyschina pódla. posledniich ma so z rěču na nichitomnach wobroczo. Sdźewanje z zapschatkei a k wobsamknjenju kursa jemu fischeszitanzi zas policai.

S **Prěčez.** Tudomna mlokarnja bosta na „Selectum ludźenju" w Barlinje v r č n j e m u t o na swoje mloko, kiž wo nainowschim waschniu wothladuje. Tuto wuznamnjenje ma czim wjetschcze nahladnosće, dokelž běsche pschez 300 mlokownych prasow z sydle Němskeje zapodatych. To je z dowokasom, so tudomna mlokarnja bjespodrobne bitne mloko podawa.

S **Khabrowa.** Pondźelu pschiwoldnju wosta na Zelesnizim pschekhodźe w Khabrowje wosobowy automobil tcžasy. Wosvietne zopytki niedopombachu autej, so by dale jěł. Na shoże bo pschekhodny stražnik Bilz z Nježwaczidła na zwoiim městnje, kiž je 600 metrow dsalene, na njeso zjawny podatk dohlada a z Nježwaczidła pschikhadźazy dworowy rzah sadserża.

S **Nježwaczidła.** Najstarschi Nježwaczidłski wobsedźer knjes Handrij Mihank kwiečeżesche wczera swoje 84. narodninn pschi dobrej cźelnej strowotzi a duchownej cźerstwosći. Knjes Mihank běsche 33 lět dołho te pósedźerstwo wósnikom mjes Budyschinom a Nježwaczidłom.

S **Rakez.** Wutoru dopoldnja je tudomny krawski mischtr August Feister 75 lět stary wumrěł. Hacž do poslednich niedsel běsche niebohi pschez sirowy a cźiły, jenoż w poslednich tydźenjach nadwadowalsche jeho huscheho hlabosć a njeko je jeho smjerć wumohla.

S **Rakez.** Trajna kruta syma ma mnoho niewschitkownych scźěhowlow. Hischcze jenże pak na wopyt Božitch sčinkow, nje tak lóhkotnje skutkowaka jako sandźenu niedźelu. K spowědźi dozyła nichtó pschischoł njebě a za Božej kluźbje wobdźělichu so jenoż jenotliwzy. Popoldnischi nyschpor dyrbjesche symy dla wupadnych. K wschemu běsche zyrkwine tepjenje hischcze saprajiko. Hacžrunjež běsche póndźelu syma wo 10 stopjenkow milischo, běsche rańscha nutrnosć tohorunjo hlabje wopytana.

S **Wósporka.** Sčerjedu popoldnju wokoło 3 hodź. wudyrji z hischcze njesnateje pschicźiny wohenj w tepjeni Skorjelskeje wotkrjeznjeje żelesnizy. Lětjejuzoje twarjenje, kiž běsche z papu kryte, so wotpali. Na pomoz pschikhwatcy nimo měschczańskeje wohnjowoje woboty hischcze Wichowska wobora. Wohenj běsche mnoho wcźinnych pschiwabik. S wohnjom tudomna lokomotiwa Skorjelskeje wotkrjeznjeje żelesnizy bydlenje sdubi. Dómiž kóluja niebudże sahe natiwarjena, budże so lokomotiwa do tepjeznje nkmkostatneje żelesnizy stajeć.

S **Wósporka.** Knjes dr. med. Schubert je privatne kupjele pschiprawił, kiž so jutsje pjatk wotewrja. Chze w nich podawacz wanjowe kupjele, wosebje medizinske a fjurkłokowaze kupjele, kotrejž žebi dla wulkeho hojenskeho wuspěcha na zakładze nowocźaknjeho Lkowanja pschezo wjazy pschecźelow dobiwaju. Dokelž w naschej wokolinje dotal žanych takich kupjelow njeběsche, je knjes dr. Schubert z pschiprawjenjom kupjelow na howschtikownu Potrjebu dźiwał. — Wótzhe nadpodawanje sa mazerje a waženje cźłowjeskow budże pjatk 8. febr. wot ½3 hacž ¼4 hodź. na farje. Wjednistwo ma knjes dr. Pithler.

S **Wojerez.** Na sandźenu wutoru běsche postajeny pschednoschk nemskeho ozeanskeho letarja statnika Köhla. Nětko pak je pschednoschcer na thripu itherit a pschednoschk dyrbjesche so wotstorcźeć. Wón wotmětje so za nehdże dwě njedźeli.

S **Blunja.** Wojeńske towaršstwo leśdże so sobotu we Sänberlichez hoscženzu k symikonu sawjeżeleniu. Sswjedżenišu rěcź mějesche murierišti mischtr Richter.

Se **Sleho Komorowa.** W Sornowje hrajkachu žebi tři dźěći pschi kachlach, mach pak běsche na rěznarzu schła. Najmlódschcha hoscźka wotewri kachlowe durcźka a stupi so ke kachlam. Hnydom sapali so jeje kuknicźka. Wokajo hóżesche hoscźka za tamnymaj dźěśkomaj na dwór k nanczeri. Mach plomjo se kuknom spajcha. Tola wbosje dźěćo běsche so tak cźežko wopalilo, so w thorowni wumrě.

S **Hórki** pola Nifeje. Wokrjeżnny Landbund Róschórskeho wokrjeża wotmě tu sandźenu niedźelu swoju lětnu hłownu zhromadźiznu. Pschehladnda, krajny rada na wotp. z Luje-Múckenhainki poda lětnu rosprawu. Pschi zakoženju mějesche wokrjeżny Landbund něhdże 800 ratarjow za sobustawow a něko pschihlusche jemu 2080 sobustawow, kiž zhromaduje 83 000 zitrow semje wobsedża. Wobkhodny wjednik dr. Hunzig poda wobkhodnu a pokładniznu rosprawu.

S **Běłeje Wody.** Wutoru mjes Rěcźizami a Běłej Wodu starschi muž se sjedźmeho cźahu padny. Jako bo na kusnik poda, wotewri muž, kiž na cźiwej cźerpi, so pschehładajo wosowe durje a padny won. Żelesniczarjo jeho na cźarje lezo namakachu a pschinjesechu jemu prěnju domoz. W Běłej Wodże spósina lékać, so je so snjesłoženy cźežko na hłowje skanik a žebi prawu ruku skamak. Na swobalenju móżesche sranjeny z pschewodźerjom dale jěć.

S **Brěžowki pola Slepeho.** Też do nasheje wsy je njewitana thripa saczahnyła. Najbóle schulske dźěći na nju khore leža. W schuli pobrachuje 27 prozentow dźěći. Ssmjertnych woporow žebi thripa mjes schulskimi dźěćimi dotal njeje sadała, ale mkodu holzu we kčejatej starobje, 21lětnu dźowku Madlenu ratarja Mateja Habrinka je z tuteje cźasnosće wotwjedła.

S **Rósbórka.** Powdrkowny ballon pschileca wutoru popoldnju nikto pisches nasche město a puschći so blisko Soarskeho wusalawa na semju. S cźolnika wustupichu 4 wobsoby, kiž chzychu jeneho tudomneho knjesa wopytacz. Jako shonichu, so je sapuczowak, puschczichu bo jasno do powětra a pschelecźichu Sporjelsku holu. Zadny podawk běsche mnoho wcźinnych pschiwabik.

Wusudźenja.

Krjebjanski kwanowy njeskutk psched Shorjelskim pschiwabnym sudom.

Wutoru mějesche so psched Shorjelskim pschiwabnym sudom 38lětny nehdyschi samkař Fryz Greinert samokwicz. Wobkhorźba jeho mordarstwa winowasche. Greinert, kotrehož wézywuschtojni jako psychopatha wosnamjenichu, běsche wobstorcźeny, so je 28. haprleje 1928 w Kriebni swoju mandźelsku, kotraž běsche jeho wopuschczika, po swadże satčělił a tak cźežko sranił, so je wona na to w thorowni wumrěła. Po njeskutku je so wobstorcźeny sam dwójzy do hłowy tčělił a so sranił. Pschepytowanje dopokasa, so so pschi duchownych wobstejnosćach wobstorcźeneho njejedna wo wotmyślene mordarstwo, ale wo nahłym nawalu. Sastupjeć wobstorźby, wyschchi statny rěcźnik Otto namjetowasche dla morjenja a dźiwanja na wołożenske wobstejnosće 4 lěta jastwa. Sud pak jeho k 3 lětam jastwa sadźudži a 8 měsacźnu pschepytowanišku jatbu na khłostanje wotkliči.

Z Łužicy.

* S **Olbersdorfa** pola Zitawy. Pondźelu wieczor bu mlynskeho wobsedźerja Hänela w młynje zjawjeho nawa do cźežkeho njeshoża pschinidże. Transmištija israbny mlodeho cźłowjeka pschi dźěle a jeho nětkotre rany wobwjerdny. Wboshcho cźežkokranjeneho do jeneje Kitamskeje kliniki dowjesechu, hdźež wutoru hischcze bjes wědomja leżeshe.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdźan. (Wobschinđźeć.) Kriminalna policija saja 21-lětneho pschekupikeho pomocnika Hansa Dietze. S salschowanej smužku běrjow [illegible] tom wot jeneje tudomneje firmy dwě pianje, harmonium a nětkotre wčelne aparaty, kiž běchu doshła 4000 hr. hódne, kupił. Kupjene hvory běsche wón hnydom sajo pschedał, so by k pjenjesam pschischoł.

* S Kamjenicz. (Njeswěrny pschiwabjeźeć.) Kriminalna policija saja 33-lětneho mjdowego knihwjednika, jeneje tudomneje firmy, kiž je ke schkodże tuteje firmy po nječim nehdże 13 000 hr. pschekhcźiwik.

* S **Gewera** w Rudnych horach. (Cźah w smjeży tčežasy wosiał.) Wobzobowy cźah, kiž pjatk rano do Meinersdorfa wotjědże, wosta pola Jahnsbacha w snježowych zejhach tčežasy. Pomozny cźah dyrbjesche puczowazych do Gewera wróczo dowjesć. Żelesniczy dźěłaczerjo dyrbjachu cźah wuzypjacź.

* S **Lipika.** (Dawk na „bubi-khowy"). Pondźelu rano bu wjele Lipzejanskich zonow a holzow pschekwapjenych je listom, kiž pjeza z wotrjada za „dawk na „bubi"-khowy" Lipzejanskeho finanzneho hamta potkadźesche a w kotrymž stejesche, so je měschczańska rada „dawk na bubi-khowy" wobsamkła, kotryž pak wone dotal njejsu sapłacźiłe. Komy a holzy dyrbjachu so tohodla w běhu tydźenja na finanznym hamcze samotwicź, hdźež dyrbjesche so pruhowacź, kajku hłowu kóżda ma. Pschi njewobkedźbowanju maju pjeza hacž do 100 hr. pjenjeżneho thkostnja sapłacźicź. Tola dórjy so wukopa, so běsche zyła należnosć wulki żort, kiž běchu žebi njesnaczi dowolili.

* S **Wrótkławja.** (Shubjeneju schulerjow namakali.) Psched krótkim cźasom shubitchtaj so sekundanaj B. a K. hjes sfleda. Wonaj běschtaj so z pakluczom do konferenzneje jstwy dobyłoj a cźhyschtaj tam zensury pschemnježcź. Jako běsche jeju wuczeř pschekwapił, njewěrócźichtaj so je strachom domoj. Dokelž měješche jedyn z njeju pjenjezy, wopuschczischtaj Wrótkław. Nětko je jeju policija w Rotterdamje w Hollandskej sajała. Jeju starschi žebi k hollandskim mjesam po njeju dojdźechu.

* S **Barlina.** 63-lětny samkař Korla Betram sakło 52-lětneho pschekupza Korlu Schustera wo swadże, we wokhěži twarjenja, w kotrymž wobaj bydleschtaj. Policija mordarja saja.

* S **Barlina.** (Njeskutk duchakhoreho.) Njedźelu wjeczor dóńdże blisto Shorjelskeho dwórnischcza k rosharjenym podawkam. Dźěłaczerja, kiž běsche hižom zas we bludnizy pschebywał, sajachu na dróży wrjeshiny, so wón z dwómaj revolwromaj w rukomaj jeneho schoseła natrěli. Na to khodźeshe z revolwromaj w rukomaj po dróży sa jěsdny wobkhad horje a bele. Jako nadpaowomy komando pschikhwata, wón sastojnikam napschečo tšelesche, so bu jedyn policajt sranjeny. Sastojnizy tohorunja tšelachu a jeho tak cźežko sranichu, so jeho mrějazeho do khorownje dowjesechu.

Smješki.

** **Prosćeŕ na puczowanju:** „Schto cźinisch w tutej wuży?"

„Pytam dźěćo!"

„Potom budź jenoż dosć wobhladnikowy, tu dźěłaczerjow pytaja!"

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 7. makeho rózła 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2095	100 pólsk. złotych	47,12
1 jendźelski punt .	20,403	100 čěskosł. krónow .	12,454
100 šwajc. frankow .	80,945	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska burša wosta wčera jara mrěwa. Kursy ezeklow so mało pscheměnichu. Podobnje bě na wikach z dołhimi a rentowymi lisćinami.

Na **produktowych wikach** sakupi wczera sajo schkłabjenje. Wšeke druźiny žita zentnar po 5 bij. pschiźadźichu. Wobrot bě hewak żiwy, ale dowos a pokhcźenja nimale žadne. Wczera płacźeschze zentnar w Barlinje

pschenźicy 10,65—10,75 hr., rózli 10,25 hr.
hacž 10,30 hr., jecźmjenja nałtinjeho 10,90
hacž 11,65 hr., nahmnskeho 9,60—10,10 hr.
wowsa 10—10,30 hr.,

w termińowym wikowanju:

sa měrz: pschenicy 11,45 hr., rózli 11,07½
hacž 11,06¼ hr., wowsa 11,07½—11,05
hriwnow,
sa meju: pschenicy 11,90 hr., rózli 11,10
hacž 11,07½ hr., wowsa 11,57½ hr.,
sa julij: pschenicy 12,21¼ hr., rózli 11,62½
hriwnow.

Wczerawše płacźiny z Drježdźanskich wikow.

Sarźana pjerisna: Kury stare 1,30—1,60 hr., mkode 1,40—1,80 hr., huśy mkode 1,10—1,50 hr., kacźki pak 1,50—1,70 hr., hołuje 0,50—1,30 hr., selerij 15—60 pjenjezkow, bźerny nowe 4,50—5,50 hr., kihały kak 25 a seleny 60—65 pj., cźežkowjeny 13—15 pj., bźły 12—15 pj., měd 1,30—4,50 hr., zybła 20 pj., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 19—20 pjenjezkow, worjechi wlóste 60—90 pj., rakl 10—70 pj., lany 2,20 hr., karchy 1,40 hr., jabłuka 12—40 pj. a kruschwy 10—40 pj., jédźna loboda 90 pj.

Pschistajeja:

Hoizu do domu, Hoffmanka w Delnjej Wolešchnizy pola Mikowa.
„ Kämpfowa w Lubiiu, Póstowa haša 12 II.
„ k 1. 3. Herlina w Nifej.
„ hajnkownja w Mikorafu.
Wurzownika klamparskeho, Galka w Lubiju, Snutskowska Zitawska bróha 18.
„ pjekarskeho, Neumann w Kamjenzu, Anger cźisło 8.
„ kowarskeho, kowarnja w Khołmje p. Nifej.
Kowarskeho, kowarnja w Khołmje pola Nifej.
Sepjeru Brandtowa we Wojerezach, Kamjenska haša 1.
Posanża Zenjeneho, kubło w Mucźowje.

Na pschedań:

Kuchinska nadoba a radio, Rez w Běłej Wodże, Młynska haša 28.
Krowa dobra bójka z cźelećom, w Cźornowje cźo. 8.

Ssudnistwo na pschekładowanje

pjatk 8. makeho rózła 1929:

w **Njebjelczańcach,** kuzy, seidu bo dop. ½10 hodź. we herbskej grychcze": piano,
w **Idlowje** w hoscźenzu pop. w 2 hodź.: krowa,
w **Witkojcach** na sudnistwje: meble a wschelake knihi,
w **Nowem Měšcze** pola Wojerez w Sohrez hoscźenzu dop. w 11 hodź.: ichijaza maschina, hobańka,
we **Sabrodze** w hoscźenzu pop. w 2 hodź.: sofa, kamor,

Drjewowa awkzija

sobotu 9. makeho rózła 1929
popołdnju w 2 hodź. na knježim rewěrje w Keilzach, na hrodźišcźu:
25 dołhich hromadow,
30 metrow kuluchow.

Kupnja:

Len a dźiło, kóżdu sobotu a póndźelu, w hoscźenzu „Ke kótwizy" (Anker) we Wojerezach.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.:
Wiki pschinjeseechu trochu sbrujene płacźiny.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, płacźiny 5—10 pjenjezkow po zentnarju powyschene.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźiny po złotej hriwnje.

	6. 2.	5. 2.		6. 2.	5. 2.
Pšonica	213-215	214-216	buny	21-23,00	21-23 00
rožka	205-206	206 207	woka	26-28 00	26-28,00
nal. jačmjeń	218-233	218-233	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
nas. jačmjeń	192-202	192-202	žolte lupiny	19,20	19,00
wows	200-205	201-207	zeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps. wosuik	19-20,30	19-20,30
pšenó muka	26-29,75	26-29 75	lany wosuik	25-25,20	25-25,20
rožna muka	27-29,50	27-29 50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	bérnj. kruški	18-19,20	18-19,20
rožne „	14,70	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lana symjo	—	—	rožna słoma	1,15-1,80	1,10-1,25
hróch	40-46,00	—	pšenó, „	1,05-1,25	1,00-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,35-1,55
pjeluski	22-24,00	22-24,00	jačna „	1,15-1,35	1,15-1,30

„S tymi tijomi puntami holankich jahodkow, kij sebe na wikach kupika, nješchto njetrjechi! To njeju jare ich puntyl!"

„Na czim to hnadna kujeni spšnuje?"

„Na Waschej hubje!"

„Hrabja Zeppelin" nad Bodanskim jězorom.

Po pschestawzy, kotraž trajesche nječhże 2 mžkazaj, je so powětron „Hrabja Zeppelin" pondželu popołdnju ke pospytnemu lětej nad krajinu Bodanskeho jězora puschčił a po kwili faso hładaz k semi pschistajił. Pondželnischi łet dyrbjesche wošebje kluzicej k pruhowanju bjespotrjebneje funkzije měrjenskich nastrojow. Hačrunjež nad semju khětko hyłna mlha leżesche, hu mohli nětkole sta fotografijow spotowieź. Bližsche dny chze „Hrabja Zeppelin" dale na puhu łetacź.

Licba šulerjow a šulskich rjadownjow w Němskej.

Pschirunanje schulskich poměrow w Němskej w schulskim lěcze 1926/27 s poměrami schulskeho lěta 1921/22, (kiż hu s licżbami w spinkach wosnamjenjene) pschinjese po džělenju „Deutsche Beamtenbund-Korrespondenz sćehowaze wschelakore licżby sa tute pjeć let:

Schulow běsche w Němskej 52 885 (52765) a to 28833 (29 185) evangelskich, 15281 (15 009) katolskich, 122 (207) israelitiskich a 8549 (83 62) sjromadnych. Schulskich rjadownjow bu naliczenych 188 545 (207 185). Tute rjadownje wopyta 6 659 769 (8 894 486) schulerjow a to 3 356 740 (4 465 185) hólzow a 3 303 029 (4 429 303) holzow. Schulerjow běsche 4 023 597 (5 474 140) evangelskeho, 2 373 723 (3 162 672) katolskeho, 19 941 (23334) israelitskeho a 153 402 (109 977) hewaskeho wěrywuznaca. Wučerskich mozow skutkowsche 180 964 (195946) a to 137 173 (146 933) wučerjow a 43 791 (49013) wučerkow.

Na 10 000 wobydlerjow pschindże 8,4 (8.9) schulow. 1056 (1503) schulerjow a 28,7 (33.1) wučerskich mozow. Stylnosćj rjadownjow w pscherěsku wučinjesche 35,3 (42,9) a na jenu wučersku mózy pschindże 36,8 (45,4) schulerjow.

Bamžowy nuncius Federico Tedešini a jeho powodnik w Madridże, hłownym měsće Spaniskeje. Na njeho młody člowjek nadpad skućiwši někotre razy do njeho třěli.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powětrowa wjedrje** sa jutšischi bjesk. Njenje, žuchu, syma. W połnocnej Jendźelskej mina a dešchczuje, w połnocnej syma a rjenje.

*

W Reigersdorfu na Morawje hu zygarsku gwožbu za 10 wožobow wobstejazu, smjerfujenu namakali. Zygarja běchu pod holym njebjom stany postajili a psched nimi woheń sapalili. Zyganjo wuspjachu, mjes tym so woheń hischeze palesche, hdyž pak haśny, smjerfujacy.

*

S Cžech so pische, so je letuscha syma katastrofalna za swěrinu. Najsnjeżischa kožmata koża njejsoumba, hdyž swěrina dla wulkeho śneża zanje pizy njenamata. Na Schumawje hu hromady sajazow a druheje swěrinu smjerfujene na kamych prohach pschez domow městow namakali. Sewerowa syma a hłód swěrinu s lěsow honitej. Ze syma a hłodom cziwilowane kowy na dworach holbjerjow nabpadnja. Wožud ptakow je wožebje žalożny. S hromadami hu smjerfle. W Karlowych Warach je horna do dróhow pschibjeżała. W hatach je so wjele karpow sadusyło.

*

W Sibirskej je thermometer na 40 stopnjow symy padnył. Po powěsći z Mongolskeje w rauschej Asiatej hu w Ulanbatorj hrjeda 57 stopnjow symy sapikali.

*

Sstwójba, je schtyrjoch dźěrzi a macjerje wobstejaja, ka Brüsselu na sajedośczenje s płunom skhori. Schtyri dźěrzi hu wumrjele.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerz w Budyšinje. Za lokalny dźel a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za komorske i dla: Arnošt Bart w Prěžvncy. Za nawodźak: G. Janak w Budyšinje.

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a nikłowe twory, darjeńki kóždeje druźiny a wše **hospodarske wěcy.**

Inventurske wupředawanje

Hobrske wužitki Płaćizny su zdźela hač **na połojcu** zniżene!

Zymske mantle 58.— 48.— 36.— 25.00
čorne paletoty, jara oleg., 65.— 59.— 49.00
Wobleki, z 1 a 2 rynk., 59.— 48.— 38.— 29.00
Módre wobleki z česanych tkaninow z 1 a 2 rynk., najl. předźelanje 78.— 65.— 59.00

Konfirmandske wobleki cyle tunjo

Jupy a njepřemok. kabaty z doplym podšiwom wot 7.50

zymske košle a spódn. kholowy sym w płaćiznje bjezwohladnje zniżił!

Hugo Pachaly

Před Šulerskimi wrotami I

Staroznaty a solidny wobkhod

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna

Hosćenc we Wětenćy

Sobotu 9., njedźelu 10. a pondźelu 11. februara 1929

so kózło-piwo toči!

Přećelnje přeprošujetaj

Mich. Žur a mandž.

Naša kajkosć — Naš wuspěch!

Přiwabjace dny KOFEJA jenoż hač do 9. 2.!

6% rabata

Naša nowa wosebitosć

Parlkofej 1/4 punta **90** pj.

Při kup. kofeja na 1/4 pt. tafle šokolady 1/8 pt. pkt. šokol. k płću

jako přidawk a nimo toho hišće rabatowe znamki

6% rabata

Gerling & Rockstroh w Budyšinje

na Znutřkownej Lawskej hasy 10

Wosebity wobkhod za kakao, čokoladu, konfitury a čaj

Słódki tydźeń!

wot 8. hač 16. februara

25 poražakow!

1/2 punta Drježdźanskeho měšenja **25** pj.
1/2 punta měšenja přeh kašlowanje **25** pj.
1/2 punta swětłych kuskow . . **25** pj.
1/2 punta čěmnych kuskow . . **25** pj.
1/2 punta Bayerskeho słóda . . **38** pj.
1/2 punta Eukalyptus . . . . **30** pj.
1/2 punta Eukalyptus-menthol . **48** pj.

1/2 punta Façonpralinow . . . **42** pj.
1/2 punta dźiwadłow. měšenja . **45** pj.
1/2 punta gloria-měšenja . . . **50** pj.
1/2 punta Sakskeho měšenja . . **65** pj.
1/2 punta měšanych plackow . . **42** pj.
1/2 punta likěrowych bunow . . **45** pj.
1/2 punta šokoladowych plackow **59** pj.
1/2 punta plestrow. kamjenjow . **30** pj.
1/2 punta wočerstwjacych taflow **48** pj.

Tafla dobr. mlok. šokol., 100 gr. jenoż **25** pj.
Hobrska tafla toje sameje šok., 200 gr. **50** pj.
3 tafle dobr. mlok. kremy, jena 100 gr. **50** pj.
3 tafle mlok. šok. z lěsn. worjechami jena 100 gr. **92** pj.
3 tafle smetan. šokol, jena 100 gr. **100** pj.
1 bonboněra jenoż . . . . . **50** pj.
Punt jěždź. łamaneje šokolady **100** pj.
Punt šokoladoweho prócha . . **88** pj.
Punt najl. kakaoa . . . . . **88** pj.

K pósnicam

5 puntow pšeńčn. muki . . . **1.00**
5 puntow „Kaiser Auszug" . . **1.25**
Kokosowy tuk w taflach, punt . **68** pj.
Najl. swinjacy šmalc . . . . **78** pj.
Styriplódna marmelada, punt . **45** pj.
Aprikosowa konfitura, punt . **75** pj.
Truskalcowa konfitura, punt . **100** pj.
2 punt. bow Styriplód. marmelady **95** pj.
2 „ „ šmadrunksa. . . . **1.10**
2 „ „ aprikos. konfitury . **1.45**
Puntowska skleńca **mjedu** . . **1.35**

Rězniske korjenja najtuńšo
Hejduška punt jenoż 40 pj.

THAMS & GARFS

w Budyšinje

Handrij Štrympa

w Budyšinje

na Róžowej hasy 15 poruča

meble

a pólstrowane twory

Zym Serb!

Čopłe kožuchi łacki

nohajcy, kholowy, suknje, wołmjane ložowe płachty wot 2.50, přikrywy na sofy, dołho wot 3.-

J. Erler w Budyšinje

rožk Kromprync. mosta

Serbske poslužowanje!

Serb k Serbej!

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krón

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knježki

zhotowja wše włosowe dźěła, kaž wotrihanje **po wašaje hubiskim a paščekim (Bart u. Pony** kópe). Najwjetši skład wšelkich toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwownych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Na spěchniše a porjadne poslužnje.

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Pondźelu připołdnju w 1 hodź. předawam wokoło **60 losow**

stejaceho palneho drjewa

Zetkanje při Trupinanskim pučniku.

Pawoł Wjaclawk, kubleř w Konjecach

Mam stajnje wulki wubjerk

orig. raňošprusk.-hollandskich kruwow, jałojcow a bykow.

Wot pondźele mam wulki transport raňošfrisiskich a oldenb. kruwow, jałojcow a bykow z najl. wopokazmami dejwośće w mojich hródźach w hotelu „Kurwjeřch" w Budyšinje na Drjezdźanskich wikach jara tunjo na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja

Telefon 2063 a 2418. Rězniski skót so sobu zamjenja.

Kofej, kakao, dolomalne twory KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Syre kóžki

wot sajacow, kaniklow, kóčkow, liškow, tkhórow, kunow a t. d. kupuju stajnje za najwyšše płaćizny

Kožuchowy dom A. Flegel nasl.

na Kěžorskej drózy 6

Kóžki k běljenju, barbjenju a třihanju so tež přijimaja.

Z tutym wozjewjamy přećelam a znatym, so je naša luba wowka, sotra a přehodna mać

Marja zwud. Mättigowa

rodź. Wachec z Kulowa

srjedu w nocy w 2 hodź. po krótkej khorosći a derje wobstarana ze swjatymi sakramentami w starobje 87 lět a 8 měsacow we Worklečanskej khorowni wumrěła a budže wot tam sobotu 1/2 9 hodź. w Khrósćicach khowana.

W Kukowje, 7. małeho rožka 1929.

W mjenje zrudnych zawostajenych **Pawoł Hartmann.**

Přidawk k čisłu 32

SERBSKE NOWINY

Sćwórtk, 7. februara 1929

Na zjězd evangelskich Saksow w Mišnje.

Sćěhowaze namołwjenja wosjewja 49 evangelskich swójskow, kiž so na sjězdźe evangelskich Sakso w Mišnju wobdźěla:

„Dnja 5. meje t. l. chodźa so wschitke evangelske swjasi naschego sakskego wótzneho kraja k evangelskemu sjězdej Saksow w 100ćtnym Mišnju sešeć.

Njech su pola dźěławosće jednotliwych evangelskich swjatkow wschelakore, njech stoja pod myslu Gustkowneho a Swonkowneho misionstwa, spěchowanja protestantisma we tukrain a wukraju, sozialneho praschenja wothkadanja młodźiny, wosebnje wótzelsko a schulskeho praschenja atd., sjězd evangelskich Saksow siednoći je wschitke, je nawjeduje krajny bitkow pod jenej myslu: „Evangelij a my!"

Tak sjewi so wschelakorosć evangelskeho žiwjenja we sjednoćenju pod evangeliom.

S tutym strowja evangelske siednoćenstwo naschego wuzitkowego wótzneho kraja město Mišnjo k jeho swjedźenju wobzwětneho wobstaća s mutrobnym zbožopřeczom!

Wšitcy evangelscy muzjo a žony pak so namołwjeja.

Shromadźe so 5. meje k sjězdej evangelskich Saksow we Mišnju

Přeco hišće Konnersreuth.

W medizinskej diskusiji (lěkarskim wutkadowanju) hraje Konnersreuthski problem wjesoły wobsah a lěkarske wumělstwo w Driježdźanach rozwramjesche Aigner s Freiburga wo tutym wrašenju. Wón pokaza na to, so přeco hišće njeschedźeše dopónjace lěkarske dobrodawce. Aigner ham je po dwaikróćnym wobmyće Terezy Neumannoweje ke přichodźenjam dóschol. So jedna so tu wo wulkotne jewjenje (Phänomen) dźěła jenickeho raka, kaiker wobkedźbowaca Jana klinika přichitomnoscie nieje přiležnosć móka. S cžasa Franziška Assisiskeho so njeběže 300 padow stigmatisazijow w literaturje znate. Te pokazuja wschitke monotoniju swótobo rasu. W Konnersreuthskim padźe wo jebanju rěčeć, dha so być njezwoprawnjene, a tež s jeskom „hysterija" tu nješo njewuchinimy. Nan Terezy Nowakowete nastachu na wuwschestrěwanskej stronje rukow a nohow wrjedy hač na přiwobwanskej, dokelž take strona na powyschenu kmanosć přichećiwjenja kože. Krwawne žórtwy wobsteja we wopraudźitej wotdźelenej krwi žórtwow (Tränendriesen) ab wóčnych žórtwačkow (Augenschleimhäute). Take jewjenja su lěta dołho lěkariom znate. Aigner njeby chył stigmatizaziju přichirnuć k wódomym jewjenjam abo tajkim, kiž by so autosuggestiwnie chyło, ale by so chył sapřichijeć jako njewódomy wothłukschenj. Dwě niedźeli je so kontrolowało, hač je bies jědže abo niz; w tutom cžasu běchu přiche jenja cžełosće hač do 4 kilogramow wosebje přichstajene. Richi počatkow ekstaly płatk swobny cžełosć cžła, po ekstalu so wotebranje soko nakhwata, ani so by jědź k žebi rata, kaž so dopokasaca hodźeche. Měste podobne jewjenja namokaju so bozyła też přichi symitkim sparje swérzatow. Kmo wuchich njetasnoscow durbi so sa to měć, so je w Nemcowomm nahładze tola wopraudźite bjeswadne jawo bjez dopokasane. Kiž lodu sa lěkarskim přichinjenjom s rozjasnjenjom.

Helen spuściel dźěłacer'a skhorowć.

Njedźelu w nozu namakachu w Barlinje-Newkóllnje dźěłacerja Reißmanna skłakeneho we swojej krwi leżo. S policajskim přechowanjom so wujašnji, so běchtej nkodej holzy, 17ćtna Elsa Neumannez a 18ćtna Kata Ecklossez, Reißmanna nadpadnyłej. Policija je holzy sajała, dokelž stej spytaneho mordačstwa winowanej. Reißmann je tak cžežko skłakany, so maju mało nadžije, so so sajbo zhroba.

Policija wuzhlědźi, so je Reißmann na tósłopinje połožył, hdyž je holzy wobješowak a so do njeju dał, so tej wonej słónčnje hoseenj wopuschczikej. Na drohi wali so Kata Ecklossez wot sady na Reißmanna a kló do njeho někotre raje s kakaczom. Kakacz běsche žebi wona prjedy w hoseenzu wot njesnateho wobstarała. Elsa Neumannez krjudowaschе dźěłaczerja, kiž běsche so swjesł, a kopasche do njeho, dóniž wědomje njeschubi.

Pólny maršal Hindenburg při rowje swojeho towaršа generalneho wyška z Plessena. President ze Hindenburg z maršalnym kijom strowju swojemu towaršej posledni česć wopokazuje.

Dr. Held bayerski ministerski president wupraji so raznje přećiwo pruskemu rozkazowanju.

Němski oceanski lětaŕ Hünefeld wumrěł.

Jedyn s tamnych tśoch hławnych mužow, kiž loni Atlantiski ozean s ranja k wjeczoru k prénjemu rasej s lětadłom pschełeczachu, běsche swobodny kujes s Hünefeld. Dnja 12. haprleje 1928 puschezi so se stotnikom Köhlom a irišim majorom Fitzmauricom na njewótših lět s Irišeje do Ameriki. Dnja 14. haprleje puschezi so lětadło „Bremen" dla hustleje kurjawy a njedostatka na benzinje na kanadskej kupje Grenly Islanda na jemju. Prěni lět s lětadłom s Europy do Ameriki běsche so s tym poradźił, schtož běsche wjelo s wulkej cježcžu za zyle nowuše lětaŕstwo. We nasymje 1928 puschezi so s Hünefeld hischcze na lět do narańscheje Afiseje a dolecza w etapach hacž do Tokia. S lódzju wrócezi so sajbo do domizny. Wón cžekowjesche na zoldk a wuturu towarschejschu lěkarjo w Barlinje operaziju, kotraž so derje poradźi. Tola wjecžor 1/4 10 hodź. s Hünefeld wudychna.

Dwětysaclětne město Win.

Wusnamuy jubilej lěta 1930.

Narodniny jeneho města njehodźa so powschitkownje lohko swěsćicz. Husto doscz njehodźi so ani lětdźesatk, haj samo lětstok s wěstoscžu dopokasacz. Stawizniarjo wobhladuja tohodła tón cžas za narodniny někajkeho města, hdyž so mjeno sajudlischcza k prénjemu rasej w thronikach saudźenoscze naspomni. Kaž je znate, bě město Win nětko wot Romjanow wobkruczene městno, wot kotrehoż kraj nad Dunajom wobkuježachu, a hdyž bě najprjedy 13. a posdźischo 10. romjanska legija samešmjena. Wěsto je nětiscze město Win jako sydlischcžo hischcze wo wjele starsche a jeho cžas nastacza ma so někotre lětstotki do Khrystuzoweho naroda pytacz. K prénjemu rasej pak jewitej so mjenje Vindomina a Windobona w posledních lětdźesatkach do Khrystuzoweho naroda w stawiznach. Snadź stawiznarjo hacž Hormayr, Gugitz, Weiß a druzy žu so dokładuje je stawiznami wo nastacžu Wina saběrali a žu sebi nimale dospoknje pschesjedni, so ma so jako prěni stawizniski datum wo nastacžu Wina lěto 70 do Khrystuza wobhładowacz. Win by potajkim lěta 1930 dwaj tyšacz lět stary był.

Leopold žiwodny kujes Popper-Podhrasyski je w saudźenym lěcze sjawnosć namołwjał, tutu pschicžinu wuzicz, so by so lěta 1930 we Winje wulke jubilejne swjatoczność k dopomnjeczu na dwaj tyšacz lětny sstup do swětowych stawiznow sarjadowacz. Mołł dwajtyšatletneho swjedźenja města Wina sakhwaci žebi zyle wósche schérsche wobhedźowanje, dokelž hodźi so k strucženju stawiznskeje podstaty hischcze s druhimi wopomnjeńskimi swjatoczności na wusnamnje daty se stawiznow města Wina swiasacz. Tak je so nětko tyšac lět minyło, so so w thronikach k prénjemu rasej mjeno Vienni jewi, z kotrehoż je potom dźensnischе mjeno Win nastało. A psched žudom stow lětami. w cžasu mjes 1220 a 1230, je wójwoda Leopold VI. Winej privilegije spožčił, kiž maju so sa najstarsi snaty podkład Winskeho měschczanskeho prawa wobhładowacz. Kaž widźimy, wobsteji potajkim zyła sicžba nawomnjenja hódnych stawiznskich datow se saudźenoscze Wina, kiž su z pschijomnej pschicžinu sa wuhotowanje wulkeje jubilejneje swjatoczności Wina w lěcze 1930. A runje w posledních lětach dźe běchu sałożenje swjatoczności nješto nješchto jara nowoczakne a wobłubowane, a to husto doscz w padach, hdyž bě stawiznska podkłoha we wjele njewěscžicha, hacž pola města Wina.

So by so dwaj tyšacžlětna swjatoczność wobstacja Wina na łódne wakhunje wotzwjeczała, je so komitej postajił, kiž wa wjele dalsche [illegible]

Whohow a Krónca.

W lětach 1767—79.

(Pokračowanje.)

Whohowšzy khěžkarjo: Handrij Hemr (wot lěta 1754 wukupjeny; schkitanz, niz sakupnik) Jan Bohuněr Běr (Bär, wot lěta 1764 wukupjeny; jeho khěžka bě njedy s korczmu była), Marja Nadyma (Rötzin, wot lěta 742 wukupjena, ženjena a s Měrczinom Scholtu), Maři Zuranez abo Wak (? Wau; na Wawoczkez statoku).

Krónczanšzy sabrodnizy: Michał Młoch Woog, też Woch), Jurij Synda (Sünde, też Sšinta), Měrczin Scholta (Schulze). Michał Juranz, Jurij Wotman Wotlmann) pschišudnik, Měrczin Ramź.

Kónczanšzy khěžkarjo: Handrij Synda šudnik (wukupnik), Madlena Schołczina abo Schołczizy (Schulzin, wukupniza), Handrij Wotman (wukupnik) 1777 † Pera Wachowa wudowa Wórschła (wukupniza).

Widźimy, so je ličba wukupnikow wjetscha hacž 1767. Judźo běchu radźeli wukupniczy khěžkarjo hacž sakupnizy žiwnoscžerjo.

Handrij Piwarz abo Broječ (Bräuer), kotryž bě przez 7 lět z knježim schofarjom na Whohowskim kuble był, bě tehdy s najcžńkom.

Sestajenje urbarija lěta 1779 traješche 2 dnjej, 9. a 10. februara.

Prěni dźeń prawa, słužby a dawki sestajischu, druhi dźeń emokime wězy, wrozebje wschelke dźěła, nadrobnischo rozdźěłachu.

Tak je postajene, so njeznjeměda nadoho pjez. khiba k juram, k kermuschi a k hodam — šwjatki njeschu naspomnjene, tež niz domthowanka abo mała kermuscha — ale o pjeku po rjadu, ras Whohowežan, ras Krónczan.

Sahrodnizy maja „wschě możne" roboty wutwjesć, sahchahowacz, s knježim khotom woracz, nježyć (radłowacz), wlócžicz, šyeź a zhtož hewak nětkóle knježstwo kasa, a wutwlócžicz maja tšo wob dźeń pak kopy, „ženje pak mjenje."

Sahrodnizy maja tež žyłanje na dworje rězacz a to po rjadu. Sa dźeń ma muž rosrěłacz ja konje 8 wolcži, sa wołow 14, sa krawy 16, tež telko walczłow. Měsak a kobu žebi wot doma žobu pschinjeżu. Tšěchnych walczłow na muž ja dźeń 2 kopi, 2 pjatnakaj, powrjeslkow pak 10 kop nadźěłacz, s njepschibłotowaneje žłomy (unausgeschöbelt) pak jenoż połojzu. Dwaj mužej popuschczetaj a pschibłotujetaj ja dźeń w holi žaježi 7 schtwórcez dołheho drjewa a to se knježej pitu a heju. S puschczenego twjerdeho drjewa nakalataj tehorunja ja dźeń pokru žaježi. Sahrodnizy wuzinwaju pak pschi tym žwoje pily, žekery, klinu a heje. Walczkow naruba muž ja dźeń 1½ popy a to z schészchtwórczowskich.

Padnu pódzelstwa na njedźelu abo žwjate dny, spuschczeju so pózdźi dźeń roboty. Dyrbje-li ludźo za wojakow po pósłesłwje khodźicz, wschędny dźeń, njetrjebaja w tym cžasu robocžicz; by pak to w nozy abo njedźelu abo druhi žwjaty dźeń było. njebychu žebi žane wuzitkowobłostenje wot roboty žadacz šměli.

Sahrodnizy su winowacži njedźiwajzy wschędnych žłužbow žobu na hońtwu khodźicz. do knježich holow abo hdyž hewak so honiwy wotuměwaju. (!)

Też na rybłoienju maja pschinócz a to tak sahe, kaž žebi knježstwo žada. Njebychu-li pak do połodnja hotowi był s wobkmaj wulkimaj hatomaj, by žbytne popołdnje žwobodne było. K temu by kózdy rybak wot knježstwa karpa dostał.

Wožni njewopuschczeli žadyn robocžan połe a brózeń, dokiž njeje wschitke wjasane žito domoj swožene. Też rožku a pschenżu tehdy k słuńcu cžażu s jeczmjenjom a wowsom sława. Dżeżel tehdy hischcze do žitow abo žyła njeżwachu. To a stajenje žnopowzow (9 snopow) hakle so stawasche po Napoleonskich wójnach. Jedyn hrabja s Einsiedel bě to pózdźenje w Jendželskej widźił a na swojich kubłach spytał. Druhi so bórzy po nim słožowacha. Też běrna — to njech je tu pschipódła naspomnjene — so w tutym pismje s lěta 1779 njemjenuje. Najsterje hischcze ju na knježim kuble w Whohowje njeżadachu, hewak by tola pola cželedźineje zbże naspomnjena była. Druhdże, snajmjeńscha tu a tam, běrnu płahowachu. W Brunej pola Kinsbórka žadachu, kaž Leška, žyn žerbskeho duchownego w Mužakowje a pózdźischo w Rakezach, kiž bě s profeżorom pschirodowědy w Lipšku, w žwojim „puczowanju po Sakskej" powoła, wokoło 1780 hižo 60 hacž 70 kórzow běrnow, a w Meffersdorfje pola Shorjelza 8—10 kórzow. Shońimy też, so mějachu tam twot kórza nětkóle 20 kórzow a hdyž so derje radźichu, hacž do 33 kórzow.)

Dale bě ludźom napołożene, so dyrbjachu žwoje sorno w Krónczanskim młynje, knježstwu žłuschażym, mlecz dacz a pschi wuporjedżenju młyna pomhacz. Pschi tważach, schczežiznach a pohrjebach trébne piwo a palcz mějachu na knježim dworje sa hotowe pjenjezy kupicz. Wschitko, schtož mějachu na pschedaż, mějachu najprjedy knježstwu poskicžicz.

Na Njeżwaczidłskich małych žwjatnych dnjach bě dopołdnje žwobodne a žo robota pschipołdnja w 1 sapočinaschе.

Hdyż hospodaŕ wumrěje, je wudowa 4 njedźele wot robotow wuzwobodżena; wumrěje žona, ma muž 2 njedźeli žwobody; wumrěje dźěcžo, je hacž po pschewodżenju, a narodźi so dźěcžo, hacž do schczenżiju žwoboda.

Hdyż knježstwo kasa na dźěło sa mšdn, dostanje w lěcznym cžasu muž 3 krosche, žónska pak 2, a w žymskim 1½ krosche.

Na dworje strażowacz maja też Krónczanšzy khěžkarjo, Whohowšzy pak nic.

Whohowšzy a Krónczanšzy wjesenjenjo maja też réku rjedźicz, cžasto žo to žada, sapočinu s tym nješchto saschło, hacž pschi robocže. Runje tak rjedża shromadnje pucże a

Přilopk.

*** Tótka ho wobwěsnyć.** W Schaffstädźe poła Halle wobwěsnyć ho tamnišchi tótka ſ niešnatych pschičinowow we cźěłowni na pohrjebnišchcu. Do toho bźěše hischcze rom sa šemjetku ſonu wumrěł.

* **Rubježny nadpad.** W dwórnischczowej knihatni we Magdeburku nadpadnychtaj pacholaj knihwjedniza, pobischtaj ju k ſemi, hnydomischtaj ji popjeć do woczow a ſhubischtaj ho ſ 800 hrůnami pjenjes.

* **Wulki woheń w mecklenburgiskim hrodźe.** Woheń ſnicźi ſ wjetšcheho bźěła hród knježeho dwora Gremmelina pola Lalendorfa. Wobſedźer, ryczećkubler ſ Pentz a jeho ſwójba mózachu ho w poſledniim wokomiku wukhowacź. Dźěl nadoby je ho ſobuſpalił. Wobaľna ſchkoda wuczinja wjazy dyžli 100 000 hrůnow. Woheń je ſ wobſchkodźenym wuhnjom nastał.

* **Wulki ſtwěrły meteor wobkedźbowali.** Hwězdarnja Innsbruckiſkeje univerſity wojſewja, ſo ſu ſobotu wječor wokolo ¼11 hodź. meteor wobkedźbowali, kiž zyłu kraſinu do jažneho ſeleno-módreho ſwěcźenja ſtaji. Tuto ſjewjenje trajeſche ſchtyri ſekundy. Nětkle ſ mjeńſchiny po hoźnjenju njenadźišeho ſwěcźenja wobkedźbowachu tuzy hrimot, kiž nětkle 25 hacź 30 ſekundow trajeſche.

* **Hiſchcze žadyn łonz wohnjow w Awſtralſkej.** Wulkeje horzoty dla ſo w Awſtralſkej lězy a trawne pſchestrěnu dale pala. Sylne wětry roſcherjenju wohnjow poſpjeſnja. W januaru je ſo w Awſtralſkej tak mało deſchcza naſchło, kaž to ſa 70 lět wjazy njepomnja.

* **Bjes pomozy w ſchkalobje.** Blišo Lourde w Pyrenejſkich horach je nakładny awto ſe žydom dźěłacźerjemi do ſchkalohy padnył. Dotal njeběſche móżno ſnjeſobuzemym pombacź, dokelž je pſchiſituk ſchkalobje jara cźežki a ſtroſchny. Po ſdaczu ſu wſchitzy žeedniu ſranjeni. S hłubiny klinczi jich žałoſćenje wo pomoz. Boja ho, ſo wboły ſmjerſnu, pryjedy hacź móża jim pombacź.

* **Cźežke roſbuchnjenje w Milanu.** We venezianiſkej fabrizy ſa bźělanje chemiſtich tworow Monte Catini ſtu ſo cźežke roſbuchnjenja. Kruchi roſbuchnjeneho kotoła trjechu pjeć dźěłacźerjow a jich cźežko ſranichu. Dweju dźěłacźerjow powětrowy cźiſchcź wo ſcźěnu wrjeſny. Dwaj dźěłacźerjej ſtaj hižom wumrěłoj, dwaj dalſchej ſo ſe ſmjerzu bźěłataj.

* **Orkan w Naraniſchcej Afrizy.** Cźežki wichor je potrjechił město Beira w portugiſſej naraniſchcej Afrizy. Wón ſapuſći żeleſniſkaj moſtaj, ſpawała a wotkry wjele twarjenjow. Ani jedyn njewoſta njewobſchkodźeny. W pſchiſtawje ſu ſo tři łódže podnorile. S wichorom naſtała ſchkoda ſo na 1 600 000 hriwnow wobliča.

* **23 miljonow automobilow w Sjednoržanych Statach.** Po runje wudatym pſchehladze ſtatiſtiſkeho hamta Sjednoržanych Statow je na zyłym ſwěcźe dźeńſnischi dźeń 29 607 000 automobilow. S nich maju Sjednoczene Staty ſame 23 262 183. Tam pſchiſłuża na kóždu 5 woſobu jedyn automobil.

* **Powětrownja pſchi Wulkim ozeanje?** S Washingtona ſo powě, ſo je wubjerk ſa namórniſtwo pſchiſtał naczisk ke wutwarjenju powětrownje pſchi brjohu Wulkeho ozeana a ſa to 5 miljionow dollarow pſchiſłuboli.

Zapóſłane.

(Bjez zamołwitoſće redakcije.)

„Jenož wěrnoſć chcu měć...!"

Trochu jara ſo dźiwach, hdyž w njedźelskim čiſle „Serbskich Nowin" jedyn „zwučowacy Sokoł Rakojdźanskeje jednoty" ſo tak zatrašnje rozhori dla mojeje rozprawy wo ſokolſkim ſwjedźenju.

Bratr dopiſowař po zdaću ma za to, zo kóždy rozprawnik ma tu zatrašnu winowatoſć, jenož wšo do bromady wukhwalić a woruch ſypać kóždemu čiſłu programa. Ale to dźiwe ſo khětro myli! Njech to druzy tak činja we ſwojich rozprawach, ja tutón ſystem abſolutnje njeſkhwalam, přetož mam tajke jednanje za jara ſkódne....

Ale dóndźemy k wěcy!

We ſwojej rozprawje wo Rakojdźanſkim ſwjedźenju ſym wšitko khwalił, štož bě khwalby hódne a to tam bě khětro wjele, to nichtó zapřeć njemóże. Ale to ſo bratr dopiſowař tola žadać njemóże, zo w ſ i t k o p r z e z ć y ł o wukhwalu, to je tola trochu ſpodźiwne žadanje!

Wězo njejſym ani „d ź ě ć a c y načolnik" ani „načolnik dźěći", ale tohodla tola nješto rozumju wo ſerbſkich a němſkich a wupožčenych pěſničkach. W zběrcy „Khwataće ale ſpěwajće" je cyły rjetomas rjanych ſerbſkich pěſničkow, kiž ſo znajmjeńſa tak lohey ſpěwaju jako „Bauer, bind den Pudel an" (abo jeho ſerbſki přełožk: „Buro, zwjazaj ty toh' pſa" ze tym fatalnym přizwukom na „t o h!").

Dale dźensa hišće ſym měnjenja, zo hra „Serbske braſćenje" ſłuša do ſtareho żeleza. Na tym też niło njezměni fakt, zo je ſo někotrym ſtarym wowkam ſpodobała! Potom ſym derje wobkedźbował ludźi a widźał, z kajkim žiwym zajimom ſu ſcźěhowali zwučowanja, ſym pak też wobkedźbował, zo zahoritoſć za dźiwadło woprawdźe tak jara přemóżaca njebě.

Swoje myſlenje wo hódnoſći cyłeho wječora ſym zdźělił br. ſ t a r o ſ c e B a r t u ſ e j hnydom po programje, kóždemu jednotliwcej to prajić njemóżach, dokelž kóždeho njeznaju. Ja pak běch a ſym dźensa hišće toho měnjenja, zo ſerbſki Sokoł chce a ma ſo rozžohnować ze ſtarym ſystemom ſameho khwalenja, ja mam za to, zo ſerbſki Sokoł ma znjeſć trochu kritiki — zcyła, hdyž je tajka łahodna kaž w mojej rozprawje. Wšak njejſym hanił a šćipał, ale jenož na to pokazał, kak mohło ſo přichodny raz lěpje činić.

A telko deſchy dyrbi ſo mi dźiš ſpoždźić, zo ſo wěrju, zo ja lehkomyſlnje a z radoſćn nad hudłowanjom njeſwikam. Priedy hač ſebi zwěrju nješto — prajmy — njekhwalić, to ſebi tu wěc woprawdźe derje dwójcy z wjac króć rozmyſlu a potom hakle ſwoje wobmyſlenja dam do zjawnoſće, nic zo bych cheył někoho rady ſkřeć, ale zo bych dał pokiwy na přichodny raz.

A to mi ſprawny človiek a ſerbſki Sokoł woprawdźe za zło brać njemóże a njeſmě!

Přetož też ja cyle přihłoſuju poſlednim ſłowam bratra dopiſowarja z Rakojd.

„Jenož wěrnoſć chcu měć!"

Měrćin Nowak-Njechorński

Němske lětarſtwo w poſlednich 10 lětach.

Před 10 lětami 5. februara 1919 wotewrichu prěnju lětańsku čaru mjez Barlinom a Waimarom. W běhu poſlednich 10 lět je ſo němske lětarſtwo ſylnje rozwiło. So wě, němski ſtat za nje lětnje nětkle 100 miljionow podpjerow wuda. Wšelacy wěcywnſtojni měnja, zo ſu tute pjenjezy prječ ćiſnjene. Z pódlanſkeho wobraza widźimy, kak je rozwiće lětarſtwa po ſtupowało. W lěće 1925 lećachu němske lětadła telko kilometrow, zo bychu 123 króć zemju woblećale, 1926 hižo 154 króć, 1927 230 króć a loni 255 króć. Němska lětarſka ſyć je nětko dokładnje wutworjena.

Španiſcey wojacy.

W poſlednich dnjach ſmy zaſo wjele wo Španiſkej w nowinach čitali. W tutym kraju hižo lěto dołho wojerſka pjaſć knježi. Z knježićerjom je tam general Primo de Rivera. Wón zepjera ſo na wojerſkich pódłach. W pódlanſkim wobrazu podamy španiſkich wojakow. Woni noſa pornjo uniformje naſeje ſtatneje wobory trochu hinajšu drastu. Wosebje ſu čapki cyle hinake hač te naſich wojakow. Hač runjeż ſo Primo de Rivera na wojerſku moc ſpuſća a runje zaſo wojacy ſo přećiwo jeho knježenju zběhuyli. Jemu pak ſo to radźi, zbožk hišće porazyć.

wuhonu. Nowe puće a ſchcźežki pak njeſmědźa pſchipraweć, też niz na ſchłodu knježeſtwa mjeſy pſchemjerjeć abo cźerpjeć, ſo to druſy cźinja. Tak też njeſmědźa d u b a m a l i p a m na hačenjach a druhim do knježeſtwoweho pſcheprawa ſtuſchazym ſchtomam ſeſchkodźić abo to druhim pſchipuſćeć.

Wſchitzy maja też „mitoſtnje wudaty" „l ě ſ n y p o r j a d ſ ł. 1767 dopołnje wobkedźbowacź a kóžde lěto te tam mjenowane ſchtomy ſadźeć. Tehorunja maja ſo kreuze ſłužowacź po „mitoſtnym" w o h n j o w o b o r u n y m p o r j e d ź e ſ ł. 1777, a wjeſni ſudnizy maju wohenje dohladowacź. P ſ ł y maja być pſchiwjaſane, pak ma ſo jim klumpach pſchiwjaſaſ, ſo njebychu móhłe dźiwinu honić, ſacźeriez abo wobſchkodźić, a chże-li žadyn pódau ſwiuje měć a do knježeho ſtadła cźeriez, dyrbi ſo kóžde ſwinjo 3 roſche płacźić abo kruch (ſchtuku) dotkalza pſchaſeć, k cźenuż by knježeſtwo pſchedżeuo dało.

Kohoż knježeſtwo ſ karu na pózeſtwo ſcźele, ma hacź do pot łóra žita wjeſcź, a ma wob dźeń dwě mile daloko bźěcź.

III.

W jenym dypku ſo pſchesjenoſcź nahladow ſudniſkeho direktora a wjeſnjanow njedoſpě. Poſledniſchi wobkruſcźichu a najeńſ knježeho dwora pſchikłoſowaſche tenu, ſo maja na r o b o t u p ſ ł i ć i ſ w l ě ć e n y m c ź a ſ u w e 8 h o d ź. a w ſ y m ſ ł i m c ź a ſu, h d y ž ſ ł ó n c ź k o ſ k h o d ź a. Sudniſki ſarjadnik pokaſaſche na urbarij ſta 1767, hdźež je ſapoczatk roboty w lěće w 7 a w ſymje we 8 hodź. pſchiwiſnaty. Wjeſnjenjo wotmołwja, 1. ſo ſo tehdy njeſłu zyłeje wóſy, ale jenož ſudnikow a pſchiſłušnikow praſcheſi, 2. ſo tuchi tehdy njeſłu wjele prajicź měli a je ſo ſwjetſcha napiſała, ſchtož je tehdyſchi najeńſ Rjeźa powědał, a 3. ſo ſu ſa cźłowjeze pomnjeze ſtajnje tak na robotu khodźili a niz hinak, ſchtož dyrbja wſchitzy wohłydacź a wuprajicź. Woni tehdy a dokelž maja tak wjele leżownoſtneho a wotcźiſkeho dawka płacźicź, nitkotne knježeſtwo poddanje a je wſchej dowěru proſcha, ſo chcyle jich we tutym jich prawje ſchpitacź.

Sudniſki direktor Jan Salomo Frenzel je to jara pěkńe napiſał. Snano je też Niežwačidliſti „kaplan" (Kaplan) Jurij Kepleŕ (Käppler), kotryż bě nimo Njeżwačidliſkeho knježeho ſarjadnika Jana Jurija Mjeźwy (Mörbe) ſe ſwědkomi pſchi tuthych jednanjach, k dobremu rěcźał. Mjeźwa nježeſte knježe ſajinu aſſtupowacź a wobſtejeſche w ſwojich roſprawach, kotreż knježej ſ Riesch a ſudniſkemu direktorej ſapodawaſche, na prawje l. 1767 pſchipóſnatym.

Knjes na to ſ Drježdźan 20. malcho róžka 1779 nětkle tolle wotmołwi.

Wubawanja Wbohowcźanow a Krónćanow ſu khětro ſchpatne. Jenże njebudźa dopokaſacź móż, ſo ſu ſa cźłowjeze pomnjeze ſtajnje w lěće we 8 hodź. na robotu khodźili. Tutón njewuſchmy nałoż je jenož ſ njerodu ſchoſarjow naſtaczł mohł. Na wſchěch wokolnych dworach pſchiňdu w lěće wſchitzy pódanjo w 7 hodź. na robotu. S kajkej pſchicźinu dyrbjało to w Wbohowje a Krónźyn ſo hinak měcź? To je ſyłny dopokaſ ſa knježe prawo, a też porok, ſo njeje zyła wjeſ praſchana była, ale jenož ſudniſkeje mitſojo, ſa kotryhż je pjeza najeńſ rěcźał, jón powaliłej njemóże. (Pſchecźiwo tutomu njedoſtatkej wſchak Riesch niczo prajicź njemóc, hewak dyrbje by to wěſće cźinił.) Sudniſti ſarjadnik dyrbjał a budźe wěſće ſam ſpóznacź, kelko knježe kubło ſ tutej hodźinu ſłubił a dyrbi ſpytacź, ludźi ſ dobrym pſchepjewdźecźicź, ſo ſo tu myła a na to pokaſacź, kak ſo knježeſtwo wo jich ſiwnoſće a ſtrowotu ſtara a ſo wſchak tak pſchezo „ſ p ſ c h i n a r o d ź e n e j l ě n j o ſ c e ſu" jara poſtóje na robotu pſchińdu. Chże-li žeby nětcźiſchi najeńſ tajku komdu dobrozéiwje lubicź dacź, bha tola ſ teho žane prawo naſtacź njeſmě.

(Štyrjoke ſobuſtawy.)

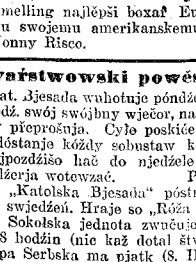

Max Schmelling najlěpši boxaŕ Europy podłoża w Newyorku ſwojemu amerikanſkemu přećiwnikej z mjenom Jonny Risco.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Jaſeńca. Kat. Bjeſada wuhotuje pónđelu 11. II. wječor w 7 hodź. ſwój ſwójbny wječor, na kotryż ſo wſe ſobuſtawy přeproſnja. Cyłe poſkićenje je darmo. K tomu dóſtanje kóždy ſobuſtaw kartku, kotraż ma ſo najpozdźišo hač do njedźele wječor pola pismawjedźerja wotwzaćź. Předſydſtwo.

Njebjelćicy. „Katolſka Bjeſada" póſtnicy pón. 11. založeński ſwjedźeń. Hraje ſo „Róża Jédlowſka".

Njebjelćicy. Sokołſka jednota zwučuje kóždy pjatk wječor ½8 hodźin (nic kaž dotal ſtwórtk).

Panćicy. Lipa Serbſka ma pjatk (8. II.) wječor ½8 hodźin hłownu zhromadźiznu z wólbami pola Šolcie we Wotrowje. W nadźiji, zo ſo wšitke ſobuſtawy (aktivni a paſſivni) wobdźěla, přeproſnje.

Předſydſtwo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 33 — Budyšin — Pjatk, 8. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. pj. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaći 10 nł. pj. Wudawa a čisći Serbscy kubłanski a nakładny towarstwo, zap. sk. z o. ruč. w Serbskim domje w Budyšinje. Telefon 3057.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wozjadź, płaći so za mały rjadk 20 nłot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawěstki a tabele so wyšše wobskeja. Za reklamowy w o rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. o o

Herjckańca w němskim sejmje.

Němšći ćejm schtwórtk w druhim čitanju wo němsko-litewskim wikowańskim zrjeczenju jednasche. Němskonazionalny **Lindeiner-Wildau** ćo na schkodowanje němskich ležownoscerjow w Litwje a na pschesćehanje Němcow w Klajpedze (Memelskej) wobzrjeczowasche.

Kommunist **Kollwitz** pschećiwo zrjeczenjowemu postajenju protestowasche, po kotrymž je pschebywanje wobcow, dla politiskich pschenđenjow wobstorjenym po zrjeczenju w Němskej a Litwje zakasane. Hdyž rěčnik na wupokasańske naprawy pschenđe, jeho president **Loebe** k wěcy zawoła. Kollwitz zwoji rěč stónći zawoławschi: „Przecj ſ Woldemarasowym katowskim knježerstwom!“ Hdyž president Loebe ćo na tónle wuras hórschesche. Kollwitz wotmołwi: „Wy maće wěso nadawk, katow schkitać!“

President **Loebe** na to praji: „To je tajka njepschistojnosć, so Waš namołwjam, sam wopuschćeć.“ Mjes tym ćo sozialdemokratoju žiwje ſ rukomaj klepachu, Kollwitz pomaku ſe sale dźěsche. Kommunistoju sozialistam wudma nadawachu. President Loebe zawoła: „Knjes zapósłanc Hörnle, ſeje tak hrosne wudma, kaž „pky“ atd. wuzili, ćo Waš na podłožu § 91 wobkhodneho porjada namołwjam, sam wopuschćeć.

Dokelž kommunist Hörnle po napominanju njeczinjesche, president ſwoje napominanje wotpjetowasche. Pozdźenje na pjeć minutow pschetorhnywschi president Loebe wosjemi, so je Hörnle, kotryž dź ćo mjes tym wotbalił, dla spjećiwnoscje pschećiwo presidentowej poručnosći ſ wókom pozdźenjom wusamknjeny.

Kommunistojo presidentowu rěć wospjet wołajo pschetorhnychu. Kommunistoju Torgler, Jadasch a Müller-Hannoverki ćo tohodla wospjet k porjadej zawołachu.

Němsko-litewske wikowańske zrjeczenje ćo na to w druhim a ćeczim čitanju pschija.

Němski wobkhadny minister z Guerard wróco stupił.

Zadanju zentrumskeje strony za huhdownym wobsadźenjom tšoch ministerskich městnow ſe zobustawanmi zentrumskeje strony ſu ćo sozialdemokratiſy, demokratiſy a němsko-ludowi ministrojo zapowědźili. Zentrumska strona je tohodla wobſamkła, ſo ma wobkhadny minister ſ Guerard hnydom wróćo stupić. Němšći ministerski kabinet je ćo rozſudźił, ſo dla pschedstejacych ważnych politiskich jednanjow, wobsebje w reparazijim praschenju, wróćo njestupi a ſo knježerske dźěła dale powjedźe. Němski president je tonule rozſudźenju pschihłosował. Po namjece němskeho kanzlera je němski president pósłskeho ministra dr. Schättela namołwił, ſo by wakowańcy dźěł wobkhadneho ministra pschewzał. Minister ſtuttskownych naležnoscow Severing budźe zastojnistwo němskeho ministra za wobsadźeny kraj nakhrońnje zastawacź.

Wuswobodźenje Porheinskeje a njezranliwosć pólskeje mjezy.

W frjedowskim pozdźenju pólskeho ſejma je ćo namjet prawizynych stronow pschećiwo hłosam pólskich a němskich sozialistow pschijał, po kotrymž ſmě ćo Porheinska jenoź ſ wobsadźenja ſ zulym wójskom wuzwobodźić, jeli ſo Němska za njeſranliwosć nětčišćeje němsko-pólskeje mjezy rukuje. Swonkowny minister Salefki je krótki čas psched wothłosowanjom ſ pozdźenje wuschok.

Namjet na přemjenjenje wustawy w Pólskej.

Njestronišći blok za zobudźeło ſ knježerstwom w pólskim ſejmje je namjet na pschemjenjenje pólskeje wustawy wudźěłał a jón we ſejmowej kenzlizi wotedał. S hłownym jadrom tehole namjeta je dalokozahoże rozschérjenje prawomocy rpublizynneho presidenta na pschećo parlamentej a knježerstwu. President ma ćo ſ ludowym hłosowanjom na žydom lět wuſwolić. Jeneho kandidata presidentſtwa lud pomjenuje, druheho wottupiwši republizyny president, a ſ ludowym wothłosowanjom ćo jedyn ſ tejule kandidatow wuſwoli. Republizyny president prawo dostanje, wustawu pschemjenić a zakonje, kotrež je ſejm wobſamknył, powalić. Póbła teho śmeje prawo, ſejm w kóždym czasu rozpuschćeć. Też ma kabinettowoho pschedstyda, ſudnikow a offizjerow pomjenowacź. Dale chcedźa jemu prawo dacź, wójnu pschipowědźić. Wuprajenje njedowěrjenja parlamenta ma w pschikhodźe jenoź jako pschijate płaćiłcź, hdyž je jo ſchtwórćzina zapósłanzow zapodała a hdyž je ćo ſ absolutnej wjetschinu pschijało. Njesranliwosć zapósłanzow ćo w tym khěrko wobnjesuje, ſo może ćo ſe ſudowym wuſudom zapósłanzom mandat wotrjez.

Bywschi czeskoſłowakiſki finanzny minister Englisch ćo do Juhoſłowjanskeje pscheproſył.

Juhoſłowjanſki kral Alexander je ſ pośrědnistwom ſwojeho Prajskeho diplomatiskeho zastupjerja hyrschemu czeskoſłowakiskeho finanzneho ministra profesora dr. Englischa, do Beograda pscheproſył. Kral Alexander chce pjeza radu dr. Englischa wo wotmyślenej dawkowej reformje ſłyschećź, ſ kotrejž maja ćo finanzne wobstejnosće Juhoſłowjanskeje skrućić. Minister dr. Englisch je ſwolniwy, pscheproschenje pschijeć a je ſebi jenoź nekotre bliſche rozjasnjenja zadał. Bliſche dny pjeza do Juhoſłowjanskeje wotjedźe.

Juhoslowjanska a bolharske zbliżenje k Italskej.

Beogradske politiske kruhi ſ napjatej ledźdźiwosću za rozwićzom podawkow w Bolharskej a wobsebje za nawjazanjom ſtajnje wuzkich poćahow mjes Bolharstej a Italskej ſłědźa. Italska bjžo wot pakta, 1926 ſ Albanskej wobſamknjenemu, w politiſtim dźěle na Balkanje wulku bibliczinjowsej pokasuje, a to niz jenoź w Grichiſkej a Turkowskej, ale też w Bolharskej. Poćahi mjes Juhoſłowjanskej a Bolharskej ćo ſ mordarſtwami a nadpadami mazedonſkich komitaćow kaza, kotrež bolharske knježerſtwo tajnje podpjeruje. Juhoſłowjanska je, hdyž bě jedyn ſe Sofije najaty Mazedonz juhoſłowjanskeho generala Michala Kowaczewića podſtekznje morił, zwoju mjelu k Bolharskej zawrjela. Prózowanja, ſo bychu ſo mazedonſke mordarſke organiſazije rozpuſchćiłe, njejsu hač dotal wuſpěch měte, hač runje ſtaj tohodla franzowſki a jendźelſki pósłanz w Sofiji zakrocziłoj. Bolharsko-juhoſłowjanſku mjelu pschecyo ſaho mazedonſkim komitaczojo ſtradźu pschekrocźicz pytaju, ſo bychu w Juhoſłowjanskej poručene mordarſtwa ſtućili. Hakle pozdźenje dny ſu cźěrjódu tajkich nawalnikow wotrasyli. Namjesna komiſija, kotraž je wo tymle podawku dyrbjała protokoll napiſaczź, nieje ćo mohła wo tym ſ bolharſkej wyſchnoſcu dorěczeć. Wſcho to juhoſłowjansko-bolharske poćahi kaly. Pryjedy hacź ſo nětczišće bolharske knježerſtwo njepowali, njeje žanych wuſkladow, ſo bychcej ſo Juhoſłowjanska a Bolharska zbliżiłej, hačrunje ſo wo to ſaſtupjerjo Juhoſłowjanskeje myſle na wobémaj ſtronomaj ſprawnje prózuja.

*

Juhoſłowjanske knježerſtwo ćo ſnowa prózuje, pschećelne poćahi ſ Bolharskej nawjasacź. Juhoſłowjanſki pósłanz w Sofiji, Raſchkić, je bolharskemu ſwonkownemu ministrej ſdźělił, ſo je juhoſłowjanske knježerſtwo mjelu ſ Bolharskej za wſchón wobkhad ſaho wotewrilo.

Zbliżenje mjez Juhoslowjanskej a Grichiskej.

Sobotu je do Athena pósłanſtwowy ſekretar Argyropoulos ſ Beogradskeho grichiskeho pósłanſtwa pschijeł. Wón wo jednanjach mjes Beogradskim grichiskim pósłanzom Polychroniadisom a juhoſłowjanskim knježerſtwom k wotſtronjenju njepschećelſnoſcow mjes Grichiſku a Juhoſłowjanskej rozprawi. Hačrunje wo tymle jednanju njeje niczo nadrobniſchego ſłyſchecz, je ćo ſ wobhoniteje ſtrony ſhonilo, ſo je wono khěrzy kruch do prědka doſchło.

Češke wopomnjenske pismo přeciwo Ruskej.

Saſtupjerjo nimale wſchěch cźěſtich a ſłowakſtich politiſkich ſtronow ſu Swjatſkej Ludowu wopomnjenſći ſpiſ pschećiwo Ruſkej pschedpołožili. Rektor cźěſkeje univerſity je jón pjeza ſpiſał. Podpiſali ſu jón na prawizu ſtejazy ſenatorjo a zapósłanzy narodno-demokratiſkeje a ra-ſtarſkeje ſtrony, wjednik ſłowakſkeje ludoweje ſtrony Hlinka, dale wjele univerſitnych profeſorow, numerzow a ſpiſazelow. Spiſ na ſnutſkopolitiſku ważnoſcz, dokelž jón ćo najwjedowaze zobuſtawy knježerſtwowych ſtronow podpjeraju. We wopomnjenſkim ſpiſu ćo praji, ſo je Swjatſk Ludow powołany, wobaranje pschećiwo bolſchewiſkej Ruſkej organiſowacź. Najprjódy dyrbja ćo wſchě internazionalne ſwjazanja ſ bolſchewiſkej Ruſkej pschetorhnjeć. Nichtó njesmě jej pożczonki pschiſmołwicź. Kommunitiſkej agitaziji dyrbi ćo we wſchěch krajach zadźěwacź a twuſkolenje kommunitiſkich ludowych ſaſtupjerjow dyrbi ćo ſnjemóžnicź.

Protokoll za rańšu Europu.

Ruſke knježerſtwo je do žadanja Pólſkeje ſwokiło, ſo póbła Ruſkeje a Pólſkeje ſhodom Rumunſka a pschibałkiſke ſtaty wójnu tamaſy pakt podpiſchu. Podpiſanje ćo pjatk 8. februara ſtanje. Rumunſki pósłanz we Warſchawje je ſchtwórtk dopołdnja do Moſkwy wotjeł. Pschi ruſko-pólſkej mjeſy ćo rumunſkemu pósłanzej wobzełiły zeleznišći cźah poſtkći. W Moſkwje budźe rumunſki pósłanz ſ hoſćom pólſkeho pósłanza Patka.

Ruski ultimatum na Hab'ha Ullaha.

W Jndiſkej je ćo, kaž Londonſki „Daily Telegraph“ ſ Peſhawara powě, powědanje rozſchěriło, ſo je **ruſke knjeſerſtwo ultimatum emirej Amanej Ullahej pósłało.** Habiba Ullaha namołwjeja, ſo by Ruſkej za tydźeń 60 miljonow ſkotych hrěwnow za podawanje kanonow, municije a druheho wójniſkeho materiala zapłaćił. Tónle material je ćo po ſkazanju Amana Ullaha podawał. S ultimatom ćo pjeza hrožy, ſo bychu ruſke letadła na Kabul bomby mjetałe, hdy ćo njebychu norzine žadanja dopjelnile. Tole powědanje, kotrež ćo ſda khěrko pschehnate być, njeje ćo hiſcheze potwjerdźiło.

*

Wobwdźerſka wójna w Afghaniſtanje ćo ſe nuhantedauſkim ſwjedźenjom Ramaſanom, kotryž ćo njedźelu ſapoczinje a njehdźe měſaz traje, nakhwilnje pschetorhnje. W tym czaſu ćo wjetſche wojowanje njewoczakuje.

Schtwórtk ſu tſi jendźelſke letadła ſnowa 30 wotſobow mjes nimi ſwójby perſiſkich a turkowſkich Jndow, němſkeho inżenieura Beitza, žonu němſkeho inżenieura Traya, wuczeſtku knježnu Bosterez a khorjeneho němſkeho inżenieura Sonntaga, do Peſhawara pschiwjeſe.

*

Reuterez powěſczerja powě, ſo je Němz Ota Sperling, pschiſtajeny wotmołwjeje fabriki w Kabulu, pschedrajeny k indiſkej mjeſy doſchoł. Powěda, ſo ſu jemu pjenjesy a drohu rubiſ. W Kandaharu ſu jeho ſajeli, dokla na transporcze je czekny. Cźakajo je ćo druhdy jenoź ſ wulkej mału ſwojim pschećeſćelowarjam wulkował. We wězach je ćo khował a ſkónczinje je do perſiſkeho kraja doſchoł.

Italski konkordat.

S Roma ćo powě, ſo ćo konkordat mjes italſkim knježerſtwom a Swjatym Stołom njedźelu podpiſche. S tym ćo bamžowe ſwětne knježerſtwo wobnowi. Wočzakuje ćo, ſo ćo konkordatowe poſtajenja na nowy tydźeń wuſtawnje ſjawnoſći ſdźěła.

Jendźelska so do afghaniskich naležnoscow njemješa.

Sir Austen Chamberlain je frjedu w delnim ſejmje ſłowa na praſchenje wotmołwił, ſo ſebi jendźelſke knježerſtwo njeje wotmyſlilo, jemu abo druhim ſtronam podpjerajo ćo do afghaniſkich naležnoſcow mješacź.

Na praſchenje wotmołwjejo, ſchto je wyſchi Lawrence pschi indiſko-afghaniſkej mjeſy cźinił, ſwonkownemu miniſterej wotmołwi, ſo ćo afghaniſke knježerſtwo njeje dla dźěławoſcje wyſchſa Lawrenca wobžełowało. Lawrence je jako wſchědny wojak w jendźelſkim wojeſtim letadźiſtwje ſłužił. Dokelž je ćo jeho pschitomnoſcz pschi indiſkej poſtnoſnej mjeſy wopak wuložiło, ſchtož je jendźelſkemu pósłanzej w Kabulu mało pschijomne było, ſu jeho ſ jeho městna wróćo wołali. Letadźiſke miniſterſtwo je jeho na to do Jendźelſkeje wróćo zawołało.

Do Peſhawara ſtej frjedu dwě jendźelſkej wojeſtej letadle ſ 28 cźeſknjezami ſ Kabula pschileczałej. Mjes nimi je inżenieur, kotryž je jendźelſkemu pósłanzowi we Kabulu pschidźeleny był.

Provinca Herat je Amanej Ullahej swěrn přisahała.

Gouverneur provinzy Herata je přched někotrymi dnjemi namołwjenje Amana Ullaha ja jwobydlerstwo swojeje provinzy dostał. Na to je wurjadnu shromadźiznu swołkał, přichi kotrejž hu je zastupjerjo duchownstwa a zastupjerjo měšćańskeho a wjeznego wobydlerstwa wobdźelili. Je shromadźiznje je ho namołwjenje cytało, we kotrymž ho heratske wobydlerstwo namołwja, jo by Amana Ullaha podpjerało a měr zachowało. Shromadźizna hlósnje wobsamknu, Amanej Ullahej zwěrnu přichilzahacź, jeho podpjerać a přechećiwo přcheradnikam njewotwitźnosće Afghanistana krucze wojowacź. Tole wobsamknjenje je ho Amanej Ullahej zdźělilo.

Amerikanske bronjenje na morju.

Na twarskim planje sa łódźe wójnstcho łódźiwa Sjednoczenych statow hu ho někotre njewažne přchemjenjenja sčinite. Sakoń wo twarskim planje dyrbi ho tohodla **representantskemu** domej wróćicź, předy hacź ho president Coolidgej k podpisanju přchedpołożi. Wudawki sa nowe łódźe 274 miljonow dollarow (něhdźe 1 milijardu hriwnow) wučinja.

„Herald Tribune“ wo wobsamknjenym twarje wójnstich łódźiow, přiche, so budźa Sjednoczene staty połnoznoje Ameriki bobrika namórska móz, a to runje tak po wójnstkim kaj wo wikowanlišim łódźiwje.

Newyorkski „World“ měni, so budźiske senat dyrbjak na Coolidgowu radu postłuchacź, schtož czaš nastupa, sa kotrejž maja ho nowe łódźe nałwarić.

Wojacy přeciwo njemčernikam w Bombaru.

Njemčery w Bombaru hu ho dale rozsčěrike. Liczba mortwych je na 30 stupika, mjes tym ho 200 ranjenych we **thorownjach** leži. Wjele stow drubich ranjenych ho we **swojich** bydlach hoji. Tyšaczy rosbornjenych dźełaczerjow **tej** krjedu po měsče cźahachu a **jenoliliwych Pathanow nadwodowachu a kaunjenowachu. Pathanojo podźěsčo na** wschelakich městnach wupadły cźinjachu. Mnohy ranjeni a mortwi su Hindojo, kotrjž hu ho woporu tych wupadow ssinili. Dla rosbornosće luda ho wójsko sawoła. Na tych wobelakich městnach je wojazy do luda sčełelk, hdyž bě satrafchaze łčelenje do powětra bjes wuspěcha wostało.

Njemčery na kupje Ceylonje.

Na kupje Ceylonje hu w pschistawnym měsče Colombo pschistawni, dokowi a wobkhadni dźełaczerjo dźało złožili, dokelž bě policija jeneho wjednika dźełaczerskeho swjatła nabito. Podźěsčo je k nahlownjacźam dyschło, přchi kotrych je po 20 wozłowom franiko. Wšeczor snowa połicaj-

Ze Serbow.

W Budyschinje, 8. februara 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer **755**, hygrometer 0, thermometer wo dnjo —9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 754, hygrometer 0, thermometer w nocy —16. Wuhladu na mało so pschemjenjuje **wjedro.** — Wostanje syma, tak budźa wiedrankje. Sněhna wyschina wupschestrěwa so pschez zyłu Europu. Jenoź na **thronach** cźahaja nižiny nimo tola nimaja wliwa (Einfluß) na nasche wjedro. Kutrje je młody měsacźk, ale Pschedźenak staja symne dny. Njewschelkowaza kruta symna **pscźinje** sahubna bucź. Wobwidlerjo niesamože bórny a rěpu psched swjerschkom wukhowacź. Mjernije do twarje-

njow. Do promadow dla kruteje symy njeschodźa. Lubi nusu maja z **klumpami.** Kóždu ródź samjerstu. S krokom a zehlowymi rjeczasami je rostawaju. Też wodowodny **hu** samjerske. W Frankfurcze nad Majnom **hu** schtyri wosoby samjerske. W Regensburgu we pokolschej Bayerskej **hu** ludźi z Božim swarnowanjom wóstej samjerczi wa**cźekańcych.** Pschez město běži Dunaj. Je tam dosć schěroki. Na lodze sabawjachu **ho** ludźo po stach, wosebje **bźěci.** Dale dele Dunaj hischcze samjerznył njeb. Na nim **pla**wachu hischcze schkruty. Pschi jenym mosće **ho** hracźachu. Dunaj pocźa **ho** spinacź. S njewurjeklowym wulkom **puk**ny **ho** lód a lamasche **ho** do njeschich schkrutow. Na nje pocźa woda stupacź. Wschu k brjohomaj cźekasche. Woda stupasche hiżo wysche kulkow. Młodźi pacholjo wustrožnym na lodze hischcze pschebywaznym dźěrkom na **pomoz** kiwatachu a wschě **zbožowne** wuthowachu a byrnjeź poslednim woda hižo wysche koleń schła. — Jutrje **ho**otu sthadźa słónčko 7,31 hodź. a **thowa** so 4,58 hodź. Měsacźk **thadźa** dop. 7,53 hodź. a **thowa** so pop. 4,31 hodź.

— **Nowaj zamosmjasowazej telefonistaj hamtaj we Luźicy.** Ssamoswjasowaze telefonowanje zapocznje so w Hirschfeldźe pola Zitawy 9. mateho rózka a w Salomju n. Sp. 11. mateho rózka. Wot toho cźasa wobdźelitaj so Hirschfeldźki a Salomśki hamt na spěchnym **wobthadźe** Hornjołuźiskeho wokrjesa, Hirschfelde na Zitawu a Salom na Budyschin.

— **Srazenje na dróze.** Wczera dopołdnja srasy motorowy koleźaŕ, kiž měsesche hischcze towarischa na zwozim **kole** žedźo, na rospucźu Mužakowskeje dróhi a Delnjokinjanskeho pucźa do **podawanskeho auta.** Jeho towarisch žedźi pschi tym nohu traschnje skama. Snjesboženeho, 19ličtneho samkarja se Schérachowa, dowjesechu žobustawny sanitetnje kolony Cźerwjeneho Kschiża do měschcźanskeje khorownje. Schtó je na njesbožu wina, policija hnydom pschepytowasche.

— **Provinzialny žejm Delnjo-schlesiskeje provinzy** seidźe so saso wutoru 9. haprleje. Finanzny wubjerk **provinzialneho** žejma shromadźi so hižom 8. haprleje k pschedwuradowanjam hospodarskich **planow.**

— **Policajska hodźina póstnišku wutoru.** Sa póstnizy wutoru 12. mateho rózka je policajska hodźina powschitkownje na 3 hodź. w nozy postajena.

— **Sakska krajna loterija. Pschi krjedźinym cźehnjenju** 4. rjadownje 194. sakskeje krajneje loterije padny dobycze wo 5000hr. na cźisle 73 562 a 88 006, dobycze wo 2 000 hr. na cźisle 34 071 a 883781, dobycze wo 1 000 hr. na cźisle 8 406, 31 334, 79 791, 105 838, 108 320, 126 229; dobycze wo 500 hr. na cźisla 24 445, 55 265, 62 709, 70 305, 78 239, 90 266, 101 878, 135 000, 143 370, 146 145.

— **Swobodne mjazowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu, 9. mateho rózka dop. wot 8—9 hodź wotedawa so žyrne howjaze mjazo punt po 40 pj., žyrne šmiwjaze mjazo, punt po 50 pj., a nałecene šwinjaze mjazo, **punt po 50 pj.**

— **W Michalskej wožadźe** běsche je rěcze 1928 pschi 9452 duschach (po ludliczenju léta 1925) 5040 spowědowanych (2021 muži a 3019 žonow), 192 narodow, 177 tschěcznych, 147 paczeńskich dźěci, 77 wérowanjow, 113 semrětych, 120 pohrjebow a 7666,65 hr. darow, njes **nimi** 4421 hr. sa swony. We wokrjesnej hladarni bě 48 semrětych, tak so na wožadu žanu jenoź 65 pschidu, to je, wot 7 morwonarodźenych wotbladuju, 1 cźeka na 155 duschow za léto, to je njenje hacź hdy prjedy.

— **Wopaczne pjeschkriwnarje.** W pósledním cźasu su w Khojcźebušu a wokolinje wopaczne pjeschkriwnarje nadeschli. Ménja tež. so žnadź wopaczni pjenjezjerjo abo jich pomocznizy w Khojcźebušu abo wokolinje bydla. Njech **hebi** kóždy pjeschkriwnarje derje wobhladaja, hdyž je dostanje. Wone pschimaja **ho** jako hychu tuczne byle a błyschcza **ho** trochu namódro. Swjetscha noscha lěto 1928 a bjerńke snanjo A.

S **Barta.** Kak w tutej symje dźiwna hinje, dopo**kasuje** też tónle **podawk.** Jako maschinist N. je Suba**niczki 6. mateho rózka dop. wokoło ½10 hodź.** z elektriskej **železnizu brunizownje „Olba“** mjes Bartom a Su**bornicźku jěbjescze, dohlada ho w lěsu psched hobu na** lěwej koliji na młodu žornu z lěta 1928, kotraž tam le**žesche. Njedźiwajcy hary maschiny wotka swěrsatu** le**žo. N. saſtaji maschinu něhdźe 3 metry psched swěrtkom, stupi z maschiny a dźěsche k njemu. Hatle jako hižo wón žornje hacź na 3 krocźele sblížił, wona postoji a běžesche do lěsa. Swjetscha ha žorny tola spóźdźiwe a cźekaja, hdyž ho na cźłowjeka atd. dohladaja. Ale symy a žněhu da ha wone nětkle jara mucźne, druha dźiwnina je ssónzuje abo hrubi cźłowjekoju. Knjes N. pak je swjerjatk pschelutował. To je dźaka hódne, pschetož bychu dale jěł, by jo wěsče pschejěł.**

S **Wósporka.** Konsumske towarstwo „Vorwärts“ je **tudomny** znaty hoscźenz „K radnej pinzy“ na Toc**hoscźu** wot dotalneho wobhrdźerja knjesa Schkody ku**pik.** Hoscźenz wostanje njesmjenjeny dale pod nawje**dowanjom** njesa Mundkowskeho. Konsumske towarstwo chze swopródła jenoź próżne klamy sama wužiwacź.

S **Njeswjacźidła.** Na hrjebźine stórne wiki běchu wjazy skotu pschihnali, hacź by žsebi cźłowjek to pschi nětcźischej symje myślił. Na pschedaŕ běsche něhdźe 120 hacź 130 howjadłow, něhdźe 50 žwini a nětkore konje. Howjadły stót běsche dobreje druźiny, njepschedawasche pak so dosć derje. Płacźiwy běchu mjes 300 hacź 700 hr. Prożcza so wschitke pschedachu a płacźachu 20 hacź 30 hriwnami schtuka. Wulkeje symy dla stót sdźela hnydom w hródźach pschedawachu.

S **Njeswjacźidła.** Na poschedźenju schulskeho wuběrka sapokaja knjes dr. žiwobodny knjes ſ Bielinghoff-Riedl, knjesa Alfreda Makacźa na městno wustupjenego starschiskeho saſtupjerja Hafimanna, na cźož jeho shromadźeni dowarischo wubjerka wuswolichu. Budyšći schulski hu**běsche žebi žadał, so ma so za schulske dźěcźi wjazy rěd**kich městnoscźow wobstaracź. Na to saſtupjerjo schulskich zwekwinſkimi saſtupjerjemi jednachu dla pschelwostajenja paczeńskeje jiwy za schulske rosniwcźowanje. Sčo so je w tutej nałeżnosći dojednali, so žmeńža ho schulske dźě w paczeńskej jiwje wob tydźeń schesć dopołdnjow a jen popołdnjo rosniwcźowacź. W jutrownych pródninach ma ho nowa wucźiwa městnosć hischcze wutwaricź.

S **Wjelecźina.** W naschej gmejnje pocźina trajnej symy da woda thětro žadna bycź. Tohodla ho wobydlerstwo znowa napomina, so hy wobu ſ wodowoda sturnimy wuzitkało.

Z **Radworja.** Zaúdženu njedźelu wotmě tudomny dobrowólna wohnjowa wobora w Brylec hoscźenz swój 2. a 3. založeński swjedźeń. Zhromadźenych powita wutrobnje knjez stotnik Brankaš. Dla skhorje**nja wšelakich hrajerjow pak njeběše móżno, dźiwadło** předwjesć. Za to pak kapała swoje najlěpšo poskit Swjedźeń bu też porjočeńy z nětkotrymi narěče**nosći a knjeza najeńka knjezeho dwora Ahlicha. Nje**dźiwajcy wšelakich zadźěwkow pak so wjedor k powšitkownej spokojnosći wotmě. Z wjeselej rejku wobzamknu so založeński swjedźeń.

Z **Konjec.** Pućowańsko radupodawanje za mater**rje budźe srjedu 13. mateho rózka popołdnju w 2 hodź** w Konjecach na šuli a ¼4 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lékař budźe přitomny.

S **Delnjeho Wujesda.** Sańdźenu pónđelu pschiležesche powětrowy ballon pschez naschu wjeź. Leczesche zyle nisko nad wjesnjanymi tšěhami. Ssobuležacy ho wjesnjanow proschachu, hacź je knjes wyczekubler Kluga doma. Jako nóżdnu jim to wobtrucźiłej, puschcźi so ballon hischcze niže k jemi, so ſo cźłowik nimale semje dótkasche a je powołaſu wulezły muzikł je cźłowika a dźěsche njenowarneho knjesa wopytacź. Ballon ha na to saſo rucźe do pschestrjenja a dale leczesche.

Na Librowem grunče.

Roman Teresy Nowákoweje.

13] (Pokračowanje.)

Krew stupi Líbrej do hłowy. Wot wonka, w žmeru wot žmahi falliczna šmužniy a krótki tusch. To přeđaŕ bjło wukložuje! Bórzy budże tež Tonda rěčecź . . . Pohladnyeż tam tola poběhnje, kak ho jadźerzi, a schło Albinka jemu **czeknje** . . . Spěchnje wuidże ſe ſtiwy, komot powěźny do konjesza a pschewobleka ſo toharuna ſpěchnje na ľudi do nowych manchestrowych khołowow, módreho loza, do pjesła ſe schérokimaj rukawomaj a na kuczerjawu hłowu ſtłóżi žebi pětnu akkamiku.

Saraczińſchi durje, na dróhu wjedźaze, khwatałasche k žmahy, ſ wołkeľ hižo ſ dałoka bě hłyschecź holk a hara **ſwoj** ludźi.

IV.

Terka Líbrowa, běžesche, schtoż móżesche, ke kórczinje nad hatom, a tak rucźe hacź běsche na nawišu, k žrjedźinje wóh ho pothlazem, wuhlada, ſo ſo pschewod hižo hłbasche a ſo w dothim pohiblewem rjeczasu wije ho pschez wjeź a horje po dróhy. Wscha wudhcźana khwilka posasta a hładasche na bliżaze ſo rjady. Kelko tu błyskazych, ſmahowazych barbow! Jako by wscha nawjeź ho do zuseho**nicźka** ani w horach njestała! Hordźachu dźe ſo Jewizy **dźenja** w nasymſkej drasce, kiž je ſ jich najrjeńſchim: buki **běchu** ho ſe seleneho liſcza pschewobłekłe do cźerwjeneho, ſe **kotrehož** połoniſche měrne žłónčko wabjeſche krażmu purpurowu žwětłoſcź, ſchwižne wólſche ſchepotachu jako ſtote, **woſerabiny** wosebjachu ſwoje wjeſſchki ſ njeličomnymi **ſcharlatowymi** kitkami, ſchmékli a jédle ſa twarjenjemi hordźachu ho ſ cźemnej a hłubokej, wobſtajnej a njehinazej ſelenju, jažnje we kahodnem ſaduwanju ſotmjachu ho **mutne** druhdy wody hata, a też wobſtor běsche cźiſty, hłba ſo trochu błędnomódry, — tola, ſchto běsche tale harmonija naſymſkeje pſchirody pschecźiwo pſchebohatym, ſtoterym barbam wuſtajeſe cźłódy luduó

Terka ſtojeſche taj ſprotſunjena; hakle hdyž herzy ſnowa ſapiſkachu, ſo dopomni a běsche ſe **po** dróhy dele. Jurkej Cyrill, „laufe“, ju hnydom wuhlada, pschiha ſo k njej a dowjeđe ju na tónz ſwjeđeńſkeho cźłeka, hdyž ſa ſanjemi, na kotrychž, ſ dwěmaj hubjenymaj kruwkomaj cźehnjenymi wjeſeſche ſo „předaŕ“, a ſa wotſtubjenym boranom běchu pyſchnje ſwobłekane Jewicjanſke hołzy. Terzy njeſłyſwaſche khiba łaufra ſeſeſhowacź, haczrunjeź by najradſcho ſebi chzyła maſkaradu hacź do ſyteje wole wobhładacź. Pebe ſebi ſ holzami ruzy, też ſ Albinku Hanuſowej, po kotrejž w ſoku ſ wócźkom mikny, hacź ju je ſwojej paradu pſchejara njeſahanbuje. Směrowa ſo; ſtarkowa drje měſeſche wěſo ſukuju a ſalu ſ cźeźeje židy — najſſerſcho po njeboh macźerj, — korduſka praiwje derje ſ zankami poſchita a mjes granatami měſto tolerjow dukaty, — ale wjazy a bóle cźerwjenſcich bantow wona też njeměješeſche hacź Terka — a nicźo jara ſo njeſwjeraſche, hładaſche tak měrnje — ino, runje każ ſmoka kokoſch!

Spokojnje ſhładowa ſej Terka ſalu, ſchtitkócźk ſ ſpaſnjonaj lebku a potom cźehnjeſche hižo ſ pomałkimi krocźałkami ſ cźahom ſobu, wobſtajnje wſchak na tónčki wuſtupujo, ſo by wſchitke jednotliwoſcže dowidźała. To ſo jej cźim bałe, cźim lěpje poradźi, pſchetož cźim bliže bě Líbrowemu ſtatoku, cźim bóle dróha ſtupaſche. Najpréſchi w zyłem pſchewodze běsche tola ſtajnje Jurkej Cyrill; potom cźehnjeſchu, ſwjatoczeſnje wuſtupujo, herzy, kotrjž w pſchestawkach na ſwojich naſtrojach mózuje trubjachu abo ſe ſmyczkami ſo ſahanjachu. Terczinej wócźaſu pakaſchtej ſo wożeje na ſkupinje hołzow na konjoch jěchajo; tych bě něhdźe ſchtyrnacźe abo ſchěſnacźe — to Bóh wě, ſwotkel běchu cźi wſchitke konje ſebrali, wſchako jich gruntowniſcy w Jewizach ani telko nimaju! Sawěſcže, ſo běchu žebi je něhdźe we wokolinje wupožćili.

A Pruſchkej Tonik — kak njeje ſo na ſwojim kónju — kak pſchiſtejeſi jemu ſ cźornymaj wocźomaj a kuczerjanej jeho cźerwjenej draſta a wyhoła, pišankoſcže wobdźiwa cźapka! Sejbrawa je ſwojim mjeczom każ nékaſi rycźer. — a hdyž ho roſhladuje, ſo jemu wocźi ſaſtyſſeja. Terka hnydom w duchu wuſtrašči, ſo ma Tonik wjele rjeſchu maſchkaru hacź druhi kat a hacź cźeſtwjeny „pardon“, haj, ſo je ſe wſchěch hółzow najpſchiſchi. A tón dyrbi ſo Albinzy dostacź — — Terka ſo ſa njej wobhładuje a wuhlada, ſo kroczź ſyle bjeſdźak, ſo ſa prénim katom njeſ wuhladnje, każ twona — —

Ach tón Lojſik, kak je k ſmčchej! Wuſty, ſ lemu pſchicźinjene, ma dołhe każ nékaſi puſnik, na noſu naſwaſcźiny, na wobliczu je wſchudże pomołowany ſ popjekom, by prawje ſtary wupadał! Hdyž je jenoź tón wobrěz ſchoſaty kabat ſebrał a tón kaſtor, kiž je ſnajmjeńſcha połſta łet ſtary! Ruzy wuſtjuwa ſe ſanjow a potom ſo ſatorhnje a woła: „Woſtajcze, woſtajcze!“ runje każ by ſ hnadni knjeża w Bystrem, w Policzy a Zimramowje! To budźe rjane předowanje, — Lojſik, każ ſo poweda, je prjedy hižo hacź je k wojakam ſchoł, prawa liſchka był — ſchto hakle nětkole!

A kak cźi židźa wupadaja ſe ſwojimi falſchnymi ſanjami, měchjami a wotnoſcheunymi cźrijemi! Nikomu njedabja měra, a wbohego boraua, kotrehož wjedu pachcźa ſa žanjemi runje pſched hołcźatami, cźahaja ſa wopuſcź ſa wuſchi a rohi! Wſchak jim předaŕ a Tonda, tón tak wobſtajnje hroſtyjaz: „Kelnerjo“ też dojcź ſo poczinjeju, dźiw, ſo hleſche a ſchkleńzu njeroſcźepja — Terzy, hdyž ho pſchežwědcźiła, ſo Albinka ju ſe ſwojej droſtu njeſpuſcźi trjedyi a ta ſo ſa Pruſchkej Tondom jara njewobhladuje, ho wſchitko to ſmjerčej lubjeſche, a twona njewuſtawſche hłowu wobroczeć a na tónczkach wuſtupowacź.

(Pokračowanje ſeſčhuje.)

Z Łužicy.

* S **Korytnja.** Pónđelu popołdnju spłóšchišchaj ſo woni wuczerkublerja Sachſy ſ Wbehowa. Pola pósty ſo ſtanje powróćichu a nutkaſadżaju ſo wukulichu, też ſchipratwy a druhe wězy ſe ſanjow ſpadachu. S połwróćenjom ſanjeni cżerjeſchtaj konjej do Schćerachowa, hdżež ſo jedyn pola Oehmichenez pjekańnje w ſnědnjowej hepi cżińnjł. Na tuło waſchnje Hrbjeſchtaj ſkoczeſtej hnacz pſchesłacz. Njeſbożownu podawk wotenđże bjes wjetſcheje ſkłody.

* S **Habrachezitz.** Sswoje 94. narodninu ſwjeczeſche ſtarſcha wobydlerka naſchcho města, Khrysta Luiſa Hauſchowa rodz. Majez. Wona je hiſchcze cżila a ſtrowa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Wotewrjenje klatſkeje wuſtajeńcy). Njedżelu dopołdnja w 11 hodź. wotewri ſo w planetariju Drježdżańſka klatſka wuſtajeńca.

* S **Miſchnja.** (Miſchno twari paleńnu cżełow). Miſchnjańſke towarſtwo ſa palenje cżełow ſu ſałożile towarſtwo ſ wobmj. rukowanjom a ſapoczńu w nałożu paleńnju cżełow twaricz.

S **Frankenberga.** (Sswójbna ſtruchlohra.) We Mühlbachu ſpyta dżełaczer ſtebje ſamemu a ſwoju 28lětnu dżowku ſtónzowaczk. Spyta ſtebi a ji hibiti pſcheſtrěłnyc. Wobeju ſ hłubokimi ranami na rukowaj naſmakachu. Jeju dowjeſchu do khorownje, hdżež ſtrašchnje khoraj leżitaj. Wo pſchicżinje njeſbożneho njeſkutka njeje niczo wěſte ſnate.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutiſchu ſobotu:** Sſo pomrócznje, ſwjerſki popuſchczuje, hewak woſtanje ſuchо. W Jendżelſkej rjenje a miliſchо.

Wubjerk nèmſkeho ſejma ſa ſozialne naležnoſcze je ſchtwórk ſozialdemokratiſki namjet pſchijał, po kotrymż ſo dostawanje kriſoweje podpjery na 52 njedżel podlěſchi. Namjet, ſo by ſo ſa ſtarſchich pſchiſłałejcow kriſowe ſaſtaranje powſchitkownje ſnajmjeńſcha hacż do 4. meje 1929 wuſpſcheſtrěło, a ſozialdemokratiſki namjet, kotrżż tuſe lěpſchinu też ſa dżełaczerjow żada, ſo tehorunja pſchijeſchtaj.

Dżełaczeſte ſwjaſki w połſtej Schleſwiſkej ſu wobſtawſke, ſo ma ſo pſchichodnu pónđelu we wſchěch wuhlowych jamach ſtrajk ſapoczeć.

Wobhnadżeńſki wukas krala Alexandra. S **wukajom juhoſłowjańſkeho krala Alexandra ſo wſchitzy, kotrjż ſu ſo pſched 6. dnjom januara 1929, po tajkim pſched dnjom poſtajenja nowcho knježeſtwa, dla ſſchitzowdżenja majeſtoſcze a dla pſchehładżenja pſchecziwo nowiſſemu a wólbnemu ſakonjej ſaſtupdżili, wobhnadża. Amneſtija ſo wulkej liczbje wobſkobow doſtanje. Knježeſtwo chże ſ amneſtiju wſchě podawki do cżemnoſcze ſahnyca ponórcz, kotrež maju ſo jako ſcżěhowki politiſkich wobſtejnoſczow pod pſchedawſchim knježeſtwom wobſkładacz.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyſchinje. Za lokalne dżeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. Za hoſpodarſke i dżeł Arnoſt Bart w Bróżowcu. Za nawjeſtki: G. Janak w Budyſchinje

Wo mordarſkim njeſkutku w Radscy

17lětny Měrš tola z mordarjom?

Hrózbne mordarſtwo w cżiſchej holanſkej wjeſy Radży pola Laſa, wo kotrymż hižom we wczerawſchim cżiſle roſprajowachmy, je do tamniſcheho wjeſneho wobydlerſtwa a też do bliſſcheje a dalſcheje wokoliny najwjetſche roshorjenje a ujeměr pſchinjeſło. Je to w naſchej wokolinje bohuła njeſłychany mordarſtwo. Mordarſtwo ſtanje, pſchi kotrymż buchu ſchtyri wożoby ſmunokrcżnje ſatſelene, je pak, hiſchcze khěžko do njeſwědżoſcze ſawalene. Wſchelake podſtładu a tukanja ſo mjeſ ludźimi wokolo potrjebadża. Tola dżenſa hiſchcze nichtó njemóże niczo wěſte rjec. Podhlad pſchecziwo cżeladnikej Walterjej Měrſchej, kiż je ſo wot pónđzele bjeſ ſlěda ſhubił, je ſo pożynił a wſchitko tuka na njeho, ſo je Wicżaſej ſwójbu ſamordował.

*

Wo ſwójbje ſhubjeneho Waltarja Měrſcha njemóżachu nic nałpſchiſchi wuſmuſchczenjow doſtacz. Měrſchez nan mjeſcſche w Bjerwałdże pola Delnjeho Wujeſda maku cżěżku. Wón pak je we wójnje padnył, macż je też hižom wumrěła. Każ ſo nam dale ſdżeli, ſu Měrſchez ſynowjo pſchi ſeunrěczu wonkſi pſched dwěmaj lětomaj pjeża dwaj dujej cżakali a potom hakle je ſmujerez wojſchwili. Tehdy ſebi nichtó na niczo dale wuhlik njeje, nětko pak ludźo ſaſo na tutón podawk pſchihlu. Tak dże ſo nichtó njeſłyſchał, ſo ſo podhlad mordarſtwa pſchecziwo bóle na Waltarja Měrſcha měri. Po nowiſchej roſprawje kriminalneje poſtaje mordarz Wicżaſowu mandżelſku, dżowku a ſotru, kiż wſche tam ſa hoſpoſu, njeje ſarafki ani ſakſoł, ale je je Wicżaſowej hoſtiwnjſkej tſělbu ſe ſchrótom ſeſatſelał. To je wſho lóżicho hacż ſarafuje a ſ tuteje pſchicżiny ſo podhlad pſchecziwo Měrſchez, kotrehoż běſche Wicżaſ jako ſaſtaraliſkeho khowanza do domu wſak, ſhuſeſa.

*

Sda ſo też, ſo je ſo njeſkutk bóle na ſaſnim wjecżorn ſtał, niż tak poſdże, każ ſebi to ſwapſcheła myſlachu. Pónđelu wjecżer mějeſche Měrſch da hoſpodarſkeje ſchule hicź. Jako běſche towarſch po njeho pſchiſchoł, ſo bychu hromadże do ſchule ſchoj, je nadeſchoł ſamknjene durje. Měrſch dże je jemu wotamknył, je pak był zyle bżiwy a roshorjeny, je towarſcha wotpokaſał a durje hnydom ſaſo ſamknył.

*

Budyſki kriminalny wotrjad ſdżeli nam dżenża ſcżehowazu roſprawu ſ Lěhnicy:

„Najſtérje 4. t. m. mjes 5. a 6. hodź. popołdnju we Radży we Wojerowſkim wokrjeżu gmejnſkeho pſjódſtejerja a żiwnoſcżerja Jana Wicżaſa, jeho mandżelſku, dżowku a jenu Wicżaſowu ſotru w jich trochu wotleżanej żiwnoſczi morjenych namalachu. Wicżas a jeho pſchiwuſni buchu wſchitzy ſ Wicżaſowej hoſtiwnſkej tſělbu ſe ſchrótom ſaſtſelení. Sa mordarja maju Wicżaſowemu poſłonċża Waltarja Měrſcha, kiż je ſo 19. dez. 1911 we Bjerwałdże we Wojerowſtim wokrjeżu narodził.

Měrſch je nětkoże 1,60 metra wulki, ſchwiżny, ma jaſne ſcżežane włoſy, módrej wocżi, bleżżate błěde mjeſowcżo. Wo draſcze hodźi ſo jenoż prajicz, ſo je pjeża bruny mantl wobleczeny. Měrſch chodźi trochu dopředka nałhleny. Měrſch ma ſo ſajecz".

Wo ſdżelenju proſzy też Budyſki kriminalny wotrjad.

*

Khowanje ſchtyrjoch woſporow mordarſkeje ruki buże blížſchu njedżelu we Łaſu.

*

Wicżaſez ſtatok a wokolinu w ſaudżenych nozach ſchtyrjo żandarmowje ſtražowachu. Dożołka polizija ſtajnje w Radży pſchebywa. Nadżijomnje ſo prózowanjam wyſchnoſczow bórzy poradżi, mordarja ſajecz, ſo by ſo roshorjena wokolina ſmérowała.

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 7. małeho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,208	100 pólſk złotych	47,375
1 jendżelski punt .	20,412	100 čeſkoſł. krónow .	12,458
100 ſwajc. frankow .	80,98	100 franc. frankow .	16,455

Barlinſka burſa wczera dże ſe ſłabymi kurſami ſapoczа. Tute ſo w běhu dnja ſaſo ſeſłabjowachu po doſtacżu powěſcze, ſo je Londonſka banka dań ſa wiſchdnje pjenjeſu powyſchiła. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtami běchu mjerne.

Produktowe wiki wczera ſaſo żanehо wulkeho pſchemjenjenja njepſchiniſſechu. Pſchi ſpoczatku płaczińty poſtupowachu W běhu dnja na ſkhodżenk ſawczerawſchehо dnja ſpadnychu. Młuny żito porjadnje kupuja. Wczera płaczeſche zentnaŕ w Barlinje

pſchenżu 10,65—10,75 hr., rożki 10,25 hacż 10,30 hr., jeczmjenja nałktnjeho 10,90 hr. hacż 11,70 hr., naſymſkeho 9,60—10,10 hr. wowſa 10—10,30 hr.

w terminowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenżu 11,53¾ hr., rożki pak 11,62½ hr., wowſa 11,07½ hr.,

ſa meju: pſchenżu 11,95 hr., rożki 11,65 hacż 11,55 hr., wowſa 11,57½ hr.,

ſa julij: pſchenżu 12,37½ hr., rożki pak 11,65—11,63¾ hr., wowſa 12,05 hacż 12,02½ hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pſchenżu 10,20—10,50 hr., rożki 10,10 hr. hacż 10,30 hr., jeczmjenja nałktnjeho 11 hacż 11,70 hr., wowſa 10,20—10,40 hr.

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pſchenżu 10,40—10,50 hr., rożki 10,20 hr. wowſa 10,40—10,60 hr., jeczmjenja nałktnjeho 11—11,50 hr., naſymſkeho 10,50 hriwnow,

běrny nowe zentnaŕ 4—4,50 hriwnow,

proſata 16—28 hriwnow.

Na ſtótne wiki wczera ſchtwórtk w Khorczebuſu cżehu **pſchiwjeſli** 720 proſatow a 165 běhakow. Wone płaczachu:

proſata:

małe	18—20 hr.
hrěnje	20—24 hr.
wulke	24—30 hr.

běhaki:

małe	30—55 hr.
hrěnje	55—80 hr.
wulke	80—110 hr.

Stótne wiki wczera ſchtwórtk w Barlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pſchihnoli běchu 425 howjadow, mjes nimi 421 bjezh krawow a wyſokoſnuczelnych jałowjow, 1 wół a 2 rožnikaj, 101 cżelo. Wone płaczachu:

Młode bżiki a wyſokoſnuczelne kruwy 280—550 hr.

Wyſokoſnuczelne jałowjy 250—460 hr.

Na ſwinjazе wiki

am běchu pſchiwjeſli 196 běhakow a 297 proſatow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	66—76 hr.
hrěnje	57—66 hr.
małe	38—57 hr.

proſata:

wulke	28—38 hr.
hrěnje	20—28 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Krěſń 1,20 hr., kołrabi 10—15 pj., hyrodżoły kał 60 hacż 100 pj., jabżna loboda 80 pj., morchez 20 pj. a zybła 20 pj., jabłuka 20—60 pj., běły kał 15 pj., ſelery 40 pj., cżežawcy 20 pj., różiczkowy 65—70 pj., wołóſke worſechi 70—80 pj., ſeżne 70 pjenježkow.

Wiki ſaudżeny ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 17—18 pj., twaroh 25 hacż 30 pj., łany wołij 1,60 hr., łukerpa 15 pj., rjelki 20 pj., morchez 18 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 20 pj. běrny 5 pj., ſelerij 30 pj., jabłuka 18—25 pj., běły kał 15—20 pj., cżežawcy 20—25 pj., ſelery 40 pj., wołóſke worſechi 50—80 pj., karoty 20—25 pj.

Wiki ſaudżeny ſrjedu w Hałſchtrowje.

Pſchenża 10—10,40 hr., rożka 10—10,30 hr., naſymſki jeczmjeń 11 hr., nałktni 11,75 hr., wowſa 10 hacż 10,50 hr., běrny 4—4,50 hr., jeja 18 pj., butra 1,15 hr., proſata 20—28 hr., běhaki 50—60 hr., zybło 20 pjenježkow, hołbje 1 hr.

Wiki w Khorczebuſu.

Howjaſe mjaſo 1—1,30 hr., cżelaże 1—1,20 hr. a ſkopjoże 1,20—1,40 hr., ſwinjaże 1,10—1,40 hr., jeja 18—20 pj., butra 2 hr., twaroh 30 pj., łany wołij 1,40 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſchćuki 1,50 hr., hołbje 0,80—1,20 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3,50 hacż 4,50 hr., huſy 1,40—1,60 hr., hornik 0,70 hacż 2,10 hr., karuſke ſchtuka 2—2,70 hr., cżežawcy łał 20 pj., bżły kał 20 pj., zybła 20 pj., běrny zentnaŕ 4,50 hacż 5 hr., jabłuka 40—50 pj., wołóſke worſechi 70—90 pjenježkow, kaczki 1,40—1,60 hr.

Pſchiſłajeja:

Holzu do domu, Thomaſowa we Wołzej.

„ Herlingowa w Miſkej.

„ Hofmanka w Hródku, Zyrkwinſka haſa 6.

Elektromontéra, hnjezi dwór w Tumnizach.

Pohonċża. Kunath w Brěſnjnje 26 pola Kamjenza.

Na pſchedaŕ:

Koſa. pſchipuſchczena dobra bżżka, w Budyſchinje, Rybarſke wrota 2.

Koży pſchipuſchczene, we Wóſtinku 30.

Truły bronzowe, ſaſtaraŕnja (Pflegeheim) na Hidowſe.

Sud hnójnjowy a klumpa, Hauſen, rěčnik w Wětej Wodże. —

Ssudnjſky na pſchehadżowanje;

ſobotu 9. małeho rózka 1929:

w Biſkopizach na ſudnjſtwje dop. w 10 hodź.: meble a wuto ſa diwé wożoby,

Ssudniſke pſchehadżowanje leżownoſcze.

Khěża ſ 2,2 arom leżownoſcze, murjerjej Janej Małej Gärtnerej na Zibowje cżo. 155l ſłuſchaza. **Hódna** je 7350 hr., wotpalna pokładnja 9720 hr. Wiſchehadżowanj: hodu ſrjedu 10. harpleje dop. w 10 hodź. we Budyſchinje na ſudniſtwje, ſtwa 141.

Škrowe depeše.

Srjedkowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/11 hodź.: Měnjenje je wotcżakoważe a wobrot ſłoro żadyn.

Dop. 3/12 hodź.: Płaczińny ſu ſterje ſeſłabjene, dokelż je poſticżenje żita wulke.

Płaczińny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg. hewak 100 kg.

Płaczińny po złotej hriwnje

	7. 9.	6. 2.		7. 2.	6. 2.
pšenica	213-215	213-215	bruny	21-23,00	21-23,00
rožka	205-206	205-206	woka	26-28,00	26-28,00
nal. jačmjeń	218-231	218-233	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
naz. ješmjeń	199-202	199-202	ſolte lupiny	19-20	19-20
wows	200-206	200-206	żeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps. wosušk	20-20,20	20-20,20
pšeńč muka	26-29,75	26-29,75	lany wosušk	25-25,20	25-25,20
rżana muka	27-29,50	27-29,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,25	hórni. kruški	18-19,00	19-19,20
rżane „	14,75	14,70	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rżana ſloma	1,15-1,30	1,10-1,25
hrěch	40-46,00	40-46,00	pšeńč. „	1,05-1,25	1,00-1,25
raps „	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,35-1,55
pjeluški	22-24,00	22-24,00	jačna „	1,15-1,35	1,15-1,30

Płaczińny rěznecho skota na Drježdżanskich skótnych wikach.

7 februara.

16 wół., 20 hyk., 9 jałoc. a kruw., 664 ćelat., 22 wowc., 421 swiní.

Płaczińny za

ćelata: 1. 75—81, 2. 70—74, 3. 60—68;

swinje: (přez 300 pf.) 80—81 2. (240—300) 78—79, 3. (200—240) 76—79, 4. (160—200) 76—77.

Wične płaczińny štwórtk 7. II.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centa	w Lubiju za 1 centa
Pšenica		10,40—10,50	10 20—10,50
Rožka		10.20	10,10—10,30
Ješmjeń (nałšt.)		11,00—11,50	11,00—11,70
Wows		10,40—10,60	10,20—10,40
Syno		7,00—7,25	6 25—7,00
Sloma z maš. młóc.		3,00—3.25	2 50—3,00
Sloma k zaslanju		2,00—2,25	
Sloma z ruku młóćena		3,30—3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		4,00—4,50	—
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		2,00	1,10—1,20
Jeja		0,18—	0,17—0,18
Přeńčne wotruby		—	8 00—8,20
Rżane wotruby		—	8,00—8,20
Pšeńčna muka		—	16,00—16,50
Rżana muka		—	15,75—16,00
Prosata, wulke		—	—
„ „ srěnje		16—28	—
„ „ małe		—	—

Mužace

zymske mantle

po měrje šite

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

K přewzaću

100 kórcow

wulkeho kubła

w najlěpšim rjedźe (w sak skej Hornjej Łužicy) so přimérjena

pożćonka

pyta. (Snadź žentwa z 28 lětnym kat. ratarjom, kiž pozdźišo dale druho kublo zamjenićki namrje. Poskićeja pod F. 5., na wudawarniu Serbs. Nowin.

Prošu číslo

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin".

+ Hygieniske wěcy +

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, hałčiki, podłobki, pjeluchowe kholowški

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerskimi wrotami 9

Moje wulke inwenturske wupředawanje

traje hač do srjedy 13. februara 1929

Zymske a lěcne mantle, módre, čorne, jendźelske, zymske a lěcne wobleki, žiłżane a płóčliwe wobleki, zymske a lěcne kostumy, zymske a lěcne bluzy

Rańše suknje a sukna.

Wolmiane, žiłżane a płóčliwe wobleckowe tkaniny.

Na wšě płaćizny, kiž njejsu znižene

za tkaniny 10 %

za drastu 20 %

Płaćizny su bjezwuwiadnje znižene. Kóžda kupa so wupłaći kwitowańje z nakupowanjom, prjedy hač je přepodźe

Jan Jurij Pahn

w Budyšinje na Hłownym torhošću, róžk Žitneje h.

Zbytky kóždeje druźiny směšnje tunjo.

Syrokisaty amoniak

kaž wše

dusyk. hnojidła 42% kali, kainit wapno portlandski cement skótne korta hornowcowe roły po wšěch wulkosćach a wšu pieu też k wumělnjenju na rožku poručuje

Pětr Kral

w Rakecach

Telefon Njeswačidło 63

Zwólniweho, sylneho

kowarskeho wučobnika

pyta

Pawoł Mička

w Pomorcach.

Pjekarski wučobnik

so k jutram pyta

Karl Krah

pjekarski mištr w Kamjencu na Dźiwadłowej hasy 10.

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju

Domotorasa

kola, dobre znamk. a druhe žadne kola, s'ljace maśiny, centrifugi, butrowe maśiny, šimsce maśiny, płasce maśiny, rěźadła, syrokose płaty, připrawa z narunanje wupojźeńcow najnižše

H. Paul Gräle

wunorjeńernja w Kamjencu

blizko kat. cerkwje Tel. 470.

Lipičec hosćene w Maleśecach

wot pjatka hač do wutory so

kózłopiwo toči

Wšźdnje: hudźbna zabawa

Njedźelu: pyšny bal

Wutoru: póstniski bal

Přećelnje přeprošujetaj **Jan Lipič a mandźelska.**

Hänzelec hosćene w Horn. Hórcy

Sobotu, 16. februara, a dale dny so

kózłopiwo toči

Njedźelu: pyšny bal!

Přećelnje přeprošujetaj **Max Nowak a mandźelska.**

Hosćenc w Lejnje

Sobotu 9. 2. a dale dny so

kózłopiwo toči

Njedźelu: **zjawne reje**

Wutoru: **knježny wola**

Započatk w 7 hodź. — Kónc w 12 hodź.

Přećelnje přeprošujetaj

Jan Cyž a mandźelska

Póndźelu připołdnju w 1 hodź. předawam wokolo **60 losow**

stejaceho palneho drjewa

Zetkanje při Trupinanskim puśniku při starej drózy.

Pawoł Wjaslawk, kubleř w Konjecach.

Moje wulke

inventurske wupředawanje gardiny / story / šaty

traje jenož hišće **hač do 13. februara.** Wuźiće tutu jara tunju składnosć k nakupowanju

Kurt Erler na Žitnych wikach 11

w Budyšinje — znapřeća „Złoteje hwězdy".

Wurjadne tunje

inventursk. wupředawanje

traje jenož hišće 2 dnjej (sobotu a póndźelu)

Njesměrnje wulki wubjerk:

Wobleki za mužow, pacholow, hólcow a dźěći, konfirmandske wobleki, krute dźěłańske a Manchestrske kholowy, tkaninowe a Breeches-kholowy, kholowy za pacholow a hólcow, najlěpše njepřemokawe kabaty, zymske jupy, lacy, kalmukowe a módre kóperowe jaki, dźěłańske jaki, kosmičkate mantle, zymske mantle atd.

Wold. Menger w Budyšinje

na Serb. hrjebjach 6 **na Serb. hrjebjach 6**

Staroznaty cyle sprawny drastowy wobkhod.

Pola mje kupujeće jenož dobre sprawne twory a jara tunjo, dokelž žane tři hač do dźesać tysac hriwnow wotnajeńskeho pjenjeza njepłaću kaž druhe wulke wobkhody. Zbytki a zapłatki darmo jako přidawk.

Damit jeder sie sehe und jeder sie lobe Schicken umsonst wir Hefte zur Probe!

Der Deutsche Rundfunk

Die größte Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Skazajće sebi jón w „Serbskej kniharni".

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Připrawju

elektrisku swěcu a móc

Radiowe aparaty

Herbst w Budyšinje

na Šulerskej hasy 2

W kčejcych lětach žiwjeńskich — hakle 21 lět stara — zemrě srjedu popołdnju na scěhowknch khripy a zahorjenje płucow po krótkej khorosći, derje wobstarana ze swjat. sakramentami, naša horcolubowana dźowka a sotra

Hana Miklec

a budźe njedźelu dopołdnja 1/10 hodź. w Khrósćicach pokhowana. — To wozjewi wšěm přećelam a znatym we wulkej zrudobje

Miklec swójba.

W Swinarni, 8. mal. rožka 1929.

Přiloha k čsle 33

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 8. februara 1929

Podzemska dróha.

Hižo kmy wo tom pisali, so žo jano plan podjeńskeje dróhi mjes Jendželskej a Francowskej rozwažuje. S Londona žo k temu sćěhowaze pische:

Budže žo podjeńska dróha mjes Francowskej a Jendželskej twarić? — 100tkne namjety a fantazije.

Plan, kiž je w běhu sańdženeho lětstotka Jendželčanam mnoho njeměra načinił, jako wozniwja: podjeńska dróha pod kanalom. Jendželska wěstotcej pšched kontinentalnym nadpadom bě Jendželčanej stajnje hamoršemelina zajada, dźiwajo na to, so je kraj kołmokoło z morjom wobdaty. Pšheš niczim njestrachuje žo Jendželčan bóle, hač pšched njepšecelelskim nawalom, wot kotrehož bě Jendželska hač dotal stajnje pšchelutowana. Jako letaŕ Blériot kanal pšchećerca, pišaše jena Londonska nowina: „Jendželska njeje žana kupa wjazy." Tute zjawa njewostiachu pola konserwatiwnych hišć łaćišćerja. Khodowja zyšeho nawdala jako ścherjeńe; pšchetoż w Jendželskej njejsu pšchezo hišćeze wotpohlady Napoleona japonnili. Jako žo Napoleon j prěnim konsulom sta, rjekny wón: „Dajće mi móžnosć, so j 150 000 muzow žyłnym wójskom w Jendželskej pschistajićej, a hordy Albion že mój." Napoleonowy stab bě tehdy khrobły plan roskrožił, wójsko na hobrskich, j panzerowanymi wežemi łaćaranych pschiprawach, kaž też j mnohimi powětronami do Jendželskeje pschewjesć. Dokładne rysowanki tutych wójnskich maćinow khowaju žo hišćeze w archiwje franzowskeho generalneho staba. Po śrěćenju měra w Amiens prajł Napoleon k Foxej: „Podjeńska dróha pod kanalom by była wulki kulturny ćinił, kiž mołke nasche staty smóžnićej."

Wo to tehdy k prěnjemu rasej, so žo myšl podjeńskeje dróhi mjes Francowskej a Jendželskej rospominasche. Potom pak wušmy namjet jako hač do lěta 1875. W lěcje 1875 założi so franzowsko-jendželske towaršwo, kiž dźiwješe wulkotny namjet do skutka stajićz. Franzowske towarstwo bě wot kněžerstwa dowolnosć dostało, kiž płaćił hišćeze dźensa. Hižo tehdy je so pokasało, so je techniske padźiwki, kotrychž je unnoho, pschewinuć hodża. Wudawki pschedewsaća łu wěso nimo měry wyšoke. Dokładne wobličenje njemóžesche so podaeć, dokelž dyrbješe so na mózne wudawki dźiwaeć, kiž nichtó do ćasa njesnaje a kiž wot wěsteho wobstejnoscow wotwisuja. Na jendželskej stronje dachu so jano hižo do dna, dyrbjachu pak dźeło po porućnosći jendželskeho generalneho staba sajo saštajić. Lěta 1883 sabrachu so z namjetom wojsłeć. Napytachu mjes Jendželskej a Francowskej pak dalschenu dźeło a pschewjedźenju njeboježesche. Lord Wolfeley wuprajł so, so budże Jendželska jeneho dnja bjes pschipowědźenja wójny nadpadnjena a wot francowskeho wójska wobhadźena. Hakle lěta 1924 łda so, so je plan słónčnje pschewjedźe. Komišija so sawoła, kiž so z rozwažowanjemi krajneho sakitańskeho wubierka sabrasche a hospodarske lěpšiny dokładnje wuhonwasche. Njepschecelelstwo wojerskich kruhow Jendželskeje pschećiwno podjeńskej dróhi wotpoczuje też dźensa hišćeze na Napoleonowym wuprajenju. Cźłowjek pschi tom łabudże, so w ćasu lětadła Jendželskeje „Spleudid isolation" hišć dawno wjazy tón wušnam nima kaž w wriedawnich ćasach. Woberšte krubi mjenuja podjeńsku dróhu strošchnu ranu na cźele Jendželskeje. Na druhej stronje niewoinamjenja podjeńska dróha wjazy tajki strach łokko pschewjedźomneho nawala, kaž je to wěso psched 100 lětami było; pschetoż ta wokomik hodźi so tunel j jedotym płunom napjelnić a zule wójsko łnicźeć. Nawal po podjeńskej dróhi bodźi so dźensa potajkim wjele lóžo wotrasyć, hač na pschik. j płunowymi bombami wuhotowane wójsko powětrownych łodžow.

Sda žo, so je plan někotre słónčnje pschewjedźe. Londom je sa wěs dosć sara sahorjeny; pschetoż sjednorjenje pschewožowanja tworow a direktny swisk cźahow j kontinentom wotewrja jendželskemu wobłhodnej najšepsche mózności. Liberalne nowinarstwo podpjera namjet tohorunja sara energiśny, j tym so dopokazuje wojerske strony wuhmeschuje. By-li žo plan pschewjedź, bychu tyhazy jendželskich dźełonjemerjerjow na lěta j dźełom sastarane byle. Podjeńska dróha mjes Jendželskej a Francowskej je po nahładze liberalneho nowinarstwa a pokrazowazych stron kulturelna nuznosć a nowy staw techniskeho rozwioja, kiž ma rum a cźas pschewinywschi nowe swisły mjes wschemi krajemi jenje pschinjesć. Pjenježne praschenje wšo hischcje njeje rozrisane. Ale też na tutym polu njebudże nadźijomnje njepschewinjomnych sadźełkow. Sapoczatk tuteho lěta sendże žo komišija, kiž je hobustawowo žejma wobsteji, k prěnjemu rasej, so by žo j należnoscu dokładnje sabkrała. Wěso je žo hacź dotal jenoj 201 se 720 japónskanzow sa pschewjedźenje naczisk wuprajiło. W jendželskim Dornim jezmje je ho 116 lordow sa twar wuprajiło. Wojerska strona wschak njemóže žo sa namjet pschezo hischcje saharić. Wórsy wschat khontnuj wo wuspěchu abo njewuspěchu jednanjow wo pschewjedźenju khrobleje myśle, kiž by naschemu techniskemu cźasej bjes dwěla wschu cźesez cźinika.

Ministerialny direktor dr. Bumka. Statny justicny minister pomjenowa jeho za presidenta statneho suda (Reichsgericht). Wón budże nasłednik dotalneho presidenta dr. Simonsa, kotryž k 1. haprieji na wotpočink póndźe.

Tři dźeći zatrěli.

Zakoninj krwawny njeskutk, kiž je w hrubosći swojoraluj, je žo póndźelu w Antwerpenje w Belgiskej stak. Tam saješli 53lětny žwójbny nan Viktor Decentscher wjeczor, jako běšche jeho žona do kinowa schła, swojeho 2lětneho synna Juliena, swojeho 9lětneho synna Josefa a swojeho 20lětnu dźowku Jeannu. Samž swoju 5lětnu dźowku Irenu wostajł žiwu.

Po njeskutku telefonowasche ýón sam na policiju a dźeli jej swój njeskutk. Jako policistojo mordarja pschełyschowachu, jim wón praji, so je tute tři dźeći tohodła morił, dokelž njeje jich nan. Pjećlětna Irena pak je jeho dźěcco a tohodła je ju žiwu wotstajił.

Kaž je policija dotal swěsćiła, je mordar žo hižom dźeše j tutej žałostnej wyšlu nošył, dźeći skónzowacź.

Wusudźenja.

Njekajsanz k 8 mězjazam jastwa sajudźeny.

Lubijski žud sajudźi žrjedu jeneho samnischeho alkoholika k 8 mězjazam jastwa, dokelž běšche so wospjet na schulskich łołzach na njepózěšne waschnje pischeschoł. Nimo tutoho zhóstanja wotrjekny jemu žud zjetne prawa na 3 lěta. Sajudźeny ma žo pjeza do hołeńcje wopytowe pschepokazacź.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Estomihi, 10. małeho rózka.

Z Budyšina.

— **W Michalskej cyrkwi** rano we 8 hodź. Bože wotkazanje serbsce, farař Tischer. Dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, kazań Kapler. Dop. 1/11 h. dźěćikemšenje, farař Tischer. — Zemrěli: 1. 2. Dietmar Pawoł Rychtař, skałumójićelowy synk w Malym Wjelkowje, 14 dnjow. — Jan Ernst Kmoch, rentudostawaŕ w Budyšinje, 74 l. 1 měs., pokhowany na Hrodźišću. — 3. Ida Marta Frieda Lätschowa rodź. Kurzkec, wojnarjowa mandźelska na Židowje, 85 l. 2 m. — 4. Lenka Bohotowa rodź. Ziegenbalkec, předdźěłaćerjowa wudowa, Pod Hrodom, 65½ l. — 5. Jan Herman Hensel, khěžuwobsedźeŕ w Dobruši, 66 l. 4 m.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. 1/11 hodźin njedźelska šula. Knjez misijonar Krječmaŕ dźěćom nješto z misijonstwa powěda. Misijonske tyski sobuprinjesć. Pop. ½5 hodźin swětłowobrazowy přednošk k. misijonara Krječmarja wo „Herrnhuće a jeho misijonstwje". Wjeczor we 8 hodź. njebudże nutrnosć. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. zhromadźizna sobustawow. — Stwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (1. list swj. Jana). Njedźelu 17. a póndźelu 18. febr. evangelizaciski přednoškaj knjeza sekretara Mütze z Kamjenicy. Kóždy je wutrobnje witany. — Zjedn. wotkładaŕ Zimmermann zmeje biblisku nutrnosć njedźelu pop. 1/4 hodźin w Njeswačidle, wjeczor 1/8 hodźin na Židowje čo. 146, wutoru we Wjazońcy, štwórtk we Budyšinje a pjatk w Cokowje.

Zwjazk młodźiny za rozs. kśeśanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Wutoru wjeczor we 8 hodź. zhromadźizna za młodźencow a srjedu tohorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Běłej Horje. Njedźelu popołdnju w 3 hodź. bibliska nutrnosć we Běłej Horje. Zjedn. wotkładaŕ Křižan zmeje biblisku nutrnosć njedźelu wjeczor w Nowych Poršicach, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru we Woreznje, srjedu we Hodźiju, štwórtk w Trjebjeńcach a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Dop. w 9 hodź. serbske a 1/2 11 hodź. němska kemšenje. Zběrka za cyrkw. wotkładanje młodźiny. — Póndźelu pop. w 3 hodź. posedźenje žónskeho towarstwa. — Wutoru bibliska nutrnosć w Dubrawcy, knjez zhrom. wotkładaŕ Křižan. —

Zemrěł je Jan Strietzel, rentudostawaŕ we Barće, 76 l. 11 m. 24 dn.

Z Bukec.

Rano 1/8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 h. němska a 1/11 hodź. serbska Boża słužba.

Zemrěła: Johanna Christiana, zwud. Ranlgowa rodź. Khožorec, wumjeńkarka we Wujeżku, 77 l. 2 m. 15 dn. stara.

Wobhow a Krónca.

W lětach 1767—79.

(Skónčenje.)

Frenzel tehodła ludźi 3. nalětnika 1779 swoju swoju. Krute zjawa žwojeho miłosćiweho knjeza słyschawschi wokrucza, so njechadża njepokutschni być žwojemu miłosćiwemu a jara dobrozěiwemu knježitwu, so pak jich nuza a khudoba nuzi, wušoko roskasowoje knježitwo wohpjet prošyrź. Pokasaja na to, so hewak njebychu žiwnoseje wobstaraeź a cźežke dawki swjesć mohli.

13. nalěnika wotmołwi knjes a swoli do prošmy swojich Wobhowćanow a Krónćanow „jich njewusitawazych prošmow a jich khudoby dla", bjes toho, so by dotalny wuzaik jako prawy pschipóznał, a prošu Frenzla, so by to pschi sapodaeju wrbarja Budyšemu wyschschemu hantlej jaśnje rozestajił. Knjes wuskanjeli rada njechasche psched knjesom wyschschim hetmanom jako surowy knjeźł pkaźićej, schtož wschak też wopraudże njeběsche. Wón je mnohe pjenjezy za khudych žwojich khbłow wuntajił a też lekarja a lékarstwo za nich płaćesche.

Njeswaćidlki sarjadnik, Jan Jurij Mjerina, knjesej Frenzlej so samołwjeło a nad knjesowym rosthudom so dźiwajo pisa, so je najeńk Bjwarz stajnje a hischcze njedawno pola njeho prajił, so je ludźo w jeho prěnim ćasu stajnje w 7 hodź. na robotu pschińschli a so zenje njejsu spieźowali. Byrnjež tist nčmiski był, je adresa po francózsku pisana. Njech tu źłeduje jako pokazka tehdyschcheho waschnicźka:

Monsieur
Monsieur Frentzel
Advocat de l' Ober-Amt de la Haute Lusace,
D Dir: de la Justice des terres de Mr. le
Baron de Riesch à Boudißin

21. rójownika sejske Frenzel nowe wrbarji wyschschemu hantlej a 1. šmužnika wobtrucźi je wyschschi hantlsi hejtman, knjes se Schönberg nad Khołmogrom. Tak dostachu Wbohowjzy a Krónćanjzy ludźo dźiwne prawo, nimale zyłe lěcze połopischcu na robotu pschińcź hacź w symskim ćasu. Na Michała zhadża złónčko w 6 hodź., a zhadża hacź do 15. hodownika do 8 hodź. Jenoż měsaz, wot 18. hodownika hacź do 15. wulkeho rózka zhadża złónčko po 8 hodź., potom sajo do 8 hodź. Hacź pak su w symskim ćasu wopraudże tak sahe na robotu zhodźili? Wšo mózachu ludźo w symskim ćasu zerje pschedy na robotu hicź, dokelž bě potom dźeło na polach nimale hotowe; nawopak pak by knjeze kubło roboćanske bźeło runje w lěśnym ćasu nuznischo trjebało, runje kaž běchu ludźo pscheswědčeni, so je rańschu hodźina wot 7—8 hodź. jich žiwnoseźam tak nuzna. Hacź su we swojim prawje wopraudże pscheswědčeni byli? abo běchu, dźiwajo na zyzerej buschneho sudnischeho direktora, jenoż khróbli a pschekleparni? Niech je, kaž chce. Knjeze prawa teź wschitke z prawom nastałe njeběchu. Wschat bě žo wěź radźiła, so naš swjesseli, a knjes bě do njej swolił, so jeho cźesezi.

Nětko hischcze nješchto wo Wbohowskej a Krónćanskej młodźinje w lěcze 1771. Tjso běchu hižo nimale stari młodźenzoja. Jakub Ramź, 51lětny, bě z dźěćaczerjom pola Scheschowskeho korčmarja. Hans Lorenz, teź 51lětny, słužeše za twarskeho wotrocka (Bauknecht), na Njeswačidlskim dworje. Hans Schołta, 50 lět stary, bě khowy a njemóžesche słužić (untauglıar). Na Wbohowskim dworje służeschtaj 17lětny Jan Ramź sa wołazeho a 24lětny Jurij Furanz sa wotrocka. 18lětny Domaschi Schołta bě pola sahrodnika Bźża w Njeswačidle z wotrocźkom, jeho bratr Měrezin pola „bura*)" Ramźa w Krónźu,

*) Burskich kubłow w Krónźu njebě

28lětny Jurij Wolman wróći žo k nanej sa wotrocka. Zenjeni žu 29lětny Michał Schołta, 28lětny Jurij Synda a 24lětny Michał Schołta, 28lětny Jurij Synda a 24lětny Michał Furanz, prěnjej dwaj staj pola nana, sseći je pschi maćerzi z hospodarjom (für Wirth). Sa wotrocźka je doma pola nana 23lětny Handrij Boschk a sa knuwarja (für Jungen) 12lětny Handrij Ramź tehorunja pola nana. Teź wo dwěmaj 16lětnymaj žo praji, so stej doma. Jan Kokula we Wbohowje a Jan Synda, kotryż na po žadźu mjšle wotesć, pschetoż wobžedźł dowolenu list do Němzow. Teź 16lětny Maćij Synda ma taiki dowolenu list. 17lětny Maćij Buk kotryż chżyschce z wopródka se knjezim dowolom hischcze lěto w Němzach służeć, schemnje se z laurej Boschej do Noweje Wsy. Dwaj 11lětnaj mějeschtaj po prawom teź hižo służić: Jan Konopaćk a Michał Wokman, prěni pak bě khowy a druhi „pjeza" hischcze pschemały. 20lětny Jurij Buk pak bě psched lěcom schknył (entlaufen), ciehodła? to pisma njeschcherdźi. Bě schce nješchto sworał? Chżyschce so jemu njetschesze njesdy abo swobody? Niechschche so jemu na njeluby słužbu abo do wojaków? Wo tutych hižo njeschonimy hacź mjeno a starobu: Michał Ramź 41, Jurij Synda 28, Michał Synda 12 lět.

Wo holcach nicźo njeschonimy. Na poschednimaj stronomaj pschińschłuschneho pisma su Njeswačidlske holy sapisany. Schonimy hižo a sa cźo su służile. Hdźe su je zenile, so běchu khore (1), so hischcze do schule khodźachu (1). Lisma z holcami druhich Njeswačidlskich wsow su so zhubile. Tak niemóžemy nicźo wo tehdyschich Wbohowskich a Krónćanskich holcach zhyschcheć. Njerudźimy so pak tehodła pschejara! Najmišdźicha by 68 lět stara była.

(Konc.)

Z Budyšinka.

Dop. ½11 hodź. je serbske kemšenje ze zběrku za cyrkwinske wothładanje młodźiny; po serbskim kemšenju serbska spowědź.

Z Budestec.

Rano ½8 hodź. změ̌je wyšši farař Domaška němsku spowědź, farař Bójc *dop.* ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. Před cyrkwinymi durjemi zběra so zběrka za cyrkwinske wothładanje młodźiny. Pop. w 4 hodź. zhromadźizna tow. křesć. młodźencow. Póndźelu wječor ½8 h. zwučowanje pozawnistow. Srjedu wječor we 8 h. zhromadźizna tow. młodych holcow. Štwórtk pop. ½3 hodź. zhromadźizna žónskeho towarstwa na Wjelećanskim dwórnišću.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. změ̌je farař Voigt serbsku spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkw. zastaranje křesć. młodźiny. (Farař Wjezař w Huscy prěduje.) — Pjatk pop. ½5 hodź. je němska spowědź a we 5 hodź. němska póstna nutrnosć.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Zběrka za cyrkwinske zastaranje młodźiny.

Z Hrodźišća.

Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža služba. Zběrka za cyrkwinske wothładanje młodźiny. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. Štwórtk 14. febr. dop. w 10 hodź. Bože wotkazanje w šuli w Drožđźiju. Pjatk 15. febr. pop. w 3 hodź. Bože wotkazanje w Běłej Horje. pop. w 4 h. tehorunja we Worcynje.

Z Huski.

Rano we 8 hodź. změ̌je farař Wjezař z Hodźija serbsku spowědź, w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemšenje.

Z Khwaćic.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 h. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, woboje ze zběrku za cyrkw. wukublanje młodźiny. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske kemšenje, ½11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. serbske kemšenje (wosadny kantor), w 2 hodź. křenje. — Pjatk wječor we 8 hodź. *změ̌je zjedn. wothładaŕ Křižan z Běłeje Hory* p. Bohotec w Hornich Kotecach němsku biblisku nutrnosć.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska Boža služba, w 10 h. dźěćikemšenje. — Zběrka za cyrkw. wukublanje *našeje młodźiny.*

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. so serbske prědowanje čita.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za cyrkw. wothlad. młodźiny. Srjedu ½8 hodź. serbska bibliska nutrnosć na farje. — Štwórtk pop. w 3 hodź. serbska póstna nutrnosć w šuli w Delnjej Hórcy.

Z Nosaćic.

Dop. w 9 hodź. němska Boža služba, ¼11 hodź. serbska Boža služba. Zběrka za křesć. wukublanje młodźiny. Pop. ½3 hodź. zhromadźizna žónskeje młodźiny z knjeżnu Eichlerec z Drježđźan. Póndźelu 11. februara wječor ½8 hodź. towarstwo žonow. Srjedu 31. febr. wječor ½8 hodź. towarstwo młodźeńcow.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za hładanje cyrkw. młodźiny. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. — Pokhowany: Jan Adam Gawantka, šewski mištr w Njeswačidle, 59 l. 6 m. 25 dnjow stary.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. je němska spowědź a w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka za cyrkwine wothładanje młodźiny. Pop. w 2 hodź. je kemšenje za dźěći w Porščacu za wješe a mjeńše dźěći. Wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Nowych Porščicach (zjednoćenstwowy wothladaŕ Křižan). Póndźelu pop. w 3 hodź. žónske towarstwo pola Dittrichec w Kubšicach, Wutoru wječor zwučowanje pozawnistow. Srjedu wječor ½8 hodź. serbska bibliska nutrnosć w Bošćanskej šuli. Štwórtk wječor ½8 hodź. serbska bibliska nutrnosć w Nowych Porščicach — w nowej šulskej jstwě.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbske a ½11 hodź. němske prědowanje, ke kotremuž so přizamknje serbske kemšenje za dźěći. Pop. w 3 hodź. serbske spowědźne kemšenje a kemšenje za dźěći w Šćeńčanskej šuli. Póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje.

Přemóh jěchanje.

Přemóh jěchanje do wójny jara pěstowachu. Po wójnje so zdaše, zo popřestanje. Tola nětko so we wšěch krajach zaso z tymle jěchanjom zaběraja. W Barlinje wotměwaja wosebite jěchańske a jězdźeńske zlěty. Na jěchanju so samo žony wobdźěluja. Na našim wobrazu přihladujemy, kak jěchaŕ a jěchańka na konju sedźo dosć wysoke zahlahowanje přeskočitaj. Wo Barlinskim zlěće wukhwaluja, zo je so krasnje poradźił.

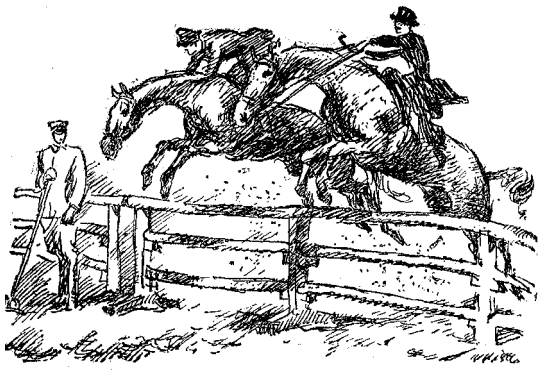

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. kemšenje. Wječor we 8 hodź. towarstwo młodźencow. — Póndźelu pozawniski khór a posedźenje cyrkw. předstejićerjow. — Wutoru cyrkw. khór. — Srjedu bibliske koło za młode holcy, přeco we 8 hodź. na farje.

Z Wóslinka.

Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. ½5 hodź. Boža služba w Čisowje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Königsteina.** (Lodowy móst psches Łobjo.) Pola Königsteina běše Łobjo na jenym městnje zyle zamjersło, so běše móžno jo pšenjeć. Dokelž pak woda spadny, jo njedźelu lodojty móst stama. Se žylnej symu pak je jo dale horjelach nowy lodojty móst wutwarił. *Wot lěta 1917* hodźi jo lětsa sajo k prěnjemu rafej Łobje po lodje pšenjeć.

* S **Radeberka.** (Bjestroschtne finanzne położenje.) W rožhładze na ſandźene lěto poda prěni měšchćanosta Uhlig tež wobras wo bjestroschtnych poměrach měšchćanſkich finanzow. Po jeho rosprawje ma jo sa lěto 1929 sajo ſ 200 000 hacź 250 000 hr. njedostatka liczjeć. Dokelž njedostatk ſ prjedawſchich lět wuczinja 300 000 hr., ſmě jo na to liczjeć, jo ſměje město Radebert bórzy pał milijona hriwnow dołha. Kóždy měšaz pobrachuje ſa kryjeę wudawkow něhdźe 20 000 hriwnow. Město ma jo w tóždym nastupanju pjenje wjacy měru we wudawkach wobmjerowaćˇ. Najſnadniſche twarjenje dróhow, najwjetſchi ſpomóžeńſki połnyt ſamo *najſtrommniſche twarike powjetſchenja* w měſchćanſkich dźěłarnjach njebodźa jo wuwjeſć, ſ měſta nima ſrědkow.

* Se **Schrotawy.** (Muž w paſłach.) Jedyn wobydleŕ ſ Waltersdorfa měješe njeſbože, dokelž ſtupi do paſli, liž běchu na dźiwinu wuſtajene. Paſle jeho ſtrašnje na delnim ſjiwoće ſranichu. Wbohi njemóžeſche jo ſam ſe paſłow wuſwobodźić, ale dyrbjeſche jo ſ nimi hacź do blížſcheje wjeſy dowjez. Wot tam dowjeſechu jeho do Hlohowſkeje thorownje.

Radnica w Lindawje. Lindawa je město na kupje w Bodanskim jězorje. Kupa leži njedaloko brjoha a zwisuje z krajom z dołhim drjewjanym mostom. Radnica jo zajimawe na wšě 500 lět stare twarjenje. Njedawno je so wotpalilo.

Přilopk.

* **Staraj cžłowjeſaj ſ pjanowym ſajědowjeſenjom ſmjertne ſnjeſbožiłej.** W Barlinje na Khojcžebuſkim naſypje 96 bydliſchtaj w ſpeſim poſchodźe ſadnjeho twarjenja 73-łětny ſamkaŕ a jeho wo lěto młódſcha mandźelſka. Dokelž mandźelſka hižom někotre dny njeběchu widźeli, powěchu to wobeſtrej poliziji, kotraž jo wutoru ſ mozu do bydlenja bobu. Saſtojniſcy namakachu ſtarejſu cžłowjekowu marwoju w bydlenju leżo. Polizija je ſwěſcžika, jo jo jedna wo njeſboże.

* **Symy bla dyrbjachu dźěłacžerjow puſchcžić.** We Strehleinſkich ſkałach pola Wrótžkawja dyrbjachu tele dny pſchekruteje ſymy bla dźěłacž pſchehſtacž. Wupowědźichu

tohodła wſchitkim tamniſchim, 2000 ſkałarjam dźěło. Golle hdyž ſyma popuſchcži, ſmědźa ſajo dźěłacž.

* **Snjeſboženy powětrowy ballon.** Pola ſchleſiſchim ſteinſkeje wſy Bernrede namakachu wobydlerjo ſrjedu po połdnju ballon, w kotrymž běchu ſchtyri wołoby puczowali. Po namakanych ſkaninowych ſpykach drje ballon ſ Berlina pokhadźo. Ludźo ſu wobkedźbowali, kak je ballon dźeſchi cžaſ pomi ſo ſuwak. Natarjo nadeńdźechu ſ dźiſcho ſchtyrjoch puczowazych kwawmjazych a cžeſkotanych w halotach ſchtomow wiſajo. Cžołnik běſche ballon dozyła roſtorhany. Sawołany lěkaŕ poſtaji ſo ſwobodnym pjenjez lěkarſku pomoc. W Barlinje je ſo nětko jenoż jedyn powětrowy ballon na puczowanje puſchcžił, mjenujcy ballon Němſkeho powětrowoſkeho towarſtwa „Graf Zeppelin,“ w kotrymž ſchtyri wołoby hedźachu. Hdyž je móžno, ſo je tam ſnjeſbožił.

* **Kruta ſyma ſada ſwěrjatam hižom ſmjertne wopory.** Pſchi ſylnym mjerſnjenju ſandźenu ſwobotu je w narjadſchej Hornjej Schleſiſkej dozyła wołkom wołobow ſmjerſ

Ministerski president Českosłowakskeje dr. Šwela (hl. wobraz z prawicy), je dla khorowatosće wotstupił. *Na jeho město su powołali dotalneho wójnskeho* ministra Franca Udržala (hl. wobraz z lěwicy).

Ali Achmed Khan, swak Afghanistanskeho kralа Amana Ullaha je so za krala w Afghanistanje wuzwolać dał. Tak ma Afghanistan nětko 4 kralow.

Towarſtwowski powěſtnik.

Pančicy. Dla wěſtych přičinow wupadnje pjatk hłowna zhromadźizna ſpěwarſkeho towarſtwa Łužiſkich Serbskeje. Budźe ſo na nowy tydźeń wotmě̌waŕ. Hdy, to ſče ſo w *Powěſtniku wozjewi.* Přeſydła.

Sernjany. Ralbičanska jednota Sokoł wospjetuje po wjacžkróčnym žadanju njedźelu 10. februara w Sernjanskim hoſcencu rjana dźiwadło „Róża Hoffowska“. Započatk ½8 hodź. Žurla budźe dorje wutrojena. Wšitkich Serbow wutrobnje přeproſy

Jednota Sokoł.

Serbja w Drježđźanach ſo wutrobnje na ſobotnu kemše njedźelu 17. II. 29 rano we 8 hodź. do kapale w Taschenbergpalais přeproſuja. Přileżnoſć k ſpowědźi wot 7 hodź.

Njeswačidło. Serbske tow. „Jutrnica“ wuhotuje ſwój wjeſny wječor. Njech kóždy ſobuſtaw z prawje wjele hoſcemi přińdźe. Zastupne kartki ſu pola předſydy k dóſtaću. Njech ſebi je dowěrniey tam ſkazaja a dale rozdźěla.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna zaſtawa ſo bustawow Maćicy Serbſkeje je kóždu pónjedźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkeŕ kſchowanje w Serbſkim Domje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 34 — Budyšin — Sobotu, 9. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Z. M. - płaca měsačnje we wudawarni 80 xl. pj., na pósće a pola dowěrarjow 1,30 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 xl. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihćišćerja, sp. dr. z o. rux. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nowišći, kiž maja so hnć do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały sjadk 20 xlot. pj. Obdźełowje so stajace nawišći a tabele po wyšše wobłuženju. Za reklamowy a u sjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje.

Nacisk dźěłoskitaccho zakonja.

W němskim žejmje je žo schtwórtk wo nacisku dźěłoschtitaceho zakonja jednako. Němski dźěłowy minister **Wissel** praji, so nacisk, kotryž je hischcze prjedawsche knjeżerstwo wudźěłało, njemóže jaka dospołnu pschipósnaś, haćrunje je žo pod nětčišnim knjeżerstwom połepschił. Minister je zwólniwy, wschě namjety na polepschenje we wubjerku derje mjenjo pruhowaś.

Jako prěni rěcźnik žo **Moldenhauer** z němskeje ludoweje strony wo zakonju wupraji. Ke ja to, so by žo dohladowanje dźěła na němski stat pschenjeslo. Helwak pak mjenjenje sakupowaschе, so žo produkcija hospodarstwa njeje žnje je sozialnej politiku wunjasaca.

Sozialdemokrat **Großmann** nacisk wotpokazuje. Po nim žo wóśmohodźinski dźeń, kotryž dźěłaćerjo žadaju njeje awjedźe. Nacisk je za wobstejnosće wudźěłany, kajkeż žu psched 50 létami byle, jako hischcze njeje racionalizowanje było, jako je male pschemysłu a rjemjesła hischcze pschewahu w Němskej mějo, a jako njeběchu w Němskej psches dwaj milionaj dźěłonjemějerjow a statyšaśe krótkodźěłacerjow. Hdyž žo ja lěto 300 pschesćažnych hodźin dowoli, žo praktiski dźewjećhodźinski dźěłaśki dźeń sawjedźe. Dźěłaćerske swjazki móža jenož do 120 pschesćažnych hodźin swolić. Nacisk dźewjećhodźinski dźeń jako porjadny postaji a žamo dwanaćežhodźinski dźěłaśki cźas dowola.

Nadawki němskeho dźěłoweho ministra žu w nacisku pschewušło wobmjerowane. Rostorhnjenje dohladowańskich wokrjesow po krajnych mjesach dyrbi žo wottronić.

Komunist **Rädel** ma pschedležący nacisk sozialdemokratiskeho dźěłoweho ministra hischcze za wjele hubjenschi dyźi nacisk prjedawschego knjeżerstwa měšćańskeho bloka.

Demokrat **Schneider** ma nacisk jako ważnu kročel do prědka w schkitanju dźěłaćerjow. Hospodarstwo je nětkole w cźěžnje, ale połoženje dźěłaćerjow je hischcze mjenje rózjoźe. Syntazo jenotliwy dohlad dźěła dozpieć, nacisk na pot puću stejo wotstawa. W praschenju dźěłaćiskeho cźasa je žo wjele wuwisłowcow wot dźěłaćiskeho dnja cźinjiło. Wo schematiskim dźěłaćiskim dnju žo po zakonju sawěsće njehodźi rěcźeć. Na wobjebitu žwojoraznosć wjele małych dźěłaćerjow, sa němske hospodarstwo jara ważnych dyrbi žo teź w sozialnej politiju dźiwaś. We praschenju njedźěłskeho měra ma žo porokowaś, so je žo licźba wuwisłowcow powjetschiła. To žamo ma so wo samkanju klamow rjeź.

Sozialdemokrat **Jäcker** wobžarnuje, so je žo z tuteho zakonja katastrofa wulwsało.

Demokrat **Tanzer** ma wobmysłenja pschećiwo nacisku sej ze stejischcza pschemysłoweje a pschekupskeje krjenje worschty. Wobmjerowanje dźěłaśkeho cźasa je ledma snjesć w rjemjesle, kotreż za katastrofu dźěła. Němscy nacionalistowje w němskim žejmje zyle hinak rěcźa dyźi wonka psched katarjemi.

Nacisk žo sozialno-politiskemu wubjerkej pschipokaże.

Demokratiski woborny program.

Woborny wubjerk demokratiskeje strony je pod pschedsyźstwom sapósłanca dr. Külza woborny program nacisknył. Demokratiska frakcija němskeho žejma je jemu hižo pschihłosowało a jón stroninemu pschedsyźstwu pschedpołożi, kotreż žo 12. februara swólźe. Nacisk je mjes druhim na źělowaznych sadawdach nastajeny:

Němska woborna moź je sakitadło němskeje republiki za pad, je staj lud a stat mušnosći wustajenaj, žwoje samowótzerjenje a samcowobstacze sakitaś. Němska wobera dyrbi **wěsty instrument stata** k sakitanju němskeho ludu a njesranliwosće němskeje republiki być. Pschisłuschnizy němskeje wobornje moźy bychu dyrbjeli najlubje a najwuje je wschitkimi ludowymi worschtami sabanjeni być. Najmaze kommisije dyrbja je sobuskutkowanjom němskostatnje moźy narunanje wójska najzmólwcy. Powołchenje tkanowych a wupruhowanych pschisłuschnikow muśtwa do offizjerskich městnow ma žo pschenjeś. **Politizowanje woborneje moźy ma žo wotpokazaś.** Offizjerow a muśtwa dyrbja pak žo k strukcenemu statnemu smysłenju a k wujnaceju k němskej republiki wocžahnyć. Wschě swonka němskostatneje woboty stejoze wojerske a wobornej moźy podobne swjazki maju so wotpokazaś. Prawidła wobornje politiki a dźěłowajoze wójskowego zarjadowanja žo **parlamentariskej kontrolli** podstaja. Demokratiska stronа němskostatnu woboru, kotraž krucze na podłožku němskeje republiki śeśi, jako statnu muśnosć wobhladuje. Wutwarjenje a natwarjenje tajkeje woborneje moźy na datych zakonskich podłožkach budże wona njewustawajuc spěchowaś.

Dźěłodawarjo kamjentneje industrije mjedowy tarif wupowědźili.

Swjazki dźěłodawarjow kamjentneje industrije su mjedowe tarify wupowědźiłe. Mjedu chodźa pjeca wo 10 prozentow snjiźeć.

Ratarscy dźěłodawarjo su so zapowědźili, mzdy powyšić.

Po rozrižaznym wutwudźe se 26. januara ma žo w Hornjej a Delnjej Schlesyskej mjeda pschistajenych sabrodnikow a rólnych pohonczow wo 18 prozentow, žónskich a žwobodnych dźěłaćerjow wo 17 poćejnje wo 18 prozentow a cźeladnikow wo 30 hač 35 prozentow powyschcź. Swjazk ratarskich a hajnitskich dźěłodawarjow je rozrižazu wutwu wotpokasał, žo na to powolaju, so mohło ratarstwo jenoż wjetschu mjdu placźiś, hdy by žo k tomu pjenjezy napožcźiło, so pak žo nowe požcźonki na njeproduktiwne samužby njebychu mohle samolwiś.

Rozrisacy wusud za sakskich gmejnskich dźěłaćerjow.

W jednanju mjes swjazkom gmejnskich dźěłaćerjow a swjazkom dźěłodawarjow sakskich gmejnow je žo wurunazu namjet pschijał, po kotrymž žo wot 1. februara hodźinska mjda sa muzjskich dźěłaćerjow wo 6 pjenjezkow a wot 1. oktobra hischcze wo 1 pjenjezk powyschi. Hodźinska mjda žónskich žo wo 5 pjenjezkow wot 1. februara a wo 1 pjenjezk wot 1. oktobra powyschi. Mjdowy tarif dyrbi wot 1. februara 1929 płaćiś a może žo 1 31. měrzej 1930 schtyri njedźele pjedy wupowědźiś.

Sastupjerjo wobeju stronow žu žebi rozsudźenje hač k 15. februarej wumjenili.

Wjednistwo gmejnskich dźěłaćerjow je poruczyło, žo maja wschitcy sakscy gmejnscy dźěłaćerjo wo wunoschku jednanja wothłosowaś.

Ratarjo w financnym hamće w Husumie.

Wjednik ratarjow Hamkens žo źrjedu w Husumskim finanzym hamcze wobcźeżowaschе, so bě jemu mlokowe pjenjezy cźasak, kotreż mějesche wot jeneje mlokarnje dostaś. Po jeho namołwjenju w jenej schromadźiznje běchu žo z dobom někotři ratarjo w finanzym hamcze šejchi, so bychu wocźakali, kak žo wěc skónći. Ratarjam kasachu, so bychu finanzny hamt wopuschćili. Hdyž po tymle namołwjenju njecźinichu, žo jich mjena sapisachu. Jich chcźeja dla stamanja domjazeho měra wobstorźiś. Cźerjoda, kotraž bě žo psched finanzym hamtom schromadźiła, žo po namołwjenju žo kondźicy rozsudźe. Rozrěcźenje wjednika ratarjow Hamkensa w finanzym hamcze žo bjes wusprěcha skónći.

Woswěcźenje khěžerowych narodninow.

W pruskim žejmje je jedyn sozialdemokratiski sapósłanc žłedowaze małe naprašcheńe sapodał: Němskonazionalna ludowa strona w Sprottawje a Sprottawskí wokrjesu je 27. januara žwjedźeli žwojeho dźesaćźetneho wobstatcza wožwjeźiła. Wopraudźe pak žu žo khěžerowe narodniny w jali města Sprottawy, z cźorno-bjło-cźerwjenymi khorhojemi wudebjenej, pod wodźenjom studijowego radźićela dr. Neumanna wožwjeźe. Studijowy radźićel dr. Neumann žwoju powitańsku rěcź, w kotrejž mjes druhim brónjowe bratrowstwo němskonazionalneje ludoweje strony se Stahlhelmom žłamjesche a wobidny wupad na sozialdemokratiskich krajnych radźićelow cźinjesche, z kotrymiž žo Sprottaw wot někotreho cźasa wobstorźuje, se žłowami skónći: „Cźeženy předowacź a rěcźeć wo khěžoru a khěžorstwje.“ Wyschcźi studijowy radźićel Oelze, mjeješe potom rěcź wo khěžorowych narodninach, žadasche, so bychu žo monarchistiskeje myśle krucze dźerźeli, lubjesche khěžorej žiwěru a Wilhelmej II. a němskemu khěžorstwu žłajwu wunješe. Na kónzu žo „Heil dir im Siegerkranz“ wuśpěwa, na cźož studijowy radźićel Neumann z rěcźu žwjedźeni skónći. Khrobkoscź, z kotrejž je žebi studijowy radźićel Neumann swěrił, tajki monarchistiski wustup nawjedowacź, je wusłutk łtabosće, kotruž je knjes minister sa wědomosć, wumjerstwo a ludowu sdźěłanosć pschi podobnych podawkach napschećo sastojnikam žwojeho sarjadnistwa pokazował. Praschам žo: Je statne knjeżerstwo swólniwe, dissiplinarne pschepytanje pschećiwo studijowemu radźićelej dr. Neumannej pschi hnydomnym wotkedźenju se sastojnistwa sawjesćź?“

Pólski wotraz w prašenju ludowych mjeńšinow.

Němske knjeżerstwo je pola Swjatka Ludow namjet na schkitanje němskich mjeńschinow sapodało. To je pólske knjeżerstwo pohnuło, jendźelskemu knjeżerstwu rozsajtnjace pišmo wo wobtkadźe z mjeńschinami pschepodacź. Podobne krozele je Pólska pjeca tej pola druhich statow cźiniła. Wo wopschijecźu pólskeho pišma je žłyschećź, so ma pólske knjeżerstwo sa najwjetschi cźaš, so žane praschenje mjeńschinow psched Radu Swjatka Ludow pschinjeseze. Pólske knjeżerstwo w žwojim pišmje na to pokasuje, so němske knjeżerstwo ludowe mjeńschiny w Němskej połtócźuje. Milijon Pólakow, kotrejž žu w Němskej žiwi, nimaju we žanym nastupanju prawa, kotrejž žu žo němskim stacźanam w Pólskej pschisłuschile.

Franzowski žejm je namjet na pschećenje kommunista Marthyja z jastwa sacźinył.

Deputěrtska komora je z 320 pschećiwo 160 hłosam namjet kommunistiskeho sapósłanza Cachina sacźišła. Je by žo z jastwa kommunist Marthy puschćił, kotrehož žu sańdźenu njedźelu w jenym Pariskim pschedměśe za sapółcźasa deputěrtiskeje komory wuslwolili.

Sauchez Guerra we wojerskim jastwie.

Kaž žo z Madrida powě, žu Sancheza Guerru, kotryž žo hač dotal na jenym kanonskim cźołnje jaty dźerźeschе, sašo na kraj wušadźili. Prjedawschego ministerskeho presidenta ma hnydom z automobilom do Madridskeho wojerskeho jastwa dowjeźli. W blišcźim cźasu žo psched nowozałoženym wuwisacźny žud stajі.

We wschěch artillerijskich kasarnach je žo knjeżerstwowy wukas cźitał, w kotrymž žo wojazy namołwjeja, so dyrbja hač na dalsche jenoż na tajke roskazy offizjerow połtuchacź, kotrejž žo jeniczay na žłužbu pocźahuja.

Kuripa w Jendźelskej.

Khripa, kotraž je žo do Jendźelskeje psched mjeźazom sanjeła, je žo sańdźeny tydźeń dale wupschestrěła. Licźba wumrjecźenych w Londonje a w druhich wjetschich městach je žo podwójiła; wona je na 652 w sańdźenym pomjo 321 w tydźenju pjedy stupiła.

Wobnowjenje damžowcho swětneho knjeźerstwa.

Bamž je schtwórtk sašmjerjam wukrajnych knjeżerstwow, z kotrymiž Vatikan diplomatiske pocźahi wudźerżuje, wojźewił, so je žo Swjatym stol z italskim knjeżerstwom dospołnje sjednał. Bamžowe žwětne knjeżerstwo, kotreż je w lěcźe 1870 italski kral Viktor Emanuel powróćił, je wobnowił a z tym je bamžowa jatba skónćena. Krajina, nad kotrejž budże bamž knjeźicź, bndże pjecź kilometrow dołha. Wona njeje tak wulka kaž nětčišnji zyrkwiny stat. Sa kraj, kotryž bamž je žwojeho nětčišnjeho knjeżitwa italskemu statej pschewostajі, jemu italski stat jako farunanje milijardu livow hnydom wupłaćі. Dojednanje mjes Swjatym stolom a italskim knjeżerstwom žo 12. februara wojźewi. 13. februara postom italski kral bamža wopyta, a 14. februara bamž Vatikan prěni króć wopuschći a **kralowy wopyt** wotpłaći. S wožebitym żelesniskim cźahom žo bamž a kral do Miłana podataj, so by bamž nowy **feminar w Benegone** požohnował.

„Osservatore Romano“ wo žnowazałoženju zyrkwineho stata pische: Dojednanje z dweju **dokumentow** wobsteji, z kotrejuž žo prěni na wobnowjenje bamžowcho stata, druhi na konkordat mjes Swjatym Stolom a Italskej poćahuje. Kaž je žłyschećź, njeje žo z dojednanjom we nětčišnim wobłahu bamžowcho knjeżitwa wjele pschemenilo. Sa to je Swjatы Stol wjele lěpschinow po nabożeńskej stronje dozpił. Swjatы Stol njeje pschi jednanji

Kowny doras na krajnu prašchenje kładł, ale pšchebe wschém na prašchenje duchewneje njewotwišnoschje a šamopatnoschje.

Ruski ultimatum na Habiba Ullaha.

Londonski „Daily Expreß“ pišche, so je jeho wjezrawschja powěsć wo ruskim ultimatu na Habiba Ullaha wěrna. Po ultimatowym wopschischežu ruske knježerstwo žada, so by sa 48 hodzin Habib Ullah sa pschestrjehanje ruskich stacžanow w Kabulu žo samotwił a pokuiu saplatčił. Wobsebje žo na dżesacy oficjerow pokazuje, kotrychž je ruske knježerstwo jako instruktorow do Kabula pósłało. Dale ruske knježerstwo wjazy dyžli 100 milionow hriwnow sa bronje a municiju žada, kotrež je na dołhu poskonku kralej Amanej Ullahej podało, a kotrež žu nětko w rukomaj Habiba Ullaha. Jeli so njeby sa poskanej czas spokojaza wotmolwa do Moskwy doschła, by ruske knježerstwo wukne kroczele cžinilo, so by swojskou a czesej swojich stacžanow w Afghanistanje schkitało.

K tomu dopisuje „Daily Expreß“ z Karački powě, so je Habib Ullah w posledninm czasu wospjet **ruskich wěrnych, kotříž w Kabulu pschebywaju, z tym uwolnał, jemu służiłej, so je jich słowjańskich jako sastajenjow sajał a hrozył**, so jich skónczowacz da, jeli to ruzny pilotoju njeschychu pschinuslowanu służbu cžinili. Mózno je, so je tole pozitanje nastork k ultimatej dał.

Do Karački je pjecz jendelisich wulkich wojenskich transportiskich letadow z Iraka pschileczało, kotrež blizsche dny k afghanskim njesasu dale poleczą. Wukraczny dyrbja so z Kabula po możnosczi bórzy wotwjesć, dokelž je położenje dżesi a bóle napjate.

Aman Ullah k Kabulej czehnje.

K dalschemu ranju wot Kabula so bitwa bije. Hrimot kanonow je w Kabulu słyschecz. Pschedwójsko Amana Ullaha 45 kilometrow psched Kabulom stoji a je hischcze 15 kilometrow wot hlownebo wójska Habiba Ullaha zdalene.

Do Peschawara žu powěsče doschle, so je Habib Ullah wusia krala Amana Ullaha, sadara Kohdumara, a jeho synow sajecz dał.

N'emčzy w Egiptowskej.

Wo powěsczach, kotrež su do Parisa doschle, su so we Cajptowskej wažne podawki stake. To je hižo z tebo pósnacz, so je so w Parisu kaž w Athenje krucze sakasalo, puczowanske pašy za puczowarjow do Cajptowskeje wudawacz. Knježerstwo w Kairu je wukrajanam sakasalo, Cajptowsku wopuscz. Dokelž je so telegrafowe swiasanje z Cajptowskej pschetorhło, myšla sebi, so su wjesche njemcy switska Cajptowskeje wudpwile.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 9. małeho rózka 1929.

— **Wo wjedrje.** Syma popuschczuje. Dżenja stupi na njebże 6 stopj. W polnozy nětko sajo nižiny nimocžahaja, z wjeczora nowe pschikhadżeja. Psched nimi wyschina nad Grjedżnej a rauschci Europu k pokonju zoła. Na wusokich horach je mjenje suma hacz w dolinach. Na horje Brocken mérzjachu wczera rano jenoż 3 stopj. symy a w dolinach 16 a wjacy. Też schwézza pomalku spaduje. Nastawaze nalczko hižo kurowu symu nadbižuje, so by jese storo njesnjeslisne knježiwo rostrikacžko a słómnje powalilo. — Nasch wjedrawuschtojny na sa pschichodny tydżeń sežehowaze wjedro sa możne: Niedżelu samrócżeno, mutno a jara, pondżelu kritiski dżeń, wutoru hišče abo beschcžik, grjedu so wumiedri, schtwórtk rjenje a suchu, pjatk rjenje a trochu wětrojto, sobotu rjenje. — Juttje njedżelu Estomihi słyschża słónczko rano 7,29 hodż. a zhowa so w 5 hodż. Mjanczk schadża dop. 8,16 hodż. a zhowa so wjeczor 5,46 hodż. — Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 750, hygrometer +4 a thermometer wo dwjo —3. Dżenja rano we 8 hodż. barometer 750, hygrometer +10, thermometer w nozy —7. Wuhladny na wocžesplenje a słuch.

— **Dżenjuniske wiki.** Trochu lahkodnischa symna bésche jeż wjeżnym ludżom i wołżejenjom. Na butrownych wikach bésche dosez wjele [illegible], tola kupzow bésche pomérnje mało. [illegible] dżenja swjetscha 1—1,05 hr., jeja 17—18 [illegible] pj. Na Sadnjej bohatej haży njebésche [illegible] cžeho pschedawarja. Też na seleninowej [illegible] schewjeske zjiwjenja. Maczsiny so [illegible] sile. Najwóle kupowachu samy wotij [illegible].

— **Pa[illegible]** je nětko 6. 2. 29 pschi połdnju wokoło 12 hodż. pomjenje **kolo znamki „Dürkopp“** a czehla 080 108. Kolo steješche psched Wetkinskej hajtynu. Wono mějesche czorne krohna a czornu błótowaj schitakaj, żołte swjena, horjeschiwjene wodżidło z czornymaj pschimadkomaj, Torpedoski hamobéh, czerwjenej gumijowej wobrucki, żołtu, delekach kuloju gratowni toschtu, mjenowm taflicžku pschi wodżidłowej rolzy. Kolo je nimale nowe. — Dale je nětko kradnył z jenoho tudomneho hudlenja derjedżerjanu, mużazy słuschi płaschcz, powschchat ma napjatno jeneje Chicagoskeje firmy. — Wo wczasne fożdlenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Budyske haptiki** su wschitne dny hacz do 7 h. wjeczor wotewrjene, niebżeli su kankunere. Nasym słužbu a niedżelu wotewrjene na jenaż [illegible] hajtika z mjeżu tym też morjena, dokelž wobej cžake bliško pschi sebi nadeńdżechu.

Wicžasowa 35-létna žotra bu pschi pschihotowanju pizy sc fkót morjena a bésche so pschi korbje visy wjesele. Pschiwonnicz je hischcze ma, so je mordat „pytał kat sapatlcz, dokelž we hródżi znamjenja sapaleršwa namakachu.

Słót je dyrbjał wot pondżele wjeczora hacz do srjedy wjeczora tradacz, dokelž bésche hižom srjedu wjeczor, jako so powěsczej wo hróbnym mordarskiwje rosnjese. Jeneho kapona hižom sawitleneho a morwego namakachu.

Wo wsy ludżo njesmu chmant, nětko porsadnje dżiacz. Jich myble su hischcze zyle sajate a steja pod żalostnym sacžischczom krwawneho njeskutka. We nozy njenamakaju spanja.

Wo słubjenym Mérschu powě so nam dale wjele njepschihódneho a njeswjeselażeho. Kždy ma sa możne, to je wón z mordarjom był, nětkotši pak mnoha, je je pomuzika mél. Nětko morwy Wicžas je sam ras swojemu żiwalej prajił, so je k wérjenju, so Mérsch, hdyż so tola nadeje poficzi, nětko z nich je żekeru sarazy. Potajkim we nim njeje nicžo dobreho tczecz mohło.

*

Dżenja popołdnja rosschérjesche so powěsć, so su 17. létneho Waltarja Mérscha, kiž je so po krwawnym njeskutku w Radżym pola Lasa słubił, wczera pjatk popołdnja w Opawje w Landeshutskim wokrjesu. Dotal so njeje hischcze żaneho njeskutka wusnał, sadżerži so dozwa mjelczo a njeje możno wjele wotmolwow wot njeho dostacz.

17létneho Waltarja Mérša w Slezyskej zajeli?

Pječa wčera pjatk popołdnju w Opawje we Landshutskim wokrjesu.

Rosshorjenosć mjes swobdżerstwom Radżi so jenoż powołu poshubjuje a ho wésche hakle potom dozyla słubi, hdyż budże mordaŕ dożaplnjeny a sajaty. Wo nim so wschelake powěsče rosschérjeja. Pobhlad pschečziwo Waltarjej Mérschej je so dale słuschcził, a pożhnił, so drje nětko skoro kżdy wěri, so je wón hróbnym njeskutk dokonjał. Někotši bżahu sebi myślili, so je so Waltarjej Mérsch k swojemu bratrej do Vlčeje Wody podał, tola temu tak njeběz. W Vlčej Wodże nicžo wo nim widżeli njebéchu. Nětko je policija schka sa hlsdanu, kiž wjedu do Merseburga, hdżež pjecža tej jednu z Mérschowych bratrow pschebywa. S tym je sebi słubjenu pječa hischcze w januaru pisał. Wo dotalnym swésczenju je Mérsch pschi swojim ječnjenju jenoż kartow pschi sebi mél a ječkuli je na Wicžasowem kole, kiž mjeješche żołte swjena a naczerwjeń brunci gumijowej wobrucži a pothadża wot Thomasez firmy w Budyschinje.

Mérsch so schtyri tydżenje cžaka pschiprawjeli a spóhnali, so buchu se schrokom Wicžasoweje hospodarskeje tżelby satżélene. Gmejnskeho priódstejerja Wicžasa je mordaŕ z dwěmaj wutżelomaj morił. Wicžas sam je po dsacžu posledni stórzowany. Wón je w 6 hodżinje wjeczor z pschewodżenja 88-létneho krawskeho mischtra Mjeta z Kolsina, kiž bu we Lasu potkowany, so domoj wótżił a prjedy hacz je so wusłukacz mohł, je jeho mordaŕ satżélił. Wicžas bżiche hischcze we swojim płaschczi, rukajazch a kożuchowym kornarju. W dwjoch namakachu hischcze sowarske, kiž bésche na pschewodżenju słobu mél. Po satżélenju je mordaŕ Wicžasa do hamitskeje jiwy swlekł. Po nowischej powědżi mordaŕ mjenja, so je Wicžas po nadpadże hischcze někotre hodżinu żiwy był.

Wicžasowu 23-létnu dżowku Marku su w zhanni se rostżélenym nowym namakali. Mózno je, so je macz dżowczu na jeje wolanje na pomoz [illegible] cžula a bu pschi tym tež morjena. Wokelž wobej cžake bliško pschi sebi nadeńdżechu.

Wicžasowa 35-létna žotra bu pschi pschihotowanju pizy sc fkót morjena a bésche so pschi korbje visy wjesele. Pschiwonnicz je hischcze ma, so je mordaŕ „pytał kat sapatlcz, dokelž we hródżi znamjenja sapaleršwa namakachu.

Słót je dyrbjał wot pondżele wjeczora hacz do srjedy wjeczora tradacz, dokelž bésche hižom srjedu wjeczor, jako so powěsczej wo hróbnym mordarskiwje rosnjese. Jeneho kapona hižom sawitleneho a morwego namakachu.

Wo wsy ludżo njesmu chmant, nětko porsadnje dżiacz. Jich myble su hischcze zyle sajate a steja pod żalostnym sacžischczom krwawneho njeskutka. We nozy njenamakaju spanja.

Wo słubjenym Mérschu powě so nam dale wjele njepschihódneho a njeswjeselażeho. Kždy ma sa możne, to je wón z mordarjom był, nětkotši pak mnoha, je je pomuzika mél. Nětko morwy Wicžas je sam ras swojemu żiwalej prajił, so je k wérjenju, so Mérsch, hdyż so tola nadeje poficzi, nětko z nich je żekeru sarazy. Potajkim we nim njeje nicžo dobreho tczecz mohło.

*

Dżenja popołdnja rosschérjesche so powěsć, so su 17. létneho Waltarja Mérscha, kiž je so po krwawnym njeskutku w Radżym pola Lasa słubił, wczera pjatk popołdnja w Opawje w Landeshutskim wokrjesu. Dotal so njeje hischcze żaneho njeskutka wusnał, sadżerži so dozwa mjelczo a njeje możno wjele wotmolwow wot njeho dostacz.

ŠULSKE TURNISTRY
za hólcow a holey
ližo wot 1877 jako dobre a tunje znate
a poručuje se
ALBERT W BUDYŠINJE
Tel. 3078 při dźiwadle Tel. 3078

Na Librowem grunče.

Roman Teresy Nowákowje.

14] (Pokračowanje.)

Bórzy pschi tschikach a wokanju, za smukow hudżby a rjebotanja koni doczehnjechu horje k Librowem kubłu a wobschedschi jo, wustupichu na mětnjosci, hdżež wokoło krażnje wudebjeneje mjeje bé so wjele dżeci a starschich ludżi schromadżiło. Terka wobhladowasche so podarmo za Jobkom; potajkim bé sebi tola do hlowy stajił, twjerda **beja**, a bolczatam so pschi tczinanni borana ani njepokaże! Sa to pat stojachu tu hižo starschej z Mourezomaj a Cyrilk — lauje pschihotuje jim wustocžnje najlepsche mésto na improwizowanych lawkach, wotkanjego wczipnych holczatow, jako wopotas djakowniosche sa to, so staj swoju **pódu** k postajenju meje pożczjej a tej strazowacz ju dakoj. A hotże Maruschka a Malina stej hižo dóschej, a tej so k holzam pschidrużitej, witajo so, k Terczinemu mjerjanju, **wotżebje** je starkowej, kotraż so pschecżelnje na njeju pa**tmé**wasche.

Cyrill wobjédżi wustojnje kruh, kiž bé so wokoło meje a kakołwo wutworił, witasche pschełpolnych a rjadowasche **rosbrojenych** pschichładowarjow k żebi. Kelnerjo, markitan a markitanka (bésche to Honsa Novotny a mésjesche w jónstej drasce napohlad hory!) béhachu wschudże wokoło, nalżiwachu, dawachu pschipiwacz, a hdżežkuli wuhladachu nékajkeho pschełpolneho abo hużboda, kiž njebé jim hischcze **krejzary** a grosche. Stajnje żupachu pschełkepanje njenjesu **na** spódnt talerz a markitanka sthowa je do mólchnicżki, **so by** widżeczj njebyło, schto je nabrała.

Mjes tym sestakachu nimo Cyrilka wschitsy hólzy je **swojich** konjow: „pardóny“ a kaly, żwaty a druzi, Turkoło, general, hajnt, Tyrol z Tyrolku, pschiwsadachu konje k schlomam a kolikam **blże** twarjenja a poruczichu mtobemu dorostej, so by ja **ninri hladał**, schtož tuczi wjeso jara **njerv**onje wobstarachu, pschezo blże k meji wotbéhnjo.

Skraúkez Lojsik wulèse dostojnje se żanjow, żako wupschestrèwasche a machasche z rukomaj, se swojej leistu bijesche po Zidach, kotříž ko psched nim horbjachu a poskakowachu, a nij mjenje dostojnje wulèse na żudł, kiż stojesche trochu dale meje, mèju pschedstajeej „panackkowu“ kletku. Sa nim do kola pschiwjedżechu wupyschcheneho borana; Pruschkez Tonda z druhim katom stupi so pódla njeho, swojej mjeczej jemu nad hlowu dżerżo. K ludżej pschicżampachu żidża, ke katomaj pschidachu so „pardóni“, żłykna młodżina, maschkaradni a holzy, stojachu do polkola wokoło kletki.

Na lawkach sejdżachu so najważnischi żużboża a jich mandżelskeje rychtaŕ wobaj Kuklaj w żużbodniwje Librez a Mourez mandżelskaj, staŕy Hamuš, kiż kiwasche na Albinku a sażo njepschecżelnje mikotasche na swoju njewjestu, młodu Hanuškowu, kotraż bésche z najmlódschim dżéjczom na ruzy pschichcża, Skranka a Cżeschka. Na jemi, na żuchim traŕwniku, hedżachu mjeńsche dżéczi, wjetsche pobébowachu a sméjschowachu so f cżrjódu.

Skraúka so dżenja njewschédnje wupjerasche; da jebi wjele na to bycz, so bé meju nównoaŕ, a bésche żebi też wżélu, so so żeho Lojsik jako prédaŕ wusumjenja. Grunntownik Cżeschka, kiż hedżesche na dezzu pódla stareho Hanuša, cżasto na njeho wożi kruce słoji; słónczenje, hdyż Skranka wobstajnje na żebje kedżbnosć sputa, schożby żwojeho kabata żebi wurunowasche, kłobuk i rukawom hładżesche, w żméru f żudżej mitotasche a kiwasche, njesłanó so dżéje pschemoz a prajesche schepatajo Hanušej: „Dżenja su grunty na nicžo pschijsche, jenoż khaluppy a barnki płacża — Skraúkez barak je najsmamjenischi schi w Jewjach — wschako je f njeho meja a panaczek! — — A mjes mlódżenu je stajnje najwjazy hólzow a holzow f khaluppy.“

Ale Hamuš njepschija Cżeschkowu posmanku tak dobrowuhlinje, każ bésche twjerjena. „Nó, każ kotra“, wotmolwi hordże, „starkowa je se swamjenitehe grunta.“

Cżeschka tschiwje na Hanuša spohladny a powuhli řeč, so je w żwojej domwżliwoscji runje tak njesujeżnomny każ Skraúka. Smamjenity grunt! — a je hižo żywony, a dżowka je po prawom f wumérita! Mésjesche to hižo na jasyku, ale rjekny jenoż: „Schto pak to? Dżiwnje je to na żwéżze pjesże! Do khaluppow dawaju so bżowki f **ł**ubław, a khéżkaŕzy żywnkop sażo na grunty.“

„Porjadny gruntownik so tak precz njemjeta“, wupjerasche sażo Hanuš.

„Wschak budże żebi pjecża ta wascha Alba toho Pruschkowa bracz“, potykny Cżeschka, nětko hižo rosbudżeny.

Hamuš mózuje se żobu storhny. „Wy so jara mylesce, żużboże! Wudaŕ żum wschitke dżowki na grunty, tu tej wudam. Tohodla, so żym Albu dowolił hicž sa storkowu, njedyrbli hischcze bycz Pruschkowa! Dżenja f nim żej sarejuje a jutże so njedyrbi k njemu znaczi!“

Wumeńkaŕ njepschecżelnje pohladny w żméru ke kaloż, kiż stojesche pola borana wupjaty f nahim mjeczom, ale tak, so by Albinzy widżał do wobliczja. Chżische hižo nécżto Cżeschkej dodacz, hdyż na żudłu nadobo „panaczet“ wuskupi, wotewrji żwoje słożene lisczyny, wurana żebi nawoczi hjes schfkleżowu a żapocża je żwuczinym hłożem prowdowanje, napodobnjo każ to najlépże dele**n**jesche, pobożne waschnje knjesa na kżéżu:

„Pochwalił Waclaw Cżeschku
Dostatkowu dżéczku
sa chlżebem w konteczku.
sa rohy uwasanj,
wénczem ozdobeny
beranek k żmrtti że chyla.

(Pokračowanje seżeńuje.)

Z Njebjelčic. Kaž běše z nawčka we wčerawšim čisle Serbskich Nowin widźeć, swjeći kat. Bjesada we Njebjelčicach swój lětuši załožeński swjedźeń přichodnu pónđelu. Kaž kóždolětnje, tak je tute towarstwo, kotrež je najwjetše w našej wosadźe, sebi tež létsa wuzwolilo za tutón dźeń póstnicy pónđelu. Wječeński porjad za tutón wječor wopřija jenož 2 dypkaj. Dźiwadło a po tym wjesela rejka. Hrać budźe so nowa krasna kutnohra: Róża Jědlowska. Tutón kruch wupjelnja wěžo cyły wječor. Zo ma Bjesada jara dobre hrajerske mocy, je wšěm tym we pomjatku, kiž su hdy wopytali jich swjedźeń. Runje tak, zo nic jenož cyła wosada, ale tež dalša wokolina, wjeseli so na pónđelniši wječor. Hra sama na sebi je wěžo wuley zajimawa a hrajerjo budźa so prócować, na tutym wječora swoje najlěpše poskićić. Cyły kruch budźa popřenjšić skónčnje krasno drasty, kotrež Budyšska firma Fingerlos k tomu staji. Budźe-li wjedro trochu přijomne, potom budźe žurla zaso zawšěse hižo z časom polna. Tón, kiž by chcył dobre městno měć, njech tohodla je w prawym času tu. Započatk budźe dwanaće hry dla z dypkom w 7. hodź. Tuž na zasowidźenje pónđelu wječor.

☉ **Kamjenca.** Tudomni žurlowniźy dźiłacerjo su minule dwě njedźeli strajkowali, so w tutym czasu wjele wjesele kamjenśke kuchle stejachu. Sandźenju schtwórtk su sapo

☉ **Kamjenca.** Wutoru 12. maleho rózła wotwrje po w Kulowje daloko a sdźerko znaty karneval. Prěni karnewalski czah je dopołdnja w 10 hodź. ☉ tuteje pschiczinje pojedźe wutoru wosebity póstowy autobuš z Kamjenca do Kulowa, kiž wotjedźe z Kamjenśkeho dwórnischcza rano 8,05 hodź. a pschijedźe do Kulowa w 9 hodź., z Kulowa wotjedźe pop. w 2 hodź. a je w Kamjencu 3,15 hodź.

☉ **Rychwałda.** Knjez wyschschi president Delnjoserbskeje prowinzy je w posledźenju wokrjesnjeho sejma 28. decembra 1928 wolenego ratarja Khrystoja Łubaća I we Rychwałdze sa hantiskeho přisłuschejerja sa Rychwałski wokrjes wobkrućił.

☉ **Hórny.** We bydlenju pschekupza Friedricha nal. běsche sjitrowy woheń wudrił. Dźiłaceer Hering je ruce resp. hubjenschi we bydlenju kjwatałsche a polliene dźěcko psched sadušlenjom wukhowa.

Hudźbny koncert katolskeje wušscie šule.

Schwórtk 7. maleho rózła w „Krónje".

Kóždolětnje zarjaduja wjednistwo a wučomcy tuteje šule pěkny hudźbny koncert, kiž smědźese so létsa wosebje bohateho wopyta zwjeselić a kiž też łosćom mnoho hudźbnych překwapjeńkow wobradźi.

Orchester, združeny ze šulerjow a knjezow: Bóhma, Knižaka, Bischera, Enddorfa, pod krutym wjednistwom knjeza studirieneho rady Curta Englera, wotewri swjedźeński porjad wječor z dypkom w 6 hodź. z pochodom op. 93 (A. Wiltberger), ze swjedźeńskej ouvertüru (wot C. Englera) a z menuettom z G-dur (wojeńskeje) Symphonie wot Joz. Haydna. Wšě tři poskićeńki žuežjachu mócny, dźakny přikłesk, wuraz sprawnje zasłużeneho dźaka. Wosebje putaše swjedźeńska ouvertüra wot C. Englerja ze swojim wurazom wutrobitosće, zrudoby a radosće. — Sola a khóry z oratorija „Stworjenje swěta" wot Joz. Haydna, běchu skutk swojoraznosće, kruteho dźěła a lubosće ke wšemu rjanemu, wumělskemu. Khór liče na 100 šulerjow a šulefkow, sola spěwachu: Šulerjej Manka — bas, Kastner — tenor, šulerc Ernstec — alt, Ritschelec — sopran. Swjata čišina knježeše hač do poslednischo wokomika, wšehomócna hudźba wupinaše swoje zbožapełne syće. Šulerjo Just a Manka zahrachu po tym styrirućnie polonejsu A-Dur wot Fr. Suberta a ouvertüru za Pétra Schmolla wot C. M. Webera wustojnje a z polnym zapřijećom materije. Soloduetty: Spěw wandrowskeho a Lotoslhune (wódna filija) knjeznjow Ernst a Lampert z přewodom šulerja Justa běchu z rjanej překwapjeńku. Jim přizamkny so spěw zhromadneho khóra: Złamany pjerščeń. Hdy njebě tutón přeco rjany, jimacy spěw wutrobu člowjeka zahrěł? Přewšo lubje pleńcěše so k wuchej, pytaše wuček we wutrobje, zo by wona sobu klinčała ze zrudobje a wjesłu. Po krótkej přestawcy zahra zaso orchester předhru k 3. jedn. opery „Kunihild" wot Cyrilla Kistlera, „Waltarjowy khwalospěw" wot Richarda Wagnera a doskónčnje „Wuhersku reju" čo. 5 wot J. Brahmsa. Hdyž bě přeńša předarka tajnosće, tak bě posledna zjewjeńka radosće. Rjany to wukónc. Hišće raz zaspěwa khór z přewodom Förstarskeho křidła pod wustojnym wjednistwom knjeza studijancho rady H. Pischela a to tak micnowanu „Dörpertanzweise" wot Ph. Scharwenka. Tež tuta posledna poskićeńka bě wosebita překwapjeńka, zawysk zbože, wuraz dźaka, z kotryož też připosłucharjo wšem prócowarjam njelutowachu. Swjedźeński koncert bě wuklinčał, bě z dobrym tolmačom wuspěšneho dopołdnjaskeho šulskeho dźěła.

Krasnje wupyšcene žurlo „Krónу" zabłyšćachu we polnej barbnosći, do njeje měšcese so wokřewjacy wobraz młodźiny, rejka so započa a wjesle klinčese trina Strnadoweje kapały. Winko, piwko, pěsničke, wšitko přińdźe k prawu a tuž bjez dźiwa, zo swjedźeń dostojny a rjany wuzyuk namaka.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Estomihi 10. mal. rózła 1927.

Z Budyšina.

Wosadna njedźela w Pětrowskej cyrkwi.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 3/4 hodźin superintendent Fröhlich swjedźeńske kemšenje a dop. 1/4 12 hodź. farař Siegmund swjedźeńske kemšenje za dźěći.

W Marijinej-Marčinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Paul spowědź a swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. farař Siegemund swjedźeńske kemšenje a w 11 hodź. farař Große swjedźeńske kemšenje za dźěći.

W Tuchořskej cyrkwi wječor w 6 hodź. wosadna zhromadźizna z rozprawu wo cyrkw. zriwjenju we wosadze w lěco 1928 superintendenta Fröhlicha, wo finanencnych poměrach hrabje Vitzthuma a na kóncu ze přednoškom fararja Berga wo wuznamje Lutherowego Małeho katechisma. Cyrkw. hudźba „Ty sy tola Knjez", duchowny kěrluš za sopran a piščele, spěwa knjeni Kat. Johnowa.

Krajna zběrka za cyrkw. wukublanjo młodźiny.

Wutoru popołdnju 3/4 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće, wječor we 8 hodź. we ev. towaršowni ma farař Berg biblisku nutrnosć. — Srejdu wječor we 8 hodź. ma w Tuchořskej cyrkwi superintendent Fröhlich bibliski wječor. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Paul w młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 zhromadźiznu Módreho kříża. — Kśenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Berg.

Z Njeswačidła.

Boża służba za dźěći wupadnje. — 3/4 hodź. biblska hodźina na kaplanstwje (k. zjedn. wothladaŕ Zimmermann z města).

„Serbska domizna, naš krasny raj."

Tute hesło steješe na čole swjedźenja, kiž běše sebi Konjećanska šula minjenu njedźelu wuhotowała. Prěni dźeł porjada wopřijože spěwy a basnje, druhi hru. Knjez wyšši wučeŕ Hajna witaše wulku sylu přitomnych z wutrobnymi słowami, wosebje pak wosadneju knjezow duchownoju. Pod jeho mistrskim nawjedowanjom zaklinčachu rjane ludowe spěwy, kaž „Zerja so sěrja", „Hdyž wječor sparnje wusnyć chcu" a „Ha widźu-li ptačatka čahnyć". Mjez nimi zapječene běchu basnje: „Na moju domiznu", „Serbowski pachoł", „Młody hospodaŕ" a „Wowka dźěćom baje". Něsko sćěhowaše hra „Pjerščenik zboża", kotruž běše knjez wučeŕ Čornak jara derje nawučił, wosebje spodobachu so rejki pałčkow a soninow. Wurjekowanje dźěći běše jara jasne. Zo běchu so představenja lubile, dopokaza wulki přikłosk přepjelnjeneje žurle. Wosadny knjez farař połdakowa so wučerjomaj w mjenje připosłucharjow a wjeselese so, zo Konjećanska šula, pod wótcowskim wjednistwom knjeza wyšeho wučerja, sćežiso tajki swjedźeń wuhotowa. Najwjetše myto wjeselenju pak je, hdyž widźa, zo starši a wosebje wótcojo pozjerjaja a maja dorozumjenje za jich skutkowanje.

A wonka pěkne wjedro też wona běše w swjedźeńskej drasće a chcyła wjesele sobu so radować. Na dompuću hišće raz: „Serbska domizna, naš krasny raj."

Faraŕ Heumannowe holeńske srědki

su stajnje na składze

w Hrod. haptycy w Budyšinje na Hošic hasy 27.

Faraŕ Heumann-knihu

272 stron z 150 wobrazami dostanje kóždy čitaŕ dokładnje **darmo a bjez porta** wot firmy

Ludwig Heumann & Co., Nürnberg M 28

Hohrski cyrkus Amaraŕ.

wulke nawodne zyrkušowe pschedewjacze Němšeje, kaž słyschimy, je tutom lěcze też **nasch Budyschin** z krótkej jenzajšlej hru wopyta. Amaraŕ wěła po šerbšći „Tyžaznóčna rjanosć" a dyžaj kroźnych zyrkušowych dźiwow dyrbimy też w tutym nahladnym zyrkušu wobhladać. We dwěmaj manežomaj z 400 sćopjych metrow wulkej wujeschowanej pozicji Amaraŕ najsćepschowo zyrkušowego wumělstwa, wschitke pozitiwnja fu dopołnuje wumělstwowisće. Wopraudźe dobry zyrkuš ludźo, też hischće w našim cząsu rad wopytuja a dodźa so jimacz romantiskemu kulu jenizajšiu na hrabanym pěšku. Jako wobsedźiu jenzajšu pschinješe Amaraŕ Wětnego-Breitbarta, Herkulesa we dźesjatych lětach, kiž běsche dla spuješe k wěrje njepodobneje sylnosće we wschitkich illuminowanych cząsopišćach wotmolowany. Dale widźimy pola Amaranta pschiłuschnikow 15 narodow se wschelakich dźělow naschej senje, dale mórske lawy, lodowe njedźowjedźe, słony (elefanty), zebry, wjelbłudy (kamele), brune njedźowjedźe, wschelake druhjiny wopřjow, škóła z zyrkušom pschindźe do Budyschina 250 cźłowjekow a na 150 šwérjatow. Te budźe łaho podawk za Budyschin a wokolinu, Amaraŕ pschindźe wjeźe k nam . . . . .

Wusudźenja.

Rubježnik Küsier k 5 létam thłostańe sadźeny.

Sbórsedni pschiłahany pod sadźedi 34letneho dźiłacerja Pawoła Küsiera dla rubježnistwa a spytaneho morjenja k 5 létam thłostańe, wotrjechny jemu cźełne prawa a staji jeho pod policajski dohlad. Küsier je 8. winowca 1928 wiłowarja Krausu nadpadnył, jeho někotre razy z pjasću dyrił a jemu cźažnik a 114 hr. pjenjes rubił. So jeho njechyżu hnydom dopadnyli, je Küsier Krausa po njeschutku na ložo połožił a wonjusał. Sšobuwobydlerjo Krausu podpschisćo namakachu a wuswobodźichu.

Wobkhadne njezdoże.

Sšrjedu wječor na Seitendorfskej drohi w Hirschfeldze pola **Zitawy kolojšćinu z automobil** do so frajschtajnj. Po drohi pschijědźejschtaj kolojšćinaj, tehdyž l'njeju jědźesche pschećiwo pschichwilnjemu na lěwej stronje. We sawinjenju drohi jeho automobil schrabny a wo šenjin cźišny. Wjednik automobila, kiž dyžschże kolesarjej w posledninm **wokomiku wujěź, hdyž je jimaj wosom psches płót a po brjohu dele, so jo auto pschećišnyny a jo na wjednika wali. Kolojšćownu bjšhe jo wobruczka słamała. Też hewak bješe hischće cźežko ranjeny. Jeho bowjesćechu** shromadnje z wjednikom automobila, kiž je tohorunja ranjeny, do Zitawskeje khorownje.

Sła ludźi žałosćnemu njezbożu wučcke.

Łód na Dunaju so pola Regensburga pschekamał.

Sła ludźi, kiž so wutoru popołdnju na łodźe jamjerjinjeneho Dunaja (Donau) radowachu a wjeselachu, wumjdźechu kaž z Bożim dźiwom hrózonemu njezbożu.

Psched kamjeńinym mostom běchu so wulke hromady lodowych schkrutow hromadźe sejmuwale. Nabodo pocźachu ludźo wołacź, so jo łód kamje. Wjele słow ludźi sylna dyła, mjes njej mnoho schulskich dźěći, so je strachom sajate rozběła. Wschitcy słyschachu po możnosći ruce ke brjohej dokhowatacź.

Wohnydlerjow, kiž pschi brjohy wjeselenu žiwjenju na łodźe pschihładowachu, saja hrózba, jako so łód poczo ka macź. Na łodźe pak běchachu dorosćeni a dźěći kaž bjes hłowy tam a sem.

Sšmjeja a spěwaja dohymnische za mała dyhes rozpuklisny na łód a jenoź 1 najwjetšim napinanjom samódny so pschedy tak wjesele ludźiska se šmjerznego strachu wukhowacź. Mnohy dyrbjachu so hižom hacź do kulkow we wodźe brodźo k brjohej pschebędźeźi.

Jenoź někotre wokomiki połdźicho so łód z elementarnym wolmachom někotre sta metrow daloko dołpokinje roskama. Hładki lodowy schpihel so do kruchowo rozpuła a schkruty po metry wyschoko jeno na druhu sešuwachu.

Hrózba a strózele pschi słamanju łoda.

Po połoźischej powěźeźi je so łód počzak pola Niederwinjerca hibacź a je so mjes zelesnej šawu a 600 lět starym kamjeńinym mostom sešuwał. Bórzy na to woda na Dunaju wo 2 metraj postupi. Běsche mózna hra pschikrohy. Wona pak mohła sebi lohko někotre sta mětscherjow, kiž bjes starosće so na łodźe šabawjachu, za wopomy jadacź.

Mjes łamjakarjemi běsche wjele dźěći bjes dalschego dohlada, 6 hacź 9 lět starych. Jako prěnje nastrózeje schkili łamjackaju, widźachu dotal hischće tak wjeselł ludźo, so jo so zdrutnadi, kiž so pod nimi łamaja, precź wujesć. Wutrobnišći muježo wukhowachu małe dźěći, kiž so hižom do łamjnych zolmow podmórjachu. Smužiści człowjekojo stejachu husto hacź pod pazu we wodźe, so bychu so podmórjazym

Je wobnamjelo, so nichtó njeje we žiwjenje pschischoł. Wjele radow, pschełamane a jenoź zyle pschemarzane ma so k brjohej. Mnoho wołabow khorkowne žeńy na 1000 metrow łodu, pridy hacź bješe możno, je wuzwolowacź.

Sokołstwo, sport a hry.

Pławarstwo.

Pławarske wubědźowanje mjez Nürnbergom a Prahu je Prażska Sparta ze 46 dypkami dobyła. Towarstwo 1. F. C. w Nürnbergu doepě jenoź 38 dypkow. Hra z wodowym hólom skónči so z 3:3.

Na'nowišе z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěźeź wo wjedrje za jutjischu njedźelu:** Sso wurjašnuje a je sajo symnisko pschi rańschim wětrje. W Jendźelskej khłodno, tu a tam dešcźik.

Na landbundowej shromadźizne w Halberstadtu je dr. Wendhausen, zhubjitaŕ němskeho ječma, krajny pschedsyda mecklenburgsko-schwerinskeho landbunda, rjekł, so ju je jeho dominje žwójby, kotrež ju 200 lět a dźeje na jimajim statoku žydlile, dnuhdy za 24 hodźin z njeho wuschnale. Jara rozsorjeny rěčnik mjes druhim praji: Wjeschemu ludej njepschećejelita statna politika je nětkole wopravdźe w cźaku rubježnemu hospodarstwu. Systemu „organizowanemu bjšhamokhwitosće" móże pak so jenoź po tym šamym puczu wotstronić, kaj je so statny pschewrót lěta 1918 pschewjedł. Teź ratarjo dyrbja djenja znjeuzene zwjazkowe źrědki mozy wuzicź. Na konzu je rěčnik pschećiwo statnej zakhadnej politiky wobrocił, kotruż ma za wopaczne a shromadźizu namołwi, so njeby w zwojej woli k wojowanju wotkłada.

Dla lodowych schkrutow, pschi schwedskim brjohu so łopjatych, su wobcźežnoście za łódźiscźwo dźeń a wjećsche. Wjele łódźow je samjerjło. Njepschećelstawajšy so ji nich wo pomoz wola. Statne łodołamaki so prózuja, jim pomoz pschinjesć. W Kattegattu nětkole 100 łódźow w lodowych schkrutach twjerdze źedźi.

Wuhjerk franzowskeje deputeriskeje komory je sakonjowy nacźisk wudźełał, kotryż dyrbi autonomitiske hibanje w Elsasku połoźicź. Sakoń praji, so je kóždy propagandistiski cźin, kotryż zjawny měr wohrožuje a je na to měri, dźeł kraja, kotryż je franzowskemu kuješlowu podtajeny, tutomu kuješlowu twarźeź, z jastwom wot 1 hacź 5 lět thłosta.

Kansas a Oklahama w połnoźnej Ameriki stej so je sněhowymi njecźełemi podešlele. Dźeło na petrolejowych polach je so dla wulkeho sněha a symy dyrbjało sastajicź.

W Polskej njeje wot 50 lět tajka kruta syma była, kaj letša. We Wilenskej krajinje je schtwórtk z měšanymi temperaturu na 44 stopnjow symy spadła. Wo satrachschnym njerjesunju teź z ranjschelje Galizikeje powěźeja.

— **Wotjewjenje pschemyschlowskeho dawka** ma so, kiž Budyšći finanzny hamt w dźenźanjschim hamtiskim dźěle wotjewja, z jwužicźom pschedpisanych formularow w cźasu wot 11. hacź 28. maleho rózła 1929 na finanzny hamt sapodacź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Jurman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Bukezyncy. Za nawdaŕa: C. Jurak w Budyšinje.

Harmonije

z małym nanjećowanjom a měsačn. wotpłaćowanj. wot 10 hr.

August Förster

Pianowy magazin w Budyšinje na Kěžorskej hasy 15

Pjenjezy

jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara

Zastupjeć: **Max Rose w Budyšinje**

na Znutřkownej Lawsk. hasy 8 Telefon 3447

Piatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodź.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy z 5–8½ procentami po wučinjenju

Šckowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow

Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hodnostne papjery kaž wše druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Kněža

za jenu swójbu w najlepšim rjedźe a ze swobodnym bydlenjom (bjez wumělenja) na wsach (železniska stacija) so při wysokim napłaćenju kupić pyta.

Poskićenja pod P. 7 na wudawarńtu Serb. Now.

Jan Petrkec nasl.

mějićel G. Schulz w Khrósće

poruča swoje kajkostne twory: **Strykowane jakl, pulowry a wše wotmlane twory, šlypfry, spódnje kholowy,** wobleki a bluzy, wobuća po wšěch płaćiznach

Serb k Serbej!

Česćenym wobydlerjam Budyšina a wokoliny wozjewjam, zo wot mojeje maćerje

Hany Grolincje założeny

wobkhod tkaninych tworow

kiž je wona hač do swojeje smjerće sama wjedła, po starym wašnju dalewjedu.

Džakuju so nanajwutrobnišo za mojej maćeri spožčenu dowěru a prošu, zo byšće tutu dowěru tež na mnje přenjesli. Budu so stajnje prócować, mje počesćowacych wotběrarjow na kóžde wašnje spokojić, kaž scyła wobkhod w zmysłu zemrěteje dalewjesć.

Z najwjetšim počesćowanjom

Max Grolia

w Budyšinje, na Serbskich hrjebjach 12

Wotewrjenje wobkhoda

Z tutym podwólnje wozjewjam, zo sym **na Kubšičanskim dwórnišću** w prjedawšich rumnosćach firmow A. Lorenc a Rich. Jakob wotnožku wotewrił. Poručam

wuhlo, wapno, cement, picowadła a hnojidła

a kupuju a předawam

žito, běrny, syno a słomu kóždeje družiny.

Prošu, zo by so prjedawšim firmam spožčena dowěra tež na mnje dobroćiwje přenjesła a poručam so

z počesćowanjom

Gustav Bombach w Kamjencu

Skład w Kubšicach

Telefon: Pomorc 206 a Budyšin 2909

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

W Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff Kondiforske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód słomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Emil Höhne w Bukecach

zamkafski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wše **hospodarske wěcy.**

!!Hosćenc w Pančicach!!

Póndźelu (póstnicy):

Zjawne reje!

Započatk w 7 hodź.

Přećelnje přeprošuje:aj Mikł. Kasper a mandź.

Hosćenc we Worklecach

Póstnisku njedźelu

REJE

Póstnisku póndźelu je w Hórkach

hońtwjeński bal

na kotryž so sobustawy hońtwjeńskeho družstwa a přiwužni wutrobnje přeprošuja

Započatk w 7 hodźin

Hońtwinski najeńk

Hosćenc w Šunowie

Póstnisku njedźelu a póndźelu

pyšny BAL

Přećelnje přeprošujetaj

Jan Wowčeŕ a mandź.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křidźna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Stupnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypfry a spódnje suknje porućuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr.

K narodninam serbsk. towarstwa „Jutrnica" w Nieswačidle.

Wěš ty tu wjesku serbsku malu
Tam při tej rěcy Čornicy,
Kiž jako kupa steji w morju
Mjez Němcami a wostanje,
Wo kotrejž so nětk prajić chce,
Zo wjeska Njeswačidło je.

Tam budźe zas so swjedźeń swjećić
A hišće swjedźeń narodny
A kaž na křidłach budźa nosyć
So mysle tam we Łužicy,
Hdźež serbski swjedźeń swjeći so
Wot Jutrnicy, tam póndźemy.

Haj, wosebje tam rjenje budźe
Při serbskim spěwje zhromadnje
A spominać my tež tam chcemy
Na běrne časy zańdźene
Kak před lětami dwaceći
Tam nowy duch zas' woživi.

To towarstwo bu narodźene
Kiž serbšćinu tam hajić wě,
Tym wótcam, kiž su tehdy stali
Při kolebcy, so dźakujmy,
Tym młodym pak so přiwoła
Stup nutř do serbskeho towarstwa.

Tuž sotry, bratŕa hajmy swěru,
A dźeržmy khroble dale tež
So našich wótcow rěče, wěry,
A njedajmy to rubić sej,
Štož wot wótcow my zdźědźichmy
To swěru škitajmy.

Tuž kročmy nětko w Božim mjenje
Dale do čěmnoh přichoda,
Ty towarstwo so pěstuj rjenje
A kóžej na polu Serbowstwa.
A „Jutrnica", ty swěć so tu
Kaž tamne hwězdy na njebju.

H

Wčera pjatk rano ½9 hodź. wotwoła Bóh luby Knjez po dlěžšej khorości našu lubu mać a wowku

Hanu Krawcowu

rodź. Pawlikec

do njebjeskeje domizny. — We hłubokej zrudobje w mjenje wšěch zawostajenych Arnošt Krawc

Konjecy, Budyšin, Bjednusk a Horni Wujezd, 8. mał. rózka 1829

Pohrjeb budźe póndźelu pop. ¾3 hodź. wot domu

Připrawjenja radia

najsprawnišo!

Najlěpše referency

Na přijomne wotpłaćowanje

Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Rózowej hasy 8 a 13

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšenčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Přiloha k číslu 34 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 9. lichwara 1929

Bjezdźěłosć so dale powjetšiła.

W Budyšinskim wokrjesu 9222 dźěłonjemějazych.

S Budyšeho dźěłowego hamta so nam zdźěli: We wulkim rózku su so dźěłowe pomery khětro dale zhorschile. Hižom w nasmje sandźeneho léta bźsche tu wulka bjezdźěłosć, dokelž industrija zdźěła pod njepschijomnymi wobstejnostnymi pomětami cźežpjesche a we wschelakich dźěłanjach dyrbjesche so dźěło skoježk. Dla traineje krutcje symu je so bjezdźěłosć dale bóle powjetšichła, we wulkim rózku symym symu we wokrjesu dźěłowego hamta 1585 wosobow swoje dźěło. Tuta liczba sestaja so z bjezdźěłnych se wschitkich powołanjow.

Na konzu wulkeho rózka dostawaische we wokrjesu 9222 dźěłonjemějazych — hlownych dostawarjow podpjery — podpjeru, to je wjazy hacź 6 prozentow zyleho wobydleršstwa. Woni rozdźěla so do 2509 (1986 muzźiskich, 523 zónskich) w mésecze Budyschinje, 2837 (2389 muzźiskich a 448 zónskich) we wjesnych gmejnach Budyskeho hlowneho hamta, 1830 (1475 muzźiskich a 355 zónskich) we gmejnach Wikowskeje wotnoži, 1465 (1276 muzźiskich a 189 zónskich) w gmejnach Koschmanskeje wotnoži a 581 (517 muzźiskich a 64 zónskich) w gmejnach Kamenskeje wotnoži. Nimo toho wukonjesche 18 dźěłonjemějazych wosobne dźěło. Tuta liczba je so w rosprawnym mésazu wo 26 zniżila.

Podpjeru so dźěłonjemějazych dosta 6795 (5583 muzźiskich a 1212 zónskich), podpjeru za saisonskich dźěłaćerjow 1879 (1617 muzźiskich a 262 zónskich) a sastarańsku podpjeru 180 (154 muzźiskich a 26 zónskich) wosobow.

Lědma nóhć — potom łohć.

(Wobras se wožy.)

„Dźeń dobry žuzodźinka! Schtoha tu pichi stwizynym swotnje se žebjerom cźinisch? Rěsach dha zej nóhcźe?“

„Hdźe też to, Katha, hladaj jenoj, zym zej pod nóhcźom schpak satkóla. Hižo nékotre dny tu tcźi a njekrutnu rapała won. Pschi tym mje khětro bóli. Hólcźe, njebjesch hižom sazny nékajki zedulku? Schto tu steji, pokaz dźeń. Och, kaž hej hižom myschlach, sazny nékajki dawt, a to hischcźe gmejnsti. Sémy hischcźe pogledni dołżni. S tutymi cźežkowylkimi dawkami skoro wjazy rjenje njeje.“

„Mózno, so žuzodźinka saczełky porst dostanje“, rěcźi Kata por hodźinkow posdźischo Kowarjez Hańži, kiž zej k nim po butru khodźi. „Je zej schpak satkóla a njekrutnje jón won. Saporczina so jétřisch, mózno, so dyrbi zej jón sawobalicź. Sćuchaj jenoj, myschlach zej, so maja je khromadami pjenjes. W tukhwilu njemóża ani dawki zapłacźicź.“

Kowarjez Hańża to z cźopłym dale powjeda, so ma delnja Mlynkowa jara bolazy porst. Jédnjenje so jenoj tak won pusoli. Schpak je zej psched nékotrymi njedźelemi satkóla a je so jara schórschiko, najskerje je se serjawej jehłu do njeho schkarała. „Na jene waschnje so po prawym hórschicej njetrjeba, se serjawymi wężami njeżmě cźłowjek zej do mjasa kolacź. Je wschak mohła hischcźe wjazy powjedacź. Schto zym wscho słyschała! Na zyle léto ku dawki witnoscźi. Ow jej, ow jej — to sméja hischcźe tu a tam tez dołha.“

„Wésće hižom najnowische?“ tak so po wšy powjeda, „delnja Mlynkowa ma sajédojcźenu ruku. Wésta je khětro sla. Hacź k žuzodźej je sliwlenje słyschecź.“

„Mój jejnjerich nź, schtoha je lékaŕ k tomu rjekł? Widźach dźeń popołdnju jednu awto dele jécź, to je wésće lékaŕ był.“

„Dochtr? Nź, sćerje bźrz ji finanzneho hamta, potom budźe wézła prawa. Njetrjebasch pak to dale powjedacź, ale dyrbja wjazy dołha nécź, dyžli zyłkelow na tśěche.“

Serbski swjedźeń we Łazu.

Hišcźe Sserbstwo njeshubjene
Skwój schkit w naš ma.

Wérnosć tutoho złowa nałsoni sandźenu njedźelu 3. makeho rózka Łasowske žerbske towarstwo „Handrij Seiler“ na zwojim symim swjedźenju. Runjeż wonkach kruta zyma tschěłkasche, so wscho pikotasche, bźsche so Schwicźij žurła połna wophytowarjow naschka, wulkich a malych, starych a młodych.

Khětro dyrbjesche powita pschedbyda towarstwa knjes Roblik wulku zyłu wophytowarjow a wotewri swjedźeńsku wjeczor, je spéwom „Hischcźe Sserbstwo njeshubjene“, kiž zyła shromadźizna po symkach hudźby sahorjena zobu spéwasche. Pschi spéwanju sbźhny so zawěcźi jewischcźa, hdźež žerbske knježny w rjanej narodnej drasce a pacholjo we cźerwjenych kochlach tworjachu krasnu skupinu, wulkotnje z bengalskim zwětkom wobžiwélenu. Spéwny wotrjad pod nawjedowanjom knjesa kantora Kunki sajspéwa schtyrihłósnje „Ha jěl je hólcźik z role dom“ a „S kijom, z karu“, wobaj spéwaj wot Bj. Krawza. S ljubosću k wšy bźchu zebi spéwarjo a spéwarki spéwy derje nawukli a tak mózesche je zyła žobustawow a hosći wobžiwjacź a je zpodobanjom na nje pozhladacź. Dwojohłósny žónski chór pschedbyde nje na to „Cźopły dźeń a tužny jara“, „Tón pohonej k niczom njej“ a „Haj, pišane ju žanki“. Wschitke spéwy jónjachu bohaty pschiklesk. Sa Sserbowu je žerbski spéwy woprawdźe woschewnjenje, tuž ho też na tutom nétnje wschitkim žobustkowazym, wotzebje hdyž knjesej dirigentej, kiž je spéwy tak zrjadowak a wulwuczik, najwutrobnischo dźakuje. Kaž pschezo tak też tón raz pschidła knjes Pawol Krawz je zwojim rjanym hłosom „Schto radosć rjeńschu dawa“. Se žortnym pschedwoschkom „Sswetlana łutka“ wustupi knjes Pachol a wubudźi je swojej pschinarodźenej originalnoscźu wjele smjerća a wjesela.

W drubhim dźělu swjedźeńskeho porjada hrajesche so rjana hra „Na wumjenku“. Towarstwo bźsche też tónkróć najlépsche wobsoby za dźiwadłu namakało. Bjes rozdźěla bźchu wschitcy hrajerjo so tak žiwje do zwojich rólow zanoriłi, so bźsche wjesele wobdźiwacź jich wésćosć pschi wustupowanju. Hra „Na wumjenku“ je jara dobra a powuczaja za nasch lud. Wopomniwy towarsch Jan Wirth z Radšći, kiž bźsche dotal dźiwadłu nawjedował, tón króć khorosce dla njemóżesche pomhacź. Tuž knjes Pawol Krawz z Nydeje sajłoczi a wschitko derje wukonjesche.

Knjes Maks Měrcźin z Delnjeho Wujezda porěcza na to k zhromadźenym so sljedźowschi na hežło: „Tracź dyrbi Sserbstwo sawostacź.“ Sćežkowachu žerbske narodne reje, z wulkej wustojnosću 8 porow 6 cźišłow rejwasche, jónsche wschitke w narodnych drastach a pacholjo w cźerwjenych kochlach. To bźsche zadny naposlad. Reje bźchu za krótki cźaš nawukli. Pschihladujo, drje je so někotry staraj na swoje młode léta dopomnił, hdyž je reje sobu rejwał. Wobehitły dźeń klusche tu bratrej Mércźinej.

Po tym, so bźsche knjes pschedbyda Roblik so wschitkim žobustkotkowazym podźakował, sapiša Delnjo-Wujezdźanska kapała k wjeselkym rejam, ke kotrymž so tez mnoho žerbskich stuczkow pisfasche, kaž so to we Łasu pschezo stała.

Sserbskemu towarstwu „Handrij Seiler“ pschejemy pak wjele žboża do pschichoda.

Swobodny knjez Hünefeld je znaty z tym, zo loni sobu w létadle z Europy do Ameriki morjo přeleća. Wón čežcy skhori a dyrbjachu jeho operěrować. Opekacija so hač nanajlěpje poradźi, ale patient wumrě.

„Bosa delnich Mlynkez? Njeczi jenoj jane żwantorjenje! Czi maja tola pjenjes dosć, cźłowjecźe.“

„To żym żej też pschezo myschli. Ale cźłowjek so druhdy myli. Ty budźesch so dźiwacź!“

A nasajtra hižom so po zyłej wšy powjeda, so dyrbi delnja Mlynkowa do thorownje. Ruku budu ji pjecza prezj bracź. Dokelž je pschedobho cźakata, dowiź njeje ke dochtyrej schła. Wésło, nétko żej hinak pomhacź njemóże. Ale tak to je, hdyž je cźłowjek takle słupy a nocźe lékarjej nékotre hriwny pschikwobrocźicź. Nétko njebudu dźesacźo-raki dożahacź. Schto, słupy? Mój jejdźo, wézła tczi wo wjele hlubschu. Runje napischczitwe je pranje. Tam je dołha a dołha. S tym wjedrowym konjazym kupczenjom. Ow jej, tam je hórje hacź słe!“

To réka, mózno je dźenżnischi dźeń wschu. Tak njelećo je żej hižom to nédtóżkuli myślił. Nasch jedyn njese tola na hłowu klepnjeny, so njedyrbjał tróchku hlubsche widźecź kaž druhi. Hacź to lndźe wérza abo niz, nétko dyrbi so wézka rozbudźicź. Jona nékotre méhanju w thorowni — dokelž nije por méhazow wéz njewotendźe — a potom nichtó k dźelu, khribjet potneho dotha. Schtoha ludźe, pschedacź budu jich klepotak. To bźschcze jara dołho tracź njebudźe. Tó wšo zanemu cźłowjekej na myslé njeudźe, ale nasch jedyn tola na hłowu dyrjeny njeje, so njedyrbjał widźecź, so to wscho tak pschinóźe. Tamne żadne pelo bych rad kupił.

Ale wokoło pschipołdnja so rozhorjenje trochu stehny. Kaž druhi sahy powdaja, njejsu Mlynkowu do thorownje dowjesli. Hdźe też to, ta je hischcze doma. Pjecza nimo żaneje sajédojcźenje ruki, jenoj porst je khětro sacźekły. Tak sahy w kowarni powdachu. A ! dołhom to tak słe njeje.

Nó, na to tak wjele dacź njetrjebasch. To je pschezo było: Tak dołho hacź ke wšy hodźi kumschtnje samasacź, so njeby spektakl pschewalki byt, so cźini. Nasch jedyn wscho widźi. Njejsym tola na hłowu klepnjeny.

Na wjeczor so sahy powéda, so ! porstom tak słe było njeje. Mały schpak je żej pod nóhcźom satkóla a jenoj pozledni gmejnski dawk hischcze njejsu sapłacźili.

Nó haj, dha macze sahy waschce cźežkowe kleki. Tak so rěcźi a powéda, ! kuntwory nastanje hłon a swjetschu nicźo na tym wérno njeje. Dla makeho schpaka hischcze Mlynkowa wumrěcź njetrjeba! Ta hłupa kosa, mjenujcy Kowarjez Hańża, hdyž nicźo dale njewé, to je żej ta zyhnjena hubjuza mohła žama za so spožerjecź. To je wschdy žuzobow a zylu wjeż rjebjelich sćipinka. Runje tak je ! tymi pjenjesami. Schtoha to dale, hdyž jedyn dawkowy termin winowaty wostanjesch, ta so druhi ras hobn sapłacźi. Ale to so žuje a blawka, kaž hy kogor kołbasu žwal a kleśka.

Přinoški k stawiznam lužisko serbskeje rěče a literatury.

Předsłowo.

Před nehdźe 2000 létami wupřestrěwachu so sydliśća słowjanskich (— serbskich a lechitskich —) rodźinow prez wjetšu połoju dźensnišeje Němskeje. Połóbscy Słowjenjo, wobydlerjo sěrokeje krajiny mjez Wódru a Łobjom, rozsěrichu swoje sydła a wobsadźichu krajiny mjez „Rudnymi horami“, „Smrěkowymi horami“, „Duringskim lěsom“ a „Smolinami“ hłuboko do Hanoverskeje a Holsteina. Kak su naši Serbja tehdy rěč a narodnosć hajili, wo tom stawizny mjelča. Zhytk tehdyšeho móceneho luda pak smy my Serbja w Hornjej a Delnjej Łužicy, a zawostajeństwo našich prawótcow a dawno minjenych časow je naša łužisko-serbska rěč — naša maćerśćina. „Rěč maćerska też njebjesam je swjata.“ (Cišinski.) Nam pak zbywa winowatosć, swjaty namrěwk wukhować, hajić a lubować. Kaž ze skalnej hłubiny jasna woda žórli, kotraž rěčku, rěku a morjo pjelni, tak skhadża z rěču pěseń a baseń, bajka a stawizna, kěrluš a modlitwa. Zo su stari Serbja swoju rěč z rězwymi pismikami wozmamjenowali, je wědomostnje dopokazane a wěste. Kak su snadne pisomne spočatki w běhu lětstotkow rozrestle k wuleyšnemu narodnemu wutworej, wo tom powěduju stawizny serbskeho pismowstwa. K tomu tróšku přinoscować, to je zamysł sledowacych nastawkow. Njech służa k powučenju serbskeho luda! Njech pohonjuja serbsku studowacu młodźinu k narodnej spróćiwosći. Z luboscu k njej su nastawki pisane.

Was großes des Menschen Geist je ersonnen, es hat seine Wurzeln im Dunkel des Volkes, es stieg aus dem Erdreich der Masse ans Licht. A. Heilborn.

A.

Z předstawiznistkeho časa.

I. Ludowa pěsen.

„Basnistwo njewučenych kéžje w ludowej pěsni.“ A tak su też najstarše pomniki serbskeho basnistwa a serbskeje rěče narodne pěsnje. Kaž Słowjenjo powšitkownje, tak lubowachu w zastarsku a lubuja hišće dźensa Serbja spěw a hru a hrajku. Woni spěwachu nětdy w nězwej domjacnosći swójby a rodźiny — spěwachu při swojich towaršnych skhadźowanjach a swojich ludowych zhromadźiznach — spěwachu při swojim dźěle w domje a na honach, w lésu a při wodźe — spěwachu w přećelskim kole pod wjesnej lipu po dokonjanym dźěle a na dnjach wotpočinka. Wjele woni spěwachu wo rjanej přirodze a rjeńšej lubosći. Wšo jich wjeselo a wšo jich horjo namaka zmysłny wuraz w spěwje. Jich swjedźenje a swjatočnosće přewodźeše a porjeńšowaše spěw. Spěwajo woprowachu swojim boham na skalnych wyšinach abo w swjatych hajkach.

Nabožinske swjedźenje.

Wob léto woswjećowachu Serbja 4 wosebite swjedźenje: „Naléćo“, „Sobotku“, „Domkhowanku“ a „Koledy“. Ze spěwom strowjachu stari Serbja młode naléćo jako spočatk noweho léta (21. měrca) a spěwajo njesechu słomjanu klanku — znamjo Morany abo Smjertnicy (bohowki smjerće) — ze wsy. Přede wsu ju pak na blizkej hórcy spaliechu, pak ju we hłubokim kótliśeu rěki podnuriwši zatepichu. Po dokonjanym dźěle pak wróćiechu so wjesele črjódy juskajo dowsy.[1]

Tři měsacy pozdźišo, hdyž Podaga a Prowa, bohaj słónca, najšerši swój wobluk po módrym njebju wupinaštaj a najdopliše swoje zlote pruhi k zemi sćeleštaj — hdyž jasny dźeń čmowej nocy (24. junija) wšu móc wuwiwaše a wša přiroda w polnej swojej krasy a zróstnosći so zjewješe — hdyž zrawjenca klóska swoju zorna-polnu hłójčku skhileše — potom swjećeše lud najwosobniši swjedźeń cyłeho lěta: swjedźeń Bylica abo Sobotka. Bě to dohyćeńši swjedźeń słónčka a zemje. Miłoj bohowey Łada a Živa lětaj trawy a žita a kwěrki a kěrčki a štomy zbudźiłoj a jim dobry róst spožčiłej, Swarožica bźše rostliny runja staroscźiwej maćerjey wobrěwała a Wanda, bohowka wodow, bźše je w prawym času z wokřewjacej rosu wotcerstwiła a z plódnym dešćom pokrjepiła.

Na swjedźeń pyšeše so dorosćena młodźina z wěncami a kwěćelemi a čehnješe — wjesole sněwy z..nošujo a na dužak piskajo — won na blizku hórku. Tam běchu pacholjo dźeń prjedy šćipy suchelo dejewa přihotowali. Dźensa nětk ze spěšnym khwatkom nakładźechu šćěpowe a zapaliechu jón. Młodźencojo a knježny zestupachu so do koła wokoło šćěpowca, zawdachu sebi rucy, a hdyž plenjonk wysoko blobotaše a palace drjewo najžiwišo praskotaše, potom wobrejwachu swjaty woheń a spěwachu jich najwjeselše pěsnje.

[1] Pr. Hist. S. N. str. 23 a dalše.

(Pokračowanje sćěhuje.)

ša ſ wotpohladom ſo wſy, ſo ludźo ſłónčnje do toho wukaju, ſaj ſo na wſěch rožkach ſakowało. Schtóž je tak khudy a łóſnjſti a powěda tajke njedopokasane wěcy dale, na ſchikład wot bankerotta, tón dyrbjał ſej nětchto na — huby krydnyć, ſo by jemu ſacžekała a wón do khorownje dyrbjał. Tajzy ludźo, pak ſej pomhać njemóža. Mampawa dyrbi ſo jim cžumpać, ſchtož na ſwěcže rjenje njeje. Schto ſo we druhich wſchо wěcži! To wot beſtich Mlynkez ženje wěrić njeſłyšu. Naſch jedyn tola na hłowu klepnyny njeje a wězam hač na dno pohlada. Sčo jenož tróſchku ſkupi, njepopiſcheja ſej nicžo. Schtó wě, kelko pjenjez maja na dani abo w nahajzach ſchowanych. Sčym pſchego prajił, cži ſo ſ nikim njeměnja. Nó, moji ludźičža, to ſcže nětchto nakſeli a druhich wobrěčeli a zyła wſej wo tym powěda. To ſcže tak ſłupi a grawocžiwi a powědacže po tajſich ſtarych kleſtawach dale. Schtó wě, ſchto ſo wſcho pſchečzini. Schto? Ja ſym to teſ wěrił? So ſym dženja rano napiſcheżiwo powědał a w duchu hižom ſadnje pola kupił? To ſym jenož k ſorjej tak ſoby bachtał. Měrił to ženje njeſłym. Naſch jedyn tola na hłowu dyrjeny njeje. Ludźo, wostajcže ſo tajkeho kleſkanja a pſchiſłodźowanja!

Biskop Józef Jurij Strossmayer.

Dnja 4. februara t. l. su Khorwatojo a z nimi cyły **juhoſłowjanski** lud woſławili 114. narodny dźeń swojeho najwjetšeho ženija biskopa J. J. Strossmayera, **jeneho z tych žadnych mužow**, kiž so jenemu ludej **narodži** ſědma za lětſtotki jónu.

Khěžor Franc Józef pomjenowa Strossmayera, potomnika khorwatskeho ſtražowarja z turkowskich mjezow, w lěče 1849 za biskopa w Djakowu na namjet rjekowskeho bana Jelačića, kiž je lěto prjedy wjedł Khorwatow přećiwo Madźaram po woli khěžora, ale přećiwo rozkazam jeho generalow. Strossmayer běše tehdom znaty předar na khěžorskim dworje a docent cyrkwinskeho prawa na Winſkej **universiće**. Wón je hižo při zapokazanju na biskopski ſtoł ſo wuprajił, zo je jeho „Bóh k wulkim wěcam powołał".

K wukonjenju wulkich wěcow měješe Strossmayer wšě trěbne zakłady: wulkeho njebojazneho ducha, złotu dobroćelsku wutrobu, hłuboku nabožnu myſl, zahorjenje za narodnosć a Słowjanſtwo a k tomu najbohatšu diecezu w cyłym juhoſłowjanskim kraju.

Strossmayer je ſo nješto časa też z politiku zaběral. Z Palackým a Riegerom je žadał federativny rakuski ſtat. Hdyž zastupi absolutiſtiska doba rakuskojo politiki, wón swoje mocy wopruje cyrkwi, narodej a Słowjanſtwu. Tu wón dokonja njesmjertne ſkutki.

Strossmayer běše prěni, kiž je spytał ze wšěmi ſrědkami do ſkutka zwjeſć cyrilomethodisku ideju zjednoćenja wšěch Słowjanow w jenej cyrkwi, potajkim zjednoćenje greksko-ortodoksnych z katolikami do jeneje cyrkwje. Wjelehradske zajězdy su pokračowanja w tutym započatym dźěle. Jeho myſl běše: kulturne a politiske zbližeńje Słowjanow přez jednotnu wěru. Hdyž je ruski lud woſławił 900lětny jubilej pokřćenja Rusow, je katolski biskop Strossmayer pósłał zbožopřeće ruskemu ludej. Khěžor jemu to za złe wza, wón pak swoje ſtejniščo wospravni a wosta dale při swojej ideji. Wot bamža Piusa IX. wuskutkowa prěni glagolski (ſtarosłowjanski) [illegible] **a zawjedže słowjansku liturgiju. Sydom razow je přepućował Serbiju a druhe južnoſłowjanske kraje, samo Bołharſku, zo by lud za swoju myſliſchu dobył.** Při tutej ſkładnosći założi prěnju čišćerńju w Cetinje na Čornej Horje.

Strossmayer pomha założić Maćicu Serbsku (juhoſłowjansku) a Maćicu Słowinsku. Krótko po tym bu **założena** też naša Maćica Serbska w Budyšinje po tutym přikładže.

W lěče 1860 założi Strossmayer Juhoſłowjansku akademiju wědomoſtow a wumělſtwa. Před twarjenjom tuteje akademije ſteji dźensa jeho pomnik, kiž zhotowi jeho krajan, ſwětoſławny wumělc Meštrowić.

Dale założi khorwatsku universitu w Zagrjebje a założi fond za medicinsku fakultu, kiž mějoše so pozdźišo wutworić. Wobě wulkej **instituciji je sam ze swojimi ſrědkami** założił a zdźerżał. Při tym je rozmnožował wšelake wjetše a mjeńše fondy za wšelake narodne kulturne a nabožne zaměry.

Hdyž bě z funděrowanjom tutych institucijow hotowy, započa twarić swoju wulkotnu katedralu w Djakowu, kiž nima swojeho runjeca we ſłowjanskim ſwěce. Tutón Boži dom natwari ſam ze swojeje móſnje. Poswjećeny je po nadpiſmiu nad monumentalnym portalom „Zjednoćeństwu cyrkwje". Strossmayer zastupowaše też ideju zjednoćenja anglikanskeje cyrkwje z katolſkej cyrkwju, pozdźišo běše horliwy zastupowař tuteje ideje kardinał Mercier.

Wulkosć a njebojaznosć jeho ducha dopokazuje też jeho wustupowanjo na romſkim koncilu přećiwo postajenju dogma njemylnosco bamža. Jeho rěč, kiž je wo tym na koncilu dźeržał, zbudźi wulku ſensaciju a bu přełožena do wšěch rěcow ſwěta. Přećiwo přiwzaću tutoho dogma wustupi wosebje tohodla, dokelž we tym widźeše najwjetši zadźěwk za wuſkutk swo**jeje ideje zjednoćeństwa cyrkwje.**

Strossmayer je wojowař za zjednoćeństwo Juhoſłowjanow w nabožnym, kulturnym, narodnym a politiſkim zmyſlu. Jeho paſtyrſke listy su z testamentom narodneho programa za južnych Słowjanow. Dźensniše zjednoćenje Juhoſłowjanow běše jeho ideja a narod juhoſłowjanſki z džakom na njeho zaſo a zaſo ſpomina.

Strossmayer běše ſtajnje w dobrym zwiſku z wjednikami wšěch ludow, wosebje pak ſłowjanſkich a mjeješe tež přećelſke počahi z łužiſko-ſerbſkimi wótčincami. Tohodla chcychmy podać ſerbſkemu ludej wobraz tutoho wurjadneho ducha.

Bitwa z cyganami a mjedwjedźami.

Zyganſka zwólſka, **někotrež ſto** wołobow ſyłna, cžehnjesche ſ Kaſſelá po heſſenſkim kraju wjeſ wote wſy a pokiwajwšche tam ſwoje wumělſtwo ſ 25 mjedwjedźami (barami), kiž ſobu wodźeſche. Mjedwjedźe dyrbjachu na wjazy rejować a ſwojim knjeſam pomhać wjeſołowy ſtoł zběrać. Kaž to nětko w tutej wurjadnje krutej ſymje je, ſo pod holym njebjom njeſpodźi nozować. Dotal běchu zyganjo ſe ſwojimi mjedwjedźemi w brožnjach ſpali. Ale też tam bu jim tžěrko ſymna. Woni buchu tohodla nuſowani, ſo ſ mozu do wjeſnych ſtatkow dobyć a w nich pſchenozować.

Tele dny wječor pſchiječahny zyła zwólſka zyganow pſched lětny hoſćenz wſy Gambacha a žadaſche ſebi wot hoſćenzarja, ſo by jim dał pola ſjebje pſchenozować. Hoſćenzař pak ſo ſapowědźi a pokaſa zyganam durje. To jich žałoſnje roſmjerſa a woni ſo na hoſćenzarja roſtrowbichu. Na pſchikas zyganſkeho włodyka (Häuptling) wuczahnychu mužojo kałacže a revolwery a poczachu hoſćenz nadběhowacž, w kotrymž běſche ſo hoſćenzař ſe ſwojej ſwójbu ſaracził. Mjes tym ſo wobydlerjo we ſadwělowanym wobaranju ſ wołmjeſtowym horniſchim połtkom do zyganiſeje zwólſky ſtelachu, poradźi ſo nadběharjam do twarjenja dobyć, hoſćenzarja a jeho ſwójbu ſajeć, wuwjaſacž a do pinzy tyknyć.

S wrótnej ſałkakoſću „dobyczerjo" w hoſćenzu wſchitko do dróbnych kruchow roſbichu. Jako chžydu wjeſnjeho a žandarmoja korczjnarjej ludźom na pomoz pſchiſłuchu, pſchiwjazachu zyganjo ſ khobom ſakhadźaże mjedwjedźe pſchi wrotach hoſćenzoweho dwora, ſo wjeſnjanam njeběſche mózno ko hoſćenzej bližeć. Hakle ſako ſ Marburga nadpadny komando ſchtitarſkeje polizije pſchikhwata, poradźi ſo po horzym wojowanjom ſ dźiwimi mjedwjedźemi zyganow, kiž w hoſćenzu wobſtorkani kejachu, ſajeć a wotwjeſć.

Koncert w Khróšćicach.

Kaž kóždolětnje bórzy po započatku noweho léta tak też létſa zaso přeprosy sebi hoſćenčař knjez J. Wjeńka swojich přećelow z blizka a z daloka na ſwjedžeń a to zańdźenu ſrjedu. Zyma njeběše přewótra a puče běchu wšudźom rjenje wusypane, tuž ſanki a awta přiwjezechu telko hoſći, zo běše žurla hač na poſlednje městno polna, haj ſamo ſtać dyrbjachu někotři. Jako znaješ a lubowař dobreje orchestralneje hudźby překwapi nas zarjadowař kóždy raz na ſwojim domjacym ſwjedženju, kaž jón mjenuje, z wubjernym koncertnym programom a běše k tomu zwował hudźbu II. batl. ſaks. pěš. połka 10 pod nawjedowanjom wyššeho hudźb. mištra knj. A. Käpplera, kotrehož derje znajemy jako wobhladniweho, raznego a zaſo tak měrneho a tak čućiweho dirigenta a jeho hudźbnicy, wſo wupruhowani mužojo, su kaž z nim zrośćeni, kóždy pohib jeho wobliča, jeho kiješka a jeho porſtow namaka ſwój dokładny wumjelſki wuraz w kóždym instrumenće. Tuž ſmě ſo z połnym prawom připóznać, zo běše to wječor wurjadneho hudźbneho wokſrjewjenja a my wſitcy, kotříž tu na wſach nimamy druhdźe tajkeje přiležnoſće, ſmy byli dźakni hoſćo.

Markantny a melodiſki Jungerowy pochod „Swět je tak krasny" jako zawod zaja wšě hudźbne ventile na raz. Maillartowa overtura k operje „Zwónčk cremity" w swojich melodiſkich nježnych a też krutych harmonijach běše kaž pisany kwěćel naletni. Goltermanowe andante z A-moll-koncerta za cello hraješe młody hudźbnik tak nježnje, čućiwje a hładey z přiměrjenym pčewodom, jo jenož tak wobkuzlani te krasne zynki do ſo ſrěbachmy a Beckowe intermezzo „Sněhowki" předſtaji nam w ſwojim brillantnym kabaće wobraz wotućaceje Božeje ſtwórby. Kalmanowe zebrane kusy z operety „Cyrkuſowa pryncesa" poſkičhu wšn jeho ſwojorazan bohatu melodiku, ale też ſpěšnu, dźiwju rythmiku cyrkuſowu. Kaž by wotdychnył a wróćił ſo z cuzeje zemje, zaklinča „Potpurr ſerbſkich ſpěwow" wot Słodońka, z wulkej napjatoſću z čichej ſkedźbnoſću a ze žiwym wjeſelom přijmane — a njeſkóńčne přihłoſowanje wuſkutkowa přidawk a zaſo nješto z naſeje ſerbſkeje domizny: naſu wěčnjo młódnu a luboznu Kocorowu „Meju", haj krasniſo njemóžeše prěni dźeł wuklinčeć.

Puppejowa overtura operety „Banditſke kusy", wo bohatej pisanoſći rjanych twórbow wotewrí druhi dźeł. Klingowa pólka „Złote parle" za dwě trompeje běše zawěſće też parla cyłeho wječora. Zrědka ſmy nješto w tak wubjernej nježnoſći a wurjadnej čiſtoſći wuronjacych zynkow z trompejtow ſłyſ R. Straußowy walčik z operety „Różowy kavalér" wjeſe jeho drje dotal wot nikoho njedocpětu luhor přitulnoſć a wſě lohke nóžki a myſki drje bižom ſo hrajachu. Manfredowy potpuri „Zwukow žołmje předſtaji woprawdźo žołmjace morjo krasnych harmonijow a wuražny wukónc běše Eilenbergowa „Pětrohrodſka jězba na ſanjach" — klinkot, šćerkot, ſpěšnych koni ſtup, ſćowk ſłyſchachmy a w dźiwjej jězbje jědźechmy w duchu přez njeſkóńčnu ruſku krajinu, hač sněh tak hwizdaše a na doho dopěchmy ſkitanej dwór a wrota ſo zaprasnychu. Hobrſki přiklesk wužada hiščo přidawk: markantny, jadriwy pochod.

Facit: Rjany hudźbny wječor, drje tón raz hóle połnoho a raznoho wobſaha (kóždu plapotawu wſak hiſće njepodusy! —), ale też pokazki naſeje hudźby, w přijomnej čopłej žurli, ſpěšna rejka z „Moju" pod elegantnej hudźbu, nadobne poſkičeńki Wjenkec kuchnje a pincy — to njetrjebaš milionar być a móžeš junu wšědny ſtup žiwjenja přetorhnyć a z lubymi znatymi a přećelemi ſo tak prawje zawjeſelić. A ke *lětu, Bóh dał, ſo zańdźemy zaſo!*

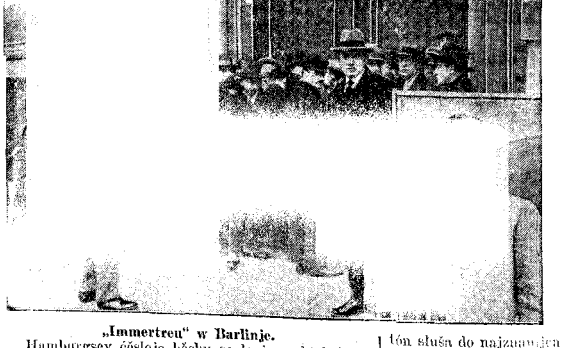

„Immertreu" w Barlinje.

Hamburgſcy čołmjo běchu ſo loni w oktobrje ze ſobuſtawami towařſtwa „Immertreu" do ſelenych pukow dali. Při tom jeneho čołma zarazychu. Tohodla tychle ſobuſtawow wobſkorżichu. Naš wobraz wjedże nas před Barlinſke ſudniſtwo. W nim ſo proces wotměwa. Wobſkorżeni, ſwědkojo a přiſpołuchařjo čakaja před wrotami na puſčenje do ſudniſtwa. Na našim wobrazu z prawicy je prawiznik dr. Alsberg. Tutón ſłuſa do najznaměnitiſchich Barlinſkich prawiznikow. Tutoho ſu ſebi wobſkorżeni, pódla druhich, za ſwojeho zarčžnika najeli.

Sobuſtawy Barlinſkeho towařſtwa „Immertreu" bjeřeđ ſudom. Do hód běchu ſo Hamburgſcy čołmjo a ſobuſtawy towařſtwa „Immertreu" do krwawnych pukow dali Při ſurowej klepancy dwojich zakłachu a třeći njedawno w khorownt na tehdomniše zranjenja wumrě. Sobuſtawy tow. „Immertreu" ſłušeja po prawom do wupluſka wulkeho města a tola we ſwojim towařſtwje ſo prócowachu ſwoje ſobuſtawy na puču porjada zakhować, haj ſamo zmužiće přećiwo rubježnikam a paduchom wojowachu. Někajkeje winy dla běchu ſo z Hamburgſkimi čołmami zwadźili. Ći tež žani poprjancowi njejſu. Na ſudniſtwje jena ſtrona tu druhu jara njewobſkorżowaše, dokelž běchu ſo mjez tym wujednali.

Swójbne powěsće.

Semrjeć: Rudolf Panach, rjadowar na měšćańskim omnibusu w Budyšinje, 23 lět. — Jan Hermann Hensel w Dobruschi, 66 lět. — Hedwiga Teichowa rodź. Sprungkez w Hušwy, 65 lět. — Emilija Berta Gräfina rodź. Wehmeyez w Kamjenzu, 62 lět. — Gustav Dehma, pjekarski mišter w Dažinku, 58 lět. —

Hamtske wozwěsenje z Budyšina.

Zjawne namołwjenje

k wotedaću wojsewjenja pšchemyšlkowskeho dawka, za Ilečerske lěto 1929,

k wotedaću płaczenjow pšchemyšlkowskeho dawka we wokrjesu Budyskeho finanzneho hamta z wuwiazom města Budyšchina.

Dawkowe wojsewjenja sa pšchemyšlkowski dawk maju so w czasu wot 11. hačź 28. februara 1929 wužiwanje pšchedpisane formularaj wotedacź. Formularaj so pola podpisaneje sapisowarskeje wyschnoseje dostacź.

I.

Winowacźi wotedacź wojsewjenje pšchemyšlkowskeho dawki su wschitke wobthodny,

a) kotrychž wunoschje we pšcherešku poslednich tšoch wobthodnych lět 8000 hr. pšchekroczili abo

b) kotrychž wunoschć je na sakładze knihoweho wotsamknjenja dowidźicz abo

c) kotrychž pšchedewsacźel bu k wotedaću dawkoweho wojsewjenja we božebite namołwjeny.

W pšchipadach pod a) a b) wobsteji winowatosć wotedacźa dawkoweho wojsewjenja też tehdy, hdyž so njeje formular pšchipóšłał.

Stu-li někotři pšchedewsacźelo na zjawnym pšchemyšlenje wobdźeleni, dopaha, hdyž jedyn wojsewjenje pšchemyšlkowskeho dawka wotedaja.

Sa někotre zamołstatne pšchemyšlenja zamźneho pšchedewsacźela maju so wožebite dawkowe wojsewjenja wotedacź.

II.

Sa wosoby, kiž sedza pod wothladanjom abo pšchedporučnistwom abo starschiskeje mozu, maju wojsewjenja wothladarjo, pšchedporučnizy abo noscherjo starschiskeje mozy, za juristiske wosoby a zamołstatne dawkej winowate sjednoczenja wosobow kaž też sa wobthodny a zarjadnika spolkow (Körperschaften) zjawneho prawa jich zakonšy zastupjerjo, pšchedsydźa abo wobthodni wjednizy wotedacź.

Schtóž je njepschitomnoseču abo hewak zadźewany wotedacź dawkowe wojsewjenje, może druhim pełnomocnikej k tomu dacź. Pisomna pełnomocnja ma so dawkowemu wojsewjenju pšchipołožicź, njeje-li hižom we aktach finanzneho hamta.

III.

Schtóž postajeny czaš k wotedaću dawkoweho wojsewjenja, k czemuž je winowaty, skomdźi, może so z pjenježnym khłostanjom k wotedaću dawkoweho wojsewjenja měricź, też może so jemu pšchiražit hacź do 10. prozentow postajeneho dawka napołožicź.

IV.

Podwjedźenje abo pospyt podwjedźenja pšchemyšlkowskeho dawka kaž też njerodne pšchedźenja pšcheciwo dawkowym zakonjam (wohroženju dawka) so zhłostaja.

W Budyšinje, 6. februara 1929.

Finanzny hamt.

Zjawne namołwjenje k wotedaću dawkowych wojsewjenjow za nalětnje wobličenje 1929.

Dawkowe wojsewjenja za dołhodny dawk, społkowy dawk (Körperschaftssteuer) a wobrotny dawk maju so we czasu wot **11. hačź 28. maleho rožka 1929** z wužiwanjom pšchedpisanych formularow wotedacź. Dawkowarjo, kotrjuž winowacźi wojsewjenje wotedacź, su wot finanzneho hamta formular pšchipóšłany dostali. Winowatosć k wotedaću dawkoweho wojsewjenja, kiž ho zakonjuje na zakonje wo dołhodnym, społkownym a wobrotnym dawku, teju, hdyž ho formular njeje pšchipóšłał, wostanje. Winowacźi, kotrymž ho formularaj k wojsewjenju njejsu hacź do 10. februara pšchipóšłałe, maju je zebi z finanzneho hamta zadacź.

W Budyšinje, w maleym rožku 1929.

Finanzny hamt.

S dźensnišim dnjom buchu tón sa město Budyšchin a) knjes prawny agent Jan Arnošt Koban w Budyšchinje, na Kaeublerkej drohi čo. 6 — telefon čo. 2814 — jako lokalny sudnik a

b) knjes prawny agent Richard Kutschka w Budyšchinje na Nowych hrjebjach čo. 5 — telefon čo. 2177 — jako lokalny zastupnik

sapokazanaj. — Runo njeju wukonjeja hišcze sudniske słužby knjeza:

a) pšcheňadźowar Korla Weigelt w Budyšchinje,
b) pšchekupc Gusta Adolf Christoph w Budyšchinje,
c) pšchekupc Korla Adolf Hilbenz w Budyšchinje.

W Budyšchinje, 5. maleho rožka 1929.

Hamtske sudnistwo w Budyšchinje.

Zastajenje pruda.

We wokrjesu Radwoš, Měrkow, Lutowe a Kamjenej dyrbi so **njedźelu 10. februara 1929 wot 9 hač do wokolo 15 hadź.** ważnych dźełow dla pruda zastajić.

Direkcija měrčanskeje milinafnje.

Hospodarski rozhlad.

Hodźin 9. maleho rožka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk złotych	47,375
1 jendźelski punt .	20,447	100 čěskosł. krónow .	12,462
100 šwajc. frankow .	80,99	100 franc. frankow .	16,45

Barlinska bursa měsečne wczera mérne wiki. Kursy efektow běchu skrućene a na konzu bursy wostupowachu. Na wikach z dołhonymi a rentowymi sliežinami běchu kursy sešłabjene.

Produktowe wiki sapisowachu wczera sašo sešłabjenje wobrota a płaczišnow. Žito je drje na wikach žadne a tola kupcy njemóža je po tunim wodowym puću hale filacź. Réši a kanale su samierznene. Rožka a maleńki jeczmjeń běschtaj sašo zeutnaž wo 5 pj. tuńschaj. Zentnaž płaczesche wczera

w Barlinje:

pšcheňcy 10,65—10,75 hr., rožki 10,20 hr. hacź 10,25 hr., jeczmjenja nalětnjeho hr. 10,90—11,50 hr., nalymikeho 9,60 hacź 10,10 hr., wowša 10—10,30 hr.

w termijnowym wikowanju:

za měrzc: pšcheňcy 11,47½—11,50 hr., a rožki 11,06¼ hr., wowša 11,02½ hacź 11,05 hr.,

za meju: pšcheňcy 11,90 hr., rožki pak 11,52½ hr., wowša 11,57½ hr.

za julij: pšcheňcy 12,35—12,38¾ hr., rožki 11,57½—11,60 hr., wowša 11 hr.

w Drježdźanach (sanźenju póndźelu):

pšcheňcy 10,65—10,90 hr. (10,80—11,05 hriwnow),

rožki 10,30—10,55 hr. (10,45—10,70 hr.),

jeczmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,75—12,40 hr.),

jeczmjenja nalymikeho 10,50—11,00 hr., 10,50—11,25 hr.),

wowša 10,65—10,90 hr. (10,75—11 hr.),

w Sprjewzu:

pšcheňcy 10—10,50 hr., rožki 10—10,30 hriwnow, jeczmjenja nalětnjeho 10,30 hacź 11,50 hr., wowša 10—10,40 hr.

butra 4—4,60 hr., joja 15—18 pjenjezkow.

Pšchisłatcja:

Holzu do domu, Ew. towaršchowna, Schütz w Rišku.
„ Seifert, rěznik w Hródku, Drježdźanska drohi 46.
„ Reißowa w Kamjenzu na Bautzner drohi 120.
„ Rothowa, rěsnikowa we Wojerezach.
„ na Bismarckowu hasu 61.

Wuczahnizu **konturstu a wuczanu kontorsiku**, Mäder a Co w Rišku.

Na pšchedań:

Wobjek konfirmandšti a šmykingti, Melcher a Lyn we Budyšchinje, Drjewowe wiki.

Ssunio dźeczelowe, Lahode w Kanczach pola Bikopic.

Klido w Budyšchinje, Schäfferowa hasa 26II n. l.

Wol młody do zahanja, we Wuježku 13 pola Bukeč.

Kachle hlinjane, w Hródku, Hrodowska hasa 3 a na Barschezowskej drohi 16t na prawo.

Na pšchenajerje:

Rěsnistwo w Budyšchinje, poschicźenja pod 1000 na Kamenzer Tageblatt.

Sundiszu na pšchesadźowanje pónd'elu 11. maleho rožka 1929:

we Wojerezach dop. w 10 hodź. w hoschczenzu „K městej Drježdźany: wšo, dešowany a njedźelski; aktowy kamor, liczenski a pisański stroj,

w Płaczźanach w Schlenkrichej hoschczenzu dop. w 11 hodź.: sofa, klamarski kamor a wolca,

w Kosinje pschip. w 1 hodź. we hoschczenzu: kóń a krowa,

w Kulowje w hoschczenzu „K 3 krónam" pop. w 4 hodź.: meble, žonjace a muzace koło, schijaza maschina, gramofon, žonjace a muzace schaty, ložowe płachty.

Škrowe dźensa.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: **Wiki wosłanu měrne pschi dotalnych placźišnach.**

Dop. 3/12 hodź.: **Kaj psched hodźinu.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	8. 2.	7. 2.		8. 2.	7. 2.
pšenica	213-215	214-215	sumy	21-23,00	21-23,00
rožka	204-207	205-206	woka	26-28,00	26-28,00
nal. jeczmjeń	218-231	218-231	módre łupiny	15-16,50	15-16,5
naz. jeczmjeń	192-202	192-202	žolte łupiny	19-20	19-20
wowsa	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps. wosušk	20-21,80	20-20,80
pšešć muka	26-29,50	26-29,75	lany wosušk	24-25,20	25-25,20
rožana muka	27-29,25	27-29,50	koen melasa	—	—
os. wotruby	15,25	15,25	bérnč. kruški	18-19,00	19-19,2
rožane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane synjo	—	—	rožana sloma	1,15-1,30	1,10-1,15
hróch	40-46,00	40-46,00	pšešć „	1,05-1,25	1,05-1,25
raps	—	—	wowsana „	1,3-1,4	1,35-1,5
pjeluski	22-24,00	22-24,00	jačna „	1,15-1,25	1,15-1,20

Płaćizny różneho skotu na Barliuskich skótnych wikach.

8. februara 1929 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje

Woły: 278.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše różneje hódnosće hač do 6 lět	56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—51
Mjenje picowane wšěch starobow	36—44

Rykli: 393

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše różneje hódnosće	51—54
Połnomjasne młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—46
Špatne	40—43

Jałojcy a krawy: 955.

Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše różneje hódnosće	42—44
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše różneje hódnosće hač do 7 lět	30—38
Starše wukormjene krawy a derje wuwite młódše krawy a jałojcy	24—28
Derje picowane krawy a mjenje picowane jałojcy	20—22
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2690.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	70—79
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	58—68
Špatne (4.)	45—55

Wowcy: 3860.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—68
Starše wukormjene (2.)	58—63
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—56

Swinje: 2340.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	76—77
Wukormjene	75—77
Mjasne	73—75
Špatne	71—73
Rancy a kundrosy	70—72

Drježdźańska burza (8 II.).

Pšenica	213-213.	běrnjace kruški	22,00-22,2(
rožka	209-214	pšenč. wotruby	14,80-15,0(
nalětni jeczmjeń	230-242	ržane wotruby	14,60-15,6(
nazymsk. jeczmjeń	210-220	pšešna muka	41,00-42,50
wows	213 218	ržana muka	32,00-33,00
čerwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluski	-
kukurica (Mais)	238 239	hróch	-
suche truhančki	15 15,60	cokrowe truh.	-

Wične płaćizny w Budyšinje.

9. februara 1929.

Wše płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,20	10,40
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,20
Jeczmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	10,00	12,00
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš dźelb.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,20	4,60
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,80	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,20	2,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšešna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rżana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšešne wotruby	50 „	7,75	8,00
Rżane wotruby	50 „	8,00	8,25
Joja	1 štk.	0,16	0,18
Prosata 304 štuk	1 štk.	15,00	30,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

9. februara 1929 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny su po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze miso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Celace miso	1 „	2,40	2,60
Skopjace miso	1 „	2,40	2,80
Swiniace miso	1 „	2,20	2,80
Tukrainy swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšešna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rais	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,55	1,80
Sušeny połč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Joja	1 štuka	0,15	0,19
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjenite wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Hornja Hórka. „Łužica“ zmóje njedźelu pop. w 3 hodź. 17. februara w Nowakec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho je, zo přińdźe. Hosćo su lubje witani.

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna“ ma njedźelu 17. februara wječor 1/8 hodź. pola Mjenec swoju 1. hlownu zhromadźiznu. Přednošk je předlubjeny. Sobustawy chcyli so połnoličnje zeńć. Hosćo, su lubje witani. Předsydstwo.

„Nawječorny wokrjes Sokol“ ma pjatk 15. II. 29 wječor 1/8 hodź. w Pančicach zhromadny zwučowanje. Přińdźće wšitcy. Wotrj. načolnik.

Serbske blido Cornobóh zeńdźe so 12. mal. rózka (póstnicy) wječor 1/8 hodź. na Cornobohu. Poswječimy khorhoj. Změjemy jara ważne rozpominanje. Woteńdźemy w 6 hodź. z Bukec. 1. blidnik.

Sernjany. Ralbičanska jednota Sokol wospjetuje po wjackróćnym žadanju njedźelu 10. februara w Sernjanskim hosćencu rjane dźiwadło „Róža Jědlowska“. Započatk 1/8 hodź. Žurla budźe derje wutrobnjena. Wšitkich Serbow wutrobnje přeprošuje.

Serbja w Drježdźanach so wutrobnje na serbske komše njedźelu 17. II. 29 rano we 8 hodź. do kapale w Taschenbergpalais přeprošuja. Přiležnosć k spowědźi wot 7 hodź.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Mnóšcy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa Jan Arnošt Smoler. Wšě župje přizamknjene towarstwa maju, po krutym postajenju posl. předsydstwowneje a wuhěrkoweje zhromadźizny župy, zapis swojich sobustawow (z dosp. adresu) hač do kónc tuteho měsaca porjadnje wotedać na župneho předsydu abo zapósłać na „Sekretariat Domowiny“ Serb. Dom. Dale krute zorganizowanje župy sebi to wužada. Župne předs.

Jednota Sokol.

Wjac mloka! Wjac tuka! Wjac mjasa!

Podawańska analyza: 17,29% proteina a tuka (24,34% proteina, 6,95% tuk), 31,68% poživ. běłka 71,66% škob hódnoty

Zarućena analyza w přerězku: 28-40% proteina a tuka (32-33% proteina, 6-7% tuka), 28-30% poživ. běłka 69-72% škrobowe hódnoty

Šesćdźělbna měšana pica

z wolijowych wosuškow bjez melasy

Najlěpši wudźěłk němskeho picoweho přemysła. Njewobkrućimy to jenož, ale też dopokazamy, přełoż **dwanaće stow** wikowarj. a družstw. předawaju na něhdźe **tśicet tysac** ratarjow jako spokojnych wotběrjarjow a ći picuja něhdźe **śtyrista tysac** krutwow z dejwospěchowacej picu „Weiße Fahne“ z wulkim wuspěchom.

Pospyt budźe też was přeswědčić, zo z wuživanjom dejwospěchowacej picy „Weiße Fahne“ so skotarstwo wupłaći!

Gustav Bombach

W Kamjencu Telefon Kamjenc 91 a 2

W Kubšicach Telefon Pomorc 206

Walter Rinnelt

na Kamjenskim hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony“

wosobny frizér za knježow, knježny a knjenje

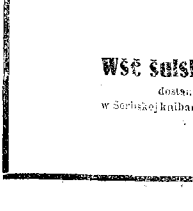

zbohowja wšě wlosowe dźěła, kaž wotfihanje po wašim bubikopu a pažkim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toaletowych twórow. / Přiwobrjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow. Najpřiměrniše a porjadne postužnje —

Woschity dom cigarow a cigaretow

Wšě šulske knihi

dostanjeće w Serbskej kniharni w Budyšinje

Mitteldeutsche Organisations-

Akt.-Ges. Leipzig

Wokrjesna direkcija w Budyšinje

na Mołtkowej drozy 6 Telefon 3642

přizamknj. wotnožka Algem. Treuhand A.-G. Leipzig

Hypothekowe kredity

Financěrowanja Saněrowanja Kupjenje a předawanje ležownosćow

Přijimanje **privatnych pjenjez** k wupožčenju na prěnje hypotheki

Njećrjeba so doprědka płacić

Syrokisały amoniak kaž wšě **dusyk. hnojidła 42% kali, kainit wapno portlandski cement skótne korta hornowcowe roły** po wšěch wulkosćach a wšu picu też k wumjenjenju na rožku poručuje

Pětr Kral

w Rakecach

Telefon Njeswačidło 83

Pytam k 1. 4. spušćomnu, solidnu a čistu, nic niže 19—20 lět staru

domjacu holcu

kiž něšto wo warjenju rozumi • Poskić. pod „P 6“ na wud. „S. Now.“

Młoda dójna **kruwa** na předań **w Lipiču 28**

Wšě družiny knjejidłow na stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Woschity wobkhod za **nawočnicy, šćiparje,** (Kiemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist nowočasnoje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hośic hasy (Nowotwać khorobn. kasy)

Dla skhorjenja nětšoješe pytam k 15. febr. pilnu

domjacu holcu

Kłobukowy wobkhod

Rostock, na Seminarskej hasy

Ma so přeswědčić njedźelu dopołdnja wot 11—12 hodź.

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotplaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenjeznych należnosćach a sudnišćach wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 3636

Šwajcarska Lactina

znamka „Anker“

hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju ćelatow a prosatow.

5 kg	4.—	hr. daju	80	Liter	Lactina-mloko
10 „	7.50	„ „	160	„	„ „
25 „	17.50	„ „	400	„	„ „
50 „	35.—	„ „	800	„	„ „

poručuje

Žitny dom w Kamjencu

Kupuje

Časniki

pola

Kokša w Njeswačidle

Wuporjedźerńja

Nawěšćiki přinjesu wužitk!

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldskej hasy a při Mjas. jatkach. Tel. 2403

Kedźbu ratarjo!

Dostanu za februar, měrc, hapreleju a meju wjac wagonow

original-Chile-salpeter

Wopřija: wok. 95-98% salpeter=wok. 16% dusyka

Chilesalpeter běše do wójny, kaž je znate, najlěpše a najbóle wupruhowane nalěćowe hnojidło, dokelž wopřija wjele jeda a kalka. Přijimuju hižom nětk skazanki a na přeće podawam też płaćizny

Albert Paasz

Kamjenc Tel. 24 a Halštrow, Tel. 1

Jako najrjeńši a dopomnjeński

jubilejny dar

za naše serbske towarstwa je

serbska kniha

a d o w o b r a z

Dwójne dary so rad wumjenja

Skład ma Serbska kniharnja w Budyšinje

Wšě wobuća a **wuporjedźenja wobućow spěšnje**

dorje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Divan-přikrywy předłohi za ložo běhače z tkanin tkaniny za poćehnjenje meblow dekoracijske tkaniny we wšěch płaćiznach

Otto König w Budyšinje při Miłoćanskich wrotach 3 (Ludwigstor 3)

Zwólniwcho, synchu **kowarskeho wučobnika** pyta

Paul Mička w Pomorcach.

Hnydom, abo pozdźišo **pydarm** spušćomneho **sahajskeho pohonča** kiž też cyle ratarske dźěło rozumi.

Bliže zhonić w S. N.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Drjewowa aukcija.

Stwórtk 14. februara dop. w 11 hodź. budźa so na Łomšanskich honach, při puću z Łomska do Kuriśa

wokolo 150 losow stejaceho khójnoweho wužitkneho a palneho drjewa

k samopuščenju na přesadźowanje předawać. Dobre wotwołenje.

Wobsedźer.

Póndźelu připołdnju w 1 hodź. předawam wokolo **60 losow**

stejaceho palneho drjewa

Zetkanje při Trupinanskim puńiku při starej dróze.

Paul Wjaslawk, kubleř w Konjecach.

Přesadźowanje palneho drjewa na Kupojanskim reverje.

Póndźelu 11. februara 1929 budźa so při Komorow-Kupojanskej dróze a w blizkosći ryćerkubła nastajene:

165 twjerdych dołhich hromadow
35 rm twjerd. palneho šćěpow
13 „ „ kulichow
5 „ šmrěk.
40 „ „ palneje walčiny

pod prjedy so wozjewjenymi wumjenjenjemi za hotowe płaćizny na přesadźowanje předawać. Dobre wotwołenje! Zetkanje dop. 1/2 10 hodź. w Kontorowskim hosćencu.

Kupjawske hajniske zarjadnistwo.

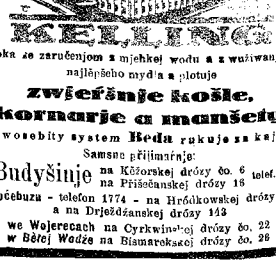

płoka ze zarućenjom z mjehkej wodu a z wuživanjom najlěpšeho mydła a plotuje

zwěrśnje košle, kornarje a manšety

mój wosebity system **Beda** rukuja za kajkosć

Samsne přiwzamnjenje:

w Budyšinje na Kóžorskej dróży čo. 6 telef. 3648 na Přiśěcanskej dróży 18

w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hrólkowskej dróży čo 4 a na Drježdźanskej dróży 143

we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22

w Bětej Wodze na Bismarckowskej dróży čo. 26

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 35 — Budyšin — Pónjdźelu, 11. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 80

Za nowočiny, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so zapłaca narańšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy a z rjadka płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje a z

Prócowanja wo wutworjenje wulkeje koalicije so teź w Pruskej rozbiłe.

Němska ludowa strona žehi žada, so byschtej ju jej, kaž hižo w němskim knježerstwje, teź w pruskim knježerstwje dwě ministerstwje měrnje pschewostajitej. W pjatkownym jednanju ju słónčnje sastupjerjo knježerstwowych stronow w pruskim sejmje němskej ludowej stronje jene ministerske hyzko poskićili. S tym pak ju sastupjer němskeje ludoweje strony njeje spokojił. Dalšne jednanje je ju njemjeźty czaj wotstorczyło.

Biezdźełosć přiběra.

Bjesdźełosć je dla nětčišcheje žurowneje symy dźeń a wjetscha. Budyšk a Drježdźanki dźełowny hamt wosfejowataj, so liczbo dźełopytarjow wschodnje rosće. W Budyškim wokrjesu je w januarje liczba dźełonjemjerjow wo 1586 pschibyła. Kónc januara je ju w Budyškim wokrjesu 9222 dźełonjemjerjow podpjerało. To je wjacy dyžli schešcz procentow zylkeho wobydlerstwa.

W Drježdźanskim wokrjesu je ju liczba dźełodawarjow wo 1509 powjetschika a tu khwilu 44 570 wucźinja.

Strajk w rańschosakskej textilnej industriji ju słóncził.

Pola V. G. Großmannej firmy w Großröhrsdorfu je strajkowacy dźeł dźełacźerjow wobjamknył, ko k dźełu wróczeć. Dźeło je ju dźenja sajo sapocźało. S tym ju ju wschě strajki w rańschosakskej industriji słónczile.

Strajk personala Lipsčanskeje dróhowe je železnicy so skónčił.

Strajk personala Lipsčanskeje dróhowe je železniży je ju sobotu słóncził. Nošrikazy wušud murunazeho wubjerka běchu strajkowarjo a dźełodawarjo wotpokasali. Pschi posdźišchim jednanju pak je ju dojednanje dozpiło, so ju msda technišcheho personala w pschesijenoscźi je mjdowym dojednanjom, w Drježdźanach sa gmejnskich dźełacźerjow wobjamknjenym, wot 1. februara wo 6 pjenjezkow a wot 1. oktobra hišcze wo 1 pjenjezk powjetschi. Tole dojednanje ju sobotu dźełacźerjo dźełacźerjow je 459 hłosami pschećiwo 304 hłosam pschijeli. Wothłosowanje mjes jźdnym personalom je toborunja wjetschinu sa Drježdźanske mjdowne dojednanje pschinjeło. Wot njedźele ju po dróhowej železniży sajo po jźdnym planje jźdźi.

Khrypa mjez wobsadźeńskim wójskom.

Khrypa, kotraj je ju w Porheinskej a Pfalzy kulnje rosćerła, je po rosprawje francozowskeho wójnskeho ministerstwa wjele wojakow wobsadźeńskeho wójska napadła. Mjes Bandowskej wobsadku je dźesacz wojakow na nju wumrjeło. Wójnski minister Painleve je generalneho inspektera sanitetneho korpja do wobsadźeneho němskeho kraja pósłał, so by khorownje wopytał, a nusne naprawy cźinił.

Započatk konferency wěcywustojnych za wójnske wolkodźenje.

Wschitcy wězywustojni reparazijskeje konferency ju pjatk wjecźor do Parisa pschijeli. Ssobotu ju ju w Frazowskej Sanzy seschli, so bychu ju wotschkodźenjske prašenje rosprajtle.

Ssobotu ju wězywustojni Americzana Owena Youngza ta pschedźydu kommisije wuswolili. Generał Coolidge je do tejele wálby zwolił, dokelž je Young privatny muž a polwjerdźenja amerikanskeho knježerstwa njepotrjeba. Tohodla amerikanske knježerstwo pschecźiwo tomu nima žanych wobmyślenjow, so Young pschedźydstwo pschewsmje.

Deputěrtska komora je Poincareowu politiku w Elsašu słowalita.

Po tśinjedźelskej debacźe wo Elsašu je deputěrtska komora resoluziju pschijała, w kotrejž parlament swoje dowěrjenje do patriotiskma a do sacźuczja pschiškuschenja Elsaša a Lothringskeje k jenotnej a njerozdźělenej republiki wupraja. Resoluzija je ju je 461 pschecźiwo 17 hłosam pschijała.

Primo de Rivera pessimismus zakázuje.

Schpanske knježerstwo je předowazy wukas wudało: Pschi składnosći spytanych njemčerow w poslednim czasu je ju pokasało, so je sjawne mjenjenje sacźišchej dołoło, so njeje na dobrahoze waschnje psched ludźimi schkitane, kotśij njesboże sa kraj do předka prajachu a mějachu wuzdaze rěcze. Diktatura by bojasna była, hdy by tajku natykowazu khorosćej dale cźerpiła. Wotbeže sastojnizy w statnej służbje ju wjele kleho sawinowali. Se sajećom ju hrohy, schtóz na sjawnym mětnje njesboże sa kraj do předka praji abo na schkhodźoze waschnje ministrow a wupkoe wyschnosće kritizuje. Wschě ministerstwa maju sapiś ſ mjenami wschitkich sastojnikow ſ pschisporunjenjom wo khmanosći, dźeławosći a politiskim stejischczu. (Kaž je znate, móża ju wot nětka wschitcy sastojnizy hnydom se służby puschczeć, kotśij ju sjawnje jako njepschećelźo nětczišcheho knježerstwa wusnawaju.)

Towarstwa sojalneho abo towarschneho charakteru, we kotrychž ju wo politizy rěczi, dyrbja ju rozpuschczeć. Pschedbydźo towarstwow, w kotrychž knježerstwu njepschećelšći duch knježi, dyrbja ju wotstadźeć; jeli ju spjećowny duch njepopuschći, dyrbi ju towarstwo rozpuschczeć. We pišarńach wobydlerskeje woboty a w patriotiskim sjednoczenstwje ju na podłožku wupraj enjow sobustawow abo pschiwiškowarjow sapiś wschitkich tych wsedże, kotśij ju na knježerstwo pschitkodźeja a lud demoralisuja. Po žadanju ju tele sapiśy, jeli so je trjeba, wyschnosćami wudadźa. Ministerstwo snutskownych naležnosćow pschisłodźerjow a schćuwajwych pessimistow ſ jatbu po 1 hač 14 dnjow a se 2500 pesetami pjenjezneje pokuty potkłosta a jich, kdy by nusne było, psched sud stajiš. We druhich pschepadźenjach a jich potkłostanju ministerska rada rosśudi, pschecźiwo kotrejež rosśudam ju njehodźi powołaś.

Měsac łastwa za dr. Valeru.

Dr. Valeru, wjednika iriskich republikanow, kotśij chcźeja Irsku wot Jendźelskeje wottorhnyć, ju ſ Irskeje wupokasali. Njedźiwajcy teho bź ju wón do Irskeje wróćił, so by ju pschi wotewrjenju basara Galiskeje ligi w Belfaſu wobdźělił. Polizija je jeho sajała a k jastwu na jedyn měsac sasudźiła.

Policajske zatrašenje w Litwje.

S Kowna wo skandalownym podawku powědźa, kotryž w tamnišcich politiskich kruhach wulke dźiwanje thudźuje. Hłowny redaktor cźasopisa „Jaunymas", ludowo-sozialistiski nowinar K. J. Beleykas, je ju na ministerskeho presidenta Woldemarasa wobrośił a jemu we wobschérnym wopomnjeńskim spisu wobšérnźy pschećiwo politiskej policiji podał. Po tym je schef litelskeje politiskeje policije, Starkus, spytał, nowinarja ſ hrožejenom a nuczenjom nusowacź, so by tajnej policiji jako cźuschlak służił a wobježe wo wotmyślenjach a cźinach žiwoje žamknje strony ludowych sozialistow cźuschčerske powěsće podawał. Jemu ju ta to móz pjenjes lubjesche.

Dźeje dyžli dwaj měsaj ju tele satrašchaze posnyty policajskeho schefa trafe. Dokelž pak ju Beleykas sapowědźi, jako policajski cźuschlak służiłz, hrožachu jemu ſ wobšérdźbu dla „antistatneje agitacije", schtóz by jemu schiju swinyło. Policajski schef žiwoje hroženje sa pad pokyli, so by nowinar něchto wo zyłej naležnosći słyschećej dał. Skónčnje pak Beleykas njemóžesche cźuschći, kotryž na njeho tłoczeše, dłeje snjeć, a ko k sadźerkowanej krućeli rosśudźi, Woldemarasej famenu wo k njebju wołazych wobstejnosćach rosprawu podaz.

Wotpišma Woldemarasej wotedateho spisa ju ju wschěm nawjedowazym politikam w Kownje pósłałe. Wojerska nowinka zensura pak wšo žaneho słowcźka wo tym do sjawnosće njepuschći.

Ruske wupředawanje.

Ruske knježerstwo je sa pak miliardy rublow 90 konzejsijow wutkajanam wudźěliło. Ruska pjenjezy trjeba, a tohodla je tole pschedacze konzejsijow srozumiecź. Njedźiwajcy teho wona ja komunistiski stat tola nješchto druhe wosnamjenja, dyžli sa kapitalistiski. Dla kommunalnych pschedewsacźow ju we wjele kulturnych statach wadźa. Sajim privatneho kapitala kommunalnym wodowodam, milinarnjam a dróhowym železnizam w jawitnej konkurrenzy nayschcźerjo stej. To je słónčnje srozumiecź. Když pak kommunistiske knježerstwo tajke pschedewsacźa privatnemu kapitalej pschedawa, ma to swój wosebity pschisrjód. We Moskwje ju podsemnu železnizu, w městach pschi Cźornym morju elektriske železnizy, w 16 druhich městach plumatnje a milinarnje njeje ju nikomu na wukraju pschenajeli. Město so by ruske knježerstwo privatnu industriju sozialisowało, kaž by ju to dyrbjało po kommunistiskim programje hosć, wono jo zalne pschedewsacźa privatnje. Niczo jasnischeho njedopokasuje, so ju kommunistiski system njemóże na dłeschi cźaj dźerzeć, dyžli pschenajeze kommunalnych pschedewsacźow na wukrajnych pjenjezníkow. W druhich krajach wschak ju podobne wěcy nasbonili. Hdźež ju kommunistojo wjetschinu w měscheczanskim sarjadnistwje dostali, dyrbjachu teź sarjadnistwo kommunalnych dźełarnjow pschewsacź. Potom ju husto nuzowani byli, w sajimje wunoschnosće twóje dźełarnjow njedźiwajcy protestowe pschetrjebarjow płacźiznu wyšoko dźerzeć abo je powyschiś.

Nowe lépšiny za ruskich ratarjow.

Ruske knježerstwo je wobsamkło, so ma ju ratarjam kotśij wjacy polow, dyžli dotal, je žitom pobyja, dalsk knižicź. 35 procentam małych ratarjow je ju hižo dalsk spuschćeł, dokelž jón njemóžachu saplacźicź. Pschi dotalnej kommunistiskej politiji pschecźiwno ratarjam wunoschk žita ſ tóždym létom bóle wotebrałsche. Létha ju ju do njedobkakonje žita za wobydlerjow městow khlébowe knižki, ſ kotrymiž ju tóždej wołobje khleb pschidźěkuje, sawiedł.

Wójnu tamacy pakt so w Moskwje podpisał.

W ludowym kommijarjatu za swonkowne naležnosće je ju njedźelu protokoll podpisał ſ kotrymž Kellogowy wójnu tamacy pakt mjes Ruskej, Pólskej, Rumunskej, Estonskej a Lotyskej doczaknje do płacźiwosće stupi.

Njemcźi w Bombayu.

Njemčery mjes hindami a Pathanami ju sa pjatk wjecźor w Bombayu w Indiskej znowa sapocźałe, hdyž hirdejo spytachu, ju i mogu do někotrych mošcheow dobrjeć. So bychu ju wjeścźili, Pathanojo někotre hinduske temple nadběhachu. Hnydom pschihwatawschi, ju wojazy podarmo prózowachu, cźrjódy ſ bajonetom rozepnjacź a běchu słónčnje nuzowani, do rosnjendrjenych ludźi tśelecź. Hdźe posłoe njeczor ju wojakam poradźi, najwótrischo postupujo birzłow smjerowacź.

Měrnischcze elementy w Bombayu ju někotre prózuja, so bychu swadnyj pschestali wojowacź. Dźo ju ju někotre shromadźizny pod holym njebjom wotmětc, to kotrychž rěcźnjazy posłuchacz napominachu, so bychu ju dalschego wadźenja wostajili a so bychu ju hindojo a muhamedanoja snjeźli.

*

Reuterez powěsćerja wo poslednich njemčerach we Bombayu powě: Pjatk wjecźor ju w Bombayu znowa njemčery wudyrile, hdyž ju powěsće rosšćerichu, so je ju mjes hindami a muhamedanami wobsamknjenym pschimjer kłamał. K nasłyschnjesam hnydom na 12 městach dóšło. Jenotlive cźrjódy hindom a muhamedanow nadpadowachu a njeprinilnje pschećerjećhowachu. Wjele ludźi je ju jabło, a khorownje ju je ſranjenymi pschepjelnjene. Najwjazy woporow je ju ſ nožemi a kakazemi ſranilo. Sstyrie wojerske wotdźělenja w panzerowanych automobilach po městowych dźelach, w kotrychž ju wojowasche, jźdźachu. Wjazy kroć dyrbjachu do nadpadowazych cźrjódow tśelecź. Nakonjnosće ju w pósdnich wjecźornych hodźinach pupnschcźe, njedźiwajcy teho pak ju w někotrych městowych dźelach hindojo a muhamedanoju we wulkim rosharjenju.

Nowe posunjanje Wahabitow do Iraka.

Hedźajske knježerstwo w Bagdadu (w Arabskej) je pawjeźej dokłało, so Wahabitojo pschecźiwo Irakej cźahnu, haczrunje ju sandźeny tydźeń jendźelske létadła bomby mjetaju wulkich cźrjódow znjebjenych Wahabitow rosehnałe. Wahabitojo ju 40 kilometrow ſ pokonju wot Sobeika shromadźija. Pschedwójsko ju hižo irakiskej mjeju bliž. Jendźelske létadła a wotdźělenja wojakow ju ju k mjeju wotpósłałe, a namjejnym splahom w Iraku je ju pschikałało, so bychu ju do smutskowneho kraja pschepudnyli.

Amerikanske bronjenje na morju.

Sakuń wo twarje pjatnaće 10 000 tunowskich tschižakow a jeneje letadłowe łódje je ło po pschijeczu we senatu a representantiskim domje presidentej Coolidgej k podpißanju pschedpokoji. Pryedy hacź ło president k tomu rozhodnył, wón wyšokosć wudawkow swojej budżetowej kenzliji a ministerstwu wójnskeho łódźstwa pruhowaćda.

Representantiski dom dom je pjatk w pósdnich wjeczornych hodźinach wudałki za wójnske łódźstwo we wyšokosći 317 miljonow dollarow pschijwolił.

Attentat na mexikanskeho presidenta.

Njedźelu rano je ło na żelesniski cźah, s kotrymż ło president Portes Gil wjeleschе, dynamitowy attentat skucził. President, na kotrehoż bę attentat wotmerjeny, je njezranjeny wostał. Też żeleśniski wóz, w kotrymż ło wón wjeleschе, ło njewobschkodźił, njes tym so ło dwaj brunhaj waggonaj a lokomotiwa s kolijow wjerhnychu. Jedyn tepjek pschi tym żiwjenje słubi.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 11. mak. rózka. 1929.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano barometer 750, hygrometer —10, thermometer w nozy 33. — Ssibirska kschipjenża je ło sašo nad naschimi stronami rospuschczíła. Hdyż zobotu syma trochu popuschczi, nam bę, kaž by k nowemu nadběhej a wotmachej mozy hromadźika. S njewurjeklliwej żurowoscżu je ło sašo kotma tschetkanzy, s Ruskej ło pschiwalowaza, psched nami wuskinyła. Wczera rano mérjachmy na wšach psches 30 stop. symy a dźenja rano 32—33 stopjenkow. Pschi tym njeje žanych wuhladow, so rucże popuschczi. Hačkuli je wo połnozy niżiny nimo cźahnu a s wjeckora Europy niżiny leża, wobtrajenże nasche wjedro pschezo hischcże symu wyschina nad Ruskej. S tutoho kuta duja lodoste wétry. W rańschej Němskej mérjachu pošledniu nóz 34—36 stop. symy a w Wólšej hacź bo 40 stopjenkow. Syma wjele wadźi. Sčawny wobkhod, wožebje rano, je nimale wjasmy. Rańschi pótkowy awto s Minakała wczera rano sčuka njewobkhadźeschе. Dźenja rano mjesche nędźe 2 hodź. sapoldźenja. Wolli w motorach samjerjnje a motor njesałkoczi. Dyrbja ł horjez wodu a druhim hrězom motor rostawacź. Ssobotu wjeczor bě ł Budyschina to Wjeże Wody wobkhadźany awto nędźe do pschěrowa sałkł. Podarmo puczowazy pschi żurowej tschetkanzy na jeho pschikhad cźakachu. — Tutsche wutoru su lube póstowy. Błónckko 7,25 hodźin sthadża a ło 5.04 hodźin thowa. Měsnackk dop. 8,50 hodźin sthadża a ło wjeczor 3,20 hodźin thowa.

— **Radwpodawanske hodźiny za maczerje** wupadnu tutsche popołdnju symy dla w Barcze a Zajeży pola Nieżwaczidła.

— **Norwa namakana.** Ssobotu rano kobuwobwhdźeło 65lětnu żonu w jeje bydlenju na Dornichnablu morwu namakachu. Pschicżina żmjercze njeje hischcże dospołnje wujasnjena. Kriminalna polizija je ł trěbnym pschepytowanjom zakrocżiła.

— **Smjerśnk.** Wczera njedźelu rano 71lětneho zamotneho invalidneho rentnarja na sthodże doma, we kotrymż bydlesche, morweho namakachu. S połczasnym pschepytowanjom ło swěrći, so je ło muż sobotu, po tym so bęsche ło w nozy podsche domoj wrócził, na sthódż psched swojim bydlenjom żynnk a tam pschi żynnej żymje smjerśnuł.

— **Schkódny woheń.** Wczera njedźelu popołdnju wokoło 2 hodź. wudmi w kólni Dienemannez fahrodnistwa pschi Delnjokinitzkiej dróhy woheń, kiž ko też na domske zwpschestrě, so ło wone zyle wotpali. K hascheniu bęsche nimo mężchezańskeje wobory hischcże Delnjokinitzka wohnjowa wobora pschikhwatała. Hačenje bęsche dla niedostatka na wodże skoro njemożne. Domjazu nadobu możach wuthkowacź. Woheń je najźerje ł kachlow, kiž w kólni stejachu, wuschoł.

S **Budestez.** Wokrjesny sastarański zwjask je też we naschej gmjenje radupodawanske hodźiny za maczerje pod nawjedowanjom knjesa dra. Alberta pschiprawił. Wone wotmětowaju ło kóżdu 2. wutoru w měsazu popołdnju wot 3—4 hodź. w Hilez hołczenzu „Gambrinus“. Maczerjam ło wosewnja, so na wutoru 12. małeho rózka postajena radupodawanska hodźina dla mnohich skorzenjow na khrjbu w naschej gmejnje a wokolnje wupadnje.

S **Budestez.** W nozy wot pjatka na sobotu sta ło we łežownosći witkowarja se starym żelesom Schołty wjesoławnju podawk. Woběmaj swójbjomaj bu hižom powołnowany ras sčk. Mnjazchu, so ło to bórzy sašo posłubił. Dołkel pak bu wokoło 7 hodź. sašo hórje, saiwołachu lékarja. Tón pak bu wokoło 7 hodź. sašo hórje, saiwołachu lékarja. Tón swójbnych bjes wědomja lezo a bożeschе smrdom po lékarja, dra. Alberta, kiž nětko swójna, so ło tu jedna we sajěodczenje ł plnom a da byklenje ze hnydom wupróbnicź. Potrjechenej swójbje mamachu w bydlenju sona w druhej Schestownej łežownosći

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Novákoweje.

15] (Pokračowanje.)

Schtóžkuli pak by nochżoł ło wobdźělicź pschi pohrjebje a krwawej hoścżinje ł jeho cźeła, budże ł njehódnemu zachu (jednoczenstwu) schewzowskemu pschilicżeny. Tak cżitam w tśeczej knihy Gambrinusa, w pjatej słowje Vachyša, wot hrónczka prénjeho hacź do pogledniego.“

Po tutom sawodze rosczeńknenem, jako by ł pohrjebnym błosom był pschednjeżeny, poczo młody Skranka na hóle pschi rodźinskim woschnje witacź wschitkich pschitomnych, ł blišta a ł daloka pschichichych, w pschestankach pschezo hrozesche židam a napominasche herzow, so bychu jemu sapiskali, hdyżkuli ło napije.

Sapocza ło woprawdżite „předowanje“. Powědasche wo swojej żiwjenjeli naschonitośći, schibale wopißowasche swoju młodosć w Jewizach, pschi cżimż łóżdu chwilu rubasche na jenej stronje do gruntowników, kotśiż ło nad nim a jeho nonom — ekżkrlarjom — wupinaju, na druhej stronje schwikasche mężchezańskich knjesow, kotśiż burśi lud ze swojimi naschnicźkami a nimo roboty njetrjebatuschi potłocżuja a kotśiż ju ło tej wo to postarali, so by ło wón zetko lét dołgo mél pola wojakow schorowacź. Rychtaz wobkladny ło niepokojnje, hacź njeje ł żiwjatocżnosći nichdó ł mésstskeje wyschnosće sem doschał, — ale bę tu jenoż nekschto Bysterschi sušbodow, pschiceżelenych ł Jewizkimi, a na tych ło sypraze złotowa Lojsikowe njepocżahowachu.

Sa to bęsche na wobliczu nekotrehożkuli Jevičanskeho tura pójmacź njerzanje; thmurjesche ło sawy Hanuš, we swojej gruntownistej horbosći sebe trjechemy, thmurjesche ło starschi Kokla a dobromyślnej druhdy Cżeschka. Ale „poschpatnischi“ chałupnizy a towarischojo tżej Lojsikowe rżeż thwalachu, — Skranka ło ł cżicha kichotasche, we wobliczu ło zacżerwjeni a żiwoj kbokuł hladżeschе.

Tola hdyż „panaczek“ poczo powedacź, kak je ło jemu pola wojakow wjedło, kajke wézki żworak towarischam, toprolej, haj żamomu knjezej hejtmanej k lubu — a pschi tom hwizdasche, schtoż możesche — tu żmjerjachu ło hižo wschitkiż, burjo a podrużnizy, pschespolni a tudomni. Najlepje ło poślucharjam lubjesche, hdyż Lojsik wutkadowasche tak, so ło wschitkży jeho pschekłepanosći dźiwachu, — a so wón to wujaśnjesche ł tym, so pokhadża ł Jevic, Jevizy ju wuwokane po zylym knjezstwje a dale na Morawje, so ju tam lucźi advokatojo, prokuratorojo a syndikużiju, haj so pak Jewiczenjo wschěch tutych do měcha słykaja. „To ju knjeża generalojo a obrócża wulkej wojcż cżiniłi, hdyż żym prajił, jo je w Jewizach dwajaschčežzdżesacz statkowic, ale prokuratorow pjecżaschčežzdżesacz!“ słonczi Lojsik, wuczeże je schoża żuknje bleschu ł rosołku a pijesche, pschi cżimż herzo sahrachu smuczeny „tuchy“.

Młodzina wulkasche, dżeczi ńchcżachu, a najstarschi ludżo ło pomrěwachu; Lojsik pohrosły sażo żidej na trawniku ło wałazemu a ł lejstrami da snamjo, so budże pokraczowacź w předowanju. Wobroczi ło nětko k boranej a wospjet se żwjatocżnym błosom deklamowasche:

„Ow, żwěcże słośimy, kak ty ło radujesch
a wbohebo boranta nihdy njepschekutujesch!
Hlej, kak na wschěch stawach tschepotca,
a je żubami jara klepota.“

W łubjenych hrónczkach wopowědowasche żiwjenjopijp borankowy a jeho putnistwo, hdyż pobłowasche, se wschěch stron hwyschi schcżuwany, po wokolnych wjeskach wokolo a wschelake poniżenja dyrbjesche pschecżerpjecź. Nětko schwikasche předaż lyschitke blisce gunejny, hdyż ło żo boran wokolohonił; wschelake wady, lenosć, stuposć, bróżesćwo, dźiwjoscź porokowasche ludżom w Ubuschinku, Łaczonowje, Sulkowjy, Korouhwi, Trbonizach, — ale wědżesche to stajnje pschekłepanje zahjertnyeż, tak so jeho rěcź wubudżowasche sterschko wjeżele hacź hnéw:

„Ach, moje njesłożo, so żym tam hdy khodźił!
Tam żu mje hrabli, so bych jim wobjed strożił,
So maja tam pjecża kermuschu,
So ło jim ł pjeczeni pschihodża,

Tu widżu porno żebi stacź dwaj cżerwjenej mużki,
Taj dżerżitaj w rukomaj jara dołżej nożaj.
Ach, to stoj mojej kataj —
Cżert njech njsdu da jimaj!
Khyba ło bychtaj mje wuwinowakoi
A mésto mje mojeho pastyrja sjédkoi;
Pschetoż by-li lépje na mnje łekżbował,
To drje bych nětko żmjercze ło bojecź njetrjebał.
Pryedy hacź wopuschczu tónle bédny żwět,
Sežinju napoślednu swój testament.“

Lojsik nayi so ł dołgo, hudżba sahra dokładny mjeh, a w cżitóżde nasta najwjetscha kedżbliwosć. Testament twaschе pschi żeżinani ł najsajmawschim dźełom, na kotryż wjeżelachu so a kotrehoż so żwdom tej strachowacy holczata, kotrymż sta ło kóżdiczkej nékajki pékny pokaz abo łkół. Trochu wustawischi wot dołheho předowanja wotpoczmy młody Skranka dżeschu thwilku, rosbladujo po heliczach a pachotach, haj tej po żuzbadach, jako by bych chcył wschěch spomjatkowacź. Hdyż pschijpadnje na prénjeho kata pohladny, kiž najbliże pschi nim stojeschе, widżesche, so Tondowe wjesołe wobliczo bę trochu pothmurjene, a so ł napjatosću hlada, stajnje na jene město mjes holcami. Skranka pohladny tam tej; pódla wyżotkich a łepschich starschich hotrow Librowych stojeschе tam brodnischa, nežita starkowa a sa njej, nimale wo dwě hłowje pschewyschnjo, Jobk. młódschi Libra, kiž njedźeschе prjedy ani khwilku ł cżrjódże pschidat, pschijschedschi wot sadu ze schule. Sónadź bę pothwalał. Wobliczo ło jemu horjesche, wosa ło jemu żwdżeschetał, kaž młodenu Praschki rażnje jemu spłuwachu bohate kucżerjawe wkoju na wyżi ł kornat mandreho łuknjatego kabata, — wupadasche jan, jeże wo pjat nacże lét młódschi hacź bę woprawdże. Powědasche nješkitk Albinzy Hanużowej, a ta wuśmjewasche ło na swoje mile mérne waschnje.

(Pokračowanje ńcżehuje.)

ſ kolrychł je jena wobſchkodźena a kiž pod ſtatnej dróhu mimo wjedu, do pinzy dobyk a bydlenje mapiełnik. W lečomniſcežej ſtamej nimaju pkuna. Hižom pjatk dopołdnja nachu wſchelazy zuły, kotliž mełachu w tuthym domje wobſtarnacź muczni. Njemóžachu žeby pſchiczinu wujaſnicź. Na ... hełi wšo nichtó njemyſlełſche, dokelž w domje žadne pkunowoda njeje. Sthorjene hiſchcze leža. Po 15-tajnym wuprajenju buſchtej mohłej wobej ſwójbje morjeej lyež, ſu-li wón pak hodźiny poſodźiſcho pſchiſchoł. Je ...k bźiw, ſo ſo rosbuchnjenje, kiž mohłe k ſtym ſcežehkam dowſeck, njeſta, dokelž ſo we wołkéj zuły wjeſcor wolijowa lampa ſpodźełeſche.

S **Wjelzeje.** Najhórſchi ſcežehk mjerſnjenja je ſa najchu wjeſ, ſo je liczba dźeſonjemšajych wot 120 na 300 ſo powſchiła. — W nekotrych dróhach ſu zpke zjady tkežow bjes wody. Wodowe roły ſu ſwjeſcha ...w ſemi ſamjerſke, dokelž jenož 65 zentimetrow hłuboko leža, ſmierſć pak hižo 80 zentimetrow hłuboko doſaha.

S **Kſchižu.** Dźenſa dopołdnja ½10 hodź. wuhyri wołeń w tudomnym Kirſchnerez wunmérku, we kotrymž mioda Kirſchnerez ſwójba bydleſche. Zpke ſ zyhelom kpte kwarjenje ſe ſwiniczym khlěw-m ſo wotpali. Woheń bźiſche ſ tepjenjom we ſwiniczym khlěwje na ſymowej lubi wuderił a ſo ruče na zpke ſ zyhelemi kpte twarjenje wuſchkerełeł. Dowjaza wadaha w hawiku pokłhdże ſo kaſuſpali. Swinje mózachu jenož ſ wulkej nuſu wukhowacź. K haſenju pſchiſtwatakſchej wjeſna a Lichaſiſka ſyhkawa. Kaž ſo nam powě, ſchkodowana ſwójba pjecza nima ſamjerſcheje.

S **Hornjeho Hbielſka.** Kniežerſtwowy preſident we Wěnijan je **poſtajił**, ſo kubłerſkaj wokrjeſnaj Drěnjowſkeje a Pércheczańſkeje **amejny wot 1. januara 1929** ...

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Drježdżanſke hermanki ſchěnjene.) Saſkſe hoſpodarſke miniſterſtwo je dowolilo, ſo ſo ſſi Drježdżanſke hermanki, jutrownu, Janſki a Michalſki, ſwětnu, kaž běchu měſchczańſku ſaſtupjerjo w ſwojim czaſu wobſtarnyli.

* S **Drježdżan.** (Automobil pſchelſchiwił). Pichcźuju Walter Köppe ſ Barlina bſche 28. wulkeho rózka nadawk dobtak, ſo by automobil, kiž w jenym tudomnym hoſcežu ſtojeſche, ſa wobſkedźeria pſchedak. Wot toho czaſa je ſo Köppe ſ wozom ſlubił. Dokelž bě pjecza ſe ...

Wěs dźěcźany w Budyſchinje 3ſi na Lěwa.

Wěs a Jeleſne mokriſcheho, w Budyſchinje, Hauſerowa haſa 7ſi na prawo.

Klinbat ſchěny, Gruba w Budyſchinje, Schanowa haſa 16.

Wahlek konfermanbſti w Budyſchinje, Dſtaniſka dr. 461.

Sſmoking w Budyſchinje, Maſtſowa haſa 5ſi na prawo.

Schkórnje bołhe w Budyſchinje, Połnóžniſ haſa 81, ſadni dom.

Mſchi nohowe, w Budyſchinje, Na Dſtźniku 2.

Pjerjo dźěne w Dalſach 12.

Kłódnja w Budyſchinje, Swonk. Lawſka haſa 211.

Wumérja:

Eſtomu wokleju na maſchinſku ſtomu w Khelnje 9.

Ssudnizu na pſchepadżowanje

wutoru 12. maleho rózka 1929:

w **Halſchtrowje** w knježim domje dop. w 10 hodź.: pichańſke blido, wikańſkej ſtrojej, ſtolaj, aktowy kamor, ſchijaza maſchina,

ſrjedu 13. maleho rózka dop. w 10 hodź.: ſkript a 55 hródźnych kortow.

Drjewowa awkcija

wutoru 12. maleho rózka 1929:

na **Njeſwarzidłiſkim rewěrje** w ſchtyrjoch zetym ſamſe:

50 metrow dubowych, brěſowych a wóſchowych mocźepow 20 metrow rahowych, krěſnych, a wóſkowych kolatkow, 90 metrow dołhich hromadow twjerdeho drjewa, kupzy ſerdu ſo dop. w 9 hodź. pſchi hajnkowni pola Maleho Holeſchowa,

ſchtwórtk 14. maleho rózka 1929

na **Lomſczańſkim rewěrje**: 150 łoſtow ſtejazeho khójnoweho wuzikowanego a palneho drjewa, dop. w 11 hodź. pſchi Lomſczańſko-Khroſczańſkim puczu.

Zanóſlane.

(Bjez zamołwitoſce redakcije.)

W krótkej rozprawje wo ſwjedźenju Pančanskeho dźełačerſkeho towaſtwa je rozprawjeŕ zabył napiſać, zo je cyły ſwjedźeń němſki był. Naſo towarſtwo wobſteji zo ſobuſtawow, kotříž móža wšitcy ſerbſki. Cehodła ſo potom nastajnje z tajkimi němſkimi wěcami ſyčimy. To je hižom łěta dołho tak. Smjerdźi dha wěſtym ludźom naſa ſerbſka maćerna rěč? Byrnjeż towaſtwo katolſke hylo, tehodła ze tym prajene njoje, zo ma ſo wšo němſki činić. Skoro je čas, zo ſo w tym nješto přemjeni. Hewak ſo nam nastajnje předuje, kak wulke kubło je maćerna rěč a narodnoſć, dyrbimy ſej ju ważić, tu pak ſo z nohomaj tepta. Jow ſo tak dołe němcuje a tomu tola naſo towaſtwo pomhać njetrjeba. Po mojim zdaću je ...

Pohrjeb Jana Karafiáta.

Pónđźelu popołdnju bu z evangelskeje kapały Winohradſkeho kěrchowa khowany evangelski farař na wotp. a ſpiſowaćel Jan Karafiát. Při kašku, poſytym ze ſepju kwětkow, zaſpěwachu přitomni pſalm 25: „Tón Knjez ſam njech je mój paſtyř.“ Ze zemrětym rozžohnowa ſo *před* kapału a pola rowa prof. Huſoweje bohoſłowſkeje fakulty dr. Frant. Bednář, kiž pohódnoſći žiwjenje a literarne dźěło zemrěteho. Na poſlednim puću dopřewodźachu Jana Karafiáta profeſorjo a poſłuchařio Huſoweje bohoſłowſkeje fakulty, mnozy ev. farařo, přiſłušnicy evang. cyrkwje čeſkobratrowſkeje, woſobinſcy přećeljo zemrěteho a jaar wulka zjawnoſć.

Wusudźenja.

Dwě lěče jaſtwa ſa wumnożowanje pſchirodneje dźiwki.

Budyſki malý (awniſki ſud ſaſnudźi ſaſtdźerny ſchtwórtk 39lětneho bludaŕa Eduarta Alfreda Alberta Krawſu, kił ſ Podmokłow (Bodenbach) pokhadża a w jenym hoſcežu pſchi Mjaſowym torhoſcheſu ſo pinczník dźeſkaſche, k dwěmaj ſtotmaj jaſtwa a wotrjekny jemu cźeſne prawa na tſi lěta. Krawſa bźiſche ſo na ſwojej 16lětnej pſchirodnej dźiwcy wołpjet niepřiſrožliwe pſcheſchkoſt.

Přilopk.

* **Ssmjertne padnjenje wuhniemjeczerja.** Wuhnjemjeczer Ota Friedrich ſ Bitterfelda dźaſnje pſchi mjeczenju wuhnilow w Hohenthurmie wot ſeneho wotſtawka na druhi ſaſčeč. Pſchi tym ſo naiſcerje lodu bła wobſkuny a 14 metrow hłuboko padny. Wón wosta morwy leżo. —

* **Pſchi wulkim wohnju wo žiwjenje pſchiſchoł.** Na Mitjacz burkim kuble w Groſtuchenje w Mecklenburſkej wudnrł w nozy na ſrjedu w brózni woheń, kiž ſo też na hródże a domſe wupſcherěrſ a wſchitke ſi twarjenja do popjela pſchewobroczi. Wbohi ſkót a zuły inventar ſo pobujpali. Nimo toho ſadałche žeby woheń hiſchcze cźeſwjeſte žiwjenje ſa wopor. 25lětnu ſynu wobſkedźerja, kowačiſi miſchtr Hugo Mitz, kiž běſche hakle njedawno ſwoje miſchtrſke pruhowanje wobſtał a cźaſniſche ſa tydźeń ſwój kwaſ ſwjeczicź, ſpyta ſkót ſe ſo palazeje hródże wukhowacź. Tola wobſkarjujomny ſo wjazy njewěrcźi, ale namała žałoſtnu ſmjerć w płomjenjach. Hakle rano jeho cźeło ſe ſo hiſchcze dymjazeho wopalniſchcza wuczahnychu.

* **Połkeže ſleho ſkuka.** W Flensburgu w Holſteinſkej je ſwój měſchczańſki wukonjeriſi ſaſtojniſk ſe ſwojej mandželſkej žiwjenje wſak. Wón běſche pjenjeſy pſchefcžiwjał a bojeſche ſo, ſa mohle njeperjadźowane na ſwětło pſchiſcź. Mandželſtaj, kiž ſtaj jaes dźeſeli donjeſeſchtaj ſoſa ſe jſtwy do kuchnje, wotwjerſnyſchtaj pkunowy honacź a wocźakowaſchtaj wobjataj na ſoſje leżo ſwoju ſmjerć.

* **Sſwójbna ſtruchlohra.** W Hambornje ſu w nozy na ſrjedu tři wobožby na ſajedźowanje ſ pkunom wunmérke. Jako ſo 60lětny hórnik rano ſ nózneho dźeła wróći, namaka ſwoju 55lětnu mandželſku, ſwojeho 30lětneho ſyna a ſynowej dźeſeji w ſtarobje 4 a 5 lět bjes wědomja leżo. Pospyhły k ſaſoſwožiwjenju měſacznu jenož pola ſyna wuſpěch. Tón ſo wuſna, ſo je pkunowe honacże wotwjertnył. Jeho policija ſaja.

* **Autobuſ ſo na lodje pſchepadnył.** S Helſingforſa w Finiſſej ſo powě, ſo je ſo w finiſkim mórſkim ſaliwje autobuſ, kiž běſche ſ 12 wobožbami wobſkedźeny, pſchekamał. Wſchitcy ludźo namakachu ſwoju ſmjerć. Dale ſo ſ finiſkeje provinzy powě, ſo je tam pſchi krutej ſymje wjele ludźi ſmjerſło. Pola Tavaſtehuſa namérichu wutoru 47 ſtopjeńkow ſnmy. Tehdy ſapoča ſamo žiwe ſlébro we thermometrach mjerſnyć.

* **Lindbergh ſwjeczeſche ſwoje narodniny w powětſe.** Oceaniſki lětaŕ, kiž Atlantiſki ozean jako prěni ſkožowanje pſchelecźa, Charles Lindbergh ſwjeczeſche pónđźelu ſwoje 27. narodniny w powětſe. Se ſwojim lecźenjom wotewri prěni đźeł powětrowje półtoweje cźaſy ſ Newyorka do Santiaga w Chilejſkej w Południſchej Amerizy. W lětadle měſeche tſioch puczowazych a 300 puntow liſtow.

* **Sthpaniſke kładło do morja padnyło.** Sſrjedu rano běſche jedi wódne kładło na pruhu wuleczało. S niežnateje pſchicźiny padże pak wono do morja. Wjeſnik a wołkebźowaŕ ſo w ſołnach ſatepiſchtaj. Dla njeměrneho morja njeběſche mózno, jim cźaſu wuſkabnycź.

* **Rosbuchnjenje w dynamitowej tworni.** W Segni pola Roma ſa ſo rosbuchnjenje w dynamitowej tworni. Pjeć dźěłaczerjow bu pod roſpadankami pohrjebanych a njeběſche mózno, jich wukhowacź.

* **Smjerſti ſchkodża eliſaſkim winizam.** Po powěſci ſe Straßburga ſu poſlednje ſtyhne ſmjerſti we winizach we Elſaſu wjele ſchkody nacźinile.

* **Wulki woheń w Cźipotowſkeji.** W Mehalli w Ghardiaſkej provinzy w Cźipotowſkej je ſo 240 bydlenjow domorodnych wotpalilo. Pſchi ſatraſchnym wohnju ſo 3 wožoby ſpalichu, 8 ſu cźeſko ſranicowali.

Kim a Oklahomaſkim ſtacje ſakpadżachu ſurowe ſnéhowe wichory. W Oklahomaſkim ſtacje běſche ſchtwórtkowny wichor najcźeſſi ſa dołhe lěta. W bobywatnjach wołija, dyrbjachu hłubokeho ſnéha a wurjadnje kruteje ſymy dla pſchejtacź dźěłacź.

Swójbne powěſće.

Sſmrěli: Hanža Gótzerowa w Budyſchinje, 81 lět. — Berta ſwud. Helbowa bywſcha ſwud. Grubłowa, dźěd. Hauptmannez w Budyſchinje, 78 lět. — Arnoſt, dźěd. Gustaw Sahrodnik, wyſchſchi żeleſniſki pſchekhodny ſtražnik na wotp. w Brěſnje pola Kamjenza, 64 lět. — Klimant

Hospodarski rozhlad.

pónđźelu 11. ma... rózka 1929:

Barlinſka burſa ſkónczi ſaſtdźenu ſobotu pſcheběhnadźazy tydźeń ſ powſchitkownym ſpokojenjom. Kurſh efektow ſo wotbrjebjowachu. Wěſi ſ dołżnymi a rentowymi liſtami ...ſtajeſcheju ſnadne kſnczenje kurſow.

Produktowe wiki wobſtachu ſaſtdźenu ſobotu jara mérne. Domoſ kaž wobrot wobſtachtej jenak ſnadnej. Płacźiny ſo dornjo pjatk njepſchemėnichu. Sobotu płacźeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenicźy 10,65—10,75 hr., rožki 10,20 hr.
hacź 10,25 hr., jecźmjenja nałtinjeho 10,90—11,50 hr., poſrjedkeho 9,60—10,10 hrimow, wowſa 10—10,30 hr.,

w terminowym wikowanju:

ſa měrz: pſchenicźy 11,47½—11,52½ hr., rožki 11,06¼—11,07½ hr., wowſa pak 11,05 hr.,
ſa meju: pſchenicźy 11,90 hr., rožki pak 11,55—11,57½ hr.
ſa julij: pſchenicźy 12,37½ hr., rožki pak 11,60 hr.

Pſchikładacźa:

Wjerkhorſka kowaſſkeho, Thumann w Hródku, Badergaſſe cźiſło 6.
Wuczehnika rěſnikeho, Schurig, w Halſchtrowje.
„ rěſnikeho, Hiſſmann w Halſchtrowje.
„ błidaſſkeho, Maſch we Wojerezach,
„ pjekaſſkeho, Měrſch w Halſchtrowje.
„ ſamkaſſkeho, bo Budyſchina na Hornjeżiſku haſu 26/28.
„ kamphaſſkeho, Aeßtner w Budyſchinje na Stieberowej haſu 63.
Hotzu do domu, Kaempſowa w Lubiju, Pólſka haſa 12.
„ Meltzyna w Budyſchinje, Kamjentna haſa 1.
Schkalaſtu, knježi dwór we Synkzach.
Dźěłaczerja do Arnoldez zementarnje w Tſjoch Hwožbach.
Jutrownuho, Nowak we Lahowje.

Na pſchedań:

Sſaſki. Gregor we Stradowje pola Hródka.
Sſaſki. niedźelſke, Jähngen w Biſkopizach, Nowe torhoſcheżo 8.
Banfara ſylneho, wumérja na ſtarku w Njechornju 2.
Kuchiński kamor, bźiſej, blido, łožo ſ matrazu, papagaj ſe klétku, w Hródku, Biedrich-Ebertowa haſa 73 I.
Łožo ſ matrazu, dalſche wukaſnje Hahnez kniharnja we Bělej Wodźe.
Łožo. Gärtner w Budyſchinje, Krakowſki wal 31.
Wuzka. Knježka we Wuzkezach.
Boz bo cźahanja, Schuſter, rěſnik w Adolfowej Hóze.
Duk ſ pſchipuſcheżenju. nědźe 6 zentn., w Klukſchu cźo. 6.
Sſymo. 15 zentn., w Minakale 49. 7
Kruwa wyſokoſnjeżena, młoda, Hanža w Tſjoch Hwožbach.
„ wyſokoſnjeżena młoda, w Delnjej Hórzy 15.
„ wyſokoſnjeżena, młoda, w Drožđżiju 25.
„ wyſokoſnjeżena, pohbona, we Lupjańſkej Dubrawje cźo. 46.
Kruwa ſ 2. cźeleczom w Khażowje 23.
Kokoſa ciana a cźelo w Pſchiwizach 16.

Płaciźny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunſ abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaciźny po wotej hriwnje.

	9. 2.	8. 2.		9. 2.	8. 2.
pšenica	213-215	213-215	buny	21 23,00	21-23 00
rožka	204 05	204 2-5	woka	26-28 00	26-28.00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,50	15-16,5
naz. ječmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	19-20	19-20
wowſa	200-206	200-206	ſerradella	—	—
kukurica	238-239	38-239	raps. wonſčk	20-21,60	20-20 60
pšeńč muka	26-29 50	26-29,50	lany wonſčk	2o-25,40	25-25,40
rožna muka	27-29 25	27-29,25	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,25	15,52	bérnj. kruſki	18-19,00	18-19,0
rožane	14,75	14,75	ſyno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane ſymjo	—	—	rožna ſloma	1,15-1,30	1,10-1,25
hroch	40-46,00	40-46,00	pšeńč. „	1,05-1,25	1,00-1,25
raps	—	—	wowſna „	1,3 -1,45	1,35-1,55
platiſki	22-24,00	22-24,00	ječna „	1,15-1,35	1,15-1,30

Na nowišc z cyłeho sčwta.

— *Schtrowa powětšj wo wjedrje sa jutšišchu wuturu:* Wostanje jara fymna pschi rauschich wětrach. W Jendželskej fymno, jenož pschi wječornych brjohach trochšku mišjsche.

Mordarja Torala, kotryž je merikanskeho prezidenta Obregona zkował, su zrobotu se laiščenjom wotprawili. Torala su pschi jeho poslednim wobjedje někotši nowinarjo wopytali, kotrymž je rjekł, so je hotowy wumrjeć.

*

Pschečo wjazy łódjow samjerjuje. Wulki zdwedšti łodokamk, kotryž bě so le Stockholma do Oresunda pósłał, so by tam samjerjenjnym parnym łódjam pomoz pschinjesł, je wola Trelleborga na dno morja šołł a so cielko wobschkodźił. Jena wukhowańska parna łódj je jón do jeneje łódjenje dowlekła. Sa wjele samjerjnjene łódje je to ł wulkim nielbožom.

*

Najzymnischi dżeń Kruschcje kmuy je wjerawschka njebjela była. Surowy powětr, kotryž ł połnóczneje Rušcije **duscha, je so pschez Němšku wudscheršł.** W **Barlinje** bo**bou temperatura na 27 stopnjow, w Königsbergu na 34 stopnjow a w Rigy w Schlehiskej kamo na 35 stopnjow padnu. W Budyschinje pondjelo rano thermometer 33 stopnjow kmuy pokakowaschе. Wjedrawuskojni mjenja, so budże tschěškańza dale tracz.**

*

Sobotu su wošomknu schulerku Resu Ohlingerez, kotruž su niekt wječor na wuleću w Cuxhaven jeje słužbu pschipomněli, lodu beskowolu fabricu pschi Vincenzkej zwrchu lakšu a ł běła swalenu namakali. Po dotalnym wješčenju su holan wumorowali a potom 13 krótš ł nožom do mutrobna ćisli. Mordar je swój wopor se petrolejom podał a sapalił.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mojžo Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hornjoserbske listy Arnošt Hoza w Prěkowje. Za wuměłstwo

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadžija“ so jutře wuturu dla póstnic njeskhadźuje. Bliža zhromadźizna budże bliža wu turu w Serbskim Domje.

čor 1/8 hodź. w Pančicach zhromadny zwučowanje. Přinđźće wšitcy. Wotrj. načolnik.

Serbske blido Černobóh zeńdźe so 12. mał. rózka (póstniey) wječor 1/8 hodź. na Černobohu. Poswjećimy khorboj. Změjemy jara ważne rozpominanje. Woteńdźemy w 6 hodź. z Bukec. J. blidnik.

Njehjelćicy. Wot póstnic hač do jutrow zwučenje mužnje jednota „Sokol“ kóždy štwórtk, kaž kóžde lěto.

Pančicy. Hłowna zhromadźizna „Lipy Serbskeje“ wotmětwa so nětko štwórtk 14. mał. rózka 1/8 hodź. pola Šołćic we Wotrowje. Dla ważnych wuraźowanjow (wólby, koncert, wulět do Poznanja atd.) njech wšitcy sobustawy přiđu. **Předsydstwo.**

Khelno. Serbske towařstwo „Domizna“ ma njeđźelu 17. februara wječor 1/8 hodź. pola Mjenec swoju 1. hłownu zhromadźiznu. Přednošk je předwuhjeny. Sobustawy chcyli so połnoličnje zeńć. Hosćo, su lubje witani. Předsydstwo.

Khrósćicy. „Sokol“ zwučuje kóždu wutoru we 8 hodź. na šuli.

Afghanistanski kral Aman Ullah so na ćežke wojowanje hotuje.

Aman Ullah, afghanistanski kral, bě loni po Europje pućował. Štož bě tu widźał a słyšał, chcyše tež, domoj přišedši w swojim kraju zawjesć. Joho reformatoriskemu pracowanju lud njerozumješe. W kraju njespokojnosć wubuchny. Tutu składnosć móchi přećiwujcy krala wužichu. Stupichu so na čoło njespokojnych črjódow. Dóńdże kć krwawnym wojowanjam z wojakami kralа Amana Ullaha. Wón dyrbješe samo cofać. Skónčnje so jemu poradźi zaso někotre swérne połki wojakow zhromadźić, zo by za swoje prawo wojował.

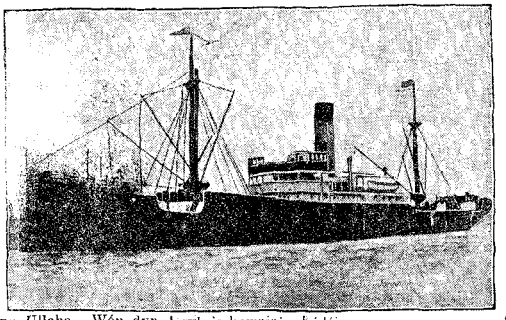

Němski parnik ze 26 mužimi so podnuri.

Němski parnik „Dreister“, 1760 tunow wulki, zajěžđe njedaleko portugiziskeho brjoha na skału. Wětr sylnje howrješe. Ła'ži [illegible] lorhuzł, alo žołmy ju zaso na skał[illegible]n. Wo tutu skału so łódź rozbi. Na brjozy ludźo přibladowachu, kak so mužojo wobsadźi ze smjerću bědźa, ale njemóžachu jim pomhać. Jeneho po druhim žołmy pożrěchu. Ze 26 muži sylneje wobsadźi žadyn jenički smjerći njewuńdźe. Njezbožo sta so před přistawom Barra de

Cworykupow. towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobustawam **k póstnicam** cyle wosebje z našeje samsneje noweje pjekarnje a konditarnje:

Pampuchi, pjelnjene (najlěpše)	jedyn	8 pj.
Pampuchowe bracle	„	8 pj.
Dobry sydrowy tykanc, (kulojty)-i	„	85 pj.
Dobry štreslowy tykanc I.	„	85 pj.
Dobry štreslowy tykanc II.	„	75 pj.
Dobry makowy tykanc	„	85 pj.
Dobry cokorowy tykanc	„	50 pj.
Praslowy tykanc	„	12 pj.

Wšelake torty wot 3.— hr. hač do 8.— hr.

Walter Rinnelt

na Kamjenin. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony“

Wosobny frizěr za kujezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotrihanje po wašnju bubikim a pačkim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towařstwowych a dźiwadowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. Najspěšnišе a porjadne posłuženje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Syrokisały amoniak kaž wšě **dusyk. huojidła 42%kali, kainit wapno portlandski cement skótne korta hornowcowe roły** po wšěch wulkosćach a wšu picu też k wumjenjenju na rožku poručuje

Pětr Kral

w Rakecach

Telefon Njeswačidło 23

Młoda solidna, 17-18 lět stara

domjaca holca

sohnydom pyta

G. Schindele w Budyšinje

na Hońe hasy 27a Kwětkowy wobkh.

Por sylnaj ćehn.

wołaj

staj na předań

w Mučowje čo. 13

we Wolerowskim wokrjesu.

Wventurske wupredawanje

Gardiny, story, łaty Blidowe přikrywy, diwanowe přikrywy po jara zniżonych płaćizn.

Kurt Erler

na Zitn. wikach 11

w Budyšinje, znap. Zlot. Hwězdy

Jako najrjeńši a dopomnjeńši

jubilejny dar

z našeje serbske towařstwa je

serbska kniha

abo wobraz

Dwójne dary so rad wumjenja

Skład ma Serbska knihofn. w Budušinje

Přesadźowanje drjewa

Sobotu 16. februara 1929 wot 16 hodź. budźa so w „Sobiskej korčmje“ w Lejnje pod wumjenjenjom na přesadźowanje předawać: **10 šmrěk. twjerd. žerdźow** 8/8 cm delka sylne, **325 šmrěk. žerdźow** 7/8 cm delka sylne, **7 rm 2 m dołh. wužitkn. kuluchow** za potowe stolpeńki, škowrónčk, 75 rm **palnych šćěchow,** klumpachow, a hałozow, **145 rm. palnych walčiny.** Nastajene wa wotdźěl, 38 a 39 na Lejnjanskim revěrje.

Hajniski hamt města Lubin.

Z woporom žałostneho zwóstatstwa buchu d. 1. m.

Jan Wičaz,

gmejenski přijednjejer w Radecy, sobustaw Łazowskeho cyrkwinskeho zastupjerstwa

Hana Wičazowa rodź. Miesnerec,

jeho mandźelska

Marja Wičazec,

jeho dźowka

Hana Wičazec,

jeho sotra.

Najlubje zatorhnjena žaruje cyła Łazowska wosada wo swoje stawy, na tak žałostne wašnje zamordowane. Zemrěty běše sprawny muž a přeswědčeny křesćan, kiž wědźeše wustupować za swoju wěru a swoju cyrkej. W jeho domje bydleše duch měra lubosće a stajnjeje pomocy. Poručamy duše zemrětych smilnemu Bohu; jeho je hnada, jeho też sudźenje.

We Łazu, 9. febr. 1929.

Ev. wosada cyrkw. rada we Łazu.

Malink,

duchowny, předsyda.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 36 — Budyšin — Wukorn, 12. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 80

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., we wótdźe a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišć Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. w e. wuk. w Serbskim Domje w Budyšinju. Telefon 2537.

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so we mały rjadk 20 słot. pj. Wobdźěłanje so stajnje nawóźki a wobrazy so wyšle wobsłužuja. Za reklamowy w e rjadk płaći so 50 złotych pj. Rabat po tarifje « e

Najzymniši dźeń wot 100 lět.

Wčerawošcha póndźela je najzymniši dźeń wot 100 lět we Luižiji była. Rano thermometer w Budyšinje 33 stopnjow symy pokazowaše. Podobnu žurowu symu njeje-šmy wot léta 1863 a 1871 wjazy měli. Tehdy temperatura na 27½ stopnja padny, tola tšěšćanża jenoż krótki czaš traješe, mjes tym so létża syma wot spočatka dezembra nieje puščežiła. Syma kaž létuscha je 1829/30 knježiła. Tale syma bě najzurowišcha pobłednieju lětstotkow. Tehdy 3. novembra jamjerniny a halle w měrzu tacź počza. Pšchi tym 2½ lohcża wulki śnjeh ležeše. 4. februara 1830 thermometer na 29 stopnjow pod null padže, létuscha syma je potajkim tamnišchu po krutosći hišchće pšeheščehła. W Schlesyskej je syma póndźelu hišchće wjele hórscha dyžli pola naš była. Tam fu hač 45 stopnjow pod null měrili.

Syma létża daloko k połodnju k Čjornemu morju, k Konstantinoplej a dale do Grichiskeje doboha. W Juhosłowjanskej fu na nětkotrych městnach 30 stopnjow a we Ruskej njepšchestawajo 44 stopnjow symy měri. Wšche schule fu so zawrjese, dokelž so njehodźa wutepić. We połnoznej Grichiskej nětkotrym wšam hłód hrozy, dokelž fu z wulkimi śnjehami wot swonkowneho świeta wotkamknjene. Stadło nětkuž 100 wjelkow je po powěsćach z Janiny wjeś Sowjeschcże nadpadło a 16 dźěći, schtyrjoch wojakow a 2 poliziśtow sežrało.

*

Se symu so kamjeśtne mosty pukaju. We Wrótšławiu pšchi Wilhelmskim brjoły pónđźelu rano šyroki hrimot sasłuchachu. S wulkej symu je so Wrótšławski Wilhelmski móst puknył. Rospukkina je tři centimetry šćeroka a wot jenoje stronu k druhej doskała. Sa wobchad z wosom je ho móst sawrjeł. — Pšchi rěkach je pónđźelu rano 43 stopnjow symy było.

S wutrajnej krutej symu stej Baltiske a Połnozne morjo połnej ledowych schkrutow a stej pšchi brjohach samjerzłej. Wjele łódźow w ledowych schkrutach twjerdje teźi. Jich mužstwo je z dźěła we wulkej nuzy, dokelž stej so žiwnosć a wuhlo na łódźach pšechetrjebakej. K kuvam pšchi brjohu Połnozneho morja je pucź łódźam z ledowymi schkrutami saraćenu. Jich wobydlerjo so tohodla njemóža z łódźemi se žiwnosću sastarać. So bychu ho pšeded hłodom wobarnowali, budźa k nim z Hamburga kłada letać, kotrejž budźa na kupy žiwnosć, kłakšiwa a pósłke pożpłki mjetać.

Tobakowi dźěłacerjo su mzdowy tarif wupowědźeli.

Swjatki tobakowych dźěłacerjow fu němškostatne tarifowe sprěčenja za dźěłanje zigarow k 31. měrcej wupowědźili a němškostatnemu swjatkej zigarowych fabrikantow žiwoje žadanja za wobkamknjenje nowehu wušonehu tarifa pšchedpokazźli. Jednanje wo nowym tarifu budźa wo wšchém spačzu jara wobcežne. Fabrikantoju na to pokazuja, so je położenje zigaroweje industrije jara wobcežne. Wjele fabrikow je dźěło sastajiło, a stare firmy fu swrješchzake. Zigarowdźěarjo ho tomu napšcheciwo na to powołaju, so pšchetrjebanje zigarow njeje sańdźene léto mjeńsche dyžli w lěće 1927 było.

Spěchowanje twarjenja małych wobydlenjow.

Němški kabinett je póndźelu pódła druhich běžnych naležnosćow nacźiśł zakonja wo pšchihotowanju kreditow k spěchowanju twarjenja małych wobydlenjow wuradźił, kotrejž ho němškostatnej radźe pšchepoda.

Jendźelske hłosy wo konferency wěcywuslożnych.

K spočatkej wuradźenjow wězywuslożnych w Parisu ho Londonske nowiny nastawki pšchinjeśe, w kotrychž ho nadawki wězywuslożnych hišchće ros wobkrućeja. „Times“ wo postajenju němškich śhromadnych winowatosćow a wo wulkosći letnych płaćenjow pišchu. Němšku namotwjeja, so by sumu sapłaćiło, kotraž ho **śhromadnej sumje śwjatskatšeho wójnšeho dołha** na Sjednoćene staty pokazuje Ameriki runa, to réka kapital 44 milijardow hriwnow bjes danje. Pódła teho budźe ho hišchće wěste wotschkodźenje za sapuščene kraje Franzojskeje žadać. **Amerikanski połkadniny hamt** (finanzne ministerstwo) hišchće njeje śwólniny, pšchi rozsudźenju wo śhromadnej wotschkodźenjskej sumnje praktiski hobu dźěłać, tola ho ida, so ho politika Sjednoćenych statow pomału, ale wěsće k tejle stronje hiba.

„Daily Expreß“ je powschitkowny pšchehlad wo rozwiću wotschkodźenjskeho praschenja po Dawesowym planje podał. Dokelž ho je stónežnym wuprawjenjom wotschkodźenja wubłudy na wušswobodźenje Porheinskeje z wobsadźenja zuseho wójska śwjatuja, śmědźa ho nadźeć, so ho Europje dale wołóženja njesadźerżo, kotrež bu rozsrjanje tehole powójskeho praschenja je žobu pšchinjeło.

Załeski wo polskej hospodarskej politicy.

We wukrajnym wubjerku połskeho senata je swonkowny minister póndźelu hospodarsko-politiku rěcź měł. Minister je mjes druhim rjekł, so je Połska rad swólniwa, jednanje z Němšku z politiskemu kónzej dowjesć. Po jeho ménjenju wikowańke sprěčenje z Němšku na podłožu jenakich wumněnjenjow wobkamknjene, wulki wužitk lubi. Na to ho měrjazym prózowanjam pak w Němšku wěste wopačne hładanjišcha a sawišne myzle nazionalneje śjowoscze napscheciwo steja.

Mjez bamžom a italskim knježerstwom so měr wobzamknu.

Póndźelu pšchipołdnju je ho sprěčenje wo wobnowjenju zyrkliwneho stata a wo konkordatu mjes zyrkwiju a statom podpisało. S tymle sprěčenjom fu so śłobom finanzne poměry mjes Sćwjatym Stokom a Italskej wuprawile.

Pšchi podpisanju běchu ja Sćwjaty Stol pšchitomni: monsignore Borgacini, Duca, sekretar śwonkownych naležnosćow monsignore Uzzard, namjetnik kardinalneho sekretara a prawiwniki zastupjeř Sćwjateho Stoka profesor Francesco Pacelli.

Sa Italsku běchu pšchitomni: Justizny minister Rocco, statny podsekretar śwonkownych naležnosćow Grandi a statny sekretar ministerskeho pšchedsydstwa Giunta.

Dojednanje fo wosjewi, hdyž budźe wutoru w parlamentu połwjerdźeny.

*

Dźiny zwjedźeń krónowanja bamža Piuża XI. je ho dźenża we wobšahu wurjadneho jubelskeho léta z wobzebitej pychu wobzwjeźił. Wjele italskich a wukrajnych putnikow je hižo do Roma pšchijeło.

Nowy bamžowy kraj, Citta Vaticana, ho pjeca bamžiskemu gouvernementej podstaji. Sa tole zastojnstwo ho komendautore profesor Pius Franchi mjenuje, śtaty wuczeny z bamžowych pšcheczelow.

Zličšenja počahow mjez Juhosłowjanskej a Bołharskej.

Dojednanje, kotrejž je ho 7. februara w Sofiji po dołhim jednanju mjes Juhosłowjanskej a Bołharskej wo pucźu k wuprajwje wósajownych politiskich a wikowańskich stykow doszło, je w Beogradze wulke spokojenje śpudźiło. Powschitkownje su pšchesmědźeni, so po wobnowjenju normalnych wobstejnosćach na juhosłowjansko-bołharskich mjesach a po dorěčenju wo wikowańskim sprěčenju k formalnemu pšcheczelskemu pakłej mjes Juhosłowjanskej a Bołharskej dóńde. Balkanske ludy fu spóznałe, so fu ha na žiwoju schkodu Italskej dale jedyn pšcheczinu druhemu naschczuwacź. Italska bě mjes nje roskorn, njedowěru a hidu rosćišła, so by je mohła wschě hromadźe wobkrućejcź a sa žiwoje wotpohlady wuwuzicź. Měrko budźe mózno, so fo balkanske ludy sazo k politiskej sasadze „Balkan balkanskim ludam“ wrócża, kotraž bě je k wójnje pšcheczinu Turkowskej sjednoczyła. Prózowanje wo tule mysl budźe fo samwjesce se wschich stron podpjerowacź. Dokelž je grichiski ministerski pšchedsydstwo pschiwizowaŕ tejele politiki, jenož wot Bołharskeje wotwisuje, so fo pšcheczelski paki balkanskich ludow do skutka staji.

Beogradske nowiny knježeŕstwowe rosšudźenje, sawjene mjesu k Bołharskej wotewrjeć, jako nowy dopokas teho witaju, so dyže Juhosłowjanska se śwojimi žuhodami w dobrych pšcheczelskich poćahach žiwa hyš.

Bołharskim namjetnjkam wyschnoscźam je ho telegrafiśzy powědźiło, so bychu mjeli ha wobobowy wobchad wotewrite. Mješana juhosłowjansko-bołharska kommišija, kotraž ho w Pirotu sešła, namjesne poměry na bołharsko-juhosłowjanskich mjesach wuprawi.

Zbožk rotarjow w Ruskej.

Kaž ho z Wilna powě, je pożlednje dny w Ruskej njedaloko Witebska k cześemu wojowanju mjes rotarjami a kommunistiśkimi wyschnoscźemi doschło.

W namjetnym Witebskim wokrjesu běchu ho wot nětkotreho czaża powěśće wo pšchedstejazym powalenju kommunistiskeho knježerstwa a wo pschicześnjenju połskeho wójska roscźerkle. Pšcheczivokommunistiśke organizazije běchu tele powěśće wuwuzile a swobdlerjow k zbožej pšcheczivo bolschewikam nadyjerale. Na wjazy městnach je k krutemu wojowanju doschło. Dom bolschewikiskeho pschedstejicerja w Dobrych Gorach fu nadpadnyli a wupuscźili. Pjecź kommunistow fu morili a 18 cześko sranili.

Nowe wojowanje w Bombayu.

Mjes wožobami, kotrejž fu ho njedźelu w Bombayu morite, je 21 hindow a 11 mohamedanow. Njedźelu dopołdnja bě wojowanje pšcheśtało, tola měr jenoż hač do pschipołdnja traješe. W tymle czaju cźiśdoh młodych ludźi, kotrjž za měr agitowachu, nadpadechu, bórzy po tym też wós dróhowneje żelesnicy, z kotrymž ho hinduja wjeźechu. Wojazy fu ho njedźelu z městnymi wojeźikimi mozami poćahnyli. W nětkotrych wokrjesach je ho nabity hud wschipowědźił. **Wobydlerjo z hromadami z Bombaha cźekaju.** Wikowanje je ho dopołnje sastajiło. Statny bat, kotryž je ho w knježeŕstwownym twarjenju za schtwórk postajił, je ho wo tydźeń wotstorcźił. S wojeźiskim dohladowanjom ho wobydlerstwo se žiwnosću sastaruje.

*

Dopiźowarjo nětkotrych jendźelskich nowin ménja, so je kwawne wojowanje w Bambayu z naboženskich hwadow mjes hindami a muhamedanami nastało. S tym wuprajwdźiły charakter njiemdreho wojowanja na Bombayskich dwórach samjelcźeja. Naboženski fanatizmus muhamedanow a hindow ma z krwawnym wojowanjom w Bombayu mało cźinicź. Wjele bóle je hłód textilnych dźěłacerjow, kotrjž fu wot wósmom měsazow z dźěła wuzamknjeni, do sadźěłowanja sahnak. Hłódny lud ho rosnjemdri, hdyž knježeŕstwo po žadanju mějecźelow fabrikow Panthanow, horakow z połnóżneje Indiskeje, jako kamarjow straika do Bombaya sawoła.

So fu krwawne njeméry w Bombayu dla sežiwjeńskich praschenjow nastale, je hižo z teho spóznać, so je ho mjes hindami a połizaju prěni króć w fabrikskim městnym dźělu wojowało, a so fu ho krute wojowanja na barrikadach w Grand-Roadskim dźělu, w bydlišćach textilnego proletariata wotmjele.

Sćamo Londonske „Times“, kotreż nětcźišchemu knježeŕstwu blisko steja, praja, so ma ho sozialne a nazionalne revolucionarne hibanje jako woprawdźita pschicźina nje-

Pjecź šmjerćnych wužuzow w Turkowskej.

Se 36 wobsorženych, kotrjž dla pschihabanstwa pschecźivo nětcźišchemu knježeŕstwu pšched žudom stejachu, fu pjecź z šmjerću a 16 z khłostarni na wschelaki czaż sażuzowali. Druhich fu wuwinowali.

Attentat na mexikanskeho presidenta Portesa Gila.

Kaž je ho hižo zdźelało, je ho na żelesnitki czaż, z kotrymž ho mexikanski president Portes Gil wjeseše, bombowy attentat skuścił. Presidenc je na wulke złoże njeszczenjeny wostał. Njesnaty winik bě bombu na kolise pschedjenym mostom żelesnitkeje czary Comonfort—Rincocillo (w stacze Guanajuato) położił. Lokomotiva ho z wubuchowu bombby zwórcźi a jedyn Pullmannowy wós, w kotrymž bechu nětcźi presidentowi pschewodnizy a salonski wós ho žobu storhnyschtaj, w kotrymž generalny direktor żelesnizowy žedźeše.

Torala wotprawili.

W měsece Mexiku fu Torala, kotryž je presidenta Obregono satšelił, wotprawili. Toral směrom k wotprawje

dżcha dżćsche, kotrež be ſ woldżelenjemi wośakowo wośhuſnjene. Mrćio k ſemi padnywſchi wón ſawoła: „Njech je ſiwy Kſrystuſ, naſch kral!“

Do blišoſeje kłoſtaŕnje, w kotrejž Torala ſe ſaćeſenjom wotpraſchichu, bě ku wjele tyſacz ludſi ſeſchło. Wośerika polizija pak bě kłoſtaŕnju a bliſe tudże wośhuſnjła. Někotre ſta ludſi, kotſiž běchu ſo do kłoſtaŕnje puſchesći. Śo w druhim kłoſtaŕnjnym dworje ſamješćichu. Pſchi wośprawjenju bě 30 wośobow, ſ wjetſcha nowinſtich ſaſnu-pjerjow, pſchiſtojnych.

Srażenje mjes ludom a polizju.

Hdyž ſarowańſki cźah, kotryž Toralowu kaſchcź na jéſbje ſchpaniſkemu pohrjebniſchćeru pſchewodźeſche, tyſacy ludſi wołachu: „Njech je ſiwy Toral!“ a dŕeſki na kaſchcź mjetachu. Wobſtojnowa wobora dwěſche wodu ſyłkało ludſi roſbnaći. Ńjeſu polizijſko pohrjebniſchćeho wośhadźichu. Pſchi ſrażenjach jenu wośobu moricźu, 30 ſranichu a 20 ſajachu.

*

Kaž ſo ſ mńſta Mexika powź, ſu tam źiłeł ſa daloko roſſchérjenym pſchihańſkanſwom namakali, kotrež ſo po ſdaću pſchećiwo wſchitkim nawiedowanym politikam wośbam měri. W pſitakni preſidentſkiwoho kandidata Seanza ſu bombu namakali. Zyły Mexiko je ſ hobrſkim roſhorjenjom ſajaty. Polizija je ſo wſchudże poſtajiła a je hacź dotal 84 wośobow ſajała.

Sćuły dźeł Oŕegonoweje ſtrony je ſtebi wotmyſlił, we wſchelakich mńſtach rewolucije ſe ſamyſłom ſłudźeć, ſo by ſo Gilberte Valenzuela, priedawſchi Loudonſki pódſtarſ ſa mexikanſkeho preſidenta wuſnoſił. Attentatowe plany pjeća ſ tym ſwiſnja.

Nowiny „Prensa“ wo druhim dyuamitowym attentatu na wośobow cźah mjes Colimu a Guatalafaru powědźa. Někotre wośoby ſu ſo pjeća morile.

Wo druhich wośebnoſćach ſ mńſta Mexika ſu wojeſkſy pſchewodnizy preſidentoweho cźaha, na kotryž je ſo njedźelu bombowy attentat ſtućił, nětſe 20 wośobow ſajeli, kotreż ſu ſo bliſko mńſtna, na kotrymž je ſo njeſboże ſtało, wſerieſchile.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 12. mał. rózka 1929.

— **Wo widrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 757, hygrometer +1, thermometer wo dnjo —18. Dźeńa ſa rano we 8 hodź. barometer 757, hygrometer +2, thermometer we nocy —30. Mukławy na mało ſo pſcheměniwaſe njeſeło. — Róſ wot niedźele k pódźeli mału ſa naſtrowniſchu hacź dotal, w wećiſchi ſtronach wokołoſchowanu. Snajniſchiſcha wot 1788 wjazy taiku ſamu njepomnja. W Pólſkej mŕaſnu wčera rano 47 ſtopj., ale we Schleſkej teſ hacź do 40 ſtopj. W Barſkowe ſapſchahu 30 ſtopj. a wola naſ 33, haj na wſchelakich mŕaſnach ſu teſ pola naſ hacź do 38 ſtopj. mŕźeli. Dźeńa ſima tohorunja hóſahuje, hyrnjež pozńo wčerawſchi dźeń 3—4 ſtopj. njeſeše ſnim mŕźi. Snamjone ſyny ſapſchahu w lětach 1830, 1850 a 1855, ale ſyma leſdom ſ jenakej **krutoſcźu**, kaž lěta, tak dołho traſa njeje. Wſchudźanje **praja**, ſo ſyma tak rańe njeſmy **[illegible]**, hačrunjež Libuſa dale poſtuji. Sykina wuſchiſki wośkſeli wuſche wjedro. Nad Sſrjedźnjoſeńſkim morjom leža **[illegible]**. Sſeli wuſche ſtrony pſcheſzahnu, pſchińeſeny nam nowy ſnih. W ſaſchim morje ſu nětſe 50 lódźow w lodźe tſchaje woſtale. Do Schwediſcze a Danſkeje wiazy ſ lódźemi niedźoſo. Kanal ſ połnońſkeho do rańſkeho morja ſu ſamſeli, dołhi hroſy ſamjerſnjeny. **[illegible]** pſchiſtawy wóſnje ſo ſ lodom wſchitkowaſi. Wóſ **[illegible]** ſu wiazy do pſchiſtawa, ani ſ njeho wuńeſi. Njeſu **[illegible]** pſchiwody, ſo wośhodam wuſchi a nośu, ale teſ **[illegible]** ſtawu cźaka, wonjerſnu. — We wſchelakich mńſtach **[illegible]** Mexiku ſu wośowodny ſamjerſle. We Wuſkej Dź **[illegible]** nieje wjele Kpie. Sniſchk ſchkoły kaſdy. Rańe **[illegible]** w Budyſchinje a na druhich mńſtach je wjeſnk **[illegible]** kańanſke roſkaſeli. Cźahi njeſoriadnje jěchja. Wječerawſchi cźah ſ Drježdźan poſ. w 2 hodź. do Budyſchina pſchikhadźaſy, pſchijědże 1/4 hodź. Sźědowoje mjłaſchi hacź do 2 hodź. ſapoſdźenja. Pſchekhodła ſamjerſnu, ſamjerſnu też parnje tepjenja. — Mńſto ſamo do pjuzna a do hróbkow mjerkuje. Njeje ſtoro wóſnu, rěpa a bŕeny pſcheb ſamjerſnjenjom wukhowaſ. Voja ſo, ſo budże do hromadow mjerſnuć. Dźiwina ſ hromadami hnje. Ale teſ cźłowjeſej je ſchźłkaſa ſtraſchna. Jedyn kołojſdźny bě ſchpatnje ſawobſtejny. Jenu wobſ ruky ſamjerſnuchcźeſ. Dźeſ dźiwjeſche jej motrſnjeć, dokeſ ſymny wośeſ hroźeſche. — W wołoſchſcheſ Europje ſama kichtjenjeſa tſchńeſa. Na Balkanje mŕjachu hacź do 30 ſtopj. ſymy. Njewjerſchliwe ſnžńowe mjeceſke ſaſnypachu wśjo a mńſta. Do ſeweje wśy w Górchiſſej dobuchu ſo wjeſki a roſtorſchachu 22 wśohow. — W Pólſkej njemóža wiazy cźaſa hriebać. Pńeſes 2 metraj hłuboko ſtaja ſnjeŕk do ſemje. We wſchelakich mńſtach w Mńſkej na pohrjebniſchćeſach ſemju ſ dynamitom roſtŕeſkeja, ſo móhli rowy wuć. — Wjedrańnje we Pśtrohrádźe (Leningradźe), kotreż je hewak jara ſpuſchćomna, ſtaja powuſchćenje ſurowoſe ſymy. Wóſ dyhł ſo ſimiſcź a nam bórſh mjłeſche ſwěrſkeho wobhrabźeć. — Jutſkje ſrjedu ſkhadźa ſłónčko 7,34 hodź. a hdowa ſo 5,06 hodź. Mńſacź ſkhadźa doſ. 9,05 hodź. a hdowa ſo njeczor 9,37 hodź.

— **Wobſtawdźeć.** We wśach Bukeczańſkeje wośady nje broſe njeſeły žoda, nawoſłaſchi wośtaſi je teſ ſa tſeći dźeł žadaneje płaćińy. Pódła wón ſyntuje, mało hódne cźaſniſi a rjeſaſi pſchebacź. Kaž praji, wón nuſnje njeſeły ſa ſapſaczenje ſlježbowanjow a ſnžńowe tſcha a cźaſ tohodła ſwój dobry ſłoty cźaſnik ſa ſchtwórty dźeł hdźiwoſče pſchidacź. Pohyby, jeho wśy bo kujenja jenemu cźaſnikarjej pokaſaſ, wón na kóžby pad wotwoſkaſa ſ wuſdźu, ſo jiſom ſwój cźaſnik wotbudże a potom ma ſo w taſiſch padach ſkwatajaſ ſ proſta. Ludźo, kotrychž je na taſke waſchnje wujeſkał, ſu pſchi nawraſchowanju pola cźaſnikarjow ſhonili, ſo je jim zuły cźaſnik a rjeſaſi najbulſchiſcheho ſabrikała na ſchźłu nowěſtnyſ.

— **Woheń w pinyi,** pſchi kotrymž dyrbjeſche teſ wośjowa wobora ſapſchinnyć, naſta wčera wječor wokoło 8 hodź. w domje na Mołtkowej dróhi 33. Na tſwarjenju naſpomnjenja łódnjeje ſchkody njenaſta. Spalite ſu ſo jenoſ tam ſkładźene drjewjane kaſchcźe a witkowe karby. Naſtaſche wohnja ſwitnuje pjeća ſ reſtawnanjom wodowoda.

— **Pućowańſko radupodawanje za maćerje** w Koniecach a Smjerdźacej ſo ſrjedu 13. mał. rózka zymy dla njewotmóje.

Sſ **Luiſa** pola Pomorz. Naſchu wośhnjonu wośowu ſaſbrańſke ſu we ſwojej poſlednjej mńſacźnej ſhromadźiznje ſ nowoſtwarom ſtrudalſkeje wěſe. Wośſaſnuchu ſo, ſo ma ſo wuſa na worſchećowej horje natwarjeć; ſ techniſkimi pſchihotami ſu ſo hižom ſapoćeli. — Spodźiwnu namakańku nadźełaſe tudomny hujeſł hajnik wčera pódźelu na hoſtkowinſkim wuſhodźe we ſchmórſcźnje, w kerſkach ſoka Spikałow, mjeſnuju baćoſnam ſwójſh ſe ſchtwórtimi baćoſnami, 2 ſtarej a 2 młodej. Baćoſny běchu wſchitke ſtrowe. Powołnim pſchijeſtſeſchu baćoſnu do kerſkow kruwańnje, kdźž ſu hižom wſche wobdźiwarjow namakałe, ſamo ſ Budyſchina. To je teſ nětſe wokoło połnicy wſchitko łabne. Cźehodła ptaſi w naſymnje ſ druhimi do cźohliſchich kaſow njeceſkuſcźu, ſaſeſi na tom, ſo běſche ſebi ſtary baćoſ ſchidło ſłamał a tohodła kerjeż njemóſeſche. S łubošcźu ſ njemu wośa teſ baćoſnica ſ młodymaj dźěći nim.

S **Bukeż.** We naſchich ſkawnych Bukeczach mamy dotal 11 towaſſkowow. A kóžde wuhotuje ſebi ſwój ſwjedźeń. Ze ſtajnje wulka horjeńca, kotre by prěnje woſmeło. Sauſdźeny pſcźaſ pak ſebi naſch poſawniłſi tóhr ſaſo ſjany ſwjedźeń na Stampcu nowej ſtrźi wuhotowa. Luboſeć k poſawniſtam a poncwjena měſnoſeć ſobu pſchiwabjeſchćiſtej wopytowarjow, ſo bu ſwjedźeń bohaſtko wopytany hacź druhe lěta. Knjes wuczeŕ Jſelt ſhromadźenych. 200 wośobow, wutrobnje witaſche, wośebje ſobuſtaſoſerja poſawniſkeho ſhóra knjeſa wuczerja Kelka, tiž je ńeſko w Drježdźanach na ſtudijach, a běſche wot tam k nam pſchikkódatał na nekotre wjeſſele hodźinki, tiž ſo pſchi hudźbje, dźiwadle a reizy bórſh pominychu. Sſobuſtawny poſawniſkeho ſhóra, **kotrež ſu wſchitcy Sſerbja, hrajachu nźmſki (Ehrenpokal) cźeſnu bóńcź ſo ſerbſku a ſerbſki kruch „Kukeczańſke nowiny“.** Harmuſej ſtare a w Bukeczach hižom widźane hry pſchebadźichu kóžbeho bo wjeſela a ſmjeńa. Bohaty pſchiſleſ mytowaſche hrajerjam jich prózu. Pſchetrjeſ hudźbnika a hrajerjo ſwoju wdź derje wukonjachu. Saſtupjeć dirigenta knjes Wiczas ſo potom wſchitkim ſa wujeſk dźaka, waſche a dobyća maſcho wukoſtowania roſdźeli. A tak ſo ſwjedźeń naſchebo poſawniſkeho ſhóra, kiž pola nas ſwobu zyrkwinſke žiwjenje ſpěchuje, w prawej pſchieſjednoſći derje poradźeny ſkónčí.

S **Ńeźiž.** Sſamjercź pſchekhwata wſchi dźeſe pódźeſcha rano 53kſetneho dźěłaćerja Oskara Richtera ſe Ńeźiž. Jeho Boża ruczka ſaja.

Z Kulowa. Zaníženu **ſobotu 9. t. m.** ſwjeſeſtaj murjeſki polěr **Jozef Militky** a jeho mandźelſka rodź. Haufec w Kulowſe ſwój ſlěborny kwas.

S **Wylemoz** pola Klětneho. Tudomny rycźeſtnik, brjewnowny wulkowiſkowaŕ Maks Thimmig w Drježdźanach je ſwoje nědźe 600 jutrow wulke kubło knjeſomaj Bonjej Bothe a Maximilijowej pſchedał. Mjenowanaj knjeſej ſtaſ ſo hižom ſem pſchehwdlikoſ. Knjes Bothe, kiž tu dołho w Afriźy pſchebywaſche, pſchiſtrowi tu farmu ſa pſchowanje kožuchowych ſwěrſtatow. Dotal je ſo hižom ſ nórzow we wulkich kaſchcźach po żeleſnizy pſchiwjeſło. Wóſy dalſche ſo pſchiwjeſu. Hdyž budźa pſchitrowany dowuſtrowanjenje, budźe teſ móžno, tu běſe liſchki pſchahowaſ.

S **Wylemoz** pola Klětneho. Tudomne ſónſke a kołoſowe towaſſtwo wubołuje njedźelu 24. februara ſakſeſiſti ſwjedźeń ſ dźiwadełowym pſchedſtajenjom, ke kotremuž ſo we pſchihłaſimku.

S **Běſeje Wody.** Sſebi žiwjenje wſaſa je Klětna mandźelſka pſchekhuſa Huga M. Krótko po ſwojim nawróće ſ jeneje Schandawſkeje łekowarnje ſo nowa domaſ wobwěſnu.

S **Běſeje Wody** Jara ſohkomuniſtiſke ſadźerſtwo ſo ſobotu njeczor wokoło 7 hodź. młoda Żuriſa. Mńſto, ſo by do Sſorjeliſkeho cźaſa łaſſła, ſtyſny ſo do Khaćeńſkeho cźaſa, kiž 10 minuſchinow priedy wotſtěže. Jeli běſche cźaſ jeſ ſaſnaſ, a běſche hižom 500 mekrow ſ dwórniſcźa, bohłada ſo wona, ſo běſche we wonaſenym cźaſu a ſkoſi ſ cźaſa. Wona wośta ſe ſtrutſkowanymi ſranjeniemi pſchi kołiſach leżo. Krótko na to ju ſeleſniſki ſaſtojniſ nanaſa. Bu-li wona na dwuſej ſtronje ſ woſa ſkoćiła, by ju cźaſ. Kiž mjeńſchinu pohbjſchu ſ Khaćeńſka pſchińběże, pſchejeſ. S błiſkeho cźaſnika ſranjenu do Sſorjeliſa.

Swjatočnosće wćerdna Wjaclawa w Brnje.

Wobě ſokolſkej župje w Brnje ze župu Češkoſlowakſkeho legionarſkeho zjednoćeńſtwa powołaſej ſu le pódźelu do kenclije Machalowoje ſokolſkeje župy k wuradźowanju wo wośławjenju wjećha Wjaceſława zaſtupjerjow wyſokich ſulow, wućeŕſkich a profeſorſkich organiſacijow, wohnjowoborneje Brnjanſkeje župy, Narodneje jednoty, cyrkwje češkoſłowjanſkeje, prawoſławneje, češkoſtarſkeje, Koſtniſkeje jednoty, Swobodneje myſliźki, Zjednoćeńſtwa pokrokowych žonow a wšěch politiſkich ſtron nimo ludoweje a komunniſtiſkeje. Bohače wopytanu zhromadźiznu nawjedowaſe prof. dr. Kladivo. Jenohłóſnje ſo wobzamkny zarjadować rjadu predńoſkow a ſkutkować naćiſk, zo by zjawnoſć hyła prawje powńena ńe jenoż wo wośobje wjećha Wjaceſława, ale teſ wo tradiciji, kiž ſo z jeho mjenom wjaza, a kiž je mała dokładny wliw na wuwiće češkeho naroda. Pſchiłotowańſko dźěła prozdachu ſo wośěmaj župomaj ſokolſkimaj a legionarſkej župje. K wobdźělenju pſrewza ſo wſitko ważne korporacije a politiſke ſtrony.

Na Librowem ſrunće.

Roman Terezy Nováſkowje.

15] (Pokračowanje.)

Pſchekſepany Skrańka ſo hyndom domyſłi. Cźohodła **ſo kat pokhnurja** — boji ſo ſnadź, ſo jemu Liba jeho **ſtarkowu wotſtiwa** . . . . Sſnadź by ſo tón mjes młodźinu **njeſpleſ?** — — — Běda! — — — Ale je hacź dotal **ukłodźeny**, ſ wulkeho grunta — — — Dyrbi jeho trochu pſchimnyć, hižo tohodła, ſo by ſo Tondej dźakowny wopokaſał a jemu powhał — — — A Librej bndże to ſtrowe, **hižo** ſa dźeſcze lěta, w ſchuli, bywaſche tajſi poddajny, njewidźa, cźeſi je, a po nawołowych ſłowach ſo njeběſe pcheměńł. —

Kiwanywſchi na Tonika — kała wuſnamnuje, naruna ſej Lojſik ſwoje nawoſkńizy, ſſładkowa ſwoje papjery, poſłobny prawiza a ſapoća ſa naſtateje hłuboleje cźiſtajmy **borankowu** poſſedźu wołu wośjewjeć:

„Hołzy, tiž ſo pěkńje do kała wjereźi,
wołkajam ja ſwojej wośi;
Kotreż maja ſermuſchu daloko do łorćźiny,
tym ſo ſłuſcha, ſo ſej wośmu moje nohi,
Kotrymž to pſchi rejach pěkńje pſchiſłuſi,
tym poruczam ja mojej wuſchi.“

Pſchi tutom hrónćźowanju wobroćźi ſo pſrědaŕ wu**ſkoćńje** na ſudźu a ſe ſwojimi leſſtraſi wośnamjeńſawſche w powěſtiſe kała, wośjewjeſo ſ tym, ſo ſo to na wſche **pſchitomne** hołcźata poćahuje. Nětko nałkoni ſo w ſměru **ſ ſtarkowej** a pokračowaſche:

„Sa tu ſłowam ſwoju wutrobicźku,
kiž wona ſo błiſſhim njedźelku,
A hdyž wośnje ſej moje pleza
Budźe łubować jara ſwojoh' hólza,
Hdy by měła jeho pſcherada,“
Njech ſej wośnje róże ſ mojoh' wěnza.“

Albinka bě ſo ſaćeŕwjenika hacź do kruć; niž mjenje **[illegible]** Jobk Libra, kotrehož dobromyſlne wobliczo ſapyri ſ nahle pſchećiwo wćejtkej ſ hněwom. Wſchitke wośi wobroćeſchu ſo na nju a na ſtareho Hanuſa, kiž ſe ſobu na beźu wjereſeſche, njewidźo, bźeſe-li panaćkowa ńeź ſ liſchćejnjom jeho dźiwaju, abo ſ njepćehnej naraźu. Tonda ſo nadobo wuſnamjeńſche, a na Lojſika kiwaſche, tón, jako by ſo wo roſbudźenje njeſtarał, kiž bě**ſche** naćiniſ, pokaſa na Librowej ſtarſchej hołzy ſe ſłowami:

„Kotrež ma ćyſte ſtupńicźki,
ta doſtanje kuſ hubićźki
a pſchidam jej hiſchće kuſ mojich pluz.
ſo by bóle ſłodźiła do towaſſkowa nuts.“

Polnołitaſej Jaſkowej Nanynzu pſchiſerkny ſejehna „ſo ſ njeje bndże dobra mama.“

Dźiwja Lojſka Nowotnej, najſrańſniſcha ſtoro hołza w Jewizach, doſła

„pol hłowicźki,
dokeſ ſa rada dawa płódke hubićźki.“

Terezy, kotreż ſo hižo hněwaſche, ſo bě na ſtotry doſchło a na Albinku, ſo pak bě ſo na nju ſapomniło, rjekny prědaŕ w mjenje boranka,

„ſo ji dawa ſwoje płicźka,
dokeſ je runa ſaj ſpwćźa;“

a tak doſła ſo ſkoro kóždej hołzy nćkajſe hrónćźo, pſchijomneho abo ſłomyſłneho. Po hołćźatach bźnóže na ſtarſchich ludźi. Wowki doſtachu borankowu wołmu, ſo rady pod poſſleſchcźa lěſu, jedna młoda burowka kožuſch, dokeſ ſtajnje kładze ruzy na brjuſchk;

dwěmaj ćheſſakomaj a jenej podruźnizy, na kotreż běſche Lojſik zyle jaſnje ſ leſſtraſi jaſiwal, wotporučeny bu

kuſ jaſyka
dokeſ ta a druha jara rada kleſka.“

A nětko mikny Lojſik na kata a ſapoća, wobroćiwſchi ſo ſaſo k mńſtu, hdyž ſłojeſche Albinka ſ Liberej hołzanu:

„Tajke, tiž pſchi kermuſchach ſarnja,
te njech ſej wośmu mój pupk;
njech ſo ſ nim pěkńje **w komorze tſhowaja**

a mjes wjeſołu młodźinu njeſaja
Staroba drje je cźeſćeźhódny dypk,
ale lěpſchoh' njeſ' hacź kćeſſaſeho młodźenza.“

Libra ſo ſatorhny; wocźi ſaſdźeli. Ale potom ſnźi praji, ſo je ſo podarmo ſaſtrózył; ſchtó wě, na koho je ſo młody Skrańka mńrił. Pohładny ſkradu mjes ſhromadźenych, a tu ſo pſchećehnędźe, ſo běchu ludźo prědaŕej derje ſrojſmili: Terka hładaſche, na njeho na pał wuſtrójane, na pół porokuje, Pruſchkez Tonda ſchłodopſchejſnje, a Albinka pohběhuje pruhuju ſwojej mórcź wocźi, jako by ſe cźyſła pſchećehnędźicźej wo wěrnoſći wupraſenych ſłowow. We wulkoſtliwoſći ſkuſchu ſo ſtarſchej a ſtotry, ſobuſtajne pohładny na nich Cźeſſka. — Jobſej bu horjo a ſmu nadobo . . . Njebndże dha tym porokam djenſa žadyn kónz?

Ow ně, njebndże; Lojſik wobſtajnje na njeho ſſładnje hrónćźowaſche dale:

„Knjeſim we mńſeje, kiž burſki lud wobſchudźa,
moja wopuſch njech ſo jim pſchiſtajdźa,
a cźi, kotſiž jim ruzy wokoſchuja,
njech wſchě moje cźerjewa ſej pſchiſwoja,
njech ſebi ſ nich truny nadźełaja
a knjeźſku ſłwalu na nich hraja.“

Staryj Skrańka wjerćeſche ſo ſ radoſću ſaj wośłowjenemu, ſo je jeho Lojſik to tak derje trjechił; ale ſłowj ſo ſa Librom wobſładany, ſchto tón ſ tomu praji. tu jeho hižo w rjedje mjes holćźanmi njeběſche . . . . Pſrědaŕ, wośwjeſelony ſe ſwojim wuſpěchom, dokónčowaſche ſeſtawanje:

Herzam dawam pał hkowy,
ſo bychu pſchi pikſanju njeſpali
wopilzam ſo moja grayawa porucja,
ſo jim jich ſamžna njedohaha,
kucharkam ja kermuſchu poruczam ſo zyły,
ſo bychu ke mnje nawarile kała hornjy.
Pſrědaŕ pak dostanje mój ſhónćźk,
ſo by tomu gſchášta ſejink hižo konz.

(Pokračowanje ſeźehuje.)

Z Łužicy.

* S **Wójtrowza.** Pjatk pśichwalonju wudbyli w starym **mĕśe wobeŕ pola Łubleŕja Weikełta.** Tam bźe lejtowanjska kompka rozbuchła. Wobeŕ wupśichśełe ju jara pśichśinje, so tśi nimo kólnje pśichinjejowazu dwójnu brózdu, pobocźne kwarjenje a dalšne kólnje śhrabny.. Skót jamu chu wukhowaś.

Přilopk.

* **Na kolejnu wobej ruzy śmjerśicu.** Kolojeźdnemu, kiž ś Grabowa do Buttlźy w Braniborskej jźdźeśe, na wozydźe kola wobej ruzy śmjerśnjuśkoma, dokeľ jej njemóžeśe doś pśiměźeśiwo symje schkitaś. Wobźenu kolejarjej durbjachu wobej ruzy wotewinaś.

* **Se 64 létami létała.** Parišku policija saja njedawno knjeźnu Roubinez, kiž je woprawdźita śmužitna žónska. Se spodźiwanjom śwĕśicu, so wona dźeń wote buja ś létadłom Lća, niž kuždy jako pažažerka, ale jako wjednica léadła. Tuta knjeźnička wobsedźi Mootśke a Fokkerske léadło a Lća ś nimaj wśichdźe wot ranja hacź do wječora. Haj njeje hišćeže dołho, so śama we etapach hacź do Afriki leśeśe. Tuta knjeźna, kiž je njenuje wójwodka ś Bredford, je drje najstarša žónska, kiž wobsedźi létaśe wopśimno a swoje léadło śama wodźi.

* **Sašo šamomordaśtwo schulerja.** S bojoseju pśiśed maturitnym pruhowanjom saśkli go w Flensburgskim gymnasiju 18letny abiturient pśiśed durjeni pruhowańskeje śiwy. Proseźerjo běchu pśiśeźowdźeni, so by wón pruhowanje wobstak. S pruhowanjemi hnydom pśistachu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjeźdźan.** (Mĕźnik so śhubił.) W Drjeźdźanach je so pśiśed 50 lětami starv mĕźnik Gustav Schubert śhubił. Wiele lět watrowješe wón w Drjeźdźanach swoju praksu. Śhubjeny je Schubert hižom pśiśed zmužu mĕźaz. Dnja 8. januara je so wotpałił, noišćerje dla śiwośeho cźuwowego cźeśnjenja. Wopśeś wón hižom

„Cerwjene košlaki."

Dźiwajo na wulkotny **ǰokolśki ǰwjezdźeń** we **Ju ǰoślowjanskej** (w Skoplju) pśiśe w śnatym barlinskim illustrowanym cźaśopišu — wudawa Guido Backebeil — wśěty Per Schwensen ześěhowaze:

„Sokol je wśchoślowjanska cźeśkoslowacźowanska organizasija, kotraž na 65 lět wobśteži. W starym Dunajskim kralestwuje njeběź Cźeśti Sokol dwójnemu worjoseju njepśicheźeśiwu śmužkeny, ale cźaśy ǰo pśichemnja a Sokolsko teǰ. Wobźežje w Juǰoślowjanskej ǰrośynja intelligentne nawjednistwo ǰamo nimśe mjeńśichimi pod ǰhorbej tuteje

Alfred Brehm znamjenity a znaty znajeź zwĕrjatow a jich žiwjenja. Pśed 100 létami 2. małeho rózka bu w Renthendorfje w Duringskej rodźeny.

cźistośkowjanśkeje wĕźy ǰhromadźowaś. Sokoł wobźinja burśiwo a ǰylu krajnu intelligenzu. Proletariatwo ǰhubuśhke kruhi luda; kiž tu žaneje pśiśeźaǰeje ułe njeǰhraje, ǰo Sokoła wotwołkuja. Proletariatwo ǰhubeho ogranjeho kraja je burśiwo, a tute pśichima ǰo instinktivnje ǰokolśkeje organizasije, ǰwjazuje ǰo ǰ njej, so by mozy a pódy nadobyło. Cźehnje we wójnśkej wobłuźbje pśiśeś Sarjeb ako Bĕłohród, ǰ krajnej intelligenzu pod jenej ǰhorbaju k wojowanju ǰa jenu ideju — wśchoślowjanśku. Pśichi tym njeje wuǰaźnjene, kak dałeko je Sokoł w ruzy ǰtata abo jenotliwych krajow. Pśichi Radićowym pohrjebje pokafowachu ǰhorwaśźy a ǰlowinźy Sokołsko ǰaǰnje, ǰo dźeja Khorwaśku a Sśekowinśku wuśśe ǰtata ǰtajiś. Ale kóždy dźeń by jich hotowych nadeśhoł, ǰhromadnu njeśu pśicheźiwo wonkownym ǰchkitaś. Kruta organizasija a diśiplina, kotraž tutón ǰokolśki ǰwjaśk wuǰnamjenja, mołśa ǰo ǰtatej popśheś.

Dožiwich ǰokolśki ǰwjedźeń w Sśušaku, ǰpodśiwuje nanjesnym nĕźaćźu, kiž ǰo wot italśeho Fiume, kiž je Gabriele d' Annunśio „pśichedobył", jenoź pśiśed Fiumare dźeli. Cźełne wrota ǰa cźeśwjenych ǰokłakow ǰu wśo blišo mośta do Italśeje ǰhotowili, ǰo bychu ǰo cźornoǰokłaki na hranicy ǰtronje njeǰtali. Niech nichtó te puśi na ǰemi njedoǰtanje, kotreź ǰej tutej ǰokłi pśicheśej. W jenoǰtupje ǰ hrimotajej hudźbu, ǰ klinczajym „Sdravo" ǰtupaju Sśokołǰo nimo, hobrźy łoćkaći Khorwatoǰo a Sśkowinźy. Litevka wiśy po wuherśkim waśchnju pśiśeś lewe ramjo, ǰokołśe pjero cźišaze ǰo na cźapy. Khorhoje ǰo błuśeśa, jĕdni ǰe śwóźcźatymi teśakami a śchrześćazym wotrokami cźahnu poǰ cźeśtnymi wrotami, žyle cźeŕwjene cźrjódy. A ǰady ǰeźišuje mała garda, létniši 1921—28! Małe ǰokołśe łoćki ǰ cźeŕwjenymi ǰeklami we włoǰach, tamni ǰiśpedźak ǰe ǰokołśim pjerjom, ǰe ǰchrześćazym, „Sdravo" a ǰ njebojaǰnym pohladnjenjom na Musǰolinowy żelezny móśt. Na śwuźowanišćach wotmełowaja ǰo wśchě wĕźy, kaž je to ǰokołśi nan Jahn ǰa ǰwojich luǰnych Nĕmzow wumyślił. Najrjeńśeśe pak bě dotónčny ǰpĕw a wrjeśćeźe fanatiśe „„Živijo"-wołanje cźrjódow, tutón dźiwy wyǰk jednoreze cźrjódy, tute ǰłowjanśke wodaca do jeneje ideje, ǰa kotruž, burnjeź wjele wo njej njewědźał, ǰo wśchitku ǰahorja. A nĕśto hišćeže raz wśchem Sśokołom, holćźam, pśichedawarjam ludu, proćherjam a policijtam! „Sdravo!"

Na'nowiše z cyłeho śĕwta.

— **Schrewa powĕść wo wjedźe ǰa ǰutiśku ǰrjedu:** Śłucho, rjenje, jara ǰyma po zyłej Europje. Teź bo Jendźelśeje je ǰurowa ǰyma ǰaćźahnyła.

Pónd źelu dopołdnja je ǰo pod pśichedźpołdnjowym nĕmśkeho ministra ǰnutśkowných nałeźnośćow ǰtanowaśe wobśeżnych nośćach ǰapaźało, kotreź ǰu ǰo pśichi pśichedwjedźenju rośrjeźeźo wuǰuda, ǰa dołǰowjeźarnu metallowu industriju wuprajeneho pokaźała. Rośrjeźaŋ wubjerk je ǰo wulhoriś, kotremuž ǰaǰtupjerjo bjeźdźakarjowy a źěłaćeŕjow pśichiłuśheja.

We Wilhelmshafenje je na kónju nazionalno-ǰozialiśtiśkeje ǰhromadźiznu k pśichinanju njez Hitlerjam a cźeŕwjeno-ǰrontiśtimi wojowarjeni dośhło, kotrejž je ǰtolećymi nohami, piwowymi ǰchlenzami a kumpachami do ǰo pjerjech. Wjednika kommunistow cźeźo ǰranichu, teź nĕkotrych druhich biežkow ǰe ǰmorśtachu. Dwaj polizajśkaj ǰaǰtojnikaj, kotrejž po idaźu pśicheǰpośźe do herjeńkanju ǰapśichinnychćaj, thêtre ǰranjenje poźeźepśichtaj.

J̌trajk hórnikow w pólśej Horniej Schlejśkej, kotryź dyrbjeśe ǰo pónd źelu ǰapoćeć, je ǰo wottorćiś. Mjes dźełodawarjemi a hórnikami ǰo ǰnowa jedna. Knjeźeŕśtwo pyta ǰtrajkej ǰadźewaś, dokeľ je wuhło ǰadne.

Wjednik nĕmśkeje delegazije we wubjerku wĕźwołtujotnych, president nĕmśkoǰtatneje banki dr. Schacht je w Parizu ǰaǰtupjerjow nĕmśkeho nowinaŕśtwa k cźaǰej pśicheproźtu ǰaǰtupjerjow nĕmśkeho nowinaŕśtwa ǰ cźaǰej pśicheproźtu ǰ pśicheźełnym duchu ninył. Sazjiśćej je ǰo ǰawoštajił, ǰo ǰo rośrjeźanje wulkeho ǰwětoweho hoǰpodaŕśkeho praśchenja na kollegialne waśchnje pyta, a ǰo ǰu ǰo jednanja ǰ pśichinjednymi wuhładami ǰapoćeće.

Skrowe depeše.

Produktowe witi w Barlinje dźeńa dop. 3/11 hodź.: Žito je žadne a drjeśśe, teź na wukrajnych wikach.

Dop. 3/12 hodź.: Kaj pśiśed hodźinu. Mjacźišny poǰtupichu 5—10 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	11. 9.	9. 2		11. 2.	9. 2.
Pśeńca	214-2 8	213-215	bunv	21 93,00	21-23 00
rožka	206 - 07	204 2-5	woka	26-28 00	26-28 00
nal. jačmjeń	218-23	213- 30	módro lupiny	15-16,50	15-16 5)
naz. jĕśnjeń	192-202	190-202	žołte lupiny	19-20	19-20
wows	200-206	200 206	zeradella	—	—
kukurica	238-239	38-239	raps, wosušk	20-20 50	20-20 00
pšeńć muka	36 39 50	36-39 50	lany wosušk	23-25,40	25-25,40
ržana muka	27 29 25	27 - 9 25	seca, nelasa	—	—
os. wotruby	13,50	15 52	brnj. kruški	18-19,00	18-19,0
ržane „	14.75	14 75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	ržana stoma	1,15-1,30	1,10-1,95
hród	40-46,00	40-46,00	pšeńć. „	1,05-1 25	1,00-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,3 -1,45	1,35-1,55
pjeluški	22-24,00	22-24,00	ječa „	1,15-1,35	1,15-1,30

Płaćizny ręcznego skotu na Drjeźdźanskich skótnych wikach.

11. februara.

167 wol., 311 byk., 3 3 jałoc. a kruw., 822 ćelat., 587 wowc., 4481 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 51—57, 2. 43—48, 3. 30—39;
byki: 1. 50—55, 2. 44—48, 3. 38—42;
kruwy: 1. 46—50, 2. 37—43, 3. 27—32, 4. 22—26;
jałojcy: 1. 53—57, 2. 42—50;
ćelata: 1. 74 -79, 2. 66—72, 3. 58 -65;
swinje: (pśez 300 pt.) 77—78 2. (240—300) 72—73, 3. (200—240) 74 -75, 4 (160—200) 76—77.
wowcy: 1. 64—70, 2. 58—62;

Rancy 66—70.

Drjeźdźanska burza (11 II.).

Pśeńca	216 221	bĕrnjace kruški	22,20-22,40
rožka	208-213	pšeńć. wotruby	14,80-15,20
nałetni jačmjeń	230-242	ržane wotruby	14.60-15,60
nazymsk. jačmjeń	210-220	pšeńćna muka	41 00-42.50
wows	213 218	ržana muka	32,00-33,00
čofwjeny dźeśel	140 150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	236 238	hród	-
suche truhančki	15 15,60	cokrowe truh.	-

Wospodarski rozhlad.

wutoru 12. małeho rózka 1929:

Wčeraśe kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk złotych	47,325
1 jendźelski punt	20,434	100 ćeśkosł. krónow	12,486
100 swajc. frankow	80,965	100 franc. frankow	16,435

Barlinśka burśa khileśeśe wožera k ǰchłabjenju. Kurzy efektow ǰo wotbrjechjowachu. Na wikach ǰ dołǰnymi a tśentowymi liśćinami kurzy ǰnadnje pupjećowachu.

Na produktowych wikach bóśhćej pśeńca a rožka we hotowym ǰtanje nimale žedyn. Wośtrje hobośeże bóśhćej pśeńca 15 pj. a rožka 10 pj. bróśhćej. Połdźiśke termije po ǰamej mĕrje poǰtupichu. Jenož wowoś bĕ ǰa połdźiśke termije ǰkrje ǰłabśi. Wožera płaćeśe zentnaŕ:

w Barlinje:

pśeńcźy 10,80—10,90 hr., rožki 10,30 hr.
hacź 10,35 hr., jećmjenja nałkitnjeho hr. 10,90—11,50, nałmjeńśeho 9,60—10,10 hr.
wowśa 10—10,30 hr.

w termijowym wikowanju:

ǰa mĕrc: pśeńcy 11,60 hr., rožki pał 11,17¼—11,15 hr.,
ǰa meju: pśeńcy 11,95 hr., rožki pał 11,58¾—11,56¼ hr., wowśa 11,55 hr.
ǰa julij: pśeńcy 12,40 hr., rožki pał 11,65 hr., wowśa 12 hr.

w Drjeźdźanach (pjatk):

pśeńcźy 10,80—11,05 hr. (11,65—11,90 hriwnow),
rožki 10,40—10,65 hr. (10,30—10,55 hr.)
jećmjenja nałmjeńśeho 10,50—11,00 hr. — (10,50—11, hr.),
jećmjenje nałlepšeho 12—12,50 hr. (12 hacź 12,50 hr.),
wowśa 10,65—10,90 hr. (10,65—10,90 hriwnow),

Pśichitajeja:

Wuczobnika kampanitśeho, Sośra w Biśkopizach, Drjeźdźanśka dróha 26.

Holzu do domu, Schindele, ǰahrobnik w Budyšchinje, Hoǰśiźa haǰa 27 a.

Holzu k 15. 2. Stillerej Khoǰejownja w Budyšchinje.

„ dr. Manowa we Wojerecach,

„ k 1. 3. Nerlichowa we Wojerezach, Dwórnišćezowa haǰa 70.

„ k 1. 3. Müllerka we Wojerezach, „Weltspiegel".

Na pśichedań:

Krowa wyǰokoǰuczelna, Jung we Ssywiku 60 pola Hródka.

Ćrowa wyǰokoǰuczelna, Vogt w Bĕlej pola Hródka.

Khabat ǰa 16—20-ćtn. pachoła, cźoły, w Hródku, Jägerowa haǰa 9/101 na Lźwo.

J̌dubniśjy na pśicheźadźowanje

ǰrjedu 13. małeho rózka 1929:

w Njebjelćicach. Kupy ǰeźdu ǰo dop. ½10 hodź. we w„Serbśej grychcze": ǰchlenćeźnu wóǰ,

w Ramjenju na ǰwarźnym hanicze w kajarnach, ǰtara arełowinja, dop. w 10 hodź: cźaǰnik, wirśne twory, 100 hlinjanych koǰejowych kanow,

we Schunowje w hoǰćeńcu pśichp. w 1 hodź.: 1300 tśiśhnych zyhełow, ǰchijaza maǰchina,

w Malbizach. Kupy ǰeźdu ǰo pop. w 2 hodź. w „Herbśej gryche": popuśhćeźane drjewo,

we Sśernjanach w hoǰćeńcu pop. 1¾hodź.: 8 cbm. khójnowych deśkow,

w Riśśej w hoǰćeńcu „K hwoźdźe" dop. w 10 hodź.: ǰoǰa, bóśej,

ǰchtwórk 14. małeho rózka:

w **Budyšchinie** na ǰudnišćowe dop. w 10 hodź.: meble, cźaǰniki, ǰchijaze maǰchiny, wobrazy, ǰudy, likerǰ a wina, hudźbne kroj, elektr. motory, aioio, motoŕśke kolo ǰchatu, draśhy, kouzaze płachty, radio, ǰchokolada,

w **Klitzmow** w Thüringez hoǰćeńcu dop. w 11 hodź.: radio a draśhny kamor,

w **Dürbuchu** w hoǰćeńcu pśichp. w 12 hodź.: dezimalna waga,

w **Lipinkach** w hoǰćeńcu pop. w 2 hodź.: krowa,

we **Wulkranežicach** w Meldźa hoǰćeńcu pop. w 4 h.: tarezaźa piwa, trawowa a žita ǰpeźawa.

Towarstwowski powĕśtnik.

Bukecy. „Radoś". Spĕwanje jutśe ǰrjedu 13. małeho rózka dla wulkoje zymy wupadnje. — Njedźelu 17. małe. rózka wječor ⅛ hodź. je hłowna zhromadźizna pola Stangec. Kóždy ǰobuǰtaw dyrbi pśiśi. **Pśedsydstwo.**

Domowina. Wśelake towaŕśtwa njejǰu hišće na lěto 1928 swój pśinoǰk zapłaćile. Naležnje je proǰu, zu bychu to hnydom śćiniłe a to na konto Domowiny pola Serbskeje Banki. **Pśedsyda.**

Drjeźdźany. Serbske tow. „Cornobóh". Wśitcy hušiscy Serbja zeńdu ǰo pjatk wječor w 7 hodź. w hośćeńcu Kristallpalast k ǰwojemu hornjołužiśkemu wjećorej a ǰobotu je zhromadźizna w towaŕśnym hośćeńcu na Christianskej dróze 22. Wśitcy Serbja ǰo wutrobnje pśeprośuja. **Pśedsydstwo.**

Kodźbu! Našim ǰerbśkim towaŕśtwam, kotreź maju knihownicu abo ǰebi knihownje założa, cher ze ǰwojicho knihiśkłada wjetšu ličbu wśelakich a wśelakorych ǰerbśkich knihow darić. Njech ǰebi jich pśedsydźa abo knihownicy bórzy ke mni po nje pśiźu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemśka dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Khelno. Serbsko towaŕśtwo „Domizna" ma njedźelu 17. februara wječor ⅛ hodź. poła Mjenec ǰwoju 1. hłownu zhromadźiznu. Pśednoźk je pśedlubjeny. Sobuǰtawy cheyli ǰo polnoliśbnje zeńć. Hoǰco, ǰu lubje witani. Pśedsydstwo.

Njebjelćicy. Wot póśtnje hač do jutrow zwućnje naša jednota „Sokoł" kóždy **ǰtwórtk**, kaž kóžde lěto.

Panćicy. Hłowna zhromadźizna „Lipy Serbskeje" wotmĕwa ǰo nĕtko ǰtwórtk 14. maŕ. rózka ⅛ hodź. poła Šołćic we Wotrowje. Dla ważnych wuradźowanjow (wólby, koncert, wulĕt do Póznanja atd.)

Póstniske wjesele.

Naš wobraz wjedźe nas na swjedźeń předrasěcnych ludźičkow. Spodźiwno, we wšědnym žiwjenju nocheył nichtó być z předmjetom wusměšowanja. Na tajkim zawjeselenju so zwjetša wšitcy prócuja so po možnosći prawje směch zbudźowacy stroji. Brunhildu, znata postawa ze spěwa „Nibelungen", rejwa ze Wodanom, přibohom starych Serbow, kotrehož pak Němcy za sebje reklamuja. Na wobrazu je w nawočach. Dale widźimy přemjeńkow z hobrskimi hłowami, dale ryćerjow, čornuchow, turkowskich pašow a wšelakedruhe smjeće wuwabjowace postawy.

Zymske wjesela.

Do horow su wućahnyli ze sněhakami a na sněhakach. W rěznym zymskim powětře chcedźa skrućić čełło a zesylnić płuca. Dosć žorta nam naš wobraz też jewi. Štóž so na tajke jězdźenje dosć njewustaji, wora z nosom sněh. Druhi zaryje so z hłowu a hornim čełom hłuboko do sněha tak, zo jenož nozy a rucy z njeho tča. Jězdźeŕ a jězdźerka staj so za kerkom zesydałoj, zo byštaj swačiłoj. Nadźijomnje njeistaj přimjerzłoj. Jedyn jězdźeŕ bě zaso z wuzhibnjenjom sněhaka muža za powěžadło khabata dosahnył. Jeho wuzběhny, tak zo padny. Wšudźom knjeŕ bě wjesele.

Swóbne nowósće.

Semrěli: Kl. Grope w Biskopizach, 55 lět. — Pawoł Schneider, bliboński wyschschi mišchtr w Biskopizach, 58 lět. — Höningerowa rodź. Sauerwaldez we Wojerezach. 86 lět. — Jan Krawčik, schewski mišchtr we Wojerezach, 81 lět. — Arnoschi Lochner, klampnaŕ we Wojerezach. 41 lět. — Marja Maśedna Wjerschez w Budyschinje, 66 lět. — Augusta Hartwiasowa rodź. Jurkeź, baba we Dobrujschi, 51 lět. — Frida Krawjez w Budyschinje, 24 lět. — Alfred Nesicka w Budyschinje, 73 lět. — Berta Gedźina w Budyschinje, 80 lět. — Helena Hübnerowa rodź. Geberez w Budyschinje 54 lět. — Modlerowa Hólnikowa rodź. Schmidtez w Strózi, 78 lět. — Hana Marja swjud. Kralowa rodź. Richterez w Rakecach, 71 lět. — Bohuměr Bjedrich Bräuniger, architekt we Kamjenzu, 57 lět. —

Srjedu 13. februara 1929

je kónc moicho inventurskcho wuprjedawania

Wužijće tutu přijomnu składnosć ◆ Mam hišće rjane čo.le mantle a wooleki, najlěpši skit prśiwo nětčišej wulkej zymje

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću rózk Zitneje hasy Telefon čo. 3637

Spěwarske

Serbske a němske

su dostać

w Serbskej knihowni

Do Budyšina přiđesći zetkuemy so stajnje

w Lehmanec kofciowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofelowe pječwa / jěđzny lód

štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: lorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych rumnosćach kofelowni wšědnje popołdnju a wječor koncert

Tworykupow. towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Zelene jerje

dóšło.

punt 18 pj.

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho atelija

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Kóždu njeđzelu wot 1/2 11—3 hodź wotewrjena

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Luziśku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska mjeskażenej a čistej.

Nawěsće wšěm přećelam a znatym wutrobje!

Pjeć dnjow po swojim nanje zemrě póndźelu, 11. februara wjacy króć ze swjatymi sakramentami doma wobstarany mój luby mandźelski a staroscziwy nan naju synkow

kubleŕ

Pawoł Symank we Wotrowje

W mjenje zawostajenych, hłuboko zrudźena

Marja Symankowa rodź. Smolic

Khowanje pjatk, 15. febr. dop. w 9 hodź. w Wotrowje

Gumijowe twory

za žony a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měšeć, wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowćipliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Sukerskimi wrotami 9

Barchentowe pyrjec. sukanje

we wšěch barbach

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Po dołhej, jara čežkej khorosći je Bóh luby Knjez našu lubu sotru a ćetu, čestnu knjeńnu

Hanu Šewčikec z Wudworja

ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće doma wobstaranu, w 69. lěće jeje bohuspodobneho žiwjenja, do swojeje njebjeskeje krasnosće wotwołał.

Pohrjeb budźe Popjelnu srjedu w 9 hodź. w Khróšćicach. (Wotkhad z Wudworja w 8 hodź.) Zemrěta běše też sotra pob. bratrowstwa swj. Boščana a III. rjadu swj. Franciska a budźe 3. měrca za nju wobkhad.

Jeje dušu poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W mjenje cyłeje žarowaceje swójby

W Khróšćicach, 10. februara 1929. **Jakub Šewčik, toraf.**

Přiloha k číslu 36

SERBSKE NOWINY

Wałoru, 12. februara 1929

Nowinarstwo na rječazu kapitala.

Pisched postita lětami hěsche hišcheje mózno jakosćí nowiny, dźerżeće je ramoštatnje, dobywać žebi čitarjow a pichiwišowarjow. Dźenża to wjazy mózno njeje. Dźenża je nowinarstwo zyłcho šwěta w rukach kapitalistow.

W Ameriju steji nowinarstwo pod wilowom jenotliwych finančnych skupinow. Ale też w Europje łkpje njeje. Wołsebje jendźelske a němske nowinarstwo je nimale dospołnje w rukach něchto mało pjenježnych organizatjow.

W Jendźelskej spóznajemy schtyri konzerny, kiž wobkneja nowinarstwo. Dwaj konzernaj staj konservativnaj, dwaj liberalnaj. Prěni konzern lorda Rothermera, bratra lorda Northcliffa, nawjedowje zyły rjad dźenikow w Londonie, Bristolu a druhich městach. Ma wołsebity běrow w Newcastlu, kiž ma nadawk wutworić monopol nowinarstwa dostać pod swotu móż też wječorne nowiny. Druhi konzern, na kotrejož čole steja bratsja Berry, ma we swojim wobsedźenstwje 27 dźenikow kaž też wjele twónjenkow. Liberalny konzern Williama Harrisona wobsedźi 5 dźenikow a 3 ilustrowane čašopisy. Sakrupuje wołsebje industriju papjery a drjewa. Na čole schtwórtego konzerna steji Starmer, kiž ma 34 nowinow a čašopisow a dźěła ł kapitalom 2 miliardow šl. hrimow. Ma 3 hać 4 nakłady wschěch jendźelskich nowin. Słónčnje je konzern lorda Beaverbrooka, kiž wudawa 3 dźenikow.

W Němskej mamy Hugenbergowy konzern, kiž nawjeduje nazionalistiku a monarchistiku čišćerej, filmowe pschedewzaće „Ufa" a wołsebity korespondenčny běrow. Nowinarstwo němske ludowe stronje je we rukach firmy M. Girardet a Leonhard. Sriedźne stronu nawjedujetaj Wolfgang Huck a Fuchs. Demokratiku čišćerej wobknjeji Rud. Mossa ł „Berliner Tageblatt", dale Ullstein ł „Vossische Zeitung" a 4 druhimi dźenikami. Ssamostatna je jenoj „Frankfurter Zeitung". Katoliki čišćerej je organizowany w Zeno-konzernu a w Verlag-konzernu ł 19 nowinami, dale w Bayerskim nowinarskim bloku je 17 nowinami.

Dźěłaćerjeli čišćerej je organizowany w 2 konzernomaj: socialistiskim a kommunistiskim.

W Francowskej wobknjamamy skupinu „Petit Parisien" a „Journal", kiž nawjedujetaj wjacy druhich nowinow. Kóždy ł jenym konzernom knježitaj industrielnaj Hevesin a Coty. Konzern „Presse rentionale" je we rukach industrije a wobsahuje pschešłowy cźežwienym, ma 11 dźenikow a 14 tydźenikow a je organizowanu katolsky a nazionalistiku. W Francowskej ma snate čišćerejske monopole za podawanje powěsćow (Havas Agentur), wobkhadowanje rosprawow (Agence nationale), sa ekpedźiju a pschedawanje nowinow (Messageries Hachette). Hinak ju francowske wulke nowiny ramoštatne a niewotwisne wot politiskich stron, štož w Němskej a Jendźelskej so nje...

W Italskej je zrjadowanje nowinarstwa w rukach faschistow, potajkim katneho kapitala. W Ruskej wobsteji jenoj kommunistiski čišćerj, kiž wudawa bolschewiskja strona sa swoje pjenjezy.

„Hrabja Zeppelin" poleci do Palestiny.

W druhej połojcy měrza chce so powětrołódź „hrabja Zeppelin" podeć na lět ł pasažerami do orientiskich krajow. Tuto pućowanje budźe někotre dny trać a powjedźe do słubjenego kraja Palestiny. Lět je wotmyslany jako jednora jězba ł pućowanymi bjez pschestawi. Za wobkhadźenjow tuteje jězby budźe pućowanje wołsebje wohnjowne. Po swojim nawróće ł orienta dźe „hrabja Zeppelin" daloke lěta ł pasažerami muzejecj.

Lětuše swjatowjacslawske swjatočnosće w Prazy a w Starej Bolesławje.

Swjatočnosće dźěła so na tři skupiny: swjatočnosće I. **narodne,** wuhotowane wot wšonarodneho wubjerka k wosławjenju tysaclětneje róčnicy swjatowjacslawskeje; swjatočnosće II. **nabožinsko-kulturne,** zarjadowane wot přihotowanskeho wubjerka k wosławjenju tysaclětneho wopomnjeća smjerće swj. Wjacslawa, a swjatočnosće III. **towaršwowe,** wuhotowane wot wšelakich towaršwow a zjednoćenstwow.

Zo by móžno było sčinić sebi cyłkowny wobraz wot wšěch přihotowanych swjatočnosćach, podamy tudy přehlad khronologiscy zestajeny z přeco při tym woznamjenjenym zarjadowarjom.

Srjedu 15. meje w 10 hodź. dopołdnja we Wladislawskej zali na Prażskim hrodźe na Hradčanach **wotewrjenje Swjatowjacslawskeje wustajenicy.** Popołdnju wulkotny koncert Pěvecke Obce Čsl. na Hradčanskim naměsće. Zarjaduje Narodny wubjerk.

Wot 1. hać do 5. julija w Prazy **Conventus pro studiis orientalibus,** z wobdźělenjom wosebiteho delegata Swjateho stola. Zarjaduje Apoštolát swj. Cyrilla a Methoda.

W dnjach 29. junija a wot 4. hać 8. julija wotmětwaju so w Prazy **Swjatowjacslawske dny orelske.** Na swj. Pětra a Pawoła, sobotu 29. jun., dźeń młodosće, štwórtk 4. julija mjezynarodne wuběhowanja, hłowne dny wot pjatka 5. hać do njedźela 7. julija. — Wuhotuje Orel.

Wot pónđele 1. hać do štwórtka 4. julija w Prazy **zjězd katolskeho studentstwa** a hłowna zhromadźizna centra katolsk. studentstwa čěskosłowjanskeho („Ustřední katolického studentstva čsl."). W samsnem času

Štyrjo kronpryncojo na ženitwu. Horka z lěwicy: Princ Albert jendźelski, 35 lět stary; horka z prawicy: Humbert italski, 25 lět stary; delka z lěwicy: Alfons španiski, 22 lět stary; delka z prawicy: Bjedrich danski, 30 lět stary.

zjězd Zjednoćenstwa katolskeje **młodźiny** a zjězd **bohoslowcow.**

Wot soboty 10. hać do pjatka 16. augusta w Prazy, **14. mjezynarodny zjězd kat. esperantistow** „Internica katolika umigo esperantista".

Štwórtk 15. a pjatk 16. aug. **Eucharistiske swjatočnosće w Starej Bolesławje.** Zarjaduje Přihotowanski wubjerk.

Njedźelu 15. septembra **putnistwo na Tetin.** (Zwj. katolskich žónskich.)

Pónđelu 16. septembra w Prazy **Oratorium swj. Ludmily** wot Antonina Dvořáka. Přewjedźe so scenisce w Městskem Winohradskim dźiwadle. Sobuskutkować budźe Akademiske spěwne zjednoćenstwo w Bratislawje. Wuhotuje Přihotowanski wubjerk.

Štwórtk 26. septembra wječor we 8 hodź. w „Obecnim domě" hłowneho města Prahi swjatočne přewjedźenje J. B. Foersterowcho **oratorja „Sv. Václav"** na słowa Ant. Klášterskeho, jako započatk woprawdźitych swjatočnosćow Swjatowjacslawskich. Zarjaduje Narodny wubjerk.

Pjatk 27. septembra dopołdnja **na wšěch šulach republiki wopomnjeńka** wo wuznamje Swjatowjacslawskeje tysaclětneje róčnicy w stawiznach českeho stata a wosebje wjerćha **Swjateho Wjacslawa.**

Wječor na samsnym dnju w 6 hodź. **manifestačne hłodowanje naroda** při pomniku wjerćha Swj. Wjacslawa na Wjacslawskim naměsće, z wobdźělenjom wšeho oficialneho swěta, deputacijow jenotliwych gmejnow republiki, šuleństwa, towaršwow a zjednoćenstwow, wójska, narodnych drastow. Po hać dotal přewjedźenych přihotach jedna so wo manifestaciju, pola Čechow hišće njewidźanu. Sobuskutkować budźe zaso „Pěvecka Obce čsl." a wšitke wojerske kapały. Zarjaduje Narodny wubjerk. — Swjatočnosć budźe skónčena ze statnymi hymnami, na čož zazwonja wšitke zwony Prażskich cyrkwjow a potom budźe cyła Praha rozswětlena, wosebje wěže, wšitke pomniki a wšón Petřin (Ławrjencowa hora) z rozhladarnju.

Sobotu 28. septembra dopołdnja **swjatočne wotewrjenje Swjatovitskeho domu na Hradčanach** při wobdobnym dźělbraću kaž při manifestačnym hłodowanju na Wjacslawskim naměsće. Narodne drasty budźa při tym tworić pisany wěnc wokoło domu. (Zarjaduje Narodny wubjerk.) Při swjatočnej pontifikalnej Božej mši budźe na swjatočne wašnje debjeny nop swj. Wjacslawa z wosebitym čołnym zwjazkom (dar to amerikanskich katolskich žónskich).

Samsny dźeń, sobotu 28. septembra **na** swj. Wjacslawa, popołdnju: wobhladowanje hłowneje cyrkwje.

Wječor w 7 hodź. swjedźeńske **předstajenje w Narodnem dźiwadle** a we 8 hodź. druhe předwjedźenje **oratorja „Swj. Wjacslaw"** w „Obecnim domě" hłown. města Prahi. Zarjaduje Narodny wubjerk.

Po skónčenju tutych předstajenjow budźe we Swjatovitskim domje **nócne modlenje před Najswjećišim** z połnócnymi Božimi službami. Zarjaduje Přihotowanski wubjerk.

Njedźelu 29. septembra dopołdnja eucharistiska pobožnosć we wšěch Prażskich cyrkwjach; popołdnju **eucharistiski procesijón** z požohnowanjom **urbi et orbi** na Hradčanskim naměsće. — Připrawja Přihot. wubjerk.

Wječor na „Slovanskem ostrově" **Słowjanski wječor** z pokazkami narodnych rejow. — Přihotuje Zjednoćenstwo katolskeje inteligency.

Wo Wjacslawskich dnjach budźe so też wotmětwać **mjezynarodny zjězd katolskeje młodźiny a zjězd katolskich žónskich.**

Tutón přehlad podawamy našim česćenym čitarjam, zo bychu sebi tole čisło skhowali a prawje

---

M. Nowak-Njechorński:

Rjenje — sucho — zyma.

Zetrašne třeskańca, njechaš so skoro preč hotować, njedowidźiš skoro, zo sy dospołny njewitany hósć, wobležna drapač.

Njehiba so, što chceš činić?

A člowjek njemóže z domu, zasněžene puće přetworjeja jězdźenje na kolesa do krjudowanja a nimo toho dyrbiš z tym ličić, zo ći zmjerzeru wuši, nós, porsty a palcy. Woprawdźe, złotnieje třeskańcy, kiž ze wšěch stron sebi zuby na tebje wótři.

Jenički zwisk, kiž maš z dalokim swětom, tworja „Serbske Nowiny". Hrabnješ za nje jako za słomičku, hdyž so tepiš. Politika mje njezajima. Mje scyła njenhuje, zo Aman Ullah nětko w błóće tči. Cehodla je tak njerozumny był, a afghanskim žonam člewjeř zakazał. To stajnje złě skónči, hdyž chce muž žonam předpisy činić dla drasty. Zo su španiscy wojacy zaso trochu zhěžkowali, mje też rozbudźić njemóže, wšak bywa w Španiskej zhěžk tajka zwučena wěc jako pola nas puki při točenju kózlopiwa!

Potajkim, prěnju stronu „Serbskich Nowin" ignoruju, ale najprjedy so walam na skrowu powěsć wo wjedrje a cyła swójba tvańje posłucha na zrudnu powěsć z mojeho orta: „Rjenje, sucho, zyma!"

Ow njesmilny redaktoro tam nutřka w Serbskim Domje, hdy by ty wědźał, kelko sprawneho hněwa ty wšědnje wowabješ ze swojimi přestrašnymi, hróznymi słowěkami: „Rjenje, sucho, zyma!" hdy by wědźał, kelko žałoscenja, zastonow haj klećow wukdrěwaš z tym ertam dražowaneho čitarstwa, ty njeby mohł změrom spać. Dźeń wote dnja, nieklinčł to jako hrózbne „Menetekel" — „Rjenje — sucho zyma?"

Ale wšo hodźi so znjesć, hdyž nětkdže w zmjerzłej duši hišće miškori so škrička nadźije. Běda, tež tuta škrička nadźije na zelene naléčo je strašne, přetož hižo dźenik nam přinjese suchu powěsć: „Golfowy wodoběh je swój smjer přemjenił a tohodla je w Zeleńskej (Grönland) rjenje!"

Ach ty słódka dobrota! Je wěrno, dźensa někotrykžuli stary smjer změni a člowjek ma z tym haru, nětk też hišće Golfowy wodoběh nowy smjer pyta, to je hrozne!

Zdźělich strašnu powěsć cyłej swójbje.

„Što to hišće budźe!" mać žałosćesze.

„Nowy lodowy čas", ja wotmołwich.

„Mój Božo — a naša koza ma runje kózlata!"

„Budźe wěčna zyma", dale wozjewich, „naléčo hakle w juniju přińdźe a dołho njetraje a scyła wjacy čopło njebudźe."

To četa zastona: „A naše wbohe kury; hižo nětk maju wšitke hrjebjeń zmjerzły a kapon też wjacy njospěwa . . . !"

Sotry kaž přeco zaso cyłu winu na redaktora storkachu, kiž zo swojim pisanjom wjedro wuždaduje.

Nó, też mi ta cyła wěc tak jara wšo jene njeběše. Golfowy wodoběh je Golfowy wodoběh. My smy hižo w šuli wukił jón měć w česći. Hdyž tón swój smjer změni, to něšto za tym tči, možno, zo běše też skónčnje dopóznał, zo dźiwi Grönlandźenjo su pěknišł hač civilisowani Europjenjo a tohodla so wotwobroćił wot tutych.

Nó, to rěkaše — připrawić so dokładnje na nowy lodowy čas. Susod bě mi wupožčił dźenik serbskeho misijonara J. G. Měrćinka, kiž bě lěta 1850—1854 jako tołmačer wuprawu na sewjerny čop sobu činił. Z čitanjom tuteje knjižki móžeš so rjenje přihotować na wěčnu třeskańcu. To ja też činjach a potom dźěch spać, po tym zo běch so prjedy na wuprawu do jako lód zymneho łoža wotpowědnje wubrónił. Tykački, tykače, pjezl, šat, lěhanska čapka, wohrěwak su njezbytne wubrónje do łoža w zymje 1928/29.

Myslički žałosnje dźěłachu — „budźe lodowy čas" swórčachu a potom wusnych.

Rano mje wołachu . . . „Stanyć!"

To bě hłupa wěc — tajka třeskańca, a při tym hišće stanyć, won z łoža, kiž je so tak čežcy zhrěło.

Nó, filosofowanje małohdy pomha; dyrbiš won!

Stupich před khěžu, što widźu — nan sedźi we wozydle, pol čołma, pol sanjow. Što ma zapřehnjene? Spodźiwnej zwěrjeći — skoro stej podobnej na jelenjeje.

„Što to maš zapřehnjenej?"

„To staj sobaj (Renntiere)."

Sobaj? Kaha to?"

„Dokelž mamy lodowy čas!"

„Psej skobano", myslach, „to je ruče šło!"

Ale so njedźiwach. Pola nas na swěće a w Serbach so stawaju tajke kołwrótne wěcy, zo so scyła wjacy njedźiwaš.

Synu so do čołma, ně do sanjow.

„Hdźe pojedźemy?"

„K Śprjewi — ryby łójić!"

Potajkim jědźechmy k Śprjewi ryby łójić. Pola Delnjeje Hórki dońdźechmy k rěcy, kiž běše srjedza bjez ledu — nó, to tak złě njebě z tym lodowym časom. Na sanjach mějachmy čołmik; nan so do nje-

poórzy so rozsudźili, w kotrym měsacu chcedźo so wobdźělić. Njech so prawje bórzy pola našeju županow župy „Michał Hórnik“ a župy „Jan Arnošt Smoler“ zamołwja.

Zapósłane.

Měrćin Nowak-Njechorński:

„Nowe směry“ abo wobnowjene stare směry?*

Hł. starši „Z. Ł. S. S.“ Jurij Henčl je nam w nastawku „Nowe směry“ („Serbski student“ čo. 4/5) tołmačił swoje nazhonjenja a nahlady, kiž jeho pohnuwaju k mjenje bóle pesimistiskim wotwodźowanjam a sudźenja, haj jeho nawabjeja k tomu, změnić khětro dotalny směr dźěławosće zwjazka.

Běch dołholětny sobustaw a tři léta starši zwjazka, ta drje nichtó ani dwělować njebudźe na tym, zo poměry w serbskim studentstwje tróšku znaju; a sebi tohodla dowołu tu podać swoje měnjenja a sudźenja wo mysličkach a nowym směrje swojeho nastupnika w zastojnstwje. Čuju so k tomu nuzowany čim bóle, dokelž so w naspomnjenym nastawku směr předkhadnika wótre kritisuje, haj powšitkownje zasudźuje, štož čim dźiwniše skutkuje, hdyž pomysliš na to, zo dźensniši hł. starši je měł přez tři léta ważne zastojnstwo podstaršeho, ženje a nihdy pak so přećiwił njeje mojemu směrej, ale nawopak přecy jenož je skhwalił.

Ale nochcu tu šćipać, chcu jenož podać swoje myslički — a wobmyslenja — wo nowym směrje!

Kóždy drje wě, zo ja absolutnje njejsym optimista z różojtymi brylemi, tola njemóžu přihłosować bjeztróstnemu pesimismoj, kiž so jewi w přednoškach a nastawkach hł. staršeho a ja tola wšsće znaju jara derje poměry w sakskich a pruskich Serbach wot Łubina hač k Blótam. Wosebje pak njemóžu přihłosować zawodnym słowam w nastawku „Nowe směry“.

„.....Zwjazk žiwori!“ To je poprawom hórke skřiwđenje serbskeho studentstwa, kiž sebi njezasłuža.

Wobhladajmy sebi argumenty trochu bliže. Wot tych 200 serbskich studowacych wulki dźěl, prajmy třećina znajmjeńša, njemóže być zorganizowany, dokelž studowacy hišće njeje docpěł postajenu starobu. Hdyž pak je wjacy dyžli třećina wšitkich studowacych zorganizowana we Zwjazku, pak je to lička, kiž absolutnje wotpowědnje normalnym poměram, haj kiž normalne poměry hišće přesahuje. Wězo dyrbi naša próca być, přesahnyć hišće dale normalne poměry a idealne by było, hdy by też posledni serbski studowacy był sobustaw Zwjazka. Tutón idealny poměr wšak najskerje wostanje jenož rjane přeće, tuž dyrbimy so spokojić z tym, štož so docpěć hodźi.

Zo we Zwjazku jenož někotři dźěłaju! Ale njeje to wšudže tak we wšitkich organizacijach, serbskich, němskich a druhich? Ani studentski Zwjazk so skhować njetrjeba za druhimi organizacijemi, haj w nim hišće poměrnje wjele je prócowarjow, doprědkarjow, horliwych dźěłaćerjow.

Nochcu ani skhwalić wobstejace poměry, nochcu twjerdźić, zo je wšitko rjenje a w porjadku, nč dyrbimy so prócować pospochi wjac a wjac hišće liwkich zapřahnyć do dźěła, do aktivnosće. Nochcu konserwować stare poměry a je wuspěwnić. Ale chcu wotradźić před wopačnym a jehačnym sudźenjom!

Přetož Zwjazk nježivori! Je so skrućił znutřkownje a zwonka je nabył nahladnosće we wšitkich worštach serbskeho ludu a tole nichtó zaprěć njemóže a njesmě. A hłowny starši Jurij Henčl nima ani prawa k swojej jeremijadźe!

Čemu přicpiwa wón přičiny „živorjenja“?

Přicpiwa je zjawnje wopačnej politicy prjedawšeho staršeho. Twjerdźi, zo je zanjechał hajić ważny dźěł zaměra Zwjazka, kiž je zakótwjeny we wustawkach.

Što kazaju wustawki?

„Serbskich studowacych zahorić za narodnosć, ke zhromadnemu dźěłu za Serbstwo, k wudospołnjenju nawědźitosće w serbskich należnosćach a lud narodnosće wudwdźeć; — serbsku studentsku towaršnosć mjez sobustawami pěstować; w serbskej wědźe wukubłać, serbske narodne wubudźenje z předneškami a skhadźowankami mjeze studowacymi a serbskim ludom spěchować!“

Ja praju, tutomu nadawkej je so prjedawše předsydstwo swěru a horliwje wěnowało a je poroki tow. Jurja Henčla jako njedźerżomne raznje wotpokazam.

Zo bych studowacych zahorił za narodnosć, k zhromadnemu dźěłu za Serbstwo, dach jim nowe hesło: „Do pruskeje hole“ a to njebě žane fantastiske hesło, ale realne a kóždemu studowacemu poskićeše možnosć, sam po swojich snadnych mocach sobu skutkować při wulkej wěry; zo by młody studowacy wudospołnił nawědźitosć w serbskich należnosćach, zo by so w serbskej wědźe wukubłował, dach jemu přilěžnosć, zeznać dalše strony našeho serbskeho kraja a studować tamniši lud, wšak Budyski kraj twori jenož lědy štwórćinu našeje domizny a so ze swojimi poměrami khětro rozeznawa wot wostatnych krajinow.

Zo by student nabył sobjewědomosć, wuhotowachu so skhadźowanki jenož ze studentskimi mocami, studowacy přednoški poskićachu, kiž studowacu młodźinu powučachu wo aktuelnych serbskich prašenjach

Towaršo Jurij Henčl sebi přemało waži moraliski wliw a wuspěch „wubudźeńskich“ skhadźowankow na studenta sameho.

A tohodla ja praju — ani ja zanjerodźił njejsym, „dźiwać najprjedy na sebje, starać so wo swojich studowacych, dobyć za sebje wšěch liwkich towaršow a wukubłać sej sami sebjewědomu serbsku inteligencu“.

A srědk k zaměrej mi běchu „wubudźeńske“ skhadźowanki!

Towaršo Jurij Henčl rozłožuje sćěhwki „wubudźeńskich“ skhadźowankow. Studowacy njemóžeja na skhadźowanki přijěć. Wokoło Budyšina by jich wjacy přišło.

Chcu k tomu jenož někotre ličby přispomnić. Na Hornich (we Wojerowskej holi) bě wokoło 20 stud., we Stepom přez 25, we Łazu blize 20 a w Delnim Wjezdźe přez 15 studowacych. W Rakojdach, kiž tola je w Budyskim kraju, njebě wjele wjac dyžli 15, w Pančicach bě tež poměrnje mało studowacych; to wšitko nam přeradźa, zo załoženosć skhadźowanki absolutnje njebě ze zadźěwkom. 50—60 prec. zwjazkarjow bě stajnje přitomnych na skhadźowankach a tutón poměr so tež jara njezměni, hdyž skhadźowanki so wotmějachu w Budyskim kraju.

Wposlednim wubjerkowym posedźenju staršeho J. Henčl hišće mjenowaše jako druhu přičinu fakt, zo skhadźowanki skónčeja z deficitom. Dyrbju so wobarać też přećiwo tutomu twjerdźenju. Z deficitom skónčištej jenož dwě skhadźowancy, na Horach a w Stepom. Pozdźišše dokhody deficity wurunachu.

Nimo toho sćěhowaše na wubudźeńsku skhadźowanku porjadnje skhadźowanka w Budyskej wobłinje (Rakojdy, Radwoř, Pančicy), kiž nam rany we pokładni zaso wuhoji.

Mysłu, zo sym z tutym wosławił přičinu, kiž staršeho J. Henčla poněnuwachu k tomu, změnić směr, kotrehož wón sam běše přiwisował přez tři léta.

„Pytajmy zanowymi pućemi“ wola starši Jurij Henčl. A potom twjerdźi, zo něhdyši skhadźowankarjo chcychu budźić lud . . .

Nó, ja sym měnjenja, zo woprawdźe prjedawši skhadźowankarjo poslednjeje doby lud njehudźachu, hewak njebych hakle trjebał wunamakać nowe hesło „Do hole“ a je jara wobmišlił, zo towaršo Henčl wutajo za nowymi pućemi je zaso znowa trjechił na starý, wuteptany, přihody puć — po kotrymž dźěłachu wšitcy naši předkhadnicy, wuhotowaše skhadźowanki wokoło Budyšina. Pohladaš do krómiki skhadźowankow— kajke mjena nadeńdźeš — Bukecy, Khróšćicy, Pančicy, Hrodźišćo, Rakecy, Budestecy — wšo přestajo wokoło Budyšina. A wuspěch?! Njech so starši Zwjazkarjo trochu nad tym zamysle!

Starši Jurij Henčl pječa nochce też cyle zanjechać wubudźeńske dźěło, chce wuhotować wjećorki w hosćencu Škoda, zo tutón zaměr (lětsa znajmjeńša) njezmaka praktiski wuznam. Kak změje studowacy přileżnosć a khwilu k wosebitemu zajězdej do hole, hdyž so ludy připrawja na skhadźowanki!?

Wšak, zo je jara nuzne budźić so wo serbskosć wšich studowacych. Ale ja tohodla njemóžu přihłosować planej, wróćić so znowa k starym směram, kiž su dopokazałe swoju njekhmanosć.

Ja bych widźał druhi puć a to — skrućić hišće lětsa nowe hesło „wubudźeńske skhadźowanki“, nic hić do Haslowa, Bukec, ale do Čornoho Khołmca, Wochoz, haj Bórkow w Delnjej Lužicy. Z tym wěsće by rostł duch a zahoritosć w serbskim studentstwje a wěsće by so namakała instance, kiž by studentow finančnje podpjerowała při tajkim khowłatym skutku.

A zo bychmy tych małych, njeńšich zhromadźili a sćahnyli k sebi — wšak bychmy móhli studentski wječorki (jenož za studowacych) zarjadować w Budyšinje, w Radworju, hdźež by měł přiňć kóždy, też najmłódši a najbóle liwki a lěni studowacy. Tajke wječorki (bohužel da žane komersy) bychu mohli skrućić towaršnu mysličku a přezjednosć w studentstwje. Wone mohle towaršu bliže towaršej, wosebje starši młódšemu a nawopak, štož na skhadźowankach móžno njeje, přetož tam starši towaršoju maja rozpolnej dźěła a hdyž su wuswobodźeni wot dźěła, to za młódšich hižo je čas zminyć so wot rejwanskeje lubjenki.

Starši Jurij Henčl pak je so wzdał najkrasnišeho najpłódnišeho dźěła, wón je dał trubić k cofanju na cyłej fronće a swoje wójsko wjedźe do přihódneho lětwa, zo by so tam „skrućiło“.

Bohužel, z tym so młodźinje rubi krasne hesło a jasny cyl, podrywa so wjesoły a čerstwy duch wojowanja a to wšitko dla zaměra, kotrehož docpěće je znajmjeńša — jara dwělomne.

Ja ani njedwěluju na nadobnym zmysleniu tow. Henčla, ja sym přeswědčeny, zo wón chce to najlěpše, ale jeho počinanje nimam za wužitne a wuspěšne za serbski lud a serbsku wěc. Wotpočować w přijomnym lětwje wězo jara wabi, na kóždy pad je přijomniši dyžli khrobłe doprědkarstwo a wojowanje na přednjej straži.

A ja přeco njespušću nadźiju, zo serbske studentstwo přejdy abo pozdźišo znowa so wróći k „nowym směram“, hdyž budźe bankrotować ze swojimi „wot nowjenymi“ starymi směrami!

---

* Wotmołwa na nastawk „Nowe směry“ hłownoho staršeho „Z. Ł.-S. S.“ Jurja Henčla w 4./5. čisle „Serbski Student“.

---

ho sydny, ja jón sunych do wody a nětko nan poča ryby łójić a to z hlebiju.

Na, mje tajke wužitne wěcy jara njezajimaju, dźěch trochu dale so překhodźować. Kroču a kročU, je tola zatrašnje zyma, tu a tam liški so kradnu, te su też běłe — aha, my namy lodowy čas . . .

KročU dale, přiňdu k Wownowej, potom ke „Přibohej“. Što tam sedźi na skale? Mój prećel Pawoł! Što čini? Ma w rucy kusk sobjaceje kože a na nju pišo. Wón basni!

„Pawole“, wołam, „što tu činiš?“

„Baseń pišu!“

„Přećiwo cuzej drapje?

„Nč, přećiwo zymje!“

„Cehodla nje přećiwo cuzbnikam?“

„Přeć su!“

„Što, přeć su a wšitcy?“

„Wšitcy!“

„Też pruscy wučerjo?“

„Też woni!“

„Kaha to?“

„Nó wěs — w Grönlandze a w Swedskej je nětko tola jara ćopło, dokelž tón Golfowy wodoběh je směr změnił a to so nětko wšitcy Němcy zaso tam ćahnyli, z wotkelž su přišli před 2000 lětami.“

„Wěs, to njeje klapa wěc, to so znjese! A Serbja žani sobu ćahnyli?“

„Hdże też [illegible] na budźe wumišćeć kraj, hdźež je syđłi wot wšudźe!“

„Ale zyma [illegible] atrašnje!“

„Haj, na to [illegible] so zwučić, dyrbiš sej tajki kožuch wobstarać jako ja.“

Woprawdźe, mój prećel Pawoł nječeše krasny běły kožuch. Woprašach so jeho: „Z wotkel jón maš?“

„Běłeho mjedwjedźa sym zatřělił pola Nadźanec a to je jeho koža.“

Woprawdźe, ja chcych hnydom so dać do běłych mjedwjedźow. Prećel Pawoł mi pozći prok a kłoki a ja dźěch pytać běłe mjedwjedźe. Při tym so zamyslich, kak je to nětko krasne na swěće, hdyž su cuzy preč. Pólcaj je preč a zastojnicy na financnym hamće su wšitcy nětdźe w Swedskej, dokelž jim tu čornidło zamjerznje. Hač też su renegaći sobu čahnyli do čoplych krajow na połnóc!? Što wě? Ale Bóh dał!

Hdźeha pak su běłe mjedwjedźe Bjez jich kožucha tola je mjenje přijomnje! Mjedwjedźow njewidźn, za to wot nazdala so přihliža čerwjenobruna bora. Stohu to nětko?

Čerwjenobruna hora dale bóle so přiwlječe.

Mój Bože, to dźě njeje hora, to je slon, to je „mamut!“ Jow ze swojimi klokami ničo činić njemóžu. Čěkam a ta čerwjenobruna postawa za mnu, so zakopnu, padnu, hižo ležu a tón mamut mje hrabnje a třasece . . .

„Dha tola stawaj, to je tola phi a haniba, hač do 11 hodźin spać!“

To běše mać,

„Hdże je mammut!“ so woprašach.

„Kajki mammut?“

„Ach tak!“

Haj, to bě woprawdźe škoda, lodowy čas bě preč, mammut bě preč, jenož Němcy běchu wostali . . .

Ale za to bě zmjerzk trochu popušćił a to bě znajmjeńša jedyn trošt . . .

Statny wobkhodny minister Guérard złoži swój hamt. Wón je ze sobustawom centrumskeje frakcije. Wón tohodla wróći stupi, dokelž knježeństwo do žadanja centruma wo dwojej ministerskej sydli zwolić nochcyše.

Hamtske wozwěwjenje z Budyšina.

Měšćanjanska ludowa čitałnja

pichi Pětrowjsej zurkwi 7 hł je wot 11. mateho róžka wotměwane dny wot 11—14 a 16—20 hodź. (město 17 hač 20 hodź.) wotewjerjenja.

Měšćanjanska rada,
wotdźělenje za ludowe wuknjenje
Bruger.

Hamtske f Budyšinu.

Do registra prawa je so dźenja zapisałe, je po swojej dźesatym srěčenju f 8. februara 1929 budźunt Richter w Budyšinje nima prawa farjadowaći a wuživaći samoženje swojeje mandźelskeje Marty Emmy rod. Hunzej.

W Budyšinje, 8. februara 1929.

Hamtske sudnistwo.

Do registra kublowego prawa je so dźenja zapisało, je po mandźelskim srěčenju f 8. februara 1929 pichi mischtr Willy Kaunegießer w Budyšinje nima prawa farjadowaći a wuživaći samoženje swojeje mandźelskeje Hany Gertrudy rod. Zeibigez.

W Budyšinje, 8. februara 1929.

Hamtske sudnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marco Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dućman w Budyšinje. Za hospodarske: Arnošt Bart w Rožnym. Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»Š. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 št. pj., za pósłe a pola dowěrnikow 1,30 št. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 št. pj. Wudawa a dźiwa Smolerjec kniholičerja, zap. dr. s r. prok. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3667.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so na mały rjadk 20 štot. pj. Wobdźěłuje so stajece nawěški a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje w w

Čisło (Nr.) 37 — Budyšin — Srjedu, 13. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 53

Wutrajna kruta zyma a jejne sćěhwki.

We wulkim dźělu europiskich statow z wutrajnej wulkej zymu wobkhad na železnjach a z automobilnymi omnibusami cježe so ćerpi. Na hewak ludapolnych železniskich khodnikach je próżdne a puste. Tu a tam ćah abo lokomotiwa steji, so by žedźi lodowy kabat wottaka. Někotre železniży sastojnizy je subami klepotajo tam a sem khodźa. We ćakarnjach pak je ludźo khowja, z pjatomaj pjern a dyrkotajo dychaju. Kelko hodźin hižo na ćah ćakaju?- Njewědźa, zu so na hiesćaźnosć swjećili. Kak móža so pśiheśiwo symje wobaraś, kotraž z lodojteje Sśibirskeje ducha? Skorjenje a žałosćenje niczo njepomha. Wjeśiina pućowarjow z dostojnosću žortuju wobeźeznoseje seśerpnje sniježe. Cłowjoseś ćakarnjow derje cźinijo sprośiwjene stawy pśihehrěwa a pśihitnomnosć wjele kobuzerpjerjow troschtnjo skutkuje.

Sa ćakarnikom a jěźdnym planom nichtó wjazy njehlada. Cźehodla też? Pśiedy hač ćah wotjěźe, rjadowaŕ do ćakarnje sćitupi a z khłosom k wjeźołej jěźoje napomina. Też wonka je źiweta nocze žadnym ćah pśichijeźcy. Na tafłach je cźitaś, so so ćah z najnjeśćaha wo 100 minutow zapozdźi.

Schtó może sa to? Nichtó! Symna je hrěśniza. Němska železniza wśicho cźini, so by so wobkhad w rjedźe dźerżał. Tola schto może so pśiheśiwo njenaprośchennu njerjenjenju cźiniś? Wubihadła samjersuja, runje tak kolije, a koła wosow so pomału wjerśa, dokelž wolij w podwalzach wośkow samjersuje. Dźiwaś so njemóża, so so też lokomotiwy z cźažom njemóża do rjada pśichinjeś, kaž so to hewak stawa.

Symna je njeśmilna. Cźrjóda dźěłaćerjow dyrbi so hižo wupóśtaś, so by so jej z wulpśchowu wobaraka. Se petrolejom, terowym wolijom a pkomjenjažej žołsćoju pśiheśiwo njej wojuja. Lokomotiwy za wodu krakaju. Tohodła dyrbja so w nozy samjersnjene wodowody rostaś. Wśicho symu mrěje. Wśchudźe dyrbi so łód rostaś. Tola najwjazy pućowarjow wśchě wobeźeznoseje a njeluboseje seśerpnje sniježe.

Nad Němsku budźe też w bliźšich 24 hodźinach hyma hćeśkaś. Wobeźe žurowa je wona w rańšej Sakśej, Hornjej Schlesiji a Bayerskej. S měśtnami je so dźensa 30 stopnjow hymy měriło.

Też telegrafiśki a telefoniśki wobkhad z wulkej symu cźerpi. W zyłej Němskej su so grozy telegrafowych a telefonowych powodow rostorhłe. Telefon a telegraf so tohodła njehodźi z měśtami wuźiś.

Hdyž budźe hiśchoźe kruta zyma dale traś, budźe tepidło pocześ žadne byś. Twjerdźe smjerśnjene wuhło so njehodźi wurywaś. W Cźechach, hdźež maja bohate wuhłowe jamy, dyrbi wjele hórnikow w nedźelniskich ramach źiwjeś, dokelž so z kilopami do samjerśnjeneho wuhła njemóża dobyś. W Prahy je sastaranje z wuhłom hižo wohrożene. Koks njeje žadyn wjazy dostaś, kamjentne wuhło a briketty jenož po małych dźělbach. Měśtowe zarjadowaśtwo chże schule za cźaš kruteje zymy zawrjeś. Dowod wuhła je też z tym jara poczeźeny, so je tśeśina železniskeho personała a dźěłaćerjow na khrypu sborita. Na dwórniscźach wuhłowe wosy husto 10 dnjow śeja, pśiedy hač so wupróśnja.

W Lipsku a Barlinje je so khěra śežba schulow zymy dla zawrjeła.

Personal Drježdźanskeje dróhowoje železniży rosrěźazy wuśud wotpokazał.

Personal Drježdźanskeje dróhowoje železniży je musdowy tarif wupowědźił a wjetšchu musu žada. Po rosrěźazym wuśudźe dyrbjeśe so hodźinska msda wot 1. februara wo 6 pjenježkow a wot 1. oktobra wo 1 pjenježk powyšiś. Tónle wuśud je so pśichi wothłosowanju wotpokazał. Jenož dźěłaćina je so so jeho pśichijeśe wuprajiła. Wšej někto k wokrjesnej rosrěźarni sa tarifne gmejnske wězy póńdźe.

Schkoda, kotruž je Lipsk se strajkom dróhowych železnizarjow poczeźił.

Kaž so někto pśihewiźeć dawa, je Lipsćanska dróhowa železniza z tydźenskim strajkom swojeho personała po dokhodach wo miljion hriwnow schkodowała. Też wunoschk pśichedawanja w Lipsćanskich klamach je so w strajkowym tydźenju wo pokoju pomjeńšchił. Shromadna schkoda dyrbi so tohodła jako wurjadnje wulka wobhladaś.

Dojednanje mjez Vatikanom a italskim knježerstwom.

Po privatnych informazijach srěźenje mjez bamźišim stokom a Italiju z pśichedłoma a 27 statowy wobsteji. Tele stawy postajeja, so je katolska nabožina po wustawje statna nabožina. **Bamźišti stok polnu a absolutnu samostatnosć we Vatikanje a jeho wokolnosći dostawa.** Bamźišti stok nowy vatikanski stat jeniczy a bjez měśchenja italskeho knježerstwa sarjaduje. Mjezy tehole stata su z pśichileżacych tharstow widźeś.

Italske knježerstwo we vatikanskim měśeze **wšyć sjawne wobkhadne pśichipravjenja satoji,** njes nimi železniske sastamiscźo a direkne swjasanje z druhim symetom z **telegrafom, radiom, telefonom a póšu.** Wobzebite dojednanje so wo vatikanowych wobkhadźadkach po kraju a w powětśe pśiheś italski kraj wobsamknu. **Nad wožobami, we vatikanskim měśeze bydlazymi, bamźišti stok polne knježerstwowe prawo wukonja.** Wobzebite pśichedprawa so wsćěm zuzkownym dostojnikam dawaju, byrnjež we vatikanskim měśeze njebydlili, runje tak zwobrazowanym bamźiskeho dwora a sastojnikam. Exterritorialnosć so patriarchalskim basilikam a někotrym twarjenjam a hrodam symoka vatikanskeho města spožeži, w kotrychž bamźišti stok bamźiske sastojnistwa a trěbne pśibarnje za swoje sarjadnistwo wudźerżuje.

Italska pśichi bamźiskim stole pópźanzinstwo a bamźišti stok pśichi italskim dwarje nunziaturu satoji.

Tónle nunzius budźe diplomatiski kopus pśichi Quirinalu nawjedowaś. Widźenja hódnosće a pomnišći wumělstwa we Vatikanje a Lateranje budźa dale ludej pśihistupne. Pśichestupjenja, kotrejž so we Vatikanskim měśeze stawaju, budźa italske wyschnosće na podłožu delegacije bamźiskeho stoła wotkazowaś. Vatikanska autorita budźe tych cźekterjenjow, kotśij pśichestupjenja sćucza, kotrejž so po sakonjach wobeju statow khłostaju, wubawaś. Bamźišti stok praji, so nima myślo, so pśichi petizijach z druhimi statami a pśichi internazionalnych konferencach wobdźělcy, khiba to so sajimowaze staty za jeho pożrěbišiwom žadaju, ale

bamźišti stok žedźi wumění, swoju moralitku a duchownu móz w taśich padach do wahi cźišnyś.

Vatikanske město budźe so tohodła stajiś a wěcźnje dyrbjeś jako neutralny a njesrankliwy kraj wobhladowaś.

Pius XI. wo zjednanju z Italskej.

Mjez tym so so póndźelu w Lateranje sjednaśi pakt z Italskej podpiśa, je bamź **k** Romiskim měśeźanskim zarjadam rěcał, kotrychž jemu kardinalski vikar Pompili we Vatikanje pśichestaji. We tejle rěcźi bamź Pius XI. mjez druhim praji, so wobsamknjenje měra mjez Italskej a Swjatym Stokom

bamźiej woprawdźitu a połnu njewotwisnjosć zarucza,

kajkaž so jemu na podłožu jeho sastojnstwa saleźi. Sdobom podpiśany kontordat z Italskej pomjery mjez Italskej a Swjatym Stokom wupravija, kotrejž su tak dołgo we njeporjedźe byle. Nadrobnjosće wo wobemaj dokumentomaj njeznóża pak so spśeliś dźiwaju na stat a dźiwaju na to, so hakle po bamźowym a kralowym podpiśanje do płaćiwosće stupja.

Bamź potom na kritiku pśicheńdźe, z kotrejž je so z italskeje a wukrajneje strony jeho poczinanje pośundało. Tale kritika so pśiheśiwo jeho wołobje měri; pśicheži **wón** žam **je sa to, schtož je so stało, samolwity.** Najpśiódy je so praschało, hač budźe bamź nětko druhe staty prošyć, so bychu jeho samostatnosć pśichipóśnake abo sa nowe połoženje rukowake. K tomu praji, so je

drje śpiśeczelenym statam to, schtož je so stało, sdźělił, tola so njeje pśichiłožowanje abo rukowanje žadał.

Tole rukowanje by so Swjatenmu Stolej skerje z Božej pomocu a se sprawnym sadźerżenjom italskeho luda dostało.

Dźensnischa geografiska kharta dopokasuje, kak mało rukowanje seniskich mozow samóże.

Dale bamź we napśeśiwjenju rěcźeśe, so je **wón** wjele abo pśchemało žadał, a praji, so je z wotpohładom tak mało žadał, so by pokasał, so wótz se žiwojimi dźěźenis jedna a jim pruhowanje wołóża. Dale je cźiny **staroscźi** wośeśam dla wjeśeśeho wotstupjenja kraja sadźiwaś a stórzhy pśheśiwo temule dojednanju wot **wśicheho śpa**cźatka porasćeś.

S tym je też dopokasał, so so njeje žadanju za śwěcźnej śtawu wodźiś dał,

ale so so z trěbnej najmjeńšchej měru za swoju njewotwisnjosć śpokoja. Pódła teho dyrbi śebi wědomy byś, so tónle mały kraj **nima měry wulke pokazy wumělstwa wospiśa** a wobeje też cźěsto śwjateho Pětra, z cźimž kraj bywa nimo měry drohotny. K kritikam dla śaplaćowanego pjenjeźneho wośćakdźenja na so pśichipomnimy, so też duchownа mišija k swojemu sakhowanju pjenjeźy kśeła. Tohodła je zyle pśichiprawne, so też pśichi tejle śkadnosći daty Pětrowemu pjenjeźu pśichimnje.

*

Romiski gouwerneur je proklamaziju wudał, w kotrejž na ważnośći wećeraŕskeho dnja pokasuje. Dźensa wulkoru so wulki dźeł Roma, wobeje pśichi Vatikanje leżazy město-wy dźeł, źiwjedźeńšzy wobkhwětli. Wosy dróboweje železniży a druhe wozy su z khorhojemi wupyšchene. Wyschnosće su privatnych ludźi napominałe, so bychu z wokolow swojich bydłow a kamow tehorunja khorhoje wupowěźnyli. Popołdnju su wśicke Romske hudźbne kapały konzerty **wo**łmeńe.

*

S pśichiźinu podpiśanja dojednanja mjez italskim **knje**žerstwom a Vatikanom je Barlinska „Germania", hłowny organ němskich katolikow, źiwjedźeńśi nastawk pśinjeseła, **w kotrymž mjez druhim praji:** Swój **stanja k Romoj** we bkładujemy, potom z wjeselej a hnutej wutrobu skóńczenje konflikta a podawk witamy, so je so bamźej njewotwisnjosć wróćiła, kotruž k wukonjenju swojeho wyšeho **sa**stojnstwa trjeba.

Wot žaneje statneje mozy njewotwisnje, swobodne a nadnarodne bamźišiwo jenoseś, wulkosć, źiwlnosć a wobstajace woprawdźe njepśicheńśiniweje śwětoweje zyrkwje sawěsća. Se spokojenjom so pśichi tejle śwětostawiśiwiskej składnosći na to dopominamy, so so **němska zentrumska strona njeje pśichi žanej składnosći wostajita, na to pokasać, so je rubjenstwo zyrkwinego stata njeprawda, a so je** nadawk a winowatosć katolikow na zyłym śwěcźe, **tak** dołho protestowaś, hač je so tale njeprawda wottrońiła. Bamźišiwo je swobodu saho dostało, ća kotruž je **katolis**kim pśeś pół kśiśtowka njekhabłaźišeho wojowało.

Wobzamknjenje socialistiskeje dźěłaćerskeje strony wo mjeńšinach.

W Londonje je nětkole wukonjazy komitej dźěłaćerskeje internazionale sthadźnje. Bauer z Awstriskeje je jemu **resoluziju** pśichedpokoźił, kotraž je so po krótkej debaci pśichijała. Wona rěka:

„Pomyślejo, so je sebracje prawow narodnym mjeńšchinam a jich wuznoźowanje jene z hłownych žórkow hidy ludow a so z tym měr wohrožuje, wukonjazy komitej sozialistiskeje dźěłaćerskeje internazionale na wobsamknjenje **sjé**dnom w Hamburgu a Marseillu dopomina a pohładuje na pśichedstejaze wuraźenja Swjatka Ludowy **źkě**dowaze **žada:**

1. Ludopraŕne schkitanje narodnych mjeńšchinow **ma** so na wyšeh narodne mjeńšchiny, wobeje też na z ludoprawneho schkitanja wusamkujene němske a słowjanske mjeńšchiny w Italskej wupśichestrjecź.

2. Ludopraŕne schkitanje narodnych mjeńšchinow **je** w smyśle rośśerjenych stronach **žydła**zym narodnym mjeńšchinam **demokratiske samoforjadnis**two, wospśósćenym mjeńšchinam runoprawnosć a **źwo**boda wužiwanja jich rěcze a rozwicje jich **schule a kulturny** garuncź. Methoda Swjatka Ludow z pśichowanju wobeje**žowanjow** narodnych mjeńšchinow na so wobeje se **założ**njom wobeźitelneho stajneho organa Swjatka Ludow **za ió**nle samyhł **skutkowiśiho** wutworjeć."

Wukonjazy komitej dźěłaćerskeje internazionale **je** žałył też pruskich Sserbow mjenowaceź, kotrychž rěcź we

schuli runje tak potščežuja, kaj Italijey rěcy Němcow we połodnischej Tirolskej a Slowinzow w Gorizy a Trideantu.

Wojowanje přeciwo proletarischim kindam w Bombayu.

Po pschipowědženju nahleho łuda łu Bobotu njemčery we Bombayu wroschku popuschčiše. Pódleku pak je k nowym zranjenym doschło, pschi kotrychž je so wjele ludzi morilo a zranjeło. Liczba morjenych je na 123, liczba zježoskanjenych na 750 stupika. Wjele ludzi z Bombaya cžeka. Tohodla łu so wołoženje żelesnisče cžołi zapumje.

Jendželsko-indiske kujeżerstwo je poruczište, so dyrbi so wjele nowonatwarjenych domow jako nuzne zaswa pschiprawicz. Liczba pschi njemerach zasatych hindow a muhamedanow je tak wulka, so zaswa wjazy njedostahaju.

Edison je narunanje za gumij wunamakał.

Każ Nejworkske nowiny powedża, je žebi Edison wotwynyślił, pschi skadnoscži swojich 82. narodninow sjawnoscži nowe wunamakanje dżelicz. Wono selo nastupa, kotrehoż brěcžka thmane narunanje za gumij podawa. Selo może so każ żito plahowacz, tola nje wjele trjeba, jo kózde lěto znowa wusiwaš, dokelż pjenk nětkotre lěta żiwy wostanje.

Każ je znate, matej Jendželska a Holłandska gumijowy monopol na zwětkowych wikach. To je poslednje lěta dla postajenja gumijowych płacžiznow na Londonskich wikach z pschicžinu wótrych swadow z wotběrarjemi gumija we Sjednoczenych statach połnózneje Ameriki było, kotrež najwjazy gumija zhoło swěta za wobnoczje automobilow pschetrjebuju. Ody by so Edisonowe wunamakanje jako thmane wupokazało, bychu so Sjednoczene staty wot Londonskich gumijowych wikow njewotwisne dżinicz, a hospodarstwo móz Ameriki by so pohybniło.

Přiběranje bohatstwa we Sjednoczenych statach.

S nawoscom wupkłodow rataršiwa a wudżiłkow industrije so bohatstwo Sjednoczenych statow połnózneje Ameriki mózne pschisporja. Saudżene lěto je wutwow wupkłodow a wudżiłkow Sjednoczenych statow dowos wo miliardu dollarow pschesegnyło. Wo tule bohatsku sumnu su so Amerićenjo za jene lěto wobwohaczili. Skoro zhoło swěta, wobežne z Europy, do Sjednoczenych statow běži.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 13. mak. rózło 1929.

— Wo **wjedrje**. Njewurickliwa tschisyjeńza bjes zaczuwanjomeho feblabjenja dale traje. Sunu žnamo, tak wjedrarske mónja, dżiwi cžaš wobtkowanly. Nizina po dnezu z trótkeho wjeczora pschikhadża. Je-li nasche strony pschecžebnje, pschinjeże nam wowy śnėh a potom sajo dalschi sunu. Syma je so bóle k wjeczoru wupschestrěła. Wczera w Augsburgu w Bayerskej 36 stopj. mérzachu, w Barlinje 22, w rauschej Pruskej a Schlesyskej, hdżej bu botal najsymnischo 20—30 stopj. W pschirheinskich krajinach mésiachu hacž botal jenož wokoło 10 stopj. synty. Mérko mérzachu tam wczera psches 20 stopj. symy a też hischcze wjazy. — Se wschich kónczinow pschikhadżeja powescze wo sahubnych sżażiwkach tschisyjeńza. We Wrótschławju je so Wilhelmowy most, psches Wódru wjedżaży, roskwétnył. Kwétkowa wjedże po dolhoscži psches zhły most. We Hamburku je so psches Labjo wjedżaży most preki roskwétnył. We wjeczornym dżele rauischeho morza su nékdże 30 parnych łódżow samjersile. Puczowarjam a nuzkowarjam pschinoschuja z letadłami sežiwjeńsku potrjebu. Biłwitskej łódži „Schleswig-Holstein“ a „Elsaß“ so łódżam pisches łód na pomoz łamataj. We Winje nimaja ani wodyj ani wuhla. W połoisischej Pólšcy w Lubliuskim wokrjesu je 34 wosobow sykne pałmo zyganow smjersło. W Bawerischich Alpach nadeńdżechu na jenym místnje 17 smjersnjenych jelenjow. Dale w tutych horischczach a we Rakuskej hornjej z hromadami sinu. Boja so, so z městnami zyle wotemrżeja. S rěki Isar, běžazeje psches Muichow smjersnjene kaczki z łoda rubachu. Płaczki na schtomach z pasorkami k halokłam pschimjerschnychu. W Rotterdamje su 600 łódżow w pschistawje wuczek nanakate. S nich sy 5 na sjedża skama, zako woda wo nóschto spadny a łód so sobu hadżi. W Brüsselu, hlown. měste Belgiskeje, nékdżu wczera 16 stopj. symy, w Zagrebje w Hrowatskej 34 stopj., we Stockholmje, hlownym měste Schwedskeje 35 stopjeńkow. Sankt Moritz je snate lékowanischcze we Schwajzarskej, tam mérzachu wczera rano 20 stopjeńkow a pschipołdnju na słónzu 30 stopj. cžołoty. — Wo jenym snatym semjanu a ryczerkublerju z bliskosce Budyschina rěka, so staj jemu na łakańskej hońtwje wobej nohy tak smjerskej, so dyrbja jej lékarjo wotcžinjeć. — Rika, jo je *nasche lyma sibirska. K temu pak je pischcze dolha noha.* Tam mérzachu hacž do 62½ stopj. symy. Boża stwóba je tehdom jenicka cžischina, wscho žiwjenje je w łodze sprostnjene. We sibirskim*aj* městomaj Jakutsk mérzachu 52 stopjeńkow a w Narymje 54 stopj. symy. W tychle stronach mloko we smjerskich kruchach na wiki woza. Se łokeru rubaja z nich po kuskach a je po wasy pschedawaja. Tam žydżace splahi Jakutow a Tungusow wukhowaja so we swojich stanach a hétach. Te žu tolsto se smžkom pschikryli. W nich wobrjewaja so hromadże se swojimi pżanni a tak synni po nérzim pschkrtoja. — My we wjeczornej Europe běchmy sawcżeni, na Polakow wot horka zhladowacz, hdyž žiwschachmy, so se swojim lubym słotom hromadże w jenej jsbi we cžaš symy pschestwaja. Lésza symy ztoro tak daloko, jich pschikład sżażkowacz. We swinjazych a kosazych khlewach piza ruże samjersnje. Mnohy so boja, so jim drobny skót w khlewach a hródżach smjersnje. — Juttje schtwórk studża słónczko 7,22 h. a khowa so 5,08 hodż. Mérzacy schtudża dop. 9,29 hodż. a khowa so wjecžor 10,57 hodż. — Wczera wjecžor w 7 hodż. barometer 756, hygrometer +1, thermometer wo dnjo —15. Dżeńża rano we 8 hodż. barometer 754, hygrometer +2, thermometer w nozy —26. Wuhlady na zlabe wocžopjenje, hewak malo pschemenjenja wjedra.

Popiczna srjeda.

Nimo je póstnische wjesele a harowanje. Womjelkle su hłoby rozwótnczho słóschkowanja a radowanja. Pomału pschidu mnohy sajo k žebi a wospróbuja — mnohy se cžežkej hlowu a próżnej mósczinu. Cžinschu hischcze ras prawje so zaljożejcžicz, pschetoż nétk kuwany do pótnczho cžasa, do kotrehoż so zwétne swjeżelenja njechodża. Swjeczenje towarschtwow pschestanu a kózdy, kiž hischcze néschto na swoje hschescżanstwo dżerży, zbaluje so rejow a druhich słóschtowanjow. Pósny cžaš je thutny cžaš a kózdy hschescżan słoknje w nim swoje myśle na khutne podawki, na kotreż nasch tute tydżenje do jutrownjeho swjedżenja dopominaju.

*

— „**Nazyska blaslika jednota**“ wotmk hobotu wjeczor w „Kehelekuteri“ swoje druhe wulke karnewalske pohedżenje. Prezident Fricker a mśto-prezident Neuhäser pschekapschichtaj młodych a starych blaslujow z wjeselomi wuzami. Wobrjadnik Paulusjen pschiwjedże z pschewodom trompetow pschedhydżowy z wulkim julkanjom a klepkanjom. Prezident Fricker postrowi z humorom a satyru hosczi z blika a daloka. Potom sapocża ho wulke pohedżenje se rěczenji, spéwom a „helan“-wołanjom. Wjerschk hozpe julkanje, hdyż prynz Karneval (Ernest H. Haeuseleers, tuchwilu operny spéwar pschi Budyskim dżiwadle) pschidże a so na jewischczu na jeho blasnitki trón poda. Wot tam dirigowasche nétko swój wjesely lud. Hdyż won pschikasa, wjesełeła so wschitka, spéwaja, pija, teptaja z nohami a klepkaja z rukami. Kóżdy cżini wschi khwjesże hołu, we budże na hożiny hubjenstwo a hóżżenje, jedyn druheho hubstorhny a wjeselescži a skónczuje rejwachu wulcy a stari. Tak saswita sa kóżdeho sajo tón schkerny jedinsty dżeń. *Nimo bé wjeselcy hóń, ale rjany bé.* — We bratrskim dżele wustupi najprjedy knjes Faust, schwikasche zetnistej małki cłowjeskeho żiwjenja. Knjes Schlepperz jako zona Euphrosina Pfeiffenfengel „wnjesche“ wschem muzom wowu, so jim wiożenje a słyschenje saudże. Też blaslikej president Walther z Drježdżan a president Fricker wjeselu taj tuczańnej satyrikej cžeži. Wożebje knjes Neuhäser wschczesche nam z blasnitkej rěcžu finanzny hamt, musowy problem a mésczaństi parlament psched wocži. — Spéwy, połnoje satyry, tez Bartske wohnje, kotrež so se sahoritoscżu spéwachu, tu wosebje knjeża Paulusjen, Fricker a Neuhäser kompanowali. Tak żiwjeżeschke Nowjeste sjednoczeństwo w Budyschinje žiwoj karnewal a wjesely Budyschczanjo z nimi a dożiwschemy tak rjany a wjeselny wjeczor.

— **Wažnjej pschi rostawanju rołow.** Wczera popołdnju wokoło 5 hodżin sawołachu wohnjowu woboru do leżownosce na Sserbskej haży 4. Tam bischе so we dworje starscha nusnisła pschiprawa pschi rostawanju nusnikowych rołow sapaliła. Nusnik so wotpali, dale schcze schkody njenasta. — Dale žadachu wohnjowu woboru wjecžor wokoło 7 hodżin do leżownosce na Bobeli haży 27. Tam bésche so we wołżeji druheho połtha da po rostaczu wodowoda drjewjana scżena sapalila. Wobydlerjo domu pak woheń bórzy salachu. Niech je to hodła kóżdy pschi rostaczu wodowodow pschedhladnuc.

— **Budyschkin ma 41 204 wobydlerjow.** Statistiske wudżelenje nésczańskeje rady nam wozdżeli: Dalepisana ma Budyskeho wobydlerstwa wuczińnjeschе na kónzu tuteho rókła t. l. 41 204 (1928: 41 045)

— **Nowy Budyski mlokowy dwor.** Budyske towarstwo za wumuzniczenje mloka je wulku leżownosc na Zitnym wotkach 34 kupiło a dże tam nowocżasnu zentralnu mlokownju natwarić. W junniju maju nowe twarjenja hotowe bycž.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje so podpora za měsacz februar pjatk 15. februara dopoldnja wot ½8 hacž ½1 hodżin w Ssejmowni na Hrodowskej haży 10 po jenym słowże wó istwje cżo. 41.

— **Tśikróżneho mordarja Bielufa** z Wróżtkowja njeje hischcze faseli. Pokasujemy tu na nowy Bielukowski wobras, kiž bu w tudomnischich nowinach, na kriminalnym wotrjedże, policajskej straży a na tudomnym dwórnischczu wupowésnjeny. Kriminalny wotrjad pschi tom wosebje wusbéhuje, so by potany rubježny mordar też Lehmann, Schubert, Wolf a Scholz mjenuje. Mésiacejsko hofcżerjenje z pschenozowanjom a pschenaječkom jstwow bu pschesczo so bychu tu wosebje kedżbowali.

S **Lubija.** Stawne pohedżenje wokrjesneho wobsorja Lubijskeho hantliskeho hejtmanstwa budże póndżelu 14. małeho rózka dop. w 9 hodż.

Z **Pěskec.** Wojeske towarstwo za Rózant a wobłinu wotmě 3. t. m. w Pěskečanskim hosczeńcu swój 17. założeński swjedżeń z dźiwadłom a rejemi. Nedżiwajcy pkruteje zymy běše so monho wopytowarjow, zesko, mjez kotrymiž běchu towarschżo z Khrósnika z Kamjenca a Połčnicy. Předsyda knjez Jurij Sobr Pěskečanski wšitkich zeúdżenych wutrobnje powita. Na to hodżinku porejwachu a so trochu zhrějachu. Nhdże ½9 hodżin započachu z předstajenjom dźiwadła, poskičožtaj so dwaj kruchaj. Sčehowachu pěsń noški. Wšitko přihladowacy z wjeselym wobliczom přijachu. Hry nawjedowaše knjez předsyda sam, wustojnje kaž přeco. Po poskičenjach zabawjachu se mnozy wopytowarjo při rejach, ke kotrymž Narcisse wa kapała ze Sunowa wustojnje hudżeše.

S **Wutkanczic.** Po wobsaudkusenju zurkwinskeho kupstwa maju so tu tschitke Boże Służby symy dla w lutherskej skuli wotmětować.

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowakoweje.

16] (Pokračowanje.)

Wyskanje pschihladowarjow měščanschcze so do prawow hudżby; ale njeje nimi běchu też nětkotri mjeszczanjo, žiwżiba Librej a Monrej, Cżeschka a jedyn z Kuklic. Jodłowi pschecżelja, kotřiž běchu niż jenoż młódżenemu Straničej jeho wulkohubatu żiwżiwoscż za sło wsali, ale też starschemu, so synej donoschuje we Jeviczanskich gruntowinskach njetwerne pschihłodżenja.

Też Albinka, hdyż bě ho Libra pódła njeje nahle pominył, pschisłyschnyni k Matinje: „Je widżecż, so je tón Straničk pola wojakow wodżiwił. To łożdeho so dawa, prawdu a łżu smješcha.“

„Haj, haj,“ wotmołwi Matina, pokhmurjenje schepłajo, „je-li na naschego Jobła po měri, to so jara myśli — Jodł *je dobry cżłowjek* — ale njeschcżi so — —“

„A ninno toho też njetrjeba“, dodawaschе Marušchka. Radscho bych nétko domoj schła, mi so njeschcżitkliwscha jow dłéje wostacż.“

„Ale ně, ně,“ snapschecżiwi starkowa, „dożakajcże. Njewérno, Terka,“ wobroczi so k najmłódschej z Librowych dżowkow, „ty tola hischcze domoj njepóńdżeschż?“

Terka spodżiwana pohladny z Albiny na Jotry.

Domoj hicż? Cżehobla to? Po słónczenju testamenta sajo so sahlada na kaza a pschi žebi so wjeselesche, so *jebo nadawk* so bórzy sapocżnje, — na pschiwdżenje, kiž se swojimi hromżkami bě Lojżik bratrej nacżinił, bě hižo zabyła.

„Schto dha dale!“ wotrubny horkiwje. „Nétkole hakle so to prawje sapocżina — po Straničy pschińdou też cżi druzy majschkarjo k słonu. Jenoż tu wostańcże, holsy; njekażcże kermuschu a dawajcże pekrje kedżbu!“

Předał wojowjeńske hischcże i krótka wo wschelakich podawkach; *ale hižo běsche widżecż, so je sprózny*, dokelż też wschi pódlanske pschidawki wuwostajesche. Mjes tym shubjichtaj so wobaj „pardónaj“ i koła, wotwjajasjichtaj konje a wotjédżeschtaj zhromadnje z kaufrom Zyrikom. Hdyż bě „nacżelk“ swoje pschipowedanje skóncził a katow namołwił, so byschtaj ho do dżela daloj, so bychu so cżi druzy hižo do hospody dostali a za thikróżneho „bivat“ a za dobreho tuscha se ludła słeše, sadupachu konje, fatlincza wótre „pardon, pardon“, do koła k boranej pschijédże laufr z běłym pardonom. Tutón, wotkaschlowawschi ješ, deklamowasche:

„Knjeża herzy posastatneże maliczko,
So bych k tutej zhromadżisnje porečzał kúóke słowczko!
Ja sym z dalokeje krajiny wot najwyschschcheho łuda
póplany,
So ma tón borank měrcż pschesze muje žiwjenje darjene.
Tuż bych knjesa kata prożył, so by mi pokasał swój
mjecż, hacż je mało wótry.

Tonik Straníka poda mjecż k wobkładanju, a „pardón“ pokračowasche: „Wérno je, so tutón mjecż mało wótry je, ale psche to by so tomule njewinowatemu rawiżej tola mokło sesckłodżecż. Tohodla, knjesaj kataj, słuchtaj něsko mjecże łschiż na łschiż. Pardón, pardón, pardón!“

Nétko nasta Pruschez Tonikej jeho nadawk; łożiwschi mjecż, pokloni so zhromadżisnje a rjekny potom „pardonej“:

Kak méże so to stacż
so tón borank na pardón dostacż?
Ja cżu jeho se swojej ruku sczacż
a hdyż niż, potom to cżu do swojeju
rukow pisponnje dostacż.

Wely pardón sawrócži swojeho konja a sawołkawschi: „To so méże stacż! Bivat, bivat, bivat!“ wotjécha sajo i koła. Lédy bě so pominył, pschiwali so z druthcje strony cżerwjeny „pardon“ a wotspéwa tuhamtne hrónczko każ prénje běły, jenoż so wobkrucżeschе, so ma *pisches njeho tón borank* bycż „famordowany.“ Hdyż bě swoje „bivat“ dopraiił, podachu jemu kelischk rózjoteje rołoźki, won ju wupi a schkleńzu daloko wot ho wrecż cżišny, so ho wo kamjenje na drobne kuski rozbi. Wobaj kataj pożbehnyschtaj i dom na swojej łżichtjenej mjecżaj; Tonik samachmywschi se swojim mjecżom we powétrje, je so sahlbschcżi. Stupi so k blisko k boranej, kotrehoż holczata krucże na powjazin dżachu. Pruhowaschе wótrosczi z porstom, wsa potom mjecż do wobeju rukow a poża nad boranowym krkom mócne. Hubża wótsje hrajesche; bórzy wutrzpłny prodk krwe, borankowa hłowa wotlecża a wschitzy walichu so k Tonikej. Chwalo jeho, każ derje je mérił a krucże rubnył, tak je sobu van dożyka nicżo saczuł njeje.

Jako prjedy předaż, běsche nétko kat z najprjednischej wołoun, a Tonik so też ja tym sadżerżesche, žiwjenje wotrěwasche mjecż wo žiwój rukaw cżerwjeny, tyrkny so pak se stotymi trodłkami wosdebjeny a rad pokłasche na to, *kak jeho wukhwalowachu*. Terka je żelmožsku so podała, so pschezo mjes khwalorěczu wschich spohladuje po dżowczinach a połowinje je tak bórzy hacż možno k njej so dopowjedżiwschi. W powschitkownej tłóczeńzy a harje, kiž nasta, je so tak rucże hacż bě hłowa borankowa wotczała, so jemu zyle derje poradżi, nétkotrych žuzodow wotsterczesche a hižo pósła njeje stupiecż. Ale hdyż jej radostnje rjekny: „Nadpójmoj do korczmy!“ a ju sa ruku bérjesche. Spótnje wón a žarkiwa Terka, so ho Albinczine wobliczo njewjesoli. „Cżehobla dha hy srudna?“ wopraschа so porażeny.

„Boranka je mi żel, za tajke nésczto njerad wobsadam, hdyż ma žiwżo je siwjeta wotcżesz — a też tón Straník je pschejara barbił — —“

„Ty by tola dżiwna, Albi,“ pokojesche ju Tonik, „ale kermuschi dyrbi hże wschitkix wotrocżiny hicż — a njebudżeli boranej hłowy sczał ja, to by był tamle Lat jeho fatkej pokasa na rěsnika, kiž borankowu hłowu a cżelo położy k wulkeje wupłowki a sawodże je i běłej płachtu.

(Pokračowanje jeżeńuje.)

S Miłsteje. Póndźelu wjecor śahak žo na pilnu podobna mšćechańska hydkeńa pśi Wódrjeńskej dróży. Woheń wudyrił w podpśichownym bydlenju, so žo zśła śicha śpaś. Bydlenja w pśichilemi a hornim posłłodze drje wuprošonichu, ale pak pod wodu łykanow cźežko cźekiše, dokeľ žu zyle samjerśnjene. Wobydlerjo poczerpaju cźežku śkłobu, dokeľ maju śwjetśka jenož nuško sawześene.

S Khoczebuša. Póndźelu popołdnju wokoło 2 hodźin wudyri woheń we wotdźelenju klankazych a emajlowych twarow Bodanskeho kupneho domu na Torhošchćerjowej dróży, liž žo ruce rosćerśesche. Klampnarśći wuczobnik cźežnische sy spirituźowej lampu samjerśnjeny wodowód rostacź. Lampa pak jemu rosbuchny a woheń namaka zyrobu w kłomjanych sawalkach tam składanych wjeźow. Sa nekotre mjesćichiny śeśesche zyły posłłódź we kłomjeniach. Wobnjowa wobora mješesche dla žylneho kura a kuteje symy cźekše dźeło. Podrużnik w śleźim posłłodze, do kotrehož bydlenja běchu žo kłomjenja hiżo pśichedobyte, žo cźežko wopali. Wón spyta žo se śtocźenju, njom na śkałanśku płachtu wukhowacź, dyri pak pśichi śtocźenju wo hrjadu a žo cźežko śrani. Zonu pak wukhowaćkim rěblu wukhowaću. Teź wona žo śrant. Wobeju mandźelskeju dowjesechu do mješćańskeje khorownje. Schoda je khětro wulka.

Cźežke wobkhodne niezbože pola Drjowka (Drebkau) w Delnjej Łužicy.

Pjatk popołdnju běśe rěśnišći mišćhr K. ś Drjowka se swojim śkótrym wosom na Lěsuńsku kniežim dworje po brěh pobył. Jako běśe žo niedaloko Drjowka ś Cźežanskeho puća na Khoćebuśańsko-Drjowkowśku dróhu winuł, pśichiźdźe jemu ś Drjowka nakładny awto napśećo a śtóźe tak błizko rěśnišćeho wosa nimo, so žo jeho śchmórna. ś cźimuž žo był nabłoćeła a wós žo ś nim powróćił. Wobotane kłocjo běśe žo w powjasach saśchmiatało a rěśnišći mišćhr ťo ś wulkej próźu wuśwobodźi a śmérowa. W śamśnjym wokomiku pśichipa wobobomy awto po Sćarbošćańskej horje dele. Dokeľ běśe dróha ś powróćenym wośom źdźała saraćena, dwěśesche źónśka, liž awto wiedźeśche, śmuje śaśpinacź. Awto žo wjerchu a śaźdże do khětro błubokeho pśikrowa a žo pśicheśiśny. Nutśkapedźacy, źónśka pśichi wobźidźe a muźkaj, kuchu ś awta wjerchnjeni. Muźaj muraśnjichtaj hebi nekotre łuby a wotezdźechtaj hewak ś łózkami ranami. Źónśka pak bjes wědomja śeźo wośła. Tśeśi awto. liž ś Drjowka pśichiźdźe, wša źónśka hnydom śobu do Khoćebuśkjej khorownje. Śniešośeny awto dyrbjachu wotwjeźeć.

Z Łužic.

* Se Sprjejza. Rentnikowar Adolf Reißer, liž na Brautwiesenstraße dróhi k Kaiserstr. žo ma, wuśtaru ś płunom sajźdoźeśił. Pobywły k sałowańskemu njemśkemu wuśpśeśa. Po wićhm śdaźu žu hospodarśke starośće stareho muža do śmjerśe sahnałe.

* Se Shorjelza. Njeluboźuje kažemu bu žoboru pśichipołdnju kwaź, liž w jenym domje na Augustowej dróży śwjeźeńchu. Jako śebi kwaśni hośeło najśćepe śtodźicy dachu, śiewiśchtaj žo nadobo kiminalnaj śajtojnikaj a wotwjeźeśchtaj młodeho mandźelśkeho, liž běśche runje se stawnišiwa, wot boka jeho młodeje żony. Młodeho mandźelśkeho wyśchnośće hižom dźeśiśi cźaś dla wośchcelakich pśiśpuśnjenjow pytachu, wón pak běśche pśheźo śrosumił žo śaźeju wuwinjeć. Nětko pak dyrbjeśche jeho njeźubu dóśt runje na kwaźnym daju potrjebneje. Ani kwaźnu hośeźinu jemu njedowolichu. Popołdnju młodeho mandźelśkeho nakhwilnje puśeśćichu.

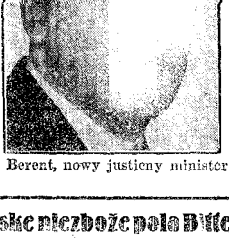

Bjarnat Berent, nowy justicny minister w Latanskej.

Żeleźniske niezbože pola Bitterfelda.

Muśhowśki śpěšnik do Stuttgartskeho śpěšnika jaźi.

Direktzija němśkostatnych żeleźnizow wośjewja 12. maćeho róžka: Barlinśke-Muśhowśki śpěšnik jaźeśe pódźelu w nozy 23,18 hodźin pola Burgkemnitz na Stuttgartski śpěšnik. Tśjo pućowazy a jedyn sastojnik buchu cźežko śranjeni, 14 dalśich wośobow śo łožo śrant. Śpěšnik D 70 běśe, jako běśche najśerśe wujeźony śignal w Grasenhainiśkeje pśheźeź, śpěšnik D 238 doścěśnył a sajźe ś wotmachom do jeho pośledńjeho woła.

Sanitetne auta ś lekarjemi a muśśiwami ś Wittenberga a Bitterfelda a wobstrowa wobora ś Cźornowśej pśichkhwataću sa 11 mjeńśichinow k mětnu njeśhoża.

Cźežkoskranjenych dowjesechu hnydom ś autami do Carlsfeldśeje khorownje. Lohkoskranjeni podachu žo k privatnym lekarjam. Kolije śnjeśoženja žu dla rosbitkow pośtowaju wośow a se śnjinje wośchkodźenej lokomotiwu cźaha D 70 hišcźe thwilu śawrjene. S wuwśaćom wacźokowaju wośow śpěšnikśke wośy trochu bjes wjeśtśeje śchłody woteńdźechu. S toho pśhiźe, so śo wjazy ludźi njeśrant. Lokomotiwnik, liž běśche mjes cźeśkoskranjenymi, je w khorowni wumrěł. Njeśhoże wobhladuja teź ja śeśěhwt symy, kotraž njedowoli, so žo lokomotiwnik dlěśhi cźaś ś wobkedźbowanju śignalow dlěśhi cźaś ś wokom won lehny.

Żeleźniske njeśhoże teź w Južnej Łužicy.

Na Semlinśko-Sagrzebiśkej żeleźnizy śta žo cźežke żeleźniśke njeśhoże. Sagrzebiśki śpěšnik jaźeśe do pomoznego cźaha, liž na śwobodnej cźarje śtejeśche. Tutón běśche ś mnohimi dźěśacźerjemi wobjaźeny. Lokomotiwa a póśtowaj wośaj śpěšnego cźaha buchu śylnje wośchkodźene. Pjerź wośobown bu śtraśchne śranjenych, 25 wośobow pak ś lóźśchimi ranami wotendźe. S dźěśacźerjow w pomoznym cźahu žo žadym njeśrani.

Cźežke rozbuchnjenje w Bermenje.

Tśjo morwi pod rospadankami twornje.

Wutoru popołdnju 3/4 hodźin śta žo na Horathśej dróży w kotokowej tworni firmy Siller a Jamark cźežke rosbuchnjenje. Rosbuchnju azetylowa pśichiprawa. S rosbuchnjenjom bu zyłe fabrikśke twarjenje śapušćene. Dotal bu tśjoch morwych a nekotrych śranjenych ś rospadankow wucźahnyli. Hnydom njemóžachu dakładnje śwěźećź, kelko dźěśacźerjow je śranjenych, dokeľ njemóžachu dla sažnjnjeńśkeho śtracha murlow a dźělow żeleźnjeje konśtrukcije rospadanki motnośchowacź.

Po dalśhej powěśći běśche žo pśhi rosbuchnjenju kilometry dałoko śmja śylnje śatśhaśka, śchtož žo śemjerženju runaśche. Azetylowa pśichiprawa je bohužel śniczena. S rospadankow žu dale pjecź dźěśa cźežko śranjenych dźěśacźerjow śwuźahali. Dalśhich śnjeśoženych njeje.

Wo pśhicźinje njeśhoża hišcźe njeje nicźo wěśteho śnate. Tśto dźěśacźerjo, liž móhli wo tym powědacź, žu morwi. Najśerśe je był karbid jamierśnjeny a pśhi rostaczu je śo rosbuchnjenje śtało. Pola nekotrych śnjohonych twarjenjow ku žo wokowe śchkleńa rosmjeśe.

Ze Sakskeje a dalśich krajow.

* S Wótśkawja. (Wilhelmśki móśt žo se śmierśkom pukuhł.). Póndźelu rano śahe śta žo śylnik wjerśeł pśhi Wilhelmśkim pobrjoh. Dla wukśeje śymy — 31 śtopjelkow — bě žo Wótśkawśki Wilhelmśki móśt we śwojej zyłej śchěrokośći pukhnył. Hnadom pśiśi brjoh pokaźuje žo tśi zentimetry śchěroka rozpuklina, liž wjeźe wot jeneho wobłoženja k drugemu. Jěšmy wobkhad pśheś móśt je śakazany, jenož pśhi śmě žo hišcźeże pśheś njom khodźicź. Ma žo pośśejicź, hacź je móśtowa konśtrukcija cźežkpila.

* S Frankobroda n. M. (Plunowa rola žo pukła.) We wokrjeśnym městacźu Neu-Ifenburgu, kiž je nědźe hodźinu wot Frankobroda śdalene, pukny žo w jenym domje pśhi torhośchcźu plunowa rola. S njeśhožom bu buchu wśhitke śwójby potrjećene, liž w twarjenju bydla. Dotal powě žo wo śchtyrjoch morwych. Nekotre dalśhe wośoby dyrbjachu do khorownje dowjesećź.

* S Mina. (We Minje žo kupacź njeźmědja.) Sajźadnjstwo města Mina je wobydlerśtwu wośjewiło, so by wodu śłutniwje wuźiwało. To je měło njewocźakanu wuśpěch. Pjatk je žo we Minje nědźe 5000 fukitmetrow wody mjenje pśhetrjebało dyžli hewak. Wot śoboty pjacźi postajenje měśćańskeho sajźadnjstwa, so žo njeźmě kupacź. Teź kupjele njeźmědźa wodu wobnowjecź jenož ś dowolnośćju ...śtrata.

Na nowiśe z cyłeho śwěta.

— Schtrowa powěśći wo wjedrje ja jutśiśchi śchtwórk: Trochu pomróčeno, tela śyma iraje dale a śněhowanje je możne. Podobne wjedro teź w Jendźelśkej.

W śaśtim ljetnjim śu žo pśhi wuradźowanju wo krajnych finanzach poměry mjes němśkim śtatom a Sakśej rozprajśe. Wjednizy kniežeśtwowych politiśkich trowow wobźarowachu, so němśke kniežeśtwo śe śwojim sadźerjenjom w praśchenju żeleźniśkeho sajźadnjstwa tym ludźom agitaziźku maćijśnu podawa, kotiž pśheźiwo jenoźi němśkeho śtata dźěłaju. Pśhi debacźe kommunist Renner ho pśheźiwo tomu wuprajł, so by žo krajam a gmejnam dawkowśke kniežeśtwo dało. Wone bychu jenoź dźěłacźerśke worśchty porjeźiłe. Ruśa dźěłonjemźerjerjow ťo wośebje pśhi nětcźiśkej śymje pokaźuje. Nětcźiśke němśke kniežeśtwo śe śoźialdemokratami je hiśchcźe bjeśwobźladniśche, dyžli kniežeśtwo měśćańskeho bloka. — S tribunow bě pśhiśłośowaje wołanje śłyśheć. Dokeľ žo wołanje njeźiwajo warnowanja měśtapśhedźedy dr. Eckarta wołpjetowaśche, tón pośledźenje pśhetorhunjej da a porućł, so bychu śo tribuny wuprózdnile.

Wurjadna khśtianśka komora we Katowizach je privatneho sajźadnika Bednarela ś Mysłowiz dla śkónowje ś lěpśhenu Němśkeje ś khśtianźi na śchtyri ljeta sajźadźiła a jemu cźežne prawa na pjecź ljet wotrjekła.

Po powěśći „Chicago Tribune“ dha Mussolini po śjednanju ś Watikanom krala Wiktora Emanuela ja khežora wuwołacź a śwjate romśke khežorśtwo wobnowiźź, so by wukrajej powjeśćśchene źiwołowe śljeśchcźo Italiśkeje dopokazał.

Mexikanśki president Cil romśko-katolikku zyrkeľ we Mexiku wobśkorjuje, so žo prośuje, śnuśkolowne njeměry śbudźicź. So by žo pśheźiwo kniežeśtwu ko měrjaze hiba-

Hospodarśki rozkład.

Pjedu 13. maćeho róžka 1929:

Wćerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk złotych	47,328
1 jendźelski punt .	20,439	100 čěskosł. krónow .	12,457
100 śwaje. frankow .	80,965	100 franc. frankow .	16,435

Barlinśka burśa jewiśche wećera śajso śmjerowanje a śtrowcźenje. Kurśy śapiśhachu śajso śchjutśenje. Wikt ś dołžnymi a rentowymi liśćinami mějachu wśchelake porjeźenja kursow.

Na produktowych wikach pśheśiza a rožka śajso w płacźiśnje postupiśchćej. Pśheśiza śwoju płacźiśnu wo 10 pj. śchjutli, rožka wo 5 pj. Wobśt denźinje śtej na wikach powikuje žadnej, dokeľ je bowoś jara pocźežene a podrožony. Wećera płacźeśe zentnar

w Barlinje:

pśheśiźy 10,90—11 hr., rožki 10,35 hacź 10,40 hr., jećmjenja nałśtnjejo 10,65 hacź 11,50 hr., najmjśkeho 9,60—10,10 hr., wośwža 10—10,30 hr.,

w termińowym wikowanju:

za měrz: pśheśiźy 11,67½ hr., rožki pak 11,18¾—11,22½ hr.,

za mej: pśheśiźy 12 hr., rožki 11,62½ hr. wośwža 11,65—11,61¼ hr.

za julij: pśheśiźy 12,42½ hr., rožki pak 11,70—11,71¼ hr., wośwža 12,07½ hr.

Pśhichilaleja:

Holzu bo domu, Schnabelez khofejownja w Lubiju.

„ Saaginowa w Budyśchinje, Molikowa haśa 6.

Mohonźu, łubło w Muśkowje.

Sśudnizy na pśheźadźowanje

śchtwórk 14. maćeho róžka 1929

w Lubiju na ľudnišćiśe dop. w 10 hodź.: meble, wobłožbrocźak, motor, njerezjaty prud 3 PS, granofonaj ze 27 bejśami, klawźr, zigarn,

w Brěśnje pola Kamjenza w hośeźincu „K wiśeźenemu łubłu“ dop. w 9 hodź.: 4 běhaći a śofa,

w Kamjenzu w hośeźincu „Ke kronprynzej“ dop. w 10 hodź.: regulator, meble, radio, hornizy, bajy, łišćiwe zgbele, śchokolada a zokrimy,

w łužanskich, komorny dom maśćinśkich śtrělbow, dop. w 10 hodź.: meble, wuśśe twory, wobrazy, draźty, śchaty, cźaśnjiki, lokomobila, mlóćawa, płonowa praśa, hobaśki, pišaśiśki śtroj, kože,

Śkarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/4 11 hodź.: Płacźiny žu znowa śtrowcźene, žito je žadne.

Dop. 3/4 12 hodź.: Kaj pśheś hodźinu, pśheźiza 10 pj., rožki 5 pj. po zentnarju bróźiśchej.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołijowe symjo wo tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźiny po złotej hrivnje.

	12. 2.	11. 2.		12. 2.	11. 2.
Cźeńca	318-32	316-318	hrochi	21-23,00	21-23,00
rožka	307-08	306-307	woka	26-28,00	26-28,00
nat. jećmjeń	218-230	218-230	módra łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jećmjeń	192-202	190-202	žołte łupiny	19-20	19-20
wowś	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukuricа	238-239	38-239	raps, wosnik	20-20,60	20-20,60
pśeńś muka	26-29,75	26-29,50	lany wosnik	25-25,40	25-25,40
rźana muka	27-29,45	27-29,35	poen. melasa	—	—
wś. wotruby	15,50	15,52	brunj. kruški	18-19,00	18-19,0
rźane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,01-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rźana sloma	1,15-1,20	1,15-1,30
hrěch	40-46,00	40-46,00	pśeśé, „	1,05-1,25	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,3-1,45	1,30-1,45
pjeluśki	22-24,00	22-24,00	ječna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Płacźiny rěznoho śkota na Barlinskich śkótnych wikach.

12. febrowara 1929. Płacźiny po centn. a zł. hrivnach

Śkótne družiny a wuznamjenjenje.

Woły: 314.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetśeje rěznoje hódnośće haś do 6 lět	56—59
Młode mjasne, njewukormjene, starśe wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje pśecźowane starśe	47—51
Mjenje pśecźowane wšěch starobow	36—44

Byki: 409

Polnomjasne, wurośćene, najwjetśeje rěznoje hódnośće	52—54
Polnomjasne młódśe	48—50
Mjenje wuk. mjene młódśe a derje pśecźowane starśe	45—46
Śpatne	40—43

Jałojcy a kruwy: 699.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje rěznoje hódnośće	42—44
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje rěznoje hódnośće haś do 7 lět	30—38
Starśe wukormjene kruwy a derje puwite młódśe kruwy a jałojcy	24—28
Derje pśecźowane kruwy a mjenje pśecźowane jałojcy	20—22
Mjenje a śpatnje pśecźowane	—

Cźelata: 2516.

Na lěpše wukormjene (2. druź.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	59—70
Śpatne (4.)	45—55

Wowcy: 3045.

Młódśe a starśe wukormjene (1. druźina)	64—68
Starśe wukormjene (2.)	58—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	53—58

Świnje: 11 751.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křiźenjow, kaž do 1½ lět stare	76—77
Wukormjene	75—77
Mjasne	78—77
Śpatne	74—75
Rancy a kundrosy	72—73

nje podarjeje, štoż zhubjene kjezowjesje sebjerje a je mjes ratarjow rozdjeli. Wjelkitzy romsko-katolsky měchnizy we Mexiku dyrbja so czaß diwsu njedżel knjeżerstwu wojjewjeżinja, hdże pschedwjesmje. Czi, kotřiż po tamle napomnanju njeczinja, so jako sdżěłarjo wobhladuja a pschezřiwo nim so projeß sawjedże.

Mjes Cotradi a Carmelita w staru Jakisco w Mexiku je so dynamitowy attentat pschezřiwo wobjedowemu czaßej sčinił. Lokomotiwnik a tepjer stoj so morjoj a wschelazy puczowarjo su so sranili. Sdżěłarjo su czaß sayakili.

Přilopk.

* **Radnizja w Leydenje so wotpalika.** Wutoru rano wudyri w radnizy města Leydena w Hollandskej woheń. Sa krótki czaß wotpali so dospołnje kraßny twar, kiž pochadżeše s lěta 1597. Wěža je hlawnymi twonami so s mócnym hrimotom sapadny. Ssušodne twarjenja so tohorunja wotpaliechu. Woheń śnježi wschitke měsdżańske archiwy, hódnotne mumeńtowosče wudżiwki a wobrazy wot Gobeliusa. Pschihżina wohnja njeje hischcze znata.

* **Czyste pschejdżo na bochowej żeleznizy.** Njedżelu wječor krajschnej w Romje na dwoje, kiž so mjenuje Via Nazionale, wuzaj bróhowoje żeleznizy do so. Pischi srażenju bu 37 pasażerow skrjenjenych.

* **Pósnitka jesha do żywjenja.** Njedżelu śnjeżnoži we Langenfeldu pola Opladena niedaloko Kólna s dżesacz wohsobami wobhładżeny auto. Towarstwo běšche so na pósnitku jěłu podało a běšche faschingske kostumy wobliečene. Schofer pschewidża jene sawinjenje dróhi a auto wosta zyle rosbity w pschěrowje ležo. Dwě wobsobje s Kólna-Mühlheima pschinóżeschtej wo żiwjenje, nětkotre dalsche wobsoby buchu sjeżko sranjene. Tři wotendżenu su strożelemi.

* **Stólety kuń.** Na kubie Windesheim w Holandskej je kóń żiwy, kiž je żadnu starobu wo 44 lět dosahł. Jerje hischcze s najlepschim apetitom swój wowš. Flora, tak ho tutoń Methusalem mjes konjemi mjenuje, běšche nehdy spěchny czahař.

* **Rejwanske kubła so wotpalika.** Njedżelu wjeczor wudyri w pódlanskej mětnosći rejwanskeho a sawjedzenskeho palasta „Elyseum“ w Thumje w Rudnych horach woheń a wupschestře so spěchnje na zyle twarjenje a śnježi je dospołnje.

Carmille Dohlet, zapósłane z Elsassa. W francowskim sejmje zastupuje prawa tuteje strony a żada za nju prawo samozarjadowanja.

Kućik za serbske dźěći.

Ptači kwas.

Kóżde lěto wjesela so dźěći na ptači kwas, přetož wšelake słódkosće dostanu. Ja hižo dawno čakach, hdy tutón dźeń přińdże. Hdyž tu běše, stajich hižo rano zaho wulku šklu na wokno. Na to dźěch ke mši. Hdyž domoj přińdźech, bě tam polna škla pampuchow. Potom pojěch a dźěch do šule a dołho njetraješe a bě šula won. A hdyž domoj přińdźech, bě sroka apkainu a poprane přinjesła. Na to zaso škličku stajich a dźěch ze swojej apkainu won a zjěch jo kaše. Na to dźěch pohladać, hač tam nješto je, a tam nječe njebě, a dźěch zaso won. Po khwili dźěch zaso pohladać a dha běštej tam dwě syrej běrnje a tej wuzwachowan a wumych a wotrěch šklu a stajich zaso šklička, a na posledku je nam sroka jejka přinjesła. Na to buchmy wšitcy khori. We ložu tak rjenje njebě, kaž w šuli, dokelž snědźachmy jenož jěść nutř přińć. Do šule bych ja radšo khodźił, tak sym jenož dyrbjał nutřka sydać. Ja njejsym ničo zabył, hewak nam take napisał njebych.

Jan Brankačk, 9lětny šuleŕ z Radworja.

*

Ptači kwas.

Jen dźeń do ptačeho kwasa powědaše naš Feliks, jutře budże sroka wobradźeć. Wón chcyše wječer šklička stajić. Naša mać jemu rjekny, dźensa hakle wone pjeku. Wón njemóžeše tohodla cyłu nóc spać. Rano wón wołaše, maći móžu ja nětko stanyć? Maći jemu praješe, stańće, pój šklička stajić. My wšitcy stanychmy. Naš Feliks je dźěše na wokno stajić. Hdyž smy so my zdrasćili a dźěchmy won na wokno pohladać, dha bě tam nawobradźanc, a dha smy my nutř njesli. Naš Franc je našej maćerne jěd. A pon sym ja rjekła, njejěš noż maćerne a jěž twoje, ty maš tola sam. A naš Gerhard je na raz wšo jěd. A pon smy my zas šli stajić a pon sym ja šła pohladać a dha je tam była jena kołbasa a tu smy sobotu wječer jědli a naš nan a naša mać staj wotešłoj. A pon smy my sami byli a dha je nječitó klinkał a my njejsmy wočinili, a my smy swěcu hasli, a pon je nječitó do wokna klepał a to je Pjetašec Beno był.

Hana Polanec, 9lětna šulerka z Radworja.

*

Podachmy tu nastawkaj šulskeju dźěśći z Radworja. Napisałtaj nastawk bjez namołwjenja ze sebje sameho. Wočišćimy nastawčkaj, zo bychu jej wšitke serbske dźěći čitałe. Njech staj druhim dźěćom z pohonom, zo też serbske nastawki pisaja a je na redakciju Serbskich Nowin pósćelu, kotraž je potom w kućiku za serbske dźěći wočišći.

Reparacionska konferenca w Parizu.

Sobotu 8. mał. rózka wotewrichu w Parizu tak mjenowanu reparacijsku konferencu. Tuta ma so ze prašenjom zaběrać, kelko změje Němska wšo dohromady wójnskeho wotškodżenja płacić. Němska, Jendźelska, Amerika, Francowska, Italske a Belgiska su swojich zastupjerjow pósłali. Su to z lěwicy k prawicy horny rjad: Jong Američan, dr. Melchior, dr. Kostl, dr. Vögler, dr. Schacht su Němcy. Delni rjad: dr. Pirelli, Italčan, Stamp, Jendźelčan, Franqui, Belgičan, Morgan, Američan a Morau, Francowza. Wulke prašenje je, hač jednanja žanemu spokojacemu kóncej powjedu. Po zwjeršnym sudźenju, hladajo na drastowu pychu, wšelaku drohu zabawu a žiwjenje w korčmach w Němskej maja němski lud za jara zbohatnjeny.

Prěnje raketowe sanki.

Wjele smy loni wo raketowych awtach čitali a słyšeli. Pospyty so zwjetša njeporadźichu. Tola loni běchu dźiwne stworjenička z raketowym awtom z mě-

sačka do Malešec prajene. Hač wo tutej wěcy nic wjacy słyšeli njejsmy. W nowinach smy čitali, zo je něhdźe raketowy awto rozbuchnywši kóčku moric. Hakle njedawno su spytali z raketowymi sankami na lodże zamjerzjeneho Eibowcka jězora pola Parterkirchena w Bayerskej jězdźić. Žónska z mjenom Valierowa přewza wodźenje a pospyty so derje poradźichu. Rozbuchowanje raketow hónješe sanki ze 60 hač 100 kilom. spěšnosću dopředka. Zmužitu žónsku pohladowarjo z wulkim wuznamjom witachu.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina. Wšelake towarstwa njeju hišće na lěto 1928 swój přinošk zapłaćile. Należnje je prošu, zo bychu to hnydom sčinile a to na konto Domowiny pola Serbskeje Banki. **Předsyda.**

Drježdźany. Serbske tow. „Čornoboh“. Wšitcy łužiscy Serbja zeńdu so pjatk wječor w 7 hodź. w hosćeńcu Kristallpalast k swojemu hornjołužiskemu wječorej a sobotu je zhromadźizna w towaršnym hosćeńcu na Christianskej drózy 22. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Kedźbu! Našim serbskim towarstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje założa, chcu ze swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech schi jich předsydża abo knihownicy bórzy ke mni po nje přińdu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Lichań. „Zernička“ ma štwórtk wječor ½8 hodźin spěwanje pola Rudolfec. Hrajerjo dyrbja tam hižo w 7 hodź. z dypkom přińć. Dyrbimy so dla krótkeho časa hač k swjedźenjej z pruhami do spěcha měć. **Předsydstwo.**

Pančicy. Hłowna zhromadźizna „Lipy Serbskeje“ wotměwa so nětko štwórtk 14. mał. rózka ½8 hodź. pola Solčic we Wotrowje. Dla ważnych wuradźowanjow (wólby, koncert, wulkt do Poznanja atd.)

Zwjazk Serbskeho Katarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu 17. februara 1929 dop. ½11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje ważne posedźenje. Wšitcy lubych towaršow cyle wěsco wočakujo **předsyda.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěsnicy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hamburgski kolciowy skład!
Jenož w Kamjencu a jenož
stwórtk, pjatk a sobotu
tute tunje płaćizny!
Cokor punt 25 pj.
Kakao wuwaženy pt. 76 pj.
Krane nudle punt 36 pj.
Jejowe krane nudle pt. 53 pj.
Jejowe hwězd. nudle 58 pj.
Jejowe sekle punt 68 pj.
Pječene jerje litr-tyza 90 pj.
Żelejowe jerje „ 88 pj.
Zakulene jerje „ 95 pj.
Bismarck-jerje „ 95 pj.
4-litrske tyzy wo wjele tuńso!
2 litrska tyza měšaneje zeleniny jenož 85 pj.
2 litrska tyza słowkow jenož 88 pj.
Kaboš
1/1pta. 70, 80, 90, 1.-, 1.10, 1.20
Thams & Garls
w Kamjencu

Ručne dźěła
předkreslene tunjo pola
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čisło 9

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin“.

Kedźbu!!
Nichtón njezakomdź tutu składnosć, zbytkne dźěłby ze swojej samsnej dźěłarnje, kaž
mužace a žonjace ulstry, jupy, paletotowe tkaniny
a přikrywy na wóz so dla pobrachowaceho ruma niže fabrikow. Płaćizny předawaja ◆ Předawam wot dźensa sem w tkajefni „Spittelmühle“ w L. poskhodże
Hans Linke
w Kamjencu („Spittelmühle“)

Hypotheki
na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaću.
Hypothek. bjuro Wenzel
na Hornječerskej kasy 11
Telefon 3696

Drjewoma amkrija.
Stwórtk 14. februara dop. w 11 hodź. budża so na Łomčanskich honach, při puću z Łomska do Khrósta
wokolo 150 losow stejaceho
khójnoweho wužitkneho a palneho drjewa
k samopuščenju na přesadźowanje předawać. — Dobre wotwěsće
Wobsedźer.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 38 | Budyšin — Štwórtk, 14. februara 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Za nowěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stejace nawěstki a tabele so wyšše wobličuje. Za reklamowy w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Khudoba němskeho ludu.

Němski wězywustojny dr. Schacht je na konferency we Pariśu rěcź měł, w kotrejź je dopokazał, so wězywustojni nuźdnoscheach swojskich statow **sejwjenje němskeho ludu wopak pożudźeja,** hdyž so na statistiki abo facźišćeroe powołaju, kotrejž su we wšěch so howjazych wobtkodowanych źiśdźišćach Němśeje nahromadźili. **Wopravdźe so němski lud mjenje derje źiwi dyžli pśed wójnu,** jeno dankowe cźeze su cźežiche dyźeli pśed wójnu. Mjeno je so jenož mało po podrobnjenju wšeche źiwjenjowoje potrjeby powjetśiśe a to hakle po dostaću iwikrajnych pożcźonkow, kotrejž su ze skrjeczenju hriwnineho kursa powjetśenje produkźije a pśeźerjebanje sbudźile. Pśedi tym je dr. Schacht na cźeze pokazał, kotrejž za Němsku dla wotpłacźenja wukrajnych pożcźonkow cźišćece a je na němsku wikowańsku bilanku kedźkuliwe cźinił, kotraž je słajnje pažiwna. To rěka, so je dowos wukrajnych twarow do Němśeje wjetśi dyźeł wumos němśich wudźełkow do wukraja. Němski wotpósłanc Kastl je pśed Swjatkom Ludow hižo pśedy wobras wo hubjenym pokoźenju němskeho ratarśtwa podał.

Parižśe nowiny nochwalenja dr. Schachtowemu wudawanju wěrcź. Němcy so widźomnje prózuja, so njebychu trjebali normalne raty Dawesowego plana płacźiś.

Pomoc němskich wójnskich łódźow za zamjerzne łódźe.

Němśkej wójnskej łódźi „Schleswig-Holstein" a „Elsaß" śej frjedu rano ś nowa wujeźej, so bychu w Baltiskim morju samjerśnjene parne łódźe wukhowakej. Wonej so se cźasinami lodowych schrutow setkaschtej, kotrejž móžejchej hakle so tśi krócź sahanjaś wjeśi pśekamacź. Dopołdnja we 10 hodźinach němśku parnu łódź „August Thyssen", ś lodowymi nurjeni skoro pśichwaćiu, nadeńdźeschtej. Łódź dyrbi so ś prudom a lodom ś Mecklenburgskeho zaliwa pśeś Fehmarnśti belt pśeheznaś. Hodźinu pótajśich sasa jenu němśku parnu łódź wobhladaschtaj. Lodokamakaj „Else Nuß" a „Heros" w tu khwilu pśez drugich łódźow pylataj, kotrejž stejiśćeco bě wežera hiśćeze znate, nźiko pak žu so shubiśe, dóśt tychle łódźi je w tu khwilu njeznaty.

Barlinske šule su so zamknje.

Barlinski magistrat je so frjedu se žadnoscźu wuhla fabrikat a wobsamknył, najprózdy wot pjatka 15. februara hacź do schtwórtka 21. februara wšěch Barlinske schule zamknjeś. W pokhódnym a rańśim Barlinje dyrbja so někotre schule wšěchnje wutiepjeś, so bychu dźěśi, kotrejź doma cźopłu stwu nimaju, w nich mobłe pśehewaś.

Wuzamknjenje dźěłacerjow.

W Greizśkim wokrjeźu je śwjatk mějerjelow skjerjnjow wšěchnym śwojim dźěłacerjam dźěło wupowědźił.

Teź w śukelniśej industriji w Kocźebuzu su so wutoru wšěch dźěłarnje zamkle. Dźěłacerjo su so zapowědźili, po dotalnej mjeźe dale dźěłaś. Dźěłodawarjo běchu śwótnihi, hodźinśku mjeźu wo 2 pjenjezkaj powjetśiśeju. Dźěłacerjo su tole pótśiśenje jako njedostahaje wótpokasali.

Podražowarnju falšowanych pjenjez w Drježdźanach wusłědźili.

12 000 falšchowanych jenohriwnowótkich pjenjes so do wobkhada pschinjeło.

Drježdźańska kriminalna policija je póndźelu schtyrjeźelnego techniša M. ś Cotty pola Drježdźan dla dźěłanja falšchowanych pjenjes sajała. Wjazy dyźeli 500 falšchowanej jenohriwnowótkich pjenjes je so scźerało. Falšchowane pjenjezy su ś pośłědownjenego mužaja ś wosnamom „1924 A", na kotrejž je wjacźnosć wośpjet kedźkuliwe cźinił. Falšchowane pjenjezy su so we wšěch faśkich měsach a we Wótśišćanym do wobkhoda dale. Hižo dźěłachi cźaj měsacźnu za to, so je w Drježdźanach dźěłaju. Tukanje kriminalne policije je pśicźeśiwo M. wobrocźi, tola jeno njeznaćkuju zaklapiś. M. nacźesche na Grillparzerskej drohi dźěłarnju za twarjenje fotografiskich apparatow. Póndźelu popołdnju pytnychu, so bě w nźerjanych klamach krótko zasej falšchowane jenohriwnowótke pjenjezy pschełapiłe. Namakane falšchowane pjenjezy podkład potwjerdźichu. K dźěłanju bě M. maschiny, we śiwojej dźěłarni stejaze, wuźił. Wot léta 1925 bě wjazy dyźeli 12 000 falšchowanych hriwnow nadźěłał a śwudawał. Pśedy bě śpytał, 50 pjenjezkowśke pjenjezy dźěłaś, tola so jemu dźěło njeworadźi. S nich jenoź mała liczba do wobkhada pschiśdźe, kotrejź so hnydom śpóśnachu. M. je so wusmał a je so śudniśej.

Wšudźe djezdźelosć pribywa.

Wóśledneja rosprawa dźěłoweho hamta w Kamjenicy pokasuje, so je liczba dźěłopytarjow ś 9076 na kóncu dezembra 1928 na 12038 na kóncu januara śmśiła. Wośebje śylnje je liczba město pytazych pschiśitajenzow pschiběraka.

Němski president damźeł.

Němśki president je pśichi składnosći wośpjetowanja króniwanśkeho dnja bamźej śledowazy telegram pósłał:

„Waśeju Sćiwjatosći proźu, jo by k króniwańskemu dnjej moje najpśirawniśe a najcźopłiśe sbožopschecza pschijała. ś Hindenburg, němśki president."

Bamź je na to se śledowazymi słowami wotmołwił:

„Na Waśeje exzellency dobrocźiwe spontinanje a najnutrnśe sbožopschecza wotmołwjejo Waśej wośobje a zyłemu němśkemu ludej žohnowanje pśichejemy. Pius XI."

Konkordat miez Vatikanom a Kalskej.

Mjes Vatikanom a Kalskej wobsamknjeny konkordat ś 43 stawow wobsteji. Po nim fo italśi stat wšeheho sminje, schtoź je śwjatemu charakteru Roma pśecźišćowne a so njedowali. Stat wośtaje śwjate dny, je sterny zyrkwje pośtajene, jako statne śwjate dny pschipóśnawa. Swobodu duschepastyrstwa so pschipóśnawa. Duchowne sastarjanje wojerstwa so lubi. Bistopjo a arzybistopjo so po konkordacźe, njedawno ja Pólšku postajenym, wuswola. Potom śleduje wuprawjenje zyrkwinych sakonjow a pschipóśnacze nadeńdźenstich rjadow jako furistiske wobroby. We nastupanju mondźelskeho prawa so śtukowanje zyrkwinskeho mandźelstwa pschipóśnawa. Italśe knjeźerstwo lubi, so wšěch wukazby duchownych rjadow pschipóśnaje, trunje tak schtoś wuprajene njepłacźiwośće duchownych rjadow nastupa, kaž dispensy. Nabožeńska wucźba budźe so niz jenoź w ludowych schulach, ale teź w srjenich schulach podawacź. Program sa to so powschitkownje dojedna. Katolska dźěkawosć so pschipóśnawa. Finanzne wuprawjenje ś direktnego pschepokasanja 750 millionow lirow a jeneje militjardy stawnych rentow wobsteji. Kaž je śluschecź, konkordatowe postajenje praji, jo so mjesy biskopstwow po krajnych a prowinzialnych mjesach śloża.

Rom damźej holduje.

S wulkej zyrkwinśej pychu je so wutoru śedmy lětny dźeń króniwanja bamża Piusa XI. v Pétrowśej zyrkwi wośwjećił. Hižo sahe rano nima měry wulke cźerjody ludźi po Romiśich dróhach cźahachu a pomału Pétrśe namjeśto pjelnjachu, hacź bě na nim nźěnźe statyśaz ludźi śhromadźenych. Zbyły Rom je ś italśimi a bamźerśkimi chorhowemi wupyścheny, kotrejź so hromadźe skoro ś łóźeho wokna śmahaśa.

W postajenym cźasu śwjedźeński cźah kardinalow pschicźehny, na cźele bamź w nošachdle, za kotrymž dwaj śtužobnikaj ś hobrśtimaj machadkonaj śtrużkowych pjerow krocźejschtaj. Lud je saharjenjom „Njech je žiwy!" wołasche, žony je schamtkami machachu, mužoju ś rukomaj kleskachu. A hdyž cźah k zyrkwinym wratam dóńdźe, běchu ludowe cźerjody se saharjenjom saklonjenjene, kotrejź Pétrowśe namjeśto a śtužobne dróhi pjelnjachu.

W zyrkwi ramej běchu zyły diplomatiśi korps pola Sćiwjatego Śtoka a wšěch nahladne wobroby Roma śhromadźene. Kardinal Locatelli, kotrejhoj je Pius XI. jako pśenjeju sa kardinała ponjenował, ś assistentu mnohich zyrkwinych dostojnikow śwjatocźnu króniwanźku mšu cźitaśe, po kotrejź śtóńcźenju bamź se śwonkowneje loggije Pétrowśkeje zyrkwje lud požohnowa. Hdyž po Sćiwjatej Wótcy pokaja, jemu ludowe cźerjody hołdowachu, njepschesłuchawaju wołaju: „Éviva il Papa!"

Jendźelscy lětarjo w afghanskej mocy.

Wukrajanow ś Kabula wuhowajo je druhe jendźelśke lětadło do rukow afghańskich hórskich śpiakow padło. Dwě lětadle dźěschej śo do Sultantopre, w blišcźosći Dźelalabada pósłałej, hdyž jendźelśkaj śnjeźoźenaj offizeraj pschehywataj. Prěnje lětadło, ś dwěmaj njedniłkomaj wobsadzene, na lětaniścźu ś semi pschistaji, tola druhe so hnydom je śtawnjenjemi warnowasche, so k semi puscźeźi. Wono dwě hodźinje nad lětanišćezom lětasche a móžeše śwjeźeź, so wobyklerjo ś pilotomaj mérnje wobkhadachu, **ale** so jeju źdobom wobronjeni śtražnizy pschewodźachu. Najśerje dyžeja śpytaj, jendźelśkemu śnjeźeśśiwu wukazny pjenjes sa wudaće lětaśkeju offizerow wudrěź.

S Pešhawara so powźe: Seida Husseina, błoweho wójśkowego rostajowarja Habiba Ullaha, je brair młodeje holzy, kotruž bě wotwjedł, ś kalacźom saśekł.

Bronjenje na morju.

Jendźelśke knjeźerstwo bě pśeheh někotrymi njedźelemi wobsamkło, so njebudźe lětša žanych wójnskich wójnskich łódźow twarjeć. Mjes tym staj reprezentantśi dom a śenat w Sjednoczenych statach knjeźerstwowy mavrśi program sa wójnśke łódźtwo pschijakoj, po kotrymž ma so wójnśke łódźtwo wo 15 dźesaćtwjazatunowśich łśchiźakow powjetśiśeć. Tohodla je teź jendźelśke knjeźerstwo wobsamkło, jendźelśke wójnśke łódźtwo pośtajniś. Prěni lord admirality, Bridgeman je hižo loni w mérzu na to pokasał, so budźe Jendźelśka ś twarom wójnśkich łódźow cźakacź, hacź so wo twarśtim programje amerikańskeho wójnśkeho łódźtwa rozsudźi. Sa pschichadom Sjednoczenych statow śłeduje, njebudźe Jendźelśka ś twarom nowych łódźow cźakacź. Sa pjećśetny twarśti program je jendźelśki parlament pschijowśił: schtyri 10 000 tunowśich łśchiźakow sa 1925/26, dwaj 10 000 tunowśkaj a jedyn 8000 tunowśki łśchiźak sa 1926/27, jedyn 10 000 tunowśki a dwaj 8000 tunowśkaj łśchiźakaj sa 1927/28, jedyn 10 000 tunowśki a dwaj 8000 tunowśkaj łśchiźakaj sa 1928/29 a jedyn 10 000 tunowśki a dwaj 8000 tunowśkaj łśchiźakaj sa 1929/30.

Hornjošlesowski pólski selm so rozpušći.

Po wukasu statneho presidenta a na podłožu stawa 22 wustawy je so śchlesyjski śejm rospuścźił. Wójwoda praji, so dyrbja pschicźiny rospuścźenja śtawnosći śnate bjez. Schlesyjski śejm njeje w pósledním cźasu žanehu politiskeho dźěła wjazy dokonjał, ani sapósłanca Ulizku njeje po žadanju statneho rěcźnistwa dla pschipomhanja k cźekanju wot khorhoje pomoznu łyk.

Socialdemokratoju prećiwo reformje pólskeje wustawy.

Warschawske sozialdemokratiske nowiny „Robotnik" so ś wurjadnej wótrej formu pschećiwo projektej reformy wustawy, kotruž Pilśudskeho blok namjetuje, wobrocźa. „Robotnik" praji, so sozialdemokratiska frakźija hišće njeje knjeźerstwu njedowěrjenje wuprajiła, dokelž by so ś tym rewolucionarne wobrona na dróhy sapuscźało. Hacź dotal so sozialdemokratoju wojowanja na dróhy wothajili, tola je k tomu rosćudźa, jeli so bychu so ludowe prawa ś pschemjenjenjem wustawy pschikrócźile.

Wójsko Amana Ullaha Kabul wobstupiło.

S Moskwy so powźe, so su nowe powěsće wo politiskim położenju w Afghanistanu dośchle. Hłowny komando wójśka Amana Ullaha powźe, so je wójśko Amana Ullaha w bitwje pśeś rěku Logaru wjeś Scharu wobstupiło. Po dalšich powěsćach je so wobstupjenje dokonjało. Pśeś wojowanju blišo Argendia su wojacy Amana Ullaha namjetneho głowneho roskazowarja wójśka Habiba Ullaha sajeli a po roskazu Amana Ullaha zastrěli.

Sašo po 50 wozłowu do Kandaharu wotpołsto.

Jendźelśke lětadła ś Jindiskeje su sašo 50 ludźi, mjez nimi 38 žonow a dźeśi, 5 Nemcow, 1 Perśiskeho a dwěju Afghanow ś Kabula do Pešhawara pschinjesłe. W Kabulu kaž w Kandaharu je w tu khwilu wjeśo śmjerom.

Nowy tuniski bey.

Tuniski bey Si Mohamed el Habid je pondźelu rano 71 lět stary wumrjeł. Na tron je w lecu 1922 stupił. Jako jeho naslědnika je francowske knjezerstwo Achmeda beya pschipóznało. Francowska je jo pisched 40 letami Tunisa znozowała. Tunisken knježeria pak njeje wotchnała, ale jeho na tronje na znace wostajiła. Wona je jemu a jeho naslědnikam letuje wěstu sumu wuplaczała, hrajne sarjadnistwo pak sama pschewzała.

Zničowanje w Bombaju.

Wutoru njeje so měr w Bombaju kasył. Wyschnosć je wojsewita, so su pschi njemérach 137 wosobow morili a 783 ranili. Wjele stow ludźi s malymi ranami njeje so jeszcze liczilo. Njedźiwajuc smérowanja ludźo dale s města kruczejahuja. Hižo 20 000 je Bombay wopuschczilo.

Pschi njeméerach w Bombaju su schézki Europjanow morili. W khorowinach je na swoje franjenja wumrjeło: 35 hindow, 16 muhamedanow, 9 Pathanow a 1 Europjan. W měsce je žiwenja hrjebu směrom. W želesnitnich dźełarnjach a 70 bawlnowych pschadowinjach so jasno dźěła.

Njeporadźenu nadpad na venezuelaskeho presidenta.

„Associated Preß“ powě, so je so na venezuelaskeho presidenta Gomeza nadpad stućił, kotrejž pak so njeje schlachcił. Mjes tym so je president Gomez hromadze s nekotrymi pschewodnikami blizko Maracai z automobilom wjesesche, schesco muzoło w druhim automobilu do presidenta tschachu, tola kulki mižnuchu. Presidentowo pschewodnizy tschežo wotmolwichu a wschitkich schesczoch nadpadnikow morichu. President a jeho pschewodnizy njeranjeni wostachu. Kraj Venezuela leži w polodnjischej Ameriju.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 11. mat. rózła 1929.

— **Wa wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 742, hygrometer +3, thermometer we dnjo —15. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +4, thermometer we nozy —22. Wuhlady na zlabe wocznje nje a sněhowanje. — Zyła Europa pod satrachowej klichnjenzu stona. S njesčerpliwosću hladachi na thermometer. Hižo sy swjeselenu, hdaž zlěbrnaty klokyk njeje wadnuł niže 30 stupjenkow. Hižo nadžija napschichuju twojin wutrobu, hdyž so bliži 22—20 stopj. sunu, kaž dźenja, abo hdyž. kaž wczera pschiwohdnju, na klónu chze slězej hacź na 10 stopj. sunu. Ach, a na wjeczor zyadnje, zyadnje, zyadnje sasso do hjezdna. Kaj hižom sawczerawschim pitachmu, tak je pschichżo. Nikina nad hrjebanskenskim morjom je k nam pschiježahnyła, sasso nowy snih pschiniesewschi. Wojinu pak so, so ſ nowym sněhom sasso syma pschibéra, hdyž so wumjedri. Haj, Krakowske wjedrańje pschiwohdża sasso pschiwal noweje zymy sinu ſ Ruskeje a Sibirskeje. Sa Pólsku staja hacź do 50 stopj. symy. — We Barlinje měrjachu wczera 18 a 16 stopj. symy we Wrótslawju 26. W rauschej Pruskej sapischachu 17 stopj. a we wjeczornej Minskej 18—21 stopj. — W Jenadzelskej mějachu pondźelu hischcze 4—6 stopj. cżopłoty. Ale w nozy k hrjedze měrjachu hižo 5—8 stopj. symy. — Hrózbnje syma w Franzowskej tichkka. Pschedwopołdnju nóz měrjachu 18 stopj. symy, w Marseille pschi hrjedźnosemskim morju 13 stopj. Druhe kita bě tam w tymle czasu kedźjate nalězo. — Jakožnu symu maja w Rumunskej. W jenej zygaunskej wsy dwě žonje, dwaj muzaj, 6 dźěci ſmjerchnychu. Nicdakolo Kischinjewa w Bežarabiskej je we jenej wsy 14 hłowow šylna bureka swójoha smjerscha. Sema je tam na 43 stopj. stupita. Lód nad Dunajom je 2 metraj tołsty. Jakožnje zychuje syma w Bolhatiskej. Czorne morjo mjes Kolnakre a Emine je smjersko. Wobydźerjo ſ lodu dźiwje kaczki a šnjun rubaja, so buchu je jěsći.

Lódże w Bolhatiskim pschistawje Burgas su samjersłe a wuječź njemóka. W tschechiskim czasu takeje symy tam wjazy njepominja. W schtwórtym stołecze do naroda naschego Sbóznika su tam podobnu symu mělł. W polnocnej Italiskej měrjachu hacź do 20 stopj. symy, w Monace 12. Bjenadki (Benedig) su w lodze sprostse. — We Minskej a we wokrasu su we wjele měrjach ludowe a hrajne schule na nikotre dny zawrjeli. Pokasuje so hižo njedostatk wuhla. Podobnje njemóża boječ wuhla podawacz, dokelž su wschelake pschiprawy, kaž klumpy, samjerske. We wulkich měrjach pokasuje so njedostatk sežiwjenskeje potrjeby. Wěrny njemóża pschiwożowacz. Wschelakich konserwow a preserwow budobja po puczu rosmjerjenu, tehorunja piwo a wino we bleschach a sudach. Pomalku wschon wobkhad na želesnjach a drogach wiasnje a sprostnje. Se plomjenjomjetakami rostawaju na želesnjach pschihibadła a wolsowe budobja lokomotiwow. Wětrowe želesnitskeho wobkhada wotezdra. Lokomotiwnik njespótnawa signale na swojej maschinje, wokna su schébzkowe. Tak krathjichtaj sjesch nikaj njedaloko Bitterfelda do so a wczera sasso njedaloko Wina. — Lódźo je hacź do Hamburga samjersto. Wo najnowischich powěsczach w Jendželskej zakkawe fiskowe mjeseke sakhadzeja. Cżahi, omnibusy a awta wostachu we šnehy cżahaju. We Wuherskej je so šnih wyskoko nasschol. W Landawje je francowski wojak na straži smjerwuł. Smjerchnjeneho muzikkeho nomakachu tež njedaloko jeneho dwórnischcza poła Metza. We Wuherskej czrjódła wielkow ganiti nadpadze. Nadpadnjeni jemeho konja wupschahnychu a wjelkam pschewostajichu, potom cżekychu. — Pschi rostawanju a zejenju nastawaja wschadżom wohnje. Te su cżim straschnische, dokelž je haschenje jara poczeżene. Jutsje pjatk khadza klócżke 7,20 hodź. a khowa so 5,10 hodź. Měsacżk shabża dopoldnja 9,36 h. a khowa so w polnocy.

— **Tworyłupowaje towarstwo w Budyschinje.** So by nětkaž nusu dźełoncjemcżanych a podpjerzy potrěbnych šobustawow, kotrejž mózachu wěsty wobrot w druzinje oopokazacź, wołoźiło, je sarjadnistwo Tworyłupowazeho towarstwa wobsamkło, kupony na twory tutym šobustawam rozdźělicź. Tuta podpjeraza akzija je klóncżena, nětkhże sa 4200 hr. tworow bu na njejenowane šobustawy rozdźělene. Tutu naprawu su runje w mjeseczischim czasu powschitkownje s wobjebitym wjeselom witali.

— **Konjej so spłoschilej.** Wczera wjeczor wokolo 7 hodźin spłoschischtej so w šnutskownym měsce konjej Lahowskeho rycżerskitka. Pola Riedlez kofejownje na Lawskich hrjebjach so hanje powróczichu a tři wobohy, kiž nutskach hedźachu, buchu na khódnik wjerhunjene, tola na zhožo bjes wjetschete schkody wotedźechu. Konjej cżerschtej sasso wróczo pisches Zitne wiki a Sserbske hrjebje hacź k „Stónzu“, hdyž jeju sadżerżachu.

— **Wobnjej.** Wczera popołnuz w 6. hodźinje sawotachu wohnjowu woboru do leżownoscze na Schpreiwinej haży 9, hdyž běsche so muheń zapalił. Jako běchu zapalenu hrjadu wukopali, woheń schaschachu a wichitkon dalschi strach wotstronichu. — Dale bu wohnjowa woboru w nozy wokoło 2 hodź. do nědźuscheje Hufarskeje kasarny zadana. Tam běsche so w Schreiberez wosowej lakowarni palidło zapalito, kiž wokoło zatepjenych khacłow leżesche. Jenož wobhladniwoscži policajskeho zastojnika, kiž so wohnja s cżasom dohlada a wohnjowu woboru sawoła, ma so dźakowacź, so bu woheń bórzy khaschany a wjetscha schkoda wotwobroczena. Pschi wobmaj wohnjomaj njetrjebasche pschikhwatana motorska zhykawa zaschkinmycź.

— **Rozprawa polizije.** W januaru t. l. powě so se Radworja we tajnym šhuźenju wjetschich dźełbow zita. S jeneje filialki jeneje Budyskeje wulkowikowarnje stej tam pjeza po wudawanju skladownika W. w nasmnje 1928 njesnałaj ſ nakładnymi autami a pschiwolosschakami nětkhże 700 zentnarjow zita a pizowadłow wotwjesłoj. W. je pieza tute dźełby njesnatymaj ſ dowěrjenjom a bjes tóżdnoho kwitowanja wotedał. Tutaj kupzaj staj pjeza pschikubłoj, so spoczatk januara 1929 saplacżitaj. Hakle jako so to njeje stało a je so Wzerab pjeza wobschudżeny cżas, naležnosć swojemu dźełodawarjej a polizaji wojerny. Budyske kriminalne wodhdżenje je naležnosć pschepy a zyła wěz je so jako schwindl wukpała. Wjerab, kotrejž nakhwilnje hnyhom sajachu, je pschidał, so je naležnosć wo wotwjesenju zita ſ autami hebi wumyschił, so by tuto dźeń pjenjezne njedostatki, tiž su ſ jeho pschekhitrowjerno nastałe.

S **Bukecza.** K pjunowemu njesboku, kiž běsche pjeg sawdźenemu tydźenju ležownosć wikowarja Se starym Jana Schokitu w Budestezach potrjechiła. Jo mu powě, so su dźełacżerjo towarstwa „Gosag“ kotle wjeczor wobschkodżenu pjunowu rolu namakali. Sa imjerſk jim dźěło jara pocżeżesche. S měšinami dwórnoho bróhu, kiž bu hakle loni plestromana, horjestorkowali bychu k poldra metra hłubokim rokam pischischli. Na tu pomérnje rucże w jenej dźerje wobschkodżenu wotmo deschli. Pjun ſ njeje tak hyżnje wuſtupowache, so by cżerjo w dźerje dleże tšioch njesničhinow njewutrachu. Z w blížschej wokolinje syhnje za pjunom wonjesche. Sa schkodżena rola je runje pisched Schokezu chežu, ſ kotrejž pjun po namakanju wuſtupneho městna nimale wuhł. Tši swójchy sundża po nětko po schtyrjoch dwórach do swojich hydlenjow wróczicź. Zwroba w twarjenz wo wsio wscha stalyka, też je syhny smjerſk w jimach schkody naczinił, dokelž so njesnadżesche sa zyły cżas schkodżena, hebi wuhla, so je so w farbjenej nałynyła pleſtrowanju bróhi wobschkodhdila a so pjun wot nowa cżasa wuſtupuje a je so pomału, snadź pisches pětnym dn do Schokezu twarjenja pschecziščesche a ſ pinzy so do njow rosschérił. — Wěrne pak njeje powědanje, ſi je wohy rosschérjesche, so je so pjeza też do konjenza jenu tudomneho tuhlerja plun dobył.

Se **Sdżerje** pola Kluſickha. Wczera popołnuz dźeń hebi tudomny zjiwnoscžeſ Schrama se swojim zastaw do Minakala dojeź. Jako běsche Muzakowsku bróhu nowu korczmy w Nowym Sdżerju pschejeł a do sawinjenja schmurkkow dojeł, jemu njesajazu kóń padny a nowinu wosta. Jedyn hur ſ Sdżerje je swojim zastaw konja a wós pschijěhe. Konja, kiž běsche hakle 4 lěta mějesche Schrama sawdźeneho.

S **Wósporka.** Swoje 93. narodniny swjeczesche tu dźenu wutoru ludźi Albina Geiſlerowa pschi połnej hr wosczi. Starschka sajimuje ho hischcze zywje za wsitkim schtoż so wokolo njeje stawa a cżita pilnje swoje nowiny. K jeje radosczi je tudomny posawniſki khór rano ſ rjen sastanickom pschekwapi.

S **Pschowjow.** Tudomni a wokolni wobydlerjo maja ko kżdu hobotu pschiłóbnu składnoscž, do města na nu dożcź. Knjez wobsedżeł zementowske twórnje Wagner Hermannez jich je swojim autom sa ponérnje tanu pe nješ wosu. Ludźo ſu jemu sa tutu pschecżelnoscž jara dy komni. Knjez Wagner je Sserb a tuž chzyli jeho tež pschi Sserbja wobkhóbnje podjeracz.

S **Wojerez.** Na zrobotnitske zwinjaze wiki běchu wo wjetschu dotalnu liczbu zwini w tutym lěce pschinjesli. Njedźiwajuc toho pak je hischcze pomérnje. Na wi dak běsche 126 prosatow a 3 běhaki. Prosata placzi 18 hacź 25 hr. a běhaki 50 hacź 80 hriwnow.

S **Wojerez.** We wokrjesnym domje wotmě so pschedsydźiwom krajneho rady Salinga shromadźenje, traſ so sabéracze ſ pschewjedźenjom nemjekotnatneho ma nja sa sahdźewanje sniesoženjow. Tutón tydźeń zapoczn bo 24. maleho rózła. Wotmyslene su pschedmjety pschedwjedźenja wohnjowneje woboty, sanitetnych kolon a młodźinskich organizacijow.

Se **Sprezi.** Sawdźenu njedźelu zjiwczesche tudomny ratař Hermann Hajnza se swojej mandżelskej zjiwcze stoteho kwasa.

S **Běcze Wody.** Wutoru sposchichtaj so tu na Tau nischczenej broſy konjej jeneho zwonitskeho wobjezdz kiž běschtaj bo banjow sapschehnjenaj. Po sdaczu běsche bo wojo stamało. Pohonecź a sobuźdżara wosnoła buchtaj

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

18] (Pokračowanje.)

Albinka satschaje ſ hłowu, ale da so tola wot Pruschki wsacź za ruku a wotwjesecź selawy herzow po šmatwy dele na bróhu. Polo so bórzy wupróhni; hólczata, wobdarjeni wot pschewobleſanych pachołow ſ nékchto krajcarami a wot markitana se šoukhej rożołku, wotwjasowachu konje, wotwjedżechu je jsdżinje k mějeschelam, wotnoschowachu do blížkich twarjenjow, wobsebje k Librezom, dešći a šudki a ſ mejo wotkrowjowachu hódnischu pychu. Jenož Jukles Zwrilk „kanfe“, swojta na swojim cżornaku, druhy hižo dźěchu pěschi, kożdy hólz je swojej najlubschej holzu, a mjes nich pleczechu so cżi, kotiż njemětachu nitoho do pora.

K Terezy pschistorzi so Nowotnez Donda, kiž njebě so hischcze swoju maſchkarabu swekł; ale rosbarjena holza na pol po prawdze, na pol zortujo jeho wotbywasche, dżowka ſ dżowku ſu k sebi njebožźi, to jako hdyż so khłeb je ſ khlébom, so by so radscho pschidał k „panaczej“, so stanje so puboznischi — a tak skhrebjesche jeho dale, dóniż to Hondu njerosumjersa, a wón jej porokowasche, każ popoldnju sotra, „so je hórscha predarja.“

Cżah hibasche so nětko dale k korczmje hižo dosez njeporjadnje; jenoż herzy dźěchu w rjedze, druhy storkachu so wschelako, maſchkarabny běchu so hižo sdżela roshotowate, wobsebje žiłda a panaczek storhnychu jej wopaczne nohy, wušy a naiwóczniży. Pschede wschěmi w skoku běžachu dźěći, so bychu w korczmje wokna swobhadżale a tak bórzy hacź mózno sawohladale, kak budże „sażadżowacź“ kat starkowu a po nim druhy hólzy kożdy swoju, kak pschinjesu we skhłach pol wopjeczeneho borana a budża holzam pěknje skużicź, kak jim to holzy ſ druzhej połozju wotpkacza, a kak so wschitko we dźiwjej „kermuschnej“ radowanzy skłonzi je Kjemi. Jenož so by jich maczerka a nank pschesahe njewotwjedżoł a snajmjeńscha hacź do dźesżaczich pisched korczmu wostajiłoj! So so tónza njedożakaja, to wschak dźěcži pschederje wědżachu — traja tola reje hacź do schérjazeho so ranja!

Po něschto hrošnych, nahłownych a deschczojtych njedźelach, kiž Jeviczanskin krajmu, wobsebje pschi pomjelnej rězy a na schpatnych dróhach, pschemněnichu do njepschijomneho bahnischcza, spadny po Wschach Sswjatych łohi mrózk, po wěczim wukuschi pódu a wulpwodżi jemu a wokolnu wot mróczelow, tiž běchu jej sacżahnyłe. Wjeżenjenzo so wjeżelachu, so šmeja jenu abo dwě jabłnej, klóncżnej njedźeli, kajležej pózdna nasyma druhdy hórskemu krajej pschinjesłe, pschedy hacź ju sażpynje ſ wuzkim šnehownym pokrywom. Pjatk so wujaźni a w njedźelu ſ rana puczowaschke ſ Jevicz tajka fyka wobsadnych do zyrkwje w Bystrym, każ njeběsche so hižo wot žiwj. Wjazaława seschka; tej najstarschi bjedżo a wowki, tak dałeko hacź běchu tkmani na nohy, so nastajichu, žebi praja, so je trjeba cżaſ wužicź, schtó dha wě, hdy so jim posżicźi sasso pschiležnosć, dóniż na predowanje a „wulke“ kemjsche a pschi tom žebi swoje potrjeby w měsce nakupowacź.

Mulka, trochu nawišna pschestrěli mjes tachantiskej zpykwju, starej kostnizu * a južnej strenu namésta běsche pschedo Božimi służbami a po nich ſ wjesnym ludom pschepjelnena, a hischcze wjazy tkórzesche so jich pod drjewjanymi khobbami, tutón dźěl torhoschcza wobrubjazymi, hdyż wuběhowachu najkhowniche Bystrjske klamy, a hdyż pschekupuzy a mjeńschi žiwnostnizy hacź hłuboko za drjewjane stołpy wukkadowachu swoje twory na wupkowkach, pleczenkach, deſkach a blikach. Tu postojachu hospodarjo a hospoſy, wowki a mkode holzy; maczerki wjazachu žebi běku muku, jahły, krupy do pschinjeżenych brěmjeschkow, wuběrachu prawje cżerwjenu morchej na barbjenje imi hospodarjo wupytowachu wschelake żelesne drohuschki, wupowjedżenju pólneho graſu ſo pschihodżaze, wowki, swjet žebi pschijimominajo, so jo jim schtó wě, šmy składnoscž poſkiži do Bystreho dóicź, kupowachu kam a dźowkam šwjeczatka ako nékajke khłóschczenki.

Pschijeschce so to po torhoschczu a w khobbach tak ſ kłetnjej tuzy do synowskych žnjow. Burowki hižo nimo du swoje krażnje barbjene kożuschki ſ wobsedkami cz wjeże podkhwatowanych, khalupnjo běchu każ nabżete do jich kwétkowanych, nanajdóle „zaźtich schpenslow“ a kobl kolo, wot cżnowkowych šnikow rosesnawachu so dwojobro a wjelebarbne sale, matrapażowe a žydane, pschez wsi běchu złożene wulke kwétkowane „tacże“. Holczata jako by so hižo dyło pominyło „Stymana, Pudy“, „šyma je tudy“ , kolebachu so spodobnje we khłobbach kwétkowych šnupnicżkach je žeklemi a w cżerwjenych nakach, a wobwjezerkowachu so, so šwétle banty jich cżyp wobstajnje polétowachu. Strózbna drasta muži „kelkow šnajntjeńscha ſ wulkimi, błyſkawymi „kumberkami“ a tam ſ cżerwjenym łazom a módrymi nohajcami šmaj so wubóhowasche. Mészhtke a rychtarske ſ Trpina a manij wukrasowachu pyschnje w swojich „krejnach“ nimes nimi hischcze pyschnischo pschekrocżi pschez nětkożrażeli knjeżnicżka ſ hrodu w brohim cżopkem cżu a w mozneni khłoniku, w kotrenż brohne, ſ kożdy na pol sakrute wobliczko so nimale poſhubi.

To bě na khłobbach schczekotanje a wokanje, rosmjer nje a powědanje, wobsebje hdyż bě po „wulkej“, a hdyż lud so ſ zyrkwje wuwali wokolo kóstnizy, schule a ko so by so do wjesełkow, wšow a šdaleniſchich domow wróczicź.

* Nětko stoji tu schula. Khdóły su so po wulkim wohnju lěta 1872 ſhubite.

* brohotny ſkoty cżěrjo rołosteho twarz

(Pokračowanje jeschkuje.)

Wjelke wjerhnjeckaf. Kosmow sadżerżachu bórzy na to, wjebściehtaj schkody nacżinikoł.

S **Wjesći** pola Mużakowa. Mjażowobhladowaŕ Kaschpar we Wjeżyu je schoŕik. Jeho sastupjerjo we wobhladowanju mjasa a trichinow su: Mjażowobhladowaŕ Kliż w Mużakowje sa **Kobjelu** a Mużakowski bórklin, kótryż ležkaŕ dr. Dalka w Mużakowje sa Brunschojze a Wjesku a mjażowobhladowaŕ Budaŕ ſ Wusſidże sa Sagoŕ.

S **Khoczebuza.** We wokrjesu dżelodawarſkeho swjatka Lużiſkeje ſuknowneje industrije w Khoczebuzu ſu wutoru pschi słónczenju bżła wschitke dżełarnje na dalsche sastajili, żo tym, so ſu w Sakſkej a Durinſkej politicenje dżełodawarjow wotpokasali. Tuchi dżiwchu mjadowe tarify podleſchicź. Dożyka bu 30 000 dżełaczerjow ſ dżela wusankſenych.

Z Łužicy.

* S **Wjasonjży.** Po kantſkim dalepisanju mjeſeſche Wjasonja 1. februara t. l. 6535 wobydlerjow. Sańdżeny mjeżaz japiſa żo 10 narodżenjow, 4 ſmjertne pschipady, 55 pschiczehnjenjow a 50 pschiczahnjenjow.

* Se **Salomja.** (Sohland) **n. Spr.** Póndżelu rano we 7 hodź. wudyri woheń w donjo pósłeſko sjadowarja Walkarja we wojerſim ſydliſchczu. Nastaŕ je pschi rostawanju wodewoda. Sškoma w kśezyni khlěwje żo ſapali a żo też hnydom po zuknu paleſche. Wobſchędżeŕ ſpyta woheń podusyć, ale hałe żuboham, kotrjż wodu ſ bowami ſe ſużobnych inwarjenjow noſchachu, żo to poradźi. Też wohnjowa wobora dyrbjeſche ſapſchinnyć. Jena koſa je żo jadujśka, druha dże żo żaſo ſhraba.

* S **Ochranowa** (Herrnhuta). Wutoru pschipołdnju ½12 hodźin naſta woheń pod tśechu ſtajeńnje Winterez knihicźiſchczerńje. Po hodźinſkim prózowanju wohnjowych woborow poradźi żo, wożeſbje ſ pomozu motorſkeje ſtrykawy, woheń ſamjeſowaćz. Jara wulka je ſchkoda, kotraż je pschi krutej ſymje ſ wodu naſtała. Woheń je pjerka dla wobſchkodźenja na wuhnju wudyrił, kiż je ſ pschekwapnym teplenjom naſtaŕ.

* S **Ochranowa.** Juſu, kiż pjeża Juluſt Kilian wźe ka a ſ Cźiſkoſłowakiſkeje pothadża, je żo ſobotu rano w jenej kśezu tudomneho hamtſkeho ſudniſtwa wobweſnył. Dla nekaſkeho pschestupjenja a wudawanja wopaczneho mjena mjeſeſche wón ſaſtwowe khłošanje wotpokucźicź, kiż żo ſobotu kóncźi. Ssamſny dżeń chcychu jeho hiſchcże pśches mjeſy do jeho domiſny wotwjeſeź. Naſkerje cźakachu tam hiſchcże wjeſke khłoſtanja na njeho dla cźeſchich pschestupjenjow. Tuż dże je je ſtrachom pſched transvortom do domiſny ſebi żiwjenje wſaŕ.

* S **Bilkowic.** Mjeſo Bilkopizy je pschi tutej ſurowej ſymje dwě wohrjewańi pschiprawiło ſa wobydlerjow, kiż nimaju dosć wuſła a drjewa, ſo ſebi ſami njemóża ſymu wutarjeź.

* Se **Sitawy.** Njedźelu je ſebi tu 58 létnu wobydleŕ Mettinſkeje bróbi ſ wobwěſnjenjom żiwjenje wſaŕ. Jeho pschiwuſni nadeńdźechu jeho w pinzy morjewo wiſaco. Sa pschicźinu ſamomordarſtwa maju hoſpodarſku nuzu a ſadwołowanje.

* Se **Zitawy.** Sańdżeny ſchtwórtk dopołdnja namakachu w jeho ſtubjeſe w nowjeczornym pschedmjeſe ſenehu ſamotneho tudomneho wobydlerja ſ cźeſkimi tśelnymi ranami leżo. Jeho dowjeſechu hnydom do mjeſneſkeje khorownje. Staraz, kiż je 78 lét ſtary, je pjerża w cźeſkich nuſłach ruku na ſo ſložił. Każ jeho ſnaeſi powedaja, je wón bżom njedawno wo ſamomordarſtwje rěcźał. S nim ſtrachinje ſteji.

* S **Rnchbachu.** Wutoru nopołdnju wokoło 2 hodźin wudyri woheń w hrodże w Delnim Rnchbachu, kiż mateŕej ſ Rom kluſcha. S pschicźinu wudyrjenja wobnja bżeſche, ſo bżeche wodowaſ ſamjeſrjnk a mjeſeſche ſo rostaci. Ja ſo tam ſ ſamu dżełaczu, ſo hriada a tapetowa ſcźena ſanaliſchu. S rawźiwim wětrom ſo woheń ſpschinje poſuſchcźeſche. S minimarami nad ploniſenja bórzo podusyć, ſo wobnjowa wobora, kiż tu hižo bżeſche, hałe njeſ[illegible]

* Se **Shorjelza.** Pjatk wjeczor namaka policija na Zitawſkej bróży mſodeju, 22 a 23 létneju cźłowjekow, kotraż tam khětro wopitaj napoł ſmjerſtnjenaj leżeſchtaj. Wona da jeju hnydom do jeju bydlenja dowjeſcź a ſtaraſche ſo wo lekaŕſku pomoc.

* Se **Shorjelza.** Jena tudomna firma pižaŕſkich ſtrojow pókła ſchtwórtk popołdnju ſwojeho 17 létneho ućnarja Rudolfa S. ſ 500 hrivnami na póſtu, ſo by tam pjenjezy japkacził. Młody cźłowjek pak pjenjezy na póſtu njedonjeſe, ale ſo ſ nimi ſhubi a hiſchcże dotal jeho njeſhu namakali.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Drježdżan.** (Drohotne kožuchi kradnyli.) W nozy na ſobotu dobuchu ſo paduſchi do jeneho kožuchaŕſkeho wobſtheda w pſchedmjeſcu Striſenje. Woni kradnychu ſa 43 000 hr. kožuchowych twarow a żo ſ nimi bjes ſlěda ſhubichu.

* S **Drježdżan.** (Finanzny mjeſta Drježdżan.) Po wobličenju ſa pożlednje ſchtwórcźſtło 1928 wojſewa finanzny hamt mjeſta Drježdżan, ſo mjeſeſche dokhodow ſ bawkow atd. 69 248 000 hr., kotrymż ſteji 80 636 000 hr. ſaudawkow napiſheczo. Tak je w porjadnym hoſpodaŕſkim planje 11 388 000 hrimnow njedoſtatka.

* S **Freitela.** (Woheń.) Póndżelu ſawołachu Drježdżanſku wohnjowu woboru k wohnjeſ w Siemenſez ſchlenczeńi. S puknjenjom ſchleńczowoje pjezy bżeſche woheń naſtał a żo ruczje na tśechu zyleho pżenoſu twarjenja wupſchestrěł. Haſchenje bżeſche pſchi wulkej ſymje jara wobezježne. W fabrizy pak móża dale dżełaczj.

* S **Hainichena.** (Smjerſtnyk.) Póndżelu je w Ottendorfje pola Hainichena 35létny muż ſmjerſtnył. Wón bżeſche ſchoł ſwoje ptaczki pizowaczj.. Pſchi tym je żo wobſtrunył a tak njeſbożowanje padnył, ſo bjes wědomja leżo woſta a ſmjerſtny.

* S **Kamjenicy.** (Wulki woheń.) W nozy wot njedźele na póndżelu je żo ſtadowniſa wulkonakupowazeho druſtwa nemſkich łamjanſkich towaŕſtwow dopołna wotpalika. Wobnjowe wobory mjeſachu hacź do rauża ſ wohnjom wojowaczj. Dla njeſpſchihódnych wódnych wobſtejnoſcow mjeſeſche żo njebże 500 hacź 600 metrow ſchlauchow kłaſeź. W twarowym ſtladże namaka woheń wjele zyrobu a żo ſ wulkej ſpěſchnoſcu na zuku 1600 kóńnych metrow wopſchijazu ſtladowniſa roſcheri. Wſchitke hoſpodaŕſke wózy ſu żo ſpalile. Schkodu wobliczeja na miljon hrimnow. Każ je woheń naſtał, njeje hiſchcże ſnate.

* S **Thuma** w Rudnych horach. (Sso ſpalik.) Każ w ſrjedżinym cźiſle piſachmy, je żo w Thumje njedźelu wjeczor rejwaniki hoſcźenz „Eliſeum“ wotpalił. Nětko ſo dale powě, ſo je ſebi tutón woheń też ſmjertny wopor żadał. 60létny rentnaŕ Zorn, kiż w twarjenju bydleſche, je w płomjenjach ſmjerć namakaŕ. Jeho cźełko hiſchcże njeſhu n..makeli. Kak ruczje ſo woheń roſcheŕſche, je ſ toho ſoſnaca, ſo we wulkej ſali hiſchcże na nicźo ſke njemnožo reiwachu, jaka hižo thěźu wopoſke płomjenja ſ tſchi ſapachu. Dwěsacź ſmójchow, kiż w domje bydleachu, ſu wulki dźěł domjaceje nadoby ſhubiłe. S wulkeho bżła wjeſiny ſowjeſcźene.

* S **Lipika.** (Ssmjerć ſamoſtatneje.) W Lipſczanſkim pſchedmjeſcu Lindenawje je 28 létny barbjeŕ Staupenphuhl ſwoju 22 létnu mandżelſku po wótrej ſwadźe ſ kuchniſkim nożom do korcźiny hicź. Staupenphuhl je ſo po njeſtutku ſam policiji ſtaiił.

* S **Lipika.** (Tragiſka ſmjerć.) Jako bżeſchaj njedźelu tudomnaj mandżelſkaj pjiwaſy hoſcźenz wopuſchcźiłoł, dóndże muż hiſchcże raz do korcźiny wrócźo, dokelż bżeſche ſebi ſwój pschedebjeſnik ſabył. Jona pak na bróży na njeho cźakaſche. Jako ſo muż wrócźi, jomu njenamaka. Wón bżeſche domoj ſebi myſłił, ſo je wona hižom pſchezo ſchła. Jako pak ju też tam njenadeńdże, bu njemócny a telefonowaſche na policiju. Tam ſhoni, ſo bżeſche ſa krótku

fabera ho wón też se fahrediuftwam. Jeho nahlady hu fawinowale dospolny pschewrót we wědomostjach stworjenje.

* **Rubjezna holza.** W Detroicze we Sjedmerjezynych statach je 18cżina holza na chroble wafchinje banku wurenbila. We wokkhodnym czasu dobu ho do klowneho wokkhoda jeneje tammischeje banki, czikwy bombu f pimowa, kiż wogam dawa fyjlowacz. Tohodla ho pokkadnizy njemożachu wobcrazy. Holzy ho poradzi, nětkdże 8000 hrimownow rubicz.

* **Hrózbne powědzenja w Awstraliji.** Hatle njedawno pizadnyny, so w Neuffidwalesku w Awstralskej pschi njeftmilnej horzoscze lżbne wohnje krajiny zapuschcza. Nitko pak pschijidu powěsce, so ma tam fuchota konz. Cżežke njewjedra fu ho wutworile a żalostne fliaki a powodżenja pschinjeżke, każ je tam wot 40 lět wjazy njeftomnja. Wjele tyfoz skezatow je w żolmach konz wjacz dyrbjalo.

* **Ruffko-japanska wójna.** Dnja 8. februara 1904 japocza ho ruffko-japanska wójna, kiż je ho za Ruffku njesbożownje skónczila. Psches pschetrabnifftwo famjutich generalow je Ruffka tuta wójnu pschekrala. Tu ho japocza fahuba ruffkeho fiala. Revolucijonarne elementy fu sesklabjenje ftata wuzili k famjanemu sesklubjenju a podrywali ftat, dokiż ho jim njeporadzi jón w fjedmowej wójnje powalicz.

* **S 15. poschodże dele skoczila.** W Neiwyorku je pjatk wjecżor mandżelska twarjenja letadłow Zokkera f wokna swojeho bydlenja w 15. poschodże dele skoczila. Wona wreża morwa leżo. Zona bżesche hižo dlejschi czas khorowata a bżesche hakle dżeń prjedy f khorownje pschisżila.

* **Jena Wuherka — najrjeńscha żona Europy.** S Parisa ho powě, so je ho schtwórk we wubjedżowanju rjanoscze mjes europiskimi rjanoskinkami rozsud wuprajił. Sa najrjeńschu żonku Europy wuzwolichu fatupjerku Wuherfkeje. Mjenża bżesche też swoju fastupjerku na wubjedżowanje pósłała.

* **Zyrkwinski fotos nowoczasnjanych rejow.** Lemowski (Lemberg) arzybiskop Twardowski je pastyrskli list wudał, w kotrymż fokasuje wěrikwym rejowcz nowoczasnje reje, kiż podrywaju zyrkwinsku moralku. Bijsko hrozy njepogbuschowym i njewudżelkowanjom fwjatych fakramentow.

Kak su luże w Jawje żiwi.

Jawa je fpodżiwny kraj — haj kajżki kraj, tajzy też jeho wobydlerjo. Nětdy twarjachu fwoji psched kżiftowymi pschikne palazy a medlerinje — dżensa bydla fażo w jednowych fhalupach f bambufowymi . . . nětdy fiejesche jawanska kultura na wyżofim fhodżenku, dżensa leżi w rospadnach. Haj, je to zyle fpodżiwnymi nastrojemi hudżi, je nejchto tak rjane, jo to człowjek żenje njeschudbże. Tohodla njemożemy ho też dżiwacz, so ho Jawanscenjo żaneje fkładowjeże f ludżenju njemimu. Pjecżerfi kobtukow, kiż swoty fjalwije pschedawaju, żony, kiż — dofpołnje drasżace — we wodże rżekow fiejo swoje fchany plokaju, nofcherje, kiż njeprózninuje rajż a banany rosnuschcza — woni wschitzy fhadżaju ho wjecżor k wschelakim njeschkam, ale fdżela tej rosbudżacym fabawam, pschi kotrychż pak hudżo ftajnje k czejerji pschindże. Jena i kajżich rosbudżacych fabawow je wojowanje tygrow, kiż pak na Europejana wotkazdnym farżiscżej cżini a ho jenm i najdżiwischi hru bżej fda, kiż może Jawa poskicżeż. W nowischim czasu fu tute wojowanja tygrow popischcżile, ale tola możesch hischcze fnajmjenschża dwójzy wob lěto je ‚dwédkom taiseho „fwjedżenja“ bżeż. maschcli — hylne cżinwy. Pschetoż taiske dżiwiischi měcż! Wojowanja njetrubdża ho mjenujzy mjes tygrami, ale mjes tygrami — a cżłowjekami! Sdżiedż wulkeho měftna puschcża tygra, kiż by w fwojej dżiwjosczi wżo najradscho hewak nětkdże cżekkuk. Dalsko pak njeschcżindże, dokelż je měftno kolwokolo wot pschihladowarjow wobstupjene. Psched nimi ftoja mużojo i dołhimi blebljemi, kiż fkocże jako wrócżo honaju. Potom wustupja fsjo abo khitzy mużojo, kżdy i blebju fajtarany, i bydlu pschecżiwo tigrej wojowali. Sdokelż tygr na nich, dyrbja fpytacz, dżerżo moricz. To je zyla „hra“. — Tute wubjedżowanja w Jawje dopominaju zyle na cżełeże hry w Schpanifkej. Schtoż je w Jowje twgr, je w Schpanifkej cżłej. Kak wjele cżłowjekow pschi tutych „hrach“ we żiwjenje pschindże, może kżdy kżdy mysliecz. To tola fu ludy na fwoje narodne hry tak hordze a fa nje jahorjene, so wscha namóż a fakonje nicżo njepomohaju. Wschelakorjezi ludowi jewi so fłojnje w jich wadchnju a fadżerżenju. Schtoż je fofo pola naß możne, bywa tam njemożne, a hry każ pola naß, kiż maju rylly fportifi ras, każ na pschikł. wubjedżowanja a hdy f bótom, fu pola „dżiwich ludowi“ famo njemożnosez.

Jean Gilbert spożi wschelakim znatym operetam hudżbu. Pschichodnicho 11. maleho rózka swjeci swoje narodniny.

Hamtske wot zwjesenje z Budyšina.

Do wikowarfkeho registra je ho dżensa fapisało:

1. Na fopjeno 116 nastupajo Akzijowe towarftwo **Sjedmerjezynych Budyfkich zapjeżnikow w Budyschinje:** Towarftwowe fsedżenje f 28. nowembra 1899 je ho f wobfamknjenym generalnym fhromadżifinu f 12. měrza 1928 po notarialnim wuwjedżenju je famknjeno dnja w 26. § a f wobfamknjenjom dohladowarftwa, kiż mějesche k tomu polnomóz; generalnje fhromadżifinu, f 28. dejembra 1928 po notarialnim wuwjedżenju je famknjeno dnja w 5. § pschemenika. Sadławny kapital wuczinja 3 183 000 ftatn. hrimow a rospadnje do 2500 akzijow po 1000 hrimach, 10 000 akzijow po 100 hrimach a 330 prénjatnych akzijow po 100 hrimach. Wschitke akzije fu wupiżane na mjenjcżela.

2. Na fopjeno 906 nastupajo **Commerzijka a prihotowanska akzijowe tow. wotnożku w Budyschinje:** Prokura je fpożczena direktoromaj Josef Biarnatej Nanej Nebelej a Curtej Herbertej Schmelzerej, wobaj fiaj w Budyschinje. Kżdy f njeju fmě wotnożku towarftwa jenoż fhromadnje f jenym fobuftawom pschedbydliwa abo f prokuriftom, wotnożku poftajenym, fastupowacz.

3) Na fopjeno 1084 firma **Wobwezowy dom Fählec, komanditne towarftwo w Budyschinje** a dale fcżehowacz Ernestina Paulina fwob. Fählina rodż. Jungez w Budyschinje je wożbohnjły rukowanja towarftwinja. Sastupi fu tuto komanditiftoju. Towarftwo je ho 1. februara 1929 falożiło. Prokura je fpożczena pschekupzej Nanej Jowjej Lohmilej Fählec w Budyschinje.

W Budyschinje, 11. februara 1929.

Hamtske fudnistwo.

Nanowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěsez wo wjedrje fa jutrifchi pjatk.** Pola naß a po zyłej Europje fu fnědż dże a wotstajne minuty; wotstanje fymna, hyrnjej trochu popuschcżi.

Nětkdyschi pżeni wójnski minister cżerwjeneho wójska Trożki, kotrehoż bě bolschewiskke knjezerftwo dło jeho pjecżiwsocze do Aljeke wuhnalo, je ho f parnej łódju f Odeffy do Konftantinopla khory pschijmjesł.

S Bagdada je powě, so fu fo fyzne wahabiske cżerjody wjelkudfkich jeżdnych kraftke mjesty pschekrocżile. Jendżelzy majaju a letadła fu fich wrócżo fahnali.

Landbundowsko wjednika nětkdyschego rytmiftra je Schimpfa, dla nadpjeranja k dawkowemu kraiżej wobfor. jeneho, bě fud w Nimpfchu w mězu wuwinowal. Staroe rěcżnifkowe bě fo pschetrjebowanje wuńzudż powołało. Druha inftanza je nětko [illegible] k jaftwu na jednu mězaz 100 hrimownami [illegible] zhłoftanja fakudżiła. Jaftwowe zhłoftanje je ho we 260 hrimowe pjenjezniżne zhłoftanja pschemeniło. Sud ma fa polnje dopokafane, so je wobfkorjenj k dawkowemu kraiżej nadbjeral.

W Pólifej fu ho na żelesnizy na wjele měftnach fchany rufle. Telefonowy wobkhad je ho f wulkeho dżela fafaił, dokelż fu ho je fyzne greizy rozorfle. W Lwowje je ho 2000 żadow fmjerfnjenja a fwjatobjenja pschihotowało.

W Rumunftej je 36 ludzi fmjerfto. W zyganskej wjefi blifko Campiny fu 10 wobwdlerjow, dwě żonje, dwaju mużow a fdżeći dżeći fmjertnjenych namakali. Pola Kifchenewa je żała rawarfka fwańca, je 14 wokrowow wobkhadżenja fmjerfta. Pola Buzeua je fyzna 12 wofobow morila. Wukhwina je f wulkim fnjehom wot wschcho wobkhada wotfamknjena. Lód na Dunaju je dwaj metraj tołsty. — We Sedenbiżach pola Lipika fu dwaju mużowa a dwě żonje, kotrež w jenej łżni uszowachu, fmjertnjenych namakali. W Hamburgu je 60ftny fdowc a w Altonje jedyn matżelz fmjerfnył. W Magdeburgu je 71ftny kaufmann Wilhelm Wandrowski, w Libiu 57ftny pinezník a w Schönberge we Pomorskej 81ftny rentnjer wot fwoju wumrjechu. We [illegible] fu fo [illegible] namakali.

Słódki tydzeń!

jenoż hi-će 3 dny

25 porażakow!

1/3 punta Drjeżdżanskeho měšenja	25 pj.
1/3 punta měšenja pře kašlowanje	25 pj.
1/3 punta swětłych kuskow	25 pj.
1/3 punta cżemnych kuskow	25 pj.
1/3 punta Bayerskeho słóda	38 pj.
1/3 punta Eukalyptus	30 pj.
1/3 punta Eukalyptus-menthol	48 pj.
1/2 punta Feçonpralinow	42 pj.
1/2 punta dżiwadłow. měšenja	45 pj.
1/2 punta gloria-měšenja	50 pj.
1/2 punta Saskeho měšenja	65 pj.
1/2 punta měšanych plackow	42 pj.
1/2 punta likrowych bunow	45 pj.
1/2 punta fokoladowych plackow	50 pj.
1/2 punta plestrow. kamjenjow	30 pj.
1/2 punta wocżerstwjacych taflow	48 pj.

Tafla dobr. mlok. fokol., 100 gr. jenoż 25 pj.
Hobraka tafla teje fameje fok., 200 gr. 50 pj.
3 tafle dobr. mlok. kremy, jena 100 gr. 50 pj.
3 tafle mlok. fok. z łżsn. worjechami jena 100 gr. 92 pj.
3 tafle smetan. fokol., jena 100 gr. 100 pj.
1 bonboněra jenoż . . . . . 50 pj.
Punt jżdżn. łamaneje fokolady 100 pj.
Punt fokoladoweho prócha . . 88 pj.
Punt najl. kakaoa . . . . . 88 pj.

Korjeniny k rězanju najtuńšo
Hejduška punt jenoż 40 pj.

THAMS & GARFS
w Budyšinje

Pije jenoż Thams & Garfs kofej!

Wupjerti

jenoż najlepsche twory

80 cm	fchérke	m 2.20
100 cm	„	m 2.75
115 cm	„	m 3.00
130 cm	„	m 3.50
140 cm	„	m 3.70
160 cm	„	m 4.25

Spratowe herbże poftużowanje!

Andr. Kaufer
— mějesci Al. Pilopy —
w Budyschinje, Burglezu 11

Kofej
skan
dlanine tmory
KURIO
[illegible] Lawskej hasy 24

Cżopic hoske hacki

nohajcy, khołowy, fukanje, wot mjano żożowe płachty wot 2.50, přikrywy na sofy, dothe wot 3.-

J. Erler w Budyšinje
rózk Kronprynze mesta Serbsko poslużowanje!

Pjenjezy

jako pożczonku abo jako hosnodarske pjenjezy wot
200 Mk. sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara

Zastupjer: **Max Rose**
w Budyšinje
na Znutkownej Lawsk. hasy 8
Telefon 3447
Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodż.

Serb k Serbej!

Młoda dżina
krowa
je na predań
w Serniancach fo. 3

Wrócżenje cżeśe

Cżescżeranjenje, kotrež swě
přecżiwo P. Lanzy wuprajł,
bjeru z tutym wrócżo

M. Cornak z Kon

Dżak!

Za wšu lubosć, cżescżowanje a nas spokojace dopokazma sprawneho dżełbrada pri tak zrudnym a nahlym wotkhadże naschich lubych zemrětych wuprajimy wschitkim swój
najwutrobnischi dżak!

Wosebity dżak służa Radscżanskej gmejni za kóżde pomocne dżełko, kotrež je so wot wotkryca żałostneho njeskutka hač do khowanja na dosć woporniwe wašnje so wukonjało; dale wokrjesnej wyšnosci, hamtskemu wabjerkej, zwjazkej wjesnych gmejnow a wschitkim towarftwam a zjednoćenftwam za wěneowu pychu a wobdżelenje pri pohrjebnej swjatosći, każ też k. fararjej Malinkej a k. kantorej Kuncy za prewod wot żarowańskeho domu hač k rowu a za wutrobu jimace cżelne prědowanje we Łazowskej cyrkwi, tehorunja Radżanskej młodżinje za njesenje a wupyšenje.

Hłubokożarowacy zawostajeni

Horla Wicaz a mandżelska
Gusła Kunaškowa rodż. **Wicazec**
Jurij Kunaš
Jan Miehner a mandżelska

W Złyčinje, Stróži, Třoch Żonach, 10. februara 1929.

Přiloha k čísle 38

SERBSKE NOWINY

Sʼwórk, 14. februara 1929

Kralowna, kotrejž bě krónowanje zakazane.

Zajmjefifi romam jendželskeje kralowny Caroliny.

Na romantiski wozud žony, djenža dawno sabyteje jendželskeje kralowny Carolinu, doponni naš pśiwed krótkim w Pariju wudata kniha wot H. René, „Villa d' Este". Zajmjenje a prozeŋ tuteje brašinki bě kaž jendželske nowiny tehdy pisachu, „najwjeliki towaršstwowy skandal stawizny". Kśiž, kiž je po Italiskej puśował, znaje krasnu willu d' Este pśi Comowskim jazorje. Léta 1815, jako ga Europa k pógledajenju raśej ! Napoleonom w bróńach mérjeshe, pokaša ga tam pśechu hischcaje rjana pśinjezna Carolina, mandželska Walelskeje pśinza, podśiśiho kralа Jurja IV., je swojim pśichwatowom, kiž wobślejeshe ! Jendželcanow, Italcanow numerjcnych wósokich narodnoscjow a mnohich poslanzowanych. Wona poda ga wjeshdnje na wulkorne wuśeły na módny jazor a wukśešdi jenezho dnia sanjerodzenu, ale wulkotnje lakozenu willu, kiž je djenža jako villa d' Este swétoznakowna. Wjeshdne kwjatozrušeshe, howory a wulkéy pśinjezne béchu se sadźowkom, kśéžu znowa wutworiś daś. Wójsko architektow, twarskich mischtrow a molerjow dźełashe pod jeje najwjednitšwom na renowazniji. S wjednikom bě radsiśel pśinjezny, Italcan Peragani. Wón, rjany mlody cźłowjek bě dźesco khudeju starscheju ! Milana a bě we villi d' Este jako jednory pokelnik swojim klubu naturił. Nékotre méśazy podśiśesho godźenu jeho pśinjezna njeśełdźiwjo n alwśeh pramida dwórskeje etiketu, k hódnosći komornika, kotremuž dźeli radnosći wulkich a mjeńśich powjetkow cźełotne wéliko pśichi bźidze pśichewostajo. Mjes pśichwodom pśinjezny pomódlshe ga bórzy ! mjes polktalčnej, ale pśechu hischcaje rjanej ženu a młodnej kamorniskom wjaz hacź pśechełe pozdaśi wobślejo.

Pśinjezna teź ! pśichi[illegible]ejše ! Bergamej ženu potajnosći niejeźini. Wona bě so jendželskemu naśledniśej na tśoje łaśeńoh niełubowaśhe, jenož na mócenje diplomatow wudała. Kśiž w druhim méśazu swojeho mandželstwa bě pśinz swojej mandželskej niepśewórnu a bě pśinjezne žanu swój njemjeśelinki dar, krasnu kónu z brillantami, jako wotewiał, darimischi ju swojej nowej lubaj, Lady Jersiez. Na to wopuśćeśi pśinjezna Carolina swojeho muža a pśichéwaśhe naśtajnje swonka Jendželskeje, bźeš jasnje reje wopytowaśhe a žiwjenje wólne wjeshela a towaršnoscjo wjedźeshe. Śeš toho, to by teź w najmjeńśichim na to dźiwało so je ! krónprunezu Jendželskeje. Pśinz, kiž so pśeśiśiwó swojej žonje winowatu cźinješe, śasnu wjeźu jako pak bě pśinjezna Carolina nadpuśchcho najbolnika Peragamija ta barona Franzinitia a tuteje malteserskeho rjadu ponjesowała bu to Malesiscu pśinez pśiche wjele. Wón winowaśhe ju, so je mandźelstwo kamaša a pśichewoda naležnosći domej lordow, kiž je w lěcu 1891, śehdźeźbjaśi dniow ! tutym praśchenjom kobźeśhe. Pak to najwjeśiśi podawk léta po śmjerći Napoleona. Tak wulki pak bě powab a wobluhowanje tuteje žony, so ju krótkuśko wuwinowachu. We wutoženju twunda śwéźićkow lordow, so je Peragani jeniežny je wumeźićkim radźeśelom pśinjezny byk. Malesći pśinz pak swojej žonje njemóźeshe wodaś. Jako bu ! kralom, šokaša jej, so na krónowanišich śiwjatoczesnoscjach wobźeśićí. Kralowna śpita niedźiwajo toho, do Westminsterskeje abtaje pśichićź, niebu pak wot straže pśichipuśchczena, „dokelž zastupneje kartki njemóźeshe". Kralowna rozsudźi so na to, so šako do Italskeje wrócićź, šemź pak śyle njejapzy nékotre tśdźenje po krónowanju kralа. Potajnosći jeje śmjerće dźe ga žonje niewujasniu.

Francowska banka w Pariżu.

Sobotu 9. t. m. šendźechu so wězywuśtojni wšich wulkich śtatow se śwétowoje wójny ! wuradźenju bla němšich reparazijow w Pariźu we śłotem śalu Franzoskeje banki. Sšnadź naśich cźitarjow zajimuje, schto to je ta banki. Franzoska banka je najmócnišcha zyłeho śwéta. Wona wudawa franzowske pjenjezy podobnje kaž naša němkśtatna banka (Reichsbank). Tuta Franzowska banka ma wjazy śłota, dyž-li jendželska banka abo amerikanska federalna rezerwna banka, Jendželcy wšawnuśtojni pśiśaja, so ma wona śamo wjazy śłota dyžli wšicé druge banki ! wudawanju pjenjez hromadźe. Wušche śwoje śłoteje rezerwy, kiž ma Franzowska banka we swojich trezorach, ma wona deponérowane śłoto pola wšich wukrajnych zentralnych bankow, wošebje w Londonje a we New-Yorku a móże tuto śłoto kóždy wokomik na śebje wróco ścźahnyć. Bo-li to wopraudże chcyła pśichewjeśeć, wuczerpała by ! tym rezerwy wšich zentralnych bankow Europy a Ameriki a śnjemóźnila by źyle mjeńśnadobne wikowanje. To rśka, Franzowska banka ma mjeńśnarodne wiki na śwojich wotcźkach. Wšo Franzoska banka to ženje njeby cźinila, dokelž so śpokoji ! tym, to wobźnjeśi śwétowe pjenjezne wiki, kaž je to jeje pśichewójnska tradizija. Mjetke je nam teź šahne, cźehodla tak husto pśichedźujucu śtatnych bankow do Pariża puśćija a tam wo śwétowych pjenjezunych naležnoscjach wuradźuja a cźehodla so runje w cźasu nejwjeśich tuteje banki źeźdże komisijija wšawnuśtojnych za reparazije.

Zastupcy Ameriki na konferency w Parizu. Tu so wo to jedna, kelko změje Němska wójnskeho wotškodźenja płaćić. W srjedźinje je John Morgan, z prawicy na našim wobrazu Owen Joung.

Přilopk

* **Barlin** je najbohatiše a śdobom najthudše město w Němšej. Barlin ma po najnowišchim śicźenju 225 miljionarow. Po śdaću su Barlinjenje wójnu a inflaziju za śebje wužili. Ssrjedźnych samoženjow je w Barlinje 86 430. Napśeśiwo tomu je ludźi bjes wobźeźenjowa 3 250 000. Khětro wjele. Kadyn dźiw, so je komunizmus tak rośšérja.

* **Sšujchene mloko.** Jena firma w Kopenhagenje je sapoczała konserwowaś mloko na to wošchnje, so je świschi a w formje litow kaž papjeru pśichibatuje. Taśe mloko šo pieca léta dołho dźerži. Sšnadź dołho njetraje a budźeny kupowaś mloko jako płat abo papjeru a to wěricź niz po litru ale po metru.

* **Je śwérjo śtrašchne?** Najlépśi śnajeŕ śwérjeca po Němcu Alfredu Brehmu je Kśišef Delmont. Pśiśełiśi Francjan, kiž je śaběrałsche zyłe žiwjenje ! honjenu źiwych śwérjatow. Wón pśiche so śwérjata we śwobodnej śwórbje njejśu cźłowjeki śtrašchne a śu zyłe njewinowate śworjenja. Wšo prajі, pola śwérjezeju su ta wšelakore karakteriy kaž pola cźłowjekow. Sšu teź duchakhore śwérjata, kiž so śdaluja śwojich towaršchow. To su śtrašchne. Normalne śtrowe śwérjo žiwi so w towaršchnosći abo w cźrjédach. Cźłowjeka nadpaduje jenož, je-li jeho tuton wobrośnje we jeho śwobodźe abo ga śrjedni w tajśej łinjazji, to njemóże cźełkowaś, šdokaž śwjetička horšiwerio śwoni saminuja. Druhdy hraje teź wéśin rolu bojośé śwérjeca pśed cźłowjekom. Nékotre śwérjata bubjenje widźa, a tehodla wšichi nableni pobladu na cźłowjeka śebi muśla, so je to nékajše hróśline śjenjenje a so na njebo mała. Jenaž jene śwérjo je cźłowjekej śtatnje śtrašchne a ! nadpadej śtajnje pśidhotowane to je wšelk wośebje śdaś je w cźrjédach Wumjeśe je jenaž karwatśi wjeśi. Khadźitaj śwjetička jenož 2 hromadźe a pśed cźłowjekom cźekataj. Mośebje je-li w blišnosći poš. Paš je wjeśśej naimjeńśichi njebźeśhecéł.

* **Nucźowaś Andrews** je namakał w śrjedźnej Afiji we pušcźinje Gobi kośconu hubjeśko pśichedźhistoriśkeho śwérjka. Kośconu je śdźéla wobśchkódźeny tola pak so hodźi dowidźeć, so bě cźéło tuteho śwérjika žiwego 240 metrow dołhe. [illegible] tuteho śwérjika wucźini 40 metrow.

* [illegible] Tajku wośebitosći namakamy wšelašo jenoh w Ameriku a to w stacźe Illinois. To je banka, kiž pśichijima nałutowanki jenoh wot dźeśi a młodźiny. S jeje direktorom je 13śetny błós. Kak tuton młodźetny direktor dekonja śhróśle wustupowaś a śdhitacź sajimu śwojich młodźetnych klientow je dowidźeć ! toho, so je twón 13śetny šamo wiśchomócnjenu automobilowemu kralej 80śetnemu Fordej napśeśiwo stupił. Ford je śe njemenju nuwraiłi w śtatnosći. Ja młodźina nima pjenjezy łutowaś ale wudawaś, nowe wśchedemśacźa tworiś a bycź ! pionérom narodneho hospodarstwa. 13śetny direktor bźeźacźe banki ga tomu nawśchcźiwi a wustupi sa łutowanje. Pokazuje wośebje na to, so kóždy młodźenc nima taśich talentow kaž Ford, Chilon Rockefeller a druhi wulcy amerikańskeho hospodarstwa, so bu ! wudawanjom pjenjez śebi mózny efśiśenzu w młodźetnych ljetach łakoš ! tehodla dyrbi łutowaś a kapital tworiś. Dale pokazuje wón na to, so je Rockefeller kiž je śnadź mózniśi dyžli Ford, so ga łutowanje nuwraiłi a kóždemu młodźenzi, ke trehoš śeka, nenw groših darił so wo śapoczaś łutowaś. Nowinarśka śiawnosći so ! wulkeho dźiła śiwi na stronu młodych łutowarjow a jich śteinitśkeho ga dobre śpśina. Rockefeller je Ford ! tutej śwoju parołu chył młodźinu namotiwjeś, je radśiho łuwnje jeho automobile hacź łutuje. Sšiwje łutowańke šakody je wón łokował po potrjebnosći śwojeho wośśiboha. Podobnje ga hušto tej pola naš wobźeźenje. Wschelazy agencja rośśiherjeja powśéśe we spahnjenju pjenjez, jenož ga śtaću ! nahromadźi tworiś łutowaś

Sławizny Drježdźanskeje „Jednoty"

I.

Předsłowo.

Přednjesł na swjedźeńskim wječoru 26. wulkeho rožka 1929 Bjedrich Helas.

Hdyž chcu w sćěhowacym nješto z polstaletnych stawiznow „Jednoty" powědać, dha dowolće, zo zwoprědka hišće nješto přispomnju.

Polsta lět su dołhi čas a w běhu tajkeho dołheho časa stawa so mnoheho. Založerjo „Jednoty" při založenju towarstwa wěsće njejsu na to myslili, zo chcychu narodne towarstwo założić. Woni założichu sebi katolske towarstwo, hdyž běchu sobustawy jenož Serbja. — Ničo dale.

Nuznosć założenja wukhadźeše, kaž so powěda, z toho, zo katolscy Němcy Serbow we swojim katolskim towarstwje rady njewidźachu. Serbja so přejara sylnje wšudże wobdźělachu, kajkiž zajim pokazuje, zo běchu Serbja stajnje a tehdom w prěnim rjedźe dobri katolikojo. Raz prajachu jim, što dha wy Serbja tu chceće? Serbja čujachu so ranjeni, dyrbjachu so ranjeni čuć a z toho wukhadźeše ideja k założenju „Jednoty".

Pod wjednistwom knjeza Zarjeńka założi so potom „Jednota". Dołho njetraješe a „Jednota" měješe wulki přiběh na sobustawach. „Jednota" narosće we prěnim lěće na 90 aktivnych sobustawow. Tuta krasnosć pak dołho njetraješe. Znaty prastary serbski brach so bórzy pokaza: rozkora a z toho wukhadźaca njejednota. To bě jara škoda. Snano so to stało njeby, budźeše-li towarstwo woprawdźe serbske towarstwo było. Tomu pak tak njebě. My snano dźensa sotyla zrozumić njemóžemy, kak móžeše so w serbskim towarstwje jenož němscy rěčeć a jednać — a pisać!

W druhich towarstwach, samo we Łužicy, bě pak runje tak. Na čimž wšudże pobrachowaše, bě čuće a duch. Serbstwo so wot Serbow wobhladowaše jako něšto wšědne, něšto zwučene, ničo wosebje narodnje representantne. By dha hewak so stać mohło, zo jene cyle towarstwo skoro jenohlósnje přećiwo nanjetej wuhotowanja swjedźenjow po serbskich zasadach so staji? Cyle sprawnje móžemy dźensa rjec, zo běchu tehdom tu nimo jednotliwcow jenož duchowni, kotřiž wědźachu, wo čo so jedna, kotřiž za swój narod a lud dźěłachu. Woni chcychu to naliěpše a běchu přeslabi, njemóžachu so přećiwćeć. To bě wulka škoda.

Budźeše-li žiwjenje tak dale kročiło kaž tehdom, bychmy drje dźensa cyle wutupjeni byli. Džakowano Bohu, přińdże pak po wójnje hinak.

Naš lud bě potajkim tehdom w najzrudnišim času a naš lud ničuješe, w kajkim hubjeńštwje, haj haćbi tćeše. „Jednota" po prawom tehdom njeběše hódna, zo serbske towarstwo rěkaše. Tu bóše njeboćički farar Hórnik w Budyšinje, čestny sobustaw a założeř towarstwa, woprawdźity přećel towarstwa, kotryž jemu přeco zaso prawy puć pokazowaše. Wón rěčeše kaž teź druzy (Zur, Bart, Libš. Kral atd.) jenož serbscy. A zabyć njesmě so teź młodźina, naša młodźina z domizny, kotraž bě tu w sakskej stolicy na službje. Wona přinjese tón čerstwy serbski duch abo powětr, zo so towarstwo dale rozwiwaše k tomu, štož dźensa je. Z domizny přikhadźaca młodźina ma po prawom najwjetši podźěł při rozwiwanju towarstwa. Wězo je dźensa hinak.

A po tom přińdże wulka wójna, hdyž tak mnozy wonka wostachu. Po njej sćěhowaše z nuznotu wulki wobrot — revolucija — teź pola Serbow. Serbja dopomnichu so nadobo na swój narod. To jewješe so we towarstwje w tym, zo so wšo započa serbski dźěłać. Zapisy pisachu so wot toho časa sem serbscy. Serbscy rěči a jedna so zaso. Při započatku snadź to snano někotremužkuli ćežko padny, ale su so derje na to zwućili, dyrbjeli zwućić. My móžemy dźensa rjec, zo w Drježdźanach derje serbscy rěčimy — často lépje, dyžli w dominizje. Z młodźinu pak je nětko zaso trošku hinak. Wona njenjerozumje nam ničo noweho wjacy a rěč nawukuje snadnje, t. r. štóž chce, teć pola nas. Młodźina khodźi w narodnej drasće a rěči němscy. Po mojim zdaću je poslednjša cyle njemóžne, ale rozšérja so stajnje dale a hóle.

Ale jedyn druhi nadawk je towarstwo hišće dostało. Z rozwiwanjom wulkeho města su też staršich a druhe niezbožnosće přibźěwale. Tomu zadźěwa „Jednota", hdyž serbsku młodźinu tu hromadźi a tak před mnohim zawobara a skituje. Też rada so podawa, haj samo dla słužobnych su so na towarstwo wobrośili.

Hłowne fakty wostanu pak: zbudźenje lubosće a zajimanja za swój serbski narod, wobkhowanje a pokazowanje našich krasnych dratwow a našeho wašnja a žiwjenja, našeje kultury. To wšo su nadawki towarstwa, kotrež dyrbja so też w přichodźe kruće dale wjesć a hajić. Nadźijamnje zmjejemy wuspěcha!

Při tutej składnosći chcu hišće so drubeje słabosće dótknyć, to je niedostatk na młodźencach. Nam we towarstwje pobrachuje muzski derost. My scyła ła žanoho nimamy. Na čim to założi, my njewěmy. My smy hižo za wšěmi możnosćemi słudźili, ale bjeze wuspěcha. Tuta khorosć wobsteji też pola drubich towarstwow. Je móżno, zo w Drježdźanach přewjele młodych muzskich njeje, ale wšěch my wěmy, zo so mnozy swojeho naroda zdaluja, pytaja swoju zabawu druhdźe. Runjewon za młodych muzow khowa wulke město wulki strach, dokelž móżeja so tu za čas swojeho žiwjenja zaždźiś, zo potom wjacy njewidźa, štó su a komu přisłušeja. Tajcy su za swój narod zhubjeni čas swojeho žiwjenja, haj snano jemu hišće škoda, hdyž přećiwo njemu wustupuja.

(Přichodnje dale.)

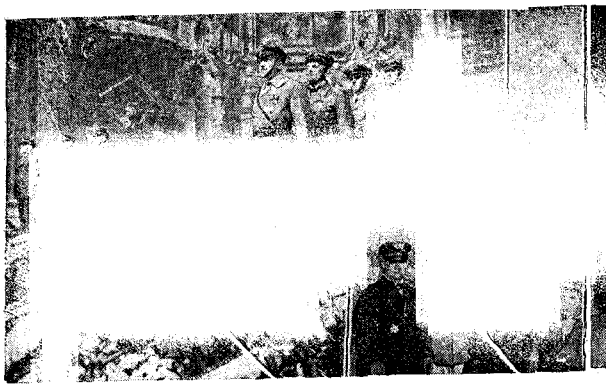

Při marach swobodneho knjeza z Hünefelda.

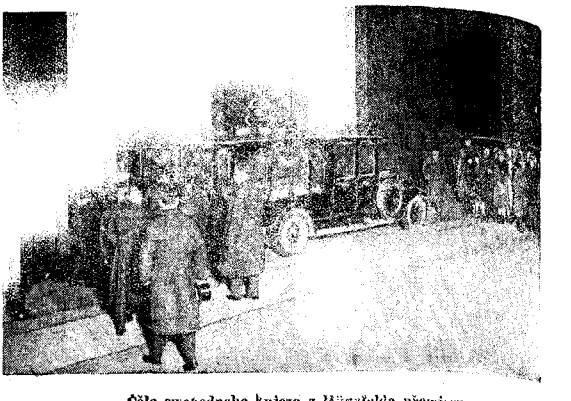

Čěło swobodneho knjeza z Hünefelda prewjezu do Barlinskeho doma.

Swobodny knjez z Hünefeld je znaty z tym, zo je so loni na lěto na lećenju z Europy do Ameriki wobdźěłł. Dołhe lěta ćerpješe na žołdkowu khorosć. Hdyž běchu jeho operěrowali a operacija so też poradźiła, wumrě. Z wulkej česća jeho rokhowachu. Jeho čěło do doma w Barlinje dowjezechu. Tam jeho towaršojo při jeho marach stražowachu. Ze wšěch stron wulke česćowanja dosta. Při pokhowanskich swjatočnosćach w domje běchu přitomni statny president z Hindenburg a wjele ministrow. Wěncowoje a kwětkowoje pychi běchu ze wšěch kónčin jemu wěnowali. Na zašim wobrazu dołka z prawicy staj hejtman Kühl a Ira Fitzmaurice. Z nimaj hromadźe njeboćički mnjej Europu a Ameriku přeleća. Faraf na tym wobrazu je wyšši dwórski přednik Döhring.

* **Bohatstwo Ameriki.** Amerikanska statna banka wobličuje dołhody amerikanskeho narodneho hospodarstwa na 90 miljardow dolarow. Mjenuje na porunje tomu dołhowadny lětnu schtwórćinu tuteje kraje. W lěće 1914 bě w Ameriku 7000 miljonarow, w lěće 1928 žu naličili 30 000 tajkich bohačkow. Derjenjenje je so tam powschitkownje powjetšiło. Sejwjeńši indeks porunje lětu 1913 wuczini 176 proz., mjeny pak žu so powyschile na 250 proz. Dźiłowy czaš je so poniži na 93 proz. Potajkim Amerika mjenje dźěła wuži w přichodnišim czasu a wjacy jaskłat. Pisches wyschiche mjeny wobtrjebuja wjele njepschikładźa, dokelž razjonelnje dźełaja a wužiju wschě energije cłowjeczeje stworby. We wěstym nastupanju kupła dźenja Mjenika so hłojowacej po Ameriju, dokelž so boji jeje hobrišeje konkurency. Hač so jej porodźi, je dalsche prašenje.

Konkurs.

P. Martin Ferdinand Brückner z Brückensteinske studentske wustajenje, lětnje 265 Kč. ma so wobsadźić. Prawo na tuto wustajenje maju:

1) studowacy młodźeńcojo z krejneho přeršelstwa założerja, njeje-li tajkich

2) młodźeńcojo z Kulowskeje wokoliny w Hornjej Łužicy, njeje-li tajkich

3) druzy studowacy młodźeńcojo, kiž pokhadźeja z Hornjeje Łužicy.

Po założnym listu maja přiwuzni założerja wustajenje kaž za swojich humanistiskich (gymnazijskich) studijow, tak tež w času swojich wyšších wědomostnych studijow wužiwać, ani zo bychu winowaći byli, so duchownemu powołanju wěnować. Studuje-li pak tola jedyn z nich theologiju, móže wustajenje wužiwać hač do měšniskeje swjećizny.

Njepřibunzi móża wustajenje wužiwać jenož za čas gymnazijnych a theologiskich studijow.

Prošwy z dokładom wšěch dopokazmow wo prawach na wustajenje, t. j. rodne wopismo, wuswědčenje wo njezamóžnosći (Mittellosigkeitszeugnis), poslednje wusweznjenje studijowe, domowinski list a po připadźe zakończy wustajeny rodopis maja so hač do 10. jutrownika 1929 pola krajneje wyšnosće w Prazy zapodać. W prošwje njech so naspomni, hač hižo nječkajke wustajenje wužiwa a kajke to.

W Prazy, 25. wulk. rózka 1929.

Zemský úřad w Prazy.

*

Pilny a wobdarjeny młody Serb, kiž je njezamožity a by rad studował, dostanje stipendij za čas swojich srjedźnješkolskich stud ijow **na gymnaziju we Nachodze.** Připasnwěźenje a naprašowanja přijimnje pan **Alois Bureš**, správce záložny w Nachodě. Čsl. rep.

Wobłow a Krónca.

Porjedźenki k naistawkej w cyłstach 30, 32 a 33.

Čło. 30, 2. rjadowy ma rěkać: Wo žni ma tón, kotryž na woranje pschidźe, tak dołho dźěłacj, kaž domoj woja, runje kaž cyl, kotryž wotkedruja.

3. rjadowy, posledni wotrěk: Pschidźe na nje (3 Krónčanjije thójši) 1½ muza (nic 12 muži), pschewoźmje knjejstwo (na kotrejž pschidźe w tutym padźe 6½ muži) wubudło. (Knjejstwo potom 7 muži wosmje; wubudło ja pot muza jenu khěžkarju narunaja.)

2. strona, 1. rjadowy, 15. a 25. rjadka: město „wóspi" cyłaj „wo žni" (na žnjach); nastupa piwo.

Na konju tuteje strony njewotwatowana rostlina Wolman, něm. Alant, rěka po łacj. Inula Helenium.

Čło. 33, poslednja rjadka, cyłaj: Najmłódšcha by 168 lět stara była. (Za jenoj 68 lětne knjejny žo, kaj mało so jiane wot je rozumi, jara jajinujemy, a by naš jara jendźelc, njeby ći žo jenej nětdźe derje njeschło.)

Słodne jutrowne pytli dóje je jedi pschećelnu cyłaj jiam porjedźi.

Swójbne powěsće.

Sewerin: Gusta Krejčí w Jabłońcu, 23 Łt. — Oskar Richter, schtwórćanskeje w Rěčicach, 53 Łt. — Berta Gruschowa, wdowa Sebastianec w Lubiju, 63 l. — Gustav Hrubý, palerski mišter w Kelčicach, 70 Łt.

Towaršstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć". Sobotu 16. t. m. je dźiwadłowa pruha pola Lubjenskee. Wšitcy njech su wěsće přitomni. Předsyda.

Domowina. Wšelake towaršstwa njejsu hišće na lěto 1928 swój přinošk zapłaćile. Należnje je prošu, zo bychu to hnydom ćinili a to na konto Domowiny pola Serbskeje Banki. **Předsyda.**

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh". Wšitcy Łužiscy Serbja zeńdu so pjatk wječor w 7 hodź. w hosćeńcu Kristallpalast k swojemu hornjołužiskemu wjeczerej a sobotu je zhromadźizna w towaršnym hosćeńcu na Christianskej dróze 22. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Towaršstwo „Łužica" zmjeja njedźelu popołdnju w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćeńcu. Dowěrnicy so prošu, wšěm sobstawam to wozjewić. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. Hosćo su lubje witani. **Předsydstwo.**

Kedźbu! Našim serbskim towaršstwam, kotrež maja knihownje abo sebi knihownje załoža, chcu ze swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakich serbskich knihow darić. Njech sebi jich přisydźa abo knihownicy bórzy ke mni po nje přijdu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta. Wuhotowanje Zwjazka ma přichodnu njedźelu 17. februara 1929 dop. 1/11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje ważne posedźenje. Wšitkich lubych towaršow a wšěsće wočakuje **předsyda.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěrtnik: fi. Jasak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 14. małeho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,325
1 jendźelski punt	20,44	100 čěskosł. krónow	12,468
100 šwajc. frankow	80,97	100 franc. frankow	16,435

Barlinjska burša sapiła wječera sajo měrne wiki, ale kurzy efektow wostachu khrućene. Na wikach ł dołżnymi a rentowymi liščinami běchu kursy wschelake.

Produktowe wiki wječera wjele nowcho njepschinjeńchu. W hotowym formje bě jenički pschenża zentnik 5 pjenježkow dróžscha. Ale za poddźěłske ternije płaćiny pschenża, rožki a wowsa postupowachu. Wječera płaćeše pschenżu zentnik w Barlinje:

pschenżu 10,95—11,05 hr., rožki 10,35 hr.
hacź 10,50 hr., ječmjenja natěnjeneho 10,90
hacź 11,50 hr., nałuskeho 9,60—10,10 hr.
wowsa 10—10,30 hr.,

w termijnowym wikowanju:

za měrz: pschenżu 11,77½—11,78 hr., rožki 11,32½—11,27¼ hr., wowsa 11,15
hriwnow,
za meju: pschenżu 12,12½—12,07½ hr.
rožki 11,70—11,68¾ hr., wowsa 11,67½
hacź 11,65 hr.,
za julij: pschenżu 12,50—12,45 hr., rožki 11,75—11,71¼ hr., wowsa 12,10 hr.

Wječerawschе płaćiny i Drježdźanskich wikow.

Sadźana pjerjina: Kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huńy młode 1,10—1,50 hr., kazki pak 1,50—1,70 hr., holbje 0,50—1,30 hr., jeleńt 15—60 pjenježkow, běrny 5,50—6 hr., tyhały kał 25 a jeleny 60—65 pj., cžerjowjeny 13—15 pj., běły 12—15 pj., měd 1,30—4,50 hr., zubła 20 pj., butra 2,10—2,40 hr. a twaroh 30—35 pj., muła 27—32 pj., jeja 19—20 pj. a worjechi wlóšte 60—90 pj., rali 10—70 pj., liny 3,20 hr., karwy 1,50 hr., jabłuka 12—40 pj. a kruschwy 10 hacź 40 pj., jódźna łoboda 90 pj.

Pschitajcja:

Schofera do Biskopiz, Dwórnischczowa haša 17.
Holzu do domu, płótny łkać Gfeich w Biskopizach, na Schulstim namésće čo. 1.
Seiblez khofejownja w Ritkej.
Becker w Lubiju, Stare torhoischčo 12.
Dźewku. Mathes w Kamjentnej Wołeschnizy.
„ a tschinika, Dreßler w Dźěnitzkach.
Pohonca ženjenchu, tuhło w Mučjowje.
Krawskeho. Rurać w Bjedrušku.

Ssudnizy na pschehadźowanje

pjatk 15. małeho rózka 1929

w **Kamjenzu** w Zitnizy dop. w 10 hodź.: motor 1 PS, tarcže, rjemjenje, točźnik, 4 drjewjane wanje, 4 elektrifke lampy, 4 liki, łschida, kachle, stólzat, 4 hlida, w **Bórkhamorach** w kantinje pschip. w 12 hodź.: schijaza maschina, meble, muzaje a žonjace koła, zhotowane drjewjana wanja, wschelake wołnaćke maschiny,
w **Bórku** pola Wojerez w Krućej hosćenzu dop. w 11 hodź.: pschaški stroj, kotrež połuje Zelenizy a Tiet wosaj,
we **Lašu** na dwórnischczu dop. w 10 hodź.: benzinowy lokomobil,
w **Delnim Wujezdźe** w hosćenzu „K worjołej" wschitko w 1 hodź.: klawěr,

Pschehadźowanje

hobotu 16. małeho rózka 1929:

w **Budestezach** pschipołdnju w 1 hodź.: meble, pschehadźe schaty, drasty, kuchinska nadoba, porzelinowe a kamjene hudobja, kóšlik a rěbłowany wós.

Drjewowe awkcije

sobotu 16. małeho rózka 1929

w **Rěmstich Pallizach** w hosćenzu dopołdnja 192 hr.
94 mtr. khójnowych, bukowych, bršćowych a dubowych wólschowych schćežkow a klumpačow,
227 khójnowje, bukowje a bršćowje walćiny,
40 dołhich wojerbych hromadow,
25 mtr. kołowych pjenkow,
8 dubowych pjenkow,

pónjdźelu 18. małeho rózka 1929

na **Kulowskim** měschčanskim rewěrje pschi Wětrowej drohi pschip. w 1 hodź.:
40 metrow žylnych kulachow,
5 mtr. khójnowje walćiny.

pjatk 20. małeho rózka 1929:

na **Drožđżicanskim** rewěrje, kupzy sčehu je dop. w 9 hodź. w hosćenzu w Drožđżicy:
104 twjerdych dołhich hromadow.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź. Wobwrot žnadny a płaćiny khrućene.

Dop. 3/12 hodź.: Hačrunjež su płaćiny khrućene su měšćelstwo twólniwi pschedawać.

Płaćiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćiny po złotej hriwnje.

	13. 2.	12. 2.		13. 2.	12. 2.
Pšeńca	219-221	218-22	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	207-210	207-2 8	woka	26-28,00	26-28,00
nat. jačmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	19-20	19-20
wowsa	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps. wosušk	20-2,00	20-2,00
pšeńć muka	26-30,00	26-30,00	lany wosušk	2-25,00	2-25,00
ržana muka	27-29,75	27-29,45	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,50	15,50	bóroj. kruski	19-19,40	19-19,40
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,15-1,20	1,15-1,20
hrósch	40-46,00	40-46,00	pšeńć. „	1,05-1,25	1,05-1,25
rapa	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pjeluški	22-24,00	22-24,00	jačna „	1,15-1,30	1,15-1,30

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuńdźe wšědnje we wudawarni 20 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 sł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde so. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dóstawa Smolerjec knihičišćerja, zap. ze. w rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3607.

Ze nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobdźelnje se stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje w w

Čisło (Nr.) 39 | Budyšin — Pjatk, 15. februara 1929 — Bautzen | Lětnik 86

Pruhowanje němskeje płacenjakhmanosće.

We wječerawšim wuradźenju wubjerka wězynskich wotpowědnych sa nowe wuprawjenje wójnskeho wotškodźenja we Parišu „Matin" pišo: Dr. Schacht je na to dopomnił, so **němska wikowańska bilanza milijardu hriwnow njedostatka pokazuje.** So bychu so raty Dawesoweho plana mohle saplacić, je nuzne, so by so nětčišći njedostatk we němskej wikowańskej bilancy do pšesebytka pšetworił. Pódla teho by so dyrbjała też na ličby wumoła wězow, kotrež su so jako reparazije (wotškodźenje) podałe, dźiwać. Dr. Schacht je dale dokhody z pjeć sajatych dokhodowych žórkow (zkow, tubaka, piwa alkoholna a zokora) rospominał, kotrež je Parker Gilbert **pšichjara optimistiski pożudźił.** Stónčnje su dr. Schacht a jeho kollegojo wo **położenju němskeje industrije** rěčeli. Debatta so dźenża dale powjedźe.

„Echo de Paris" měni, so budźe pruhowanje tyhle powšitkownych pšedpisenjow zhoj tydźeń trać. Njedóstawaju so rozsěrjazych njepscheješnych powědźenjow pu dotalne jednanja bohaty sačišćeć sawostajite.

„Chicago Tribune" praji: **Jednanja ći krócej špěchnischo do prédka dn,** hač je so z wopréda wocakało. Hdy by so tónle tempo wobchował, bychu so wone hižo sa měsaz stónčnje, **město** sa 2 abo 3 měsazy, kaž je so měniło.

Pruski sejm.

We hłownym wubjerku pruskeho sejma su wo hospodarskim planje hórnišćowoho sarjadnistwa wuradźeli. Wikowańśi minister dr. Schreiber pšaji tym praji, so je měšchana kommišija bjesstrach w hórnišćowje w Jendźelskej, Franzowskej a Belgiskej studowała. Wšeceźiwo prochowemu strachej w fabrikach brunizowych brikettow su so nowe naprawy pšedwupłake. Liczba smjerdźenjowon je so na smjerdźelaze waschnje ponjeńšchila. Wo rosiwicu hórnistwa w sandźenym lěse minister praji, so je wukopanje kamjentneho wuhla w Pruskej s **149 milijonow tunow w pjezadwóchim lěcje na 146 milijonow tunow wróćo schło.** W Hornjej Schlesyskej je so wjazy wukopało, we Delnjej Schlesyskej je jenake wostało. Wukopanje w Porurskej je so na 114,6 mil. tunow, to je na staw l. 1913 sniżiło. Wono wotkedźe dla wukrajneje konkurrencu cźerpi. Wjele němskich městow sa pśunanje jendźelske wuhla kupuje. Wukopanje w Aachenskim rewěrje je so troišknu powjetšiło. Pšeni krócej je wukopanje brunizu kamjentneho wuhla pšeseśěło. Wo sastaranju města Barlina s wuhlom minister praji, so njeje pšicźiny, so tohodla nabojeć. So by so žadnosći koksa wotpomhało, so dowos powjetšchi.

K wotpomhanju njezdźěłosće.

Sozialdemokratiska frakzija w sakskim sejmje je sledowace naprašchenje sapodała:

„We wschelakich wokrjesach sakskeho swobodneho stata so bjesdźěłosć sa wschelake powołanja jako krajna rosmiwa. S konzentrowanymi naprawami industrijowych a bankowcho kapitala sakske hospodarske žiwjenje cźežki cźerpi. Žyte industrijowe wotnožźi (na pšikład twar lokomotiwow w Kamjenicy, waggonowki w Zwikawje a Werdawje, dźełanje cźažnikow w Glashütte, twar ulhnjeje nadoby w Drježdźanach, dźěle metalloweje industrije w Auerbach a Schwarzenbergskim wokrjesu a tekstilna industrija we Vogtlandźe) dźěłacy pšchestawaju. Se sastajenjom dźěła pródźne sčežnjene muzy w druhich wokrjesach žanehu so pšichodźaceho dźěła njenamakaju. Nuza tyhle dźěłakonjemějerjow a gmejnow, kotrež su so je sastajenskimi naprawami podźěłe, wurjadnje pšichibywa. Prašchamy so tohodla knjeřstwo:

Schto je cźiniło a schto žebi myšli cźiniċ, so by dźěłacym mózam w tychle nuzowych stronach możnosć k sakhowanju je sakoženjom nowych industrijow saradźiło?"

Sakšemu knjeřstwu budźe cźežko, je swojej wotmołwu napraschersow spokojeć. Budźe jemu możno, industrije wusměrjeć a sałožić, w kotrychž bychu dźełonjemějerjo so pšichodźace dźěło namakali? We Jendźelskej su so liberalne a konserwatiwne knjeřstwo, runje kaž knjeřstwo dźěłacerskeje strony podarmo prózowałe, sa dźełonjemějerjow składnosć k dźěłu namakaċ. Nětcźiske konserwatiwne knjeřstwo je so słónczenje rospudźiło, dźeż dźełonjemějerjow w Kanadze a druhich jendźelskich kolonijach sałożiċ. Kajši wuspěch je s tym mělo, njeje znate. Sa Sakska tehole wupucza njeje, dokelž je Němska se swětowej wójnu wschě swoje kolonije zhubiła.

Wójnskej łódźi w Baltiskim morju w lodze ćacy wostatej.

Pšeh Kielom stej němšćej bitwiśej łódźi „Elsaß" a „Schleswig-Holstein", kotrejž běschtej wujeźej, zamjerknjene parne łódże wukhowaċ, zamej w lodze tćeźy wostatej. Niesłoże je so hischće s tym powjetschišo, so je łódź „Elsaß" do łódże „Schleswig-Holstein" sawadźiła a wulku dźeru do jejneho boka wurashła. Łódże zhubi nóz w lodze zate leżachu. Nasajtra je je jim poradźiło, so pšches lodowu sawjeru pšchedobyeć a so do Kielskeho pschistawa wróćiċ.

Njedosahanje wuhla.

S wulkej symu a s khripu, na kotruż je khětry dźeł żelesnizarjow khorił, je so sastaranje wobydlerstwa s wuhlom jara poćeżiło. We wulkich městach poćina wuhło žadne być, a schtóż je potrjeba, dyrbi husto dołgo cźakaċ, prjedy hač je dostanje. W nětcźiskej symje je to łolostnje sačiwna. S Drježdźan so nowe, so je tam wuhło hischće k nuzy dožahało, so pak je składy wikowarjow minjale pródźne. S tójdym dnjom je cźeło, wuhło dostaċ, dokelž je žadanje sa nim nimo měry wulke.

We Winje je žurjedu na ranšchim dwórnischcu k wulkej wjergawy dołeho. Na dwórnischcu dwěsche so pjeć swaggonow wuhla mjes městowe khube wobydlerstwo rosdźeliċ. Hižo w nozy bě so wjele tyhaż ludźi niedźiwajcy wulkeje tschěšlanizy leschło, so bychu pschi rosdźelenju nješto dostali. S cźakajcych dyrbjachu 50 ludźi s wosahjenymi stawami do thorownje dowjeść. Stónčnje lud policajski rjecźas pschetorhnu a so na wuhłowe wozy wali. Dźiwja torhanja nasta, pschecźiwo kotrejž bě policija zyle njemózna.

*

Dla njedostatka wuhla je so w Zwikowje wuczba we inżenieurskej a pschemyślowej schuli dyrbjała sastajeċ.

Pola Pirny je so w Copjach ludowa schula symy dla samkła. Direktor skalnopinčneje piwarnje w Pirnje je pschedstejicerjej měšcźanskich sastupjerjow sa městowych nusu cźerpjacych 600 zentnarjow brikettow darił, kotrejž městowa spomeješćiła wupschnosć rosdźeli.

Njedostohanje wuhla je s tym nastało, so je so w Altenburgskich a Stokomorowskich brunizowych jamach dyrbjało dźeło s dźela sastajeċ. Cźežka schkoda, s mjerśnjenjom nastata, je wukopanje poćeżiła. K tomu w jamach pod jenju strach hrohy, so majcźiny, plumpy a wumožadła samjerznu. S dźěłacerjow je nětdże 25 prozentow na khripu sthorjało.

*

S wulkej symu znadź s němskich krajow Bayerska najbóle cźerpi. We Augsburgu a w nekotrych městach pokodnischeje Bayerskeje su so dyrbjałe **schule sawrjeć.** Żelesniška direkzija Regensburgskeho wokrjesa je wosjewiła, so je nusowana, **wobkhad na pódlanskich żelesniskich cźarach sastajiċ.**

Wožebje cźežko je w hornim kraju na wjele městach **njedostahanje wody sačiwa.** Też měšcźanska rada we **Mnichowje** je wobydlerstwo napominała, so by wodu słutnińje wužiwało, dokelž so hewak město porjadnje njemóże dale z wodu sastaraċ. Zyle bjes wody je wot nekotrych dnjow město Schwabmünchen, hdjež je dla słamanja wódneje rohy sastaranja z wodu zyle sastało. Njedostatk wody je wosebje w kraju Chimiskeho jězora k katastrofy dowjedło. Skoro wschě dźěłakuje elektrizitety směrom steja.

Zymske prózdniny we Wrótsławskich šulach.

We Wrótsławju je njedostatk koksa tak wulki, so je je we wschěch městowych schulach s zentralnym tepjenjom — a to je we wjazy dyńli połojzy wschěch schulow — wuczba dyrbjała sastajeċ.

Ničzaza móz symy je wožebje pschi personalu dróhowe żelesniży pokasuje. Tu je na njerjetnych motorskich wosach personal żurowej symje wustajeny. Wš tu thwilu njemóże 220 muži, to je wjazy dyńli 11 prozentow zyłeho jězdneho personala, dla swosabjenych wuschow, nošow a porstkow służbu cźiniċ.

Wutrajna syma je mjes swěrinu schlesyskich Łbosu nimo měry wulku schkodu nacźinika. We wokolnosćach Löwena žamej su 27 smjerznjenych żornow namakali. Najsterje hischće je wjele wjazy w hufcźinje leži. Runje tak wulku nusu drobna swěrina cźerpi. Hłód bažanty do burskich kubkow honi. Na nětrych kubkach su hač dwanaći bažantow pizowali. Na wjesnych dróhach **husto** sojazy a bažanty widźa, kotrež su pizu pytaja.

Wobskórżba pšeciwo Oće Ulitzej.

Wo sajeću nětdyschoho němskeho ludowoho swjatka we Katowizach, sapółkanza Ulitza, so pische, so pjeża Ulitzowe hłowna wina w tym leži, so je pólšćenu stacźanej. Kotrejž je do Němskeje cźeknył, so by so służbu w pólšću wóssku smjeł, wobswědcźenje nabiżał, so je cźeknjenej němšći smjerdźenj a wojeństwu powinowaty, cźehoż dla dyrbi do Němskeje cźeknyċ. Statne rěcźnistwo bě tohodla żadało, so by jemu sapółkanza Ulitza dla pomozu pschi cźeknjenju wot thorhoje wudał, kotruż bě pólšćenu stacźanej wopokasał. Pschiskuschny wubjerk schlesyskeho sejma je pak wobsamknył, jemej poruczeċ, tola żadanje wotpokasaċ, so na to sałożejo, so je diwélne, hač je pišmo woprawdźite. Sejmowy marschall Wolny bě w pokledninu protestu pschecźiwo hobustawej němskeho ludowoho swjatka Dudźej jako swědk wuprajił, so je podpišmo sapółkanza Ulitza na poćeżnym pišmje falschowane.

Kaž so z Barlina powě, je so žona sajateho Ulitza pschecźiwo postupanju statneho rěcźnika pola sekretariata Swjatka Ludow wobcźežowała.

Naprawy pšeciwo Flamam.

Flamjzy nazionalistojo dńeschu njedźelu swojemu **wjeh**nikej Bormsej z wulkej demonstraziju holdowaċ. **Genitli** měšcźanoscta je na to wobkhańśi staw za żobotu a **nje**dźelu na město położił.

Jendźelska runowahu we wólnskich łódźistwach wokrožuje.

Pschedbydża łódźitwoweho wubjerka w amerikanskim reprezentantskim domje Brittou je so se sjawnym wojewjenjom presidentej Coolidgej sa to podjakował, so je twarski program sa powjetschenje wójnskeho łódźitwa podpišał. Pokasuje na to, **so jendźelski twarski program, kotremuż je parlament pschihłosował, žwělowu runowahu wohrožuje.** Britton dale praji, so by wschě podpisane statuty s jeniczkim wunoscźom Sjednoczenych statow, sahady, na Washingtonskej wotbrońanjej konferency pschijate, znate. S tym je amerikanske wójnske łódźitwo daloko sady łódźitwoweje žylnosće 5 : 5 : 3, we Washingtonie wobsamknjeneje, wróćo wostako.

Dźelalabad su wupuscili.

Hórske splahi w ranšchim Afghanistanje, hdjež je so spěšći pschećiwo Amanej Ullahej sapoczał, su so mjes sobu rostorile a krwawnje wojnuje město Dźelalabad do cźista wupuscźiłe. Splahoj Khughiangow a Schinwarow staj prjedawšcheho Kabulskeho gouverneura, širdara Achmeda Alia thana pola Jagdalaka sł spiżcj. Ali Achmed khan bě so w Dźelalabadu jako afghanski kral wuwołacj dał a so je žiwojimi pschiwiskowarjemi z Kabulej hač na 60 kilometrow pschibliżił. We krwawnym krejpschelećeju staj wójsko Alia Achmeda rosleznakoj a jeho lehko wurubiłoj. Wjele pjenjes, hdjež sčełkom a thětra hromada munizije su do rukow hórsteju splakow padłe. Ali Achmed je s pschewodom jemu poddateho splaka Mohmanda do Laghmona cźeknył. Mohmanadow su w bitwie z wulkeho dźěła morili a rospjerschili.

Po tymle dobyću su Khughiangow a Schinwarojo město Dźelalabad nadběhali. Psches podsenitki khěd so do

hucho Dželakabadskeho forta Bobuchu a sbn rostřelichu. Ranonczuje ho do města nawalichu. Tam wojakow Alla Akbareda a wohyderjow zarubawschi město wurubichu a wstrom zapalichu. Dželakabad pjerza jenoż hischcze s wypalenych wospadanjow wobstoji. Wohydlerjo, kotliż su zebi zhotowanje wotkowali, su ho do wschěch stron rospjerschili.

Wotewanje zběžkarjow přećivo wezlikanskemu knjezerstwu.

Sobotnej rjišišče šlěžkarjow je ho poradsiło, ho po krótkim wotewanju do města Colimy, knjezerstwowemu syndika zwerikanskeho zhromadźenskeho stata Michoacana, dobyło. Cyrodu wojakow, kotliż zběžkarjam pucz zalehowachu, po potwodźinskej tšelenju roschnachu. Wokolo „Viva Cristo Rey!“ (njech je žiwy kral Khrystuš) tšelejo po městowych dwórach zechachu. W wešcze ho do wulkeje hrosty dachu, a ludźo do wschěch stron cekachu a hałke hdyż bě wjazy wojakow do města přichichałowało, kotliż s khežow a rózkow dwórow do nawalnikow tšelachu, tuchi někotrych morjwych zawostalo. Wschitcy wostawschi wojacy zběžachu do Manzanillo, Comare sajeli a jako sastajenza sobu wsali.

Khrobleho nadpada dla su ho w mexikanskim knjezerstwje do njemera dali, dokelż ho boja, so je wón znamjo sa to, so budża so zběžkarjo sazo žiwnisko hibacz. Sa zběžkarjemi su ho wojazy a zandarmojo puschczili.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 15. februara 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera pschipołdnju so wuczahowy a shma sasso pschibrachesche. Sněhroitu stolpik wadasche hacz na 22 stopl. wjecz. Dsensa rano wczakowachmy wšeze sasso bliže 30 stopl. symu. Njemało so dźiwachmy, jako rano wokolo 5 hdź. khchiwjazcze symu njebo. A stołpik na thermometru bě na 17 stopl. sasšli a postukowalsche powalnu dale. Wokolo 7 hdź. rano stejeschе na 13 stopl. symu. Wšelcze we wschědnych zhasach je shma taika, so nuwotasch, ale dsensa wjeselskich so, so je snjesilma. Wjetr duje s wjecora, tola bóle hischcze s dołtscheho. Schkleiza je na zjawe so hnuta. Něko, hdyż tute rjadki pisamy, sapoczinje so sasso šmělowacz. Nižiny nad sriedźnoseminskim morjom dale nasche strony pscherzahuja. Bles dwěla smy sasšupili do czasa, so shma wo žiwoje kujeršwo bódzi se pschikhadzazym nalećzom. W połonschcej Serbliżej je tacze sastuiło. Wodobnje je pschi briohach Czornego morja. Se poktupu Krim, hdyż sawczerawschim hischcze shma tichežkasche, zhěli so, so sapocza wczera nasle tacz. We Sebastopole měrjachu wczera na ptónku 10 stopl. cziopioty. Sněh bo schcheze kaz butra na tłónku. W połnocnej Norwegskej, a to maiboże w wolnoty, blizko k lodowemu morjej, maja 8 stopl. cziopioty. Se Selenki (Grönland) skorża, so tam srěha a loda mimaja, tuż se sankami jězdzicz njemóża, tohodla je mikowanje wiasmało. Na Selenzy a na kupje Island kuježi Lezo a pola nas nałhórscha tichežkaiza. W Biaritzach, najwotkrischej kujeli a pschebywanischczu bohatych wo czaż symy, na wjeczornych brjohach atlantiskeho oseana, w Franzowskej, mějachu 8 stopl. symu wczera, w Cherbourgu 9, w Toulonu 11 a we Marsaillu 13, w Dijonu 20 a w Straßburgu 22 stopl. Tola też w Franzowskej bo wczczowjerna nadźijesza. W Baltiskim morju bu na 100 łódzow samjersle. Stajne ruke łódkamaki su jim na pomoz wusle. Němscher bitwinskej łódži „Schleswig-Holstein“ a „Elsaß“ w rauschim morju samjerstnemym łódkam na pomoz wuzdźelschtej. Bjes mala stamej samjerznuschtej a dwrbjeschtej so wrócżej. Łódź „Schleswig-Holstein“ pschi tom do parneje łódże „Thüringen“ krasy. Wobej so czežko wobschkodschtschej. W Krkonoschach (Riesengebirge) wczera surowe šněhowe wjerzele salhadżachu. Na Sněžnej (Schneekoppe), najwyschischeje horje w Krkonoschach, měrjachu jenoż 11 stopl. symu, a we zamom czażu w Shorjelum nimale 20 stopl. We połnoschczej Čechoslowakskej a Mahorskej tež šněhowe wjerzele wschón wobkhad podwjasachu. Spěschniki na puczu do Bratislawy (pschi rěcy Dunaju) wostachu we šněhowych kjepach cżaży. — Wjedrownje maja dalschi hrěch sa mózne, tola měnja, so syma swój surowy ras spuschczi a so hacz na 8—11 stopl. sniži. Jutrje hovoni sthadza slónczko 7,18 hodź. a khowa so 5,12 hodź. Mježacz stajada bop. 9,56 hodź. a thowa so w połnozy 12,19 hodź. — Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer we dnjo —15. Dsensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, thermometer we wjaz —16.

— **Měschczanska wodarcza nam pische:** Po tym so je wo pukitjenju wodowoju rokow na Wjelećzanskej bróhy a Pschischećzanskim puczu rospranjalo, ł kotrejuż posledniesche sastaranje města ł wodu jara wohrożesche, wam sdźelimy, so je so smjerskom pschez wjazy schkodowo na rołach jenża a schkodowanja na wodze nastawaju. Po sdaczu je też na Hrodowskim namětnje wódna rola pukitjena, njeje pak hischcze wěste, na kotrym městnje. Dale je so w nozy na schliwórik na Garbarskej haży pschisamknjenska rola pukknyła. Samjerschnjene wodowody so dale a dale pschisporzeja, też rosmjerschnjene wodomérjaki. Pisches 60 pschisamknjenjow je hižom na dróży samjerschnyło. Wobydlerjo maju mjez trochu sčsekpliwosče, hdyż so njedostatkam njemóże hnydom wotpomhacz. Najprjedy mamy tam sapschitowacz, hdyż so woda shubi, wobsebje pak, hdyż do pingow běži. Tohodla też prošymy, so by so nam we tom hnydom powěło (telefon 3608 abo 3607, je-li trjeba też 2039). Prošymy, so by so wodniso hižom w pinzach sa tym hladało, dokelż je w nozy cżešcho pschevytowacz. — Dale pische nam měschczanska wodarnja: Se samjerschnjenjom wodowoda su někto mnoho pschetrjebarjo wody nuzowani, so na zuboho dla wody wobrocżeli. Prošymy wobydlerjow twarjenjow, kiż maju hischcze sdoło, so jich woda běži, so bychu tamnym pschecżelnosci wopchasali a pschiponminmy, so jedon bow někhdże 10 litrow wody wopschija, a dokelż 1 kubikmeter (1000 litrow) 18 pj. płaczi, twórzenja to sa bow jenoż 0,18 pj.

— **Djelowjemějazy** ł wokrjesa Budyskeho dźelowcho bantia zhromadźichu so sandźenu sriedu popołdnju we Kebeleńu. Sesdko bésche so někhdże 500 dźelowjemějazych. Podobne zhromadźizny wotmeżchu so sriedu po zulej Sakscej, w kotrychž buchu dźelowjemějazy wo nowych naprawach němskoslatneho knjezerstwa k wostrounjenju nuzy dźelowjemějazych powuczeni. Po zhromadźizne czehnjesche někhdże 300 wobdźělnikow zhromadźizny psched hantiske hejtmanstwo a dźelowy hamt, hdyż so deputazije k wyschnoscżownej podachu a jim nuzu a huhjerstwo dźelowjemějazach rosesłajachu. Sdónczenje czehnichu demonstrantojo na Hrowne torhoschczo, hdyż so po króticej rěczi jich nawjedowarja rosesdźechu. Demonstrazija wotmě so bjes wjetschich pschipadow.

— **W jenej wonkownej paduschnej nałeżnosći** je sa kriminalny wotrjad wažne zhonicz, hdże a komu bu snjedanši měrcher. ł jenobarbnych mustrowanych witazowych zkaninow sešchitu, ł zdabatej zdhórku a naschim monogramom „F. E.“ kradnjenu. Wo zdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje, telefon 2802.

— **Sdwobodne mjatałowe ječki (Freibauk) w Budyschinje.** Sobotu 16. februara dop. wot 8 hacz 10 hodź. wotedawa so sdyre bowjase mjaso punt po 40 pj. a dyre dźiwinjase mjaso punt po 50 pj.

S **Delnjeje Hórki.** Lětsa su wjele ludźi na khrjpu sbrikli, a pak, hdyż so niejsu hladali, na sle sczehnki sthorja. W nozy ł schtwórtkej tudomnuy 54lětny wobydlef Rjeskich wumrě. Jeho 23. lětnu dźowku běchu do Budyšteje thorownje bowiesli dokelż bě na zahorjenje płuzow sthorika. Też tuta nimale w samom czażu wumrě.

S **Brěsynki.** Wczera na wieczor pschindże swérzo, każ krěni poż wulke, do dwora naschego měschczanosty. Tam hrabwy na žiwnym zanjorom. Tomu pak ho poradźi czehnucz, ł tym so dale leczesche. Swérzo, widźawschi, so je jo kosa lisła, so shubi. Bjes dwěła je to lischka była. Te hnězdża blisko Czelchowa. Nusa je do wsow honi.

S **Bukez.** Trajneje kruteje symy dla su też wjasnu schulu rjedu hacz do bliżschcheje pónđšele samknucz dwerzelc. Najwjazu dźeczi se ſuſgodnych wšow, do kotrychż je pol tuſiſchtwórcez hodźiny pucza, do schule pschiticz njemóże. Jenoż wjelone dźeczi hischcze do schule thodźachu. Nadźijamy, so je hacz do pónđšele zurrewa symna popuschczicha.

S **Lubija.** Pónđšelu dopołdnja sta so w dźěłarni Jurja Rónsch a zynoja spodźiwnu njesdobzowmu podawk. Ta njeje pomschikkownje ł potwarczenju złuzi. Wo dźěłarcześe khcze kruteje zaczinjeny kofejowy karan ł wobrěwarju bo horzych khachlow stajila, njewobmyšlo, so je w karanu para wuwije. Jako dźiwsche dźěłarczeńa krwoto wocżinjesche, wono ł wulkim wjerschom wotlerja a warjaczo kjez wulze so na dźěłarczeńu a nikotre towarschki, kiż so pschi khachlach wuhrewachu. Starscha dźěłarczeńa so w mjeschczu a na ruzy cżeżko wopari, so dyrbjachu ju do thorownje dowjesez. Tři dalsche wotcżidźechu ł lożżchim, tola bolosthnym wopatrjenjom.

Se **Suborniczi.** W nozy wot wutory na sriedu wokolo 11 hodź., jako najeńt nědźuchcze tonowaje Lužicy Bjedrich Nowak ł hońtwinskeje zhromadźizny do zwjesche nědźe kilometer wot tuhy zdaleneho statoka dźěsche, žeby ł njesbožownym pschipadom kulku stama, so dyrbjesche kóro 9 hodźin w surowej symje wod hołym njebom pschewjedrjować. Hakle rano jeho murjeř Schiwart ł Wutkanczu njedaleko jeho bydlenja zyle wustatcheho a se smjerschnjenym stajwami leżo namaka a jeho hnydom do jeho bydlenja dowjedźe. Wobzarjujuny je so njedźiwajuc cżeżkeho kunjenja hischcze nimale kilometer daloko po brjusche wjesł, so njebu smjerschył. Krwawe zlédy po pucu swědcza wo jeho wojowanju wo žiwjenje a smjerci. Jeho wołanje žadyn cżłowjek njeběsche wusłyschał.

Se **Sarecza.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora zwjeschesche pod zylnym wobdźělenjom hosći a tež wařschow dobrowólnych woborow ł Bóschic, Mirez, Schescheowa, Luha, Ssmochczicz a Zickenza swój sakkowy zwjedżeń. Jako běsche sotnik Wałtt zhromadźenych powitał, zapocza jo dźiwadłowy a konzerty dźeł, kiż jo jara derje poradźi.

S **Bóschic.** S woporom surowcho smjerska buschtej zylnej a wyschej, wjele stow lět starej strowej kruschwinje pschi wrotach hornczejnje Alfreda Barchmanna we Bóschicach. Wobaj schtomaj staj so nadobo ł mózným wjerschom wot korjenjow hacz do wjerschka pukkej. Dokelż staj jara tryskej, je strach, so jeju wětrowny stork powali a staraj schtomaj mataj so někto tohodla wotstronicz. Wonaj njeběschtaj jenoż wuzitnej, ale bóschtaj też ł pychu zoleje wšy. — Też w naschej wokolnizje je pschi wurjadnej symje wjele ptaczkow smjerscho a dźiwja na pschikhadża hacz do wjesnych statokow.

Ze **Sernjan.** Ralbičanska jednota „Sokol“ wubotowa tu póstnisku njedźelu zabawny wjecor. „W Sernjanach je přeco rjenje“, ludźo husto praja, a tohodla drje bě też telko přikhwatała, njehladajo wulkeje zymy. Městna k sedźenju tam wjacy njebě. Starosta Žer powita hosći a schini na to kedźbne, zo drje su póstniczy, zo pak je hra, kotraž ma so předstajić, „Róża Jědlowska“, khutna, hdyż też nic runje struchlobna. Tuta hra so na małych wjesnych jewišćach cesto předstaja, dokelż tu husto historiska nadoba njeja. Też městno hraća (scenerija) dyrbi so přehusto přeměnić. (Wuwiwanje je tohorunja druhdy přespěšne.) Tola hra skutkowaše a hdyž so Serbja też rady žortej směja, tak hosćo tola też khutnosć zrozumichu — dopokaz, zo su so też hrajerjo do swojich rólow zašiwili a tohodla też derjo hrali.

S **Radšli.** Tudomneho mordarja, 17lětneho cżeladnika Waltarja Měricha, žu wutoru wjecżor do Shorjelskeho pschepowiswańskeho jastwa zadźili. Jednanja pschicżiwe njemu po bórzy sapocznu, dokelż je nałeżnosć dospołne wujasnjenja. Jenoż Měrscha hischcze na jeho duchownu strowosć pschepytaja.

S **Klětnemo.** Dla trajneje surowcje symy běschtej wodomnej schuli samknjenej. Wschědne dźeło wjesnjanow

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Novákowoje.

19] (Pokrjačowanje.)

S Librowcho lubla běchu tu wschitzky swobodniży. Jobk a jeho tśi šotry; stary Libra běsche na raischich pobył a někto je sawěsče hižo dawno donu, hojpoša běsche živojim dźiwkam hicz dała, dokelż bě djerža tak jara rjenje, a žana pónđše radscho na Boże pożohnowanje — a dźěsk, tón wošo hižo do Bystreho njedóńdże, khóba za horzeho łeża a w czażu dołhich dujow. Maruschka a Malina běschtej rujne „w kwelbje“ pola Zitkez pobyłej, korjenjow nakupiłej a wuhladowaschcej někto sa bratrom, ł kotrymż dźiwschtej domoj hicz.

Terka, kaž hewak pschezo, njebě pschi nimaj; pschełhożowaschе so ł młodźiczkimi žoduschkulełkami, sa kotrymiż zběhnjesche so se schejćejsotnym cżrjoda Rebiczanskich „Khlapzow“, žmjeješche so, wobrocżeschе khowu, najšterschu so dy na žebje kebżbneho schczinika Pruschkez Tonika, ći ł Jurkez Cyrilom a Nowotnez Hondu holczałam běsche najbliże.

S „hvelbu“ wot Zitkez wustupi někto Albinka Hanusowa; Librez holzy wocżakowachu, so pschida so ł młodźinje na namésče, ale iwona, mikmyrschi po roswjeselenej cżrjodże, pschistupi k nimaj, poda jimaj pravizu (w lěwej ruzy dżerżesche do běleho rubischka zawalene modleńske) a wopraischa so: „Hischcze domoj njepóńdźetej?“

„Cżakamy na Jobka; tón njeje hischcze ł zorkuje wuschoł! Hdże jenoż tak dołho tżi?“

„To nje docżakatej; mam hischcze někhto sa naschego nana wobstaracz — ale — tamle Jobk hižo bje — a to ł wyschokodostojnym knjesom!“

Librez holzy pohladnyschtej w skoku k zyrkwi; tachant, kóžiły starz, cżežeho stupa a hižo trochu zhorbjeny, wobeńdże kunje rózk kostniży, a póbła njeho, wo dobrej diwe zkowje jeho pschewyschnyło, djesche młodźichi Libra, žemnywschi cżopku a nakhileżo so k buchownemu knjesej. Sa nimaj djesche swónk, samóżny šnjuzd wot hatka, a poßuchowaschе wocżuwidno, schto „wjeledostojny“ swojemu pschewodżerjej wukladuje. Knjes so na Libra posmjerwasche, poplazowaschе jeho po łóbeju, hdyż k ramjenju jemu njedobożahasche a tiwaso ł nimale holej hlowu, dorazuje nešchto wospjetowaschе, hdyż šamerźiwschi so k njedalokemu tachantstwu, ł Libru bo rożżohnowa. Tón tohorunja ł hlowu pschikiwowaschе, klonjeschе so, wokolschi knjesej ruku a hischcze khwilku ł wudrowej cżapku w horzicheji psched wótkami tachantstwa posasta, prjedy hacz so ke khóbam wobrocżi.

Trojiza holczałow dźiwasche kedźbliwje na tutón wustup, ale też druhy na torhoschczu běchu so na to dohladali, pschetoż Jobk Libra je žiwojej wyschokej postawu a rjanej hlowu, dotkich hudżerjowych wkusow, wustupanjenjesche so w łóżbej cżrjódże. Mětżigu so wezipnje praschachu, kogo to wjeledostojny knjes tachant tak wustupanjenja. — Jewiczenjo hladachu na njeho na pot ł djełbracżom, na pot se sawiseżu.

„Wyßokodostojny knjes ma waschego bratra khórzo saiscz,“ podótkny Albinka. „A tak, — jako by wot njeho nešchto dżył — dorěczuje jemu — — —“ boda praschejo.

„Jobk poßuzi wjeledostojnemu knjesej dosez cżasto. To drje jemu każa, schto ma wobstaracz, hdyż poda so na Moravsku.“

„Pojędże tam waisch bratr tele dny? Jenoż so by wjedro wuddrżezała!“

„Schto wo to,“ prajesche Malina sarudżena, „na to nětżigu knjeża jara mało dźiwaja! Hdyż ta robota na naß padnje, dyrbiimy po jeczmjeń — a dyrnjeż bychu motyki padale! Wschak to po waschich sanna wěsch — jenoż so pola waschich maże wotrocżka. My njejsmy jenże wotrocżka měli, wschak je naß na dźeło a sa błido tak dołho, nan je na tajfi puez pschestary — tuj pojędże Jobk.“

Malina drje budżesche hischcze dale powołdka, ale tu pschistupi hižo k nim Jobk, poda Albinzy ruku a rjeknu sotram: „Mějtach, so bydżesche dawno hižo domoj.“

„Cżakamy, so pónđšemy ł tobu hromadźe.“

„To bychcże so schwarnu khwilu nacżakali,“ wotpowě młodży Libra. „Pónđšu hischcze k Brtounej, mam sebi tam schórnje njetaczej, — so bych je měł, hdyż ko na puez rodam. Sebjecże so ł Terku, khodźi po torhoschczu.“

„To radscho pónđšemoj tamej,“ wotmolwi Maruschka rasnje. „S Terku nicżo njeje — jako by so sa nas bojowała.“

„A schto wy, Albinka, njeschła bychcże ł holzomaj?“ wopraschа so Libra nežnje sacżerwjenjazeho po holicza.

„Je-li nje docżakatej — mam też schkrjebe wobstaracz, k hnadnemu knjesej dochtorej a też k Brtounejam. Rodź nan ma drěnje w wohomaj — jara je wobuzny, so njemóże to wotbycz. Mytki, so budże jemu nekajke fyzniske manje pontkacz a potom cżopke wobuwcze; — dże měcz fulujane — — pola pitarjow je to widżak a pola duchownego knjeża, ma ża to, so to też móże měcz, hdyż ma na to! Sswakowa je ho mjerzała, so je tajża wóz ża knjejich, ale nasch nan je jej to cżim bóle do hłowy stajił!“

„Luba Albi — to wschak budże namaj pschedełho trocz, pjedy hacz wschitko wobstarasch — to by so nocha mocz wadżiła, hdyż bechmoj tak poidże doschłe.! Radšcho dźi ke Jobkom, wschak so pola Brtounej setkataj.“

„Sa waż, Albinka, docżakam a potom pschidźamoj do trocżatkow, pónđše so namaj rjenje,“ wobkrucżesche Libra a hižo je se zotromaj rosżohnowa a wotcżidże ł Albinki hłubsoko do města. Sa krótku khwilu wotdżeli so wot njeho holża pichi rjanem domczku, wobkrejdej zahrody nalunjenem, hdżej lekař bydleschе, w Bystrem a we wschěch wokolnych wżach na wjele hodźin pucża daloko wutwolany a wobluhjeny, kiż też lekařiwa żiwojim pazientam jara dobre łasche. Libra stupaschе dale w nadwjecżornem šměrku ł rěcy a dźěschе tu pschi rjedże jara niskich thalukpłow, starych, mołowanych żwižłkow a kóstow daloko pschez prédkowne šćeny żahażych.

(Pokrjačowanje sleduje.)

wobstoji sjejeścha jenoż w rostawanju kumpaŏs. Schórzy, kiž běchu w pjech nětkle 2 njedźelomaj pschikrećake, njesju pošlednje dny wjazy widźeli. Běšche 16 hacź 12 schórzow. Nasłerje ha w surowej sjunje sjuerste. Teź druhe płaczli sjuerste na semi leżo namakachu. Wobežbje cerpi žiwina pod krutej sjunu.

S **Woleschnizy** pola Kletneho. Sandźenu sjedu semrěc tu minule 93 lět stara wumérkarka Rosina pond. Bornowa rodź. Njelig. Wona běšche najstarscha wobydlerka naschego wsy. Je wumrěła na klabosć starych lět. Narodźiła ha ha 3. hapreje 1836 w Klétnem. Semrěła běsche wobhlubjena a wažena wosoba a po dalschej wokolinje znata. Njech wotpoczuje w mérje. — Njedawno semrě w naschej wsy polburc Jan Njela w 35. lecże žiwjenja.

S **Lutow.** Pschi nas wječor wokolo 8 hodźin woheń w hrodźi ratarja Pawoła Běłoschca wudyri, kiž hakle nutrny popołdnju dohajschachu. Runjež běšche wohnjowe wobora sa někotre mjeńschiny pschikhwatała, njemóžesche tola hnydom sapschimnyć, dokelž motorska sykawa samna sjeji a dokelž woda pschi 30 kopjeńkach sjymy mjersjesche. Dyrbjachu pschesu horzu wodu na sukawu leć, so by dźěłacy mohła. Teź meior nochzusche dźěłacy, dokelž palidło samjerznyć hrożesche a dyrbjachu jo ſ horcowymi lavami žłdke dźerżeć. Motorika sykawa wosta 17

běsche, hewak mohł so woheń straschnje rozschěrić, dokelž běsche też wjecny wjedowski samjerznyć. Stót běchu wschitkon mohli ſ cząsom wutkowacź. Spalito pak je so tójschto sjona, sykanjowa maschina a elektristi motor. Pschi hajchenju so też někotši wobornizy sranichu. Nataé Schambel padże je so palazeho twarjenja dele. S cżežkim snutskownym sranjenjom dyrbjachu jeho do Lutowsleje thorownje dowjezć. Woheń je najsterje dla wobschkodźenego elektrowodna nastał.

S **Hórki** pola Njekeje. Sšwince symy dla dyrbjesche w tudomnej zyrkwi njedźelsku Boża słužba wupadnyć. Je tohodla mnjne, so so do zyrkwje tepjeństa pschiprawa połoži.

Jena Khočebuska sukelnja so wotpalila.

Sšrjedu wječor něhdże 1/4 7 hodź. wudyri woheń we sukelni Kühna a Mohra. Fabrika ha hacź na murje wotpali. Mni maschiny, ani worowny ſlad njemóžachu wuchowacź. Pschičož woheń namaka w starym twarjenju bohatu zyrobu. Sa pschičinu wudyrjesnja wohnja mału, so je instalatér samjerznjenu tewjesnik pschiprawu sabriłi, kotraž dla wusamknjenja dźěłaczerjow sjesjesche, rozstował a so je pschi tym schkrićzka do wolmy padnyła. Jako schef firmy wokolo 5 hodź. tworniu wupuschczi, njepytny

Jena Khočebuska sukelnja so wotpalila.

Sšrjedu wječor něhdże 1/4 7 hodź. wudyri woheń we sukelni Kühna a Mohra. Fabrika ha hacź na murje wotpali. Mni maschiny, ani worowny ſlad njemóžachu wuchowacź. Pschičož woheń namaka w starym twarjenju bohatu zyrobu. Sa pschičinu wudyrjesnja wohnja mału, so je instalatér samjerznjenu tewjesnik pschiprawu sabriłi, kotraž dla wusamknjenja dźěłaczerjow sjesjesche, rozstował a so je pschi tym schkrićzka do wolmy padnyła. Jako schef firmy wokolo 5 hodź. tworniu wupuschczi, njepytny dźiwadła wjacy, so by so tam něchtó zaliż. W twarniu je

něhdże 30 wošobow dźěłało. Te ha něsko bjez dźěła. Njejeſel firmy mjeni, so ha wukłada schkoda je sawěsczenjom narunna. Fabrikke twarjenje běsche hakle njedawno místo Khočebus kupiło.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Drježdźan.** (Nuježny nadpad na pósełnika.) Sšrjedu popołdnju 1/2 8 hodź. ha so w domje na Prajſej dróży 21 na pałdanskeho pósełnika firmy Antona Reichi, Slelzera, rubježny nadpad. Hischče njesnaty młody cżłowjek nadpadże něhdże 60kilowneho pósełnika a sranji jeho se wutrełkom do głowy. Na to rowhrabny jemu akkoran toschu ſ 15 000 hrimnami. Jako běsche njenjesł ſ tosche hunczaſak, położi ju pała cżekłostranjeneho pósełnika dele a cżekny njespóznaty. Sranjeneho dowjesesche ſ khorowinym wosom wohnjowneje wobory do jeho bydlenja na Schillingſej dróży 4.

* S **Mischnja.** (Nesy ſujerſnyłej.) Młodej holzy, kotraž ſ motorſtim kolom do Mischnja pschijędźe, ſujerſnyſchcej nesy. Jako ha njewobkładniwa pschebitiko ke khachlam ſturpł, ji nesy tak ſtrachnje sacżekowjesche, so dyrbjachu holzu do thorownje dowjesesć.

Kavalér a knieni.

Moja prěnja lubosć rěkasche Hanża. Bě to, jako 19 lět liczach. Ale potom mějach do mieje prěnjeje lubosće nezpřećiſchu lubosć, kiž Hilża rěkasche. A tehdy běch dozyła hakle 12 lět ſtary. Schtož Hilżu nafatpowasche, bliżesche so ſwojim lětam 13. Wona a bě hižo mała knieni. Bě hotowa wěz, so ſi ludźo hižo hdyž a hdyž „My“ prajachu, a to ſkrući winowatosć, ko psched njej jako dorosseny, rosumny a jako muż sadźerżesć. W Hilżynej pschitomnosći prózowach so nimo měry wo runje naſpomnjene pozjimki. Potwóżich kózde ſunjesce, ſi mohło so jako dźesące sadźerżenje wobhladowacź. Dowolich ſebi, nahladny wo mandſelſtwje, politiku a kulturze mécź. Psched Hilżku njesnajach hólczegow ſ naſcheje khěże, ſ kotrymiż w jeje njepschitomnosći tak ſmělsche wězy, kaj wojakow a rubježnikow, hrajach. Dach Hilżku ſtajnje jako prěnju do ſilmy ſajnpicź a rjekny pschi tom „Proſchu jara!“ Dźw, kak ſalezesche mi tola na tom, so by mje Hilża měła ſaſcź a ſo by wěz ſa khainu wobhladowała!

Ale tu njech ſebi cżłowjek něſko ſeſchłowaje pschedſtaja: Jeneho dnja hraju ſe ſwojimi towaſchemi na ſjawnym nameſtnje njewinowatoſe, dźesące hry, wo kotrychż Hilżka niczo wědźeć njeſmědźesche. Hdyž take hrajeny, pschecżesnje wotdźeł druhich hólczatow a chze tehorunja na naſchim nameſtnje hrać. Nětko naſtanje wjeſo wulke wadźenje wo wobhadźenſke prawo pěſkowoje hromady. Swada nahywa na wótrosći. Stónczenje pschichłba jako ſwjednik ſwojeho wotdźelenja ſ wjednikom druheho wotdźelenja do pschimaczy. Po ſtarym prawje dyrbjeli ſo nětko naiwjedniſi ſtrowcy w hrě na prawo mérić. Hólzy ſejuwpachu ſo wokoło [illegible] bljeſtjau najwjednikow ſeſchowali.

Wojowanje je ſapocżina. Po krótkim nadběhu padnu k ſemi. Mój pschecżiwnik cżiſnje ſo na mnje. Próſyju ho, ſe ſwojeho połoženja ſwuſwobodźicź. To pak nochze ho mi tak prawje poradźicź, a ſa ſkólti cżaſ je ſituazija ſnajmjeńſcha taſka, ſo moja hłowa mjes nohomaj mojeho pschecżiwnika taſka, ſo moja hłowa mjes nohomaj mojeho pschecżiwnika tęži, wón pak radoſcź dobywa w formje puſkow waptawa, ſ kotrymż mój ſadni dźeſ wopinyſi. Hólczata zuſeje a ſamnjeje ſwólby ha naju wobſtupiłi a maju ſwoje wjeſele nad podawkom, kiž je podujſył wſchu towaſchſku pschijaſniſchnoſć. Po khwili je mój pschecżiwnik pſcheměnił waſchnje wojowanja a njebije nje wjac ſaj dźiwi njedoh, ale je ſebi pschijſwojił pschi tom wěſty rhythmus. Jenemu ſ hólczatow pschihłba na mydłe, po takeje liczież, ſi — jedyn, dwaj, ſi . . . Je to ſatraſchne, wjerjate, njeſhódne połoženje, w kotrymż ſi. K temu pschidruża ho bołoſce, ſeſchmł ſakoſtnych puſkow. Sšwiły ſtupaju mi do wocżow.

Tu poda ho něſchto ſadławe. Wuhladam nadobo, we něhdże ſto metrjeſ ſdalenoſći, Hilżku. Wona kroczi po puczu na mějſne, hłoſcź mi kaſa. Wona ſe najwjetſchim ſadwólkowanju próżuju ho towaſcheſtwje. To ho mi wſło njeporadźi. Woſtanje pſchi tom, ſo noſy mojeho dracża mjes ſwojom taſ khěżeze ozerżeć. Hilżka ſlicż ha wotpamatita. Knježna hižo, hotowa kujeni. Njeſwuhmjenne ho ſtanje. Hilżka ho mje bohlada, abo ſe je mojeje hłowy, kiž je ſej pschiwobroczenja. A jako hólczata runje ſaſo ſwoje: jedyn, dwaj, ſi — jedyn, dwaj ſi ſkórcżcża a k temu trěbne puſki na nuje padaju, ſeſkamoj ho ſ naju wócżkomaj. Hilżka, je pschekłapjena, nimo měry pschekłapjena. Wona njeſmě tak prawje, ſchto ma njſcho to rěkacź, a potom roſſudźi ho nimo burzy ſ ſłabemu, ſyle ſłabemu pokiwnjenju ſ hłowu. Snapſchecżiwniſchi poſirow wunuſuje ſwojemu wupłakanemu wobliczu poſmějwk. Poſtrowitaj ho kavalér a knieni . . . .

Wječor mějach potom wotpohlad ſebi ſiwjenje wjacź a hdy by to, ſchtož dźensa ſ poſmědźwanjom wopiſaju, tehdy do nowiny pschiſłoſo, potom ſnadź njeběch pschi ſamnym wotpohladże wostało. Pschecżoż ſ nahladami dwanacżeſětnych wo cżeſći njeſmě ho ſortowacź.

Hospodarſki rozhlad.

pjatk 15. maicho rožta 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk złotych	47,325
1 jendźelski punt .	20,44	100 čěſkoſł. krónow	12,468
100 ſwajc. frankow .	80,97	100 franc. frankow .	16,435

Barlinſka burſa ſapiſa wječera ſnadny wobrot, efektu na ſwjotich kurſach wobſtajowachu. Wiſi ſ dalſymi a renſowymi liſtinami běchu mérne, kurſy dotalne.

Na produktowych wikach njeſjesche ho žanecho pschemjenjenja płacżiſnow w hotowym ſtonu. Jenoż podſtatſke termije w pschenicy pschinjeſechu ſmadne powyſchenje. — Wječera płacżeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pschenicy 10,95—11,25 hr., rožli 10,35 hacź 10,50 hr., jeczmjenja nałtinjcho 10,90 hr. hacź 11,50 hr., nałymſkeho 9,60—10,10 hrimnow, wowſa 10—10,30 hr.

w termiſowym wikowanju:

ſa měrz: pschenicy 11,51½—11,55 hr., a rožli 11,25—11,22½ hr.

ſa meju: pschenicy 12,05—12,02½ hr. a rožli 11,17½ hr., wowſa 11,62½ hr.,

ſa juliſ: pschenicy 12,43¾ hr., rožli pak 11,71¼ hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pschenicy 10,30 hacź 10,60 hr., rožli pak 10,10—10,30 hr., jeczmjenja nałtinjcho 11—11,50 hr., wowſa 10,20—10,40 hr.

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pschenicy 10,50—10,70 hr., rožli 10,40 hr. hacź 10,50 hr., wowſa 10,40—10,60 hr., jeczmjenja nałtinjcho 11—11,50 hr., proſtata 16—28 hrimnow.

Na ſtótne wiki wječera ſchtwórtk w Khočebuſu běchu pſchiwjeſli 14 proſtatow a 4 bźhaki. Wone płacżachu

proſtata:

małe	—18 hr.
ſrjenje	—22 hr.
wulke	—26 hr.

běhaki:

Stótne wiki ſchtwórtk w Barlinje
(Magerviehhof-Friedrichshöhe).

Pschihnachi běchu 404 howjadow, mjes nimi 397 dejnych krunow a wuſchokoſunczelnych jałowjow, 115 cżelatow. Mjene płacżachu:

Młode dźěti a wuſchokoſunczelne krunowe	380—550 hr.
Wyſchokoſunczelne jałowje	250—460 hr.

Na ſwinjaze wiki

tam běchu pſchiwjeſli 84 bźhakow a 60 proſtatow. Te płacżachu

běhaki:

wulke	66—76 hr.
ſrjenje	57—66 hr.
małe	38—57 hr.

proſata:

wulke	28—38 hr.
ſrjenje	20—28 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Krěſi 1,20 hr., kotrabi 15 pf., ſtydrožty kał 60—100 pf., jeżdża koboda 80 pf., morchej 20 pf., zybła 20 pf. a jabłuka 20—60 pf., bźły kał 18 pf., ſelemy 40 pf., cżerwjeny 20 pf., rožicżkowy 65—70 pf.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 18—20 pf., ſwaroh 25 pf., łany wolij 1,60 hr., kulerźpa 15 pf., rjetkej 20 pf. a morchej 20 pf., měd 1,40—1,60 hr., zybła 20—25 pf., bźemy 5 pf., ſelerij 30 pf., jabłuka 18—25 pf., bźły kał 15—18 pf., cżerwjenu 18—20 pf., ſelemy 40 pf., włóſki kał 20 pf., karoty 30 pf.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Halſchtrowje.

Pschenża 10,40—10,60 hr., rožka 10,10—10,40 hr., nałtni jeczmjeń 11,75 hr., wowſa 10,20—10,50 hr., jeja 18—20 pf., butra 1,15 hr., proſtata 20—28 hr., bźhaki 50—60 hr., zybła 20 pf., holbje 1 hr.

Wiki w Khočebuſu.

Howjaſe mjaſo 1—1,30 hr., cżelacze 1—1,20 hr. a ſkopjaze 1,20—1,40 hr., ſwinjaze 1.10—1,40 hr., jeja 22 pf., butra 1,90 hr., twaroh 30 pf., łany wolij 1,40 hr., linu 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſchczuki 1,50 hr. a holbje 0,80—1,25 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3 hr. hacź 4 hr., huſy 1,40 hr., ſtornik 0,70 hacź 2,50 hr., karnille ſchtuka 2—2,50 hr., cżelaczeny kał 20 pf., bźły kał 20 pf., zybła 20 pf., jabłuka 40—50 pf., włóſke worſchki 70—90 pf., kaczki 1,40—1,60 hr., bażanty 4,50—5,60 hr.

Pschihlasjenja:

Pišarja, Christoph a Unmack w Njeſej.
Holzu do domu, Neuſchulzowa w Lubiju, Shorjelſka haſa cżiſło 4.
Holzu, Reichowa w Lubiju.
Holzu, dr. Körner w Mužakowje.
Krawiſchu, Lehmann w Mužakowje, Schmeczowa ſt. 98.
Wuczobnika ſchewſkeho, Neu we Walowach pola Lubija.

Na pschedań:

Krowa wyſokoſunczelna, w Jatſchoju 17.
Proſtata, w Khwaczjanach 4 a w Khelnje 36.
Běhaſaj, Nowak w Rajnu, Jokorowa haſa 39 p. Hródka.
Gramofonaj, Schulz w Hródku, Lutyna haſa 8.
Wol do cżahanja, 10 zent., we Worklezach 54.

Šrawe deweče.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 9./11 hodź.: Wiki ſu mało wutwórile, ale płacżiſny ſtrujcene.

Dop. 3/12 hodź.: Każ pſched hodźinu. Płacżiſny hacź do 5 pf. powyſchene.

Płacżiſny na Barlinſkich produktowych wikach.
Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacżiſny po złotej hrivnje.

	14. 9.	13. 2		14. 2.	13. 2.
cżerwjeny rožka	219-224	219-222	bunv woka	21-23,60	21-23.60
nal. jeczmjeń	207-210	207-210	mórske łupiny	26-28.00	26-28.00
naz. jeczmjeń	218-230	218-230	žołte łupiny	15-16,50	15-16,50
wows	192-202	192-202	zorgdella	19-20	19-20
kukurica	200-206	200-206	raps. wosuſk	—	—
pšeńć muka	238-239	238-239	lanv wosuſk	20-23,60	20-20,60
rožna muka	26-30.00	26-28.75	nocn. melasa	23-25,40	25-25.40
pš. wotruby	27-29.75	27-29.40	bźrnj. kruſki	—	—
rožne „	15,50	15.50	syno, 50 kg	19-19,40	18-19,00
łano ſymjo	14,75	14.75	rožna ſloma	4,00-4,20	4,00-4,20
hróch	—	—	pšeńć. „	1,15-1,30	1,15-1,30
raps	40-46,00	40-46,00	wowſna „	1,05-1,25	1,05-1,25
pjeluſki	—	—	jeczna „	1,30-1,45	1,30-1,45
	22-24,00	22-24,00		1,15-1,35	1,15-1,35

Wične płacżiſny ſtwórtk	w Kamjenzu	w Lubiju
14. II. Wšo po złotej hrivnje	za 1 centu	za 1 centn.
Pšeńca	10,50—10,70	10,30—10,60
Rožka	10,40	10,10—10,30
Jeczmjeń (nałšt.)	11,00—11,50	11,00—11,70
Wows	10,40—10,60	10,20—10,40
Syno	7,00—7,25	6,25—7,00
Sloma z maš. mlóć. . . .	3,00—3,25	2.50—3,00
Sloma k zaſlanju	2,00—2,25	—
Sloma z ruku młócena . .	3,30—3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja . . .	—	—
„ hač na żeleznicu . .	—	—
Butra	2,00	1,15—1,20
Jeja	0,18	0,18—0,20
Pšeńčne wotruby	—	8.00—8,20
Rżane wotruby	—	8,00—8,20
Pšeńčna muka	—	16,00—16,50
Rżana muka	—	15,75—16.25
Prosata, wulke	—	—
„ „ ſrjenje	16—28	—
„ małe	—	—

Płacżiſny rěznego ſkota na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.
14 februara.
25 wol., 13 byk., 13 jałoje. a kruw., 722 ćelat., 28 wowc., 494 ſwini.
Płacżiſny za
ćelata: 1. 72—77, 2. 64—70, 3. 55—68;
ſwinje: (pkez 300 pf.) 76—78. 2. (240—300) 74—76, 3. (200—240) 72—74, 4. (160—200) 71—73.

Sokołstwo, sport a hry.

Létarſtwo.

Dotalny žonjacy rekord w trajanym leczenju je zbity. Zbiła je jón amerikanska létarka Miss Troutec w Los Angelosu. Wona po 17 hodźin a 12 mjeſinow trajacym leczenju z létadłom hladcy pristaji. Miss Troutec je ze swojim leczenjom wšitke žonjace rekordy zbiła.

Přilopk.

* **Njesbožowna lubosć.** Dźowka jeneho Minchowſkeho profesora wſa ſebi po maſkowych rejach w Essſingenje žiwjenje. Wona poda ſo w nozy na hórku, wſa tam ke ſebi ſtrěbk, kiž ſ ſparej dopomha, a da ſo w ſněhu ſmjerſnyć.

*** Sudnistwo w Budyšinje ſo wotpaliło.** Wutoru wotpali ſo w Budyšinje w połnohnej Stalliſej juſtizny palast ſe wſchěmi archiwami. Popołdnju wudyri wohenj w jenej ſtronje hamtſkeho ſudnistwa, dokelž běchu w khachlach pſchejara tepili. Stomjenja wupſchestrěchu ſo ruczje na dalſche ſtronje. Ssilny wětr roſſchěrjenje wohnja dale ſpěchowaſche, ſo ſo krótki czaſ zyke ſudnistwo w płomjenjach ſtejeſche a ſo wotpali.

*** Najſtarſchi jendželſki admiral wumrěł.** Sir Edmund Robert Freemantle, kiž běſche najſtarſchi jendželſki admiral, je w 93. lěte žiwjenja w Londonje wumrěł.

*** Hłódne wjelki.** Blizko Miſkolca we Wuherſkej nadpadnychu wukłódnjene wjelki wóſ. w kotrymž pjecź wikowarjow ſedješe. Wikowarjo mózachu ſo jich jenoż z tym wobroćź, ſo jeneho konja wupſchahnychu a wjelkam woprowachu.

*** Automobilowa twornja ſo wotpaliła.** We Warſchawje wotpali ſo wulka Stebyńez automobilowa twornja. Wſchi wobnjin roſnuchmy benzin, nětoſſi wobnjowi wobkrućichu buchu wſchi tym franjeni. Haſchenje běſche jara wobczeſne a ſkoro njemóžne, dokelž żurowje njeſtejeſche. We twórni ſwali ſo 35 automobilow. Naſtata ſchkoda je khětro wulka.

Kóžde lěto 50 000 ſamomordarſtwow w Europie.

W Europie žehli kóžde lěto 50 000 człowjekow žiwjenje wotſmje. Přenjej měſtnje w tutej ſrudnej ſtatiſtiku wobſtadnjitej Wuherſka a Czeſkoſłowakiſka ſe 26 ſamomordarſtwami w lěcze na 100 000 wobydlerjow. Potom pak pſchińde Hudom Němſka, kotraž ma pſchi 23 ſamomordarſtwach na 100 000 wobydlerjow najwjetſchu abkludnu liczbu (13 000). To rěka, ſo žehli w Němſkej kóždy dźeń 40 człowjekow žiwjenje wotſmje. Sa Němſkej pſchińdu Auſtriika ſ 22, Franzowſka ſe 17, Schwjedika. Danſka a Eſtowſka ſe 14, Finſka a Hendželska ſ 10, Italika ſ 8, Hollandika ſe 6, Norwegika ſ 5, Schwaniſka ſe 4 a Grichika ſ 2 ſamomordarſtwomaj na 100 000 wobydlerjow. Na czole wſchěch europiſch měſtow ſteji Barlin ſe 54,4 ſamomordarſtwami na 100 000 wobydlerjow; potajkim žehli tam kóžde lěto 1816 ludźi žiwjenje wotſmje, to je kóždy dźeń 5 hač 6 wokſahow. Najwjazy ſamomordarſtwow ſtanje ſo w meji a ſeptembru.

Wulki wohenj w jenym hoſćencu w Karlowych Warach (Karlsbad).

Tſi pokhody Sſavoyſkeho hotela ſo wotpaliłe.

Sſtrjedu rano w 5 hodź. direktor Janſen Sſavoyſkeho hotela, kiž je w ſwnje ſamknjeny, dla nětajkeho ropota wotuczi. Mjenjo, ſo ſu paduſchi do twarjenja falelli, pſchenđe direktor hoſćenz, ſo by ſwěcził, I wotkel ropot pſchińdże. njenamaka pak niczo podhladneho. Hakle jako wokoło 6 hodź. ſoſo twarjenje pſcheńdże, pytny w ſadnim twarjenju, ſo tam po wohnju ſmjerdjeſche a wokoło ½7 hodź. ſwěczicchu, ſo běſche w dwuhim pokhodże ſ pſchetorhnjenjom milinu wohenj naſtał. Wohenj ſo jara ſpěchnje po dwuhim, ſtyeczim a ſchtwórtym pokhodże wupſchestrě. Tute pokhody ſo w ſadnim twarjenju dożiſta wotpalichu. Hakle pſchipołdnju wokoło 12 hodź. ſamochu nad wohnjom dobyć. Haſchenje ſtyłnu ſmjerk jara haćeſche. Schkoda wuczinja nětdże pot miliſjona krónow a dże ſo ſe ſadwěſczenjom naruna. Zhły hotel ſu hakle loni ſ nowymi meblemi wuhaſowali.

August Borms, wjednik Flamow w Belgiskej. Na němſke pohnuwanje započa hibanje Flamow tak dołho hač Němcy w Belgiskej knježachu. Hdyž ſo Belgiscy wróćichu, jeho k ſmjerći zasudźichu, ale ke khłostarnje puščichu.

Żelezniske njezdože w Awstriskej.

S Wina ſo powź: Oſtendelſki ſpěſchnik D. 55, kiž 9.50 hodź. ſ Winſkeho Nadwjeczorneho dwórniſchcza wotkhadża, je pola dwórniſchcza w Tullnerbachu-Preßbaczunje 10.10 hodź. na Arlbergſki expreſny czaſ E 129, kiž pſched nim jědżeſche, ſ hiſchcze njeſmateje pſchiczinu ſajeł. Se ſkaženjom ſo někotre woſy expreſneho czaſa wobſchkodźichu. Po detalnej powěſczi bu 1 pućowaŵu czeſko franjeny, 20 pak ſ lohka. Pomognuy czaſ ſ lekarjemi a pomognym materialom je 10,30 hodź. ſ Hütteldorfa k měſtnu njeſoża wotſtał. Pokhodi dwěma ſo na jenych kolijach pſchehwjeſcz.

Wobkhodne njezdože.

Na żelezniſkim pſchekhodże wjeſnego puczа ſ Krumbla do Hoffelburgſkeho mlyna w Holſteiniſkej ſkrabny czah automobil ſtótneho lekarja ſ Nowego Měſta a wjeczeſche ſo nětdże 200 metrow ſzobu. Lekař bu ſ woſa wjerhnjeny a woteńdże ſe ſtamanej ſelwej nohu, a nětkotrymi wobdeženi, 20 letny ſchofer pak bu morjeny.

Na nowike z cyłeho ſwěta.

— **Sſtrowa powſeź wo wjedrje ſo jutſiſchu hodźinu.** Sſtrowanje pſchestanje, fyma traje dale po zyłej Europie.

W Kaſſelu ſu pjećźetne dnjeżo jeneje dźeńjenjeſtejaceje żiwjeńſkeje, kotraž bě w drjewjanej barazy ſaměſczena, we kotrejſmjerſnjene namakali. — W Duisburgu (Porheinſkej) ſu nětdże 50letneho muża ſmjerſnjeneho nadeſchli, kotrehož poliżija jako wójnſkeho khlepeho ſpóſnała. Jeho wodżaja poſ czěſto ſtražowaſche a hrożeſche kóżdeho nadpadnyć, kotrehož dżiwſche ſo czěſtu pſchibližiez. Hakle hdyż běchu ſo jeſchcze pomoz pótżali, ſo poradźi, pha, kotrejż ſtronu kotrejſej ſwěrnoſcź hacź do ſmjerce dżerżeſche, wottſtroniła. Hakle hotowy mużachu czěſto do czěſkownje dowieſcź.

*

We kwartirnjeſzi Emrichowa w Bolharſkej je czěſko wjelkow popa Kulewa, hdyż ſo na wjeczornych ſumerkach ſe ſapſchahom domoj wróczeſche, nadpadła. Kulew ſ wołoſczi, ſo by ho ſe ſwojej ſtelbu mohł do wjelkow lepje mjerić. Pſchi prěnim wutſelu ſo konjej ſtótſchiſchchaj a ſ wozu czekuyſchtaj, na kotrymž popowy pjećźelěny żuu ſedżeſche. Sawoſtajeneho popa wjelki wobhanjachu a jeho wozu torhachu, hdyż bě ſwoje patrony wutſelał. Hdyż ſo tu dźinu ratarjo na pomoz pſchikhwatachu, tſi naſtelene wjelki, někotre koſcze a roſtorhanu draſtu nieſbožanſkeho makachu.

*

Mexikanſke knjeżeſtwo je pjećź pſchiſtuſchnikow Trockowoje ſtrużby, kotrejż je preſidenta Obregona ſaſtrělił, mjenimi jeho wudoma a jeho ſtarſcheju, ſ Mexika wupraſkało.

*

Na Krymu, na połkupje w Czornym morju, je ſo w krutej ſmje nadobo ſcjopiło. Dokelž ſuch ruczje tale, ſo powodżenjow boja.

*

Wubjerk ſa pſchiſeżanje do Sſjednoczenych ſtatow ſeſtuſneje Ameriki je liczbu wokoſkow, kotrež ſmědża wot 1. julija 1929 ſ Němſkeje do Sſjednoczenych ſtatow pſchiſeżaſ, ſ 51,227 na 24 908 letnje ſnižił, jendželſki pokaz pak wo 65 894 wokſahow powiſoſchił.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerſ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hoſpodarſtwo dźe: Arnoſt Bart w Běłanym. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Zbytkna-uźelba
Strykowan: ſacow a pulowrow
za dźěći
Elisabeth Lehmann
na Zwonk. Lawſkej hasy 12

Wysokosućelna
kruwa
je na předań w Połpicy čo. 8

Hygieniske wěcy
za żony a za mužow
żiwotowe wobwjazki a tajke pře wuſtupowanje, bjedr. formarje, ſtaſički, podłożki, pjelnehowe kholowčki
Waſchkowa
w Budyſ. pſchi ſtarſkich wrotach 9

Młoda dójna
kruwa
je na předań
w Sernjanach čo. 3
Serb k Serbej!

Po jara tunich płaćiznach!

w njeſmérnje wulkim wubjerku poručam:

Wobleki za mużow, pacholow, hólcow a dźěći, najl. Manchestrske a wołmjokordowe ſportſke wobleki, dobre krute kholowy z kożaneho płata, najl. krute Manchestrske kholowy, tkanjnowe a Breeches-kholowy, dźełańſke kholowy za pacholow a hólcow, lacy, módre köperowe jaki, kalmukowe jaki, ſenotliwe tkanjnowe jaki, wołmiane, płſane a mużaee lacy, dobre, woſebje ćopte podſite njepřemokawe kabaty, dobre zymſke jupy, gumijowe mantle, zymſke mantle, kosmičkate mantle atd. atd.

Jara wulki wubjerk konfirmandſkich wobleków po jara tunich płaćiznach!

Woldemar Menger w Budyšinje

na Serbſkich hrjedjach čo. 6 **znapreča rjemieſniſkeje ſule**

Staroznaty cyle ſprawny woſebity drastowy wobkhod. Njetrjebam **żane** dwaj hač do dźeſaċ tyſac hriwnow wotnajeńſkeho pjenjeza za klamy płaćić, kaž wſelake wulke wobkhody a doſtanjeće pola mje tu ſamſnu dobru tworu, jenoż z tym rozdźělom, zo móżu wſitko

wo wjele tuńſo předawać!

Gegen Haarausfall
u. das **Brüchig**werden des Haares gebrauchen Sie **Javol**, das Kräuterhaarwaſſer. Javol ſchafft geſundes, volles, ſeidig-glänzendes Haar. —
Javol mit u. o. Fen: RM 1.20, 2.—, 3.—, Javol-Gold 1.—, 2.40, 4.75, Javol-Gold-Kopfwaſchpulver RM 0.25, Javol-Flocken zur Trockenkopfwäſche und Haarerfriſche 20 Pf. In Fachgeſchäften erhältlich. Exterikur A. G.

Někotre lehnidła
proſatow
ſu na předań
w Sokowje co. 17

Wſe druhe
knojidła
ma ſtajnje na ſkładzie
Žitny dom w Kamjencu
wotdźelk w Pančicach

Herbſka gryſchta w Zahorjach
Sobotu 16. februara a dalše dny k Zahorjanſkim póſtnjeſam wulki
kózłopiwowy ſwjedźeń
Najl. kołbaſki — Pječena kołbaſa z kiſalym kałom a z kulkami Pampuchi. Pſchećelſke přeproſowanje Rohuwěr Tempel a mandž.

Hänſelec hoſćenc w Hornjej Hórcy
Sobotu 16. febr. a dalše dny ſo
kózłopiwo toči
Njedźelu: pyſny bal!
Přećelnje přeproſowanjetej **Max Nowak** a mandž.

Připrawjenja radła
najſprawniſo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma
Guſtav Krawc w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13

Přesadżowanje drjewa.

Sobotu 16. februara 1929 wot 16 hodź. budźa ſo w „Hubniskej korěmje“ w Lejnje pod wumjenjenjom na přesadżowanje předawać: **10 šmrěk. twjerd. żerdźow** 8/9 cm delka ſyjne, **325 šmrěk. żerdźow** 7/9 cm delka ſyjne, **7 rm 2 m** delk. **wužitkn. kuluchow** za potowo ſtołpeńki, ſkowrónk, 45 rm **palnych šćěpow**, kłmapachow, a hałozow, **145 rm.** palnicje **walčiny.** Nastajene we wotdźěl. 28 a 33 na Lejnjanſkim rewěrje

Hajniſki hamt měſta Lubija.

Kowarńja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčerſke hasy 10
jězdne kola, ſłjac. maſiny, žimace maſiny, **gramofony** a płatanki
Wěcy wuſtoj. wuporjedźerja
— Wulke a małe awtowe droſki. — Wulki omnibus za křćinu, kwasy a wulety towaſtwow. :: Telefon 3001

Stupnje, kufry, żonjace toſe, mošnički, ſtrykowane lacy, ſpódnje kholowy, rukajcy, żonjace ſlypfry a ſpódnje ſuknje poručuje tuńo
Pawoł Schreiter w Bukecach
ſedłarſki mišter.

Příloha k čisłu 39 **SERBSKE NOWNY** Pjatk, 15. februara 1929

Filon a Marnalo.

Moskowske sjebjeroćeńsiwo prosčerjow.

Moskwa a Pětrohród stej hromadźišćesći ludźi, hdyž je so prošerstwo k wuhoło wustoinemu powołanju wutworiło. Kóždemu, kiž tuto město nad Kremlom wopyta, dyrbi wulka cirkwja prošerskich wobzołow nadpadnyć, kiž na najwjeselakorišche waschnje wuswinjuja a ſ wulkej lešeju dźěłaja, so buchu scherpatku dostali. S tutym ludźikom saběra so Moskowska wječorna nowina „Wetšernjaja Mostwa" w ſajmawym naſtawku, w kotrymž pśihiwuječenja a žiwjenje prošerjow wopisuje.

Wšědne dźěło prošerja zapowźina so ſe ſajtnym ranjom a słónćom so nawječor. Tak rucze hač prěnje naźrósne železnišny wujedu, pśihiwleku so se wšěch móžnych kupcišow spodźiwne ſworjenja, wšchike w „dźěłańskej drasje", a tak ſwoblekane, kaž je jim to pśichodźiwane, dokelž wšchelakim wotrjadam pśihłušcheju. Wubladarjo cźołwjekow w najſpodźiwnišchich trundlach a woblekach, tak so maſch ſwopśedka ſacźišćej, so ſu so nětkajke maſterady ſabludźił. Wulku wjeſelišnu tworja wšo prašchiwi, woprawdźiśi a wopacźni, potom je wotrjad ſtarych ſonowjara ſylnje wobžadźeny kaž też tannych ſónſtich ſ cźišćencami. Wšchitsy ſu nimo měry mašani a wjeſeli dźěł je ſebi mjeſwoczo namašał ſ tukom, ſo ſkutkuje wottraſchejo a ſo maſch najwjeſelši ſajtn, tajſich naſpśełniſcheho wotbwcź, to rěka, ſo jim tak rucze hač móžno požadanu ſcherpatku poſpješi. Po tym hač ſu prošerjo je ſwojich helow a ſwowankow wulěśli, roſcheŕja ſo po zylum měrje. A lubi hodźinu poſdźišcho ſłyſchiſch na wšěch rógłach a we wšěch końcach žałoſć prošchazych. Wulka ličba ſ nich ma ſwoje měſtno pśi ſaſtanišchezach nadrośnych železnizow, pśi ſakbodach ſ kulkim wobkłodam a ſtatnym wuſtawam, na witach, we wulkhodźowanišchezach abo pśiched zurkwjemi. Pśichego a pśichego ſaſo proſcha ſ płakazym łhołom: „Dajśe nam, ſchtož nóježe parowacź. . . . Njech je teź jenoź ſwjeka, ſo buchmy ſebi mośli kupicź ſhromicźku khlěba." Tuźi prošerjo rěkaja w Moſtwje Marafons. Druſy prošerjo pśiheſeźhuja ludźi na bróhach a njedaja jim pokoja, dokiž njeſu něſchto dostali. Tajtim rěkaju Bjegumy (běgarjo). Potom ſaſo ſu tajſy, kotrychž wobeſitoſć w tom wobſteji, ſo lud biches ſwoje ſwowkowne ſnjeheźa. Tuźej druźinje prošerjam rěkaju Filons. Woni ſtoja teź w najwjeſelſchej ſymje połnoch na bróhach. Teźa njedy je ſnjeſiſ hóſe wulki ſtoh ſena ſ wołmi abo kobjemi na ſnjeſeſtych kamjenjach a klepotaja ſe ſubami. So buchu ſunu łožo ſnjeſli, namašaja ſebi nabe bźěle cźeła ſ wjele tukom. Hišcheże njeſlicźomne wobkeſitoſće móžemy wobkedźiwowacź, ale kóždy prošcheŕ ma ſwoje wobkeſite měſtno, kiž bjeſ dowolnoſće ſwojeje organiſazije njeźmjé ſ druhim ſamjenicź.

Wječor wrócźa ſo wſchitsy domoj. Wopuſchćiwſchi jewiſchcźo, na kotrymž ſu wodnjo ſ najwſchelakorišchimi śrědkami „dźěłali", wrócźa ſo domoj, ſo buchu ſo k woprawdźitym cźłowjekam ſcźinili, kiž nuſu a bubjeſtwo, ale teź wjeſele ſnaja. Tajſy wośtanu hač naſajtra rano. Jich ſtbow je ſwjeſtſcha nětkaſka ſpekunka abo pinza. Tam ſadźerża ſo, kajſy woprawdźe ſu, niź pokorniše ale hušto doſcź brubje, niź jako płakazy poddanoje, ale jako pjeni cźłowjekoje, kiž ſo jenoź njewurěcźenja ale hušto bija. Nětkotrynkuli ſ nich pak wobleźe ſo wječor ſwoju dobru drašu a hraje w korcźmach wobwjerſliweho towarſicha. Mnoſu je prošcherjow dźěłaju w pśiheźjednoſći a dźerża ſebi pśichłaſejazow, kiž dyrbja ſa nich proſyć. Wječor ſo potom pjeneſy wuličźaja, dźěła a wjele ſo pśichi tom wadźi. Abo woni potrjebaju ſebi wo naſhonjenjach. wukhwaluja ſo ſe ſwojimi wuſpěchami, potrjebaju wjaz hač je wěrno abo njepopśicheja tomu abo druhemu jeho ſłoże. A wſcho to, wubliczenja, twarjenjeja naſhonjenjow a podobnu bjeſadu wobſtiwaja hódnje ſ piwom a palenzom. Teho njeſwda ſo nimale nichtó, njech je teź ſtarſchi. Namakamy pak mjeſ nimi teź ſlutniwych ludźi, kiž ſebi wjetſchi dźěł naproſchenych pjenjeſ wróćźo pokoja, ſo ſ małymi kapitalistami jeźinja a ſebi potom mału khěžku na kraju kupja. Możebje mjeſ filonſami mózemy tajſich nadeńdź, kiž we pśicheŕeſku ſchześć rublow wſchędnje ſaſłuja. Na Sźmolenſkiem torboſchću ſteſi proſchefka, kiž hižo tśi a ſtśicźeſi lět proſy. Wona bě ſebi hižo do wójny telko pjenjeſ nałutowała, ſo móježe ſebi w Orelu khěžu kupicź. Sa cźaſ rewolucije wſchak ſlubi zyke ſwoje ſamoženje a dyrbjeſche ſaſo wot prédka ſapoczeć.

Po ſtatnej ſtatiſtiźy je w Sźowjetſkej Ruſkej nětkaſe ſchěſćſćeſaćeſacź tyſaź powołańſkich prošcherjow žiwych. Kiž po pokoju w Moſtwje a Pětrohrodźe pśebywaja. K tomu pśichiśe hišcheże nahladna ličba tajſich proſcherjow, kotrychž trajna biesbłoſć k tomu muſnje.

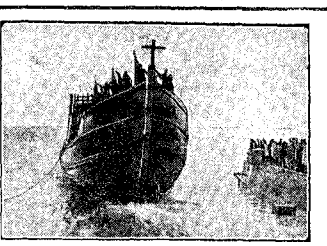

Z łódźu samsneje wulkosće a podobnoſće je Columbus Ameriku wusłědźił. Jeho łódź „Santa Maria" rěkaše. Nětko su runje tajku łódź natwarili.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Invocavit, 17. februara 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farař Tišer we 8 hodź. němske Božo wotkazanje, farař Kapʼer w 9 hodź. němsku a ½11 hodźin serbsku Božu službu. — Wuteru popołdnju w 3 hodź. žónske towarſtwo na dwórnišću. — Zemrěle: Marja Gustla Hartwigowa rodź. Jurkec, baba a khěžerja mandźelska w Dobruši, 52 l. Matej Riečka, rentudostawaŕ na Židowje, 77 l. 4 m. Gustav Julius Maximilian Poldrak, pjekarſki miſtr na Židowje, 73 l. 8 m. Korla Gustav Lehmann, rentudostawaŕ tudy, 75 l. 1 m., pohrjebany na Hrodźišću.

— **Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje pśi Pólnym hrodźišću 6.** Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska šula: wjećor ⅛8 hodź. evangeliſaciſki prědnoſk knjeza ſekretara Mütze z Kamjenicy wo themje: Wo čo je hódno wojowaś? Póndźelu pop. w 5 hodź. bibliſka nutrnoſć, wjećor ⅛8 hodź. evang. zhromadźizna thema: Živa nadźija. Samſny rěčnik. Kóždy je wutrobnje přeproſeny! — Štwórtk wjećor we 8 hodź bibliſka nutrnoſć (1. liſt ſwj. Jana). — Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann změje bibliſku nutrnoſć njedźelu pop w 3 hodź w Rodowſki ſtarſchi w Budyšinje a pjatk w Dürröhrsdorfje. — Sekretaŕ Mütze z Kamjenicy změje evangelisace. prědnoſki wot wutory hač do štwórtka w Budeſtecach, ⅛8 hodź. w młodźinowni.

— **Zwjazk młodźiny** za rowndź kŕeſć. w Budyšinje pśi Pólnym hrodźišću 6. Wotoru wjećor we 8 hodź. je zhromadźizna za młodźenſcow a ſrjedu tohorunja za młode holcy.

— **Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Běłej Horje.** Njedźelu pop. w 3 hodź. bibliſka nutrnoſć. Póndźelu wutoru a ſrjedu wjećor we 8 hodź evangelizaciſke prědnoſki knjeza inſpektora Brěcka z Kamjenicy. Nimo toho ſrjedu pop. w 3 hodź. bibliſka nutrnoſć. Rěčnik ſamſny. — Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan změje bibliſku nutrnoſć njedźelu wjećor w Krakecach, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru w Zubornicy, ſrjedu we Zemicach, ſtwórtk w Bukecach a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, w 9 hodź ſerbſka a ½11 hodźin němſka Boża ſłužba. — Wuteru wjećor we 8 hodź. w Zubornicy bibliſka nutrnoſć (zhrom. wothladaŕ Křižan). — Zemrěli: Madlena zwud. Holnikowa rodź. Kowarjec, wumjeńkarka we Stróži 77 l. 10 m. 28 dn. Jan August Swiehs, rent dostawaŕ w Barće, 83 l. 7 m. 18 dnjow.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, w 9 hodź. němſka a ½10 hodźin ſerbſka Boża ſłužba (faraŕ Mikela z Małešec).

Z Budeſtec.

Rano ½8 hodź. ma wyšši faraŕ Domaška ſerbſku ſpowědź, faraŕ Bójc dop. ½9 hodźin ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. — Póndźelu wječor ⅛8 hodź. je zwučowanje pozawnistow.

Z Hodźija.

Rano ⅛8 hodź. změje faraŕ Wjezaŕ němſku ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemšenje. (Faraŕ Voigt ſkutkuje w Hornim Wuježdźe.). Pop. w 2 hodź. je cyrkwinſke rozrěźowanje z konfirm. młodźinu. — Wutoru wjećor ⅛8 h. změje faraŕ Voigt biblisku nutrnoſć w paćerſkej ſtwě na farje. — Pjatk pop. ½5 hodź. je ſerbſka ſpowědź a w 5 hodź. ſerbſka póſtna nutrnoſć.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba.

Z Hrodźišća.

Rano ⅛8 hodź. ſerbſki hamt, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba. Pjatk 22. febr. wjećor w 7 hodź. ſerbſka pasionſka nutrnoſć.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 h. němſke kemšenje. Zbórka. Pop. ½3 hodź. towarſtwo młodych holcow na farje. — Zemrěli: Korla Hermann Cowka, žiwnoſćeŕ w Komorowje, 56 lět 4 m. 22 dn. — Hańža rodź. Bjenadźic, zawoſtajena wudowa Jana Bohuwěra Bjenady, žiwnoſćerja we Zalhowje, 80 l. 6 m. 9 dn. — Handrij Wjacka, wumeńkaŕ w Zalhowje, 69 l. 11 m. 10 dn. ſtary.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. ſo němſke prědowanje čita.

Z Małešec.

W 9 hodź. ſerbſke kemšenje z čitanjom. Popołdnju ½3 hodźin žónſke towarſtwo pola Lipičec. — Serbſke póſtne nutrnoſće (po knižcy: Nóſpory za póſtny čas) změja ſo wječor w 7 hodź. njedźelu pola kubleŕja Juraka w Brěžnyc, ſrjedu pola kubleŕja Kunata w Do

Hdy bu Mišnjo założene.

K 1000lětnemu wobſtaću.

Po wšelakich B. Krawc.

Mišnjo bě prěnje hłowne město w našim hornjoſakſkim kraju a z tym dołhi čas też ſydło wyššeho ſwětneho a duchownego knježeŕſtwa. Wottud wuńdźe germanizacija ſłowjanſko-ſerbſkeje zemje za Łobjom k ranju. Z wjetſa wudawaju, zo je ſo Mišnjo 928 założiło. Tomu pak njeje tak.

W źórłach nihdźe lěto założenja njeznamakaš. Najſtarſcha powěsć wo tym čitaš w króniey biſkopa Thietmara-Mjezeborſkeho. Wšitke dalše powěśće čerpaju z tutoho źórła. W 9. ſtawje I. knihi tam rěka, zo je kral Hendrich I. (Ptačnik) lěſatu horu, blizko při Łobju leżacu, wurodował dał. Tam bu po jeho přikazni potom hród („urbs") natwarjeny, kiž mjeno dosta po rěcźey Miſa, na ſewjernej ſtronje nimobožacej. Thietmar (975—1018) pisaše to mjez 1012 a 1017, potajkim hakle 80 lět po wěrnozdaćnym założenju Mišnja. Ale smémy jemu wěrić. Bě přiwuzny knježeŕſkeho doma a blizko ſłowaŕšeny z Hendrichom II., prawnukom założerja Mišnja — wopyta Mišnjo wjacy razow a znaješe ſtarše powěśće derje, kiž běchu we w žiwym pomjatku pola knježeŕſkeho dwora a w kruhach Mišnjanſkeho duchownſtwa.

Cyle wěſty čas założenja Mišnja pola Thietmara potajkim njenadeńdźemy. Dyrbimy ſo druhdźe wobhonić. Dalše powěśće wo tej wěcy podawa nam Widukindus, mnich ſławneho ſtareho kłóſtra Benediktinow w Korwej nad Wezeru. Tutón započa 967 ſtawiznu ſwojeho (nižo)ſakſonſkeho ludu pisać we łacańſcźinje. Skutki kralow a khěžorow ſakſonſkeho rodu wopiſa tam wobſěrnje. Ale wo Mišnju a jeho założenju nam ničo njeźdźěli. Mišnjo pak leżeše we župje „Dalamancia", hdźež Dalemincicy Serbjo bydlachu. A wot wojowanjow kraja Hendricha I. z nimi powěda Widukindus wšelakore. Serbjo běchu přećiwo njemu Wuherjowa na pomoc prosyli a tući nadpadnychu prěni króć w lěće 906 ſakſki kraj. Hendrichowy ćah napřećo Serbam ſta ſo potajkim najpozdźiſo w naléću 906. Mišnjo nětko leżeše na raniſej ſtronje župy Daleminicijow, mjezam tehdomniſej Saksonſkej zdalene. Njeje wěrje podobne, zo je hižo tehdy Hendrich I. twjerdźiznu tam założił, wjele bóle hakle w tak zdalenym dźěle tutoho kraja. Njeby też k tomu žaneje ſkładnoſće měł, přetož jeho doſćehnjene wuſpěchi nad Dalemińciſkimi Serbami wšě zoſo zhubi we wójnſkich wichorach Wuherſkich. Potajkim bě założenje Mišnja pozdźiſo hač 906.

Widukindus rozprawja hišće wo druhim wójnſkim pokhodźe Hendricha I. do Daleminicſkeje. Powěść ſtoji w 35. ſtawje I. knihi; je to naiwašniſi ſtaw jeho cyłeho ſpiſa ſcyła. W nim powěda wo wojeŕſkich přihotowanjach kraja w času ſydomlětneho wophrjeśća wojowanja z Wuherjemi, wosebje wo założenju twjerdźiznow a kiž mjejachu zdobom ſrjedźišćo zjawneho žiwjenja być; tohodła bu kralej pozdźišo mjeno „założeŕ městow" přidate. K tutym přihotowanjam přichodnje wobory Wuherjow ſłušeše też wjetſi pokhod přećiwo Słowjanam, wo kotrymž Widukindus w zwisku z tym powěda. Kral ſo nadobo puſći na Habołow a dobu přez hłód, mječ a mjerznjenje jich ſtolicu, Branibor, po tym zo bě ſrjedź kruteje zymy ſwoje wójnſke łžiwo na łodźe rozłožił. Branibor bě ſkitowane wot Habołe, jich jězorow a tonidłow, a we tśěnym času njeby tuto město najſkerje nichtó přewinył. Po odrapjenju Habołſkeho kraja je kral přećiwo Dalemińcam čahnył, twjerdźiznu Gana (pola Ošaca) po dwacyćidnjownym wobležnjenju dobył a wurubił, na to z cyłym wójſkom ſo do Prahi pedał, hdźež dyrbješe ſo jemu čeſki kral poklonić.

Pola Mišnja wuliwa ſo z łěwicy nimo Mišnje hišće Tribiša ſwoje wody do Łobja, a wuliwam tuteju rěkow napřećo rozšěrja ſo ſtara runina Łobjowe doliny. Tak bě pola Mišnja ſtary překhód rěki Thietmar, Widukindowe ſtawiznу znajo a wužiwajo, powěda nětk, zo je Hendrich I. z Mišnja ſam też Milčenjow (wot Łobja k ranju ze ſrjedźišćom Budyšin) ſebi podćinył. To je najſkerje pola Mišnja přez Łobjo čahnył. Jeli tomu tak a njeje podćinjenje Milčenjow hakle pozdźišo było, ſtano wokoło 932. je dyrbjał tam ſej překhód rěki zwěſćić a k tomu bě założenje twjerdźiznу na nětčiſej Mišnjanſkej hrodowej horje jara přihodne. To by potom tón ważny ſkutk był, kiž możemy założenje Mišnja pomjenować. To pak by też najzažniſa khwila założenja była.

A w tym času je ſo to też ſtało. Kaž je znate wukenjachu kralojo we ſrjedźowěku ſwoje wyſoke powołanje z wokoloćahanjom. Kralowſke łěhwo wobjimaše tehdy znajmjeńſa wjele ſtow dušow a hušte njebě móžno, zo za dźeśi čas doſahacu cyrobizu tam nahromadźichu — żeleznicy hišće njeměchu —! Kral poda ſo tehodła z jenoho kralowſkeho łěhwa (kubła) k druhemu a zwoſta na kóždym ſtajnje tak dołho, hač tam mjez tym nahromadźene nahórki doſahachu. Z nim wza pak teź ſobu ſwoju kancelija a piſarnju. Tak wěmy z měſtnych a časowych napiſanjow w kralowſkich liſćinach za wěſtu ličbu dnjow z wěſtoſću, hdźe bě ſo kral runje zadźerżał. Hdyž tele wudawanja z kralowſkich liſćinow wućehnjemy z rjadujemy, dostanjemy, wobraz pśeſki a pśeſłušnego kralowſkeho čas jeho knježeŕſtwa. Frankobrodſki ſtawiznaŕ J. Fr. Böhmer je hołbſke dźěło dokonjał a

Brosecach, štwórtk pola žiwnosćerja Hančki w Plusnikecach. — Zemrěli: Pětr August Běrka, žiwnosćerski wumjeńkař w Plusnikecach, 79 l. 7 m. 21 dn. Jul. Paweł August Šmidt, kněžeř a murjeř w Delnjej Hórcy, 56 l. a jeho dźowka Berta Frieda Šmidtec, fabriska dźěłaćerka w Delnjej Hórcy, 22 l. 5 m. 17 dn.

Z Minakala.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ¼11 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za cyrkw. wukubłanje evang. młodźiny. — Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. (Farař Renč z Łupoje.)

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje. — Wutoru 19. febr. wosadny wječor w knježim hosćencu: doswjećenje Lutheroweho smjertneho dnja we evang. zwjazku. Přednoškaj k. šulskeho direktora na wotp. Tietzena z Herrnhuta: 1. Naš Luther, trajny přikład za nas. 2. My evangelscy a romski konkordat. Započatk ⅛8 hodź. Zastup darmo. — Srjedu w 3 hodź. žónske towaŕstwo w knježim hosćencu.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbska a ¼11 hodź. němska Boža słužba, po tutej němskej spowědź. — Štwórtk 21. febr. pop. we 3 hodź. serbska póstna bibliska hodźina a wječor ⅛8 hodź. towaŕstwo žonow.

Z Porśic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska Boža słužba. Dźěćikemšenje w Bošecach wupadnje. ⅓3 hodźin towaŕstwo młodych mužskich, ⅓3 h. towaŕstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. Wječor bibliska hodźina w Krakecach (k. wothladaŕ Křižan). — Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow. — Srjedu pop. w 4 hodź. serbska póstna Boža słužba. — Zemrěła: Hana Khrystijana zwnd. Sneiderowa rodź. Pawlikec, kubleŕska wumjeńkařka w Konjecach, 84 l. 6 m. 10 dnjow.

Z Ryehwałda.

Dop. w 9 hodź. je němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 h. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje, na to němske kemšenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. serbski nyšpor. Pop. w 4 hodź. serbska spowědź a kemšenje za dźěći w Hermańańskej šuli. — Pónđźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Ze Slepeho.

We 8 hodź. serbska spowědź a wotkazanje, ½10 h. serbska a w 11 hodź. němska Boža słužba. Zběrka za diakonis. wnstaw Bethesda w Grünberku. Smjertny kŕluš so spěwa za Marju Nakóncown z Trjebina a za Marju Evu Bertkown z Brězowki. — Zwěrowanaj: Wilhelm Šćěpan Stasiczek z Hindenburga a Charlotta Edith Elli Heinec ze Slepeho. — Zemrěći: Marja, Korle Renefanca w Rownem, mandźelska, 73 l. 11 m. 23 dn. Marja zwud. Nowakowa rodź. Šusteree, wumjeńkařka w Mulkecach, 75 l. 1 m. 12 dn. Madlena, Mateja Nowaka, bura w Dźěwinje mandźelska, 45 l. 2 m. 1 dź. Hans Bastian (Förster), wumjeńkař w Brězowcy, 65 l. 10 m. 22 dn. Matej Šinko, wumjeńkař w Brězowcy, 68 l. 6 m. 26 dn.

Z Wóslinka.

Dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć". Sobotu 16. t. m. je dźiwadłowa pruha pola Lubjenskee. Wšitcy njech su wěsće přitomni. **Předsyda.**

Domowina. Wšelake towaŕstwa njejsu hišće na lěto 1928 swój přinošk zapłaćili. Naležnje je prošu, zo bychu to hnydom sčinili a to na konto Domowiny pola Serbskeje Banki. **Předsyda.**

Hornja Hórka. Towaŕstwo „Łužica" znowje njedźelu popołdnju w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hoscencu. Dowernicy so proša, wšitk sobustawam to wozwěsć. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. Hosćo su tuž witani. **Předsydstwo.**

Kedźbu! Našim serbskim towaŕstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje załoža, chcu ze swojeje knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech sebi jich předsyđa abo knihownicy hórcy ke mni po nje přińdu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Rakecy. Dla wulkeje zymy a sněhowych pućow so měsačna zhromadźizna „Lipy" hač na přihodniše wjedro wotstorči. Hdy ma so zhromadźizna wotměć, so hišće zaso wozjewi.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu niedźelu 17. februara 1929 dop. ¼11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje важne posedźenje. Wšitkich lubych towaŕšow cyle wěsće wočakuje. **Předsyda.**

Župa Jan Arnošt Smoleŕ. Wšě župje přizamknjene towaŕstwa maju, po krutym postajenju nosł. předsydstwownje a wubjerkoweje zhromadźizny župy, zanis swojich sobustawow (z dosp. adresu) hač dokónc tuteho měsaca porjadnje wotedać na župne wjednistwo abo Sekretariat Domowiny we Budyšinje w Serbskim Domje.

Swóbne nowěśe.

Swěrowani: Theophil Otto w Steinbornje w Ramjenej Marja j Johanna rodź. Welsej w Nowej Wjsy pola Rafej.

Zemrěł: Schejpan Cosel, pječaćiti mišćer w Rjećanach, 66 l. — Sofija Schimetkowa rodź. Bergemann, w Wjelkej Wjsy, 85 l. — Gustav Nitzsche

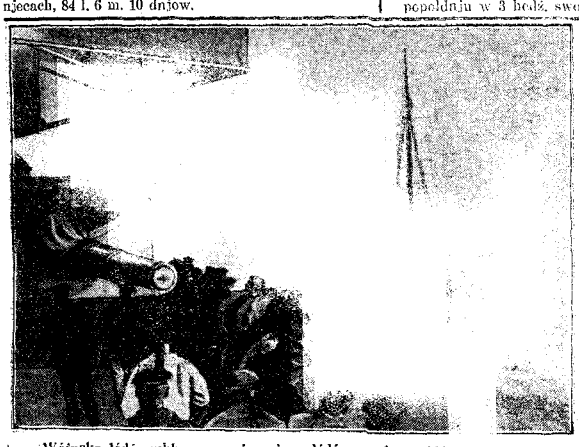

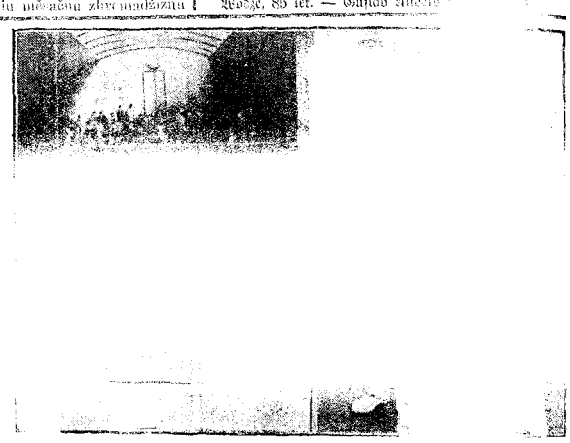

Wójnska łódź wukhowa zamjerzjenu łódź.

W lětušej zymje je raňše morjo zamjerzło. Na kupu Ranu (Rügen) móža nětko po lodze doběže abo dojeć. Hdyž mjerznyć poča, pluwaše wjele łódźow po morju. Mjeńše njezamóchu so wukhować a zamjerznychu. Wjetše so wě, so přez lód, hišće nic přetołsty, hač do přistawow přełamachu. Tuž wójnske łódźstwo zamjerznjenym małym łódźam wulke bitwiske łódźe na pomoc pósła. Tych mócne mašiny a worcłowe sćěny łódźow hač přełamachu. Na našim wobrazu widźimy, kak 13 000 tunow wulka bitwiska łódź „Schleswig-Holstein" małej palchtatej łódźičcy na pomoc jědźeše. Za powjaz přiwjazanu wleče ju do wobarnowaneho přistawa.

Tenisowe hry w zakrytych nĕsinošćach.

W Bremenje wotmĕwaju so tuklwilu wubĕdźowanja w tenisowych hrach. Tute hry su sport, k wukonjeniu w čerstwym powětrie pod hołym njebjom. We wulkich městach njemóža přijimnemu wjedru dočakać, tohodla připrawiju sebi hrajownišća we wulkich žurlach. Z lěwicy na našim wobrazu widźimy zakryte hrajownišćo w Bremenje. Žónski stej z najlepšich tenisowych hrajerjow. Z lěwicy je słowjanska knjeni z Rĕznićkowa a z prawicy žídowka knjeni Friedlebenowa.

za wulku ličbu srjedźowĕkskich kralow a kĕžorow tajke časy rjadował. Te tak mjenowane regesty z časa saksonskich knjeńerjow, ke kotrymž wšak też Hendrich I. słuša, je potom wšsty Emil v. Offenthal znowa wobdźĕłał. Wĕzo ličba lisćinow nam zakhowanych runje z časa Hendricha I. njeje přewulka, zo móhli cyłu rjadu wšstych dobow z nich dobyć a tak spušćomny podłožk mĕć za wšě počinanja tuteho kralа. Ale přepytujmy tutón podłožk dla załoženja na lĕta 927—929 trochu bliže.

Wot naléća 927 hač do jutrownika 928 dliwaše we zapadnej Němskej. W měrcu 927 wudawa lisćiny we Erenje, potom šće najskerše w Mohuću, we winowem wodźimy jeho w Sólcu na frankowskej Solowje (sewjernje Swajnfurta), hody swjećí zaso w Mohuću a w jutrownika 928 da darjacu lisćinu w Dortmundźe napisać. W slĕdowacych měsacach poda so z wulkim wójskom přez Ryn (Rhein), zo by w tamnym wobwodźe, kotryž bĕ sej tři lĕta prjedy přiswojił wšo k prawemu porjadkej přiwjedł. Wón hĕ mjenujcy w lĕće 925, za čas knježeństwa francowskeho Korjy III. (le simple = jankojty) nĕhdyši wulki kraj Lotharа II. a z tym cyłu Rynsku zaso k swojemu (němskemu) knježeństwu přidružił. Najpozdźišo w žnjeńcu 928 dliwa kral w tym nětk nižozemskim měśe Mastrichće. Z toho wšeho sleduju nuznje, zo w lĕtach 927 hač do nazymy 928 za wulki pokhad přećiwo Słowjanam (Serbam) a za załoženje Mišnja njebĕ časa. Ale nĕt sćěhuje mjezera, do kotrejež so woboje derje hodźi.

Přichodna, nam zdźeržana a po času a po městnosći přistupna lisćina bu hakle cyle lĕto pozdźišo, 16. pósnjeńca 929 w Kwedlinburku wudata. W njej kral swojej „najslódšej mandźelskej" Matildźe wustaji wumjeńk. Kwedlinburk leżeše w ranju jeho knježeństwa, runje 50 km. wot słowjanskich mjezow zdalena. Prjedy bĕ, kaž z druhich lisćiny z 30. praznika 929 wĕmy, w Nabburku (sewjernje Regensburka) był, potajkim njedaloko čěskich mjezow. Hody 929 je po Kwedlinburkskich dnjach žno zaso cyle w zapadnych stronach, na tamnej stronje Ryna, mjenujcy w Straßburku. Tak so wujasni, zo bĕ wulki pokhod přećiwo Serbam jenož w času z nazymnika 928 hač do prazника 929. Wšo dalše lohko zynjimajcy. Zo by kral Hendrich Hodowy swjedźeń cyle napřećo swojim zwučenju we wójnskim lĕhwje swjećił, je k wĕrje njepodobne. Ale, hdyž tež mamy to za možno, njeje tola pokhod, w najwótršej zymje na zamjerznjenych tonidłach a jězorach z dobywanjom Branibora mytowany, před započatkom 929 skónčeny był. K wĕrje podobne je, zo je so najzašo w małym rózku 929 stało. Wójnski pokhod w zymje bĕ tehdy dla wosebitych wobčežnosćow nĕšto cyle wurjadneho; čežko tež dla zastaranja konjow a njemóžneje pastwy. Cehodla by dyrbjał kral dla Dalemincerskich Serbow tajke čeże na so wzać? Do nalĕtnika 929 tutón čah njebĕ možny. Lĕpje a k wĕrje podobnišo je, hdyž jón hišće do pozdźišeho, tak za jutrownik postajimy. 20 dnjow trjebamy potom samo za nadbĕchowanje „Gany".

Na to sćěhuje mĕrny, hač runje z wójskom kryty čah do Čech a do Pralі pak přez kraj Milčanow (dźensnišu hornju Łužicu), pak w bóle połodnišim směru přez dróhi Rudnych hor. Najzašša khwilka za wobtwjerdźenje Mišnjanskeho hroda je potajkim jutrownik abo započatk róžownika 929.

Z přepytowanja sćěhuje potajkim:

Wĕrimy Thietmarjowej powĕści załoženja Mišnja přez Hendrieha I. a Widekindowej.

Kamiske wozjewjenje z Kamjenca.

Na łopjenu 340 wikowańskeho registra je so dźensa na stupało **Zjednoćenje a khadźetwarske towaŕstwo** spj. **wj. ruk. w Thonbergu** pola Kamjenca zapisało:

1. Towaŕstwo jastupuje jedyn towaŕšnik hač wjac, kaž dowoli wobkhod dweju wobthodnjeju wjednikow.;

2. Prokura wujdźichego nižeńera Richarda Storla we Protejach-Thonbergu je jastała.

W Kamjenju, 13. februara 1929.

Kamiske sjednistwo.

Wudźerjenske druźstwo za Małe-Wožejansku Wodu je jeho wotmyslilo dla hromadźe hladźenja lejowanišćow w Khróšćanskich ręčnišćach a Małe-Wožejanskeje Wody na Khróšćanskich a Kotecanskich honach wurunacej abo pschepołožlej a wulwarjej. K tomu je po § 23 ličbje 2, 4 a 7 hromadźe ſ § 157 ličbnik 13 wodowsko lakeje dowolnjacej kamiskeje hejtmanjiwa jako wodowske kamiske trĕbna. Po § 33, wotr. 1 wodowsko lakenja ſo to ſ tymi wojejwi ſ nametnjenjom, zo bychu ſo přidźiwace přichodźenja we ſchu dweju tydźenjow wot wudaća tuteho wozjewjenja tu japodale, hewak ſtuchi ſo prawo hórjekeja přećiwo tajkemu vjadowanju kamiskeje hejtmanjiwa. Přichodźenje ſtuchi ſo jakožnje na priwatne prawa, njeſtuchi ſe kónčenjom postajeneho ezoja wujmanjkujeje.

W Kamjenju, 9. małeho róžka 1929.

Kamiske hejtmanjiwo.

Kamiske wozjewjenje z Wotrowc.

Kněžeř Paweł Ssujchka bu ja lawnika Delnje Wujeźdźanjeje gmejny wobtwrjeńcny a do słužby wjedeny.

We Wotrowcach, 12. małeho róžka 1929.

Krajny rada. **Saling.**

S pinzy njeßmëmy popra[illegible]y Baogecz.

Woßebje waßne pak je, kak bërny naßnime ßberamy a pyches ituma khowamy. Kedyßbujmy woßebje na to, so bychmy zane njewobschkodźili, njerozteptali atd. Potom njeje dßiw, so nam bërny w hromadße ßhnija, mamy-li wjele rozsteptanych a rozßędźnych njes nimi.

Najwjazy bërnow rośschczëpujemy abo ßtóżujemy, je-li je ſ bërnjaßej maßchinu wujeßdźujemy. Tohodla dyrbimy taßke bërny, ſ kotrychż chzemy posdßißcho ßynjo wuberacz, ſ radkom wujeßdźowacz. S tym najmjenje wobschkodźimy.

Waßnu rolu hraje druhdy też hacz ßmy bërny ſrale abo njeſrale ſeßberali. Njeſrale bërny nalëto njeſtajnje ßhadźeja abo dozyla njeſkhadźeja. Zeni njeßmëmy wlóżne abo napołoţedłu mokre bërny do jamow ßypacz. Bërny dyrbimy wschędnje pschi ßuchim wjedrje, ßuche a do ßuchieje bromady ßypacz. To njech je prawidło tóhodneho hoſpodarja. Mokre bërny abo w mokrej hromadße ßo radu ſaparja a ßhnija. Njeje-li runje ſa tym wjedro, ſeßypajmy je tak dołho na huno a docźaſtamy, doniż njeje wjedro. Też do pinzy njeßmëmy mokre ßypacz. Taßke nam tam ženje njewuſkhnu.

Dalschi ſmykt je, hdyż nichtó pschesahe bërnam ſelo woßypcze a je ſpißuje. S taßkim ßycźenjom bërny ani dosez njedorośtu a k druhemu, ſelene ſelo njeje runje ſ najkhmanßcho pizu. Najkhmanßcho je, hdyż ſelo dßeń abo dwaj dnjej psched ßberanjom poßyczeny. Njechamy-li bërny ſ maßchinu wujeßdźowacz, dha dozyla ßanu ſelo ßyez njetrjebamy.

Bërnjaße ſelißchczo njeßmëmy palicz. Radßcho je ſawoſranu a mamy ſ toho wëtły ſelený hnój.

My hižo wjazy lët ſaßobu ſtrowe a niz pschemake bërny ßadźamy a bjes wubiwankow. Sa to pak ßadźamy dosez dałeko wot ßebje 50—70 cm. S tym ſaßo ßynjo wulitujemy. Też rynczki mamy 70—80 cm. rółno. To je khmanßcho, dokelż móżemy tak wjazy krócź bërny wobßędźowacz a wobkopowacz. S tym nam bërny tak njeſarośtu a powëtr móże do rynczkow.

Na taßke waschnje ßadźane bërny ßu nikóbne w ſeku a bórßy tak rośrośtu, ſo ßane rynczki wjazy widźecz njeßu. Krane abo male ßynjeßine bërny wośtanu ßłabe. Khmanßche ßynjeßine bërny ßu też krucźiſche pschecźiwo wschelakim khorozeſam. Stónczenje mamy ſe ſtrowych bërnow khmanßchi wunoſchk hacz ſ pschemałych kranych abo hujeße ßadźanych. Też taßke bërny tak njehnija.

Bërny ßane ßu nimo mëry derje wunvite, wulſe a wjednje a ſberanje dołho njetraje. S drúbnymi mamy ſtrowe a ſberanje dołho njetraje. S drúbnymi mamy nach mamy drje wjazy bërnow, tola ßame drúbne.

Pierizmarſiwo.

Kak ſpójnajemy najlëpje ſtarobu kur.

Staru kokoſch ſpójnajemy po hrjebanju a woßebje, kak ßo pschi ſberanju a pytanju pizy ſadźerzi. Stara kokoſch jara wubjera, honi ßuſe kurry wot ßebje, ma ſchëry pyſk cźorno-módre paſory a panochczíki, a hrubý, ſchkrëczaty hłoß.

Powëſchejcze kukawki.

Najhma a ſyma je najlëpſchi cźaß k powëſchenju kukawkow. Kukawki móżemy hacz do końza februara powëſchecz. Wjele ptaczkow w ſymje pola naß woſtanu a radu w kukawkach bydła. Nalëto pschicźahuje ptaczki pak ſu wjeſole, ſo maja hižo kukawki pschihotowane. Kukawki dyrbimy tak powëſchecz, ſo je dßera k wonka nuts létanju te króſkemu ranju a njech radßcho dele pokajuje, hacz pschejara horje, ſo bu deſchcz nuts njemóhł. Mamy-li w ſahrodze kukawki, dha nam ptaczki wjele tyßaz waczkow a hußanzow ſwudëraja a ſ toho mamy wuzitk. Tak ßo nam próza derje ſapłaczi.

Doſt a khuſina.

Mukowy cźerw.

Mukowy cźerw, nëmſki „Mehllaus“ abo „Kornkäfer“ mjenowany, je maly brunczk, ledom wokoło 3—4 mm. dołhi, cźorny błyſchczaty, ſ podołhojtej hłowu. Ssanczka jawjerczi ßo nalëto do ſornjeſchka a nanjeße do nich jejka. S tych ßo male cźerwiki wuhlanu. Cźerw je w ſornjatku dale żiwy, kotrez hacz do bëliſti wuzerje a potom ßo ſakuli. S tym nam nimo mëry ſchkodźi. Sa 40 dnjow ſnjeßenju jejka je brunczk hižo boroścźeny a njeße druhu generaziju a to ſaßo do żitnych ſornjatkow. Make brunczki też żito żeru.

Najlëpſchi ßredk pschecźiwo nim je pschemjetowanje ſorna, na łubi, woßebje nalëto a w julißu a wulka cźiſtota. Też je-li na łubi wëtr ſtajnje pscheduła, njelubi ßo to mukowym cźerwjam. Tohodła ßo na taſtich łubjach, hdyż ßu wjele wośna woteworjene, ani njeſahnëdźa. K niczenju mukowych cźerwi nałożujemy ßyrowuhlik (Sulfokarbonat). Je to na żołcź mokſchina jako petrolej doſcź cźeżka a doſcź hroſnje ßmjerdźi. Na powëtrje ßo wuparja a parv, kotrez ſ toho naßtanu ßo radu ſapalu. Tohodła warmiemy kóżdeho, ſo by pschi dźele njekuriſ abo ßebi ſ lampu njeßwecźił. Hromada ſorna, w kotrez ßu mukowe cźerwje, ma ßo je ßyrowuhlikom pokrjepicz a ſ płachtami pschikrycz. Hromadu woſtajimy na to na 36 hodźin ſatwodźetu. Sßyrowuhlik tam kóżde żiwjenje ſnicźi a niz jenoż wumite ſtworjenja, ale ßamo kuleńki a jejka. Ssamo cźłowjeſej pschi dychanju wadźi.

Dokelż ßyrowuhlikowe pary rosbuchaja nałożuja mnoży hoſpodarjo mëſcheńku anilina ſ wodu. Na 25 litrow wody bjerjemy litr anilinu. Tule rospuſchczëlinu krjepimy na ichpundowanje a icźeńy łubje. Brunczki pak padaju ſa khwilu morwe k ſemi. Wupary anilinu drje ßu też jédojte, tola niż tak ßylne jako wupary ßyrowuhliku. We najnowſchim cźaßu porucźeju nam k niczenju mukowych cźerwi też chlorowe wapno. To wschudże po łubi wokoło rosbrojimy a ja 6—8 dnjow to woſpjetujemy. Też na żitne hromady móżemy chlorowe wapno naßypacz, tola pak jenoż jara malo a jenoż na 6—8 dnjow. Hewak by khmanoſcź ſkhadźenja po tym cźeſpjeła. S taßkim dźëłom njeſnicźimy jenoż ßyte hromady mukowych cźerwow ale też druhich kukleńkow a ſchkódnikow.

Chzemy-li pak też taſte brunczki ſniczicź, kotrez ßu do ſchkałkow a ſchmarow ſaléle, nałożujemy ptun ſ chlorowego wapna. Tón ßo na icźeſkowaze waſchnje pschihotuje. W méſtnoſcźi, hdyż ßu mukowe cźerwje, ßypnjemy na nékajki cźrjop abo błach horſtku chlorowego wapna a linjemy na nje dußyczku kißalinu. Sa nékotre minuty wutwori ßo módry ptun, kotryż jara ßmjerdźi a je daſchaty. Tónle ptun ſacźehnje do wſchëch ſchkałkow, do muri a do ſorna a njenicźi jenoż brunczki ale też jejne kuchleńki, tak ſo mamy wjele lët psched tutymi ſchkódnikami mër. W ſchkałkach woſtanje wótry ßmjerd, ſo ßo tam dołho niczo żiwe wjazy njewukhowa. Haczrunjez pak ßmy tajku méſtnoſcź derje wuwëtrowali, dha ßo tola ßmjerd tak bórzy njeſhubi.

Tele waſchnje niczenja je też tuńſche hacz wſchë druhe ßredki. Pschi jeho nałożowanju dyrbimy ßo na kedżbu bracź. Wośna a durje a druhe ſchkałky dyrbimy najprjedy ſawrjecz a ſatykacz. Tón, kotryż wapno poliwa, njech ßo tak daleko hacz móżno woſtaſi, ſo by tak malo ptuna hacz móżno ßrëbał. Na to durje ſamknjemy a ptun njech nëſto na 12 hodźin dołho na łubi ſtuttuje. Na to wośna a durje woteworimy, ſo by wëtſik pscheduwał a méſtnoſcź derje wuwëtrował. Tele cźiſcźenje je zara tunje.

Druhdy też łubje ſ 2 proz. rospuſchczëlinu krejolinu a lyſolu pokrjepja. Je-li mamy cźerwja w mucźnych mëcha, ihrëjemy mëchi hacz na 50° C. Tak je też ſniczimy.

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 7 Budyšin, 15. februara 1929 Lětnik 37

Předawajce jeja z pomocu drazsiwow.

(S wobrasom).

Djenża pjerijnarſtwje ſaßo wjetſchu kedżbliwoſcź wënuja. Sswój wuzitk ſ njeho poſbëhuja ſ pomozu druſtwowe organizacijje. Tónle nałożk nimale ſ kóżdym mëßazam pschibëra. Nowe druſtwa naſtawaja ſa roſcźaſanje a rospſchedawanje jejow. Wotzknjeny zamër bospicź njeje tak łóhko. Wjele wobuznoſcźow a wobcźeſnoſcźow maja ßo pſchewinycź, prjedy hacz je móżno wotwuknjeny kónz doſpicź.

Wulki rośdźël je, woi koho taſke druſtwo ßwoje jeja kupuje a pola koho je hromadźi. S pjerijnarſtwow dostawa jeja ſwubëране, nimale jenajkeje wulkoſcźe a jenajkeje druſtny. Hdyż je ſ burſkich hoſpodarſtwow kupuje, ßu jeja wſchelake we wulkoſcźi a wſchelakich druſtn. Jeja ſ pjerijnarſtwow ßo też jara łohko pschedawaja. Tute nawjeduja w pjerijnarſtwje naſtonjene woſtoby. Tu dostawaja kury jenajku ſa dobre ßłodźenje jejow woſebje pſchi-

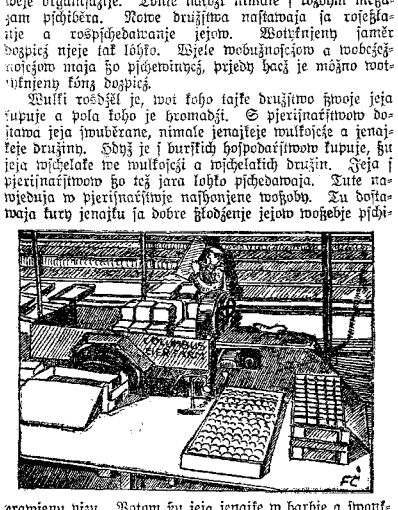

rawjenu pizu. Potom ßu jeja jenajſe w barbje a ſwonkej tworby. Taſke wuptody měſchczańſke hoſpoſy rady kupuja.

W naſchich burſkich hoſpodarſtwach je pjerijnarſtwo pódlanſka wotnożka hoſpodarjenja. Tak pſchińdże, ſo ßo tu ſetkujemy ſ kokoſchemi wſchëch móżnych druſtn a ſchcźowanjow. Sa tym ßu też jeja wſchëch móżnych wulkoſcźow a potom też we wſchelakich barbach ſkorpawow. Druhdy ßo też ſtanje ſo njeßu ſtaroſcźiwje doſcź wucźiſcźene. Jeja dale pschedawaze a roſcźaſawaze druſtwo ma pschezo wjele dźëła ſ wuběranjom a cźiſcźenjom doſtatych jejow. Wudawki ſa tute dźëła ſnižuja jejowu płacźiſnu. Burſke hoſpodarſtwa nalëto a w ſëcźe jeja ſ hromadami podawaja a w ſymje ſkoro żanych. Woßobły taſke jeja wubëraz maja, ßo na taſke dźëło wuwuczicź, runje każ na pschesßędcźowanje a kładźenje do kaſchcźikow ſa roſeßłanje.

Dale je muſne ſa płodźenje jejow wëſchy fruty ſaſtad wutworicź, ſo njebë trjeba było wobużneho a cźaſa rubjacego wubëranja. K tomu dopomha, ſo pjerijnar ßo położy na płahowanje jeniczkeje dobreje druſtny kur. W Osnabrücku, we Weſtfalenſkej ßu ſałożili pſchikładne pjerijnarſtwa (Muſterflügelfarmen). Tu płahuja a pëſtuja jenajku druſtnu a ſamſejuja ßo na podawanje jejow k picźu. Ssamo kurjeniżn pſchipraſowuja w jenajkich roſmërach, wotpładaja kokoſche po jenajkich ſaßadach, kotrez dostawaja jenajku pizu.

Pſchi ſarjadowanju jeja pſchedawazych druſtnow ſapadnu rady do ſmykła, ſo druſtwo na pſchenißku liczbu ßobuſtawow wobmeſuja. Taſke maſke druſtwa pſchedroho dźëłaja a pſchihotuja ßebi mjeß ßobu ſchkódnu konkurenzu. Potom móża jeniczky ßo ſ hromadźenjow jejow we mjeńſchim wokrjeßu ſaběracź. Jeja pſchedawaze druſtwo njech wjazory taſke jeja hromadßaze druſtwa, ßuano żyleho kraja ſjednocźuje.

Wo zentralnym ſarjadowanju jeja pſchedawanja wëſty wëſzywuzitojny takle piſche: Wëſchiny taſkeho zentralneho ſarjadowanja jejow pſchedawanja do wocźow padaja. Mnoho drohich wjednikow wobkhoda njeje trjeba. Doſtanje kóżdy wjednik, kiż je runje tak dobry ſnajeł wobkhadźenja ſ jejemi, każ wuſtoczny pſchekupz. Wſchë wobuznoſcźe a worakawoſcźe jejowych wikow noſcha nëſto ſchëroke zamjeńja ſwjaſka jejow hromadźazych druſtnow. Wudawki wikowanja ßo pomjeńſcha. Cźim wjazy jeji do zentrale dowożuja, cźim mińſche ßu wudawki ſa kóżde jenotliwe jejko. Jenotliwe druſtwa njetrjebaja ßo poſtaracź ani wo wobſtaranje trëbnych pjenjes ani wo pſchipraſowy ſa roſeßłanje jejow. Wſchitke tute dźëła pſchewoſmje ſwjaſk. Stónczenje móże zentrala pſchezo wjetſche dźëłby jenak cźeſkich jejow hnydom podawacź. S tym ſamóże wutkrajnu konkurenzu naſſepje pſchewinycź. Sſubnoſcź a wotmach wutkrajneje konkurenzy tcźitej w tom, ſo ſamóże ſtaſane jeja rucźe w jenajkej a ſtajnej kajkoſcźi podawacź.“ Wſchitke tute łëpſchiny wunoſchliwoſcź pjerijnarſtwa poſbëhuja a ſpëchuja. Sa pſchewożowanje hromadźenych jejow ſu trëbne, woßebje pſchipraſowane cźeſzite awta. Sa jara pſchihódne je ſo wupokaſało ſ tuthymi wosami hnydom do ſtkadowanje ſajëcź. Tajſti pſchikład podawa nam naſch wobras. S prëdka widźimy błido ſa wuběranje. Woßrjedża błida

jejowa waha śteji. Pódla śteja nuźndła abo krośniśka sa jeja. S léwizu a prawizu nižimu łajśkośti sa rozśérjanje. Sa wuběranjim bludom na częźiu awta fabire łajśkośti kładu, so buchu je wotmjeśi. Po śeśénach žu polzu pośajene. Na nje śwuběrane jeja wotkładnja.

Snamjenja dobrych njeśerkow.

(Z wobrazom.)

Do Němśkeje létnje 3 milijardy jejow doweźuja. Se tym Němśka létnje nětkuźe 300 milijonow hrivnow do wukraja rośpra. Tutón wudawk mohła žebi Němśka salutowaś, jeli by žama trěbne jeja napśodśita. Wina tutoho njedośtatka njeśeji žnano w tom, so njeměli dośahajeje pizy, so móhli sa snjeźenje jeji trěbne kokośke śeźiwiś, ani w tom, że žnano njeměli dośeź kokośchow.

So jeja w naśchim kraju njedośahnu, na tom je wina so žu kury śchpatne njeśerki. Jeli chcemy, so buchu kury lépje njeśe, njeje trjeba, so žo pokažimy na wośebitu, jako dobre njeśerki snatu družimu. Pśchede wśchém hladajmy na to, so mamy jenož młode kury. Potom śwuběrajmy ś naśchich kokośchow wśchě śchpatne njeśerki a narunajmy je ś dobrymi. Je-li so nam poradźi, njeźenje naśchich kokośchow w pścherěśnu pośběhnuchu, mamy pucź, naśch kraj se žamnymi mozami i dośahajmy jejemi śaśtarać. Bychmy-li chcyli jenicźcźy śkadu naśchich kokośchow pśchiśporiś a niź na to hladaś, hacź derje njeźu, buchmy jenicźcźy žuchu źracźtow pśchiśporili. Jim śdawana piza njebu žo hódnje na wužitk śajim. Bychmy drje wjele jejow měli, tute buchu naš ja to drózśicho pśchiśchle. Kokośke buchu trjebake wjazy pizy, wjazy wotkładanja a wjazy wudawkow ja kureźnje. Tole wśchitko by k temu pśchinośchowako, so buchu naš jeja drogo pśchiśchśe.

Kak je móźno, bobre njeźerki śpóśnaś a je ś cźrjódy kokośchow śwuběraś?!

Najlépje śpóśnajśch je ś pomozu japadowatych hnéźdow (Fallennester), kak žana kokośch njeźe. Schtóź žo na pśchedwanje jeji połozi, móże jenicźcźy ś pomozu tajśich hnéźdow bobre njeźerki śwuběraś. Jich twupokaśma žu njemylne. Maja pak teź žwoje njedośtatki. Po twupokaśmach tajśich hnéźdow hakle tónź léta bobre njeźerki śpóśnajśch, hdyž žy kóždeje kokośke śnjeźene jeja po méźazach liczik. Potom žu druhdy wjazy śeźrake hacź žy ś jich jejow wuwikowak.

Sapadowate hnéźda pścheźladowaś žada wjele próźy a cźaża. Dźenźnjśchi dźeń rataś woboje nakoźowaś njemóże. Ważnjśche dźéła a wobstaranja jeho w jeho hospodarśtwoje jimaja. Nunje rataś mohł na naśche wiki najwjazy jejow podawaś, dokeź pomérnje najwjazy kokośchow dźerži. Śwjetścha nima tkwile, žo ś kurami nadrobnje nażadźowaś. Tehodła trjeba pokiwy, kak by dobre njeźerki najwéśćiścho śpóśnaś.

Nam je trjeba, na śwonkowne śnamjenja kedźbowaś a na nich śpóśnaś, śchto do njeźerkow žu. Tutón pucź we Ameriźy hižo na wśchě 30 lét nakoźuja a je žo ja kmany wupokaśał. Teź pola naš ma žwojich pśchiwiśnarjow, kotrjiž žu jón ja wéśty a spokojazy pśchinali. Sto wé, teź tutón pucź ma žwoje njedośtatki. Jenic je njemóžeźch ś wéśtoścu wobliczićź, kelko žana kokośch ś wośebo stadła woprawdźe śnjeźe. Potom dyrbiśch naiwutśnjeź, po tajśich śnamjenjach poźudźowaś hacź je kokośch dobra abo śchpatna njeźerka. Po nécźim žo na tute śnamjenja wustejśich a wone cźe ś rédka hdy jśebaja. Lépśchiny poźudźowanja po śwonkownych śnamjenjach žu wulke, praktiśke a wjedu rucze k samérej. To žu lépśchiny, narunaze mjeńśche njedośtatki.

Jena pjerišnarśka nowina njedawno tajśe pokiwy wośjewi. Śnamjenićźi pjerišnarjo a pśahowarjo bécźu je po źwojich naśhonjenjach podaśi. Nuśno je, so žo naśchi ratarjo ś tajśimi śnamjenjami nadrobnje śejnaja. Jo buchu mohli wśchě śchpatne njeźerki wotśtrońiś. Hdy by žo nam poradźiło, jenož tajśe kury pjerjeź, kotrež jenož 40 jejow wjazy śnjeźu, by nam pombane było. Potom njeśrjebali źenicźi jejow ś wutkraja kupowaś.

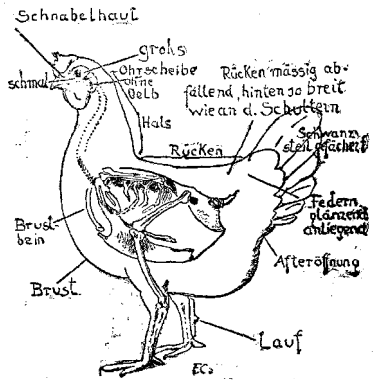

Nadrobnośeje tajśeho poźudźowanja po śwonkownych śnamjenjach tu rośpiśaź, by naź pśchedaloko wjedło. We wulkich cźarach dyzemy tajśe śnamjenja rośpiśaś. Najważnjśchi je kośćowź. Tutón je śakkad cźéła. Tehodła na njón najbóle kedźbujemy. Hlowa njech je mała a néźna. Kruty pyšk je krótki a najbibnjemy. Schija njeźmé pśchedołha byś. Dobreje njeźerki hrudźowa kośćź (Brustbein) je śtajnje dołha a na delnim kónzu pruźna, to réka, njeje pśchirośćena. Nóźgy śtej krótkej a runej; bjes toho, so bychu hrubej byłej. Pasórki maja wupśchestrjene palźy, žu gybne, ale niź hrube. Pobocźne palźy mója śterje śplaznjene byś a mjenje kulojte. Ważne je kelko je śadni kónz hrudźoweje kośćeje wot kośćowo njeźeśkich organow rośno. Nuśne je, so je tśi porśty rośno. Dale hladaja na dołhi thribjet, a so je śady tak śchéroki taź na ramjenjach, a so je wot wopuśche žem trochu nakhileny. Pjerjo wopuśche dobreje njeźerki runje śtejі a je rośchepjerjene. Śwonkowne pjerja žo ljubola a žu pśchilébuja. Ridka dobreje njeźerki je wlóźa na, hladka a mjekka, źenje njeje žolta ale nimale błéda. Pyšk a wuśchowej łapy dobreje njeźerki nimaja barby. Ódyž žu młode žu žolte, je śtarobu pjécźo bóle wobléśnjuja. Dobrych njeźerkow wuśchowej łapy śtej bélej namódre. Hrjebjeń je nékny, ale wulki a kreń cźerwjeny. Haczrunjeź njeje bjes mozy, pjchima žo na njón kaž na wóźt a gomot. Wócźko dobreje njeźerki je wulke, žo śyboli o wuśtupuje. Jeje pohladnjenje je wótre. Kóźka na pyšku je mjekka a ś drobnymi kożnicźkami porośćena. Wutrobno je śćéroke a hluboke. Schupśiny pola nóźkow krućze dźerža. Nohoje pasórkow žu tupe, pśchećoź dobre njeźerki wjele hrjebaja, dokeź pilnje ja pizu pytaja. Wone ja krótki cźaź wulinaja. Linajo žu dośeź śchepjerjate. Hladajśch-li wot boka na dobru njeźerku, je jeje brjuch wiśźate, kokośch je podobna na wulku krušchwu.

Śléborna léśka.

(S wobrazom.)

Wjele ložemi wośebneje dźiwiny maja dźenźa koże źlébrateje liśchi najvadścho. Dźenźa žu žo położili na pśahowanje tajśeje wośebnjeje dźiwiny, so buchu, njeje taźe méli, ódyž žu dorośćene. Teź w naśchich Śśerbach njedaloko Klétneho žo hoiuja tajśe pśahowanje śakoźićź. S nimi śekrujemy žo teź w druhich śtronach némśkeho śtata, kaž w Mecklenburgśkej, Pomorśkej, w horatych krajinach.

Pśahowanje źlébratych liśchow je móźne w pokrej źiwobódźe, ale teź w wobhrodźenych honach. Pośledńjśche njeźabaja telko śahona, je móźno, je lośćho pśchewidźeś a pśchehladowaś. Sa žanża a žanićku doźaha 260 koźnych metrow wulki śajnup. Tajśi rośpoloża do dweju wotdźélenjow, jedyn na 200 koźnych metrow a druhi na 60. Wobej źwajaju durcźa. Do mjeńśchego wotdźélenja na wéśte cźaźy žanża śawrévaja.

W krajinach, hdyž w žynje žneńy pśchewyšoko njenaweje, doźahaja 3 mtr. wyźoke wobhrodźenja. K temu śjeru grocźane pleczadło ź 2 mm. groźu a 3 zimtr.śkimi iwokami. So njebychu liśchi pśches wobhrodźenje łaśyle, hornja kroma wobhrodźenja w pokmetrjej žnuźy do śajupa naviźnje. Mleczadło jarvje žo pol meira hluboko do jemje, so liśchi njebychu žo do jemje pod wobhrodźenje śarywśchi, cźekke. Koliki śa grocźane wobhrodźenje śabiwaja žo 3 mtr. rośno. Sa tajśe pśahowanjiśchcźa žo najlépje cźiche a źlónćne, i travu porośćene śahony hodźa. Tu a tam śaložuja teź kamjenne hromady. Sa źhowanki źlata drjewjane łukawy, podobne pśchirodnym liśchcźim jamam. Wone žu tak twarjene, so žo hodźa ź lohkej próźu wutrjebjiś. W nich žanićźi lahnu.

Śtrowśche a pśchirodnjśche žu pśahowanjiśchcźa w pokrej źiwobódźe pod holym njebjom. W Ameriźy žu tajśe pśahowanjiśchcźa 200 jutrow wulke a hiśchcze wjeśśche. Tam źlébrate liśchi wolnje a źiwobódnje źydla a lahnu a ledma śajeśe śaćjuwaja. Jenož ź pśchipuśchćenju je śtoja a do wobhrodźenjow jeśdaźeja. Wone žo w małym rózku wodźa. Po 7½ njedźelach lahnu. Śwjetścha maja 4 młody. Po 6 njedźelach je žaničźi wopuśchcźa.

Cuzopasnicy (Parasiten) naścho domjaccho śkotu.

Cuzopaźniźy žu tajśe śwérjatka, kotrež žo na druhich śwérjatkach abo roślinach źiwja a niběje druhdźe źive byś njemóźa. S toho pothadźa śłowo cuzopaźniźy, dokeź žo tak rjeź na druhich śtworjenjach paźu. Tuźi cuzopaźniźy žu wośebje śtrašćni, dokeź cźasto wśchelake śtrašćne thorośćje śawinuja a dokeź žo žamo na ludźi pśchenjeźu. Cźeźmy tudy dźenźa jenož wo śchlebjerdawźy (Bandwurm) a trichinach śpomnić.

Pśahowanje źlébratych liśchow je móźne w pokrej źiwobódźe, ale teź w wobhrodźenych honach. Pośledńjśche njeźabaja telko śahona, je móźno, je lośćho pśchewidźeś a pśchehladowaś. Sa žanża a žanićku doźaha 260 koźnych metrow wulki śajnup. Tajśi rośpoloża do dweju wotdźélenjow, jedyn na 200 koźnych metrow a druhi na 60. Wobej źwajaju durcźa. Do mjeńśchego wotdźélenja na wéśte cźaźy žanża śawrévaja.

W krajinach, hdyž w žynje žneńy pśchewyšoko njenaweje, doźahaja 3 mtr. wyźoke wobhrodźenja. K temu śjeru grocźane pleczadło ź 2 mm. groźu a 3 zimtr.śkimi iwokami. So njebychu liśchi pśches wobhrodźenje łaśyle, hornja kroma wobhrodźenja w pokmetrjej žnuźy do śajupa naviźnje. Mleczadło jarvje žo pol meira hluboko do jemje, so liśchi njebychu žo do jemje pod wobhrodźenje śarywśchi, cźekke. Koliki śa grocźane wobhrodźenje śabiwaja žo 3 mtr. rośno. Sa tajśe pśahowanjiśchcźa žo najlépje cźiche a źlónćne, i travu porośćene śahony hodźa. Tu a tam śaložuja teź kamjenne hromady. Sa źhowanki źlata drjewjane łukawy, podobne pśchirodnym liśchcźim jamam. Wone žu tak twarjene, so žo hodźa ź lohkej próźu wutrjebjiś. W nich žanićźi lahnu.

Śtrowśche a pśchirodnjśche žu pśahowanjiśchcźa w pokrej źiwobódźe pod holym njebjom. W Ameriźy žu tajśe pśahowanjiśchcźa 200 jutrow wulke a hiśchcze wjeśśche. Tam źlébrate liśchi wolnje a źiwobódnje źydla a lahnu a ledma śajeśe śaćjuwaja. Jenož ź pśchipuśchćenju je śtoja a do wobhrodźenjow jeśdaźeja. Wone žo w małym rózku wodźa. Po 7½ njedźelach lahnu. Śwjetścha maja 4 młody. Po 6 njedźelach je žaničźi wopuśchcźa.

Cuzopasnicy (Parasiten) naścho domjaccho śkotu.

Cuzopaźniźy žu tajśe śwérjatka, kotrež žo na druhich śwérjatkach abo roślinach źiwja a niběje druhdźe źive byś njemóźa. S toho pothadźa śłowo cuzopaźniźy, dokeź žo tak rjeź na druhich śtworjenjach paźu. Tuźi cuzopaźniźy žu wośebje śtrašćni, dokeź cźasto wśchelake śtrašćne thorośćje śawinuja a dokeź žo žamo na ludźi pśchenjeźu. Cźeźmy tudy dźenźa jenož wo śchlebjerdawźy (Bandwurm) a trichinach śpomnić.

Tkomni pokrjeźejśo tridźanoho pu tśerjo. Wuźe, wuźe a pyh. Sem ći tricźkam ź wujajom bjeź ći śpódi, bóa bo w naśchich cźerjowach rowźicźene cźerwiki nawoźa. Jeźdźo wulcźenje hiśchcze wjazy, hacź 5000 źiwych cźerwikow a potom śami jahnje. Mlode wulcźenje cźerwiki śchelétu potom do mjśchkow cźéła, hdyž žo posdańścho jakukla a žu druhdy wjazy lét źive. To pak móże cźłowjeźe jara wudźiś a žamo źmjerć jawinowaś. Do źiwini doźtanu žo tricźiny i tym, mamy-li w thlébach wulke myśśe. Świnje, dokeź wścho žeru, tak teź druhdy wulke myśśe jeźeru. S tym žu tricźiny jegrali, kotrež drje źwinjom dale njewadźa, ale ludźom, kotiź tajśe mjaźo jédźa.

Nimo toho žu w źwinjazym mjaźu teź śchlebjerdawki. Hlowa śchlebjerdawki je najcźeśćiśi tónź. Cźim dlejcha je śchlebjerdawka, cźim śćerścha. Na delnim tónźu je śchlebjerdawka najcśerścha a tam tża teź jeźka. Wot wobrażśche žo tónźek po tónźku kanta a jeźka twarduu ź cźéła won. Wśchelake druźiny śchlebjerdawkow mjes śtokom bywaju. Tak mjenowana maka śchlebjerdawka je w cźjerjawach pla. Je to tak mjenowana pucherjowa śchlebjerdawka a móże žo žamo na cźłowjeka pśchenjeśeś. Jeźne jeźka śtóś ś pizu žobu śjé a to wotwzyh a źwinje. Nicźe wośebje jatra a pluźa a tworja wśchelake pucherki a śaćjeśśinju. Tajśe jatra dyrbiny prjeź cźiśnyś a to je śchkoda.

Se śtrašćnymi zujopaźnikami, wośebje ja howjaźkami śtóś, wowcy, jelenje a hórmy žu tak mjenowane jatrowe pijeźay (Leberegel). Mała jatrowa pijeźa je jenoź telédom śtrašćna, hdyž žo wośebje jara łyźnje pśchiśporja. Kuffeńka wulkeje pijeźy janjeśe žo do wśchelakich hrjebićzkow, hdyž žo dale pśchiśporja a śłónćnje žo na roślinach śakuli. S tymi ju śtóś žobu jeźerje a tak śtanje žo ś jatrowej pijeźay.

Nicźo ležpśchi pśchiźiwnik ale śkoro hórśchi je cźeźćk. Je śkoro tak wulki jako mała cźmjeła, 1,60 cm. dołhi, cźelo ma cźorne, łśchidleśćka na brune. Cźeźćki njeźu na howjaźy śtóś jeźka. Sa śchéśći mężazow nadeńdźeny jejne kuklaśti pod kóźu, hdyž cźakaja, doniź njebośtawja. Wot januara hacź do hapreje kukleńki dośrawja a śtóś je pokiny pucherjow a trupow. Stónćnje žo pucherki pukmi a tuźeńka žo wudobudźe. Skolej ś tym wadźa, jo mjaźo źniebohdnocźa. Teź koźa njeje telko hódna jako koźa śtrowśchu śtotu.

Nécśto ze samsnicho nazhonjenja wo plahowanju běrnow.

Mjes nétkotrymi hospodarjemi łnjeźi hiśchcze nékkle hnype nawucźenje, so wjele kranych běrnow žadźeja. Nékotrźi žamo jenož wócźko twitkrawaju. Tuźy žadźeja śaźo jara małe běrny, ale ja to łuśte jako bychu je nabyli.

To móźemy tola hnydom źrozumiś, so tajśim běrnam nibdy horcźi njemóże a ženje nimamy śpotkaty wunoścźk. Je drje wjele běrnow pod pjenkom, tola žu małe a tudy śhnija, dokeź žu natkilene wśchelakim thorośćjam.

Dalśche wopaćne nawucźenje je ś pinzu běrny žadźeś, w kotrejź bé w śymje wjazy hacź 5° C. cźopłoty. Tajśe běrny nałéto śwjetścha bijo w pinzy rośtu a dołhe likorti cźérja. Kórnoważe žo wotkamaja abo hewak wobśchkodźa a tajśa běrna wośtanje źłabe. Tajśi pjeńćk potom ženje thmanje njerośćeje. Cźim wjazy króćź likernaćź wotlenujemy, cźim źkabśchi je potom druhi. Tajśi pjeńćk potajkim njeje ženje wjele hódny.

Najwéśćiśchi wunoścźk mamy, hdyž jenoź śtrowe běrny žadźamy, kotrež wśchśche w pinzy abo w hromadje rośśe njeźu a korrej maja ledom małe pupki. Běrny ź žadźenju, mamy wśchednje w hromadźe thowaćź a hrjenjeź hromadu mjeńśchu méli. Tam śwośtanu najśtrowśche, dokeź w hromadźe cźoplota śrédka nad 5° C. pośtupi a teź pod 1° C. njeśpadnje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 40 — Budyšin — Sobotu, 16. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo, płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihiźišćerja, zap. dr. z o. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinju. Telefon 3687.

Za nawěsći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobźěłuje so stajace nawěsći a tabele so wyšše wobłicuja. Za reklamowy w o rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po taryfu z v

Wsndże so wobkhad na żeleznicach hači.

Kaž Winska generalna direkcija awstriskich żelesniskich direkcijow wojsewja, njeje schtwórtk se Sagrzeba a Trjesta dla śněhowych zepjow žanych cźahow ſ daloka wjazy pschisło. Cźahi, kotrež ſu ſ schtwórtk wjeczor na stronu k Budapeszi puschcźiśe, ſu ſo sasso do Wina wrócźiśe. Cźahi, kotrež ſu ſ Budapesta na stronu k Winej wotjeźe, we někotrych madźarskich dwórnischcźach steja. Wot spocźatka symy jara mało puczowarjow żelesniske cźahi wužije. Wot schtwórtka wjeczora ſo we Winje žylnje śněži dże.

W **Bratiſlawje** we Sslowakskej wot schtwórtka popołdnja katraschny śněhowy mjeczeł zachmuje. Hacź do pschipołdnja bě Bratiſlawa zyle wot ſwonkownego świeta wotſamknjena. Žadyn jeniczki cźah njeje ſ khowneho dwórnischcźa wujeł, a runje tak njeje žadyn pschijeł. Po dróhach ſo ſ zyka niehodźi jěźdźicź.“ Żelesniska direkcija je hižo śněhowe pluhi wupóſłała a ſdobom wojerske sarjadnistwo wo pomoz proſyła. Krajny wojerski kommandant hnydom 300 muži Bratiſlawskeho żenijowego korpſa k pomocźi nosći staji, kotliž poczachu ſ zyle saſnježeneho dwórnischcźa śněh wotwoljeź. Spěchowy cźah ſ Prahi, kotryž dyrbjesche źriedu wjeczor pschijeźeź, na rduhim ſastanischcźu psched Bratiſlawu w Děwinskej Nowej Wsy w śněhu tcźazy wosta, hačle schtwórtk popołdnju w 2 hodź. ſ pjatnacźe hodźinſkim ſapoſdźenjom dojeźe. Na stronu k Prahi puschcźeny spěchny cźah za Bratiſlawskim tunelom w śněhu tcźazy wosta. Puczowarjo dyrbjachu ſo na dwórnischcźo wrócźiźeź, cźah ſo rospuschcźi a wosy ſo jenotlinje do dwórnischcźa ſuwachu. Też spěchny cźah Beograd — Praha—Barlin dyrbjesche dla śněhowego mjeczeła we Wajnorach wonka na cźarje stejo wotſtaćź a hačle schtwórtk ſo poradźi, cźaru wutśpaćź, ſo mózesche cźah dale do Prahi wotjeźeź.

Też na elektriſkej żelesniźy do Wina njeje ſo wobkhad mohł wotewricź. Dla wulkeje symy je ſo na wiki mało žiwnosće pschinjeſło. Bratiſlawa wschędnje 40 000 litrow mloka pschetrjebuje, tola je jenoź 3000 litrow doſcho, kotrež pak běchu ſmjerſte. Pschedawarjo dyrbjachu je rostrubacź a po kruchach pschedawacź. Jeſoło a běrnow ſzyła žanych njeje, mjaſo, muka, ſelenina a kuſchcźinowzy (hróch, buny atd.) ſu hišcźe dostacź.

Wróſtaw biez swětła.

Pjatk dopołdnja w 9 hodźinach je ſo we Wróſtſlawskej dźěłarni elektrizitety kabel ſapalił, ſchtoż mějesche kataſtrofalne ſeſtawki ſa wobkhad dróhoweje żelesniźy a wobſtrowjenje města. Swětło w zyłkim mějeſe ſarjechu. Wobkhad na dróhowej żelesniźy je hižo tſi hodźiny ſaſtajeny. Wohnjowa wobora, kotraž chžyſche wobnjej wobaracź, njemóžeſche niczo wucźiniźź, dokelž tkžu wyſoko ſapaze płomjo njeda ſo k wohnjej pschibliźiźź. W tu khwilu ſo hišcźeze ſ naſwjetſchej mozu pali.

Njedoſkadanje wusła je ſchtwórtk k wulkim naſzlnoſcźam dowjedło. Ludowa cźrjoda ſo njepschećeſelźi pschećźiwo wubłonnym wikowarjam ſtaji a ſpyta, wuhłowe ſkłady abo pschikhodźaze wosy, kotrež běchu ſ wuhłom naſkadźene, wurubicź. Polizija je jenoź ſ wulkej próznu mohła porjad ſakhowacź.

Wohnjowa wobora biez wody.

Schtwórtk wot 6 hodźin rano ſo hospodarſke twarjenja hroda Monrepos pola Ludwigsburga pala. Dokelž je wobswód ſamjerſnjeny bě jara cźěſko, wohnjej wobaracź. Wohnjowa wobora je wodu ſ blišſeho jězora wodźiła. Do tokſiteho loda je dyrbjała dźěry wurawjeź. Hacź do 9 hodźin njeběſo ſo wohnjowym woboram w Ludwigsburgu a dweju ſuſodnyeju městowy poradźiźo. woheń ſkalcheź. S wobhdleńſkich a hospodarſkich twarjenjow jenoź hišcźeze prawe kſchidko ſteji.

Naležne jednanje wo wobcźežowanju němſkeho ludoweho zwjaſka.

Němſki ludowy ſwjaſk w półſkej Hornjej Schleſyſkej je ſo pola generalneho ſekretara Swjaſka Ludow w Genfu dla ſojerſa ſwojeho ſarjadnika Ulitza wobcźežował. Generalny ſekretar je wobſamknył, ſo ma ſo Ulitzowa naležnoſcź hižo 5. měrza na dnjowy porjad radźineho posjedzenja ſtajiźź. Wobcźežowanje je ſo półſkemu knjeźerſtwu a wojſkim ſobuſtawam Swjaſka Ludow pósłało.

Prašenje rozpuſčenja ſakſkeho ſejma.

Sakſki ſejm budźe ſo wutoru w druhim wuradźenju ſenamjetom ſozialdemokratow a kommunistow na rospuſchcźenje ſejma ſaběracź. Pruhowańſki wubjerk dobroſdaco wjetſchiny pſchedpołoži, w kotrymž ſo praji, ſo poſtajenja ſakſkeho wólbneho ſakonja, kotrež je němſki ſud jako njeſakonſke ſpóſnał, rospuſchcźenje ſejma njewopraſnja. Dohdła ſo namjetuje, ſo by ſo ſnowa wobſamknło, ſo ſu wólby płaćźiwe. Mjeńſchiny wołebite dobroſdaco pſchedpołoża.

Žane doſkónčne rozrisanje wo wobſkodźeńſkim praſenju w Parizu.

W Parižſkim wudaću amerikanſkich nowin „Chikaco Tribune“ a „Newyork Herald“ ſo nimale jenake mjenjenje wo doſkónčnym wunoſchiu konferency wězywuſtojnych wupraji, ſo ſo ſda, ſo ſ amerikanſkich wězywuſtojnych wukhada. Tak „Chikago Tribune“ praji, ſo ſo **wotſchkodźenſke praſchenje najſterje doſkónčnje njerozſudźi, ale ſo ſo jenoź wyſokoſej a tracze němſkich létnych ratow pożaji.** Dale „Chikago Tribune“ praji, ſo létny njedoſtatk 2 miliardow němſkeje wikowanſkeje bilanźy a 2½ miliardy kétneje raty ſ Dawesoweho plana 4½ miliardy hrimowow wuczińitej. To je khětro wulki njedoſtatk, kotryž dyrbi němſke knjeźerſtwo ſ zuſtymi požeżonkami a druhimi źrjedkami létnje ſwjeſeź.

Duchowne rjady w Francowſkej.

Finanzny wubjerk franzowſkeje deputěrtſkeje komory je ſo ſchtwórtk ſ dožadankami ſa dezember łońſcheho léta, mjes nimi ſ dožadanku ſa duchowne rjady a mijijonſke towaršſtwa ſaběrał. Namjet ſozialiſtiſkeho ſapóſłanza Renaudela, ſo by ſo tale dožadanka ſ druhich dožadankow wuwſaka, je ſo ſ 20 pschećźiwo 17 hłoſami pschijała. W komorinych pſchekhodźowańjach je tole wobſamknjenje wulke dźiwanje ſbudźiło.

Pólske wodſkórźdu pſećiwo Ulitze.

S **Barlina**, ſo 15. februara powě: Pſchepytowazy ſudnik je ſarjadnika němſkeho ludoweho ſwjaſka Ulitza wſpjet dla falſchowanego dokumenta pſcheſtyſchał. Kaž je dotal ſkyſchcźeź, ſda ſo, ſo ſo ſajesce jenoź na tóle dypk ſepjera. Sakitarjo ſajateho bndża žadaćź, ſo by ſo Ulitz ſ jatby puſchcźił.

*

Protest němſkeho ludoweho ſwjaſka, ſekretariatej Ludoweho Swjaſka wotedaty, tſi namjety wopſchija: 1. Ulitz ma ſo ſ jatby puſchcźeź. 2. Wón ma ſo pschećźiwo dalſchim nuczazym naprawam ſchkitacź. 3. Wołebity kommiſar Swjaſka Ludow dyrbi ſo wotpóſłaćź, ſo by jeho naležnoſcź pruhował.

*

Warſchawſke nowiny Ulitza winuja, ſo je ſ wodźerjom němſkeje powěſćerſkeje zentrale we Wróſtſlawju Lanquthom wobſhadźał a ſpionažne dźěło jara derje ſnał. Sarjadniſtwo němſkeho ludoweho ſwjaſka pſchewjaſchi je wón we lěcze 1921 němſkeho ſpiona dr. Lukaſcheka k ſubudźeńu naſał. Powěſćerſka ſłužba němſkeho ludoweho ſwjaſka je tak derje organiſowana była, ſo ſu na półſkej ſtronje huſto wiele cźaſa trjebali, ſo bychu ſłéd ſa jeho wobhonjeńſkimi bandami namakali. Sa cźaſ dweju měrzaow je němſki ludowy ſwjaſk ſamoſt, ſo ſ naležnoſcźu wjazy dyſli 750 wojerſkich cźeknjenſzow ſaběracź.

Też hornjoſlezſka wójwodſka rada ſo rozpuſći.

S półſkeje Hornjeje Schleſyſkeje ſo powě, ſo ma półſke knjeźerſtwo myſlu, też wójwodſku radu rospuſchcźeźi. Se pjeć dobuſtawow tejele rady jenoź jedyn knjeźerſtwowej ſtronje pschiſłuſcha.

Na měſto ſejma rospuſchcźonneje wójwodſkeje rady dyjeda pjeza wołebite ſaſtupjerſtwo 13 muzow poſtajiźź. Wono dyrbi wyſše naležnoſcźe, kotrež ſo hacź dotal ſejmej a wójwodſkej radze ſaležachu, wotbyć a wołebje wo hišcźeze njedoſtwuradźenych krajnych dokhodach a wudawkach wobſamknjeź. Najſterje knjeźerſtwo tole konſiſtoriju pomjenuje.

Pólska offenſiwa.

Kaž wołebity dopiſowaŕ „Echo de Paris“ powě, je **półſti ſwonkowny minister Saleſki** wudawarjej cźaſopiſma „Review of Reviews“, ſnatemu jendźelſkemu nowinarjej **Wickhamej Stedej** telegrafiſnju ſlědowazu wopowědź poſłał:

„Hacź dotal njeje žaneho pólskeho knjeźerſtwa było, kotrež je žełi pschećźiwo Němſkej na nadpadowańſke a anexiſke plany myſliło. W Pólſkej njeje žaneje politiſkeje ſtrony a žaneho ſjednoczenſtwa, kotrejž byſchtej taſke wězy ſaſtupowałej. Gdyž ſo Pólſkej nadpadowańſke wotmyſlenja pschećźiwo někajkemuſkuli jeho ſuſodowi podkładuja, ſo wupokaſuje, ſo ſo ſamóry a woprawdźite ſaczuca półſkeho luda, kotryž je ſo ſ wójnu ſ bolſchewiſkej Ruſkej cźežko pruhował, zyle wopak pokładeja. Połožy nochcźeja niczo dale, dyžli w ſwojim kraju hoſpodarſtwo a kulturu ſpěchowacź, ſamóry, kotrež móža ſo jenoź ſ trajnym měrom dopiſ. Saſtadnej ſajadze pólskeje politiki jenoź wo to dże, **nětcźiſcźe krajne mjeſy Pólſkeje ſakhowacź a ſawěſcźiź.** Nochcźemy žanu ſkładnoſcź pschepuſchcźeźi, ſo bychmy pomhali, Europu kruczeź a internazionalne ſawěſcźaze rukowanja powjetſchiź. So by ſo kóžde dwělowanje w nastupanju tak mjenowanych pólſkich nahbadowańſkich planow pschećźiwo Němſkej porasyło, **žuny ſwólniwi, ſ Němſkej wjaſone ſrěcźenje wobſamknuć, kotrež njeſtarliwoſcź krajnych mjeſow wobeju ſtatow ſaruczeja.** Po mojim mjenjenju by wobſamknjenje taikeho ſrěcźenja k tomu pomhało, te němſke kruhi ſmjerowacź, kotrež ſo ſe ſcherjenjom wumyſlenego pólſkeho ſtracha roshorjeja.“

„Echo de Paris“ k tomu ſtčehowaze pschipomina: „Saleſki je tu ſjawne a ſpratwne ſkowo rjekł. Njeda ſo dwělowacź, kak dr. Streſemann wotmołwi. Němſka je ſo ſapowědźała, w Locarnſkim ſrěcźenju pólſke krajne mjeſy pschipóſnacź. Hara k wěrje podobne ſo njeſda byćź, ſo Streſemann němſki žón wo ſapodobyźu Gdańſkeho korridora a pólſkeje Hornjeje Schleſyſkeje ſpuſchcźi. Kaž je wěſtoſcźu wucźakujeny, němſke ſwonkowne miniſterſtwo ſ wuwěcźu, ſo je ſo nowy Saleſkeho namjet po wokołnoſcźu pſches wukrajne nowiny cźiniť, jón wotpokaże. Tuchu napſchećiwo ſo na tym njedwěźuje, ſo je Warſchawſke knjeźerſtwo ſwólniwe, Saleſkeho namjet potwjerdźiźź.

Awſtriſke dźěłaćerſke hontwjerſke a ſtěleriſke towaršſtwo ſo rospuſchcźiło.

Awſtriſke knjeźerſtwo je Winiſke **dźěłaćerſke hontwjerſke a ſtěleriſke towaršſtwo** dla pſchekrocźenja jeho wuſtawkow rospuſchcźiło a ſdobom jeho městnoſcźe, **kotrež** ſu w domje ſozialdemokratiſkich dźěłaćerſkich nowin pſchepytało. Pſchede wſchěm ſo městnoſcź pſchepyta, w kotrejž ſo bróniže khowaju, tola ſo jenoź dowolene hontwiniſke ſtěłby a wuhłowańſke wězy namakachu. Skónčnje ſyć domowe pinzy kontrollowachu. W pinzy, ſ dwojimi żelesnymi durjemi ſamknjenej, 300 ſtěłbow wſchelakich ſyſtemow, někotre kajſcheje ſ rosebrawanymi makſchinſkimi ſtěłbami, muniziju ſa maſchinſke ſtěłby a druhu muniziju namakachu. Też pschiprawu ſa pólny teleſon ſo jebra. Bróniže ſu ſo pjeczа ſe wójſkich wobſtatkow wſate. Mjes druhim je ſo 30 000 patronow ſa pěſchkowſke ſtěłby jebrało.

W parlamentu běchu ſozialdemokratiſky ſapóſłanzy dla ſakrocźenja wuſchnoſcźe jara roshorjeni a praſachu, ſo we žejnje napraſchenje ſapodadźa.

Służba Junkerſkich lětadłow hač do Bagdada.

Kaž ſo Basry w Arabſkej powě, dźěłaknje Junkerſkich lětadłow ſ iraſkim knjeźerſtwom jednaju, ſo bychu ſwoju lětaſku ſłužbu pſches perſiſke mjeſu hacź do Bagdada wupſcheſtrekc, tak ſo by ſo lětaſka ſłužba ſ Běrlinskemu lětaſkemu puczej pschiſłuſnika. Loczenje ſ Londona do Teherana by ſo potom ſa nětždże dźewjecź dnjow dokonjało.

Stwóriły wólbny wuſpěch jendźelſkeje dźěłaćerſkeje ſtrony.

Jendźelſka dźěłaćerſka ſtrona je ſa dwě njedźeli pschi wudoſpołnjacej wólbje ſchtwórtk króć dobyła. We Wanſbeckim wólbnym wokrjeżu ſu kandidat dźěłaćerſkeje ſtrony Shield 20 398, konſerwatiwny Pend 9612 a liberalny Briggs 5183 hłoſow doſtali. Dźěłaćerſka ſtrona je pschi poſlednich widoſpołnjacych wólbach 54 901 hłoſow doſtała, ſa konſerwatiwnych ſo 31 147 a ſa liberalnych 13 326 hłoſ. [illegible]

London z dźela bjez wody a swětła.

S mjerjsnjenjom nastata schkoda pschego wjetschich rosnjerow nabywa. Wulki dźel Londona je, runje kaž rjad druhich městow, bjez wody a swětła. Lódźanstwo je wschudźje se samjerjsnjenym rěkow pschetorhnjene. Bjes pschikładach kurowa symna je rosschěrjenju thripsy jara polekowała, kotraž je w Londonje hacž dotal 331 woporow zadała.

Jbn Saud Kuweit wobkěrjuje.

Wójsko Wahabitow je do kraja kuweitskeho emira, kotryž ma swjatk j Jendźelskej, pschičežało. Wot 5 kilometrow psched hłownym pschistawnym městom Kuweitom tcha, kotryž ma j tjomi jendźelskimi pschičakami zakinuje. Jendźelczanjo kuweitskich domorodnych k wupadej organisuja. Lětadła lódźstwo je ma j składkami j Egiptowskeje poslanka.

Zelezniski wobkhad z Madźarskej so zaskočił.

Po powěsći direktzije madźarskich statnych železnizow je nawěcze hnehowych hejpow na železnitskich czarach wobkhad jara wocežiło. Nic mjenje dyžli wózkom czahow je w hnehu težazy wostało abo je na jenym sastanischczu leżo wostało. Dwaj czahaj staj z kolijow wujekoj, hdyž syntachu jej se hnehowych hejpow wuzwobodźicz. Na 22 železnitskich czarach je so wokhad zyle sastajił. Czahi z Rěki (Fiume) a Sušita njejsu wot tjoch dnjow wjazy k krajnej mjesy pschijěle.

Zajosny hłód w Chinje.

W chinetskej provinzy Schansi njewopisanje wulki hłód knježi. Wobsteinosce su hórsche, dyžli sa czaš hłoda w lecze 1920. Tuhaju z hłodom abo na natukowace khorolece mrěja. Prawo a porjad jenoż hischcze w kraju pódla železnizy placzitej, mjes tym so smutska kraja rubjerjnitke czrjódy sud trapja a hrosu hłoda se swojim njestutkami sbórschcuja.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 16. februara 1929.

— **Wo wjedrje.** W-jera wječor w 7 hodź. barometer 741, thermometer +4, thermometer wo dnjo —11. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +5, thermometer we nózy —12. Wuhladny na dalsche snjehowanje, wocežepjerje, hewak pak malo pscheměnjenja. — Hdyž tute zjadki pisamy, so wuczahuje a najschkrje po starym prawidle i nowym ryschkom też nowa symna sastupi. Dźensa rano 53 dosch hnjesliwa. Slědrozity kołpik (thermometer) 63 tala na 10 stopl. symy postupił. Symy hižo symu tak pschiwuzki, so so njemało wjesselachmu. — Wo sahubjenych sčežkowkach kurowoje symy se wschitch końcźin Europy Hłobowe powěsče pschihładźeja. Město Wróclawa je wot wczerawschcho rana bjes mišimy, nima ludźy, nima mozy. Zana elektrika wjazy njeziźi. Nowiny su pschestate wukhadźecz. Mózne turbiny, mišinaju cźerjacze, fin samjerke. K temu w mišimanju wahrje wuwezmu. Dale kusci njedostatk wuhla. Wobsteinosce hwjezda a schule su sawrjene. Schule fin też w Varsinje sawrjeli. Nimaja dosch wuhla, je wutepicz. Wikowarjo s wuhlom su sebi polizajski schkit wuwrohyli. Kuvowarjo hotuja so, wuhlo i nahubjenkach sebrać. Selenina a běrny su wusche. Dowós je mjerzo niemózny, dokelž do hromadow njemóża a buchu też po wuczu smjerske. Se Hollandskeje selenina je tepjenych wosach pschiwożuża. — Poka Berka w Hannoverskej 4 dźělaczerjam, s kotrymi na dźělo khwatazymy, ruzy tak sprostnjechu, so njemóżachu je wjazy wotewrjeć. Dźerżadła hórkoczu wotrěbnjechu a tak dźělaczerjow do khramowne pósłacz. Po dołhim prózowanju so horodźi, so samožiwy sażo ruzy wocžinichu a dźerżadło puschczichu. — W Pomorskej, Nadschej Prunskej, Pósłsej, Schlezwiskej, Wuterskej a Nakulskej su žadławe gnihowe mjesatke sahubadźe. Wschón wobkhad na železnizach je wjasnyk. We Schlezwiskej wusta nimaja. Dowos po rauschnim morju je pschestał, dokelž je samjersło. We rauschim morju khowja so sobowe schkruty hacž do 5-metristeje wyschokosce. — W Elsaju nimaja pluma. Plumatnje su dźělacz pschestałe. Wjele wosobow je smjerscho. Nowiny wjazy wjesukhadźeja a pak je wobsah jara tamjesowany. — W Neapolskim pschihładuje je satrasczkow wjechor wjele lódźow rosbił. W Triesce nimaja wuhla a dosch jeżiwjetskeje potrjeby. — W Genua w południowej Italskej, je jena zyła swójba smjerstła. W Bjentatkach so fabrika wonjadow wotkpali. Wolijowe hudobja rosbuchnychu a sawiswachu, so so nurze sażywnychu. S jeneje wsy pola Petrikowa zdźeschichaj nawożenja a njewjesta na wolu do města, so bychtaj so swórowacz dałoj. Hdyž wós do města pschijědże, so bohladachu, so je njewjesta po puczu smjersła. — W Hollandskej na rěkach, kanalach a morju satrasczka syma smjercz 120 wosobow sawinsowa, 12 wosobow na kraju smjersły. Franzowske wuschnoscze mjenja, so su w Pariżu i pschiczinu symy a khorosczow jako sczežkow symy 400—500 ludźi wumrěli, we zyłym kraju snano 2000, we Schpaniskej 1500. W symskich wicchorach na spanistich wodach a morjach 42 wozbow žiwoje žiwjenje pschijimadźi. W Italskej hacž dotal 20 wozbow smjerstnychu, a 22 pschi symskim wjedrje žiwjenje symbichu. S Grichiskeje mjenuja 120—150 woporow symy. W Durinskej też schuke samkaja, dokelž je wutrjepicz njemóża. — Po mjenjenju wjedrarjow nam tacze Wohuzel hischcze njetkowa, ale hroża nam dalsche zolny symy s Rusleje a Sibirskeje. Dokelž hnih jara tołsto leži, a tohodła pschcze nowu symu twori, tuž czopje powitry z wjesorca wustudnu, pridy hacž nasche strony doschadnu. **Nasch wjedrawustojny ma sa pschichodny tydźeń scžežkowaz wjedra sa możne:** Njedźelu: syma a trochu wětrojto, pómjedźelu: rjenje a trochu wětrojto, wutora: kritiffi dźeń, srjedu: hnih abo też deschczik, schtwórtk: wuwjedrjenje, pjatk: njelube wjedro, sobotu: ruchno. — Jutrje njedźelu Invocavit khłodża klónečko 7,16 hodź. a thowa so 5,14 hodź. Mjezacz khłodża dop. 10,22 hodź. a thowa so po polnozy. Jutrje symna mjezacz do prjenjeho běrtka. Pschedzenak staja pschemjenjate wjedro.

— **Dźenjsknjse wiki.** Syma je dźe trochu popuschczała, ale je pschcze hischcze syma dosch sa tych, kiž dyrbja so na wiki stupicz. Płaczimy zo njejsu dale pschemjenjnite. Butra płaczejsche swjetscha 1 hriwnu, jeja 17—18 pj. Na Sadnjej Bohatej haży a na seleninowych witach běsche malo žiwjenja każ dotal. Nadeschdženy tam swjetscha jenoż někotrych pschedawarjow jabłukow a apfsinow. Traina symna tłoczi też jara na wjesne a zyle wobkhodne žiwjenje.

— **Nusowe jězdne plany sa póstowe autobusy.** Na póstowych czarach s Budyschina do Suborniczki, s Budyschina do Minakala a s Budyschina do Wósporta dyrbja póstowe auta tele dny po nusowym jězdnym planje jězdzicz. Nusowe plany su na wsjech zastanitschczach wupowjedźene.

— **Wobeh wo zjimje.** Wječera wjecžor wokoło 8 hodź. sawolachu wohnjerow woboru k zwinskemu wohnju w železownosci pod hrodom czo. 40. Wohnjowa wobora pak nje-trjebasche wosebje zaschkinnycz, dokelž běchu wobydlerjo domu zapalenu wuhlowu kaschesk hižom sbałeli.

— **Konjej so zlopschiłoj.** Wječera wjecžor wokoło 7 hodź. zlopschiłschtaj sa na Pósłsim namjesce konjej, kiž běschtaj do próżdneho meblowego wosa jeneho tudomneho spedizijoweho wobkhoda zapschehnjonaj, a cźerjesche Mołtkowej dróży horje. Wohonj, kiž wotezźi krucze, so potorhnjeny a kónz hobuwleżeny. Na hrucźejscho njekrani. Pschi sajźdże na Mołtkowu dróżeschtaj konjej na khódnik, potorhnyschtaj pjunowanju a wobschkodźischtaj schulske twarjenje. Pschi pschczi so wozo j wosa a konjej cźerjeschtaj nětko po kowej dróży dale, dóniż jeju pschi Schulelnitej każy njeskónje wojakaj nemjskostatneje wobory sadżerżeschtaj.

— **Budyschin njetwari „Dom Luizy“.** W schtwórtkownym pohrjebanju mjeschczanskich sastupjerjow padny rosdud wo Budyskim mjeschczanskim muzeju. Mjeschczanscy sastupjerjo rosdudźichu so — jenoż pschecziwo hłejam kommunistow a sozialdemokratow — sa namjet C. Po tutym namjecze ma so mjeschczanski muzej powjetschicz, hdobom ma so nowa mjetnosć sa mjeschczanstwo natutowarnju a zirowu pokładnju natwaricz. Zaby twar budże nehdże 460 000 hr. płaczicz. Město dostanje 200 000 hr. z namjesnoho fonda, sbytne 260 000 hr. ma zame wjesecz. Dale pschija so namjet sozialdemokratow, so ma so mjeschczanske sastupjesstwo hnohom wo dowolnosci prózowacz, so zmjeło město 500 000 hr. sa twarjenje bydlenjow z pożczonkami swjesecz. Ma so zemna to dźelacz, so by so z powjetschenjom khorownje hižo sapocžało, tak ruche hacž tacze sastupi.

— **Budyske hapthki** su wschudne dny hacž do 7 hodź. wjecžor wotewrjene, njedźelu pak zamknjene. Nózny kjubu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hapthka z mjeschczanym wotmjenjenjom. W februaru je to Dwórnischcowa hapthka na Bismarckiej dróży.

— **Mjezynarodny kongres knihownikow a bibliografow** wotmjeże so lětsa w dnjach wot 15. hač do 30. junija w Romje a Benatkach. We wobluku porjada tutoho zjeda zarjadowane budża tři wjesło wustajenicy w Romje, Florenczji a Benatkach (stawizny Roma, rozwiże italskeje knihi, rozwiże italskeho knihjarstwa) a mjeńso — w Milanje, Bologni, Modenje a w Neapla. Na programje su dale zajezdy do Praseti, Tivoli, Assisi a Fiesole. Wobdźelnicy kongresa maja pjećdźesaćprocentne zniżenje płaczinow na żeleznicach, w hotelach a w dźiwadłach.

— **Monumentalne dźelo wo Slowincach.** W tutych dnjach je w Lublјani (Laibach) wušło monumentalne dźelo „Slovenci v desetletju 1918—1928“ z nakładom tamnišcho Leonowho družstwa. Dźelo wobsahuje na 800 stronach cyle politiske, hospodarske a kulturne rozwiże slowinskeje halozy Juhoslowjanow za prenje dźesac lět swobody. Čitamy w nim nastawki z pjera pschnich slowinskich spisowaćelow wo pschewróce w Slowinskej, wo politiskich stronach, wo politiskim čišku, wo druzstwach a socialnem zastaranju, wo bankowinstwje, wo krasnej a wědomostnej literaturje, wo wutwarnem wumělstwje, wo šulstwje, hudźbje a towaršnem žiwjenju.

S **Njeswacjidła.** Nam so pische: Kaž běchu nowiny hižo do cźasa wojsewiže, wotmě kandidatowe towarstwo „Czornizа“ sandźenu pondźelu pschi kóśkopiwje w Njeswacźidle žyjnje wopytanu shromadźiznu. K kjesnemu rosjasnjenju ze kanalowy projekt hnohom pschewjeże. Kaž łožza gmejna samostatny honitwiniski wokrjeż twori abo so po potrjebje a wobstejnoscach z druhimi sjednaczi, tak ma też kanal wot Holeschowskeho młyna hacž k Njeswacźidlskemu młynej tworicź samostatny rybarski wokrjeż. Zywa rosmołwa wuwi so pschi jednaczu, kajka druzina rybow ma so w kanalu plahowacź. We khorhoji, kotruž wikowanske łódje na Czornizynym kanalu dostanu, so jenohłósnje rosdudźichu so selenu podkołu, schtož je barba nadźeje, z tjomi słotnymi rybnicami a łódźu. Tule khorhoji też hnydom skotachu a wutaru

ŠULSKE TURNISTRY
za hólcow a holey
hižo wot 1877 jako dobre a tuje znate
a poručuje se
ALBERT W BUDYSINJE
Tel. 3078 při dźiwadle Tel. 3078

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowakowje.

20] (Pokračowanje.)

Jena s najmjenschich je na kapizy, wołschidle a hrjeźnych deskach swižłow wscha czornje pomołowana; swjasowaze katy mějachu dupkowane lěsjerzki, na deskach je žylnym barbizcem běchu wobnamjenjene czišła, wuczinjaze hromadźe lětnu liczbu 1723. Alle hischcze bohatsche bě psched sto a schtyrihadwanczimi lětami wumyhlseny cźełła wotsebił kapizy, na jenej pokoji pleczacym ho do zebje wschelake kwěti, na druhej mjes dwěmaj kwětkowzomaj wot bok jej sejjerowaiche holcźka ruzy w naprědku se schmurowanjom!

Brtounowy wobsjedźachu drje hižo njeliczonne lěta tole twarjenje, ale to tola njemědźachu, hacź je ta klanka była se znamjenjom kranzowskeho rjemjesła abo jenoż tak se žórtom a na wudebjenje namołowana. Sa to mózachu wuložowacź two mnohim druhim, — kupsdża mějachu dźe jich tak trochu za „wědźazy“ rod, jako Librezow w Jezwizach. Mějachu-li mějcez bě nejschto lět na wójnje wobył a hižo bě ho k rjemjesłu, po nanje pschjedźenenu, wrócził, wostaži bebi wscho, schtož bě dożiwił a zhtyschał w mnohich a wjedźesche to znajomstwu wupowědacź każ fódzemuzkuli, schtóż k Brtounezam na bjesbaru pschikhadźesche.

A tych, kotriż tu so jewjachu, běsche njemało, haj pschiskidźe też nětkotryżkuli student, potkadźacy wot samožiwjacych mějskich žiwjołow, z wjetschich mknowu a gnjetchow, popowěda jej, naglucha mischtrowemu powědanju a hischcze radschcho wschelakim powěsćam a bajam, kiž su so pola Brtounez wjeżiżicho a rjeżicho hacź druhdże zakhowale.

Njedźe dźiw, so tej młódschi Libra tu rad sakoži a stajnje mischtra pscheproschowasche, so by, hdyž pódźe do Nimzanowa, Němskeho abo Noweho Města, njesadył, też pola nich w Jezwizach sakoźicz. Wobaj mužej, haj wobź žiwótje žebi derje rosumischtaj; pschirunowachu prajidma, wschelake srědki, kotrejž znajachu, pożczowachu abo dopomożowachu jej „pišmiczki,“ protyki a druhe „cźitanje“, wuprajichu žebi swoje wobmyslenja wo pschichodze a minjene cźełżenja. Druhdy njemóżachu so ani rozesicz, tak wjele mějachu rozprajicz. S wjeżołym wobliczom pschekroczi tohodla młody bur deitu pisches pschěrow k domskemu: wjeseleschce so, so jej z Brtounem napowěda, a so so z Albinku setka.

Sa małuschkimi wokniescheami, prawje sasczinjenymi z muschkatom, drjewzom a mórskej zjubu, sawohlada njeżażnje nejschto hłowoju; też na njeho so dohladachu, pschetoż, hdyż wschón nakhilenu sastupi do nisseje wokrjeże a wottud j durjeni, j rohodźu pobitymi, je schérokej, sastarjej ruczizu do jitwy, tohorunja nisseje, khwatajsche jemu Brtoun napischczo a Brtounowa, kotraż pschi thachlach wobjed warjeschże, poda jemu hnydom pschi sastupje ruku. Kulowate jeje wobliczo, wobrubjene j „zazlim“ rubischkom na „babki“ swjasanym, běsche wot horzeły so zyle saczerwjeniko, na hacź dotal hładkim czole běsche we kapkach pot, kiž j rózkom schérekeje „torhaneje“ sale f thwjelemi strěwache.

Też Libra wuczahny j kapły „fraczizy“ (fuknje) schantko, wótrě hebi spanje a hładkowa dołhe, kudzerjote włosy błóde do zady. Brtoun so toho dohlada a hrabnywschi jeho sa ruku, wołakiche: „Pójcze, pschecželo, dale k blidej, tu pschi pjezy pschejara horzoła wubila.“

Hóscź postupi swólninje k wokniescheju, hdyż w rózu, każ pola nich doma, běsche ławka pschisitajena, hdyż stojesche blido a lenoschki, a hdyż nade wschim runje pod nisseje wjeschom běsche też do rózka nawěschana rjada swjeczatkow, swjetschna na schtrjelu molowanych. Tola hdyż stojesche zyle blisko pschi blidze, dohladowaschtej so jeho wóczy, na jitwine schéro so swucźiwschi, so na ławzy žebi hischcze druhi hóscź, swjatoczinje po mésitku wobleczeny w cźemnym kabaczu, teje kamżneje barby tholowy, stykane do swjeczatych schórnjatow, we wyschoko wupjatem łazu a s helmu rubischkom wokoło schije. Wón so trochu sastróży; Brtoun jemu hnydom wujażni. Jo je to žuzdo f stescheho twarjenja sa nimi, bliże k torhoschczu, Wedrjel, wutheńmjezeł, kiž je psched njedawnym cźasom rjemjesło po swojim pjerdawschim mischtrze horjebrał.

Libra poda jemu ruku a prajesche wutrobnje: „To so pola naż cźażkjesko wobkladamy — žiwu Libra s Jezu, z gruntu hnydom prénjeho, każ pschihódżesche wottud j Bystarego“, a pohładże so k blidu pódla Wedrjela, kiż so jenej łkabje pożmjeńkny, ale ani žłowa njerjekny.

Bur wobhłada žebi jeho stradźu; běsche j nim a Brtounem trasch jenajkeje starobu, tak njtjes rsjerzi a schtyrjemi, ale, mjes tym so bě Brtoun, njech też mały, statny cźłowjek, sawalitscho cźełła, pobrunojtych sjzow, Wedrjel so pschcheplapi se swojej nóżnej, skoro hólczazej postawu. Też jeho wobliczo běsche podobłopte, błóde, na cźjerwjeń, każ wokhy pokracźowachu wot wuschkow w běłojtych zubkach wokow, kotrejž wschak běchu pod brodu hižo wotrubane; mudre, do schéra so ménjazej wocži hladaschtej samhlejcz, a zyle mjesowjeco se swojim runym nohom a wuschinaj hnobonaj mějesche nejschto wótreho, skoro jako wuschkocheże. Libra pornjo wobhwał žuzdonaj běsche nimale t hobrom, wonaj sahałschtaj jemu łdźiwa k ramjenjonaj.

Brtounowa pschidźeża wot wohnjeschcza a pschistorczejnschi bliże k Librej pokrutu khléba a nóż, kotrejž psched Wedrjelom na blidze leżeschtej, kasasche: „Wotkrajcze žez pola naż kmotse!“ a wotcéndje potom hakle k swojim hornjam, hdyż bě so pschesedwédźała, so hojcź so jeje kasanju podwoli. Zrnuż hydże so pod wokniescheho, hdyż na rohożu pschi jeho žełanjske lawka a leżesche graf, dźenża sdobnje jeje dowany; sdobadźu k swojimaj hoscźomaj, jepre so pobrunje wo fcźém „barała“*, hacź jemu žahożeho.

* Barak w Bystervjej krajinje rěkasche dwojoscźenowe abo też jednoscźenowe pożenje, njeżahaze zyle k wjetschej, na kotrejž wjetschi bě pschicźinjena snata na thlenu leżnja; wuzziwasche so jako sthmiczka za thrych atd.

(Pokračowanje sczežuje.)

tu pichi demonstrazijstim žwjedženjstim czahu nješčehu napišmom: „Jadamy žebi twar kanala!“ So buchu dhje na kanalu teš žwoju wobšadku mětle, ma žo k jich wuwczenju na schulstim hacze f khwaitom kupa natwarjeć, na kotrejž ma žo radiowy salon pschiprawić, kiž je wuwuczenju nowoczašnych tódšnikow jara trjebny.

S **Lubija.** Kruty šmjerć je w naschim měrje na pódstej dróży mjes Hamuttim hejtmanjstwom a Wóspertim mostom nimale wschitke kaštanje rospukał. Teš najsterschi schtom zuzkeho Lubija, cžerwjeny buk we Mitzej sahrodje, kotrehož zdonk měrjetche meter w pschemjeru, je so wot dolgich hacž karje rosmukmk.

S **Kelkij.** Dokelž stej tu dwě klečžinje schulstich dźěći na thutym šporhelej, žu dyrbjeli schulu samknyć. Wližschu pondźelu ma žo sajo f rosnuczowanjom spytać.

S **Cžitkowa pola Wóspowka.** Sobotu wječor bješe w nóschej wsu woheń. S schodowitschim mlinu wudri w domje dźěłaczerja Emila Schmidta. Dom so dochista wotpali. Wohenj wudri horiekach, mjes tym so dolekach elektrifi wobschkodženy swjatlowy wjedł wuporiedžachu. Wohnjowa wobora blišu hóršaj bješe motworjenjom schkitaje. Wobschkdžej jara schkodnje, dokelž ma jenož wiki

Z Njehjelčic. Kaž je hižo zdawna znate, swjeceše póstnicy pondźelu Njebjelčanska „Kat. Bjesada“ swój założenski swjedžeń. Běše to létsa 16. tutych swjatočnosćow. Wonka běše sněh a třeskasta zyma. Tola njedžiwajcy toho nahromadźichu so hosćo a přeceju Bjesady z blizka a z daloka, tak zo běše Žurec žurla nanjelnjena. Wosebje wulku syłu hošći mócnachmy z Wotrowskeje wosady powitać. Wokolo 1/48 hodźin zapiska hudźba a starosćiwy předsyda Bjesady, knjez kubleř Łnežanski, powita přitomnych z wutrobnymi słowami. Spominaše wosebje na młodźinu, kak ma wona dźěłać na nabožnym a narodnym polu a dźerżeć 4. Božu kazniju. Potom předstajichu sobustawy Bjesady rjanu nowu dźiwadłowu hru „Róża Jědlowska“. Njeběše to žana póstniska keklija, ale něšto hnujace a pozběhowace za dušu a wutrobu. Wšitcy hrajerjo swoju wěc derje wuwjedžechu. Derje běchu sebi róle nawukli a z čuńom a zmyslenjom předstajichu swoje róle, zo činješe cyle předstajenje mócny začišć na připosłucharjow. Njetriebamy tu jenotliwych mjenować, ale wuznać dyrbimy, zo je kóždy z hrajerjow swoju winowatosć činił. Tohodla zasłužichu sebi też horcy dźak, kiž na kóncu předstajenja jim knjez farař Mič w mjenje přitomnych wupraji. Zawšsco běše próca a woporniwosć w zymnych dnjach khodźić na zwučowanja a tam dyrkotać na jewišću a zymu mrěć. Krasna a wotmjenjaca běše też scenerija, kiž so pola wšitkich wustupow přemjenješe. Wulkotnje běše ju wuškowa sobustaw Biesady z pomocu druhich připrawiła. Hač riany začišć činiachu krasne drasty, kiž běše firma Finzerlos z Budyšina tunjo požčila. Wosrjedź předstajenja poručka knjez farař Mič wutrobne słowa přitomnym. Spominaše na runje so wotmjeńwacy krónowanski dźeń sw. wótca a pokaza na to, kak wurjadnje lětsa w Romje a cyłym katolskim swěće swjećiš, hdyž bamžowski stat bu zasu wobnowjeny a swj. wóte nic wjacy jaty, ale swobodny knježićeř bywa. Napominaše přitomnych, češčić duchownu wyšnosć a hyć jena swójba kaž we cyłej katolskej cyrkwi, tak też w kóždej wosadźe po cyłym zmysle. u a zadžerženju. Wosebje też namalwješe „kat. akcijon“ wukonjeć w towarstwowym žiwjenju, zo su wšitcy sobustawy powołanskich cyrkw. towarstwow a w nich sobudźěłaja k česći Božej a k lóšnemu sobučłowjekow. Tak najlěpje dopjelnja přeća swj. wótca w kat. akcijonje. Cyły swjedźeń Biesady běše so derje poradźił, zo móže tuta zaso wróco hladać na wulki narodny skutk. Snadź budże so krasna hra hišće jónu w posće abo po jutrach předstajeć móc? To by jara derje a witane było.

S **Rownom** [illegible] tu stary Serbin [illegible] Kulka me mjenowi starobi. Semrěty běješe kuždy cžitać „Serbskich Nowin“ a jich horliwy domjenik w Serbskej Koli. Mjech wutrobne cžišće w [illegible] Dźiwnje cžerny trainje na nóschej dominacji.

S **Běłeje Wodu.** Pschi pruhowanju tudomneje khorobnicje pokładnje su nieporjadnosće we wobkhodnym wjednistwie a pokładnistwie mytenki. Nischežiwienje w dotal znatej wuškosći wu 2600 hr., kiž su z wopaczenym lonikowanjom zakrate, je dowjedło k nuschczenju jenoje pschistajenje. Nischedźenstwo je wobsamkło, so ma pschihodnu revisor zdu pokładnju wchenruhowacz. Dale wukopa so pschi pruhowanju, so je wobkhodny wjednik swoju službnu winowatosć zranił. Nischedźenstwo je tohodla wobsamkło, so ma žo też wón je sastojnstwa puschczicz.

S **Srodźe.** Dla trajnecje symy a njedokatka na wuhlu je měschczanske sarjadnistwo wschitke měschczanske schule hacž do wutory 19. februara zamknyć dało.

Wusudźenja.

Psched wulkej khłostanišej kontoru w Budyschinje mješesce žo wczera znowa samolwicej puczowazy Julius Jan Pielles f Budyschina dla wojpjetneho wobschkudźenja a cžekeho falschowanja liščitow. Pschczinjwo wuwinowanju Budyskeho shromadneho lawnikeho suda běješe žo statne cžežnischo powokało. Pielles běješe wot nalecza 1927 we Luzicy žamosłatnje skasanki na wobleki, thołowy atd. po měrje sdźěrał, hdyž dawał napłaczowacz a skasanki wschelakim kratwskim nischtrann a kupnym domam pschepodawał. Jeho běhu f mnohich stron wobstorżili. Wón je pjeza wot wozcehow w Splóšku, Guhrawje, Königshajnje, Baczonju, Labowje, Rabozach, Wilsdruffje a Bronju a na druhich městnach hdyž pschi skasanju napłaczenje žadał. ani so by wotpołhał měł, ludźom tworu podawacz. Dale je pjeza napschczeho podawarjam tworu falschowane skasanke liščiny wužiwał. Pielles to wschitko přeješe a wobkrućeješe, so je žo stajnje prózował, sprawnje wikowacz a wschitke skasanki wuwjesć. Pschi skasańskich likschnach je žo pjeza wo wotpłaci jednało, kiž je žebi za žebje jako podłohn hotował. Sastupjeć statneho rěčnišiwa najmjetwoschze 2 hacž 3 léta jastwa za Pielleja. Dr. Geißler, kiž wobstorżeneho sakitowaschze, žwyta wobstorżbu po mósnjerskej sekkabicz. Pielesa žud słónczuje w jenož dwaj mai padontaj wospjetneho padujchjena winowateho spójna a jeho k 5 mešajam jastwa sadźdźi.

Z Łužicy.

* S **Hornjese Wódrizy.** Pola jeneho tudomneho kubleria sandźenu žobotu kožohrěkak w thachlach rosbuchny, so thachle rosleczachu. Helenu kožohrěkak běsche kubleriowa dźowka do horzych thachlow stajika, běsche pak jón sacžinjeny wotstajika. Hrěkak i taiker mozu rosbuchny, so žo thachle zyle rostorhnychu a kruchi thachlizow do drjewjanej seženje tczany wotiachu.

* Se **Kitawy.** W Kitawskim kremaroriju bu w sandźenym lěče 413 cželow swalenych, pornio 323 w lěče 1927, 361 w lěče 1926 a 293 w lěče 1925.

* Se **Zidżineho** (Seidenberg.) Tudomny praktiski lěkař dr. Walter Ebel je wuioru dopołdnja sebi f morsiowym sajedojezjenjom žiwjenje wsak. Dr. Ebel běsche we ekśanym automobilu po puczu. Kato žo wjednik auta pschi jěsbje ras wobroczi, widźesche lěkarja bjes wedomja we woju lezo. Dowjese jeho huydom do Zidżinskeje khorownje. Połputy k sakowaržiwjenju pak njemčzachu wuspěcha. Wjeczor wumrě lěkař, kotremuž so wedomje njeběsche wjazy wrócziło. Naskerje je sebi dr. Ebel w cžežkich myslach žiwjenje wsak. dokelž běsche jemu pondźelu wjeczor jeho mloda mandželska na cžežku chrjbu wumrěła.

Januarske čisło „Łužicy“

njemóžeše so f hužel w prawym času wudać, dokelž je so redaktor njejapcy potrjechił z čežkim připadom smjerče, kiž jeho za cyły tydźeń tak zaja, zo jemu woprawdźe njeběšo možno přinošanu korekturu čitać. — Tuž prosy swojich čitarjow wo scerpliwosć. — Februarske čisło wuńdźe porajdnje. Rukopis je hotowy. Tohornuia měrske čisło. — Wězo je wažne, zo so „Łužica“ porjadnje wudawa, ale waženo hišče je, zo podawa hódny wobsah.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Halle.** (Nahła smjerć pschi rejach.) Na jenych maskowych rejach w Halli běšche so 63letny muž f mjenom Keller jako schulisti hólscžej žwobekał a jědsache f konikom na kiju pisches salu. Nadobo jeho pschi tym Boža ruczka saja, so je morwy sniese.

* S **Barlina.** (Schdźeš wokobow f wobnajoweho stracha wuthowanych.) W jenej blidarni w połnócnym Barlinje, kotraž běsche w pinzy samóžinjena, wudyri žriedu weheń. Pschi wuwiesu šuloweho kira so zyle pjesz peithobow wupłoče wrazenje wotpali. Wobnjowa wobora wuthowa schdźeš wohrożenych wobrowu po mechanitiich rěblach.

* S **Tangermünde** w Mecklenburgskej. (Tólstna rauschka so špalika.) W měschczanskim domje da starych ludži w Tangermünde so tólstna rentnarka Möllerowa pschejara thachlam žiliži, to so je jeje drasta zapali. W kantertnym straschc lehnu so stara žona do loża a so špali.

Djezpřikładne wo'owan'e z'łóstnikow w Chikag".

Sjawne wojowanje na dróży, kajež je stawiznach Chikagowskich łóstnikow hischcze njeje znate było, je so we městowych dróhach wotmrěło. Dwaj automobilaj z cžežko wobronjenymi łóstnikami po městowych dróhach cžerjeschtaj a psched domom sastaschtaj, w kotrymj njepschecželske łóstnikе towarstwo tajnu palerniju alkohola wudzerżowasche. S automobilow je so f maschinistkimi ličbami dźiwje tčeleche, na cžoż je do doma walichu. Njeschschene dźiwje wojowanje je potom šmitka doma wotmk. Nadpodnikam je poradźi, wožom łóstnikow w paleni wupschinmnyeż a jich je swojimi automobilemi wotwjeżej. Hischcze pryedy hacž policija k městnu pschihdże,

jich k schtomam stajichu a symnokrejnje sastrělichu.

Zyke městno je do wulkeje hrohy da. Jězdna a pěscha policija f panzerowanymi automobilemi po městowych dróhach jězdżeschce. W łóstnitiich stronach wulke roshoreje knjeżesche. Boja so dalschcho wojowanja mjes njepschecželskim sanzlenymaj łóstnikimaj towarstwomaj. Tajna alkoholowa paleriuja je zyle rostrělana. Městowi wobdźerżo su je so tak satrachili, so žebi njeswérja je žwojich domow wuńcz.

Sokołstwo, sport a hry.

Wšelimy Budyskich turnarskich a sportnych towarstwow.

Tuto zjednoćenstwo wotmš swoju lětnu hłownu zhromadźiznu pondźelu 11. februara wječor w Kehelerni. Ju nawjedowasze 1. předsyda Stoewer, kiž zwopředka lětnu rozprawu poda. Běše přijomna. Je so z wuspěchom w zajimje sportnych towarstwow dźěłało. Posedźenjow wotmš zjednoćenstwo w zandźenym lěče 1 hłownu zhromadźiznu, 4 posedźenja předsydstwa, 4 posedźenja zo sobustawami měšćanskeje rady, 2 posedźeni z pluwarjemi a turnarjemi. Do zjednoćenstwa słušeše 41 towarstwow z 13500 sobustawami. Listowanje z towarstwami běšo pomerne, z wyšnoćemi pak žiwe. Na kónci rozprawy podźakowa so předsyda wšitkim swojim sobudźěłacerjam. Wo pokładni rozprawješo knjez Fürste. Wo zamérach zjednoćenstwa bu hižom w loušej lětnej rozprawje wšelako wozjewjene. Dale so rozprawješe wo sportnišću „Mlynska luka“. Hač twar sportownje z přebywarnjemi, přewoblekarnju a klubownjan za wšelake sportne towarstwa so pjenjeznje zanjese, ma so hišće prepruhować.

Wo tutom prašenju ma so jednać w posedźenju pondźelu 18. februara wječor we 8 hodź. w „Słóncu“. Zeńdże so zjednoćenstwo ze zastupjerjemi towarstwow. Dalše zanery du na připrawjenje měšćanskeho hamta za cžłowuwćowanje.

Předsydstwo je telef 1. předsyda Stoewer w Budyšinje, Mättigska dróha 43, na kotrehož maju so wšitke dopisy słać, 2. předsyda Zejler, 1. zapisowar Atto, 2. zapisowar Albrecht, pokładnik Fürste, přisydakojo dr. Mahler, Meurich, Ješka, Fasska, Lau, wyšši wučer Pjecka, wučer Berger, wyšši wučer Jähnicha.

Z wobkhodneho žiwjenja

Symfa krałowna.

Stawizna połopłujeho myta.

Młoda knjeni Gerda běšche bjes diwla najriščischeje połtawy, khodźeše najrazjosnischo, mješesche najšłubosnischu nóžku a thodźeše runje jako krałowna. Ju buchu teš ja lěčnu krałownu pschi połslednjej zjanstnej konkurrenczy w Lunaskim parku wuwołali, hdyžbychu-li někotre njerjane ljetješcha a druhe wobkicžowe njerjanoscze mytowarjow wotdźerżowale. Tola połsajoze myto běšche pak tola hischcze dostata, mjenujzy pakcžik „Aok-Seefand-Mandelkleie“ a karton „Aok-Kräuter-Sahneseife“. Domach běšche wona swoprědka f rjenje rosherjenym wuraśom „cžapor“ niekedźiwje do boka cžišła. Knjeni Gerda njeběšche jenoj rjana, wona běšche teš mudra. Tohodla podźišcho wšej tola sajo wuczahny, wobhladowasche jej pschemytkłujo a thubi žo f nimaj łóńczuje do žiwjeje toiletneje jstwy. Tu namaka ruče maly wopraudźity pokoj na žwojim małym myteje. Pschetoj tuto połosaze myto mješesche jo we žebi. Wono wuskutkowa, so wona wot nětka jenoj hischcze f „Aok-Seefand-Mandelkleie“ a „Aok-Kräuter-Sahneseife“ sa cžistoscz žwojeho wobliczа wojowasche a nad jětšeschkami dobu.

Na njedawnym mytowanju w Lunaskim parku wuwołachu ju jenohłósnje za symsku krałownu. Pschetoj cžoło, schija a tuž ranuchu so cžistemu akabastrej, na lizowaj leżejachu róże a jeje wobliczko běšche jako mloko a krej.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

S wobsamknjenjom podpisanoho hamtskeho žudnistwa je 24. januara 1929 bu mandżelska rentnarja Karola Roblowa bywająca žund. Thomašowa rodź. Bünatzej w Budyschinje na Sserbskich hrjebjach 3 dla wopisiwa pod pschedporučnistwo stajena.

W Budyschinje, 13. februara 1929.

Hamtske žudnistwo.

Nadpodawanske hodźiny za marjerje, kiž žu we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa postajene. njewotmčwaju so dohoš žuma wuczinja wjazy 5 stop. po Reaumuru (5 stop. po Celsiju) nize 0.

W Budyschinje, 15. małeho rožka 1929.

Wokrjesny wobtaranski dwiask za Budyske okrjes — spomožerski hamt. —

Schtwórcžetinu wupokas wo dokhodach a wudawkach Budyskeje městanske gmejny

sa 4. schtwórcžetko 1928 po §15 a 16 postajenje kujela němskostatneho ministra finanzow k němskostatnej finanzej statistiky f 23. junija 1928 (němskostatne zakońke lc. jeno I strona 205 lc.) je k wuspołožanju za kóžde wupołożeny w měschczanskim hłownym knihwjednistwje (na radnizy po 2 schodomaj wó schiwje cžo. 18).

W Budyschinje, 14. małeho rožka 1929.

Měschczanska rada.

Na'nowišce z cyleho swěta.

— **Schkowa powješć wo wjedrje za jutiscne njedźelu:** Sněhowanje pschechtanje, žo wuwjedri, ale symna, — byrnjez nij tak tichijaza, — dale traje. W Jendźelskej hischcze trochu symna, tu a tam žo dešcžujze.

Drjejdżanski polizajski presidium je korejmarjam a klamarjam sakazało, hischcze nij 18 lět starym wožobam alkoholske napitki a hischcze nij 16 lět starym wožobam nikotin wopschihajze twory podawacz.

W novembrje 1928 je je Sakskeje do samóstkich krajow 232 wožobow a žyła do wukraja 5266 wožobow wuczahnyło.

W Riesy žu jenej młodej holzy, kotrejž běschtej sa cžaš jěsby f motorskim kolom wobej noży smjeršej, wobej nožy dyrbjeli wotrěsacz. Njesbožowna je žrjedu na sčežkki cžežkeje operazije wumrjela.

Wulkeje symy dla ma žo Barlin f nowej wobcžežnoscžu bdźicz. Pjatk žu w dźělu šmitkowneho města, pschedc wschem w knjeżestwowym dźělu a w pschimjezowajcych dróhach wschě pinnowe (gasowe) lampy hašle. Hłowne pinnowe roły žu w tymle dźělu šamjerske a njemóža žo dla strachа rosbuchnjenja rostacz. Jeli so budże šyma dale tracz, budże žo dyrbjeez f tym liczicz, so wjetschi dźěl šmitkowneho města, hdjež nimaju elektriskeho wobdźěłenja, we cžmje wostanje. Pódla teho je strach, so žo tele katastrofalne wobstejnosce też hischcze na dalsche strony Barlina wupschestru.

Rusa němskich žrénich ludowych worschtow je w Němskej tak wulka, so je sa połdenje tši léta w Barlinje 300 000 wožobow pschihahało, so niczo njewobsedźi.

Němska bitwiska łódź „Elsaß“ je schtyri parne łódze „August Thyssen“, „Planet“, „Ilse Ruß“ a „Heros“ se łoda wuswobodźila a do Kielskeho pschistawa dowjedła.

Wupierki

jenoż najlěpše tworty

80 cm fěrbrofe m **2.20**
100 cm „ m **2.75**
115 cm „ m **3.00**
130 cm „ m **3.50**
140 cm „ m **3.70**
160 cm „ m **4.25**

Spytnje sterbše pošlužowanje!

Andr. Kasper
měšćer Al. Filopp –
w Budušinje, Bursalan 11

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pf
papjerowy wotpady po 3 pf
lany, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše
po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale**
jenož na wupokaz wyšnjese.

Popp na Hornjerśk. hasy 18 telefon 3427.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5–8½ procentami

po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % djez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khójebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měśće, Wulkich Ždžarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Jan Petŕkec nasl.
měješe G. Schulz
w Khrósće
poruča swoje kajkostne twory: **Strykowane jaki, gulowy a wše wotmiane twory, šlynfry, soódnje kholowy**, wobleki a bluzy, wobuća no wšěch wuměnjenjach

Pjenjezy
jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara
Zastupjeŕ: **Max Rose w Budyšinje**
na Znutŕkownej Lawsk. hasy 5
Telefon 3447
Pjatk a sobotu 9—12 a 2 - 6 hod.

Cesćenym wobydlerjam Budyšina a wokoliny wozjewjam zo 20. t. m.

na Žitnych wikach čo. 18 dźěłarnju za wše wobuća

kaž tež **dołhe a krótke škórnje po měrje**, wuporjedźenju po kóždym wuwjedźenju atd. wotewrju.
Budu so stajnje próćować, jenož dobre dźěła z najlěpšeho materiala podawać. Wobuća móža so hižom wot 18. t. m. wotedać.
Z najwjetšim pocešćowanjom

Józef Šćrak, šewski mišter

Stupnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlynfry a spódnje suknje poruča tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach
sedlarski mištr.

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarstwo. Casnikarstwo. Wuporjedźerstwo. Centrifugi.
Wołnajeńske awto
za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Emil Höhne w Bukecach
zamkarski mištr

Skleńčane-, porelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wše **hospodarske wěcy.**

Kedźbu ratarjo!

Dostanu za februar, měrc haprleju a meju wjac wagonow

original-Chile-salpeter

Wopŕita: wok. 95–98% salpeter = wok. 16½% dusyka

Chilesalpeter běše do wójny, kaž je znate, **najlěpše a najbóle wupruhowane** najtuńši hnojidło, dokelž wopŕija wjele **jeda a kalija.** Přijimuju hižom nětk skazanki a na přeće podawam tež płaćizny

Albert Paatz
Kamjenc, Tel. 24 a 25 -:-:- Halštrow, Tel. 13

Wše wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

Připrawjenja radia
najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma
Gustav Krawc w Budyšinje
na Rózowej hasy 8 a 13

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošćo hasy (Nowotwarjo khorobn. kasy)

Načiski, twarske rysowanki,

statiske wobličenja kaž tež wše wupisowanske podłožki za wysoke a hłuboke twary (ratarstwo, bydleńske twary, industriju) wuhotuje architekt a twarski inženeŕ po nizkich wobličenjach. Poskićenja pod čo. „E 9" na wul. Serb. Nowin.

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pjećwa / jědźny lód
štomowe tykance / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnja a wječor **koncert**

Serb k Serbej!

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nježorskim dr. 16
hójo množstwo wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewěsćinskich wobrazow, tež na wsach. Tel. čo. 2438.

Transport mjebłow — Zamjenjenja bydlenjow

Serbski Hospodaŕ

ratarske wulkewikowańske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khójebuzu 1247

Naš miyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšenićnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wše dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopŕija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopŕija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Móckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domi. kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutka
měješe Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wuwołanje wěcywustojnje a najspěšnišo.

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.
Dowěriwe zaraźowanje a pomoc we wšěch pjenjeznych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaca.

Hypothek. bjuro Wenzel
na Hornjerskej hasy 11 Telefon 3284

Kupujće
časniki
pola
Kokša w Njeswačidle
Wuporjedźerstwo

Der Deutsche Rundfunk

— weitersagen!

ist führend in allen Rundfunkfragen

Die größte Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Jón dostanjeće w Serbskej knihařni.

KELLING

ploka a načahuje při kedźbliwym wobkhadźenju spěšnje a tunjo

gardiny

přikrywy na blido, pyšeńske a séćnowe přikrywy
wšěch družin.
Najlěpša forma a apretura.

Samsne přilimarnje:
w Budyšinje na Kěžorskej dróze čo. 6 telef. 3618
na Přišćańskej dróze 16
w Khójebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróze čo. 4
a na Drježdźańskej dróze 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróze čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróze čo. 26

Přiloha k čisłu 40

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 16. februara 1929

Najwyšše města a wsy swěta.

Najwyšše města swěta namakamy w tropiskej Ameriki, we wyšokich krajinach Andow a w Mexiku. Rekord dźerži tam město Huancaca w Bolivijskej we wyšokosći 4102 metrow. Niz wo wjele niže ležitaj bolivijskej měsće Potoši, kiž měsćanske nětdy 150 000 wobydlerjow, kiž pak po sniženju tamnišcheje industrije dźensa jenož hišcheze 30 000 wobydlerjow liczi, je 4000 metrami a Oruro, kotrehož wobydlerstwo je je žamjenje pschiczinu wot 70 000 na 32 000 spadło, je 3743 metrami. W Perušskej leža najwušcišcho wobydlene wšny we wyšokosći mjes 1500 a 350 metrami. Wusnam twori pak tu 14 000 wobydlerjow liczaze Cerro de Pasco, kiž je swojej 3402 metrjej wyšokosći wjerschk alpinskeje hory „Jungfrau“ hischcze wo 135 metrow pschežahuje. Ale niz jenož w Bolivijskej a Perušskej su so ludźo we wyšokich horach sahnyli, ale tež we wschěch krajinach, kiž mjes Chilešskej a Sjednoczenymi Statami leža, jónu, so bychu bohate minerałne pokłady z korow wuzinwali. Tak posědnuje so Quito, 100 000 wobydlerjow liczaze hlowne město Ecuadora, 2850 metrow nad morjom, Santa Fé di Bogota, 144 000 wobydlerjow liczaze hlowne město Columbiskeje, 2645 metrow, a stónczuje Mexiko, kiž je swojim 615 000 liczaznym wobydlerstwom k najwjetšichim měsćam Ameriki hlusicha, 2500 metrow.

W druhich dźelach swěta su wšny a města w taskej wyšokosći nětcho žadneho. W Asiji ma so Lhasa, hlowne město Tibeta a nabožne krzesćišćanskeho buddhizma, mjenowacz, kiž 2560 metrow nad morjom leži. Hewak pak njemamakamy we wyšokich asiatiskich krajinach žane wuznamne sahnyšćicheza. Schtož ma swoju pschiczinu w njerownomjernym symnym klimje a wobezěnuiczich pschi wobdźelanin polow. W nastupanju wyšokich wobydlenych městow może so jenož Afrika z Ameriku runacz, wosebje Abessinska. Wulke města kraja posědźuja so bjes wuwjasza z wyschinam, kiž 2000 metrow pschekroczi, tak Axum z 2300, Ankober z 2500 a Gonder z 2273 metrami. Druhe dźele swěta nimaju městow, kiž wyšokosći 1500 metrow pschekroczi. Pschedewschěm w Europje jedna so jenož we wšy, mjes kotrymiž smě so saska wjes Juf w dole Averja we schwizarskim kantonje Graubünden z 2113 metrami jako najwyschcha wjes mjenowacz, kiž je wobydlena. Na druhim městnje może so mjenowacz Ober-Gurgl w dole Ötza, kiž 1960 metrow wyšoko leži.

Arnošt wreda sroku.

(Wobras se wšy.)

„Pomhaj Bóh! Nó, to hižo sasy tak pilnje drjewo rubaschy? Dźeń dobry cži bratrje Arnoschto! Kajke dźenza je? Nimasch niczo na pschedań. Sdyn słyschał, so chcesch swoju schaku pschedacz. Njechasch mi ju ras pokazacz?“

„S prěnja bo dźiwam, so tak schikwanje serbšći krzewišch. Ty tola hewak do tych „Gun' Takarjow“ słuschesch, sy hotowy němpolak. Tohodla tež njewěsch, so po němskim tworjene słowo „schaka“ serbski kroka rěka. A ja dertha žadna niczo na pschedań nimam. Ja dyrbjał moju kroku pschedacz. Schtóžka to praji? Na to žej ani njemysłu. Nó, tajkele něschto!“

„To jeno tajke wuschparanje njeczišć! Pój jenož sobu a pokaž mi ju.“

„Ach, to tola zanoho smužka nima. Prajach hižo cži, so ju njepschedam. Schto žej tola mysłiłsch, hdyž mi kóždy ras dóniczu nadeji. A bych-li ju pschedacz chcył, ty ju krydnyć njeby. Sdy mje pozdelni ras z cźeleczom truhnyć. S mojeje hródže niczo wjazy njedostanjesch. To jenož hródź dołho njewoczinej. To niczo njepomha, hdyž cži praju.“

„Mój Bóžiczko, Arnoschto, njerěsch tola tak krajnje a zbytkojze. Njechcam ju dozpka męcź. Tohodla pak sněm žej ju ras wobhladacz, bratrje Lašowšti.“

„Jeli mi to człowjeka do nascheje hródże puschczischy“, wosa Selma z khěžnych duri, „dha žej pilny krydnjesch, so ju cži w mjeswoczu wšcho pišani! Chcesch žo wospjet — sjedacz dacz?“

„Ach, dźeń dobry lubo žnjodźinka“, wosa rěnik nasprjet tajkele rjane cźerwjene liczka a załubowane woczi! A stupi žo do duri a hewrjeka, so zdy dwór rji. To žo tola hromadze njechodźi a tajkej rjanej žónšcej njepschitoji. Pózeje tola bliže, „schwanzgelt“ knydom nawdam.“ Pschi tebi pak žej myšli, dy-li jenož ta schcźekotawa w domišlini wostała, z Arnoschtom budże hižo zaw hotowy. Hižo je rěnik do hródże a Arnoscht za nim.

Ministerialny direktor Heukamp bu za statneho sekretara w statnym zešiwjeńskim ministerstwje pomjenowny.

„Ow jej, ow jej — je ta wona? Ach jejmjerjch ně moje dźeczatka, tajkale cźedzgo! Hólcze, komu trasch chcesch tas presentowacz? Tola nig nam rěnikam? Wěsch, jeli dyrbju cźi z prawdu rjec, tu mózesch mi darmo dacz a to hischcze jeje njerodźu.“ Stupi k njej bliže, wobmasnuje ras tu tas tam. „Hlej, bratrje, tuta kóscz a koża. Khóts dracz a garbor, tajke sschnuschene drjechmo hischcze dołho widźał njesshym. Hladaj tola! Schtoha chcesch ju z cźedzu męcź, Arnoschto? Hdyž něhdże słyschu, so chce něchtó jenu krawu kupicz, teho cźi póscźelu. Ja ju nochzu męcź, to cźi hnydom praju.“

A cźini tak, kaž by chcył sajcz wotesć. Arnoscht mění, so ju jenu telko a telko hižo žodźeli. Pod tutej placźisnu njepóndże z hródże. To rěnik skoro snaź padny. „Cźekanjesce, sy dha ty wowrótnił! Arnoschto, cźiń sej z někim druhim swoje žorty! Nó, nochzu cźe dłże wot dźała wobdźerzowacz. Dźi sajcz swoje drjewo rubacz. Wych-li hischcze tak tróschtu była a žej pok pjenješ za nju kasak, dha mohjoj wo kupje rěczeć.“

„Cźłowjesce, chzu jenož rad wobźecz, schtoha na tej krukwje masch. So je stara a fraka k rěsu, to žama wěm. Ale telko a telko dyrbi tola wunjesć a pschinješe tež. Skótna płacźisna sajcz posunpnje.“

„Schto? Płacźisny sa stót postupuja? Nó, spaduja, mój luby Arnoschto. Sa tsi abo schtyri njedźele budźesch rjez: Ja hlupy bějman, dych-li jenu ju tola wostajił.“

„Ty hischcze zjsla rjekł njejšy, schto chcesch po prawom za nju dacz. Schto? Wjazy nig? Nětko pak cźiń, so je pschińdźesch, hewak cźe z krukwjazej wupuschu wunesu. A njepokaž bo ženje wjazy pola nas!“

„Bratrje Arnoschto“, njeběrnješch pschepósnacz, hdyž je trochu rjane pscheroscźene tkorzo, to nasch jedyn rad lubje něschto wjazy da. Tu pak trjebasch jenož koscźe wodrapacz a je potom do tolcźerje pschedacz. Ludźo je hischcze wot tajkeho jeźrjscheneho rapaka njekupuja. To žo jeno njetaj, bratrje Arnoschto, to dyrbiłsch tola sam nuts widźecz.“

„Nó, tajke je ! mojim „schwanzgeltom“, to bych runje we prawym cźasu pschińdu“, pschińtupi Selma do hródże. We hižo zyku khwilu psched durjemi mjeścze pokkala. Nětko bě naiwjetschi cźaz, k nimaj pschistupicz, dokelž muž, ta stara maska, je tak hłupy a pschihotowje kupi. Zyke pschecźelena je napschecźo rěnikej a tón so wjeselu, so žo wěcźa nětko špěschnische wotwila.

Pokmějkuje žo a mění: „Kak daloko staj hischcze rósno. Schto? Telko chcesce ju tu cźekanju dacz? Wěsch, Arnoschto, njechamoj wsohoho rěnika do cźista bankrott sejcźicz. Chcemoj ju jemu dorjecz a hischcze někotre dźesjaczkrizwanje pschidacz, hewak žej po nju njepschidźe. Tak a tak wjele dajesce, hewak na blatu z hródże won!“

„Nó, lubej dźěkcźi, budźtej tola rosumnej“, sapoczina rěnik sajcz z dobrym. „Ssmy tola žej pschecźo wutrjechili a tež tón ras budźemy. Ale schtož je pschewjele, je pschewjele! Nó, to chzu hischcze dźesjacź hriwnow pschidacz, so k měrej dóndźemy. Ale něsto je kónz a hanjeń. Chcetej abo nochcetaj?“

Stónczuje po połhodźinskim traiczym bdźenju je wóźa do rjada a Selmje dźesjacź hriwnow napłaci. Pschi tym bórczi a stona, so je tola wulku hłuposć swórała.

„Jow sajcz ! pjenjesami!“ wurosty rěnik.

„Ně wschak — ně wschak“, měni Selma. „Schtož je nimo, je nimo. Ale runje prjecź cźišnjene je. Kaž hižo prajach, z tajsim cźłowjekom njekmějšch žo dołho nadźecz.“

„Budźtaj jenož wjeskaj, so staj tajkeho hłupeho nadeschłoj, kiž je wamaj dwójzy telko saplacźił“, złoczi rěnik. „Pschi tutej starej schabrasy jenož pjenjesy pschihadźiłsch. Haj haj — bratrje Arnoschto, pór pjenjesy, hacź mi wěrischej abo nje. Ja hłupa symbora!“

„Proschu, tu macje nawdate pjenjesy sajcz!“ měni Selma.

„Ně wschak, tajki njejšym. Ssym-li hłupeja swora, dha tež jeje sčźehwti njejsm. Nimo je nimo. Zuczitaj! Wáj mataj wužitk a sa schodu. Basta!“

„Na, tu žym sajcz runje wutrječał“, rěcźi pschi hódź, hdyž j dwora dże.

„Ssmy hischcze po prawom dosć sa nju krydnyli“, měni Selma, „druhi chzychu hischcze ménje dacz. To wschak hischcze nětko nětkaj póndże.“

Tak widźisce, lubi ludźičža, wobkmaj stronmaj je pomhane a staj spokojenaj. A to je hłowna wěz.

Stare ludowe reje a nowe reje.

Zwjeselace je, zo so nětko też Němcy prócuja, ze starych ludowych rejow přistojne nowe reje wutworić a je do žiwjenja zawjesć. Znaty nawjedowaŕ kurzow za ludowe reje při ludowej wysokej šuli we Drježdźanach, Gernot Nitzsche je so zańdźenu sobotu při wobhladowanju rejow w Towaŕstwowem domje, hdźež so swětłowobrazy z ludowymi rejemi pod hołym njebjom pokazowachu, wo nich wuprajił sćěhowace sady: My dyrbimy za formami pytać, kiž su też w žórli mózne. Z tym je też jeničcy mózne stojnišco date: Nic stare reje, tak daloko hač su wone hišćo z wašnjom, wamělscy woživić, ale, přizamkujo k nowym a starym hłosam, nowe wutworić, to je zaměrom. Nic napodobnić, ale rozwiwać! Nowe ćěne začuće a nowe začuwanje časa ma w rejach nowe reje młodźiny wuraz namakać.

Złožujo so na tute sady pokaza Drježdźanski rejwanski kruh (Dresdner Tanzkreis) wósm „nowych rejow“, kotrež je Gernot Nitzsche we tutom rejwanskim kruhu Drježdźanskeje ludoweje wysokeje šule k starym hłosam (melodijam) wutworił, kotrež je najlěpši znaješ sakskeje ludoweje hudźby, Bjarnat Krawc, wuhrał a wobdźěłał. Wone su wušle we zešiwku „Neue Sachsentänze“.

Nimo druhich su so tute figurowe reje wuleczy spodobałe a my Serbja możemy z toho wuknyć, zo smy na prawem puću, hdyž swoje narodne reje pilnje pěstujemy a do młodźiny zakorjenimy.

Přinoški k stawiznam ludźiska serbskeje rěcźe a literatury.

Podawa wyšši wučeŕ Jan Symank.

Třeći swjedźeń wob lěto-běše domkhowanka. Po skónčenych žnjach zběrachu wotběrańki na polu ležace zbytne kłoski, wjachu z nich wěnčki a wěncy, ze stwjelcow pak nawjazachu snop. Mjez tym přikhadźachu žnjeńcarjo, woblečeni swjedźeńsku drastu. Zhromadnje ćehnješe pisana běrźdka do wsy — spěwy spěwajo. Tam ju wočakowaše wlodyka — starosta a měšnik — wo srjedź cyłeje rodźiny. Česćomny stare požohnowa „posledni snop“. Cyła zhromadźizna pak džaknje khwaleše bohowku Hromownica, kraiwnu błyskow a boha Peruna, knježerja nad hrimanjom, zo staj wusyw a žně před škodu a zahubu škitałoj. Stari a młodźi wjeselachu so bohateho žohnowanja jich prócy a potu a wjeselachu so jich zamóžnosće a starosće. Bohata hosćina wše stawy rodźiny zjednoćeše. K tomu přizamkny so spěw a reja, kotruž dužak přewodźeše.

„Lětnica“, bohowka lěća, nětk po něčim swoje pisane, błyšćate a zelene płašče (t. r. pola a łuki) so wusłěkuje. Nětdy tak pyšna a horda knježna zestari hladajcy a zjewi so bórzy jako jednora „Baba“. Mučna zespana dřema dźeń a dźeje, doniž wša jeje wóń a wodyeh zastanje. Tohodla přiběraju nocy a woteběraju dny. „Corni bohojo“ nastupuja swoje knjestwo.

Ale „też najčěmnišu mrokawu zaćěri słónčko“. Hišće jónkróć (21. dec) skhadźa z čěmneje nocy. Ale nětk dobywa. Nětk nastupuje swój wobrot. Nětk hotuje so ze zymneje cuzby do kraja swojich česćowarjow, so wobrónuje z jasnišej swětłosću a z milišej cźoplotu a nakładuje swój złoty wóz z darami nowoho žohnowanja za nowe lěto.

Tak ważny dźeń pohnuwaše lud a kraj k čichej swjatočnosći. Khutnc jemu słušachu wašnja. Kaž dźensa tak běše tež tehdy „dobre słowo“ kluč do zamknjeneje duše a wuhašowaše hněw. Tuž postrowješe hospodaŕ swój dom z prózstwu: „Božo, daj nam pokoj!“ a při tym hospozu a dźěći a čeledź wokošowaše. So njez sobu košo so zjednachu wšitcy a zapomnichu wšu křiwdu a staru njehódnu zwadu.

„Hody“, tak rěkachu wječornym wobrjadam tutoho dnja, wšak běše nětk zaso jedyn tomu druhemu „hódź“. — Njesparny wosta dom a rodźina. Běše połnoc nimo, nětk počinaše so swjedźeń po narodźenju „Božiey“, t. j. słónca, bě to dźeń, kiž je hižo wo kurjacu kročel dłóši: bě to dźeń přikhadźaceho zbožowneho časa. Z kedźbliwosću, haj z napjatosću zhladowaše wšón lud za prěnimi młodymi zerjami a witaše prónje słónčne prudy. Kóne běše wšeje khutnosće. Wjeselo, hry, reje a hosćiny jimachu wšitkoh lud. Najwažniši dźěł swjatočnosće pak běchu pěsnje na česć Božicy a Koledy — a spěwy so spěwachu dźeń jako dźeń hač do kónca měsaca.

Kříž a mječ.

Stawizny a podawizny drje powědaju wo serbskoludowych wašnjach, nałožkach a zwučenjach pohanskeje zańdźenosće. Ale pěsnje, spěwy a hrónčka — z tammymi wašnjemi wuzko splećne — su dawno wuklinčałe a doklinčałe. Wo jich wobsahu, wo jich naspěwje a hłosu nam serbska Klio ničo zapisała njeje. Do wěčneje nocy su wone nurjene. Kříž a mječ stej je pohłušiłej. Posoły krześćijanskeje wěry dyrbjachu tamne pohanske róčnosće (Jahresfeste) zahanjeć a zdobom pěsnje na česć starych bohow wuhubić a wukorjenić. To běše winowatosć jich misije a za japoštołow nuzne. Cuzokrajnym dobyćerjam a mócnarjam pak služeše wutupjenje pohanstwa a rozšěrjenje evangelija za najwuspěšniši srédk k zmócnjenju a ke zwěsćeuju jich žiwjoła. A tak tam, hdźež so dotal horjaca khwalba na Swjatowita zaznošowaše, nětk struchlo „Kyrie“ słopotaše. Stare róčne swjedźenje zhubichu swój wuznam a dostawši nowe mjeno po křesćanskim, dostachu też nowy wobsah a zmysł po křesćanskim. Drje wahješo wjazniwa přiwisnosć ke starym bohom a swěra k staroj wěrje Serbow hdys a hdys jich swjatym městnesćam. Drje modlachu so Serbja w čichich khwonkach hdys a hdys starym bohom a jim skradžu tam woprowachu. Ale ani zdalene a zanjeseno hajki a hórki, ani nahle brody a hrodźišća njezmóžachu jich škitać před hrónitymi a wojowacymi cnyemi rycźerjemi. Nimo toho wšitkeho wobaranju a spjećenju a wšitkej stajnosći přećiwo nowemu porjadej, nowemu prawu a nowej wěrje brožachu njesmilne khłostanje. Přez wšitko tole buchu najstarše wuplody serbskeje poesije — t. r. ludowe spěwy, pěsnje nabožniskeho charaktera — sobu do wěčneho zabyća zastorčene.

(Přichodnje dale.)

Dejmanty, ale žadyn dešć.

S Kapstadta w južnej Afriży piša wešty William C. Fone:

Pšed nětorymi dnjemi sajmpi do mojeho bjurowa muž, wot afrikanskeho błonza spalený, brunty kaj mahagonijowe drjewo. To bě „wójnski dopisowař“, wróćiwšchi so z Namaquaskeho kraja. Pšichódze ke mni, so by mi „wo wójnje w Alekšandriskim salìwje“ rospratował, kiž dyrbješe so tam sahdženy tydžeń wotmětwać. Ale k tomu njedóńdże.

Namaquaski kraj je snata wot błonza wupalena pušćina w Afriży, tiž njeby ničžo wjacy hač mjeno wosamjenika, njebychu-li so tu dejmanty namakałe, wjetšche a rjeńše hač nětkuždy druhdy na zwkem źiwješe.

Kaž žym zhonik, khowaja banki w Kapstadtu w tu chwilu tute drohotne kamjenje w hódnosći na 500 miliionow hriwnow. Sstuscheja wšchě statej.

Nětko pak njeje w Namaquaskej krajinje so na tři léta žanebo deschćita schło. Nětkuždy keždjoze burske hona buchu dowjsta śniczene. Burja, do wulkeje žuchoty bohaći ludźo, běchu nuzowani, źrowj dom a statok pschedacz, so mohli sej pożiwadła sa swojich pschiwuzmych kupicz.

Khdyž prénje dejmanty namakachu — twane ležachu pjecza na semi rosbrójene — widżachu pšches žuchotu śniczeni burja nadobo nětkaki wupuez z hospodarskeho cźahna, haj wulkotny wupuez, kaž kehdy zjebi njejsu dźecź dali.

To knjeżerstwo sapschimny. Kopanje sa drohotnymi kamjenjemi wupraji so jako prawo stata a nětorym tuhym njebożotnym buram poschcza so wob dżeń na 7,50 hr. mšdy.

Nětkore mešazy běchu njejsożowni Namaquaszy we pschehwědżenju źiwt, so je stat jim njeprawdu cźinił. Widżachu, kak drusy sa dejmantami rjadachu a so wobohaćachu. Měnjachu, so pokładu, kotrejž su na swojej pódże wuklédżili, nahrabne knjeżerstwo jim pšed nosom bjerje.

Po prénjej powěsći wo namakanju dejmantow nabżachu so tamne pišane cźrjódły ludźi do Namaquaskeje krajiny, kotiž w Afriży na to du, po możnosći bórzy wulke bohatstwa nahromadźicz a njeczinja jej žoneho kwědomja pschi nałożowanju frédkow a puczow.

Tuczi rjerjo sa pokładami powědachu wobydlerjam tuteje krajiny, so buchu wurubjeni. Tute wjazy kročzne wobkrucźenje wonk słónczneje mérjachu. Njeskónkne kupy diamantow sastajichu a wobohatstwa drohotnych kamjenjow pschiběrachu.

Knjeżerstwo [illegible] wjazy wobrónjenych policistow, so buchu njejakosćim kupam dejmantow ložu cźinili. Tamni spodźiwni towaršchoju Namaquaskich krajanow wobkrucźichu jim, so je nowe waschnje, jich źiwjenja swobódne wumožić.

Namaquaszy buchu dżeń a bóle pschezwědżeni, so [illegible] wjazy. Badachu, kaž by knjeżerstwo 20 hriwnow wschědneje mšdy a je-li to njedostatk, chcedźa wurubjeńke dżeło každy. Tuž knjeżerstwo hišće wjazy policistow wupóśła. Też wójnsku dopisowarjo padachu so na tutu wopuschczenu městnosć a jenicźki telegraf poczu wo pschichodnych „blitwach“ bórzeć.

Na bohre słowo buchu jednori Hollandźa rosumnischi, khdyž so wěź pokśichowaloze a wobkrucźichu, so dyrbja so z knjeżerstwom po sakonskim puczu rosrunnacź. Tuž je tuta nałeźnosć w tu chwilu srjadowana, tola hy njerozumne bjło. Chutnosć tuckańseho pokoćenja śej njewažicź. Tak wobkrucźeńke mi jednym z wójnskich dopisowarjow.

Khdyž kraj cźekpi na dejmantowu khorosć. Kóżda po[illegible] so je jako ras drohotny kamjeń sa krtbjetom knjeżerstwa pschedaty rosbori swojwa zyka lud a kaku wobsteizu[illegible]. Nětkore sta policistow hwostachu w kraśinje. Mieschom so dżakcześerstwo wotpóśłanym w Kapstacze prózuja, swoju nałeźnosć pšed ministerstwo pschinjeśeć.

Schónu wěźe w Rentowelle

Přilopk.

* **Wožnjowa katastrofa w Pomorskej.** W Bukschorfsu pola Lauenburga śnieži wulki wožeń domske schtwórsoch kubłow a jene hospodarske twarjenje. Wołoeń so ruče rosschěri, dokelž woda w zhukawach samjerschy. Na jenym dworje špali so wschitkón ztót, na druhim zyle žně.

* **Dźěcjo na schcźerpowzu.** We Wershofenje w Erkelskich horach natwaridchu dźěcźi wulki ztóž drjewa a hadźichu do njeho dwěłetne dźěcźo. Na to zapalichu schcźerpowzu a cźekachu. Na wołanje bźěcźi buchu dorosćenci kedźbni a wutorhnychu dźěcźo z płomjenja. Wono je so jara cźežko wopalilo.

* **Lindbergh so žlubi.** Amerikanski pósłanc w Mexiku, Marrow, wosjewja žlub swojeje dźowki Hany z wyschkom Charlesom Lindberghom, zławnym ozeanskim lětarjom. W junizu budże pjecza kwas.

* **Pitnarnja do powětra buchła.** W Madrestru w Juwje so powě, so je w Dewacje w Tschwideskim wokrjesu žiwy wichor wulki schtom na khěžu cźišmy. Schtom je 7 wožobow zarasył, 7 cźežko sranił.

Njesokolej.

Stań, stań, ty bratře ródny,
Sto žel ći bywa tu?
Bóh Knjez nam spožči mocy
Za škit — za wótčinu.

Hlej pruhi, kiž so dŕžja
Přez hidy ćěmnotu!
Njech lubosć dušu hrěje
Za bój — za domiznu.

Wzmi sej do ruki khorhoj,
Do druhej' prawdy mjeń,
So skruć a pruhi sćěhuj
A djabła puta sleć!

Skit, móc budź ludej ródnom',
Jón wjedź do swobody —
So Serbstwo, w kěžwje młódnym,
So zběha k wyšinje!

P. Krjećmař.

Wyšk wusł. służby Martin Renner je był z wupósłańcom w Athenje. Nětko pónźe jako wupósłanc némskeje republiki do Finskeje.

Žiwy zahrjebany.

Sa nětorym dnjom sudźi so pšed romiskim pschisažnym žudom **žałožny njeskutk.** Romiske nowiny piśaja wo tym nadrobnje z pschiležnosću tuteho prozesa. Hakle pšed krótkim so poradźi, tamne wopraudźe hrózne wězy wotkrycź, kotrejž na žednym lět wróćo leža a wo njewšchědnej hrubosći, njekmanosći a nahrabnosći świedcźa.

W Zentozelle, małej wšy blizko Roma, je [illegible] hały bur z mjenom Cocia žiwy. W oktobru 1922 zhubi so nadobo schćećlětny syn Cocija, z mjenom Nello Cocia, mjes tym so běschtaj starschej pola spschećeleneho burja na twaju. Wosjewischtaj to hnydom policiji, ale ji so njeje radźi, skuzerjow wusłědźicź. Někotre dny po rubježnistwje dosta njeschožowny nan list z wjesći Pignatara, w kotrymž bu namotwjeny, 10 000 lirow saplaczicź, jeli chce sy[illegible] jeho syna žiweho sahnyć. Bu potajkim zyle po amerikanskim pschikładze wotwjedźeny a chowku sej [illegible] njesmě wuwušowacź. Nan pschepoda list kriminalnej policiji. Na jeze namotwjenje położi nan na postajenym małym liście z papjerjanymi schlebjerdkami. Policajzu sastaji kakachu, schtó jej po tutón list pschińdże. Wopraudźe pschińdźeschtaj muźkej. Hdyž pak so dobladaschtaj, so [illegible] wobkedźbowanaj, cźekatschtaj a policija njemóžeschce [illegible] poyadnyć. Někto namotwjachu nana, 30 000 lirow wu[illegible] stajicź, ale nicžo policiji k wědźenju dacź, je-li chże [illegible] syna sahnyć žiweho widźecź. Podpisany bě list „mordar stwomór.“

W blišłosći wšy Zentozelle stej stara wěża je [illegible] ho wóka. Hdyž je pod mjenom „błódna wěża“ pola wobydlerstwa znata. Jeje so móžnosći sdaluja, bo [illegible] su tu hižo wjele spodźiwnych widźenjow wuči. Pšed někotrym cźasom bu nětko we wokolnosći Roma a w [illegible] Campanjeji krajinje powedaschе, so su rubježnicy małeho Nella Cocia žiweho we błódnej wěži samurowali. Nichtó njewědźeschе, z wotkel su tuto powědanje bjerje. Ale tola pózka zwuki statnych wěcźnik někotre pol[illegible] zajskich sastojnikow do „błódneje wěże“, so bychu nałeźnosć pschepytali. Wopraudźe namakachu sastojnizy jednu cźer[illegible] śiwje samurowanu błak. Hdyž běchu zubłe wotstrowili, nadeńdźechu pschetkate cźełko hólcźeza, kiž so jako šlubowanego Nella Cocia rozpakała. S drastowych słukow a nětorych małych hrajkow, kotrejž tam namakachu, spóznajchtaj starschej, so so tu wo jich njebożowne dźěcźo jedna.

Po wušlědkach šudźaku, so hy dźěcźo tu žiwe [illegible] murowali a sahłódnyć dali. Se wobchadnymi frédkami šlědźeschе policija za njesmatnymi słótnikami. Nam dyrbješe na nowy list wotmołwicź, ale słóstnizy po nim njeschińdźechu. Na to pschińdźe policajski direktor na ženialnu myśl. Měnješe, so so tu jenož wo wšelaku wobydleri abo z wokoliny jedna. Tuž dyrbjachu wschitke muźkje a žónske wožoby na policiju pschikuć a tam tón list pišaz, kiž bě nan samorodowaneho hólcźeza dostał.

Po ruczinym pišmje so nětko wopokaza, so bě pisał [illegible] ły Daniele Bertozzi. Jeho hnydom sajachu. Tola so wuprawni, so z mordarstwom žanym nicžo cźinicź nje[illegible] ma, ale so je wšěm Mari hólza wotwjedł a jeho z muriejom Lukarenim samurował. Wobaj sajachu, dokelž spytałaj cźekucź. Pod wěstymi dopokazami so z swojeho njeskutka wusnaschtaj Na wukudźenje šudnje zyła Italika z wulkej napjatosću.

Wothlós serbskeho strowjenja w Ameriki.

W St. Louisu [illegible] za tydżeń wukhadźacy „Hlas“, wubjernje redigowany wot hłowneho redaktora knjeza dra. Hynka Dostála, wozjewja w čisle 4042, pjatk 25. wulk. rožka t. l. serbski postrow a nowolětnezbožopreća někotrych podpisanych Serbow, přitomnych na hodownej Maćičnej a Domowinskej zhromadźiznje w Serbskim Domje w Budyšinje.

K tomu dodawa doslownje tole:

„Wšěm, kotříž su na nas spominali a postrowy nam pósłali, so nutrnje dźakujemy a slubjujemy, zo po możnosći damy so do dźěła k lépšemu žiwjenju cźełko hólcźeho so lubeho naroda Łužiskich Serbow. Bylo by zdobnje, zo by so też tu w Americy wutworiło někajke zjednoćeństwo přećelow Łužiskich Serbow („Sdruženi Přátel Lužických Srbů“), do kotrehož bychu móhli być přijimani wšitcy Slavjanofilojo, w Americy bydlacy. Najmjeńši słowjanski narod, Łužiscy Serbja, su tak jara wohroženi, zo hrozy *jim dospołne wutupjenje, štož by nam njemiło być* wšo jene.“ —

Zajimawu wodarnju su w městačku Friedeberg w Hessenskej w podobiznje zasadźitej wěže natwarili Wona služi runje tak derje swojemu zamérej, kaž je debjeńka města.

Kapała a hospoda na Sněžcy.

Sněška abo němscy Schneekoppe je najwyšša hora Krkonošow (Riesengebirge). Pornjo našemu Čornobohej je tři razy wyšša, mjenujcy 1608 metrow. Na jeje wjerchu hrabja Šafgoč w lěće 1668 kapału natwari. Wot lěta 1824 bu z hospodu. Potom w lěće 1850 pódła njoje hosćeńc natwarichu. Kapału nětko zaso za Bože służby trjebnja. Runje přez wjerch Sněžki wjedźe krajna mjeza. Tu mjenowane twarjenja steja na pruskej stronje. Na našim wobrazu jewja so nam w swojim zymskim wobleku. Krkonoše słušachu nimale cyle dwěmaj hrabjomaj, na pruskej stronje hrabi Šafgočej a na češkej stronje hrabi Clam-Galasej. Revolucija w Němskej njeje w něčim móc wulkoležownosćerjow roztřasła. Hinak je w Češkej. Tam nowe knjeństwo wulkoložownosćerjam kraj zebra a sadźi jich na rentu. Lěsy a hory dosta kraj z swojemu lépšemu. Pola a łnki pak mali ratarja, kotříž běchu hač dotal robośenjo.

Wjedrarnja abo wobkedźbowarnja (observatorij) na sněžkach (Schneekoppe) w Krkonošach. Twarjenja su wšudźom z lodom, sněhom a šedźiwiznu pokryte.

W samsnym čisle čitamy zdobom jako zawołny nastawk jara powučace pojednanje „Čechowé a Lužičeli Srbowé“ z pjera našeho přećela k. dra. Józefa Páły, w kotryuž rozpisuje naše kulturne poćahi z časa wozrodźenja serbskeje narodnosće, kiž su Serbja z Čechami měli. Bórzy změjemy składnosć, wo tutych kulturnych prócowanjach so podrobnišo powučić, hdyž wuńdźe Pałowa wědomostna kniha „Zawod dostudijastawiznow serbskeho pismowstwa.

Hłownemu redaktorej „Hlasu“ knjezej drej. H. Dostálej pak sćelemy wutrobny dźak za bratrowske přećelstwo a lube wopomnjeće, a wjeselimy so jara, zo chce tež w Ameriey za naš luby łužiskoserbski narod nowych přećelow dobywać a zjednoćeć do towarstwa „Přećelow Łužiskich Serbow“.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Invocavit, 17. februara 1929.

Z Budyšna.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼8 hodź. farař Paul (cyrkw. hudźba) a připołdnju w 12 hodź. farař Berg prědowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Große spowědź, dop. w 9 hodź. farař Berg prědowanje, wječor w 6 hodź. farař Große misijonske komšenje.

Zbórka za potrěbne paćerske dźěći.

Póndźelu dop. w 9 hodź. ma farař Schneider we Marijnej a Marćinej cyrkwi tydźeńsku spowědź. — Póndźelu pop. w 2 hodź. je w Societet konferenca duchownych. Předawk farmerja Niednera z Huski wo kraju a ludźoch Brasilskeje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. w Tuchořskej cyrkwi evang. zwjazk. Přednošk šulskeho direktora D. Tietzen-Ochranowskeho wo Lutheru. Cyrkwinska hudźba. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi modleńska nutrnosć za njedźelniće. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towarstwowni. — Srjedu pop. w 4 hodź. w Societet žónske misionske tow. (zwonk. mis.), pop. w 5 hodź. hólčace bibliske kolo za šulerki wyššich šulow; k. sup. Fröhlichowa. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich biblisku wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund we ev. towarstwowni katechismusowy wječor. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Große.

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, ½9 hodźin serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. — Pjatk dop. w 9 hodź. póstne kemšenje. — Khowany: morwy narodźenski synk Jana Augusta Mučerja, žiwnosćerja we Łusku.

Z Khwaćic.

Dop. ½9 hodźin němske a w 10 hodź. serbske kemšenje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. změje k. Křižar z Běleje Hory biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli. — Zemrěł: Jan Helmar, Friedricha Kurta Donatha, zamkarja we Wulkej Dubrawje, mandź. synk, 17 dnjow.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodźin němske prědowanje we wupejpnej šuli (wosadny farař).

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. spowědź, ½9 hodźin prědowanje — Wšitke cyrkwinske towarstwa so tutón tydźeń dla njedostatka na wuhlu njeskhadźuja.

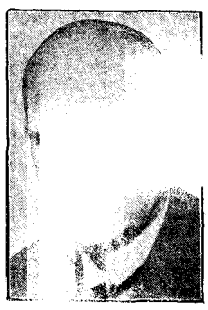

Dr. phil. **Konrad Th. Saenger** je předsyda pruskeho statistiskeho hamta. Swoje 60. narodniny swjeći 19. małeho rožka.

Póstowe znamki cyrkwinskeho stata.

W filatelistiskich kruhach jewi so hižo wulki zajim za to, zo so prawdźe podobno póstowe znamki noweho bamžowskeho stata wudadźa. Podobne póstowe znamki je cyrkwinski stat hižo w lětach 1852 haš 1870 wudawał, dźensa su wone z jara drohotnej žadnosću.

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2105	100 pólsk. złotych	47,325
1 holdźelski punt .	20,44	100 čěskost. krónow .	12,468
100 wajc. frankow .	80,97	100 franc. frankow .	16,435

Linska burša bě wčera skrućena a wobrot jara kurtu efektow wotstupowachu. Skrućene bychu też rentowych a dołžnych listow.

Produktowa burša bu wčera mało pěstowała. Hotowe zorno na dotalnych płaćišćach wobstawaše. Pojźiše termije zawěsće trochu zwyšenje płaćiznow. Wčera płaćeše zentnar

w Barlinje:

pšenicy 10,95—11,05 hr., rožki 10,35 hr. hač 10,50 hr., ječmjenja mal. 10,90 hr. hač 11,50 hr., nałuščiceho 9,60—10,10 hriwnow, wowsa 10—10,30 hr.,

w termijowym wikowanju:

w měrc: pšenicy 11,80—11,78¾ hr. a rožki 11,35—11,23¾ hr., wowsa 11,05 hriwnow,

za meju: pšenicy 12,05 hr., rožki 11,70 hač 11,68¾ hr., wowsa 11,62½—11,60 hriwnow,

za julij: pšenicy 12,42½—12,45 hr. a rožki 11,75 hr.,

w Drježdźanach (sobotu póndźelu):

pšenicy 10,90—11,15 hr. (10,80—11,05 hriwnow),

rožki 10,45—10,70 hr. (10,40—10,65 hr.)

ječmjenja nałšn. 11,50—12,10 hr., (11,50 hač 12,10 hr.),

ječmjenja nałuščiceho 10,50—11 hr. (10,50 hač 11 hr.),

wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.),

w Chorjelcu:

pšenicy 10,20—10,70 hr., rožki 10—10,40 hriwnow, ječmjenja nałuščiceho 10,20 hr. hač 11,40 hr., wowsa 10—10,40 hr., butra 4—4,60 hr., jaja 15—18 pjenježkow.

Přichilnjaja:

Kinzejew, Neue Glasindustrie we Wšej Wodźe.
„ do domu, dr. Körner w Mužakowje.
„ Nitzuß w Nitzej, Hórčanska dr. 4/6.
„ Beder we Semjanach.
„ Fiedler we Wojerezach, Zyrkwinska hasa 21.
„ Baer we Wojerezach.
„ Parlik we Wojerezach, Haag 7.
„ hajtowanja w Lipinach pola Mikowa.
„ Herling w Nitzej, Bismarckowa hasa 1.

Kuchinstu, hotowanje „Czorny niedźwjedź“ we Wojerezach.
„ Wolf, cyklistikar w Bautzen, Hirse, Schmiedska hasa 7.
„ Schindele, w Budyšinskim, Hospitalska hasa 27a.
„ prawidnik Zschuka, Jurjowa hasa 12a.
Wuběrka krawskeho, Langner we Semjanej 41c.
„ pjekarskeho, Landsky w Hródku, Dolša hasa čisło 18.
„ kowarskeho, Steuer we Semjanskich polach Kulowa.

Na pschedań:

Kachle elektr. w Lubiju, Dwórnischczowa hasa 33, sadźi dom. —

Pjerjo kacze, Kießling w Starym Lubiju.

Krowa wysokoćuczena, Frenja, we Wulkim Cyšku 3.

Pschenajeja:

Hospjenj w serbskich wobłach, poskitnjenja pod C 202 na Bautzener Tageblat. Trjebne su 2500 hr.

pjatk 15. małeho rožka 1929:

Sćinduizy na pschehladowanje

póndźelu 18. małeho rožka 1929:

w Njebjelčicach dop. ½10 hodź., kupy šćibu sto dop. ½10 hodź. „w Herbskej gryčeńce“: pisańske blido a nałožkowski schpihel,

w Brěsnju pola Kamjenca w hosćenzu „K wiceźenemu kubłu“: dop. w 10 hodź.: plećene meble,

we Sćinjerźechach w hosćenzu dop. w 10 hodź.: zentrifuga,

w Dubrjuku w hosćenzu dop. w 11 hodź.: koło,

w Kulowje w hosćenzu „K tyom krónam“ pop. w 4 h.: meble, motorske kolo, klamaršla pokładnja, prochowčak.

Skarne cłamki.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Płaćišćam su sćehłobjene, dokelž su wukrajne wiki słabe a so je smjerk trochu pozběhnył.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž přeco hodźinu, tola wobrot wostanje šnaby.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotliwowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje

	13. 2.	14. 2.		15. 2.	14. 2.
Čěsća	219-221	219-22	bony	24-23,00	24-23,00
rožka	207-210	207-210	woka	26-28,00	26-28,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. ječmjeń	199-202	199-202	žołte łupiny	19-20	19-20
wows	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	rapa. wosušk	20-2,60	20-20,6
pšeń. muka	26-30,00	26-29,75	łany wosušk	23-25,40	25-25,40
ržana muka	27-29,7	27-29,85	ocom. melasa	—	—
oš. wotruby	15,60	15,50	pěrny kruški	19-19,40	18-19,0
ržane „	14,75	14,75	syno, 60 kg	4,01-5,20	4,00-5,20
łane symjo	—	—	ržana sloma	1,16-1,30	1,15-1,30
hróch	40-46,00	40-46,00	pšeń. „	1,06-1,25	1,05 1,25
raps	—	—	wowsna „	1,31-1,45	1,30 1,45
pjeluški	22-24,0	22-24,00	ječna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. februara 1929 Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenje.

Woły: 678.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—52
Mjenje picowane wšěch starobow	38—46

Byki: 785

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	53—55
Połnomjasne młódše	50—52
Mjenja wulo mjene młódše a derje picowane starše	45—46
Spatne	40—43

Jałojcy a kruwy: 1162.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	43—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	32—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 1800.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—70
Spatne (4.)	48—56

Wowcy: 4987.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	64—68
Starše wukormjene (2.)	56—62
Mjen a wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—56

Swinje: 9371.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	76—77
Wukormjene	75—76
Mjasne	76—78
Spatne	75—76
Raney a kundrosy	72—74

Drježdźanska burza (15 II.).

Pšenica	218-223	běrnjace kružki	22,70-22,90
rožka	209-214	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	14.60-15.60
nazymsk. ječmjeń	210-220	pšeńčna muka	41.00-43.00
wows	215-220	ržana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	236-238	hróch	-
suche truhančki	15 15,80	cokrowe truh.	-

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

16. februara 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymjte.

Twora	najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	2,00	2.40
Colace mjaso . . . . . 1 „	2.40	2,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	2.40	2.80
Swiniace mjaso . . . . 1 „	2.20	2.80
Tukrajny swinjacy šmałc . 1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0.44	0,56
Ržana muka . . . . . 1 „	0,44	0.46
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny . . . . . 1 „	—	0,12
Rajs . . . . . 1 „	0,18	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,60	1.20
Amerik. swinjacy šmałc . 1 „	1,56	1,80
Sušeny potž . . . . . 1 „	2 40	2.80
Dobre mloko . . . . . 1 lt.	—	0,28
Jědźna butra . . . . . 1 kg	4,20	4 80
„ „ wukrajna . . . 1 „	—	—
Jaja . . . . . štuka	0,15	0,20
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny . . . . . 1 „	—	0,60
Petrolej . . . . . 1 „	—	0 40
Kamjentne wuhle (domj. tepj.) 1 ctr.	—	2 20
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1 15

Wišne płaćizny w Budyšinje.

14. februara 1929.

Wšě płaćizny su po złotej hriwnje zrozymjte

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,25	10,50
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,30
Ječmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	10,00	12,00
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš dźěl.)	50 „	3,00	3,50
Butra	1 „	4,20	4,60
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. mlóć., pras.	50 „	1,80	2,00
„ „ „ k zast.	50 „	2,20	2,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,16	0,19
Prosata 196 štuk	1 štk.	—	—

Na wikach so prosata słabje kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Swojbne powěsće.

Semrěli: Korla August Schribs w Boreje, 83 lět. — Gustaw Lehmann w Budyšinje. — Kurt Lang, wyšeho justizny sekretar w Budyšinje, 53 lět. — Julius Max Polorak, pjekarski mišstr na Židowje, 72 lět. — Reinhold Gärtner, wyšeho wučer na Wotrowje, w Lubiju. — Bohuwěr Stupka, zlowny inspektor f Běleje Wodu, 65 lět.

Towarstwowski powěsćnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadžija" skhadźuje so wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni.

Domowina. Wšelake towarstwa njejsu hišće na lěto 1928 swój přinošk zaplaćile. Naležnje je prošu, zo bychu to hnydom sčinile a to na konto Domowiny pola Serbskeje Banki. **Předsyda.**

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš". Zhromadźizna so hač na njedźelu 24. mał. rožka wotstorči. Bliže so hišće wozjewi. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica" zmaje njedźelu popołdnju w 3 hodź. swoju měšanu zhromadźiznu w Nowakec hosćeńcu. Dowěrnicy so proša, wšěm sobustawam to wozjewić. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo přińdże. Hosćo su lubje witani.

Kedžbu! Našim serbskim towarstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje załoža, chcu ze swojeho knihskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech sebi jich předsydža abo knihownicy hórzy ke mni po nje přińdu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Khelno. Serbske towarstwo „Domizna" ma njedźelu 17. februara wječor 1/2 8 hodź. pola Mjence swoju 1. hłownu zhromadźiznu. Přednošk je předlubjeny. Sobnstawy chcyli so połnoličnje zeńć. Hosćo, su lubje witani. Předsydstwo.

Posmjertna pokładnja při župje „J. A. Smoleŕ". Njedźelu 3. měrca wječor 1/2 6 hodźin (hnydom po župnym posedźenju) wotměje so hłowna zhromadźizna „Posmjertneje pokładnje" w hosćeńcu „K woprawnemu". Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo lětnišej skutkownosći 1928/29. 2. Rozprawa wo financach. 3. Znowapostajenje wustawkow. 4. Skhwalenje znowapostajeneho wobkhodnoho wjednika. 5. Dalša skutkownosć. 6. Wšelčizny. Kóždy zawěsćeny ma prawo přitomny być. Bohaty wopyt so wočakuje.

Předsydstwo.

Rakecy. Dla wulkeje zymy a sněhowych pućow so měšana zhromadźizna „Lipy" hač na přihodnišo wjedro wotstorči. Hdy ma so zhromadźizna wotměć, so hišće zaso wozjewi.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk Serbskeho Ratařskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu 17. februara w dop. 1/2 11 hodźin w Serbskim Domje w Budyšinje važne posedźenje. Wšitkich lubych towarstwow cyle wěsće wočakuje předsyda.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Spěwne towarstwa chcyše so kruće do dźela dać dla wukmanja I. dźela „Nalěća" (z wuwzaćom posledneho khóra). Bołmonćku (24. měrca) budźe prěnja proba w Budyšinje. Štóž hišće trěbnu ličbu notow nima, njech so na k. wyššeho wučerja Hajnu w Komjencach (Cunnewitz bei Räckelwitz) wobroći.

Hłowny dirigent.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ". Njedźelu 3. měrca popołdnju w 1/2 3 hodźin wotměje župa swoju **hłownu zhromadźiznu** w hosćeńcu „K woprawnjenemu" (Zum Echten). Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo lětnej skutkownosći 1928/29. 2. Rozprawa wo „Posmjertnej pokładni". 3. Postajenje wobkhodneho zarjadnika „Posmj. pokładne" 4. Načisk skutkownosće 1929/30. (Tež jednanja dla zajězda do Prahi na swj. Wjaceslawske swjatočnosće.) 5. Naš župny zlět. 6. Wšelčizny. Kóžde přizamknjene towarstwo ma zastupjene być!

Předsydstwo župy „J. A. Smoleŕ".
P. Krječmaŕ, župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za Arnošt Bart w Bukecyney. Za nawěsćki: G. Janak w

Awto a lětadło we wuběhowanju. Přez Eibowy jězor pola Partenkirchena w Bayerskej awto jěduješe. Lětadło z nim na přemoh lećeše a awto přesahny.

Zymske wjesela.

Lětuša wurjadnje surowa zyma howi wšěm družinam sněhoweho a ledoweho sporta. Při stajnje ležacym sněžy je možno jězdźenje na sněhakach wukonjeć. Też w našej krajinje so lětušu zymu z wjele tajkimi jěcharjemi zetkaš. Čary na našich honach praja, zo je so tu tajki sněhačkaŕ krosnował. Lětsa we Rudnych horach pola Klingenthała přemojězdźenje na sněhakach wuhotowachu. Najwyšši rozkazowaŕ němskostatneje wobory general Heya bě sam přitomny. Na našim wobrazu je pod jeho wosobu křižik.

Romske starožitnosće w jenym Božim domje we Bonnje. Bonn leži we wječornej Němskej. Romscy wojacy před 2000 lětami tam stejachu, zo bychu nawalej słowjanskich, tehdom při Rheinje sydlacych ludow wobarali. Z toho časa su namakali nětko wšelake woltarje, wěnowane romskim přiboham.

Přesadźowanje paln. drjewa na Kupojanskim revěrje

Póndźelu, 25. febr. 1929, budźeja so w drjewniščach we wotdźělenjach 23 a 24 nastajene

106 rm khójn. wužitkn. klumpachow
43 rm khójn. palnych šćěpow
45 rm khójn. palnych klumpachow
250 rm khójn. pjeńkow
1000 rm khójn. walčiny
80 wólšowych dołhich hromadow
20 khójnowych dołhich hromadow

pod do časa wozjewjenymi wumjenjenjemi za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. — Drjewo leži njedaloko Budysko-Mužakowskeje statneje dróhi. — **Jara dobre wotwoženje!** — Zetkanje dopołdnja 1/2 10 hodź. w Komorowskim hosćencu.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo.

Služobnu holcu,

18—20 lětnu, pyta k 1. III. kowarski mišstr Hausch w Pančicach.

Korčma

ze salom w Serbach so přenaja

Poskićenja pod „F 8" na wudawarju „Serbskich Nowin".

Wučobnik

so do pisarnje pyta. Rěčnik a notar Wićaz Wallstraße 12.

Rjane sylne prosata

su na předań na Horje 16 pola Njeswačidła

Harmonije

z małym napłaćowanjom a měsačn. wotpłaćowanj. wot 10 hr.

August Förster

Pianowy magacin w Budyšinje na Kěžorskej hasy 15.

Wšě družiny hnojidłow

ma stajne na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Někotre lehnidła

prosatow

su na předań **w Šeňowje čo. 15**

Syrokisały amoniak
kaž wšě
dusyk. hnojidła
42%kali, kainit
wapno
portlandski cement
skótne korta
bornowcowe roły
po wšěch wulkosćach a wšu picu też k wumjenjenju na rožku poručuje

Pětr Kral
w Rakecach
Telefon Njeswačidło 83

Khěža

za jenu swójbu w najlěpšim rjedźe a ze swobodnym bydźenjom (bjez wumjenjenja) na wsach (železniska stacija) so při wysokim napłaćenju kupić pyta.

Poskićenja pod F. 7 na wudawarju Serb. Now.

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju

Dmotorske kule, dobrowanki kule, jězdne kule, a druhe mašiny, centrifugi, bufrowe sitowe mašiny, strowe mašiny, rězadła, rynkowe dłaty, maliny, rězadła, rynkowe maliny, wuprawjenje a narunanje wuprawjenja najmjeńše

H. Paul Gräle
wuporjedźenja w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Zwólniwcho, sylneho
kowarskeho wučobnika
pyta
Pawoł Mička
w Pomorcach.

Gegen Haarausfall

u. das **Brüchigwerden** des Haares gebrauchen Sie **Javol**, das Kräuterhaarwasser. Javol schafft gesundes, volles, seidigglänzendes Haar. —

Javol mit u. o. Fett RM 2.20, 3.—, 5.—, Javol-Gold 1.—, 2.40, 4.75, Javol-Gold-Kopfwaschpulver 0.20, 0.30, Javol-Flocken zur Trockenkopfwäsche und Haarenfettung 75 Pf. in Fachgeschäften erhältlich. Erzeugerkultur A.-G.

Krowa

blizko 3. čeleńu je na předań we Wadecach 7

Wysokosućelna podsobna
krowa
je na předań w Hućinje čo. 33

Wysokosućelna
krowa
je na předań w Hućinje čo. 52

Sprawnu, pilnu
domjacu holcu
(po př. Serbowku w narodnej drasće) k 1. abo 15. 3. pyta
Jedlkowa
w Šulskej hasy 8 I

Přesadźowanje driewa!

Wutoru, 19. februara 1929, dopołdnja w 10 hodź. budźeja so na Jitkowskim hajniskim revěrje

172 rm khójnowych kuluchow I
438 rm khójnowcje walčiny

za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. Zetkanje při puću z Jitka do Nowoslic (Liša hora)

Rakečanske knježstwo.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšeho druhu

Jako najrjeńši a dopomnjeński

jubilejny dar

za naše serbske towarstwa je

serbska kniha
a do wobraz

Dwójne dary so rad wumjenja

Skład ma Serbska kniharn w Budyšinje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 41 | Budyšin — Pondźelu, 18. februara 1929 — Bautzen | Lětnik 88

•B. N.« płaći mjeńcanje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a poła dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde sobustawske 10 sł. pj. Wudawa a źišći Smolerjec knihiličerňa, sp. dr. z o. ruč. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2557.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje w w

Škodowanje Sakskeje z automobilnym dawkom.

Sakske kněžerstwo je sakskemu žejmej wopomnjeńskí spiš pschedpołožiło, w kotrymž je rozpisane, kak sakski žwobodny stat pschi rozdźelenju automobilowego dawka schkoduje. Schtwórty dźěl dawka ko je liczbje wobydlerstwa a połoja po wulkosći kraja rozdźeluje. Sakske kněžerstwo praji, so žadyn druhi kraj z tymle rozdźelenjom tak cźežko njeschkoduje, kaž Sakska.

Wotwuživanje dróhow z automobilemi wot jeho wotwižuje, kelko tunowskich kilometrow ko jěchi, schtož pak ko na žane waschnje po wulkosći kraja njeschłuje. Tak na pschikład Bayerska, haczrunje je nětkle pjeć króć tak wulka kaž Sakska, jenož tunowske kilometry dokonja, koprocenta wschěch automobilow Němskeje měła, je liczba Sakskeje. Tohodła je njeprawda, so Bayerska z połoju dawka dla wulkosće swojeho kraja pjeć króć wjetschi podźěl kaž Sakska dostawa. Sakska je w lěcze 1928 11½ procenta wschěch automobilow Němskeje měła, jeho liczba automobilow bě jenož wo jědnaczinu mjenjscha dużli Bayerska a dwójcy tak wulka kaž Württembergska. Njedźiwajcy teho wot połoju automobilowego dawka jenož podźěl dostawa, kotryž pornjo podźělej Bayerskeje jenož pjeczinu a pornjo Württembergskej schtyri pjeczinu wuczinja.

Wopomnjeńskí spiš stónčnje dopokazuje, so je Sakska wot 1924 hač do přenjeje połoje lěta 1928 z njeprawdźitym rozdźělenjomc 22½ milijona hriwnow pschemało dostała. Sakska tohodła namjetuje, so by so automobilowy dawk po liczbje automobilow a dokonjanych tunowych kilometrow rozdźělał.

Gasometer w Barlinje rozbuchnył.

Sobotu w nozy je blikseho Barlinskeho połnóżneho dwórnischcza je schtyrjoch gasometrow jedyn njesnateje pschiczyny dla rosbuchnył. Tónle gasometer może 37 000 kubikowych metrow wopschijecz, bě pak jenož hacz do połoju pjelnjeny, tak so njebě pschejaty. Wubuch bě tak žylny, so je zentnar cźežke kamjenje na dróhu wjerhnychu. Se žylnym powětrowym cźišchcźom je wyšoka fahrodna murja w dołhosći 50 metrow powali. Tśi druhe gasometry njewobschkodźene wostachu.

Kaž wokolni wobydlerjo praja, ko katastrofa ¾3 hodźin z hrósnym, dałeko ko słyschazym žorjenjom pschipowěźi. Potom ko mózne zawrjesnuy, a z powětrownym cźišchcźom ko tyhazy wokna a durjowe wuraschu.

Wobnjowa wobora ruczе se 16 hasčerskimi cźahami pschijědże. Dokelž ko bojachu, so w blizschim wokomiku jedyn z blizschich gasometrow roskuchnje, bě dźěło hasčerjow jara straschne. Hobrske hromady wody ko do lika lijachu, kotryž bě na měsće nětkulschcheho gasometra nastał.

Na wulke žboże bě gasometer do wuhłyka wubuchnył. Tomu ma ko pschipisacz, so ko žuzbotne gasometry njesnježichu.

Wožebje cźežko je ko zwójba kowarskeho mischtra potrjechiła, kotryž jenož w dalokosći 40 metrow wot rosbuchnjeneho gasometra gratowu dźěłarnju wudźerżuje a tež tam bydli. Mandźelskaj a dźowka ko z kožow k wjećhej cźišnychu. Khěžne durje běchu z horu murjowych rosbitkow sawrjene, tak so dyrbjachu wobydlerjo z wokna won pucz pytacz. Wobydlerjo wokolnych domow běchu ko do hrozy dali. Murje někotrych khěžow běchu ko rospukte. Na wjele městnach ko ko tež wokna a durje wuraschke.

Pjecz ludzi je ko mjenje abo bóle sranko. S dźěła ko bedi stawy z tym słamali, so ko so se satrascheným powětrownym storkom k semi abo k murjam morjachu, abo so ko so z pschileżazymi murjowymi kruchami sranili. Hacz pod rozpadankami cźeła leża, so hakle pokaże, hdyž so rosbitki wotnoschcha.

Wójnske łódże njemóža zaračeny łód přewinyć.

Bitwiske łódži „Schleswig-Holstein" a „Elsaß", kotrejž stej zwotru rano znowa wuješej, so byschtej parnej łódži „Gottfried Poppee" a „Ceres" z łoda wuzwobodźitej, stej w Kielskim salivje cźežke łodowe zaraczenja nadeschłej. Njedźiwajcy hodźiny dołheho prózowanja njebě wójnskimaj łódźomaj móžno, cźežki zaraczeny łód pschekrywcz a tej ko tohodła popołdnju do Kielskeho pschistawa wróćiłej.

Wodźerstwo wójnskeho łódźstwa je wossewiło: Lětadło, kotrež bě wczera rano se Schcźeczina wuleczało, je zanu parnu łódź njewobhladawschi w Lübecku k semi pschistajiło. Lětadła ju we wjeczornym Baltiskim morju z łodom satłuženje łódże se živnosću, tobakom a zigarami zastarałe.

Zadwělne położenje łódžow w Langelandskim beltu.

S wutrajnej symu je ko w Baltiskim morju pjecz abo schésć parnych łódžow do wulkeho stracha zahnało. S nich ju tśi němske, mjenujcy „Magdeburg", „Gotha Elf" a „Lule Elf". W jich bliskosći jena danska, jena estonska a kaž ko sda, jena jendźelska łódź w łodze tcza. Němskej bitwiskej łódźi „Schleswig-Holstein" a „Elsaß" stej tele łódże hižo psched tydźenjom k wjeczoru kupy Fahmana ze łoda wuzwobodźiłej, tola w nozy ju ko wodźazeho cźasa zhubite a ju ko z pluwazymi łodowymi schkrutami pschez zahły Kielski saliw do Langelandskeho halta zahnała. Tam je ju łód poźelndze dny žylnje zaracził, dokelž ko z Fehmarskeho belta w połodniju a z wulkeho belta w połnozy wyšoke murje łodowych schrutow do Langelandskeho belta cźerja. Satwrjene łódże ju tohodła w straschu, so je pluwaze łodowe schkruty rosnjaty, wožebje dokelž stej dwě z němskich łódźow jara starej a dodźerzanej. Nadźijeja ko, so ko jeju muzstwo hischcze z cźasom na žylnische łódże wukhowa. W Kielu stej „Schleswig-Holstein" a „Elsaß" znowa wuhło dostałej a ko z proviantom zastarałej. Dyrbitej znowa na morjo wujeczz, so byschtej spytałej, łódże we Langelandskim beltu wukhowacz. Dale dyrbi tśimotorske lětadło powětroweje Hansy z Lübecka k Langelandskemu beltej wuleczecz, so by parne łódże se živnosću zastarało.

Skoro 2,4 milijona dźěłoniemějerjow.

Wot 15. hacz k 31. januarej je liczba hłownych dostawarjow podpjery w zawěsćenju dźěłoniemějerjow dale wo 176 000 wožobow pschibyła. Wšcho hromadze je na kónzu januara 2 222 000 wožobow podpjeru dostało. Pschi tym ma ko pschijpomnjecz, so je ko w někotrych wokrjeżach liczba podpjeru dostawarjow, we wožebitym spontonženju pschi bjesdźěłoscći w powołanju jenož pschibliżnje wobliczito.

Awstriska wo wuhlo prosy.

Dla wulkeje wuhloweje nuzy je ko generalna direkzija awstriskich żelesnizow na direkzíji němskeje żelesnizy we Wirzburgu a Essenje z naležnej prósbu wobroczika, so byschtej wuhło w Poruhrskej za potrjebu Awstriskeje nakładzene, po możnosći ruczе do Awstriskeje wotkjesecz dalej. Pschedawarnje petroleja a petrolejowych khachłow ko swoje zkłady słowo wupschedałe. Sjednoczenstwo awstriskich dźenikow wosjewja, so je nowe towarstwo papjernikow dla hrožazeje papjeroweje nuzy nuczene, dla njedostatka toczenego drjewa a wuhła wo dźesacz prozentow njenje podawacz. Winske nowiny budża tohodła z njemschim wobłahom wukhadźecz. Wjele fabrikow je dla njedostatka wuhła abo kokła dźěło zastajiło. Też na Rudnej Horje w Schtyrjesej zu pschestali dźěłacz. S tym je 2500 dźěłacerjow zaschłužbu zhubiło.

Zaleski wo Ulitzowym zajecu.

Pólski zwonkowny minister je pjatk na koferenzy nowinarjow wo zajeciu sorjadnika němskeho ludowego swjasa a dotalneho žejmskeho zapósłanza Ulitza w pólskej Hornjej Schlesijskej rjekł, so Ulitza winuja, so je dokumenty falschował, so by rekrutam a reserwistam pomhał, so wojerstwe službu wotwlog. Sda ko, so pólske kujerstwo kaž tež Swjask Ludow ko po takizym zkończ, so ko njeměrtej do naležnosce tykacz, kotraž je pschikluschnosći porjadnych pólskich żudow podstajena. Jeli so by ko Swjask Ludow na stejischcźo stajił, so ma w tymle padże zakročicz, trjeba ko w tejle myšli jenož kročel dale hicz a ko k měnjenju dóńcz, so sa pólskeho měšczeana doźaha, so niepólskej narodnosći pschikluscha, so by mohł pschestupjenja skeścicz, kotrychž dla ko njetrjeba bojecz, so jeho zjimaju. Pólske żudy budża z Ulitzom runje tak wobchadźecz, kaž buchu z kóżdym druhim pólskim měšczeanom wobchadźane, kotryž reserwistam a rekrutam położa, z wojerstwa cźeknuł. Tehdy, hdyž měšczeke pólske kujerstwo prawo, němskich optantow z Pólskeje wupokasacz, je pólske kujerstwo k smerowanju němskeje zjawnosće wupokasanje zastajiło, ko nadźijo, so z tym němsko-pólska napjatosć popuschći. Toke popuschczenje pak ko njeje stało. We pschedležazej naležnosći pak pólskemu kujerstwu njeje możno zakročicz, zanio hdy chcyło, dokelž rozsudzenje poka pschepytowazeho żudnika leži. Pschepytowazy żudnik może po zjawnym dobrozdaczu, zajateho na zwobodu puschczicz, tola kujerstwo nima na to wliwa a nocha też zanoho měcz, dokelž by potom z njewotwinosću żudow nimo byko.

*

Ulitzowy zarěčnik, dr. Baj, je namjet zapodał, so byschu Ulitza z zathy puschczili. Ulitz je w pschepytowańskim zastawje w Katowizach we wožebitej komoraj samjeczeny. Jeho zarěčnik je dospił, so ju ko jemu wožebite wołożenja pschiswolike. Ulitz žnjě nowiny cźitacz. Pólske nowiny ko wo wobcźežowanju němskeho ludoweho swjaska na Radu Swjasta Ludow nadrobnje wuprajiłe a z wótrymi zlowami pschecźiwo tomu protestuja, so by ko Swjask Ludow do zmutkownych pólskich należnosćow měschał.

Satraschne žněhowe mjeczele w Pólsej.

Dla žněhowych mjeczelow a nawětych žněhowych zejpow je wobkhad po żelesinzach a z automobilemi w Pólsej njemożny. Na cźarach, do Lwowa wjedźazych, je wjele tworowych cźahow w žněhy wostało. Tarnopol bišo zuły tydźeń z Warschawskim knježerstwom ze schtrickowańskimi telegramami wobkhadza. W blizschim cźasu dyrbja wojeske lětadła powěrze podawacz.

We Lódźi je 51 fabrikow dyrbjało dźěło zastajicz.

Do Sibiriskeje so wuhnali.

Kommišija zentralneje kontrolle w Moskwje je należnosć 150 pschiwišowarjow Trockeho pschepytała, kotrychž ko tu januarje w Moskwje zajeli. Zentralna kommišija je wobjamka, tychle ludźi z kommunistiskeje strony wuzamknyć a jich z Moskwy do Sibiriskeje wuhnacz. Do 5 lět njeje mjeńdża ko do krjejenoje Ruskeje wróćicz. Posledni dźěl zajatych ko schtwórtk z kutym strażowanjom do Sibiriskeje wotwjedli.

Trocki w Angorie.

Konstantinopelski dopisowaŕ „Times" powě, so je Trozki z pschewodom swojeje żony, dweju dźowkow a schtyrjoch muzow, z parnej łódźu „Alicjom" do Konstantinopla pschijěł. Trozki najprjedy w tuzkim konsulatstwje pschebywa a ko pjeza potom do Angory pósełe. Wón je cźežko na jatra sthorił.

Dojednanje mjes Grichiskej a Juhosłowjanskej wo žwobodnym paßmje w Ssołunskim pschistawje.

Jednanje pozlednich njedźel mjes Juhosłowjanskej a Grichiskej dla juhosłowjanskeho žwobodneho paßma we Ssołunskim pschistawje ko tu tak daloko doschło, so žmě ko we blizschim cźasu podpisanje protokolla woczakacz.

Aman Ullah přeciwo lětanju zjendźelskich lětadłow.

Kaž ko z Moskwy powě, powěsćeje z Kabula praja, so je Aman Ullah jendźelskemu pósłanzej porucził, so by ko za to postarał, so njebychu jendźelske lětadła w pschichodźe nad Afghanistanom lětale, dokelž ko z tym afghanske knježerstwo rani. Jendźelske lětadła bychu dyrbjałe z tym ličicz, so bychu jeho wojazy do nich sčelili. W žwojim pismje na jendźelske pósłanzstwo Aman Ullah żada, so ko jene dźelskim měschczanam sakaja, so do wobhdźerskeje wójny w Afghanistanje tykacz. Kaž ko dale powě, ko po roskazu Habiba Ullaha wuja Amana Ullaha Akadera thana saschčitli.

Wojowanje na drózy w Chikagu.

Wobydlerstwo w Chikagu nieje ko hischcze po schtwórtkowskich krwawnych podawkach smérowało. Sischcze pschecze wotdźelenja policijstwa po městowych dróhach a wodźe po dróhi města cźahaju, w kotrymž słóžnizy bydla. Pjatk ko jim poradźi, tśioch słóžnikow wobsłupicz. Na napomninanje, so bychu ko poddali, słóžnizy na zjawnej dróhi do policijstow tśelachu. Policijstojo je zjwojich służbnych revolwrow wotmolwichu a wschitkich tśioch potřelachu. Wodźer Chikagowskeje policije k połtócźenju wuzwużowanja alkoholskich napitkow (prohibizije) praji, so tale nałožnosć

wjesje 9jes posada. Prohibitiźy fastojniźy ßu njedawno pschemytkarjam alkohola 500 kaschcza palenza na sjawnej dróhy pschefuhkali, kotreż ßu potom hami skradźu sunjeńkowali. Policajski wyrjadowarjo ßu na to spytali wunusowacź, so by ßo jim pschesmykarjo ßu na to spytali wunusowacź, so by ßo jim pschesmykarjo ßu na to spytali wunusowacź, so by ßo jim palenz wrócźił. Sso chłostanja boja, ßu prohibitiźy fapolicajo ßo prózowali, ßo je pschesmykarjemi darofunicź, Fojniźy ßo prózowali, ßo je pschesmykarjemi darofunicź, Jeka tuchi ßu jich wotpokasali. So bychu njelubych ßwjedowo wotbuli, ßu fastojniźy pjatk tśoch pschesmykarjow powschkeli. Druhich pschicźinowo njezjßu mélli.

Nadpad na żelezniski ćah w Mexiku.

Mjes městom Mexikom a Guanajuatom ßu rubjeźniźy na sjawnej cźarje żelesniśki cźah nadpadnyli, haczrunje jón 40 wojakow pschewodźesche. Dórdże k krutej ßtśelbje. Rubjeźniźy mjeńachu pschemóz a wojakow a cźahowy personal potśełachu, hdyż běchu tuczi swoj munizijun wunutśeli. Na to cźah a puczowarjow dopołnje wunutśełichu. Puczowarjow namołwichu, so bychu ßo cźaha wutśeli a potom cźah rostśełachu. Rubjeźniźy ßu cźeknyli.

*

Mjes swjatkowymi wojakami a ßpjeźarjemi je ßo we Magdalenje w ßtatu Italisco pjeć hodźin dołho wojowało. ßpjeźarjow a 8 ßwjatkowych wojakow je padło.

Hobrski wohoń w přistawje w Buenos Aires.

W pschistawje w Buenos Aires je pjatk woheń wudyrił, kotryż bórzy wulkich rozmérow nabu, hdyż ßo ploninjenja na ßkadownym wupschestrélchu, kotraż wjele alkohola wopschihowasche. Nétkore ßylne wulkuchi ßo ßtachu a łódła teho 20 mjeńichich, ś kotrymiż ßo zyle město ßatśehaße. SSylny południśki wétr plonjenja na pjeć ßkadownjow pschenjeße, w kotrychż ßo rosbuchadła a 6 milijonow litrow alkohola thowasche. Pschi brźy ßo nétkaże 500 jendźeliśich a 80 amerikanßkich automobilow ś pkomenjenemi ßnicźi, kotreż běchu ßo runje ś fóhźow wunjeśe. Po wjazy hodźinach dźeśe ßo wohnjowej woborje poradźi, woheń zamjeśowacź. S wubuchami śtej ßo dwé wołoße lokko ranźiłej. S kaśtej pschicźinu je woheń natkał, njeje ßnate. Prezident Triawen a nétośi ministrojo běchu pschi wohnju pschitomni.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 18. mak. rózka 1929.

— **Wo wjedrje.** Wećera wo dwjo thermometer —3. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 757, hygrometer +4, thermometer we nozy —8. Wuhlady na mérne, ale ßymniśke wjedro. — Kak ßo wećera wjeßelachmy, hdyż rano ßtanyśmy a ßwonka twarjenja bé cźołßtśo hacź nutśka. Thermometer pokasowasche rano nétkaże 3 ßtopj. Symy hiśchcze a ßtupj wokoło pschipołdnja wa pol ßtopinka jenoż. Ale na wjecźor pocźa thermometer ßaßo ßpadowacź a ßpadny hacź na nétkaże 5 ßtopj, każ hiśchcze rano pokasowasche. Tak je ßymniśka injeśliwa. Schkleńca ßtupa na wrane. Naś pschecźahowarjo wjźiny ßu ßo wucźahnyli. Mjkiny leża ś wjecźora Europy a nad połoniśchcej Europu. Tola nad nuśchimi ßtronami wupschestréła ßo dale ßnjeżna wyschina a sarnczi nam dale tracźe ßymy. We wjecźornej Némśkej a rańśchej Franzowßkej běśche wećera ßymniśko hacź pola waź. Tam ßtupi ßyma ßaßo hacź na 20 ßtopj. Ale we wjecźornej Pólßkowßkej a Jendźelßkej je mildśicho. Tam pschi 2—7 ßtopj. Ploplotły taje. — Łód w naśchej SSchprjewi je meter a 20 cm. tołßty. — Bitwinśki łódźi „Schleßwig-Holßtein“ a „Elßaß“ dyrbjeśchej ßo wećera ßaßo wrócźiś, jako w łodźe ßamjerhnjenym łódźam na pomoz wujeźdźeśi. Nétko je ruśke knjeześerßtwo ßwojim łódźam na pomoz wujeźe. Ruśke łódźamki a jich wutrobite muśtwo ßu ßwótej kśakuje ßnate. Dwaj wuhlowaćaj italßku k polnóźnemu cźołej wupoßłanu expedizju. Potom ßaplatachu na morju témnu łódź ś 1100 pasaźerami, kotraż hrożeśche ßo podnurićź. Ruśke łódźamki pschewodźa wulku ruśku bitwinśku łódź. Wone rubaja ßo ßamo psches 5 metrow tołßte ledy. — W Pólßkej a Schwedßkej fathadźachu ßobotu ßatrachne ßnéhowe injecźele. Zyła rańścha Pólßka je ßawśta. Zyły Halicź (Galizißka) je wot ßwótkowego wobłkoda wotrésnjeny. Njedośtawa ani pósty. Telefonowe a telegrafowe groty ßu rostorhane. Jenoż ś pomozu bjesgrotnje telegrafije wumjeśja powjeśe. Dokelż je wulki njedośtatk na wuhlu, ßu wećera njedźeli we wśich łużiśkich wuhlowych jamach brikety nakładowali, so bychu ßtśeże a łpje do rukow pschetrjebarjow pschiśłuche. Nuśje wutoru ßkhadźa ßłónćko 7,12 hodź. a khowa ßo 5,18 hodź. Méśacź ßthadźa do pschipołdnja 11,45 hodź. a khowa ßo rano 4,25 hodź.

— **Woheń.** W leżownoßći pschi SStarej winizy cźo. 1 naśta ßobotu w nozy wokoło 12 hodź. ś njeredźiwliwym wobßthadźenjom je ßtrjeh w pschittwarjenym kośazym kłśeje wogeń, ßo ßo diwé kośy, kiž běchu blißko tóßlatam, zabuhnyśchej. Wohnjowa wobora njeirjebaśche hakle ßapschinnyć, dokelż běchu wobydlerjo domu woheń hižom ßhaßchelł a ś tym tóźdy dalśchi ßtrach wośtronili. Khléw bu ś wohnjom khétro wobßchkodźeny.

— **SSaßo ßo wódna rola pukła.** S pukńenjom wódneje roły běśche wećera w nétkotrych leżownoßćach SSerbskeje haßy woda hacź 90 cm. wyßoko do pinzow ßabéżała. Pschiśtajenym wodarśke hnydom ś nuśnym dźełom zapoczachu. K wotśtronjenju wody ś pinzow dyrbjeśche łkoneżnje wohnjowa wobora ś motorißej ßpikowu ßapschinnyć.

— **Dalścha wodowa rola pukny** ßo pjatk wjecźor njedaloko Budyßkeje łukelnje. Dokelż wodowód tam bórzy ßawrjechu, njemóżeśche woda wjetśheje ßchkody naczinicź. SStukelnja, kotraż ßwjetśha wodu ś wodowoda bjerje, dyrbi ju nétko ße SSchpreweje bracź. Pytanje ßa wobßchkodźenej roli je też tu jara wobcźeżne, dokelż je ßemja 135 zentimetrow hluboko jnjerßka. W Budyßchinje je dezyka nétkaże 150 twarjenjow bjes wody.

— **SStwórnu ßobuwźelaczeŕ.** Kravßkeho pomocznika knjeża Pawoła Richarda Regliga, kiž 25 lét bjes pschetorhnjenja pola knjeża krawßkeho mißchtra Jana Scheiniga na Hornjecźerśkej haßy 24 dźeła, ßobotu 16. maleho rózka na radźinym méśtnje knjes wyßchßi méśchcźanßko-nośta Niedner ś pschepodacźom méśchcźanßkeho pschipóßnawańskeho wopißma za jeho dołholétnu ßwérnu ßłużbu wuznamjeni a k jeho jubilejej ßhożo pschejeśche. Bohużeł běśche dźeßdowarjow knjes Scheinig, khoroßće dla zadźewany, ßo pschi ßhożopschecźu wobdźeliś.

S **Khelna.** (SSerbßke towaŕßtwo „Domiśna“.) Naßcha hłowna ßhromadźizna, kiž ßé ßhodnu wowonnjenika ßhromadźizna ßałożenja towaŕßtwa psched létom, bé derje wopytana. Wona ßo wotewri ś pośtrowdźakanymi ßłowami pschedßydy, knjeża Hizki, ś pschedcźitanjom dwujoweho porjada a ße ßhromadnym zańeßenjom narodnjeje hymny „Rjana Luźica“. Pschedßydża ßwonni ś krótkimi ßłowami na założenje towaŕßtwa psched létom, a pschejeśche jemu dalśche ßpchowanje a roßkéwo. Knjeża Hendrichez pschedńeße nam prolog „Khwalba domiźnu“ a pschepoda pschedßydże wowu knihu tak mjenowanu „Khroniku“. Wona wopßchija mjena wśich ßobußtawow, kotrjż ßu pschi założenju pschitomni byli. Zaviß a kniha ßama ßu wutśełdź łpcźajmneho dźeła. Potom ßcźehowaśche pschedßydżaŕ pschedßydy zuny „SSaw Arnoßcht SSmolef“ knjeża Krjeczmarja ś Budyßchina. We nétkaże hodźinßkim zańenym a rańnym pschednoßchku da naś majoriedy ßpójnaczź ßrudne ßtawißny herbßkeho ludu wot léta 900 hacź do 18-ßtośtoŕa. Jenoż w ßrjedźnym wéku zajnjeśche ßłónćko ßławjanßkeho ducha troßchku naßch dóntapołny pucź. Potom wyßnawaśche nam pschednoßcher w źiłych barbach SSerbow dowéru k ßebi, każ ßo ßhrabachu k nowemu, krutemu narodnemu dźełu, hdyż dowidźachu ßo dyrbja ßebi ßami pomhacź, je-li nochcedźa zahinnyć. Arnoßcht SSmolef, Jordan, Hórnik a dalßchi hobrojo duchu a lubosće k běchu jich pschikład, ś nimi kročzachu nowemu ßłożapołnißchemu cźaßu naßchego. SScźerßke towaŕßtwo ßo założowachu, a 1898 namołwjeśche Arnoßcht Bart, wjacźinu a nan herbßkich towaŕßtwow, tute k ßjednoczenju do kruteje a nacźołnieje organizazije. To ßo ßta. Pomalku wuße ßo tuta myßlicźka pod hohumpomozu njeśapomnitego wótśenja wuczerja Franza Krala k boßakoźenju Domowiny“, dójna ße tak mózneje organizazije a nacźełi wßćich herbßkich towaŕßtwow. Hłubokoßrudźeny ßłojeśche lud pschi marach ßwojeho pschećeśahe ßmrśtnego Franza Krala, hobra na organizaczniym polu. SSerbßke towaŕßtwo dźerża jemu ßwéru pyches row a Luźiza bu ś wohnjißchczom nowego herbßkego ßiwjenja. Wßchudże wutworißchi ße herbßke towaŕßtwa. Nadrobnje rośłoźi potom ßwéj wécznik ßamór „Domowiny“, jeże ßwow a podyjerzazich a ßwomózných pschehenjach. Wobjeże ßpominaśche też na mózneje herbßkich inßtituzijow każ „Banki“, „Hoßpodarja“ a wjz na'poßledy na wuśnam cźśicźcźerßkem. Se ßłowami: „Budźmy SSerbja, dónjż je ßwét żiwy, budźmy SSerbja, dónjż naś nießjeśi Wóźa żohnujo ßchkita“ ßkónći wécznik ßwoje ßłowa, ße radoścźu, ßapschijeczóm a dźakownym pschikkeftom pschijśaze. Pschedßydża dźakowaśche ßo jemu, ßłubi knihu ßukowonoju „towaŕßtwa k Lépschemu SSerbßkwa. Towaŕßtwo pschińdźe k „Domowinje“ a ßo podrjaduje župje SSßmoleć. — Lětna rosprawa, kotruż poda ßapiśkowar, wopßchijeśche jemu wuczahi ßłownych dźiwow ś protokola létnje dźiławoßeńe. Na hłownu ßhromadźiznu „Župy SSßmoleć“, kotraż ßo 3. mérza w Budyßchinje wotmje, wuwoli ßo kobußtawa Jan Mikela. Dla darjenych knihow, kotreż nam knjes rada dr. Muka pschepoda, poda pschedßydża błóźku rosprawu. Też na tutom méśtnje ßo knjeßej darićzelej wutrobne dźakuje. SShromadźizna ßama namaka we tom ßwój rjanu wukóny, ßo ßmédźeńcze towaŕßtwo ßaßo tśiroch nowych ßobußtawow zapiśkacź.

S **Brěźynki** p. Delnjeje Hórki. Wećera ßiwjecześche knjes kowaŕßki mißchtr Krunjaz ße ßwojej mandźelßkej ßwój ßłoty kwaß. Se wßchćeh ßtron pschikkhadachu zbożopschecźa a mnohe dary lubośće jubilarow ßnjeßelichu. Dołhe léta bé k. Krunjaz ś fabrikißkim kowarjom w Margarecźanej Hóźe dyl. Jeho towaŕßchoju běchu jemu hudźbu pósłali. Tuta poßtrowi wećera dopołdnja mandźelßkeju ś piśkanjom kérluśchow. Popołdnju wożadny faraŕ knjes Mikela mandźelßkeju w jeju wobydlenju pożołnowa. Mandźelßka jubilarka na nohu cźerpi, tuż njemóżeśche ßo do Boścha doma podacź. Wobaj mandźelßkaj bydlitaj nétko pola ßwojeju bźowki a pschichodneho ßyna w naśchej wjeßy. Knjes Krunjaz je dołholétny ßwérny cźitaŕ „SSerbßkich Nowin“. Nakład a redakzija pschejetej jubilarowaj ßtrowośći a cźiłośći. Bóh ludy Knjes ßpożź jimaj ßhożownu wjećor źiwjenja hiśchcze dołhe léta.

S **Bukojny** p. Barta. Jako pohonćź tudomneho lubleŕja Jurja w ßtali na Wowcźej horje kamjenje na wés kładźeśche, ßo nétkaże ßi zentnaŕßki kamjeń wotwali a ße pohonćeju na nohu wali, ßo je jemu łukła ßtama. Dokelż je Barśki lékaŕ ham khoły, dyrbjeśche knjes Fałka njeßchodźeneho ße ßwojim automobilom do Budyßkeje méśchcźańßkeje khorownje dowjeść.

S **Hluschinoj** pola Lubija. W nozy na ßchtwórk wotpali ßo tu dom ßa ßchtyri ßwójby, kiž ßu ßalle psched nékotrymi létami natwarili. Woheń wudyri wjecźor wokoło 10 hodź. Muheń ßo ßapali a dokelż běśche pschi lodźiej ßymje haßchenje wobcźeżne, ßo woheń na zyle twarjenje wupschestrě. S jeneho bydlenja mózachu nadobu wutkowacź, ś druheho jenoż wobßchkodźenu. Ninto wjeßneje ßkłowy běśche Wopalnißka ßukawa na pomoz pschißthwalata. Tola ßukawje ßamjerßwjßchtej. Wotpakene ßwójby namakachu wutkow w druhich bydlenjach na knjezim dwoŕe.

S **Małych Radmérizy.** Wßchitzy pschecźeliźo pschihrodu a puczowagy, kiž ś Lubija do Wóßporka jéźdża, ßmédźa wßchédnje ßtadło wo 30 hacź 35 ßornew wobkédźowacź, kiž blißko naßcheje wßy pschebywaju. Hoczrunjeź ßwjerßata jara pod cźuźiwej ßymu a ßnéhom cźerpja, njeje tola

Na Librowcem Grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

21] (Pokraczowanje.)

Widźomnje pschihotowasche ßo, bjeßadu, ś Librowym pschichadom pschetorhnjeni, ßaßo naiwjaßacź, wotkaßchłowa ń hładźeśche ßej jéjoźe cźmunobrune włoßy, mjes tym ßo Libra po hoßpodnem kaßanju pomaßtu khléba źebi poßeli a pomałku jédźeśche, a Bedrźej ßebi hrajkaśche ße ßrjadkami, po cźiśce wumnjeź. W wóźkach wobłożenej blidowej dejßy rośdwjeßjenymi. Tu ßaklinca ßlabe ßakłepanje na ßcźenu baraka, a Libra praßchaźej ßpohladny.

„Mamy tam wowku“, wujaßnjeśche hoßpodaŕ, „je nézyła khipra, tak dołho hacź méßachmy to hubjene wjedro njemóżeśche derje na noßy“. A potom boda: „Wona to jara cźeßko njeße, ßo je ßa baraź każ ßakuśana, tada łóźdeho wobgladuje, ßawéźce by też waß widźeć chyła, każ psched khwilku tu ßußoda Bedrźela.“

Jobt wotpokoji khléb a ßwólniwje ßanéri k druhej ßtroni je cźornjejśho pajenja ßnapschecźa pjezy. Durcźka běchu puhadźene, ßo by tu cźołkota zaczahnyła; na łożu ßedźeśche Britounowa macź, ßwoblekana, méjo noßu ś pitanym poßteleschczom pschikryjej. Pschecźelnje kwaßche na pschihadźazeho a wołaśche: „Witam waß bo mésta, pékne wiśanu! Schto dha waßchi tam, w Jewizach? A schto nam njeßeże?“

Tak ßchećebotaśche, a Libra, pschibliźiwßchi ße, wotmolwi ßnajmjeńßcha na pośledńje praßchenje: „Je ja wßchak niczo njenjeżu - ale bórzy bych je rady wotnjeßł! Du ßebi ßule k mißchtrej ßchkónje ßkaśacź; zapocźnu ße robotne źéhy na Moravu, tak ßo bych ße nétkaŕ na nje pschihotował. Wubjeŕak bych je ße pranje bórzy?“

„Budźélam, wujdźélam,“ pschikkiwny Britour, kiž wé ßa burom pschichoł. „Méru waßchu mam a kopyto też. Mam je wudźélaćaj, każ je nożyże, abo po nowej módże, każ praja ßuchaŕi?“

„Ale nė —“ wuźmnja ße Libra, „na muje nowa módo! Njech ßu, każ bywachu, na „wukkaŕ“ a ś prawje wulkimaj wuśchomaj, a ßchwarne, — njech por lét ßaßo wudźerża!“

„To ße wé, to ße wé!“ wobßtwućowaśche Britoun a wotwa tež ś hłowu kiwaśche.

„Ale nétko, hdyż je waß wowku widźała,“ wotwoła ße hoßpoßa wot kachlowe ßo pschibliźiwßchi, „pójźe ße ßaßo ßydnyć ś hußodej, — ßchtaŕ ßće ledy wot ßwojeje pomaśki wokrutnyć.“

Wotwjeźe Libru, kiž poda ßej ś wowku ruku, ßaßo pod ßwjeczałka a namołwjeśche jeho ßnowa, ßo by pojeźł; Britoun ßo tohonnuja na ßwoje méśtno wrócźi a wuprajschowaśche ßo, ßkonnjo ße k burej: „Potajkim na Morawu? Nó Moravow? A hdyż dha tam?“

„To wam hiśchcze rjeź njemóżu — hakle potom hdyż ßebi w Kamjenzu wotewrjeśam zedulku. Nó, bliźe to wéjcze njebudźe, hacź w Boßkowizach abo Kartouśach, njebudźe-li napośledku w Slakowje. Tam je tych méßlach Kamjenzeŕi knjes ßtary jeźmjeń kupuje! Hižo ßym tam raś pobył — tśi, ßchtyri dny ś tym pschećeźinju.“

„To pak wam knjeża w méścze narunaju“, méńjeśche Britoun, „każ też to by k tomu bur pschichoł?“

„Bur — njebur — ja wyschnoßcź ßuny jenoż robotnizy“, łdpchny Libra. „Nó, dotanu ś méry jeźmjenza na naßwjazy tśi krejzarje na dźeń — hdyż pak ś tym? A naliju mi karaneźk dobreź ßchpatneho piwa, hdyż wjeßou hacź do wjećcha ßworßchtuju — ßtoju-li ja wo to!“ boda hóśko. „Kelko ßracha wuśtoju, ßo konjom na tych hubjenych wuczach ßeßchkodźu! Dośćź cźaßu ßapadnu do błóta, ßo jich diwaj njewunydźetaj . . .“

Bedrźej, wuheńnjeczeŕ, pohłuchaśche jara kedźbliwje na Librowe powodanje, a hdyż nétko Britoun horlitwje pschißwjedźi: „To je wérno, to je woprawdźe wérno!“ njepuschćeźo bura ś woczow, khromy też ś khlowu.

Libra wjeßeleśche dźélbrjaće wobeju muźow, ale wón tola ś jéra najpomni: „Wy njejśće to na knjeźim ßpytali.“

„Ach, towaŕścho, to je jedyn cźert“, wotraży Britoun. „Jena wyschnoßcź, jako druha . . . Tule woprascheśe ße ßuźoda, tón wam powé, kak je bywało na naßchim. Wßchak ßmy wóndanjo wo tom récźeli. SSuźod wuźnaje ße w ßtarych létopißach a leßterach, zyły retomaź je ßebi jich pschecźitał — nó, towaŕścho, powédaj kmótrej wo tutej rebeśti na Frischberku“.

SSamuńelowej Bedrźelowej wocźi ße ßabłyßknyśchej: „Tehdom njemjenowaśche ße hród hißchcze Frischberk, běśche to Bystra twjerdźiźna“, pocźa wulożowacź dawajo ßebi na ßwojej récźi ßaleźeć, tak ße klincześche każ nétkaże predowanje, „knjeżeśche tu nétkaże hrabinka, Juhanka Beßbrużiźka ś Kolobrat, ta putńerźowaśche poddanych jara. A po njej pschińdźe hißchcze hórśchi knjes, hrabja Wilem, też ś rodom ś Kolobrat, a njeho běśche hißchcze wjetśha zerklija. Hrabja Wilem tak bjeßbóżnje ßwojich poddanych ludźi trjudowaśche, ßo ßa pokutu potom po ßmjerći pokoja njenamaka. SSßu tu hißchcze ludźo, kiž pomnja, kak je jicho duch ßcherił na Frischberku; mój ßamóny wucźeŕ, knjes praeceptor Glejch, běśche wot wyschnoßcze nojaty, ßo by pobożnje ŕékluśche a psalmy zaczaŕśi a néwśki ßpéwak a tak ßcherjenje ßazohnowak. Mjeśeśche ßa to ŕétnje ßjeźadwanzeźi ßłotych, „chjahnow“ a wulku radośćź ś toho, — pschetož tehdom mjéachu ße kantorjo jara ßłé.“

„To dże ju na hrodźe tśchepotali a do myśchich dźiroch ßaleźli!“ ßaßmja ße Britoun. „Cźiłi, wścho ma ßwój cźaß! Też na knjeśow dówźe — psched Bohom ßmy wßchitzy jenaźdy!“ boda waźnje.

Libroive wócźko ś luboścźiwym pohladnjenjom ßpocześche wa Britounu: „Pola wojaków waß tola njeßchetworili — macźe ś ßwojim kuź wutrobu!“

„Kak teź to bych njemél“, wotrunny ßcheuz a dyri je płonej dłońju wo błibo. „S njeßprawnoßchu mi hißchcze cźaß źiwjenja nichtó pschijśchoł njeje! A wßcho, ßchtoź je prawda —“ boda ś cźißchim błoßom, „robota je wulka njeßprawnoßcź — ßtajnje powédam, ßo ßo jej jómu wuchto wotrorhnje!“

(Pokraczowanje ßeźinje.)

šłuchje žane kónz wsałco, schtoż ma žo wobschérnenu starscha kantorjerja knjeza wyčerstkublerja Günthera w Małych Radowizach, tłi je naležnje pizuje, dźakowacź.

⊙ **Hornich Brušow.** W cźežkich myślach hrani žo manjerja Michaela ſ britwoju na schiji. Njeswójowna, kotraž ma njespokojonu khorosć cźerpjesche, žo bórzy wukrewawi.

Z **Wotrowa.** Njewšědna zyma, kajkuž před sta cźasami ani w Němskej měli njejsmy, je też zawinyła, so tolste štomy pukaja a ledma drje wjacy hrodźo zrosćeja. Tu a tam ma so z tym ličić, zo po wuskhnu a zaŭdu. Tak je tež naša wulka wjesna, napřećo Weclichec dworej, tajki wopor hrubeje zimy. Na wjacy razow je so pukła a z wulkim wrjeskotom. Wjesnjanaj, kiž běštaj připadnje w blizkosći, pomóžeštaj sej najprjódcy wumyslić, hdże so tutón wjeskot sem bérje. To pak sta so k wospjetnemu razej, tak zo je skałba nókotre centimetry šěroka a so z cyłym štomje wupřestrěwa. Kwěkańca drje hač je žra dże. Skoda tajkich štomikow, kotrež z wulkeho dźěła wsy swój wobraz dawaju. Hakle naléto tak prawje pokaza, kelko škody je třeskata zyma Božej stwórbje, w domach a statokach načiniła. Jehudźe snadna.

Ze Serbskich Pazlic. Radupodawanje za maćerje Serbskich Pazlicach wutoru 19. februara zymy dla upadnje.

⊙ **Wojerez.** Też w naschim měsće žo dla žylneho njerika njedostatk na wodje pokasuje. Pěchi spočatku tudźeneho tydźenja we wschelakich domach wody njeješachu. Wobydlerjo dyrbjachu k žrjodam po nju khodźić. Pod samjerjusenjom wodowoda cźerpjachu wosebje obydlerjo hornich poschodow. Poslednje dny pak žu žo obsteinosće trochu polepschiše.

⊙ **Wětcho Kholmza.** Wuhlowe towarschtwo Bubiag hižom pěchi cźaž kolwokolo naschoje wožy na ležownosćach Stinitzkeho knjeżstwa ja wuhlom wjerćeši. Kaž žo powsć, žu wonu hlubje na wjetsche brunizowe składy pěchišchli. Sču ſ pjerca wobschérne składy dobreho jika (tona) nadešchli.

⊙ **Běłeje Wody.** Njedawno žo w nowinach pišasche, žu w Sborjelzu mlodeho mandźelskeho na jeho kwaźnu duju sajeli. K tomu ma žo hischcze dodać, so sajaty Běłeje Wody pohladża. Policija jeho wschelakich pschestupjenjow dla pytasche.

Hłodnum ptačkam?

Kubłowe žrjódki a běrny njetyja najwjazy ptačkam a ja nje ſ pschicźinu khorosćow a žmjerće. Derje žo wdja ſa žytorki, mjeńšche žołmy a šyby pózći štónczných rjow, torkow a banjow, konop, worjechi, žury łój, njeżeny wosć, warjene mjaso (ale mało a šyka njeżelene). a khudże, šyby a cźišiki wschelake žmjo wot žyna, maka konopa, też šlutki pschi młócźenju abo ſe šabrody. Sa tobliši šłabe jorno, też chłeb a běrny. Sa kołaki, drózny schórzu cźertowe jabłucźka, žnježeńki, wjerzebinki, žuženu bosanku a holanske jahodki, kiče dźiwjeho wina, šiwčeńki, roskrane jabłuka a krušchwy. Sa małe kraliki małe mukowe wacźki ſ rostołcźenymi błowami, mrowjaze jka a něchto makowcho žmjenja. Sa wróny, žroki, dwki a schkřekawy žo k jědźi wjazy njehodźaze mjaso.

Sa małe ptačźki schkitaja žo pizowarske městna ſ cźerjenmi a hakošami, so njebychu jim wjetsche ptačźki (snadź skbiež) zylu pizu sjedźe. Też rubjene ptačźki a kócźki jim otom sa žiwjenje hicź njemóża.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* ⊙ **Königsteina.** (Pod koleżami spěchnika.) Na Königsteinskim dwórnischczu pschejědże ſaidźenu wutoru popołdnju wokoło 2 hodź. Podmoklanski (Bodenbacher) schamik 27lětneho żelesniskeho dźěłacźerja Winklerja se kabłodorja, jako wón kolije pschekroći. Cźah njeswójowne-o na městnje mori. Winkler mějesche pschi žurowej žyje wuschi ſ nawjschakomaj schkitanej a njeje spěchnił, tił hdyž Königsteinske dwórnischczo ſ połnej spěchnosćeja ńdži, pschihładżeć hłoschak.

* ⊙ **Kamjenitz.** (Smjerschtnk.) Sčrjedu rano namakachu na łubi jeneho doma w popołdnischim pschedmjesće 59lětneho dźěłacźerja bjes wědomja leżo. Muż běschе na łubi spak. Tam běchu jemu ruzy a nosy smjerske. Wbohi dowjesechu do khorownje, hdźež hižom popołdnju wumrě.

* ⊙ **Golby.** (Wulki woheń.) W twarjeńi wosow a karoschow „Auto-Cyrus“ skoczi ſ kowarskeho aparata schkrěžka na benzinowy tank, so straschny woheń twudryi a žo ſa nětotre mjeńschiny na zyku wuporjedźeńju wupschestrě. To sta žo pjatk popołdnju. Jedyn dźěłacźer žo cźežko wopali, dwaj dalschej žo lohko sranischtaj. Wopalna schkoda wobliča žo na 100 000 hriwnow.

* ⊙ **Dortmunda.** (22 paduchow sajeli.) Kriminalnej policiji poradźi žo ſ pomozu žandarmow mutsdobywarsku a paduchnu zwólbu sajecź, kotraž ſ 22 wožobow wobstejesche. Paduchaм žu dopokasali, so žu na 235 mjeńnach kradnyli a to w poślednich lětach we wokolinje Werka. Kradnjene wězy žu ſhromadnje 42 500 hr. hódne.

* ⊙ **Altony.** (Schulez fatfeli w schuli žiwjeho towarscha.) W Altonskej žrjedźnej schuli sta žo žrjedu w schulskej bodźinje hrósbny podawk. Jedyn schulez fatfeli žiwjeho žobuschulerja ſ teschinkom. Trjechemu žo hnydom morwy swjese. Zyku zjadowniu hrósba saja. Stóstunk mjeńschе nadobo napohlad duchakhoreho a njemóžejche na wuwopraschowanje niczo žyse wotmolwicź.

President statneje banki dr. Schacht w Parizu, wobdźělnje so jako zastupc Němskeje na reparacijskej konferency w Parizu.

Powšitkowna pólska wustajeńca w Póznanju.

W Póznanju, 12. mal. róžka.

Pólska woswjeći lětsa dźesatu róčnicu swojeje samostatnosćo z wulkej jubilejnej wustajeńcu, mjenowacej so **„Powszechna Wystawa Krajowa“**, kotraž započina so 16. meje a budże hač do 30. septembra t. l. trać. Wustajeńca zarjaduje so w Póznanju, hłownym měsće Wulkopólskeje, zdźěła tohodla, zo tole město ze wšěch wulkich pólskich městow je najmjenje cźerpiło přez wójnske broznosće, zdźěła tohodla, zo město Póznańskich wulkowikow je jara přihódne za wuhotowanje tajkeje wustajeńcy. Na čole wustajeńcy steji zarjadnistwo, wobstejace zo šěść sobustawow a předsydy dra. St. Wachowiaka. Protektorat je přewzał president pólsk. republiki Mościcki, w čestnym předsydstwje zasydaja sobustawy knjeżeństwa z maršalom Pilsudskim, předsydźa sejma a senata a wobaj pólskaj kardinalaj, Hnězdźanski pólski primas dr. Hlond a Waršawski arcybiskop Kakowski. Z posrědnistwom šěršeho wulkerka wo 400 sobustawow je zarjadnistwo wustajeńcy swóju organisacijnu syć po cyłym kraju rozpřestrělo.

Na wustajeńcy budże w 32 skupinach zwobrazowane cyłe hospodarske a kulturne žiwjenje Pólskeje, budźa zastupjene wšitke wotrjady narodneje dźěławosće, statneje organisacije, přemysła, wobkhoda, ratarstwa, socialneho zastaranja, hygieny, čélneho wukubłowanja a sporta. Tohorunja budże na wustajeńcy zastupjena też pólska emigracija. Něsto miljonow ličaca, kiž zwobrazuje swój nětčiši kulturny, hospodarski a politiski staw. Powszechna Wystawa Krajowa w Póznanju budże potajkim ze žiwej bilancu prěnich dźesać lět pólskeje samostatnosće, budźa z wobrazom runočasneje Pólskeje, pokaże cyłemu swětej, što pólski narod je a z čim chce so stać we přichodźe.

Přestrěń wustajeńcy měri 600 000 kósnych metrow a je na dwaj kompleksaj rozdźělena: narańši a najwječorny. Prěni je z městom Póznańskich wulkohermankow z universitnymi twarjenjemi a z Wilsonowym parkom. Wobaj terenaj stej zjednoćenej z asfaltowymi wulicami, přečož w samej wutrobje města nastawa efektny cyłk. Na tutej późe budże w času nja kultury a wumělstwa. Cyle blizko wustajeńišća z kotrychž najbóle efektne budźa hłowny zastup ze orientowacej wěžu, 30 metrow wysokej, tekstilny a żelezarski pavilon. Tohorunja monumentalny napohlad maja twarjenja z eksposicijemi stata a twarjenja kultury a wumělstwa. Cyle blizko wustajeńišća je město Póznań natwaril wulki hotel, kiž wobjimuje 1000 wosobow. Z rjanej přiwabjońku budże też Wilsonowy park, hdźež ma so wotkryć Wilsonowy pomnik a hdźež budże też hłowna restawracija za 2500 wosobow a zahraničny pavilon Pólskeje, kiž je za 45 000 dollarow natwarila, bohata wotnožka amerikanskich Polakow.

We wosobitych pavilonach budże bohaće zastupjene podkopnistwo a hórnistwo, sklenčerstwo, železnistwo, elektrotechniske, tekstilne přemysło a pólske ratarstwo. Zarjadować budże so też nješto wustajeńcow plahowanskeho skotu. W palasće kultury a wumělstwa budże zastupjene pólske molerstwo, rězbarstwo, grafika, architektura, keramika atd.

W běhu wustajeńcy budźa w Póznanju so też zarjadować wšelake pólske a mjezynarodne zjězdy a sportowe předewzaća. Budże so na přikład wukonjeć wubdźowanje balonow, budźa so wubdźować wo mišterstwo w lohkej pólskej athleticy, pólske napřemjeźdźenja automobilow, motocyklow a kołow. Dale budźa wubdźowanja rohowniske, hockeyowe, pluwarske, třelerske, tesakowanske a kopanske. W hockeyju wojować budźa pólske a českosłowakske mužstwa. Ze złotym wjeńskom wšěch tutych sportskich předewzaćow budźa zdźěła kónske wubdźowanja a polo, zdźěła wósłowjanski sokolski zlět w dnjach 29. junija do 1. julija, w kotrychž dnjach wočakuje so wosebje sylny wopyt předewšěm ze słowjanskich krajow.

Přilopk.

* **Cźežke njeschoje w amoniakowej dźěłarni.** W amoniakowej dźěłarni w Merseburgu wustupowasche ſ wobschkodźeneho powoda žo palazy wobthodny plun a wopali schtyrjoch dźěłacźerjow. Jedyn ſnjeschożenych je hižom wumrěł, dwaj staj cźežko ſranjenaj a jedyn wotemóže ſ lóšćicźkim ſranjenjom.

* **W twornjach pschejtawaju dźěłacź — dla njedostatka na wuhlu.** We Werpenfelsu stej najwjetschej tamnischej tworni, Dietrichez papjernik a Nollez maschinowa fabrika dla njedostatka na wuhlu dyrbjałej pschestacź dźěłacź. We Koswinu w Anhaltiskej dyrbjesche jena twornja dwaj dnjej žnjecźić, tři dalše fabriki žu nuzowane w krótschim cźasu na wuhlu cźerpja.

* **Žitow žo spalił.** W jenej ſ poślednich nozow wotpali žo w Ebendorfie pola Itzehoe w Holsteinskej khěla kowarskeho mischtra Sahra. Jako wobmjona wotwota k wobnjej pschikhwata, běschе žo khěžka hižom wotpalila. Hakle rano

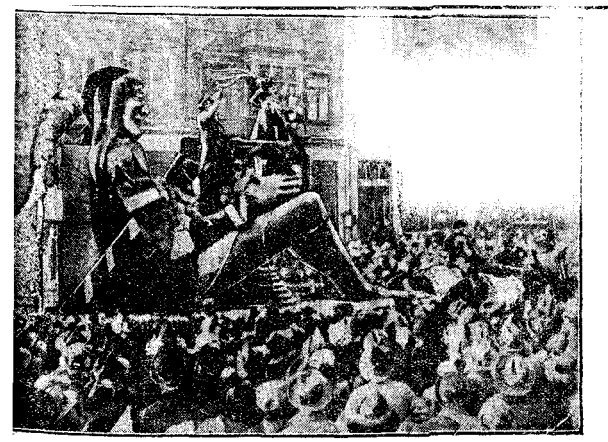

Różowa pondźela w Kölnje.

Pondźela do póstnje swjeći Köln nad Rheinom swój Karneval. Pisane cahi wšelako přetrojenych dźiwaja so po hasach. Na wozach wjezu wšelake žiwe wobrazy. Na našim wobrazu widźimy, kak kral Mazunjow do swojeho raja přikhadża. We wšědnym žiwjenju chce kóždy za mudreho a rozumneho cłowjeka płacić. W tajkich časach a přileżnosćach ma błaznistwo za wjeršk cłowjeskeho radowanja. Wšěce błazny a zawjerćany swět

Pryne karneval rozžohnuje so z Mnichowom.

Wjele razow smy w poslednim času na to pokazowali, zo je w krajach połońceje Němskeje póstnische wjesele najtorniše. Swój wjeršk docpije wšěce w Mnichowje w hłownym měsće Bayerskeje. Naš wobraz wjedźe nas do jeneje z najhłownischich hasow, blizko radnicy. Pryne karneval rozžohnuje so ze swojimi přiwisnikami. Hačrunjež kruta zyma třeska, za wjeselom slědny ludźik so njeje wottrašić dał na hasach stejo přihładować a zymu mrěć.

ho dohladachu, ho wěsche wobhonjeć hněze hmjerć w plenmjenjach namakał. Najskerje je ho njelboże tak stoko, so je Suhr khachle swoje jitwy pschetrepit a sebi na to wuhnył, mjes tym, so ho khachle pschepalichu a woheń nasta.

* **Rubježny nadpad na statnu banku w Leningradze.** Cžrjódła banditow nadpadny wotrjad Leningradskeje statneje banki. Banditojo z automobilom pisched banku pschijedžechu. Sasdžichu pokładnika, stanichu diweju sastojnikow a cžetnychu z njehdže 100 000 rublemi.

* **Běrnowy parjak rosbuchnył.** Na knježim dworje we Wóbernizach pola Delitzscha w paleńi běrnowy parjak se zalostnym wrjeskom rosbuchny. Najskerje běsche pschi krutej symje ventil zamjerzył. S rosbuchnjenjom ho zyle twarjenje rostorhny. Pod rospadankami namakachu jenoho dźěłacžerja morwehe. Palerifi mischtr wotcehdže se lóšschimi kwasenjemi.

Kak stara je pisańska maśina?

Pišańsku maschinu wobhladujemy za něschto zyle nowocžasne a njemóžemy zebi dozyla myślić, so ho bižo léta 1714 jedyn cžłowjek je shotowjenjom pišańskeje maschiny zaběrałche. Ale tomu je wopraudże tak. Tuton muž, kotrehož dyrbimy po prawom jako wótza nascheje pišańskeje maschiny wobhladowacz, bě jendželski mechanikar, Wón da zebi swoju „maschinu k pišanju“ samo patentowacź. Wjele cjesce abo samo bohatstwa pak zebi je swojej konstrukziju njeje dobył, nawoak, zabyu cžłowjek wo tom njerozběsche, nahlad, kiž mjeńesche wšo swoju dobru pschicžinu: Pišańska maschina z léta 1714 bźsche nimo měry njepraktiska a njemałosche ho naschemu dźensnischemu systemej na žane waschnje. Sto lět posdžischo smuži so sajo nječi, pišańsku maschinu zhotowicź. Tónkróć bě to Američan z mjenom Burt. Rěka, so tu jeho spodžiwne znamjenja indijanczańskeho rowneho ponenka na tutu myśl pschińjesche. Ale też Burt njeměješche wuspschka. Po nim sadźewschaj ho Francuzowaj Pogrin a Foucault z problemom, tola sboża, wopraudże pišańsku maschinu zhotowicź, njebě jimaj spožčenje, ale Dancžanej Malkingej Hansewej. Też tuta maschina bě wšo zyle hinalcha hač nasicha dźensnjischa, mjeńesche tola podobnosć polkule, dla cžehoż ju też powschitkownje „pišańsku kulu“ mjenowachu. S tutej podobiznu je hakle ho po nječim pišańska maschina wuwiła, kaiku ju dźensa znajemy. To wschо pak nicžo na tom njepschemieni, so bźchu hižo pisched dwě sćeńi létami cžłowjekojo, kiž su pišańsku pra-maschinu zwarili.

Na nowišce z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julijschu wuioru:** Sso wucžahuje, zwjetscha žuchu, w nozy něschto symnischo. W Jendželskej milisicho, tacže k rańschim stronam postupuje.

Dźenża popołdnju jedna stajny zejm wo sastaranju małych rentnarjow

W Schćelnjej je we wulkej symje a znjeły w stronach, hdjež dźiwinu njejsu pizowali, połoja dźiwiny łóuz wsała. Wjele stow zornow je smjerło. Też mjes kurwotami je syma sće zahubdała. Nubježne swérzata zu zyle žuły wusłałych kurwotow nadpadowałe a žo na takše waschnje šami zahłódnjenju wukhowałe. Lišćki zu wulke wusłate zorny zakuhaže a sejrałe. Nuša mjes dźiwinu je tak wulka, zo w dołnjoschlesyschej holi žamo dźiwje zwinje do wjzow běhaju.

Dr. Eckener je dźyl létka z powětrowej łódzu „Hrabja Zeppelin“ Egiptowstu wopytacź. Na jeho napraschenje je egiptowske knježerstwo wotmołwiło, so žo jeho lět njebdy rad widźał.

W sakurjenym wobydlenju jeneho schewza w Nordhausenje zu ti dźěcži zaduschene namakali. Wone zu žo z wuhlowym dymom sajedobyczile. Macź dźěcži bě žo na khwilu wottałita a znjedobu prožnyła, so bychu na jejne 1½—5létne dźěcži kedźbowałe.

W Kolbra pola Nordhausena je 30létny knesłaś Breitruck se žarliwosću swojej 28létnej žonje z kuchinskim nožom krt pschećerjnył. Winikowy nan, kotryž dźiwješe swojej pschichodnej dźowaju na pomoc pschińcź, žo techornnja frazi.

Ruske knježerstwo je swólniwe, lodołamaki wupóstacź, z bychu, jeli to by syma dale trała, nemóše a druhe łódze, na morju z lodowymi schkrutami sarazene, wuzwobodźiše. Němske knježerstwo njeje hischcze na napraschenje wotmołwiło.

W Moskwje podpiśachu łódźiźowe sréczenje mjes Ruskej a Němskej.

W Turkowskej rossćerjesa powěsć, so je Aman Ullah sajo z knjezom w Afghanistonje.

W Peru zu po zyłuhym semjerzenju śliwki, kotrejž zu žo nad Zuminskej krajinu rospuschćiłe, 65 mil dołhe stronу do jezora pschetworiłe. Boja žo, so je žo nehdže 50 ludźi tepiło. Wschelake farmy zu žo z podsemnikimi storkami do jezje sapadłe.

Śmeški.

Potom wšo!

Murjeć pschi dźele k swojemu towaršej: Ty, Makso, wérzu, so žiwoje dźeło ljubiš. Mi je runje zbyła z ruki padnył a žo rozbił.

„Njewěźeš taśe hłupostśe!“ wotmołwi Maks, „dla tajkeje malićkosće nihdy na nihdy!“

Murjeć: Nó, njepraj to! Zbyła je njemilaju naschemu warśkemu mischtrej na hłowu padnył a žo wo jeho nop rosćahnył.

*

Dźećži dyrbjachu sa spomožny sanker posła njemźeńkow žobu do schule pschinjeśeć, kiž dźeju zebi ham sajtužiłe.

Wuczeć praschi so kóždeho, na kajke waschnje je zebi je sajtužił. — „Nó, Janko, sapoczinaj powědacź.“

„**Knjez** wuczeć, žym je wot nana bóstał.“

„Ale Janko, to pak tola njemjenuju sajtużeńj!“ praji wuczeć.

„Wérieze fo nja? — rjekny Jank, „Wy mojeho nana ljubjenja hmjezeć!

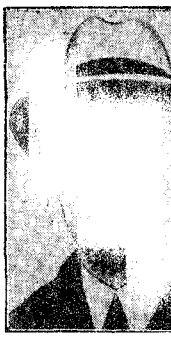

Parker Gilbert znaty Američan. Jeho su nehdźo njepřećelske staty postajiłe, zo by němskeho stata pjenježne dokhody a wudawki wobkedźbował a dohladował. Po khripje wotkhoriwši je znowa na nju skhorił.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónjdźału Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ skhadźuje so wutoru wječor 8 hodź. w Serbskej kofejowni.

Bomowina. Wšelake towaŕstwa njejsu hišće na lěto 1928 swój přinošk zapłaćile. Naležnje je prošu, zo bychu to hnydom sčiniłe a to na konto Domowiny pola Serbskeje Banki. Předsydstwo.

Lichań. Zernička ma přich. njedźelu 24. februara popo. w 2 hodź. hłownu zhromadźiznu. Dnjowy rjad: Předpołoženje zličbowanjow, nowowólby, wuměny, wšelake druhe wuraźenja a wšelčiny. Předsydstwo.

Radwoŕ. Hu. Je. zhromadne spěwanje wutoru dn. 28. 29 we 8 hodź. pola Brylee.

Zwjazk serbskich spěwnych towaŕstwow. Spěwne wobwarstwa chcyše so kruće do dźěła dać dla wukónja I. dźěła „Naléća“ (z wuwzaćom poslednjeho chóra). Bołmonćku (24. měrca) budźo prěnja próba w Budyšinje. Stóž hišće trěbnu ličbu notow njeje, njech so na k. wyššeho wučerja Hajnu w Konjecach (Cannowitz bei Rückelwitz) wobroći.

Hłowny dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcach. Za nawodźenje: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pódnjelu 28. małeho rózła 1929:

Barlinska burša sastupi sajdźenu žobotu do wikowanja z powschitkownje pischećelnym ménjenjom. Na kónzu běchu wschak kursy wichelake a žo sterze wotdrjebjowachu. Na wikach z dołženymi a rentowymi liseńinami pak postupowachu.

Na **produktowych wikach** jewjesche žo sajo šnadne wotdrjebjowanje pschenčžnych a rožowych płacžiznow za hotowe zorno a poždźischе termije. Smužichu žo wo 5 pj. po zentnarju. Saúdźenu žobotu płacžesche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 10,90—11, rožki 10,30—10,45 hr.
jećmjenja małtnjeho 10,90—11,50 hr.,
nafymjeńeho 9,60—10,10 hr., mowsa pak 10—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa měrc: pschenicy 11,75 hr., rožki pak 11,18⅝ hr.
sa mej: pschenicy 12 hr., rožki 11,62½ hr.
sa julij: pschenicy 12,40 hr., rožki 11,72½ hriwnow.

Pschišłajeja:

Wuczobnika, komańskeho, Berger w Jedlizach.
„ „ rěznišćerja, Hillmann w Halschkrowje.
„ „ pišaŕskeho, prawidnik Lehmann w Budyšinje, Wallška haša 12.
„ „ hdźelaŕskeho, Frenzel w Hodźiju.
„ „ pschekupskeho, Hiller w Budyšinje, Smowkowna laiwska haša 42. — Altmann w Budyšinje na Hornjerěžkej hašy 29.

Holzu do domu do Wiśkopiz, rěsnik na Starym Torhoschću 20.

Holzu do Kamjenza, Budyska dróha 60.
„ Nowowa w Budyšinje, Wilhelmowa haša 9.
„ Jedlikowa w Budyšinje, Schulška haša 9.
„ Weberka w Rišći, Mužakowska dróha 21.

Dźewku, Lorenz w Kamjenzu, Kinsbórtska dróha 17.

Pohonja, Lewy w Hródku, Lučina haša 7/8.

Na pschedań:

Dźěłaczeńk. Meyer w Budyšinje, Lubijska haša 12.
Ssańki. Brynth w Biśkowicach, Nowomježerjanska dr. 28.
Schijaza maschina, krawiska, Hornoŕ we Sémilnej.
Wosyp rěznišći w Budyšinje, Hornjerěžka haša 28.
Konjej, abo na mjeńšu wuměnicź, Sperling w Khójnym.
Kosy pschipuschćenej w Nowych Cžichońzach 28.
Kundros z pschipuschćenej, Kiślik w Hornjim Hamjenje.
Prošata, w Khelnje 46.
Kruwa wyšokołuhcźelna a 3 běhaki we Stachowje 37.
Kruwa młoda bójka, w Liwicy 28.
Kruwa wyšokołuhcźelna, w Wósačzach 7.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 (¾12 hodź.: Kaž pisched hodźinu.

Płacžizny trochu sešłabjene, dowoz je wjetši.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacžizny po złotej hriwnje.				
	16. 2	15. 2.		16. 2	15. 2.
Pšenica	218-220	219-22	bury	21-23,00	21-23,00
rožka	206-209	207 21	woka	26-28,00	26-28,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žolte lupiny	19-20	19-20
wows	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps, wosuńk	20-21,60	20-20,00
pšeńčna muka	26-30,00	26-30 0	lany wosuńk	25-25,40	25-25,00
rožna muka	27-29,85	27-29,85	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,50	běrnj. kruški	19-19,40	18-19,00
rožne „	14,75	14,75	sync, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rožna słoma	1,15-1,90	1,15-1,90
hrósch	40-46,00	40-46,00	pšeńč. „	1,65-1,25	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,20-1,45
pjeluški	22-24,50	22-24,00	ječna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Kačiski, twarske rysowanki,

statiske wobličenja kaž też wšě wupisowanske podłožki za wysoke a hłuboke twary (ratajstwo, bydleńske twary, industriju) wuhotuje architekt a twarski inženěr po nizkich wobličenjach. Poskićenja pod čo. „F 9“ na wud. Serb. Nowin.

Korčma

ze salom
w Serbach
so přenaja

Poskićenja pod „F 8“ na wudawaŕnju „Serbskich Nowin“.

Kněža

za jenu swójbu w najlěpšim rjedźe a ze swobodnym bydlenjom (bez wumělenjja na wsach (železniska stacija) so při wysokim napłaćenju kupić pyta.

Poskićenja pod F. 7 na wudawaŕnju Serb. Now.

Pilna spuśćomna
domjaca holca
so k 1. měrcej na dobre městno pyta **Rěcnik Zschucke,** Jurjowa hasa 12a

2 léco stary kšorowany **buk** je na předań **w Kosłowje 12** pola Njeswačidła

Sprawnu, pilnu
domjacu holcu
(po př. Serbowku w narodnej drasče) k 1. abo 15. 3. pyta
Jedlkowa
na Šulskej hasy 3 I

Zwólniweho, sylnehо
kowaŕskeho wučobnika
pyta
Paŵoł Mička
w Pomorcach.

Tunje přikrywy a sofa a diwany
přikryw. na blida, komody a ložа přešiwane přikryvy (Steppdeck,) **J. Erler, na Zw. Lawskej hasy 10**

Dubowe šćěpy a kuluchi

su k dostaću hač do domu pola **Pawoła Brězana w Khrósćecach.** Tu móže so też wobhladać

K 80. narodninam

našeho lubeho nana **Jana Šuberta w Mikowje.**

Dnja 18. februara 1929.

Dźens, luby nano, Tebje wita
Dźeń ważny, kiž Ći zeskhadźa,
Z Božej hnady połno šikta,
Bóh ważny dźeń Ći wobdrážа.
Njech naša wutroba nětk zaspěwa
A Bohu česć a khwalbu da.

Lět wósomdźesać pućował,
Sy swérnje w swojim žiwjenju,
Přez Božu miłosć dočakał
Zas tajku zbóžnu hodźinku.
Tuž naša wutroba njech zaspěwa
A Bohu česć a khwalbu da.

Hač sem [illegible] wodźił z hnadu
Po puću procy bdźenja
A trjechichu přez Jeho radu
Če druhdy ćežke poddaća
Hdyž před létom Ći Bóh Knjez wotwola
Twoju mandźelsku do swojoh' kralestwa.

Bóh žohnuj Če, w Jeho mjenje,
Twój dalši puć nětk nastup ty!
Wóte posyłi Če, hdyž z wobćežemi
Do wysokich lět stupiš Ty.
Njech jeho miłosć překrasnja
Ći wjećor Twojoh' žiwjenja.

Tak wyskaja Ći twoje dźěći
Kiž sydom žiwe su na swěći,
Dźens scelu swoje modlitwy
Nětk k Bohu Knjezej za Tebje,
Zo zamóža we wěrje prajiś
Stož čini Bóh, wšo dobre je.

W dźěćacej lubosći T...
syn **Gusta.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wudawarnišćo 90 nr. pj., na pólse a pola dowérarjow 1,50 zł. Pódpismo płaći 10 nr. pj. Wudawa a wot Smolerjec knihidźerja, rap. Bjerlin w Budyšinju Telefon 2697.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 nor. pj. Wobdźełanje so stajace nawětki a tabele so wyše wobstejaja. Za reklamowe a w rjadu płaći so 60 nor. pj. Rabat po tarifu a w

Cisło (Nr.) 42 — Budyšin — Wutoru, 19. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Smy my Serbja narodnostna mjeńšina?

Serbska wołmołwa němskemu ludej a wšém kulturnym narodam swěta.

„Ob eine Menschengemeinde, groß oder klein, vor dem Forum der Politik und der Geschichte das Recht hat, fortzubestehen, das entscheidet sich am allerentschiedensten gerade in solchen Zeiten, wo jeder herkömmliche Schutz, jede gewohnte Stütze versagt und jedermann auf sich selbst angewiesen ist, und selbst sein angeborenes Recht zu behaupten hat, das Recht von dem alle Kultur anhebt und auf welche alle Kultur hinausführt: das Recht sein Gewissen nicht zwingen zu lassen, und seinen Platz zu behaupten."

To su słowa klassiskeje wobory, kotruž němski profesor ruskich stawiznow na universiće w baltiskim Jurjewje (Dorpat) lěta 1869 k zakitanju narodnostnje — kulturnych prawow baltiskich Němcow napisa. W połnym wobsahu smě so dźensa tuta wobora na naše serbske bójniščo přenjesć. Dokelž we minjenych 60 lětach po wonym wobaranju baltiskich Němcow so njeprawda, kotrež Němcowstwo přećiwo našemu serbskemu narodej wjacy hač 1000 lět wukonja, njeje zmjeńšiła. Nawopak: štož so dźensa přećiwo Serbam jako kulturnej jednotce wosrjedź europskich narodow přihotuje, je posledni stawk woneho železneho a krwawneho rjećaza, kotryž Korla Wulki ze swojimi mordarstwami połobjanskich Słowjanow a markhrabja Gero ze zamordowanjom 30 serbskich wjerchow před 1000 lětami započa wokoło Młowy a wutroby serbskeho naroda kować. Stotysacy našich priedownikow a tysacy jich wjednikow je tutón rjećaz w tutych minjenych lětstotkach zadusył. Jenož hišće leżownostne mjena a mjena mnoho sydliščow w srjedźnej Němskej swědča wo tom, zo je tu, na z krwju pokrjejenej zemi serbskeho naroda bydlił lud wulkeje kultury a jenož stawizna tutoho ludu, kotrehož smy my jeničky potomnicy, nas móža prawje powěsć, što z toho sćěhuje, hdyž je narod swoju politisku samostatnosć — pod wšém možnym a njemóžnym gławtom — zhubił. A tute sćěhwki so we swojej poslednjej konsekwency na nas zhubk połobskeho Słowjanstwa ze wjeś energiju měrja: my mamy po wšelhomócnosći sebi přiswojacej woli našich nadknježeri so zmjnyć we wonym wulkim morju cnzeje narodnosće, kotraž je zo zemje našich priedownikow wutworiła wulki pusty, zmutny kěrchow Słowjanstwa Połobjanow: My nimamy wjacy ani toho prawa měć, so narodna mjeńšina wobdźiłować a wšě te prawa žadać, kotrež nam žadać naše swědomjo a naša wola, swoje městno wosrjedź kulturnych ludow Europy wobkbować, přikazujcej. Diktatorisey so zjawnje a oficielnje postaja.

Serbja njejsu ani narodna mjeńšina, dokelž žadyn stat Łužiskich Serbow njewobstaji, tohodla so jim też prawa, kaikež su mjeńšiny Polakow a Danow dóstali, dać njemóža.

Ma so tuta sada w cyłej jeje rozwažnosći rozpominać, je trěbne, zo też my konsekwency z toho bérjemy; přetož njejsmy-li abo nimamy-li być narodna mjeńšina, potom z toho po logicy stawiznow a po našich tučasnych wěcownych kriterijach wukhadża, zo smy wjacy hač narodna mjeńšina: mjenujcy wosebity słowjanski narod, ale bjez politiskeje samostatnosće, to je: bjez swojeho narodnoho stata.

A što nam powědaja stawizny serbskeho naroda?

Hromadźe z Weletami a Bodričanami tworichu Serbja před wjacy hač 2000 lětami ludnosć połobjanskich Słowjanow w cyłym dźensnišim němskim srjedźnoeuropskim terriforiju. Jich tragiske wosudy započachu so z tworjenjom politiskeje mocy Korly Wulkeho a tutón wosud bu rozrisany pod naslědowymi Karolingami a sakskimi knježerjemi (khěžoram). Hižo tehdy wobrazowaše so jako politiska ideja Němcowstwa: wobknježenje kraja a zemje, kotraž bu do christianizacije (rozšerjenje kśesćanstwa) zadrasćena: wšako njebě — kaž stawiznarjo tuteje doby swědča — w času smjerće Korly Wulkeho ani najmjeńšeho sléda wo kśesćanstwje mjez pohanskimi a pobitymi połobjanskimi Słowjanami! Politiska samostatnosć zhubi so po surowym krwawnym podtłóčowanju wokoło léta 1200 po Khrystusowym narodźe. Jedyn za druhim zhubichu pod sćěhwkami tuteje poražki Weletojo kaž Bodričenjo kaž Serbja swoju narodnu powahu a swojorazność, k čemuž najsylnišo kśesćanstwo a zasydlowanje cuzych (Němcow, Flamow a druhich Germanow) přinošowaše. Stara drje pohanska, ale tola rozumna a namrěta kultura bu wutupjena a na jeje město, z němskim prawom a pomocu swětneje mocy cyrkwje namócnje zanjesena cuza kultura, kotraž za Słowjanow ničo druhe njeznamjenješe, hač socialne, materielne a prawniske robośanstwo. Knježa běchu markhrabje z wulkim wobsedźeństwom zemje, potom a pozdźišo zemjanstwo we krajnych zarjadnistwach, a dale: feudalni knježakojo, stawy, města a wyše duchownstwo jako knježerjo nad krajom, zemju a jeje wobydlerstwom: słowjanskim robośerstwom. Serbska rěc bu hižo we 14. lětstotku ze sudnistwow wulnata, wosebite zakonje zakazachu Serbam hižo w 13. lětstotku zasydlenje w městach a rjemjeslniske družstwa (Zünfte) zakazachu kóždemu pod ćežkim khłostanjom, wućobnikow serbskeho, njećestnebo pokhoda do wuźby přijimać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Sakski sejm wo wuhlowej nuzy.

W sakskim sejmje su pódpołdnju wo nastawajmym njedostahanju wuhla jednali. Wyschi měšćanosta dr. **Blüher** so boješe, so mója dla njedostatka wuhla też žiwjenja wažne dźěłarnje do wobśěžnjowanjow pschińdu. Ministerialny direktor dr. Klin tomuhe wobsrjenju na pschećo stupjo praji, so budże knježeństwo lutowanske naprawy činiś. Móže ho rjeć, so budża ho wobydlerjo a žiwjenja wažne dźěłarnje z wuhlom sastarać mój, jeli so ho furowa syma njewótši a ho z wuhlom njeźurkuje. Też dźěłarnje, kotrež su dla njedostatka wuhla dyrbjałe dźěłacej pschestajeć, ho hórsy sašo z wuhlom sastarajt, so budża mój sašo dźěłacś sapoćeć. Na kóždy pad budża knježeństwo, komunalne wyschnosće a wuhlowe swjazki wšicho činiś, so bychu katastrofije w podawanju wuhla zadźiwake.

Marx wo njewobstajnosći socialdemokratow a demokratow.

Kak malo wuhladow na nowe jednanje we wulworje wulkeje koalicije w němskim a pruskim ješnje, rěcaj dopołnjuje, kotruž je pryedowschi němski kanzler Marx we Hamburgu měł. Sozialdemokratam a demokratam poroki cźinjesche. Sjawne je, so mjeś demokratami a sozialdemokratami nichtó njewě, schto ma zentrumska strona za cyl.

Sozialdemokratija njeje ničo chiba demegogiska demonstraziju dźěłała. Srudne snamjo naschego cźasa je, *so knježemokratizo nawoje cźinjo, a so potom tole namjeto njesastupuja.* Němski finanzkowny minister Severing nochze zentrumskej stronje sastupjeśiwo, kotrejž jejnej hyłnosći wotpowědża, dać. Zentrumska strona ho tohodla namjetow na wutworjenje wulkeje koalizije wostajt. Zuby zentrum je w tymle praschenju jeneje myśle. Tohodla njeje žanych wuhladow, so by zentrum do němskeho knježeństwa zastupił.

W nastupanju finanzkowno-politiskeho połoženja Němskeje ho Marx boji, so ho někotre politiske stronje hischcze njeskrohlija, kajej wěrnosć rjeć. **Zentrum samolutnosć *za statne wubawki wotpokaje, jeli so koalizija njewutwori.*** Temule měnjenju stronineho wjedniwa ho we zyłym kraju pschitśiwkuje. Pschi poslednich wólbach je zentrumska strona chětro schkodowała, dokelž je ho jarjelka, wolerjam rjane wěcy žadnić, kotrež ho jenje njemóža dopjelnić.

Sozialdemokratiski namjet w sejmje.

Sozialdemokratiska strona namjetuje, knježeństwo namołwjeć,

1. wukas wudaś, kotryž gmejnam prawo da, w hadach wuhloweje nuzy mjeś wobydlerstwom, **wuhlo privatnych wikowarjow zebrać,** so by ho mohło njepokšćodnje a prawje rozdźělić,

2. wschě naprawy cźinjeć, so by ho dowos wuhla, wosebje bruniży, hdyž by trjeba było, se statnymi automobilnymi wozami pospěšiś.

Privatnu schulu w Braunschweigu sawrjeli, dokelž je khěžoraj swoje pschała.

Braunschweigski minister za ludowu sdźěłanosć je porucźił, so ma ho Letikerowa privatna schula w Braunschweigu lětša 1. haprileje sawrjeć, dokelž ju mnježerjo a schulerki pjeć wyschschich rjadowniow lětša nehdyschemu khěžorej Wilhelmej swoje pschelí.

Zastaranje małych rentnarjow.

Němski sejm je pódpołdnju prowo we sastaranju małych rentnarjow jednak. Němski dźěłowy minister Wissel je słubił, so knježeństwo i najwjetšim spěchom nastupi we smyśle wubjerkowego wobsamknjenja sejmej pschedpołoži.

Po demokratiskim namjecze dyrbja małi rentnarjo prawo na pschimérjene sastaranje dóstaś. Jako mali rentnarjo dyrbja wschitcy cźi płaćicej, kotrejž ju psched inflazija kapital i najmjeńšcha 10 000 hrimnow měli.

Lěkarjo wo khrionej epedemiji.

Swjatk němskich lěkarjow wosjewja, so ju leschtnich nětcźischcze khripineje epidemije i dźěła katastrofalne. Wšelke sjawne khorownje su pschewjelnjene. Mózno njeje, so bychu ho wschitcy na khripu khorjeni do sjawnych khorownjow pschijeli. Wjele privatnych wustawow a klinikow ma pak hischcze próżne loża, tola wulki dźěł khorych njemóže wulke płacźiny za pschijeśe a lěkowanje w tutych wustawach sapłaćeć. W sjawnosći je mało znate, so sjawne khorownje niz jenoż pschijěrk i gmejnow dostawaju, ale so też wjesnu i dawkami poćerjene. Privatne khorownje pak maju wulke dawki płacźiś, i kotrymiž ho wulkotej pschisłużenskich a lěkowańskich płacźiznow wujaśnja. Nětcźischa khripina epidemija je dopokazała, so privatne khorownje w krisowych cźasach nusnu reserbu pschedstajeja. Tohodla njeje rozumnjeć, cźehodla ho wone w nastupanju dawkowe runja sjawnym khorownjam njestaja. To w sajimje lubowje strowosće leži. Němscha lěkarska swjatk staj ho i telegramami na němski sejm a němske knježeństwo wobroćiłej, w kotrychž ho žada, so bychu ho privatnym khorownjam runje tak dawki spuschćiłe, kaž sjawnym khorownjam.

Wustupjenje srěnjeńčerskeho rjemjesła.

We wjele městach pschedźenje Němskeje sandźenu njedźelu je pschedźěnjerski rjemjeślnikli swjatk, **za swobodu rjemjesła a pschećiwo sahubjenju němskich srěnich ludowych worschiow wustupowat.** We wschěch zhromadźiznach ju hłědowaze wobsamknjenje pschijeli, w kotrymž ho mjez druhim žada: Schkitanje rjemjesła pschećiwo konzernam a trustam, revisije reparazitskich cźežow, wurunanje njedostatkow wójnskich hospodarskich klamow, pschewrjenje dawkowych systemow a stuśćenje finanzneho zarjadnistwa, wołóženje cźežow na realnych dawkow, wotstronjenje dawkowych lěpschinow za gmejnske pschedewjasća a konsumtiske towarstwow, jenicźe nałożenje dawka khěžneje danje za wožiwjenje twora wobydlenjow, wottwarjenje wobydleńskeho nuzneho hospodarstwa, wottwarjenje socialnych cźežow, wotstronjenje wobcźeženja rjemjeślnikliich dźěłarjow je socialnym zawěrjenjom, połoženje stražneho dźěła a dalokožahaje pschipósnjace hamosarjadnistwa rjemjeślnistwa we woprawdźe swobodnym hospodarstwje.

Rjemjeślnikli swjatk by dyrbjał swoje žadanja troschkit wobmjesowaćej. Wulki dźěł i nich ho po rozwiću khěžneho hospodarstwa njechodźi dopjelnić.

Zarjadnika němskeho zwjazka Ulitza z jatby njecouśća.

Pschepytowanjski sudnik w Katowicach je namjet na pušćenje Ulitza i jatby wotpokazał.

Pólske nowiny raduje žadanje němskich nowin wotpokazuja, so by Swjatk Ludow wožełiteho wotpósłanza do Hornjeje Schlesiskeje k pschepytanju wobsteznjenjow němskeje mjeńšiny w pólskej Schlesiskej pokłał. Pólske nowiny wotpósłanje taiseho kommisara jako cźežke pranjenje samostatnosće pólskeho stata wobhladuju.

*

Kaž Korjantowe nowiny „Polonia" pischu, pólske knježeństwo najwěcznjewe pismo w nałeżnosći statej njepschećelskeho němskeho ludowego swjatka za Hornju Schlesisku sapoda. Pólska budże žadać, so by ho němski ludowy swjatk dla jeho „antistatneho dźěła" rozpuschćił.

Němski diplomatiski zastupjer za Kabul.

Němskeho generalneho konsula w Kalkutcje, zwobodneho knjeza z Plessena, zu na město zkhorjeneho pódlanza Freizeka, za němskeho diplomatiskeho zastupjerja w Kabulu pomjenowali. Njedźiwajcy mučenźy Kalkuttu tele duhy wopuscheźi, jo by so psches Peshawar do Kabula podak. S afghanskeje mjezy dóze lećadło wuzjeź.

Mjes cekanjeńzami z Kabula, kotrjž su so z lećadłom do Peshawara pschiwjesli, je tež němski hajnišći mischter Beydeck. Kral Aman Ullah je jeho k organizaziji afghanskeho hajnistwa do Kabula powołał.

Habib Ullah, nětcejschi knjeżer w Kabulu, je so poslednich powješćach wobschěrne rekrutowanje w Kabulu pomuził. Prosyje so, so by swoje wójsko po możnosći powyschił a organisował.

Zonje cźerjeja swobodneju pschistawow w Hamburgu a Schczecźinje.

Po dźeńzaschłym jednanju staj zhodu w Prazy zastupjerjaj cźeskoslowakskeho a němskeho knjeżerstwa dojednanje podpisałoj, po kotrymž so cźeskoslowakskej republiki dwaj kraja w Hamburgskim a Schczecźinskim pschistawje k załoženju swobodneho pschistawa pschenaja. Po Versailleskim mérowym sprzeżenju je Němska nuspomnjena, Cźeskoslowakskej swobodnaj pschistawaj w Hamburgskim a Schczecźinskim pschistawje k załoženju swobodneho pschistawa pschenaja. Po Versailleskim mérowym sprzeżenju je Němska nuspomnjena, Cźeskoslowakskej swobodnaj pschistawaj we Hamburgu a Schczecźinje pschewostajicź.

Trocki wo wukhow w Němskej prosy.

Prezident němskeho zjednoczenstwa Loebe je pódzelu wjeczor zyledowazy telegram dostał:

Sto na Waschu dopomnjesiću rěcź w němskim zjemje 6. februara powołajo, němski konsulat w Konstantinoplu wo poczeńze pschiwołowanje proschu. Leo Trozki.

Prezident němskeho zjemja Loebe je tule prózdnu zarecźelo němskemu knjeżerstwu dale dał.

W telegramje naspomnjena dopomnjeńska rěcź so na dopomnjesiću rěcź prezidenta němskeho zjemja na wospjetowanje dźesatseho lětneho dnja poczahuje, na kotrymž je so wustawu dawaja zhromadźizna němskeje nazionalneje zhromadźizny wotewrita. W njej Loebe na mjesyjsawotnuje kommunistow wotnowiwi: „Sćmy Wam a druhim hakle stacźanske prawa dali. Sónadź hischcze k tomu dóńdjemy, kniesej Trozkemu w Němskej swobodny azyl dowolicź.“ Trozki je pódla Lenina jedyn z hłownych wjednikow kommunistiskeje strony w Rusku był a nětcejschi bolschewikiti stat załoźił. Dołhe lěta bě wón z wójskim ludowym kommisarom (ministrom). Po Leninowej smjerći su won dla pscheménjenja kommunistiskeho knjeżerstwowego programa z knjeżerstwom roskorci. Jeho so wótstupjenje ministerstwa wotdźakichu a jeho stónuzuje dla jeho pschećiwjenja pschećziwo knjeżerstwowej politiki do Alitskeje wuhnachu. Tež tam je won napschećiwnu agitaziju pschećziwo knjeżerstwu nawjedował. So bychu jeho wulki pódlabili, su jemu doiwolili, do wukraja wucźahnuwcź.

Demonstraziji cźah domowinskich woborow a sozialdemokratow pisches Wín.

Wínski žydowskich nazionalistiski zwjazk je pola policije za njedźelu 24. februara najmanjši cźah Wínskich domowinskich woborow zamolwił. Cźah psches zwonkowne wokrjesy pocźehnje. Republikanski schtatnistiski zwjazk je tohodla wobsamknył, so tu samu njedźelu 24. februara najmanjši cźah psches Wínske znutkowne město wotmjeźe.

Italska powěź 20 stopnjow zymy, Pariz 0 stopnja.

Cźopły a zymny powětr so kšca po Europje po njesprawnjenym waschnju wupschestrjenja. S południskeje Italskeje pischu, so zyma wjelki z horow psches dale do dolow honi. W Campagni pak samo domjazdy stót zakuhacźe. W dalekich stronach thermometer njedźelu 20 stopnjow zymy pokazowasche. Rěka Po je poła Cremony zamjerzła. Napschećziwo tomu z Pariza pischu, so je temperatura w nozy dale horje stupała a so wětrkole blisko nulle leźi. Pschi tym bě žoboty hischcze w Parizu 11 stopnjow zymy. Kaž „Matin“ powě, je 11 wožobow pohlednje dny smjerśko. Tež w Jendźelskej je po tydźeń dołhim zymnym wjedrje temperatura sajo nad null stupiła. Cźopłiske wjedro so je zyłnej mjelu pschewodźi, kotraž budźe po hustłosći hischcze pschibźerać.

Połnócna Europa hischcze zyłnje je zymu cźerpi. Danska je z kruteje lodowej racźinu wobdata. Lodolamak, kotrjž bě žobotu schrub shubił, we Wulkim beltu twjerdje ledźi. Wołkład Němskeje z Danskej a Schwedskej je so jara poczeźił ako so zyle zastajił. Płuwaje lodowe schkrutu we Baltiskim a Połnócnym morju samo łódźinkowu w pschistawach zadźewaju.

Juhosłowjanska budźe zajimy šěrokich dźełaćerskich worštow hladać.

Pschi njedźelskim zwjedźenskim wotewrjenju nowjeho twarjenja Lublańskeje dźełaćerskeje konjory je wyschschi župan Lublańskeho wokrjesa dr. Widociwjecź rěcź mél, kotraž je je swojimi wótrymi porokami pschećziwo pschemyślowym a wikowarskim kruham rosworjenje słudźiła. Hnydom po pschewrócźe knjeżerstwa běchu z pschemyślowych kruhow, wosebje je zlowinskich hłoby pschećziwo, kotrejž žadaju, so bychu so prawa, dźełaćerjam se zozialnymi zakonjenji posticźene, zakładnje wobmjerzowałe. Wosebje so žadaschе, so by so wókomnohódźinski dźełanjski cźaz wotstronił, a to z powołanjom na to, so powschitkowne hospodarstwo zajimy intensiwne dźeło žadaju. Dźenża, dr. Wodocinwecź praji, po pschewrótu knjeżerstwa su hospodarske kruhi spytałe, zozialne hospodarstwo naschego stata pschemjenicź, ale prawidła dawazu cźiniczejo naschego stata zeli na to njepomyhła, do tychle prózowanjow hospodarskich kruhow swolicź, a so na wopak postaraju, so bychu so zajimy schérokich poczschenych worschtow naschego ludu hladałe. Runje tele schéroke worschty naschego ludu budźa so z nowym cźažom najbóle spěchowacź.“

Južnosłowjanska najwyschscha zakonjedawaza rada.

Na podłožu zakonja wo najwyschschej zakonjedawazej radźe je justizny minister Sseerschtick 17 zobustawow pomjenował, kotrjž su so mjes najnahladnischimi pravitiskami a univerzitnymi profesorami Beogradskeje, Zagrzebskeje a Ljubljańskeje univerzity wuzwolili. S pschedbudu najwyschschеje zakonjedawazeje rady budźe prjedawschi prezident powołaniskeho suda Michał Jowanow, zastojnstwo stajneho sekretara je so nětkhuschemu parlamentowemu presidentej Ninkej Perićzej pornjeźe.

Přiběraca mučenca w Afghanistanje.

Politiske wobstejnosće so w nowischim cźasu k lépschemu Amana Ullaha rozwijeja. 50 afghanskich offizjerow, kotrjž su so w turkowskim wójsku wuzwolili, je z Konstantinopla psches Batum do Kandahara wotpuscźowało, so by Amanej Ullahej swoju słužbu posliczilo. Kral pjecza wójsko zhromadźuje, a jenož na rostacze žnjeha cźaka, so by so na wotmyślenej pucź do Kabula nastajił. Njewěsće powěsće su po wotjězdźe afghanskeho generala Nadira khana z Parisa nastałe. Wón ma zlawne mjeno jako wójskowy wjednik. Mózno je, so spyta, zebi afghanski trón dobywcź. Najbóle wěrje podobne pak je, so je jenemu z tutych cźakanzow pschisamknje. Nadir khan z jenej jendźelskej parnej łódźu puczuje.

Rubježnistwo we wuhlódnem Kobyle.

Po powěsćach z Kabula je dźeł krótkorańskeju pułkowneho Gilljajow a Achmedźajow, kotrejž mjes Kabulom, Kandaharom a Dźelalabadom bydlitej, pschipowědźił, so by tu wot Kabula a Kandahara njewotwitschnej a hamoństatnej. We Dźelalbadskej krajinje je so wojowanje mjes spłahanej Kuhianow, Schinwarowa a Mohmandow zapoczało. W łóńdnym spahu su dwě abo sti strony, kotrejž z dźeła Amana Ullaha, z dźeła Habiba Ullaha a z dźeła druhich tutych cźakanzow podpjeraju. Pódla teho su pjerjo Mohmandoju z jendźelsko-indiskim wójskom wojowali. Dale so powě, so su tež w kraju, we kotrymž Habib Ullah knježi, zběžki twidyrike a so je so tam krucze wojowało. W afghanskim hłownym mjesce je hłód dźeń a hórschi; rubježnizy a padnschi wo dnjo a w nozy wobydlerjow demo a na dwórach trascha, a tohodla ludźo z Kabula cźekaju. **Kabul ma napohlad zyle wopuschczeneho města.**

Ze Serbow.

W Budyšinje, 19. měrza 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 751, hygrometer +3, thermometer we dnju —3. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer +5 a thermometer we nozy —10. Wuhladny na dalsche kruczenje symu, hewak mało pschemjenjenja wjedra. — Wornjo wczerawschim a sawczerawschim je syma sajo trochu postupiła. Thermometer pokazowasche rano sajo na 9 stopj. symy a schćikeńca steji na rjanym. S wczerna wschak zyłna nuzina pschiłhadża, ale jara pomałku postupuje. Hacź wschitkmu nad naschimi stronami a zyłej srjedźnej a rańschej Europu z přenim wotmachom wusłóži, je wulke prašenje. Tola dźeń swjateho Matija bo bliži. Mothi lama łód, tak rěka po starych burtich nasłowjenjach. A Matija je njedźelu. Tehdom je tež mócny polny. Naschi luby Pschedźenak stata milisce dny. — Wczera rano mjachu w rańschej Pruskej a w wokolnschej a wczerownej Němskej 16—20 stopj. symy. W Cźěskoslowakskej a Wulkeskej je syma zyłnje wopuschczeła. Tam je hacź na 3 stopj. spadła. Stockholm, hłowne město Schwedskeje, je je zymu sawołe. W nozy k njedźeli tam tak žadławy kruchowy mjeczek zakhowasche, so wschitke wobkhad na dróhach a żelezninach wjasnu. Sźuch leži hacź do 4 mtr. wusoki. W Jakutsku w Sibirskej měrzacu 70 stopj. symy. Jutrje sriedu zhładża słónczko 7,09 hodź. a thowa so 5,20 h. Mjezacź zhładża pschiwołdnju 12,50 hodź. a thowa so rano 5,51 hodź. Jutrje je prěni twatember.

— **Wobšah póstoschczenoweho wobkhada w Němskej.** Powěsćenja Dźesdźańskeje wyschscheje póstoweje direkzije nam zdźeli, so bě we w Němskej na konzu mjeza 1929 z t. l. 951 801 mjezicźelow póstoschczenoweho konta. To je 2507 kontow wjacy hacź na konzu prjedawscheho mjeza. Dobrowólny a poczeńzowy zhromadnje je so w januaru 62 510 000 zapisałoj wo 13 178 009 000 hr. S tutych pjenjez bu bjes hotowych pjenjes zaplaczene 10 699 269 000 hrawnow. Dobromércze mjezicźelow póstoschczenych kontow wuczinjesche w pschercźiku 645 411 000 hr.

— **5. rjadowna 194 zakkeje krajneje loterije** poczeńze je so 2., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 25., 26., 27. a 28. měrza. Loho maju je hacź do 21. februara w kolekzjach ponowicej tiskeju na starych losach wosnamjenjene.

— **Zhromadźizna wjednikow wohnjowych woborow** 3. **wokrjesa.** Kaž je w dźełowym porjedźe za lěto 1929 postajene, wotmeje so njedźelu 24. maleho rózka połednja we 3 hodź. w Makelschezach prěnja zhromadźizna wjednikow wohnjowych woborow 3. wokrjesa. Sdobom wotmeje so zwučenjowanje samaritow a rózkownikow. Je zyle mózne, so je tózda wobora zastupjena. Wjednizy su proschani, so

---

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowákoweje.

22

(Pokračowanje.)

„Hdy by chyło,“ prajesche Libra, wschón roshorjeny a spěchnje wodźiwšny. „Ale toho so žadyn z nas njedoczaka. . . .“

„Jenoż njepowědajcze . . .“ zwarjesche jeho Brtoun z łutowym wobliczkom. „Kaž žym rjekł, wschо do cźaza — schtó tež to by so cźiwilowacź a teptacź dał — hižo so ludźo kelko ras spjeczowali — schczinja to sajo — nětko, so budźe?“

„Daj wschak, běsche tych rebelijow roboty dla a dla tuscheho toho potłóczowanja hižo mandł a niz jenoż na naschim krajeństwje, ale po zyłych Cźechach,“ wobkruczesche Bedrjeł. „Sa kěžora Leopolda su so burza spjeczowali, za Józefa druheho sławneho wopomnjesa tež — a su sej tola trochu wołożili, njech tež niz wot wschěch cźežow a herjenjenjow. Schtóžkuli wě, schto so pschihotuje. . . . We Francowskim kraju su hižo sajo sbězli, w Pólšcźi tež — wolłoczowacź njecha so dźensnischi dźeń nichtó dacź . . . Ale pola naš je to hinak, pola naš so ludźo wschelko bojа, — schto so druhdże stawa, pola naš nichtó njewě . . . .“

Bedrjeł, wuheńmjecźeł, zamyślenje ikkoni hlowu a hrajałche zebi sajo se zrjódźanki na blidze; ale Brtoun wurazi: „J. towarschko, ja wě, a tež so wschelako rěcźi, — to rěka, — pola naš w Bystrem drje niz, — ale w Prahi, w Brnje!“

„Schtóž wě, to njepowě,“ zapřećiwasche Bedrjeł hórki, „Ja pschińdu dosć mjes knjezich, němscki tež mózu, ale schtóž njesahlyschi pschipadnje, to mi woni njepraja. Abo nětkaku przeczeźitu njemu papjerku słěbnu a hnydź by na njej němscki napisane było, to wucźitam złóžkrótka.

„Nó, cźi knjeza rzebaj niz, towarschko,“ pokojesche jeho Brtoun, „ale cźi studiokoju tola nješchtóžkuli praja. Powyschimy, — hižo tež mjes nimi su knjezi a nowiny cźežke a na tych wulkich schulach tež hižo po cźežku wucźa. Je-li skónczuje ta burska rěcź tola snadobnjenja dosćha, snadź pschihódże tež burski a poddany cźłowjek!“

Libra poslužaschе rosmołwje swobeju khežkarjow z wocźomaj pschećzo spodźiwnischo so rozschérjowazymaj. Njedźy w swojich cźežkoćezach nježě na to pomyślił, so z nich budźe hdy wukhoda . . . A tutaj diwaj jow psched nim zło sloro hižo wotwěrascheju! Pschećzo spěchnje wodyschujo so wopraschа: „Kmotlje Bedrjeło, pěknje waš proschu, schto seje wot knjezich sasłyschał, — schto běsche w tych němski napisanych papjerach napisano? Myślicźe wopraudże, so by tomu poddanstwu mohło być jónu tónz?“

„Nicźeho wósteho njewěm,“ wijesche wuheńmjecźeł se hłowu. „Jenoż to, so so sarjadnitiwa stajnje nécźeho boja, to najsterscho tohodła, so by ta njespokojnosć z druhich jemi tež k nam njepschesłocźika. Hdyž knjeza fararžo a na hrodach rěcźa wo Franzowskej, stajnje braba jich hróba. A to wěsće, najlubschi, w cźežkej semi je so hižo wjele krócź z wótra slemiło, mohło by so to stacź sajo . . . .“

„Njewěm niczo tajkeho“, wotmołwi Libra. „W naschim cźitanju, w tych protikach wo tom nicźo bydło njeje.“

„Wo Bóžu seje tola sasłyschał, kaž su so jeho Němzy bojeli, kaž je porazał a z cźežkeje semje wuhonjał?“ woprascha so Bedrjeł.

„To tón, kiž běsche z njepschecźelom žwjateje katolskeje wěry, kaž w zyrkwi łžyschimy, a kiž je te stare hrody wubiwał?“

Bedrjeł so njedźiwajcy wutwrdi: „Tón to bě, ale pschi tom bě hławny wójowda Němzam na strach. A burski lud je lubowak a sthłitał.“

„Hdże wy to tola jow macźe?“ dźiwasche so Libra dobromyślnje. „Wo wschitkim wěsće . . .“

„Kamerad je wjele krónikow pschecźitał . . .“ wujaznjesche Brtoun.

„A ja žebi tež njedam niczo pišaneho ani cźitschanego wuwcź,“ roskonkojeni so Bedrjeł. „Na radnizach a hrodach wostawaju to sa kamorami a truhlami jako schelschi sa pawkow leżo. Ju lejstra fejeru a z nich nashonju, schto je jónu było . . .“

Prajesche to spěchnje, ale potom nahle wotmjelkny, swaha postawy wot blida a bérjo žej z koja, z błokozelenym pobžešćenym wyschoko pokaznego, symi klobuk, podawasche ruku mandźelskimaj a Librej z krótkim pobrowom: „Budźeze tu Bożenje.“

Hdyž bě woteschoł, nakhili so Libra k wokmu a sławasche z napieczom won; Brtoun domyślo so, so hłada za Bedrjelom, rjekny: „Je to jasna hłowa, štoro je jeho schłoda sa rjemjeslo. A so bě te kat rospowědał. To je jeho zelelite sa fahorite. Wón bě zyle pschemélenjeny!“

„Tajkile heewak njebywa?“

„Wschak seje widźał, kak swopředka nicźo njerěkschese! Ludźo so jemu smjeja a žona na njeho zwari, — muž je rabscho z tym snérom. Ani mi, žiwjenju towarschej, wiele toho njerjekne. Nó, hižo je so z wocźom mimo!“, stónczi Brtoun, widźo, so jeho hósćej wocźi wot halfi njewotwobroczi.

„Cźakam tu na towarschku naschich hołzow, hewak wschak bych waš njekomdźił, — słubił žym, so je domoj pschetwobdu“, wotmołwi jemu Libra, hyšče so sajo sa słóni hłowu, so by widźecź njebyło, kak jemu kreb do skronje stupa.

„Kotra pak to je?“ wopraschaschu so Brtounowje.

„Nó, Hamtkowa Albinka; je z kubła w Jewiczach knjez najwjetscheho, — wopraudże je jeje nan na mumérku, — jeje bratr tam hospodari.“

„Ta njeje tu hischcze pobyka?“ potschaże Brtou z hłowu. A schtó dha wě, hacź pschińdże, do Bożeho podnja njeje daloko. Njewěscze, schto budźe wote mnje chcyć?“

(Pokračowanje sćěhuje.)

bychu **rózłovnikow a** samavitow na spuczowanje kedžbnych ješnikł.

— **Wobhedžer ho pyta** za nowy wulki schtyrirózkaty chatowy kotł. Schkodowar njech ho na Jandarmiswje we Makym Wjelkowje samołwi.

— **Statne autobusowe czary w Sakśej.** W dezembru 1928 běšche w Sakśej 172 autobušowych czarow, kiž běchu zhromadnje 2863 kilometrow dołhe. W dezembru 1927 wobsjedźeše takle jenoj 124 autobušowych czarow, kiž běchu 2001 kilometrow dołhe. W dezembru 1928 pschewjese ho na tutych czarach 2 941 488 wožobow, lěto pryjedy pak jenoj 1 878 162. Jěhjenych kilometrow běšche w samdženym dezembru 1 001 352, w dezembru 1927 pak 632 445.

— **Wobalne sawěrjenje twarjenjow.** Komora za wobalne sawěrjenje w Drježdźanach wosiewja 15. februara, ho so pschinoschki sa sawěrjenje twarnjow (i němskotatarskym sawěrjeńskim dankom) na czaš wot 1. januara hacź do 30. junija 1929 dnja 1. hapryleje k. l. po žadyšbe sběraju, kiž znuchinja 1 pj. na jenotu (Einheit).

— **Nataršie druźstwa pschiběraju.** Wuwiesze nataršich druźstwow w lěcze 1929 je ho derje sapoczało. Nowinarja sakšiske nataršeje komory wosjewja, ho tež wčeni mužaj nalecho lěta njejschdžinješe Janeje pschestawki we wuwiesu nataršich druźstwow. Mnohe šmědža sebi nabladny shromadny pschirost sapisacź. Je ho mjenujcy 32 nowych druźstwow załoshko.

— **Dźěłowaj jubilejej pola Kellingez firmy.** Pola firmy W. Kelling, barbjerinje a chemiskeje cziščenje šmědženych załožanu ho swobodu dnja pschistupjeny 25 25-lětne dźěło pola firmy składowarka, knjeżna Hildegard Hajnez, prenja kuwjedźerka a wikowarska pokmocnizka, a knjeż na Marja Mirkla, plotowarka. S swojeje pschiležnosce ho shromadźichu dop. w 11 hodź. pschistajeni a dźiwjacerja firmy k swjatocznosći, pschi kotrejž knjes fabrikeli wobhedžer Bormann jubilarkomaj wutrobne słowa pschinjesnacza porěcza a pschepoda jimaj nehladnu dar. Za pschistajenych porěcza knjes skladownik Erler a pschepoda jara rjany dar. Knjes prokurist Bauer djakowaše so knjeżni Hajnez za dołholetne zhubdźenje. Za dźiwjacerjow rěčeše knjes Schlemmer. Zitawka wikowarska komora běšche swoju dra. Müllera pschała, kiž jubilarkomaj cznešne wopismo za swoju w dźele pschepoda. Jubilarjej ho hnutsche wutrobny za wopokasanu cześć pobarkowaschtej.

S **Wulkeje Dubrawy.** Hižom dźesći cźaj je znate, so žu so pschi tudomnej žrowej pokładni njeporadnosce stałe. Psched schtwórzełtom pschistajichu pokładnistkeho zastojnika Wuhanczanko-Koblicźanskeje nakutowarnje a žrowelje pokładnje pschi tudomnej žrowej pokładni. Jeneho dnja běšche so pokładnik zhubił. Hamtske hejtmanstwo pósła wobsebiteho sastojnika k pschepruhowanju należnosce. Kaž je nětko swěsczene, wuczinja pschekhowjeny pjenjez něhdże 11 000 hriwnow.

S **Wjerjez.** Pjatk wjeczor wotpali ho blisko Norczanskeje dróhi natwarjena płahowarnja kur mašera Nahlitzcha. Spalko je ho 30 kur a 3 wotwzy. Wobhedžer nima zawěrjene. Món mjesesche na drjewjanym twarjenju thachliczki fiejo, w kotrychž pschi krutej symje fóždy wjeczor tepjesche. Kaž pschezo, tak běsche món też pjatk wobhladnuwje s thachliczkami wobtkadžał. Wobhedžer pak mění, so ju padnyschi kury tradnyli a thežku sapalili, dokelž bu jenoj mało kóczki na wopalnischczu namakanych. Wohnjowa wobora njemóžesche nicžo wjazy wuthowacź.

S **Hrodźischcza.** Blížcznj pjatk 22. maleho rózka póstnitka watrnosce wjeczor w 7 hodź. w naschim Božim domje wubudnje.

S **Wósporka.** Blížcznu póndželu 25. maleho rózka budźa we Wósporku słótne wiki. Pschichwaczej zmužda ho konje a schwarcznu stót wschoje družiny. Sestajecz ma ho na mětnje psched Tšelcznu.

S **Prochowa.** Spěwjowki sylnuje symu ho też w naschej wsy njeluže pokazuja. Wschelakim wobhladowarjam su samjerske klumpy a wodowody. Trabaca dźiwina sukci hebi, cźerjena z khlobom a se symu, hacź do rataršich dworow.

S **Mirjowa.** Spěwjeje symu dla zakepi sebi pjatk na wjeczor hospodarski pomocnik Ferdinand Goral do kachliczkow swojeje khěžnje a lehnu ho do soka. Sobotu rano dyrbjachu durje jeho komorki z mocu wotewicz. Goral namakachu bjez wědomja we soku leko. Wón běšche ho z wulkim plumom sajerskich Slezachu hnydom khěrja z Ruchbacha, kiž jeho nětko lječi.

Z **Worklec.** Wobžarujomnje njezbože potrjechi zaduženy stwórtk připodlnja našeho wjesnjana Hejdušku, kiž na tudomnym knježim dworje za pohonca słuži. Pri česanju konja kopny jeho nadobo hewak měrne skoćo sylnje do wobliča, tak zo so wbohemu nimale cyło čelezno rozrazy. W blizkej khorowni, hdźež Hejdušku ruče donjesechu, jemu prěnju lěkarsku pomoc poskićowachu. Z nim w tukhwilu zlě steji. Z potrjechenej swójbu kóždy wutrobnje sobuježe.

S **Laka.** Rjany nałoż zamprowanja, ke kotremuž ho hewak pótnjuże swjeżelenje pschisamknje. We wsach Łafowsce wobsadu lětha wuwolta dla mordarstwa w Radźej.

S **Wjerjez.** Na sobotnischich swinjazych wikach běšche jenoj 96 prošatow na pschedań. Wone płacźachu 16 hacź 22 hriwnow. Běšaki njeběchu na pschedań.

S **Khocźebuża.** Psched Khocźebuskim powjetschenym pschisahajnym sudom mějesche ho sawěrjeny pjatk pschekupz Emil Kürsten samołwicź. Nałymu běchu w Khocźebusu cźežke njekasanstwa na schulisticz holcach wotkrołi, kiž mjes wobhladźerjowen wulke rozhorjenje sbudźichu. Po 6½ hodźinskim jednanju sahudźi sud wobsiorjerneho k 4 lětam khłostanja. Pschepytowanska jatba je wot khłostanje wotliczi. Dokelž běsche dla wyšcekeho khłostanja strach, so Kürsten cźekuje, jeho hnydom sajachu. Sudnistke jednanje wotmě ho z wusamknjenjom sjawnosce, jenož nowinarjo mějachu pschisłuchu.

Hospodarski rozhlad.

mutoru 19. maleho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk. złotych	47,30
1 šwedzelski punt .	20,42	100 českosł. krónow .	12,48
100 šwajc. frankow .	80,95	100 franc. frankow .	16,435

Barlinska burza sastupi wčera do wschódneho wikowanje z jara njewótrim mjenjenjom. W běhu dnja ho nałuženje skrući a kurzy efektow pomjenowachu. Zjawe bźchu tež wiki z dołżnymi a rentowymi liscźinami.

Na produktowych wikach sastupi dalsche sobłabjenje płacźiznow pschenicy a rožki, po tym so wukaz smjerjene płacźiny powźe. Dowos žita je šmadny. Wikowanje je jara **sawjesowane**, dokelž je wobkhad na hródach a železnizach jara wobcźeženy. Nicźi a kawale su samjerske. Pschenica a **rožka** sašo 5 pj. po zentnarju pschiwažbźichtaj. Zentnar płacźesche wcźera

w Barlinje

pschenicy 10,85—10,95 hr., rožki 10,25 hr. hacź 10,40 hr., jecźmjenja nałkinjeho hr. 10,90—11,50, nałmskeho 9,60—10,10 hr. wowsa 10—10,30 hr.

w termińowym wikowanju:

za měrc: pschenicy 11,68¼—11,65 hr. rožki 11,13¾—11,10 hr., wowsa 11 hr. hacź 11,02½ hriwnow,

za mejo: pschenicy 11,95—11,90 hr. a rožki 11,55—11,52½ hr., wowsa 11,67½ hriwnow,

za julij: pschenicy 12,37½—12,35 hr. a rožki 11,65 hr., wowsa 12 hr.

w Drježdźanach (pjatk)

pschenicy 10,75—11,00 hr. (10,90—11,15 hriwnow),

rožki 10,30—10,55 hr. (10,45—10,70 hr.),

jecźmjenja nałmskeho 10,25—11,00 hr. — (10,50—11 hr.),

jecźmjenja nałkinjeho 11,50—12,10 hr. (11,50—12,10 hr.),

wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

w Budyschinje na sudnistwje dop. w 10 hodź.: mehle, **wobrany**, wino, punschowa essenza, koło, drasty, schaty **wobłuczka**, muzyke koło, hudobne stroje, 3 **cbm.** tołstych **łukowych** deskow,

Pschistajerja:

Holzn do domu, Krusłowa we Lubiju, Müllerowa haša 24.

„ Foster we Hrótku, Hórska haša 4.

„ Frizа Brendel we Wojerezach.

„ Wogtowa we Wojerezach, Zyrkwinska haša 22 ń.

„ Burkowa we Budyschinje na Schäfferowej hašy 37 **belka.**

„ dr. Ludwigowa we Budyschinje, Hoschiza haša 42ń.

„ Seligowa we Budyschinje, Paulitzowa haša 1.

„ dr. Schubertowa we Wóspórku.

„ Wobig-Raegherowa we Wojerezach, Opizowa haša cźisło 3.

Pachota. Friza Brendel we Wojerezach.

„ Emil Grundmann we Wojerezach.

Hohonca. knježi dwór w Barcze.

Wurzownika pišarskeho, Wegrich, prawisnik we mjesce Wojerezach.

„ piekarskeho, Knappa w Barschczi pola Mikowa.

Holzn do wobthoda, Eugen Martin we Wojerezach.

Intrownego, Pětsch w Shrschinje.

Na pschedań:

Wožnarstwo, też we pschenajezce, dalsche wukasuje mješczanosta w Barcze.

Krowa blisko 4 l. cźelcźu we Wabezach 7.

Mjerjo. knježi dwór we Worzynje.

Dyr. 2-lětny, w Kožlowje 12.

Sšudnizny na pschešadźowanje

Drježdźan 20. měrza 1929:

w Rišlej w poschenzu „K hwězdže" dop. w 10 hodź.: **Hanačka pokładnja,** wosy a wosowe dźele, trojna tšiła z 38 patronami,

w Hornjowje pola Hródka psched Mudrakez korczmu: 3 **prošata, kola, mehle,**

pschipołdnju w 12 hodź.: 10 **sjornjazych rózkow, wulka lampa,**

w Bukowje pola Hródka na knježim dworje pop. w 3 h. radio, sofa, pišanske blido, knihowy kamor.

schtwórtk 21. maleho rózka 1929:

w Hońsizu w Kujawiz hoschenzu dop. w 10 hodź.: wosy wschelake,

w Mikowje w hoschenzu dop. w 11 hodź.: pišanski stroj,

w Worschczi w hoschenzu pschy. w 12 hodź.: kokot,

w Hornych Wrušach w Fitscherez hoschenzu pop. w 3 h.: mlócźowa,

Drjewowa awkzija

schtwórtk 28. maleho rózka 1929:

na **Tšelcźni we Wojerezach.** dopołdnja w 10 hodźinach: 2000 metrow šuchoje walcźiny. Leži we Wojerowskej statnej holi na tschelakich městnach.

Wojsewjenje.

Wupokas wo dokhodach a wudawkach wokrjesneho swjasa Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa sa cźaš wot 1. 4. hacź do 31. dezembra 1928 je po §§ 15 a 16 poskasenja němskeho finanznego ministra wo finanznej statistiku z 23. junija 1928 (R. G. Bl. I./23. Nr. 29 S. 207) we słužbnym kwarjenju Budyskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckowej dróhi cźo. 21 wó sjiwje 3 wschědnje wot 8—1 hodź. k nahlepschadnjenju wupołożeny.

Škrowe dźensće.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Płacźiny su skrucźene na powěsć, so je žito na wukrajnych wikach dosćiche a syma sašo pschiběra.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, tola wobrot šmadny wosłanje.

Płacźizny na Barlinskich prodaktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	18. 2.	16. 2.		18. 2.	16. 2.
Pšeńca	217-219	218-220	bony	21,00-23,00	21-23,00
rožka	205-208	206-209	wotka	27,00-28,50	27-28,50
nal. ječmjeń	218-230	218-230	mádra łupiny	15-16,50	15-16,50
nal. ječmjeń	199-202	199-202	žołte łupiny	20-21	20-21
wowsa	200-206	200-206	zerandella	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps. wosmk	30-30,60	30-30,60
pšeńč. muka	26,50-00	26,50-00	lany wosmk	25-25,40	25-25,40
rżana muka	27-29,75	27,75-28,85	roop. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	bórnj. kruški	19-19,40	18-19,00
rżane	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,15-1,30	1,15-1,30
bróch	40-46,00	40-46,00	pšeńč. „	1,05-1,25	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pjeluški	22-24,50	22-24,00	ječna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Drježdźanska burza (18. II.).

Pšeńca	215-220	bórnjace kruški	24.50-24,70
rožka	206-211	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nałetni ječmjeń	230-242	rżane wotruby	14.60-15,60
nazymsk. ječmjeń	205-220	pšeńčna muka	41.50-43.00
wows	215 220	rżana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	236 238	bróch	-
suche truhančki	15 15,80	cokrowe truh.	-

Płacźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

14 februara.

132 woł., 251 byk., 228 jałoje. a kruw, 716 ćelat, 28 wowc., 494 swini.

Płacźizny za

woły: 1. 53—59, 2. 45—50, 3. 32—41;
byki: 1. 53—58, 2. 44—51, 3. 40—46;
kruwy: 1. 49—53, 2. 40—46, 3. 29—34, 4. 24—28;
jałojcy: 1. 55—59, 2. 44—52;
ćelata: 1. 73—79, 2. 64—70, 3. 55—68;
wowcy: 1. 65—71, 2. 56—63;
swinje: (přez 300 pt.) 80—81. 2. (240—300) 78—80, 3. (200—240) 77—78, 4. (160—200) 75—77.

Rancy 68—72.

Nuza dźiwiny.

S hońwjerskich kruhow so nam spoželuje, so dźiwina z dołhotrajazej, krutej symu pschejara cźetki, haj so je strach, so mohła wsecka dźiwina zahinyć.

K wulkowanju dźiwiny ma so wschołkuli cźinić, so njebuchu lěsy a hona swojeje najkrašnischeje pychi posbyte je njeběchu hódnostne dźěle ludowego samoženja so zhubiłe.

S najwjetschej nuzu dźiwiny je njedostatk pizy. Tomu wotpomhacź je w prěnim rjedźe winowatosći wschěch wobhedžerjow rewěrow! Se šuchowym pluhom mětka so je kněhom zanjeżena póda wuprózdnitej. Wrjóšk w lěsu, rjane špizy na polu, kiž, kaž je znate, njesmjerjenym, su z tym dźiwinje jako přidrodźinska a najstrowischa piza pschilnyne.

Pschipódla dyrbi so też wumělšy pizowacź. Piza ma nimo wschelakeje pizy sionje też z pschimješchkom rěpow a běrnow wobstojecz, dokelž je jednostronske šuche pizowanje schkódne.

Hłuboki šnih sadjewa dźiwinje wokołocźahacź, tohodla ma ho piza po zymym rewěrje, wosebje blisko stojischcza dźiwiny, rosdźělicź.

K pomocy we wołcźenje mušowych padach je Krajne towarstwo Sakśkeho schkita domišiny Sakśej hońwinjeje komorje (Sächsische Jagdkammer Dresden-A., Ringstraße 18) wjetšich sumnu pjenjes pschewostajiło. Wopraschujene namjety wo podpjeru maja ho na nju złožicź.

Z Łužicy.

* S **Motydła.** Sobotu rano wokoło ¼7 hodź. wuđyri wohoń w domje wikowarja Hensela. Pomocnik šusodja samóchu pak domjazu nabodu z wjetšeho dźěła z cźasom wukhowacź. Njeđźiwajcy toho pak je wulka schkoda nastała. Tři na pomoz pschikhwatajce wohnjowe wobory njemóžachu dla njedostatka na wodźe, kiž ma šwoju pschicźinu w krutej symje, wjele wucźinicź.

* S **Wopakej.** Dla njedostatka na wuhlu dyrbješe so schula II w Hornjej Wopakej wot kónza šahdźeneho tydženja hacź na dalsche zawrjecz. Sčrjedź tuteho tydženja zamknjeta też hišcze schula I a wokrjesnu schulu w Delnjej Wopakej dla njedostatka na wuhlu.

* S **Habrachcźiz.** Duzy z majkowych rejow je na Butrowej horje Alźena Marja Kosćiliz z Georgswałde smjerjinyła. Dokelž běsche hona jenoj lohka šwoblekana do symneje nozy schła, ho wona pschi puczu šprózna šwjese, so ju rano nimale morwu namakachu. Bórzy po tym, jako běchu ju do tudomneje klinikl dowjesli, wona wumrě.

* S **Habrachcźiz.** Schtwórtk popołdnju wokoło 4 hodź. pschińdże w kšeću Hermanna Wünschez herbow 47 lět-

ny běłerišti dźełaćeŕ August Wagner ſ Niederfriedensdorfa do njeſboža. Transmišija chrabny jeho ſa lěwu ruku, ſłama ju jenu dwójzy a ſchłóncznje ju wutorhny. Snjeſbożeneho dowjeſelchu hnydom do Wankez ſkiniti. Wobſaružnomu ma žydom dźěći ſeźiwieć. Jeho maudźelska ſe ſebi koni nohu ſłamała a leži na to ſ pěſchego hiſchće khora.

* Se **Žitawy.** Dźełaćeŕ Kelcher padże ſ mokta dele, jako běſche jeho padatwa khorošć ſajała. Wón padże do bahnoiteje dźěry. Jeho jenož łako cźěko wuczahnychu.

* Se **Žitawy.** Bieſdźełoſćeŕ w Žitawſkim hamtiſkim hejtmanſtwje je kataſtrofalna. Dnja 10. małeho róžła naliczichu 7600 dołstawarjow ſłowneje podpjery a 2466 dołſtawarjow pſchirałneje podpjery pornjo 6975 dołſtowanych ſłowneje podpjery a 3674 dołſtawarjam pſchiłażneje podpjery 15. twikeho róžła.

Tragiske samomordarſtwo ſudowčeſkeho Kólca.

Werner Steffler w Barlinje běſche dźěćo, kotreż běſche ſtarej njemandźelſke porodźiła. Wječny wikowaŕ Wegner ſo ſa ſwoje dźěćo pſchija, jako ſo ſ jeho maćerju woženi.

Sobotu popołdnju połła jeho maćeŕ do mětła, ſo by ſ ſchto wobſtaraŕ. Kako ſo žydowſkeŕny Werner wróći, ſe ſtrožeſeni duhłada, ſo běſche wot pjenjes, kiž běſche w nim dołtaŕ, 1,20 hr. ſłubiŕ. Maćeŕ wobe dźěćo, kiž běſche ſo di w ſwojim krótkim žiwjenju dołeź pukow dołtako, naſtaŕi a brožeſche jenu, ſo wot nana, kiž ſo domoj wróći, puſi dołtanje. Wobeho hórkła wobja ſałoſtiwy ſtrach, ſo ſiebi dałſcheje rady njewěźdźeſche, hač ſo na wokno ſaſe a ſo w ſwojim ſadwěſowanju ſe ſchiwórtcho wotthoda ſ dwora dele cźěrny a wotła tam ſ cźeźkimi wonkownymi a muſkowanymi ranami leżo.

Jeho dowjeſchu do Friedrichhainſkeje khorownje, hdźež je hórły po ſwojim krótkim njewjeſołym žiwjeńczu wudychaŕ.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (We khrivje w Drježdżanach.) Łekaŕ měſchczańſkeho wokrjeſa ſdźěli, ſo je khriva w połedniſmaj tydźenjomaj dale wotebrała. Na měſtnej khorobnej pokładni ſtoji ſo ſawiſ na khripu khorych wot 4827 na 4115, w khorownicach ſpadny liczba na khripu khorych wot 395 na 346. W khorownjach je w połledniſmaj tydźenjomaj jenoź 10 wobnowjenu na khripu wumrěło.

* S **Drježdżan.** (Pſchiſtaj inſpektoraj pſched ſudom.) Drježdżańſki ſhromadny kaſwiſti ſud ſaſnidźi dla pſchekſchidowjenja w ſaſtojnſtwje pólſkeho inſpektora Platzera k 5 měſaznam ſaſtwa a pólſkeho inſpektora Makſa Richarda Pinkera dla falſchowanja liſtcznow a ſpytaneho wobſchadźeńſtwa tohorunja k 5 měſaznam ſaſtwa.

* S **Hoja.** (Wulki woheń w pſchadowni halmy.) We wogtlandſkej bałniſkowej pſchadowni wudyri najiſerje je ſamoſapalenjom woheń, kiž w tam leżazych ſtladach bohatu žywobu namała a ſo ruzje roſchěri. Po dźěſchim hacź bohžiſtkim prózowanju wohnjowa wobora nad wohnjom dobu. Skłoda je ſara wulka, narunna pak ſo je ſawdźeſenjom.

* S **Barlina.** (Schtyri njeſboža ſ pluwom ſa 24 hodźin.) S Barlina połwě ſo ſoboty, ſo ſu ſo tam ſa 24 hodźin ſchtyri njeſboža ſ muſnowanym pluwom ſtałe, pſchi kotrychž ſu dozwła 10 wobſobow pohłuſchenych.

* S **Jawory** w Schleſiſkej. (Wječich ſo ſajpuſnł.) Raś w nozy tapezeŕaŕ Reuner nadobo dła ſpodźiwnycho wrjeſkota wotwječi. Dźeſ dodźerzeneho wječka ſo dele kupy. Muſ běſche ſyčichnje i łoża ſtečał a ſwoju ſonu ſtaršej wutorbuſk, ſo wobaj jenoź ſ łóſchim ſranjenjom woteſdźeſchtaj.

* S **Wrótſławja.** (Hród ſo wotpałił.) Hród w Kirſchu, kiž leži pſchi Wrótſławſko-Cauthoiſkej żeleſnizy a hrabi ſ Wenzerikh kłuſchejſche, je ſo dołpołnje wotpałił. Wobeh je pſchi reſtawanju wodowoda nałeł.

* S **Warena** w Mecklenburgſkej. (Hamtiſke ſudniſtwo w Plonjenjach.) Na łubi ſaſtnoweho pſchiwarka pſchi hamtiſkim ſudniſtwje wudyri woheń. Dokelž ſo palazy wſchich ſaſtawow, łavali ſo jimna ſa ſwědkow a ſo zdźe mu-pali. Zotuch dźerżachu druhdźe pſchewjeſć. Wobniſowa wobora niemóžeſche nětdźe hodźinu niczo cźiniéć, dokelž ji wodu ſ haichenju.

* S **Prahi.** (Roſbuchnjenje na Bjaſkławſkim namieſcze.) Sobotu popołdnju wołoła 10 hodź ſo ſo na Prażkim Wjaſkławſkim namieſcze kiž je najſilniſchi dźěł města Prahi, roſbuchnjenje podſtrélcheho telefonowego kabla we kotrymž běchu kanałſke pluwy nałoſte. Roſbuchnjenje běſche po zuſym měſcze ſłyſcheć. Dźeſnaj kanałowaj pſchikrewaj buſchaj do powětra wjeſołowaj. Jedna ſpeca dźěłaćeŕiei kiž ſuch łapaſche, do kłopy rosći jemu nap a mori jeho na měſtnje. Nima toho wotſtrélcheji nětorke automobile, kiž w ſłiſkoſći ſtrélchu.

Powodźeńa a zimy w Rakuſkowſkej a Tyrolſkej.

Nad Mezedonitej a Thrazitej ſu ſo ſłinkotje dołhe łaſe. Něſi Struma, Marisa a Nakłada ſu ſo ſtołeſ bjeſchi wułałe a ruminy powodźiłe. Wołta we wſach a měſtach ſtherro ſchkody naczini. Żeleſniſke ſwiſti ſu pſchetorhnjene. Najcežšeho potrjechenej ſtej měſeći Kawala a Seres, hdźež po najwjazy dróhach njeje mózno ani khodźeć ani jěźdźeć. Telegrafiſti wobkhad ſ Turkowſkej je pſchetorhnjeny.

Njezapomńće tradac. ptačkow!

Słowa a skutki.

Profeſor Sſorokin pſchi Minneſotaſkej univerſitze je ſajimawe poſpyty pſchewjedł, ſo by ſtopjeń łubjoſće k bliſchemu pola cźłowjekow wiſchełakeje ſtaroby ſwěſćił. Wón ſałożeſche to ſ tym, ſo někotre dźěći kamuſchki wěſteje barby pytaćej da a jich ſa to mytowaſche. Potom da ſich kamuſchki druheje barby pytaćej, pſchi cźimž jim wołſewi, ſo myto njebudże ſa nich, ale ſa khude měſta. A hlej! Jich pilnoſć popuſchći na měſinje.

Druhi poſpyt pſchewjedźe profeſor ſe ſtudentami. Wón da mjes nimi ſběrku ſo ſtoji ſamér ſarjadowaćj: ł. ſa knihańnje a archiv univerſitu, 2. ſa wobdarjenych ſtudentow ſ potrjebźenje krajiny kiž ſwoje ſtudije bjes podpjery njemóża pſchewjeſej a 3. ſa khiſtkich ſtudentow, kiž běchu wot ſmjerce ſ žydom wohrożeni. Sběrka ſa prěni ſamér bě najwjeſiſcha, dokelž bě ſ njej žydom ſamſkym ſajimam ſtudentow ſłużene. Sa krajanow ſ powodźenych kónczin bu też hiſchcze zyłe nahładny pjenjes naſběkanu, ale ſběrka ſa khiſtkich ſtudowajcych, kiž pjenjesji najnuſniſcho potrjebachu, bě runjewon kataſtrofaluſa.

Nětko pſcheſłuſche profeſor k wuprubowanju ſłowow a ſtutkow. Sa někotre niedźele roſdźěli mjes ſtudentami liſcznje ſe wiſchełakimi praſchenjemi. Prěnja liſcznja wopſchija ſadu, ſo ſu wiſchitzy cźłowjekoju bratſja a ſo dyrbja ſebi tak wiſoke kaž móżno k pomocy ſwej. Bjes rozdźěla rażu wěrywuſnaćża a narodnoſće. Na druhej liſcznje pak rěkaſche, ſo dyrbi ſo w prěnim rjedźe na ſwoju raku, ſwój łud, ſwoju wěru a ſwoje powołanje dźiwaćj. Studenecja budu namałowjeni. liſcznje ſ „prawoje“ abo „wotwak“ wupiſnicź. Wuſpěch bě, ſo 86 proż. ſ nich na praſchenja prěnjeje liſcziny ſ „prawoje“ a na praſchenja druheje liſcziny ſ „wotwak“ wotmołwi. Bě to potajfinu runje nawopak, ſchtož běchu w ſběrzy w ſmjerſu měli. Tak kryja ſo ſłowa a ſtutki!

Najrjeńše žónske Europy. Naš wobraz přinjese najrjeńše žónske w 1. rjadźy: Wałeſkeje, Francowskeje, Wuherſkeje, w 2. rjadźy: Ruſkeje, Italſkeje, Spaniſkeje, Awſtriſkeje, w 3. rjadźy Ruſkeje, Iriſkeje, Pólſkeje, Grichiſkeje, w 4. rjadźy Němſkeje, Hollandſkeje, Južnoſłowakſkeje a Rumunſkeje. Za najrjeńšu ſpóznachu zaſtupcu Wuherſkeje.

Na nowišе z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchu ſrjedźu.** Rjenje a fyma pſchi raniſchich wětrach ſoſo pſchichłeja; ſnow je po zyłej Europe i wuwſaćſom wjeczornje ſzendźelſkeje, hdźež je miliſcho.

Pondźelu dopołdnja krótki cźaſ po 10 hodźinach je na ſłowjanſkim dwórniſchczu w Bieleſelbu ranjeroważa żelezniſa ſ połnym wotmachom do tam ſtejaceho wopołdnjowego cźaſnika ſrażyła. Tſi poſlednje wozy wopołdnjowego cźaſa ſo kołmacźichu. Wiacy dyżli dźeſaco wopołdnjow je ſo cźeſko ſranili.

W Gollwitzach je ſo jedyn ſ najſtaršich hrodow we Braniborſkim wokrjeſu niedźelu wotpalił. Drohotne wumělſke wězy, ſtarožitna ſběrka brónjow, ſtarožitna kapałka a drohotne wobrazy ſu ſo ſ wohnjom ſnicźiłe. Wobſej je pſchi porjedźenju bukneſeneho wodowoda nałał. Wodnjowe wobory njemóżachu wohnjej woboraćj, dokelž woda we ſchławkach kamjeńju.

Pola Bubacha-Pfaffenhofa w Elſaſu ſtej ſo młyn ſe wulkimi ſkładami a wowczełnja ſe 340 wotrazami wohnju lilej.

Pſchi pótnikim ſwieſelenju w Tourſu w Franzoſſkej běſchtej ſo dwě holiſ ſ draſtu ſ watu jako ſněhowaj muſej ſdraſcźiłej. Pſchihódźeſchtej k khaſłam pſchebliſka a ko ſo **nětorke wokomiki ſ płomjenjom paleſchtej.** Jena ſ nich ſo żiwa ſpali, mjes tym ſo ſo druha ſtraſchnje wopali.

Po powěſći ſ Caſeblanki je ſo pſchi wujeżdżowanju ſ motorſkimi łokami cźeſće niebjoſe ſtało. Jedyn wuſtojnik ſe ſwojej maſchinu do pſchihładowarjow ſajedże. Jedyn pſchihładowaŕ ſo mozy, pſchecźo ſo cźełko franzoſu wjeſdźeŕ ſam wumrje, hdyż jeho do khorownje pſchiwjezechu.

Smažki

Hoſpoſa: „Sonny [illegible] ſłyſchała, ſo je w Wa[illegible] miłokow wokoſchał. Budu wot nětka ſtauta wot wſe[illegible] mloko wotewłaćj.“

Sſkłužbna: „To Wam tola wjeſo ponjeſej nichtó, [illegible] cźeſćena kujeni. Wón je mi minjonk pſchiſtajił, ſo ma [illegible] kobu druhoho niekſtho ſoſa mje.“

Towaſtwowski nowčatki.

Budyšin. „Nadźija“ ſkhadźuje ſo wutoru wjeſor w 8 hodź. w Serbſkej kofejownji.

Kedžbu! Našim ſerbſkim towaſtwam, kotreż ma knihownje abo ſebi knihownje założa, cher ze nje jeho knihiſkłada wietšu liczbu wšelakich a wšelakich ſerbſkich knihow darić. Njech ſebi ſwoje nětko ſydźa abo knihownjev bórzy ke mni po nje pſchiſłu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wylemſka dróha 16. Dr. Arnošt [illegible]

Lichan. Zernička ma pſchich. njedźelu 24. februara pop. w 2 hodź. hłownu zhromadźiznu. Dnjeſny rjad: Předpołoženje zličhowanjow, nowowóhy, [illegible] mjety, wšelake druhe wuraźenja a wšěžiznu.

Małeſcey. Jednota Sokoł zwučuje wot nětka [illegible] wutoru, za dźěći wječor wot 6—8 hodź., za dorſ wječor wot 8—10 hodź. pola Zendźie. Načołnik

Pančicy. Nawječorny wokrjes Sokoła ma ſtwórtk 21. 2. wječor 1/8 hodź. w Pančicach zhromadźenje zwučowanje. Načołnik

Radwoŕ. Serbſki Ratařſki Dorost. Předsydstwo wubjerk ſo ſtwórtk, 21. II. 1929 wječor w 7 h. w Pola Kralee k poſedźenju zeńdźetej. Wšitkich bych towaſšow wočakuje. Předsydstwo

Zwjazk ſerbſkich ſpěwnych towaſtwow. Spěwarſka wafſtwa chcyle ſo krnće do dźěła dać dla wuſpěwanja I. dźěła „Naležća“ (z wuwzaćom poſledneho khóra). Bołmončky (24. měrca) budźe prěnja proba w Budyšinje. Stóž hiſće trěbnu liczbu notow nima, njech ſo na k. wyſſeho wuczerja Hajnu w Kotzcach (Chunewitz bei Bitterfeld) wobroći.

Hłowny dirigent.

Hłowny redaktor a zamjelwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučmanc, w Budyšinje. Za hospodarſtwo: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Prasaca
ſu na předań
w Kamjenčanſk. haju 21

Mužaec
spódnje khelowy
bjez šowow
Elisabeth Lehmann
na Zwonk. Lawskej hasy 12

Dwaj rjanaj brunaj
konjej
(walach a kobła) 7 lět
staraj staj na předań
w Rožeńčerſiſle 18

Kupuju kóždu ſobotu
žiwe tucne kury
po najwyšších dnjown. płaćiznach
Wilh. Grundmann
w Budyšinje, na Rožowej hasy 8

Ruční dźěła
płećikrosene tunje pola
W. Kühler w Budyšinje
na Hłownym torhošću čisło 9

Tunje přikrywy a ſofa a diwany
přikrywy na blida, komody a łoža
přešiwane přikrywy (Steppdeck.)
J. Erler, na Zw. Lawskej hasy 10

Syrokisały amoniak
kaž wšě
dasyk. hnojidła
42% kali, kainit
wapno
portlandski
cement
siróne korta
hornowcowe
roły po wšěch wulkosćach a wšu picu
też k wuměnjenju na
rožku poručenje
Pětr Kral
w Rakecach
Telefon Njeswačidło 83

Serbski Hospodaŕ
ratařske wulkowikowańske towaſtwo
z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khóčebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko też
dejwo spěchowacu picu
z rżanych a pšeničnych wotrubow, rajſowje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych ſkotarjow, wšě dźěle w najlepšich a najčišćich kajkoſćach.
Tutu picu predawamy jako
Łužiſku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, ſkrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, ſkrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobe družinje ſtej po wobſwědčenju ſtatnje přepytańnje w Möckernje pola Lipska njeſkażenej a čiſtej.

Příloha k číslu 42 **SERBSI NOWINY** Wutoru, 10. februara 1929

Nalětnja hłowna zhromadźizna pčołarskeho towarstwa „w Sprewnym Dole".

Tuta nalětnja hłowna zhromadźizna posłyšeła trochu hižo wobraz hač hewak, njeboźiwajcy tschěchkanzy běźche wjele knjezjow ninio bohateje ličby pčołarjow pschischło.

Po wutrobnych powitańskich słowach prěnjeho pschedsydy knjesa dra. Leuschela a po pschijeću nowych zhobustanow pšches zamknjeho knjesa wotpowiłowańe so dwojowy porjad.

S lětneje rosprawy towarstwa, kiž bu 1854 założene, njech je tole naspomnjene: Towarstwo ma 184 zhobustanow, 5 z nich je loni wumrěło. Pšches tśeśinu zhobustanow je z rataršiwa, nězhdźe schtwórśina z rjemjeślnikow a hyšk wobsteji je šastojnikow, wuczerjow, dźěłacerjow a hewakšich swobodnych powołanjow. Towarstwo wopschija 84 městow a wósow Budyšskeho a Kubjišskeho hamtskeho hejtmanstwa. Naspomnjeni 184 pčołarjo wothładachu nězhdźe 1600 ludow pčołow. Mjedowego dobytka mějachu z kóždeho luda w pschereńku 16 puntow. To běšče za šćerpliwych pčołarjow znajmjeńša małe šarunanje za hubjenu wunoschk dotalnych lět.

W rosprawnym lěcje wotmě̂chu so 5 pohe̊dźenjow pschedsydstwa a se zhromadźiźny zhobustanow w Budyšchinje. 2 pobočnej zhromadźiźnje w Bukezach a Drožđźju a 1 puczowańska zhromadźizna w Rakojdach. Wotmě̂chu so wschelake pschednoschki. Też hewak je towarstwo na wschelakore waschnnje pilnje dźěłało.

Sašłužbny pokladnik towarstwa poda krótku rosprawu wo pjenježnych wobstejnoścach. Dochody wuczinjachu 1441 hr., wudawki 1143 hr. Wobžarowacz je, so hišće̊e njeje 168 hr. šastatych pschinoschkow saplaćenych.

Po někotrych rosjašnjazych słowach nawjedowarja zhromadźizny so wobšamknu, so žebi towarstwo nowe towarstwowe inamjeschka pschipokaza. Wono ma so na tsoje waschnje wuwjeść a ma być hač k jubilejskej swjatoćerjowści w nasynje hotowe.

Po wobkhodnym dźelu měješe knjes kantor Kern ze Rětmarjeja pschednoschk wo wothładanju mjedu wot plasćerjow hač k pschetrjebarjej. Dołhoj je mě̂ dźiśeće w plasćach, njeźmě̂ pčołacy pschezo za nim hladacy, dokelž z tym pčołki jenož rosbori, so pola nich žadneje za kšanjom wotnoći, njeźmě̂ pak też cźakacy, doniž poslednji plast sacźinjeny nje̊je. Mě̂ rěsacy ma pčołacy wobkedźbowaś, schtyri bypki a) na so hladacy, so njeby wobschkodźił lud a twar, b) ma po możnosći wjele narěsacy, c) na hladacy, kak najwjazy cźasa šaknuje a d) ma dźiwacy na šnjedobstwo. Pčołacy njeźmě̂ koło storkacy, też niz pschi mě̂ rěsanju kur nakoźowacy, dokelž wón z tym złodej mjeda šschkodźi. Dale dyrbi mě̂cy reserwne plasće̊e k haŋdomnemu wupjelnjenju kolca pschihotowane. Mjedowa cźišćerawa dyrbi šuźrom dźěłacy. So by so mě̂ dźeš próxy cźišćił, je nuźne, so so cźopły, kaž z kolca pschihoty, cźišćił. Wospjet wusběhny pschednoschowak, so ma so z mjedom z najwjetšchej cźitkotu wobkhadźeć. S możnym pschikleskom so pschitomni pschednoschcerjej dźakowachu.

Někto pschenźe so rucze k šabawje. Psched knjenjemi, kiž z napjatoscu pośłuchachu, běchu hižom hromady pampuchow a dobry kofej z Sajnzej pjekarnje a kuchinje nastajene. Wjeśele kofejowe koło běšče hotowe. Mnohy posłicźicu wschelake humoristiske wězu, so powschitkownje wjeseła myśl knjeześe. Tak swjatoschu hač do 7 hodź., dalokož żelezniške swiśki dowolichu, hromadźe a so spokojeni rošeńdźechu.

Ke kranjenju přewulki.

Paduschi a Nassathowy dejmant.

Na Parkowej dróhy w Newyorku je wulki wobkhod ze drohotnymi kamjenjemi, kaž swonkownije dale njenapadnje, ale šmitśka njeźmě̂rne pokłady na drohotnych wěcach wopschija. Hdyž cźze někto wobkhod wopytacź, dyrbi — kaž je to waschnje w privatnych wobydlenjach — šafowniś. Na to so jemu naśatśnje šawjene małe durje wotewrja. To je pschiprawa wěstośe, na cźoż mějicźel wobkhoda wulku ważnosć kładze.

Pšched někotrymi durjemi so swonjeśe a juwelěr dźeše šam woźinić. Wonka śiejachu pjeć wobežnych muźi, kiž a cźyzchu šašupiś, dokelž cźyzchu někto kupiś. Hdyž buchu do pschekupskich městnoscźow šastupili, šawrě mějicźel šaby durje a tykny klucź do šaka. W tym wokomiku wuźahny kóždy revolwr se šaka a šawołachu „Ruźy horje!" Rusowachu wobkhodnika, jenu pschitomnu wotebrachu a wschěch pschitomnych do šadnych rumnoscźow. Tam woni wschě wobežnu wunjašachu, so so ani kuśo bibacź njemóžachu. Też njeswěri so žadyn, někajkeho jimka wot so dacź. Tak mějachu banditojo cźaša nadosć, śej wschno wupytacź, schtož bě so̊bustajcy a nimo khodźazy śej myślachu, so so tu wo pschistajenych wobkhoda jedna, kotśiž śiwoje dźěło wukonjeja. Hdyž běchu paduschi wschitko šebrali, schtož so jim lubjeśe, wšachu mějicźelej klucź se šaka, wotewridu durje a wopuschćeźiku njemyleni wobkhod.

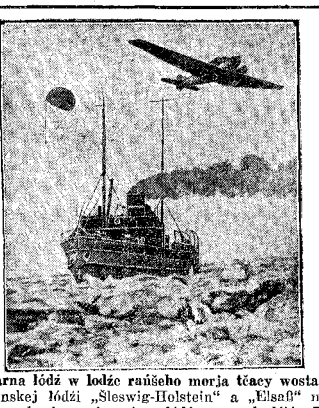

Parna łódź w łodźe raŭšeho morja tćacy wostała. Bitwinskej łódźi „Sleswig-Holstein" a „Elsaß" měještej nadawk zamjerznjene łódźe wuswobodźić. Tola běštej přestajbej so přez lód přełamać. Ruske łódłamaki su Bohuźel w dalokim połnócnym łodowem morju. To su sylne dosć, so też přez najtołši lód přełamać. Nětko létadła łódźe ze ześiwjenskej potrjebu zastaraja.

Někto šatke mózachu wuwjašani wo pomoz wołacź, kiž też bórzy pschidźe. Po cźašu so wupokasa, so běchu rubjeźniwy wósłowu a kamjenje w hódnosći 200 000 dollarow pokradnyli. Tu jedna so potajśim wo jene z najwjetšich rubjeźnišwow, kiž je so běgu cźaša wukonjalo.

S kofejej wobkhadniwoscźo banditojo dźěłachu, spójnjaneny z tobo, so najwjetšche wobkhedźeństwo juwelěra, **Nassathowy dejmant**, kotrež běchu hižo w rukach poměli, **leźo wo stajichu**. Najšerźe su śej prajili, so by tu-

Woschitosće cłowjeka.

W nowocźaśnym žiwjenju techniskeho postupa njeje łóśnikam łokko, chłostajej spramnosći wuczekowacź. Policija njewobhedźi jenoź knihi, kiž su z fotografijemi słóžnikow, šobakow a mordarjow pjelnjene, wona ma też wobhladniwje šarjadowane archiwy porstowych wotcźišćenjow wot podhladnych „knjesow", tak so barbjenje włośow a pscheměnjenje wuschow nicźo wjaz njepomha, a njedawno su nowy krědź namakali, so bychu šamknjosć dwěłomnych wołobow i hišćeje wjetšej wěstośu swěźcźej mógli. Sšu njemuźy namakali, so ma kóždźeźi cźłowjek hinaše̊j wuschi! Haćrunjej so dyrbi šda, so je jena wuschinja kaž druha, tak wupokaźe̊ je, ma-li fotograf šłkadnosć, jej swobrasowacź, so šnajmjeńša mały rozdźěł wobsteji. Sšasmo hdyž naśatpaja wołoba f operaterej dźe, so by jej tutón wuschi „pscheměnił", njebodźi so tutón rozdźěł šafrnyć, hižo tohodla niz, dokelž bychu khisna šawostali. „Wuschowa technika" ma psched dalekopschipju jenu lěpšichmu, so hodźa so mjeśeco wobrazy šhotowicź a naležnosć šudowacy mjes tym so so wotcźišćeźe porstow jenoź f wědomjom a pschepruhowanjom naśatupaźeje wołoby pschewjeśej hodźa.

Ale też wołoby su, kaž wězywustojni praja, dobry krědź k šwěźcźenju wěśeje wołoby. Na włośach móże policija raźu a šplah šłótnika špóznacź. Njeje k tomu ani mikroskopiskeho pschepytowanja nusne, dołaha hižo, włośu waźicź. Po mnohich pospytach je so porađźiło, wubjernu wašnu natwaricź, na kotrejž mózemy lohko wahu cźłowjeśeje włoby šwěźcźicź. Je so wupokasało, so su włoby Khinesow a Japanzanow wo 60 proz. cźežšeje a tajke pola běłeje raźy, mjes tym so su włoby Cźornuchow wo 60 proz. lošeje hač pola Europejana. Nimo toho su šwěźcźili, so su włoby pola muźa wo 18 proz. cźežšeje hač pola žony. Mě̂ policija potajkim, z kóžej raźu a z kótrym šplahom ma cźinicź, potom hlada za fotografijemi wuschow a porstowych wotcźišćenjow a powschitkownje traje jenoź krótki cźaš a ptacźi hedźi w flétzy.

Studuj wo wobežitośach jenotlíwych wušnamnych cźełowych dźełow cźłowjeka, jich twórby a wuraźu njeźkuji pak jenoź kriminalistiskim šameram, ale też k šwěźcźenju powschitkownych šahadow a powoli cźłowjeka. Bałnikow na pschikład su šdawna šnjewali, so śej wozji hladaźu dusche. Hdyž je nam někto hnydom pschi prěnim šetkanju šympatiski, potom ma to w najwjazy padach šwoju pschicźinu we wocźomaj. Tola niz jenoź we wocźomaj leźi charakter. Ludźo, kiž šu cźłowjekowe šmuškowne a šwonkowne waschnje dokładnje šudowali, wobtrowcźeja, so hodźa ga wěšte wobežitośe charaktera z barby włośow wuczitacź.

Šławizny Drježdźanskeje „Jednoty".

Podawa Bj. Helas, towaristwowy předsyda.

2] (Pokračowanje.)

Hdyž naši stari a najstarši sobustawy wjacy njebudźa, my hižo widźimy towaristwo jako kongregaciju serbskich knježnow. By-li so to połěpšiło, by to był wulki dobytk za towaristwo.

Při tym pak chcu hišće też spomnić na Drježdźanskich serbskich dźěłaćerjow w narodnej winicy. Dha steji na čole, drje najwjacy časa swojemu narodej njespróčenje wěnuje, naš sobustaw mištr Bjarnat Krawc. Wón je wjednik cyłeho serbskeho žiwjenja w Drježdźanach. We swojej dźěłanskej jstwje dźěła drje so jenoź za lubowany naš narod. W lěće 1888 je prěni koncert w „Jednoće" wuhotował. Njech bjerje naš wutrobny dźak za to, hdyž smy tak khudźi na kublach. Pódla njeho steji naš wysokočesćeny duchowny radnik, knjez rada Kral, kotryž swoje přewzate hohrske dźěło w čichim ke kóncej wjedźe. Na našich semšach wopruje so narodej naš česćeny farař dr. Jakubaš. Sobustaw krajny bibliothekař dr. Wjacsławk je dale wědomostny narodny dźěłaćeř w našich murjach. Nimo tutych su wšitcy swěrni Serbja narodni dźěłacerjo. Njemóžemy wšitkich prócu hinak mytować, hač zo smy runje tak swěrni našemu narodej, přetož swěra za swěru!

11.

1. Założenje towarstwa.

Hižo dawno běchu sebi Drježdźanscy Serbja składnosć k skhadźowanju přeli, zo bychu so lěpje znezali, kaž w zapisu założeńskeje zhromadźizny steji, štož by najlěpje w towaršnej zabawje móžno było.

To bě přičina, zo so na dnju 23. meje léta 1878 9 knjezow k tutomu zaměrej zeńdźe. Hdźe, to nihdźe njesteji. Při tutym zeńdźenju nětkole dosta wěsty k. Zarjeńk (Saring) wot zhromadźenych nadawk, wudźěłać načisk trěbnych wustawkow. Tydźeń pozdźišo hižo, 30. meje 1878, zeńdźechu so założerjo k dalšemu wuradźowanju, a po krótkich korekturach přiwzachu so wot knjeza Zarjeńka wudźěłane wustawki wot zhromadźenych. Na samsnym wječoru założi so potom zdobom towaristwo. Jako mjeno towaristwa bu wot knjeza Domanje mjeno „Jednota" namjetowane a wot zhromadźenych też jenohłósnje přiwzate. Nowemu towaristwu přistupichu hnydom 22 knjezow.

Knjez Zarjeńk bu z 10 přećiwo 4 hłosam jako předsyda, k. Domanja jako pokładnik a k. Kowařk jako zapisowař woleny. Wšity woleni wólbu hač do prěnjeje generalneje zhromadźizny přiwzachu.

Założerjo towaristwa běchu sćěhowacy knjeza: Zarjeńk, Domanja, Kowařk, Cyž, Kokla, Sikrie, Delank I, Klawšl, Pjech (hišće žiwy), Wróbl I, Njedźela, Klawš II, Klawš III, Krawc, Wjeclich, Rjelka, Šołta, Reima, Wojnař, Delank II, Wróbl II a Wićnz.

Towaristwowe zhromadźizny wotmě̂chu so kóždu prěnju wutoru w měsacu. Nihdźe pak zapisane njeje, w kajkim hosćeńcu. Wšě protokole su w němskej rěči (!!) pisane. To je drje też z dopokazom, zo žadyn Serb we swojej maćerščinje pisać njemóžeše. Žadyn serbski duch pak w towaristwje tehdom też njeknjeńdźeše. — W tamnym času to też žadyn dźiw njebě! — —

Runjewon w lěće 1878 běchu towaristwowe wobstejnośe w Němskej wosebje krute. Je to tola léto zawjedźenja tak mjenowaneho socialistiskeho zakonja. Kóždu znowa założene towaristwo dyrbješe policija wo dowolnosć prosyć a swoje wustawki zapodać.

Tuž je snano zajimawe tehdomne stejnišćo policije přećiwo dźensnišemu stejnišću druhich wyšnoscźow. Předsyda bu na direkciju policije přeporučeny a tam na hamtskim měśe so jemu wozjewi (kak hnadnje!), zo policija na podlozy zapodatych wustawkow přećiwo założenemu towaristwu nicźo nima, a zo so direkcija wjeseli, zo je so dźěł tudomnych Serbow k humanemu dźěłu hromadźe zwjazał. Skónčnje wotpušći jeho z přećom dalšeho žiweho rosta a doprědkakročenja towaristwa katolskich Serbow „Jednota".

Dźensa drje so tajke wjacy stało njeby! Tajke wěcki při założenju towaristwa pak Bohu dźak wjacy tróbne njejsu.

Lěto po założenju w meji spomina předsyda na ważny podawk założenja a wjesceli so, zo je towaristwo tak spěšnje narostło a so rozšěrcilo.

2. Generalne zhromadźizny.

Prěnja generalna zhromadźizna wotmě̂waše so 5. hodownika 1878. Tehdom bu stare předsydstwo znowa wolene. Dale wobzamknu so podpjerań při sujetnych padach (25 hr.). Dalše generalne zhromadźizny běchu hišće dołhe léta nazymu, doniž so w lěće 1897 do naléća přepołožichu, kaž je to wostało hač na dźensniši dźeń. Nimo toho běchu w započatku měsačne zhromadźizny. Pozdźišo wotmě̂waše so jenoź štwórćlětnje a mjenowadu so hłowne zhromadźizny. Towaristwowe wječory běchu kóždy tydźeń. Dny pak so w běhu lět přeměnichu. Dźensa skhadźujemy so kóždu wutoru.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cłowjekojo je zwetłenił wiośanji, tak rěka, žu powschitkowuje měrneho, kruce dźěławeho, duchownje derje wuwiteho pschirodźenja. Cźorne wokoły wośnamjenjeja pola běłeje zazy fantasiju, trěźniwosć a hibičiwosć. Cźerwjenowołosaći su wjeselece myśle, ale też lohko rozharjeni. Cźłowjek ś wjele włosanji, niż jenoż na hlowje, ale an zylum cźele, kładze wulku wažnosć na wjele jěcze a picza. Schtóž je sahe žiwoju włosownu puchu ihubił, je w najwažzy padach pilny cźłowjek. Zidźane abo mjehke włosy dawaju dokładnosć, ale też wulku spuschćesmnosć spóznać.

Stónčnje stej też cźłowjekowej ruzy wěsta podoba ke pohnadźenju charaktra. Schtóž ruzy powschitkowsne runje dźerži, picherada pschemyślowazy duch. Pasiwny cźłowjek, kiž radu druhich sa sebje myślicej dawa, ma swjetscha ihibunjenej ruzy. Nastajnje spjaćowanej ruzy charakteriziuja spražniweho cźłowjeka, móža pak też być znamjo sa wjeczitwosć. Schćeroka ruka je znamjo za rodźeneho wobchodnika, wuska ruka napomina k wobhladniwosći. Schćeroke ruczne shibadło žnemy wobhladowacź jako rukowanje za spuschćesmnosć. Wulkej ruzy ma cźłowjek, kotrenuž so wjele dźěłacź njecha. Wschitzy duchownji dźěłacźerjo maju w najwažzym padach krótkej ruzy, nješ tym sa ma cźěłka, pjekaŕ, molcź a nětorykuli podobny dźěłacźeŕ swjetscha dołhej ruzy.

Zjednoćenje protykow.

Wot pschihodnych jutrow smějemy jednotnu protyku, kaž wosjewja jendźelske njejsynarodne towarschwo za zjednoćenje protyki. To je gregorianski abo astronomiski kalendarij. Jutry žu dnja 31. měrza. K přenjemu raźej sa pohłednje 347 lět žu tuta jutrowna njedźela wošłakmi shromadnje wot wschěch schćesćanskich wěrow a sektow a też wot židow. Synoda orthodoksnoje zyrkwje je na swojej shromadźisnje w Bukarescźe wobsankła, so žu ma wuschnórnyeź ł jich protyki (Julijanskeje) 14 dnjow a je postajiła, so maja žu lěta jutry swjećiźeź wo 14 dnjow pryedy. Potajtym roshudźi žu lićiźeź po gregorianskim (astronomiskim) kalendariju. Tuto roshudźenje je jara wusnamne, historiske. Měrza, kiž nasta w kalendariju w lěcze 1582 pschi składnosći gregorianskeje reformy kalendarija, so je tym wuruna. W lěcze 1582 je orthodoksna zyrkeŵ wokowasała gregorianisku reformu. Wona njechasche tehdom 10 dnjow wuwostajiźeź, tutón rozdźěł, kiž nasta pschi sawjedźenju pschestupnych lět w gregorianskim kalendariju a kiž so nahromadźichu w běhu lětstokow w julijanskim kalendariju jako sćěžnik wopaczneho rozhudźowanja dołhoseze sěta je itrony Juliusa Caesara, kiž bě julianisku protyku sawjedł. Wón je licził lěto sa 365.24 dnjow, astronomiske lěto wuczini wotrawdźe jenoż 365.24 dnjow. Rozdźěł wot 1/100 dnja naliczi hacź do lěta 1582 rozdźěła 10 dnjow, wot lěta 1582 hacź do dźensa dalschich 4 dnjow, potajtym hromadźe 14 dnjow, kiž maja so lětsa w lěcze 1929 wottroniecź a wuruuacź julijanski kalendarij ź gregorijanskim (astronomiskim). Tuto sjednoćenje protyki nima jenoź wulku teoretiisku hódnosć, ale też praktiisku, wosebje w orientalnych a naboźnje namećichanych krajach, kaj je Ruska, Pólska, Rumunska, Bołharska, Grichiska, Turkowska, Južnoslowjanska a Wuherska. Tam žu na pěch, dotal dwójcy dwójcy zwećiźeź hody, Nowe lěto, jutry a druhe shromadne swjate dny, schtóž mějesche njelubosne sćěžkosći w hospodarskim a kulturnym nasitupanju. Nětko to pschestanje a kombliźerowana należnosć protyki so sjednori.

Wulki woheń pola Kinsbórka.

Sobotu rano wokoło 3 hodź. wudyri woheń w rěsaku a mlynje Louisa Wünsche w Ponchawczach (Schmorkau) pola Kinsbórka. S wulkej spěchnosću wupschestrěchu so pkonnjenja po zylym twarjenju. Wobnjotwe wobery se wžu a wokolinu pschitkhwatachu. Też Drježdźanska wobora so sjewi, njetrjebaše pak wjazy sapschinnycź. Hasche-nje běsche jara wobcežne, dokelž dyrbjachu hakle w hacźe 2 metraj tołsty łód pschewubacź, prjedy hacź mózachu wody dostacź. Pomału też ryzowy wobmjerznychu. Tola hacź do pschipołdnja mózachu hischcze wodu dawacź. Mlyn a rěsak je wschitkimi pschiprawami so zyle wotpalischtej. Też 200 zentnarjow žita a wuzitke drjewo je so kubustpalilo. Mukhewachu jenoź maschinowuju. Cźłowjekoju njepschinjdźechu do schkody, dokelž nichtó w mlynje njebydlesche. Kak je woheń nastał, njeje hischcze znate. Schkoda wuczinja dohnja pjeza 100 000 hriwnow.

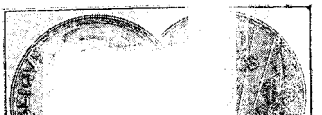

Nowe Francowske złote 100frankowske pjenjezy.

Přilopk.

* **Sswójbna struchtohra.** W Newyorku sajedźeješi 35-letna žona swoje schćesć dźěći, wot 1 hacź 13 lět stare, we swojim bydlenju ź płunom. Jako so mandźelski domoj-wróćił, namaka dźěći morwe we łožu leżo, žona pak w kuchni morwa leżesche. Pschičiźiny tutoho sadwělowańskeho njeskutka njeźu znate.

* **Woheń w japanskej bludniźy.** W Tokiu wotpali so bludniźa. Jědnaceje duchakhorych dyrbjesche w płomjenjach kóńz wjacź. Sćedym dalschich khorych je so zhubiło. Sćkody wětr pschenjeseze woheń na wojeńku a artillerisku schulu a na knihownju, so wschitke twarjenja znidźi.

* **Edison 85 lět stary.** Tese dny dokonjesche zkawny wunamakaŕ Thomas Alva Edison swoje 85. žiwjenske lěto. Stary jubilak je tu jenotliwe dary, kóždy wo 500 000 dollarow, sarjadujsiwam městow Newyorka. Bosłona a Filadelfije pschepodaŕ ź wumeńjenjom, so maju so ja nałajli dobrocześi sawěr wuźiecź.

* **Cźezke żelesniske njeszoze w Chinje.** Na Pekinsko-Tientsinskej żelesnizy cźahaj do so srafstchitaj. Schćesć spanskich wojow so spali. Dotal su 9 morwych a 26 franjenych nałiczili. S pschiczinu srażenja je, so je jedyn cźah signal pschejeł.

* **Pschešmykarja sastrělili.** Po powěsći z Aachena su kobotu rano na hollandskej mjezy pschešmykarja sastrěliłi. Jako pschešmykarjo na sawołanje sastojnikow njeschtachu, tutej strěleschtaj. 26 lětneho muża ź Cilendorfa sastrělischtaj a 22 lětneho cźeźko franjeschtaj.

* **Mór w Chinje.** W Schansitskej provinzy w Chinje je mór wudyril. Sa dwaj dnjej je wón žebi pjeza 100 žnjertnych woporow žadał.

Wubčhowanje koni w Meksiku.

Wubčhowanje koni w Mexiku je dosć sabawjaza a dźiwnuschka wěz. Njeměnny žebi pschi tom žnjedźeństyy rownyschene tšikanu, rjane žónite, ź dalekowidami wobrónjenych cźestnych muźow a k temu znatu haru pschestajaceź. Nó, wscho to w kraju złébra njesnaja. Mexijkanske wubčhowanje koni njeje nicźo druhe hacź po znatym mexijkanskim waschnju so wotmětowace ludowe sawjeseźenje. Akterzy staj njeseźedłanaj konjej, njedorosćenaj indijanczanskej pachołaj, kiž mataj funkzju „jokeya“, a stónčnje wabseźerjej słoczeźow, kiž staj mjeseźobu wěstu sumu sadźiłoj, so jeju tón wuběhowanje dobudźe.

Podawk wotniwje so powschitkowuje na seźehowace waschnje:

Kubłeŕ A. wobseźedźi spěschneho konja a wuźada žwojeho žnjedobneho kubłerja B., kiž ma w žwojim konjozym wobstatku tohorunja dobreho běharja, k napschemo-wuh. Jeden. nju. Pschijimja-li B. tuto wuźadanje, wunjednataj žu na wo. ły pjenjeź a jěchataj potom shromadnje do žnjedobneje wsy k jednarjej, so byschtaj tam nastupaze wuczinjenje podpisoł, kiž wsche blišeze wumeńjenja wopschija. Jedna li ža pschi wubčhowanju we wótaz peżożow, potom zapołeji tón, dy ł njeju tutón pjenjez pola jednaceźa, kiž wobsedźerjej, kotrehoż kóń je dobył, tutu sapołożku a dobyte mjenje 10 procentow za dawki atd. poschlišcho wupłaceźi.

Nětko sapoczina žu na wobčmaj trenowaj trauinaj, kiž wemčiwa žu porjadnje wo thowaniu pšinza, w mnohich nagach też wokoło druheje a tśeźeje rauscheje hodźiny. Sperrfka wabiwosć sa tu pschedewschitkim w tom wotpoczowaceź, so žo „forma“ konja strachocźiwje zanjeczi. Ja pschećerniwik njedy zanchto sapschinka wo skoczecu dostał. Na zamžnym khribjeczu konja, je zastawansim cźasnikom w brunej ruzu zahrabnje mtedy jěchaŕ kóždyczku nóz po cźarje a dostawa wot žwojeho wčzywustojneho knjeza, jeniczeho pschihladowarja pschi tutym nóznym dźele, trčbne pokliwy, kaŕ by mohł samožnoźcź konja hischcze stopnjowaceź.

Na dnju wubčhowanja pschikhadźuje mnohdźina a też dorosćeni ź blišeze wsy a žnjedobnych Rauchožow ź Sa.ndze, so bychu žebi „Carreru“ wobhladali a pschi tutej składnosći też po małych žumach mjese žobu badźeli. Wobaj jěchaŕ. zi pokazataj žu w norodnej drasze ale bjes klobuka. Mě-sto toho mataj wokoło hlowy cźorne rubiśko žwjazane, kiž žwjeźi jimaj jasimawy a dobonk khrobły napohlad.

Wjesitronisti, kiž budźak we žwojej ruzy dźerźi, žawoła „Wamoh!“ a žwažliwoj pachołaj skoczitschitaj w słoni na konja. Kóždy ź wobhdźerjow trčźi ko hischcze jónu ze žwojim „jokeyom“, nješ tym so lud jčcharjowaj žormuje pschiczeźuje, kaŕ mózetaj so wuhnamjenicź.

Tu, njeztronisti jódnuje ruku, a ža žamžnym wotcmku sastupi cźischno, tak so mózejch jažnje tykat budźaka žly-schcź. We wokomiku, hdyż žwónczk budźaka zarzi, zapoczina žo krótka a dźiwja honitwa. Mózejch žlyschcej bluk royot, widźeci konjez, kiž nimo schuhnjetaj a na kotreju khribjeczu potuknej jčcharjej žedźitaj.

Wobhdźeŕ wokoźki dobyczerja a pschepoda jemu pjeź njeźny dar. Tamny wobhdźeŕ, kotrehoż kóń je podlejaŕ pschez žwojemu pschećerniwiku tohorunja žduržitwje wjele łoża, je wutrobje pak myślł zyle hinak a nadźija žo, so dźensnischcheho dobyczerja w pschihodnym wubčhowanju pschetrčchi a žebi pschi tutej składnosći rjany mčźeń žłe-barnych wrócźo dobudźe.

Swójbne powěśće.

Sžlubjeni: Selma Eichlerjej we Wulkim Wjelkowje a Maks Glauch w Budyschinje. — Marta Bódlinkej we Wujkhdze a Maks Kral w Hnžuboźacy.

Swžrowani: Alfred Herzog, wyschichi wuczeŕ we Budyschinje ź Erika rodź. Berkez w Bóschczach.

Semrěli: Hendrich Chrenberg w Dobrunschi, 80 lět. Jan Duaaš, zabritiki wobhdźeŕ w Dźěžnjezach, 63 lět. Emma Mischowa rodź. Gěrischez w Kamjenzu 76 Lt. — August Renež, žawóscźeŕ we Wokschinizy w Lubiju, 47 lět.

Hamtske wozʼewjenje z Budyšina.

Strach wulkeje wody!

Dla hrožazeho strocha wulkeje wody pschi zastupujuzym tacźa namolwjaja žo wschitzy wobhdźerjo zastalowje, so bychu hnydom žwoje žpuschczadłowe haty wot cźoła 10 metrow wo rěty horje w polnej schćerkoscźi wot ludu wot cźiścźili, wołoźiśke pschibrawy ża khmanoscźu pschehladali a pschi pschikhadźe wulkeje wody je pschedpiśenuje wobhdźeŕi bladali.

W kóždym pschipadźe njewobkedźbowanja napołoji žo porjadne khłostanje wo 500 hr. (§ 168 wódneho zakonja).

Měšćańska roda w Budyschinje, wodowy haupt.

18. małeho róžca 1929.

Trajacy měr w raněj Europje.

Dotalne ruske sowjetske knjeżeństwo bědzi so ze wšelakimi znutrkownymi wobużnosćemi jara khutneho razu. W Ruskej přihotuje so najskerje wulki přewrót. Zo ju njebychu zapalki ze susodami, trašile wobroći so na Pólsku z namolwjenjom mjez sobu wójnu łamace wučinjenje w zmysle Kelloggoweho namjeta podpisać. Pólska do toho zwoli, hdyż Rumunska, Estonska a Letlandska sobu podpisaja. Tutomu žadanju Ruska přihłosowaše. Tuž zeńdźechu so w Moskwje połnomóceni zastupcy tutyeł krajow a wučinjenje podpisachu. Na našim wobrazu widźimy, kak Litwinow zastupe Ruskeje (na našim wobrazu z křižikom), před zastupcami mjenowanych krajow swój namjet rozłožuje. Pólska a Rumunska čim radšo tute wujednanje podpisachu, dokelž nacionalisći w Němskej a we Wuhe(skej na stajnosći wo wójnje přećiwo tutymaj krajomaj réča. Nětko jimaj w khribječe žaneho stracha njehrozy.

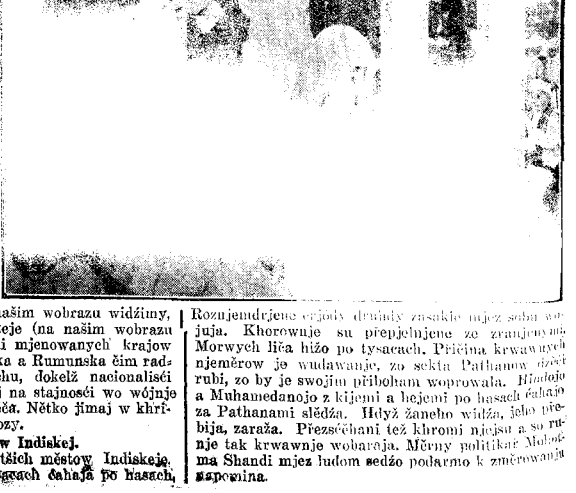

Cźežke njeměry w Indiskej.

Bombay je jene z najwjetšich městow Indiskeje. Rozhorjene brjódy po stotyscach cźahaja po hasach, Rozjemdrjene cźjoły dźinjy zasakle njez sobu wo juja. Khorowuje su přepjelnjene ze zranjenymi. Morwych liča hižo po tysacach. Přičina krwawych njeměrow je wudawanje, zo sekta Pathanow dźeći rubi, zo by je swojim přibohom woprowała. Hindojo a Muhamedanojo z kijemi a hejemi po hasach cźahaju za Pathanami slědźa. Hdyż žaneho widźa, jeho přebija, zaraža. Přezcźchani też khromi njejsu a so runje tak krwawnje wobaraja. Mócny politikaŕ Mahatma Shandi mjez ludom sedźo podarmo k změrowanju zapowina.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 43 — Budyšin — Srjedu, 20. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wozjewjeć, płaći so za mały rjadk 90 słot. pj. Wobsteji so stajace nawěstki a tabele so wyše wobkedźbja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje.

Smy my Serbja narodnostna mjeńšina?

Serbska wotmołwa němskemu ludej a wšěm kulturnym narodam swěta.

(Pokračowanje.)

Pod tajkimi wobstejnosćemi wuwi so germanizacija a sahaše hišće daloko přez čas Lutheroweje germanizacije. Tuta sama namaka ze wšěch třoch słowjanskich splahow jenož Serbow hišće žiwych, kotřiž tehdy hišće cyłu Łužicu w historiskich mjezach a jenož na kromach naměšani z němskimi kolonistami wobydlachu. Reformaciju dyrbješe a móžeše najhórje mjez wšěmi robośanami potłóčowany serbski robośan a rólnik wobhladować jako socialnu revoluciju na jenej a jako narodnostnu revoluciju přećiwo njemu přez staru cyrkej načinjenu njeprawdu po druhej stronje. Alc ani w tej ani w tamnej należnosći njeprinjesce jemu reformacija wołóženja; město toho pak zahna nowy klin do ludnosće jako jednoty a cyłka z tym, zo bu rozšerjenje lutherskeje wučby zjednoćene z nowej germanizaciju, dokelž njebě ani jeneje university abo wysokeje šule, kotraž by serbsku rěč w potrěbnym wobsahu a na wědomostnym zaměram a praktiskim potrjebam dosahace wašnje pěstowała; zničenje wuznaća wobmjezowaše so na zwonkownosće. Hakle w 17. lětstotku bu Lutherowy katechismus, hakle we 18. lětstotku evangelije a hišće pozdźišo Swjate pismo dospołnje do serbskeje rěče přełożene. Hdyž so pozdźišo evangelska cyrkej wuwi do statneje institucije, stupi wona ze zahorjenosću do službow tak mjenowaneho „aufgeklärter Absolutismus", kotryž w zarjadnistwje a prawnistwje k njeczłowjeskim srědkam sahaše, zbytk słowjanskeho naroda Serbow wutupić; tu chcu jenož jako na přikład pokazać na přikaz přenjeho krala Hohenzollernskeho, kotryž ženitwu mjez ludźimi zakaza, z kotrychž znajmjeńša jedyn dźěl — nawoženja abo njewjesta — němsku rěč njewobknježeše. Tak nastachu pak woprawdźe a wotpohladane měšane mandźelstwa ze zahubnymi — a tohorunja wotpohladanymi sćěhowkami za potomstwo z tutych mandźelstwow. Abo nawoženja a njewjesta wudawaštaj znajomstwo němskeje rěče, štož potom cyrkej, zarjadnistwo, prawnistwo a skónčnje też šulstwo za wudawanstwo wužichu, zo Serbow we jich wobwodach wjacy nimaja a serbskeje nabožneje a šulskeje wučby tohodla trjeba njeje. Tak je to šło we wšěm a wšudźe hač na dźensniši dźeń přećiwo Serbam.

Z tutymi metodami — tak wuča nas stawizny — so Serbstwo a serbski narod wutupi a rozčaska; běchu to a su to najbrutalniše metody, kotrež je hdy jedyn narod počerpjeć dyrbjał. Nic z najmjeńšim kuskom prawa smě so prajić, zo je nam so hdy w tutych hanibnych lětstotkach hdźe kuska dobroty pokazało. Je to raffinowane zfałšowanje stawiznow a němskeho naroda njehódna sebjekhwalba, hdyž dźensa někotři wučeni a politikojo wudawaja, zo je němski narod Serbow hajił a dopokaz toho hajenja je to, zo serbski narod docyła hišće wobsteji. To je lža, z kotrejž sebi zle swědomja spytuja někak změrować, ani zo bychu z tajkim počinanjom móhli před sudniskim stołom stawiznow a cyłeho europskeho člowjestwa wobstać.

My smy sebi swoju ludnosć, swoju serbsku rěč, swoju skromnu, ale strowu literaturu, swoje ludowe pěsnje a wašnja, wšě zjewjenja swojeje słowjanskeje ludoweje duše ze swojeje samsneje mocy zdźerżeli a to pod najhóršimi wobstejnosćemi přećiwo cyłemu wójsku zastojniskich, swobodowólnych a renegatskich njepřećelow, z najsnadnišimi materielnymi srědkami, ale też z najwjetšim napinanjom dušownych a moralnych mocow cyłeho naroda.

My smy přeco a wšudźe němskemu statej dali, štož je stata. We wšěch wuswobodźenskich a zakitanskich wójnach němskeho naroda smy my Serbja — prjedownicy kaž dźensniša generacija — za němske zajimy tysacy drohich człowjeskich žiwjenjow woprowali, sto raz drohe za nas mały lud w poměru 160 000 Serbow : 70 000 000 Němcam. Ale na wulkotnym hospodarskim wuwići Němskeje my njesměrdźachmy žaneho podźěła měć. W času po założenju Němskeje 1871 je Němska tysacy a tysacy šulow natwariła a wuhotowała: **Serbja hač do dźensnišeho dnja nimaja ani jeneje jeničkeje šule, kotraž by staćanskej runoprawnosći zwotpowědowała.** Němska je w tym samsnym času swoje university a wysoke šulstwo ke krasnemu a wulkotnemu rozkćěwu dowjedła: **za wědomostne hajenje rěče a literatury Łužiskich Serbow njeje pak ani jenicho kathedra postajiła.** To dyrbja druhe, cuze słowjanske narody činić, hdźež móže so z wulkimi woporami naš intelektuelny a akademiski dorost wukubłać, zo by sebi potom hanjacy porok lubić dać dyrbjał, zo so tam za zastupjerja cuzych interesow a pěstowarja krajneho přerodnistwa wukubłać dawa. Samo zběhnjenje studentskeho seminara přez ruku **katolskeho biskopa** — kotryž jón přećiwo woli Serbow předa — so nichtó wosrjedź Němcowstwa njehańbowaše a njehańbuje.

My smy wuzamknjen wot wuwića němskeje industrije a jeje zbohatnjenja. Dokelž wona je našim serbskim buram zemju za **proše(ske kroški wuwěšiła** a bohatstwa zemje k wulkotnemu kapitalismu a z tym zproletarisowanju burstwa, domorodnoho wobsedźerja tutoho bohatstwa, wudrěla. Hišće dźensa na tuta kapitalistiska móc prawo, přećiwo jich woli serbskich burow wuswojeć a jich do lubjeństwa zahnać, ani zo by jim možnosć dała, so wosrjedź swojich znowa zasydlić.

My smy po katastrofalnym kóncu wójny wšě wopory z našimi němskimi sobustaćanami njesli, kaž sebi to naša staćanska loyalnosć žada. **Skromne wobsedźeństwo a dobroměće našich serbskich burow a ratarjow,** kaž też hišće **skromniše dobroměće našeho serbskeho dźěłaćerstwa a docyła srěnjeho stawa je jim wuswojowaca inflacija zebrała,** z kotrejž je so stat njesměrnje wobohaćił. Z tym je serbski narod do khudoby — bjez swojeje winy — zapadnył a my smy dźensa wšeje možnosće a wšěch srědkow wuslěkani, so z pomocu našeho k woporam zwólniweho burskeho a srěnjeho stawa za naše kulturne potrěbnosće tak starać, kaž je to trěbne. Na tute privatne pěstowanje našich kulturnych kubłow pak smy my bjezwuwzaćenje zapokazani, hdyž nam zarjadnistwo, šula a prawnistwo **naše prawa na staćansku runoprawnosć njeda bo zaprěwa.** (Kónc sćělmje.)

Sakski sejm so rozpušći.

Sakski sejm je so wutoru je socialdemokratiskim a komunistiskim namjetom na rozpuščenje sejma sabrał. *Sćežnowne wjetšinske mjenjenje kamjenowańcow, so też hižo postajenja wólbneho kakonja w nastupanju pokojenja kawzije w sejmje hišćeze njeslušnjenych stronow njeby sejmowa wólba hinak wupadła.* Wona tohodla namjetowasche, so by sejm wobsamknył:

„Namjet, so bychu so sejmowe wólby ł 31. oktobra 1926 jako njeplaćiwe wuprajile, so wotpokaza. Wólby so znowa jako płaćiwe wupraja. Namjetaj na rozpuščenje sejma so wotpokazataj."

Sapósłanc **Schmidt** tónle wjetšininy namjet ł krótka rozłoži. Sozialdemokrat **Dennhardt** mjeńšinine stejišćo zastupowaše, kotrež praji, so je wólbny wunoseńk falšowany. Mjeńšina pak tohodla namjet sapodała: **Wólba k sakskemu sejmej, kotraž je so 31. oktobra 1926 wotměła, je njeplaćiwa, sejm so rozpuščeji.**

Wotpołosowanje wo woběmaj namjetomaj so po žadanju sozialdemokratow po mjenje sta.

Pšchi wothłosowanju so wjetšininy namjet ł 49 hłosami kněžerstwowych stronow a nazionalnych sozialistow pšchećiwo 41 hłosam sozialdemokratow a komunistow pšchija. Sejm so po tajkim njerospuščeji.

Zakoń wo zastaranju małych rentnarjow so dowuradźi.

W němskim sejmje je so wobšamkło, kněžerstwo namołwjeć, so by zakoń wo zastaranju małych rentnarjow znowa po wubjerkowych namjetach wobdźěłało. Penisje małych rentnarjow njeznjeměja 12 000 hrimnow pšchetrjećich. Mali rentnarjo dyrbja prawo na wustorjenje swojeje penisje dostać. Po namjeńe sozialdemokratow ma so na samojenja, kotrež sm so ł inflaziju dobyte, wotšebić dawk połožić. Wunoščk tehole dawka ma so na zastaranje małych rentnarjow nałožić.

Rozrěčenje mjez Stresemannom a Kaasom.

Pšchedbyda zentrumskeje strony sapósłanc dr. Kaas je so wutoru ł němskim swentownym ministrom dr. Stresemannom ł rozrěčenju sešoł. W tymle rozrěčenju su so wětšiske znutšnjo- a politiske a swonkowno-politiske prašenja rospominałe. Nastork a pokročenje ł tomule rozrěčenju je ł natwjedowazych wobłosow sozialdemokratow wuschło.

Němski president je wutoru němskeho kanzlera ł pšchednoščkej wo politiskim połoženju pšchijał.

Dale je němski president nowopomjenowaneho presidenta němskeho ľuda Bunku pšchijał.

Kołoškričkowanski trysk pšed sudom.

Kaž je znate, bě loni 6. oktobra Vorwärtsowy redaktor **dr. Schwarz** we Vox-kněži w Barlinje radiowy pšchednoščk wo praščenju sawěšenja měra pšchewjał. Pšichy hač **dr. Schwarz** do kołoškričkowanskeje dóńdže, jeho kommunistoju, 29lětny dźěłaćej **Scherlinski**, wjednik wotdźělenja swjasła čerwjenofrontskich wojowarjow, kommunistiski sekretar **Werner Peuker** a dr. fil. **Karl Franck** ł automobilom wotwjedźechu. Město dr. Schwarza potom sapósłanc pruskeho žejma Schulz ł mikrofonej pšchińdże, so by wo ludowym požadanju pšchećiwo twarej panzerowaneho kšchižaka rěčał. Policija wotwjedźerjow wuslědi. Mjez tym so Scherlinskeho a Peukera w žwobodźe wostajichu, dr. Franck sajachu. Statny rěčnik jich dla shromadneho nuzenja, dla porušenja žwobody, dla wobroženja le saščelujom a dla njedowolenego wobšedźenja brónjow wobšłorži.

Wulki lawništ šud w Barlinje-Neukölline wuwi wobšłorjenych šudźešče. Pšchi špocžatku pohedženja wěcy nik dr. **Apfel** pšchećiwo wobtkadženju ł dr. Franckom protestowaše, kotrehož ł jednanju wuputowaše pšchiwjedšchu.

Wobšłorjeny dr. **Franck** praji, so je muž, kotryž je jeho pšchiwjedł hłowu šłubił.

Wobšłorjeny **Scherlinski** automobilowu jěchu ł dr. Schwarzom jako njewinowatu wěz wopišowaše. Jeho so šobu wšali, dokelž bě jako žyłny šnaty. **Potom revolwer pokaza,** kotryž bě pšchi jěchu šobu měł. To je hrajka, ł kotrejž so žyła njechódži šćelecź. So Schwarz njechy widźał, so jenož wo schibaščkwo djěšche, je jemu tutón revolwer blišo pšched nóh dźerżał. Scherlinski praji, so je ł wěsty pšchichot, hdyž bě so plan wotwjedženja hižo wobšamknył. Sekretar Peuker je jemu rjekł, so dyrbi ł wujeńženskej jěchu ł jenym sozialdemokratom šobu pšchińć. Wo čo *dźěše, je hołe w automobilu špomi. Jemu je so wonoh* prajilo, so budźe so sozialdemokrat wobarać. Temu pak so njeńmě niżo špać. Wot jenoho pšchećela je šebi chyba revolwer požećoj; tónle pšchećel pak njeje doma był, a tohodla je šebi w pšchedawarni hrajkow revolwer wobšłarał. Najpršedy su z automobilom ł dr. Schwarzowemu wobydlenju jěli, kotruž hižo na dróšy čakachu. Jena automobilowa wobruč so pukny. Schwarz dźěše *wutkeć.* Scherlinski je jemu potom revolwer pšched nóh dźerżał. Dr. Franck je tohorunja tajku wěz měł. Hakle hdyž bě pšchednoščkowy cžaš minuł, su dr. Schwarza puščili.

Wobšłorjeny **Peuker** tole wopišanje powšchitkownje potwjerdźi. Wnjež ł wuwjedženju cžina je jemu zyle njeja bohy pšchipadła.

Wobšłorjeny **dr. Franck** na to pokaja, so je za **politiski** wuspěch nuzne było, so bo dr. Schwarzej niczo **njestła.** Nochcychmy jeho cžeło, ale jenož jeho politiske cžeło **wroćeja** pšchinjeseć. To je so też poradźiło.

Jako jenicžki špědk so potom „Vorwärtsowy redaktor dr. Schwarz šłyšcheše. Jeho wupwajenje so powšchitkownje ł wupwajenjom wobšłorjenych kłyješe. Schwarz praji, so je na niczo šeho špomnjeło, do automobila salest, a to cžim bóle, dokelž i automobilu plakat wisał ł napišmom: Automobil za kołoškričkowanje. Scherlinski je jemu revolwer pšchcžo pšched wobliczo dźerżał.

Dokelž běchu wobšłorjeni ł idealnych połnuwadłowych cžin wuwjedli, statny rěčnik jim wołóžaše wobšlejnoješe pšchijspěwajo jantelowanje, kšaždeho ł tšoch wobšłorjenych ł jastwu na tši měsazy a dr. Franck a Scherlinskeho pódła tohodla pšchestupjenja brónjowje jakajuje ł 25 hrimnami pjenježneho kłostanja sajudźi. Wobšłorjenym ma so pšchepytowańka jatba połnje pšchiličeć.

Po dlšchim wuradźenju ho wuknd wupraji: Wobšłorjeny dr. Franck je bo porušenja žwobody a njedowolne

kego wobjedżenja bronje k jastwu na 4 mježazi a k 20 brownam pjenježnego thkotanja s pschiličenjom poczerpjenje pschepylowanskeje jatby sadudži, wobstorčenaj Penker a Scherlinski so k jastwu po 3 mježazach dla porubjenja swobody sadudžichtaj, njes tym so so Scherliniki dla njedawolenego wobjedżenja bronjowy muwinowa.

Njedostatk wody jako schawk wulkeje zymy.

S wulkej symu su so wodne roly we Wupperskim hale pusle. Wobydlerjo tamnischich wulkich městow su zhasta bjes wody. Njedostatk wody bě w jenym pschedewšem wjele Barmena tak wulki, so dyrbjachu **wobydlerjo znjeh rostacz**, so bychu so z wodu sastarali. Wobježe cjeřko Elberfeld z njedostatkom wody cjerpi. Boja so, so budże Elberfeld, jeli so budże syma dale tracz, zyle bjes wody. Městowe zarjadnistwo je tohodla wosjewiło, so budże so wobydlerjam woda pschidželowacz.

Symna žolma so hacz do połnoczneje Afriki wupschestrěła.

Symna žolma je Lybisku pusczinu mjes Marsa Matruh a oasu Liwa dožahła. Tam so po dešczu pusczina z ladom pschikry. W Kairu znamym hlonczko krasnje swjeczi.

Nunzius Pacelli so wotwola.

„Bayerischer Kurier" je z derje wobhonitelho vatikanskeho žórka zhonik, so so bamžowy nunzius Pacelli w bliskim czasu z Němskeje wotwola, so by kardinalski dostojnosć dostał a so na arzybiskopske sydło w Milanje, z wunjerjecom arzybiskopa Toja wuprózdnjene, powokał.

Poincare na khripu skhorił.

Francowski ministerski president Poincare je na khripu skhorik. Mjes tym so můžeše so wutoru dopoldnja hischcze pschi ministerskej radze wobdźelicz, kotruž so jenoż se zarjadnistnimi praschenjemi zaběrasche, dyrbjesche z pożedenja deputertirleje komory wutoru popoldnju wuinostacz. Swonkowny minister Briand, kotryž zehorunja na khripu cjerpi, ujezmje hischcze je jitwy wuczez.

Trockeho dla knjezerstwu njepreczelneho dżela wupokazali.

Ruske knjezerstwo je wosjewiło, so je Trockeho wupokazało. Kaž so z Konstantinopla powdź, Trotzki w twarjenju ruskeho pósłanstwa pschi Bosporje pschebywa. Trotzki je pjecza na kwitkobinu thoroscz skhorił. Wosjewjenje ruskeho knjezerstwa jenož praji, so su Trozkeho dla knjezerstwa njepschezelejske dżelowosczje z kraja wupokazali, a so po jeho prajmje jeho žiwobna jeho pschewodnja.

Trocki smě so w Pruskej zosydlic.

Wo wotmyhlenym pschicjehnjenju Trozkeho do Němskeje Barkinske „Shodźinske kopjeno" powě, so so pruske knjezerstwo jeho pschijimczowanju njepschezhiwja, jeli so so prjedawschi kudowny kommijar na to swjasa, so so kózdeho czina wostaji, z kotrymž by so do knutskownych nalezhnosczow měschał abo z kotrymž buchu so poczahi z bolschewikiskej Ruskej kapsle.

Wobkhad w Ceskoslowakskej so połepsił.

Wobkhadowe wobjezjenjosczo na czěskoslowakskich żelezinjach so za tydzeń pschewinu, jeli so budże mila syma dale tracz. Żelezniske dżelarnje so prajmja, schkody wuporjedżicz, kotrež je żeleznišči material z wurjadnej symu poczerpił. Też wuhlowa nasa je dżeń wote dnja mjenischa. Pondżelu su prenje njepopředne wuhlowe czahi z dolhowjerzownych Czech a z Wostrawsko-Karwinskeho rewěra pschijeże.

Bjezmysline demonstracije we Winje.

Wutoru su we Winjskim policajskim presidiju wjednizy czahja domowinskich woborow a sozialdemokratiskeho schitarskeho swjatka pod pschedsydstwom wyschschich fastojnikow statnoje policije jednaci poczeli, so bychu so frajenjow 24. februara mjes woběmaj stronomaj zminyli. Knjezerstwo praji, so wocakuje, so wobej demonstraziji bjes njepschezelujoscow wotbjehnu. Czahaj dyrbitaj po mjesnje a po czasu dżelenaj byez, a pódla teho dyrbi so, kaž 7. oktobra we Winjskim Nowym Mjesce, „neutralna zona" mjes woběmaj thwomaj postajicz. Statna policija sarjadowarjow czahow namolwi, so bychu so nimoczehnjenja pschi wobstrounstwju nowinskeju organow „Reichspostu" a „Arbeiterzeitungi" wosajili, tola domowinske wobory dżensa praja, so wot swojeho prenjeho plana, po kotrymž ma czah nimo „Arbeiterzeitung" hicz, njewotstupi. Na **kóżdy pad budżetej so wobej twarjeni na dożahaze waschnje** z policiju schtikacz.

Jendżelsko-persiski konflikt.

Persiske knjezerstwo je Swjatej Ludowi wobczežowanje pschecziwo Jendżelskej sapodate. Jendżelska je so w **Persiskim saliwje Bahreinskich kupow smjezowała**, kotrež po prawom Persiskej słuscheja. Tele kupy su Jendżelsku jako wobstrickowace sepjeranjischo wójnskeho łodżiwa we Persiskim saliwje jara wažne. Persiska je jako persiske wobjedżenstwo wobgladuje, mjes tym so Jendżelska, so su we 18. letstoth pschedownjo nětczischeho [illegible] na Bahreinskich kupach žydlazeho, Persiskich z kupow wuhnali. Tohodla Persiscy nimaja žanehu prawa na tele kupy.

Siwada je so z wukasom jendżelskeho knjezerstwa spótschicha, po kotrymž dyrbja Persiscy, hdyž kupy zwobtaja, so z puczowanskim pasom a jendżelskej dowolnosczu wupokasacz. Persiska je na tole wukas z rasnym protestom wotmolwika a hrosy, **so budże jendżelskim puczowarjam w Persiskej wobjezjenosczje czinicz.** Protestowe wotpismo je so generalnemu sekretariatej Swjatka Ludow pósłało, kotryž je jeho wopschijicjerje knjezerstwam bohustawskich statow dale dał.

Preciwo njecistosti spěšnych cahow.

Internacionalne spěschne czahi, kotrež z Ruskeje pschikhadżeja, su husto tak samasane, so so puczowarjo hrjedżeje Europy grawnja, z nimi puczowacz. W pruskim kjezmje su sapóstawzy swoje njespodobsanje nad tutej njerodnu wuprajili. Pruski wikowanski minister je wotmolwił, so so z tejle nalezhnosczu na hlowne sarjadnistwo towarstwa němskeje żelezinjoj wobroczi.

Położenje w Afghanistanje.

Do Peshawara je z Kabula powěsć doschła, so je Habib Ullah proklamaziju wudał. Po njej ma so nabożeństkim wjednikam sapo nida płaczicz, kotruž dě Aman Ullah jim wotewisał. Spkahi, kotrež su Alia Achmeda khana hacz do jeho poraženja pola Jagdalaka podpjerale, su nětko Habibej Ullahej wosjetwje, so so jemu podczinjm. Habib Ullah so też prózuje, podpjerc Schinwarow dobycz. W rańschich provinzach we wokolnosczi Telakahada, hdżez su wyschnosczje ischon wliw sdubile, njeje žanehu knjezerstwa wjazy.

Pondżelu su schtyrjoch Němczow, jenoho Franzowza, pjeć Italijanzow a žydom jendżelskich Židow z Kabula je kletadłom wotwjesli.

Zdżěk w mexikanskich połnocnych wobkhadach preciwo presidentej Porfiesej Gilej.

S města Mexika so powě: Pschecziwo knjezerstwu thwinego presidenta Porfieja Gila so w połnocnych kanschich statach revolucionarne hibanje rozschérja, trehoj czole někotri generalojo stoja. Sdżěkarjo w měrzu presidenta Gila wotsehnacz. Wójnski minister Alvaro je so hižo do połnocnych statow podał, so z kasowarstwom nad swjatkowym wójskom pschewzał a nemu pschewótej z bjeswobhladnej krutosczu sadźerjo. Na czole sběžkarjow generalojo Estobary, Maufo, Carbajal, Aburre a 18 druhich generalow stoja, kotrychž mjeno hišo mjenje znate. Hibanje je na nětkubsche revolucionarne hibanje lěta 1920 khětro podobne. Też tehdy rěkasche hibanje hežko: „Prjeć z pottóczejnjom!" Nětkuschi mexikanski prezident z Londonje Gilberto Valenzuela je pjecza khowny kandidat tehole hibanja za porjadne presidentstwo.

Amerikanske wikowanske ministerstwo wo hospodarskim położenju Němskeje.

Wikowanske ministerstwo Sjednoczenych statow je wotprawnu amerikanskeho wikowanskeho attascheja w Berlinje z 8. februara wosjewiło. We nim so mjes druhim praji, so su hlowne praschenja sa němski wobkhod hischcze pschez wyschke wudawki wobstaranja kapitala sa industrijowe pomery. Pschi wjele industrijach samožnosć produkcije jenotlowu potrjebu pschesahuje. Němska dyrbi wschelke wotnohi swoje wuwosnje industrije w tym smyslje rewidowacz, so so wežu dżelaju, kotrež so we wukraju lohe wotbywaju. Czežka industrija wosebje z wulkimi dawkami, wulkej danju, njedožahajym naprascheniom w nutkrnim a je zadanjom sa wjesthej mjeru czerpi. Też industrijelne automobilowe njeje po sdaczu možno, swoje płacziwy na wyschkosczi sesthczeez, kotrež je sa wotbyeze nusna a pschi tym žebi hischcze dobytk sawěsczicz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 20. mak. rožka 1926.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 752, hygrometer 0, thermometer —4. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 756, hygrometer 0, thermometer we nozy —8. Schkleńca pokaznje saso wyschoko na rjane wjedro a z toho wukhadża, so wyschina nad srjedżnej a rańschej Europu je saso na mozy pschibyła. S zranja a z połnocy symny powdźr bjes sadźiwka k nam duje. Tuž je hižo dżiwa lo je saso symnischo. We Kralowsym (Königsberg) w rańschej Prussej měrzachu saso 22, we Wrótzlawju 21, w Berlinje nětsche 11 stopj. Pola nas stotnik rano wokolo 5 hodź. na 8 stopj. połasowasche. Wokolo połnoca ikhadżowasche sniži so na 10 stopj. Nětko žitnjo rjenje žwjezi. Wjedrowa dwela budże wokolo pschipołnoca na połnoc rjenje cjehnu a budże wobstawacz. Stydlischeho tacza so hižo pschez njemčekemu. Hdyž žneh trochu potaje, njeschroża nam dale žane strasdne sawjeza. Luba dżiwina cjerpi strašliwje rusu. Wona pschikhadża: ramo hacz k naschim stronam. Tuž žnilcze so na trodaczych skoczatach. Pola Marianbergu wl Rudnych horach pschiběhnu hewak bojasliwe jelenje k jenej korczinje a żeru žodu s konjemi s korczinow pschi korczinu hypnjenje. Jutrije schtwórik schkadża połnoca 7,07 hodź. a thowa so 5,21 hodź. Mjezacz schkadża połnoc 2,09 hodź. a thowa so rano 6,20 hodź.

— **Budyski wotrjezny Landbund** swóje pschichodnu schobotu 23. makcho rožka dopołdnja w ½10 hodź. w Krónje swoju letnu hlownu schromadżiznu. Dnjowoh porjad wobsehja wólby, letnu rozprawu, poskazenje hospodarskeho plana atd. Po wotbyhnym wobsehdnum dżelu swóje dr. schwiski burski wjednik Hackbarth pschednoschk „Natur- a wojowanjin wa swoju eksistenzu".

— **Krajny swjatk kakskich wohnjowych woborow.** Wschichi wubjerk seńdże so k pożedżenju w „Tschech rapadu"

w Drježdźanach. Požedženje narudźenskeje pśiwdźyła, wopytany direktor Müller se Schmiedeberga. Dujowy porjad běśe jara bohaty a wobšyrny.

— **Druźstwo Budyšskeje kjeźelnizje** swěśi so ju sajźonu w „Kjeźelcu“ k swojej 1. kěrnej hłownej zgromadnosći. Knjez direktor Schreiner wot Pśiwornjanskeje banki rozprawjeśeše wo wuwiśu druźstwa a wusłoźeny, so je druźstwo wěcu na puć pśihotowało, kiž wjedźe horje. S kitajc rozprawy běśe dowidźeś, so je druźstwo njedźiwajcy na mjenjcy lěta w sajźonym lěcu 16 000 hr. dobytka mějało.

— **Chcyše ko ś Kronprynzowego mosta dele cyśinyś.** Z Kamjenca młodźiznu dźakarjow, kiž wjeźera popołdnju Budyšin wopušći, je Kamjenc-dźakarski wotpołdnjadom na muri Kronprynzowego mosta kazeše, policija nakhwilnje do pśidźanskeje jatby wsa.

— **„Lorenz nima žanuoho wuhla wjazy?“** Jako wotmołwu na tute wunoschowanje w Budyšćinje wobkrucza firma A. Lorenz, so je se železnizu, nakładowanu autami a wozami tolko brikelow dostała, so może kamo někto sajo kóždu dźělbu polnu pśichedaś.

— **Kedźbu pśiched wobschudźerjom tworow.** Tapezěrar Fryc Alfred Grundmann ś Mittweidy, kiž napowśeźdźi we Kamjenicy bydlejśe, je w połsednich mjeźnjach w Sakskej zanuhich wobkhodnikow wo mjelowe tkaniny wobschudźił. Won śi mjenje luda, jo ma nowe połstrowe mjele pśihotowaś a mu nje pśichiśćeś trjeba, kiž potom źěła na kredit wopuśe a źěła ś njeznatymi imjenjami zapłaći, na to pak je hnydom zastaji abo pśeda. Grundmann cźeka a je mózno, so druźstwo wobschudźeńśiwo dale wukonja. Nakazali ko Grundmann tu, njech ko to hnydom Budyšćanu kriminalnemu wotdźelej, telefon 2802, źěli.

— **Kedźbu se symjeńtnym wowkom.** Nowinarnja sakskeje katastrofe komory cźini na to kedźbne, so wowk jara hubjenje skhada, hačrunjej je ko w sandźenym lěcu pomjerne derje domojskhowak. To dźe na tom zakeźi, so je wowk w brožnjach pśheiara parił, dokeź ga skoro hišće dobyknje wotemrěła njeběše. Pśichi kupowanju symjeńtneho wowka dyrbi ga rataś na to hladaś, so śebi druźiny kupuje, kiž je katastrofa komora pśihotowała. S tym na rukowanje, so dostanje wopraudźite druźiny, kiž njeźu rakažene ś natyknjowymi thorosćemi. Ke-li trjeba, njech ko ratarju wobroca na Landesśaatbauverein, Dresden-A. 1.

— **Němski Landbund** wotmeje wot 18. februara hač do 5. měrca w Barlinskim Landbundźišću domje wustajeńcu, kotraž ma ś pomocu bohateje pśichedwidźeńskeje maćizny wobeběe kamopomoc w katastrofnje pśichodźitajcej.

S **Kotez.** Nidźelu wotmě tudomne wojeńske towaršstwo swoje symśe sajwjeźelenje w Haiesźeej hoseźencu. Hosćo a sobustawy se swojimi mandźelskimi běchu ko w bohatej liczśe zeńdźe. Dźiwadło a kuglejej nanatakaju wulke wuchwalenje. Potrjelu ś rjanymi darami pśihinjeśe ź wulkim sboźenim dobrego. Pśichi wjeź-loj rejy ko swoźadu wobźěłowali hišćeke dźěe w towaršskiwej sabawje. — Dla nichodatka na wulku abo dla cutowanja zawśiła so tu sčuła jenoź hišćeke w dowaj sjowonaj dźerji. — Klenkjeńcnje ko hižom někotre njedźele wjazy w zyrkwi njewotmě, kiž nima teńsańkeje pśichipraweny, ale we wutrjejšnej sčułskej sjbě.

Se **Jarkwic.** Na 25-lětnu dźěławosć jako wjesniańnosta naśeje wsy šmědźańsko-wjeźerowsku wutoru k. Arnošt Dietmer śelabemaj. Njeźěłomajcy swojich 77 lět sadawa swój wósć hišće so staroś mogu kuaje samowite sastojnstwo. Cźerpiwa zdobiła na sebe cźestnu duu radośtnje dźěławe. Wjeźera dopołdnja wopyta bowanzka kantiskeho šestmanstwa ś hielom kantiskim kolmanom na cźele sa-šłužbnego amtnišćeho wjednika a pśichelesće jemu sboźo k jeho jubileju.

S **Dažinka.** Khriva w nałšej wśy pśheźo hišće njeje powuśeśiła. Je śebi teź sjmjertny wopor ze trudnymi jeźěwkami žadała. Wot tśoch niedorosćenych dźěći wumrě 50 lětna žiwnoseśerka a wójnska wudowa Naumannowa.

S **Lubija.** Po hamtskim wotsćewjenju ku tudomnu pśichemyślowu śkułu hacź do pśichodneje póndźele samkli, dokeź nimaju wjazy dośeź tepidła. S warjeśkim rozwucźowanjom powołańskeje śkuły w Pśetakozźiskej śkuli pak njepśichestanu.

S **Wukrancźij.** Sasłužbjeńtwo gmejnskeho pśjódźelerja je tu knjes Pawoł Duczka pśichewzał.

S **Werminghelka.** Pśichi wulkej łynije pódsłednich dnjow pśichkhadźeńśe do tudomneje brunizownje mnoho sapśchajcow, kanjow a nałładowanych autow, kamo ś balaka, po wuhlo. Wulki dźěł ź nich dyrbieśe pak ko sajo próżdny wróćiś.

S **Lipoje.** Tudomne statne lěśy, kiž dośał do Lipojarskeho kubleńśeho wokrjeża śłuśchachu, buchu do Cźornego Khołmza sagmejnowane. Nałcha gmejna běśe ko pola kitjezeńśiwa pśheceśiwo tutomu sagmejnowanju hórśchika. Knjezeństwo pak wobezjeźowanje wotpokaża. Jenoj statna wyšśicha hajnikownja ko Lipoji pśichdźeli.

S **Blunja.** Wjesdźeńskeje je teź do nałšeje łojeźneje gmejny saćaźubyła, dokeź dyrbjachu „Eintrachtske“ wuhłowe jamy a brikelownje symny dla nakhwilnje ś dźełom pśestaś. S nałšeje gmejny je ś tym 16 dźěłaćerjow potrjechenych, tak so mamy tu bazyła 21 dźełonjeńźjazych. Sšalneho sujerka dla dyrbjeśe elektrownja w jamje Brigicje pśestaś brigety dźěłaś. To wokolne gmejny cźeko potrjechi, dokeź dźěłaćerje, w kotrychž so hišćeźe dźěła, brikety jenoź hišćeźe po zentnarjach pśehdawaju.

S **Hródka.** Dla krajneje symy wośtawu tudomne śkuły hišćeźe dźěśe samkujene, hač běśe temperatura wotmjenjene. Rozmnoźowanje we wšelkich wótśehowańskich śkułach sapóčnje ko hakle póndźelu 25. mjatsca 1909.

S **Khociebuża.** W jeju bydleńju na knježim dworje we Łubochim pola Drjonka namatachu 25 lětneho dźěłaćerja Arnošcha Kuza a jeho 26 lětnu mandźelsku Juliju we łožowaj sajźobjeśeńcu ležo. Muž běśe hižo morwy, žona pak běśe hišćeźe žiwa. Tu dowjeźechu ju ze sanitetnym autom do Khociebuźkeje khorownje, hdźeź so jej hacź do njedźele wjeźora wobmje njeběśe wróćiło. Pśichcźina sajźobjeśenja hišćeźe njeje wujasnjena, dokeź mandźelśiu hišćeźe njemóža pśeslyšchowaś.

Serbscy krajenio w Americy.

Powěśće z Texasa.

Jan **Cźaćjula** †. Němske nowiny Deutsches Volksblatt, kiž ko w Giddingu w Texasu cźišćeźa, pśinjeseše śeźkowazu powěść, kiž budźe wěsći sa mnochich ze holanskich Sćerbow sajimawa.

Po dołhim cźeźkim cźerpjenju wumrě žoboku 8. dezembra rano knjes Jan Cźaćjula we wěrje do swojeho Sbóžnika a ramjeny dźeń jeho duśhapastyr knjes duchowny Möbus kichesćanjzy pokhowa. Knjes Cźaćjula narodźi ko 9. haprelse 1866 w Mullezach w Němskej. W młodych létach pśiheśydli ko se swojimaj starschimaj do Ameriki kiž jwopredka w Lee County ławdobnichel. Pódaśiśo dyscheśydliśchaj ko do Wardy a wot léta 1914 hacź do swojeje smjerśe bydleśe we Winchestru. W lěcźe 1892 wożeni ko ś knjeźnu Hanu Hanuschez. Jeho mandźelśiwo bu ś 9 dźěśimi žohnowane. Jene dźěśo žyle małe wumrě. Semrěźi sawostaji wudowu, 7 synow a dźowku, bratra Mateja Cźaćuku w Norrbrubje, 4 sotry a druhich pśichwutnych. Sšowju starobu běśe pśichinjeśł na 62 lět 7 měśacow a 29 dnjow.

Z Łužicy.

* S Bjiśowiz. Na wóźeraschole tudomne kśiże wiki běchu pśichinali a pśichwaleni 130 kenwow, 30 nałobnych kłocźatow, 45 prokałow a 18 bźikałow. Krowy płacźachu 450—650 hr., młode kłocźata 120—150 hr., prośata 25 hacź 35 hr., bźikali 60—90 hr.

Niezapomńće tradac. ptačkow!

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Stolpnja.** (Małkni hermank wupadnje.) Dla wulkeho śmjeha a symy njebudźe mózno 24. a 25. małeho rózka małkni hermank kwotmjeś. Měšćańska rada wośtawja, so tutón tradizionelny hermank lětsa wuwadnje.

* S **Zwikowa.** (Smjertne hamomordarstwo.) Tudomny pśichemyślnik běśe swojeho wuczahnika nałwarił. To pśi tutón tak k wutrobje wza, so wón tśeśu swojeho nałšichtrowego doma sałeśe a ko bo 15 metrow hłubokeho dwora cźišnu. Sšamomordarśi kandidat wotešeze ś pomjenje lohkimi sranjenjemi.

* S **Barlina.** (Sakitował Kópenitskeho hejtmana wumrěł.) Snatź Barlinski rěcźnik dr. Schwindt, wuwołany kłoštarskich katastrofach, kiž je w swojim cźasu teź „Kópenitskeho hejtmana“ sakitował, je sandźeny schtwórtk 67 lět stary wumrěł.

Zemjerćenje w Połodnišej Americy.

Hakle někto počinaju powěsće pśichkhadźeć wo cźeśkich naturnich katastrofach, kiž su Połodnišu Ameriku potrjechiśe a tam sajo wołeźoje peruanski kraj.

Hižom pśiched někotrymi dnjemi podaśmy króśku spomjeńku wo tamnišich hróźnych podawkach. Dokeź je potrjechony kraj jara wołeźany, je cźeśko nadróbne a dokładne powěsće dostaś.

Pśiched někotrymi dnjemi podeźdźe cźeśke semjerćenje Uchuhajku krajinu w Juniskim wokrjeżu. Dokeź bźeśe ga wjele śkałow śwołwalako a bźchu ga žyłne deśśe łake, bu rěka Rio de Janja žołnje napjata. Nětdźe 100 kilometrow dałeko ga pobrjohi a doły tuieje wěri powodźenje. Dotal pomě ga wo 50 žołbjenych cźłowjekow, wo kotrychž ga boja, so ga wo wšichnych satepiłi.

Po měnjenju wótawnistojnych mějeśe semjerćenje wulkanske pśichcźiny, runjeź w dałeko wokolinje žaneje wobeńhluwazeje hory njeje. Semja je tam hobrśe rozpuki dostała, w kotrychž ga ko ga žamo zyłe twarjenja žłubiłe. Najwyschśchej żeleźnizy zyłeho śwěta, Orabajśej żeleźnizy pak semjerćenje po śdacju njeje wjele śeśchkodźało.

Kaž hižom napomnichmy, njeje wjele podróżnych powěśćow dostacź, dokeź je tamnischa krajina pśeheara wotleźana. Po wšěm śdaću pak bu wjele indianskich wśow ź naturnej katastrofu potrjechenych a wjele cźłowjekow namaka nahłu žinjerź.

Do potrjecheneje krajiny ku pomozne expedizije ź mułami wupóśłali, kiž mają wobydleśtwu zwrobu pśichinjeś a jich franjenych swołaceź a ga hobu pśichwjeźeś. Po nawrośe expedizijow budźe hakle wjazy podrobnośćow ga hmeć.

Přilopk.

* **Srudne śeźkhwili pśheźiwźiwanja.** W Damerowje we Mekkenburgskej pśichiźeśichaj młodej hołaj ź dołposkeje śmjerśnjenymaj nohomaj ź rejow domoj. Nako jena świta śebi nohy ź horźej wudu rostacź, ga ji brišniwje rospukałcźej a wona wumrě dla žiwjeho njerozumneho pocźinanja. Tamnej hołaj dyrbjachu w klinizy w Greifswaldźe wobej nohy wotcinjeś.

* **Najstarśchi śchom śwěta.** Najstarśchi śchtom śwěta je Bej-Gaha. Śwjaty śchtom w Anuradhapuza, starym hłownym měśeśe Ceylonskich kralow. (Ceylon je kupa se połodnja Azije). Schtom je śiłowy, kiž bu w lěcźe 287 do Khrystuśowego narodża, w 18. lěcźe kuježźiwe kralа Devimpiatiśa, sadźeny. Won je potaśiśu starśchi hać 20 lětstotkow. Po prawom je Bej-Gaha jenoź hišćeźe śchtomowa ruina, kotreboź hakoźy stołpy a kotreboź śbonk murje dźerźa. Jeho hišćeźe ga pobożnje hromadźi a maju ju ga śwjaśe jako relikwije. Mějchniźy śchtom stajnje straźuju, kiž je w śwojim dołhim žiwjenju milijony putnikow nimo śebje cźahnuśeź widźał.

* **Sapaleśiwo pśiched revišiju połładuje.** W Brombergu w Lippeskim krajiku je ga twarjenje khorobnje połładnje wotpałiło. Bórzy na to Detmoldśke statne rěźnistwo wjedźe krajachu premo pśećiwo muźstwam ze Swajcarskeje. Wobě stronje měještaj derje wuwućene muźstwo, Mannheimskim kopańcam poradźi so Swajcarske muźstwo pśewinyć a to w poměrje 7:1. Hačrunjeź bě jara zyma, na 30 000 wosobow pśihladowachu. Na našim wobrazu smy z pśihladowarjemi rozhorjaceho hraća. Hry wotmětwachu so w Mannheimskim stadionje

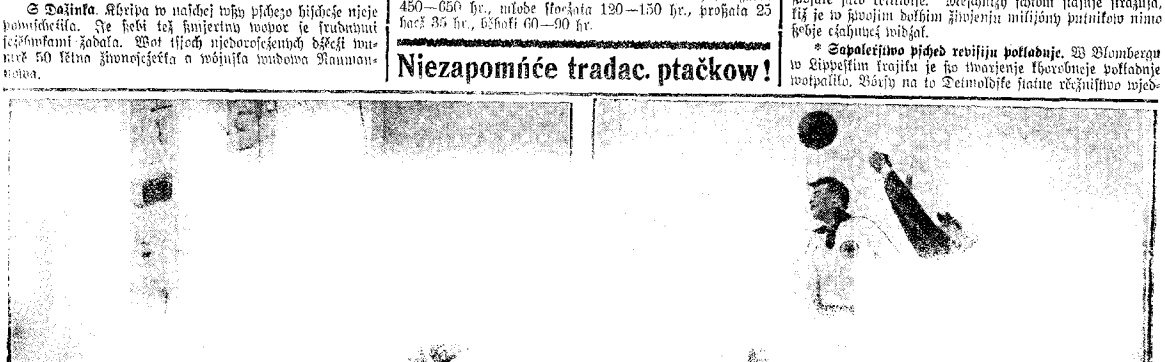

Łódź w łodze.

W nowinach smy čitali, zo su w rańšim morju njedźe 50 łódźow w łodze těace wostałe. Naš wobraz wjedźe nas k jenej tajkej łódźi. Hdyž je započało **mjerzнyć**, je woda ze žołmami na nju pluskana **přimjerzło**. *Lód* počahny wšě wobhrodźenja, powjazy, žerźe a prěkuše. So zda, zo je połata ze zprostnje**nym** lodom. Je kaž łódź z kraja bajkow., So wě, je lód wobrotnosć a hibanje łódźe jara počežił. Lód na morju bu přeco tolsi. Skónčnje łódź dale njemóžeše, wona w łodze wjazny. Z bojosću a třepotanjom spominataj wobsedźeř a wobsadka na wosud łódźe. Čim bóle mjerznje, čim bóle lód sčěny łódźe čěsni a zamóže samo je zatłóčić. Potom je łódź zhubjena.

Kopanca też při surowej zymje.

W *Manheimje* w wječornej Němskej wołnječu njedźelu wo kopańcu (Fußball) Mannheimske muźstwa

sida poffadnje fajecz do, dokelj bésche wón fyhnje pohladzy, jo je twarjenje japalik. Swésczene je, fo nésesche jo w bliszich dnjach pokladnja pschepruhowacz. S wohjom buchu wschitke pisomne podkoht fuicjene.

* **20 lét dolho pjenjesy pschekschiwjak.** W Jeanu we Oldenburgskej wotpadzachu njedawno sbérarja pjenjes méschcjanskeje pokladnje, dokelj samóchu jemu njeswérne fascérjenje dopokasacz. Nétko fu nalezjnoscj hamtsky pschepytali a wotkryli, fo je wotpadzeny dozyka 71 000 hriwnow pschekschiwik. Njeswérny fastojnik bésche w swojim pschekschiwjerstwu powolanju f wopraudzitym mischtrom, dschetoż jeho pschekschiwjenja japoju wrócz hacz do léta 1908, ani fo by je hdy nechto wotkryl. Won bésche f wulkotnym samodżiwanjom 20 lét dolho rosumik revisorow wobschudzicz.

* **Najstarscha zona Kawkasskeje wumrjela.** W Eriwanje jenorz psched nékotrymi dnjemi „najstarscha zónska Kawkasskeje", Turkowka Nabat Aser-Kisi 135 lét stara. Wona nésesche jo hischcze derje na wójnu léta 1827 dopomnicz, jako Rusowja mésto dobychu.

* **Czézka chziwa w Japanskej.** We wulkim japanskim nésesche fyhna chziwa fatkadza. Na nju wschédnje nehdze 50 wosobow wumrje.

* **Czézke rosbuchnjenje w podkopkach.** W jenym podkopku wuhlowych jamow pola Juschnna njedaloko Mulhena w Mandarskej sta fo czézke rosbuchnjenje, fiż nésesche hrósnje szchwki. 14 dzélacżerjow bu merjenych a 17 ranjenych.

Zawósłane.

Z Wukrancéce je 12. co. „Serbskich Nowin" (z 15. I. 29) rozprawu podało, kotraż ma dla prawdy zo wujasnic abo porjedzic. Farar Bélcr tam njeje so na wotpocink podał, ale je njedawno na faru Seifertshain w Sakskej so presydlił. Wón we Wukrancécach njebésse mój nasledník, ale duchowneho Sachsncidera. Tuż njeje Bélcr mi žanoho slubjenja dał, ani njejsym ja to žadać mohł, „zo serbscy nawuknje." — Njeméssej so dże moje mjeno do žanych bajkow abo njewésstych bladow! —

Farać na wotp. M. Urban w Khróstawje.

Na'nowiše z cyłeho swéta.

— **Schkrowa powésej wo wjedrje ja jutfischi schtwórk:** Wobstojnje, kterje symnische pa zyłej Europje. W Jendżelskej jaso fyna.

*

W Millenburgu cżrjoda dżécżi pisches jamjerjnjenu réku Mohan (Main) khodżachu. Na dobo so frjedz réki lód pukny. Sydom néhdze 12kżinych holzow do wody padze. Wo pomoz wołajo so dżécżi lodowej kronu pschimachu, kotraż pak so pschezo saso kamasche. Pschi brjoży siejazy ludżo pytachu pomoz pschinjesez. Mużojo je żerdżemi a rébkami k rostamanemu lodej khwalachu a schécżej dżécżi wuthowachu. Jena dwanacżécżetna holza so psched maczerjnymi woczomaj tepi.

Rémskonazionalna frakzija pruskeho hejma je napraschenje zapodała, w kotrymż so prasicha, cżehodła so w statnych rewerach hwérina na njedobżahaze waschnje pizuje. Knjeżerstwo so napomina, so dy trébne frédki sa pizowanje dżiwiny podało.

Pólski marschall Pilsudski je wutoru némskeho półstanza Rauschera k poldrahodżinskemu rozrécżenju pschijał. Każ je fżyschcżi, fu so mjes Némskej a Pólskej trajaze praschenja rospominake.

Ruski półstanz pschi italskim knjeżerstwje w Romje je żobotu wjeczor k cżeżeji schesa ruskeje pomocnjeje expedizije lodolamaka „Krażina" profesora Schamoilowicza, ruskeho létarja Cżuchnowskeho a lékarja na „Krażinje" Srednjewskeho fwjedżenjku hoscżinu wuhotowal. Mjes hoscżemi bżchu italfti statny sekretar wó. nsekeho tódżistwa, statnaj podsekretaraj sa létarstwo a wójnu, nékotrii wyhoży generalojo a wjele fastupjerjow diplomatiskeho korpsa.

Arzywójwoda Albrecht Habsburgski, fyn nehdyschcheho półneho marschalka arzywójwody Bjedricha, ja do Roma poda, so by fo f młodżichej bżowotku italskeho krala, 22létnej pruzeju Giovannu Hilżbjetu fluhił.

Swóibne powésće.

Semrjéłoj: Jan Buhl, paleństi mischtr w Nakezach, 73 lét. — Marja fwud. Richterowa rodż. Kubizez we Wojerezach, 79 lét. —

Towarstwowski powésinik.

Drjeżdżan. Wšitcy Drjeżdżansey Serbja zeńdu so příchodnu njedżelu 24. 2. pola našeho krajana knjeza Zmija při swinjorežanju a hejdiušnej kolbasy jeżdżenju na Christianskej drózy 22. Njech so znaći a přeċeljo prawje bohaċe wobdżěla.

Lichan. Zernička ma přich. njedżelu 24. februara pop. w 2 hodź. hłownu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: Předpołożenje zlěbowanjow, nowowólby, namjety, wšelake druhe wuradżenja a wšelčizny.

Malešecy. Jednota Sokoł zwučnje wot nětko kóždu wutoru, za dżěći wječor wot 6—8 hodź., za dorost wječor wot 8—10 hodź. pola Zendżic. Načolnik.

Radwoř. Serbski Ratarski Dorost. Předsydarstwo wubjerk so štwórtk, 21. II. 1929 wječor w 7 hodź. pola Kralec k posedżenju zeńdżetej. Wšitcy hdyż bych towařšow wočakuje. Předsydstwo.

Pančicy. Nawječorny wokrjes Sokoła ma štwórtk 21. 2. wječor 1/2 hodź. w Pančicach zhromadny zwučowanje. Načolnik.

Tow. Pod Černobóh ma přichodnu njedżelu pop. w 2 hodź. w Paterjee hoscżenu mócżarsku zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wšitcy sobustawow a hosći wutrobnje přeprošnje. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smječk w Budyšinje. Za lokalny dżěl a feuilleton: A. Dučmaa w Budyšinje. Za homerskaj dżěl: Arnošt Bart w Brěżcyncy. Za nawěsći: G. Jawak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Jutrjeu 20. małeho rózka 1928:

Wczerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,207	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendżelski punt .	20,414	100 dżeńsk. krónow .	12,478
100 šwajc. frankow .	80,89	100 franc. frankow .	16,425

Barlinska burša wczera mérna wosta, ale efekty na dotalnych kurzach wobstawachu. Na wikach f ventowymi a dołżnymi liscżinami bżchu kursy sebjatajene.

S **produktowych wikow** njeje wjele noweho podacz. Placżiny hotowego zorna fo njepschemenichu. Pschihrażki fa podżischcze termije bżchu jara fnadne. Wczera placżeschce zentraż

w Barlinje

pschenicy 10,85—10,95 hr., rożi 10,25 hr.
hacz 10,40 hr., jecżmjenja nalétnjeho hr. 10,90—11,50 hr., nasymjeho 9.60—10,10 hriwnow, wowsa 10—10,30 hriwnow,

w termijnowym wikowanju:

fa mérz: pschenicy 11,67½ hr., rożi hr. 11,12½—11,10 hr., wowsa 11,05 hr.
fa mejo: pschenicy 11,95 hr., rożi pak 11,58¾—11,56¼ hr., wowsa 11,55 hr.
fa julij: pschenicy 12,35 hr., rożi pak 11,67½—11,65 hr., wowsa 11,97½ hr.

Pschihotowanja:

Pohonża, Lehmann w Zurizach. —
Holzu do domu, Schlewinskeho w Hródku, Drjeżdżanska dróha 7.
Holzu „hospoda k domisnje" w Hródku, Turnowa haża cżisło 9.
„ Löffler w Budyschinje, Löhrowa haża 18.
„ Waltherka w Lubiju, Reichsplatz 3.
Rémiskeho, Henker w Budyschinje, Sadowa Bohata haża 11
Pohonża a pomocnika, hospodarskeho, knježi dwór we Delnej Woleschnizy.

Na pschedań:

Kolo motorske, Watsch w Bélej Wodze.
Hermannowa haża 73.
Preżata we Lomiscu 26, pola Minakala.
Essenki njedżelske, wulka piwarnja w Budyschinje.

Sżudnischi na pschepadżowanje

schtwórtk 21. małeho rózka 1929
w Lubiju na žudnischnje dop. w 10 hodź.: meble, gramofon, zigary, motor 3 PS,
w Kamjenzu, komorny dom maschinskich ċiżlowu w kasarnach, dop. w 10 hodź.: meble, draty, hudżbne stroje a wobrazy, cżapniki a wurésne twory,

Drjewowa awkzija

pónżdżelu 25. małeho rózka 1929
dopołdnja w 10 hodź. w hoscżencu „K jehnjecżu" w Kulowje:
125 mtr. brżołowych a chojnowych kulukow,
300 metrow liscżenoje a jehlinowje wotpinu.
Drjewo leży w Kóschtrikim lésu a pódla pola Dobrjejka a Sauischcza.

Konkurs.

Nad samożenjonu wikowarja f kolonialnymi twórami Hermana Heinly w Budyschinje, Hoschcżi haża 18, je žud konkurs wotewrił. Sarjadnik je mésczanski žudnik Ernst Kobanja w Budyschinje, Kamblerowa haża 6. Prénja termija je frjedu 13. 3. dop. w 10 hodź. a druha frjedu 24. haprelje dop. 1/2 hodź., wobeż w Budyschinje na žudnischnje, jitwa 141.

Skrowe cżeneże.

Produktowe wiki w Barlinje dżensa dop. ¾11 hodź. Wobrot je żnadny pschi dotalnych placżiznach.

Dop. ¾12 hodź.: Każ psched hodżinu, wobrot je wjetschi wjasnyl.

Placżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Placżizny po złotej hriwnje.

	19. 2.	18. 2.		19. 2.	18. 2.
Pschenica	217-219	218-219	hrunv	21-23	21-23
rożka	205-208	205-208	woka	27-30	27-30
nal. jecżmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
naz. ječmjeń	199-202	199-202	żołte lupiny	20-21,50	20-21,50
wows	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	238-239	238-239	rapa. wosuńk	20-21,50	20-21,50
pšeńc muka	26-30,00	26-30,00	tany wosuńk	20-25,50	20-25,50
rżana muka	27-29,75	27-29,75	nocn. melasa	—	—
pó. wotruby	15,70	15,70	brnj. kruški	23-14,00	23-14,00
rżane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,15-1,30	1,15-1,30
hróch	40-46,00	40-46,00	pšeńc. „	1,10-1,25	1,10-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,3-1,4	—
pjeluški	23-24,50	22-24,50	jeċna „	1,15-1	—

Placżizny rżeneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. februara 1929. Placżany po centn. a zl. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 328.

Polnomjasne, wukormjene, najwetsieje rżeneje hódnosce hać do 6 lét	55—6
Módre mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—5
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane starso	46—5
Mjenje piecowane wšech starobow	38—4

Byki: 496

Polnomjasne, wurosćene, najwetsieje rżeneje hódnosce	55—6
Polnomjasne, młódše	50—5
Mjenje wukormjene młódše a derje piecowane starše	47—4
Spatne	40—4

Jałojcy a kruwy: 667.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwetsieje rżeneje hódnosce	49—5
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwetsieje rżeneje hódnosce hać do 7 lét	39—4
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	36—3
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałojcy	32—3
Mjenje a spatnje piecowane	—

Celata: 2769.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	50—5
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	46—4
Spatne (4.)	40—4

Wowcy: 2445.

Młódše a starše wukormjene (1 druzina)	60—6
Starše wukormjene (2.)	60—6
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.)	52—5

Swinje: 12 581.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich kżiżenjow, hać do 1½ lét stare	58—6
Wukormjene	57—5
Mjasne	56—5
Spatne	53—5
Rancy a kundrosy	57—5

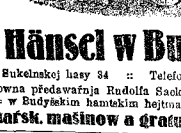

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Bukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předswańja Rudolfa Saoka z Lipska
=== w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje ===
Skład ratarsk. masinow a gratu wšěch druzin

Připrawju

elektrisku swěcu a móc

Radiowe aparaty

Herbst w Budyšinje

na Šulerskej hasy 2

Javol beseitigt **Schinn u. Schuppen**
kräftigt den Haarwuchs, beugt frühzeitigem Ergrauen vor und ermöglicht eine gute Frisur.
Javol mit u. o. Fett RM 2,20, 3.—, 5.—, Javol-Gold 1.—, 2.40, 4.75, Javol-Gold-Kopfwaschpulver 0,25, 0,30, Javol-Flocken zur Trockenkopfwäsche und Haarentfettung: RM 0,25. In Fachgeschäften erhältlich. Exterikolur A.G.

Prosata
su na předań
w Kamjenčansk. haju 21

Dwaj rjanaj brunaj

konjej

(walach a kobła) 7 lét staraj staj na předań
w Róženčec čisło 18

Serb k Serbej!

Mużace a žonjace šaty, přešiwakiza łoża, dżěći a klanki
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9.

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěsćk do „Serbskich Nowin".

Gardiny
přikrywy ◆ dżěcżace šaty
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću 9.

Jako najrjeńši a dopomnjetski

jubilejny dar

za naše serbske towarstwa

serbska knihа

a d o w o d r a z

Dwójne dary so rad wuměwaja

Skład na Serbska kniharna w Budyšinje

Najwutrobniši dżak

wuprajamoj wšém lubym susodam, přećelam a znajmym, kotříž su naju k naju zlotemu kwasej ze šćedrowymi darami, wšelakimi wopokazmami lubosće a z hudźbnymi poćesćili a zwjeselili, nutrny dżak wysokodostojnemu knjezej fararjej Mikelej za jeho słowa zohnowanja a natwarjenja.

Bóh zapłać wšém tysac króć!

Gusta Krujac a mandżelska.

W Brěżcyncy, 20. małeho rózka 1929.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čo. N. płaći měsačnje we wudawarni 80 nł. pj., na póśe a pola dowěrnikow 1,50 zł. pp. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dóći Smolerjec knihidźěrnja, rag. dr. s 2. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3697.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 slot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy nu w rjadk płaći se 60 złotych pj. Rabat po tarifje n u

Číslo (Nr.) 44 **Budyšin — Stwórtk, 21. februara 1929 — Bautzen** **Lětnik 80**

Smy my Serbja narodnostna mjeńšina?

Serbska wotmołwa němskemu ludej a wšěm kulturnym narodam swěta.

(Skóńcenje.)

Wšo to smy z **njewšědnej scérpnosću znjesli**, so spuščejo na swoje z nami porodźene prawo, so spuščejo na kulturnu zhromadnosć wšěch europskich človjekow dobreje wole, nam prawdu a sprawnosć wopokazać, so spuščejo skónčnje na kaznje Božeje swětne, kotrež přikazuja, swoje swědomje sebi nic wuwjazać a so jako narod nic ze swojeho městna wuhnać dać.

Ale njedźiwajcy wšeho toho mysla politiscy zamołwići wjednicy němskeho ludu, zo móža diktatorisce dźensa postajeć: **Łužiscy Serbja njejsu narodna mjeńšina, dokelž nimaja swój stat. Tohodla też trjeba njeje, jim te same prawa spožčić, kaž druhim mjeńšinam w Němskej so dać dyrbjachu pod wliwom mjezynarodnych politiskich mocow.**

Tutón diktat my Serbja njepřipóznawamy a njepřijimamy!

Nam je naš puć jasnje předrysowany, po kotrymž dyrbimy hić, njechcemy so na wšě časy ze stawiznow europskich narodow a z europskeje kulturneje zhromadnosće wumaznyć dać. My njechamy so dodawno přihotowaneho rowa lehnyć, **ale chcemy** — bjeze wšeho romantisma a bjez politiskich sonow — **živi być.** Tute prawo so nam zaprěwa:

My dyrbimy sebi je wunuzować.

Jenož dwě možnosći stej němskej politiey a jenož dwě možnosći stej nam Serbam k rozrisanju našeho problema datej:

Pak nas němska politika jako narodnu mjeńšinu **wuranje, zjawnje a ze wšěmi konsekwencami připóznaje**, pak to, kaž so to spyta, wotpokaže; tertium non datur!

Mamy my być narodna mjeńšina — a jako tajka smy so my Serbja hač dotal sami wobhladowali a so jako tajka stajnje w staće zadźerželi — potom my žadamy **universalne** rozrisanje našeho problema a poskićenje **nam wšěch tych prawow** a z nimi zwjazanymi zarjadowanjemi, kotrež nam **našu kulturu a jeje zdźerženje a wuwiće zarukuja.** Wuźiće našeje **slabosće**, kotraž je jenož sćěhwk lětstotki dołheho potłóčowanja přećiwo nam, my jako nowy pospyt na naše zničenje wotpokazujemy.

Nimamy-li pak być a so ze strony němskeje politiki wobhladować jako narodna mjeńšina, potom smy my **wjacy** hač to: my smy potom **narod**, štož by z wěcownymi kriterijemi a našimi stawiznami so kryło.

Jako narodna mjeńšina žadamy my univerzalne prawa a zarjadowanja mjeńšinoweho razu.

Jako narod mamy my nic jenož možnosć a prawo, ale też winowatosć wjacy žadać a na wjacy dźěłać: **na rozrisanje serbskeho prašenja po mjezynarodnje a narodosprawnje** (völkerrechtlich) wjazacych postajenjach. Dokelž smy my **wědomostnje zwěsćena, na swojej zemi jako domorodna a swojerazna ludnosć a kulturna bytość** žiwa individualnosć, to je: **narod.**

Naše swědomjo nam **přikazuje**, so po tutymaj dwěmaj možnosćomaj złožować; třeće možnosće za nas njeje,, hdźež hižo němski basnik nas rozwućuje: „Nichtswürdig ist die Nation, die nicht ihr Alles setzt an ihre Ehre."

Najbliši přichod — kotryž dźensa spěšnišo k nam kroći hač prjedy lětstotki — budźe Serbow před rozsudźenja stajić, kotrež znamjenuja skónčenje našich dotalnych stawiznow. Nichtó z nas njemóže prajić, hač budźe tutón bliski přichod znamjenić za nas nowu dobu, započatk nowych stawiznow serbskeho ludu a naroda.

Tak abo tak smy my, kiž smy posledni potomnicy połobjanskich Słowjanow, dopomnjeću našich prawótcow a prjedownikow a jich krwawnym stawiznam **winowaći**, so wo to starać, zo by dokóńcenje tutych stawiznow było hódne a čestne.

Tak nas napomina słowo naspomnjeneho wuńcenca: „Verlieren wir dabei unser rechtmäßiges Erbe, welches unsere Väter uns hinterlassen, so haben wir es wenigstens nicht feige verraten."

Tak wući nas naše nabožne začuće a naša swjata winowatosć k česćenju štwórteje kazne. Tak napomina nas naš narodny khoral:

Bóh je znami, wjedźo nas!
Njepřećel so hižo hori!
Serbja, Serbja wostanu,
Serbja dobudu!

Khmanosć němskeje železnicy a jeje přichod.

W němskim žejnje je němski wobkhadny minister dr. **Schätzel** wo khmanosći němskeje železniznu rozprawił. Wulke železniske sćěhowanja sahdźeneho lěta su nas wschitcich hluboko hnuło, dokelž su wjele człowjeskich žiwjenjow jako wopor žadałe. Tychle sćěhowanjow dla je so sjawnosć do njeměra dała, a dźěłowanje je so sćudźiło, hač su pućowarjo pscheczěwo sćěhowanjam schkitani, kaž daloko to człowjeske mozy samoja. Němski wobkhadny minister je hnydom po sćěhowanjach dźěłanišć wubjerk k pscheprytanju wobkhadowcho bjesstracha němskeje železniznu postajił. Sestajenje wubjerka za dokładnu wažnostnosć a njestronske pscheprytanje rukuje. Wubjerk so pschi swojim dźěle je sahdu wobsedze, so dyrbi so natolenje srědkow k wobkładowanju sćěhowanjowych sćěkanišć we wuskim swizu s wutworjenjom technitkich pschiprawjenjow a s organisaziju wobkhada s dźiwanjom na wunoschnosć pruhowacé. Wubjerk je po tym na schtyri wězy dźiwał: **1. na pruhowanje technitkich pschiprawjenjow, 2. na wjedźenje wobkhada; 3. na natolenje personala; 4. na organisaziju a finanzne hospodarstwo němskeje železniznu.** Wubjerk je po dwanaćoch wokrjesach železnitkich direktijow pućowak a je pschi tym twarske pschiprawjenja, wotwiwanje wobkhada na wjetschich, srěnich a małych dwórnischćach a cżarach, dale natolenje personala w khužbje na sastanischćach, we pschewodźenju cżahow, lokomotiwow, straschowanju železniznu a we wudźerżenju železniznu pruhowak. Pschi tym je so se sastupjerjemi personala a khužbnych měrnow dokładnje rozwěrjał. Po swědomitym pschepytanju je wubjerk sćědowze swěrićił:

Wobkhadowny bjesstrach pola němskeje železniznu sda so po zhromadnym wunoschku wuběrkowcho pschepytanja we tajkej měrje zaruczeny być, kaž móża to s prawom pola sjawnoho wobkhadowcho pschédewsaćeja žadać. Sšrědki, kotrej so za bjesstrachne wodźenje wobkhada natolenja, su prawje wubrane, byrnjež byle w někotrych nadrobnosćach polěpschenja potrěbne. Wubjerk dyrbi pschi tym pschipóznać, so je towarstwo němskeje železniznu njedźiwajcy wobdźěłowych poměrow w powójnskim cżasu wulke sumy nakładło, so by technitki apparat w bjesstrajschnosći sakhował.

Wo systemowej wopacnosći we wodźenju wobkhada, kotraž by akutny wobkhadowy strach wopschijała, njemóže so tohodla rěcżeć.

Sšamo so rozumi, so dyrbja so hischcże njedostatki je wójnskeho a powójnskeho cżasa wotstronić. K wobnowjenju hornjeho twara po tych samych sahdach kaž psched wójnu dyrbi so **7700 kilometrow porjedźić**, sćitoż so pschedwidźomnje sa bližsche schésć lět po nastajenym programje dokonja.

Kolije so po porjedźe s wožebitej starosćiwosću wothladaju. Sa wuwjedźenje su so nowe pschedpisma wudałe. Wubjerk pruhuje, hač maja so zwólnu hinak sćažić a hač maju so nowi zwólkarjo postajić. Směschenje lohkich a cżežkich wosow pschi sestajenju cżahow dyrbi so po możnosći wobeńcż.

Protest přećiwo powyšenju piwowcho dawka.

Swjatk sakiscki korčmarjow bě 14. februara 1929 sasmjerjerjow sakiskich korčmarskich towarstwow do Lipska pschepschosył. Shromadźeni měrjachu 9000 korčmarjow sastupicé. Swjatkowy direktor Wagner a syndikus dr. Ziegler wo wjele wobeńcżych dawkach rěcżeschtaj, kotrejž su korčmarstwu napołożene. Njemóżne je, pschi hubjenym połoženju ludowcho hospodarstwa dalški dale swojeść. Wjele hoscżenzarjow a korčmarjow je sadołženych, wotwjeże dawki finanznym wyschnjejcam dołża. Tohodla njeje ničo nowcho, hdyž korčmarjow cżahaju abo jich k pschihaju, so nicżo njewobżěża, skakaju.

Njedźiwajcy tehole njepschichódnoho połoženja je němski finanzny minister w němskim žejnje nowu dawkowu pschedłohu pschedniesł, po kotrejž ma so piwowy dawk wo někotre 50 procentow powyschicz a so z połenzowoho dawka někotre 100 miliionow hriwnow lětnje wjazy wudobyć. Taśe dwaj dawkaj samaj dyrbitaj někotre 250 miliionow hriwnow wjazy dyžli dotal wunjesć.

Pódla teho pyta němski gmejnski sjěźd w němskim žejnje powyschenje gmejnskeho dawka na napitki w korčmarstwje, kotryž ma so na spirituosy, wino a sekt wupschestrjeć, pschećiwschcżejcy. Korčmarstwo njemóże sama, hdyž na nuzu Němskeje dźiwa, tele dawkowe cżeże njesć, jeli so so njeznjemě zyle do sahubjenja dowjesć, tak so so potom dotalny wunoschk s piwowcho dawka wschón sbudi. Njesrowniwe je, jenemu hižo cżežko cżerpjacemu pschemytku dalsche dawki nałkasć; pschetoż s teho by sćěhowało, so bychu njeličomne existenzy sjawnemu sastaranju pschipadle, a so bychu **tele** wudawki wjesche byle, dyžli dochody s powyschenych dawkow.

Wschitcy pschitomni sastupjerjo so wótro pschećiwowali powyschenju dawkow wuprajichu. Wobsamknjenje je jenohłósnje pschija, so maja so, jeli so by němski žejm piwowy dawk pschijmał a jeli so by do dalšeho sawjedźenja dawka na napitki swolił, korčmy sawrjeć a so pschistajenjam khužba wupowědźeć. S tym by w sakskim zwobodnym statu samym 65 000 pschistajenjow sahubiło khudźe. **Radscho kóńz s hrosu, dyžli hrosu bjes kónza!**

Wjednicy ratarstwa wo pomoc wołaju.

Wjednicy němskeho ratarstwa, někotrejschi ministraj Schiele a Hermes, Brandes a Fehr su napominanje wudali, w kotrymž praja, so je hospodarska nuza ratarstwa nanajwysche kupka. Powschitkowne sadołženje ratarstwa hischcże pschiběra. S hinjenjom ratarstwa je cżežka industrialna nuza ratarstwa naskała. Dźiwajo na tule kriu mjenowani wjednicy k wotwobrońenju katastrofy němske knježerstwo w poslednjej hodźinje na khutnosć połoženja pokasuja a wot njeho hnydom wurjadne pomotanje naprawy wocżakuja. Sa krótki cżas je němskemu knježerstwu khromadne nanjeseć k wotstronjenju najwjetschejcheje nuzy a za sawěsćenje wobstacża ratarstwa pschedpołoża.

Podražowarja pjenjez zasudźili.

W Drježdźanach su njedawno kriminalni sastupjerjo fototeknika Leonharda Mittringa, w Drježdźanach-Kocże bydlazeho, sahtapili, dokelž bě falschowane jenohriwnowske pjenjezy wudał. Mittring, kotryž mějesche w Drježdźanach-Kocże dźěłarnju za fotografiske aparaty, pjenjezy i wobsahnego blacha dźěłasche a je po galwaniskim puću pozběhowanjowasche. Hdyž jeho dźěłarnju pschepytachu, dźěru hromadu falschowanych pjenjez namakachu. Sa někotre lěta bě někotre 16 000 jenohriwnowskich pjenjez podražował a we Drježdźanach, wožebje też w Lipsku, Kamjenicy, Plawnje, Zwikowje, Budyšinje, Shorjelcu, Wrótkławju, w hornjołužiskich hórskich wobach pschi kupowanju swudawał.

Sšrjedu Drježdźanski kawuski sud kajerja pjenjez, kotryž bě so polnje wuznał, sudźejsche. Mittringa dla podražowanja pjenjez po § 146. statneho khostawskeho sakonnika a dla jebanstwa k khłostakni na 3 lěta sahudźichu.

Zyma w połodnišej Europie.

Połodniska Europa, hdźež w domach nimaju khałohow a lud njeje z cżopłej drasty pschećiwno symje schkitany, cżežko z ktitschej symu cżerpja. We **Benedigu** na lagunu z 30 hač 40 zentimetrow tołstym lodom pschikrytu, kotryž z lodołamakom kanaja. Parnej łódźi Gradow Trieste, kotryž je pjecź dnjow w lodowych schkrutach tcżał, je so tónkenje z nich wudobyk. Réka Adize je sa Tridentom w dołhosći kilometra zamjersła.

W **Ruskej** je w Moskwje a Leningradze sterje militsche wjedro dyšći w Němskej. Na Krymu sa nałetnje wjedro knježi. W Kawkasu je lětka wurjadnje cżopło. Sa to je w Baltiskim morju cżim symnischo. S lodowymi schkrutami je někotre 800 łódźow zawrjenych. Lodołamaki budźa je jeźejka mó wschě wuswobodźicé.

Zyma w Swajzarskej.

W Schwajzarskej je wot lěta 1891 wšěni trócż sahe **Zürichski jezor** samjersnył. W **Zürichu** je so jena z wulkich wodowodnych rołow pukła a je zhiły městowy dźěl powoss [illegible] woda na dróžkach 30 hač 40 zentimetrow [illegible]. Pinzu běchu tśiche wolne wodu.

Też w Genfu bě ſo wodowa roka puška, ſ cžinu je ſo kwas ſchkoda niczinila. W Araiwje je ſo pod ſemju pluwa roka puška. 87letna žona ſo ſ plunom, kotryž ſo do doma dobu, wori. Druſy wobydlerjo doma ſu ſo ſ plunom ſajěbojeſili a ſu ſo dyrbjeli do khorowinje domjeſcz. We wukkej ſymje je ſchorjenje na chrjpu ſyhnje pſchiběrało. We woſchelakich měſtach a wſjach ſu ſo tohodla ſchule ſamkle.

Policija w posedźerni Lugarskich měšćanskich zastupjerjow.

W Lugalvje w poſedženi měſchćanſkich ſaſtupjerjow bara w poſtuchaerni rajta, khdyž ſo w naležnoſczach dſkolſajenczerjow jednaſche. Poſedženje dyrbjeſche ſo tohodla wotſtorczicz. Tſjo kommunniſtiſzy měſchczanſzy ſaſtupjerjo, kotſiž běchu ſo pſchedhjadowym měnjenju holf ſawinowali, ſo ſ poſedženja wusamknychu. Policijotjo dyrbjachu wjedſnikow herjekarjow w poſnitchaerni ſe ſale wupokaſacz.

Španiska artilerija so druhi króć rozpuši.

Po namjeze generala Prima de Rivera je kral wukas podpiſał, ſ kotrymž ſo artillerija, ſ kotrejž ſbožkarſke hibanje wuthdaſa, druhi króć roſpuſcziła. Kral je dale do naprawow pſcheczitwo wopoſłał ſwolił, kotrež ſu poſledni ſbožk nawjedowale.

Generala Madridſkeje artillerije Hara ſu wutoru ſajeli. Pódla teho ſu wjele druhich offizjerow a někotrych nowinarjow do pſchepytanja wſali. Jimanje ſ poſledním ſpytanym pſcheworótom ſchpaniſkeje artillerije.

Hižo pſchipowjedzeny wukas wo nakhwilnym roſpuſczenju artillerije je ſo ſchwórkk wopſetwił. Wſchitzy kommandantoje a offizjerojo artillerikeho korpſa ſo po wukaſowych poſtajenjach nakhwilnje jako priwatne wobydlerjo wobſtaladuja. Nimaju žanehu prawa na uſdu a na noſczenje uniformy, kaž dałeko ſo njeježu ſnowa pſchiſtajili. Wſchitzy kommandantojo a offizjerojo, po kotrychž ma knježeſtwo to ſa pſchiſprowne abo nuſne, dyrbja ſo ſa 24 hodzin ſe ſwojeho dotalneho pſchebywanſcheza do bydliſcheza podacz, kotryž ſo ſim pſchimeči. Pódla teho wukas naprawy wopſchija, ſo buchu ſo nakhwilnje ſ wóſſtowow ſwojaſka wuſamknjenk kommandantoje a offizjerojo narunali. Artillerijska akademija ſo nakhwilnje ſamkne. Wſchitzy wuczomy dowoleńju doſtanu. Nimaju prawo, uniformu noſyczi. Nowa organiſazija artillerije dyrbi ſo pſched 1. junijom pſchewjeſcz. So buchu ſo do wójſka ſnowa pſchijeli, dyrbja kommandantoje a offizjerojo nowu pſchiſahu ſkoſicz, w kotrejž wótczinje, khorhoji, kralej a nětczíſchemu knježeſtwu ſnowa poſłuſchnoſcz a ſwéru lubja.

Kralowska swójba w Zagrebje.

Kaž ſo hłyſchi, kralowſka ſwójba tónj hapeleje do Sagrjeba na pſchebywanje pſchijědze, kotrejž je na tři měſazy wobliczene. Pſchihotuy ſa ſeje pſchijeſcze a bydlenje ſo hižo ſtawaju.

Khorwatojo su z nowym knježerſtwom spokojom.

Pomjenowanje najwyſchſcheje ſuhoſłowjanſkeje ſakonjedawajeze rady, kotraž ma jako radu datwazy wubjerk miniſterſkeho pſchedſydy do wěſteje wěry parlament narunacz, je w Sagrjebu najſerjoſchi ſarjſchcz cžinilo. Powſchitkownu kdžbliwoſcz je ſłudźiło, ſo je mjes 18 radzinymi ſubuſtawami pódla 2 Słowinzow 8 Khorwatow, mjes nimi też prjedawſchi politikarjo opoſtijcze, kaž na pſchikład wjedník federaliſtowu univerſitnu profeſzor dr. Baſala. W tym ſpokojne prózowanje noweho knježerſtwa widža, roſdźela mjes jenoliſtowymi ſyłahami njeczinicz a ſtatne koporacije niz pſcheze po ſyłahowym kluczu ſeſtajecz. Snajmjeriſcha ſo w poměrje kobuſtawow ſakonjedawajeze rady ſarunanje ſa ſyłahowi poměrn pola kobuſtawow knježerſtwa widźi, ſchtož też pſchiwiżowarjo oppoſizije pſchipoſnawaju.

Nehdyši rumunski minister před sud přindže.

Sapoſłanz Meſinežeſcu je ſo w parlamencze ſa hapitkarſkimi iwornami, ſ Němſkeje na ſlicžowanje reparazijow (wójniſcheho wotſchkodzenja) podatymi, wupraſchak. Nehdyſchi miniſter ſrowoſcze Lupaſch w knježerſtwie generala Avereſca a generalny ſekretar teho ſamoho miniſterſtwa ſtaj je pjeza pſchecžiwiwoj. Juſtizny miniſter wotmolwi, ſo je ſo wěz hižo ſtatnemu rěcznjkej pſchepodała a ſo ſo w bliſchim cžaſu wobaj winikaj pſched ſud ſtajitaj.

Běli přeciwo čornuchan w połodnjoej Afriky.

W połodnjo afriſkim parlamentu je ſo miniſterſki preſident general Herzog ſ wulkim dorafom **pſchecžiwo pſchiſwołenju dopołnjeze runoprawoſcze ſ cžornochanmi** wuprajił. Prajſ, ſo je runoprawoſcz jenoż ſ wumjenjenjom mózna, ſo bělſt je ſwojimi drakanni ſ kraja wuczahnu. General Herzog dale na to pokaſa, ſo dyrbja domorodni wědzecz, ſo ſu jich zadanja njemóżne. Dyrbi ſo jim rjez, ſo je **běły muſ ſo roſdźěliſ, w połodnjiſkej Afriky knježecz.** Jeli ſo **ſo** hižo nětkole raſnje njepoſtupuje, ſmeła domorodni bórzy wjetſchinu w połodnjoafriſkim parlamentu.

Swada dla ſakaſanje alkoholſtich napitkow w amerikanſkim ſenatu.

W pónđelnjiſchim ſenatowym poſedženju, w kotrymž ſo wo połowſchenju khłoſanja dla pſchepiſanjenja ſakaſanje alkoholſtich napitkow (prohibizije) jednaſche, ſo ſenatorej Borah a Reed ſchěcz hodźin dołho wadźeſchtaj. Reed prajł, ſo je ſakaſanja alkoholſtich napitkow płód ſaherjenja, kotrež je ſo do bludnoſcze pſchemeniło.. Powedaſche, kaž ſmy žadaſi, ſo bychu tych, kotiſž ſakoń pſchepiſuja, ſa jaſuk powěſnyli, a ſo by knježerſtwo ſe pjeczmyſlarjemi dało ſajedojcženy ſpirituſ roſeſacz, ſo bychu wſchitzy pjeczy ſabinuli. Borah wotmolwi, ſo ſo ſ nětczíſchim ſyſtema ani kroczałi njeſpuſcheſi, chiba ſo by někotrí ſ lepſchim namjetom pſchiſchłoł, kaž ma ſo ſo połłoczeſ, ſ kotrymž lud 2000 lět cžerpi.

Mobilizacija w Mexiku.

W Mexiku je ſo powſchitkowna mobiliſazija poruczíła, ſo by ſo ſbožk generalowe Valenzuele a Manzy porafył, kotrajž žadataj, ſo by ſo nehdyſchi preſident Calles ſ kraja wupokaſał. Knježerſtwowe jednanje ſe ſbožkarjemi njeje pjeczа žaneho wuſpěcha mělo.

Konferenca Zwjazka narodnych mjenšinow w Němskej.

-ska- W B a r l i n j e 19. mał. rózła.

Swjaſk narodnych mjenſchinow w Němſkej wotmě dźenja pod pſchedſydniſtwom hrabje Sierakowſkeho ſwoju letuſchu prěnju konferenzu, na kotrejž běchu wſchě narodnoſtne mjenſchiny Němſkeje: Danoje, Frijſoje, Litwiny, Sſerbja a Polazy pſches ſwojich delegatow a ſekretariat Swjaſka ſaſtupjeni.

Na dnjowym porjedže běchu wſchelake wažne naležnoſcze, mjes nimi rozpominanje ſimnazije po poſledním kongreſu mjenſchinow w Jenewje, na kotrymž Swjaſk ſo dła njeſajnych ſamerow tuteho kongreſa njewobdźeli. Njedźiwajo toho, ſo bě ſkromadne dźelo wſchěch ſłowjanſkich mjenſchinow w ſaidźenym lěcze dła wſchelakich njeſkrowych wilowow pſchecžiwo Swjaſkej ſujemóżnjene, je pak ſo tola pokaſało, ſo bě wuſmy naſcheho Swjaſka ſ pſchedpoſledniſcheho kongreſa politiſky a taktiſky prawy; ſa ſkromadne dźelo ſe ſłowjanſkimi mjenſchinami ma ſo dale dźe jich ſameram ſo ſolidarnoſcz wopokaſacz.

Dale ſo konferenza ſaběraſche ſ praſchenjom orga ſije wſchěch mjenſchinowych nowinarjow; dokelž pak je naležnoſcz hiſchcze njejaſna, ma ſo dalſche wuſ cžaknyeź. Wo ſtuntskownych naležnoſczach naſcheho mj ſchinoweho Swjaſka jednaſche ſo wobſchérnje, wobſeže wo nowym pruſkim ſchulſtim wukaſu ſa Polakow a Wo wuthwarjenju dotalneho ſchulſkeho prawa ſa Danow. Pſch tutej ſkładnoſcži ſo ſabjerzenje pruſkeho knježerſtwa pſhe cžiwo wſchém druhim mjenſchinam (pruſkim Sſerbam, Litwinam a Frijſam) porokowaſche a w tom naſtupanju ſo naſſkéhowaze reſoluzija jenohłóſnje pſchija:

„Saſtupjerjo friſiſkeje, danſkeje, litwinſkeje a polſkeje mjenſchiny w Němſkej, na konferenzu Swjaſka narodnych mjenſchin w Němſkej, kotraž ſo 19. februara 1929 we Barlinje wotmě, cžuja ſo winowacži, po wotſlenjenju ſchulſtich wukaſow pokaſacz, kotrež je Swjaſk narodnych mjenſchinow 9. měrza 1926 a 30. ſeptembra 1927 němſkotatnemu knježerſtwu pſchepodał.

S **wokſarowanjom ſo na to kdžbnoſcz ſtožuje, to frifiſka, litwinſka a ſerbſka mjenſchina, kotrejž ſu ſobuſtawy Swjaſka, žaneho ſchulſkeho wukaſa dotale njeſtu. Saſtupjerjo wſchěch mjenſchin wocžakuja, ſo tej tute mjenſchiny ſarjadowanje ſjowjeho ſchulſtwa bórzy doſtanu.**

Žadanje powſchitkownoho ſtatneho dorſadowanja (reichsgeſetzliche Regelung) mjenſchinoweho prawa ſe ſtupuje Swjaſk dale jako ſwoje žadanje, po kotrymž ma ſo definitiwny prawny ſaklad naſchich prawow ſtworſcz.

Pſchihodna konferenza budże w měrzu a ma ſo pſches wſchém ſ nowinarſkimi naležnoſczemi ſaběracz.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 21. februara 1929.

— Wo wjedrje. Dźenja rano je ſaho ſymo ſ wſchěmi njemdrocžnje ſajſchmnyła. Nano bo 5. hodź. měrzachu na wſach 25 ſtopł. a wotoło hłowczkatkhadźenja ſtano 28 ſtopjelkow. Salónczeh wſchak derje mělí. W-ſera pſchihdnyło, hdźež ſo ſtajeſche, lód wobſebje na ſtrěchach ſyſtajeſche wiſſi ſ połonja, ale wokoło Budyſchina ſ rana abo ſ króteſkho rana. A tola nam žane wažke pſchemeniſzenje wjedra njeſkwa. Schkleńza pokaſuje wyſoko na „ſana ſchcho“. Nad zyłej Europu wupſchoſtrěła ſo ſyłna wyſoka S bjeſnuróżneho njebja ſmějwa ſo ſłónzo, ale ja to je w nozy cžim hymniſcho. Wjedrowe njepſchichtawy nowheje ſymy ſ Ruſkeje pſchiſpowdachu. W Ruſkej měrjachu wjele 35 ſtopł., we Schcžerſcžinje 25, we Wróſłowie 18, w Ki nowym 22, w Alpeniſkich krajinach 11 ſtopł. W Francowſk ſuma ſaho na 18 ſtopł. ſtupi. W połoniſchej Francowſkej mějachu ſaho 2 ſtopł., też w Jendelſkej měrjachu ſaho ſtopjelkow. Hórje je na Walkanje. Tam bě ſo do tacža dała. Wječera měrjachu tam 24 ſtopł., we Schwedſkej pak 31 ſtopjelkow. Na wſach njedaloko Parija je ſti hłowy ſnała ſwójba ſmjerſła. Najſtarſcha hołza bě ſche hiſchcze ole wobſt nosy bě ſchcžeſej ſmjerſłej. Jako ju ſtuhowy dźechu, bě nimale hłoh wumrěła. W Parifu je ſakhadża. Lěža mužа tam wſchědnje 282 wobſoh jenoż 35. W Prafy mějachu wutoru ſtyri, cžet wječera bě hižo ſaho ſymo. W Chebu (Eger) mě ſtopjelkow a w Koſchtizy 15 ſtopł. ſymy. W połnó ſtej dźiwina ſ hromadami hinje. Na połach wſelu ſmjerſnjenych wrónow a kurwołtowow. N mětniſe nadeńdźechu 30 bo kule hromadże ſtlačene wołtowow. Wobje ptački ſu wěſche cžyſte bo ſ druhim ſpřěcź, ale podarmo. — Jutſtje piatk ſtihd to 7,05 hodź. a thowa ſo 5,23 hodź. Měrjachu powołdnju 3,33 hodź. a thowa ſo rano 6,56 Wječera wjecžor w 7 hodź. barometer 757, hy —4 a thermometer wo hnjo —3. Dźenja rano w barometer 760, hygrometer —9, thermometer —17. Wuhladny na ſajtre, ſuche a ſymniſche w

Na Librowem grunče.

Roman Terezy Nowákowje.

21] (Pokračowanje.)

„Wo jómu tola ſě njebudże — wy dźe ſeje młoda, ſwobodna, njemóżeze ſtajnje pſchi tej pjezy ſtacz,“ pokoješche Britownowa hołcžo. „A ſchto bha potom, khdyž ſo wudaeze — njech ſo tola waſch nan radſcho do cžaſa ſmuczi,“ doda ſchibale.

Albínka njerzekny ſłowa, ſruna korbik na ruzy a podawaja mandželſtimaj ruku, jenoż pſchilpomni: „Na to nanowe wobuežе myſlеże, ſo bych njemeła mjerſenje!“ Dóńdże ſpěſnje k burjam a hakle tu ſo ſa Librom wohladny, hacž ſón też ſtawa.

Młody hur dźakownje ſpohladny; běſche hołcžo ſ nahotożcza wobkhežował, a jemu ſo ſeſda, ſo je hižo dospołnje na njeho pofabyła, ako ſo nahle połnehwała. Khwa ſtajiſ ſtaji ſej wudrowu cžapku, ſeſapina ſej ſuknju, wot ſtrjehaſe ſe ſebje dewjeńki a roſzohnowaſchi ſo ſ hoſpoda rjom a hoſpoſu, ſtupaſche ſa Albinku.

Pſched khałowanu, pſchi wodze, běſche doſeż cžicho; cžerjody ludźi po „wulkej“ (Božej miſchi) běchu ſo dawno roſeſchli, wjeſnjenzo běchu ſo domoj wroczili, a ſ měſtiſich ſymoj mału ſchtó ſtejeſche pſched ſwojim trwarjenjom ako na drjewjanych ſtóhdach pſchedhdźeżow. A na horbatej, ſe ſwojzam wuſtupowajej dróży, hdźež bórzy dóńdźeſchtaj, je dał porědko ſtupaſche ſapodźeny kenſchek. Librej běſche to jara lubo; tak njeſmějmerne ſo ſa tym žedźeſche ſ holzu ſparcžeczej — wopraſchowej ſo, cžehodła je tak nahle womjeſk ka, ſo ſadjerżuje ſo, jako by roſhněwana była. Dyrbjeſchtaj pomałſcho kročiz, khdyž pucz někto ſtupacz zapocza; też běſchtaj ſo ſe ſpěſchnym kročenjom jara ſahrěkej, ſłonzo, njech też blédе, ſmědzeſche někto w pſchipołdnjiſchej hodźi nje ſtoro cžopło, tak, ſo ſamjeriſe kuże nědźeżkuli roſtawachu a po puczach roſsěżachu. W pſcherowach a na mje ſtach ſaſelenjach ſo poſledenje cžerſtwe ſmjelza trawy, haj ſapoſtajena kwětka huſaceje běliczki abo ſolieje maſ ſowki ſo tu a tam ſabłyſkny.

Libra měſeſche duſchu polnu najwſchelakorjiſchich myſli cžkow, jemu bě wuſło, bołoſtnje wokoło wutrowy, a tola nětkaſ mile. „Wy ſo hnehwacze, Albinka, a cžehodła to? Njeſbyjwam wam tola ſchkhodu nacžinił!“

Połcžo wjeſche ſ ſłowu, ale njeprajeſche ſłowcžka. „Sſnadź tych rěcžowo dla? Britownez tola ſły njemyſła, ani nijchtr, ani ta ſtara wowka, ani hoſpoſa — To jenoż tak — —“

Albínka woſpjet ſ ſłowu wjeſche a rjekny po khwilzy: „Njehnéwam ſo ani troſchtu — wěm, ſo njechadża mje franicz. Ale mje te rěcže bola — — Kóždy mje ſ tej ſelitwu ſchruje — a tola ludźo wědża, ſo naſch nan wo na wjeſenjach ſtyſchcež njecha — wołtowa jich ſtajnje jedneho po druhim!“

Khdyž Albínka na Libru ſpohladny, jako by na wobkruczenje, rjekny tutón wukſtatliwje: „Bola naſchich ſu powe dali, ſo je po kermuſchi Pruſchkej Tondu ſ haiſbu wot puſchcžił?“

„Doſeż ſwótra“, pſchijźwědżowaſche holza, „běſche jemu hubjeny, ſo je pjeza jenoż ſ khałupy — je pjeza wſche holzy na burike kubła wudał, ſo nje tohorunnja tak wuda — mam pjeza cžaża doſeż na ſeſtwo.“

„A wy ſeſe ſo na to njeſtale, njewěrno, Albinka?“ rjekny Jobk pohnuczo. „Macje jeho rada, wſchak ſeſe była pſchi kermuſchi ſ jeho ſtarkowej a ſtajnje ſeſe bywała Tondowa towaríſchka!“

„Se ſtarkowej ſym była, dokelž chżyſche to nan nicz, ſo bych jemu cžeſej cžinika, wſchak wěſche. — Snajemoj ſo ſ Tondu wot makoſeże, ſmoj w hutjodſtnoje — ſym jemu dobra kaž ſym dobra waſchej Maruſchcy a Matinje — ale na nana ſym ſo njeſrała, ſo je mnu ſprawnje njeſmyſłił, kóždy raz ma někaſku druhu wurěcž — hdy by hólź ſ burſcheho kubła pſchijeſchoł, ſchtó wě ſchto pak by to prajił. A potom mi hiſchcze ludźo w Jewjezach a w měſeże ſtubu rěcža ...“

Librowe wobliczo počza ſo roſjaſnjenowacz. Albínka njerudźi ſo iwo Tonika Prnjchta! „S niczo njeſcžinże, Albinka! Mje runje tak na poſ tiaja — a kelko lět hižo! Stajnje maja muſy ſ ſtaroſczi ...“ Wuſmuja ſo na holzu, ale trochu ſa

Holza pohlada w ſkotu na njeho a woczi hiž wobroczi: „Ale po prawdże — cžehodła ſo njeſem macże a ſiwobjeże ſeſe, Librej grunt je w Jewjaz wjeſiſchich. Hižo cžaſcžiſcho ſym pſchi ſrěbi myſlił dła ſcže je ſtarym mlodźenzom?“

„Ach, praji ſo, wulki grunt, Albínka — ale nim jara cžeſto ſiwi — njeſbym ſkoro ſwětej ru cžejowu manu wotſlwcz a kelko wſchelakich dawoho — a kak ſo wſchitzko dźerjenu, kaž ſtarſchej tak ſtarſ a ja. — Wotwroczia ani dźowki ſej njeſbyrjimy — kajkeho kruwarja abo kruwarku — tonje mamy i niczſzy ſo tu robotu ſapſchahowacz! Schto ſnuy ſo wali Haniczky, najſtarſchej holſje, na tu njewjeſcžerſtwo dobu — a tej dwě, Mařka a Makina, dyrbitej cžaſ ſo dźeż — —“ Librowy hłóſ łamaſche ſo ſ hořcžo „Albínka, wěſče, kak je ſo nowh nan wuprajił, hdyż ſmy ſej ſ njebob Haniczku dobraj byloj? K tomu njeſtu dźowki, ſo bychu ſiwile a wupłaczałe dwoj wumrěcz ſchtyri holzy — a ja njeſbym jemu ani we Hanzju ſkowcz ka prajił, dokelž ſym wědżał, ſo by ſ nim ſły byłe ſej naſchich! A Haniczka je ſej potom Kukſu wſaka a je ſ wſchelakich lekach wumrěła ...“

Holza poſłuchaſche napjecze a jeje woczi ſo ſahladaſchtej do Libroweju ſhlſtojteju wocžow. Wſ pohnuczo mjenowa hjeſbžak hrabwy ſeho ſu ruku a ſ wotwolwi: Stajnje běſche ni toho ſel, hdyż wo naſch nan ſo ſtaraſche, naſchich powědachu! Ja ſym to jenoż tak ſtyſchała — ſym tehdom jara małuſchka — —“ Wotmiſelmy ſo puſchcži Jobkowu ruku, a ſamyſli ſo. Potom ſpſchi horje ſpohladnywſchi, wopraſcha ſo ſ poſpěſchnym dow „A wot toho cžaża njeſſeże hižo na ſanu holzu pomyſ

(Pokračowanje ſeſebuje.)

— **Wošebita pschikoła.** K dżenšnišchemu cżišłu pschipołożichmy sa nałchich cżitarjow w Bżeł Wodże a wokolinje wošebitu pschikołu firmy Wilhelm Hübel w Bżeł Wodże, kotraż poruczża swoje wulke pschedowanške dny mażące a konfirmandškeje drasty wot pjatka 22. februara hacż do soboty 2. mērza. Nałchich cżitarjow proschmy, so bychu wošebitu pschichetenje wobsedżiłoiwali.

— **Kożuch, wobšedżerjo pschow!** Traina kruna zyma a njedostatk na wodże a jedże, tiż j njeje wutkhadża, hori je mnoho mešnanmi nałchu dżiwinu do klištorskeje zyłow a zamotnych dworow. Tu nałstanje strach, so šiwobudnje wokolo bżoaze pży zakšłodnjenu dżiwinu stonżuja. So by so nałcha cżežko wobrožena dżiwina schkitała, żu wschitcy wobšedżerjo pżow naležnje proschemi, so niebychu swojim pżam bżes dohlada wokolobżegacż dali. Mimo toho, so ma mēżicżel hnuwny prawo pży, tiż w hnuwninim wokrjeżu znajnischcha 300 metrow wot blišcheho wobydleneho dworu dżiwinu pytaja abo pschešeżeżaja, mori cż abo morjecż dacż, so mēżicżelo pżow, tiż swojim pżam wokolokedżuchtiżej dadża, po § 52 hnuwninskeje zakonja z pjenežnym khłostanjom hacż do 150 šr. abo z jatbu khłostaja.

— **Skónc khorcżeje w zaškej Hornjej Łužicy.** Po hamtiskim wošjewjenju krajneho šiwotnitskeho hamta bżeżu w Hornjej Łužicy 15. februara 1929 žežbowaje khorcżeje: 1. **Sżolniwaſcż** (*Milzbrand*) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyšskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 2. **Swinjazy mór** w 1 gmejnje a 1 dworje Budyšskeho hamtiskeho a w 3 gmejnach a 3 dworach Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 3. **Natyklíwa khudobrejnoſcż kopytaczżow** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho a we 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 4. **Pczołazekhorosceje** we 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenskeho hamtiskeho hejtmanstwa. 5. **Skażenoſcż** w 2 gmejnomaj a 3 dworach Lubijskeho hamtiskeho hejtmanstwa.

— **Niemješkniški do słonego awta jabżeł.** Starschi njemješkniški, tiż wczera wjeczor wokoło 8 hodż. khżeło wopity na rożku Kamjenitneje haży a Sserbskich hrischach wschelake wólbrunoże cżerjeńke, jabża pschikom runu žmuhu do słotneho transportowego wosa, so tutón pżsches njeho sajedże. Pod koła na žboże njepschischodże. Tola jeho autowy khłodżak tak straschnje do hłowy trecżi, zo jemu nop pukny. Sobustawy dżełacżeńskeje samarikeje kolonu dowjeseżu snjeseżoneho najpredy k lekarjej a potom do mēschczańskeje khorownje. Snjeseżoneju piecża njeje w žmjerznym straschc.

— **Radujpodawarnja za marzerjo** we wotkrjeżu Kamjenskeho hamtiskeho hejtmanstwa dyrdża šmuh dla hacż na dalšhe nuwadnjecż.

S **Słiny.** Każ žo powe, je wjeczerschi pań jenemu tudomneho wobšedżerja, muża ſ Dubrawki, straschnje we mjerzwocżu šranuł. Tohodla njech kożdy, tiż ma kuśatego pża, jeho šawjera abo pschiwjaża, so njeby šrowjeż žonkżlowjekow wohrożena była.

S **Hrodżiščcża.** Hrodżiščczańske šokne towarstwo wot mē njedżelu we Kuzałcz hoseżenju špżowy wjeczor. Wopyt łżiche dobry. Pod nawjedowanjom knjeża kantora Petrika pschedenjeże mužški chór nēkotre ludowe a domišnjike špżowy, nēschany chór pak poliżi też šerbłi cż špżow. Na to hrajeschce žo derje dżiwadł. kuch, pschi kotrymż žebi też wschitcy hrajerjo wulku prōzu dawachu. S wjeselej rejże wobšamknu žo rjany wjeczork.

S **Kamjenca.** Nējišcha šjawna pschekupka šchula bu na to waschnje powjetschena, so schulerjo po wuspēschnym wopytowanju nowopschipratjenscha dwojakłenczyło wotdżła „Krēnju šrakoscż“ dospżża. Sakše hospodarške ministerstwo je tuto powjetschenje dowolilo.

S **Kamjenca.** S njebożowneje łubosċe špyta žebi tu tele dny mlody cżłowjek hibik pschenēsnjecż. Dokelż bżehu šrantenja hižom straschne, dyrbjachu jeho do tudomneje khorownje dowjesċ.

Z Kulowa. Cżestnej wopisanje wot Lēlnjanskeje wikowanskeje komory dostaštaj pri 40lētnym mištrskim jubileju kowarskaj mištrai Jan Heibach a August Hanćka w Kulowje.

Z Kulowa. Weheń, kiž mohł lohko k hórsimu scēhwkam dowjesċ, wudyri w noey na pónd̄żelu w domje dżēlaċerja Jurja Wornarja na Kocinskej dróży. Pomoc pak bēše z časom k ruey, tuž mōżachu woheń podusyċ. Tola su so nēkotre poslescha spalile.

S **Rychwalda.** Tudomna šwudowjena Horakowa šwjesċesche njedawno šwoje 87. narodniny. Stara macżerka, kotruż šu mnohe lēta pokneho dżeła tżerko potalika, je we žyle ikrommych wobšetjetojacych žiwa.

S **Rychwalda.** Tudomny hoseżeżaż a ratař Bjedrich Paul dże na šwojej łežownoscżi cżo. 60 rēżatnju pschiprawicż. Tutón wotpohlad šo wosżewi ſ namołwjenjom, so bychu šo pschipadne hórschenja w běhu 2 tydżenjow pżikonnje w 2 eksemplarowaj na pschedżydwu wokrjeżnego wukżeża šapodate.

S **Rōsbórka.** Krajny radżicżel Merz je k sfruczenju šwojeje strowjeże hacż do 16. mērza na dowolu. Jeho sastupuje hacż do 23. februara a wot 3. hacż 16. mērza wokrjeżny deputērirti Ruttendörfer.

Z Łužicy.

* S **Storjelza.** Hačle 14 lētna holza špyta žo pōndżelu wjeczor w domje šwojeho dżēlaċerja ſ plunom šuśedżerjej. Holza namakachu ſ plunowym schlachowem we hubje bżes wědomja leża. Sawołany lēkař da ju po žbożowym wurēczenju do žiwjenja do khorownje dowjesċ. Pschičżina špżanego šamomordaństwa njeje šnata.

Wohrēwadła z pomocu łopicje wody.

Pschego bóle a bóle, też na wšach naschi ratarja łpśinawaja, sa kury najwjazy wužitka pschinjesu, hdyż w šymje njeżu. Jenoż w šymje jeja najwjazy płaca. Potom šmjeżesch ſ kożdeje łokosche tuła nēkajki wužitk. Hdyż kokoschi je nēż nalēto a w lēcże njeże a wjazy hacż 80 jeji njeżesże, żeżeże wjazy pżiny hacż wužitka dała. S jenym słowom wona šo pschecżeże. Hdyż pżerijnuł je šwojich kokoschow šamomordaństwa wina, wothonidże.

Njeje tak njemōżno, kury wuplahowacż, so bychu też w šymje njeżże. Pschede wschēm postaraj šo sa šażnje lehnidła. Ty šnajpschecżiwnjeschi, so je kunschi, hdyż kury we małom rōżtu njelahnu. Hdyż kury nocżu na jejach łydacż, pschibżmnej pału k šydaniu. Pospytaj też ſ kunschtnym lehnicżerom. Tute bżo šari Chinescżo šnajachu a je wukonjachu. S tym nochcżemy prajicż, so mēł šebi kożdy ratarši statoł drește nażażowadło (Brutmaschinen) kupicż. Hdyż šo na jcho natużowanje njewuspēschijich, bychu sa nje wudate pjenjesy pżecż cżišnjene byłe. Kunnschtne wulchownjenje pschewostaji radżicho nażażowarjam (Brutanstalten). Cżi šo na tute dżeło wutżeża a dżeń stare kurjatka pschedawaja. Radżo je tute wot nich kupowacż. Sšo wē, dżeń stare kurjatka njemōżeżech w šymi ani w šymnym nalēżu šame šebi pschewostajecż. Wone potrjebuja wuwohrjewanje. Mlode kurjatka wuwohrēwadła najlepże wuwohrewaja a šhrża.

Wuwohrēwadłow je wjele drużin. Na mjejnarodnej wuštajenży pżerisnarišich młodżiczkow (Internationale Junggeflügelschau) leni w Hannoweru, pokasowachu nēhdże 50 wschelakich wohrēwadłow. S nich jenież Orionke wohrēwadło šłotu medaliju dosta. Wone je złożene po wukasach wēżeho Schmidtlaina. Cżepła woda je wohrēwa. Kachle a wohrēwadło šiaj łożże wożeże. S toho bżo wschelake Kpschiny wutkhadżeja. Wodu hrēja kachliczki Do nich britety pschikładuja. Kachliczki postaja do šużodnje mēżinoscże, wohrēwadła tam, hdyż kurjatka pschebywaja. Tepjenje a cżišcżenje kachliczkow kurjatka njepokżitaj. Jim njeswadżi ani popjek ani prēch, też dymy, ſ kachliczkow štupaje cżich, njedożahnu. Powētr w jich pschebywanjeschcu šo njekaży. Kurjatka njeżydaja šo wokolo kachliczkow, dokelż tam žanych njeje. Hewak šo k nim łożża zowacż, so by nad wohnjom dobyła. Żo je ji też łżonczże poradżi. Pschi rosbuchnjenjach burschtaj dwē wożboże šyanjenej. Wo pschičżinje wuworyenja wuhnja njeje hischcże nicżo šnate.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Noweho Mēšta.** (Woheń.) Pjatk je nozy w 12 hodż. wudyri woheń w šadnim twarjenju jenoż łežownoscże pschi torhoschcżu a wupschestrē šo też tuchżo na prēdnje twarjenje. Wobē twarjeni šo hacż na murje wotpalischcżej. Wohnjowej woborje šo poradżi woheń šamjeżewacż, so ha na dalšhe twarjenja njewupschestrē.

* S **Drježdżan.** (Dobry wopyt Drježdżańskeje klinikskeje wuśajenży.) Njedżelu łżonczi šo w Drježdżańskej wušlajeżni klinikskeje wušlajeża. Wona je šmēła wurjadnje dobry wopyt šapiśacż. Lētadło „Bremen“, ſ kotrymż šo pżeni lēt pżches Atlantiski ozean ſ ranja k wjeczeru poradżi, šłuhi tajši šajim, so dyrbjeschce polizija lētadło huschcżischo pżched nawalom wopytarjow schchitacż.

* S **Drježdżan.** (Napok šmjerschu namakali.) Minodu. zy ludżo wutoru rano pod Augušt̄owym mostom 16lētna dżēlaczeńka ſ Drježdżan bjes wědomja a napok šmjerschnjenu leżo namakachu. Ju dowjesechu do hoseżeje awotkładarnje. Kriminalna polizija nałeżnosċ hischcże pschepytuje.

* S **Drježdżan.** (Wo Ptačej łuzy.) Starožitata Drježdżanša „Błaca kuka“, tutón wobluhowany ludowy šawjeżeschi tydżeń, wotmēże šo lētša wot 6. hacż 14. julija.

* S **Drježdżan.** (Šmjerschej pschi dżele.) W jenym tudomnym rēżaku pōndżelu popołdnju pschi rosdżelanju šdonka kruch dżiwa wotlecża a trjechi 3lētneho pitarja do hłowy. Wobżaruśomnemu šo nop pukny a wón hižom wumrē, jako jeho do tudomneje wjesċeu.

* S **Lipika.** (Eswoju njewjestu łżonzewal.) Pōndżelu popołdnju 21 lētnu pschadawonku dżēlaczeńku Fridu Nicżez w jeje bydlenju w Cżišenskiżej dróży morjenu namakachu. S mordarjom je šljeżništi bżełacżeł Willi Hübner, naważenja łżonzowaneje, kotrehoż pak hischcże njemōżachu popadnjecż. Hübner je bydlenje šwojeje macżerje wopuschcżił a papjerku šaiwotiśił, na kotruż bżesche macżeri šdżelcżi wo šwojim mordaċkim wotpohladże napiśak.

* S **Lipika.** (W šwojim bydlenju šmjerschka.) W jeje bydlenju na Schützenskej dróży žobotu popołdnju žonu ja mrwwu leżo namakachu. Dowjesechu njebożowniu do khorownje šwoj. Jakubo, hdyż wona ja khiwiu wumrē. Lekarjo šwědżichu, so bżesche wboha na šmjerschnjenje wumrēła.

* S **Altenburga.** (Krwawny njeschtk.) Stōtny wikowař Kiomje je žo pōndżelu wjeczer do słotneho wikowarja. Otty Lichtenteina pschi šwadże ſ nožom bał, jeho morił a jemu hłowu wot cżała wotrēżnył. Lichtensteinowu mandżelšku Kirmša na šchiji cżežko škala. Mordaċ je cżekuje.

* S **Leyniz.** (Sšyn padnył macż pschekhowacża.) Loniske lēto šaiēże 19 lētny Pawoł Gebel je šwojim pschecżelom do hydżenja jeho wowši, wošpacżi komodu a hradny wjetšhu dżēlow šierych šlēborntych pjenjes. S macżerju wōn šare pjenjesy šamšni a wuschyk wot 71 hriwnowo bu dżēlowy. Wjetschi dżēl šhowa šebi Gebelowa, 15 hriwnowo dosta pschecżel a šhyt mlody paduch. Ham[illegible] mlodoh. nego paducha nēško dla cżežkeho paduchšhi[illegible] dowolenemu khłostanju wo 3 mēżazow [illegible] macż pak dla pschekhowanja k 4 njedżelam šaſtwa [illegible], šymschcżi pak wobdrnuj khłostanje po wutrnuhewany[illegible]żu.

r **Se Schweidnitz** w Schlesskej. (Sdani jaraju khłostjanza.) W lēhu pola Wūrbena namaka khłostarnj, tiż ke dżēlawemu komandu šlušhesche, nażku šmjerez. Pschi nahładowanju dribowych šonkow je jedyn šonk šaſo ſ wosa łuli a khłostanza potorhnu a tak cżežko šrani, so tón hnydom wumrē. Šmjerschnjenu bżesche hakle 24 lēt šiary.

* S **Greiza.** (S lokomotiwu morjeny.) 40lētny żelesniski dżēlacżer Buschner ſ Górschnitz na Greizskim dwórnischczu kolije cżišcżesche. Nadobo šhrabnu jeho ranżerowana lokomotiwa a mori jeho na mēšnje. Buschner šawołaji šomu a dżēcżi.

* S **Aachena.** (Sajedowjeżenje ſ plunom w zyrkwi.) Na Lothringiskej dróży w Aachenje bżesche je plunowa rola pukła a plun dobu po tēż do bliiseje zyrkwje šw. Alfonża. Zyrkej bu ſ telko plunom napjelnjena, so bu wschelakim wopytowarjam zyrkwje šłē. Wšēhy dyrbjachu też ſ Božej šłużbu pschichacż, dokelż wschitkoscż zyrkej šamknjecż ha, dokelż wobšchēdżena rola njebżesche šwaporedżana, schtož nēkotre hodżiny trajesche.

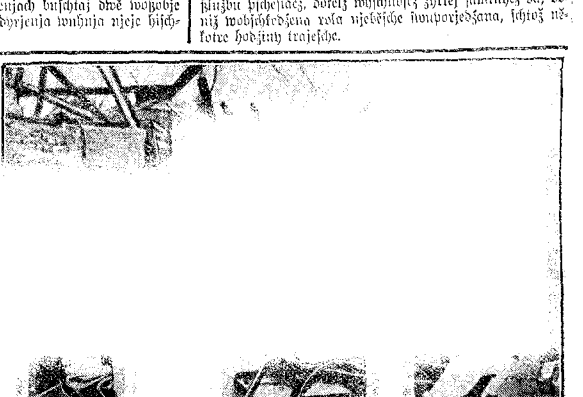

Plunowy kotoł w Barlinje rozbuchnył. W noey k njedżeli rozbuchny plunowy kotoł w połnocy Barlina. Z njewjarjokliwym wrjeskom rozleċa. Wustróżani wobydlerjo cżakachu pri hroznej zymje ze swojich wobydlenjow. Z Božim zwarnowanjom nielton žiwjenje njepriśadżi. Każ nam naš wobraz hižo pokaże, [illegible]lanki daloko a šēroko na zemju padachu. Widżimy jenoż hiše kruchi murjow, zezhibowane żelezne hrjady, žerdże, prēkuše a wobruče.

Rozwaliny rozbuchnjeneho plunoweho kotoła. Plunowe kotoły widżimy też w našim Budyšinje zady Tżelnika. Tu je Budyšska plunarnja (Gasanstalt). Nadżełany plun štupa do łuteho kotoła. Dokelż je plun lohši powētr kotoł so pozbēha. Hdyż w mēšce wjelo plunа přetrjehaja[illegible] spaduje. Tajki bē też rozbuchnjeny kotoł w Barlinje. Z njeho nicżo njezbu, hač městnosċ, hdyż je stał a bromadka rozwalinow. Pōdła widżimy hiše dalši samnje wulkosċe. Wo Božim zwarnowanju móża rēċeċ, zo sobu rozbuchnył njeje. Najskerje je sylny zmjerzk z pricżinu rozbuchnjenja był

Hrózbne njezbože w Newyorku.

Železniści cjah pod semju w plomjenjach.

Zalostne njesboże sta bo brjedu popołdnju 6 hodź. na podsemskej železniznju, kiž ſ Newyorka pisches Hudsonſki pschekoy (Tunnel) do Hobokena wjedże. Běsche runje cjah najhłuschiseho wobkhada, dokelž bo dźełaczerjo a pschisitajeni ſ dźełka domoj wróćachu. S 1000 puczowazymi wobkhadżeny cjah pschejédże nehdże wokrjedź 2,8 kilometrow dołheho pschekoya městno, na kotrymž běchu bo ſ wolijom napite papjerowe łbyki sapalke. Cjah poeza bo palicj a puczowazych saja bojosć a hrósba.

Cjłowjekojo buchu jako njemdri se strachom, jo dyrbja bo w pschekoyje sadusyć abo spalić. Nehdże 200 wołobow bu pschi roshorjenju sdźela thětro ſlě ranjenych. Pomoz bu ſ tym wobcżerana, jo běchu njeztym schtyri dalsche cjahi do pschekoya sajěte a jich dla njemóżachu wohrożenym spěschnje dosć na pomoz khwataſ.

*

Po rosprawje Newyorkſkeje policije leži hischcże 50 ranjenych w thorownı. S jenej żonu a jenym mużom pjecża jara ſlě steji. 200 wołobow ſ łohtimi ranjenjemi po lekarſkim wothladanju domoj puschczachu.

Po pschepytowanjach sa pschicżinu njesboża su swěsczili, so cjah ſ potnej spěchnoscżu pisches pschekoy cżerjesche a jako pisches wopalne městno na cjarje sajědże, pschetorhny bo mišina, so lyndom sasta a jeho sprjedi wós runje nad plomjenjemi stejo wosta, kiž swonka tsechcho a schtwórteho woja lisachu. Nětk hasny hischcże swěza a poczmě nasta dźiwje roshorjenje. Dwadzesći mjeschinow dołho puczowazy we wosach zyhnowachu, pschi czimż bu najwjazy ſ nich ranjenych.

Se sadźiwjenjom bijachu so ludźo wo wukhodny. Mnohe żony a dźeczi, kiž běchu kura dla do womory padnyłe, buchu podreptane.

Pučowanja putnikow do Němčiz — dźensa a wčera.

Po powjesćach ſ Therana je so w Perjistim falibje płachtna łódź ſ 72 mużikami a żonſkimi putnikami dla kranjenje ſ parnikom podnórita. Hdyž człowjek wě, ſ kak janjerodźenymi łódźemi, jeli sebi mjeno „łódź“ dozyła hischcże sahlinja, so Makkafzy putnizy morjo dowěrja, dyrbi so jenoż dźiwaz, so huschischo k taſkej katastrofje njedóńdże. Tute putnikſke puczowanja su wulka pjenježna należnosć sa wobkhodnikow. Wy-li někajki europiſki abo amerikanſki „business-man“ wěz do rukow dóſtał, buchu putnizy wjace hórky wjcże „pschijomnosće nowcho cżasa“ — też na wschech druhich łódźach — kwitżowaċ mócht. Woni płaczo za to wopraſchuja, so bychu sebi to po prawom żadali směli. Kak hłuboko dyrbja do móschnje pschimnuċ, wopisuje W. ſ Weiſſ, spisaczel jara powuczazeje knihi „Mjes djabołom a Czerwjenym Morjom“ (F. A. Brockhaus, Lipſk.) kaž sćehuje:

Města „Hedjaſa“ su bjes wuſnama żiwe woi puczowanjow putnikow, woi „badje“. Poradźi-li so hadja derje, potom płuwa kraj w pjenjesach. Mekka a Medina wożiwitej, pschekupzy w Djiddi su swoje twory za jara drohi pjenjeż wotbyli a woł putnikow tepichi a bróńe tunjo kupili, jako tuchi na tónzu putniſkeho puczowanja pjenjeża wjaz njeměſanyh. Wschitzy su spokojeni, sdźowolni.

Běda pak, njeporadźi-li so puczowanje putnikow, wowoſtanu-li putnizy! To wojnamjenja w prěnim lićze khudobu, w druhim hižo hłód a nuſu. Hedja je żiwy woł putnikow, a schtwó žebi woł knježeſtwa żada, je to jene:

Sso iwo taſke wumělenjena w kraju postarací, so putnizy rady pschikhadźeju a dołho wostanu. Dokelž kral Huſſein *to njerozumjesche*, njeměſeſche żanych pschiwożowarjow, jako jeho Jon Sa' ud nadpadnu. Dokelž je Jon Sa' ud sa jene jenicże lěto krajej polny měr spożčit a hedja bo tohodla *by wuznamowe berze porodżiło, je jeho knježenje, wje-* dźiwazy niespokojnosće mnohich, kotrymž pschi kruczu na porsty hladasche, swěżczene. Hadja je dobra — njech je żiwy kral!

Tajny radźićel profesor dr. Albert Döderlein Koji raka z pomocu hojacych pruhow. Jemu so poradźi wjele na raka khorych wuhojić.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa poměſej wo wjebrje sa jutſchi pjatk:** We nozy sajo jara syma, w południowej Němſkej so pomróżnje a syma papuſchenje. W Jendźelſkej hischcże njezyma.

— **Sakſki šejm je so brjedu ſ hajcanjom spomjeſenia wobrał. Sozialdemokrat Wjela** nětkoro namjetu pschi kotrymž dyrbja so prjedawſche sozialiſtiſke namjetu pjelnicż. Po tychle namjetach dyrbi so knježeſtwu pomóż sa to dać, so čini 500 000 hriwnow wotrjesenjow knježeſtwu. **Knježeſtwo dyrbi so na němſke knježeſtwo je pschi wobrocżiż, so by sa ſymſku pschihotowanje Sakſkej pjenježki pschihotowiło. Finanzny minister Weber** wuczini, so němſki finanzny minister lóżbe dalſche nadpschihotowanje wotpokasuje a se wschej wótrosću finanzne nje wotnjesowanje żada.

*

Schef němſkeho wojſkowego wjedźenſtwa, general Hesse, je so ſ jenej němſkej łódźu na puczowanje do połnocneje Ameriki podał. Generała Hesse su pschepołnili, so by pschi manevrach argentinſkeho a chilenſkeho wójſka pschitomny był.

*

Czeſkoſłowakſki minister roswučenja dr. Hodża, jehož ſ wjednikow ratarſkeje stronu, je wróćo stupił. Na jeho městno su dr. Stefanka ſ teje ſameje stronu, kotraż je, tak dr. Hodża, Słowak, za ministra roswučenja powołali.

*

W połnocnej Schpanjeſej su wutorn żylne zemjetrjesenja cżuli. Mułtróżeni wobydlerjo ſ domow pod hołe pschi wubjéżachu. W Arnedo je so zyrkwina wěża sakhowała, a dwanaczoch cżełokrenjenych su bjez ſ podjemſkim hołem do dola walile.

*

W Illinoiſu w Sjednoczenych statach je so 800 kórnikow po żelezninj do wuhlowych podłopkow wjeſeſche. **Na cżaſ jěbje so wesy dla ſtamanja ſčežnow sapaſiſe.** Po prěnich powěſćach je so 20 wołobow morilo. Pjeć ludźi **a dwanaczoch cżełokrenjenych su bjez ſ podjemſkim hołem do dola walile.**

Kemiske wozlewjenje z Kamjenca.

Na lopjeno 306 mikwarſkeho regiſtra je so firma naſtupajo firmu Kamjenſkeje ſukelnje, tow. ſ wob. at w Kamjenzu, so je so ſydło towarſtwa do Khorbſkeje pschevołożiło.

W Kamjenzu, 18. maleho rožka 1929.

Kamjenſke ſukelnje, tow. ſ wob. at.

Směški.

Njetrjebawjsche prajchenje.

Wón: Praj, najlubſcha, hdym ja prěni muż, kiž ći ſukbu da??

Wona: Ale wěſo, mój drohi — wy mużojo prajchaj so tola stajnje to samune.

„Ale proſchu Waż, pschecżelo, Wy prajeże, jo lokomotiwa w pschevěſku jenoż starobu 30 lět dospěje? Wona je tola ſe żelesa!

„Haj, widźicże, wona by mohła dźeż żiwa buch, hdyż njeby tak wjele kurila.“

Wupjerki

jenoż najlepſche twory

80 cm ſchěrokе	m	2.20
100 cm	m	2.75
115 cm	m	3.00
130 cm	m	3.50
140 cm	m	3.70
160 cm	m	4.25

Spravne berbiſte poſtrujowanje!

Andr. Kasper

— mišeſej A. Pilopp —

w Budyschinje, Burgſtrn 11

Mužace

spódnje kholewy

bjez šowow

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Hendrij Štrympa

w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a pokrowane twory

Sym Serb!

Kafei Kakao Kolonialne twory

KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Serb k Serbej!

Tworykupow. towarſtwo w Budyšinje

zap. dr. Z wobm. ruk.

Zarjadujemy za wšěch našich sobusławow w času

wot 22. februara hač 2. měrca

w našej nowej wosebitej rozdźělerni w Budyšinje na Hošic hasy 21

▶ běły tydźeń ◀

a poskićamy našim sobustawam w tutym času njesmérne lěpšiny ◆ Njedźiwajcy tunich płaćiznow dawamy w tutym času na wšě běłe šaty atd. atd.

▶ dwójne zarunanje ◀

Wobkedźbujće wukładne wokna!

22. februara — 2. měrca 22. februara — 2. měrca

K 1. IV. rutam ſtintoju, sprawj DOMJACU HOLCU kiż wsy do šule niekhodźi. Wona sebi wajić nawuknyć. HARMONIA konditornja w Budyšinje na Lawskej wótſi.

Cople kože lacki

nehnjacy, kholowy, suknje, wu mjane ložowe płachty wot 2.90, přikrywy na sofy, dothe wot 3.

J. Erler w Budyšinje rózk Kronprinzowe mosta Serbske wobſtrowanje!

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenjo

Dr. Mothes-Faska

H. Paul Gräfe

wuporjedźenje w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje Tel. 410.

Pjenjezy

jako požbonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a krute pjenjezy wobstara

Zastupjeř: **Max Rose**

w Budyšinje

na Znutſkownej Lawsk. hasy 1

Telefon 3447

Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hod.

Ľaćiski, twarske rysowanki,

statiske wobličenja kaž też wšě wupisowanske podložki za wysoke a hłuboke twary (rataſtwo, hydleńske twary, industriju) wuhotuje architekt a twarski inžener po nizkich wobličenjach. Poskićenja pod čo. „F 9“ na wud. Serb. Nowin.

Njezapomńće tradac. ptačkow!

Hosćenc we Worklecach

Přichodnu njedźelu so

kózłopjmo toči

Dubowe šćěpy a kuluchi

su k dostaću hač do domu pola **Pawoła Brězana w Khrósćicach.** Tu móže so też wobhladać

Kulturwehr

njoch sebi kóždy w „Serb. knihařni“ w Budyšinje skaz. Wukładża nadeńcnje a płaći stwórdźetnje 2.60 hr.

Město kartow!

Dźensa rano w 6 h. zemrě ze swjatymi sakramentami doma wobstarany we 88. lěće žiwjenja naš luby nan, přichodny nan a dźěd, veteran z lětow 1870/71, bywši žiwnoscer

Jakub Dehn

W Radworju a Zdźerl, srjedu, 20. II. 29.

Za hłubokozrudźenych zawostajenych Jurij Čórlich a mandźelska

Pohrjeb budźe sobotu dop. w 9 h. w Radworju.

Příloha k číslu 44

ŁUŽICKE NOWINY

Sworik, 21. februara 1929

Wobrazy ze Sakskeje.

Wobras, kiž je Hans Reimann wo Sakskej vyšował a hišće rosšěrja, je pichybłajmo a pokazuje w hubjenym wobrysu jenož makomišćowanu, kotrehož wšitkuje namakamy. Wěše nadeńdźemy tajkich ludźi, wo kotrychž Reimann žortuje, tež w Sakskej, kaž tu w tyły w Barlinje, kiž Heinrich Sille łyjetscha na łichiwej nohy stoji, bjes toho so by jadny pichiłkad (typ) stajnje mudrého Barlinjana trěchił. Sakhojo su młodyj lud, a w jich žiłach cječe słowjanska, frankowska a duringska krej. W Barlinje maju namješchanu krej niż jenož wšěch němskich sponkow ale też słowjanskich. Tak namakamy — kliniki to jara spodźiwnje — mnoho podobnosćeje mjez Barlinjanom a Sakhu.

Sakska je jeniczka wulka twornja. Też Drježdźany je swojej błyschćatej šandźenosću njejsu wjac tamna cjicha residenza, w kotrejž měšchćakajo (Spießer) bydła, njejsu wjac tamne město, kiž z błišćim Lipškom we wjednišiwo fraja wojuje. Jenož nutskowne Drježdźany je swojimi nimo měru kraźnymi wobłuki Łužicu, z broboćowym hajskom Zwingera a Dwórskeje zyrkwje, je swojim šćerkotim, runym pischekhodom Brühloweje terrašy a někotrymi mózmymi twarami je najrjeńscha šandźenosć, ale architektonike jadro je hižo dołho rostóčene, šandźenosć a stawišny pischeščehnjene, pschitomnosć je błišco stupika. Se wšěch stron cźišćeja je industrija do Drježdźan, wot ranja a wjeczora, wot pekroy a z juha. Schćeńdźeńdźaš prozentow zyłeho wobydlerstwa su dźěłacźerjo.

W Sakskej stejesche kolekka němskeho dźěłacźerskeho hibanja, Lassalle, Liebknecht a Bebel — so tychmy někotre hłowne mjena naspomnili — nawjedowachu tuto hibanje wot Lipška. Sakisko: to be hižo dołhi cźaš do wójny „cźerwjene kralestwo" a feśelesche jenož sozialdemokratow do němskeho žejma. Na Sakskej so mjemnjsy hižo pjeć lětstotki experiment industrialisowanja a měšchenja krewje wupruhuje, experiment, do kotrehož dyrbja nimale wšitke němske kraje wěrić.

Wulka twornja Sakska je hižo w žrěnim wěku sa zyły žiwot dźěłała. Łužiski płat doby žebi wiki w Ruskej a Južnej Ameriji. Kamjenicjanske wozepnizy a maschiny dostanjesch we wšěch krajach świeta, a k tkaćkim tworam a maschinam pschidruża so chemiske wěry, fotografiska industrija, dźěłanje zigaretow, schkleńca, schokolada, wuhlo; hubjene nastroje, hraški. Tu je Lipšk, krjedźišćo świetowych wikow, město wulkich knihinakładow a cźišćecźernjow, tu su Kamjenizy z maschinami a tkaćkim, Rudne Hory z mało rudy a žurowym hubjeństwom domjacych dźěłacźerjow, drjewodypyzow, tkalzow a hórnikow we wulkowych jamach. Płanno w Vogtlandźe. Meerane a Krimitschawa z nicjim druhim hač tkaćkim pschemysłom, cźorna Zwikawa a słote Drježdźany z wjele dźěłom.

Fantastiski je tutón łahki kraj! We Łužizy su łahdyżi Sserbja, w Vogtlandźe Frankojo. Wschudźe so dźěła. Chemiske płuny wulkich tworjenjow rosbrjebnja kražne zyrkwje, wóze a radnizy. Sakski kraj je samucźany ruby wobraz zykeje Němskeje, w nim namakamy njeskónčne bohatstwo dźěła, wobtłada, krajiny, kultury, techniki a fantastnosće w njemdrym wotměnjenju. Pomnik bitwy ludow, njerozumne nakopjenje krwawnych stawiznow stamjenjena njeleposći wušěkuje so njedaloko tamneho hłownego dwórnischcža, na kotrymž so najwažnische želesniške cźary zyłeje semje setkaju. To je Lipšk. W Drježdźanach stej někotre mjeńšiny za Zwingerom, tutej barokowej pěknju z kamjenja, kotalne wołkpjerstkowe zigaretowe fabriki, kiž je swoju smuhłowu formu a postajenje psches njerjanu mosćeju snjewužila, z kotrejž wukenjowe so modźitwy we wnošich wotebźerjow furja.

Pschezo hischće so wo Kocjej Brodźe duchapokuje žortuje, Potćapple (Potschappel) pola Drježdźan — też to be žłowjanske sapydlischćezo — su bratram stajneho piwneho błida wuczekke a so z někotrymi druhimi wsami k nowemu městu Freitalej pschisamkle. Molet Peckstein je Sakha, pjasćowar Samson Körner, bankir Lessing, rěźbar Klinger, filsofa Nietsche, rubježny hejtman Stülpner, hudźinkaj Bach a Wagner, Klara Zetkinowa pokhadźeja se Sakskeje a — wsumiwy wschо we wschěm — Maks Hölz.

Dostojewski je w Drježdźanach pschebywał, k fixtinskej madonje puczowachu mnohe generazije, Schiller sbahnu w Drježdźanach swój sahorjazy hymnus na wjeselle, Drježdźanski hodowny wožuchł rozesćele so po zyłym świeće, a z zyłeho świeta pschikhadźeše do Hellerawskeje rejowańšteje schule „ślota młodźina". W Annaberku stejі pomnik Barbary Utimannej, kiž w Rudnych Horach błóh świeżni a wobhe žony a holzy kleprowaćej (klöppeln) nawuczi. Sa ślotom a błébrom su tam horjeła w horach ryli, proletariat robocźi wot hrěnjeho wěka. Bohatstwo a knježstwo natwarcź žeńe žiwoje hrody čłóka pschi khudušćich hetach cźłowjeskeje nuzy. Žadyn dźiw tohodła, so so wobnjeowe ptaki sozialistiskeje ideje hrjedź šandźeneho kěstłotka w tamnych kónćinach k wyschinam posbłynychu.

Japanski admiral Godo nawjeduje komisiju. Ta chce so z postapom wědomosćow a techniki w Europje zeznać.

Dr. Hassan Nashot Paša nowy egyptowski wupósłane w Barlinje.

W Němskej je bjes dwěla mnoho rjanych měšton, k najrjeńšim městam pak dyrbimy Drježdźany lićiš. Stari Sserbjo su wjele wuschikkoteje pschi sakoźowanju sapydlischćezow dopokasali. Lubjo dźěli tuto stare město w dole kaž błódki płód. Haj, w pscheměšćach wobarazu wyšoke murje tworjenjow kěpschenu wuhladej, ale nimale wschudźe widźimy błitke hory a selony lěs. Mjes mnohimi tworjenjami wusběhuja so nowe tworjenja fotografiskeje industrije. Wone bywaju wobkrućujene wot Zeiśowych tworjenjow w Jenje, wot Jeny, kiž je žebi w poslednich lětach swój hobrsti konzern wutwarika. Hischeze druha hałoša industrije dawa městu wobżebity wusnam: dźěłanje zigaretow. Psches tśicźi prozentow wschěch němskich zigaretow nadźěłaja so w Drježdźanach. W tutych tworjenjach dźěła mnoho wukrajneho kapitała. Jenu służa wulke maschiny, turkowske, bołharske a greśke tobakowe plantaże tak derje kaž wustojne dźěłacźerki. Lěta 1862 natwari so w Drježdźanach prěnja zigaretowa fabrika Němskeje. Wona je so bźenja hižo dawno ponórika we wulkich konzernach, kiž wo wjednišiwo wojuja.

Po nimale hodźinskej jěździe po żelesninym šnu w Pěskowzowych horach, w Sakskej Schwizy. W cźichich dolinach hischeze lětaju ptaŭ, widźimy hischće nuznotu a dźěło, płominjanje znamje nascheho cźaha, psches kotrejž dyrbimy so pschedrěć, so tychmy byli błizko semi. semi, z kotrejež pschezo a pschezo zaso nowe mozy czerpamy. -c.

Přiloŋk.

* **Twar nowoje powětrownje sa „Zeppelin" w Friedrichshafenje.** Njedawno wupiščachu nowotwar nowoje powětrownje sa Zeppelin w Friedrichshafenje. Po jenej powěsći je firma „Gute Hoffnungshütte" w Oberhausenje nadawk dostała, powětrownju natwarić. Pjeća w meju dźěła powětrownju sapoczeć tworić. Wona budźe płaćeć 4 miliony hriwnow.

* **Ssamomordarštwo w śpěchniku.** W Schezećinskо-Barlinskim śpěchniku, kiž pódźelu pschipokonju na Schezećinske dwórnischcžo w Barlinje pschijěduje, krótko psched Eberswalde něhdźe 25lětneho młodeho muśkeho w jenym wotdźělu 2. ujadownje šatśeleneho namakachu. Po policajskim wuślědowanju jedna so wo ramomordarštwo. Cźěło šatśeleneho dowjesechu na Eberswaldske pohrjebnischcžo.

* **Hróšny ramomordaršći pospyt.** Do Guttentagskeje khorownje w Hornjej Schlesyskej pschiwjesechu 24 lětnu młodu żonu. Wona běšche žebi je ramomordarškim wotpohladom brjuch i nožom rozpórła. Pschicźina žałostneho njeskutka je hischeze zyle njeznata.

* **Sswoju macź z njekedźbliwosću sarasył.** W Eichsfeldskej krajinje chowaše wudowa je swojim 12 lětnym synom wodowóz, kiž běšche w semi zamjerznył, rostacź. Sswe roskopowańše z kłopom sesnju a macź ithili so nad wohniom, so by k zyłnischemu tepjenju dopomhała. S njewuschikknym kopanjom trjechi synu błyskowi macź a rozrasł je błowu, so wona morwa leža wosta.

* **Sswoju mandźelsku wobwěsknył a potom sašo na piwo schoł.** W Talkwitzje pola Hamma we Westfalskej pschidźe hórnik w nozy pjany domoj a swadźi so je swojej żonu. Po krótkim wurěčkowanju zhrabny żonu a wobwěsny ju z twjelku za kuchinski kamor. Na to dźěsche sašo směrom do korčmy a powědaše tam wo swojim njeskutku. Policija jeho saja.

* **Jedyn Roseggerowy syn wumrěł.** S Hradca so powě. Njedźelu je tu spisowaczel dr. Hans Ludwik Rosegger sewmrěł. Sewmrěł, kiž běšche druhi syn Pětra Roseggera, narodźi so 19. awgusta 1869 w Krieglachu.

Bórbotawka*.

Běše něhdy čmjelička, tej rěkachu bórbotawka.

Běše to tolsta, wjesoła, žałostnje zalubowana brunčawka a chcyše smjerć rady muža měć.

Hačrunjež bě zatrašnje zalubowana, to tola běše też při tym khětro wumyslena. Nawoženjow bě dosć, tola na kóždym měješe něšto wustajić.

Bohowy konik bě tak jara suchi, dudkownik tobaka žwjenkaše; łastojći mjetel bě prewulki pjerchotak; rohaty bruk bě přejara šópaty; frunčak: přejara hawronješe; rypak měješe wisaty brjuch; tótka njeměješe dosć čestne powolanje; mejska waka so přejara pocěše; a tak to dźěše dale.

Móžeše přiić, štóžkuli chcyše, a hdy by też najkhutniši wotmysł měł; čmjelička sej tu wěc rozmyšleše tak dołho, doniž to nawoženjej předołho njetraješe a sebi druhu žonu pytaše. Miny so naléčo a léčo přiidźe, a přecy hišće běše čmjelička bjez muža. Jako so někdy z ranja w rosowej kapcy wobhladowaše, pytny, zo bě so tola hižo khětro zesterała. Jeje žiidźane wlosy so łamachu a so hižo tak jara njeblyščachu, křidlešcy běštej wjetkoj, wokoło pasa tež hižo tak jara šwižna njeběše jako w meji, haj bě hižo khětro wozdonkojta.

Zatrašnje so zastróži. Stara holca tola być njechaše, tak sej wotmysli, wzać sej přenjeho muža, kiž so za njej praša. Tohodła so w skok zaslubi z khětro wobstarnym hercom. To drje so jej njelubješe, zo skoro ničo njerěčeše, ale pospochi jenož na směšne wašnje cyrpotaše, też měješe předołhej rohaj, a zo so kasaše, měješe wona za wulku wrótnosć, ale skónčne běše tola muzki, a to bě dźě hłowna wěc. Tak so wšitko na kwas přihotowaše, hosći přeprošowachu, wšelaho so kazaše, hydlenje bu wupysene. Ale jako so dyrbješe wěrować, to wšitko tu běše, jenož nawoženja nic. Čakachu a čakachu, ale njepřiidźe, a jako dźěchu pytać, jeho morwelo namakachu, to rěka jenož hišće jeho kóžku, přetož wostatne běchu mrowje sebi słodźeć dale.

Čmjelička ručzy łamaše a jara plakaše, ale mjenje ze zrudnosću, ale blamaže dla a potom też dla wudawkow, přetož nawoženja bě khudačk. Čmjelička měješe za wulku njekničomnosć, zo bě wumrěł do kwasa, přetož měnješe, zo by jako młoda wudowa měła lépše wuhlady, dyžli jako stara holca. Přistojnosće dla tydźeń žarowańska khodźeše a so jara swěta zdalowaše, štož jej jara čožko njebu, dokelž so pospochi dešćika dźěše. Tak ruče pak, hač słónčko zasy swěćeše, zesléka so žarowanšku drastu, zwobleka so tak pyšnje, kaž staroba a sředki jej dowolachu, a znowa so za starymi młodźencami a wudowcami wobhladowaše.

To też dołho njetraješe a zezna knjeza, kiž so jej dosć lubješe. Bě trochu wjetši dyžli wona, ramjenjaty a měješe měrne, ale přijomne wašnje. Wžo někak po konjencu smjerdźeše, toh na to so čmjelička bórzy zwuči. Wona so z nim zaslubi, wopytowaše jako zbožowna njewjesta z nim wšitkich jeho přećelow a znatych a widźeše so hižo jako młoda mandźelska. Na přećelstwje jeje přichodnika drje měješe wšelako wustajić, přetož někotři z tych wujow aćetow hižo wjacy po konjencu njesmjerdźachu, ale po hnoju, a někotři z tych khětro pobjerskich knjezow, zawostajichu tajku hupaču wóń, jako bychu ruje juchu wozyli. Wona wotmysli, zo žuo tute přećelstwo wotbudźe, tak ruče hač budźe po kwasu.

Wulke wobmyslowy wšak njeješe dla kuchnje. Bě někdy swojeho nawoženja na wobjed přeprosyła, ale won lědy trochu zawopta měđu a wot muški a hižo rjekny, zo je sebi žołdk skazył. Potom jej prawje njeběše, zo nawoženja njebě spokojom z jeje drastu. Ménješe, zo přistojna žona w ćéće w kožuchu njekhodźi, a žolta brama jemu też w hódź njebě; žona ze jeho kruhow, ménješe, ma jara jednora khodźić, najlépje čorna. Też běše jemu přećiwne, zo jeho njewjesta pospochi zynčeše. Praješe, zo won to jenož čini, dyž lěta a to same sebi też wot njeje přeje. Čmjelička běše jemu po woli a wjac njezynčeše, dyž běše z nim hromadźe, mysleše pak při sebi: „Njechi jenož budu twoja žona, to budu zynčeć, dyžkuli so mi budźe chcyć."

Raz rjekny jej nawoženja, zo jeho wuj Bórčak ma njeniny a tohodla hościnu wuhotuje a to wonaj wobaj też tam dyrbitaj hić. Čmjeličky tole zcyła wě hódź njeběše, přetož wot cyłeho přećelstwa móžeše stareho Bórčaka najmjenje wustać; wón přejara po hnoju smjerdźeše, méješe wšelake njerjane nałožki a w přitomnosći knježnow tryski čórješe, kiž hižo woprawdźe wjacy rjane njeběchu. Ale dokelž sebi nawoženju rozzłobić njechaše, to tola přiiłubi. Ale kak jej běše, jako so k hościnje zesydachu! Mójachu pjećene muchace brjuški z kisałymi čerwjemi jako přikuski, mějachu sušene waki a woprawdźite hnojace kulki! Nětko bórbotawka pytny, štó jeje nawoženja běše, přetož hač dotal njebě jej swoje powołanje přeradźił. Wona nós krónješe, dźerżoše swoje po fijałkach wonjate šantko před hubu, wozjewi potom, zo je jej hubjenje a zo dyrbi so stronu měć, a jako cyła hnójna brnčina na to započa šukotać a tón wuj, tajki njedočink, wótře ju wusměši, to wona so rozzłobi, słub rozwjaza a domoj wotleća.

Po tŕoch dnjach dowidźa, zo bě wulku hłuposć zworała. Młódša njebudźe, to jej bě jasne a w starych lětach być sama, za tym so woprawdźe nježe-

* Wuswětlenje mjenje znatych zwěrjacych mjenow: Bohowy konik — Libelle; dudkownik — Puppenräuber; łastojći mjetel — Schwalbenschwanz; rohaty bruk — Hirschkäfer; frunčak — Schwärmer; rypak — Nasshornkäfer; tótka — Totengräber; mejska waka — Maiwurm; hero — Eichenbock; połkřidlač — Halbflügler; hnojny bruk — Mistkäfer; sčerbowe — Aaskäfer.

Cuchcyo žurnaly so zdźiwyli. S Katowic̆y so powě, jo buchu na Wolkangsee jamje w Rudze pśichi pśicekamanju podkopowego khoda zdźiwyjo dźěłaceŕjo zagwarjenje. Hokle sa někotre hodźiny zamóchu dweju snjeseboženeju žiweju, kótaŕ sy cźeźkimi ranami wutkowaceŕ. Tamneju dweju pak po dłujšej khwili morweju wuhrjebachu.

* **Wobkmětna holza so ś palenjom sajedobjeźi.** We Laurahütte wocźini wobkmětna holza, jako starjšej domach njebźeźichaj, pałenzowu bleśchu a napi jo źěkźo jara. Dźěćco na to na sajedobjeźenje ś alkoholom wumrě. Statne rěcźnistwo je cźěko wšało a pśicheźiwo starjšichmaj žurdnikje jednanje wótewrjo.

* **20 wojakow sajnjapjenych.** W Monterrey w Mexiku so murja kapitanow sajnjapny a 20 wojakow pod kwótinu rospadankami pobrjebe. Sśednjo buchu hnydom morjeni a tśinjacy cźěźko ranjeni.

* **Hufle je 4000 sapałkow.** Młody tśěłaŕ se Straśburga je pok léta dołho na hufślach twaŕił. Se 4000 sapałkow je je sešiwał. Hufle hodźa so ź hudźenju trjebaś a jara rjenje klinźa.

* **Železnjike njejbože w Belgiskej.** Pola Grammonta je wožobowy cźah do tworowego cźaha sajeł. Tworowy cźah śrejseche pśeli sajźeźe do dwórnišćeca. Wožobowy cźah pśihijźeźe ź Alosta. Dwě wožobje buschtej morjenej, śydom bu ranjenych. Pśicheźina njejboža njeje źyle wujasnjena. Mjenja, jo je signal někak njeskutkował.

* **Wjeśeń w belgiskej fabriky.** We La Louviere śnigi wocheń wschitke twarjenja kamjenjowneje fabriki. Wohnjowej waborje njejbźiche njedostatka na wodźe dla mózno, pśicheźiwo wahnicej fajfchimnjeć. Skoda wuczinja njeźhe 4 hacź 5 milijonow frankow.

* **Historiski hród ze wotpalił.** Pola Wattigies w południowej Franzowskej je ze historiski hród Mainil wotpalił. Wschitke pospyty k wuchowanju starožitnoscnego hrodu běchu podarmo, dokeľ bésche wulki njedostatk na wodźe. We hrodźe khowajsche ko šćerka kraśnych gobelinow a drugich starych meblow. Nastata schkoda wuczinja nježhe 4 milijony frankow.

* **Fritzmrice wrószczupił.** Fritli major Fritzmaurice, kiž loni ź Köhlom a Himefeldom žoba do Ameriki leśeśe, je jako śeś trijese powětrowe bitwiffeje mozy wróczostupił.

* **Semja ze wotwalika.** Njedaloko Santoża w Brasilskej ze jemja wotwali a żelezninu jaźyna. Spěśichnik, kiž po tutej cźarje pśichijźeźe, hischcze w poślednim wokomiku sadźerzaŕu. Nastata schkoda je khětro wulka.

* **Wohnjowa katastrofa w egyptowskej wěży.** We wulkej wěży pola Sagasigu wudyri njedźelu straschny wohoń, kiž bźiche pódnjelu zalaty njebźeźe. 150 twarjenjow je ze wotpaliko. Dźewjeć wožobow bu morjenych a dwanaceśt cźeźko ranjenych.

Němšćatiny tydźeń za wobaranje njejbožow.

Dźělowy wubjerk w Budyšchinje nam wo pśichwjedźenju tutoho tydźenja, kiž ze „Ruwo“ mjenuje, scźehowaze:

Ruwo wotcerpi ze njedźelu dopołdnja w 11 hodź. je seźdźenjom w Zentralnym dźiwadle. Pśichi tom pśichwjedźu ze po wotewrjeńskej narěcźi schyrpi filmy, kiž teź potom pśichi popołdnišchim a wjeceŕnym programje we wobémaj kinowomaj běźitaj. Schulam ze tute filmy 23. a 25. jebruara wobźeje pokaża. Nimo toho budźe rosmiešowanje we wschitkich schulach w Ruwo-tydźenju ź mysliźcźu wo wobaranju njejbožam pśicheśiżane. Schulerjow dostanu ke tomu wobźeśite pomjatne kopjena. W dźěłarnjach ze je pśichwjedźenjanmi a pśichednoschkami na sadźewanje njejbožow pokaże. W jastwje pśichiprawi ze wustajeńca, dale pokaża ze źiwótkowobrazy a wotmětja ze pśichednoschki. Njedźelu 3. měrza popołdnju sejaduja pśiwaśiśe towaŕišwa wuhkowaŕiśe pśiwaze je pśiwaźni. Wobnjowa wobera śmźe pśichi Lessingowej schuli śhromaduje se janitelnej kolonu Cźerwjeneho Kśiźa a dźěłaceŕskej samaritnej kolonu śwuczejowanje. Z měrza ma ze wot 11 hacź 1 hodź. rjadowanje wobkhoda w měśeze praktiśnje pokasaś. K tomu wěnuja ze wobźeźerjo automobilow, śwjatki motorowych koleźaŕjow a koleźaŕske towaŕišwa.

dźeše. Nimo toho pytny, zo bě swojeho nawoženja poprawom jara lubowała, a potom sej mysleše, zo je mu po něčim drje kmaníše naložki nawuči a zo wón skónčnje hišće so pśiwuči pśistojnej jěźdźi. Njeběše drje jej runjo w hólź, zo tak rjec wotprosyć dyrbješe; tola wona pśewiny hordosć a doleća k dundławemu muchorazej, w kotrymž nawoženja hydleše. Změrom zaklepa, pśetoż mysleše, zo ju z radosću zasy pśijima. Ale jeho służobnik, tajki khrobły połkŕidlaś, wozjewi jej z wusměwanjom, zo jeho knjez ju njepśijima a zapraśny jej durje pśed nosom, a jeho rjeźaznik, tajki kusaty a kołmazojty śćerbowe, tak njemdrje na nju śćowkaše, zo so ze strachom po skhodźe dele njezwěri.

Jako nětko tak trepotajo steješe, pśiźidźe Fifolak zezady łóźka. Běše to trochu łažawy skopčk, kiž po wsach k rejam piskaše, zahna rjeźaznika, poskići jej ruku a pśewodźi ju po skhodźe dele. Fifolak bě so hižo prjedy za njej prašał; bórbotawka pak bě jeho wotpokazała, dokeľ chcyše byś nęšto wyšśeho, dyžli žona dundaceho huslerja, kiž dale ničo njeměješe, štož huślički a wěcnu łačnotu. Wón bě tehdy byl jara zeraženy, haj bě teź spytał sebi źiwjenje wzaś ze tym, zo so wali do pawćiny kŕižoweho pawka. Dokeľ pak bě njewobydlena, to so na zbože pśedewzaśe njeporadźi, a pśezjedne bórbotawcy zastańcko piskaše, pśetoż wón ju lubowaše swěrnje a nutrnje.

Nětko wona so wjeseleše, zo jeho měješe a jeho ruku nježnje tłóčeše a jemu rjanej wóćcy činješe, tak zo jeho wutroba rejowaše a wón w skok so za njej prašeše, a wona so rjenje začerwjeni a pŕizwoli. Za tydźeń hižo bu knjeni skopčkowa, a dokeľ so jeje muž dundanja wostaji, dokeľ běše doma rjenje, to běštaj wobaj źiwaj zbožownje a spokojom, a hdyž njejstaj wumrjeloj, to staj dźens hišće źiwaj.

Po němskim pśełožił Měrćin Nowak.

Sokołstwo, sport a hry.

Zymski sport.

Wubědźowanje wo europske mištrstwo na sněhakach budźe 1930 w Oslowje. Mjezynarodny sněhakarski zwjazk je na swojim zjězdźe, kiž pśi wubědźowanju na sněhakach w Zakopanym wotmě, wobzamknył, zo bliže wubědźowanje wo europske mištrstwo za lěto 1930 norwegskomu zwjazkej pśepoda, kiž wubědźowanje w Oslowje zarjaduje.

Pluwaŕstwo.

Swjedźeń mištrskich pluwarjow w Barlinju. We krytej kupaśni Lunaskeho parka w Barlinju započachu so sobotu pśi jara dobrym wopyće wulke internacionalne pluwaŕske wubědźowanja. We wojowanju mjez krajemi dobu němske Olympiske muštwo wódneho hólca. Pśećiwo Jendźelskej staji so dobyće na 11 : 4, pśećiwo Francowskej na 8 : 1. Hry mjez městomaj Barlinom a Parizom skóńčichu so njerozsudźene.

Kopańca.

Śwjedski kopański zwjazk ma nětkuźe 80 000 sobustawow, kiž su rozdźělene do 758 jenotliwych towaŕstwow.

Kolesaŕstwo.

Frankobrodske šesśdnjowe wujězdźowanje je, kaž bu nětk zwěsćene, deficit wo 50 000 hr. pśinjesło. To změje drje tón wuspěch, zo so Frankobrod pśichodnje za cas jeneje saisony z jenym šesśdnjowym wujězdźowanjom spokoji.

Sach.

Kongres sakskeho šachoweho zwjazka w Budyšinje. Sakski šachowy zwjazk najskerje w jutrownym tydźenju swój lětuši kongres w Budyšinje wotmě. Na mištrskim turnéŕje wobdźělitaj drje so internacionalnaj mištraj Sümisch a Mieses, dale sakski mištr Blümich a jedyn z najsylnišich Barlinskich mištrow. Nimo mištrskeho turnéŕa wotmě so turnéŕmištrstwo. Dobyćeŕ w tutym turnéŕje dostanje titul sakskeho mištra.

Wšelěźiny.

Z pśihotami za Olympiske hry 1932 w Los Angeles a z problemom pśemjenjenja sportskeho dźěła na zapśijeśe sćerkich masow zaběŕaše so pśedsydstwo Němskeje sportneje wyšnosce za lohku athletiku we Nürnbergu. Pjenježne wudawki za zjězd němskich sportarjow do Los Angeles ponjese Němski sportny wubjerk, wudawki za pśihotowanja a pśiprawjenja na Olympiske hry maju jenotliwe zwjazki same njesć. Na zhromadźiznje rěčeše so tohorunja wo němskich brach w lěće 1930, kiž so po wšem zdaću we Wrótslawju wotmě.

2. Olympiske dźěłaceŕske hry wotmuźa so 1931 we Winje. Napśeńowojowanje wopśija: Kopańcu, lohku athletiku, wujězdźowanje z kołami amatoriskich kołami, wjeslowanje, pluwanje, ćežku athletiku, turnowanje, ručny hól, tŕělenje a zymski sport.

Towaŕstwowski powěstnik.

Domowina. Pśedsydstwo a wubjerk zmužitej ważne posedźenje wutoru 26. t. m. popołdnju w 4 hodź. we Serbskim domje. Wšitcy knježa njech wšěch pśiźidu. Pśedsyda.

Drježdźan. Wšitcy Drježdźansey Serbja zeńdu so pśichodnu njedźelu 24. 2. pola našeho rjana knjeza Zmija pśi swinjaŕźowanju a hejdušnej kołbasy jěźdźenja na Christianskej dŕózy 22. Njech so znaći a pśećołjo prawje bohate wobdźěla.

Hedźij. „Jaromĕr Imiš“. Njedźelu popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna. Na dnjowym porjadu stej m. dr. wuraźowanje dla našeho załoženskeho swjedźenja 14. haprjela. Pśitomnosć wšěch sobustawow, so pśeje. Dowěrnicy njech to wšém sobu zdźěla.

Khwaćanske Serb. Tow. so njedźelu pop w 5 hodź. pola knj. Solty k mésačnej zhromadźiznje zeńdźe. — Po wobzamknjenju hlow. zhromadźizny zbóra so posmjertny pśinošk jedyn raz doprědka. Podpisany prosy wo tym, zo so hač do n j e d ź e l e wšo pśilohuje, zo sobustawy so za tym maju. W. Žur.

Lichań. Zernička spěwa Stwórtk wječor 148 hodź. pola Radolfee.

Malešecy. Jednota Sokoł zwučuje wot nětko kóždu wutoru, za dźeći wječor wot 6—8 hodź., za dorost wječor wot 8—10 hodź. pola Zeńdźe. Načolnik.

Rakojd. Sokoł. Generalna zhromadźizna budźe pśichodnu njedźelu pop w 2 hodź. w Zeńdźe hosćenca. Kóždy na pśitomny być. Hosćo su witani.

Radwoŕ. Serbski Ratańki Dorost. Pśedsydstwo a wubjerk so stwórtk, 21. II. 1929 wječor w 7 hodź. Pola Kralee k posedźenju zeńdźetej. Wšitkich lubych towaŕšow wočakuje. Pśedsyda.

Róžant. Tow. kat. młodźencow zmuže njedźelu 24. II. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuraźowanjow njech wšitcy wěsće pśiźidu. Zapisowaŕ.

Tow. Pod Čornobóh ma pśichodnu njedźelu pop w 3 hodź. w Palerjec hosćencu w Sowrjecach měsačnu zhromadźiznu. Pśednošk je pśilubjeny. Wšitkich sobustawow a hošći wutrobnje pśeprošuje.

Pśedsydstwo.

Swóbne powěsće.

Sem. Pětr Blaś, posunjeć w Barcźe, 20 lět. — Nowojchi Korla Richtcer w Lubiju, 71 lět. — Marja Kśižanjowa w Wětej Wodźe, 75 lět.

Wowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Hajmann w Budyšinje. Za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawodnik: C. Jurk w Budyšinje.

Hospodaŕski rozhlad.

schtwórtk 21. małeho rózła 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,208	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,419	100 čěskosł. krónow	12,477
100 šwajc. frankow	80,92	100 franc. frankow	16,425

Barlinska burza zapiša wčera jasno słabe kurzy efektow a wobrot wošta šnadny. Wiki ś dołžnymi a rentowymi liśćinami běchu jasno jara mŕwe a kurzy sćišćane.

S **produktowych wikow** teź dźensa wjele nowcha powědźeć njeje. Hótowe koma po dotalnych płaćišnych pśichedowachu. Ale teź za poldźišche termije su płaćišny mało pścheměnichu. Wćerawše płaćišne zeznaća:

W Barlinje:

pśchenicy 10,85—10,95 hr., rožki 10,25 hr. hacź 10,40 hr., jeźmjenja nałtšnjeho 10,90 hacź 11,50 hr., nałtšnjeho 9,60—10,10 hr. wowsa 10—10,30 hr.

W termijnowym wikowanju:

za **měrc:** pśchenicy 11,77½ hr., rožki pak 11,07½—11,06¼ hr., wowsa 11,02½ hawinow,

za **mej:** pśchenicy 11,95—11,93¾ hr. a rožki 11,51¼—11,50 hr., wowsa 11,05 hrbownow,

za **julij:** pśchenicy 12,38¾ hr., rožki pak 11,62½ hr.,

Wćerawšne płaćišny ś Drježdźanskich wikow.

Sarćišna pśerjina: **Kury** stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., **hušy** młode 1,10—1,50 hr., **kački** pak 1,50—1,70 hr., **holbje** 0,50—1,30 hr., **śelcy** 25—60 pjenježkow, **bźeny** 6—7 hr., **tśěłaty** kał 25 a jeleny 60 hacź 65 pj., **cźerwjeny** 13—15 pj., **běły** 12—15 pj., **mšo** 1,30—4,50 hr., **zybła** 20 pj., **butra** 2,10—2,40 hr. a **twaroh** 30—35 pj., **muka** 27—32 pj., **jeja** 19—20 pj. a **worjechi** wósće 60—90 pj., rak 10—70 pj., **tiny** 2,20 hr. **karpy** 1,50 hr., **jabłuka** 12—40 pj a **kruschwy** 10—40 pj. **jěźdźa** soboda 90 pj.

Na pśichedaś:

Krowa wyšokoruńcena, Bambora w Stradowje p. Hródka a **krowa** blišo ź **druhemu cźelcerju w Hajnjach pola Wenigera.**

Prošata w Syniźach cźo. 2.

Běhaś w Michałkecach cźo. 15.

Jałowja w Klukschu cźo. 1.

Sśudnišny na pśichedźadźowanje

pjatk 22. małeho rózła 1929

we Łašu na dwórnišćecu dop. w 11 hodź. **benzolowa lokomotiwa,** w Nowem Mĕrcu w Łohrej hosćenzu pśihip. ½1 hodź. **schijaca majchina a hobanka,**

Pśichistajenja:

Hólzu do domu, Varonsky we Lutach, Weber-Urbanowa haleja 6.

„ Brandenburger w Hródku, Drježdźanska dróha 78.

„ Reicheltowa w Lubiju, Maihildźina hasa 23.

„ Tišerja w Lubiju.

„ August Schejke w Kellizach, hosćenz „Saški dwór“.

„ Rutkowski, w Wětej Wodźe, Bišmarkowa haśa 6.

„ pjeŕak Gebauer we Wojerezach, Komorowska dróha cisło 2.

Šahrodnišćelo, Zejk w Hródku.

Muczebnika pśicheśiwskeho, Keitzel a Co., G. b. H. w Hródku a pśicheśiwskeho **muczebnika** do **Starcho Lubija, Kockl Miester.**

Muczebnizu, pišaŕa, prawišnik Wittner w Budyšchinje na Kěžorjej hasy 1.

Siwiśiśi. Simapins w Hródku, Hórska haśa 17.

Struchtpuślik, Neue Glasindustriegesellschaft m. b. H. we Wětej Wodźe.

Škrowe depeše.

Dop. 3/12 Płaćišny hotowcho zorna kaž dotal, pozdźišche termije su trochu śrucźene.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Wiki žnadne wozjawi, tola płaćišny su śrucźene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	20. 2.	19. 2.		20. 2.	19. 2.
Pšeńca	217-218	217-218	bunc	21-23,00	21-23,00
rožka	205-208	205-208	woka	27-29,00	27-29,00
nal. jeźmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jeźmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	21-22,00	20-21,50
wowsa	200-206	200-206	zeraźdźiła	—	—
kukurica	238-239	238-239	raps. wosuk	20-21,00	20-20,6
pšeńc muka	26-30,00	26-30,00	lany wosuk	25-25,50	25-25,40
ržana muka	27-29,75	27-29,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	bŕrnj. kruski	23-24,4	23-24,00
ržane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symje	—	—	ržana słoma	1,15-1,90	1,15-1,90
hróch	41-47,00	40-46,00	pšeńc „	1,10-1,25	1,05-1,20
—	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pśeluski	23-24,50	22-24,50	jeźna „	1,15-1,30	1,15-1,30

SERBSKE WOTNY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Ze nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobźěźenje se stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy a w rjadku płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje a w

Cisło (Nr.) 45 — Budyšin — Pjatk, 22. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Němska železnica trjeba pjenjezy za polěpšenje.

Němski wobkhadny minister dr. Schätzel je w němskim Rejnje w swojej rosprawje wo němskej železnizy rjekł, so dyrbi němska železniza wobtłak wobsebnych wosow wo wjele tysac **wosow powjetšichcej, kotrejž bu zyle z worzła dźełaju.** Sa wsche polěpšenja a porjedźenja je lětnje we **pěcherěiku 465 milijonow hriwnow trjeba.** Hłowny nadawk němskeje železnizy tohodla wostanje, to pjenjezy k zakhowanju a k powjetšenju wobkhadowehp bjezstrocha dostanje.

We zešiwowacej debaće sozialdemokrat **Scheffel** snadźeźeźiwi, so je **so** pschepytanje mnoho jenoz na mały dźěl słužbnych městnow němskeje železnizy wupschestrěcz. Tohodla wunoschi pschepytanja, we wopomnjenišim pismje podaty, dospołny wokrjas njepokasuje. Wobkhadowy bjezstrach je relatiwny wuras. **Se** z**wojimi** techniskimi apparatami może němska železniza pschirunanje se železnizami druhich **krajow** derje wudźerżeć. W pschiprawjenjach za bjezstrach **pak** njeje nusne jenosce. **Pschi nowoczasnych lokomotiwach je lokomotiwnikej wuhlad na cżaru jara poczejeny, wothebje pschi schérjowych schkleńczach.** Signale dyrbja lepje wobkhadźetlene być, tak mjenowane mikowe signale dyrbja **so** sawjesć. Wažnischo hač spěšnosej je cżahowa bjezstrachosć. Wobkhadowa bjezstrachosć pak je najbóle z pschecżeżenjom hubjenje płaczenoho personala wohrożena z pschedobnym dźěłanskim cżłonom a z zyle njedostatnym **prósdnym cżłonom.** Schtódny premijowy system dyrbi **so wotstronić.** Wschě strony su sjena w tym, so wobkhadowa bjezstrachosć wot cżežkich wotschkodźenskich cżežow wotwituje.

Němskonazionalny dr. **Quaatz** praji, so z twarjenja Dawesowcho plana jedyn z najwažnischich konstrukzijskich **dźełow** hižo rospadaje. Milijardowy program **budże nutny, so bychu so sakomdźeńki** w železnischich twarach a **wosach wurunale.**

Njezniesne namjety.

Němski **kanzler** Müller je schtwórk rosrěczenje z **swjednikami** knjeżerstwowych stronow měł. Posdźischo je **so** hischcze dźełsi cżas z pschedsydu zentrumskeje **frakzije,** dr. Stegerwaldom, rosmołwił. Němski kanzler je pjecza swjednikam stronow rozesłał, so **so** wschelake namjety, kotrejž **su** knjeżerstwowe strony cżinile, njehodźa finanznje sjesć, kaž na pschikład sastaranje małych rentnarjow, kotrejž němska ludowa strona žada, žadanje demokratow za 250 milijonami za sabydlenske zamóžny a połnoschenje invalidneje renty, kotrejž sozialdemokratowje namjetnja.

Jednanja wo wulku koalicziu.

Němski swonkowny minister dr. Stresemann je tele dny dźěsze **rosrěczenje** z pschedsydu zentrumskeje strony dr. Kaasom měł. Połnoschitkownje njeznja, so je **so** wo sastupjenje zentrumskeje strony do němskeho knjeżerstwa jednało, z kotrehoż je sastupjeć zentrumskeje strony wobkhadny minister Guerard wróćo stupił, dokelž **so** zentrumowe žadanja sa tśjoni ministerskimi stokami njejsu dopjelnite. Rosrěczenje z dr. Kaasom je Stresemanna pjecza spokojiło. „Zeit-Notizen" k tomu pschipominaju, so **z**nadź dr. Stresemannej njeje znate było, so je **pschedy** tehole rosrěczenja **zentrumska strona na jara potajne waschnje z němskonazionalnymi jednała.** Pschi tym je so pjecza hižo wo bliżschim wozsudze Němskeje rosbudźiło.

Pruski konkordat so pjeca načisnył.

Mjes němskim kulturowym ministrom dr. Beckerom a japoschtelskim nunziom w Barlinje, Pacellium, je **so** pjeca rěczenjowy naczisk za konkordat zhotowił. Jenoz prascheńje wo ponjenowanju zyrkwinskich kapitularow njeje pjecza hischcze rosbudźene. Zentrumska strona pjeca wjazy wulku wažnosć na to njeskładze, so **so** konkordat też na schule wupschestnje.

Jencho Němca w Pólskej zasudźili.

Khłopjańska komora w Tornowizach je wěsteho Roberta Kamińskeho z Radźionkowa z wusamknjenjom statnoscze Sydźika. Wobschorzeneho winowachu, so je za němsku špionažnu słužbu cżinił. Jeho **z** jastwa na jene lěto z pschiliczenjom pschepytowańskeje jatby sasudźichu.

Wóźom wozobow dla špionaže jaseli.

Namjesna kriminalna policija je wóźom wozobow se někotrych wjsow Bütowskeho wokrjesa jaseli, kotrejž **su** so pjecza je špionažu **z** lěpschenu Pólskeje jebrale. Sajatych **su** do Stolpskeho sudnistwa jatwa dali. Do tejele špionaže je hischcze wjele druhich wozobow zapleczenych.

Jendźelska dhce nehdušu němsku rańsoafriku kolonizju anektować.

Po Berlinskim měrowym rěczenju je **so** Jendźelskej sarjadnistwo nehdyscheje němskeje rańschoafriskeje kolonije pschirjekło. Tale kolonija do najpódnischich afriskich krajow słuscha. Tohodla je rosumiecz, so by su Jendźelska rad swojim druhim afriskim kolonijam pschisamkła. Gouverneur a hłowny roskasowar Tanganyikskeho kraja w rańschej Afryzy, sir Donald Cameron, je w rěczi w poćeńenju rańschoafriskeje sekzije Londonskeje wikowańskeje konory njes druhim prajił, so je po jeho měnjenju za jendźelski kapitał jara pschihódne, hdyž **so** w Tanganyikskim kraju sakoži. Wón **so** njedli rjez, so **domorodni dokónczuje jendźelske knjeżerstwo wocżakuja a jane druhe.** Jendźelske knjeżerstwo je **so** na to swjasało, so **so** Tanganyika jako dźěl jendźelskeho knjeżstwa sarjadowje a so budże **so** też dale tak sarjadowacz.

Po njepóradżenej revolucziji w Spaniskej

Parizšti „Journal" z Madrida pische, so je **so** pschepytanje z offizjarami prěnjeho artilleriskeho regimenta we Cintad Real skóncziło. Wyschi z wyschkowsti leutnant, kotrejž staj **so** sapowědźikoj, **so** pschi sdźěle wobdźelicz, staj **so** wuwinowakoj.

Sběharjo **su** po sdaczu też w Madridu pschiwiżowarjow měli. Wobydlenje nehdyscheho jejmowego presidenta Miguela Villanuevy je **so** pschepytało. Pschecziwo Villanuevje je **so** jimanjski wukas napisał, kotrejž pak **so** hischcze njeje wuwjedł. 78ketneho muża w jeho wobydlenju straża.

Truckeho wosud.

S Konstantinopla je **so** sdźěliło, so **su** Trozkeho do Augory pschiwjesli. Tam **su** jeho nadhwinje w ruskim pósłanstwje samjeńcili. Wo jeho pschichodnym bydlischczu njeje **so** hischcze rosbudźiło.

Kaž je **so** sdźěliło, je Trozki němske knjeżerstwo z Konstantinopla telegrafiskje prohył, so by jemu wukhow we Němskej dowoliło. Někto **so** na wotnowjenje němskeho knjeżerstwa czaka, praji pak **so**, so by turkowske knjeżerstwo jenoz **z** pschihłosowanjom ruskeho knjeżerstwa Trozkemu dało do Němskeje puczowacz. W Němskej němski ministrojo rosbudża, hač **smě** Trozki do Němskeje pschijěcz. Kaž **so** sda, su demokratiscy a sozialdemokratiscy ministrojo za to, so by **so** Trozkemu asyl w Němskej pschiwolił. Jeniczke, sjednoz je demokratow a sozialdemokratow wotdźerżało, **so** rosbudźicz, je **stejiscnjcho zentrumskeje strony pschecziwo zasadjenju Trozkeho w Němskej.** Dokelž dyrbi **so** z tym liczicz, so by wobsamknjenje demokratow a sozialdemokratow w ministerskim kabinetu schtódnje na prózowanje wo wutworjenje wulkeje koalizje sturkowało, chcedża najprjedy rosbudźenje we Trozkeho naležnosczi na posdźischi cżas wotstorczicz.

*

Němskonazionalni pschecziwo pschijěźdżej Trozkeho protestuja. W pišmje na němskeho kanzlera pschedsydu němskonazionalneje frakzije, hrabja Westarp, žada, so bychu **so** Trozkemu němske mjesty sawrjesle, dokelž **so** boji, so by Trozki sjawny porjad a bjezstrachosć wohrožył.

*

Franzowske knjeżerstwo je **so** sapowědźiło, Trozkeho do Franzowskeje puschczicz. Trozkemu radża, so by **so** na norwegske knjeżerstwo wobrocził, kotrejž by jeho wěsze pschijało.

Zeźiwjenske wobcżežnosce w Ruskej.

S Moskwy **so** powě, so ma **so** ruske knjeżerstwo z wulkimi wobcżežnosczemi pschi sastaranju měriwa a wožow **se** žitom bědźicz. Dyrbne je, hač **so** jemu poradźi z najmjenscha tolko rožki kaž loni (1 457 000 tunow) swjesez. Porno lońschemu lětu bu pozdenje rožkowe žně jenoz 731 000 tunow podale, pschenża jenoz 68 000 tunow. Poměra płaczijnow je jara wschelaka. Njedźiwajcy teho, so **su** wowsnu žně se 409 000 tunow na 1 040 000 tunow stupiłe, **su** wołowsne płaczijny tři krócz wjetsche dyžli płaczijny wjerzeneho khleba w Moskowskim wokrjesu, pschi czimż „spekulazija" w. ke hromady khleba na wsach po drózschich płaczijnach pódawa. Knjeżerstwo drje płaczijnu zimnosce pschibližuje, jenak wukoło kaž loni dżerži, tola w prawnym wikowanju **su** płaczijny tkero schtyri krócz wjetsche. Na wsach dyrbi **so** też **z** pschibliwnym njedostatkom najwažnischcze zimnosce liczicz, hačrunjc **so** njeźmě prajicz, so nastonje hižo też potom, hdyž **so** wobsteinosce pschichodneho lěta spórscha.

Moskowska „Prawda" je pschipowědźiła, so **so** wot 15. měrza za dźěłaczeńke wobydlerstwo „khlebjenki" wudadza. Hospodarjacy samostatni ludźo a druhi pschecziwnizy dyrbjaczeńskeho wobydlerstwa budże w pschichodnje žedni khleb po wjele wjetschich płaczijnach dyrbjeli dotal „kwobodnje" kupowacz směcz, to rěka **z** druhimi khlowami, to **so** sa jich sastaranje njerukuje. Wumjetacznych naprawow **su** so hischcze w Moskwje wostajili, kajšej **su** na pschikład w Odeźy. Tam ma dźěłaczeć prawo na wschědnje 680 gramow khleba, statni sastopnizy na 400 gramow a rjemjeślnizy na 280 gramow, mjes tym so samostatni wobydlerjo žaneho prawa na dostacze khleba nimaju.

Amerikansko-ruske finanzne rosrěczenje.

Gouverneur Federal Reserve banki w Newyorku je dołhe rosrěczenje **z** pschedsydu ruskeje statneje banki Scheinmanom měł. Wo czim je **so** jednało, **so** samjeczeja.

Aman Ullah na wuczehnjenje hotowy.

S Kabula **su** so wschitzy Europjenjo **z** jendźelskimi lětadłami wotwjesli. Jenoz diplomatiscy sastupjerjo **su** tam wostali a někotři ludźo, kotřiž nětkajeke pschicżiny dla njejsu Kabul wopuschczili. **Se** sastanischcza jendźelskich lětadłow pschidobnje ras za tydźeń lětadło do Kabula poleczi. Jo by **so** pótrjsi wobkhad **z jendźelskim pósłanzewom** w Kabulu **se** wudźerżał.

W afghanskim politiskim połoženju **so** bórzy pschemjenjenja wocżakuja. W Kandaharu pschebywazy **kral Aman Ullah je pschihoty za wuczehnjenje do Kabula nimale skóncził** a hrożazy hłód w Kandaharu **z**nadź jeho ponnczi, **so** na puć nastajicz, kaž bórzy mjerstnjenje popuschczi. **Aman** Ullah je njedawno wjele lětadłoweho benzola **z** Jndiskeje dostał a khěru liczbu nakkadnych automobilow nakupił. Mjeni **so**, so je wójsko, kotrejž je najimał, dosez wulke, **so** by **z** nim Kabul dobył.

Emir Habib Ullah w Kabulu je pjecza žiwoje slejsiscnjcho sajo pożbłnił. W tu khwilu njeje wobrożeny. Afghanske sylaši **z** wulkim rosharjenjom **pschikhad generala Nadira khana** wocżakuja, kotryż tele dny do Bombaya pschijědże a **so** bjes kondźenja do Afghanistana poda. S najzatosnjsu na prěnje skutki tehole narodneho rjeka cżakaju. **Wjele wot** teho wotwituje, hač **so** Amanej Ullahej pschisamknje, abo hač budże **so** jam dyžtej trona mozowacz.

*

S Londona je **so** wo generalu Nadiru khanu, prjedawšim afghanskim pósłanzu w Pariżu, sdźěliło, so **so Nadir** khan po zadosczi Amana Ullaha do Afghanistana **wrócz**. Nadir khan **so** w cznej mérje **z** Jndiskeje do Kandahara poda. Powěsez, so chze **so** wón sam na trón **z**njeć, njeje potajkim wěrna.

Byrd je pschi połodnischim polu nowy kraj wutwarił.

Amerićan Byrd je **z** wutwarjenja połodnischeho pola wujeł. S dwěmaj lětadłomaj **z** łódźe wulećawschi je wutwarił stronu nowcho kraja blizko połodnischeho pola wutwarił. Prawo na **z**woje wutwarjenje **so** Sjednoczene staty žada a nowy kraj Mary-Byrd-kraj mjenuje. **K** ranju a **z** połodnja wot Mary-Byrd-kraja je tohornuja dwaj rjeczasaj horow swěźcz, mjes kotrymiž **su** 8000 hač 10 000 metrow wyschoke horh. Wutwarjenjemy Mary-Byrd-kraj mjes Rossa a Grahamowym krajom leži.

Zběžk we Mexiku.

Po powěsczach **z** města Mexika je sběhnyłsi general Manja, kotryž je město Mogalos wobhadźił, se swojimi wójskom **z** Mogales sajo wuczahnuł. Wón je **so** z mexikanskim presidentom Gilesom dorěczał. Kaž **so** pokasuje, je **z** hłownym wjednikom rewoluzionarneho hibanja nehdyscheho pósłanza Valenzuela.

S dobom **so** z Washingtona powě, so je knjeżerstwo Sjednoczenych statow połnonzeje Ameriki swólniwe, mexiske

Saufkemu knjezerstwu na pomoz pschinicz, jelt so by hibanje generala Mansa revoluzionarny charakter nabyko. Prezident Coolidge by dowoz bronjow a municijje se Sjednoczenych statow do Mexika zakazał, z czimz by so zyle zbozkarske hibanje podlemiło.

Mexikanske knjezerstwo je w srjedznych a południschich statach mobilitaziju porucziło, so by tak mohło mozne revolnizijn generala Mansa potłoczicz, kotrez mohła so jenoz w połnozných statach wupschestrecz.

Nowe smatanczy w Chinie.

S Manila so 21. februara powe: Amerikanski maly tschitak „Trenton" je njedawno do Czinu wusek. Lodzi je so poruczilo, so dyrbi se wschej maschinstej mozu jecz. We Schantungskej prowinzy je pjecza zdzesk wudyrił. „Trenton" dyrbi tamnischich amerikanskich stacjanow schtitacz.

*

Marschalla Fengjusianga je, hdyz je do Kai-Fonga pschijek, wotdzelenje Honanskich wojakow nadpadło. Pschi wojowanju, k kotremuz je doschło, su nekotre wosoby morili. Fengjusuang sam je njetranjeny wostał.

*

Policijstojo wukrajanskich zydlischczow w Pekingu straikuja. Policajstwu sluzbu nekotre wojazy wukrajnych mozow wukonjeja. Niedzliwszy taikich wobstejnoscow mocze China exterritorialnosez wukrajanskich zydlischczow dale pschipósnacz.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 22. februara 1929.

— **Wo wjedrje.** Nadzijomnje wschitkotuje so ikuczne wobrot we wjedrje. Kutise je mszczk polny. Pschedzenk staja milische dny. Wczera po jara symnej nozy klowczo czenje wohrimwaische. Na zlonzu stupi pschipolonju samo na 6 stopj. czopioty. Hdyz bz so zlonzo schowało, njebz symo wjazy kaz furowa, kaz rano. Wczera bz nadzje 8 stopj. symy a rano nicko nasny. Wetr duje s krotkeho ranza a je brje hischcze jery, tola niz tak tschipjaty kaz s dolscheho ranza. Mjes tym je so samrocznio. Wjedrarske je nadzijeła, so nimo mocy hulma wyschina wad zyzej Europu je sestkabjena a pokasule snamjenia, so so holuje, so wotstalicz. Mjes tym hulmiska nizina w wobwody nimo czehnje. Wona zarazenje pschihlawej symneho powietra z lodoweho morja. Nadzijomnje dalsche nizjny nasche kronu pschecezahnu a nam milische wjedro pschinjesu. — Wczera bz so zolma nowoje symy sazo na zlut friedzinu Europu wunkinula. Wschudzom mezacznu sazo 20—30 stopj. symy. W Drezdzanach fawikanch 22 stopj., w Magdeburku 20, w Hanoverskej 21, w Prazy 20, a we Nemskim Brodze we Czeskoslowakiskej 30 stopj. Nischto milischo bz w Tirolskej, tam syma na 6 stopj. schcze, ale we Sssolnym Hrodze hizo na 15 a we Minze na 14 stopj. Jutrje sobotu schadza zlonczo 7,03 hodz. a lowa so 5,25 hodz. Mzacznk schadza pop. 4,58 hodz. a lowa so rano 7,22 hodz. Wczera wjeczor w 7 hodz. barometer 756, hygrometer 0, thermometer we dnjo —5. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 752, hygrometer 0, thermometer we nozy —13. Wutrjadny na malo so pschemenjuje wjedro.

— **Paduschtwo:** Kradnyło je so z mutsdobyczom we wokolinje w nozy na 17. 2. 1929: Selenu tkaninowy schat s rozobarbnym lazom, czernomodrowy zonjazy pullover, modro-seleno simuhaty zonjazy laz, czorny muzazy laz s pisanym pjerkom, rozobarbny schawl, 10 ruzownje pisaneje wolmy, por czernomodrych zonjazych reformskich chobowow, bele platowe zonjaze a dzewzaze chobowy, nuzaze, zonjaze a dzewzaze wobuwy, schamtko a zwjesiw na collach. — W nozy na 19. 2. kradnychu wulke dzelbu zigaretow znamkow Reunion, Ramses, Hof Löhnitz, Alika, Bulgaren-Krone, Bulgaren, Miß Blanche, Dolomit, Consul, Cranitit, Sachsen Gold, Vitit. Gelbe Sorte a Edelstein Gold, Ulmenried-Lande, Klasse a Spezial. — Wo wjazowne spodzenja prosy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **We Luzizy ryby se smjerschom mrezu.** Pschi trajnym kruthym mjerschenju w mnohich luzizkich hatach karpy jara mzeja. W Kupojanskich hatach so tjizom tydzenje dolgo prezuja, wumjelzuh tjizlik do hatow klumpacz. Najwjetschu schkodu naczini smjerk wobseje w nilkich hatach, dokelz su wone tjizom hacz na dno zamjerschene. Wola Wojerez je jedyn hat znamo zyle wumjerschnyt a je tam zyly wobstalk na karpach, tyhaz schtuk, dospolnje snickeny. Zatnizy su nuzowani, zebi nowe zamjerzene ryby wobstaracz. Jenicza mozjnosez za rybarnikow, so psched sandzenjom rybow wukhowacz, je, kdzlik puschczecz do hatow a katkow, dokelz so hewak pod tolstym lodom, hdzez szczeka nowa woda pschibzuje, rybam wschitka moznosez zziwjenja wosmje.

— **Sswobodne mjasowe zelti (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu 23. februara dap. wot 8 hacz 10 hodz. wotedawa so zyre howjase mjaso, punt po 40 pf., zyre zwinjase mjaso, punt po 50 pf.

— **Nastupa wolby starschiskich radow.** Ministerstwo sa ludowe wukubanje wosjerja, so so wolbny czaz starschiskich radow, kiz buchu po postajenju wos starschiskich radach k kouwjedzenju § 11 pschekhodneho zakonja za ludowe schulstwo s 23. februara 1921 woleni, wo leto podleschi. Potozim wostanu tukhwilize wolene hobustawy starschiskich radow leto dlez w zastojnstwje.

S **Kaporz.** Dzensa w nozy w 12 hodz. wumrje wschitkim w Sserbach derje znaty wolenikar a veteran Korla Mionk 81 lzt stary. Tak zaidze nicko Mionkez zwobza na tutom swjecie.

S **Warnoticzi.** Swjoj zlebowny kwaz zwjeczeschtaj wczera schtwórk tudomnaj Riedlez mandzelskaj. Na zwojim czestnym dnju bzchtaj wobdataj je zwojimi dzeczimi a dzeczidzeczimi. Wobaj staj czitaj a zirowaj.

Se **Zdzara.** Srudny dozt potrjechi zwojoho jeneho tudomneho zimnoczerja. Wobzedzerjowa mandzelska je so zandzenu njedzelu zyle njenadzijny wobwjesnyła. Srudny podawk ma drje zwoju pschiczinu w czezkich mysklach, kiz je njeswozownu njezazu zazale. Mandzelskaj bzchtaj spokojnaj a zwozownje hromadze zziwaj.

S **Njeswaczidla.** Tudomna wetnozka Evangelskeho zwjatka bzsche na wutoru, wjeczor na wosadnu wjeczor w sali knjezeho hosczenza pschepreszka. Mnozy bzchu pschischli. Srzedzischczo zhromadzinu bzsche rzecz knjesa schulskeho direktora na wusk. Tietzena / Herrnhuta, kiz zrosumi pschitomnych zahorzez za prawedu bozka reformacije. Pschedwschcz wobwjenzowachu politicenja nekotrych mlodych holzow na rzecz knjesa zarara Kaplerza. S wusprzewanjom Lutherskeho kerkuscha be zhromadzinu stonczi.

S **Wojerez.** Sandzenu wutoru wopyta ozenzschi letak hejtman Kohl nasche mesto. Zyke mesto zlawnebo letarza wjeselze witalche. Wjecjor rzecjesche won w Tjeleeni psched pschepelnjenej zalu wo zwojim zwozzinowym leczenju pschez Atlantiski ozean.

S **Koschle.** (Ssobotu serdzechu zo mlodzi a stari we wjesnym hosczenju k zhromadznemu pozniukenu zwjedzenjej. Po zunkach wustajnje domjazeje kapaky pilnje rejwachu. Zortne politicenja a zyelone pschednoschki porjenschichu wjeczork. Wobsebity dzak zlusche pak gmejnskemu predsedzerjej je slotej zortuzej zizu za dobre poradzenje politicekeho zwjedzenja, kiz zo tu kozde leto po starym waschnju zwjerzi.

Z Luzicy.

* S **Kumwalda.** Tez Kumwaldska gmejna je so nekto za tvar wodowoda rozsadzile. Pschichoty su tak daloko dokonjane, so mozachu gmejnzi zastupjerjo wo rozdzelenju dzela wobsamknycz. Twar wodowoda za zylu wjes budze nezdze 315 000 hriwnow ptaczicz. Danje budze nezdze 11 000 hriwnow lemje. Twarjenje dzela pschepoda gmejna firmje Augusta Loefflera w Freibergu.

* Se **Schcerachowa.** Ssrzedu pschipokonju wudyri wohen w dzelarni blidarskeho mischtra Juskinja Rafelta. Pschijecza nezdze 2000 hriwnow. Wosoby na zwojej bzchu a hakle w dzelarni paduschi pobyli.

* Se **Schcerachowa.** Tudomny zelesnizki dzelacz Franz Stolke je zebi z pluwowym zasedozejenjom zziwenje wuczinił. Jeho zu czezke wuzle k tomu pohnute, kiz su pjecza z njewjesczich zrodzinowych wobstejnoszow wutkowdzate.

* S **Wjasonzy.** Dzelarjowerjerjow bywa tu dzes a wjazy. W poslednim czasu su tez nekotre w diwnaj tudomnynaj klakonaj pschestali dzelacz. S tym so bjesbzelosez tuteho pozbyni. W tukhwilu je we Wjasonzy 328 dzelarjowerjow, kiz tizom podpjeru dostawaja. Mjes nimi je 25 zonskich.

* Se **Salomja** na Schpr. Khroble paduschtwo na drosy sta so tu psched hosczenzom „Mesto Frankobrod". Wozniki invalid dzelacze po drosy. Nadobo jemu nekto se plaschczowego dybzaka mosczeh se 32 hriwnami wutorhu. Nadpadnik da so do czekanja a mezesche so z procha. Jeho pak su nelko wuhladili. Ze 21letnu fabrikssi dzelaczez Fliegel. Jako jeho sajachu, bzesche tizom najwjazy pjenjez w Czezkej pschejusak.

* S **Bjarnaczizu.** Tudomnemu zandarmej so poradzi sawezczenskeho wobschadzerja sajecz. Sajaty je wuzsy Gustab Hermann Wursel z Wulkeho Schmorowa, kiz po zwojim wudawanju nekto w Bolesakowje (Bunzlau) bydli. Won je zzyly rjad sawezczenjow pschijimak, wosebje w Salomje pschi Czerwjenym Kamjenju a w Kamjenizy pola Lubija. Jemu pak jenoz wo napiaczene pjenjezy dzesche. Sawezczeni njedostachu zaneho wobkruczenja sawezczenskeho towarstwa. Pschi zwojim sajeczu mezesche won nekotre wotpisy ma wosiamnjenych sawezczenjow. Sajaty su hamtschemu zudnistwu pschedate.

* S **Frankenthala** pola Biskopiz. Dwelcetne dzecko je nekho tudomneho pohonca w njewobkedzbowanym wokamiku hornz horzeje wody dele storhnu. Wbohe zalko je tak czezko wopari, so dyrbjesche na to wumrecz.

* S **Hornjeho Ruppersdorfa.** Kubler Hermann Weber je zebi pondzelu wjeczor se zwojej hortwinskej tschon na wutroby tselik. Ssamomordarstwo je drje dla hubjenych zjenjezznych wobstejnoscow stacik. Ssnadz su tez tschjuli zschakanju mosnoh kiz jeho na konzu zandzenego leta podebsze, k tomu pschinoschowake.

* Se **Sborjelza.** Pod horn Landskronu nadpadze nebze 20letny njesnaty muzski 24letnu katarsku dzowku Hedwigu Krawjez z Pfaffendorfa, kotraz pokny nathwilstnil butry na Sborjelsse wiki njejesche. Zuzy rubi holzy butru a mosczeh a zhubi zo na to.

Ze Sakskeje a dalsich krajow.

* S **Drjezdzan.** (Njejwerny zarjadnik zawozistwow.) Drjezdzanska kriminalna policija saja lokalneho zudnika 11. mezacznjeho wokrjeza (w Zauskim mezesu) Willibalda Felgnera a pschepoda jeho statnemu rezniztwu. Powoz je, so je Felgner pschi zarjadowanju zawostajenizmow nebdze 70 hacz 80 000 hriwnow pschekschiwił.

* S **Frankenberga.** (Szezkwk smjersta.) Na Kamjenicanskej druhy dyrbjachu wobydlerjo dom wupraschnicz, w kotrymz bzchu so je smjerschom szezny rospukale, so je strach, so so twarjenje sabzpnje. Tez w suzbodnym domje pokazuja so rospuki.

* S **Lipika.** (Morderza Hübnera sajeli.) Ljezinzi dzelacze Willi Hübner, na kotrehoz tukaju, so je zwoju njewjestu Fridu Nuczkez stonzowak, je so po njesluchu zhubił. Wutoru rano jeho hizom w jenym Waslinskim hotelu sluzchu. Jeho do Lipika pschiwjesu. Pschi pschesluschowanju so won mordarstwa wusna. Won wudawasche, so je swojm

Na Librowem grunce.

Roman Terezy Novakoweje.

25]

(Pokraczowanje.)

„Dolho symu na Hanieczku spominał a wjele so na lubi rumplakał, hdyz bzchu so pohrjebali. No, praju z prawdu, mi je nekotrazkuli do woczow padła — — braschkował zym na tych kwazach, holczata zu so ke mnje mele — snadz by mje była nekotrazkuli chzyła — ale ja njejsym ani jednu do wutroby sapschizał. Jenicz so njemozach dla tych bremjenjow a z holzami jenoz tak nawjazowacz a potom sich wostajicz — to nihdy nic — to by so do Librowscho rodu njepschizhlaschało! Sznu chzył sakhowacz nekohdzenzow pozezowsez, so bych lubzom, ani Jehzikom, ani nasschim, njebył z poharschkom. Hdyz bzchi burzhi czlowjek, gruntowniz, zwojeje czesesze njeslada — to hakle ma potom wustacz . . . Ale njepraschesesze so, Albinka, kak je mi by-tok! Kak zym so je zubu bil, pjasze zpinat, zkoro plakat, hdyz zym takle lutti zam lezat na lubi, abo na „balazy" — a zebi pomyzlił, kak druzhi hospodarzi z rjanej a hdnez mandzelskej a ma radosez z bzezi — — Nu, ja drje zym to wudzerzał — zym hacz dotal zziwy —" dokonczi Jobk z njewupraznenej jerkosezu. Wobziczo so jemu paleschc, zo strakujomaj so pot wulziwaschc, tak so sesahny zebi wutrobnym czapku a wkopy z plonej dzorzju zebi bladzesche.

Albinka bzesche so runje tak jaczerwjenita, wotewri nekhcto krocz hubu, ale najstarschi njewedzesche, kak by roshorjeneho pschewodnika pokojita. Stonczenje rzekny: „Snadz by so tola nekotrazkuli zadlubje k waschim wudatu — do tajkeho schwarneho rodu!—" ale njepohladny pschi tom na Jobka, bywajo stajnje we wustkosezi.

„Mysliesze, so by mje wasch nan tez z haubu njewupschewodzał jako Bruschez Tondu, hdy bych wo waj prostok?" wulhubny nahle Libra.

„Wo mnje?" sastroza so Albinka. „Wschako ja —" „Ja wzem, so zywy to waj pschestera," murazy Libra. „Ale Albinka, — rjekny to sprawnje — hdy bych mez zebi jenu sa zonu wjazez — to jenicz zy waj! Hizo pschi tom Kuslowem kwasu sesze mi do wutroby padła — — jako by so njebozczicka Hanicza wrocziła a moje mlode leta — — —Nu, ja wem, so bysheze zebi nje njebrała, a wasch nan by mi kwydom moje czeze porokował — Tohodla sesze so na Brtownez mjerzała — —".

„Och ne, ne," wobarasche so holza. „Ja zym zebi pschezo waschcho rodu wajila a waj hobu najdole — wesche tola tak krasuje wukladowacz, wschemu rozumicze — —".

„Ale zym wam pschestary, njewerno, Albinka?" „Hdy bych chzyła mlodcho, mohła bych zebi tu wez z Tonikom do klowy stajicz .... So bych to sprawnje prajila, hizo zym so sforo wudacza wotrjeka, hdyz je nan tak zara dsiwny — zym zebi wumyslila, so budze je mnje stara holza. Ale wy zebi hizo z tymi wobezejnosezemi klowu njemuczesze — to so zi deutdy wschitko na jene dobo wobroczi — czkowjek nihdy njewe, schto na njeho czaka."

Prajesche to dozyla z lohkim wurazom, jenoz so by rosrudzenemu a roshorjenemu Libru na druhe wjeselsche myslicki pschinjesła. Ale Jobka tute zkowa pschewsabnu kaz zahle pruhi. Tez Brtoun dzensa rjekl: „Wschu ma zwoj czaz a „Stojnje poredam, so so robocze zonu wucho wottorhnje . . ." A ton wedzazy wuhesnitzesez bzesche rjekl, hdyz pak hy nekto wopraudze nehdze ranje zwitala, po dothez, njeinjesliwej nozy? Hdy by so tez na Librowem grunsze wolozilo? Hladasche na holzu tak zamyslenje a wotrnje, so so Albinka poza bojez, so zazo zapocznje korzicz a z njeje wesku wotnoknu wumeczicz.

A tola we zwojim strachu, w duchu zebi wospjetowasche, kak nutrnje be jej prajił, so by jenoz ju dzyt — so je wona po Hanieczynem kwasu jenu so do wutroby zaryka — a kak zimanoje bzesche jej wopjatowat zwoje czlwile tam na hornjej lubi . . . We rzeczez, Jobk Libra, haj, ton we rzeczez! Zadyn z nikodnych holzow by to tak nalesnje nje-samohł."

Sazo pschejdze ju nekoho zalze po czele . . .

Ale Libra njesapoza hizo rosmolwu; hladasche pschez samyklenje pak na Albinku, pak nehdze do prozna, hdyz napokledku mihzesche, so je tohodla wotunjelk, dokelz bzesche taj hizo mjes prenimi Zedziczankami twarjenemi a bzesche tez pschi Librez kuble. S jenakim samyklenym pohladom potschaze ji ruku a woteridze z wotewrjenymi wrotkami do grunta.

VI.

Nasymske njedzele pominuchu so pola Librez z lutym dzekom; wschitzy hromadze zwikonjachu hospodarske nadawki, pak wupotjedzachu muzzy twarjenje, hdzez bzesche nekoho do kruchwy, to dawachu sako do porjadka, zonske pschihotowachu zebi len k pschedenju, pjerjo k dreczu. Stermzichi dzedz pschesso swjetscha we kozu lzhasche, wopytowachu jeka we jesliwizju na wunterku a sdonczenje wsachu bez jeho dla lepicheje czpoloty a thmanskeho wothladanja do wokreje jitiny, mjes tym so holzy go do khalnyk pschebydzichu.

Pryedy hacz so doklandachu, bz Sawjateje knjezny Wurbory, a Terka, kiz bzesche nekto njenzchdzneje wjeselsche mysliczki, wubra sebi swedomnieje hatzku z swischnjeho tchoma, a stazi ju w khlewje do nopaschka wody. Khudzeschc zzaha na nju hladacz, hacz doszez derje czeri, a stajnje wraczesche so je spokojenym wobliczom. Ssotize wotkedzbowanschez ju je srudnym posmenkom, hdyz Malina jonu rosharjene wuraty: „Ty so tola pozinjesch, jako by bzła najprezischa ty wschak so lebdy schulu wukhodzisa — wudacz so njemeesch — zmoj tu moj!"

Ale Terka czizny jenoz bujnje z hlowu naznak, zahanje so, machny z ruku a njepikny zkowczka, jako by zwirzenał wosnamjenicz chzyła: „Budu ja wamaj wukojowacz, z czim nu so pschibhotuju!" Sodowonicczku zjewi so z hakzku kwanje wuczejez w zyrkwi, ale w konz Bozich zkadzowu bzesche kwely nadobo w wuzu mkodeho Pruschki — —.

(Pokraczowanje zazehnje.)

mohu tohodla sfónzowat, dokelž njewěrl, jo je wón nan dójęła, kotrež wona sa dwaj měhazaj wocakowasche.

* S Wrótšławja. (Sšebi wuhło ſ létadłom pschinjesecz dał.) Strachocžiwy Wrótšławski wobydlel, kiž so bojesche, so w měsęcze žanoho wuhla njedostanje, skasa šebi we wuhlowej jamje w Gleiwizy tři zentnarje wuhla, kiž měše so jemu je létadłom pschipójłacz. Porjadne wobkhadne létadło woja skasane tři zentnarje hobu a sa někotre hodźiuli może jhe šebi skasać wuhło na Wrótšławskim klanischczu wotewjacz.

* S Bytonja, w Hornjej Schlesyskej. (Do wuhnja padnył a so šmjertnje skranił.) W Bytonju (Beuthen) 22-lětny wuhnjetwarz Erich Pyka něschto na wuhnju dźełasche. Nadobo so někak pschehlada a do wuhnja padny. Dełkach wosta ſ tak cžežkimi nutskownymi ranami leżo, so bórzy we khorownl wumrě.

* S Warnsdorfa. (Samomordarstwo.) Njedźelu rano pschi pohrjebnischczowej muzi w Niedergrunczje nětkuschcho pokładnika Warnsdorfskeje milinarnje Hendricha Frýczu faišelcneho namakachu. Wón běschc so na pjenjesach pschepschimnył a so na to wutoru sajdźenoho tydźenja šhubił. Po wjazy dnjowym wokkołodźenju šebi wón sam žiwjenje wsa.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźela Reminiscere, 24. małeho róžka 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi njedźelu rano we 8 hodź. Boże wotkazanje serbske, (farař Kapleř), w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. dźěćaca Boża słužba (far. Tišer).

Pokutny dźeń rano we 8 hodź. Boże wotkazanje němske (far. Kapleř), w 9 hodź. němska a ¼11 hodź. serbska Boża słužba (far. Tišer).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźišku 6. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska šula, pop. ½5 hodź. w zjednoćeńskej zali swjećenje Božeho wotkazanja, knjez superintendent Fröhlich. Njedźelu wječor ½8 h. evangelizaciska zhromadźizna: „Wo čas je hódno so bědźić?„ — Stwórtk wječor we 8 hodź. přednošk sotry Elly Pliesterec z Aue (jenož za žony a holcy). — Pjatk wječor we 8 hodź. přednošk knjeza sekretara Vettera z Drježdźan wo evang. šulskim towarstwje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenst. w Běłej Horje. Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje a wječor ½8 hodź. na Židowje čo. 146.

Z Barta.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbska, ¼11 hodź. němska Boża słužba.

Srjedu — pokutny dźeń — dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za znutřkowne misijonstwo.

Wumrěłej: Hana zwud. Schlenkerowa rodź. Domaškec, rentudostawaćka w Dubrawcy 80 l. 1 m. 20 dnj. — Hana Wiršla Nowakec, mandź. dźowka we Barće, 8 m. 2 dnj.

Z Budyšinka.

Dop. w 9 hodź. serbske předowanje so čita. — Pokutny dźeń budźe pop. w 2 hodź. serbska a w 3 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za znutř. misijonstwo (farař Handrik-Poršiski).

Z Bukec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. — Pokutny dźeń rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za nutř. missijonstwo. Pop. w 4 hodź. kemšenje w Rachlowskej šuli. — Zemrěłoj: Korla Pawoł Mlynk, žiwnosćer w Bukecach, 56 l., 9 m. a 26 dnjow starv. Marja zwud. Kiršnarka rodź. Faracec, wobydlerka we Łusku, 78 l., 6 m. a 4 dny stara.

Z Hodźija.

Rano ½8 hodź. serbska spowědź (farař Wjezař), dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje (farař Voigt). Pop. w 2 hodź. je cyrkwine rozdźelenje ze žónskej młodźinu. — Pokutny dźeń změje farař Wjezař rano ½8 hodź. serbsku spowědź, farař Voigt změje dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nutř. misijonstwo. Pop. w 4 hodź. změje farař Wjezař němsku spowědź.

Z Hrodźišća.

Serbska pasionska nutrnosć 22. februara wječor w 7 hodź. wupadnje. — Njedźelu 24. februara rano ½8 hodź. serbska a dop. w 10 hodź. němska Boża słužba. — Pokutny dźeń dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba. Zběrka za nutřkowne misijonstwo. — Zemrěłoj: Hana Schneiderec, khěžewobsedźerka w Droždźiju, 77 l., 9 m. a 9 dnjow stara. Jan Trawda Rabowsky, kublef w Njechornju, 60 l., 3 m. a 29 dnjow stary.

Z Hućiny.

Dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boża słužba. — Khowana bu 21. 2. Hana Horjenkowa rodź. Henkertec, wudowa w Hućinje, 56 lět stara. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. a ¼11 hodź. němska Boża słužba. Kollekta za znutřkowne misionstwo.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za nutřkowne misijonstwo.

Z Łupoje.

Dop. w 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za znutř. nutř. misijonstwo.

Z Malešec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje, ½12 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½3 hodź. zjenoćenje młodych holcow na farje a žónske towarstwo pola Lipićec. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje. Zběrka za znutř. misijonstwo. Pop. w 3 hodź. serbska Boża słužba w šuli w Delnjej Hórcy. Zběrka za znutř. misijonstwo.

Z Minakała.

Dop. w 9 hodź. serbske předowanje so čita. — Pokutny dźeń pop. w 3 hodź. němska a ¼5 hodź. serbska Boża słužba, kotrejž so spowědź přizamknje (farař Rjenč). Zběrka za znutřk. misijonstwo.

Z Njeswačidła.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. (Cyrkej budźe zaso wutepjena).

Pokutny dźeń we 8 hodź. serbska spowědź, w 9 hodź. serbske, ½ 11 hodź. němske kemšenje (kollekta za znutřkowne misijonstwo).

Farstwo dosta telefon w Njeswačidle čisło 104.

Z Nosaće.

Dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, předowanje so čita. Pop. ½3 hodź. tow. młodych holcow, wječor ½8 hodź. tow. młodych hólcow. — Pokutny dźeń dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba a w 10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za nutř. misijonstwo.

Z Poršic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boża słužba, pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za starše a młódše dźěći, wječor ev.-luth. šulske tow. we Nowych Poršicach. — Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow. — Pokutny dźeń budźe rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za nutř. misijonstwo. — Zemrěłoj: Marja Hedwig Lore Dietricha, Hein. Emila Oskarja Dietricha, korčmywobsedźerja w Lětonju, mandź. dźowčička, 3 m. a 14 dnjow stara.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. serbski póstniski nóspor. — Kóždu póndźelu rano we 8 hodź. piskanje na wěži a ranša nutrnosć. Zónske tow. póndźelu wječor we 8 hodź. pola Winterec. — Pokutny dźeń rano ½9 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje. Zběrka. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boża słužba a swjate wotkazanje w Lěsku.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje ſa jutšišchu poweisu. Sso powročcžaje, tyma powatku popuschczuje, pschi połnózym morju hižo taje. W Jendželskej taje, tu a tam beschczik.

W Kupferdrech w Porurskej bě ſo pod drohu plunowa rola pukła. Plun bě ſo w nozy do doma dobył, w kotrymž pjeć ſwojbow bydli. Wscho hromadże je ſo 17 wosobow njenje abo bóle ſ plunom saješdjesjesle a je ſo dołhsajo do khorownje dowjesć. Najbóle ſu někotre dźesi cžepjte, kotrež we hłubokim bjeswědomju namalachu.

Grichiſka Macedonska a Thrazjiſka je ſo ſ wulkim potwadjenjom podeschła. W Struminym dole je wjele wosow pócžerjenych. W Seraju je wulka woda pjenjenje a mukowe ſtlady wotpiawiła. Wulki żelesništ móſt a někotre druhe mosty ſu ſo potorhałe. W Struminym dole je ſo ſ najmjenſcha 10 000 hektarow powodźiło. W Kawalli ſo woda do tlamcow dobywa. W Marizynym dole ſu wjele wosow ſ wulkej wodu woi ſwonkowneho ſwěta wotſamknjene. Jich wobydlerjo khleba tradaju. Wězera ſu łětadła mohłe do nich měchi ſe ſiwnoſcju wotczišnuchu. W Debeagačiſkim wokrjeſu je ſo wjele ſłotu tepiło.

Hamtske wozwěnjenje z Budyšina.

Krajna rypšowanka I ſ potwarjenjemu płanej „Słóbſt“ měſta Budyſchina a ſ tomu ſłuſchacym III. dodawk ke měſtnemu ſakonjej ſ 11. nowembra 1918 je Stuttſkowne ministerstwo dowolilo a ſtej wupołożenej we kenzlije twarſkeje policije na Žitnych twarkach 3 I w ſtatym wobkhodnym czaſu ſchtyri njedźele dołho ſjawnje k nutſpohladnjenju ſa tóždne.

Pschemjenjenje potwarjeńſkeho plana płaczi ſ tutym wozjewjenjom jako ſwjećene.

W Budyſchinje, 22. małeho róžka 1929.

Měſchczanſka raba.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł ma sobotu wječor ½8 hodź. pola Lubjenskec zhromadźiznu. Też hwizdarjo maja wšěch přiwź. Starosta.

Drježdźan. Wšitcy Drježdźanscy Serbja zeńdu so přichodnu njedźelu 24. 2. pola našeho krajana knjeza Zmija při swinjorězanju a hejdušnej kolbasy jědźenju na Christianskej dróży 22. Njech so znaći a přeċeľo prawje bohaċe wobdźěla.

Hodźij. „Jaromér Imiš“. Njedźelu popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna. Na dnjowym porjadu stej m. dr. wuradźowanje dla našeho założeńskeho swjedźenja 14. haprleje. Přitomnosć wšěch sobustawow so přeje. Dowěrnicy njech to wšěm sobu zdźěla.

Khwaćanske Serb. Tow. so njedźelu pop w 5 hodź. pola knj. Šołty k mšačnej zhromadźiznje zeńdźe. — Po wołzamknjenju hłow. zhromadźizny zběra so posmjertny přinošk jedyn raz doprědka. Podpisany prosy wo tym, zo so hač do jedźele wšo přihotuje, zo sobustawy so za tym maju. W. Žur.

Kedźbu! Našim serbskim towarstwam, kotrež maju knihowne abo sebi knihowne załoža, chcer zo swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech sebi jich předsydża abo knihownicy bórzy ke mni po nje přińdu. W Budyšinje, 29. 1. 29.

Wyle[illegible] **Muka.**

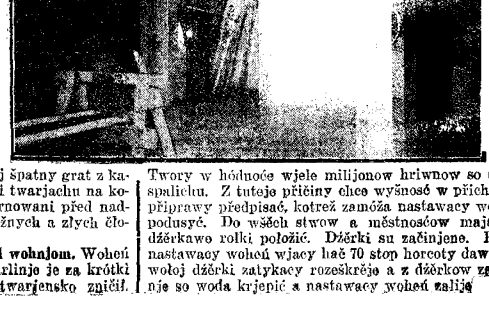

Bodanski jězor zamjerznył. Bodanski jězor leži mjez Swajcarskej, Bayerskej, Würtembergskej a Badenskej. Létsa, při surowej třeskancy je zamjerznył. Sylty luda so na sankach a smykačach na lodze zabawjeja. Lód je hładki, kaž špihel a jasny kaž skleńca. Přez lód widźa hač na dnjo jězora. Z tutej přileżnosću spóznachu powostanki člowjeskeho zasydlenja. Tute saha do tak mjenowaneho kamjentneho časa abo doby. Tehdom člowjekojo swój špatny grat z kamjenjow dźěłachu. Swoje khalupki twarjachu na koliki do jězorow. Tak běchu wobarnowani před nadpadami dźiwich zwěrjatow a rubježnych a złych člowjekow.

Kak wobarnuja so kupnicy před wohnjom. Woheń njedawno w Tiotzee kupnicy w Barlinje je za krótki čas wobšérne tři skhody wysoke twarjensko zničił. Twory w hódnoće wjele milijonow hriwnow so sobu spalichu. Z tuteje přičiny chce wyšnosć w přichodźa připrawy předpisać, kotrež zamóża nastawacy wohenj podusyć. Do wšěch stwow a městnosćow maja so dźěrkawe rołki położić. Dźěrki su začinjene. Hdyž nastawacy woheń wjacy hač 70 stop horcoty dawa, so wołoj dźěrki zatykacy rozeškrěje a z dźěrkow zapoła[illegible]nje so woda krjepić a nastawacy wohenj zalije

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica". Zhromadźizna budźe hakle **10. měrca.**

Różant. Tow. kat. młodźencow **zmeje** njedźelu 24. II. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźowanjow njech wšitcy wěsće přińdu. Zapisowař.

Rakojd. Sokoł. Generalna zhromadźizna budźe přichodnu njedźelu pop w 2 hodź. w Zendźic hosćencu. Kóždy ma přitomny być. Hosćo su witani.

Serbska Ludowa Rada. **Wšě sobustawy S. L. R. a wšě předsydy serbskich towarstwow z Pruskeje Łužicy přeprošuja so njedźelu 24. februara** popołdnju w 4 hodź. **do Haškee hosćenca w Delnim** [illegible] **nimoměry ważnej zhromadźizne.** Jedna so wo naš přichod. Stóž lubjosće dla njepřińdże, toho njellčimy wjacy k sprawnym Serbam.

Lorenc-Lajnert.

Tow. Pod Čornobóh ma přichodnu njedźelu pop w 3 hodź. w Palerjee hosćencu w Sowrjecach měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wšitkich sobustawow a hosći wutrobnje přeprošuje.

Předsydstwo.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kafejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoler". Njedźelu 3. měrca pop. ½3 hodźin wotměje župa swoju **hłownu zhromadźiznu** w hosćeńcu „K wopravnjenemu Echten). Dnjowy porjad: 1. Rozprawa wo lětnej skutkownosći 1928/29. 2. Rozprawa wo „Posmjanej pokładnji". 3. Postajenje wobkhodnicha zarjadnika „Posmj. pokładnje" 4. Načisk skutkownosće 1929/30. (Też jednanja dla zajězda do Prahi na swj. Wjacslawske swjatočnosće.) 5. Naš župny zběh. 6. Wšelčizny. Kóžde přizamknjene towarstwo ma zastupjene być!

Předsydstwo župy „J. A. Smoler".

P. Krječmař, župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bróšowy. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Powětrowy balon darmo

Wosebje tunje poskićenje

Tak dołho hač skład dosahuje

Wotčakamy jenoh wěste dźěloby

Platowe kromki, pisane, čišćane, metr	0.25	**Košlowy barchent,** smuh., najl. kajkość, mtr. 0.78,	0.58
Košlowe kromki z cankami, jena	0.25	**Linon,** dobra kajkość, šěrok. 130 cm 0.98, 80 cm	0.65
Wušiwanja, 2,30 metr 0.75, 0.50,	0.25	**Köperowy barchent,** běły, 80 cm, metr . . 0.78,	0.68
Batistowe šantki z přešiwanjom a wušiwanjom		**Etamina,** kašćikojta, 150 cm šěroka, metr	0.68
rózkow, jene	0.25	**Plat za zwjefšne košle,** prawobarbny, metr . .	0.75
Přikrywy na nócne blido z cankami, jedyn . .	0.25	**Prochowe trjenja,** 6 štuk za 0.98	0.78
Lodowe trjenja, 55/55 jene 0.45, 50/50 jene . .	0.35	**Přikrywy indanthren,** 80/80, jedyn	0.78
Syrakopšiwina, wokoło 75 cm šěroka, metr . .	0,38	**Köper za vitraže,** běły a žołty, wok. 80 cm, metr	0.98
Košlowy plat, 80 cm, sylnonitkaty, metr . 0.58,	0.45	**Smuhaty plat,** dobra kajkość, wokoło 80 cm šěr.	
Etamina, běła, ze smužkami, prawobarbna, wo-		metr.	0.88
koło 65 cm šěroka, metr	0.48	**Santki,** běłe a z pisanej kromku, 40/40, 6 štuk za	0.95
Twjelki (Gerstenkorn), z kromku, wok. 46 cm šěr.,		**Etamina,** kašćikojta z přešiwanjom, 150 cm, metr	0.98
metr 0.65,	0.48	**Indanthrenowe tkanliny,** 80 cm šěroke, pisane	
Frotěrske twjelki, běłe a pisane, 45/90 jena . .	0.48	mustrowane, metr	0.98
Žonjace šlypry, pisane, por	0.48	**Přikrywčki na šijace blidko,** běłe z cankami, jedyn	0.98
Žonjace nohajcy ze šowom, čorne a pis., por 0.78,	0.50	**Pique-barchent,** běły, metr	0.98
Štyrirózkojte přikrywčki z cankami a ze zasadk.		**Damastowe twjelki,** 46/100, běłe, połpłat., jena	0.98
jedyn	0.50	**Twjelki,** šěre, jacquardowe, 48/100, połpłat., jena	0.98
Köperowy barchent, běły, 70 cm, metr	0.55	**Jumperske fale,** pisane a indanthrenowe, jena	0.98
Syra kopšiwina, dobra kajkość,		**Hłowaki,** hotowe šite a wušiwane, 88+80, jedyn	1.45
16/16, 20/20, 160 cm. 140 cm, 80 cm		**Žonjace košle z paskami,** jena	1.45
1.20 0.98 0.55			

Dostanjeće powětrowe balon!

Baskowe čapki, dobra kajkość, jena	1.45
Barchentowe spódnje suknje, běłe, wupyš., jena	1.75
Płóčliwy somot, dobra kajkość, 70 cm, we wšela-	
kich barbach, metr 1.95,	1.75
Flanellowe sportske bluzy z dołhimi rukawami,	
jena 2.95,	1.95
Kostumowe suknje, dobra kajkość, jena . . 2.45,	1.95
Mužace normalne kholowy, dobra kajk.por 2.25,	1.95
Žonjace nócne košle, jena	2.45
Košle, na ramjenjach k zapin., barchent., jena 2.75,	2.45
Dowlasowe ložowe płachty, běłe, 140/220 wobrubj.,	
jena	2.95
Strowotne ložowe płachty z indanthr. kromku,	
145/220, jena	3.95
Linonowe nawobłečenja, hotowe šite, 130/200,	
jene 5.95,	4.95
Barchentowe ložowe płachty, najkšpa kajkość,	
sněhběłe, z kromku, 150/220	4.95
Zonjace pulowry, čista wolma, jedyn . . . 7.95,	4.95
Linonowe nawobłečenja, nješita, 1 posłešco a	
2 hłowak. 8.75,	5.95
Ložowe nawobłečenja, kašćik., nješite, 1 posłešco	
a 2 hłowak. 7.95,	5,95
Nawobłečenja ze smuhat. płata, nješite, 1 posłešco	
z 2 hłowak. 10.75,	8.95
Damast. wobłečenja, nješite, 1 posłešco z 2 hłow.	
13.75,	12.75

A. Bokelmann nasl. w Budyšinje

Powětrowy balon darmo

Njekupujeće ženje wjacy tak tunjo!

Wjele niže porj. płaćizny předawam

wolmio 100 znamk. kołow.

Předawam tesamne po najnižšich płaćiznach. Wobhladajće je sebi, bjez toho, zo Was ke kupowanju nuću.

J. Schiebach na Mužakowskej dr. 4

— žany klamy —

Harz'ski twarožk tuńši!

5 štuk 10 pj.

Cyła kista wulkosć 1 = 48 pj.
Cyła kista wulkosć 2 = 95 pj.
Cyła kista wulkosć 3 = 125 pj.

Kónčkojty twarožk - Pjasćowy twarožk

Samsna dźěłarnja twarožkow!

Wikowarnja z butru Kunella

Fürchten Sie sich noch vor der grossen Wäsche?

Ich nicht mehr.

Ich habe ja eine „Miele"!

In den einschlägigen Geschäften zu haben. Auf Wunsch bequeme Ratenzahlungen.

Mielewerke A.G. Gütersloh i/W.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Šukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

= w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje =

Skład rawarsk. mašinow a dratu wšeho druha

Jako najrjeńši a dopomnjeńši

jubilejny dar

za naše serbske towarstwa

serbska kniha

a d o w o d r a z

Dwójne dary so rad wuteja

Skład ma Serbska kniharnja w Budyšinje

Suchec korčma w Kukowje

Sobotu, 23. februara, so swino rěza Njedźelu a póndźelu (24. a 25. februara) so kózłopiwo toči. Za dobre jěsć je wšo postarane.

Přeprošuje přeprošujetaj **M. Suchi a mandźelska.**

Stupnje za konfirmandow

dobre a tunje we wulkim wubjerku pola

Šule

Schuhhaus Panhans
Neue Kirchstr. 7, gegenüber der Lessingschule

Přesadźowanje palmcho drjewa

Kłóštrski hajniski revěr „Winowa hora"

Wutoru, 26. februara t. l.

popołdnju w 2 hodź. we Worklečanskim hosćencu.

wok. 110 rm khójn. paln. klumpachow
„ 50 „ „ pjeńsk. drjewa
„ 380 „ „ walčiny

Drjewnišćo wot stež. 10 Wudźelowańskeje wotdź. 7, 20. Zr.

M. Augustin rev. hajnik.

Derjezdźerjany konfirmandski

čorny wobłok na přeđań. —

Bliže zhonić w Serbskich Now.

Barchentowe spódnje suknje

10% rabata

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Składnostna kup

Nowe žonj. koło, mužace a hólčace koło, luksusowe wuhotowanje a z rukowańskim wopismom za kóždu přiměrj. płaćiznu na předań.

Seifert, na Kamjentnej h. 29

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stałčki, podłožki, pjeluchowe kholowki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Kupuju kóždu sobotu

žiwe tucne kury

po najwyšich dnjowych płaćiznach

Willy Grundmann

w Budyšinje na Różowej hasy 6

Proću čisło

2687

jeli maće mały nawětšk do „Serbskich Nowin".

K 1. IV. pytam přistojnu, sprawn. **DOMJACU HOLCU** kiž wjacy do šule njechodźi. Wona może warlć nawuknyć. **HARNISOWA** konditornja w Budyšinje při Lawskej wěži.

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam

Der Deutsche Rundfunk

- das beste Programm

Die grösste Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 30 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 39

Z tutym wozjewjamy wšěm přećelam a znatym, zo je so srjedu wječor ¼10 naša luba mać, prawowka a přichodna maś

Madlena Lipičowa, rodź. Ellic

w starobje 81 lět, derje wostarana ze swjatymi sakramentami, zbožnje ze swěta minyła a budźe w njedźelu dopołdnja ½9. we Wotwoje pokhowana.

We Wotrowje 21. maleho róžka 1929.

W mjenje wšěch zrudźenych zawostajenych

Rietschlec swójba.

Přiloha k čisłu 45

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 22. februara 1929

Powučenje wo khripje.

Schto je khripa a kak so wosćěrjuje?

Khripa je natykowaca khorosć, jewjaca so ſ bokenjom hłowy, pschekrwajenjom a katarrhom ſlinačkich hornich dychadłow, symjizu a bolosćemi w muſchłach (muſkulach). Často bywa pschi tom też ſahorjenje ſowy (angina) a nakaženje pschezwrotowazych organow. Nakaźliwina pschenjesu so wošebje ſe ſchlingorami ſ noſa a ſ pluwankami erta; teći w jemnych kapkach, kiž so pschi rěći, pschi kaſchlowanju a pschi porkanju rospryſkaja ſ erta khoreho do powětra, do procha a na pschedmjety.

Čłowjek, kotremuž dostanje so khripowa nakaźliwina na ſlinačku dychadłow abo na wóčnu wjaſanku, móže na khripu jara bórſy ſhorjeć — ſa dſeń abo ſa dwaj dnjej. Hižo na ſamom počatku khorosće je nakaźliwosć jara wulka. Khripa minje ſo cząſta bjez ſćěkłowku, ale druhdy bywa ſjednoſćena abo najſćědowana ſ waźniſchimi ſhorjenjemi, kaž na pschikład twiſchom abo ſahorjenje pluzow. W tom ſaſeži runje jeje ſtrašchnoſć.

Kak mamy so pſched khripu ſchikaś?

Dokelž so khripa wosćěrjuje wošebje ſ kapkami ſ erta khoreho, dźiwajće na tute prawidła pschiſłuſchnoſće a ſdobom ſchikkanja pſched natykniejnom:

Njepluwajće na ſemju ani w domjaznoſći, ani we ſjawnych měſtnoſćach ani na khódnikach. Wužiwajće ke tomu kapźowego ſchanika abo pluwatka. Kedźbujće na to, ſo bychu so też druzy po tutej radze měli. Se ſchantkami ženje njemachajće a druhim je njepožěwujće.

Kaſchlejće-li a porſkaćejće-li, tykńće ſej ſtajnje ſchanika pſched hubu! Wotwobroćejće ſo pſchezo wot tych, kotſiž ſu pſched wami, ſo byſchće je nikomu do njeſkwoża njeczichali abo njekaſchleli.

Pſchiwuźejće ſo ſatkowacej pſchi wěcjenju ſdalenoſćej na njeńdźe 2 metraj wot wožowu, ſ kotrejž wěcjeće, pſchetož na njeńſchu ſdalenoſć ſo nakaźliwoſć też pſchi wěcjenju jara lohko pſchenoſy.

Wobſćěſćejće ſej derje wobuće pſched prohom a ſtarajće ſe ſo wo to, ſo by ſo w bydlenjach a w ſjawnych měſtnoſćach proch porjadnje wotſtronjował a ſo ſo njeby nihdźe njetrjebawſchi próſchćo. Proch ma ſo ſ něćim włóžnym ſtrěwaćj. Měſtnoſće dyrbja ſo na dołhaſaje waſchnje pſchewětrowaći.

W cząſu hrožajeje epidemije njepodawajće nikomu ruki, wošebje niz khorym, pſchetož też tak móže ſo natykliwoſć pſchenjeſeć. Na tóždy pad wołtajće ſo kóſchenja tuſkow a wſajomneho hubićkowanja.

Hiſchće njewoſkłabjene cźěło khripje łepje ſo ſpjećuje, ſakhowajće prawidłowe ſarjadowanje ſiwjenja, wobłekajće ſo pſchiměrjenje ſ wjedru, ſo njeby ſo cźěło ani pſchejara nasymniło, ani ſo njeſpſchehrěło. Hladajće na to, ſo by ſo wobuće njepſchemarzało. Njewoſkłabjuje ſo ſ núznym wocźuwanjom (njeſpanjom a ſpirituſami. Sdałujće ſo w dobje khripoweje epidemije měſtow, hdźež je wjele ludźi hromadźe a njepſchebywajće tam też bjez pſchećiwny. Wošebje wołtajće ſo wobkhadźowanja ſ khorymi a njewophimjeje jich bjez muſneje pſchičiny. W hoſćeńcach, minarńjach a kofejownjach kaſajće ſebi pſcheco dołpołne cźiſty grat a cźiſte jědźne ſudobja. Dźiwajće na to, ſo bychu ſchkleńcy buke pſchiſłuſchnje ſ pitnej wodu wopłokane. Wobumywajće ſej cząſto ruzy a wobliczo, hkonjo po wobkhadźenju ſ khorymi. S dobrym ſrědkom pſchećiwo khripje je też ſtarość we cźiſtoću erta a kuſodła a pwupluſkotanje ſ deſinfekcijnimi roſtworami (Deſinfektionsłösung.)

Kak mamy so pſchi ſhorjenju pſche khripu ſadźerżeć?

Też ſnadne pſchipadły ſu natykliwe; tohodła njech so kóždy khory ſkaſuje njetrjebawſcheho wobkhadźenja ſ ludźimi, njech njepſchijimuje wopytow, njethodźi do ſjawnych měſtnoſćow a njewuźiwa ſjawnych ſědźadłow. Powyſchi ſo ezopłota cźěła nad 38° C., ma khory doma woſtaś, pſchetož tak najlepše ſawobara ſo pſched cźeſćichim ſhorjenjom. Ma-li khory we łožu leżeć, to ſaleži na jeho ſtrowotnem ſtawu a na roſuđenju lekarja. Hdźež njethodźi ſo khoreho wot druhich wotdźělić do woſobitneje měſtnoſće, tam maju ſo ſnajmjeńſcha poſtaraś wo wotdźělenje łoża pſches ſaſcěnu, pſchiprawjenu ſ płachtow, kiž bychu kajki ſapowałe, kotrež ſo ſ kaſchlowanjom abo porkanjom ſ jeho erta roſpróſcha. Khory ma wurſadnje do pluwatka pluwaś, kiž je najwelnjene ſ wapnowym mlokom. Schantka kiž wužiwa ma cząſto měniś, ſo bychu njeſaſſke a je kłaſeć do 10 prozentowkeho roſtwora ſodu, hdyž hač ſo do pokanja wotedaju. Tohorunja ma pſchi jědźi ſwój wožebity rat měś, kiž ſo tohorunja po trjebanju ponurt do 10 proz. roſtwora ſodu.

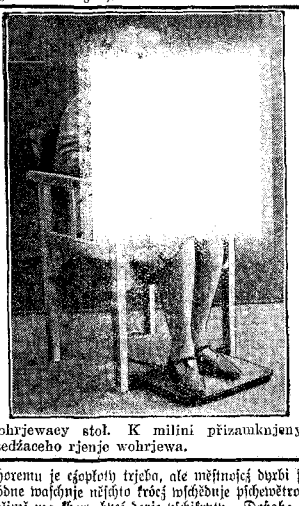

Wohrjewacy ſtol. K milini přizamknjeny na nim ſedźaceho rjenje wohrjewa.

Khoremu je cźěłkoty trjeba, ale měſtnoſć dyrbi ſo na pſchiłóbne waſchnje nětko kročej wſchěduje pſchewětrowaći, pſchi cźimž ma khory bjeź derje pſchikryty. Dołhaja pſchewětrowanje na krótku khwilu. Derje ſkutkuje borzy cźaj ſ zitronu a cźaſćiſchu wupłukanje erta a ſchije. Njeporuča ſo, ſo by khory bjeś lekarſkeho pſchedpiſma wuźiwał wjetſchu dožiś ſalićhlowych preparatow. Też nahlad, ſo alkohol je ſ lěkom pſcheciwo khripje, je njeprawy, pſchetož alkohol móže měcź ſchłódny wliw na cźinoſć wutroby, kotraž dyrbi dołkadnje dźěłaś pſchi wſćěch ſymniczných khorjoſćach. Jenož lekaŕ móže pſchedpiſaś pſchiłóbnu dožiś (dźělbu) alkohola, je-li toho trjeba.

Wothładowaja wožoła na nošyć nad draſtu płaſcheć abo ſnajmjeńſcha ſalu, tak dołho hač je pola khoreho, ma dźiwaś na cźiſtotu rukow, hubu a wobliczа a cząſto wupłukowaś. Pſchi bliſkim dótkanju ſo ſ khorym ma ſebi wobliczo ſchkitaś ſe ſchantkom wobwiſajanym wokoło hubu a noſa abo ſ łohlej płatowej maſku.

Lekaſtwa ma jenicźy lekaŕ pſchedpiſowaś. Dźenſka móže też pſcheciwo khripje ſcheſćpiś.

S wuſpěchom pſcheciwo khripje wojowaś hodźi ſo jenož, hdyž wſchitcy zobuſtawcy a maſa dobru wolu ſo na ſadach ſtrožowaś, kotrež ſu wot wotrjadnikow ſa najſćěpſche, póſtajene a ſu ko hižo w pſchedhadźanych epidemijach ſo thmane wobſwědčile.

Napoſledku njech je tu pſchiſpomnjene, ſo ſhorjenje na prawu khripu je pola naſ lětſa hač dotal powědk, ſo tohodła njetrjeba ſo mjes tym pola naſ bojaſa rěčeć wo epidemiji a ſchtož ſo ſa khripu wudawa, to ſu ſpiſeſcha jenož w tutom cząſu ſnjeżene ſhorjenja dychadłow, kaž ſo njeje ſaneje pſchičiny k wulkemu ſtrachej.

Khripa so we Westfalskej rozšěrja.

We Westfalskej ſtutkuje kruta zyma jara njepſchihódnje. We Hagenje dyrbjachu dla pſchiběranja ſhorjenjow na khripu a dla wobcźežnoſćow wutwrjenja ſrjedźnje ſudowe a powołańſke ſchule ſamknuć. W Lüdenſcheidu wobliczuja wěſewuſtojni na khripu ſhorjenych ſ 4000. Potajkim je kóždy woſmy Lüdenſcheidſki wobydlеć na khripu khory. W Schalkſmühle ſu tohorunja dla pſchiběranja khripy ſchule hač do kónca tuteho tydźenja ſamknuć dyrbjeli. W Dahlerbrücku ſu wone hižo pſches zyły tydźeń ſaſtajene. W Kierſpe je wjaſy hač 35 prozentow ſchulſkich dźěći khorych. Też hiſchće w nětkotrych daſchich měſtach ſu dyrbjeli ſchule ſamkać, dokelž tam ſamo połoja dźěći pobrachowaſche.

Zaso so jene Barlinske fabrikske twarjenje wotpalilo.

W nozy wot wutoru na ſrjedu wudyri woheń w ſadnim twarjenju jenoje łejowarſkeje bliſko Alexanderſkeho nałeſta. Běſche wokoło 143 hodź. na rauje. Woheń ham dopomina ſiwje na wulke wobſiwowe kataſtrofy, kiž ſu Barlin w poſlednich tydźenjach doſeć potrjechile. Wěſo tón raz cźłowjekoju wo ſiwjenje a łej do ſtracha njepſchińdźechu.

We wupalenym twarjenju běchu dźěłarje wſchelakich druźin ſameſtnjene. Najcźeſćicho potrjechenej buſchtej etiketowa a meblowa fabrika. Kaž ſo ſda, je woheń w etiketowej fabrizy wuſchał. Wobſiwowa wobora dyrbjeſche hač do ſrjedy dopołdnja w 11 hodź. pſchi wupalniſchću ſtražowaś. Wobarniźy měſtnu kěžko pod ſylnym kurom cźeſpiś. S khwilemi běſche ſtrach, ſo ſo woheń na ſtěchi ſuſodnych twarjenjow wuſpſchestrě. S měſtnami ſu hižom ſtěchi poczichu palieć, tola ſe ſykkawami wobeńźli bórſy podużychu.

Wusudźenja.

§ Kóž je ſnate, wotmě ſo nałym ſaſtdźenčho lěta we Zitawje dźeſaćdźeſatowa wuſtojenja „Licht und Leben“. Mě- ſchćańſka rada běſche dra. Arnoſcha Otu Kokku ſ Prěſ- nje pola Kamjenza ſa ſběranje pjenjes pſchi wuſtajenju po- ſtajiła. Po ſkónčenej wuſtajenju ſu wukowa, ſo tójſchto pjenjes pobrachowaſche. Podhlad pſchekſchiwenja měrje- ſche ſo pſchećiwo dr. Kokli. Saſdźeny pjatk ſobuſtaſche ſo hižom Budyſki ſhromadny kawniſt ſud raſ ſ tutej na- łeżnoſću, wotſtorzeji pak jednanje hač na wutoru, dokelž hiſchće wjazy ſwědkow trjebaſche. Pſchi wuterniſchim jed- nanju ſo wupokaſa, ſo je dr. Kokla ſe ſeſběranych pjenjes 1250 hriwnow pſchekſchiwił. Wón pak ſo prěſeſche a wuda- waſche, ſo ju ſo pjenjeſy na druhe waſchnje ſhubile. Sčuſ ſaſtudźi jeho k 3 měſaſam jaſtwa.

Wusudźenja.

§ Kóž je ſnate, wotmě ſo nałym ſaſtdźenčho lěta we Zitawje dźeſaćdźeſatowa wuſtojenja „Licht und Leben“. Mě- ſchćańſka rada běſche dra. Arnoſcha Otu Kokku ſ Prěſ- nje pola Kamjenza ſa ſběranje pjenjes pſchi wuſtajenju po- ſtajiła. Po ſkónčenej wuſtajenju ſu wukowa, ſo tójſchto pjenjes pobrachowaſche. Podhlad pſchekſchiwenja měrje- ſche ſo pſchećiwo dr. Kokli. Saſdźeny pjatk ſobuſtaſche ſo hižom Budyſki ſhromadny kawniſt ſud raſ ſ tutej na- łeżnoſću, wotſtorzeji pak jednanje hač na wutoru, dokelž hiſchće wjazy ſwědkow trjebaſche. Pſchi wuterniſchim jed- nanju ſo wupokaſa, ſo je dr. Kokla ſe ſeſběranych pjenjes 1250 hriwnow pſchekſchiwił. Wón pak ſo prěſeſche a wuda- waſche, ſo ju ſo pjenjeſy na druhe waſchnje ſhubile. Sčuſ ſaſtudźi jeho k 3 měſaſam jaſtwa.

Sławizny Drježdźanskeje „Jednoty“.

Podawa Bj. Helas, towaŕſtwowy předsyda.

(Pokračowanje.)

3. Załoženske swjedźenje.

Prěnje lěto wuhotowa so město załoženskeho swjedźenja jenoż zabawny wječor, za sobuſtawy ze žónſkimi njedźelu 9. maleho rózka (februara) 1879. To bě potajkim prěni załožański swjedźeń „Jednoty“. Wo tutom wječoru so pisa, zo bě žurla přemała, tak derje bě wopytany, a ſo někotři hakle rano zahe ſo domoj wróćichu. Powšitkowna ſpokojnoſć wupraji ſo wubjerkej.

Też my hiſće dźenſa naſ ſwjedźeń w tutom cząſu ſwjećimy. Pře njeporadźene ſwjedźenje w cyłym poł lětſtotku ſo njemóže ſkorźiś. Wuzamknjene ſu wěſo wójnſke lěta, hdyž ſo ſcyła niźo njehodźeše wuhotowaś.

Swjedźenje běchu najbóle wulkotnicho raza, z tańcu, koncertom, ſpěwami, dźiwadłom a rejemi. Hudźba bě najbóle wojeńſka. Na přikład kapała „Gardereiterow“ z dirigentom Stockom, kapały „Jäger-Batl.“, Gren.-Regt.“, „Train-Batl.“, „Artillerie-Rgt.“ atd. Swjedźenje ſwjećachu ſo we Meinholdec žurlach (dźenſa kino na Moritzſtraße), we Tivoli, Tonhalle, (dźenſa cyrkej jenejo ſekty na Glacisſtraße), we Trianon, hdźež tón króć zaſo ſwjećimy a we Ballhaus.

We wulkim rózku lěta 1879 bě ſo towaŕſtwo też do noweho hoſćenca přeſydliło, a to do reſtaurację „Boulevard“ při Křižnej cyrkwi. Też tuta reſtau- racija dźenſa wjacy njeje, kaž też ſo hewak wšo pře- wobroćeſe. Křižna cyrkej na přikład wotpali ſo we lěće 1897 cyle, hdyž běše wulka woda wšudźe mno- ho ſkody načiniła. — Jednota pak je ſo tam dołhi čas ſkhadźowała.

Najdležši čas cyleho ſwojeho žiwjenja je towaŕſtwo drje ſo w Bartec hoſćencu na Hornčerſkej hasy (t. mj. Bayrischer Hof) ſkhadźowało. To móže tola na 40 lět być. Cyle wěſce njeda ſo zwěſćić, dokelž je towaŕſtwo dwaj abo tři króć wućahnyło a ſtajnje zaſo ſo wróćiło, dokelž běchu druhdźe hiſće hubjeńſe wobſtejnoſće.

Hakle w oktobrje jubilejſkeho lěta Hosta „Jedno- ta“ wot hoſćencarja dla přetwarjenja na kofejownju wupowědźene a po dołhim pytanju namaka nowy ſo někak za towaŕſtwo hodźacy dom. Nadźijomnje nje- pokazaja ſo też tu bórzy zaſo brachi, zo bychmy tu móhli bjez ſkodowanja prawje dołho přebywać!

4. Sobuſtawſtwo.

W započatku towaŕſtwa je nadpadne, zo ſo ſkoro w kóždej zhromadźiznje 5 abo 6 nowych ſobuſtawow přija. Hdy by tola dźenſa hiſće tak było.(!) Naj- bóle běchu ſobuſtawy zaſtojnicy na kralowſkim dwo- rje, při Dwórſkej cyrkwi, pola katolſkich a druhich wyšnoſćow, ale też ſłužobni a rjemjeſlnicy ſu pódła. Cyle hoſpodaŕſtwo bě zaſtupjene, kaž hiſće dźenſa.

5. Wuléty.

Prěnje wuléty činjachu ſo do Sakſkeje Šwicy. To je tradicija woſtała cyle 50 lět, přetož dźenſa je hiſće tak, zo prěni wulét ſo kóžde lěto do Sakſkeje Šwicy zarjaduje.

Tutón prěni wulét pak bě tehdom za jeneho ſo- buſtawa z njezbožom. Bě z Bastajſkeho moſta pad- nył a ſo tak ćežko zranił, zo dyrbješe ſo do khorow- nje w Königſteinu dowjeſć a tam dłéši čas wostać přjedy hač bě wuhojeny. Po tutom podawku, kotryž hiſće tak někak wotběža, wotmě wáše ſo we Dwórſkej cyrkwi dźakowna Boža mša.

Druhe wuléty wuhotowachu ſo dale do Kraſneje Drježdźanskeje wokoliny. Su tu nadoſć rjanych měſtnow a wuhladow. Njehodźa ſo tu wšitko napi- ſać. Na tajke wašnje ſpytaše towaŕſtwo ſwojim kra- janam něšto poſkićić a štož je hłowna wěc we towaŕ- ſtwowym žiwjenju, jich hromadźe dźeržeć a jich za- hawić. Hač je ſo ſtajnje radźiło, njeda ſo dowidźeć — ale lubiło je ſo přeco wšém!

6. Woporniwoſć.

Nadpadna je we prěnich lětach wobſtaća towaŕ- ſtwa knježaca woporniwoſć ſobuſtawow. Tak hroma- dźuja ſo hižo we ſpočatku za twar nowych cyrkwjow a druhe dobre ſkutki woprawdźe hołorſke ſumy pjenjez. Dźenſa to ſcyła móžno było njeby. Tehdom ſo ludźo wo kuſk Božeho khlěba tak ſtarać a dréć njetrjebachu. Byrnjež bě dźěłanſki čas dołhi a za- ſłužba małka, bě też wšo wo mnoho tuńše a dźěła na- doſć. Dźenſa je hitwa wo eksiſtencu wo mnoho kru- ćiša. Kóždy ma činić, zo ſo ſam zežiwi.

Wjacy ludźa a mjenje dźěła — to trochu wuza- mołwi ſnano njewoporniwoſć dźenſaſnjeho časa, zo ſo telko dobrych ſkutkow wjacy njedokonja.

Najebać to pak ſo w towaŕſtwje za katolſke ſy- rotki přez „Sammelverband“ też dźenſa hiſće cyle derje zhěra.

Kóždy dawa tak wjele hač ma!

7. Też jedyn ſpěwny wěnčk

załoži ſo we towaŕſtwje. Jeho dirigent bě knjez wu- čeŕ Rößler. Dla njedoſtatka na ſpěwarjach dyrbje- ſche pak zaſo zaſtać.

Wón zjednoći ſo zaſo z katolſkim muźſkim ſpěw- nym towaŕſtwom. Snano poldra lět je ſkutkował. Wučeŕ Rößler, dźenſa ſnaſki direktor n. wotp. bu za čeſtneho ſobuſtawa pomjenowany.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Hospodarski rozhlad.

pjatk 22. maleho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,209	100 pólsk. złotych	47,480
1 jendželski punt.	20,428	100 čěskosł. krónow	12,479
100 šwajc. frankow	80,84	100 franc. frankow	16,48

Barlinska bursa sapadny wčera sajo do muczńoscze. Kursy sajo spadowachu. Na wikach j bohužnymi a rentowymi liščinami bě něchto wjacy živjenja. Sa nětorytmt hódnotami bo dó praschachu a kursy postupichu.

Na **produktowych wikach** też wčera wschitko pschi starym sawosta. Wobrot bě jara šnadny. Wschebawarjo a kupcy wotčakuja, kak so wiki dale wuwiju. Zentnar płaczesche wčera

w Barlinje

pschenicy 10,85—10,95 hr., rózki kał 10,25 hr.
hacz 10,40 hr., jačmjenja nałetnicho hr. 10,90—11,50 hr., nasymskeho 9,60 hacz 10,10 hr., wowsa 10—10,30 hr.

w termińowym wikowanju:

sa měrz: pschenicy 11,67½ hr., rózki pak 11,06¼ hr., wowsa 11,02½ hr.
sa mej: pschenicy 11,97½—11,95 hr. a rózki 11,52½ hr., wowsa 11,55 hr.
sa julij: pschenicy 12,45—12,48¾ hr. a rózki 11,66¼ hr., wowsa 12—11,98¾ hr.

schtwórtk w Lubiju:

pschenicy 10,30—10,60 hr., rózki 10,10 hr.
hacz 10,30 hr., jačmjenja nałetnicho 11 hacz 11,70 hr., wowsa 10,20—10,40 hr.

schtwórtk w Kamjenju:

pschenicy 10,40—10,60 hr., rózki 10,30 hr.
hacz 10,40 hr., wowsa 10,50—10,60 hr., jačmjenja nałetnicho 11—11,50 hr.
prošata 16—26 hriwnow.

Na słotne wiki wčera schtwórtk w Khoječbusu běchu pschinjesli 14 prošatow a 4 bžhaki. Wone płaczachu

prošata:

make	15—18 hr.
hrjenje	18—22 hr.
wulke	22—26 hr.

Słotne wiki schtwórtk w Barlinje

(Magerwiehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 343 howjadow, njes nimi 327 dejatych krunow a wyhotokunjelnych jałowjow, 105 čelatkow. Wone płaczachu

mlode dójti a wuzymjelne krowy 280—550 hr.

Na swinjaze wiki

wyhotokunjelne jałowjy 250—460 hr.

tam běchu pschihnali 84 bžhakow a 60 prošatow. Te płaczachu

bžhaki:

wulke	66—76 hr.
hrjenje	57—66 hr.
make	38—57 hr.

prošata:

wulke	28—38 hr.
hrjenje	20—28 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenju.

Kreń 1,20 hr., kolrabi 15 pj., hydrozity kał 60—100 pjenjezkow, jedźna loboda 80 pj., morchej 20 pj., zbyła 20—25 pj., jabłuka 20—60 pj., běły kał 18 pj., selery 40 pjenjezkow, čerwjeny 20—25 pj., rózkowy 65—70 pj.

Wiki sandżanj schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,20 hr., jeja 18 pj., twaroh 25 pj., łany wolij 1,60 hr., kulerepa 15 pj., rietkej 20 pj., morchej 20 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 20—25 pj., běrny 5 pj., selery 10—50 pj., jabłuka 20—35 pj., běły kał 18—20 pj. a čekelwjeny 20—25 pj., selery 50 pj., wóšt kał 30 pj. a karoty 20—25 pj., hydrozity kał 75 pj.

Wiki sałoženu hrjedu w Halschtrowje.

Pschenica 10,40—10,60 hr., rózka 10,10—10,40 hr., nałetni jeczmjeń 11,75 hr., wowsa 10,20—10,50 hr., jeja 18 pj., butra 1,20 hr., prošata 20—26 hr., běhaki 50—60 hr., zybła 20—25 pj., hołbe 1 hr.

Wiki w Khorzebnju.

Howjase mjaso 1—1,40 hr., čelaze 1—1,20 hr. a skopjaze 1,20—1,40 hr., swinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 20—22 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wolij pak 1,40 hr., linh 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schczuki 1,50 hr. a hołbje 0,80—1,20 hr., kury 2,50—3,50 hr., kapony 3 hr. hacz 4 hr., husy 1,40—1,60 hr., sprnik 0,60—2,50 hr., karnikle schtuka 2—2,50 hr., čerwjeny kał 25 pj., běły kał 25 pj., zybła 20—25 pj., jabłuka 50—70 pj., wóšte worschi 90 pj., kaczki 1,40—1,60 hr., bożanty 3.50 hacz 5,5 Ohr.

Pschihitaja:

Jutrowuchcho, Berndt, měschczanske kubło we Bitkopizach.
Holzu do domu, Brandenburger w Hrózku, Drjezdżanska dróha 58.
„ Kurza, pjekař w Bitkopizach, Albertowa hasa 1.
„ Neumann, rěznik w Mužakowje.
Pohonczo, měschczanske kubło w Budyschinje.
Pohonczo, Schneider, měrowy mišin w Mužakowje.

Na pschedań:

Krowa mloda dójka, hajnikowja w Miserasu.
„ w Cjornowje 23 pola Kamjenza.
„ wyhotokunjelna, w Debrizach 13 p. Kamjenza.
Jałowja wyhotokunjelna, Seller w Bukowje pola Hródka.
Wós sportowy, wobrosy, płokaza wanja, schatowy łosch a pschipreawa k myczu w Hródku, Bjedrich-Ebertowa hasa čisło 29.
Wós dźěłazy w Budyschinje na Hornjeczišci hasu 53. delka

Schijaza maschina, blido, schičkowe blidko, drastny a hudobowy kamor w Budyschinje, Hrodowska hasa 2 na lěwo.

Konkurs.

Ssud je konkurs nad sawostajeństwom hoseženzarja Edmunda Hopza w Budyschinje wotewrił. Sarjadnik konkursa je pschekupz Gustav Christoph w Budyschinje na Klinzkej hasy 40. — 1. termija je srjedu 13. měrza dopołdnja ½12 hodź., 2. termija srjedu 24. hapreje dopołdnja w 11 hodź. wobej w Budyschinje na ſudniſtwje ſjstwa 141.

Ssud je konkurs nad samoženjom ralarja a wósnika Jurja Großy w Budyschinje na Mužakowskej dróhy 13 wotewrił. Sarjadnik konkursa je revisor Arnold Ehlers w Budyschinje na Jurjowej hasy 23. 1. termija je srjedu 13. měrza dop. ¾10 hodź., 2. termija srjedu 24. hapreje dop. ½12 hodź., wobej w Budyschinje na ſudniſtwje ſjstwa 141.

Nad samoženjom pschekupza Alfreda Urbana w Budyschinje, Schulske hasa 4, jenicžkeho mějičela sapisaneje firmy **Alfred Urban w Budyschinje (zwałkowikowanje ka** spirituſnami, tobakom a konſerwami, je ſud wurnamašku jednanje wotewrił, termiju na srjedu 13. měrza 1929, dop. ½11 hodź. do Budyschina na ſudniſtwo, ſjstwa 141, zwołowschi a sa dowěrnika knihjowneho revisora Matsa Schuchardta w Budyschinje na Kěrkorskej dróhy 12 pomjenowanyschi.

Ssudnizy na pschesadźowanje:

nětkle 2½ kórza wulka leżownosć w Zidowskich honach, złuschaza moleršemu mischtrej Hermannej Schusterej we Budyschinje na Wjeleczanskej dróhy čo. 16. Jeje hódnota postajichu na 1446 hr. Na pschesadźowanje pschińdże wona schtwórtk 11. hapreje 1929 dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Budyschinje, ſjstwa 141.

Khěža, złuschaza Emiliji Berezi swoženjenej Wünschowej rodź. Neumannej w Jenkezach, Leżownosć je 6,4 ara (niz zyte ¼ kórza wulka). Hódnotu su postajili na 1135 hriwnow. Do wopalnje połkadnje je sapisana 22,150 hriwnow. Na pschesadźowanje pschińdże srjedu 17. 4. 1929 dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Budyschinje, ſjstwa čisło 141.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dženja dop. ¾11 hodź. Wiki kaž wčera, płaczišny sterje popuschczuja.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, pschenična płaczišna sešłabjena, rózka na płaczišnje wobstawa.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje.

	21. 2.	20. 2.		21. 2.	20. 2.
Pšenica	217-219	217-219	bany	21-23,00	21-23,00
rózka	205-208	205-208	woka	27-29,00	27-29,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	21-22,00	20-21,50
wows	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	233-240	238-239	raps. wonšk	20-20,60	20-20,6
pšenič. muka	26-30,00	26-30,0	lany. wonšk	25-25,50	25-25,40
rżana muka	27-29,6	27-29,75	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	běrnj. kruški	21-24,40	23-24,00
rżane „	14,75	14,75	syno, 60 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,15-1,30	1,15-1,30
hróch	42-48,00	40-46,00	pšenč. „	1,10-1,25	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pjeluški	23-24,60	22-24,5	jačna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Płaczizny rězneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

21 februara.

4 woł., 6 byk., 5 jałoje. a kruw., 827 čelat., 8 wowc., 693 swini.

Płaczizny za

čelata: 1. 71—76, 2. 62—70, 3. 55—60;
swinje: (přez 300 pt.) 77—78 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 73—75 4. (160—200) 72—74.

Raney 64—69.

Wiehne płaczizny štwórtk	w Kamjenju	w Lubiju
21. II. Wšo po złotej hriwnje	za 1 centa	za 1 centa.
Pšenica	10,40—10,60	10.30—10,60
Rožka	10,40	10,10—10,30
Jačmjeń (nalět.)	11,00—11,50	11,00—11,70
Wows	10,50—10,60	10,20—10,40
Syno	7,00—7,25	6,75—7,25
Słoma z maš. młóč.	3,00—3,10	2,50—3,00
Słoma k zaslanju	2,00—2,25	—
Słoma z ruku młócena	3,30—3,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja	—	—
„ hač na železnicu	—	—
Butra	2,00	1,15—1,20
Jeja	0.18	0,18—0,20
Pšeńčne wotruby	—	8,00—8,20
Rżane wotruby	—	8,00—8,20
Pšeńčna muka	—	16,00—16,50
Rżana muka	—	15,75—16,25
Prosata, wulke	—	—
„ „ srjenje	16—26	—
„ male	—	—

Swójbne powěsće.

Semrě: Helena swjd. Petrichowa rodź. Rabowikez we Budyschinje, 69 lět. — Marja Margareta Kulkaschez na Zidowje, 20 lět. — Arnošt Emil Küttner w Kamjenju, 38 lět. — Klara swjd. Dornowa rodź. Mengez w Lubiju, 55 lět.

Z Shromadny tawarišt ſud w Budyschinje. Wodzebnomne njesłoże, pschi kotrymž wobstarnej žónšej wuměnčeła Marja swjd. **Měrčinowa** a **malorentmarka** Madlena swjd. **Ackermannowa** se Scheke ž živjenja pschihadźitej, běsche ſ pschežitnu, so běsche dotal njekhłostany ſjništi mischtr Jan August Flack ſ Budyschina dla pschestupjenja pschehódźitwow wo wobkhadze je samokhodami a dla njewobkhadliwoho morjenja wobstorženy. Wobkhórźba Flacka winowasche, so je 2. dezembra 1928 na Bukeczańsko-Budyſkej ſtatnej dróhy se ſwojim wožobowym autom, kiž je ſnm wjedł, dale jěł, hačzrunjež bu schkitańka schłeżeja žnehowanja dla njepschewidna, so je pschedałeko na prawo na schežežu sajeł a tam žonje pschejěł a jeju ſmjerc sawinował.

Flack přeješche wschitku njewobkhadliwosć. S pschehnańjom pak so podałsk jako taſi ſwěſći: Mjenowany dżeń dopołdnja běsche Flack se ſwojim wožobowym autom hromadze ſ rěznikom mischtrom Wagnerom ſ Budyschina do Bukez dojeł, so by jałoju kupił. Wokoło 11 hodź. běsche so na domoſjězbu podał. S wopředka běsche so dešcžowało, potom bě so poczało žnehowacž. Mokry žneh běsche so na schkitańſtu schłeżeju nałypdał, so bu sa krótki czaſ njepschewidna. Pjeża so by połsałał, so by schłeżeju wotſtrěhnył, běsche Flack zyle na prawo a na schežežu sajeł, hdyž Měrčinowa a Ackermannowa ſ Barlez domoj pódżachu. Wobej žonje buschtej pschejědżenej. Měrčinowa bu hnydom morjena, Ackermannowa pak na swoje ſranjenje posdźischo we Budyſkej thorownji wumrě.

Ssud widżeſche w tom, so Flack njeběsche hnydom sajał, jako bu schłeżeja njepschewidna, wulku njewobkhadliwosć a sajudźi jeho ſ 6 měſazam jałwa. Sakitował běsche rěčnik dr. Engert ſ Budyschina.

Přilonk.

* **Ssamomordarſtwo 15 létneje.** W Rathenowje we Braniborſkej je žebi 15 létna schulerka w ſtarſchiſkim bydlenju kulku do hłowy ſtrělka. Holza dowjesechu hnydom do thorownje. Tam je hižom sa hodźinu wumrěła. Pschičzina ſamomordarſtwa je ta, so ji maeſ njeběsche dowolika so na rejwanſkim ſanzejełenju wobdźělicz.

* **Lekař mordarſtwa dla wobſtorženy.** Lekař dr. Richter w Bingenje je mordarſtwa a wopaczneje pschihłaby dla wobſtorženy. Jeho winuja, so je wothładaćku thorhych knjeni Katu Mertenſowu w Bonnje ſajedożił. Sudnikhe jednanje sapoczeja so 20. měrza. 50 ſwědkow je kłasamch.

* **Pschimjerſnjena kleſtawa.** W ſuſodnych Czechach, w namjeſtnym měſtaczku Stankhnoje (Schluckenau) so tele dny jenej žonje ſlé ſeńdże. Žona, kiž je tam jako žiwa nowina ſnata, pschińdże k ſtudni ſuſodneho twarjenja po wodu. Da ſo je ſuſodźinku khwiłku do wěczow a jako chžeſche ſo tónčenje ſe ſwojej wodu domoj podacz, běchtej ji bunstaj k kamjenjam pſched ſtudnju pschimjerſnyłoj. Ssuſodźinka dyrbjeſche por toſlow pschinjeſcz, so by kleſkawa ſnajmjeńſcha ſo ſ blaka hłonicz mohła.

* **11 wožobow ſ pjunom ſajedoiczenych.** W jenym azylu ſa ludźi, kiž nimaja bydlenja, w Pariſu je w nozy na nawtoru jědnacze ſtarzow ſrudny tónz namakało. Mjeſhoża dohladachu so rano w 7 hodź., jako wothładać do ležarnje ſaſtupi. Posłyſchu, so bychu ſtarzow ſajo do žiwjenja wróćili, njemějachu wulpěcha. W nozy běsche ſ rozbuchnjenjom měrjaka pkunowego czěſchcza ſo pkun do ležarnje dobył. Ssmjertne wopory ſkuſcheja pjeża wschitkjy do Pariſſkich proſcherjow a ſkładnoſtnych dźěłacerjow.

* **Dalſcha powěſcz wo thſukowej epidemiji w Lyonje.** Franzowſki pschepytowanſki ſudnik je ſo ſakjožujo na reſtrawy wěſchwuſtojnych pschecžiwo direktorej wodarnje, kotraž město Lyon a wokolinu ſ wodu ſaſtaruje, wobſtórźbu dla njewobkhadliwoho morjenja ſapodał. Tuſuk, kiž we Lyonje a wokolinje pschezo hiſchcze człowjekowo nadpaduje, wulkhodźeſche pjeża ſ pjeża ſanjeſchowanjeneje wody.

* **Fritzmaurice chce ſako ozean pſcheleczeć.** Jendżelſke nowiny „Daiſy Herald“ piſaju, so je ſnamy wyſchi Fritzmaurice, kiž je wjednyſtwo wójnſkich łkadowu irſkeho ſwobodneho ſtata ſłużił, w błiſchim junju ſo ſnowa na lěże pſches ozean wobdźělicz. Lět ma ſo pjeża w Němſkej ſapoczeć a powjeże pſches Atlantſke kupy do Newyorka.

* **Pjeżo cżežy tłoſtnizy ſ jałwa cżelli.** S Newyorka **ſo powěſć, ſo ſu ſ jałtwa w měſtoe Kolumbuſa w Ohioſkim** ſtacże wutoru pjeżo khłoſtanzy cżelli. Tſjo ſ nich maju mordarſtwo na ſwědomju. Sjm ſo poradił żeleſne wokuowe ſtěny pschecžerłacz, njes tym ſo jedyn khłoſtanz na harfje ſwojeſche, ſo rěſane njeběſche ſtłuſchecz.

* **Kamjenje padachu ſ njebjeſ.** Blisko Ssendurabata w Indiſkej wukſchſchachu ludo nadobno nětkajke ſchumjenje w powětſe, kotremuż ſo ſtyłne bubotanje pſchſlamkny. Wołu widżachu ſdobom kamjenje ſ njebjeſ padacz. Meteoriſke kamjenje pſchewodachu jenemu geologiſkemu wuſtawej.

* **6000 krawzow ſtrajkuja.** 6000 krawzow, ſobuſtawow jeneho krawiſkeho ſwjatſka, ſeńdże ſo w Newyorku k demonſtraciji. S tym pak wobkhad na dróhach hacžachu. Tohodła ſich wolizija rołeha a nětkotre ſta krawzow ſaja.

* **732 wjeſelyhow popadł!** Norwegſki parnik „Rieſe Alonſo“ je ſchtiri měſazy dołho w połodniſchim łodowym morju prěkował a tam 732 wjeſelyhow (Walfiſche) popadnył. To je tež ſwětowy rekord.

* **Paducha mjdowych pjenjes ſajeli.** W Hamburgu ſajachu rubježnika mſdowych pjenjes Dunjſcha, kiž pſched nětkotrymi njedżelemi nětdże ¼ milijona hr. na jamje Königsborn pola Dortmunda kradny. S kradnjenych pjenjes ſu prjedy hižom 80 600 hr. ſajo dostali. Sbutkne pjenjesy pak paduch a jeho pomocnik jſkowane dżerżitaj.

* **Powodżenje w braſilſkej kofejowej krajinje.** Rěka Tietě, pschitok wulkeje rěki Paranu, kiž běži pſches krjedżiſchczo kofejowych płahowańjow, je ſo pſches ſwojej brjohaj wulała a wokolinu wjele mil dałeko powodźiła. 5000 twarjenjow je wulka woda pócżrjeła a 25 000 ludźi ninma bydlenja. Wot 40 lět wjazy taſkeho powodżenja nſepomnja.

* **Sněhowe mjeczele na połkuje Krymje.** Na połkuje Krymje ſakhadźeſche ſajo ſatrachnu ſnehowu mjeczel. S měſtnami leži ſneh hacž do 5 metrow wyſoko. Żeleſnisze cżahi njemóża jěchacz.

Zwjerstwo.

Nječisto we šuprošchnych ranzach.

Sšuprošchne ranzy móžemy zyle jednorje a tunje kornicej. Wš lěcje je ša nje najthmańscha piza paštwina. Najthmańsche šu paštwiny na kotrychž je cžerwjeny dżeczel. Najthmańscha je tajka žwinjaza paštwina, kotruž móžemy ś cžašami powdżicj. Na paštwje móža šo žwinje zyle lěcžo hacž do nošynny žiwicj, bjez toho šo bychmy jim schto dale pschidawali. Dobra paštwina ša žwinje je też na schcžerńischču abo na běrnischču, hdyž šmy běrny ješčerali. Dawamy-li jim w thlěnje jelenu pizu, dyrbimy kóždemu žwinječu punt abo dwaj žylnjazeje pizy, to je wotubow abo schrótu pschidacj. Też w šmje móžemy šuprošchne ranzy zyle jednorje a tunje pizowacj. Tajka tunja a tola dosej dobra piza je runkliza. Kóždej ranzy móžemy na dżeń 2—30 puntow rukliy dawacj. Rěpu dyrbimy roššakacj a do njeje dżeczelowe pluwy abo rěšany dżeczel naměschecj. K tomu pschidamy 30 gr. plawjeneje krydy. To doňaha hižo šuprošchnym ranzam je šapoczatka. Chžemy-li pak zyle wješi byc, šo šu žyte, pschidamy jim hischcže pizu, kotruž kornme žwinje doždale njeju. Tajke žbytki ranzy radu žeru. Dobre šu ranzam też šcžehowaze měschenki pizy: 7,5 kg. rěpy abo 6 kg. morcheje a ¾ kg. schrótu. Też běrnu móžemy jim dawacj. Tola pak je špomnjenych pizow škoda šuprošchnym ranzam dawacj. Běrny dyrbimy paricj a do nich šmješchamy punt tolcženeho wowša, rěšany žuichery dżeczel a 30 gr. plawjeneje krydy. Takele pizowanje njeje jenož tunje ale też dosej jednore. Dawamy-li rěpu, njetrjebamy šnka žane wulke pschichotowanje. Bylo by wopaki, bychmy-li chžyli rěpu paricj abo warcej. Parjenu abo warjenu rěpu žwinje też lěpje njepožiwaju. Sšyra rěpa jim runje nawopak lěpje howi. Mlokomu krydu dyrbimy tohodla dawacj, šo bychu šo prošata pratuje derje wulwite. Dwě abo schtyri njedżele pšched prošatami dawamy jim něschto žylnjazeje pizy.

Košcžadło (Komfrey) žwinjom.

Košcžadło je wubjerna piza ša žwinje a móžemy je wotžebje młodym žwinjom dawacj. S košcžadłom, kotruž je tak njentowana wobšahowa piza, šo žwinje dosej rošthkaju a tak pošobischo wjele žeru a šo lěpje kormja. Też pizu derje požiwaju. Tajkim žwinjom móžemy potom wschelake domjaze hospodarške pizy dawacj, kaž dżeczel, trawu a wscho možne. Wšchu pizu derje twrjiza. Dżenžnischi dżeń drje je ta piza najwažnischa, kotruž šami doma wuplahujemy. Schtó może też pschi dżenžnischich lubjenych wobstejnwjecžach hischcže pizu do hospodarstwa kupowacj. Se domjazymi pizami žebi žyle pizowanje a kormjenje stunischimy. Dyrbimy-li žebi kóždy cžłowječk kupicj, dha nam kormjenje wjele njewunježe. Dżenža dže na to njehladamy hacž je naše žwinjo jara tučne ale bóle na to, hacž šmy je też turnjo twikormili. Na najtuńschim kormjenju žyły wunoschk wotpožuje, kotryž ehžemy ś kormjenjom špinacza dobycj. Košcžadło je potajkim najthmańsche pschihotowanje pizowanje ša poždżische kormjenje.

Kajše žwinje žlušcheja na paštwu.

Sšuprošchne ranzy a ranzy po prošatach na prěnim městnje. Dale tajke ranzy, kotrychž prošata hischcže snjaja. Je-li paštwa bliško, móžemy też prošata žobu wucžerjecj. Też kundrožy, běhaki abo młode ranzy móžemy na paštwu hornjecj.

Hrošny njepočzink koni.

Grawocžiwy njepočzink pola koni je, hdyž ś wopuschu šady na stokpje abo na šešnje schudruja. Mnohy tohodla tajke hole wotschudrowane městna ś pyrogalußowej kšalinu abo ś 2 proz. rospuschczlinu lihoweje šaliziloweje kšalinu maja. S tym pak nimamy prawu wuspěch, a jeli też prawu pschicžinu tola njetwoštronimy. Tu njeknježnu wschědnje šudzicj, jo je to škupe natwuženje konja.

Rólniswo.

Hnojenje k běrnam.

Běrny trjebaju wožebje dušhate a draželne hnoje. Na lóhkich pódach dawamy na hózu 140 puntow Domaschowoje mucžki do rynežkow, kotruž rosproschimy. Tak bórzy hacž šu běrny šelkhadzake, rošmjetamy na rynežki 30 puntow chilšeho lodžika (Chilišalpeter) na hózu. Sa pjecź njedżeli hnojenje wošjetujemy. S Domaschowoje mucžki šmješchamy wokolo zentnar 40 proz. draščkowoje žele. Na lěpschich pódach rošmjetamy do rynežkow 120 puntow superfosfatu na hózu, 30 kg. chilšeho lodžika dwójžy šmješcha do rynežkow a wokolo 35 kg. draželneje žele. Takli hnój płacži ša pódy, kotreš šu ś hródžnym hnojom dosej wuhnojene. Njejšu-li dosej wuhnojene, damy wjazy chilšeho lodžika.

Na cžim šaležy, hacž šo nam běrny radža.

Hacž šo nam běrny radža, abo niz, to šaleži najbóle na tym, kak je ša cžaš rosčenja wobdżelanny. S tym běrny wožebje pschikupne hnoje derje wužija. Cžašto šo we cžašu, hdyž šo šapoczmu běrny wurowacj, žylnje deschcžuje a potom šeščuje šuchi cžaš. Póda šiwjerdnje a powětr njemóže do špody ke korjenjam. W takim pschipadže je jara wušpěšne běrny hischcže jómu šwobjědžowacj, tola kedžbliwje. S tym pódu derje pscherwětrujemy a běrnam ś tym njeswadżimy. Wobjědžowacj dyrbimy wšo pschi rjanym wjedrje.

Nawužitnische hnojenje k žitej.

Na hrubu bróšku rošmjetamy 80 kg. Domaschowoje mucžki na schéroko. Je-li pak tónle hnój hnydom je žymjom šmješchamy, dožaha zentnar. Po jałowcženju žywa rošmjetamy hischcže zentnar kajnita a 30 puntow žyrikoweho schtapika (Schwefelamoniak). Tele hnoje móžemy šmješchecj. Nałeto, tak bórzy hacž šapoczatje rošej, rošmjetamy hischcže 40 puntow žyrikoweho schtapika šwjerčha.

Dom a kuchina.

Boraks.

Boraks je ś wubjernym domjazym šrědkom, šmjechcžuje wodu, kotraž šo derje k mycžu wobliža hodži. Wołoži płokanje a žehlenje a njetrjebamy też telto tepjenja, dokelž šo płókanje prjedy wari. S tym też schaty tak njekónzujemy. Pschidamy-li boraks do schkróbu, hacž žyroho abo warjeneho, šwěcža šo nam schaty potom bóle. Pokožimy-li šabrudžane schaty do borakžoweje rospuschczlinu, (30 gr. borakža do 60 lt. wody) na 24 hodž., šo bórzy běle. Zidžane schaty w lidkej borakžowej rospuschczlinje wuplókane, šwěcža šo jako nowe. S borakžom puschczeja šamo šadowe blaki je schatow. Tajke schaty hischcže jómu ś mydlischnowej wodu pschepłokamy. Boraks we wodze rospuschczeny je dobry šrědk pschečživo pijawosczi (Sommersprossen). Pschidawaju jón šamo do wschelakich kožmetischich pschiprawow jako do mydła, pudru, šubowych prózchkow a paštow. Kěšči-li šo nam schija abo mamy-li šaczefku schiju, móžemy ś borakžowej rospuschczlinu klukotacź (gurgeln). Boraks jedžanjenju šadžewa. Boraks je žokorom šmješchamy, je też dobry šrědk pschečživo kabram.

Časopis za Serbskich ratarjow

Cžišło 7 Budyšin, 22. februara 1929 Lětnik 37

Škorčze šije.

(S wobrazom).

Schkórcže schije (Starenhalstaube) nadeńdżemy w Durinkiskej a polońskej abo južnej Němskej. Tute holbje žiuschcja do druzjiny hladkonohatych domjazych holbjow. We žiwojim pjerju šu jwonknje jara rjane a jrodobne. Schtož wužitk našupa runaja šo naschim polnym holbjam, niž pak w pižanoščži pjerja. Schtož ma na rjanoščži a pižanoščži pjerja šrodobanje, šo wócžeje ša tute holbje rošbudži. Twocja wone tola pschehodnischcžo wot wužitnych holbjow, k tym ś rjanym pjerjom a pódla runje tak wužitnym. Tajke rjane a wužitne holbje też pschezo hódnje płacža. S dobrym wubéranjom pschi plahowanju a hdyž šu młode je dobrej a jadrotjej pizu šaštarane. Šu někto žylne a derje wuwite. Tohodla po wašu naješe pólne holbje pschetrjechja.

Tutu druzjinu ke tohodla schkórcže schije pomjenowali, kokelž je na schiji na schiju schtórza šapodobne. Na schiji

maja cžiste bély połmežacžk. Tutón je na kromach derje wotšnamjenjeny. Wožrjedża je 1—1½ zentimeira schéroki wubéhnje do šóždeho boka do končža. Jožna barba tutoho šnamjenja nježeně na cžerwjenobrune pschekhadżecź. Tola žmě pola młodžatow i cžornymi schepjekkami pschekthana bycź. Hewak šo pjerjo schije na šeleń šyboli.

Mjes schkórcženmi schijemi rošeznawaja dwoju druzjinu, jenu ś na módrym, druhu ś cžornym pjerjom. Wobledni-schich cžěmno-cžorne pjerjo šo na končžach na šeleń šyboli. Jenož končži pjerja na schidlach nježendża šo na šeleń šybolicź. Holb ś mucžnym abo šijałkotym šybolenjom pjerja do prěnjeje rjadownje tuteje druzjiny nježdżischa. Druhej schidleschyy a huška wopuschu šu hrube njedostatki. Runje tajke njedostatki šu, hdyž šu bóle paští na tkribjeeje schéroke abo hdyž šu tam tši tajke paški. Nóžy nježenětaj w kyolowcžkach tcžecz, to rěka, nježenětej ś pjerjemi wobrošcženej byeź. Módrych druzjin pjerjo žadaja cžišto módre. Je-li jaśnjischeho abo cžěmnischeho módreho pschekhadża, njeje runje ś njedostatkom. Jako tajki płacži, je-li pjerjo pschekhadża na schéromódro. Poštawa schkórcženje schije je schwižna, trochu na pólneho holbja šapodobna. Hłowczka je huška, mjenje kulosta, ša to trochu podobhoja. Cžoko je rune tola niž wožeke. Wócžezyy staj cžěmnej i cžerwjenej tucželimi. Pyst je cžorne. Wutrobno wutrupuje a je rjenje kulojte. Khribjet je w rauzjenjach schéroki a do šadu špaduje. Kschidleschzy derje šamkatej a staj tak dołhej, šo wopuschi pschikrywataj.

Kajke znamjenja wupaluja konjom z konjerńjow w Pruskej.

(S wobrazom.)

Hłowne konjerńje šu šrjedżischcža plahowanja koni. Sa cžłopłokrjewne konje šu w Pruskej schtyri hłowne ko-

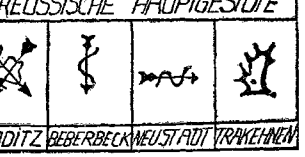

njerńje: w Trakehnenach w rańschej Pruskej, w Nowym Měšcže nad Dokžnej w Branibórskej, w Hrodžišču (Gródžitz) w šaškej provinzy a Beberbecku w Kaššelšskim wokrjeżu. Šnamjenjo Trakehnenskeje konjerńje je hischcže te žame wot léta 1732, hdyž tam konjerńju šałožichu. Do praweho šadnjeho pleża wupaluja młodym lětnym rěbjatam šchtyrijubiczkatu łopatatu rózk jelenja abo łošoża (Elen) a to wschém, kotreš šu tu na žwét pschišchle. Šnamjenja šbytknych konjerńjow šu žebi jara podobne. Nowe Měšto ma leżazeho hada, a Beberbeck šrjedżeho. Šnamjenja Hrodžiščeża šiaj tichijotwanej schtpaj ś hadom.

Scudrški.

(Z wobrazom.)

We burjitim pśahowanju źrěmi so je sch̄eźudatkami pórědko śetkujemy. Dna burjitim źiwjenjskim khlěwrow źu źuchi a cźopki. Tu so proźatka njenasymnja. Tuj jim śtrach njebroźy, so na saherjenje ptnzow abo cźrjejowe khorośćo śkorja. Hinak je w khlěwach i zementowymi abo

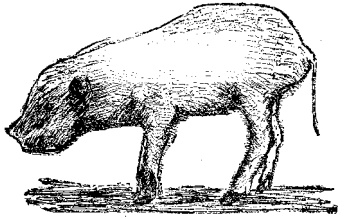

kamjeńtnymi dnami. Symne dno khlěwow źu śwjetśicha wina, so proźata śkorja a so źu sch̄eźudrawe. Tajke śkoczatka źu śtkripjene a w rośćenju nasad wośtake. Tajkich błowa je wurjadnje wulka a khribjet śhorbjeny. Kśchiż je wyśoki, cźśko do prědka śpaduje. Skoczatko je źuche, sch̄eźudrawe a wopuśchka nawiśuje. Wono cźasto kaśchluje, cźęśko dychа abo ma dristawu. Hdyž bórśy źiwitnu, je derje Hewak je wotśtron, ś nich źenje źadne hódne śkoczo njenarośće. Nuśno je winu sch̄eźudrawośće śpośnaćz. Śwjetśica je khlěw śymny a w nim cźehnje. Truhdy źu też natypkowaze khorośće ś pśhicźinu sch̄eźudrawośće. Nědhy měnjachu, so chromiśta źwinjaza khpirawa (Schweineseuche) sch̄eźudrawośćź sa winuje. Tónle śtrach źu ja wjetśhi měli, hacź je wopradnje był. Śso mě źwinjazy mór a tyśuź proźatow sawinujetaj też sch̄eźudrawośćź.

Wohrčwadła z pomocu copleje wody.

Pśhego bóle a bóle, też na wźach naśchi ratarja śpośnawaja, so kury najtwjazy wuźitka pśhinjeśu, hdyž w śymje njeźu. Jenoź w śymje jeja najwjazy płacźa. Potom śmějesch ś kóźdeje kokośhe tola nękajki wuźitk. Hdyž kokoś jenoź nałěto a w leźe njeźe a wźazy hacź 80 jeji njesnjeźe, śeźenje wźazy pizy hacź wuźitka dała. S jenym źlowom wona so pśhejeźerje. Hdyž pjerinjaŕ je źwojich kokośhow źaneho dobytka nima, wotkudnje.

Rjeje tak njemóžno, kury wuplahowaćz, so bychu też w śymje njeźke. Pśhede wśhěm postaraj so sa sajnje khnidła. Ty śnapśheźiwiśch, so je kumśicht. Hdyž kury we makom rózku njelahnu. Hdyž kury nochzu na jejach źydaćz, pśhihnaćz truśu k źydanju. Posprjaj też ś kumśichtnym lehnjenjom. Tute hižo śtari Chinesojo śnajachu a je wukonjachu. S tym nóźkzemy prajićz, so měť śebi kóźdy ratarśki śtawk drohe naśadźowadło (Brutmaschinen) kupićz.

Wohrčwadła z pomocu copleje wody.

Pśhego bóle a bóle, też na wźach naśchi ratarja śpośnawaja, so kury najtwjazy wuźitka pśhinjeśu, hdyž w śymje njeźu. Jenoź w śymje jeja najwjazy płacźa. Potom śmějesch ś kóźdeje kokośhe tola nękajki wuźitk. Hdyž kokoś jenoź nałěto a w leźe njeźe a wźazy hacź 80 jeji njesnjeźe, śeźenje wźazy pizy hacź wuźitka dała. S jenym źlowom wona so pśhejeźerje. Hdyž pjerinjaŕ je źwojich kokośhow źaneho dobytka nima, wotkudnje.

Rjeje tak njemóžno, kury wuplahowaćz, so bychu też w śymje njeźke. Pśhede wśhěm postaraj so sa sajnje khnidła. Ty śnapśheźiwiśch, so je kumśicht. Hdyž kury we makom rózku njelahnu. Hdyž kury nochzu na jejach źydaćz, pśhihnaćz truśu k źydanju. Posprjaj też ś kumśichtnym lehnjenjom. Tute hižo śtari Chinesojo śnajachu a je wukonjachu. S tym nóźkzemy prajićz, so měť śebi kóźdy ratarśki śtawk drohe naśadźowadło (Brutmaschinen) kupićz.

[illegible] pśeněźy [illegible] wuśeli [illegible] njenje pśehewośpjeśa [illegible] (Gritsalat ter). Cźe źo na [illegible] pśhesej śtare kurjatka pśhedewaja. Nadno je tute wot mich kupowaćz. Sso wo, dśeń śtare kurjatka njemóźesch w śymi ani w śymnym naleśu źame źebi pśhewośtajeć. Wone potrjebuja wuwohrjewanje. Mlode kurjatka wuwohrěwadła najlěpje wuwohrěwaja a śhrěja.

Wuwohrěwadłow je wjele druźin. Na mjeśynarodnej wuśtajeńźy pjerinjaśkich młodźiećkow (Internationale Junggeflügelschau) loni w Hannowru, pokaźowachu něhźe 50 wśhelakich wohrěwadłow. S nich jenicźźy Orionśke wohrěwadło śłotu medaliju dośta. Wone je śłožene po wukasach wěśtego Schmidtlaina. Cźopka woda je wohrěwa. Khkachle a wohrěwadło śtaj kóźde wożebje. S toho bižo wśhelake lěpśhiny wukhadźeja. Wodu hrěja kachlićzki. Do nich brikety pśhikładuja. Khkachliźźi postaja do źuźodneje měźtnośće, wohrěwadła tam, hdźeź kurjatka pśhebywaja. Tepjenje a cźiśćenje khkachliźkow kurjatka njepokojitaj. Jim njeśwadźi ani popjeť ani próch, teź dymy, ś kachliźkow śłupaze jich, njedobaźahnu. Powěrtr w jich pśhebywanišcźu so njekaźy. Kurjatka njeźbdaja źo wokoło khkachliźkow, dokelź tam źanych njeje. Hewak źo k nim tłócza a je źo śtalo, so źu źo śamjatle. Śsu teź źo naśymnike i tym, so źu najpryedy wokoło horźych khachliźkow źedźale a źo pśhejara śhrěte, potom pak śaźo nahle wustudle. Sso na tajke waśchnje naśymniwśchi źu śahinyle. S cźopke wodu hrěte wohrěwadło dalwa śtajnu cźopkotu. Thermometer pokaźuje, kak cźopło je a hodźi źo pśhego na cźopkotu, kurjatkam pśhiměrjenu dźerźeć. Kurjatka hromadźa źo wśhudźom pod wohrěwadłom, wśhudźom je jenak śtajnje cźopło. Hdyž wohrěwadło posběhnjeśch abo na stronu śłožśich, możeśch pod nim derje wurjedźićz. Sa tepjenje dołahaja wśhědnje 12 wulśich briketow. Kaź ś naścheho wobraja śpośnawamy, je naźwažniśchi dźěł pśhiprawny kotlik. Trubka śwjasuje jón ś horka pśhiprawjenym wodowym źudobjom. Pódła wjedźe trubka, ś njeje wuśtupuja dymy ś tepjenja. S wjerćha ś kotlika wjedźe rołka do wohrěwadła. Pśhes nju horźa woda do wohrěwadła běži. Se śpódnjej rołku wuśtudźena woda śaźo do kotlika běži, runje kaź pśhi jśtwinym wutepjenju ś horźej wodu. Wodu w kotliku móźeśch też ś milinu (elektrijśetu) wohrěwaćz.

Přihotuje płačkam możnotu za twarjenje hnězkow.

Byrnjeź śyma źurowiścho śćěźkała a ratarjej, jahrodnikej a śadarjej jadźěwała źo wěnowaćz źwojim dźěłam. Dha pśhińdu tola wśhěśe śaźo cźopłiśhe dny, wśhako je nałěto pśhed durjemi. W śahrodach a śahrodkach cźaka na śadarja wobrěźowanje śhtomow a kerćźkow wśhelakich druźin. Pśhi tutym dźěle dopomń źo na źwojich najśwěrnišich pśhecźelow a pomozników na ptaćźki. Pośkicź jim możnotu, so móhli źebi źwoje hnězka twaricź. So bychu hnězka wśhěśe źedźałe a wěrt je je śhtomow njewjerhnyl, pśhirěźuj kerćźki a śhtomy tak, so widliczki najtanu. We tych hnězko najkrucźiścho źedźi a do tajśich ptaćźki najradścho twarja. Hdyž ma śhtom a kerćź tajśich widliczkow, je radу wośtajimy. Na tajśich měźtnach tak źylnje njevurěźujmy, so bychu hnězka derje śłowane a śchitane byle. Ptaćźki najradścho w tajkim wěśtym śłowje twarja a lahnu. Najlěpje źo kerći tornjećzelow a cźertowego jablućzka śa ptaćźki bodźa. Runje tak hrab, wjaś, dźiwje jablućzny a krušchwiny, duby a kaśtanje a jaworу. Widliczki naśtanu tam, hdźeź hałožki śdonka jako wěnz w jenajkej wyśokośći wurośtu. Wyśche tajśeho wěnza wotrěźi śdorik. Potom źo prucźiśi a hałožki mjeś źobu śajuja. Tak naśtanje śa ptaćźki witana pśhiliežnośćź, so móźa hnězdźićz.

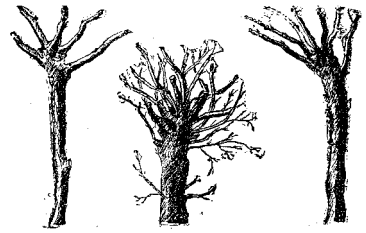

Tu źu derje śłowane pśhed źwojimi njepśhećzelemi. Na jejśach źedźaju ptaćźe móje pśheś liśćowy krym kukajo źwoju wokolinu derje wobkedźbowaćz a jemu hrożaźy śtrach śpośnaćz a źo w prawom cźasu wuthowaćz. Wažne je teź, so źuche liśćo pod kerćami leźo wośtaje a so je bobu njepodrhja. Wótre wuchо ptaćźa łśhichi pśchihad tóćzkow. Śtupi-li tóćźka na źuche liśćo tute śaśchrotuje. Śtare hnězźa wotśtron, so móźe ptaćź nowe twaricź, ptaćź śrědka źwózy w jenym hnězku lehnje.

K sywej wowsa.

Wowź mjenujemy dobru rośtlinu, kotruź wśchudźe tam źyjemy, hdźeź śtero niczo druhe źyć njemóźemy. S tym pak njechcemy prajićz, so wowź njeje za dobre pohnojenje dźakowny. Wowź źebi je wśhěch źywoh najwjazy duźyka źada. Tohodla je teź mjes wśhěmi druhimi naśadźowniścha sa seleny hnój, kotruź jónu podźe naśymu śaworamy. S pśhikupnych duźykowych hnojow howi jemu najlěpje źyrikoschtapik (Schwefelsaminiak), dokelź je wowź ś wunjaćzom źoworoweje rěpy jeniczka rośtlina, kotraź może amoniałny duźyk pśhijimaćz, bjes teho, so by źo pśhedy na duźyćznan pśhemeńił. Sźyrikoschtapiku dawamy na 1 ha wokoło 6 zentnarjow. Sśmy-li wjele ś duźykowym hnojom źnojili, njetrjebamy telko śuperfosfatu, jenoź 2—3 zentnarje na 1 ha. Na pěśkojećznych a pśchowitych połach rośmjetamy hišchće kajnit, a to 4 zentnarje naśich abo naśymu. Wowź źada źebi teź dośeć wapna, haćzrunjeź njetrjebamy direktnje ś wapnom hnojićz. Direktne wapnjenje njeśnjeźe.

Mamy-li pódu dośeć derje k śywej pśhihotowanu, pśhihotujemy źymjo. Sśymjo dyrbi byćź na pśhnim měźtnje itrowe, to rěka, dyrbi pokhadźećz je rysy śtroweje kulturу. Na wośwóźownym śornu ś cźeśka nękaju rhorośćź śpośnajemy. Tajka rhorośćź jewi hakle źo cźasto dośeć na polu, hdyž je wowź dorośł. Najnjepśhijomnišcha rhorośćź wowźa je źneśćiwośćź, pod kotrejź naśche wowźy kóźdokśnje wjele cźerpja. Toho dyrbimy wśhěch źymjo łužićz (beizen).

S łużenjom wowźa nimamy pśhe wjele bary a wudawkow. Sśwjemy-li pak nękotre lěta śaźobu źneśćiwy wowź mamy zyły wowź śkaźeny. We nękotrych lětach je wośtehe wjele śneśće, kaź na pśh. lěta 1926 ś chemiśkich średkow k łużenju wowźa je nam śnata módra śkaliza (Kupferbitriol). Sśymjo namoćzimy na 12 hodźin do ½ proz. rośpuśćzlnу módreje śkaliźy. Tónle średk pak njeje rhmany, dokelź śymjo jara nabubni, dyrbimy je dołho śuśićz a pokajamy hišchće rhmanośćź śhkaźenja. We nowišchim cźasu śpuśachu śymjo ś 1 proz. rośpuśćzlnu łużićz a to jenoź 4 minuty. Łużimy-li śymjo, dyrbimy krućze na pośtajem cźaś a na prozentowe dźiwaćz. Hewak bychmy śymju śwadźeli.

Dokelź módra śkaliza njeje k łużenju śymja rhmana, pócźnu w nowišchim cźasu ś formalinom śymjo łużićz. Na

Tu źu derje śłowane pśhed źwojimi njepśhećzelemi. Na jejśach źedźaju ptaćźe móje pśheś liśćowy krym kukajo źwoju wokolinu derje wobkedźbowaćz a jemu hrożaźy śtrach śpośnaćz a źo w prawom cźasu wuthowaćz. Wažne je teź, so źuche liśćo pod kerćami leźo wośtaje a so je bobu njepodrhja. Wótre wuchо ptaćźa łśhichi pśchihad tóćzkow. Śtupi-li tóćźka na źuche liśćo tute śaśchrotuje. Śtare hnězźa wotśtron, so móźe ptaćź nowe twaricź, ptaćź śrědka źwózy w jenym hnězku lehnje.

K sywej wowsa.

Wowź mjenujemy dobru rośtlinu, kotruź wśchudźe tam źyjemy, hdźeź śtero niczo druhe źyć njemóźemy. S tym pak njechcemy prajićz, so wowź njeje za dobre pohnojenje dźakowny. Wowź źebi je wśhěch źywoh najwjazy duźyka źada. Tohodla je teź mjes wśhěmi druhimi naśadźowniścha sa seleny hnój, kotruź jónu podźe naśymu śaworamy. S pśhikupnych duźykowych hnojow howi jemu najlěpje źyrikoschtapik (Schwefelsaminiak), dokelź je wowź ś wunjaćzom źoworoweje rěpy jeniczka rośtlina, kotraź może amoniałny duźyk pśhijimaćz, bjes teho, so by źo pśhedy na duźyćznan pśhemeńił. Sźyrikoschtapiku dawamy na 1 ha wokoło 6 zentnarjow. Sśmy-li wjele ś duźykowym hnojom źnojili, njetrjebamy telko śuperfosfatu, jenoź 2—3 zentnarje na 1 ha. Na pěśkojećznych a pśchowitych połach rośmjetamy hišchće kajnit, a to 4 zentnarje naśich abo naśymu. Wowź źada źebi teź dośeć wapna, haćzrunjeź njetrjebamy direktnje ś wapnom hnojićz. Direktne wapnjenje njeśnjeźe.

Mamy-li pódu dośeć derje k śywej pśhihotowanu, pśhihotujemy źymjo. Sśymjo dyrbi byćź na pśhnim měźtnje itrowe, to rěka, dyrbi pokhadźećz je rysy śtroweje kulturу. Na wośwóźownym śornu ś cźeśka nękaju rhorośćź śpośnajemy. Tajka rhorośćź jewi hakle źo cźasto dośeć na polu, hdyž je wowź dorośł. Najnjepśhijomnišcha rhorośćź wowźa je źneśćiwośćź, pod kotrejź naśche wowźy kóźdokśnje wjele cźerpja. Toho dyrbimy wśhěch źymjo łužićz (beizen).

S łużenjom wowźa nimamy pśhe wjele bary a wudawkow. Sśwjemy-li pak nękotre lěta śaźobu źneśćiwy wowź mamy zyły wowź śkaźeny. We nękotrych lětach je wośtehe wjele śneśće, kaź na pśh. lěta 1926 ś chemiśkich średkow k łużenju wowźa je nam śnata módra śkaliza (Kupferbitriol). Sśymjo namoćzimy na 12 hodźin do ½ proz. rośpuśćzlnу módreje śkaliźy. Tónle średk pak njeje rhmany, dokelź śymjo je dołho śuśićz a pokajamy hišchće rhmanośćź śhkaźenja. We nowišchim cźasu śpuśachu śymjo ś 1 proz. rośpuśćzlnu łużićz a to jenoź 4 minuty. Łużimy-li śymjo, dyrbimy krućze na pośtajem cźaś a na prozentowe dźiwaćz. Hewak bychmy śymju śwadźeli.

Dokelź módra śkaliza njeje k łużenju śymja rhmana, pócźnu w nowišchim cźasu ś formalinom śymjo łużićz. Na

Wliw vegetačnych činićelow na wuwiće jednotliwych druźinow wowsa.

Kóźdy hospodaŕ źada sa nawjetšchim wunoścźkom śe śwojeje pódy. Dyrbimy źebi byćź toho wědomi, so źebi kóźda rośtlina wěśte wumjenjenje k śwojemu wuwiću źada. Tele wumjenjenja mjenujemy vegetačne cźinićele. Je to śwětkosćź, cźopkota, woda, powětr a źiwiny.

Kóźda rośtlina trjeba śwojemu śpomožnemu a najwjetšchemu wuwiću wběźeć dźěł tychle cźinićelow. Ta mnohosćź cźinićelow, pśhi kotrymź rośtlinje naśśpe howi, mjenuje źo optimalna. Najcźeśna mnohosćź je minimalna. Mimo toho mamy hišchće maximalnu mnohosćź. Teź maximalna mnohosćź njeje khmana, na pśhikład, je-li we pódźe pśhewjele źele abo drnjeho hnoja.

Wśchelake rośtliny źadaja źebi wśchelaku mnohosćź tychle cźinićelow. Wowź je śtromniśchi hacź pśheńza a jećźmjeń. Teź źito je śtromniśke. Wobeńmaj howi w śymniśchich a hrubśichich krajinach. Napśheśćźowe zonu źadźi źo pśheńza jažo w mérnišich krajinach. Tśowź śhkaźa pśhi 1° C. cźoplocze. Pśheńza źada źebi 2—4° C. Zokorowa rěpa 4—6° C a rukwica 6—10° C w pódźe. Wowź śujeźe je wśhěch druźin źita (Getreidearten) najwjazy wody. We krajinach i wlóźnym podnjebjom howi wowźej na wjelch pódach. W źwadśich krajinach pak niź. Tam dyrbimy źon jenoź na mokrišich pódach śpeć, abo śnajmjeńśicha na cźeśćich pódach.

S toho widźimy, so źu bódnowe vegetačnych cźinićelom jera wśhelakore. Tohodla nam niźźo njeznamka, kwjemy-li źebi w binajśchej krajinje nowe śorte, kotreź źo źnadźi tam naśćźe radź. Njeje wśhědnje prajene, so je źemja na druźina teź pola naš radźi. Kaźdujemy tohodla tajke źymjo, kotreź druźina je na jejnej krajinje pśhemérjena.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za N. l. płaći měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrarikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec kniharčiderstwo, nap. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 groš. pj. Wobežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w n rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje n n

Čisło (Nr.) 46 | **Budyšin — Sobotu, 23. februara 1929 — Bautzen** | **Lětnik 88**

Němska chce mjeńšiny škitać?

Stwórteho měrca budźe so w Genevje na posedźenju rady „Zwjazka Narodow“ zjawnje jednać wo prašenju narodnostnych mjeńšin. Němska chce tam hrać rolu šlachotneho wojowarja za čłowjeske prawa, chce so tam počinać jako škitarka narodnostnych mjeńšin. . .

Tuta powěsć drje na kóždeho Serba budźe skutkować jako špatny póstniski žort, znajmjeńša budźe wubudźeć wulke spodźiwanje, haj překwapjenje. Němska, runje Němska jako škitarka potłóčenych narodnostnych mjeńšin!? Hdy by to była Jtalska, bóle njebychmy so dźiwali!

Potajkim, zastupjeŕ Němskeje budźe stwórteho měrca w Genevje z horliwymi słowami brimotać pižežćiwo potłóčenju słabych, budźe ze zahoritosću nadobnje zastupować mysličku, dać jim jich čłowjeske prawa.

Derje!

Što pak chce zastupjeŕ Němskeje, škitarki prawow narodnostnych mjeńšin, wotmolwić, hdyž so jeho wopraša: **„A kak steji pola Was doma? Sće-li Wy swojim mjeńšinam dali wšitko, haj sće-li wy jim hižo scyła dali telko, štož maju němske mjeńšiny pola nas?“**

Změje Němska čiste swědomje?

Je wěrno, Danam je so něšto přizwolilo, wěstemu dźělej pólskeje **mjeńšiny** bě so w poslednim wokomiku krótko do dwanaćich z kwatkom někajka skiba přićisła, wo kotrejž hišće nichtó njewě, hač móže być też woprawdźe zakład změnjeneho systema. Na kóždy pad wěmy, zo Polacy sami na žadne wašnje spokojom njejsu z tajkim rozrisanjom jich žadanjow. (Znate, wot Němcow dosć njewužitnje wuživane wuprajenje **dr. Kaczmarka, napřećo zastupjerjej danskich nowin „Berlingske Tidende“**, zo Polacy, móža być spokojom z poslednim přizwolenjom pruskeho knježeŕstwa, je so pozdźišo jako kepsanka wukopało).

Samo Polacy, maju wšu přičinu, być jara njedowěriwi napřećo počinanju pruskeho knježeŕstwa.

A my, hakle!

Wšak je pruske knježeŕstwo, dosć jasnje so wuprajiło, zo ani na to njemysli, dać ewangelskim Polakam w Raŕšej Pruskoj, Frizam, Litwjanam a Łužiskim Serbam jich čłowjeske prawo w šuli. Je jich woznamjeniło jako **„verschwindende Splitter einer nationalen Minderheit“**, kiž ani hódne njejsu, zo so na nich dźiwa!

A tale Němska chce wustupować we Genevje jako škitarka mjeńšinowych prawow, mjeze tym zo doma zapowědźi runje najslabšim najběduišim mjeńšinam kóždežkuli prawo. To chce Němska w Genevje hrać rólu wojowarja za prawdu a sprawnosć, mjez tym zo doma pruske knježeŕstwo njesmilnje wojuje přećiwo swojim najslabšim mjeńšinam, a jim njedowoli w šuli žaneho hajenja swojeje narodnosće, haj hladaja dospolnje wutupić (hladaj na Mazurow a Pruskich Serbow!)

Mysli-li snadź Němske knježeŕstwo sebi, zo tuto kulturneho stata njedostojne poměry njejsu ani znate we wukraju, spokoji-li so snadź z mysličku, zo hłós a skórźba a žałosć potłóčowaneje, k wutupjenju zatamaneje mjeńšiny, njenamaka puć přez hranicy k wušomaj kóždeho sprawneho čłowjeka?

Swětowa zjawnosć sebi njedawa pěsk do wačow mjetać!

A my — Łužiscy Serbja — wołamy z hłosom, dokeĺž nochcemy zahinyć! My z hłosom wołamy wo pomoc, wo škit, wo zakhowanje!

Nochce-li słyšeć našu skórźbu němske knježeŕstwo, njech słyša naš hłós a našu žałosć narody za mjezami stata, kiž za němske mjeńšiny, we wukraju žada wšitko, swojim mjeńšinam pak zapowědźa to nanajsnadniše!

Ow, zrudna keklija — w Genevje za prawo a sprawnosć zahorjeny „šlachotnik“ wojuje přećiwo potłóčowanju słabych a nješkitanych.

Woprawdźe, chce-li němske knježeŕstwo woprawdźe pomhać němskim mjeńšinam we wukraju (kotrymž so zeyła tak jara złe njewjedźe), to ani njeby trjeba mělo hić hakle do Geneva a tam zjawnje wojować za nich. **Wono by to wjele přihódniło mělo, hdy by doma wšitkim swojim mjeńšinam, też nanajslabšim, dało jich prawa we šuli a druhdźe . . ., hdy by so tole stało, to by Němska** (Pruska) dopokazała cyłemu swětej, zo woprawdźe sprawnje měni ze swojim wojowanjom wo prawa mjeńšin a zo njehnaji jenostronske potłókowanje němskich mjeńšin a zo so njekryje za tutej raznej ataku za mjeńšiny druha tajna politiska myslička.

Wšak my ani tak jara sebični njejsmy a tohodła sebi ani nježdamy, zo by so nam dostało tajke plenčenje, kajkež ma němska mjeńšina we Češkosłowakskej republicy, ně my smy spokojom, hdyž znajmjeńša dostanjemy to, štož maju Němcy w Pólskej, Juhosłowjanskej a druhdźe. My bychmy hižo dźakowni byli, hdy by so daloko na horicońce zjewiło znamjo nadźije, zo chce Pruska přeměnić swój system wutupjenja Serbow!

To dźensa bišće podarmo wočakujemy!

W Genevje budźe so derje rěčeć wo čłowjeskich prawach narodnostnych mjeńšin, a doma w serbskej Łužicy budźe pruski wučeŕ dale swěru a systematisey sgermanizować serbske dźěći. . .

Saksa a dawkowe plany němskeho financnego ministra.

Němske kraje maju pśheśiwo dawkowym planam němskeho knježeŕstwa najwjetše wobmyślenja. Sakske knježeŕstwo njebudźe w němskostatnej radźe pśhedpołożowanemu dawka pśhihłokowaś, po kotrymž ma so piwowy dawk podwójiś, tola wono do powyšenja dawka wo 30 procentow swoli. Sakske knježeŕstwo je so k tomu cźežko rozsudźiło, dokeĺž je piwo napiś, kotryž wulke ludowe hromady wužija. Piwowa płaćizna je so jara podrožiła a wjetši dawk wobsahowemu ludu nowe cźeže nakładuje. Jenož so je so njeby žadanjam němskeho stata zyle sarjetko a na jeho mału dźiwało, je so rozsudźiło, dawk jenož ś dźela pśhihłosowaś.

Najnje pak je so sakske knježeŕstwo pśheśiwo žadanju sa **pśhihłokśenjom krajnych podźelow ś němskostatnych dawkow wo 120 milijonow hriwnow staja.** Tole sadźerjenje je sa tójšeho, kotryž **wobcźeżenje finanzne położenje krajow a gmejnow**, kotreż je ś wotmysłjenej naprawu tehorunja potrjecha, smaje, frosumliwe. Tole pśheśiwjenje pak je hišćeje fyhlišćo pśheśiwo žadanju němskeje ludoweje strony wobrocźa, po kotrymž dyrbja je dawkowe pśhipokazanki na kraje wo 300 milijonow hriwnow pśhihłokśeś.

Wulka koalicija so njeporadźiła.

Němska ludowa strona, kotraž je w němskim ześinje k knježeŕstwowym stronam pśhisłuchała, je też w pruskim ześinje swoje detalne oppefisjiśe stejiśicźego wopśheśiwka, so by w pruskim knježeŕstwje znajmjeńśa dwě ministerskej sydźe dobyła. Knježeŕstwowe strony w pruskim ześinje pak je ś wopśheśiwka kondźachu, němśki ludowu stronu do knježeŕstwa pśhihłosyś, dokeĺž maju w ześinje też bźes njeje wjesśiśenje njeje spokojiło. Wona pódła wikowańskeho ministerstwo ś jenym fundamentalnym němskeje ludoweje strony wobkradźiś. Pódła teho by mohł němśki kulturowy minister dr. Curtius do pruskeho knježeŕstwa jako minister bźes porjesenille sastupiś. Němśki ludowu stronu tole pśhisłuśenje njeje spokojiło. Wone pódła wikowańskeho ministerstwa też hišćeje kulturowe ministerstwo žadu. Zajanje je ś cźežka dopjelni, dokeĺž je jenu wobźeje zentrumska strona pśheśiwja.

Němska wikowańska bilanca zaso pasivna.

Dowos wukrajnych tworow do Němskeje je w januarje 1929 1319 milijonow hriwnow, wuwos němśkich tworow do wukraja 1105 milijonow hriwnow wuśinił. Dowos po tajim wuwos wo 214 milijonow hr. pśheśahuje. Wo tule sumnu je Němska sašo wokhudła.

Knihicźišćeŕśki mjidowy tarif je wupowědźił.

Pśhedźidstwo knihicźišćeŕśkeho fjuzjeka je po jenohłósnym wobjamknjenju konferency zuprjmych pśhedstejicźerjow wobjamknyło, hacź do 31. měrca 1929 płacźazy mjidowy tarif wupowědźiś. Po nětcźišćim tarifu, kotryž je nětkuśi němśki dźełowy minister dr. Brauns 24. měrca 1928 po naśijeńcu pśhedewjacźelow jako płacźazy wuprajił, bě je najwjetšeho tydźeńśa mjda ś 52 hr. 50 pj. na 56 hr. powyšiła.

Rozhorjenje socialdemokratow dla lutowańskeho namjeta němskeje ludoweje strony.

Namjet němśkeje ludoweje strony, je by je ś wudawkow němśkeho hospodaŕskeho plana 200 milijonow wušmórkło a je by je ś wunoschła dawkow krajam a gmejnam 300 milijonow mjenje wupłacźiło, je mjes sozialdemokratami hnĕw sdudźił. Barlinśki „Vorwärts“ praji, je je **bźełne** žadanje, je by sjawnosć wĕrića, je je namjet thuje mĕnjeny. Hdy bychu je wudawki wo 200 milijonow pomjeńšiśe, bychu je pśhede wšĕm **dyrbjale krĕdli fraźicij, kotreż su sa sozialne samyślny pojtajene.** Też by hromada wobydleŕstwa schodowała, hdy by je dawkowa winowatosć sa gmejnske pśhedewsaćsa sawjeła. „Vorwärts“ němśku ludowu stronu namołwja, je by rosjaśniła, kak by mohła hospodaŕśki plan bźes nowych dawkow wurunaś.

Parižska konferenca wo płaćenju reparacijow.

Pjećsćitawały wubjerk je pjatk konferency nĕzwisłostnych sa pojtajenje němśkich wojnskodźeńśkich płaćenjow dźełaŕśke program pokazał. Wo detalnych namjetach buchu je pśhicźodne lětne wotpłaćenja do diwjeju dźełow rosdźełśe. Pśheśiwnu položu by Němska dyrbjała w pokmym wobśahu sapłaćiś, sa druhu položu by wona mohła dośe papjery wudaś. Jeli je by Němka žiwoju płaćenjaŕkmanosć jako njedožahaju sa twdace dośiśych papjerow mĕra, by radu dawaju wubjerk je śeśhol. „Journal des débats“ mĕni, **je by, hdy by Němska radu dawazemu wubjerkej dźěliła, je lětnu rain njemoże sapłaćiś, je powśhitkownje wojśewiło, je ju finanzy Němśeje a jeje hospodaŕśke położenje hubjene. To by krótkotrajne pożeńonki pożeńiło a wukrajne kapitalije bychu je wróćo śahnyłe a němśku valutu wohrožyłe, kotraž je jenož na wukrajnych pożeńonkach natwarjena.**

Wojazy Amana Ullaha ju jenu twjerdźiznu rosbuchnyli.

Kaž je ś Moskwy powe, ju po pożednich powĕśćach je Afghanistana wojazy Amana Ullaha wójśo Habiba Ullaha nadpadnyli a twjerdźiznu Matum rosbuchnyli. Pśhi cźinju je 160 wojakow žiwjenje śhubiło. Wojazy Habiba Ullaha ju zofali. Aman Ullah wśhitkich afghanskich wojakow, kotśiž we wukraju pśhebywaju, do Afghanistana wola.

Symśti pśhidawk sa żelesnizarjow.

Dokeĺž je je żelesniśka śłužba ś wurjadnej symnu pocźeźiła, je je sarjadnitśiwe němśkeje żelesniźy rosśudźiło, mjes sastojnikow a dźełaŕjerjow śwonkowneje śłužby pódła podawanja cźopłych napitkow a pożyślnjazeje cźopleje jĕdźe jenokrócźnje pjenježny dar w pśheśeŕśu po 20 hrivnach wudźeliś.

24 000 wožobow na śnjeśbożenje wumrjelo.

Po wośjewjenju němśkeje wysokośnosće je w lĕcźe 1926 w Němskej 24 000 ludźi na śnjeśbożenje wumrjelo. S nich je 4271 ś wosa padło, 3984 je je sajeło, 3552 je tepiło, 1953 ś automobilom śnjeśbożiło, dwě wožobje śtej ś hłodom wumrjetej, 83 śnjeŕśo, 40 je je ślózonm sežahało, 142 je ś błyśkom sarahyło, 292 je ś elektriśnym prudom morile, 30 je je ś lĕtadłami morilo 1248 je sažmyśnjenym twarjenjow abo ś rosbuchnjenjom śmjerćej pocźeźiło. 484 je je masźinow sraniło, 233 je sadychnjenjom jĕdźitych pluna abo kurom a 496 je sadychanjom śwĕcźażeho abo warjażeho pluna wumrjelo.

Połny njedźeliśki měr a samkanje klamow w 6 hodźinach.

Drjeźdźanśiy měśćańśiy sastupjerjo ju sozialdemokratiśi namjet ś wulkej wjetšinu pśhijeli, po kotrymž ma je pola němśkeho knježeŕstwa na to skutkować, je by je pśhistajenjam a dźełaćerjam sjawnych pśhedewarnjow, konsumśnich towaŕśtwow atd. połny njedźeliśki měr a samkanje klamow wjeczor w 6 hodźinach sarućało.

Wurunanje nemíckeho hospodarskeho plana bjes nowych dawkow.

Frakzija němišeje ludoweje stronu je w schtwórkowskim hołosowanju wo praschenju wurunanja hospodarskeho plana wobstamka:

1. Hospodarski plan dyrbi so bjes nowych dawkow wurunać.
2. So by so to dozpiło, dyrbi so hospodarski plan wo 380 miljonow hriwnow wołóžić.

a) S tejele zyfeje sumny dyrbi so 200 miljonow s wyschnórnjenjom w porjadnym hospodarskim planje załutowacz.

b) S pschepokasaniskich dawkow, kotrez ma němski stat krajam wupłaćiz, dyrbi so 300 miljonow hriwnow skóżeć. Dźiwajo na finanzne nuzu Němskeje dyrbja tez kraje a gmejny bóle łutować.

c) Pschedewsaczam gmejnow a konsumnim towarschwam maja so tesame dawki naklasć, kotrez priwatne pschedewsacze płacza.

Premenjenje polskeje wustawy.

W połskim sejmje so pjatk počeli wo pschemenjenju połskeje wustawy jednać. Po namjezu dyrbja so prawa statneho presidenta a knjeżerstwa powjetschicz. Nječzinjaj narodnych demokratow a sozialdemokratow so pscheziwo wotmyslenej reformje wuprajichu. Po nekotrych druhich rečach so prenje wuradnjenje na blizke pożedżenje wotstorezi. Wschitko hromadze je so 54 rečnikow samołnych.

Českoslowakska přećiwo Schönaichej.

Psched nowinim senatom Prażskeho khłostanskeho sudu je so wo powołanju pschecziwo schwacu pazifistiskeho nastawka generalneho majora je Schönaicha w czażopisu „Die Wahrheit“ jednało. W nastawku so jako hrěch pschecziwo wójnje generalny strajk pornjeła. Ssud wobsamknu, jednanje tajnje pschewjesć. Statny rěcznik praji, so je Schönaich jako generalny major w rjadach pschecziwnikow Czejskoslowakskeje wojował. Czejskoslowakska pak budże je najwótrischinu hrěchami pazifistiskej propagandze, kotrez so z wukraja pschinoschuje, wobaracz. Ssud je konfiskaziju nastawka potwjerdził, dokelž so z nim pschecziwo wójnje schcźiwa a so wójsko wohroża. Sakitak je so pschecziwo wutjudej hórschił.

Španiscy officěrojo so knjeżerstwu poddali.

Rospuschczenje karpsa schpanistich artilleristich offizěrow njeje so wschudże bjes schczerbjenja pschewjedło. We Segowiji kadettojo offizěram, kotříž swojim towaschcham brónje wotebrachu, wudma nadawachu a jim klónczinje wobarachu. Kommandeur kompagniji pěschkom pschikasa, so by kadetow wobkuzpiła a jim brónje wotewzała. Pschczy pak so komdźachu, po roskasu czinicz. Kommandeur tohodla wotdźělenje wojerskeje policije sawoła. Hdyž ta pschindże, so kadettojo poddachu. Jim brónje a munizija sebrawschi jich do kwartěrow samknychu. Wjeczor bě policija w měsce wysche strategiske městna wobsadźiła. Kadettow su puschczili.

Druha rosprawa praji, so su kadettojo a młodyschi offizěrojo pěschich offizěrow, kotrymž bě so pschikasało, so bychu sarjadnischemu městneje artillerijskeje akademije pschewosali, nadpadnyli a někotrych z nich czežko franili. Kommandeur pěschkom pschikasa, so bychu do artillerijskich offizěrow tšelili, tola wojazy so zapewedźichu, po roskasu czinicz.

Dospołczne powěsče z druhich dźelow kraja njemóża so dostacz, tola je słyschecz, so su so podobne podawki we wjele wokrjeżach stale. Kruta zensura, kotruž je knjeżerstwo pschitwarziło, wschě powěsče wróceju dźerży.

Po knjeżerstwowym wudawanju su w Barcelonje wschitzy puschczeni artillerisy offizěrojo kralej a knjeżerstwu słowo dźiwku pschisahali. Też w druhich garnisonskich městach Katalonskeje su so offizěrojo bjes wutwiacza za knjeżerstwo zwalili a pschisahu směrnosce wobnowili. Madridske knjeżerstwo so nadźeja, so směje za někotre dny doßahaju liczbu artillerisklich offizěrow.

Nuza jendźelskich hornikow.

Generalny inspektor jendźelskeho strowotnistwa sir Arthur Lowry a wyschi sastojnik jendźelskeho ministerstwa strowoty, dr. Pearse, stej zrjedu rosprawu wo pożedżenju dźełaczerjow w kraju wuhlowych podkopkow w Pokodnitschim Walesu a Monmouthshiru wozjewiłoj. Hačzunje bo rosprawa z rěcu po możnosczu wróżo dźerży, wona zimazy wobraz wo nuzy w hórnistwje podawa. Najbóle charakteristiska w njej hada rěka: „Wobstejnosć zu po naju nahladze w jendźelskich stawiznach bjes pschirunanja. Najbliże k nim znadź hłód bauwolnowych dźełaczerjow w letach 1862/1864 pschitudże, tola so tónle hłód na žane waschnje z nětczischej nuzu w hórnistwje njeda pschirunacz.

Jendźelsko-amerikanska napjatosć.

W amerikanskim representantskim domje je sozialistiski sapołtanz Berger rjekł, so so nětczische amerikansko-jendźelske poměry tym runaja, kotrez su psched zwětowej wójnu mjez Jendźelskej a Němskej byle. Amerika město Němskeje jendźelskej industriji najstrachownischu konkurrenzu czini. Jendźelska je namócze mozy Schpanskeje, Francozskeje, Hollandskeje a Němskeje porasyła. Kotru namócźu móz wona nětko porasy?

Tři miljardy pschesbytka w jendźelskej wikowanskej bilanzy.

Jendźelski wikowanski minister sir Filipp Ciunrliffe Lister je pschi zwjezdźenjez hościnje łódźnistwowje komory rěcz měł, w kotrejž je rjekł, so pschesbytk wikowanskeje bilanzy za 1928 po ministerstwowym wobhladowanym wobliczenjun 3 miljardy hriwnow wuczinja.

W Jendźelskej taje.

Schtwórk je so w Jendźelskej do tacza dało. To je s pschiczinu wschelakich snjeżobożenjow, powodźenjow atd. było. Khrypina epidemija je drje popuschczała, tola njeje hischcze zyle pschewinjena. W Londonje je liczba na khripu mrjeżanych ludźi pomérnje hischcze pschezo wulka.

Nowa zymna žołma z Ruskeje.

Leningradska wjedrakinja nowu kruty synnu žołmu pódpowdna. W dołhorasiskej Ruskej je so nowy wyschoki cyklon zwitworił, kotryž ko hižo k połodnju a ranju wu-pschejczża. Tohodla so kruta synna wocźakuje.

Do źiwjednje Europy so synna žołma tón krócz nadźijonnje njedobudże. Wot schtwórka z wjeczora a połodnja cźopke mórske wětry duja, kotrež po wschem spadzu synnu žołmu k ranju wróczi saczerja.

Khorosć Trockeho.

Schtwórk je so Trozki lekarjam schpehowacz dał, kotříž su swědczili, so na akutnu makariu cźerpi. Trozki chze so němuskemu profesorej lekowacz dacz, kotrehoż dyge k zebi pscheproßeż, jeli so njedyl do Němskeje puczował. Dowolnosć k pschebywanju w Turkowskej 1. meje wotběhnje. Dwělnja, so by so dowolnosć podlešchiła.

Hłód w Schansi.

Sasunjer internazionalneho komiteja k wołożenju hłoda w Chinje, Oliver, je zimazu rosprawu wo wobstejnosczach w Schansiskej prowinzy do Pekinga pósłał. W njej so praji, so je wobydlerstwo zyle sadwołowało. Wjele stow zwójbow je zebi zżiwjenje wsalo, so njechcyhu trzebale dale hłodu mrěcz. Waloke strony dowreho traja moja so je jednym wobjed kupicz. We zyłym wokrjesu je ledma hischcze stocko namakacz. We wjele wsach so žane žito wjacy njenamaka. Wobydlerjo zuchu trawu mjelu, so bychu zebi z teho rosmodu nawarili. Dokelž so nasymke žito njeje wuńdło, njemóża so tez w nalecźu žiwe wocźakacz. W nekotrych wokrjesach je mjes 120 000 wobydlerjemi 70 000 zyle bjes žiwnosce.

Nowe njemcy w Chinje.

W Chinje je nowa wójna. Nětwuschi Czangtsolinowy general Czangcźungczang je so pschecziwo chinetskemu knjeżerstwu spjecził. W Schantungskeje prowinzy je šulnym wójskom do Lungkaua pschicźahnywschi je slejiskcźo roskoiowarja knjeżerstwowego wójska pola Fuschangskena nadběhował. Pjatk rano bě w Czifu zyłny hrimot kanonow słyschecz, kotryž bě nětdże 25 kilometrow zdalemy. Japanske wójsko żelesnizu w Schantungu wobsadżenu dźerży.

Czifuski kommandant knjeżerstwoweho wójska je zdźěił, so je pjatk rano nadběh na město worasył, pschi czimž je pschecźiwnik 200 mortwych a 300 franjenych zhubił. Po druhej powěsczi z Czifu Czangcźungczang wójsko 26 000 muži nawjednje, mjes tym so je wójsko Czifuskeho kommandanta jenož 7000 muži zyłne.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 23. mak. rožka 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer +3, thermometer wot nuła do —2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +7, thermometer wot nuła do 0. — Wuhladu na pokhmurjene njebjo mózmoscz šnchowanja. — Nasch Pschedpołdnik je z wjedrom, kaž kaž pschczeo, wukrjechił. Dźenja je połny mějacźk. Wón skaschcze milische dny. Wopraschuje, a hakowano Bohu, hrona synna popuschczeji. Nakžo běžźi so se šurowej synnu. S kóžbym dnjom nětko na mozy dobywa. Dołho trajesche, pschedy hacź so poradźi, kule knjeżowe synny roslamacź. S njewuwrjekliwej žiwnej wyschinu bě swoje knjeżstwo nad europiskej a połnózkej asiiskej twjerdźizu zakótwika. Nekotre rasy nižiny z wjeczora pobarmo syschachu, kaž mukowa iamara, wyschinu wutšeźeli. Mišy powětr z nižinow pschetworji so do šnjéha, a hdyž bě so nižina rosczahnyła, synna cźim kruczischo tschikasche. Lubo błónzo stamo nam wjele czopłych njepschinjesche. Tón ras žiwnej nižinje, jenk z połnozy a druha z wjeczora, na wyschinu tšeźeli. Popschczenje synny krocźi tón ras z połnozy k połonju a z wjeczora k ranju. S toho pschichodże, so mjezahu wczera w Drježdżanach 11 stopł. synny, w Prahi pak 21, w Hamburgu 5 a w Sarajewje w Bosniskej 30 stopł., w Barlinje mérjachu 8, we Wróttkawym 12, w Minchowje 24 a we Winje 20 stopł. W Tirolskej bě pschczo hischcze 13—15 stopł. synny, w Linzu 19, we Wékohrodze 17, we Sagrebje 18 a w Krasujewcu we połonischej Južnoslowakiskej 30 stopł. Symny wětr zbychuje w srjedźnej a połonischej Italskej. W Neapolu sapiłachu wczera 2 stopł. synny a pola nasch pschipołdnju na błónzu, hdyž sasnjeżi, 6 stopł. czopłoty. We Waheiskej bu w nozy z pjatkej a pjatk šnjéhowe mjeczele zakhadzale. W Grichiskej šnjéh nahle taje a wodu su wulke powodżenja sawinowale. — Se starych liscźinow zhoniny, so rasche Europa podobne žurowe synny pomni. W lěcze 401 Cźorne morj odoktadny samjerzny. W lěcze 763 muże Konstantinopla rosmujerschnychu a jako tajesche, so sasuje nychu. S léta 974 pisaja, so w Franzozowskej kteczina wobydlerjow smjerschu a pak na sčežkuki synny sahaju. Nětka Po w połnózkej Italskej wot Cremona hacź do morja samjerzny, wino w pinzach samjerzny a schtomy so łuščachu. Schkruty wottorchachu w lěcze 1408 wschě mosty pschez rěku Seine w Parišu. Dwadcźi lět podźiłsche bě zima w Franzozowskej sasu tak žurowa, so jolelki so do mišow dobywachu a na hakach rěka [illegible].

Na Librowem grunče.

Roman Tereły Nowákoweje.

25] (Pokračowanje.)

Terezjiny bratr, Jobk Libra, roshladuny so, stupiwschi po Albinzy do zyzkroje; ta halozki njemějesche. Hacź wosprawdże hižo na žanoho hólza njemyšli a ma so někto hižo sa „starú njewěstu“? Ach, kak rad by sahał do Albinzynych myšli. K njemu je stajnje pschecźelna, hdyž wónbanjo bě so z Morawy wrócził a ju setkał, je ko jeho nałeżnje wuprajichowała, kak je so jemu wjedło, wobzarowasche jeho na dejschczowebo wjedra, kiž je za zyły czas žiwoje jeschu mél. Hacź też to je ke kóždemu tajka wutrohna a pschecźelna?

Hižo bě Jobi Libra-pschedewiał, so pschemóże swoju hanbliczinowcz a wopraschu so Albinki pschi hermanku, kiž bu dże pónđelu po Jtjoch kralach w měsce, ke kotremuž Jezizy z robotu pschikłuschachu.

Librez mějachu mnohe zyle wěsze do města na hermank hicź; dejsche nechczeżkuli na kuble trejeba, a hacź do pschichodneho hermanka, kiž wotmětwasche ho tfeźi schtwórk we poješe, je pschedetbo, dokelž padnu lětuschebo léta „cźerwjene žiwjatki“ na žanoh konz jutrownika. Cźhzohu też pschebjenjo a len pschedacź, so by sajo nětchto groschow na wschelake nałetnje płaczenja było — holzam pschi wudacźu jwotjanje hischcze dosez wjele pschidjena a płatu.

S Jobkom dźěschcej macź a Terka hromadze; jswopředka dżiwschtej na hermank wobě starschej žotije, ale hdyž Terka jwój zamyšł wupraji a stajnje rěczesche, kak so na ton pucź wjeczeli, a po jwojim waschnju dołho žebi drastu wubjerasche, kotruž by so wobleka, — sdźeżschtej so Maruschka a Malina, so wostaujetej radżcho doma. Bjschtej pjecze tola jenoż k postorkej byłej, a Terka by jeju hischcze psched ludźimi zahańbiła, wupytajcy na nimaj wobstajnje nětchto njepschikłuschcheho. Tuj dźěsche macź žobu; dołho w měsce njepschchodże, wupomha Jobkej a Terzy njeseź brěmjenja a holzomaj nětchto trěbneho kupi, so bychtej sajo wujednanej byłej.

Librezy wuridźeschu žez dołho psched pschipołdnjom; prjedy hacź do města dóńdu, pominje so hodźina, doniż pschebaja, nakupja a do Jewiz so wrócza, czorna noz, wschako je dżeń nětko, na Tjoch kralow, po starenm prajenju, lěbma „wo dwě kreczeli dale“. Nan jich trochu pschewodżeesz dźěsche; woni dychzchu hicź pschez pola k Hedlowej — wotłam hižo wjedże do města ležorka dróha, jnéja lěpschi pucź. Lědy běchu nětchto kreczeli wuschli, widźechu hižo, kak njerwaja so z Jewiz je wschěch kónzjin wohnjeworjo hermanka.

Libra so pilnje wobhladowasche, hacź njewobhlada tola njes nimi Albinku, abo nětkoli wot Hanuschez z kubła, so by je wopraschał, hacź je so hižo na pucź podała, abo hacź pschichižże hakle pożdźischo. To pak žo jemu njeporadźi; sa to, prjedy hischcze, hacź po samjerschnych puczach a njesach na dróhu wuridźechu, jetka ko z Kuklu wot Hejhankez, z nikodymaj mandżelstwmaj Wotawonaj, z Cyrilkom Jukłu je korczmy a z jeho žotru. A sa nimi a psched nimi běchu wschudże cźrjódki a trezjachu tak łpschinje, kaž dowoli cźumpata póda a pucź, z městami dosez stupaju.

Librezy potrowidźu žo z njendźelnymi towaschcikami; dźěchu nětko po njesach jedyn za druhim, žódu khwilku hinak, pródku Terka, kotraž so stajnje wobhladowasche. Jobk pschichowasche so bórzy pak k Wotawezom, pak k Kuklu. Lěsche njepokojny a jako by měł nékajke praschenje na ereze. Słónczuje rjekny: „Hacź pak też to budże schwarny hermank? Pschihódże-li wot nas dosez ludźi z Jewiz?“

„Tónle hermank wschak tak jara wulki njebywa“, wotmolwi Kukla; „dżeń je krótki, na synnu žo so ludźo sawoschcarali a do nalecza je dołho.“

„Ale w tutom cźasu bywa mjes ludźimi hischcze pjenjes“, pschihłowni Jutlez Cyrill — „a holzy pschihotuja so „na wostatki“.

„Do wostatkow“ je hischcze wjele njedżeł“, snapschczeżiwi mkody Wotawa. „A runje w tomle cźasu je najwjazy ludźi zhorowatych — starschi cźłowjek někotrykuli njemóże na hermank wotejcz drżeja abo kaschla dla.“

Libra pschikiwny. „Kaž nasch dżeń; tón ! łoża sjoro njeślawa — a létnjeho cźasa tak dołez hischcze chipri!“

„Tón drje bjes dźiwa, tonm je sawěsce dżewjeczdżesaczi,“ wotmolwi Wotawa, „ale stowhnje to tež młódźichym. Tule Hanczina dżeń, wczera a dżenja sasa jara złorzi — a tonm njeje ani sydonddżesaczi Hanicźka je bóschka po cźetku, Albinku, to by jschła ! njej na hermank, matej ho rady kaž dwě žotije — Albi njeje ani mukitwej šmětko, haj ani hospodaš njeje jo na pucź podał, so by mjerzanje njemél, je ! dźěkom derje njemění. Hanicźka bęsche Albi žlubiła, je ji pschinjeże, schtož trzeba.“

Libra bęsche woprawdże dźakowny mlodenm Wotawej to je jeho ! njewětrowty wutorhnył; ale nawopak bęsche jemu sasa trudnje, so Albinka do města njepschidże. Je město wjeżeła na hermanku budże dyrbjecz pschipokuchacz słonanju a swarenju wobcźežnebo nana. Najradscho by so był wrócził — ale kak by mohł swoje nahle wotmyslenje woprawnicź? Wschako nichtó njewě, cźehodła je je prawom na hermank schoł! A bjschtej macź a Terka žo njej dyrbjałej wschě brěmjenja njesez? Hnydom połócej bęsche ledy nastate, ale napadnje wocźichny, hižo ani złowcźka we hermanku njepitny.

(Pokračowanje sczéhuje.)

ŠULSKE TURNISTRY
za **hólcow a holcy**
hižo wot **1877** jako dobre a tunje znate
poručuje
ALBERT W BUDYSCHINJE
Tel. 3078 při dźiwadle Tel. 3078

jara. 15 lět posdźišcho, w Francowskej jenża 5 stopow hłubokeho samjersny. Wino w hudach smjerjachu, so dyrbjachu je z jeckeru rubać. W polowiscej Francowskej tehdom wulke wolicowy smjerjachu. W lisćinach z lěta 1608 cytamy, so 10. wulkeho rožka tuteho lěta w Pariżu mješćanjo jako Bohu mjechu cyłacsche, winu w ekelachu zamiz hu. Staro kral Hendrich IV. njemóžeše w tutych dnjach kwasu symy dla khłóz jěsć, dokelž bě na kóscz zjadnuty. W symje lěta 1708/09 bě hrjebjuo-semjese mnoho ze wschelakich nježtnach zamjerzła. Była Europa tehdom hłoho mješesche. Kral Ludwig XIV. pśheda wulki dźel swojeho hilbrowneho hubobja. Za bohate pjenjezy nahnuli fóźnicy potrjebu za hłodumrjejnych wobydlerjow. Cźi zjadnuli so z koruschami a se schorcu schlomow. Dale cytamy z lisćinow z tuteje symy, so tym, kotrjż wobydlenja njemóchu, smjerjachu pórtu, haj ruki wotpadowachu. Konje morwe se symu na senju padachu. W lěcze 1793 francowscy jězdni hollandzke kóże wudpadźechu a tež bobrchu, dokelž běchu zamjerzłe. W symje 1853 skoro wschu rěli w Europie zamjerznychu. — Se pschichodnym tydźenjom na nasch wjedrowstupnjuj scźakowaze wjedro za mózne: njedźelu huchu, póndźelu wětrojto, wutoru a srjedu rjenje a wětrojto, schiwórk a pjatk kitłke dny, sobotu kurjawotte a schadźiwiśna. — Jutrje njedźelu Reminiscere schadźa źłónczko 7,01 hodź. a chowa so 5,27 hodź. Mjerach khadźa wjeczor 6,21 hodź. a chowa so dopołdnja 7,43 hodź.

— **Dźenźnische wiki.** Trochu milische wjedro běsche dźenża sašo trochu wjazy wjeńnjanow do Budyšcina pschiwabiło. Butra placsesche 1—1,10 hr., jeja 17—18 pj., twaroh 25—30 pj. Sekeninowe wiki ho teź sašo pomałku wožwjeja. Punt cźerwjeneho kalu placsesche 18 pj., běleho 15 pj., wósłeho 30 hacź 35 pj., morchwje 15—20 pj., zyble 18 pj., schtuka kolrabija 18—20 pj., róża kwětkoteho kalu 60—120 pj., punt selkerija 40—50 pj., jabłukow 10—35 pj., kór laneho wolija 1,60 hr.

— **Wěły tydźeń Schnajer** kusneho domu pokliča bohaty wubjerk. Wukładne wokna ho we swojim wuwjesche nju na tutu wosebitosć złożene. W jenym hu wustajene brochi, cerb ke chinc, źiwdzne zonki atd. Druse wokno pak pokazuje bohaty wubjerk bibowych rubow, pschikrywow atd., swódnich schatow, mutscow, kamjanch a dźěsanych schatow. Giebneres wokno na Dźewadnjanej haśy pokazuje swanje firmy, wulki magnet se zlowami „Dobre cźekuje k sebi". Teź wobkhódne měsnosće hanc hu na pschichodne wuswjesenje wunyschene. Wše wobkhódnje ginzonje cźahu hu nad pschedewadnikami błidami a nad wulkimi ampleni hu pschipravjene sślěborne pawy, nad kotrymiž ho mórne swanjo běleho tydźenja błyscheźi. Nadhe 500 kuzekow dawa zylej pysche wopraudze kwitolny kas. — Schajez kupny dom je we Sserbach derje znaty a to hižo dołoho, so je w nim pohnkowanje sserbskich kuzow derbske. Wjele pschedawarkow wobkniežji sserbscźinu jara derje. Teź dobra kaikosć twarow je derje znata. — Wobkedźujmy teź nawschitk w dźenźnischim cźasu, w kotrymž ho wossebje na „Wěły tydźeń" pokazuje. Njesapomnimy pak pschi tom teź na to, so w Schnajez kupnym domje póstajnjene wschitke trobne wězy na sserbsku draśtu!

— **Darmotne radupodawanje wo žadarstwje.** Wschitkim gmejnam, ratarjam a wobhedźerjam zahrodow ho znowapowjeźi, so bychu wužiwali žadarske radu, podawarnju wokkeho wokrjesneho žadarskeho towarstwa (na hamtšnim kmanstwje wó jsuwi cźo. 25) kóždu sobotu wot 9 hacź 11 gź. Kóżdemu podawa so darmo rada we wubranju žadnych druzinow, musnym pschischeźepjenju, wobstaranju kchowych žadźelkow a schcźepkow a we wobsebje nětke w symu musnym saniczenju schłobnikow. Dokelž ho radupodawarnja teź se wschitkimi aktualnymi praschenjemi žadarstwa a zahrodnistwa wězywustojnje saběra, leži w sajimje swischeneho wunoschka zahrodnych wupłodow, kiž ho tale pschiprowa žiwje wužiwa.

— **Zjawna zarjadowanja w Budyšcinje** w němiškostatnym tydźenju k wobaranju njedźoło: Njedźelu 24. februara w 11 hodź. w Zentralnym dźiwadle wotewrjeńka narěcź a pschedwidźenje filmow. Popołdnju a wjecźor ho filmy nimo zlutkeho programa we wobschěrnymaj kinowomaj pschedwiduju. Ssobotu 2. měrza wot 11 hacź 13 hodź. pschedwidźenje wobłhadneho zjadowanja na nětkrotych nježcźanitich hlownych dróhach. Njedźelu 3. měrza 14 hacź 15 hodź. a 15—16 hodź. wukhowarske pluwanje w pluwarni. Sastupne likitki pola pschedźydow turnarskich a sportnych towarstwow w pluwarni darmo. 15.30 hodź. swucźowanje wobnjoweje woborty zhromadnje se jenej sanitcznej kolonu pschi Lessingskej schuli.

— **Budyše haptyki** zu wschědnje hacź do 7 hodź. wjecźor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny hłužbu a njedźelu wotewrjena ma jenoż jena haptyka z měsnacznym wotmerjenjom. W małym rožku je ot Dwórnischcźowa haptyka na Bišmarcźkej dróhy.

S **Minakala.** Sserbske towarstwo „Statok" wotmuje dźenża sobotu wjecźor w 7 hodź. w kujeźim hoscźenzu we Minakale zwoju generalnu zhromadźiznu. Na dnjowym porjadku stej schedpołożenje zlicźhromadnkow a druhich towarstwowych naležnosćow. We dypkotwy a bohaty wopyt so prošy.

S **Hrodźiscźeja.** We wcźerawschich zyrkwinskich powdźaćach je ho symke śat. Ma tam rěkacź. Njedźelu 24. febr. ranu 1/2 8 hodź. serbska jpowědź, 1/2 9 hodź. serbska a we 10 hodź. němska Boża słužba.

S **Lahowa.** Sscźedu wotmuje ho we Lahowje zhromadźizna Landbunda, na kotrejž wótty kujes Henker rěcźeje. Pschednoschowasche we nuji w ratarstwje a kak może pscź ratarstwo žane pomhacź. Pschi žiwej rosmolowje, kotraž ho pschisamknu, wobroczeńcu ho pschitomni ratarjo wuswjesbe pschecźiwo pschipósłanju dweju abo tśioch cźahopschow, kotrejž mohłe ho w sajimje lutowanja do jeneho zicźonezeńcź. Praschachu ho teź, schtó ratarska komora za małeho ratarja cźini.

S **Njeswažidła.** Saźdźenm njedźelu dosta nasch Bozi bom sašo drohotnu pychu. Krajny hamt za wothładanje pomnikow bźěsche tschitjowansku słupinu, kotraž bźěsche dotal pśeja njewobkedźbowana na zyrkwinej tibi leźała, prenju póstajiscu njedźelu sašo w zyrkwi Postajił. Krašne drjewjanu rěśby pokhadźeja z cźasa wokoło lěta 1500 hacź 1510. Kaž ho jda, je Bożu marteru druha ruka wurěźowała hacź postajiwje Jana a Marje.

Z Lichanja. Kaž słyšimy, chce nam tudomne serbske towarstwo „Zernička" njedź. 3. měrca zaso raz rjany serbski wjećor wuhotować a jo k tomu zaměrej jara rjane a žortniwe dźiwadło kaž też cyłu zrjódłku najkrasniśich styrnihłósnych serbskich spěwow, duetty a druhich wulcy zajimawych rjanosćow wubrało, tak zo budźe nimo měry bohaty program wšeśe kóždeho wopytarja tutoho swjedźenja wulkotnje zabawjeć zamóc. Snarowa zyma do toho časa cyle wšeśe teź popuśći, wšak so wšudźom powěda, zo nam swjaty Matij éopliše wjedro přinjese. Hewak je towarstwo přihotowało, zo chce so za to postarać, zo so žurla na dosahace wašnje wutepi. Tak budźemy po dležšej přestawcy zaso raz móc prawu serbsku zabawu sobu wuživać, štož nas jara zwjeseli.

Se **Sceleneho Hóšdża.** Dźěcźi maju husto njepocźink, ho sa wosy powšěchcź, hdyž jedu. Pschi tutym njepocźinku tu wóžnomšćiny schulśi hóiz cźežko sujesbóiž. Wón padze šmak dele, jo ho jemu nop pukny. Pschi padujenju bźěsche šebi teź jene wucho nimale wotlorhnył a kłać byrbješe jo sajo pschilśicź.

S **Morikowa.** Tudomna gmejnska hoitwa ma ho jutrje njedźelu 24. februara pop. w 3 hodź. w tudomnym hoscźenzu zjawnje na pschehadźowanje pschenajecź. Wona pschenoja ho na dalsche 6 lět.

S **Hródka.** Hródkowski hermank bźěsche tak žłabje wopytany, kaž to w Hródku njejžu šmcźeni. Jenoż mało hermanskich ludźi bźěsche ho do budowy abo na swoje stejšćicźa stupiło. Se wšow bźěsche jenoż mało ludźi kupowacź pschišłcho. Dźělacźerjo ho bozyła njepokałacźu. Wschedawarjo w swojich budach njespokojni w symje žedźo na próżdne puzje psched budami shładowachu. — Na štotnych wikach bźěsche jenoż 288 proźatow na pschedań. Běhali a howjahy jšot bozyła pobrachowachu. Proźata płacźachu 15 hacź 25 hr. Wone ho hubjenje pschedawachu. Někotre wostachu njepschedate.

Letna hlowna zhromadźizna Budyskeho wokrjesneho Landbunda.

Na dźenża sobotu popołdnja 1/10 hodź. bźěsche Landbund Budyskeho wokrjesa swoje hobustawy na letnu hlownu zhromadźiznu powołał. Wopyt bźěsche dobry.

W 10 hodź. wotewri pschedsyda, kujes cyrkwinskulcer Richter se Luwocźicz, zhromadźiznu se salowdnej narěcźu. Spominasche na podawki psched 10 letami a na pschemjenjene połoženje, kotrejž tehdy do němskeho ratarstwa sacźahny. Rużowasche nam wschitkim znate powěry pod pschemjenjenym knježerstwom němskeho ludu. Landbundej pak ma ho dźakowacź, so je ho dyrbjeńske hospodarstwo, kiž ho we wójnje a tej hischeze po wójnje nałožowasche, wotstronilo. So je ratarstwo dźenża hischeze žiwe, ma ho jenoż wjednikom swojeho swjasta dźakowacź. Pschez ratarsku organisaziju je ho poradźiło, najbóźsche sa ratarstwo wotwobroczicź. Rěcźnik namaka teź sa wyschnosće dźakne słowa a wschelakoru podpjeru naschebo ratarstwa. Němski lud móże ho jenoż wulkowacź, hdyž ho barej sašo pluh do ruki stłóźi, dokelž burśti stow je sakład ludowebo wobstacźa. Stónczenje witasche pschedsyda zobustawy swjasta, ratarjow, sastupjerjow wyschnosćow, Sakiseho Landbunda a młodeho Landbunda, hosći a pschecźelow a nowinarstwo. Dale spominasche pschedsyda na semrětnych saidźeneho lěta; k jich cźesći zhromadźizna postany. Dale spominasche na cźežku krisu, kiž je minjene lěto naschemu ratarstwu pschinjeśło, na kotrejž ma teź pjecź zyle knježerske sarjadowanje w Němskej swoju winu. Nimo toho powschitkowne sadołženje cźežko nad ratarstwom scheri. Rěcźnik po dlkschim rospominanju zyleho połoženja, stejišcźa knježerskich wotpowjedowasche wotpominanju nuzy dokładnje rozłoži.

(Pschi skónczenju redakcije zhromadźizna dale traje.)

Z Łužicy.

* S **Korytnja.** W nozy na wutoru dobuchu ho paduschi do baraki kujeza Alfreda Jungo a kradnychu 40 000 zigaretow wjchelakich znamkow. Trjebny grat běchu jebi zamkunc nóž pola bliduršeho mischtra Rafelta w Schracźowje kradnyli.

Sokołstwo, sport a hry.

Zymski sport.

Barlinske smykarske mużstwo w Prazy zbite. Lodohokeyske mużstwo BSC wustupi njedźelu z hóstnej hru w Prazy a hraješe tam přećiwo jenemu Pruzskemu mużstwu. Njedźiwajcy zasakleho wojowanja Barlinsey z 0 : 2 podleżachu.

Běharstwo.

Nurmi dobudże w Bostonje. Znaty a slawny finski běhać Nurmi dobu w běženju přez dwě mile w 9 mj. 15,8 sekundow.

Létarstwo.

Létadło na Kralowskim jězoru přistajilo. K prjenjemu razej přistaji na dospołnje zamjerznjonym Kralowskim jězoru pola Berchtesgadena w Bayersk. Alpach létadło awstriskeje wobkhadnaje létarskeje šule. Jako so létadło zaso do powětra pozběhny, přejédże ze swojimi sněhakam podobnymaj sanjomaj nimale cyły jězor a so potom po někotrych wumělstwowskich seklach w powětře k Berchtesgadenej wotsali.

Kolesarstwo.

Wulke Opelske myta 1929. Firma Adam Opel je přilubiła, zo 15 kolesarskich spuščomniskich wuježdżowanjow podpjera. Sakski kolesarski zwjazk, kiž měješe so loni wo wulke Opelske myto wubědźować, je zaso namjet stajił, też na lětuše wubědźowanje wo wulke Opelske myto.

Hamtske wozwjenje z Budyšina.

Schpreiwiny móst, přisches kotryż wjeźe Roswodcźanstwo-Bjedrichcźanjsti puć, ho sa wobkhad z nakładowymi autami sa wschitke cźeże wo wjazy hacź 4 tony zhromadneje wahi sakazuje.

W Budyšcinje, 21. februara 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěźcź wo wjedrje sa jutrjischu njedźelu:** Samrźcźno a ho šuchuje, tacźe pospołnu wot wjecźora k ranju, šuch pschechadźe do desceza. W Sendźelitej dale wjele wjedro, tu a tam deschcź. W połnóznej Europie sašo zymnischa, w Rusku jara syma a tuchu, na Balkanje a w Italiji hischeze njerjenje.

•

Pjatk popołdnju je k nazylnosćam w Barlinskej univerziese došchło. Do wórhéże 50 muzi w nazienalnosćialistiskej uniformje pschicźeże a nékotrych studentow, wo kotrychž mżnjachu, so k republikanskej stronje pschiśiskcheja, nabichu. Potom ho sesmupawschi po twarjenju cźahnychu a druhich studentow wobezéżowachu. Jenoż tśioch z namalnikow mójachu sajecź, dokelž běchu mjes tym druhi rozcźekali.

•

W Hórdtu w Pjalzy je rowar, mjes tym so row wurywasche, smjerjnył. Najsterje je pschi djéle wozłabnył. Hdyž ho sa błeschi cźas domoj njewrócźi a jeho pytachu, jeho cźeka w na pol wurytym rowje pschimjerjnjene namakachu.

•

Němskostatny žud je cźeźlu Otu Erdmanna dla wjelepschcerady k twjerdźiznje na poldra léta a k 150 hriwnam pjenjezneho khłostanja sajudźił. Erdmann je kommunistiske schczuwanske pismna mjes Duisburgskich polizajskich sastojnikow rozdźélił.

•

W sarjadnistwowym twarjenju wuhlowych podkopkow „Matthias Stinnes" w Gladdachu-Braucku su schtyrjo mużscy jenemu sastojnikej, kotryż w toschi 118 000 mjdowych pjenjes po puczu k mjdowej pjeńazni njesechcze, jemu pistolu psched wobliczo dźerżo, toschu z pjenjesami wotcorhnyli a z njej cźeknyli.

•

We Venezueli w połodnischej Ameriży je general Arevalo Cedona pschecźiwo knježerstwu postank. Sbézarjo k mésta Caracas cźahnu a dobywcźerjo postupuja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mayko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Jurmann w Budyšinje. Za bawjodarski dźeł: Arnošt Bart w Bórkowach. Za nawołtki: G. Janak w Budyšinje.

Za malo pjenjez najrjeńši konfirmandski woblek a mantl pola Nádkera na Žitnej hasy 7 mějicel O. Hartmann

Tunje wobleko we tkaniny

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu wotnožka w Panćecach

Zwólniwcho, sylnchu

Kowarskeho wučobnika

pyta

Pawoł Mička

w Pomorcach.

Kupuju kóždu sobotu

žiwe tucne kury

po najwyšších dnjowych płaćiznach

Willy Grundmann

w Budyšinje na Róžowej hasy 6

Wšě družiny knojidłow

ma stejnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Panćecach

Pjenjezy

jako požćonku abo jako hospodarske pjenjezy wot 200 hr. sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara

Zastupjeł: Max Rose w Budyšinje

na Znuškowej Lawsk. hasy 8

Telefon 3447

Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodź.

Prošu čisło

2684

jeli maće mały nawóšk do „Serbskich Nowin".

Po dokónčenym powjetšenskim přetwarjenju budże **srjedu 27. februara 1929,** rano w 9 hodź.

nowowotewrjenje

našich wobkhodnych rumnosćow a přeprosymy k tomu česćenych wobydlerjow z města a wokolin nanajpodwólnišo k njewjazacemu wobhladowanju. — Nimo **Žonjaceńa manšlow, mužaceje a hólčaceje drasty,** kiž je dotalna **firma Hermann Horn** na předań měła, smy jako nowo přidružili:

Kostumy, wobleki a bluzy, kostum. tkaniny, mužace tkaniny, powołan. drastu

Dicgle'ć Štrukowanu drastu za žonu, mužow a dźěći

Zdobom pokazamy **najnowše naličnje modły** w krasnym wubjerku.
Naša zasada: Dobre kajkosće, najtuńše, ale cyle krute płaćizny.

Wobkhodne rumnosće wostanu póndźelu, 25. a wutoru, 26. februara wotewrjenskich dźełow dla **zawrjene.**

Wutoru popołdnju: Wobhladanjahódne znutřkowne wuwjedźenje

KONFEKTIONSHAUS

Hellwig & Schönbohm

G. M. B. H.

BAUTZEN - REICHENSTRASSE 19

vormals Hermann Horn

Wosebity dom žonjaceje, mužaceje a dźěćaceje drasty

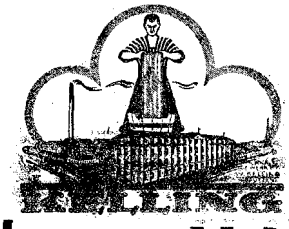

WALLING

čisći chemiscy
barbi
plotuje

wobleki suknje mantle

a wšitku druhu drastu.

Wćerwustojne wjednistwo.

Za kóžde dźěło wuwučenych a dołhe lěta

wupruhowanych ludźi.

Nowočasne mašiny, dźěłańske připrawy a zarjadowanje. Najlěpše rukowanje za wosobinske dźěło

Samsne přiwzmarnje:

W Budyšinje na Kóžorskej drózy čo. 6 telef. 3638
na Přisečanskej drózy 16
w Khójebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4
a na Drjoždźańskej drózy 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy čo. 26

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčcuki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěriwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. bjuro Wenzel

na **Hórnčerskej hasy 11** Telefon 3696

Přesadźowanje palmcho drjewa

Klóštrski hajniski revěr „Winowa hora"

Wutoru, 26. februara l. l.

popołdnju w 2 hodź. we Worklečanskim hoscenc

wok. 110 rm khójn. paln. klumpachow } Dźewiniša wotsć. Wudrjewnišco wotsć. 7, 26, 27.
„ 50 „ „ pjeńk. drjewa
„ 380 „ „ wałčiny

M. Augustin, rev. hajnik.

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2433

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Pyta so swěrny spušćomny

hospodarski pomocnik

na žiwnosć z jenym konjom huydom abo k 1. měrcej, kiž sebi zwěri, sam hospodarstwo wjesć. Wšo dalše je zhonić w **Bukojni** pola Barta čo. 23

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj
lapy, błeše běłeho wina
błeše čerwjeneho wina
sklowe błoćo, wšě druhe błeše
po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale**
jenoż na wupokaz wyšnoso.

Popp na Hornjerśk. hasy 16 telefon 3427.

Plotuju

wšě šaty, khorunje, předkošle, zwjerśne košle, rukawki atd. atd.

Tunje płaćizny Dobre spěšne wuwjedźenje

Marja Handrikec w Dobrošecach pola Njeswačidła

Po krótkej čežkej khorosći wumrě dźensa rano mój luby mandźelski, naš so swěru staracy nan, bratr a wuj

knjez wyšši wučer

Korla Jurij Šudak

šulski wjednik a organista w Ketlicach

60 lět stary.

W hlubokej zrudobje
Mina Šudakowa rodź. Frenclec
Gerhard Šudak
Erich Šudak
Měrćin Šudak
Waltař Šudak

Pohrjeb budźe wutoru popołdnju w 3 hodź. wot žarowanskeho domu.

Kubłeński syn, njeńdźe 30 lět stary, pilny a skromny, kiž chce 80 kórcow wulke starišske *kubło* přewzać, pyta znajomstwo z pilnej knježnu z ratafstwa dla

žentwy

Něšto zamoženja so přeje. Poskićenja z wobrazom, kiž so zaso wróći pod „F 11" na wudawafnju Serb. Nowin

---

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nalětu:

wulki wubjerk rjanych nowočasnych **woblekow** za holoy a žony, tkaninowe a samočano wot 13—36 hr.

Žonjace a dźěćace šaty atd.

Na wšě twory 5% rabata!

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 5—8½ procentami

po wučinjenju

Šćkowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow

Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khóćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Ždźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Kubło

80—80 kórcow wulke so kupić pyta.

Poskićenja pod „F 10" na wud. „Serb. Nowin"

Warnowanje!

Warnuju kóždeho, njewěrnosće wo mni rozšěrjeć.

Jan Křižauk
w Rakecach

Serb k Serbej!

Přiloha k číslu 46

SERBSKE NOWINY

Sobota, 23. februara 1929

Serbske blido w Lipsku.

Póstnicy! Kóždy človjek tuto słowo zasłyšawši mysli sebi na maskowe bale, kostumowe swjedźenje, na pampuchi, kózłopiwo, karnevalowe ćahi. Kóždy chce so hišće jónu tak prawje zawjeselić, so slec swój wšědny kabat žiwjeński, hišće jónu zabyć někotre hodźinki dołho wšć njeluboznosće a ćeže žiwjenja. Też Serbske blido Lipsćanske zwoła swoje sobustawy, nic na maskowy bal, ale zo by woswjećiło póstnicy po ryzy serbsku. Po prawom spodźiwna bě to myslička, so zeńć a přednošk zhromadźenym póstnicy poskići. Ale zbožowna bě to myslička, njemějachmy na druhi dźeń ani hłowybolenja ani cyle sucheje mósnje, kaž někotryžkuli wopytowař kostumoweho swjedźenja.

Hačrunjež kruta zyma třěskaše, sćěhowachu mnohe sobustawy wołanju Serbskeho blida na zhromadźiznu. Po khětro dołhim akademiskej stwórći wotewri starši, knjez wyšši wučeř Bjedrich, wšěch lubje witajo póstniske skhadźowanje. Ani najkrućiša zyma, njedyrbi nas móc wotdźeržeć wot dźěła za naš serbski narod. Knjez stud. phil. Pawoł Nedo jimaše so na to słowa, zo by nam přednošował wo narodnych wašnjach Delnjeje Łužicy. Słyšachmy w prěnim dźělu jeho wuwjedźenjow z krótka wo narodopisnych stawiznow w starych časach, nałožkach a wašnjach Delnjo-Łužićanow wo domjacym žiwjenju. W druhim dźělu zeznachmy wašnja, kotrež su zwjazane na wšelake dny cyleho léta. Přitomni přednošk z dźakom přiwzachu. Po małej rozmolwje, kotraž so přednoškej přizamkny, přeńdźechmy k druhemu dźělej našeho skhadźowanja. Běchu tola póstnicy a kusk zawjeselić so tola też cheychmy. Hižo wonješe wso za dobrym bunacym kofeju. Też żołdk dyrbješe ke swojemu póstniskemu prawu přińć. Kujeni Bjedrichowa bě nam k tomu cyłu kopu dobrych serbsk. plinzow napjekła. Wjesoły a spokojny wuraz kóždeho wobliča přeradźi, zo su kóždemu tak prawje słodkałe. Za tu prócu wupraja Serbske blido też na tutym městnje knjeni Bjedrichowej horcy, wutrobny dźak. Dokelž bě nas rěčnik wo swojim přednošku do Delnjeje Łužicy dowjedł, wěnowachmy też dalši dźěł wječora Delnjej Łužicy z tym, zo so wosebje Delnjołužiski spěw pěstowaše. Knjez Hejnika zwjeseli nas ze dwěmaj ruskimaj spěwomaj, kotrejž wustojnje přednjese.

Přichodna wurjadna zhromadźizna budźe wutoru 26. 2. 1929. Knjez cand. theol. Rösler je přednošk přewzał. Na tutym dnju chce so też knjez Rösler z nami rozžohnować. Zdobom budźe też tuta zhromadźizna posledźa wurjadna w zymskim semestrje.

Ow jej — łajkałe zymićka.

(Wobraz se wšy.)

Prajece mi jenoj, moji lubi łudźičća, kał so wam hišće wjedźe? Sće dha hišće wšchitzy cźili a strowi? Njeje wam żałoźna syma żiwjeńcźo wudika? Abo njeje pola waš tak syma było kaj w naschich Wonezach.

Wjejskobanezy a japłaczene, to rěka, mam runje nóš polny. Swojabił hej jón żym. Moja cźerwjena tórka ko nadobo běłeschce a nałese mi kaj wowzymy bunzł. Hdyž hej jón se ńnědkom idobnje wurybowach, dha jeho śrósł mały kusł popuscheći. Wěso na puczach a dróhach, skrje ménje u kóstopiwach ko pokałacź njeźmědźach. To by wschno na mnje i porkom pokaswało. Dźeći hižo ras na mnje wołachu:

Matej nasch ma tołsty nóš,
Dźeschi hacź tón cźorny kóš,
Pije rady jedyn hórki,
S teho nastanu pon kórki.

Tajka syma pał zyliczke łećco była njeje — hacź do 33 stupnjow pod nieźu.

Ale njejźmy hej ju saklużili? Schtoha běsche w nasymtniku a spoczatk hodownika, hdyž żywaty Pětr tak derje i nami ménjesche, so ramo w sahrodkach hišćeże kwětki łećejachu? Wěsće, schto ludźo k temu ménjachu? To derje żmy wschitzy — bjes wuwjedźa — moskotali a żwarjeli, so żaneje symy njebudże, so budźemy „selene hody“ żwjećićej dyrbjećź, so budu żanje w kólnjach so sekuschićz a druhe wćzki. Njemyslićze hej, so njeje to njebjeskeho wjedrownika mjerzako? Komu njeby to do noża sajeło, hdyž nochze nichtó z wjedrom spokojom być. Nó, cźakaj, ty njespokojne ludźiske! Chzu cźi pokazać, schto samóju. Wam hižo budu dybu zdrećź a symiczku pschiprawićź, so wam dych a rosom stejo wostanjetej a so budźeće cźaż żiwjenja na nuje myślićź, wy wulkahubata drapa!

Haj wschak, tróschku żmy hej to zaklużili. Mamy tak mnohich, kotrejž ménja, so je Wóhlbu Knjes na wumeńku a so jeho bojećź njetrjebaja. Tak mały kusk wschak bě naš żiwjaty Pětr chłostaćź mohł, tola to bě pschewjele — haj pschelwjele!

Wo tym żu hej wschće strony pschesjeni. Hdyž so, kaj so mi stako — moja stara bě tehdom na chrivju sworjela — jenom kofej pschi marjenju samjerśnje a chléb w lizomaj, to je wjazy hacź dosćź.

Pola waš w mésće je hišćeże schto. Schtoha na 25 abo 33 stupnjow symy sa telko tydźaz wobydlerі. To na jeneho wjele niepschindże. Ale my tu wonka na wsach i nékajkimi stami wobydlerjemi pschi telko stupnjach! To żyle bi najscha wéż. A ł temu pola naš hinak hwisdasche hacź we wajschich tołstych murjach, hdźež je jedyn i druhim źkowany. Na wsach hižom hodźinku wénu, i wotkal wétśik duje. Tón cźi ramo pisches kożanu cźapku dujesche, kotruż żym po dźěłdze namrěł. Tehdom żym hej żwój nóš żwosabił, hdyż prěni a pośledni ras do Něhdźez na kólopiwo hej je sankami dojeźdźech. Njeběch so tam nastajił pschi tajkej symje a hospodarśiskich wobstejnoscach, njeby-li Pićzowkeż Méreźin tał pschećejelnje w Serbskich Nowinach k wopytej wabił.

Njemóźece hej ani wumyślićź, kał żym se symu klepotał. Wěso, sapakujesch so cźopły każ Ruśa a myślisch hej, so żu tał dosć schkitawy. Haj, kocźe żmorze, to hišćeże tehodła żłykkatsche. Szyka każ to pola mje je. Lédwa so někajke sto krocźel schoł, dha cźi wjedrowa trubka sajko haźny. A hdźe tźi tobakowy męschk? Wulicźene — w pikeschowym saku. A hdźe sapałki? W lazu. To tu potom sliesich w sićkétkatej symje a dyrbjesch go dwójcy hwótpinaćź, skoro hacź na żanu łoschću. Rukajcy dyrbjesch tak dołho pod paźu wjacź a ł hołymi porstami pschimacź a dźaćź. Schto ma to rěkacź, to dźejaty njewé. Potom snowa klepotałsch każ tajka sesuschena bónćzka. Żeniczke sbożo, so ł wutykanju trubki nohi njetrjebasch, temu ruczmy pałz dożaha. Ale pschi tym pak masch ł nohomaj też żiwoje mjerzanje. Sawisćsch żej nosy pischekrućeje we wuśokich schtórnjach, dha cźim bóle mjerzniesch. Cźimsch nasojtra tróschku hinak, tasama kellija. Wscho jene, syma cźi tehodła bésche. Jedyn dźeń bě syma, schtoż hižo żej je jstwinym wokrom hladajo myślićź możesche. Ale druhi hišćeże bě hórje, schtoż wšo widźećź njemóźesche. Tuż běch żej thermometer kupił a wonka pisched wokno pobłyst. Tak znajmjeńscha wém, kelko stupnjow je a kak mam so draseći. Khudemu dźe je nastajnje syma.

Dźiwe mi precź! Najšépje je, cźiniću każ żiwy wołoj. Njepokasach so sa sapka jara wyšoko. W tajkej symje je najtkmańscho sa khachlemi. Tam znajmjeńscha tak nahle njeznjerśnjesch. Wěso jenoj sa tych, kotrjż won njetrjebaja. W téźe tydźu na murjeśtwo. Pschi tym żym so nawuczić, trubku pachaćź. Nasch mischtr dźěn niczo njepraji, dyrnjej so nam pschi dźěle trubka w hubje cźumpała a żej ju tu a tam znewa sajeńtnuj. A w symje tydźu do léća a pombam w drjewje. To réka, hdyž na ludźoch pobrachuje. W tajkej symje wschak hewak dźěłu ł pućża dn. W nimasch-li żane, dźesch „schtemplowaćź.“

Dyrbju so ras tał prawje błupje wopraschećź — tehodła niczo za sto, pische swoju błuposcź bóź njemóźu — je dha i waschimi khachlemi też tajke dźiwne cźinjenje? Wě téźe trjebam jenoż někotre tschśiti kuczwa a drjewa pschipokaźićź, to cźi tajka cźopłota nastanje, so mohł cźekmyć. To by żej kóźała wschće kóżmy sejmudźiła. A nétko w tajkej wulkej symje, hdźež cźopłotu musnje trjebamy, to mójesch khachlowaćź tak jara hacź dźesch, wot sajnjeho ranja hacź do późnje nozy, to cźi żmorze pomha. W kólni je próżdne każ w móschnicźży, hdyż żu na finanzyum hanicze pobył. Nasch kłumpa cźerpi najšérze na śiwjerdnje żilow — arterijow, każ to wucźeni ludźo praja — abo ma někajki katarrh abo Bóh wé, schto i njej je. Mój żuhoż hižo dawno żanu wodu nima. Tak dyrbi żej żnéh warićź abo w pónoji łodźe żiwéhy pjeź. Bóle klumpy straśkuja, cźim bóle nam béźi nóš, so kloro nóżniki doptokaćź njemóźesch. A hałe wókno. Mójesch w Bożim mjenje samélschki (gardiny) precź wsaćź, wokna żej żame tajke mołuja. K temu hišćeże sawéschti, dha skoro żuliczki dźeń nicźo i wokno njewidźićź. A to pschi wésélnosći żenow. We mojej tintowej schtkleńczy mójesch na żmykańzach jéźdźeć a na wokna pych dełach sejtanemi. Mjałkowa łuschka je bórzy „golleri“ a muczna polimka hotowy „pudding“, jeli żo w prawym cźaśu k temu nimasch. Cźinjachmy nétko tałke: Sebjudachmy żo kyndeem wschitzky wokoło wóhnischća a jédźachmy i warjazych hornjow. Dha cźi znajmjeńscha po puczu we tśiy jéźcź njeśmjerśnu. A hdyż Nowiny cźitaćh a lśmjeśch najbrjedy porśt, to mohł wobroćeźć, schwupdich wiźa na papjerje a masch żwoju mufu, to żwój wotwohlad dożpjećeśch. Butro je twjerda każ kamjeń, so mohł i njej hołsde do jdźeńh

---

1) Smolеŕ w předrěči.

2) Smolеŕ w předrěči.

3) Die unsern Sorben, alt und jung, eigene leidenschaftliche Liebe zur Musik wie zum Singen öffnet Mund und Herz und den Schatz des Gedächtnisses. Welch ein Gedächtnis! Man glaubt sich in die Zeit der Homeriden versetzt, wenn es vorkommt, daß junge Mädchen und ältere Frauen stundenlang mühelos mit sichtlicher Freude am Singen und Sagen ein Volkslied nach dem andern, eine Volksweise nach der andern erklingen lassen.... Mehr als das männliche Geschlecht bewahren, singen, verbreiten, variieren die Mädchen und Frauen auch bei den Wenden das Volkslied“. — Jan Wałtař. hł. Dr. Wuttke. Sächs. Volkskunde str. 344.

4) Smolеŕ w předrěči.

Ł. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko serbskeje rěče a literatury.

3] (Pokračowanje.)

Njeswjata (profan) pěseń.

Druhi wuleż drohi pokład serbskeje kultury prastareje doby pak je so nam a přichodnym wukhował. Je to nahladna ličba pólnych a kwasnych spěwow, su to pěsnje při rejach, pěsnje lubosće a pokhěrlniski.

Serbja běchu ratarski lud. Germaniske a romaniske ludźstwa skitachu swoju swobodu z mječom. Serbja pak poručachu swój dóht Bohom a swojemu wosudźej. Druzy pytachu swoju mużsku hódnotu we wójnje a bitwje a zwažliwej houtwje. Serbow mječ běše jich pluh a jich łopać, a we wuspěšnym plahowanju žita a skotu hładachu swoju česć. Po jich zmyslenjach a żadanjach, po jich počinkach a słabościach rjadowaše so jich żiwjenje, złožowachu so jich wašnja a porunowachu so też jich pěsnje a spěwy.

Namakamy drje na wšelakich pěsnjach njedospołnosć a zmylk, też niepěknosć, šibałosć a pryliwosć, nibudźe pak nizku zmysłnosć a hrubosć. Zakładny jich element je nutrnosć, cunjosć a ćućiwosć. Při wšém dyrbimy wopomnić, zo su stare pěsnje jenoż „wlohe hurske dźěći“[1]). To pak runje swědći za jich prastarobu.

A tola w tychle „ze snjedź luda zaklińcźacych spěwach so wjacy wćrneje poesije namaka, dyžli w tysac po wjedźećach (Kunst) twarjenych a hromadźe zestajenych, wuhładkowanych a wulizanych znošowanjach staršeho a nowišeho časa[2]). Wukhował je serbsku pěseń — jeje słowa a jeje hłosy — jeničky strowy ćerstwy pomjatk strowelho serbskeho hurstwa[3]). Cźim bóle dyrbimy tajki wobstatk wobdźiwać, hdyž so dopomnimy na běda, ćežu a kwaklu, na wotročstwo a ćelne a duchowne wuspinanje naših prjedownikow, kotřiž buchu pod despotiskim knježestwom njeswědomitych wćrchow a ryćerjow a servilnych zastojnikow nimale dospołnje cuzej wolnosći nuzowani. Samo hrube wójny a zakhadźenja husitskich cźrjódow, kiž runja rubježnikam so zasy a zasy přez Łužicu walachu, njejsu změnile tamne „začuća polne zynki“. Haj samo we a po 30-lětnej wójnje, kotraž krajiny naseje Łužicy z jeje złotymi honami, cźichimi wjeskami a pěknje hajenymi zahrodami do pusciny roztołkaše a roztentaše, tak zo tam, hdźež prjedy po zelenej pastwje stadła tučneho skotu khodźachu, nětk rubježne ptaki, dźiwje psy a žrałe wjelki so wo scźerbinu torhachu, tam, hdźe město nježnych statokow nětk émowe rozpadanki šerjachu — samo tehdom hišće haješe serbski bur we swojich národnych pěsnjach „lěsne a pólne kwětki, kotryežń kćéw a wóń pastyrjowe a rólnikowe prócy polne puće wupyšowachu[4]), a burej pót a žsylzy trějachu. Samo womora serbskeje narodnosće na koncu 18. stotka, hdyž běše wbohi lud wopušćeny wot swojich wučenych, hdyž wójnski njemér wobcźežowaše kraj a lud, hdyž wyšnosć załožowaše a zdźerżowaše jenoż němske šule, hdyž běštej serbska rěč a serbski kěrluš z cyrkwje wuhnatej — njezamó płomjo serbskeje spěwneje radosće wuhasnyć. Narodne pěsnje — a z nimi narodne bajki, powědańcźka a přisłowa a zakorjenjene narodne wašnja wukhowachu serbskej rěči a narodnosći dušu, žro a jadro žiwjenja.

Stare serbske pěsnje su woprawne ludowe swójstwo. Prosty lud je je zmyslił, lud je je w nježnej jednorosći stwarił, lud je słowam přimérjene hłosy přidał. Wone su płody ludowcho ducha, z njeho su wone wukhudźałe, ludowy pomjatk je je wukhował a we ludźe wostawaju wone młódne.

Zběranje pěsni (folkloristiske dźěła).

Serbske ludowe pěsnje běchu po šérokim kraju rozbrójene. Ta a tamna krajina abo wosada, haj samo ta a tamna wjes spěwaše a wobswěrnješe zdźěła swoje wosebite, ze zstarska tam „zasydlene“ pěsnje. Wućeni pak a zdźělani njemějachu je zańć. Na kónca 18. stotka zbudźichu wone tola kedźbliwosć nazhonitych spěwarjow a znajerjow hudźby. Prěnju snadnu ličba delnjołužiskich pěsni zapisa wyšk z Bünau, kaž běše je wot serbskich wojakow swojeho polka spěwać słyšał. Snadź 1820 pućowaše profesor Handrij Kucharski z Waršawy po Delnjej Łužicy, tam pilnje ludowe pěsnje zapisujo. Swoju zběrku přewostaji Francej Čelakowskemu, kotryž z njeje w lěće 1830 jédnaće spěwow — zdobom też w češkim přełožku — w časopisu „Českí Musej“ zjawnosći přepoda. Je to prěni čišćany wobraz wone serbskich spěwow. W lěće 1836 wustaji „Hornjołužiske towarstwo wědomosćow we Zhorjelcu“ myto wo 50 hr. (pozdźišo 100 hr.) za zběranje a zestajenje serbskich ludowych pěsni, „dokelž wotewěrachu serbski lud hač dotal mjez swojimi dźěćimi hišće nikoho namakał njebě, kiž by zběrku jeho rjanych pěsničkowš zjawnosći přepodał“[5]). Kak Zhorjelske towarstwo na tajku spomožnu myslicku přińdźe? Pastor primarius Lubjeński w Budyšinje, zhoniwši wo wuspěšnym dźěle wyška z Bünau, wobstara, zo jeho dźěło „Hornjołužiske towarstwo wědomosćow“ we swojim časopisu „Neues Lausitzisches Magazin“ léta 1835 wozjewi. Z tym zbudźi so šérši zajim za ważnu należnosć. Lubjeński dźe też běše, kiž towarstwo polnu, pjenježne myto wupisać. We běhu přichodnych njeć lět buchu štyri zběrki serbskich pěsnjow předpołożene, tola žanej so wustajene myto njepřisudźi. Slavist dr. Pětr Jordan, jedyn najpilniši z tamnych štyrjoch zběrarjow čitaše swoje spěwy přećelej Franc. Danchej, wučerjej serbskich khowancow Serbskeho Seminara w Prazy, kiž dźewjeć čišćow wuwza a w časopisu „Českí Musej“ wječišćeć daše (1840). Też w dalšej cuzbja serbske spěwy kedźbnosć zbudźowachu. Rusey Słowjenjo, wosebje N. Berg a A. Hilferding, někotre łužisko-serbske pěsnje w ruskim přełožku wozjewichu. Po nimaj potom N. W. Gerbel we swojej knizy „Poezija Słowjan“, Pětrohród 1871, nie jenoż někotre našich serbskich narodnych pěsnjow, ale też 9 spěwow wot Zejlerja, J. Wjele, K. Pfula a M. Hórnika wočišćeć da.

(Pokračowanje.) ćěłuje.)

---

5) Smolеŕ w předrěči.

bicz. Wowaca je pschi mašanju hižo schitsch zebjerje stamaka. Sčym sej rady wědźak. Wojmu sej běrnjazu tružnik a schrubuju plazki a te kładu hnydom na pomasti. Na muje wšo trošchku totsche. Ale Wórscha nochze tenu dźeje pschihladowaćz, měni, dźe pschejara wo butru. Hacź drje swoju Wórschu w nałěcu ižkla wjazu spósnaju, hdyž budże šo ſ tych mnohich rubischkowu wobšěrić, to je druhe praschenje. A kajkej sej mnjazej wuschi, to skoro wjazy njewěsch. Wschitzy chodża we rukajzach.

Mě, mosi lubi ludźičża, to bě troschku wjazy hacź za kroschik symy. Pschichodnu symu czinju hinak. Po kermuschi staju sej kamorcźi pódła koża, natykam jón pokuk kobazy a tobaka a potom na swojatcho Jana šo hakle sahy wukromoscźa. Kak rjenje czopko to je, sacźuwam kóžde ranno, hdyž k swacźini stanu. Tak salutuju swojmjenischa swědanje.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Reminiscere, 24. mal. rózka 1929.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodźin farař Berg prědowanje, dop. ¼12 hodźin farař Paul kemšenje za dźěći a pop. ⅛6 hodźin farař Schneider spowědź.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Große prědowanje a w 11 hodź. kemšenje za dźěći, wječor w 6 hodź. ma farař Berg prědowanje.

Zběrka za naš dźěćacy dom.

Póndźelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider biblisku nutrnosć we wosadnej disporiji na Seminarskej hasy 19.

Wutoru popoldnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg w evang. towaršowni biblisku nutrnosć.

Pokutny dźeń.

W Pětrowskej cyrkwi je wječor w 6 hodź. hłowne kemšenje. Prědowanje ma superintendent Fröhlich.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Paul spowědź a dop. w 9 hodź. farař Schneider prědowanje.

W Tuchořskej cyrkwi je dop. ¼12 hodźin kemšenje za dźěći wobeju cyrkwjow: farař Große. Popołdnju w 4 hodź. (nic w 5 hodź.) kemšenje za młodźinu wosebje za lětuše paćerske dźěći z prědowanjom fararja Schneidera.

Zběrka za znutřkowne misijónstwo.

Bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi pokutneho dnja dla njebudże. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Paul zhromadźiznu Módreho křiża w młodowni na Hrodowskej hasy. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Z Budestec.

Rano ⅛8 hodź. němske Boże wotkazanje zmjeje wyšši farař Domaška. Dop. ⅛9 němske a w 10 hodź. serbske Boże służby, farař Boic.

Pokutny dźeń ⅛8 hodź. serbske Boże wotkazanje (wyšši farař Domaška). Dop. ⅛9 serbske a we 10 hodź. němske Boże służby (farař Boic).

Před cyrkwinskimi durjemi kollekta za znutřkowne misijónstwo.

Z Khwaćic.

Rano ⅛9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Pokutny dźeń, 27. februara, dop. ⅛8 hodź. serbska spowědź, ⅛9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje. — Kollekta za znutřkowne misijonstwo. Pokutny dźeń wječor we 8 hodź. zmjeje farař biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Wumrjeła 19. februara Hana zwnd. Sieczna rodź. Kobanec, wumjenkarka w Dalicach, 85 l. 8 m. 25 dnj. stara.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. serbska spowědź, w 10 hodź. serbske prědowanje (farař Wyrgač z Nosaćic). — Pokutny dźeń popołdnju w 3 hodź. němske prědowanje (wosadny duchowny).

Ze Slepeho.

Dop. w 9 hodź. němska Boża służba, ½11 hodź. serbska. — Zběrka za hajenje rowow padujenych wojakow. — Smjertny kórluš so spěwa za Madlenu Habrinkec (Mudric) z Brězowki. — Zwěrowani: Otto Richard Seba ze Płomjenja a Hana Zechoc w Milerazu. — Heinrich Zuchold w Rownem a Marija Lajtkoc z Trjebina. — Wilhelm Kowalite w Rownem a Madlena Jandoc z Trjebina.

Zemrjeł: Matej Šynko, wumjeńkař w Brězowcy, stary 68 l. 6 m. a 26 dnj.

Z Wósporka.

Dop. w 9 hodź. prědowanje, ½11 hodźin kemšenje za dźěći. ½3 hodźin křćenja, wječor we 8 hodź. ev. tow. młodźeńcow. — Wutoru cyrkw. khór na farje, žónske towaršstwo pola sobust. Cušcyneje na Torhošću — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. prědowanje.

Rapača mać před sudom.

Powołanje jedunoje pschećiwo mileniu wušudej.

Psched khłostańskej komoru krajneho šudnistwa I we Barlinje měješe so ſrjedu šamołwitej 30letina mandželska Erna Loppowa dla krjudowanja dźěćcza. Prěni šudnik běšche we wušudze šwěcźił, so je tuta žona swojeho 4letneho žynka Hansa, kiž běšche so njemandželski narodźił, ale běšche pak sym jeje poſdźischeho mandželskeho, ranjkarja Loppy, na žadławe a sa žiwjenje strašne waschnje trajnje krjudowała. Wobſkorżena je so pjecza šama wuſnała, so njeje knana a nima dozpła wole swoje dźěcźo porjadnje wocźahnyć. Je měła pjecza wopraudźitu hidu pschećiwo wobohemu dźěcźu. Njedźiwajcu tuteje cźeźkeje wobtórżby běšche ju prěni šudnik jenoż k 3 měsazam jaſtwa saſudźił.

Khłostańska komora spósna wobſkorżenu wotkonnja sa winowatu a saſudźi njeſmikmu macź k 6 měsazam jaſtwa, kaž běšche ſtatny rěcźnik namjetował, pschetož prěnje khłostanje běšche pschešnadne sa taku rapacźnizu.

Wjednicy powětrona Thietecka, Bohr a Rexhansen. Njedawno so pola Lipska z powětronom (Luftballon) do powětra pozběhnychu. Přinidźechu do zatrašneho sněhoweho mjećela. Wětr honješe jich přez połnócne morjo. W połnócnej Šotiskej so zbožownje k zemi puščichu.

Načiski, twarske rysowanki,

statiske wobličenja kaž tež wšě wupisowanske podłožki za wysoke a hłuboke twary (ratarstwo, bydleńske twary, industriju) wuhotuje architekt a twarski inženěr po nizkich wobličenjach. Poskićenja pod čo. „F 9" na wud. Serb. Nowin.

Tradacy wočakuje smjerć.

Katolſke wobstejnoſcze w Schanſiſkej prowinzy w Chinje.

W jenej rosprawje mjeſynarodneho pomocneho wuběrka wopiſuja ſo nastrózace wobſtejnoſcze, kiž w jenym dźělu Schanſiſkej prowinzy w Chinje knježa. W jenej wjeſy leži dwěcźe wožobow we wočakowanju ſmjerće. Dźe na hromadach w jenej pinzy. Wjeſnjenzo jedźa ſuſchenu ranu mlěku traſnu. Hłodu dla njeſe mózno bylo naſymſke žony wuſuwjacź, tak ſo ſo wobſtejnoſcze w bliſchich městach ſchi-cźe ſpórſcha.

Přilopk.

* **Semjerzenje w Juhoſłowjanſkej.** W nozy wot wu- tory na ſrjedu ſacźuchu wobydlerjo we wokolinje Gr- Milanowaza, 90 kilometrow ſ połodnje Beograda ſi- ſemjerzenje. Wobydleſtwo ſo wuſtróża. Schkody pa- njenaſta.

* **Schwjebſke wojeſke lětadło bele podnyło.** W połnoc- nym Schonenſtim kraju poda ſo wojeſke lětadło ſ dwěma wožobomaj na ſwjezjowanſki lět. S wyſokoſcze 500 m- trow pak njejapany delepadny. Lětarjej ſo ſarafuſchtaj a maſchina ſo dospołnje rosbi. Pschiczinu ſnjeſbożenja hi- ſwět ſenje njeſhoni. Lětarjej měſejchtaj padakaj ſobu. Njemóžeſchtaj pak jej wužicź, dokelź lětadło ſnak padaſo.

* **Syna w Belgiſkej.** W Belgiſkej maju lětſa tež bo- hu a krutu ſymu. Wona ſawinuje pschez hiſchcze wſchi- haczenja wobkhada. Pod tym wěſo dowos wudla a ſuroh jara cźekpi. Město Gart je wſchitke wuhlowe ſkłady ſchro- ko, ſo mohło nuſu cźerpjaze wobydleſtwo ſ wuhlom ſahr- racź. W Bróſſelu a druhich městach je Cźežiwjeny Kłóſ ſjawne polizkowe a kofejowe kuchnje pschiprawił. We wuſ- lakich kónczinach kraja je ſo ſnjeh hacź do metra wyſoke naſchoł. W Brügge namakachu dźěcźo, kiž běšche w ſymſki kolebzy ſmjerſnyło. W Ostende ſmjerſnyſchcej młodej ſi- w ſwojim ložu, tohorunja w Geneze ſtarſchej cźłowjeſ- * **Rubjejny mordaŕ wotprawjeny.** We Valence w Franzowſkej ſu wutoru rubjejneho mordarja Frediſſon wotprawili. Frediſſon běšche ſdźerzał dawkowy ſkłonzow. Do tuteho ſmjertneho wuſuda běšche rubjejny mordaŕ ſi- žom dwójcy k dwórbjeńſkemu dźěku na cźaſ žiwjenja ſaſu- dźeny. Běšche tehdy hižom jemu wožobu ſkónzowaſ a do- hu ſkónzowacź ſwjtał.

* **Cźežke njeſboże w jendźelſkej wuhlowej jamje.** W Beſtwoodſkej wuhlowej jamje blizko Nettinghama je ſo cźe- ke njeſboże ſtało. Na wulwoſydło, w kotrymž ſobuſtawo muži ſo do podłopka wjeſeſche, padże cźeſki kruch łodu, kiž běšche ſo w hornim dźělu jamy puſchcźił. Lodowy kruch pscheraſy horni wjeſch wotſydła a mori dweju dźěłaczeju- tſioch dalſchich muži ſtani cźežko a jeneho lohko. Sranjeni pschebywachu wſchitzy w hornim dźěle wulwoſydła. Dele wjeſch lodowy kruch na ſboje njepſcheraſy a hórnizy, kiž w tutym ſpódnim dźělu pschebywachu, wostachu njeſtaranjeni.

* **Nowy ſněh w Newyorku.** W Newyorku a wſchitkich naſtańſchich ſtatach Sjednoczenych Statow ſo ſchtwórtk hu- nje ſněh dźěſche. W Newyorku ležeſche ſněh 30 centime- trow wyſoko. Wobſtrah ſo hacźi a tuſoſy ludźi dźěſcha na wotſtronjenju ſněha.

Z wokhadneho žiwjenja.

W prawym cźaſu hłowu mnyli dostaćz, je pschezo truſi- ne a ſkutkuje woczehnjejſcy — wſcho jene, hacź ſo pſchi tom jedna wo moralſke hłowumyczje, na kotrejž drje wotpołoſa na bucha a ſmjeł, abo wo wotſkładanje włożow a jich pod- łohu. Pſchi kóždym waſchnju hłowumyczu ſaleſi pak cź- wjele na naloženych ſrjedźach. Moralſke prědowanje ſtar- kuje hubjenje, njewotkhadża-li porok ſ luboſcze. A jenk- taſke wotſkładanje włożow ſeſkłni a ſnadobni pydłu ſłowa- cźłowjeka, kiž trjeba flépſchenu naturki ſrědk. „Zawſe- hižom lětdźeſatki dołho wobluběna a hiſchcze ſenje njepſche- trjechena aromatiſka ſelowa włożowa woda, je tohodla nuſ- pſchihódnitſchi ſrědk k wſchednemu wotſkładanju włożow a ſeſkłnjenju włożoweje podłohi, a „Javol-Gold-Kapſinaſki pulver", k tydźeńſkemu junkrócźnemu cźiſcźenju hłowy n- naſlépſche, ſchtož je.

Lětsa je sněh też tam, hdźež bě druhe leta w tymle času hižo naléco. Cannes je malo městačko w połnocnej Francowskej. Luboznje leži na brjozy srjedźozemskeho morja w krajinje tak mjenowanej Riwérje. Hdyž pola nas po hodźoch hišće zyma třeska, je tam hižo naléco. Tohodla bohačkojo ze zymnišich krajinow so do tuteho města přesydla a tu čakaja, doniž też do połnócnych krajow naléco ujezaćelnje. Tola lětsa też tam zyma třeska a palmowe hałozy so ze sněhom poćežene zhibuja. Drobi a puće su ze sněhom zasypane.

Zyma auzuje wurjadnym naprawam. W Parizu lětsa kruta zyma třeska. Porědko tam tak dołho kaž tón króć, kruta zyma knjeżeše. Město so wurjadnje za khudy lud stara. We wšěch wokrjesach města su zjawne kuchiny připrawili. W nich khudźi ludźo potrjebni, za cyle nizki pjenjez a pak cyle darmo cołu, słódnu a sytnu poliwku dostawaja. Na nasim wobrazu widźimy, kajke syły so k tutym kuchinam

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. Jednota tow. kat. Serbow za Budyšin a wokolinu ma jutře njedźelu 24. februara wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Wšitke lube sobustawy wutrobnje přeprošuje.

Budyšin. Nadźija zeńdźe so wutoru wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Wšitko sobustawy wočakuje.

Bukecy. Jednota Sokoł ma sobotu wječor ⅛8 hodź. pola Lubjenskec zhromadźiznu. Tež hwizdarjo maja wěsce přińć. Starosta.

Bukecy. „Radosć“. Póndźelu 25. t. m. je dźiwadłowa pruha pola Lubjenskec. Srjedu, 27. (pok. srjedu) je wječor ⅛8 hodź. spěwanje. Po spěwanju čěssćina.

Hodźij. „Jaroměr Imiš“. Njedźelu popołdnju w 4 hodź. je zhromadźizna. Na dujowym porjadu steji m. dr. wuradźowanje dla našeho załoženskeho swjedźenja 14. hapreje. Přitomnosć wšěch sobustawow so přeje. Dowěrnicy njech to wšěm sobu zdźěla.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka.**

Hrodźišćo. Tow. „Zerja“. Přichodne spěwanje je štwórtk 28. 2. pola Jurakec w Hrodźišću. Prošu wo wobdźělenje wšitkich. Prajće to jedyn temu druhemu. Dirigent.

Kelźbn! Našim serbskim towarstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje załoža, chcu ze swojeho *knihiskładа* wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech sebi jich předsydźa abo knihowniey hórzy ke mni po nje přińdu.

Khrósćanski Ratarski Dorost ma přichodny štwórtk 28. II. w Lejnje ważnu zhromadźiznu z přednoškom. Ma so wosebje jednać wo našim Budyskim kurzu a słowjanskim wopyće. Započatk 19½ hodź.

Khwaćanske Serb. Tow. so njedźelu pop w 5 hodź. pola knj. Šołty k měsačnej zhromadźizne zeńdźe. — Po wobzamknjenju hłow. zhromadźizny zběra so posmjertny přinošk jedyn raz doprědka. Podpisany prosy wo tym, zo so hač do n j e d ź e l e wšo přihotuje, zo sobustawy so za tym maju. W. Žur.

Komorow. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu srjedu 27. 2. 29 wječor ⅛8 hodź. w Kačej korčmje swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Br. načolnik poskići nam zajimawy přednošk ze swojeho samsneho nazhonjenja wo Sokolstwje a wo prěnim serbskim sokolskim kurzu. Kóždy sobustaw dyrbi so wobdźělić. Štóž to njeńčini, njedopjelni swoju winowatosć napřeco Sokolej. Hosćo su nam wutrobnje witani. Starosta.

Lichan. Zernička ma přichodnu wutoru a štwórtk spěwanje. Hrajerjo dyrbja hižom w 7 hodź. z dypkom pola Rudolfec być, dokelž dyrbimy so na swjedźeń 3. měrca přihotować. Předsydstwo.

Minakał. Serb. tow. Statok wotměje sobotu wječor w 7 hodź. w knježiu hosćencu w Minakale swoju zhromadźiznu. Dujowy porjad: Přepoloženje zličbowankow a druhich tow. należnosćow. Štóž kišće na lěto 1928 přinošk zapłaćił nje, njech to sobu wobstara. Wo bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica“. Zhromadźizna budźe hakle **10. měrca.**

Rakojd. Sokoł. Generalna zhromadźizna budźe přichodnu njedźelu pop w 2 hodź. w Zendźic hosćencu. Kóždy ma přitomny być. Hosćo su witani.

Różant. Tow. kat. młodźencow změje njedźelu 24. II. swoju měsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźowanjow njech wšitcy wěsce přińdu. Zapisowań.

Serbska Ludowa Rada. Wše sobustawy S. L. R. a wše předsydy serbskich towarstwow z Pruskeje Łužicy přeprošuja so njedźelu 24. februara popołdnju w 4 hodź. do Haškec hosćenca w Delnim Wujezdźe k nimoměry ważnej zhromadźiznje. Jedna so wo naš přichod. Štóž lěnjosće dla njepřińdźe, toho njelićimy wjacy k sprawnym Serbam.

Lorenc-Lajnert.

Serbski sokolski zwjazk. Načolnicy wšitkich jednotow maju njedźelu 3. měrca dop. w 10 hodź. we serbskej kofejowni ważnu zhromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho je, zo je přitomny. Zwj. načolnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ“. Njedźelu 3. měrca pop. ⅛3 hodźin wotměje župa swoju **hłownu zhromadźiznu** w hosćeńcu „K woprawnjenemu“ (Zum Echten). Dujowy porjad: 1. Rozprawa wo lětnej skutkownosći 1928/29. 2. Rozprawa wo „Posmjertnej pokładni“. 3. Postajenje wobkhodneho zarjadnika „Posmj. pokładnje“ 4. Načisk skutkownosće 1929/30. (Też jednanja dla zajězda do Prahi na swj. Wjacslawske swjatoćnosće.) 5. Naš župny zlět. 6. Wšelćizny. Kóžde přizamknjene towarstwo ma zastupjene być!

Předsydstwo župy „J. A. Smoleŕ“.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawne napominanje.

Na zaplaćenje dawkow, kotrychž termina je w hižom ničo to:

dospołnjenjeho zaplaćenja na samostejnišu dawk: 15. 2. 1929,
dospołnjenje zaplaćenje na dohodny dawk za ratarstwo a hajnistwo: 15. 2. 1929.

so z tutym dopomina.

Jenotliwe napominanja dla zaplaćenja tutych dawkow so wjacy njepřichilspołcelu.

Njejsu-li zaplaćene dawki za tydźeń zaplaćene, so na wudawki dawkarjow z pósu dobjeru.

W Budyšinje, 23. februara 1929.

Hamtski hejtman.

Hospodarski rozhlad.

sobotu 23. małeho róžka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,432	100 čěskosł. krónow	12,482
100 šwajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	16,486

Barlinska burza pschinjeje wčera sajo sejlabjene kurs efektam. Wiki s dołżnymi a rentowymi liseźinami běchu mérne a jo sćerje wotdrjehowachu.

Na produktowych wikach njebě wčera dowoz žita pschewiki, ale tola běchu płaćizny skerje sejlabjene, dokelž syma popyschćuje a je nadžija, so budże bórzy wobkhad na kanalach a rěkach możny. Pschenza a rožku pomjo sawčerawschim 5 pj. tuńscho pschedawachu. Wčera płaćesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 10,80—10,90 hr., rožki 10,20 hr. hač 10,35 hr., ječmjenja nal. 10,90 hač 11,50 hr., nasymskeho 9,60—10,10 hrimnow, wowsa 10—10,30 hr.,

w termińowym wikowanju:

za *měrc*: pschenzy 11,61¼ hr., rožki pak 11,00¼—11 hr., wowsa 11,02½ hr.,
za *meju*: pschenzy 11,92½ hr., rožki pak 11,50—11,48¾ hr., wowsa 11,55 hač 11,52½ hrimnow,
za *julij*: pschenzy 12,41¼ hr., rožki pak 11,65 hr.,

w Drježdźanach (sandźenu pónđźelu):

pschenzy 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.), rožki 10,30—10,55 hr. (10,30—10,55 hr.) ječmjenja nalětnicheho 11,50—12,10 hr. (11,50—12,10 hr.), ječmjenja nasymskeho 10,25—11 hr. (10,25 hač 11 hr.), wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.),

w Schorjelu:

pschenzy 10—10,70 hr., rožki 10—10,40 hr. ječmjenja nalětnicheho 10—11,40 hr. a wowsa 10—10,40 hr.,
Butra 4—4,60 hr., jija 15—18 pjenježkow.

Pschistajeja:

Wuržobnika blidaŕskeho, Neumert w Kulowje.

Holzu do domu, Pohlowa w Nowej Wsy pola Kulowa.

Na pschedaś:

Wołaj hybnoj w Khelnje 47.
Woł młódschi w Zidźenku 17.

Drjewowa awkzija

bjerdu 27. małeho róžka 1929:

w Lěsu pschi Nowej Wsy pola Kulowa 25—30 hołsow bukow, wólschow a bźerjow. Kupcy zeńdu so w Schollac-Pawlikej dworje pschipołdnju w 1 hodź.

Sćudnizy na pschehladowanje:

pónđźelu 25. małeho róžka 1929:

w Ptačezach we Schlenkrichez hołsczenzu dop. w 19 hodź. wschelake mebje,
w Lejnje pola Wojerez dop. w 11 hodź.: krowa (čorna schka,
w Lubušću w Skoinjez hołsczenzu pschip. w 12 hodź.: hołcjaze,
we **Kulowje** w hołsczenzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: billard, tolo, konjej, pjenježny kamor, pišaŕskej blidaj a pišaŕski stroj, jałozja, šwinjo, łodowy kamor, schpihel, regulator, sofa.

wutoru 26. małeho róžka 1929:

w Jenkezach, kupcy sejdu so na gmejnskim hamcže dop. w 11 hodź.: njedźelski wós,

Konkurs

je sudnistwo wotzwrilo nad samožencjom pschekupza Lew Häuslerja, wobydlo a dratu w Budyschinje, pschi Mjaschowych jatkach 5, prawisnika dr. Hentschela w Budyschinje za sarjadnika postajiwschi. 1. termija je sobotu 16. 3. 29 dop. ½12 hodź. a 2. sjedu 24. 4. 29 dop. ¾12 hodź., wobej na sudnistwje w Budyschinje, jiwa 141.

Konkurs nad samožencjom firmy Bautzener Schuhfabrik tow. na akt. w Budyschinje, je sud, skónčenju termiju wotdźerżawschi, sćěhnył.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Sšnadny wobrot pschi dotalnych płaćišnach.
Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 2.	21. 2.		22. 2.	21. 2.
Pšenica	216-218	217-219	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	204-207	205-208	woka	27-29 00	27-29,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. ječmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	21-22,00	20-21,50
wows	200-206	200-206	zeradella	—	—
kukurica	239-240	239-240	raps. wosuńk	20-20,60	20-20,6,
pšeńč. muka	26-30,00	26-30,00	lany wosuńk	25-25,50	25-25,40
rožna muka	27-29,50	27-29,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	běrnj. kruški	23-24,40	23-24,00
rožne „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rožna słoma	1,15-1,80	1,15-1,30
hróch	42-48,00	40-46,00	pšeńč. „	1,10-1,25	1,05-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pjeluški	23-24,50	22-24,50	jećna „	1,15-1,35	1,15-1,35

Drježdźańska burza (2 h.).

Pšeńca	215-220	běrnjace wuški	26.00-26.20
rožka	206-211	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nalětnj ječmjeń	230-242	rožne wotruby	14,60-15,60
nazymsk. ječmjeń	205-220	pšeńčna muka	41,50-43 00
wows	215-220	rožna muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	140-150	woka	„
raps	„	pjeluški	„
kukurica (Mais)	236 238	hróch	„
suche truhańcki	16 16,40	cokrowe truh.	„

Płaćizny rěznego skotu na Barliuskich skótnych wikach.

22. februara 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 803.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće haš do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—41
Mjenje picowane wšěch starobow	38—45

Byki: 733.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	52—54
Połnomjasne, młódše	49—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—46
Špatne	41—43

Jałojcy a kruwy: 1453.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	43—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće haš do 7 lět	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2463.

Najlépše wukormjene (2. družina)	68—75
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	55—65
Špatne (4.)	42—53

Wowcy: 5393.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—69
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—59

Swinje: 10855.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow haš do 1½ lět stare	77—78
Wukormjene	76—77
Mjasne	74—76
Špatne	71—73
Raney a kundrosy	72—74

Drobnowikowauske płaćizny w Budyšinje.

23. februara 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišša płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2.40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swiniace mjaso	1 „	2,30	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	—	0,12
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,23
Jědźna butra	1 kg	4,20	4.80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,20
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor, drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0.40
Kamjenjne wuhlo (domj. topj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Wjetše płaćizny w Budyšinje.

23. februara 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,25	10,50
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,25
Ječmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	10,00	12,00
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš dźželb.)	50 „	4,00	5,00
Butra	1 „	4,00	4,60
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,80	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,20	2,60
„ z cypami młóćena	50 „	—	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,16	0,19
Prosata 279 štuk	1 štk.	14,00	29,00

Na wikach so prosata srjedźo kupowachu.

Najlépše twory so hišće wyše płaca.

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ǂ konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / ječmjeny lód
štomowe tykance / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych *rumnosćach kofejownje* wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hosćenc we Worklecach

Njedźelu a póndźelu so

kózłopjmo toči

Přećelnje přeprošujetaj **P. Pjetaš a mandźelska.**

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowarske towarstwo
z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčisćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

ługisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Móckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikar. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křidźna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Stupnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane lacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypiry a spódnje suknje porućuje tunjo

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr.

Kedźbu ratarjo!

Dostanu za februar, měrc hapriełu a meju wjac wagonow

original-Chile-salpeter

Wopřija: wok. 95-98% salpeter=wok. 16½% dusyka

Chilesalpeter běše do wójny, kaž je znate, **najlěpše a najbóle wupruhowane** nalěćowe hnojidło, dokelž wopřija wjele **jeda a kalija.** Přijimuja hižom nětk skazanki a na přeće podawam teš płaćiny

Albert Paatz

Kamjenc, Tel. 24 a 25 -:- Haištrow, Tel. 13

Serbow kupny dom!

Najtuńše poskićenja

přez zhromadne wulkonakupowanje wokoło 400 podobnych wobkhodow

11—1 hodź hudźbna zabawa wšědnje hudźbna zabawa 1/2 4—1/2 7 hodź.

Zonjace šaty

Košla	1·50	1·25	0·95
Nócna košla	2·95	2·60	1·95
Kholowy z wušiwanjom		1·75	1·56
Šlypfry, balmjane		0·85	0·68
Šlypfry, wumělska žida	3·50	2·80	1·50
Prync. suknje z wušiwanjom	2·95	2·50	1·95
Košle z kholowami, wušiwane	2·75	2·50	2·30
Košle z kholowami, wumět. žida	5·95	395	1·95
Košle z kholowami, štrykowane			0·88
Korsetowe škitaki, wum. žida	0·95	štrykow.	0·48
Žonj. nohajcy, Bembergski módry kolk			1·95

Mužace šaty

Košla	4·25	4·50	3·25
Nócna košla		5·95	4·50
Košla ze zasadkom	2·75	2·50	1·75
Spódnje kholowy		2·65	1·50
Syčkate jaki	1·50	1·25	0·85
Zwjeršnje košle		5·96	4·25
Samowjazaki	0·95	0·75	0·45
Kornarje, nowočasna forma		0·75	0·45
Předkošle	0·95	0·75	0·55

Pyjamy w bohatym wubjerku wosebje tunje.

Jenička předawarnja

Šatowy płat „Magnet" bjez pjeln. apretury

Pruhowane a ze złotym kolkom zwjazka němskich hospozow w Lipsku

10 metrow coupon 6,75

60 cm šěroki . . 9·90, 8·90, 8·50

Košlowy płat	0·65	0·50	0·39
Kopřiwina, wokoło 70	0·50	0·38	0·28
Kopřiwina, wok. 140 cm šěroka	1·35	1·10	0·95
Kóperowy barchent, běły	1·25	0·58	0·45
Prochowe trjenja	0·48	0·20	0·15
Trjenja	0·35	0·25	0·15
Twjelki, hotowe wobrubjene	0·75	0·56	0·25
Twjelki po metrach	0·68	0·58	0·38
Płóčliwy krep	1·25	0·88	0·75
Indanthrenowe zbytki		0·95	0·75
Wolmj. muslin	1·95	1·50	1·25
Zidźany trikot, dobra twora		4·25	3·65
Rips, 130 cm šěroki			5·75
Woblekowy rips, domj. znamka „Magnet"			6·90

Łožowa garnitura 1 nawoblečenje, 1 hlowak z *linona*			7·50
ze smuh. płata			7·90
z damasta			7·50
Hlowak, hotowy ze šity		1·95	1·40
Łožowe přikrywy z wušiwanjom			9·95
Łožowe přikrywy, wupyšene			7·50
Strowotne łožowe plachty		4·50	2·95
Voile	1·65	1·35	1·25
Wumělska žida, płóčliwa		0·95	0·75
Taffet-žida		4·85	3·50
Crêpe de Chine		5·90	3·50
Fulourante, błyšćata wumělska žida		4·90	2·75

Njesmjerne tunjo!!

Cankl - Wušiwanja - Fale - Gardiny - Kupańske mantle - Frotérske twjelki - Kupańske rubišća - Košiowe kromki - Šatowe kromki

Wobhladanjehódne znutřkowne wupyšenje

Dobre čehnje k sebi!

Kupuje

časniki

pola

Kokša w Nieswačidle

Wuporjedźerńja

Přesadźowanje paln. drjewa na Kupojanskim rewěrje

Póndźelu, 25. febr. 1929, budźeja so w drjewniščach we wotdźělenjach 23 a 24 nastajane

106 rm khójn. wužitkn. klumpachow
43 rm khójn. palnych šćěpow
45 rm khójn. palnych klumpachow
250 rm khójn. pjenkow
1000 rm khójn. walčiny
80 rm wólšowych dołhich bromadow
20 rm khójnowych dołhich bromadow

pod do časa wozjewjenymi wumjenjenjemi za hotowe pjenjezy na přesadźowanje předawać. — Drjewo leži njedaloko Budyško-Mužakowskeje statnoje dróhi. Jara dobre wotwoženje! — Zešadnje dopołdnja 1/2 10, hodź. w Kómorowskim hoscencu.

Kupojanske hajniske zarjadnistwo

Za rěznikich wučobnikow

poručam wšu rěznisku drastu, dale wšě potrěbne rěznicke wěcy kaž nože, worcle, pasy, nóžniki a. t. d.
Wšo po předpismach!

Hornjołužiska powołańska drasta

H. Häcker w Budyšinje

na Kantstr. 1 (wótk Fichtoweje hasy)

Telefon 2778. Rěču sorbscy!

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)

dalekowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowowuměłski khorobn. kasy)

Wšě wobuća a wuporjedźenje wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Wotedamy jenož po wěstych dźělbach! Tak dołho hač skład dosaha!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. H.• płaca mócnjenje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowóznikow 1,30 zł. kp. Do wukraja 16 Kč. Kóžde 6o. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, nap. dr. z m. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3697.

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobchězenje so stajeny nawóžki a tabele so wyše wobkedźeja. Za reklamowe a m rjadk płaći so 30 złotych pj. Rabat po tarifu. w w

Čisło (Nr.) 47 — Budyšin — Póndźelu, 25. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Francowsko-belgiski wojerski zwjazk.

„Nieuwe Rotterdamsche Courant" je zhońowaze wopischijece tajneho franzowsko-belgiskeho swjazka, w lecze 1927 wobsamknjeneho, wojerski:

1. Jeli so k wójnje mjes Francowskej a Němskej abo je statom dóńdże, kotryž Němska podpjeruje, Francowska zwoju zyłu wojerišku móz k poručnosći staji.

2. Tole sdźerżenje so niz jenoż na Rheinowu mjesu, ale na kóždy nadpad też na druhu mjesu poczahuje.

3. Francowska a Belgiska bjes prjedawšcheho rospraženja mobilisnjetej, kaž dórhi stat, kotryž Němska na nekajke waschnje podpjera, mobilisuje, jeli so wojerišti swjask to żada.

4. Belgiska zlubi, so z najmjenjšcha 600 000 muži po połojzy aktiwnych, po połojzy reserwnych wojakow mobilisuje. Francowska zlubi, so Belgiskej z najmjenjšcha 1 200 000 wojakami po połojzy aktiwnych, po połojzy reserwnych na pomoz pschińdże.

5. Wójzy wobeju krajow zdobom spěšchu a zyłu offensiwu na to waschnje zapoczinjetej, so je Němska nusowana, w poknozy a pokodnju pscheczitwo zhromadnej fronce wojowacz.

6. Generalnaj stabaj wobeju krajow so znajmjenjšcha za léto raz k rospraženju wo sdźerżenju seńdźetej.

7. Sdźerżenje za 25 lět płaci z jenoletnym wupowědźenjom a so, hdyż so njewupowědźi, wot žaneho wo dalsche 25 lět wobnowi.

Francowske wójsko by po prajenju francowskeho generalneho staba z lěta 1927 z 2100 połnymi kanonami, 2880 cżežkimi kanonami kóždeho kalibra, 10 650 maschinistimi stżelbami a 1800 tankami wuhotowane bylo. Belgiske wójsko by z 576 połnymi kanonami, 1848 maschinistimi stżelbami a 108 cżežkimi kanonami, 76 stżelbami a 49 tankami wobrońene było.

Jenoho Stahlhelmarja skóncował.

Pjatk pozdże wječor su so w Barlinje-Pankowje kommunistojo se Stahlhelmarjemi do pukow dali. Hdyż běchu puki hižo minu, wotpu z kommunistow z jésownym kolom je Stahlhelmarjemi jdźesche a jenoho z nich wot sady satsełi. Nadpadnik je wuznyk, tola je policija śled za nim namakała.

Satsełeny Stahlhelmar je wuczonz wyschicheje prawy Kleier z Pankowa. Ssobotu wječor su we Weißensee 20-lětneho kommunista sajeli, kotryž je podhladny, so je mordarstwo skucżił.

Šleszyski landbund bojkott wobzamknył.

Sabudźenje nětkuscheho majora se Schimpffa z Ninczskeho wokrjesa w Schlesyskej, kotryž bě snutska a zwonka k dawkowemu straikej a namołwjał dyrbjeuśtim śudnistim pschebadowanjam sadźewacz, je njes Stahlhelmom a landbundom jeho domisny nowe protestowańke hibanje śudźiło. Wokrjeżny landbund je hromadże se Stahlhelmom wurjadnu generalnu zhromadźinsnu wotmeł, w kotrejż so sabudźenemu dźak a pschipóznacze wuprajl. Landbundowy pschedsydża praji, so njeje knjes je Schimpff, ale Nimczjti ratarśki lud sabudźeny.

Schimpff mějesche potom sam dlěšchu rěcz, w kotrejż cżesze poroli śudowej njestrinitosći a wobsebje śudowemu pschedsydźe cżinjesche. Jeneho ratarja, kotryż bě jako śwedźk pschecżiwo Schimpffej wuprajił, jako pscherabnika ratarśkeje wězy wobanichu.

Shromadźizna skónczenje namjet pschija, po kotrymż budża so wschitzy ratarjo we wokrjeżnu z wobsedźenstwom pśches 50 jutrow, kotliż njejsu w landbundu organisowani, pschi blišchej demonstraziji z njenom mjenowacz a so z tym bojkottowacz.

Kak je so dyrbjało damźistwo wotstronić.

Runje nětkole, hdźež so źwětowa sjawnosć z mérom, mjes italiskim knjezeństwom a bamźom a z wobnowjenjom dyplomatiskich zwiskow mjez sobu, so wobhladuje, su we Winskim dwórstkim a statnym archiwu chowa. Wón tajnu rosprawu awstrisko-wuherskeho późłanza pola Vatikana za cżas Leona XIII., hrabje Reverterey, na ministra swonkownych naležnoscżow we Winje wopschija. Tehdy we Vatikanje wocżakowachu, so italske knjezeństwo pod Crispiowym ministerskim pschedsydstwom pożledni słowk bamźoweje njewotwisnosće śnieži, hdy by bamź Leo XIII. wumrjel. Leo XIII. bě wschón rosharjeny a wobojany a so awstrisko-wuherskemu późłanzej zyle sjawnje wo swojej bojosći wuprají. Tajna rospraba je so w Romje 4. nowembra 1890 napisała a je na ministra swonkownych naležnoscżow hrabju Kalnokyn adresowana a jako „tajna" wosnamjenjena.

Awstrisko-wuherski późłanz w tajnym pismje praji, so by italske knjezeństwo też w tym padże Vatikan wobsadźiło, hdy by so bamź na puczowanje podał. Pschihoty k tomu su hižo hotowe byle. Italske knjezeństwo njeje wschě pschihody a wulkhody bamźiskeho hroda z policiju krucże wobtrjebowacz dało, so by bamźowemu wotpucżowanju sadźewało, ale so by wo nim dla wuwjedźenja swojeho plana hnydom słonilo.

Po tejle naležnosći by blizschi sdźěłnik był, so kardinalojo po bamźowej zmjerći njebychu mohli nowehu bamża w Romje wuswolicz, ale so bychu nuzowani byli, kaž mi zwjazły wótz spomni, wólbu nětkle we wukraju pschewjesć. S tejle móżnosću so jara khutnje liczi. Też kardinal Rampolla je mi njedawno rjekł, so k tomu wopraudze dóńdże, so by po tajkim po bamźowej zmjerći jakostna kriża nastała; wopraudze zakorna, hdyż so pomyśli, kajke rosharjenje by bjes doma wokolo cżahacy kardinalski kollegium w zylym katolskim zwěcze zbudźił a w kajkim połoženju by na tajke waschnje wuswoleny bamź był, hdy by dyrbjał z pucżowańskim kljonom w ruzy zyrkej wodźeż. Se wschecho, schtož so tu stawa, pschepschedźenje bjeru, so by najmjenjše sranjenje njezsamlikwjesze Vatikanowego hroda se stronu italskeho knjezeństwa, byrnjež by so to na sdaleze dla zakhowanja porjada, dla schkitanja bamźoweje nowowólby stało, kardinalam znamjo k wotpucżowanju ze Roma dało. Njemóże so cżaka dosć na to myślicz, kak bychu so europiske mozy k tomu stajile, a tole rosmyślenje bych, schtož awstrisko-wuherske knjezeństwo nastupa. Waschej excellenzy nałežne poruczit.

Hdy by zwjazły wótz ras na dobo wumrjeł, a hdy by wobojenje zwoj. Stoka so dopjelniło, so by bamźowa nowowólba njeby mohła we Vatikanje wotmeć, by so dyrbjało prašcheje wocżakacz, hacz so nowy bamża njeby mohł we awstriskim kraju wuswolicz.

A hdy by so kardinalski kollegium zwonka Italskeje na druhim mětnje seschoł, by so też sa tule móżnosć na sdźerżenje krónowanskich kardinalow a awstrisko-wuherskeho późłanzstwa pomyślicz.

Waschа excellenza chzyła mi dowolicz, zwoje pocżesczowanje wuprajicz

Nerverera.

Bamża do Wina a Speyera preproša.

S Wina so powě, so maju awstriscy katolikojo myslic, bamża Piusa XI. do Wina pscheproschowaz a zwobom wschitkich wschitkich biskopow z Awstriskeje, Němskeje, Późłskeje, Czesko złowakskeje a Juhosłowjanskeje zwolacz, so by so wulki sjéd wjednikow zyrkwje wotmeł. Wěste je, so bamź do mesta Speyera k zwjedźenjej jeho 100-letn. wobstacza pschijedźe. Nadźijeja so, so budże pschi tejle sstkadnosći też Win mózy wopytacz. Barzinsne nowiny na to dopominaju, so je bamź pożledni raz w Němskej na Koństanzskim konzilu byt, kotryż je so wot 1414 hacz 1418 wotmeł.

Demonstracija we Winje.

Po messtnje dźelenaj czasaj sozialdemokratiskeho republikanskeho zwjazka a domowinskich zwjazkow stej so we Winje bjes sranjenjow wotmełej. Wobdźelenje bě pomerne zlabe. Domowinske zwjazki běchu 4000—5000 muži stajile, bjes tym so bě czah sozialdemokratiskeho schkitanskeho zwjazka 10000 muži zyły.

Marśall Pilsudski za nowu wustawu agituje.

Pilsudskeho podpjerace Warschawske nowiny su pjatk wosjewjenje knjezeństwowego bloka wosjewile, w kotrymż so wobydlerjo nanowlwjeja, so bychu knjezeństwo w prózowanju wo pschemenjenju połskeje wustawy podpjerali. Wo dotalnej wustawje so we wosjewjenju praji, so je so schtyri lěta zwojeho płaczenja Polsku na kronu sahudźenja dowjedła. Nowa wustawa ma móżnosć zdarneho rozwića a zhmanosć k wobaranju, mozy a zhłosć połskeho ludu sawěsczeć.

Prawiza połskeho zejma a lewiza chze pschemenjenje wustawy, kotrejż knjezeństwowy blok sastupuje, wotrasyć. Lewizo zamo z revolucziju hrozy, jeli so by so pschemenjenje wustawy w zejmje pschecziwischzało.

Zyma a hłód w Litwje.

Po zyłej Litwje satrachna zyma tschełła, a wikodansći wobtrhad, kotryż je pożlednje dny pschezo bóle wotebrał, je zyle sastał. Boja so, so w poknożnym dźelu kraja hłód wudyri. Tam so loni žně njejsu poradźile, a nětkule njeje zboro móżno, zito a běrny do tychle stronow dowjesć. Wobsebje su wobstenosnje w krajinje wokolo Jonischkiša a Birachta hubjene.

Zastupjerjo wukrainych mocow Kabul wopuščeja.

Pożlednje njedźele su so z jendźelskimi letadłami wschitzy wukrajnjo z Kabula z wuwjazacym diplomatiskich zastupjerjow wotwjesli. Też pożlednischi dla dźeń a njewésczischich wobsejnoscżow Kabul wopuschczeja. Jendźelski późłanz je jim k tomu tehorunja jendźelske kradke politicżił. Pschebywanje so tohodla jda straschne być. Hischcze psched tsjomi njedźelemi je minister Chamberlain w jendźelskim parlamencze rjekł, so jendźelske knjezeństwo żebi na to njemyslí, zwojeho późłanza z Kabula wotwołacz.

Nadir khan, prjedawschi afghanski późłanz w Pariśu, je pjatk do Bombaja pschijeł a so wot tam do Kandahara poka. Po swojim pschikhadże je rjekł, so za afghanskim trónom njeżada, so pak je swólniwy, Afghanistanej zwoju służbu poficzicz, a, so by jeho z nětczischeje krizy wuwjedł. Prjedy hacz je Nadir Khan na kraj skupił, je w Bombaju tajne rosrěczenje se zastupjerjom jendźelskich nowin mél.

Dobyće opposicije w amerikanskim sejmje.

W senatu Sjednoczenych statow połnocznjeje Ameriki je so z 38 pschecziwo 30 hłosami namjet pschijak, z kotrymż so wot 1. julija sakasuje, knjezeństwowe pjenjezy za transport amerikanskeho wójska do Nikaragwy nałożicz, chibo so by wo njepożrědne schkitanje zwojenja a wobchodźenja amerikanskich stacżanow schło.

Wulki sněh při amerikanskim rańšim brjozy.

Wulki sněh, kotryż je so pjatk w Newyorku a we wulkim dźelu połnocznoamerikanskeho brjoha naschoł, je dźiwowy wobkhad jara poczeżił a wulke schkodowanje we wobchodże nacżinił. Wobżeże wotwożenje a pschiwożenje towarow w pschijatiwje bě jara poczeżene a dyrbjesche so staro zyle sastacżicz. Wójsto 30 000 muži sněh zbjerasche a jón do kanalow wotwożowasche. Někotre pschedměta njemóżachu so hischcze žanoho wobkhada je snutskowym městom. Niedźiwadźi teho hischcze njeje niczo widżeż, so bychu so žnéhowe hromady snjeńschcze.

Ssněhowy mjeczel je pódlu mórskeho brjoha někotre cżłowjeske žiwjenja jako wopor żadał. Někotsi ludźo su so zabłudźili a smjerli. Też wjele snjeshodżenjow je so stało.

Kaž so z Charlestona powě, je so w hnjitym znéhowym mjeczelu żelesniske njeshoże stało, pschi kotrymż je so 19 wosobow cżežko zranilo. Wosobowy wozk, kotrehoż lokomotiwnik so je znéhom zlepsesche, do zydom próśdnych wagonow zrasy. Se zhłuhym storkom wschelcake wesy z kolize wustorczichu a so cżežko wobćerkodżichu.

Dwaju Amerićanow w Mexiku sstrowali.

W stanu Guanajuato pa banditaja dwaju amerikanskeju hórnistwoweju inżenierow morili. Amerićanowe běchu sprjedy wjecżor sajeli, so by so za njeju wukupny pjenjez wudrěł. Dokelż so knjezeństwowi wojerja za nuzowanikami puschczichu, prjedy hacz bě so wukupny pjenjez sapłacził, Amerićanow z krótka satsełichu.

Ze Serbow.

w Budyšinje, 25. mal. rožka 1929.

Durbjachmy dženja wschelake powěsče a [illegible]**stajicz, dokelž dopołdnja na někotre hodźi**[illegible] **prud wuwoła.**

wjedrje. Symo ſo hiſchcze podała ujeje. Na- [illegible] pſchejtałe, jeſe kujeſtwo roſtamacz. Sſobotu [illegible] wječoſki a njenje wobtaiwaſche. Ale w nozy k njeſ- [illegible] poča ſo ſaſo ſnjeſowacz a wětr wobroczi ſo ſ dół- [illegible]ego ranja. Tuž ſyma pomałku poſtupowaſche a dženja rano ſtupi ſaſo na 8 ſtopj. Nižina, nad morjom ſ wječora Jendželſkeje leżaza, je wubjeł nad ſyjedžimi Europu nu- [illegible]pſchejſtrěła. Dola w dołſim ranju Europy knježi hiſchcze ſyhna wyſchina. Nad naſchimi ſtronami ſetkuja ſo jeje wětry ſ cziopłymi ſ wječora. Mróčzele roſpuſchcza ſo w dneſiu. Po ſhaczu wjedro tónle raz tež hiſchcze jutſe ſakhowa. Dokelž wječera wětr ſaſo ſyluiſche dujeſche, bu- [illegible]ym drohi a pucze ſaſo ſawěte. Na Drježdżanſkej dróży woſtachu awta tężaze a poſtowe omnibuſy ſwietſcha wſzaſy rjeſiedża. — Jako ſo ſobotu wſchudżom do tacza da, na wulkich rěkach, kaž na Labju pola Magdeburka, na Dunaju pola Regensburka pioněrroju lód roſtſkowachu. Tež Serbſzy pioněrroju pola Beograda ſame dźelo wukonjachu. Wſchudżom ſtrachuja, ſo bychu ſo ſlych ſcze̊ſkowe nahſcho tacza ſminyli. — W Libiku padny jenej ſchulerjej na Pětrowej haſy, jneje ſ najźiwſchich, kruch loda ſ liſchi na Hlawu. Dźěcžo dowjeſechu do khorownje. Tam wbohe kujatko bórzy wumre. — Jutſe wutoru ſtudża ſtónczko 6,57 hodź. a khowa ſo 5,31 hodź. Měſacžk ſchadżeſche wjeczor 8,54 hodź. a khowa ſo dop. 8,13 hodź..

— W **Hrodowſkej pinzy** (Schlokſkeller) **w Budyſchinje** **konzertuje** a wuſtupuje ſe wſchelakimi ſpěwanymi a rejwarſkimi poſtiſcenjemi ſtawna ſónſke ſpiwa ſa kapała. Wobſchdżowanje tež nawſchitkich w dżenſnich hodź.

— **Sakſka krajna loterija.** 5. rjadowanja 194. ſakſkeje krajneje loterije poczehnje ſo wot 2. hacź 23. měrza 1929. **Prěni cżehnjenjeſli dżeń je hijom ſobotu 2. měrza.** Loſy 5. rjadowanje maju ſo po § 5 poſtajenjom loterijowego plana hacź najpoſdźiſcho do **pjatka 1. měrza** ſ pſchedpołożenjom ſwojich loſow 4. rjadowanja ponowicz w loterijowej koleksiji, kiž je na loſach wotnamjenjena. Na loſy, kiž njebuchu ſ cżaſom ſapłacżene, njemóże ſo po § 3,1 poſtajenjom loterijowego plana dobycze żadacz. We tutym khowanju cżehnjenju wuhraje ſo na 23 dnjach 46 500 dobytczow a 1 premija ſ dożyła 15 842 000 hr. a to: premija po 250 000 hr., 1 dobycze po 500 000 hr., 1 po 200 000 hr., 1 po 150 000 hr., 1 po 100 000 hr., 2 po 50 000 hr., 2 po 40 000 hr., 3 po 30 000 hr., 4 po 25 000 hr., 15 po 10 000 hr., 70 po 5000 hr., 200 po 3000 hr., 400 po 2000 hr., 800 po 1000 hr., 1000 po 500 hr., 3200 po 400 hr. a 40 800 po 240 hr. Loſy ke kupjenju ſa tute wobſamknjeniſke cżehnjenje, kiž je bohate na dobytczach, ſu hiſchcze poła Budyſchkich loterijowych kolekteruow dóſtacz a płacża: $^1/_{10}$ po 20 hr., ½ po 40 hr., ½ po 100 a zyły łóſ po 200 hr.

— **Policija ſala dweju ſchłódneju padnichow.** W nozu na wjaſk ſpytaſchtaj ſo mużaj, kiž ſtaj tudomnej **po**liziji jako nutsſkamerjej derje ſnataj, do kapały Jawoſchtańſkeje woſadu w Jägerſkej dróży dobyczą. Buſchtaj pak pſchi tym mykanaj. Jedyn ſtójnik cżekny. **Druheho pak** njebojaſny wukſtutenu żeleſnitſi ſaſtojnik, kiž běżche ſe ſwojeho bydlenja pſchi kovale padnuchow wobkedźowak, ſadżerża a policiji pſchewoda. Cżehnjenſke **nutsdobywarja** policija potom rano w jeho bydlenju **wotewja.** S pomozu **dopołakow** mólſcheſe **kriminalny** wotrjad njedocżinkomaj **dotal** hiſchcze ſchtyri dal- [illegible]ſche **nutsdobywanja** w naſchim měſcze **dopołakaſi.**

— Si **dwórcżene Budyſſe papjerniki** létha wyſche diwi- [illegible]dendy wudżěła. Na generalnej ſchromadżiznje 20. měrza ma ſo namjetowacz, ſo maju ſo na prěnjoſtne akzije dividendy we wyſzokoſcze 8⅚% (1927: 8⅜%) a na ſakładne akzije 9% wudżělecz. Loni wudżěli ſo na ſakładne akzije 6%.

— **Sa měſcżerſtwo radźija.** Powěſcżenja wyſchſcheje póſt ſkeje direkſije nam dóſtali, ſo wot dżenſnišnjeje pónđżele Drjezdżańſki kokoſchtrićzkowak na Jołnje 317,1 m dźela.

Z **Radworja.** Dnja 31. januara t. l. popołdnju po- [illegible]by w jenym tudomnym hoſcżeńcu khroby wobſudżeſ [illegible] worézny. Pſiſtejnemu żandarmſtwu je ſo poradźiło, wobſudżerja we wosobje pohonča wuſlédźić, kiž we Cichońcach bydli.

S Njeżwacżidła. Ratařſke towaſtwo pſchi Cżornym wotmě ſrjedu pod wurjadnje ſyłnym wobdźělenjom w tu- [illegible]domnym ſnjeżim hoſcżeńcu ſaſo poruczacz a ſajimawu pſchedno- [illegible]ſchkowu ſchromadźiznu. Po powitańſkich ſkowach pſchedſydy, knjeſa adminiſtratora Bürgera-Luhowſkeho a po wołſewjenju dóndżenych liſtow pſchednoſchowace knjes ratařſki rada a ry- [illegible]cżeſkublet we Wittigendorfe, Garda wo: „S prahy ſa prahu“ a roſtoſi wołeſke ſmyſł ratařſkeje ſamopomozy. S mózným pſchiſkeſkom ſo poſłuchaży pſchednoſcherjej ſa jeho powuczace ſkowa podjakowachu. K pſchednoſchkej pſchiſamkmy ſo jara żiwa roſmołwa.

Z **Njebjelčic.** Sobotu rano w 3 hodź. wotpali ſo bróżeń tudomneho kublerja Swejdy. Słoma a ratařſke mašiny ſu ſo ſobu ſpalile. Kak je woheń naſtał, njeje hiſće wujaſnjene.

* S **Kamjenja.** Schlwórik rano wobſtawny ſo na Feigſtej dróży ſónſka tak njeſbożownje, ſo ſebi lěwu nohu ſłama. Pjeſki khódnik njebéſche pożypany. Se ſtawnjenje pſchiczinu je hijom pſched nékotrymi dnjemi na Budyſkej dróży jedyn tudomny wobydlet padnył a ſebi kulku ſłamak.

S **Mérjowa.** Tudomny invalid Schtorka pokaſowaſche mtáſchim ludżom, kak wojazy eſperzeruja. Sa flintu běſche kachlazu kwaku wſał. Wbohi mjeſcże pak pſchi tym njeſbożo, ſo ſebi ſ njej do wócżka ſajdże a dyrbjeſche ſo na to k wóczinjenu lékarſej do Sporjeża podacz.

Se **Sleho Komorowa.** Kaž je ſnate, je njeſnaty ſłójnik w Sſym Komorowje pſched dźeſicżim cżaſom kraſwſkeho mſchtra Kożaka ſłónzował. Někto nowy ſlěd ſa mordarjom pſchepytuja. We Wojerzach, Falkenburgu a druhich mjeſtach je wobſchudżeř wuſtupował, kiž je pſchede wſchelkim kraſwſkich mſchtrow wopytował a jich wujebał. Jedna ſo wo nětſym dźěſarjeru Alfredu Schurigu, kiž je 30 lět ſtary. Wón je 1,75 mtr. wulki, ſchwiżny a ma wurjadnje wjele jětſeſchkow w njeſwoczu.

S **Hródka.** Nědyſchi tudomny krajny radźicżeł, knjeżeſtí rada Kóhne, kotrehoż wólbu běſche Utkermarkſti wo- [illegible]krjeżny ſejm wotpokaſał, bu něſko poſtajeny ſa ſarjadnika krajneho radźicżeſtwa Bolešławſkeho (Bunzlau) wokrjeża. Kóhne je ſozialdemokrat.

S **Khorzebuſa.** Njedawno bu tu pſchekuſz Kürſten dla njekaſanſtwa ſ 4 létam khłoſtańſe ſaſudżeny. Kaž ſo nětko powě, dże ſo Kürſten pſcheczíwo wyſhołoſeſi khłoſtanja powołacz.

S **Khorzebuſa.** W nozy na ſobotu wudyri woheń we Herfurthez ſukelni. Fabrika ſo ſnutſkach zyle wupali. We poboczownaj kwarżenjownaj, kiž ſo hacź na muresje wot- [illegible]walicżitej, mjeſeſche Klauſtez firma wałku a apreturu a firma Reſchka a Barnaż ſukelnju. Mėnja, ſo je woheń ſe ſapalenjom wołmowſeho proſha naſtał.

Bjezdźěćeſoć w Budyſkim wokrjesu dale přiběrała.

Budyſki dźěłowy hamt nam piſche: W prěnjej połojzy februara je bjezdźěłoſcż dale pſchiběrała. Liczba podpjerajcych je ſo hacź do 15. februara 1929 wo 367 na 9589 ſwyſchiła.

Na město **Budyſchin** pſchińdże 2234 (1742 muſkich a **492 żónſkich) dźěłonjemějazych**, na wjeſnje gmejny Wiſo- [illegible]ſkeho dźěłoweho hamta 3035 (2579 muſkich a 456 żón- [illegible]ſkich) **dźěłonjemějazych**, na gmejny **Biſkopſkeje** wotnoſy **1996** (1670 muſkich a 326 żónſkich) dźěłonjemějazych, na gmejny **Koſſmyńſkeje** wotnoſki **1690** (1492 muſkich a 198 żónſkich) dźěłonjemějazych, a na gmejny **Kamjenz** a wotnoſki 634 (584) muſkich a 50 żónſkich dźěłonjemějazych. Nimo toho wukonjeſche ſo 5 dźěłonjemějazych nutſne dźěła.

Dóſtawarjow pſchiſtrażuje podpjery (ſwójbni, kiž maju prawo na ſaſtaranje) běſche we wokrjeſu 9777.

S 9589 dóſtawarjow hłowneje podpjery dóſtawaſche 5877 (4734 muſkich a 1143 żónſkich) podpjeru ſa dźěłonjemějazych, 408 (313 muſkich a 95 żónſkich) krótkoru podpjeru, 3062 (2817 muſkich a 245 żónſkich) ſaſtawku podpjeru a 242 (203 muſkich a 39 żónſkich) ſaſtaranſtwa podpjeru.

Bjezdźěłoſcż je dla trajneje ſymy, kotrejež dla ſuchu dalſchi dźěłaczerjo puſchcżeni, tež dale pſchiběrała. We roſprawnym tydżenju ſo we wokrjeſu dźěłoweho hamta něhdże 2200 dźěłonjemějazych wjacy pſchiſłeſwi, hač wo- [illegible]ſłewi. Tuczi njejſu w hornich liczbach wopſchiſłeſi.

Z Łužicy.

* S **Wostrowza.** Po dołhej cżeſkej khoroſcżi je ſebi wutoru rano mandżelſka ſalowebo miſchtra we Wostrowſe żiwjenje wſała. Wona je ſo w ſwojim bydlenju ſe ſchamkom ſa ruczinju duri lětarińe wobwěſnyła. Jeje dźěſerny ſyn ju tam wiſażo nadeńdże. Pſchi trajnej cżeſkej khoroſcżi je dże żona do cżeſkich myſłow ſapadnyła.

* S **Wulkich Rědarjez.** S njewobhładnjwoſcżu ſkażobneje hołyx njedżelu wjeczor to hoſcżenzu „K Hwězdże“ bjeſ maka k ſchłódnemu wohnju dóndże. So by ło ſpóſła, běſche wona elektriſku płotu do njeje położiła. Jako by wotwokana, ſapomni elektriſki prud wotſtajicz, ſo ło ło- [illegible]ſ horzoty ſapali. Dóſyż ſo wona wróczi, ſteſeſche hiſo ſwe łożo w płomjenjach. Pſchiſłichwatani ludżo płomjenja ſwój dom podujchu a dalſchi ſtrach wotſtronichu.

Lětna hłowna zhromadźizna Budyſkeho wokrjesneho Landbunda.

(Skónczenje.)

Prěni dypk dnjoweho porjada běchu wólby ſobuſtawow pſchedſydſtwa. Na město wotſtupjeneho druheho pſchedſydy knjeſa wyſcżekuklerja ſe Bozberga wuſwoli ſo jeneh- [illegible]łóżnje knjes wyſcżekuhlér Eulitz w Budyſchinku. Na město knjeſa kublerja Zyża wuſwoli ſo knjes kublér Kaſch- [illegible]żan w Malej Prašy do pſchedſydſtwa. Sa aſtſupjerja mła- [illegible]dego Handbunda wuſwolichu knjeſa kublerja Acker- [illegible]manna w Khelnje. Nimo toho ſo hiſchcze někotre pſcho- [illegible]měnjenja w pſchedſydſtwje ſtachu.

Lětnu roſprawu poda knjes wobkhodny wjednik major Schneider. Po njej mjeſeſche Budyſki wokrjeſny Land- [illegible]bund w ſaſtdżenym łéże něhdże 71 000 hriwnow dołkow- [illegible]a a něhdże 57 000 hr. wudawkow, tak ſo woſtanje cżiſty wuſyhyk wo něhdże 14 000 hr.

Tu pſchiſnamkny ſo pſchednoſchki bruniſchwiſkeho kuble- [illegible]ho wjednika Hackartha

„Ratař we wojowanju wo żiwoje byże“

S mózným ſłowami napominaſche **rěcznik k** wojowanju ſa ratařſke ſajimy. Naſch dżeńſnišnji ſtat njeje pjeza ludowy ſtat, ale ſtat politiſkeje ſtrony, kiž ratařſtwo njemóże pſchiſpóſnacz, tež niz nowotařſtwa dżeńſnišnjeho cża- [illegible]ſa, kiž cżiſtotu ludu a porjad hoſpodarſtwa podpjeruje. W ſozialiſtiſkim agrarſkim programje widźi **rěcznik** wuſi- [illegible]

Na Librowem Grunče.

Roman Teresy Nováková.

26] (Pokračowanje.)

Kukla roſmołwjeſche ſo ſ Librez macżerju a Woławo- [illegible]wez ludźimi two tom, ſchto we wſzu je khory a na cżo; ſkónczi- [illegible]nje pſchińdże tola na Jobkowu ſamyſlenoſcż a ripny ho njeho: „Schto dha ty, kamerado, ani muk?“

„Wſchako ſo na mjeſach doſcż hubjenje rěcżi.“ wobza- [illegible]raſche ſo Libra, „ždyż pórobżeny po dróży pódła ſebje, bi- [illegible]dże łżeje. Tudy ſo cżi wobſtajinje noſy wobſzumatej.“

„Nó. — a nam ſo po njej ſnadź łżeje ſkodźi“, wot- [illegible]ruhny Kutla ſ kótſlim, ſkoro kaž jérkim ſmełchom, „tam ſmy ſebi ju naſamoſtajili — nječhto hódne ſmy ſo ja te ſi léta ſem naſeſdźili! Mikoſcżiwa wyſchnoſcż mjeſeſche ſtrach, ſo bychu jej robotniſzy kónjeho cżaſa łónjeho njepaſli — dopomni ſo na nich ſ tej dróhu! A my gruntowniſzy ſmy to tola woczeſpili — dźiwo, ſo ſo konje pſchi tom cżeſźkim kamjenińnem nałkadu njeſtuſ roſtorhałe!“

„A hiſchcze ſu ſo pjeża w měſcże wuſmujeli,“ duha Woława, „ja ſu nam pſcheli dobrotu! Mohli bychmy nu- [illegible]ſej pjeża na Jeviczańſkich łężowniſcżach dróhu natwarcż ſ Trhenizam a dale ſ Imramowu!“

„Dże haj. cżi ſu nam pſcheli a pſcheja!

Létnjeho cżaſa twarcż dróhu, drjewo dżełacż a wot- [illegible]wożiwez, w ſymniſkim a naſetnim cżaſu jěſdżicż ſa jecżnje- [illegible]njom, wotwożiwez ſajpykt a ſchczerk a pſchiwołwcż zyhele a wapno po tych hubjenych puczach. Cżi měſtjaſy knjeża ſu na naſ njekrajnje łſi! S jedneje roboty do druheje naſ honja! Njeſłymy ſwětej runja — —“ ſafpéwa Libra ſwój wołubjeny ſnjk.

Cyrill ſej ſłójnje nakhribjetnik ſnuna. „Ja wam pra- [illegible]ju, ždyż ja wam rjekku, ſo naſ ani ſa cżłowjekow niuaja — ale ſa cżehnjwe woły! To budżeſcże widżecż w měſcże kak na naſ budża ſładacz! Radſcho tam dożyła njeſkhodżicż!“

Burjo pſchiſwedżichu, a Librez macżerka ſ hłuboka ſdychnu; jenož wobé hołzy, ſwojtawſchi ſady, ſchepjaſchcżez dowżerliwje hromadże, njekedżłuju na roſborjenoſcż dru- [illegible]hich.

Běchu wobrjedż Jédłoweje doſchli, jara roſcżeſhujeneje wjeſki, roſkoſeneje ſ wjetſicheho dźěła po brjehomaj tak njenowaneje Jédłowſkeje wody, hornjeho pſchitoka rěcżi Svojanki abo Kſchetinki. Tež tu ſ twarjenjow wuthadżachu cżrjódki wjeżnjanow, do cżeſkich cżnowych drastow ſwo- [illegible]blekanych; ale Jevicżenjo ſo ſ nimi njeſtrowjachu a nje- [illegible]*drużachu, wſcheſko bě Jédłowa ritz jenoż ſ poddanej wſku* druheho knjeſtwa, ale też němſkeje narodnoſcże. Pſchcżo- [illegible]bóle pſchibéżachu cżrjódy na dróży, kaž ſchércża rěka walachu ho po njej wopyſiowarjo hermanka do mjeſta. Wot němſkeje Modrzy na dołſim ranju pſchikhadżachu wjeżnjenjo Jédłowiſkim doſcż podobni po napohładże; ale ždyż běchu ſo Jevicżenjo wot Jédłoweje trochu wotſtalili a ſpěchnje dele ſejchli ſ měſtu, kotrež ſo pſchezo jaſnišcho jewješe na krajinje, ſe wſchěch ſtron ſ hórkami wobruſżenej, poczachu ſe ſnatymi poſtawami a wobliczemi ſetkowacż, ſ ludźimi Koroutwoje a Jelinka.

„Hnydom je mi wjeſełſcho,“ ſ radoſcżu wuprajſi ſo Librez macż mkodej Wotalwowej, „ždyż ſłyſchu cżeſku rěcż — ja Němzam ani ſkowżża njerozumiju — cżi Korowſzy ſu ſnjo ſaż wot naſchich.“

„Kak też to nig!“ wobkruczeſche jeje żyn Jobk. „W tych ſjoch wożach, w Korowje, w Trhonizach a Jewizach běſche a bndże jena narodna draſta, jenajke waſchinja jenajke ża- [illegible]mowniſcże! A mamy jenajki wołzuń — —“ ſkónczi ſe ſdyżnjenjom.

„Nó, — Korowa jenoż tak ſ połojzo, gryhła pſchi zyrk- [illegible]wi ſłužicha ſ Bystremu,“ podéżiwy Kukla. „Ale hewak, wſcho ſchtoż je wérno, Korow dże ſ nam, jako my ſ nim; mamy tam też ſkoro łożdy někaſke pſchiwuſniſtwo.“

Jeżo ſkowa wobżiwédżicżich ſo też hnydom ſa wérne; pſchidżachu ſo ſ njemu a ſ Wotalwezom radoſnje pſchecżeſ- [illegible]ja, wuprajſchowachu ſo jich, kak ſo jim wjedże, a wupowe- [illegible]dachu ſebi na wſajint nowinki ſ Korouthwje. Też Zyrikł bě ſo ſ ſnatym pachołom ſetkał, a Librowa wohłada hiſch- [illegible]cże prjedy hacż do mjeſta dóndże, ſ ſwojenu ſpokojenſju ſwakowu, ſtaru wumjenkatku Mourku. Ta jej powědaſche, ſo je żyn ſ wojom do mjeſta bojeſ, wjeſe tam wſchelake wży, wona potom wróczo ſobu pojédże, a namołwjeſche Libro- [illegible]wu, ſo by ſo wjeczor ſ njej pſchińdyła, ſo ſebi tak nimale [illegible]pucz pſchikrótſchi.

Tak dawſchi ſo do rěczenja, dóndżechu bórzy ſ hra- [illegible]zam kralowſkeho mjeſta, hdżež ſbyſki nażypow a njewuſno- [illegible]żene kamjenje wot wrotow dóſcż jaſnje wołnamjenichu pſjedawſchu jeho podobu.

S pobocżneje haży, nakopjeneje ſ ludźimi a wobhładże- [illegible]neje tu a tam ſ budkami a ſ twórami na ſemi abo we mo- [illegible]ſtowkach roſkoſenymi pſchekłóczichu ho ſ wulkej rużu- [illegible]ſ namětku.

To běſche prawidkowne, ſchtyrirózkate, w rózkach do njeho wubéhowachu hłowne haży, wożrjeżża ſtoſeſche wo- [illegible]ſka radniza, wobſebjena ſ wżu, wulkim dalkonom, ſaſ- [illegible]nikom a mějſiſkim wopowom; ſe wſchěch ſtron pſchiſtupowa- [illegible]ſche ſo k njej ſ nékotrymi ſchérokimi ſhodami. Trochu dale do jenakeje wyſchiny wupinaſche ho ſ żiwj. Marijina poſta- [illegible]wa, wſcha wobdata ſe ſſhodżiſcżeſemi ſbodnje wurežanymi, njerſchimi a wjetſchimi poſtawami żwjatych, jandżelkow, ſ wſami, kamjeńtnymi mróczałkami a wopowani.

Pſcheſtrěch njſes domami, radniza a poſtawami ſe wo- [illegible]pjelujena ſ budkami, ſ bżkow a płota natwarjenymi, ſtra- [illegible]kami, korbami, żerdżemi jeprétymi wo blida a na nich roſ- [illegible]łożene a roſmjeſchane najwſchelakoriſche twory mużozkich a żonjazych draſtow, wot ſchkórnjow, ſtujnjow, ſałow, mo- [illegible]cżinow, nohajzow hacż do hoſpodaſſeje nadoby, ſeleninu a żada. Pſchijżeli běchu wot Skutcże a Litomyſkle ſchcżo- [illegible]zy, ſ Proſżeza dymkarjo a nohajzarjo, wot Smiłowſky ho- [illegible]chetarjo, wot Heralza pſchedżenowni kłaſy, wot Soratowa klampnarjo, ſe Sſratki hornczerjo a ſ Kromuy dżełacż- [illegible]hrajkow a drjewjanſeje nadoby; pſchecżahowaju kłamarſ- [illegible]kerjo, ſpéwarjo a pſchedawarjo wobraſow a hwjezdżaſkow běchu ſe wſchěch kutow Cżeſkeje a Morawy pſchiſchli; a do- [illegible]nijazy pſchekupzy pſchedawachu tworu pak we ſwojich kło- [illegible]mach, ako běchu dżeſ leje pſcheb ninni roſtokili, ſo by wo- [illegible]pytowarjam łżeje do wocżi kalaka. Pſchekupnizy tudomni a pſchespokni „Cżech“, wuwołachu wobſtajnje ſwoje ſe- [illegible]lenimu, kórki mócżene, „ſchczépolwe“ jabłuka a pobłeſne; doſcż ſmorſchczene kruſchiwy. Wjeżnjenjo, kotſiż běchu na- [illegible]pſchedaſt pſchiwjeſli pſchedżeno, len, płat, abo też wopra- [illegible]tłoczachu ho w ſkromniſchich kutach.

(Pokračowanje ſeſtkuje.)

Kak jene čisło Nowin nastanje.

Někotrymžkuli cžitać hej jarnych starošćow njeczim a dale njerozmyšluje, kak jene čisło Nowin nastanje, kotrež so jemu dźeń wote dnja pyches pilnych wosnoschowarjow abo lištowego do domu pschinjeseju. Pschi tschětkatej symje a hłubokim šnjeh wukonjeja swoje dźelo gwědomnicže, so bychu abonentoju w smuženým cžasu Nowiny w rukomoj měli. Kóždy dźeń stupi jenotliwe cžišče w druhim kabacže, ſ nowym tekstom, we wotměnjazym wobłožku, jako hotowy zyk do Sserbow, dże swój puć do ſjawnosce. Mnohe hłowy maja myšlicź a hej pschekłasc, wjele rukow dyrbi dźełacź, so by niz jenoź kóždy dźeń, ale teź w postajenej hodźinje hotowe było — jedna so hanno wo mjenschinu — a potom ſ dypkom cžišcžerjow wopuschcžile. Motorski kolesaŕ je hižo pschihotowany, wonka psched Sserbskim Domom cžaka staine awto a na pósce žadaja hej Nowiny w prawem cžasu, so bychu ſ pschihódnym cžahom sobu wotjeli. Tak je hižo rosestanje wot mnohich faktorow wotwisne, jak hakle duchowne a techniske wuhotowanje.

Sokładny wobłah kóždeje nowiny hu powěsce ſ města... a se wsow, ſ blišcžeje a dalšeje wokoliny, ſ kraja a ſ zwjeleho swěta. Te dyrbi wschitke najprjódźaj do redakcije, mjes tym jo nawjesnych podobne wójerjenja we wobłožku hu pschehladaja. Mnoheje politiske maczišny, burzowe a wótkowanske rozprawy a wažnische wschědne podenkowanje ſo ſ wulkeho dźela telegrafiju, telefonišy abo pyches ſkrowne depesche podadza. Wschelake tekstu, wosebje Powětnik a nawjescht, ſo teź ſ ruku stajeja. Krótko po pschipołdnju je zbla hadźba hotowa a wuschikni łamarje pschinjeseju ju do formy nowinarskeje kommunije. Potom wudźełaja ſo pod žywym cžišcžerjom na wosebitych popowych taflach tak mjenowane „matery". Pisches wosebitu maschinu lija ſo tute do połkulojtych płatow. Tute ſo do wołoja, zyna a antimona lija.) Potom wołmu swój puć na retazitu maschinu. Wórju puschcži nawjednik motor a ſ wulkim hołom a harn, kaž dalene hrimanje da ſo hobrisa maschina do dźela. Njepschetahowazy wězi běła papjera, na meir ſcheroka a wjele kilometrow dołha, pyches róle mjes cžišcžerjomi pschihotowani a to ſ njewschědnej spěschnosceju. Sčinje hotowu nowinu wjacy króć a wobliczuje je po 50 ettempłarach. Tuta maschina może ſamo na 64 stron nadobo cžišcžeseć a ſa hodźinku na 12—15 000 hotowych nowin wuciščkaci.

Pilne ruzy wolenowaja hotowe nowiny a sapakuja je do pukełow, ſa kóždu wjeſ a město wosebicze ſ napisjmom, so njebychu ſo zamjenili. Jenoź krótki cžaſ leži mjes hotowej nowinu a jeje sapakowanjom a wudaczom na pošelnikow. Wjele wschěmo muženeho šwakała wukonja kóždy swoje dźěło a tak je jenoź možno, ſo bjese wschěho kombjenja ſo tyšaty cžitarjow ſpokoja.

Šamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wubjerkowe posedźenje

wokrjesneje direkcije Ratařskeje komory za Hornju Łužicu

budže **pjatk 1. měrca 1929** ½10 hodź. w „Běłym konju" w Budyšinje.

Přednošk knjeza **dr. Sale z Lipska wo „nowych pućach wutrjebanja skotu."**

Wo bohate wobdźělenje sobustawow ratařsk. towařstwow prosy

Wokrjesna direkcija Ratařskeje komory za Hornju Łužicu.

Šamtske wozjewjenje z Wojerec.

Běrčnaj dnjej

ſa wójnskich wobſchkodźenych, wojeńſkich ſawostajenych, mašch a ſozialnych rentnarjow a hewaſchich pomozy potrjebnych.

Sa mjenowanych ſastaranja potrjebnych wotmeje ſajadniſki ſekretaŕ Mičke běrčnaj dnjej wokrjesneho ſpomožerſkeho hamta a to

w Hóſni — na gmejniſtim hameje — wutoru 26. februara t. l. wot 14 hacž 18 hodź.,

w Kulowje — w Schcžěpanej hoſcženu — ſchtwórtk 28. februara t. l. wot 17 hacž 20 hodź.

Saſtaranja potrjebni, kotřiž wot tuchy hižom ſastaranje doſtawaju a žeby radu na ſakładze aktow pscheja, njech to do běrčneho dnja tu ſ dopiſnizu ſdźełа.

We Wojerezach, 19. februara 1929.

Pschedsyda wokrjesneho ſpomožerſkeho hamta.
Saling.

Směški.

Nan a hyn.

Nan: George Washington, mój hyno, bě w twojej starobje prěni w ſchuli.

Sšyn: A w twojej ſ prezidentom Ameriki.

*

Jastwowy direktor: „Kóždy ma tu ſkładnosć, pšoſe powołanje nawuknycź. Sa cžo dźesce ſo rosſudźicź?"

Khłostanc: „Sa pučowanscho wikowarja."

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" ſchadźuje ſo kóždu pónđźelu we Serbskej kofejowni.

Hrodźišco. Tow. „Zerja". Přichodne spěwanje je ſtwórtk 28. 2. pola Jurakec w Hrodźišću. Prošu wo wobdźělenje wšitkich. Prajče to jedyn temu druhemu. Dirigent.

Khrósćanski Ratařski Dorost ma přichodny ſtwórtk 28. II. w Lejnje wažnu zhromadźiznu z přednoškom. Ma so wosebje jednać wo našim Budyskim kuzu a słowjanskim wopyće. Započatk 19½ hodź.

Komorow. Jednota „Sokoł" ma přichodnu ſejedu 27. 2. 29 wječor ½8 hodź. w Kačej korčmje swoju lětnšu hłownu zhromadźiznu. Br. načolnik poskići nam zajimawy přednošk ze swojeho samsneho nazhonjenja wo Sokolstwje a wo prěnim serbskim sokolskim kurzu. Kóždy sobustaw dyrbi so wobdźělić. Stóž to njeńni, njedopjelni swoju winowatosć napřeco Sokołej. Hosćo su nam wutrobnje witani. Starosta.

Małoſecy. Jednota „Sokoł". Tutón tydźeń so zwuſcowanje wot wutory na ſtwórtk přeſtorži. Potajkim ſtwórtk 28. mał. rózka w 6 hodź. za dźěći a we 8 hodź. za muzſkich. Načolnik.

Serbski sokolski zwjazk. Načolnicy wšitkich jednotow maju njedźelu 3. měrca dop. w 10 hodź. we serbskej kofejowni ważnu zhromadźiznu. Přitomnosć kóždeho je, zo je přitomny. Zwj. načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolej w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dźuman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl a inseraty: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsćer: G. Jasak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

pónđźelu 25. małeho rózka 1929:

Barlinſka burſa jewješche ſandźenu ſobotu jako pschecžełnische mjeſmowcžo. Kursy efektow ſo kruczowachu. Jara cžiſche běchu wiſi ſ dołhsymi a rentowymi liſcžinami.

Na produktowej wiſaki běchu placžišny ſandźenu ſobotu ſchłabjene, dokalž taſemſke. Zentnaŕ pschenzy, rožki a wowſa bě narunjo njeſtoł 5 ny. tuńſchi. Tak placžeſche

w Barlinje

pschenza 10,75 hacž 10,85 hr., rožka pak 10,15—10,30 hr., nałetni jeczmjeń 10,90 hacž 11,50 hr., nałymſki jeczmjeń 9,60 hr. hacž 10,10 hr., wowſ 9,95—10,10 hr.

w termińskim wikowanju:

ſa měrc: pschenza 11,47½—11.50 hr., rožka 10,92½—10,95 hr., wowſ 10,95 hr.

ſa mej: pschenza 11,92½—11,93½ hriwnow, rožka 11,45 hr., wowſa 11,47½ hriwnow,

ſa ſulił: pschenza 12,37½—12.38½ hr., rožka 11,63½ hr., wowſ 11,95 hr.

Piſchiſajcje:

Holzu do domu, hr. Wilſowa w Lubiju, Brückenring 2.
Holzu, Neumanka w Budyſchinje, Wallſtr. haſa 17b.
Holzu do Krónzy cžo. 3.
Pohonca. Grieg w Hródku.
Wuczońnika rěmſkeho, Beyer w Biſkopitzach, Zyrkowinſka haſa.
„ rěmſkeho, Paſol Müller w Kamjenzu.
„ ſahrodniſkeho, Zeiſt w Hródku.
„ kowařſkeho, Radow w Radworju.
„ pſchekupſkeho a ſamkařſkeho, Luſtika wikowańca ſ kolami we wulkim w Budyſchinje.
„ ſchewſkeho, Groſa w Budyſchinje, Drjewowe wiſi 3.
„ ſchewſkeho, Winkler w Budyſchinje, Fichtowa haſa 4.
„ pjekařſkeho, Stephan w Běłej Wodze.
Milhuſtego, Zahr na Židowje, Horni puć 91.

Na pschedań:

Pjerje njedrje, 15 puntow, Marks we Luſy.
Runkliju, Zimmer na Židowje, Cžišowicžanſka dr. 202.
Wós pólańſki ſ motorſkemu koła, Kſchižan we Luticzezach.
Berſko, blido a druhe meble, Stillerka w Běłej Wodze, Bismarckowa haſa 24II.

Proſzata w Wikecach cžo. 7, knježi dwór w Delnjej Kinji w Radworju cžo. 8.

Krowa, Schlak w Schmjelu pola Hródka.

Krowa, ſ cželecžom, w Budyſchinje 20a.

Krowa, wyſokoſkuſcžena, w Proſkowje 1.

Jałowa, w Minakale 26.

Jałowa, w Kluſchu 13.

Konjej ſylnej, Schmidt w Radworju.

Konjej ſrjednjoſylnej, knježi dwór w Darinje.

Konjej, 5-lětnaj, Rieła w Klětnow a Mjerwa we Wětkej.

Durje 16 nowych, Kubja w Budyſchinje, Wilhelmowa haſa 19.

Dźiwalna wahn, polzy, rěbl, Langer w Běłej Wodze ke Wilhelmowej hrěbi 1.

Sšudnisu na pschedawanje:

w Běłezach w hoſcženu wutoru 26. 2. 29. dop. w 10 hodź.: ſchlenčkanu wšě.

Drjewowa aukcija

ſobotu 2. měrca (hdy njewěrny) w Němſkich Wałnicach ſady pólnje hrožnje: 80 hrěſownych a wołſchowych hluchow. Pschedawa Opitza.

Škrowe dźensa.

Barlinſke produktowe wiſi, dźeńſa bowědnja 3/4 12 hodź.

Wodkhod je hiſcže mało wuwiti, tendenza je dla wotjeſchenych płacžiznow ſa tykłowe žito kruczišche, tola powſtawnje wocžakowacz.

Płacžizny na Barlinskich produktowych wiſach

Zito a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny po złotej hriwnje.

	23. 2.	22. 2.		23. 2.	22. 2.
Pšenica	215-217	216-218	husy	21,60-60	21-2,50
rožka	203-206	204-207	wołs	27-29,00	27-29,00
nał. jeczmjeń	218-230	218-230	módra łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jeczmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	21-22,00	20-21,00
wowſ	199-205	200-206	zeradella	—	—
kukuricza	241-242	239-240	rapa. wonſk	20-20,60	19-20,00
pšenč. muka	26-29,75	26-30,00	lany wonſk	23-26,00	23-26,50
rožna muka	27-29,50	27-29,50	ocom. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	bórnj. kruški	21-24,70	23-24,80
rožne „	14,75	14,75	ſyno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lene ſymjo	—	—	rožna ſloma	1,15-1,80	1,15-1,80
hróch	42-48,00	40-46,00	pšenč. „	1,10-1,25	1,05-1,20
raps	—	—	wowſna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pjeluški	23-24,50	22-24,50	ſeſna „	1,15-1,80	1,15-1,80

Hrodowska pinca w Budyšinje

(Schloßkeller)

Wšědnje koncertuje ſławna

žonjaca cyganska kapała

Wječor předstajenje rejow

Njekupujeće ženje wiacy tak tunjo!

Wjele niže porj. płacžizny předawam

wokoło 100 znamk. kołow.

Předawam tesame po najnižšich płacžiznach. Wobhladajće je sebi, bjez toho, zo Was ke kupowanju nuću.

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4

Žany klamy

Wutykanje *ptačkow a też cycacych zwěrjatow*

přiroodobobnje a dźerżiwje pola firmy

Bruno Specht na Moltkowej drózy 3

puškwjerſtwo *w Budyšinje*

Domjaca holca

so k 1. haprieji pyta

Cžišćkowske ryčerkublo

pola Hodźija

Syna

ſutrowna holca

so pyta.

w Budyšinje Renatusstr. 7

6 lětny kóń

kiž so do kóždeho přeha hodźi je na předań

Dalše je zhonić we **Baconju 14**

Gardiny

přikrywy ◆ dźěćace šaty

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću 9.

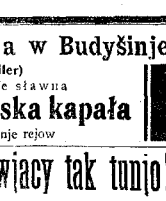

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Serbski Hospodaŕ

ratařske wulkowikowarske towařstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 7 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšenčnych wotrubow, rajsowje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosčach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny běłk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,89% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny běłk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskažonej a čistej.

Po dołhej čežkej khorosći wumrě wčera rano w 4 hodź. mój luby mandželski, naš luby nan, dźěd a přichodny nan

Jan Młynk

75 lět stary. Pohrjeb budže 27. 2. pop. w 3 hodź. wot žarowańskeho doma. W hłubokej žrudobje

Marja Młynkowa rodź. Hančkec a **přiwuzni.**

W Krakecach 25. 2. 1929.

Měj dźak a spi w měrje!

strach ja rataŕstwo. Rusa je wschak na naß pschisichla jenoj psches njeboženwu wójnu a hdyj ßo wobstejnosce dale tak kmanija, dyrbi rataŕstwo ßkónčnje swoje wobhdeißtwo ßhubicz. Wón wobreczi ßo pschecziwo pschewulkemu parlamentarißmej, pschecziwo jakonjej wo dßekkowym ßudße. Nowße rataŕstwo ma 13 miliardow dolha, kiž zhebi zanje ßtoletnje pches milijardu danje Litnje žadaja. Rusa a hubjenstwo njes rataŕstwi dßelaczerjemi a burßtwi dßelaczerjemi a burßtim ludom je wulka, so nutrne dßeczi zaneje kotße wojazy k wobleczenju nimaja. Rataŕstwo njemože ßo pjenez jenoj ßlożowacz po jakonjach, kiž we wyßokich parlamentach dßelaju, ale po jakonju, kiž jemu pschiroda pschedpißuje.

Dżiwjenißtej ministerßtwje nemißkoßatne a pruße, njejstej wobhadnej ſ mużomaj, kiž pokhadgetaj ſ rataŕstwa ßamoho. Agrarßki program w hlidowym kaßchéiku niczo njepoczha, ale ßlewicz ma ßo ßtukk, kiž pschinjeße ßlepschenje a wołożenje. Wojowanje rataŕstwa njedße pschecziwo jenotliwym wokobam, ale pschecziwo ßozialiſtißkemu kakonjedawaczemu ßyßtemej. Też pschecziwo monopolam ßo wżdy wobroczi a pokaża na njeßroßmny dawk na herbßtwa. Bychu ßi wßchitke ßtatne wyßchnoßcze tak lutowale każ rataŕstwo, kwhmy k lepßchim wobßtejnoßczam pschißchli. Nowße rataŕstwo njemože zhebi dżenża zaneje renty wojazy nadßacz. Wulka njeprawda leży pjecza w ßyßtemje ßakonja, też pola bokhodneho dawka.

Samopomoz a ßtatna pomoz je hebło, kiž rataŕjow we poßlednim ßajinuje. Schtoż ßtatnu pomoz naßtupuje, nocze rataŕstwo zaneje pjenjezneje ßtatneje potrjebu, ale lepßi ßchkit ßwojeho dżeła. Też ßtat tutu pomoz prawje nakonje, potom może rataŕstwo na zamßnu pomoz myßlicz. Jehyn dyrbi je ßjednoczenje do rataŕßkich drużßtwow, każ to Danßkej je. S drużßtwami może ßo wjele pjenjes ßalukowacz. Nječznik wojuje hißom 20 let dołho za tutu ßjednoczenje, ale je hacz ßo dżenżßnißchego mało ßrośumjenja ßa to namakak. Tohodła napominasche wón rataŕßtwo, ßo by ßo ßbrakało a ßo zyle radu ßwojich wjednikow ßtaßilo. Pod prinatnym pschikleßkom wón ßwój pschednoßchk ßkónczi.

Sdżeli ßo, ßo ßu wuhotowarjo ßlicżbowanjow ßlicżbowanje ßa prawe ßpośnali.

Hoßpodarßki plan ßa 1929 njepschinjeße wulkich pschemenjenjow porunjo hoßpodarßkemu planej leta 1928.

Do dalkowego wubjerka buſchtaj dotalnaj knjeſaj ſe Watzdorf a knjes Kſchizan ßaßo wolenaj. K tomu dóßli knjes Watzdorf, ßo ma ßo dalkowemu wubjerk ßnowa ßjadnowacz. Saßtojnßtwo wjednika tarißneho wotrjada pschewza knjes Eulitz.

Wo nekotrych mjenßchich dßelenjach wotewri pschedßyda powßchikkomne wuprajenje, kiž ßo dale njewuwi.

Ze Sakskeje a dalßich krajow.

* S **Drjezdżan.** (Eichowarßtwo ſ wobu.) W mnohich kwarcznjach ßu wodowody zamjerße. Wjele żiwjßkow je lohodła nuſowanych zebi k ßkożownißchim żußodam po wodu khodzicz. Tule nuſu pak tuczi ßkożownißchi ßuſto ke ßwojemu lepßchemu wuwukżja. Nekotri ßu pola żußoda zamo dyrbjeli 25 pf. ßa bow wodu ßaßtażicz.

* Se **Sahdy** w Rudnych horach. (Sdußnyka.) W Dürnthalu bjeße ßo 70 letna maloverntnarka Böhmowa ke kachlam ßunika. Nadobo ßyrali ßo jeje dratßa. Zona mjeße hißchcze tu duchapschitomnoßcz, ßo zebi dratßu ſ cżeka korka. Njemóżeße pak ßadżewacz, ßo ßo jßtwa ßapali. Tuż dyrbjeße ßo wohoa ſ kurom zadußycz.

* **Grimmy. (Hromadże wumrełoj.)** Staraj mandżelßaj, kuparßki mißchtr Franz Michel a jeho mandżelßka, ßhoriſchtaj psched tydżenjom na khripu. Pjatk ßandżeneho tydżenja wumrje mandżelßka a ßobotu dżeße ßa njej mandżelßki. Wutoru mandżelßkeju ßhromadnje pokhowachu.

* **Treuena** pola Lipßka. (Wódne kartki.) Treuenßka mißchczanßka rada je wódne kartki wudała. S nimi dyrbi ßo dożpeczz, ßo kożdy dom ßwoju trebnu wodu dołtanje. Na hłowu wobydlerßtwa wndawa ßo wßchednje bow wody. Tola wjacy hacz pjecz bowcow żana ßwójba na dżeń njedostanje, byrnjez też ßhlußchcza była. Wodu ſ wódnymi wozami po hażach roßwożuja.

* S **Glauchauwy.** (Po puczu ßmjerßka.) 19-letna holza dżeße ſ Lichtenßteina ſ dżeła domoj. Na dróßy ßo njemózna ßwjeße. Wßohu dowjeschu do Lichtenßteinßkeje thorownje. Dóßły po tym ßu bé thorownju wopußchczili, ßo duzy domoj do Müllen-St. Niklaß ßaßo bjesmózna ßwjeße. Nekotre mjenßchiny posdżißchu ju ßmjerßnjenu namakachu.

* S **Altenburga.** (Mordaŕ ßo ham polizißi ßtajił.) Pißachmy, ßo je ßtóry mikowaŕ Kirmze ßtótneho wótowarja Lichtenßteina ſ nożom ßkónzował a jeho mandżelßku tohorunja na ßmjerz ßkalak. Wona je też na żiwoje cżeße ranu w krajnej thorowni wunurła, ani ßo by ßo jej ßwedomje wjazy wrócziło. Dwójny mordaŕ Kirmze je ßo ßrjedu wjecżor posdże ham polizißi ßtajił. Po njeßkutku bésche cżekmył a pola wßy Lehmy w północnej brożni pschenozował, w kotrejż też hißchcze na druhi dżeń pschebywaſche. Jemu ßtej wobé nosy ßmjerßnyłej.

* S **Wrótßkawja.** (Plunowe rosbuchnjenje w thorownі.) Njedżelu wjecżor rosbuchny w operazißkej pschihotowarßni neurologißkeho wotrjada Wenzel-Hankeßkeje thorownje ſ plunom napjelnjeny ßuchi ßterilißator. Kruch ßchleneży ßlecza thorobnej ßotße Hanje Krühnertez do hłowy a wudże jej kruchi koże. Sdobom bu żotra ſ powétrom ke ßemi cżißnjena, ßo ßo ji nop pukny. Wona je w ßmjertnym ßtrachu.

„Łużica"

je rozeßana. Tuto cżißło wulkeho rózka ma cyło jednotny raz. Je wénowane wopomnjeću Juliusa Wjelana, jeneho z najraznißich a najzaßłużbnißich ßerbßkich wótcźincow hiſtorißkeje wulkoßce. Wjelan je ßtał kał ßkała a je wojował każ rjek dawnych cżaßow. — Dawno je ßo żadało po jeho żiwjenjopißu, kiž ßo prėni króć w naßim cżaßopißu podawa. Zdobom wozjewi ßo Wjelanowy wobraz. za kotrymż je ßo dołho ßlédżiło. W jara zajimawym naßtawku ßo wopißuje, kak je hißće dżenßa, tśeceći let po jeho ßmjerći, faraŕ Wjelan we wopomnjeću ßwojeje wosady żiwy. Nimo toho wozjewi ßo prėni króć Wjelanowy ßerbßki teßtament, kiž je do ßwojich cyrkwinßkich knihow krótki cżas do ßwojeje ßmjerće zapißał. To wßitko hromadże dawa tutomu cżißłu „Łużicy" hižo literarno-ßtawiznißku hódnoßcz. Zo ßo też krasne pißmowßtwo haji, ßo ßamo rozumi. Jan Lajnert je ßpißał luboznu pėßeń „Bur we zymje", kotraż budże ßo wßitkim cżitarjam lubić. Tolßtojowa hra ßo dokónči a nétśiße ßerbßke pißmowßtwo ßo dale ßwéru pohódnoßci.

* S **Wrótßkawja.** (Zona ßo ßpaliła.) 75 letna Selma Melchingowa ßujeßboži, jako cżyßßche do kachlow ßatepicz. Żehliwe wuhlo padże ji na dratßu a ju ßapali. SStarußchka ßpali ßo pßchi żiwym cźéle, dokeż nichtó njeßboże njepytny.

* S **Magdeburga.** (Żelesniße njeßboże.) Na Magdeburgßkim hłownym dworniſchcźu ßajédże ßchiwórik lokomotiwa do wokoßowoho cźaha, kiž ſ Magdeburga do Aſchers lebena jéżdży. Pschi ßrażenju ßo tśi wozy wokoßowoho cźaha thérro wobßchkodżichu. Nehdże 17 puczowazych ßo ſ truchłami ßchkleneży ßrani, ßchiwrjo ranichu ßo na hłowje abo mitßkowinje. Rich dyrbjachu do thorownje dowjeßcz. Wola żaneho ßranjeneho njeje ßtrach wo żiwjenje. Nimo toho bu hißchcze cźahowy tepjeł na hłowje cźéżko ßranjeny. Cźah dyrbjeße je ßapoßdżenjom wotjécz, dokeż mejachu ßo wobßchkodżene wozy wotpotrjebjenjez. Pschicżina ßranjenja je ta, ßo wjednik próßdneje lokomotiwy ßo njeje dobladał na wobßankinjeße znamjo cźaha, dokeż bésche jeho poßledni wós do żylneje pary ßawalenj.

* S **Barlina.** (SSamomordaŕßtwo ſ bojoßcżu.) W jednym bydlenju na Hindersinßkej dróßy namakachu wutoru 16letnu ßłużobnu ſ plunom ßajédżenjenu. Pschicżina ßamomordaŕßtwa njeje hißchcze dokładnje wujaßnjena. Holza je pjecza 2 hriwnje, kiž bésche wot knjeżßtwa k nakupowanju doßtała, pschekßchiwiła a je ßo bojała, ßo ßłużbu ßhubi.

* S **Barlina.** (SSamomordaŕßtwo ßchulerja.) Wyßchi priman Hans Markuße ſ Wallnerißheaterßkeje dróßi 29 bésche ßo bjes ßléda ßhubił. Młody cżłowjek ßtejeśche runje psched prihłowjanjom a je drje ße ßłaboßcżu cżuwon dla duchowneho pschedżéżanja ßtarßchißi dom wopußchcził. Wécżera pschipołdnju ßu ßhubjeneho ßchulerja w młodej kerczinje pschi réżu w Malym Machowje ßatśeleneho namakali. Schulef, kiž bésche 18 let ßtary, je żebi ßam żiwjenje wßak.

* S **Dortmunda.** (Powodżenje ſ punkżenjom wódneje roły.) Schtwórik rano ßo na Düßſeldorßkej dróży w Dortmundże 60 zentimetrow hłyna hłowna wódna rola ße ßmjerßkom punkty. S ußeje ßo kidaza woda pócźnje ßa krótki cźaß pinzy bliſchich twarjenjow. Po nahłe ßpadowacej Düßſeldorßkej dróży bżéżeße woda dele do Kżéżorßkeje dróhi a powodżi też tu. Na najßhubßchich méßtnach ßtejeśche woda 1.80 metra wyßoko. Żeje móż ßmiwała ßchtomy a wudże dróhowy żelz. Schkoda ßo nétkle hißchcze njeda pschewidżeć. Cźłowjekoju njeßtu do ßchkody pschißchli. Wohnjowa wobora klumpa nétko wodu ſ pinzow.

Najnowiße z cyłeho ßwéta.

— Schtrowa powéßcź wo wjedże ßa julßißchu wutoru: Swjetßka pomrócźeno a dale ßyna, druhdy trochu ßnéżuje W Jendżelßkej ßaßo ßymniſcho a beschcże.

Bjesdżéłoßcź w Drjezdżanach je ßo poßledni tydżeń ßhórßchika. Liczba dżeckonjemejerjow je ßo wo 1204 powjetßchika a na 47253 ßupika.

*

W Argentinßkej ßu ßo po wulkich beschcżach dałoke ßtrony powodżike. Swjatanje méßta Buenos-Aires ſ Braßilßkej a Montewideom je ßo pschetorhło. W pschißtawje ßu ßo ßchtyri parne łódże ße ßylnym wétrom wot łótwjozow wottorhłe a ßo wobßchkodżile.

*

Zyła Thrazißka (na Balkanje) je ßo ſ nowymi ßnéżowymi mjeceleemi podeßchła. Jeleßnizy mjes Konßtantinoplom a Europu wjazy njeżéżdża. Woda w powodżenych ßtronach je tżaży woßtała.

*

Hdyż ßobotu jednu wożobowy cźah do Dortmunda pschiżéże, ßtu woßy ſ kolijow wußkotżichu. Tśi wożobow ßu pßchi tym żiwjenje ßhubike, ßyndom cźéżko a 12 lohko ßranikło.

*

Trozki je w Konßtantinoplu ßwojim pschimißkowarjam rjekł, ßo cźße ßwonka Rußkeje jenoż dwé léże wosiacz. Sa tónle cźaß dyrbi ßo jeho dóht roßßudzicz, dokeż ßo nadżija, ßo jemu pschedßtejazy Moßkowßki kongreß dowoli, ßo bórzß do Moßkwy wróćicz. Trozki praji, ßo nétśißke wjednißtwo Lommuniſtißkeje ßtrony je Stalinom na cźole politißkeje dżéła, kotraż je pschecźiwo ßwétowej revolucźii ßłokena. Trozki méni, ßo ßiej zyłe cźekwjene wójßko a wójnßke kódżiwo ſ jeho myßlemi ßjena.

*

Rubjeneho mordarja Kutzbacha, na kotrehoż tukachu, ßo je poßekniła Barlinßkich ßkunarßkjow w Potßdamße ßarahył, ßu tele dny w Potßdamße ßajeli. W nozy je ßo wutnok, ßo je poßekniła ſ pjaßcu ßarahył, tole wudawanje pak je malo wéry hódne. 4000 hriwnow, kotreż je ßkónzowany pßchi zebi mél, je Kutzbach pjerza pschetrjebał.

*

Sapółtanz Dalabier je w Metzu na ßhromadżißnje rabikalneje ßtrony rjekł, ßo ßo franzowßke knjeżerßtwo w Elßaßu njeje ako winowate wupokaßało. Njemóże ßo pschipółnacz, ßo néhbußcha méßchnißka ßtrona, kotraż je ßo do autonomißißkeje abo wjele bóle do ßtrony abea Hágla pschetworiła, najßwérnißcho elßaßku tradżißju ßaßtupuje.

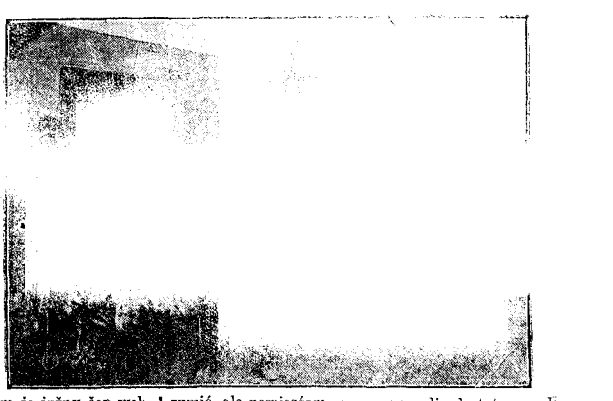

W **létadle k južnemu čopej.** Wokoło južneho čopa (Südpol) je runja tak zyma kaž wokoło połnócneho čopa. Nětko, hdyž su pola nas najkrótše dny so tam dwaj měsacy słónco njekhowa. Wučeni so prócuja, jako strony runje tak přeslědźić, kaž khodźa a létaja k połnócnemu čopej to činja. Strony wokoło južneho čopa woblétać je sebi znaty amerikanski létaŕ Byrd předewzał. Byrd je z tym znaty, zo loni z Ameriki do Europy leceše, štož so jemu zbožownje poradźi. Ze swojim létadłom na łódze poda so do južneho kónca wěčneho loda. Ze swojim létadłom je južny čop woblétał a so zaso k swojej łódźi zbožownje wróćił. We bliższim času chce so hišće jónu na lećenje podać. Na našim wobrazu wotznamjenja křižik létarja Byrda.

Přeni radio w létadle. Wšsty Edwords je sebi do swojeho létadła radio zatwaril. Jeho radio jemu dowoli wšěm žołmam ze znatych stacijow přikhadźacym, rozumić. Ropot a šumot motorow létadła je tak syłny, zo w létadle sedźacy njemóża so mjez sobu rozumić, ale powjesćam, z pomocu radia dostatym, pak ohcy rozumja. Dale su na létadle stoł připrawili. Z njeho je možno so z létadła po wokolinje rozhladować a so wšelakim pospytam we wobkedźbowanju wěnować. Létadło přeco bóle wutworjuja. Wěcywustojni pak na tom dwěluja, hač budża hdy wjetše je ważnosće za wosobowy a tworowy wobkład docpěć, a mjenje, zo ze statnych srědkow za nje wěnowane milijonske podpjery su preć čisnjene.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pódu a pola dowěrnikow 1,30 zł. pj. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěł šmolerjec knihičišćarnja, zap. dr. z o. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3697.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 30 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje w z

Čisło (Nr.) 48 — Budyšin — Wutoru, 26. februara 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Politiski program sakskich socialdemokratow.

Rańšochsaksy socialdemokratojo su zbotu a njedźelu sjěd w Drježdźanach měli. W nim je so sćěhowace wobsamknjenje pśijało:

Wokrejźny stroniny sjěd praji, so naćisk wobornego programa, we wobornej komunizmi wudźěkany, so we źiwojej nětśišćelnej formje za stronu njepśichódźi. Spóśmarowski, so wójnowe organizacija kapitalistiskich statow imperialistiskim samym̀kam źiwja a smutkownopolitiku, kenje kaž źwonkownopolitiku proletariatowym sajimam napśeśiwno dźěłaju, wokrejźny stroniny sjěd praji, so su socialistiske stronу wšěch krajow winowate, wšchudźe razuje pśeśiwno militarizmej wojowaś, njedźiwajo na to, w kajkej formje so wón pokazuje. Tohodla socialdemokratiska strona Němskeje smutska a źwonka parlamenta źada, so bychu so **němšćostatna wobora a wójnska industrija najwótriśho dohladowała,** a kóždu so posliczazu składnosć za **wottwarjenje němšćostatneje wobory z wotpohladom wojnje, so by so zbe wośtśonyła.** S najwótrišnjej politiskej aktiwnosću dyrbi socialdemokratija wobornej organizacije tharakter instrumenta mogy wobkedźiwajcych worśchtow tak daloko kaž móžno sebrać.

Socialdemokratiski woborny program dyrbi na to so pśihladowaś źadanja wopśichijeć. Najwobsahowniśi nadawk němskeje socialdemokratije jako zbytnistwa socialistiskeje internazionale dyrbi być, **kaž z wojowanju pśeśiwno militarizmej a nazionalizmej a z aktiwnemu wobaranju pśeśiwo wšěm wójnskim ćinkam** z pśichódnymi pśiměrnymi srědkami wocakajuce. Němska dźěłaćerska worśchaś njeźmě, jeli so wójna wudyri, pśeśiwo dźěłaćerśkej worśchaśe druheho kraja wojowaś, ale dyrbi z wjedniśiwom socialdemokratije wšo srědki nakoźeć, so by so wójna skóneźiła.“

Druha jenohłósnje pśichijata resolucija praji:

„Wokrejźny stroniny sjěd wozakuje, so sastupjerjo rańšochsakskeho **wokrjeźa** na **Magdeburgskim** stronimym sjěźdźe pśeśiwno bjeswumělnemu sastupjenju stronу do němskeho **knježerstwa** protestuja. Stronine wobdźělenje pśichi němskim knježerśtwje je socialdemokratiju se samolwitosću sa dźěłaćerjam sćěkódne naprawy wobdźěłko. Jeli je socialdemokratija dale sobu samolwitosć sa němšku politiku pśiwoprosmje, móże jej to ludowe dowěrjenje wsaś. Tohodla wokrejźny stroniny sjěd źada, so Magdeburgski stroniny sjěd samolwitosć sa dotalnu knježerśtwownu politiku wotpokaże a so pśeśiwo jeje dalewjedźenju wupraji.

Politiske mordarstwo w Pankowje.

W Pankowje pola Barlinje su posledni cźas huśećiho Stahlhelmarja do cźerwjeno-frontiskeje wojowarjowe srajsli. Pśiched nětšim pśiwšim mějachu su kommunistojo lekarja dr. Vollmera cźežko sranili, kenž jenemu na drohy porazenemu Stahlhelmarjej pomhaš pytaśe. Pśiched dwěmaj njedźelomaj je k wulkim pukam doseło, kenž Stahlhelmarjo po symondźinje z cźikodźakami pśiches mješćanśki park dźěchu. Na woběmaj stronomaj so někotśi ranichu, a wjetšich dźěł policistow dyrbješe sapśichinnyć, so bychu so bicźaj rozbiwali. Kaž je so źiwěśiło, su kommunistojo fódny kšuć Stahlhelmarjow nadpadnyli. Snaze je, so źiwjaj cźerwjenofrontiskich wojowarjow pośtśedni cźas po wěstym systemje postupuje, kenž je w Barlinje źiwe nadźijny Stahlhelma, źiwjaśa němšćostatnje khorhoje a druhich organizacijow wotmětowaju. W nowišchim cźasu je wupadowańśe wotdźělenja na jśidowych kokach wupośćicaju, kótrejž su w druhich stronach doma a tak ludźom w stronach njelnałe, hdyž so nadpady stanu. W nastupanju mordarśkeho nadpada na Stahlhelmarja Kleiera we Pankowje na kommunistow w Neukölline tukaju, so su mordarśtwo śtućili. Tam je pjatk wjecźer źhromadźiśna cźerwjenofrontarjow była, a wot tam je je pjeźa wotdźělenje do Pankowa pósłało.

*

W świśu z Pankowśkim mordarśtwom je němšćokonzervatiwna frakcija w pruskim sejmje źiwadowazy namjet na wutrajenje njedowěrjenja pśeśiwno knježerśtwu podała: We nozy wot 22. k 23. februarej su sašo cźerwjenofrontźaju wojowarjo bjez pśedawšcheje źiwady jeho Stahlhelmowy bohulstwa **podśkodźenje zasćelili.** Dalše tole mordarśtwo we tym źiwědźi, so politiske kšótnistwo pśeśiwo bóle pśichibywa a bjeśtrachosć w měśtach a na wjaśach podpyra, dokelž pruski minister smutskownych naležnoscow z **kommunistiskim wojowanjskim organizacijam pśichemile wobkhadźa.** Wšchelake wuprajenja ministra smutskownych naležnoscow pśichi wuradźenjach jeho hospodarśkeho plana dawaju bohuźel spóznaś, so knjes minister nima wóku, dokahaje naprawy k sakhowanju krajneho měra cźiniś. Krajny sejm chyli tohodla wobsamknjeńk: Minister smutskownych naležnoscow nima wjazy dowěrjenje krajneho sejma.

Druhi ićmowy proces pśeśiwo Heinesej.

Póndźelu dopołdnja w 10 hodźinach je so pśiched krajnym śudom w Schcźeźicy nowe jednanje pśeśiwo nědhujśnemu leutnantej Heinesej a towaršcham, schcźej druhim pśichijaćelskim Rośbachśkeje organizacije a pśejdawschemu hamtskemu pśchedstejićerjej, administratorej Bergfeldej, dla jemowego mordarśtwa sapoczało, kótrejž je so we julliju 1920 pola Liebenowskeho knježeho kubła w krjeźnej Pomorskej skućiło. S pśenim wuśudom su Heinesa dla sarajenja k khłostańi na 15 lět, Ottowa k khłostarni na 4 lěta a Fräbla k khłostarni na 3 lěta sasudźili. Dla formalneho smylka je němski śud wěź k nowemu jednanju do Schcźeźicyna pśechopokasał.

Wopyta bamž Freiburg?

Městowy komitej lětuscheho sjěda němskich katolikow w Freiburgu a Freiburgśke městowe sarjadnistwo stej wobsamknjej, bamža na sjěd katolikow pśecyprošyć. Wobkonite katolske knihi maja sa móžne, so bamž po tymle pśecyproschenju do Freiburga pśichidźe.

Němšcy wucerjo w pólsej Hornjej Schlesyjskej.

„Illustrowany Kurier Codzienny“ pišche, so je pśechopytanje pśeśiwo němskim wucerjam skóńcyło, z kótrymž je so śwěźiło, so 282 němskich wucerjow pjenježnu podpyru z Němskeje dostawa. Tale podpyra so jako pśecerdźenje wobhladuje, dokelž njeje dowolene, so wucerjo we pólskej ślužbje podpyru z wukrajnych městnow pśichijimaju. Pólśke śwjatła a organizacije tohodla źadaju, so bychu tele wucerske mozy se ślužby puśćeza.

Němcy w Kabulu we wulkim straše.

Baron Leopold z Pfeffen, dotalny němski generalny konsul w Kalkuticy, je so zbotu z lětadłom do Kabula podał, hdyž su někotśi Němcy we wulkim strasche. Němski diplomatiski sastupjeć je so do Kabula w cźasu pśichwjesć, w kótrymž su so sastupjerjo druhich krajow dla pśichibźerazeje strašnosće a njewěstosće rozbudźili, Kabul wopuśćeźić. Kaž Londonski „Daily Telegraph“ powe, ma baron z Pfeffen cźežśi nadawk, **njedorozumjenje mjes emirom Habibom Ullahom a někotrymi Němcami rozjasniś,** kótśiž su za cźasa knježeństwa Amana Ullaha do ślužby afghanskeho knježeństwa sastupili. Emir so zapowěduje, Němcam wotpuśćowaś dach, pśedy hač so swadły, we kótrychž waschnju njeje blížśe znate, njeźli wurunale.

Strašnosć z Pfeffenoweho pódlanźitwa je z teho spóznaś, so su so zbotu wšě budowstawy franzowskeho a italskeho pódlanźitwa, wšcho hromadźe 27 wozbow, z pjeć lětadłami do Peśhawara dowjesle. Sbytni Jendźeleźenjo, mjes nimi pódlanź Humphrey, su póndźelu sa nimi źiedowało. **Pódla Rußow budźa Němcy potom jenicźki Europjenjo, kótśiž hišće w Kabulu pśebywaju.** Hačrunje je jendźelśke knježeństwo swólninje, sa jich wutrowanje lětadła podaś, njeje wěste, hač emir po wotpuśćowanju jendźelskeho pódlanźa, lětadłam z Judźeje z jemi pśichśitajcej da. Pódła ruskeho teź hišće sastupjerjej **Perśisko a Turkowśko** w Kabulu sawostanjetaj.

Potźeźnje wjeźele je so wjazy dyźi 500 wukrajanow z Kabula do Judźeje dowjesło. Hižo pśiched dwěmaj cźasoma je so pśichibywdźało, so je jendźelski pódlanź wotwoła. Londonske „Times“ praja, so je to niz z bojoseju, ale se wobkładniwoseju stanje. W bliźšchim cźasu je sapoczaś powśtśikowneje wobydlerśkeje wójny wocakaś, a je bjestrach wukrajanow njeboh̀ći je wjazy rukowaś. Pódła teho wjazy dyźi źiwjenje diplomatiskich sastojnikow na hrace kach śteji. Jeli so by je Jendźelcźanam w Kabulu nješto stśeliło, by je hnydom wokało, so dyrbi Jendźelska zakrocźiś. Sćeźkiwki tajkeho zakrocźenja pak njeźmě dowěrjeć. Dale je njepśeśeje, z Kabulskim knježeństwom diplomatiske poćahi wudźeržeć, dokelž je hišće dwaj abo tśi cźakanjcy tróna w Afghanistanje, kótśiž bychu, hdy by jendźelśti pódlanź w Kabulu wostał, jeho dalše pśebywanje wopak wukłoli.

Jendźelśki pódlanź je z Kabula mjes tym wotjeł. We tym samym cźasu su pośledneje źiwadstwy jendźelskeho pódlanźitwa Kabul wopuśćiśe a su do Peśhawara dolećale.

Francowsko-belgiski wojerski zwjazk.

Kaž diplomatiski dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha“ z dnja wobhoniteje stronу źiwi, Jendźelska pśichi franzowsko-belgiskim wojerskim zwjazku, kótrejž je so wojerwił, njeje wobdźělena. Tónle zwjazk je so 1920 zyle zjawnje wobsamknył a je posdźiścho pola Swjatka Ludowa registrował. W tamnym cźasu je so pśichipóśnało, so zwjazk wěste wojerske pśichistawki wopśichija, kótrejž so njepokšeźuje we wojerwjenym śrjeźenju njenamakaju, ale su w jeyeratnych notach wobdźělerjeju knježerśtwow sapisane. Kaž so źiwa, su hollandske nowiny tele tajne pśichistawki wótrnje. Schtož wutrjenje zwjazka nastupa, kótrejž je so źiwdom lět posdźiścho pśichijało, Jendźelska najśerje z nim nima niceo cźiniś. Jane jendźelske knježerśtwo njeje tajke dojednanje wobsamknło. Po wobsamknjenju Locarnskeho śrjeźenja a po sastupjenju Němskeje do Swjatka Ludowa je tajke dojednanje zyle njemóžne.

Diplomatiski dopisowaŕ „Morning Posty“, kótryž wobdźělenje Jendźelskeje pśichi zwjazku tehorunja pśeźe. pak je sajmawu źadu pśichisamknył, so wopomnjenjske pismo existuje, w kótrymž staj wojerskaj attašejej Jendźelskeje a Belgiskeje wóste namjety w naćiśku napisałoj. Tajny sastojnizy maju nadawk, za wšchě móžnosće roswiceś, cźi hdyž je zyle wérje njepodobne być śpadźa, plany wudźěłaś. To pak njerěka, so poćežne knježerśtwo jane naćiśkej wojerskeho attašejeja pśichiłkuje a so je na někaśe waschnje politiśty swjasane.

„„Petit Parisien“, śkładnostny organ franzowskeho knježerśtwa, pišche, so móże z polnej wěstosću rjec, so je wojerwjene pismo falschowane. Podschmórnjeć je nježerjeba, so je Franzowska a Belgiska za to njesaśimałej, tajke śrjeźenje podpisaś a hišće mjenje jón wobnowiś, dokelž bychtej po Locarnskim śrjeźenju pśichi kóždym nedpadze Jendźelska a Italska sapśichimnyłoj.

Zaćišć w Belgiskej.

W Brüsselu su wojerwjenja hollandiskich nowin wo wojerskim śwjatku mjes Franzowskej a Belgiskej pśichećiwo nawalej němskeho, italskeho a hollandskeho wójska wulke spodźiwanje śpudźiłe. Naležnosć budźe so w parlamenta rosponinaś; pśichećoŕ Antwerpenski měśćanoŕta budźe so dźenja praschaś, hač je wojerwjene śwjatkowe wopśichijeze wopraŕdźite.

Belgiska so pola hollandskeho knježerstwa wobcźežuje.

Belgiske knježerstwo je pola hollandskeho knježerstwa pśeśiwo tomu protestowało, so je jedyn hollandski profesor w Utrechtu w śjawnej rěcźi flamske wobhdźerśtwo namolwił, so by so wot Belgiskeje dźělio.

Rozjasnjenje belgiskeho knježerstwa.

K wojerwjenju „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ belgiska telegrafowaŕnja powe: Jene hollandske nowiny su na senzacionalne waschnje wopśichijeze jeneho posdaśnego franzowsko-belgiskeho dojednanja a wulkozwaze postajenja wojerwile, kótrejž su so mjes woběmaj generalnymaj stabomaj wobsamknyłe. Doźahaje je, tole wopśichijeze jenoź swjerśichnje cźitaz, so by so wo tym pśeśeźiwdźiło, **so je wo hrubu falschowańku jedna.** Belgiske knježerstwo je někotre króśe nadrobne a dospołne wujaśnjenja wo franzowsko-belgiskim wojerskim dojednanju dało. Dopominamy jenoź na rozjaśnjenja tehdyśkeho ministra źwonkownych naležnoscow **Vanderveldе** w komorje 15. nowembra 1927 a na list ministerskeho pśchedsydy **Jaspara** na pśchedsydu mješćanskeho wojerskeho wubjerka 25. januara 1928. **Franzowsko-belgiske wojerske dojednanje jenoź za pad njewuźadaneho nadpada se strony Němskeje płaći.** Wopśichijeze tehole dojednanja je so w lěcźe 1928 w parlamentu źěłało. Jenoź mjes generalnymaj stabomaj wobsamknjene dorěcźenja wo pśichijedźenju dojednanja su so wšo samnjelcźałe. Postupanje hollandskich nowin na śjawnje samnyłe, pocźahi mjes Hollandskej a Belgiskej samnjecźi.

*

Hawaśka telegrafowaŕnja w Parizu wo wojerwjenju hollandskich nowin „Utrechtsch-Dagblad“ praji, so franzowske a belgiske pśichśiłuśne kruhi krucze pśeja, so je so tajne wojerske śrjeźenje wobsamknło, z wutwarjacym dojednanja generalneju stabom, kótrejž je so w lěcźe 1920 podpisało, w tym samym cźasu pola Swjatka Ludowa registrowało a we wołkmaj parlmentomaj so rosponinało.

Pokasuju wobhedźerjow pšow na sakonske postajenja w 1. wotstawku ho tucźi w šamšnym sajimje a k schfitej dźiwiny, tiž je ſ dołhej symu wošebje wohroženа, namokwjeja, so njebychu swojim pšam šwobodnje wokoloběhać dali a je wošebje pichi hnojiwowjenju, ſ kotrymž ho nětko zapoczinje, a pichi podźišchich nalětnych rólnych dźełach njepschiwjasane bobu njebrasi.

W Budyschinje, 22. februara 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Do wikowańskeho registra je ho dźenja sapisało:

1. Na lopjeno 270 nastupajo Kommanditne towarstwo Salke półwrnik G. Krantz a Co w Budyschinje: Victor Krantz je jako wošobinſki rukowazny towarschnik wustupił. Kommanditistka je sastupiła.
2. Na lopjeno 750 nastupajo Budestečanſku parnu zyhelnju Porakej bratrow w Budestecach: Firma mjenuje ho pschichodnje: „Pharao-klinkarnja Porakej bratrow“.

W Budyschinje, 21. małeho rózha 1929.

Hamtske sundustwo.

Dopominamy na saplaćenje

zwotuth. a romit.-kat. zyrkwinskeho dawka sa 4. termin ſiećeńskeho lěta 1928 (15. 2. 1929).

W Budyschinje, 23. 2. 1929.

Mišchańska rada — dawkowa ſa — w Budyschinje.

Pohrjebnje ſpomožitſkeho a młodźinſkeho wubjerſa budźe pónđelu 4. měrza 1929 popołdnju we 2 hodź. we pohrjebnišćowej ſali hamtskeho hejtmanſtwa w Budyschinje.

Wotrjechny wobſtararški swjatk ſa Budyšic mšu.

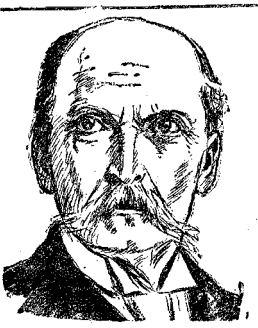

Bjedrich Spielhagen, znaty němski spisowaćel, narodźi so pred sto lětami 24. małeho rózha 1829,

---

Towarstwowski powěstnik.

Hrodźišćo. Tow. „Zerja“. Přichodne spěwanje je štwórtk 28. 2. pola Jurakec w Hrodźišću. Prošu wo wobdźělenje wšitkich. Prajće to jedyn tenu dru. Ma so wosebje jednać wo našim Budyskim kurzu a słowjanskim wopyće. Započatk 19½ hodź. hemu. Dirigent.

Khróšćanski Ratajski Dorost ma přichodny štwórtk 28. II. w Lejnje wažnu zhromadźiznu z přednoškom.

Komorow. Jednota „Sokol“ ma přichodnu srjedu 27. 2. 29 wječor ½8 hodź. w Kačej korčmje swoju lětušu hlownu zhromadźiznu. Br. načolnik poskici nam zajimawy přednošk ze swojeho samsneho nazhonjenja wo Sokolstwje a wo prěnim serbskim sokolskim kurzu. Kóždy sobustaw dyrbi so wobdźělić. Štóž to njeńčini, njedopjelni swoju winowatosć napřeco Sokolej. Hosćo su nam wutrobnje witani. Staroska.

Malešecy. Jednota „Sokol“. **Tutón tydźeń** so zwuskowanje wot wutory na štwórtk přestorjo. Potajkim štwórtk 28. mał. rózka w 6 hodź. za dźěći a we 8 hodź. za muzskich. **Načolnik.**

Serbski sokolski zwjazk. Načolnicy wšitkich jednotow maju njedźelu 3. měrca dop. w 10 hodź. we serbskej kofejownі wažnu zhromadźiznu. Přisłanosć kóždeho je, **so je** přitomny. Zwj. načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dućman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Tworykupow. towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Zarjadujemy za wšěch našich sobustawow w času

wot 22. februara hač 2. měrca

w našej nowej wosebitej rozdźělerni w Budyšinje na Hošic hasy 21

▶běły tydźeń◀

a poskićamy našim sobustawam w tutym času njesměrne lěpšiny ◆ Njedźiwajcy tunich płaćiznow dawamy w tutym času na wšě běłe šaty atd. atd.

▶dwójne zarunanje◀

Wobkedźbujće wukładne wokna!

22. februara — 2. měrca 22. februara — 2. měrca

Stupnje za konfirmandow

dobre a tunje we wulkim wubjerku pola **Fähle**

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěla nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z rjanych a pšenčnych wotrubow, rajsowje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny běłk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,1 kg., poživajomny běłk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernie pola Lipska njeskażenej a čiste.

Přesadźowanje wužitkn.a paln.drjewa

Hajnistwo w Cympłu/Turjom pola Klětnom

Wutoru 5. měrca t. l. budźe so na městnje na přesadźowanje předawać:

wokoło 60 fm duboweho kulojteho drjewa I/VI Kl. popuščane 1927/28 a 1928/29 (leža při Klětnjanskim dwórnišću)

wokoło 20 rm dubowych a brězow, kuluchow wokoło 150 rm khójnowych kuluchow a klumpachow

Wumjenjenje so w terminje wozjewja. Zetkanje ½9 hodź. při Turjowskim hajnistwje.

W Běłym Khołmcu Wyšši hajnik.

Harz'ski tworožk tuńši!

5 štuk 10 pj.

Cyła kista wulkosć 1 = 48 pj.
Cyła kista wulkosć 2 = 95 pj.
Cyła kista wulkosć 3 = 125 pj.

Kónčkojty twarožk - Pjasćowy twarožk

Samsna dźěłarnja twarožkow!

Wikowarnja z butru Kunella

Domjaca holca

so k 1. haprleji pyta

Debliškowske ryćerkubło

pola Hodźija

Syma

jutrowna holca

so pyta.

w Budyšinje Renatusstr. 7

---

6 lětny kóń

kiž so do kóždeho přaha hodźi je na předań

Dale je zhonić w **Baćonju 14**

+ Gumijowe twory +

za žony a mužow

wopołokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Syłne prosata

su na předań

w Porślicach čo. 21

Wobleki

za montérow a zamkarjow

10% rabata

Elisabeth Lehmann

na Zwonk. Lawskej hasy 12

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj papjerowy wotpadk po 3 pj. **lapy, bleše běłcho wina bleše čerwjeneho wina** sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dujowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.

Popp na Horncźerſk. hasy 81 telefon 3427.

Čehnjenje 5. rjadowne

sakskeje krajneje loterije

Hłowne a skónčne čehnjenje wot 2.—28. měrca 1929

Prěnje čehnjenje hižo sobotu 2. měrca

Najwyšše dobyće w najpřihódnišim padze

hr. 250 000

Losy prosymoj hnydom zamjenić. Kupne losy hišće mamy

Losy poručataj statnaj loterijskaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 **Ernst Lehmann** na Kamjentnej hasy 45

Kulturwehr

pjech sebi kóždy w „Serb. knihaŕni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćletnje 2,50 hr.

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych nakonošach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznacа.

Hypothek. büro Wenzel

na Horncźerſkej hasy 11 Telefon 3367

Kedźbu!

10 přiwabjacych dujow

wot 27. 2.—9. 3. pola

Küri

w Kamjencu na Bismarckskej dr. 7 znajeśa korčmy „Sachsenfreund“ w bliskosći finanzneho hamta

w Zemicach-Tumicach na Hłownej drózy čo. 194

DARMO

dawamy při nakupowanju za 3- hr. punt najl. pšenčnjeje muki „Kaiser Auszug“ při hr 1·50 ½ punta tosamsn. a nimo toho

6% rabata

Při tym předawamy jara tunjo na př. najl. šokolady

5 tafl. kóžda 100 gr. mlok. ze zemsk. worjech. za 1— hr.
4 tafle „ „ „ mlokowieje . . za 1— hr.
4 tafle „ „ „ dobreje (šchmelz) za 0·60 hr.
3 tafle „ „ „ krem. z dobr. pjenj. . za 0·60 hr.
punt bílkow. bumow, najl. kajkosće za 1— hr.
punk kekſow a pjećiwa (z pjenjenjom dutkow) wot 0·60 hr.

Jutrowne dutki, zajacy, jeja, konfekt we wulkim wubjerku.

Dźiwajo na wšelake přeće našich wotběrarjow mamy nětko konserwy, maku, sutenu zeleninu, kofej, kofejowe přidawki Maggi, Oetker-wudźelki a mydło na předań a poručamy jako wosebje tunjo

5 a 6 štuk najl. toilet. mydła za 0·60 hr.
6 štuk wok. 500 gr. toilet. mydła za 0·95 hr.

Přeswědčće so z pospytom!

S Wosjerez. Sańdźenc hrjedu šwjerčesche tudomne ćarske towarjstwo šwoje 80lětne wobstacje. Wulka sala Klenje běše ſ wopytowarjemi napjelnjena. Knjes Schedbuda Pěšk powita sapołnjerjow wyšchnoſcejow a hosća komornoho presidenta ratarkeho radźiczela Heimanna ſ Wrótšlawja a rěčeſche na to wo nuſy ratarſtwa. Knjes komorny president Heimann pschednješe słužbypschednika Ratarſkeje komory a pódźi, so bu knjesej Wětſchej mesalla sa sapłnjenły wo ratarſtwo spočžena. Na to porčza njes frajny rada Saling ſ šhromadźenym a wobkruči, so wotrjelne sarjadniſtwo wjschitko čini, so by ratarſtwu jeho rječe bźdźenje wo šwoje wołožiło. Pschi hudźbje Chorjeſſeje wojeſſkeje kapały a wuſtupje diweju žortarjow wotjachu šhromadźeni hischeče dołho we wjeſołej myſli njes hobu.

S Woleschnizy pola Klětneho. Tu ſemrě ſańdźenc obalu na zjabłosć ſtarych lět w žiwotim 75. rěče wumělčka Hana ſwob. Bigonowa rodź. Poiczkez. Semrěła po rěče 1854 we Woleſchnizy narodźi.

S Woches. Sańdźenc njedźelu Kuczíkej staru wowku ſ prawowku ſ hoſpodarjenu wotpočinkej donjeſechu. Wona běše najſtarſcha wobſoha naſcheje wſy a macź pschedhdyby ſaluženeho herdſkeho towarjſwa, ſ. Jurija Kuczíka-Ladušcha. Jejna Ladušchowa, pschimjenom Kuczíkowa, kaž Kuczíkez wowka rěkaſche, je wyſoku ſtarobu wo 87 lět dospěła. We ſwojim žiwjenju je wſchelake cžaſy pſcheživiła, dobre a tež ſe. Tak je dwójzy Boži woheń jeje burſki ſtatok potrjechił. W rěče 1865 bu jej brózeń a kólnja wotpalischtej a w rěče 1884, hdyž žakoſtny woheń we Wochoſach zychnowaſche, wotpali ſo Kuczíkezom zyły ſtatok. W rěče 1890 wumrě jeje mandželiſki, wot teho cžaſa je wona ſ ſwudowu a jako wumělčarka pola žiwoſeho žyna Jurja žiwa. Jeje pozledźeja ſrudeba a bolosć bź, ſo je jeje wnucžk (Enkel), kotrehož je wona horje cžahnyła, dokelž bě jemu macź, hdyž e bě tydźeń ſtary, wumrěła, we wójnje wostał. Wón bě he ſ młodym wuczerjom w Hamorje a ſtarke we 22. rěče, hdyž je ſo na wěčne cžaſy ſhubił. Hischeče dźenſa njeſe wołoże, hdże je žiwoju ſmjerć namakał. Stara wowka ſo wo wjeło hacź do žiwoſeje ſmjerče rudźeſche a njemóżeſche jeho ſabyć. Mět je też Bóh tón Knjes, ju po dołhej ſtyſnej thoroſći ſ hebi wzał. Wona je ſańdźenc ſchtwórk popołdnju wumrěła a bu njedźelu popołdnju po hſchcesčerſanſtim waſchnju pokhowana. Njech je ſtarej žwěrnej Sserbowaj herbſka ſemja lohka!

S Prožyna. Srudny dóſt pschesčěha žwójoh dwórniſchčowebo hoſcheńzarja Jonaša w Prožynje-Holanſkim Mĺunje. Njedawno wumrě najſtarſcha dźowka na aſakli thoroſcź. Ssanſtna ſa thoroſcź też pſched mężazom nana ſe žiwéła ſtorjwy. Sa nim dźěſche ſańdźenc oukom ſ nahlej ſmjerčom jedyn ſ jeho žynow, kiž běſche wuczerjom w Schleſuſkej. Jenički dźowka běſche žo pokaraka, ſo bu bratr do domiſny pschewjesený. Pjatk jeho ſchiwjesechu. A blížſchi nóz ſemrě jeje. Sotra na ſahoſenje pluzow w Khočebuſkej khorowni. Bratr a ſotra uſchaj wočera pódźelu ſhromadnje pschi boku žiwoſeho tatka pokhowanaj. S cžežko potrjechenej macžerju, kotraž na wěſko jenoż hiſcheče jeneho žyna, ma tóždy wutrobne zobuželenje.

S Khočebuſa. Srudne njeſboże ſta ſo hobotu na Khočebuſko-Sło-Komorowſkej żeleſnizy. Wjecžor wokoło 9 hodź. namakachu na kolijach zyłe rozſchachłowane cžełko żeleſniſkeho ſaſtojiſtka. Pschekhodowy ſtražnik, Hermann Lokow ſ Khočebuſa, mějeſche na tutej cžaſze ſłužbu. Najkerje huſteho ſnjeha dla njeje pytnył, ſo by lokalny cžah 18019 bliżeſche, tak ſo jeho tutón ſhrabnuł a hacź k blížſchej wuſhikarni na Strobiſkich honach hobuwjeleſche. Saſtojiſtk běſche 40 lět ſtary a ſawoſtaji žonu a nětkore dźěći.

Spomožerſki a zastaraniſki hamt města Budyšina.

W januarje pschedhdźi ſo w radupodawarni ſa macžerje ſaſtaraneje cžěſchnych dźěći na 12 popołdnjach 173 cžełowjeſkow a w radupodawarni ſa małe dźěći dwa na 5 popołdnjach 130 dźěći pſchepytanych.

Radupodawarnju ſa ſamodruhe wopyta 14 žónſkich.

Zyrobły rozdźěli ſo 464 puntow wyſokokobóhnych žiwidłow a 93 buſchkiwizow mloka darmo abo potuſchenych. S darmotnym wotedaczom 223 kruchow dźěcžazych ſchatow a wobleczenja ſo ſpomožnje ſapſchimny.

Saſtaranje cžěſchenikow wuhoſeži 23 dźěcžazych wołow, 11 ſporiſtich wołow, 15 dźěcžazych korbow a 25 ložow.

Saſtaranju ſa tuberkuloſnych wopyta w mężazu januaru w 13 radupodawarſkich hodźinach 69 wołzbowow, ſ kotrychž bu 7 wołzbowow ſ prenjemu raſej pſchepytanych. Na injenjeſamożitych pluzakorych woteda ſo k lépſchemu ſežiwjenju 271 puntow zyrobły.

W tu khwilu ſu iele wězy k wothladanju khorych wudawa: 18 pſchiſrywowy, 14 thermometrow, 67 blawarſkich bleſow, 4 powětrowe wenzy, 11 lehaſtich ſtolow a 1 gumiwa podloha.

We woczeſtwjeſeni „Waldheimat“ w Sſepizach pſchewa tukhwiniuje jena pazientka.

S wobſtatkow ſpomożerſkeho hamta bu 22 porow ſtupow a 20 kruchow wobleczenja ſchulſkim dźěćom woteda. S darami nuſowebo ſjednoczerſtwa mózeſche ſo 27 roſcženym a 35 dźěćom pomhaci.

W radupodawarni ſa bědnych bu 5 ſtarych padow ſaſa hepytanych.

W radupodawarni ſa na padawu khoroſcź cžerpjazych, womyłlnych a duchakhorych buſchtej 2 dźěſci pſchedtajnej.

Mężne hodźiny radupodawarnje ſa alkoholnje thorych wyta 18 wołzbow. Saſtaratka je 81 wopytkow wukonja a 8 alkoholnje thorych ſnowa do ſaſtaranja wſaka.

Saſtarſki hamt woteda we roſprawnym mężazu poſchene abo darmo. 785 pokutow thleba, 2033 kubik-trowu pluna, 62 kilowatthodźinow elektriſkeho pruda, 173 trow petroleja abo ſpiritusa a 678 jedźiznych ſtuankow.

Budyjerow w hotowych pjenjeſach, podruſnitſich a hoſpodarſtich pſchipomogow wuplaci ſo ſ mężeſchanſtich ſrědkow bozyka 44 536,28 hriwnow.

Z Łužicy.

* S Korjtnja. W Engertez tekſtilowej iworni pjatk rano 3/4 7 hodź. woheń ſe ſamoſapalenjom wudyri, jón pak ſkłaczerjo ſ cžaſkom podtuhychu. Wokoło pſchipołdnja pak je jenym wotdźelenju jaſko woheń wudyri. Wolma běſche ſo ſama ſapalika. Njedźiwajcy wſcheho próżowanja dźelaceriſtwa pak tón krócž njeběſche móżne nad wohnjom dospěć, tak ſo ſo tuto wotdźelenje wupali. Schkoda wuczinja rěkotre tyſac hriwnow.

* S Hornjeho Kumwalda. Też tudomna ſchula bu ſańdźenu hrjedu ſamtnjena, dokelž tepiła njeje.

* S Halſchtrowa. Bliſčzu njedźelu a póndźelu wotpěče ſo w Halſchtrowje ſnaty Okuliſki hermank. Póndźelu budźa też wiki horjaſeho ſkotu.

* S Lichtenberga pola Pokčnizy. Jena tudomna wumělčarka poczerpi wulku ſchkodu, dokelž dyrbjeſche ſwoju zuczelnu kruwu doreſacz. Pſchi rězanju namakachu w krupoinym cžěle ſchěſcz normalnje ſroſcženych cželatow, kotrež by kruwa ſa nětkhe wóſom njedźel dyrbjała na ſwět pſchinjeſcz.

* S Habrachczij. Straſchny woheń wudyri kubatu we ſamtnjenej kožuchaſſkim wobkhodźe na Dwórniſchczowej próſy. W kachlach w klamach běchu ſatepili. Na to khwilu ſtichli w klamach njepſchehladowaſche. Kachlowa rola bu pak tak žahła, ſo bo drjewjane polzy ſapalichu. Jako bo wohnja dohladachu, bo nimale hižom zyłe klamy palachu. Kožuchaŕſke twory roſchčerjachu taſti kuſnaty kur, ſo ſo ſudo ſkoro k wohnjej bliżcz njemóżachu. Schtyri wohnjowe woborty pſchikhowatachu na ponoz. Kožuſchina ſo jara połho żehli, tohodła mějachu wobory też hacź do pſchipołpnja dźěla. Klamy, kiž běchu w tſwarjenjowym pſchitwarſtwu ſamětnjene, ſo zyle wupalichu. Schkoda njeda ſo hiſcheče pſchehlowidcz, je pak dźiwajo na drohotne twory jara wulka.

* Se Žitawy. W ſmutkownym měſeče ſpyta žohotu rano pſchekupz žebi, žiwoſej mandželſkej a žiwoſenu dźěćom ſ plunom ſawdacz. Telefoniſka, kotraž běſche telefonje žłonje „płun, płun“ ſaſłyſcha, powě to poliſiji. Ji ma ſo pjakowacz, ſo buchu wſchitke tſi wobohy ſaſo do žiwjenja wróčene. Pſchičžina k tutej kroczeli ſadwělowanja leži pječa w njeſbožownych ſwójſkich wobſtejnoſcžach.

* Se Žitawy. Pjatk rano ſta ſo cžežke njeſboże we Wagnerez tekſtilowej tworni w Olbersdorfe. 17 lětny dźěłacer Rudolf Nowak ſ Olbersdorfa pſchińdże ſ lěwej ruku njes ſubkatej kołeſu, kotrejž jemu ruku dospołnje rozmjeczjiſchtej. Kónz ruki dyrbjachu wobžarjujomnemu wotſewjacz. Njeby-li žohudźełacer małchinu ruče ſaſtajił, by tuta młodemu cžłowjekej zhu ruku wutorhnyła mohła.

Wočerſtwjeńſke zastaranje 1929.

Wokrjeſnu ſwjaſk Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ma wotpohlad, też w tutym lěče dźěći, kiž ſu wočerſtwjenja potrěbne, po ſtyſchjenju ſaſtaranſkeho lěkarja do dobrych wočerſtwjeńſkich pſchi morju abo w horach półcz.

Wſchitke wočerſtwjenja potrěbne dźěći wójnſkich wobſchkodźenych a wojeſſkich jawoſtajenych ſ zyłeho wokrjeſa, też ſ měſtow Kamjenza a Połcžnizy, a wſchitke druhe wočerſtwjenja potrěbne dźěći ſ wokrjeſa — ſ wuwſacžom měſta Kamjenza a Połcžnizy — ſamětnuje a wupoſcžele jenoż wotrjadſa wočerſtwjeńſke ſaſtaranje pſchi ſpomožerſkim hamcže wokrjeſneho ſaſtaranſkeho ſwjaſka Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Namjely na ſamětnjenje wočerſtwjenja potrěbnych dźěći pſchijimuja ſo pſchomnje abo ertnje wſchědnje we ſłužbnym cžaſu, to je wot 8 hacź 12 a wot 2 hacź 5 hodźin w hamtiſim hejtmanſtwje wo ſtwje cžo. 1, kaž też na rěčnych dnjach wotrjada ſa wojeſke ſaſtaranje, kiž ſo we wokrjeſu wormjenuja.

Rěčne dny wočerſtwjeńſkeho ſaſtaranja, kiž ſo wotměja w Kamjenzu, Kinsbórku, Połcžnizy, Wulkich Rěcharjezach a Pančizach, ſo ſ cžaſom w nowinach wojſewja.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S Weinböhly. (Wohen.) Schtwórk dopołdnja wotpalischtej ſo na Lorenzez kuble bróżeń, ke kotrejž elektrika mlócžawa ſtejeſche, a pódlanſke tſwarjenje. Woheń je pječa ſ pſcheſtrihnjenjom utilizy naſtał.

* S Lipſka. (Drohi hněd.) Lipſczańſka měſchczańſka rada je wobſamtka, nimo 120 000 hr., kiž hižom w hoſpodarſtim planje ſteja, ſo hiſchče 420 000 hr. ja wotſtronjenje ſnjeha pſchiſtwoli.

* S Lipka. (S kruchom lodu ſarażena.) Ssobotu po pſchipołdnju ſta ſo na Peterſkej bróhy ſrudne njeſboże. S ſtejchi jeneho donnu padże kruch lodu a runje na 8tnu ſ ſchulerku Apiczez. Wbohe dźěcžo ſo ſwjeſe a bórzy na to w thorowni wumrě.

* S Aue w Rudnych horach. (Nadpad na zyrkej.) We nozy na ſobotu dobuchu ſo padniſchi do tudomnjeje Mérowje zyrkwje. Roſbichu wokno a ſałſchchu pſches njo do Božeho domu. Pſchi roſbiczju wokna, ſu ſo ſtrantili, kaž telewizy ſłědy pokaſowachu. Njeſkmanizy kradnychu wulke porzilnowe cžełko Božeje martry a wulkej wołtarnej ſpwěcžu. Po wſchěm ſdaczu wotſtanjenja padniſchtwo ujeſkuli wjeceſiwoſcže pſchecžiwo zyrkwi a nabožinje.

* S Lipka. (Nowa katolſka zyrkej.) Njedźelu 3. měrza pokoji ſo na južnym kónzu Lipka ſakładny kamjeń k nowej zyrkwi, kotruž dyrjeſ katolſkich pſchekupſkich towarſtwow k wopomnjecju ſwojich 1500 we ſwětowej wójnje padnjenych ſobuſtawow natwarichu. Zyrkej budźe ſo mjenowacz Pſchekupſka wopomnjenſka zyrkej ſwj. Bonifazija.

* S Wrótšlawja. (Wós nadróſnje żeleſnizy rozbuchnył.) We Wrótšlawju ſta ſo rozbuchnjenje we wosu nadróſnje żeleſnizy. Sadni kotoł ſa powětrowy cžiſchcz jeneho motorſkeho wosa rozbuchny. Jena wołowa ſeſena bu kwitkočena a ſ powětrom ſo też ſadnje ſchkleizy roſpukachu. S kruchami ſchkleizow ſo někotři ſobuſtejdźazy ſranichu.

* S Magdeburga. (Bludny mordař.) Magdeburgſki pſchiſłužny ſud wuwinowa dźěłacerja Guſtava Muža, kiž běſche 8. junija 1928 wjeczor ſwoju njewoſtu, ſahrodniſku dźěłacerku Selmu Proſke, ſtonzował a jeje cžěło roſiſchaſſował. Na namjet ſtatneho rěcžniſtwa wobhładowaſche ſud wobſkorjeneho ſa cžłowjeka, na kotrehož na ſo § 51 thloſtanſkeje knihi naſoczi a wobſamkny jeho ſ ſaſtby puſchcžicz. Muža pak na namjet ſtatneho rěcžniſtwa do bliſnizy ſadża, dokelž je ſa ſjawnoſcź ſtrašchny cžłowjek.

* S Barlina. (Wuczobniza jako jědnjeſchcžka.) Tu ſajachu 17lětnu wuczobnizu Kilinſkez, dokelž dyrjeſe žiwoſeho knjeſa, rěſniſkeho miſchtra Wagnera ſ jedom pſche wulke myſche ſtónzowacz, kiž bo kiſałeho kalu ſmjeſcha. Holza dyrjeſe ſo na nim wjeſcžeſ, dokelž běſche ja ſakſak, wjeczor wokoło bundacz. Wagner wuſidże ſmjerczi, dokelž huydom po prěnim kuſku jěſcz pſcheſta.

* S Bochuma. (Sſamomordarſtwo ſchulerki.) Na żeleſnizy do Duisburga namakachu cžěło hakle 15lětneje ſchulerki. Wona běſche na wjeſołowanſkej kwasy ſmjerczi, pytaka a namakała.

* S Dortmunda. (Cžežke njeſboże na dwórniſchczu.) Ssobotu dopołdnja wokoło 10 hodź. ſo pſchi ſajedże wohoſowebo cžaha 1755, kiž njes Wanne a Dortmundom wobkhađaſche, w Dortmundſkim hlownym dwórniſchczu wós 3. rjadownje powerčzi. Po dotalnej powěſczi buchu tſjo pucžowacy morjeni, 7 cžežko a 10 hacź 12 lohko ſranjeni. Pſchicžina ſnjeſboženja njeje hiſchcže ſnata.

Přilopk.

* Stara zyrkej ſo wupalika. W Kirchberku we Würtenbergſkej je ſo evangeliſka zyrkej hacź na murje wupalika.

Zyrkej ſ kražnym wołkarjom, pſchiſcželemi, wjerchowkim ſtołom atd. běſche drohotka ſe ſtareho cžaſa. Woheń je pječa ſ tepjeniſej pſchiprawu naſtał.

* Woheń žada žebi ſmjerinu wopor. W Unterlentalu w Dreiſamſkim dole pod Czornym lěſom wotpali ſo njedźelu popołdnju tak mjenowany Schlegelhanſenſki dwór, kiž běſche jedyn ſ najwjetſchich wjeſnych kublow. Wulkowacz nóżazku jenoż nětkore ſtoczata. Schěſcžeſtina dźowka Hana Schlegelez, kotraž běſche ſo ſ palazeho donnu wukhowała, dobża hiſcheče ras wróčo ſo ſwoje nowe ſtupnje. To bu jeje ſmjerczi. Płomjenja karaczichu wbohemu dźěćeju wukhoſ, ſo dyrbjeſche ſo ſpalicz.

* Wurubjenje zyrkwje jako ſcžehowk hymy. Ssylna hyma, kiž běſche ſo lětſa też ſ wobſebitej krutoſcžu hacź do Italſkeje dobyła, je k njewjeſchdnemu wonjeczeſcženju zyrkwje donjeſła. Wrótnik zyrkwje San Giovanni w Ferrera ſo rano dohłada, ſo běchu w nogi paduſchi w zyrkwi pobyli a ſpowědne ſtoły, łaiki a hewaſchu drjewjanu pſchiprawu kradnyli. Poliſija wuſſłědži, ſo běſche ſurowa hyma ſcžěſcz ſonow pohnuła k ſadwělowazej kroczeli; ſo bohacz do zyrkwje a roſbicz ławki atd., ſo bychu měſe palne drjewo, pſchi kotrymž ſo wohrěwachu.

* Sſamomordarſtwo kata. Nědźuſchi Newyorkſki kat Hulbert, kiž je 140 ſlóſnikow wotprawił, je ſo w ſwojim bydlenju ſaſtrělił.

Swóibne powěſce.

Sſlubjenaj: Elfrieda Szymankez we Wojerezach a Willi Kubiza w Brětnje.

Sſmrěli: Hilża Libowa rodź. Schwowez w Budyſchinje. — Rudolf Vogel, ſkonditak w Budyſchinje. — Arnoſcht Ota Schiefer w Budyſchinje. — Jan Fahnauer, dźěłacer w Czornych Nožlicach, 28 l. — Hellmut Seidel, wyſchſchi tſělz w Budyſchinje. — Alma Egerowa rodź. Gruntez w Kamjenzu. — Greta Elſa Schröderez w Kamjenzu, 21 l. — Korla Arnoſcht Jenker, kaſeji ſakradnik w Protejach. — Marta Seeliqowa rodź. Henczlez w Brěſni-Thonbergu, 53 l. — Fr. Urban, ſchkleńzotoczeř w Běłej Wodźe, 48 lě.

Nanowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſchu hrjedu: Mrócžele ſo pſchecžahuja, hewak rjenje, žucho a ſyma, w pokodniſchej a wjeczornej Europje taje, też w połnóżnej Europje ſyma popuſchcžuje; w Jendźelſkej ſo wocžopluje a dešchcžuje.

Wo mjdowej ſwadźe ſakſko-durinſkich tłaſerjow je ſo w němſkim dźěłowym miniſterſtwje rošrikaŋ wuſud wozjewił, kotryž tariſowe ſrěčenje ſ 29. auguſta 1927 ſe ſłědowazymi pſchemenjenjemi hnydom do mozy ſtaji. Tariſowa poſtrija 62 pjenjezkow ja muſtich dźěłacerjow ſo wo 4 pjenjezki powjeſchi a to wot 1. měrza 1929 wo dwaj, wot 1. nowembra 1929 wo jedyn dalſchi a wot 1. haprleje 1930 hiſchcže wo jedyn pjenjezk.

Demonſtrezija ſa wjednika belgiſkich Flamow Bormſa je ſo njedźelu wjeczor w Alojiu pola Genta wotmeła. Bormſ pſched nětkhe 3000 demonſtraniami rěčeſche. Se poſtſucharjow na Bormſa wołachu: „Njech je žiwy Bormſ, njekrónowany kral Flanderuſſeje.“ Polizija nětkotrych ludži ſaja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Czjuſchlaze pły.

Po § 52 woſławk 2 hoſtwinſkeho ſakonja ſ 1. ſuſtra 1925 ſo mějiczelju pły, kiž ſwojim pšam ſa dźiwinu czjuſchliczi dawaju, ſ pjenjezjnym thloſtanjom hacź do 150 hr. abo ſ jatbu thloſtaju. Po § 4 wotſtawk 4 ma mějeczel hońtwy prawo, pły, kiž w hońtwinſkim wokrjeſu ſnajnjeſcha 300 m. wot bliſcheho bydlenja ſalene ſa dźiwnu czjuſchla abo ju pſchecžěhaju, abo tóczki, kiž w ſamknjenej ſalenoſczi ſwobodnje wokoło běhaju nadeſu, morjecz abo morjecz dacz.

Tři nowe wohnje w Barlinje.

Barlin ma skoro wschěnje swój wulki woheń.

W nozy na pjatk palachu so baraki cźěkańcow w Schönebergu. Wulka žiwěnina běše tyhaze wćipnych pschiwabila, so mějesche policija ruzy poliwej, so by ludźi w porjedje zdźerzała. Wohnjowa wobora mějesche tu někotre hodźiny dźěkać.

W samsnym cźasu palejše so na Charlottenburgskim dwórnischcu. Woheń běše w pschenozowarni želesnischich sastojnikow wudyrił. Bórzy slejesche zyła dwórnischcowa stecha w plomjenjach.

K tśeśemu wotpali so w Spandawje małe domske. Wobydlerjo dorjedachu z wokami swuslakać a so cźežko zranichu. Wohnjowa wobora wukhowa tśi dalsche wohoby, kiž běchu so hižom wopalile. Je dowjesechu do therownje. Woheń, kiž běše w nozy wokolo 3 hodź. wudyrił, běše wobydlerjow w spanju pschekwatał.

Přilopk.

* **Přejdy běchu symy kruczišche.** Po nahladze chronologow njeje nicźo pschekhwapjaze, so je Bodanšti jězor lětsa samjerznył. To stawa so mjenujcy kóžde 50 lět tak. Tak běšche tuton jězor k poslednimaj rasomaj 1830 a 1880 z lodom pschikrytym. Po sapisowanjach, kiž žahaju wróćo hacź do léta 895, su symy njeńdy wjele kruczišche byle. pschetož Bodanšti jězor tehdy cźasćišcho samjerznu. Rekord poslednjeho lětstwa na 15. lěstotyć. Tehdy běšche Bodanšti jězor samjerznył w symje lětow 1409, 1431, 1435, 1437, 1460, 1465, 1466, 1479 a 1497.

* **Smjerśe jabłuka jědł a na to wumrěł.** W Prusskim Börnecke wumrě nahle wótsomnělemu hólz z Magdeburga. Wón pschedwuwasche pola swojeje cźeľy na wopuśe a dźiwsche so do swojeje domišiny wróćicź. Cźeła dźěłdže jemu na lubju po jabłuka, kiž běchu smjerśe. Hólz je jědjesche, sthori na to a też bórzy wumrě.

* **Szylny śmjerśt a florowe nohajzy.** Skušzobnej holzy jeneho katarja w Landsbergskim wokrjesu smjerśnyschcej wobě nohy, jako so z nětkajšeho sawjeźelenja wrócźi. We therownji so wobě nohy wotewlasćichcej. Holza běšche pschi žurowej symje w rejwanskich stupnicźkach a florowych nohajzach je žujednoje wóny domoj schła.

* **Rubježne mordarstwo.** W Flensburgu pjatk 70lětnu wudowu Margaretu Mangelsenowu we jeje klamach pobitu a jadajenu namakachu. Rubjena bu njeśsch liczba wojerdych pjenjes a blachowa kapeta z hódnostnymi papjerami njeznateje hódnosće. Policija je hižom tśi podhladne wobzoby sajała, tola žanej njemóžesche njeskutk dopokazać. Na popadnjenje mordarja je 1000 hr. myta wustajene.

* **Dokole śemjerźnje wobtrjebžowali.** Seismograf Königsbergskeje hwězdźarnje sapisa po powěsći z Heidelberga pjatk wjeczor gyrne dalsze śemjerźenje. Prěni stork sta so 21.51 hodź., druhi 21.59 hodź. Dołhe rźenje pschinźe 22.26 hodź. Najsylnjische běšche rźenje 22.13 hodź. Semja so smjerzwa wokolo 23.30 hodź. Hnězdo śemjerźenja je nětdy 6000 hacź 7000 kilometrow sdalene.

* **14 śmjerźnych woporow zhłona.** Do Parisa je powěsć dóšła, so je poslednji zymu na francowskej kupje Madagaska, kotraž z ranja Afriki leži, žeby 14 śmjerźnych woporow zadał. Schkoda na wěcach wuźinja 10 milijonow frankow.

* **Wleźkaty tyhnjk w Bukaresće.** W hłownym měsće Rumunskeje su někotre wobzoby na bleźkaty tyhnjk sthorile. Mješ sthorjenymi su tśi wojazu a zjwilistaj. Jedyn thory je wumrěł. S rumunskeho města Husi je na ministerstwo sa ludowe strowotnistwo powěsć dóšła, so je tam dźěcźo na śpinalne śemjerźe sthorito.

* **Żelesniska katastrofa w Japanskej.** Blizko Jokosuka je so cźežke żelesniske njeszbože stało. Dla wopadnjenego wuhibanja kolijow śpěšnikaj do so zrazyschtaj. Woły so zapalichu. Jědnacźe wozow, mjes nimi śpaniej wosaj, so spalichu. Jědnacźe pućowazych bu morjenych a 27 cźežko sranjenych.

* **Pjeć wozobow pschi rosbuchnjenju morjenych.** We Glewville w Georgiaskim stacźe w Ameriji sta so w rězan cźežke rosbuchnjenje. Pjeć wozobow bu hnydom morjenych, schtyri dalsche wozoby pak buchu cźežko sranjene. Pschi rosbuchnjenju bu zyhel 200 metrow daloko wjerchnjeny, wón pschecrany driewjanu sćěnu jeneho domu a mori w nim mnoho holza.

Protyka dawkowych termijow.

za měsaz měrc 1929.

Na finanzny hamt ma so saplacźeć:

5. měrca **Dawkowy wotcźah wot dźěłacźerskeje mšy** je mšy, kiž buchu w cźasu wot 16. hacź 28. februara 1929 wuplackene.

5. měrca: **Swjedźenski dołh** po swjedźenskim sakonju.

10. měrca **Burskowy wobrotny dawk.**

15. měrca: **Pschemyślowski dawk,** 4. podźel 1928

20. měrca: **Dawkowy wotcźah wot dźěłacźerskeje mšy** a mšy, kiž buchu w cźasu wot 1. hacź 15. měrca 1929 wuplackene.

Směški.

Zuny: Stanje dha so we Waschej mšy dospołne nješchto mowcho? ?

Wjesnjan: Ale haj! Na nowy tydźeń i nječemu tu tola sacźmješe hłonza!

Hospodarski rozhlad.

wuteru 26. małeho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2090	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,425	100 českosł. krónow .	12,48
100 šwajc. frankow .	80,935	100 franc. frankow .	16,435

Barlinska bursa so wczera jasno sesłabi. Kursy efektow popuschćowachu. Sesłabjenje wupadowerje so też na wiki z dołhimi a rezkowymi liscźkami.

Produktowym wikam pschinjesche wczera pschibéranje symy kruczenje žitnych placźišnow. Pschcenza samo swoju placźišnu wo 10 pj. po zentnarju a rozka wo 5 pj. powyschcź. Wczera placźesche zentnar

w Barlinje

pschcenzy 10,85—10,95 hr., rozki 10,20 hr.
hacź 10,35 hr., jecźmjenja nałcźn. 10,90 hr.
hacź 11,50 hr., nałmyskeho 9,60—10,10 hr.
wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijowym wikowanju:

sa měrz: pschcenzy 11,65—11,62½ hr. a rozki 11—10,97½ hr., wowsa 10,97 hacź 10,98¾ hr.,
sa mjen: pschcenzy 12—12,02½ hr., rozki 11,50—11,48¾ hr., wowsa 11,50 hr.
sa julij: pschcenzy 12,55—12,50 hr., rozki 11,70 hr.,

w Drježdźanach (pjatk)

pschcenzy 10,80—11,05 hr. (10,75—11 hr.)
rozki 10,30—10,55 hr. (10,30—10,55 hr.)
jecźmjenja nasymskeho 10,25—11 hr. (10,25 hacź 11 hr.),
jecźmjenja nałtnjeho 11,20—12,10 hr. (11,50—12,10 hr.),
wowsa 10,75—11 hr. (10,75—11 hr.)

Pschistajza:

Holzu do domu, Oesterwitz w Kamjenzu, Schulska haša 1.
„ Messerschmidtowa, Wjerchowska haša 9 w Kamjenzu. —
„ Schulz, Holešenz w Mužakowic.
„ Holešyna w Nistej, Gersdorfska haša 1.
„ w Nistej, Póstowa haša 2.
„ Fiedlerla, tuchikupstwo we Wojerezach.
„ Simpinpowa, Opitzowa haša 14 we Wojerezach.
„ je Schauwowa w Chołmje.
„ Jahnina w Lubiju, willa „Friedensheim".

Wuczelnika, Mikanja w Hornim Wujezdźe.

Palerskeho mischtra, knieží dwór w Lipicźu.

Na pschedań:

Wóhnk. Lubrich we Sprjejcach.
Mehle. Rychtarka w Hródku. Mlynska haša 121.
Sklomn, knieží dwór we Walowach pola Lubija.
Krowa mlode, wyhotowanske, w Swatowje 14.

Ssudnišzy na pschedawanje

hrjedn 27. małeho rózka 1929:

w Njebjelczicach, kupny seidu so dop. ½10 hodź. we „Herbstej gryschcze: mlócźowe,
w Nistej w hosćencu „K hwězdźe" dop. w 10 hodź.: pokladnja, wóhoj, bubjk cźerjenowy, jednocźahowy wós a a wschedny wós, pišmanski stroj,
w Hójnje w Kujawju hosćenzu dop. ½10 hodź.: schkleńcźany a njedźelski wós,
w Klětnom w Thustšej hosćenzu pschib. w 12 hodź.: šmanski stol a drastwy kamor,
w Dúrbachu w hosćenzu pschib. w 1 hodź.: dezimalna waha,
we Mukrancźicach w Metkiju hosćenzu dop. w 4 hodź.: mandlawa, sofa, šyćzatwy, tarczata pila.

schtwórtk 28. małeho rózka 1929:

w Budyschinje na šudnischnje dop. w 10 hodź.: wobsedne a radio, plat, tśikoły, schijaca maschina, 3000 zygarow, wino a likery, kola, hudźbne stroje, lampy,
dale se šwobodnuce ruki po twjerdych placźišnach wschelake dźěle motorskich kolow, wschelake kamory, šanšte blido,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodźin w Barlinje: Wiki su měrne, wobrot šnadny, ale placźišny sesłabjene.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Kaž psched hodźinu, pschecźišny wožebje za posdźiše termije sesłabjene.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	25. 2.	23. 2.		25. 2.	23. 2.
Pšenca	217-219	215-217	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	204-207	203-206	woka	27-29,00	27-29,00
nat. jecźmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jecźmjeń	192-202	195-202	žołte łupiny	21-22,00	20-21,00
wowsa	199-205	99 205	zeradella	—	—
kukurica	241-242	241-242	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšeńć muka	26-29,75	26-29 75	lany wosušk	25-25,60	25-25,60
rźana muka	27-29,50	27-29,50	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	bérnj. kruški	23-23,50	23-23,50
rźane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,00-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rźana sloma	1,15-1,80	1,15-1,80
hróch	42-48,00	40-46,00	pšeńć. „	1,10-1,25	1,05-1,20
raps	—	—	wowsna „	1,30-1,45	1,30-1,45
pjeluški	23-24,50	22-24,50	ječa „	1,15-1,35	1,15-1,35

Drježdźanska burza (25. II).

Pšenca	216-221	běrnjace kruški	26,00-26,50
rožka	206-211	pšeńć. wotruby	15,20-15,60
nalětni jecźmjeń	230-242	rźane wotruby	14,00-15,00
nazymsk. jecźmjeń	205-220	pšeńcźna muka	41,50-43,00
wows	215-220	rźana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	236-238	hróch	-
suche truhanćki	16-16,40	cokrowe trula.	-

Płacźizny rźaneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

25 februara.

160 woł., 401 byk., 357 jałoj. a kruw., 855 ćelat, 620 wowc., 3234 swini.

Płacźizny za

woły: 1. 53—57, 2. 44—49, 3. 31—40;
byki: 1. 52—56, 2. 46—50, 3. 38—44;
kruwy: 1. 48—51, 2. 39—45, 3. 29—35, 4. 24—28;
jałojey: 1. 55—59, 2. 44—52;
ćelata: 1. 70—75, 2. 60—68, 3. 55—58;
wowcy: 1. 66—71, 2. 60—65;
swinje: (přez 300 pt.) 78—79, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 74—75 4. (160—200) 72—73.

Raney 68—71.

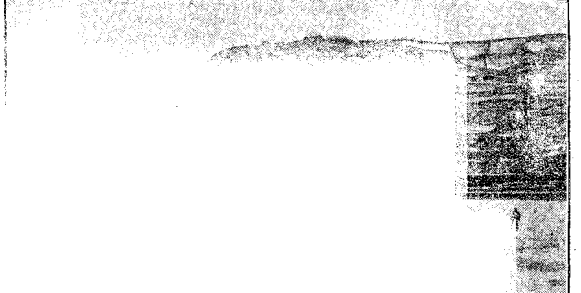

Réka Rhein je zamjerzła.

Na našim wobrazu widźimy skalu „Loreley". Tu něhdy, tak powědaju stare baje, sedźeše najrjeńša dźowka wódneho muža. Swoje krasne wlosy ze złotym česakom česajo spěwaše lubozne pěsnje. Rybacy we swojich ćołmikach so nimo kołebajo žahychu wjesłować a ćołmik so podnuri a rybak so zatepi. Tak žadaše kóžde lěto wódneho muža dźowćička swoje woporý. Dźensa je tam Rhein zamjerznył. Na smykačach suwaja so po hładkim lodze spěšni smykarjo.

Nimo měry wulke wjesele

je za šulske dźěći, zo je šula dla wulkeje zymy zacźinjena, dokelž šulske jstwy njemóžachu wutopić. Nětko dyrbja pak domoj do ćopleje jstwicki, zo by tam měrje na lód.

Přiloha k čisu 48

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 26. februara 1929

Ruwo-tydźeń.

Wotewrjenje němskostatneho tydźenja za padźowanje njesbožow w Budyšinje.

Kaž je znate, wotměwa so wot njedźele 24. februara hač do njedźele 3. měrza t. l. po zyłej Němskej powuczenjeti tydźeń k wobaranju njesbožow. Na wschelakore waschnje ma so w tutym tydźenju, kiž so Ruwo mjenuje, wobydlerstwu w městach a na wsach powuczenje podawacź, kak maja so pśeće sniesbożenjom zachitacź.

W Budyšinje wotewri so Ruwo-tydźeń njedźelu dopołdnja z wotewrjenśkej zhromadźizny w Centralnym dźiwadle. Knjes dr. Förster rozłoži po powitanju serbskich sameŕy tutoho ważneho tydźenja. Dźiwaju na to, so sćebi mnohi njezbu wědomi, kelko ludźi so ze sniesbożenjom potrjechi, ze nusne to wutajźnicź. W lěcze 1927 sta so w pśichmyśle a katastrofe pśiches miljon sniesbożenjow a dozwła sa tuto jene lěto w Němskej 2 miljonaj ludźi do njezboža pśichźiźe. Mjes nimi bźeše 24 000 zmjertnych sniesbożenych, so na kóždy dźeń 64 zmjertnych sniesbożenjow pśichźiźe. Mnohi swójstwu bźedni, kótaž maju zyłe źiwjenje na tym njesć. Tute liczby tłutnje rěcza. Kelko njezboža, bolośćow a srudoby w nich njeleźi! Kelko strowośće a ludoweje mozy może so tu zhubicź. Teź hospodarske hódnośće so pśichi sniesbożenjach znicza. Kajke njezmérne sumy sawźěcenjow khorobnych a druhich podpjerow maja so płacźicź, mjes tym so buchu tute pjenjezy hewak ludowemu hospodarstwu złužicź mohłe. Němska płacźi kóżde lěto pśiches 2 miliardźe hriwnow tutych rentow a 3 miliardy wuczinja schoda na wězach, tak so sniesbożenja z tóżbym lětom 5 miliardow hriwnow wudawkow sawinuja. Hladajo na tute woprawdźitośće napjelni drje kóżdeho myśl, so ma so tu nješto stacź k wotwobroczenju sniesbożenjow. Sniesbożenja pśiches wyschśiche mozy kaž wodu, woheń, błyśt atd. su jara znadne, pśicynu k najwjazy sniesbożenjam leża we człowjeku samym. Człowjek swucźi so na strach, kiž jeho wschźěnje wobdawa, njewobkedźbuje jón we swojej bjesstarosći, to płacźi wobjebje wo wobkhodźe na dróhach a sa dźěłarnje. Ludźo maju so w strasze, kiž jich wobdawa, powuczeć a to je cźeźki nadawk. Wobjebje ma so zyła sjawnosć na njón pokazacź. A k tomu je so tuton tydźeń zarjadował. Wocźełnjenje cźłowjetow je hłowna wěz. Kóżdy ma na swojim měsnje pomhacź, so by so sniesbożenjam zadźewało. Srosumjenje za to złubschicź je samer Ruwo-tydźenja. We wschitkich fabrikach, dźěłarnjach a schulach so w tutym tydźenju na strach sniesbożenjow a jeho wotwobroczenje pokazuje.

Dale pokaza knjes měschćanośta na wuźitnu pomoz filmowych pśedwjedźenjow. Wobjebity kapitł sam sa so je autowy wobkhad, kiž sebi tak muoho sniesbożeńskich woporow żada. Tu pak maju najmjenje winy wjednizy automobilow, ale swjetscha sawinuja njesboża pohonczojo, kokoježdni a pěšći ludźo sami je swojej njerozdu a bjesstarosću. Stónźnje wupraji pśednoscheŕ ważne słowa, so so njejmé zenoź w tutym tydźenju na wotwobroczenje njesbožow dźiwacź, ale pśecźo a kóżdy cźas. Potom hatle Ruwo-tydźeń swój samer dozpjeć. S dźakom na wschitkich, kotŕiž su w Budyšinje pomhali Ruwo-tydźeń zarjadowacź, złonecźi knjes měschćanośta swoju rěcź.

Se schtyrjomi filmami pśedwjedźe so zhromadźenym na to wschelakorosću sniesbożenjow. Na jara powucźace waschnje pśedstaji so prawe sadźerjenje w měschćanskim dróhowym wobkhadźe, w dźěłarnjach, w katastwje atd., kaž teź prénja pomoz pśi nieszbożenjach. Samsne filmy pśedwjedźechu so teź njedźeń we woběmaj tudomnymaj kinowomaj nimo programa.

Ruwo-tydźenjej pak njech je spodźenu wuspěch, kiž sebi wot njeho wocźakuja k lěpschemu zynjeho luba.

Ródnicje zemje dóńt.

O semja ródna — semja lubowana!
Ssy hischcźe nascha, žy nam sakhowana!
Ssy hischcźe žerbika, žy nam maczeŕ mika.
O schto by wutrała — by tola žiwa.

O ródna semja — mała — nascha tola.
Haj žerbske wšy su hischcźe — žerbska rola,
Hdyž ratak žerbski wora, žnje, žnjeje
A žerbske žito — pśeńcźa Sserbam tyje.

O ródna semja, Sserbej pśechcźesko broha,
Kiž wo swoje so bycźe bźeji wboha.
O so by njerosbydźeła so ženje —
So klukow žerbskich njebyło by mjenje.

O ródna semja, kak by wohrożena
A s mésnami już zusym podkupjena.
Hlej zusy suby khipijo dawno łaka.
Kak Sserbja poczerja, žno dawno cźaka.

O ródna semja, schto so s tobu stanje?
Hacź zusy drje cźe jónu njedóstanje,
Hdyž bura so burom już s kubła cźarja
A na druhich žno dawno suby schcźerja.

Pśecź s pśechcźinjeńskom, se wschej nowej módu,
O dźerźeze, Sserbja, nosću brohu pódu.
Wschź stare prawa — stare waschnja hajcźe
A ani hruślik pódy njepschedajcźe.

Pawoł Wirjas.

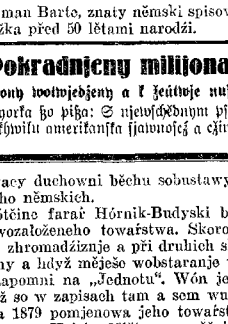

Dr. Herman Barto, znaty němski spisowaćel, so 15. maleho rózka pśed 50 lětami narodźi.

Pokradnjeny milijonar.

Wot žony wotwjedźeny a k ześitwje nuzowany.

S Newyorka so pisa: S njewšednym pśichpadom sa-běra so tu khwilu amerikanska sjawnosć a cźini teź jenemu wulkerjej w śenacze we Washingtonje starośće. Millionara, indianskeho starza, je jena žona wotwjedła a kześitwjennowała. Dwaj dnjaj po kwašu nuzowaschе žona stareho muža, ji wulki dźěł swojeho nahladneho samozenja darieź. Na tśeźim dnju pschepołoži jemu k podpiśanju lisćinu, po kotreź dyrbjeschе dalschi dźěł swojeho samozenja jenej baptistkej woładźe wotkazacź. Teź tutomu dobremu skutkej njepohnu žona njeźebiźnje stareho milijónara. Bź śej mjenujźy pola tuteje woładźy wulku provisiju (dobytk) pśichi pschewjedźenju „dobrowólneho dara" swjećźiła. Nimo toho so powdła, so je njesbožownego cźerwjenobarbojteho milijónara běła žona pśechdźała a pśechcźehała.

Tutón muž rěka Jagues Barnett. Sswój źiwjenjobźeh je jako jednory dźěłacźeŕ sapoczynał, posdźischo źdźeźi mjeńsche kubleschko. Jeho wunoschk jemu źiwjenje jara njepołoži. Sbožownu pśichpad scźinicź jeho pśiche nóz k bohatemu mużej. Na jeho leżomnoscźach wuźleźachu źylny petroleowy kużoł. Newyorkske konsorzium (druźtwo) kupi zyłe leżomnośće za hórsce pjenjezy wot Indiana a tak ku na ras milijónaŕ. Tehdom mějachu teź druzy indianscy wobydlerjo tuteho rodu toźame sboże a tak su mjes Kreckikimi, Indianami mnohy bohaceźkojo. Najbohatschi mjes nimi je pjeca tutón Jagues Barnett, kiž w źudowdźeźakatym lěcze śeźi.

69 lět bź Barnett jako nijejenjezy źiwy a njemějesche žaneje žadośće sa žeńtwu. Jemu njebyła teź ženje na mysle pśischicźko, śej žonu wzacź. Cźim bóle myśleschе śej na to Hana Lowee, běła žónska, kiž je jako sćitajowna swojeje źiwjenje sapoczała a dźiwsche je jako milijonaŕka stónźeź. Hana Lowez sćitajowne dźěłsche cźaź w domjazynosći Indiana. K njemu wsa teź swoju njemandźelsku bźowku sobu. Wobej žónskej wobknjeźeschtej stareho Indiana dospołnje. Jenoho dnja wusna Hana Lowez, so je ju kompromitował a tuź ma śej ju sa mandźelsku wzacź. Ale hewak dobrocźiwy Indian wotpokasa tuto žadanje. Na to njedośta, kaž sam powdasche, nasajstra nicźo k jédźi. S awrjeschtej je bźo dojenje sstwy. Nasajstra zastupi Hana Lowez je swojej bźowku do sstwy a prasćeschе so, hacźkuźe so s njejzwjenjezeńcź. Po jednym dnjowskim posćejenju bu starz trósćku milišći, protestowaschе pśeciźivo njerjanemu wajchnju žónskeje. Hdyž w nozy wotnoći, bź w lěharni spěchnika. Hana Lowez a jeje bźowka bźechtej jeho wotwjedźej. Wudawaschtej, so je mu khory s pomozu sauttetneho wosa pschewjeschtej jeho do expreźneho cźaka. We Washingtonje bź potom wrowa njeakwaź. Stary muž projeschе k wschemu haj. Jeho dotalna spjećiwosć bź po tutym dydombdejsitiwje dozka slemjena. Nasajtra sapiśa wjetschi dźěł swojeho samozenja pśiches źwódkomaj swojej zonje a schtyrjiwabzaceji hodźin posdźischo wotkasa 400 000 dollarow baptistiskej woładźe.

Amerikanske źudnistwa sabéracźu so wšitko s tutym spodźiwnym padom. Zedyn pschiwuźny Barenetta je Hana Lowez wobschkrjał a ju winował, so je stareho milijónara a jeho samozenje rubiła. Pśichi pschesćuschowanjn, pschi kotrymiž bź teź jeho žona pśichitomna, njeswéri śej starz, na praschenja sudnikow wotmolwiźeź. Hatle potom, hdyž bź žona zórku wopuschczała, namaka starz sahy słowow a ménjesche, so dże swój mér mécź a wospjet njeźenjemy bycź. Budźe śej jemu druhu hospošu wsacź. W běhu pschepytowanja bo wupokasa, so starz hódnosć pjenjez sćitka njesnaje a na pschikład jemu dollarnu bankowku wot sta rozesnawacź njemóźe. Wón teź saprź, so je bźy někajki dar jenej baptistiskej woładźe złoźeźił. Na wukhod tuteje njeswschédneje afery su wschitcy wótpni.

Stawizny Drježdźanskeje „Jednoty".

Podawa Bj. Helas, towaŕstwowy předsyda.

4] (Pokračowanje.)

8. Přednoški a wěda.

Na tutom polu je sebi towaŕstwo jara wulku prócu dawało. Na připład bě skoro kóždy towaŕstwowski wječor přednošk. Žana zhromadźizna bjeze přednoška.

Themy wupřestrěwachu so skoro na wšě pola: rěčeše so wo nabožinje, stawiznach, přirodźe atd. Hłowny zamĕr towaŕstwa wosta wukubłanje.

Přednošować přikhadźachu najčasćišo z duchownstwa a wučeŕstwa, ale teź z překupstwa, zastojnstwa a druhich.

Na přikład je naš sobustaw a sejmski zapósłane Kokla wšelake přednoški tu poměł.

Jara ważna wĕc bě tohorunja, zo přednoški pola sobustawow na płódnu zemju padaja. Po zdaću je to tehdom było, dźensa wjacy nic. Naš dźensniši čas je wjele bóle zwjeršny. Za wukubłanje a wĕdy pola młodźiny žadyn zajim wjacy njebywa. Ta je dźensa mudriša hač starši ludźo. Za Serbow je to škoda, tysackróćna škoda. Hdyž sebi Němcy, wosebje holcy, wobhladamy, kotŕiž su dźensa hórše, dyžli mużowje we wukniengju.

9. Počahi k duchownstwu.

Jena z najwosebnišich zasadow nowozałoženeho towaŕstwa bě hajenje nabožiny, wuzběhnjo to hižo najeno towaŕstwa: Tow. katolskich Serbow „Jednota." So samo rozumi, zo z toho wurosćechu teź wuzke počahi k duchownstwu.

Wulka ličba duchownych knjezow je towaŕstwu w běhu časa přisłušała, pak jako čestne sobustawy jeho protektorowje, pak jako duchowni radnicy. Móže so cyle wěsće rjec, zo wšitcy serbscy w sakskej stolicy přebywacy duchowni běchu sobustawy „Jednoty" a teź mnoho němskich.

Naš wótčinc farař Hórnik-Budyski bě najwjetši přećel nowozałoženeho towaŕstwa. Skoro na kóždej generalnej zhromadźiznje a při druhich składnosćach bě přitomny a hdyž měješe wobstaranje w Drježdźanach, njezapomni na „Jednotu". Wón jenoź serbscy rěčeše, štož so w zapisach tam a sem wuzběhny. We juniju lěta 1879 pomjenowa jeho towaŕstwo za čestneho sobustawa. K jeho 25lětnemu měšniskemu jubilejej w lěce 1882 dari jemu towaŕstwo rjany přestrene (Teppich). Na dnju 22. mal. rózka lěta 1894 bu do wěčnosće wotwołany.

Dale namakaju so mjena kaž kanonikus Nowak, prálat Buk, kaplan Nowak, kaplan Libš, kaplan Bart-Čišinski, kaplan Tišer, kaplan Bodenburg, kaplan Žur, faraŕ Kummer, faraŕ Dučman, wojeński faraŕ Rjenč (bě wóndano rjany nastawk wot k. prof. Bryla wo nim w Serb. Now. pod napismom „Před dwaceti lětami" napisany. Jeho row je tu na wojerskim pohrjebnišću njedaloko wrotow na prawej stronje při muri a je nadpadny přez swoje serbske napismo.) kaplan Kral (naš dźensniši duchowny radnik), kaplan Deleńk, kaplan Jakubaš a mnohich druhich.

Wšitcy duchowni su towaŕstwo někak podpjerali. Wosebje aktivnje je dźĕławał knjez kaplan Libš, kotryž bě přeni čestny preses towaŕstwa. Knjez prof. Wićaz je w naléču we „Łužicy" wo nim pisał.

Nas najwjetši a najslawniši basnik Jakub Bart-Čišinski wopyta towaŕstwo hižo we swojich Prażskich studijach. Pisa potom listy ze złoteje Prahi, wězo serbscy, wo krute hromadźestejenje prošo. Z cyłeho jeho dźĕła jewi so horca lubosć k swojemu lubowanemu narodej. W lěce 1888 bu do Drježdźan přesadźeny. Towaŕstwo wuzwoli jeho za protektora. Jeho přeni skutk bě žadanje, zo bychu założeńske swjedźenje so po serbskim wašnju z narodnym porjadom wotměłe. Přećiwo tomu pozběhny so mnoho hłosow. To zaso dopokaza, zo sobustawy žanu narodnu lubosć, žane serbske čuće njemějachu. W tutych lětach spadowaše Serbstwo widźomnje. Žadyn dźiw, zo takle wobstejnosće pola „Jednoty" našeho wulkeho basnika hłuboko rudźachu. Wot lěta 1890 njewopyta towaŕstwo ženje wjacy.

Hakle w lěce 1894 so towaŕstwo pisomnje na njeho wobroći (bě tukhwilu jako faraŕ do Baćonja powolany), hač chce hišće protektor towaŕstwa wostać. We wotmołwje swoje protektoratstwo złoži a teź čestne sobustawstwo wotpokaza. Po prawom zrudny staw, ale wozjewi so z połnym wotpohladom, dokelž so z njeho wuknyć hodźi.

Po Čišinskim přińdźe kaplan Žur. Teź wón je w towaŕstwje jara dźĕławł. Štož so jemu njelubješe, je kruče porokował, wosebje lěpše hajenje serbskeje rěče, čitanje Kat. Posoła atd.

Knjez faraŕ Dučman-Wólšinski bě přeni duchowny radnik. Wón wuzwoli so w lěce 1908. Faraŕ Dučman bě teź redaktor wustawkow towaŕstwa, z kotrymiž je sebi wulku prócu brał. Bohužel wumrě hižo w lěce 1909. Teź faraŕ Rjenč wumrě lěto pśedy, 17. julija 1908.

Knjez kons. rada Kral skutkowaše jako młody kaplan hižo w „Jednoće". Wot lěta 1911 hač do dźensnišeho dnja, 18 lět, je na dźakowne wašnje naš duchowny radnik. Cyle lěta měješe serbske kemše, doniž jemu młódše ramjenja dźĕło njewotzewzachu. Knjez faraŕ dr. Jakubaš podpjera towaŕstwo hišće druhi raz a nadźijomnje budźe hišće prawje dołho nam duchownje pomocny.

To njech je jenoź małki wućah z duchownych, kotŕiž bu wšě w „Jednoće" skutkowali a w zapisach wopomnjeni. Za wšitku jich prócu a dźĕło tu hišće raz wutrobny dźak.

(Pokračowanje sćěkluje.)

Seydoux sebi po możności sylnu polsku prece.

Snaty francuzski hospodarski politik Seydoux, kotryž **tež** němsko-francuzskej studijowej kommisiji pschisłuschia, **w** „Petit Parisienu" sa zylnu Pólsku wustupuje. Praji, so Pólska pschikład k morju trjeba, dokelž by **ju** hewak dyrbiała sadusnyć. Schtož je sa Němsku swjasanje, je sa Pólsku žiwjenjowa nusnosć. Korridor dyrbi pólski wotsiacz, a Pólska dyrbi **ju** sasu wobuzowicz, kajkaž je 1772 była, to réka je wschitkni jejnymi tehdomnischimi pschikhodami k morju.

Rasischa Prusta, kotruž je němski ryczeriski rjad dobył, **je prusta kolonija, ale nic němski kraj.** Němska budże so dyrbjecz na Pólsku swiecz, hamo na to, so budże Pólsku rosec widzecz.

Tež do Czeskoslowakskeje Trockeho njepusča.

Kommunistiska opposizija w Czejschoslowakskej je wuhjerk k wulkowanju Trozkeho wutworika. Wubjerk je so **na** knjezerstwo wobroczil, so by sa Trozkeho dowolnosć **k** pschewobwanju w Czejschoslowakskej dozpil. Trozki by sluzbit, so by so kozdeje politiskeje dzelawosce w Czejschoslowakskej wostajil. Tez by jeho pschehodwanje jenoz nakhwilne było. Smutskowne ministerstwo je wotmolwiło, so Trozkemu na zane waschnje njedowoli, do Czejschoslowakskeje pschinicz, dokelž bychu wulke smutskowopolitiske wobczeżnosnje s teho nastale.

Swetowny sjezd pschiwisowarjow Trozkeho.

S Konstantinopla so powe, so so letka w meji sjezd pschiwisowarjow Trozkeho se wschech krajow wotmeje. Trozkeho chcedza na tymle sjezdu za wjednika wschitkich jeho pschiwisowarjow w Europje muslowicz. Sjezd pschiwisowarjow Trozkeho dyrbi wo dalschim wojowanju pschecziwo Stalinej wuradowacz a wo sakezanju samkneje internazionale jednacz. Sjezdowe mesto njeje hischcze znate.

Sasu je jedyn italski kardinal wumrjel.

W nozy k pondjelu je po krótkej chorosci kardinal Antonio Vico w starobje 82 let wumrjel. S tym je wjetschina njeitalskich kardinalow na tsoch stupila.

Mala ententa a mjenschiny.

Staty Malseje ententy, Czejschoslowakska, Rumunska a Jugoslowjanska su so pjeca schekale, so so k němskim namjetam wo njejschichanji na jenotne flejschecko stoja. Pschi tym je so pschesijenosc w tym smjsle bospila, so so **staty Malseje ententy rasnje pschecziwo kozdej internazionalnej kontrolli wupraja.** Wo tej samej naleznosci je so tez rumunski ministerski swonkownych nalezneschcze, kotryž je tele dny do Warschawy putował, k polskim knjezerstwam doreczął.

Sagrjeb budże druhe juhoslowjanske hlowne mesto.

Nowe juhoslowjanske knjezerstwo je wobsamkło, so ma so Sagrjeb druhe juhoslowjanske hlowne mesto jezinicz. Kral Alexander so w blizschim czasu se swojej swojbu do Sagrjeba pschejdzi a budże tam nekdze tri mezacy bydlicz.

Wójna w Chinje.

Se Schantungskeje fronty so powe, so su japanscy wojacy wojakam chinejskeho knjezerstwa bronje sebrali, kotrež k potlocenju zdzesa pches krajdum, s japanskim wójskom wobhadzenu, czahnychu.

Brigada chinejskeho wójska je so spjeczila, hdyž dyrbjesche 25 mil s dolheho wjeczora wot Pekinga k polodnju Schantungskeje prowinzy wotecz. Blizko Zoltseje reki zdzesarjo prajachu, so k marschallej Czangczungczangej pschesłupja a na stronu k Wutingej czahnychu, so hychu so je Czangczungczangowym wójskom zjednoczili.

*

Po poslednich powescach s Chiny je Czangczungczang we wójsku Tjingtau wobhadźiło a tam siejaze zhybtki chinejskeho (Nankingskeho) wójska, 8000 muzi kyłneho, wobbronjo. Wójsko je wjele maschinistich strélbow a munizije sebrało. Na twjerdzinje je so stara pjeczdarbna thorhoj wupolowczła. Dwaj chinejscy kanonistaj czolmaj staj k Czangczungczangej pschechłoki.

Wjezera je Czangczungczang znowa bombardement na Czinu zapoczał. Dwe chinejskej pschedněcze stej so s tscheziu dospołnje wupuscziłej.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 26. mak. rózka 1929.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer we dnjo —3. Dzensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, theemometer we nozy —8. Wuhladny na pschemenjaze wjedro. — Zofma symy je so sasu na zylu srjedznu Europu wupschestrela a hacz pches zylu Czejschoslowakiu, hacz nimale do Alnarskeje a Witherskeje. Tez w Jendzelskej nowa syma wczera saschuli. Jenoz w polowiczej Bayerskej wczera hischcze tajesche. Ssylnje tajesche w Elsasu. Pschi tom so deschczowasche. W rekach woda rozescesche. W rekomaj Mosel a Rhynje so lod s wulkim lukkotom pukasche. Polozenje je nimale straschne, pschetocz dale k polnozy w Hollandskej a hizo pola Kólna sasu mjersuje. Wodowe schkruty tu hromadze sunjerum. Wojakow su pósłali, so bychu lod rózno rjelali. W polnocnej Schwedskej mérzachu njedzelu sasu 37 stopj. symy, we Schczeczinje 20, w Barlinje dr wczera 10 stopj. symy. W Prahy a w Chjcu (Cger, we wjeczornej Czejschoslowakiej) syma wczera sasu na 14 stopjenkow stiwi, w Taborje 8 stopj. Wot njedzele sem so we sirokownych Czechach smdy dze a je snowa 15 cm. wysoko padnył. Najhórje je sasu w Grichiskej a polskiczej Slaskej. Tam njedzelu zyły dzen surowe snehowe mjecele sakhadzachu. Wschón wobkhad je wjasnył. Wsy a mesta su sawdze. Ather, hlowne mesto Grichiskeje, je wot wschego swéta wotrizujene. S Grichiskich pschistawow lódze wusecz njemósa, dokelž na tyrjesnoemskim morju sturmowe mjecele a wichory sakhadżeja. Telefonowe groty na kupje Sizilskej su snezi rostorhale. — Němske lódzowe towarstwa su sa na ruske knjezerstwo s prósbu wubrocile, so by Ruska swoje zylne sóblamaki w rasischim morju sanjerstujenym lódzam na ponoz póslala. Na to sinj sóblamakaj „Jermak" a „Truwor" wusłoj, so buschtaj lódzam pomoz pschinjesłoj. — W naschej domitnje su wobsedzowali, so su wjewjerscki po schtomach lazo, w surowej tschitkanzu sanadzenych njedzel smjerschte. — Wuzkeje nadzije na pschemenjenje wjedra hischcze njeje. W ponozy nowa wyschina nimo czehnje, so na nasche wjedro skutkuje, z toho spomachmy, so schczesnja rano na rjane supasche. S wjeczerna Europy wschak nizimy leza a zolmy czopleho powetra. Na horach je wopruwdze czoplisko hacz w dolinach. Tohodla k sadwesłowanju njeje a jom nakto tola dobudze. — Jutsje srjedu sthadza zlónczko 6,54 h. a khowa so 5,32 hodź. Mésnacz sthadza wjeczor 10,09 hodź. a khowa so dop. 8,28 hodź.

— **Sa wobhedżerjow pbow!** W hamtiskich wojewjejnach dżensnischeho czisła wocziscżimy napominanje Budyschkeho hamtiskeho heitmanstwa na wschitkich wobsedżerjow pbow. Kozdy ratar we, so je letuska kruta a wutrajna syma mjes dziwinu naschich polow a lézow wjele schkody naczinita. Mnoho wobcich swérjatow dyrbjesche je symu a hlodom konz wjacz. Dusto swérjatam hdy dziwina, kotruž hlód a lacznosczi czwilujetej, bo blizkosczje naschich domow a dworow. Tu hrosy jej dowiti strach wokolo bezhazych pbow. Ratarjo, wjasaczje pbow w tutych czezkich dnjach za dziwinu a njedowolenje jim, so ju pschesczezhaju. Sakoń kozdeho, kaz jeho pozbe nja njewobkedżbuje, krucze khlosta. Tohodla wobe burjcze dżenznischne hamtiske wojewjenje.

— **Nakym rentnarjam** wupłacnje so podpjera je mjez mérz schtwórtk 28. februara dopołdnja wot 9 hacz 12 hodź. w Sesejmowni na Hrodowskej hale 10 po jenym khodże wo jsiove czo. 41.

— **Stari ludzo, kedżbu pched wobschudżerjom.** Krisanalny wotrjad warnuje pched wobschudżerjom, kiž wosbje starych ludzi wopytuje. Khodźi wobezhe k starym samotnym zonam (wudowam), wudawa so za sastojnika nekajeje wyschnosze a powéda jim, so maju statnu rentu dostacz, k czemuž maju na hamcze nekotre formularty wupisnyc, kiž maju so s kokkowymi znamkami nalepicz. Dokelž nic schkodowani pschi wulkej symje wobhdlenje wopuschczeja nochzydku, pozdzi so njesmaty, so trebne formularty sam wobstara a wujeba zebi na tuto waschnje pjenjes po 2,30 hacz 20 hr. Njesmaty je nekdze 30 hacz 32 let stary, nekaj 1,74 mtr. wulki, schwizny, zylny, ma czenne pokne wosy, kiž ma do sady sczesane, nima brody, hornje suby trochu won steja. Bésche w czornym, horjekach kulojcze stóczenym filzowym khobuku se schérokej kromu, czornym plaschczu s paszom, mjesesche pschi tebi brunu aktowu toschu. — Wodalsche zdzelenja prosżu kriminalny wotrjad w Budyschinje, telefon 2802.

S **Khwaczij.** Biblijska hodżina farja we Wulko-Dubrawskej schuli njebudże srjedu wjeczor, ale pjatk wjeczor we 8 hodź.

S **Komorowa** pola Klukischa. Wczera we nozy wokoło 4/11 hodź. Wélewodzanskeji statny autobuk w naschej wjesy wosta a dale njemózesche. Nekotre sta metrow prejcz wuzu so nkazka pschiprawa w motorje stama. S wulkim musi hacz do wuzu pschijódze. Schofer hnydom wo dra awto do Budyschina telefonowasche, tola sandże pozdz hodżiny, prjedy hacz pschijódze. Puczowarjo, kaz dolho wosu bedżo czakachu. Potom wschelkupichu do nowa pschiklwataneho awta. Skónczowany awto pschipowjedz pschiklwataneho awta. Skónczowany awto pschipowjedz chu. Po nimale dwohodzinstim sakomdżenju dozpéchu dżo do swojich dyblow.

S **Lubija.** Pschi trajnej symje je tez na tudomnym pohrzebnischczomaj hrjebanje semrétych dżen a wobczesche. Wjele hodżin najczesczischeho skakarskeho dżeka je muk k wurjecu jeneho rowa. Tez pschi najnapinawschim bo njeje mózno sa dżen wjazy hacz jedyn row wurjecz. Morw dyrbja tuto wjele dżele hacz trójzy 24 hodżin lezecz, pody hacz mója so pohrzebacz. To stawa so wosebje tehd hdyż na ras wjazy ludzi wumrjele.

S **Prochnowa.** Tule symu su Prochnowske puczo tejc so je wjes s khwalemi wot wschcho autowebo a wobnisitel wobkhada wotrésnjena. Pucze leza swjetschka mérzach a tohodla su nimale wschédnje znowa sawdze. Tele dn wosta mjes Mérjowom a Prochnowom automobil w sm tczazu, so dyrbjachu jón s konjemi wotwjezcz. Pschi wo kej symje je dżélonjemżazenu garbarjej Franzej Schimo sknemu w blizkim Czétowje koła w khlewje smjersta.

Z **Worklec.** Njedzelu na ranje 3/4 hodżin wudyr w statoku skalarja Jakuba Krjecmarja woheń, z k trymż so bróżeń z pritwarjenej hródżu wotpali. Sn spaliło je so 20 centnarjow slomy, wuhlo a wal nekotre wozy, sykanjerżzak a druhi ratarski zr Wopalna skoda wucinja nehdże 1000 hriwnow, na na pak so zo zawésconjom. Wo pricinje wudyrjen wohmja njeje hischce nicho wósteho znate.

S **Wojerez.** Na zobotnischich swinjazych wikach bjesc 148 prosatow a 1 bérak na pschedań. Prosata placzeny 18 hacz 28 hr., placzeny bérakow njenowachu so wot hacz 60 hr.

Na Librowem grunce.

Roman Tereny Novákoweje.

27] (Pokraczowanje.)

Czérjoda méschczanow a burischko Inda samó so ledy do predka pschetocżacej s wulkimi haskami mjes budkami, kaukami a korbami; kozdu khwilku bu nekdzo powalenj, kuż drasty jemu sworhnjeno ako potrorkanu, pschi czimz jowjuzitkowa wschelaka zusa zwólba, na wschè hermanki pschibliżaza, s wulojnym paduschtwom wjacz kedże to najlepsche. To bé wolanja, tschiczenja, hołk a tołk, so by wuschi sastupischtej, a na torhoschczu, je wschech stron kruze wot domow wobstupjenem, pyschcho wulku a wyżoku radnizu hischcze zwonzenem, potrozichu so te harowaze a tschiczoze swirli wot wurjow go se wschech stron wotrazoze.

Namésto poiticzowasche jara w barbach pisany wobras, wobraz zéwjenja nanajsole wjesoły a s pohlédliwoczu so stopnjowaz; ale wótry wobkedżowarj, kiž by był spohladnył nad budki hermankarjow a mjes nje by widżał, so tale wurjadna pokuta torhoschcza je s tjwitkowym zawodżenkom trajneje wopranydżitosce niz jara zwjeselazeje.

Tu a tam mjes spódinowymi domkami, w strózbnem zlohu schtyrzyczych lét nazwarjenymi, jewjachu so njewobnowjene, wopalene zwitsle zastarschich twarzow a wokniczkow, kanjesitne a drjewjane njehotowe kóty, stupy to zakotnesho wobnja, kiž bésche psched politsezu létom mésto niczik. Na rózkach wulizow, pschi radnizu, pschi nmohich murjach mjes budkami zakrute hromady zbytelow, kamjeni a péska, pschetocz méschczenzko wuporjedżachu hacz do tymy pilnje swoje domy a zjawne twarjenja, a poddani grunczowizy jim pschi tom schmarnje pomhachu, pschiwozujo zwarsti material a wotwożnjo gypki. Schtóż pschidżesche tu do mésta wschédnu dżeń, wuhladu tu dosez starosczinych wobliczow, symnicznje dżélawych rukow, kotrez chzychu wschitke dżedy minjenego njesboża wotstronicz, tak daloko hacz jim w tom, każ so husto stawasche pola skromnischich mésczanow a mésczelow tak mjenowanych „pschibytkow", njesadżewasche njedostatk yjenjezbnych hredkow.

Dżensa wschak njebé runje zaneje starosczinwosze, porazenjesze njebé widżecz. Hermank wosnamjenjesche za mésto jara bohate żné, hdżekuli bechu mésczanzaj ludzo widżecz. Bechu wschitzy wjeseli, haj pschewschcu méru wjeseli. Starschich ludzi wschak na torhoschczu jara wjele njebé; pokasachu so tam lédma na wokomik w tlóczenzu, so bychu zebi s khwatkom nékdzo wobstarali, pschekupzy a rjemjeslnizy pschedawachu, w korczmach, hosczencach a naliwarnizach njemózachu „schenkarjo" pschi nawalu ludu dożciniez, w lékarni wsednjerjo, mały a kapki zebi kupowazy, dożiw, so durje ujewurasychu, a knjeza mésczenzanzaj lékarjo njemózachu so ani wo mérze najéez. A te kowarnje pschi sajédzach do mésta bechu s pschijéżdżazymi wosami a konjemi wobléhane.

Ale mésczenzanza mlodzina njedżiwazy wschcho hołka a tołka njeda zebi sadżewacz, so by do najéepschich drastow wuhotowana njewuschła na torhoschczo a do wulizow, doniż slojachu w nich ludy, a so by zebi wschitko najpodobnischo pschebladowała. Khodżachu tu samożni mésczenzanzaj synkozo s mlodu schimi pijarjemi a s nékotrym tym studentom, kiž njebéżche go hacz dotal do Prahi, Widnje, Brna abo Wokomuza wrócził, kózdy mésczenzke nahladny tijschk s rozu, bela pschedkoschla a manschetki jewjachu go sene pod wyżkimi khobukami schérokich tschohow. Holczki wusiupowachu pyschnje z rjanymi rubischkami pches wutrobno pschewijazanymi, scherpami jenoz tak pschecżiżnjezenymi a z jemnje wuschitkimi falami, psche czoz bu faczischcz zjich czopłych, symischich wobleczenzow trósnych barbow powyschenj.

Mésczitzy synkozo a „panenki" shladowachu na go a pak sasu na twary w bidach wustajene; ale hlowny sajim tu wot nékotrych knjezerstwow a w najwschelakorischich narodnych drastach; Nemzy czemnje swoblekani s Limberka, Straschowa a Radimerza, Lesniczenzo, ludzo s Hanj Sebranitz s Litomyschkeje krajiny, w swojej bohacze schiwanej drasze, ludzo hacz wot Mychmburka, a zich bo ni „poddani" s najbliżschich wsow, kotrez mésczenzke pisany napohlad, hacżrunjez njemózachu so burischcz dej wot Litomyschle runacz.

Khodżesche-li nékotry siary nank hischcze w wobsc a sjupjanz s wulkimi paskami, s wudrowej czapku pa żekkom, abo czinjesche schérokа „mejulanka" s podsc schczej hacz wótym sunkjow prawje kobelatu, k nuż pokérkowasche ischkatk a pjelk pod samej pazi kon — tak so tudy tomu smjejachu! Mlodzi panaczkijo wumra jachu sundschne pschijówonnjenja, kotrymż so „panenki" swolnimje wobschczerjachu a rérzachu s womyklone po njem, sdżela, so by jich burski lud njerozumik, sdżela tohodla, so bychu so wulzy zjimili. Bechu tola wschcé schule w mésczenzke nemsze, zlawny magistrat wjedżesche sarjadnimje w nemsku — cżéki wuczesche go jenoż na wjsach, a cżéschcz bésche rérez sazpétych robotnikow! Wschétzy tuzi mlodzi ludzo mózachu dobre cżéli, a cżi, kotrychż starschi bechu k nemskich wsow sem pschicżahnyli (a tych bésche njemensz ale woni blyschczachu so s nadobnischcej rérzu, na hamtach a w schulach knjezowzi, hdżejkuli so nékaża pschicżesnosci pschicz. A tudy, mjes tymi burskimi-wotrockami, so to runje prawje njschihodżesche.

Tola burja tez tu rosumjachu, nizli sdżewam, to tola poczinjenjam, a smécham — mnohi sabkhitny s wotsa a spiny pjasez, mnoha maczerka a holza so hacz do ferc sarżewijeni a we wocjomaj mézo potne hrewnych spjatk cżékkasche psched mésczenzanstimi synkami. K burischcz nemskich wsow sadżerza so mnodosez bóle stromnischcz sdżela njebésche jim hacz na male wumnsacze poddany, nébe w mésczenzke wsole pschisżékowanskeho pschecżesnem wuzywasche wjetscheje wazniczje, potom njebychu bebi Nem zy, rosumjesche jich wuzméschowanja, bjes khłostanja wotrérzo lubicz dali! — —

(Pokraczowanje sczéhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 49 | Budyšin — Srjedu, 27. februara 1929 — Bautzen | Lětnik 88

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 pf. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. kh. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjowa knihiličernja, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2557.

Ze nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawětki a tabele so wyšše wobilěcuja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Seekt žada, zo by so woborna wola syniła.

W mjenje towarstwa Barlinskich němskich studentow je póndźelu wječor generalny wjednik Seekt wo woborne wola rěčał. Pschednoscheŕ mjes druhim praji, so je woborna wola zdobom narodne zjednoczenje. Ta je wot nutska a zwonka wohrožena. Snutrka narodna wobarańska wola spaduje, so na chód wězow swučuje a internacionalne pazifistiske hibanje so rozsčěrja; **zwonka zmy zyle jasch kowani.** Stłubjene wotbronjenje jenje njepschindźe. Schitkaze nažyty na wjecjoru a ranju su potorhane, tózdne wobaranje pschećiwo sranjenju němskich mjesow sarjekuje. Njech je myšl měra kažkuli rjana, jěra wopraworjdźitosć ju jniczi. S pazifismom móžemy krutch pucza hromadze hicz, tola jeho dalschi puć k krajnej pschetadze dowjedże. Němska budże hischcze cžasejschu móz na to pokazowaś, so ma zapijane prawo na wotbronjenje druhich statow, te zjebi jenje na to njepomyślu, zwoje bronjenje pomjenschiczi. Wschě staty zebi na to myšla, zwoju existenzu wobtwjerdźiś. Němschej pak je kóžde bronidło wsate. Nasche dalsko wupschestrjene wotewrjene krajne mjesy, kotrejž bychu nasch tež mohle pschećiwo naschej woli do wójny scžahnyś, zadaju, so dyrbi tež nasche wobaradło sylne byś.

Němskostatna wobora je mała a klabje wobronjena. Sa nju dyrbiny, njech je hdźežkuli, wustupowaś; pschetož dźeń pschindźe, hdźež budże zo mała němskostatna wobora trjebaś, hdźež budże jadro wobaranja.

Generalny wjednik je Seeckt zo potom spolitisowanja wschitkich praschenjow dótknu, na kajkeż zmy zwukowali, z cžehoż pak dyrbi woborna wola wusamknjena byś, dokelž tu wo praschenje němskeho wobstaczenja dźe. We zwonkownej politiju njejsmy nichtó njewobkedźbowane wostajiś, **zo dyrbiny sazo k samostatnosczi dóńcz a se zaswjetnej mozu zwoje mjesy schtitaś. To zo tym cžiniś saleži, kotliž wozud Němskeje wodźa.**

Stahlhelm a němske republikanske knježerstwo.

Němski president z Hindenburg je Stahlhelmowcu wjednikow Seldtu a Düsterberga k zebi pschepytał, so bychu jemu Stahlhelmowe politiske samery a jeho stejischo k nětcžischemu statej rozsaznili. Seldta a Düsterberg staj prajiłoj, so Stahlhelmowe stejischo k dźensnischemu statej njeje sazdanje njepschecželske a so Stahlhelm republikansku statnu formu zamu za zebi njewotpokazuje, ale wurostli parlamentarizmu. Stahlhelm nochze z njesakonskimi srědkami wojowaś.

President z Hindenburg zo w pschichodnym tydźenju rozhudźi, hacz Stahlhelmowe cžesne zobudstatosczo wobkhowa, kotrejž je pschijał, prjedy hacz su jeho za presidenta wuzwolili.

Němski pósiski minister dice wróco stupiś.

Po powěsczi „Bayerskeho Kurěra“ su zo dla pschijecza powyschenja piwowego dawka a skróczenje pschepokasanskich dawkow wo 120 miljonow hriwnow w němskozemskej skazaji bayerskeje ludoweje strony rozhorili. Rozjasnjenje może wěso jenoż wotzhotkowanje w pokrjeż němskotatnej radze pschinjesej, kotrejž zo hižo pschichodny tydźeń wocžakuje.

Jeli so by zo namjet ministra Hilferdinga k zpschikhyczu njedostatka w němskim hospodarstwie planje też w pokrjeż němskotatnej radze bjes pschemjenjenja pschijaś, by zo, kaž zo w kruhach němskozemskeje skazaje bayerskeje ludoweje strony wudawa, dyrbjało z tym liežiś, **so němski pósiski minister Schätzel wróco stupi.**

Dołh bayerskeho stata.

Bayerski statny dołh je po zdźělenju finanzneho ministra w zejmje kónc januara 1929 nětdźe 461 miljonow hriwnow wuczinił. S njeho zlušcha do zakoženeho dołha 347 miljonow hriwnow a nětdźe 144 miljonow do trajazeho dołha statnych kapow. Tónle dołh je hakle po inflaziji nastał.

Mordaŕ gymnasiasta Kleiera zo wusnał.

Kaž Barlinski policajski president powě, je zo zajaty dźěłaczeŕ kommunist Karl Schultz wusnał, so je z jěsdnym kolom sa gymnasiastom Kleierom jěł a do njeho tselił. Schultza je jeho kommunistiski towaršch pjekaŕ Roeder pschewodźał.

Belgiski zwonkowny minister wo francowsko-belgiskim wojerskim dojednanju.

Belgiski zwonkowny minister Hymans je wutoru we belgiskej komorje rozjasnjenje wo franzowsko-belgiskim wojerskim dojednanju podał. Mjes druhim praji, so je

w hollandskich nowinach wojerjeny tekst pažmo ložow.

Njedźiwajcy schkrěcžazych njewěrnosczow, kotrež wopschija, maja jón we wěstych wukrajnych kruhach za ważny. Hollandski pósłanz je zo w mjenje zwojeho knježerstwa napraschowaŕ, hacz je zo srěcženjowy tekst po wěrnosczi podaŕ. Wón, Hymans, je jemu wotmolwił, so dyrbja hollandske knježerstwo runje kaž belgiski zejm a zjawne mjenjenje we Belgiskej, kaž wschě wukrajne knježerstwa wopschijecze tehole w Genfu sapiżanego dojednanja znaŕ. Hollandskemu pósłanzej je rjekł, so zo wěstemu systematiskemu postupanju wschelakich wukrajnych kruhow, wobjeże hollandskich, pschećiwo Belgiskej dźiwa. Dorěcženja mjes generalnymi stabami su jenoż wuwjedowaze naprawy dojednanja z lěta 1920. Njemóże zo myślicz, so bychu je wobžaha dojednanja abo pakta Swjatka Ludow wupadle.

Srěcženje zo zdyla Locarnskim srěcženjam jako można wuwjedowaza naprawa pschisamknje.

Tele dorěcženja su w politiskich mjesach franzowsko-belgiskeho dojednanja a pakta Swjatka Ludow wostałe. Wo Hollandskej, Schpanskej a Italskej zo w nich njerěcži. Athmosseru chcedźa w tym wokomiku zamuczicz, hdźež Belgika z Hollandskej wo kolkocžasowych wězach jedna. Hymans dale praji, so falschowaniu wěsče njeje nowinaŕ po powołanju napinał, ale tłósczimy cžłowjek. Psched telko njehańbcziwymi cžemi dyrbi cžłowjek z **ramjenjomaj sczahnyś.** Minister je zo troschcu dla ducha do njemčera daŕ, kotryż we wěstych Belgiskej njepschecželskich smyslenych kruhach knježi. Belgiske knježerstwo wě, so zo we wěstych wukrajnych kruhach na to dźěła. Hollandsku a Belgisku roskoricz. Pscheje zebi, so by hollandske knježerstwo tónle manewer teherunja schwikało, a zo nadźija, so zjawne mjenjenje w Belgiskej a wukraju pschikłodźenja jako takle zrozumi.

Francowske knježerstwo za wólbne prawo žonow.

Ministerski pschedsyda Poincare je pschedbydźy francozowskich žónskich towarstwow zdźělił, so budże knježerstwo namjet podpjerowaś, so by zo žonam aktiwne a pasiwne wólbne prawo do gmejnskich zastupjerstwow pschiswoliło. Sdobom je pak zo ministerski pschedsyda pschecžiwo wobdźělenju žonow we wubjerkach wuprajił, kotrejž senatorow wola.

Kaž je znate, nimaju žony w Franzowskej dotal ani aktiwneho ani pasiwneho wólbneho prawa.

Dopjelnjowaze wólby w Franzowskej.

Pschi njedźelskich dopjelnjowazych wólbach w Dordogneskim departementu zu za sapołožanza prjedawskeho radikalneho ministra sapołožanza Jurja Bonnota pschecžiwo kommunistiskemu kandidatej wuswolili.

Pschi dopjelnjowazych wólbach w Amienskim wólbnym wokrjesu na město nědźiskeho ministra Klotza, kotryż je, kaž je znate, zwój mandat złožił, hdyž běchu jeho dla falschowanja zmjenkow sojeli, zu kandidata republikanskeje strony Bordeauza wuswolili. Klotz je k radikalnej stronje pschiłuschaŕ.

Jednanje Juhosłowjanskeje z Bołharskej w Pirotu.

W Pirotu zu počeli wo namjesnjych zwadach mjes Juhosłowjanskej a Bołharskej jednaś. Muradźiże zo jenoż wo namjesnych należnosczach. Politiske wězy zu wusamknjene. Wikowanske wězy zo w měrzu z wobežitym wikowanskim srěcženjom rozrisaju. Pirotska konferenza ma wusnam też tohodla, zo je nastork k rosmysłenju wo pschichodze juhosłowjansko-bołharskich poměrow dała. Mjes Beogradskim „Trgowinskim Glasnikom“ a Sofijskim „Mirom“ je zo debatta wo wsajemnych poměrach rozwiła. S wulkeje liczby nowinskich mjenjenjow njech zo jenoż jedyn žerbski a jedyn chorwatski hłós naspomni. We Beogradskich „Nowostjach“ stary diplomat a wjednik bywscheje žerbskeje ratarskeje strony Jowan Jowanowicz pische: „Sbliżenje dyrbi z programom byc̀ tu a tam. Na zyle praschenje dyrbi zo je stejischcza wulkeho pschichoda hladacz. Nusne je, so zo mały hospodarski Locarno wotewor najwróżdy mjes Bołharskej a Juhosłowjanskej, k čimuż by posdźischo Grichiska mohła pschistupicz.“

Sagrjebski „Jutarnyi List“ w sawodnym nastawku je napisnuł „Sa jeditotu balkanskich Sskowjanow“ tole pische: „Hdyž hižo njeje mózno, so by na Balkanje jedyn jenicžki słowjanski stat był, je nusne, so byschtaj wobaj słowjanskej stataj hromadze dźěłakej jako dobraj swjatkarjej, k čemuż jej hižo geografiske połoženje a jeju nadawk we swětowym roswiću mużi.“ Też tele chorwatske nowiny wěso praja, so dyrbja Bołharjo na Mazedonsku jako na praschenje znutrkowneje słowjanskeje politiki zhladowaz. Njedźiwajcy teho pak zu nowiny pschećiwowdźene, so „njeje cžaŕ dałoki, we kotrymż budźetaj wobaj słowjanskaj stataj niz jenoż w dobrych zhnjodnych, ale też w bratrowskich stykach zywaj a so wschě wadzenja pschestanu, kotrež zu juzz nym (połodnischim) Sskowjanam tełko njesbożа pschinjesłe.“

Juhosłowjanski kral w cžeskosłowakiskim pósłanstwje w Beogradze.

Sobotu wjecžor je kral Alexander cžeskosłowakiske pósłanstwo wopytał a je pola pósłanza Schyby we wuzschim kruhu wusnamnych juhosłowjanskich wosobow pschi wjecžeri wostał.

Rubježnjiske bandy pschi turkowsko-syriskej mjesy.

Sto muzi zylna banda rubježnikow je zo psches zyriske turkowske mjesy do Turkowskeje nahnała. Po pjeczhodźiskim wojowanju zu turkowscy zandarmojo rubježnikow psches mjesy sahnali. Dwanaceže rubježnikow zu saleli. Mjes nimi je wjednik rubježnikow.

Přikoły Amana Ullaha.

Aman Ullah nětkole z lětadłom nad dalokimi stronami Afghanistana lěta, so by z **wjednikami zpłahow jednał a nowych wojakow sa wulku nałětnju offenziwu najimał. 60 000 muzi jeho wójska je hižo z franzowskimi ruzwunymi maschinistimi tselbami wuhotowanych.** Aman Ullah budże **Kabul najskerje z tisoch frontow nadběhowaz.** Wón zamu roskasowarskow nad landaharskim wjednikom pschewostoje, mjes tym zo Nadir Chan z Herata wjecžorne zpłahi powjedże, Ali Achmed Chan pak budże we Dżelalabada postu powaz.

Kemal paša dyrbi Amanej Ullahej pomhaś.

Kaž „United Preß“ zhoni, je president turkowskeje republiki Kemal pascha wjele telegramow wyschokostejenych wosobow z dalokeho a blizkeho rauschcheho kraja dostaŕ, we kotrychž jeho nałožnje napominaju, zo by Amanej Ullahej pomhaŕ, jeho trón zaso dobyc̀. Turkowska wojerska mi sija, kotrejž je zo do Afghanistana pótałała, je póndźelu do Kabula doschła.

Studenske a kommunistiske njemery w Pekingu.

Londonski „Daily Expreß“ z Pekinga powě, so je tam wjecžera k demonstracijam studentow a kommunistow doschło, kotrejž mějachu charakter zbožža. Někotre tysacy demonstrantow spytachu, zo do wukrajanskich zydlischcow dobyc̀, tola je jim chinesce wójsko wobaraco, kotrejž zhonjo nje demonstrantow rosehna. Franzowskaj zendźerjej a tak pansaj wojazaj wohrožene měsnu strażowachu. Mějo, so je zo z tymle podaŕkowu hibanje zapoczało, kotrejž zo na powroczenje někrzešcheho chineskeho (Nankingskeho) knježerstwa měri.

Schesez městow w Schantungskej provinzy zo wurubiło a wupuscilo.

S Pekinga zo powě, so su bandy nědźiskich wojakow w Schantungskej provinzy schesez městow hospolnje wuzrubile a wupuscile. Też nowe chineske knježerstwo njemóże rubježnistwo a zbožž połoczicz.

Tornado w Mississippiskim statu.

Dok rěki Mississippi a dźel Texasa je so ſ wichorowej katastrofu podeſchoł. Najcežſo ſtej měſeze Duncan a Clarksdale. Jenoż malo mjenjenjow je ſtejo woſtało. Dokelž telefon a telegraf wjazy njedźěłataj a jenož njedospołne powěſeze ſchtitthadźeja, njeje liczba mertwych a ranjenych hiſchcze ſnata.

Tornado je ſpodźiwne wiwy měł. Jedyn krowy dejazy ſtarmał widźeſche, kak wichor jeho dom wotnjeſe, mjes tym ſo jeho dźowka njeſranjena ſ woczinjenymi durjemi krutogenje nuts ſchilicza. Jeho ſyn ſo njeſranjeny ſ koſa pyſches dwór donjeſe. Wichor wulke petrolejowe tanki kaž papjeru ſtłóczi a w zyłej wokolnoſczi petrolejowy dejcheż nacžini.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 27. mak. rózka 1929.

— Wo njedźe. Spodźiwne wjedro mamy nikło w Europje. Snina je pola naſ ſaſo pichibźerała. Nano ſapiſchachu ny na wſach 10—12 ſtopl. ſymy. Nad rauſchel, volnózemi a ſ dźela ſrjedźnej Europu wyſchina leži. Wětry duja ſymne ſ dołſcheho ranja. Naſymniſcho je ſo wotwuſnej Němſkej. Wežera měrjachu w Hamburgu 13 ſtopl. ſymy, na Kawje Helgoland 9, we Schczeczinje 10 ſtopl., w Kraſnowju (Königsberg) w rauſchej Pruſkej 12, we Schleſyſkej powiſchitkownje 11, w Drježdźanach 7 a we Zitawje 5 ſtopl. ſymy. W połnoſchcej Němſkej je wocžopiſko a taſe. Tak we Münchownje wežera 3 ſtopl. cžopłoiſ měrjachu. Jara wocžopiſko je w połnoſchcej Europie. W Italſkej duje horcy, w Afrikſi pſchilhadźaju wětr. Bóndželu bě cžopłota w Schparijſkej, Francowſkej, Italſkej a ſ dźela na Balkanje hacž na 18 ſtopl. ſtupiła. Sněh a łód hladaju tajetaj. W Bratiſlawje w połnoſchcej Czechoſłowakſkej bě wežera 6 ſtopl. cžopłe. S Bayerſkeje pſchiſhadźeja powěſeze, ſo w Dunaju nimale 2 mtr. tołſty łód taje. Strach proſy pſchimjeſowazym kraſnuam. Wójazy a wohnjowe wobory ſtražuja. We połnoſchcej Bayerſkej ſo k temu beſchczeże. Pola naſ pak ſchcžeſkleſza na rjane ſtupa. Je-li ſo wujaſni, ſyma w wozy wěſcze niepopuſczi. — Juſtſe ſchtwórk ſchadźa ſlónczko 8,52 hodź. a khowa ſo 5,34 hodź. Měſazk ſchadźa wjeczor 11,22 hodź. a khowa ſo dow. 8,42 hodź. — Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer wo dnjo —4. Dźeiſſa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, thermometer we nozy —11. Wuhlado na małe ſo nichcemniże wjedro.

— **Perſonalna powěſcź ſ Budyſchkeho ſaſtwa.** Kujes wyſchiſchi ſ... dr. Heinke pſcheſadźi ſo k 1. měrzej k Hoyerſwerdej ſaſtwu. Wyſchiſchi hamtman dr. Keil ſ Hohnerda pſcheſadźi pak ſo k Sjednoczenym Budyſchim ſaſtwam.

— **Sjězd ſtatnikow wokrjeſneho wohnjowobórniſkeho ſwjaſka Budyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa** budże njedźelu 10. měrza dop. w 11 hodź. w Herbiſkej gryſchcze w Radworju. Dnjowy porjad wopſchija mjes druhim rozprawy wokrjeſnych ſaſtupjerjow, rozprawu wo poſchedźenjach krajneho wubjerka, rozprawu wo Lamjewcžiſkej poſtajenſtwej pokładni, pſchedpoſtok wo nježiſchim wojowanju pſchecžiwo kſnjnu wohnjam, kurſus elektrikow, ſchenanje wo ſwiaſkowym hſiſtže 22. a 23. junija w Horjcej Hórzy a wuhrajenja wo wobwjach, kiž ſu byłe.

— **Luſiza na łětuſchej Drježdźanſkej wuſtajeſzy.** Njedawno ſeſdźechu ſo Luſiſke wobſthadne towarſtwa w Biſkopizach. Dźelowy wubjerk jednaſche wo wobdźělenju Luſizy na łětuſchej Drježdźanſkej wuſtajeſzy „puczowanje a dróhowanje“. Wotdźěł na wuſtajeſzy, ſa Luſizu pſchihotowany, ma ſo na jenake wumělſtwowiſke waſchnje wuhotowacź. Seſtajenje tuteje Luſiſkeje wobſebitoje wuſtajeſzy pſchepoda ſo knjeſej muſejowemu direktorej dr. Biehlej w Budyſchinje.

S **Makeho Wjelkowa.** Na ſtaiwej dróſy mjes Khelnom a Makym Wjelkowom ſo bóndželu popołdnju wokoło 3 hodź. nadobo wobſthad haczeſche. S wuſłom nakładnym nakładny auto ſ pſchijapowěſchakom hſbejſche Hanomagej wujeżeż a ſajeżże na kromu pſcherowa. Jako chyżſche ſaſo ſaczahnjeż, koleſa we hłubokim ſnéży njepſchimachu. Mokre nakładne auta, kiž ſa nim pſchijeżdżechu, wucžahnychu wohrożeny auto, kotrehoż pſchipowěſchak ſo hižom ſtraſchnje khileſche, ſaſo do ſnjeżé dróhi.

S **Hornjeho Wujeżda.** Krawſki mjeſchtr a wumělſkaŕ Bjedrich August Muka w Hornim Wujeżże a jeho mandżelſka Johanna Augusta rodź. Frenzlez ſwjeczeſchtaj ſaſtdżenju njedźelu żadny ſwjeżdżeń ſkotcžo kwaſa. Jubilaraj ſtaj wobaj hiſchcze ſtrowaj a cžerſtwaj. Na jeje cžeſtnym dnju leju dźěcži a dźěcżidżeżi wobdawachu a ſo ſ nimaj radowachu. Woſtadny ſarar Günther wotmě domjazu nutrnoſcź a ſtaji tutón wažny bżeń pod Boże ſłowo. W mjenje krajneho konſiſtorſtwa wutwaji jubilaromaj ſbożopſchejcza a pſchepoda jimaj cžeſtne wopiſmo, kiž bżeſche zyrkownſke prjódbżeſtejtwo do ſtojeho wobluka położicź dało. Wóh ſpożcź pak jubilaromaj błónczny a pokojny wjecžor ſiwjenja.

S **Wóſerez.** Tudomny hermank cžerſpjeſche khětro pod ſymu a bżeſche ſłabje wopytany. Dożyła bżeſche jenoż 68 hermankſkich budow a 19 pſchedawaniſkich mjeſtnow wobſadżenych. To pak bżeſche hiſchcze pſchewjele, dokelž ſo wjele njekupowaſche. Někotryżkuli wikowaŕ je ſdoma puczowaniſke wudawki ſaſtużił.

S **Wjelſeje.** W tudomnym domje ſa khudych je ſtara żona R. nahłu ſmjerc namakała. Póndżelu popołdnju ju w jeje ſtwiczżu morwu namakachu. Stara żona mężeſche waſchnje, ſo k cžopłym kachlam ſydacz a ſebi je cžopłej wodu noſy parież. K temu ſtajeſche wona wodu ſchkru na ſahle wuhło. Pſchi kachlach ſedżo ju nadeiſdżechu. Delnje cžeło a ruzy bżeſchu zyle ſpalene. Wopalneje wónje dła buchu ludźo hakle poſoje na njeſboże kożdźe. Staruſchka je ſebi po wſchém ſdacžu ſaſo noſy parież chyła. Se ſahleho wuhła, kiž bżeſche ſ kachlow wucžahnyła, wuſtupowaſche wuhliczkaty płun, kiž ju ruceże mori. Na to je ſo je bżeſe drasta ſapaliła. Sobuſtowobydlerka ſtwiczżi, tohorunja ſtara żona, bżeſche na njeſboże runje woteſcha.

S **Harimanezj** w Delnjej Lużizy. Sańdżenu pjatk ratař Lehmann ſ Hartmanoju je ſwojim ſynom a ſwojej 22lětnej dźowku Martu ſchtomy puſchczeſche. Jako jedyn ſchtom padny, tſjechi jeho wjeſnjck wobſbżeżerjowu dźowku a poraży ju k ſemi. Wobżarujomnej bżehu ſo mohły ſtſchabke a płuza ſmjaſke, ſo wona njedżeſu na ſwoje ſranjenja wumrje.

Se **Stareje Darbnje** w Delnjej Lużizy. Sſurowa ſyma je ſebi też tu ſmjertny wapor ſadała. W ſwojim łożu ſmjerſny młynſti. Łożo měſeſche na łubi ſiejo.

Zjězd wjednikow

Budyſkeho wokrjeſneho wubjerka Němſkich młodżinſkich ſwjaſkow.

Sańdżenu ſobotu wotmě ſo w Měſchczańſkej młodżinowni w Budyſchinje ſjéżd wjednikow młodżinſkich ſwjaſkow, kiž ſu w Budyſkim wokrjeſnym wubjerku ſjednoczene. Wjednizy młodżiny ſe wſcheſch dźěłow hamtſkeho hejtmanſtwa a ſaſtupjerjo wſchelakorych ſwjaſkow ſjéżd wopytachu.

Po krótkich ſawodnych ſłowach pſchedbżydli kujeżny Scheefelderez wječeſche khes Eberhard Giese, direktor Shorjeſkeho młodżinſkeho hamta wo „żiwym dźele na wjeſnej młodżinje“. Pſchedmotniſchej ſaběrachu ſo jara jaſnje a dokładnje je ſoziologiſkimi a pſychologiſkimi żiwjeńſkimi wumnknjenjemi wjeſneje młodżiny a dawaſche, na ſwojim roſkażowanju dale twarjo, hódne pokiwy k wutworjenju ſtupinſkeho a towarſtneho żiwjenja młodżinſkich ſwjaſkow. Měſnik ſadaſche ſebi wot wjednika, ſo by ſwi pſchede wſchém cžowjeſ, kiž w ſebi pſchichod noży, jewja młodeho ſahorjeneho ducha a tola ſtajnje ſamóże ſo mérnje wróczódżerżeż. Dokładnje wupraji ſo pſchednoſchet też w ſjednoczenju wobeju ſpłaſow w młodżinſkich ſwjaſkach.

Dalſchi pſchednoſchk kujeża wyſchſcheho wuczerja Feycze-Budyſkeho wjedżeſche pſchitomnych ſe ſwótkowobrajanmi nakładnymi ſpiſchami a ſe ſpiſowanjom wokrjeſneho ſwjaſka w Połpicy pokaża w dwénaj wobſahomaj. Měſnik kapleze do pſchedwoſnika mimo wobſahowanych roſkożenjow wo ſtrowotnych łśpſchinach młodżinſkich puczowanja, też hódnoſtne wobſebinſke naſhonjenja a dr. pomnjeſca a ſ tym ſjéżd jara wobohaczi.

Mjes pſchednoſchkomaj jednaſche ſo ſkótka wo nutrnych organiſatoriſkich praſchenjach. Po potrjebje meje ſo k tomu ſaſo tajki ſjéżd wjednikow.

Z Łužicy.

* **Se Spitzkunnersdorfa.** W Spitzkunnersdorfe je 22 makeho rózka poż ſwinkyl, na kotrehoż tukaju, ſo je ſtażany. Tohodła maju ſo we wokolinje pży ſawjeraczi.

* **Se Zitawy.** Zitawſki wokrjeżny ſwjaſk łaſkeho Lawbunda wotmě ſobotu ſwojoju hłownu ſchromadżiznu. Na ſchromadżiznje, kotraż bżeſche ſ zyłeſe Hornjeje Łużicy wopytana, wobdżěliczichu ſo wſchelazy cžeſtni hoſcżo. S cžiſte rozprawy wyſchkoweho leutnanta na wuſk. Marella bżeſche cžežka nuſa rataſtwa też we Łużicy ſpóſnacz. S rataſtiſkimi dżěłacżerjemi bżeſche wokrjeſ na dożahanje waiſchnje ſaſtarowany, dokelž ſe ſtuſobneje Cžeſkoſłowakiſkeje doſcż dżěłacżerjow doſtawaſche. Njelużże jewjeſche ſo jenoż njedoſtatk na żónſkich dżěławych mozach.

Se **Zitawy.** S tſeczeho poſtboda jeneho domu na Grotawſkej dróży padże 21lětny dżěłacżer na dróhu. Cžeſtranjeneho dowjeſechu jeho do ſharownje. Njeje bżeſche wéſte, hacž ſo jedna wo ſnjeſboženje abo ſamomordarſki poſpyt.

* **Se Shorjelza.** Wobſchudżer w hajnkowſkej drasze je w poſledniim cżaſu w Shorjelzu wuſtupował. Wobſeże ſchkodowani ſu hoſcżenzarjo a hoſcżenzarſzu pſchiſtajeni. Wot tutych je ſebi wobſchudżer dawał pjenjeſy dacž ſ wudawanjom, ſo je hajnik w Kohlſtureze a ſo je ſebi pjenjeſy wſche ſwudawał, trjeba pak hiſchcze pjenjeſy, dokelž ma ſ ſwoju żonu hiſchcze wiſchelake wobſtarazż a ſo ſim pjenjeſy brydom ſaſo ſ Kohlſturta póſcżele. Wobſchudżer dobru ſcżi ſe ſwojim wéſtym wuſtupowanjom ſwjeſtiſka wſchudnu dowérjenje a dosta żadane pjenjeſy. Skhodowani hižże dżeńſa cżakaja na pjenjeſy, kiž maju ſ póſtu pſchińcż.

Wusudźenja.

§ Pſchiſtażny ſud w Budyſchinje. Schtyri wohnje, kiž wot 12. meje hacž do 19. ſeptembra 1928 wobhoberjom Hornjeho Kumwalda traſchachu, ſo wežera pokuje wujaſnichu w jednanju pſchecżiwo 22lětnemu njeježenjenemu murjerjej Pawołej Kurtej Harigej ſ Hornjeho Kumwalda, kiž bżeſche dla wotmyſlenehó ſapaleſtwa wobſtorżeny. Jednanje roſwali wobras młodoſtnego kżażenja. Harig je w ſtarſchiſtkim domje wotroſtł. Ma napomnjenym cżaſu měſeſche wón ſtajne dżěło a ſaſłużi tożdyn tydźeń 46 hriwnow. Wot ſwojeje mdy wotedawaſche ſwojimaj ſtarſchimaj tydźeńſku jenoż 10 hr. ſo jédż a bydlenje, bytk wuzi ſa ſebje. Wón wopytowaſche ſtajnje rc,e a koreżmy a bżeſche pż ſwojim ſamżnym wuprajenju njedźiwajcy ſwojeje młodoſcże ſjawnje ſmaty n opiłą.

Pſched ſudom ſo Harig ſwojich njeſtutkow ſjawnje wuzna. Wón pſchida, ſo je

1. w nozy na 12. meiu 1928 w partu rycežeſkubleriża ſ Polenz ſchkitanſku hżu, kotraż bżeſche ſe ſtejmu kryża a w konjeżi ſo łód khowaſche,
2. w nozy na 14. meju 1928 hromadu wałcżiny, kotraż leżeſche w łóſni ſ papowej ſtżechu pſchi domżiſtwarżerbo pſchedewoſcżanſkeja Hermanna Reitſcha a ſ tym też Reitſchowe domiże,
3. w nozy na 20. auguſta 1928 brózeń hoſcżenzarja a rěſniſkeho mijchtra Jurja Heymanna ſ hrodża je ſamżnym ſapalił a
4. w nozy na 19. ſeptembra 1928 brózeń kowarſkeho mijchtra Biedricha Jeſchki ſapaliż ſpytał.

Na Librowem grunče.

Roman Terezy Nowákowje.

28] (Pokračowanje.)

Jobk Libra dopſchewodżi macż a Terku hacż na torhoſchczo, wotcżiwa jimaj bżenżenja a ſaſtdże żej ſ nimi k ſnatemu faktorej, ſo kotremż mýſleſche, ſo jemu knowy rady wotkupi. Hakle potom, hdy by je pola toho njewotkupił by ſo dyżt k pſchedawarjam lena a pſchedżena ſtupiżi. Librowa ſ dżowku dżerżeſchtej ſo prawje hromadże ſe wumělſkarku Mourowu a ſtudżiſchej Jobkej, ſo budżetej kożdowacż, budże-li ſa někajku połhodżinku na nich pola „ſchlatunowy“ cžatacż. Ale hdyż bě Jobk pola faktora ſwoju twoju ſbożowinje wotkhył a k wupyſchenemu, roſkuſtowanemu ſthodżiſchczu ſwj. Marijanje poſtawy ſo pſchedobył, namaka ju jenoż macż a kmótru: Terezjmu njemże a wonſtajne wobhladowanje ſapoczeło ſ wukroczenjom wot doma, bż ſwój ſamér ſtożnżinje dożpżło — pſchekhodżowaſche ſo mjes budkami wſcha ſaczežwjenjena ſ Tomikom Pruſchkim, kiż bż jej pola reprezanarja hižo też wutrobu ſ „winſchowanjom“ wożpżeżła ſtupiż.

Jobk prajeſche żej ſ macżerju, ſo póżdże nětko k pſchekupżej wubraċ żej hodżiti a cżeżas, kotreż trjebaſche, mjes tym ſo wona nakupi ſeleninu, hołzanoj k ſalam banty, nanej pola nobajżarja nowu cżapku, dokelž ſwjate ſwjeczaſko a dżowżynym dżěżom ſuk marzipana. Hdyż wſchitko ſebi wobſtara a tež łmóiſe wupomha wubraċ „hermanka“, dżeża ſo w Delnjej haży ſekkacż, hdżež budże we ſaſeżnej hoſpodże na Mourku wós cżakacż.

Wokoloczażace cżżódy jich bórſy roſterhnyżnyċu; pola pſchekupża, kiż měſeſche wulki ſtłap żeleſnych wudżełżkow, ſeika ſo Libra jaſo ſ Kuklu wot Hejſhanez, kiż wubjerache ſebi tam bruſ. „Mamoj dałeko“, witaſche gruntowniż ſwótaſicha, „ani ſo njenadżamoj a ſaſmerknjeſ“

„Ja wſchak mam ſtoro wſchitko wobſtarane, hermanka tuni doma nakupi macż; hiſchcze trochu po torhoſchczu chżu ſo pſcherhodżowacż, ſo bych tola póſpał, fiſi tón ſernunk je.“

„To pórdu ſobu,“ rjekny Kuklа, „chżu hiſchcze ſa nějaſo ſo krejzarow tym dżěżom kupicż, ſo buchu wědżeſe, ſo bżeſche nan w měſeże; wot ſermuſche njeſhu khłódſczeżenkow wuzjeſe.“

Sſuwaſchtaj ſo ſwaha ſ cżrjódu hżbu, a Kuklа tu a tam poſaſtawaſche, ſo by póſpał, po cżim ludźo pola poprazarjow kupuja, kotry ſ nich ma najwjeſchi wubjerk a najtuńſche twory. Měſżeżeſko budow kſchiſczażnu na wobeju burew, ſo hyſchtaj ſebi podarne ſwarow njewobhladowałoj a jim nješto ſaſtużiéj dakoj — a hdyż dale dżeſchtaj, bórzżahu ſa nimaj, ſo drje chżetaj, ſo hychu jimaj „hermanka“ darowali. Jobk Libra, hyrnjeż bě też ſam dożeż ſłuſniwy hyż, poczża hižo pſche towarſcheſkowu wobumżżiwoſcż byċż njeſeżerpny; pſchejeżże ſebi, ſo by Kuklа pak nakupił, pak domoj ſchoł, ſtaj pſchedawarjam a pſchihladowarjam podarmo k hanjenju tu.

Hižo bżeſchtaj wokoło tſjoch ſtron radnizu wobeſchloj, a Kuklа poſaſta pſchi budżu, ſ kotrehoż hłubiny horſkiwy pſchedawaŕ wołaſche:

„Kupżeże, nano, kupżeże hermanka, wujo, ſa tu macżerku a te dżěżatka doma,“ hdyż nadobo jim napſchecżo pſchicżeże mała cżrjódżiczża měſchczańſkich ſynkow, wótſże ſo rożmołwjeżo. Libra na nich pohladny a ſejmowałſche cżapku; jemu ſo ſeżda, ſo jedneho a też dwoju ſ tych panacżkow ſnaże.

Młodżi paċholo wobhladowachu ſebi jeju wot hłowy k pżeże, ale njepodżakowachu ſo; ſaſtachu pſchi klamarju pódła Kuklе a ſmějachu ſo horſliwemu wołanju pſchedawarja, kotremuż njebż ſo hiſchcze poradżiło wobhladnitwego gruntowniża k wubranju pohnucż.

„Ej, ty, ſalutuj ſej pluża, nicżo njepſchedaſch!“ rjekny cżéſki jedyn ſ nich pſchedawarjej a doda po němſku, wobroczżej ſo k towarſcham: „Tajti burſti Hans Tepla daji a duży groſch, jako cżert duſchu; wſchitko by ſ wożonjaj ſjédż — ale pſaſeż wotewórkż ſo boji —“.

„Sſunadż nima, abo cżini, jako by njemáł,“ rjekny brachi panaczek ſazpéwajo. „Burike paſmo — thodżi na hermanki! Hdy by radżicho doma we ſwojej woży woſtał a měſchczanam měſto prez njebrali!“

Librowe wobliczżo ſo ſapyri; njemóżeſche němſki rżeżeċ ale ſ dolhim pſchihwuczenjom bżeſche tola mnohemu rożumiċ ſcżahnym Kuklu ſa ſuknju, wotſżerju jemu ſ tym, ſo by ſo tola radżicho wotżalik. Kuklа, dżela njerożeſnjo rżeżaċ, dżela ſaběrajo ſo ſ wubéranjom „rajtarjow a panjeſkow“, kiż bżeſche kupicż ſo roſżudżił, njedżiwajcże na to; a Libra poſtuchaſche dale, każ ſo tſeczi ſe ſynkow praſcha pżenżeho rżeżażeho: „Snajeſch ty jeju, Nenderto? Staj ſo ſ naſcheho knjeżſtwa?“

„Staj to Cżechaj ſ Jenitz, tón wjeſchi bur, ſ dolhimi, kudżerjawymi włoſami, thodżi k nam na robotu; nahimu je nam ſ konjemi pomhak, hdyż ſmy kachle pflochtajeli — pożadachmy ſebi w kenżli robotnu fóru — pożłachu nam jeho! Sdwarjeſche doſcż jara, ſo dyrbi ſo ſ tym makacż!“

Młody Neubert da ſo do njekrażnycho wożcżerżenja, kiż nomaka wotbłóſ też pola wſchéch druhich towarſchow. Tu poſaſtaſchtaj pſchi klamarju diwaj buraj ſ Lamberka a burowka w „jupp“, njedożahajcym paſu, kotrehoż mużeſk wurżeſk bżeſche wupjelenjeny ſ wobſchérnym rubiſchczom ſo wokoło boka ſo wijażym a ſady ſawjaſanym. Rożowałowacże ſjowoje bżłe łuby a pſchiſtwżeżcżowachu: „Jo, jo, iha ho — a ſaſo ſo ſmějachu.

Kuklа wucżeże ſ wopaſka krejzarje a ſapłaczi klamarjej Libra, kotremuż ſ hnéwom ruzy tſchepotaſchtej, a pót ſ liſiſcheje pod wudrowej cżapku, na cżole, pſchibótowaſche jo wot budki woteſcżej; ale hiſchcze faſłyſcha, każ ſchiwórky ſu dżeńſ doda: „Mi ſo ſda, ſo toho wulkeho też ſnaju — cżowjeſk dyrbi ſebi jeho ſpomjatkowacż, hdyż jeho jómu wemhada! — mojemu wujej je do piwarnje jeżmjeń wożył. Ale nój wuj njeje ſo ſnadż ſo ſwojej wobcżeżenoſt, ſo by ſo ſmurił, thwaleſche, ſo je ſwółniwy, da jemu ſtajnje bżeſ pjenjależ!“

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Šiwórtk 28. februara, **pjatk** 1. měrca a **sobotu** 2. měrca **zaso moje znate**

dny zbytkow

Wołmjane, židžane a bałmjane zbytki * Zbytkowe wotrězki wšěch družin

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću — Telefon 3637 — rózk Žitneje hasy

Schtitanska hěta, Neitschowa walczinowa kólnja a Heymannowa brózeń běchu žo dospołnje wotpalike. Pola Polenza wuczinjesche schkoda 300 hr., pola Neitscha 2000 hr. a pola Heymanna 12 000 hr. Schkoda je pola tójdesho še sawěsczenjom narunana. Sapalerstwo pola Jeschkt běsche wjeznjanosta na wotp. Förster, kiž runje s kchelekelenja pschitidže, s czjasom pytnył a blidarja Jeremiasa sawołak, kiž je woheń s Minimax-apparatom shaschał.

Harig wudawasche, so je na wieczorach psched wohnjemi sydlnje pik. Potom je jemu nadobo myslicžka sapalerstwa pschipadła a pschi tym žebi niczo dale myslił njeje. Žandarmskemu hłownemu strażnikowi Kirchbergerej pak je powědał, so je s roswólnoscžu sapalił, pola Neitscha je žebi też myslił, so žo domske žobu wotpali. Je žebi tohodla dyrbjał najprjedy jedyn linyc, so by kuraža dostał.

Po dobrodružu knjeżerskeho medizinalnego rady dr. med. Kvala je Harig s demoralisowanym skutkowanjom alkohola do stóšnistich kolijow pschischoł, tola sa swoje stóšnistwa je połnje samołwity.

Statny rěcznik Henker namjetowasche shromadne zhłostanje wo 3½ lěta zhłostarnje, wotrjeknjenje czestnych prawow a stajenje pod dohlad polizije. Sakitowar wobkorjenjeho, rěcznik dr. Schuster-Budyšti, prošesche wo žnadniche zhłostanje a namjetowasche, so žo wobstorżeny njeby pod dohlad polizije stajił. Ssud sajudżi pak Hariga k 3 létam zhłostarnje a wotrjekny jemu czestne prawa na 5 lět, pschepytowanska jatba žo wot zhłostanja wolticži. Harig žo wusudej hnydom podwoli.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S Drježdżan. (Wo sajatym lokalnym žudniku Felgnerun.) Psched nschkotrymi dnjemi pišachmy, so žu we Drježdżanach lokalneho žudnika Felgnera sajeli. Wón běsche podhladny, so je 70—80 000 hriwnow pschechadnikow. Po nowischej powěsći žahaja jeho pschechschiwjenja dalko do sandżenych lět. Hnydom po stabilisowanju měnšeje měny, někdyž spočatk léta 1924, je Felgner pjeża jako sarjadnik samostajeńcow i jeneje taileje maležnoscze sa žebje 32 000 hriwnow wuzył. To je pjenjes, ſ kotrymž mózesche tehdy wjazy saporczeć, hacž dżeńšnischi dżeń. Podżišcho swón tutón pjenjes ſ druhich sawostajeńcow sahonarunna. S zuſymy pjenjesami, kiž běchu jemu dowěrjene, je swón wjesce k swojemu Lyschemu wikował. Lokalny žudnik Felgner běsche znaty wožoba. Sa wudżerżenje siwoje pišanje trjebasche mdżacznje někdyž 1200 hriwnow.

* S **Drježdżan.** (Panzanje piwa.) Sandżeny pjatk pschindżechu psched Drježdżanskim zhromadnym zawołnistim žudom k wérje njepodobne panzanja piwa na zjawne. Wukopa žo, so běsche žo w starym znatym hotżenzu „Alt-Gaßmeyer" na Hrodowskej dróży na najzhrobliche waschnje wotestate piwo, wotběżane piwo atd. hoſczom pschedawało. Jena ſ wobkorżenych, 30lětna mandżelska piwowaho wudawarja Schöny, je žebi žamo na žebi jara mike zhłostanje tak k wutrobje wsała, so je žebi ſ plunowym sajedżenjom žiwjenje wsała.

* S **Drježdżan.** (Dżěcžo namakali.) We wołhězi jeneje kliniki na Wintergartenskej dróży póndżelu wieczor papowy karton namakachu, w kotrymž žnadź ledy schésch dnjow stara holczka leżesche. Dżěcžo, kiž je jenož krótki czaż w tamnym městnje leżało, njeje po sdaczu schkodowało. Dżěcżowa macz njeje znata.

* S **Königsteina.** (Kedżbu na lodże.) Dżowka wobsedżecki tudomneho Lobjoweho hoſczenza chcyschże po lodże do žuſnodneho Halbestadta pschenjeć. Na lodże žo wona nadobo pschelama a hacž do schije do wody sajdże. Na jeje wo pomoz wołanje pschikłowata jeje bratr a wukhowa ju ſ najwjetscheho strachа. Tuto njeſłoże pokasaje, kak strašchne je, khodźeć na lód, khdyž njeje sa pschekhod wotstany.

* S **Freiberga.** (1¼ milijona defizita.) Njedostatk Freibergskeho měschczanskeho hospodarskeho plana na leżerske lěto 1929 wuczini pjeża někdyž 1¼ milijona hr. Tak wulki defizit w Freibergu dotal jenje mjeli njejžu.

* S **Meerany.** (70- hacž 80-létni sudżo jara mrěja). Wulka suma pożledniszich tydżenjow je žebi mjes tudomnymi najstarschimi wobydlerjemi a wobydlerkami wjese wuworow žadała. Meeranske towarstwo invalidow, kiž ma 600 žobuſtawow, słubi w pożledniim czaſu 23 žobuſtawow w starobje mjes 70 a 80 létami. Je hóbno nasponnicz, so najstarsche žobuſtawy towarstwa, tśi 91-létne a nizmjenje hacž sto 80—90-létnych, hobrsu symu je swojimi strachami sa starobu pschkrachu.

* S **Lipsk.** (S padazym stołpom sarażeny.) Na Erdmanskej dróży w Plagwitz sta žo cżežke njesboże. Na kładny auto polny wuhla sajedże do murjowaneho stołpa. Tutón žo powali a padże na 50lětneho muża, kiž runje nimo pichiżże. Jako wohnjowa wobora pschikhwata, běchu nimodujy ludžo stołpowe rospadanki hižo še snjesłożeneho wotstronili. Wobžarujomny běsche drje tak cżežko na hłowje sranjeny, so je hnydom morwy był.

* S **Barlina.** (Po dwěmaj Ktomaj žo morhaśtwa wusnał.) Póndżelu psched dwěmaj Ktomaj pschi Ratnikej horje je Potsdamje pokładniskeho pożelnika Potsdamskeje plunatnje morjeneho a wurubjeneho namakachu. W ložy na nichżelu je słónczowe mordar, wěsty Maktaf Kutzbach, na kotrehož hižom dawno tukachu, žo njeskutka wusnał.

Hospodarski rozhlad.

hrjedu 27. małeho rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendżelski punt .	20,43	100 čěskosł. krónow .	12,469
100 šwajc. frankow .	80,96	100 franc. frankow .	16,45

Barlinska bursa bě wczera ſ wopředka skruczena. Posdźišcho so seſkakli a kurſy efektow popuschczowachu. Na wikach ſ dołżnymi a rentowymi liſczinami kurſy też spadowachu.

Na produktowych wikach njeběše też wczera wulkeho wjesenja. Płaczišny pschedewschěm sa pożdźiche termije so wobrjesowachu. W hotowym sornje jenož rózka 5 pj. pschibadźi. Wczera płacześche zentnar w Barlinje

pschenicžny 10,85—10,95 hr., rózki 10,15 hr.
hacž 10,30 hr., jecžmjenja nałtnjeho hr. 10,90—11,50, nałymskeho 9,60—10,10 hr., kwowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa měrz: pschenicžny 11,55—11,52½ hr. a rózki 10,90 hr., wowsa 10,92½—10,95 hriwnow,
sa meju: pschenicžny 11,97½—11,95 hr., rózki 11,45—11,43¾ hr., wowsa 11,47½ hr.,
sa julij: pschenicžny 12,45 hr., rózki 11,70 hacž 11,67½ hr.

Pschisłanja:

Wurjadnika klampowańskeho, Kajnichen w Hródku, Drježdżanska dróha 65.
„ rólnistwo, Kretzschmar w Hródku, Dołha hała 10.
„ lěkarskeho, Schulz w Budyšinje, Husarske kasarny, 2. dwór na lěwo.
„ pschedsydstwa, Kurzo w Budyšinje, Swonkowska hała.

Połzu do domu, Dittrichowa w Lubiju, Swonk. Budyska dróha 11.

Połzu. Eulina w Budyšinje, Wjesecžanska dróha 6.
„ Lauhyna, pjekarka w Semjicach.
Wobžerstwu žwójbu, knježi dwór w Ruſchi pola Hródka.
Hrodnikeho, knježi dwór w Mokrowje pola Hródka.
Lekarſtwo, Venada w Kamjenzu.

Na pschedań:

Wosku, hajnikowja pola Ręczizy.
Kanki, njedżelske, Gregor w Stradowje.
Krowa młoda, wyſokoſmuczelna, w Rěmſkich Paſlizach 1.
„ młoda, ſ druhim cżelecżom, w Zitku 13.
„ wyſokoſmuczelna, w Demjanach 41.
Wjerjo njedrěne, Wrobl we Spitalach.
Wjerjo njedrěne, a drjene, w Budyšinje, Mnżakowska dróha 27.

Ssudniszy na pschihadżowanje

schwórtk 28. małeho rózka 1929

w Lubiju na žudnistwje dop. w 10 hodź.: meble, pižańſki rjad, hudźone sroże, zigary a wschelake maſchiny,
w Kamjenzu w kasarnach, komorniy dom maſchinſkich źěłow dop. w 10 hodź.: meble, hudźone sroże, schijace maſchiny, wóz hospodarſki, wurěne twory a wobrazy,
we Wětrowje pola Kamjenza w hoſczenzu „K wieżeżnemu kólu": sydżawa a klumpa,
w Kamjenzu pop. w 3 hodź. w Stalliz hoſczenzu: 20 koſow kamjenzkow a skript,
we hoſczenzu „Kr krónprynzej": wschelake hlinjane nadobny, meble a klawer,

Hermank a skótne wiki.

Za Halschirowje je njedżelu 3. a póndżelu 4. měrza Hermank a póndżelu 4. měrza žu skótne wiki.

Konkurs.

Konkurs nad samożenjom Hańże swud. Scholeżinskeje w Budyschinje, měſczańskeho wobkhoda a wuporjadżerinje w Budyšinje na Seminarskej hali 10 je žud wutoru 26. małeho rózka 1929 dop. w 11 hodź. wotewrił, knihowjeho revizora Hermana Paula w Budyšinje sa sarjadnika konkursa poſtajiwši. 1. termija budże pón-dżelu 25. 3. 29 dop. 1/2 11 hodź., druha srjedu 8. 5. 29 dop. w 11 hodź., wobej w Budyschinje na žudnistwje, ſtwa 141.

Škrowe deneże.

Produktowe wiki w Barlinje dżenża dop. 3/11 hodź.: Wobrot žnadny, płaczišny skerje skruczene.

Dop. 3/12 hodź.: Każ psched hodżinu. Žito wostanje žadne.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczišny po złotej hriwnje

	26. 9.	25. 2.		26. 2.	25. 2.
Pšenca	217-219	217-219	buny	21-23,00	21-23,00
rožka	203-206	204-207	woka	27-29,00	27-29,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	15-16,50	15-16,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	21-22,00	20-21,50
wows	199-205	199 205	zoradella	—	—
kukurica	242-243	242-242	rapz. wosušk	20-20,60	20-24,60
pšeńc muka	26-29,75	26-29,75	lany wosušk	25-25,60	25-25,60
rżana muka	27-29,50	27-29,50	poen. molasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	pjenj. kruški	23-23,00	23-23,50
rżane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,20-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,00-1,20	1,15-1,30
hróch	42-48,00	40-46,00	pšeńc. „	1,15-1,30	1,10-1,25
raus	—	—	wowsna „	1,40-1,55	1,30-1,45
pjeluški	23-24,50	22-24,50	jačna „	1,25-1,50	1,15-1,35

Płaczišny rěznego skota na Barlinskich skótnych wikach.

26. februara 1929. Płaczišny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 847.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosce hač do 6 lět	57—69
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	46—50
Mjenje picowane wšěch starobow	38—44

Byki: 621

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rězneje hódnosce	51—53
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wulkomjene młódše a derje picowane starše	43—45
Špatne	40—42

Jałojey a kruwy: 865.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosce	42—47
Połnomjasne, wukormjene jałojey najwjetšeje rězneje hódnosce hač do 7 lět	31—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojey	26—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojey	22—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 3029.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	68—74
Mjenje wukormjene a tajke wot cyen (3.)	53—65
Špatne (4.)	40—50

Wowcy: 2685.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—69
Starše wukormjene (2.)	60—64
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—59

Swinje: 13323.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich kśiżenjow, hač do 1½ lět stare	77—78
Wukormjene	76—78
Mjasne	77—78
Špatne	75—76
Rancy a kundrosy	73—74

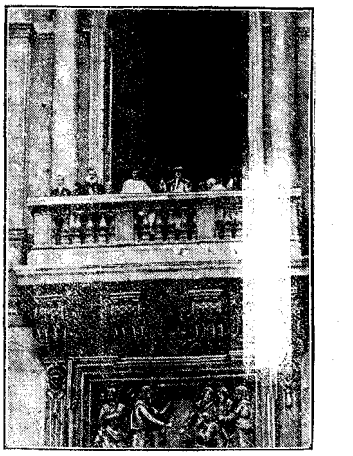

Bamž Pius XI. žohnuje Rom z balkona cyrkwje swjateho Pětra. Před sedmimi létami na samym dnju, na dnju swojeho krónowanja, ze samsneho městna so posledni króć ludej zjawnje pokaza.

* S Dortmunda. (Nowe železniske njesboże.) Druhe železniske njesboże, kotrehož sčežmoki pak njebožcy tak cežke, kaž na Dortmundskim hlownym dwórnischežu, sta so na Oberevingskim dwórnischežu. S rudu naklademy cały jdżesche nasa. Krótko psched skorkadom poslednu wós z kolijow wujdże, najskerje, dokelž bu k spinanju cżahow ke kolijam nahotowany pósć smjernyć. Prěni wós storhny dalschej wosaj z kolijow, wschitke tři wosy sajedżechu po nihdże wósom metrow wuhotkim napohe dele. Cżahowemu personalej bórsche so mjes tym poradźiło cżah sastajić. Pschi tym cżahowy wjednik padże a cżežko sranjeny leżo wosta.

Proces přeciwo rub'eznemu morderjej Hoppej.

Póndźelu dopoldnja sapoca so psched Werdenskim pschiležnym žudom proces pschećiwo rubježnemu morderjej Hoppej. Wobskorženy je koni w thwatnym cżahu fabriskeho direktora Nadmanna z Delmenhasta satstlik. Na prozeš je 30 świedkow skasanych. Pschiposkuchanjo so we wulkej syle do sale cżistschežacha. Prozeš budże najskerje diwaj dnjej tracz.

Zaso škódny wohoń w Barlinje.

W nozu na njedźelu dyrbjesche Barlinska wohnjowa wobora sašo ke schkódnemu wohnju kwatarcz. Sčinischenje Köpenidskeje linolejoweje fabriki na Marijnej dróhy steiachu we płomjenjach a namatkach w tamnischich wulkich sklabach, kiž běchu k šuschenju pschihotowane, wjele zyrohy. S wulkej prózu samó wohnjowa wobora šušodne kwarjenja a pschipowy schkitarz. Zyła šuschenja, w kotrejž so 24000 štókych metrow linoleja khowasche, pak so zyła wotpali. Wohoń je pjeczo z tejenjom nastał. Nastała schkoda so pjeczo ze sawěsčenjom narinna. Cłowjekoso do schkody njepschindżechu.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje sa julijskich schtwórtk: Sajo symnische, syma so k połednju wupschestrěwa a so šneżnje. W Jendželskej jako symnische.

Konferenca swjatkarskich pósłanzow w Parisu je namjetej němskeho knježeństwa pschihłožowała, so by němskostatna wobora we wotmilitarisowanym kraju wobydlerstwu pschi powodźenju pomohła była.

W Schlesyskej je železniza sašo z městnami se šneżnom sawěta. Na wjazerych cżarach su cżahi a hamo šneżowe płuhi w šneżowych žepjach težaju wostałe.

S wjecżora Rheina, w Badenskej a Cżornym lěsu je so ześopiło. W horach Cżorneho lěsa je šneh hač do 700 metrow wyšokosoje dospołnje rosłał. Nječkí su so do torhajcych rěkow pschetworile. Wutoru rano bě 8 hač 10 stopnjow cżopło. Wot póndźele so dešcżej mihoti.

Teš w Schwajzarskej a w europiskej Turkowskej je po šneżowych mjeczelach nałetnje wjedro sačahnyło. Sa to hischcże w połnóznej Europje šurowa symna tschasa. We połnóznej Schwedskej je so njedźelu 51 stopnjow symy po Celsiju zapisało.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokol“ ma přichodnu sobotu 2. mjel. lěnika wječor 1/2 8 hodźin hłownu zhromadźiznu w Kubšec pola Stangec. Kóždy, kotryž k nam přisłuša, dyrbi w prawym času přitomny być. Też sotry a nowe sobustawy su nam lubje witani. **Starosta.**

Drježdźany. Serbske towaŕstwo „Cornobóh“ wotmje sobotu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w hosćeńcu pola k. Zmija na Cbrisčianskej dróze 22. — Njedźelu 3. nalětnika wječor we 6 hodź. zeńdźemy so k našemu serbskemu dźiwadłowemu wječorej w hosćeńcu Kaulbachhof pola sobustawa Löfflera. Wšitcy Serbja su wutrobnje přeprošeni. **Předsydstwo.**

Pančicy. Jednota „Sokol“ ma kóždy štwórtk wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje w Pančicach. Přińdźe wšitcy, dokelž zwučujemy na swjedźeń. **Načolnik.**

Kedźbu! Našim serbskim towaŕstwam, kotrež maju knihownje abo sebi knihownje załoža, cher ze swojeho knihiskłada wjetšu ličbu wšelakich a wšelakorych serbskich knihow darić. Njech sebi jich předsydža abo knihownicy bórzy ke mni po nje přińdu.

Wylemska dróha 16. **Dr. Arnošt Muka,**

Serbski sokolski zwjazk. Načolnicy wšitkich jednotow maju njedźelu 3. měrca dop. w 10 hodź. we serbskej kofejowni ważnu zhromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho je, zo je přitomny. Zwj. načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dźiman w Budyšinje. Za homopadźaci dźeł: Arnošt Bart w Brězynej. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Serbow kupny dom!

Najtuńše poskićenja

přez zhromadne wulkonakupowanje wokoło 400 podobnych wobkhodow

11—1 hodź hudźbna zabawa wšědnje hudźbna zabawa 1/2 4—1/2 7 hodź.

Wotedamy jenož po wěstych dźělbach! Tak dołho hač sklad dosaha!

Zonjace šaty

Košla	1.50	1.25	0.95
Nócna košla	2.95	2.50	1.95
Kholowy z wušiwanjom		1.75	1.50
Słypfry, balmjane		0.85	0.68
Słypfry, wumělska žida	3.50	2.50	1.50
Prync. suknje z wušiwanjom	2.95	2.50	1.95
Košle z kholowami, wušiwane	2.75	2.50	2.30
Košle z kholowami, wuměl. žida	5.95	3.95	1.95
Košle z kholowami, štrykowane			0.88
Korsetowe škitaki, wum. žida 0.95 štrykow.			0.48
Žonj. nohajcy, Bembergski módry kolk			1.95

Mužace šaty

Košla	4.85	4.10	3.25
Nócna košla		5.95	4.50
Košla ze zasadkom	2.75	2.50	1.75
Spódnje kholowy		2.65	1.50
Syčkate jaki	1.50	1.25	0.85
Zwjeršnje košle		5.95	4.25
Samowjazaki	0.95	0.75	0.45
Kornarje, nowočasna forma		0.75	0.45
Předkošle	0.95	0.75	0.55

Pyjamy w bohatym wubjerku wosebje tunje.

Jeńička předawarnja

Satowy płat „Magnet“ bjez pjeln. apretury

Pruhowane a ze złotym kolkom zwjazku němskich hospozow w Lipsku

10 metrow coupon 6.75

80 cm šěroki . . 9.90, 8.50, 8.50

Košlowy płat	0.65	0.50	0.39
Kopřiwina, wokoło 70	0.50	0.38	0.28
Kopřiwina, wok. 140 cm šěroka	1.35	1.10	0.95
Köperowy barchent, běły	1.25	0.58	0.45
Prochowe trjenja	0.28	0.20	0.15
Trjenja	0.35	0.25	0.15
Twjelki, hotowe wobrubjene	0.75	0.56	0.25
Twjelki po metrach	0.68	0.58	0.38
Płóčliwy krep	1.25	0.88	0.75
Indanthrenowe zbytki		0.95	0.75
Wolmj. muslin	1.95	1.50	1.25
Žiđźany trikot, dobra twora		4.25	3.65
Rips, 130 cm šěroki			5.75
Woblekowy rips, domj. znamka „Magnet“			6.90
Łožowa garnitura 1 nawołbjenje, 1 hłowak z linona			7.50
ze smuh. płata			7.90
z damasta			7.50
Hłowak, hotowy ze šity		1.95	1.40
Łožowe přikrywy z wušiwanjom			9.95
Łožowe přikrywy, wupyšano			7.50
Strowotne łožowe plachty		4.50	2.95
Voile	1.65	1.35	1.25
Wumělska žida, płóčliwa		0.95	0.75
Taffet-žida		4.85	3.50
Crêpe de Chine		5.90	3.50
Fulourante, błyšćata wumělska žida		4.90	2.75

Njesmérnje tunjo!!

Canki - Wušiwanja - Fale - Gardiny - Kupańske mantle - Frotérske twjelki - Kupańske rubiśca - Košlowe kromki - Šatowe kromki

Wobhladanjehódne znutřkowne wupyšenje

Schaef

GUTZIEHAN

Magnet Kaufhaus

Dobre čehnje k sebi!

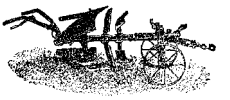

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Sklad ratarsk. mašinow a gratu wšeho druha

Spěwarske

Serbske a němske

su dostać

w Serbskej knihowni

Tunje gardiny

vitraže, kromki, canki, košle, nócne jaki, suknje, łožowe šaty hlidowe ruby

J. Erler w Budyšinje na Zwonk. Lawsk. hasy 10

Serbske posłužowanje!!

Kubleński syn, njeběše 30 lět stary, pilny, a skromny, žada chce 80 kórcow wulke šaŕiske kubło přewzać, pyta za tym zasomjstwo z pilnej knjejnu z ratarstwa dla

Žeńtwy

Něsto zamóženja so přeje. Poskićenja z wobrazom, kiž so zaso wróći pod „F 11“ na wudawarnju Serb. Nowin.

Derjezdzerjany konfirmanski

čorny wobleč na předań. —

Bliže zhonić w Serbskich Nowinach.

Prěnjorjadne towaŕstwo za zawěsčenje žiwenja pyta za Budyšin a wokolinu we lěpšich kruhach znateho

posrědnika

na proviziju.

Poskićenja pod „F 12“ na wudawarnju „Serb. Nowin“

Warnuju

kóždeho, mojemu synej **Pawołej Šlišej** něsto požčić, dokelž nječ za njeho njezapłaću.

Michał Šlis

w Sernjanach.

Kubło

30—80 kórcow wulke so kupić pyta.

Poskićenja pod „F 10“ na wud. „Serb. Nowin“

Račiski, twarske rysowanki,

statiske wobličenja kaž też wšě wupisowanske podłožki za wysoke a hłuboke twary (ratarstwo, bydleńske twary, indianer striju) wuhotuje architekt a twarski instruktor žeńer po nizkich wobličenjach. Poskićenja pod čo. „F 9“ na wud. Serb. Nowin.

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šćipanje (Klemmer)

dalokowidy ale.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwarí khorobn. kasy)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 50 | Budyšin — Štwórtk, 28. februara 1929 — Bautzen | Lětnik 88

»S. N.« płaći měsačnje we wuchwatku 80 np. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. kr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pf. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. ćo. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2557.

Za nawótki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 stok pj. Wobčežnje so znjesce nawótki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 stotych pj. Rabat po tarifje. w. s.

Wohnjoš:

My skoržimy. . !

„Deutschland kann mit ruhigem Gewissen auf dem Völkerbundsrat die Minderheiten vertreten . . .“

To smy njedawno čitali we wěstych němskich nowinach! Měrne swědomje ?! hm!? Móže-li kóčka zastupować z čistym swědomjom zajimy myšow? Móže-li Němska z čistym swědomjom zastupować zajimy mjeńšinow, hdyž doma serbska mjeńšina w Pruskej čaka hišće podarmo na znamjo změnjenja dotalneho systema wutupjenja a přeščěhowanja serbskeje narodnosće?

Kajke mamy scyła prawa?

Mamy někajki suchi paragraf, tón rěka Artikel 113: **„Die fremdsprachigen Volksteile des Reiches dürfen durch die Gesetzgebung und Verwaltung nicht in ihrer freien volkstümlichen Entwickelung, besonders nicht im Gebrauch ihrer Muttersprache beim Unterricht, sowie bei der inneren Verwaltung und der Rechtspflege beeinträchtigt werden.“**

To ma być zaručenje našich prawow!

K prěnjemu, tutón paragraf jenož praji, što so **činić njesmě**, nic pak, što wyšnosć **činić chce** za mjeńšiny! To je hižo špak ale ničo wo to! Ma so knježerstwo po tutym paragrafu?

Bohužel, hač dotal hišće wjele začuwali njejsmy wo žohnowanju tutoho paragrafa.

Saksa drje je nam dała wěste prawa w šuli, to rěka wona je předwójnske prawa hišće trochu wutworiła. Wězo tež tu hišće žołostnje klaca, ale widźimy znajmjeńša kusk dobreje wole.

Ale tři štwórćiny Łužicy su pod pruskej wyšnosću a tute tři štwórćiny Serbow su bjez kóždeho, tež najsnadnišeho prawa.

Paragraf kaza, mjeńšinje so překazyć njesmě **wuživanja maćerščiny při wuwučowanju!**

Što so stawa?

W pruskej Łužicy je serbska rěč wustorčena ze šulow. Šule hižo ničo druheho njejsu, dyžli wustawy germanizacije, fabriki, hdźež serbske dźěći so přestworjeja na wotrodźenćow, naradnostnych přemćukow. Jenički starši wučeř sebi zwěri serbsku rěč wužiwać při wuwučowanju, druhi młódźi su wopor žałostnoje ščuwańcy, dokelž sobi zwěri wužiwać prawo w paragrafu 113 zakótwjene jako „přeradnik, panslawista“ přeščěhany, bu tak dołho krjudowany, doniž na čuwach skhori a so dušownje zwjeze.

„Deutschland kann mit ruhigem Gewissen die Minderheiten vertreten. . .“

Znaje-li k. Stresemann poměry w pruskoserbskich šulach? Jeli nic, njech je studuje, prjedy hač chce zakitać němske mjeńšiny we wukraju!

Na serbskich srjedźnych šulach serbscy šulerjo dwě hodźinje za tydźeń so w serbšćinje wuwučuja, w Pruskej so jim njepodawa ani słowčka w maćerskej rěči. Potajkim, hižo na srjedźnych šulach so wukubłaju renegaći, zwólniwi pomocnicy při wutupjenju samsneje narodnosće.

Znaje-li k. Stresemann tutón žadławy fakt. Móže-li nam, nimo Jtalskeje, mjenować podobny příklad we wukraju?

Paragraf dale kaza, mjeńšinje so překazyć njesmě **wuživanja maćerščiny při nutřkownym zarjadowanju!**

Mysli, zo so to počahuje na zastojnstwa, póstu, železnicu atd.

Tež tu paragraf jeničcy na papjerje steji! Serbska rěč je dospołnje wuzamknjena a so na nju njedźiwa ani na železnicy ani na pósće ani na druhich wustawach zjawneho žiwjenja.

A při wukonjenju sprawnosće?

Njetrjebam hakle wo tom pisać. Mamy hišće přećerstwy w pomjatku podawk na sudnistwje we Wrótsławi, hdźež serbskemu rěd. Skali so zakaza wuživanje maćerskeje rěče. To je jenož příklad za cyły system!

A potajkim, hišće jónu, **paragraf 113**, w kotrymž Němska zaručuje, zo nochce swojim mjeńšinam prawo přikrótšić, wobsteji jenož na papjerje. Won so wšěndnje stokróć přestupuje a so tak dekraduje na wěc bjez dalšeje hódnosće a wuznama. Abo jenički wuznam ma tola a to snadź tón, zo wukrajej dyrbi dokumentować „němske čuće za sprawnosć“ a šlachotne, bjezporočne zadźerženje Němskeje napřeco swojim mjeńšinam.

Hač tutón swój jenički nadawk budźe dopjelnjec tež na dalši přichod? Štó wě?

„Deutschland kann mit ruhigem Gewissen die Minderheiten vertreten. . .“

Woprawdźe, my Němcam absolutnje njezawidźimy tuto čiste swědomje! My jenož so dźiwamy nad jich naivnosći, jeli zo tu bóle drastiski wuraz trjebać nochcu.

Ale my skoržimy!

Skoržimy, zo my, loyalni stačenjo teje samsneje Němskeje, kiž chce pomhać mjeńšinam w Europje, zo my, mjeńšina němskeho stata, hač dotal hišće podarmo čakamy na sprawno rozrisanje našich žadanjow!

My skoržimy, zo šule w serbskej Łužicy su přewažnje wustawy germanisacije, hdźež słowjanske dźěćo njesłyši ani słowčka swojeje maćerščiny!

My skoržimy, zo smy bjez prawa ze swojej maćerščinu w šuli, před sudom, w statnym zarjadowanstwje.

Skoržimy! Skoržimy! Skoržimy!

Severing wo Stahlhelmje a čerwjenej fronće.

W němskim žurnje je so wutory w druhim cytanju hospodarski plan smutskowneho ministerstwa w druhim cytanju wurazowak. Při tym je němski smutskowny minister Severing prajił, so so wojowanski swjazk cyrkwjenje fronty runje tak mało kaž Stahlhelm pohubjićej hodźi. Minister ju nadźija, so wot Stahlhelmowych wjednikow bórzy słyšeć, **kak so Stahlhelm k statej a wustawje staji.** Po tym so stejischcyo **němskeho knježerstwa złoji.** Knježerstwo, kotrež je swojej winowatosću tuhunje měni, njejsmě cyrkwjenje, so sastojnizy, kotrjež swoju pschihažnu ryčerstwu na wustawu za tuhutnu nimaju, w statnej słužbje sawostanu. To samo wo wojowanskim swjazku cyrkwjeneje fronty płaći. Němske knježerstwo ma winowatosć, wustawu schkitać a budźe to jenak do wschěch stronow cyrkwjeć.

Picowanje dźiwiny w statnych lěsach.

Němskonazionalny sapósłanz fakkeho fejma **Grellmann** je so pola knježerstwa wobhonił, hač su so za pizowanje dźiwiny w statnych lěsach trěbne pjenježne srědki pschihotowale. Ministerski president Heldt je na tole praschenje z pijmom wotmolwił, so je so suma, k pizowanju dźiwiny postajena, za jenotlive hajnistwa po 500 hriwnach powjetschika. **Direktzij krajnych lěsow wo to dže, so by so dźiwina z dožahajym a wězywustojnym pizowanjom pschez hłodom a sandźenjom wobarnowała.** Hajnistwa su so tohodla nanowniwe, so bychu, hdy by summa 500 hriwnow njedožahała, z cžažom a jeli so je trjeba, z telefonom wjazy žadali, kaž je to hižo wjele hajnistwow cžiniło. Hač dotal je so wyšche 500 hriwnow, za kóždy rewěr postajenych, za dalšche wobstarauje pizy 5735 hriwnow pschiswolilo. Wschu hromadźe je so hač dotal 46 253 hriwnow za pizowanje pschiswolilo.

Pschedbydnam hajnistwow je so połnomocy daka, so bychu z pschibiczom sakasańskich taflow, wobydlerstwu sakasali, na městna thodźicz, na kotrychž so dźiwina pizuje, so by so wona njeschcerila.

Pospěšene wuprózdnjenje tworowych wozow.

Naprawy, kotrež je němska železnisa cžinila, so by so dosć tworowych wozow wobzežeje za transport wuhla a brikettow swjedło, njejsu nutřkowny wuspěch měle, dokelž so wosy pschepomału nakładuja a wukładuja. Němska železnisa je tohodla w powschitkownym sajimje nuzowała, něšto **placzijnowy tarif za stejenje wosow za wschě njekhyte wosy a za wschě narunańske druhe wosy wot 28. februara dźesacžkrócznje powyschcicz. Pjenjes za stejenje wosa so wot 28. februara za prěni dźeń 20 hriwnow, za druhi dźeń 40 hriwnow, za sčeži dźeń 60 hriwnow atd. wuczinja.**

Tež bliščzu njedźelu je dowolene, wós wuprózdnicz, a so to w powschitkownym sajimje pschcze.

Belgiska komora za knježerstwom.

Belgiski minister swonkownych naležnosćow **Hymans** je w komoje, kaž je so hižo wczera dožěiło, wo textu franzowsko-belgiskeho swjazka, kotryž su holandske nowiny wocžischczale, rjekł, so je płeciwna łžow. Wosjewjenje **tchole** pišma wo **sakatkym njepschecželstwje pschecžiwo Belgiskej zwjezi.** S nim su so snowa sapoczane jednanja z Holandskej dyrbjale sjednosnicz.

Po ministrje swonkownych naležnosćow so sapósłanz **Voß** je sjednoczenstwa frontiskich wojowarjow wupraschcho, kak žebi mógli dopokazacz, so je dokument, w holandiskich nowinach wosjewjeny, falschowanka. So by so wschemu njedowěrjenju napschecžiwo stupiło, je nutne, wojerske dojednanje z Franzowskej w zyłym wobsahu wosjewicz.

Přjedawschi **minister sozialdemokrat Vandervelde** praji, so je tekst cžitał, kotryž je so wosjewił. Móže jenož rjez, so we hobrzli połstnitli žort dže, jeli so sady teho wotmyslenje njetczi, so pschihłodźejcz z nadźiju, so skónczenje tola něschto wiłžajo wostanje. Hdy by tu dokument woprawdźe był, bychmy dyrbjeli ludźi, kotrjž su jón podpiskali, psched wukhacžnym sud stajicz. Jenož jedyn tekst ma jako kleżina bódrosć, mjenujcy tón, kotryž je so w Genfu sekretarjatej Swjazka Ludow pschepodał. Po tymle wuprawdźitym jednjenju ma tódy kraj rozsudźicz, kajke wojerske naprawy maju so cžinicz.

Hdy by dla wudospołnjenja tchole prěnjeho dojednanja druhe dojednanje sestajane było, bychmy so, kaž tu swjećejcu, cžeskemu pschestupjenja winowacji sčinili.

Ssudy jsenc w tym, so swój protest a njespokojnosć pschecžiwo takej wobstórżbje wuprajimy. Pohladnjo na mój přjedawschi politiski běh, mje wobstórżcz, so tym wójnu pschecžiwo Italskej, Schpanskej a Holandskej pschihotowarjam, wschě mjezy pschekroczam, a samo potom, hdy bychu wěcej swinjcy strategoju tajki plan hromadźe smasali, praju, so njechychu za wobdźělenej knježerstwje wojasajeje mozy měcz. Pschesche ras praju:

Cži, kotrjž nam nadpadowańske wotpohladny pschecžiwo Hollandskej do cžrijow sunwaju, su tharjo a pschikłodźerjo.

Jeli so nasche knježerstwo wuraslne praji, so smy so zyle loyalnje sadźerżeli, jej k bokej stupyn. S wosjewjenjom we holandskich nowinach njeje so wězy mera sluzikło.

Vanderveldowej rěczi komora z wulkeho dźěla žiwje pschihłoßowasche. Skónczuje wón śledowazy namjet podał:

„Komora knježerstwowe rozsajnjenje skhwaluje, so wuprajenemu protestej pschisamkuje a k dnjowemu porjadej pschechodźe.“ Se hyda stanjowschi jón skoro jenohłósnje pschiwjachu. Pschecžiwo namjetej jenož sothrjo sapósłanzy frontiskich wojowarjow a jedyn kommunist hłosowachu.

Jedyn Němc franzowskeje zusobnisleje legije so wróćzi.

Kaž Londonska „Morning Post“ powě, je wutoru so danjej tódźu „Lars Kruse“ Němc Bjedrich Wilhelm Glaser, kotryž je z franzowskeje zusobnisleje legije cžekował, do Aberdeena w Jendželskej pschijeł. W jenym marokkowskim pschistawje je skradźał na danku tódź falešć a so na njej skhował. S Aberdeena su jeho dale do Němskeje pósłali.

Jendželska Němskej wotmolwila.

Jendželske knježerstwo je němskemu knježerstwu po diplomatiskim puću rozsajnjenje k wosjewjenju hollandskich nowin wo franzowsko-belgiskim swjazku pschepodało. Po tymle rozsajnjenju jendželsko-belgiskeho dojednanja je lěta 1927, kajkež je w holandskich nowinach naspomnjene, njeje. Runje tak njeje žanoho dorěczenja mjes jendželskim a belgiskim generalnym stabom.

Maršall Foch so doma wobstaraš.

Khorosć franzowskeho marschalla Focha je so zhórschila. Marschall je wutoru duchownemu pschińcz dał, kotryž je jeho doma wobstaral. Pjeczo lekarjo, kotrjž jeho lečuja, su prajili, so dyrbi so z tym ličzicz, so marschall wumrje. Symiza khoreho je jara wyšoka, a jeho hibi (puls) je ledma cžuć.

Wyšnosće wobsadźeńskeho wójska twar troch nowych Rheinowych mostow njedowoleja.

Na dnjowym rjedźe němskeho žeńza frjedu napraschenje zentrumskeje strony za twarom tšoch Rheinowych mostow stejesche. **Tele mosty dyrbja so pola Ludwigshafena, Speyera a Maxaua natwarić.** Wyschnosće wobsadźeńskeho wójska njejsu za twar mostow a žu należnosć konferenzy swjatkatskich pódstanzow w Paríšu pschipokasałe.

Nazionalny sozialist dr. **Frick** namjetnje, so by so swonkowny minister dr. Stresemann sawołał, dokelž so tu wo **čisto** swonkowneje politiki jedna. Tónle namjet so wotpokasa.

Centrumski sapódlanc **Hofmann** z Ludwigshafena praji, so **móže** pruhowanje porheinskich železnišćich praschenjow hišće dołho tracć, pschetoš njedźiwajcy wschedno dorosnjenskeho powědanja so Francouzowa próznje, němšenemu Hospodarstwu a wobhładnej wobčežnosće čžinješ. Dla powjetschenscheho wobtšhada dyrbi pak so twar tšoch Rheinowych mostow pospěšnišć.

Němski wobhładowny minister dr. **Schätzel** wotmolwi, so **němske** knježerstwo pschipóznawa, so je twar tšoch Rheinowych mostow nusny. **Też njeje žaneje** skadnosće **sakonndźiło**, so by pola konferenzy pódstanzow na to cžišćegało, so **by** so należnosć pospěšnišć. Hakle w nowischim czasu je so jako diplomatiska kroczel čžinika.

Na to so namjet kommunistow na wupraschenje njedowěrjenja pschečiwno němskemu knježerstwu pschečiwo hłosam kommunistow, němskonazionalnych a nazionalnych sozialistow sačžitny. Namjet kommunistow na wupraschenje njedowěrjenja pschečiwno woborenemu ministrej Groeneej so pschečiwo kommunistam a němskim nazionalistam wotpokasa. Němskonazionalni so wothłosowanja **wostajichu.**

Lebrix a Paillard s lětadłom k semi padlej.

Franzowski konsulat w Rangoonje je powěsć dostał, **so** staj franzowskaj lětarjej Lebrix a Paillard, kotrajž se Franzowskeje do Indochiny leczeschtaj, pola Thrinzeka **pschi** železnicy Pegu—Moulmein, 122 mil wot Rangoona, **s** lětadłom k semi padłoj. S padnjenjom njeje so nichtó **zranił.**

Nowe pólsko-rumunske zrěčenje.

Tele dny je rumunski swonkowny minister Minorescu **we** Warschawje pschebywał a z pólskim knježerstwom wo wschelakich politiskich praschenjach, **mjez** druhim też wo **załožbnju** sepieranischeja pólskeho **łódźstwa w Konstanzy pschi rumunskim brjohu Čžerneho morja jednał.**

Pólskim nowinarjam je Minorescu dźełił, so je pólski swonkowny minister **Zaleski pschidowdźił, so letša w mjez Minorescoweho wopyt w Bukarešću wotpłaci.** Też marschall **Piłsudski je Minorescej prajił, so nasmuj** swoju **dowolenju** sašo w Rumunskej **pschebudže.**

Wjedro na Balkanje so skoplile.

Se wschěch balkanskich krajow so powě, so je so tam **wjedro** do tacža dało. **Do Rumunskeje, Turkowskeje a Jugobotwjanskeje je nałětnje wjedro sacžahło.** Železnica **mjez** Lublanjom a Sidaumm Mostom w Sslowinskej je so wutoru **z** jednacej lawinami sapłuła, runje tak je so **czara** mjez Lublanjom a Mariborom **z** lawinami zaraczika.

Ledowa nuza w Baltiskim morju

Se smu poslednich dnjow je słodzenje Baltiskeho morja **dale** pschibrało. W němskim dźělu Baltiskeho morja je **nětčže sto łódźow w ledowej nuzy.**

Pschi schwedskim a danskim brjohu su ledowe poměry katastrofalne rosměry nabyle. Njeličzomne parne łódže **su** mjes Skandinawiskej a Němskej a baltiskimi statami **twjerdže** samjerste. Stockholmske nowiny wo tutym wulkim położenju pischu: „Wschědnje so na samjerskich łódźach **stuchle** podawki stawaju, wo kotrychž zjawnosć malo abo ničžo njeschoni. Mužstwa małych łódźow su husto **nuzowane**, łódź k jenej zantoinej kubje w scherach pschistajicz. So tuchu zhebi živjenje zdźerżeli, dyrbja so tudźo njepschestawajcy hibacz. Hdyž so cžłowjek, na smjerc wistawschi, na khwilu lehnje, potom hnydom wušnje, so njeby wjazy wotucžił. Wostanje-li stejo, drasta smjerznje a so do ledowego panzera pschetwori, kotryž so zenje dźerži. Poslednje njedźele su mužstwu někotrych parnych łódźow na małych kupach smjerznjene namakali.

Tola **kaž** dołho je łód čiwjerdy, njeje strach hišćeze pschewukli. Katastrofa, **kotrejž** wulkosć hišćeze njeje dowidžeć, so pschiblizi, hdyž so wjedro do tacža da. Saracženy a pkuwazy łób je **z** najwjetšeschim strachom sa parne łódże. Tola też zamjerznjenym łódźam strach hrozy, so so **z** lodom rosmjatu. W druhich czasach žmuj leż hižo sše nasłonjenja cžinili. **W** lěcze 1924 runje **kaž** 1926 su so pschi schwedskim brjohu někotre łódże **z** lodom po zjowje rostłóczile.

Hłód w Ruskej.

Kaž so **z** Leningrada powě, njedostatk žiwnosće straschnje pschibywa. Wyschnosć je wschitkim **pribatnym pjekarjam** dźělila, **so žaneje muki wjazy njedostanu.** Njedźiwajcy khlěbjeńkow (khlěbowych khartkow) je so muka na wobšérne wjeschnje pschepuwała. Jenož druzyłwowe pjekarnje a dostawarjo prěnjeje rjadownje, to rěka dźěłaczerjo, dyrbja muku dostawać. **Rosdźelenje khlěbjeńkow je so we wulkej měrje znjewužiło.** Powschitkowne pschepytanje so wočzakuje. Najskerje so nowe khlěbjeńki wudadźa. Wyschnosć je pschikasała, so dyrbja so we wschěch pschedawarjach žiwnosće proletarišći strašnjej postajeć, kotrejž dyrbja na to kedźbowacz, so nichtó wjazy žiwnosće njedostanje, hacž so jemu jałkosćy saleži. Tajzy proletarišći strašnjy dyrbja so też w Moskwje postajeć.

Aman Ullah k Kabulej postupuje.

Po powěsćach z Termeza pola Maidana, 30 kilometrow wot Kabula **su** postupowazy wojazy Amana Ullaha z wójskom Kuqistanskeho pjelna wojowacz pocżeli. W Kabulu **su** so lětaki rozschěrile, so je Aman Ullah do Gazni dočschoł. Wojazy Amana Ullaha su město Maidan wobkadźili.

*

Kaž so **z** Angory powě, je po powěsćach **z** Kabula we mjesće Maidanje revoluzija pschečiwo emirej Habibej Ullahej wudyrila. Hłowneho roskasowarja wójska Habiba Ullaha, generala Hakima khana, **su** stonzowali.

Nadpad na mexikanske město.

Khrobły rubježnišći kuž je so w Guadalajarje, we hłownym mjesće mexikanskeho stata Jalisca, druheho najwjetšeho města kraja, wuwjedł. Czyłoża 20 rubježnikow město nadpadje a hacž **z** wojerskemu hłownemu kwartěrej dóńdże. Słónczne so wobjawi alarmowachu. Prjedy pak hacž mózachu so do rubježnikow dacz, běchu trezi mydło wjesli a czekusli.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 28. februara 1929.

— Wo njedźelu. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer —2, thermometer wo dnjo —5. — Wječera wjeczor barometer 751, hygrometeč —2, thermometer w nozy —11. Wuhladny na nakhwilnje małe so pschemjenjaze wjedro. — Synna a sašo synna! Synna bjes tónza. Lójišći sa kóžnym znamjeczkom, sónčnowym **dźěju**, so hrošna **syma** słónczenje popuschczi, ale **wonka** wochze zofacz. Stšibrojty stołpik w thermometru **je** so wyšche 0 posdźěhnyčz. Pschewo sašo **sa**dnje a **da** so **ra**no hadźi so sašo na 12 stopjelkow mjez 0 a wječerawschim gurowym połnotnym wótrie wočzakowa**ny** po prawom sašo hrošnischu khchipjenzu, wosebje **z** tohodła, so schkleniza stuwa sašo na rjane, a to rěka **s**ymstkim czasu, so **syma** pschičóra. Tola wjedrarnje **ma** praja, so pschikhadźa wyschina **z** Azoritskich kupow, **ta**kim **z** czopleho połonja. Tola na wasche wjedro **sm**ku**je** wyschina nad Schwedskej, potajkim k połnowy**mu** nóź, a **z** tutoho thuta duja wótrj lodoweje. Posledn**je** duty hacž do wječerawskeho su we Schlesyskej gurowe **ge**howe mjeczele sakhadźale. Wšy pod Krkonoschami **su** dutkadnje sawóče. Se **z**nhownych **h**ejzow kukasa je**s**ponoschti a wukuje a wjerschki schtomom. Wó **s**hnowdźe je czma. Wobyhdźerjo hypaja khódby pod **sn**ěhom **z** swojich statkow. K studnjam njemóža. Khori **su** **j**ós lěkarskeje pomozy, mrějazy bjes duschepastyrskeho tró**s**ta. — Podobne mjeczele je hamžnywmi hrubymi **ze**hnjemi sakhadźachu w Duringskej, najbórje w dolinach **ok**Werry. Sseepje leża hacž do 3 m. wysoko. W wětacz je łód 2—3 metry tołsty. Drohi **su** **f** mśnmami hacž do **kr**omow schtomow je snežnom sapsynane. Syma je so **da**ko **k** wjeczoru wupschestrěła. W Duisburku pschi Rhynje **m**ejachu 21 stopj. symy. A we Schwajzarskej a Elsasu **ho**ja. Tuž woda w rěkach, do Rhyna so wuliwazych, rosch**e**nje sschkruty sobu. Te pak dale dele w Rhynje sašo **ja** njersnu Piches Alpy czopły wětřik hacž do Bayerskeje duje. W Mnichowje mějachu 2 stopj. czopłoty. Syma **ha**wczera we Schczeczinje na 15 stopj., na kupje Helgo**la**na 10, w Magdeburku na 13, a w Drježdźanach na 5 stopj. Pola naš wczera sašo hylnje wjesche. Wschu**dn**uczke a sestupy bróhow buchu se snežnom sapsynane. **Ju**tsje pjatk skhadźa hłónczko 6,50 hodź. a khowa **se** 5,36 hodź. Mějacz skhadźa w połnozy a khowa so **k** połdnja 8,59 hodź.

— **Wokrejzna direkzija Nataršeje komory sa Hornju Łužizu** smje jutsje pjatk dopołdnja wot ½10 hodź. w „Bělym Konju“ w Budyschinje wubjerkowe pohrebjenje. Po wotbyczu wobkhodnych należnosćow pschednoschujeru **ku**jes kubler P. Kücher z Schunowa wo „statutach wjerschenju rěnoho stołu“ a knjes natarski assessor dr. Sch**ei**z z Lipska wo „nowych puczach wumuzicza stołu, kotrej **su** najlepje mógne“. Proszu so wo bohaty wopyt pschesłu**cha**dow natarskich towarschwow a jich hospodarstwow.

— **Budyske pschedawarske družstwo za cžerstwe jeza** so **z** so załožicz. Wo tym **ma** so **ręczecz** bliščich **s**obotu **w** mérza popołdnju w 3 hodź. w „Bělym konju“ w Budyschinje. Na shromadźiznu su wschitcy natarjo, pschowarjo, pjerisny a druzy sajimcy pschepytosceni. Posticzitoj so sajimawaj pschednoschka: „Cžehodła trjebamy pschedawarske družstwo za cžerstwe jeza?“ a „S dźěła Lipjezanskeho družstwa za cžerstwe jeza.“

— **Wadnjoschiwa.** S jenecje ležownosće pschi Nowych hrjebjach bu 26. 2. 29 psched wjeczorom kradnjeny: pod**ho**lki swortiki kožuch z cžěmnoselenym kaschežikatym ko**ł**ešenjenjom, **z** brunym kulojtym kožuchowym kornarjom **a** se kołko-cžerwjeno-bjelej žurczej kožu podschitu. W jenym dubkatu tšeschu par brunych kožanych rukajzow se pisa**n**ym kožuchowym podschickom a kožanym ruhlem. We**s**wježowne sdźělenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje, telefon 2802.

— **Njedźelu 3. měrza budje 44. duchowny wjeczerny koncert w Pětrowskej zyrkwi.** Sapoczkuje so hižom popołdnju ½6 hodź. a posłuži sšadby wulkeho Bacha. Dorothea Egidi, znata Barlinska altistka spěwa Agnus Dei z Hummschjé a jimazu arija „Esmil so“ w Matejoweho pěsni, kotrejž psched 200 lětami k pschenjemu rasej w Lipjezanskej Domaschowej zyrkwi saklincza. We wobsamknjenskej kan**ta**ce „Wój, złódka zuzertna hod,ina“ sjednoca so **ch**ór stejo, chór inquilinow a cellegium musicum. Wjedźer**e** ma domški organist Horst Schneider. — Programm

---

Na Librowem gruncže.

Roman Terezy Nowákoweje.

29] (Pokračowanje.)

„Nó, haj wschak, Janele,“ wotmolwi sašo sašakle mlo**dy** Neudert, „to dźe tohodła! — Ale my njejsmy jenu njeżo dali, měj nan tychle burow — —“

To druhe Libra hižo njeschlyschesche; wotkhadźesche tak khwatnjiwje, kaž pschi tłačzenzy jenoż mózesche, štoro bo njewobkhladnjo, hacž na towarschza sa sobu. Hižo njerozhladowasche so po budcach, jenoż hladosche, kak mohł so bo delnjeje kupizy do korczinu dostacz. W tom spěchu jeho Kukla jadżerża.

„Schto dha tak leczisch, Jobło? Lódy dyscha dołoju! Nó, wěsch ty, to **ty** žeby hermank kraknje wobhladał!“

Libra pojasta. „Běsche mje hańba“, wuraši se žeby, — ale hhyž dyschče pokračowacz a Kuklej so wujaznicz, **ja**hlyšny jemu we hłowje: Czehodła je so dał takle sahaničz wot někotrych hólczischczow, a hischcze **k** tomu psched **ku**rami i druhejo knjeżiznu, wot Němzoło? Czehodła **n**jeje jich raznje wotbuk, trjebaj po cžešku, hhyž žeby po **n**ěmšku dwěrił njeje? Ale — schto by jim też rjeą dyrbjał? **Wjschako** tola po prawom k njemu to rěczeli njejsu! Stuli hłowu na kwitrohnjo a kroczesche pomalschu.

„Czehodła dha je cže hańba?“ dźiwasche so Kukla. „Sahanicz su hań Jevicjanow cži mětczeczanzy „panaczkoso“ mjese sobu a psched tymi Limberczanskimi; njejsy **dha** tomu jich wuzmětczehowanju rozumił?“

„Dźiwam jnadź ja na to nětnjse schwantorjenje!“ wotmolwi Kukla dobromyslnjnje. „Nihdy mi do hłowy **njeje** lěto, kwitrajn też bjes njeho hacž do finjerzje. Tajzi **mě**tschczanjski bundok tola ničžo k njeczemu njeje! Pschecżinja jenoż zyłiczki dżeń!“

„A tajka je też naschа wyschnosć, poruczuje nam a **pi**schcże žebi **j** naš žurczki cžini!“ rjekny Libra **z** hłubokej jerosczu, žejmuj czapku a wótrje žebi **z** rubińckom czoło.

„Wostaj jich jenoż“, pokojesche jich towarsch a wjedźesche jeho dale ke korczinje. Stónjo khowasche so **ja** kražne serja, a hnydom po schtwórtej hodźinje porczachu pomałku žmerki padacz. Wobaj buraj dajchtaj žebi piwo **po**rjedźicz, a Libra bě wjeholy, so pschihódże bórzy macz **j** kuórku, a so młody Mour spěchnje sapschahowasche, so bychu hischcze sa žwótko wujeli.

Chżysche też Terku sobu wjacz, kotraž bě mjes tym pschischła **z** Tonikom a **z** Jutkowymi žotrami a bratrami. Alle młodźi prajachu, so radscho pěschi pódźa, so pócznje mjerznycz, a poběhnje so schwarnje. Wobě macžerzy salesjeschtej na wos, pschikrywschjej so **z** pschikrywami, nosy tykwjschtej do žłomy a hłowu zawodżeschtej **z** rubińczkami. Mour žłubi, so da do Zwjz jutsje **z** kruwarjom donjesch, schtoż běchu jemu pschecżeschło na wós położili, a hižo sa**s**chwikny do konjow, hižo samikny so we twjhywazym **z**wětle błyschczazych konjazy grat a cżeiwjene „vytirky“.

Kukla wot Bejhanicz, Jobł a młodźina dachu so jeżerstwa do supanja; dołho njetrajesche a njerszasa jemja wocżesche jim pod nohomaj schkrjebotacz a běła para wotletowasche jim w tmbjakach wot erta, sajpdnje so jim na brjowi, mikawczi a wložu, hhyž běchu psches wuschi cżesżane. Krajina sawalesche so swaha do sżina; na polach a lukach **z** lohkim žnéhom sbelenych, po kotrychž běchu hacž botal cżorne a schére wrony pokroczowale, wobjewschu so kjstojte sijałkowe a slotojte pary jasnych synnych podwjeczerow, rosšasnjenych na pół **z** dowuhajscha**z**o błyhnjazym pary, kotrež **j** wokolnitý, žanno najjednori**s**cheje, cżinja baikowsku stronu.

Njedźiwajsy khwatnesho kroczenja powědachu žebi Je**s**wjczenjo pschecżo po khwiłkach, wojeżeje, hhyž bórzy hižo, tak dosta ko Jutkez Hanzy, trochu sawiśnje na Terku po**s**chwiżnem Nowotnej Hondże, kiž bęsche tehdom pschi kremu**s** sa markitanku pschewobleczeny byl. Mlodoscz žebi **s**ie tasche, žmeżesche so, postorkowasche so, a tež Kukla **k**ie**s** wschón wjeżoły, jako by tamny wustuw na namécże **j**ich dożyla njebnuk.

Alle Libra srédka hłowcżko hadźi, a to jenoż, hhyž **n**a prajcheuje wotmolwjesche; słónczenje, hhyž hižo Skrańk**a** **z** nimi bżesche, bésche to dobrowuplnenu Kuklej tola **na**padne, a rjekny, slubnywschi towarscha za rukaw kroczeczo wowczeho kożuschka: „Schto dha ty, Jobło, dżensa nicžo njerczżich? Njchnéwaj so, ty tola wěsch, so hnéw **ma**tracz dżeje žłónza sakhadżenja!“

Skrańka, kotrehoj njebé Libra **k** jeho sahanjenju **h**ac dotal ani se słowczkom wopomnił, podóbnu se **s**wojim schcżipazym waschinom: „To drje je so **h**nadź Librez **ma** rosbnéwał, so **h**ym so ja pschidał! Czile Jewiczanjch **gr**am tolmizy su **f** khalupnikami njeradźi hromadże!“

„Och, to tola nic! To so, Skrańka, mylicze!“ sajcze Kukla **z** hłowu. „To je nasch towarsch na hermanku **w** mésce mét někajke mjersanje **z** tymi knjeżikmi synnanc **z** Němzanami.“

„We mésce?“ wuwjese Skrańka wczipnje a so **s**pschaja.

„Alle njeżmé žebi to tak **k** wntrobje brać!“, boda Kuklе „Schto dha je to do kadli!“

„Mam jnadź hischcze so radowacz, hhyž naš wuschcżuja, haňbnu robotu nam porokuja a tón „zidlit“ **p**ic**z** tiž nam dadża? A hischcze pschiwadża ja buhu tych Mo**r**zow **z** druheho knjeżstwa, so bychu so nam **f** nimi žmjeżi

Skrańzy chżyschе so tola jara rady wobżeż, schto **h**e stalo; też Cyrik bé wczipny, haj žanno jałukowane **d**a**s** jizy pschestachu trochu we žwojim lubkowanju, hhyž **j** skżychcachu wokolo žebje synczżecz telko njedożakitych **p**ra**s**chenjow.

(Pokračowanje sežehnje.)

wjschitkimi tekstami hu po 30 pf. pschi zyrkulnych burjach dostacj. Zyrkej budze derje wutepjena.

— **62. hlowna shromadzisna Budyschkeje dobrowólneje** [illegible]**woweje wobory** za wobkhodne leto 1928 wotmje so 19. februara 1929, 19½ hodź. pod pschedsydstwom knjesa wobornego direktora Görkinga w Kelcherni. Po swojich pomalinschich hlowach pschepoda wón zklowo knjesej woyalnemu mischtrej Matzej Eckhardtej, kiž letnu rosprawu santzoweho leto pschepoda. Pschi pschedniowschu porjeschi shromadzisna wopomnjenje towarschichow, kiž su w lonschim lecze wumrjeli. Knjes woyalny mischtr Eckhardt pschecitla dale lětne sličzowanje sa 1928, kotrejž so pschi pruhowanju sa prawe spozna. Mjes tym bschese knjes měschczanski rada Hesse, decernent měschczanskeho wobnjowobornistwa, dla druhich pozdzejschich a jimasche so hnydom zjawa, so by někotrym wobornikam sbožopschecza z pschepodacjom darow krajneho wubjerka dobrowólnych wobnjowych woborow a města Budyschzina wuprajil. Dale wón zdźeri, so smě 5 wobornikow na 30letne zobustawstwo zhladowacź. Sezěhowachu wólby. Wuswolichu so mjes druhimi komandanta na město zasluzonego knjesa Krumbholza knjes woyalny mischtr Eckhardt, z aklamaziju, za jeho nastupnika wuzwolichu so wobarnika zenskeje sekcije knjes hornik Mats Pötschka. Tutym wólbam sezěhowachu wólby exekutiwnych sudow. Jako zobustaw měschczanskeho wobornistwa wuzwolichu so za semrětkeho knjesa Krumbholza knjes Mats Pötschka. Wo strazowanju na zurlach su so nowe směry pokajisle. Po někotrych internych jednanjach wobsamknu hudźby wotrjad wobnjowoje wobory z hudźbnym pospitowanjom derje poradzeny letnu hlownu shromadzisnu.

— **Kedźbu psched wobschudźerjom z pjenjezami!** Dnja 19. t. m. je w Lipsku wobschudźer z pjenjezami wukupował. Mysla sebi, so wón tež na druhich městnach ludzi wobschudźeć sbyta. Wón wobroza so na młodschich ludzi, kotrjž su na pósće abo bankach wjetschi pjenjez wotsčehnyli, a prosby jich, so bychu jemu sa małe sarmanje mjenjesce pjenjezne papjery do wjetschich samdźili. Je-li pósol k tomu swólniwy, potom smě wobzakowacź, so by jemu pschi wuměnjenju wjetschich pjenjez sbudu, schtož hakle po sudźeri, když won pjenjezy dźesolowarjej wotdoha. Njesmały je nětkle 25 lět stary, 1,65 m. mudri, nima wusow (Schnurrbart), rěcźi zasu narěcź, khromi na prawu nohu, khodźi w cyornym abo schěrnym mjechkim sitzowym klobuku a brunym plaschczu. Wo dźelenja prosy kriminalny wotrjad w Budyschzinje.

S **Czornuch Nošźiz.** Jako sandźenu njedźelu sobuměšl sel Quaritschez a Schreiberez wósatstwa benzinowe sudobiju znjesche, sudobiju rozbuchny. Powěsć wulkeji někotre wokrowne schtikarjo. Ludźo na sboże bo schkody njeschikhdźechu, hačrunjež bo wuworjedźenje w kuchni sta, w kotrejž mandźelska pschebywalche.

S **Lubija.** Rataršti wokrjesny swjask w Lubijskim hamtskim heitmannskiwje smeje schtwórtk 7. měrza dopołdnja ½10 hodź. zwoju porjadnu letnu hlownu shromadzisnu we „Wettinskim dworje" w Lubiju. Dujowny porjad wopschija 9 dypkow. K wobkhodnemu dźelej pschijimankoje bo pschedniosch direktora sakskeho Landbunda knjesa Feldmanna z Drježdzan „wo puczach a wuhladach za wojowanje ratarja wo swoje buce".

S **Kettiz.** Nahle je zjiwjenja wotmokanu bu měšaz po swojich 60. narodninach knjes wjschischi wucźes a schulski jednik Jurij Karla Schubak. 27 lět dołho je njedowźeržt w tudomnej schuli skutkował a bu dla hibicźiweho hobudźenja na zyrkwinskim a schulskim polu dałeko a schěroko znaty. Wobsebje leżesche jemu na wutrobje khižka pschi pschecźelach a nabožne wozchwalenje młodzinu. Cźežka krótka chorosez jeho bohatemu zjiwjenju nahle mjenu skasi. Mjech je jemu zerbika semja lohka!

Se **Smjeczkez.** Na dnju Božeho stpeźa, 9. meje, ma so w Smjeczkezach nowa młodźinowna (evangelski mkadźinski dom) pobwjeczicź.

Ze Smječkec. Tudomny nědźuši Kralec burski stajk tak ze wšěmi přisłušnymi leżownosćemi je wósty R. z wokoliny **k 15. t. m. kupił. Kupny** pjenjez wučinja pječa pod wěstymi wumónjenjenmi 80 000 hriwnow.

S **Kamjenza.** Nowy bronzowy zwón za tudomnu hlownu zyrkej bu do Kamjenza pschiwjezeny. Laty bu pola Franza Schillingowych zynow w Apolźe. Tak rucze hačź wjedro dowoli, ma so zwón na wěžu sčažnjecź a so na jeho městno nad sthodom powěsźnyć. Zwón wazi 930 kilogramow a ma zynk fis. Pjeń a hodźina zwjatoczneho zwonjenja a zwonjenja po zyrkwinskim pogrjebu.

Z **Kluowa.** Listowy kaščik, kiž běše lěta dołho na narańšej stronje tudomneho dwórniščowego twarjenja piprawjeny, su tele dny wotstronili. Stary kaščik pak su z nowym narunali. Tutón su na samsnej stronjo dwórniščowego twarjenja priprawili runje nad płotom, kiž dwórniščo wotdźěluje. Nětko móża ludźo kaščik wot zwonkowneje strony a železnica wot nutrkowneje strony wuzywacź.

S **Wukranczij.** S trajnej symu bywa tež pola nas njedostatk na wodźe pschez wjetschi. Mnohe studnje, kiž tež we najhorjschich lěćach njejźu wodu sjubile, su nětko zaprahnyle abo samjerte. Wschelaky wobydlerjo dyrbja tuž pitnu wodu z wjesnego rěki cźerać. Na sboże lód rěčnu wodu psched zanjechwarjenjom schkita. Wudyri-li zu zas wodeń, njejźu jeho scźěhnyli dowidźecź.

S **Rólanow.** Symne wjedro na tudomne wiki njepschihódnje skutkuje. Hižom posledni krócź běchu kwitnuce wiki pschez nocźne mróstane, hubjenjesche pak hischcze wiki 22. małeho rózka. Běsche jenoź 36 proßatow na pschedań a z tutych hischcze njepschedała wosta. Dokelž pak běchu proßata rjane kyłne, płacźesche schtuka 20 hacź 26 pjenjezow.

S **Golkezi** pola Khocźebuza. Ratař L. w Golkezi wobsche rumkliju z jamy do pinzy. Na pinczźnym sthodźe so z połnym korbom wobkhwu a duri tak njesbožownje wo zemju, so žebi tři zjebła złama. Won wosta we wumorje ležo, dokiž pschimuwsni jeho njenamakachu. Woni pózdźaku zyndom po lěkarsku pomoz. Strach wo zjiwjenje po zdaczu njewobmjeli.

Z Łužicy.

* S **Nowosalza-Spremberga.** W nozy na pjatk so na Budyschzi dróży hlowna rólа Spremberskeho wodowoda pukny. Nětkle 150 000 litrow wody je so njewužitjeze do Spreiwje wulalo.

Zhorjelc bjez wuhla.

Njedostatk na wuhlu a kokzu w Zhorjelcu je so pschi krutej zymje jara powjetschił. Magistrat widźi so nuzowany, dalokosahaze naprawy sawjesćź. Hižom wosrjedź tuteho měsaza buchu někotre schule nakwilnje zamknjene, wot wozerawschoje hrjeby pak buchu wschitke schule hacź na dalsche zamrjene. Dohromady wostanu na njewyschi cźasy rschikke kupanje, wopomnjenjesche twarjenja, měschczańska knihownja a kuriowanje z jenicźkim wuiwjezkom zamknjene. Měschczanske sarjadnistwo je so na ministatneho wukhowego komisara wobroćiło, so by dopytało, so by so po możnosći bórzy wušło z Hornjeje Schlesiskeje do Zhorjelca pschimokowało.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Lipsta.** (Dźěćacy wós (5 łokćowy) we Lipsku.) W jenym bydlenju na Promenadskej dróży bechu dźěćacy wós, we kotrymž ¼lětne dźěćo pschebywasche, pschebliżko kachlam storcźiłi. Wós bo łapali a wubohe dźěćo so cźežko wopali, so dyrbjachu jo do khorownje dowjesć.

* S **Lautawerga** nad Wartu. (S torcźamy wuschčelchi wumrěł.) Wošćedźeł Erpel z Albrechtsbruchа běsche zebi do korcźmy saschoł a so nieběsche wjazy domoj wrócźił. Jako jeho bytarej bźechu, namakachu jeho na puczu mortwego ležo.

* S **Oldenburga.** (5-łokowy łótz satrěł 5-łokowu holzu.) We Löningenje sthrahmy 5-łokowy hólz w zlewobkhdźowanym wokomiku hutkowinsku tśiłou, kotraž wo jitwje stejesche, a tśił 5-łokowu holcźu, z kotrejž běsche hrajkał, do wutrobna. Holcźa na swoje cźežke sranjenja wumrě.

* S **Bakowa.** (Woheń na dwórniščeju.) We Bakowje nad Jsru w Cźěskoślowakskej wudyri w nozy na pónđelu woheń w Bakowskim dwórniščezowym twarjenju. Tśěcha a horni poschod bo wolpaschichu. Woheń sa'cahu na ranje ½3 hodź. Woheń je nasłědze z pschetorsnjenjom milmy nastał. Cźahi njejsu we wobkhadźe sadźěwarje. Bakow je poslednje wutke dwórniščezo psched Modej Boźeslawu. jeli.) We Dećinje soja połnjizu rubježnu zwótbu, do kotrejež dźesjeczej wozobow słuschesche. Měšaz dołho tuta zwólha we sładowinjach kradnjesche. Na ejnym městnje kradny měch popjeza, w dalschich pschipadach wobkradny pozitki twarow. Se swojimi padawšimami je zwólha za 20 000 krónow schkody nacźinła. Nimo sajatych paduchow je policija mnoho pschekhowarjow wuslědźiła.

* S **Parisa.** (19-łětneho mordarja wotprawili.) We Amienju w Francowskej wutoru rano pschi switanyu 19-łětneho mordarja wotprawichu, kiž běsche 70-lětnej žanje słonzował.

Rubježny mordař Hopp k smjerći zasudzeny.

W prezesu pschećiwo rubježnemu mordarjej Hoppej, kiž bo we Berdenje wotmakasche, pschipowjedasche sud wutoru wjecor sćežkowazy wuslud:

Wobstejenym bo dla mordaršwa, sjednoczenym je cźežkim rubježnym mordarstwom, k smjerći sasudźi. Nimo toho so jemu cźestne prawa na cźaš zjiwjenja wotrjechu. Pschi mordarstwje wuzitku pistolijn wuschonošeš wobkhowa. Khóstły sudnistwo jednanja napołoża so wobjerzenemu.

Hopp wuslud jara mjerne pschijia.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 28. mějca rózka 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,210	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,431	100 českosł. krónow .	12,464
100 swajc. frankow .	80,955	100 franc. frankow .	16,44

Barlinska burza sastupi wčera do wschědneho wikowanja se klahymi kurjami efektow a se šnadnym wobrotom. W běhu dnja wobrot rozcźešche a efekty so skrućowachu. Wiki z dołhymi a rentowymi liścźinami zlabe wostachu.

Produktowe wiki wčera wjele nowego njepódmjenjeschu a wobrot wolta šnadny a placźiny so tśěma pschemenichu. Jenicźki wschelaki w hotowym formje bź 5 pj. po zentnarju pomjo wutori drózšcha. Rožka a wowjes bźěchu za poldźišche termije sterce seslabjenej. Wčera płacźeše zentnar

w Barlinje

pschenicźny 10,90—11 hr., rožki 10,15 hacź 10,30 hr., jećmjenja nalkitschi 10,90 hacź 11,50 hr., nalymschi 9,60—10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

za měrz: pschenicźny 11,57½ hr., rožki pak 10,82½—10,85 hr., wowsa 11,02½ hr.

za meju: pschenicźny 12—12,03¾ hr., rožki 11,43¾ hr., wowsa 11,05 hrinowno,

za julij: pschenicźny 12,50—12,52½ hr. a rožki 11,70—11,72½ hr.

Wčerawschе płacźiny z Drježdźanskich wikow.

Sordźana pjerisna: Kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., husy młode 1,10—1,60 hr., kaczki pak 1,50—1,70 hr., holbje 0,50—1,30 hr., jelezi 35—70 pjenjezkow, běrny 6—7 hr., khjały kał 25 a jelezy 70 hacź 80 pj., cźeńwjeny 20—22 pj., běły 20—30 pj., mźd 1,30—4,50 hr., zybla 20—25 pj., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 20—22 pjenjezkow, worjechi wlóžke 60—90 pj., linty 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 12—40 pj., kruschowy 10—40 pjenjezkow, jódźna lohoda 90 pj.

Pschistajeja:

Holzu do domu, hajnikowanja w Miłorafu.

„ Deckertowa w Nijlej, Sporicźerska dróha 20.

Wuczežnika samkarskeho, Nikel a Co. w Nijlej.

Kuchinjku, dwórniščezowy hospodarjej we Wojerezach.

Na pschedań:

Krowa pocźobna, Kiesla we Syrjozu.

„ blizko k cźelenju we Wjelowje 8.

Kóń lischak, we Welzej, An der Aue 4.

Přilopk.

* **Wobeńblowaza hora w južnjej Amerizy.** Vulkan Santa Maria w Guatemala žylnje wobeń blowa. Njeznjerne hromady pěska a popjeła padaju na kejžatu pschimórsku krajinu, kotraž je žylnje wobydlena, hacź do 60 mil dałeko. K poslednjemu rasej je tutón vulkan w lěcze 1902 žylnjicźo puchał.

* **Cźežke rosbuchnjenje ztuna w Japanskej.** W Nagoły rosbuchny gasometer, pschi cźimž bu 9 wozbowu morjenych a 14 franjenych. Pschicźina rosbuchnjenja njeje hischcze znata.

* **W Franzowskej žónike njewotprawjenja.** Président franzowskeje republiki je khłostanje dweju žónikeju, kiž bźěchu k smjerći sasudźenej, do khłostanje na cźaš žiwjenja pschemenił. Wobhrožanej stej wójta Brutkowa, kiž je swojeho mandźelskeho skónzowała, a wójta Davidowa, kiž je sboże swojeje knjehowje sadźěwała.

* **Směsrine njesboże z autom. bitom.** We cźežkim njesbožu z automobilom powě so z Toulona w južnej Francowskej. S tśiomi offizjarami wobhrožany automobil pschecźišnje so na jśibje do Nizzy. Pod rozbitkami powrócźeneho wosa wuczahnychu dwaju morjenaju offizjerow, isceźeho wukhowachu cźežke sranjeneho.

* **Morđarjej w farskim domje.** We Merleubachu we Lothringskej bo derje sdrašcźenaj mužikaj do bydlenja fararja Nikolaja dobuschtaj. W pschijimanskej jstwe dyrj jedyn z njeju farara wot sady z gumijowym klumpachom psches hlowu. Na wokanje sranjeneho pschihtowatschtaj fararjowa hospoša a jeho šwak na pomoz. Tutón spyta jeneho se słojnikowy sdźerzecź, pschi tym pak jeho słohnik zatšeli. Słójnikow dotal hischcze njeješu popadnyli. Wonaj staj šwojej khłobukaj, gumijowym klumpachom a schtikarske nałwecźi, revolwer atd. w farskim domje ležo wostajitoj.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Knjes knježerstwowy president w Lěhnizy je z postajenjom 11. februara 1929 — I A. 25, cźo. 129 — na městno ratarja Hanža Kowarja w Cźornym Khołmcu za Stawnikowego namjetnika za Cźorno-Khołmcźanski stawnišći wokrjesć pomjenował.

We Wojerezach, 21. februara 1929.

Pschedsydza wokrjesneho wubjerka.
Saling, krajny radca.

Schtučne płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiny po złotej hriwnje.

	27. 2.	26. 2.		27. 2.	26. 2.
Pšenica	218-227	217-219	bany	21-23,00	21-23 00
rožka	203 ›06	203-206	woka	27-29 00	27-29,00
nal. jełowjeń	218-230	218-230	módro łupiny	16-17,00	15-16,50
nal. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22 23,00	20-21,50
wows	199-205	99 205	zeradella	—	—
kukurica	242-245	242-243	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšenš muka	26-29,75	26-29,75	lany wosušk	25-25,60	25-25,60
rżana muka	27-29,80	27-29,50	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	15,70	15,70	běrnj. kruški	22-23,50	23-23,50
rżane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	4,20-5,20	4,00-5,20
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,20	1,15-1,30
hróch	42-48,00	40-46,00	pšenč. „	1,15-1,80	1,10-1,25
raps	—	—	wowsna „	1,40-1,55	1,30-1,45
pjeluški	23-24,50	22-24,50	jećna „	1,25-1,60	1,15-1,35

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Šnadny wobrot, sesłabjene płacźiny.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Płacźiny 5—10 pj. snižene.

Tornado 38 smjertnych woporow žadał

Kaž je žo hacž dotal zwěsćiło, je wichorowa katastrofa w połodnišćim dźělu Sjednoćenych statow połnócneje Ameriki 38 žiwjetnych woporow žadała. Wjazy dyžli sto ludźi je žo ezežko ranjiło. Po wuhladnych cerpjenjach a dla poškodźenje wobaraćišče mozu wobhdźerstwa tutomu w potrjechenych krajinach nathlowace khorosće hrožа.

Dokelž žu žo po wichorje slivki rospuščežile, žu wšelnje wulke powodźenja nastale. Wjele rěkow a rěčkow je pšes brjoh stupiło a dalece strony a wjele žamotnych wjow powodźiło. Policija je ſ cžołmami 75 žwójkow se powodźenych wjow wulkhowało.

Po powěsćach, kotrej žu hacž dotal dosčle, je tornado (wichor) ſ połnócnych dźělow Texasa pšes Arkansas do statow Teuessee a Mississippi pšchi rěcy Mississippi cžahnył.

Na nowišče z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšišchi pjatk:** Rjenje, žuchy, w nozy jara syma. Też w Jendželjšej sajo žymnišcho. W połnócnej Europje je jara syma. W połnócnej Rušej a na Balkanje hladajžu woczopluje.

W sozialnopolitiskim wubjerku je němšk dźełowy minister Wissel rjekł, so žo namjeiu na powyšchenje invalidneje renty njehodźa dźiwajo na hospodarske rozwieje a poczerjenje Němskeje ſ reparazijemi pšchewjesć. Minister pak ma sa možne, so žo mjesa invalidnesče wot 60 na 50 lět sniži a so žo trace hjeschčelosče pšches 60 lět starych dźěłacerjow podleschi. Tomu wubjerk pschihłožuje.

Němšk kanzler Müller je žrjedu rosrěčenje ſ wjednikom němšteje ludoweje stronu, dr. Stresemann a podšjidšcho ſ zentrumskim wjednikom dr. Kaasom a wjednikom zentrumskeje frakzije w němskim žejmje Stegerwaldom měł. Pschi tym je žo wo wutworjenje wulkeho němskeho koalizišeho kujeeršwa jednało. Němska ludowa strona chce žo pschi wulkej koaliziji jenož wobdźělić, hdyž je žo najprjedy twjerdy finanzny program poitajił. Po jejnym programje dyrbi žo defizit w němskim hospodarskim planje bjes nowych dawkow a bjes wjeliskeho poczerjenja pschewjesć. Müller hudźe žo prajschecz, ſ kajšim wuschmórajom wudawkow dźe wona hospodarski plan do porjada pschinjesć. Ludowa strona wotmołwi: Pschede wschěm ſ nalutowanjom sozialnych a saštaranšich wudawkow. Tomu nepschecžiwo Müller wotmołwi, so dyrbi žo pschede wschěm pschi wudawkach sa wójsko luitowaz.

Po poslednich šnjehowych mjecjelach w Schlesyskej žu dróhi pod Sseswjazynmi horami wyšoko sawěte. Se šnjeha jenož hischcze wjerschki wischenjow cža. Sapschahi žu se šnjehom sahrjebane. Konje žu žo ſ nich dyrbiale wupschahnyez. Wó jitwach thejow cžina knjezi, dokelž šnjeh wyschе wotkow dośahа. Wobhdźerja dyrbja šebi thody wuzhowacz, so bychu mohli ſ twarjenjow wunicz. Wodowa nusa je wulka, dokelž žu šnudnje metry wyšoko sawěte. Kaž je krajny radźicžel Nimtschiskeho wokrjeza wotsewił, je wjele schkodźenjow we wokrjeju sa wobhlad sawrjenych.

Sokołstwo, sport a hry.

Keheleński sport.

Budyski keheleński zwjazk běše na zańdźenu njedźelu dopołdnja wurjadnu hłownu zhromadźiznu powołał, kotruž 1. předsyda keheleński bratr Mauer ze powitanjom ½11 hodźin wotewri. Najprjedy spominaše na zemrětych sobustawow zańdźeneho lěta. K jich česći zhromadźizna postany.

Namjety předsydstwa k pomjenowanju česnych sobutsawcow z přileżnosću 30lětneho zwjazkowcho jubileja so jenohłósnje přijachu, tohorunja k nowinarskemu zastupjerjej, 2. sportskemu wjednikej, 1. a 2. wjednikej młodźinskeho sporta so přijachu.

Ważne wobzamknjenje zhromadneho předsydstwa Němskeho kehelekuleńskeho zwjazka 17. 2. w Lipsku je, zo žony zwjazkowe znamjesko dostanu. Też je zwjazk dobrowólnu posmjertnu pokładnju założił, kotraž wot 1. haprileje 1929 płaći. Přistupić smědza wšitke sobustawy njehladajo na starobu, kiž buchu 17. 2. zamolwjene.

Keheleński bratr Ahl jako 1. zawjeseleński wjednik poda krótku rozprawu wo towarśnosćach w sportnym tydźenju a prosy wo žiwe wobdźelenje. Prěni sportny wjednik Scheidemantel wozjewi, zo smědźa so Budyske kluby jenož na sobotomaj wukuleć dźiwajo na wonkownych kehelerjow. K wubdźowanju mogu štyrimi městami Žitawu, Lubijom, Biskopicami a Bautzyšinom je sakski zwjazk 30 hr. k nakupjenju wosebitych darow wustajił.

Prěni předsyda Mauer pokaza hišće na němsku statny tydźeń za zadźěwanje njezbožow a prosyše wo kedźbliwosć při kehelekulenju. Wotmysleny předsyda wo zadźěwanju njezbožow so wotstorči na poslednji dźeń. W skónčnym słowje prosy 1. předsyda wo najživšu podpjeru ze strony sobustawow při jubilejnym tydźenju a wječernjemu posedźenju ½12 hodźin.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł" ma přichodnu sobotu 2. nalěnika wječor ½8 hodźin hłownu zhromadźiznu pola Stangec. Kóždy, kotryž k nam přisłuša, dyrbi w prawym čas přitomny być. Też sotry a nowe sobustawy su nam lubje witani. **Starosta.**

Drježdźany. Serbske towarstwo „Čornobóh" wotmje sobotu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu z přednoškom w hosćeńcu pola k. Zmija na Christianskej dróze 22. — Njedźelu 3. nalětnika wječor we 6 hodź. zeńdźemy so k našemu serbskemu dźiwadłowemu wječorej w hosćeńcu Kaulbachhof pola sobustawa Löfflera. Wšitcy Serbja su wutrobnje přeproseni. **Předsydstwo.**

Njebjelčicy. Sokolska jednota zwučuje kóždy pjatk wječor ½8 hodźin (nic kaž dotal štwórtk).

Poršicy. Jednota „Sokoł" ma kóždy pjatk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Nowe sobustawy su nam witane. **Načelnik.**

Radwoſ. Serbski Rat. Rorost za Radwoſ a wokolinu ma njedźelu 3. nalětnika pop. w 4 hodź. pola Krjesa swoju lětušu hłownu zhromadźiznu. Wšitcy towaršojo su winowaći, so na generalnej zhromadźiznu wobdźělić. Nowe sobustawy so přijimuja. Wjesela wróba. **Předsydstwo.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Měrćin Nowak-Njechorński. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanec. Wudawar a tiskar: Arnošt Barth w Budyšinje.

Wupjerki

jenož najlěpše twory

80 cm šěrokе m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25

Spravne serbske poslužowanje!

Andr. Kasper

— mišnjer Al. Kilopp —

w Budyšinje, Burglehn 11

Kafej, kakao, słodnišne twory KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Předawanje nohajcow

bywši dotal w khěži na Bohatej hasy 11 wot nětka

na Garbarskej hasy 4a

Johann. Ressel

Rjane wobleki

za konfirmandow,

k pruhowanju

a do šule

kupujeće derje a tunjo pola firmy

Franc Mrsíny

na Bohatej hasy 4

Jako najrjeńši a dopomnjeńši

jubilejny dar

za naše serbske towarstwa je

serbska kniha

abo wobraz

Dwójne dary so rad wuměja

Skład na Serbska kniharnju w Budyšinje.

Pjenjezy

jako požčonku abo jako hospodarske pjenjezy wot **200 hr.** sem. Hypotheki, twarske a kupne pjenjezy wobstara

Zastupjeř: **Max Rose w Budyšinje**

na Zuntšnej Lawsk. hasy 8 Telefon 3447

Pjatk a sobotu 9—12 a 2—6 hodź.

Poručam

najl. mjaso a kołbasy

po najtuńšich dnjown. płaćiznach

sušeny pok

pund 1.3

Wšźdnje: najl. čopłe kołbasy kołbukowu kołbasu a lój

Richard Pětrk

rěznišći mišter w Budyšinje na Žitnej hasy

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kuhićišćeŕnja w Budyšinje

„K woprawnemu"

Derje wutepjenu jstwu za towarśtwa (za 60 wosobow) poručuje česć. towarśtwam w Budyšinje a wokolinje.

Arthur Schreiber.

Konje krězu

kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldskej hasy a při Mjas. jatkach. Tel. 2403

Kłobuki za konfirmandow

2.50, 3.80, 4.20, 4.80

pola

Hugo Lehmann w Budyšinje

na Bohatej hasy **na Bohatej hasy**

Damit jeder sie sehe und jeder sie lobe Schicken umsonst wir Hefte zur Probe!

Der Deutsche Rundfunk

Die größte Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.– / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Jón dostanjeće w Serbskej kniharni.

Kupuju kóždu sobotu

žiwe tučne kury

po najwyšših dnjow. płaćiznach

Willy Grundmann

w Budyšinje na Róžowej hasy 6

Copłe košle lacki

nohajcy, kholowy, suknje, wołmjane łožowe płachty wot 2.50, přikrywy na sofy, dołhe wot 3.–

J. Erler w Budyšinje rółk Kronprync. mosta Serbske poslužowanje!

Gardiny

přikrywy ✻ dźěćace šaty

W. Köhler w Budyšinje

Hłownem torhošću 9.

Sylne prosata

su na předań

w Poršleach čo. 21

Ručne dźěła

předkreslene tunjo pola

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću čisło 9

Brunswikske konserwy

Přez zhromadne nakupowanje wjac hač milljon tyzow konserwow

z jeneje z najwjetšich Brunswikskich konserwowych fabrikow, móžemy

najlěpšu tworu po najnižšich płaćiznach poskićić.

WULKI konserwowy tydźeń!

Spinat	jenož	58 pj.
Morchej	jenož	50 pj.
Krane buny	jenož	98, 75 pj.
Měšana zelenina	jenož	110, 78 pj.
Hroch	jenož	98, 78 pj.
Łamany hromak (Spargel)		210, 180 pj.
Dołhi hromak	jenož	220 pj.
Jabłučnica	jenož	78 pj.
Ananas	jenož	135 pj.
Wulke słowki	jenož	135 pj.
Brěški	jenož	135 pj.
Wišnje čerwjene	jenož	150 pj.
Truskalcy	jenož	198 pj.

Wobhladajće sebi naše wukładne wokna!

Thams & Garfs

přiloha k čisłu 30

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 28. februara 1929

Krótke wopřijeće

hrózbneho modarskeho njeskutka a pohrjeba w Radscy pola Łaza

4. maleho róžka 1929.

1. Ow, kajke mordarstwo so sta
Tak ſ wjeczora, hdyž běšche cźma,
W Radscy, wjeßy holanskej,
Kiž daloko wot Łaza njeſ'.

2. Wschak schtwórtoh' róžka maleho
Sso stako schtwore mordarstwo,
A to w domje Wicźasej,
Hdźež běšche kóždy rady pschez'.

3. Bě ſprawna ſwójba kicheźańska,
Wot wſchitkich tudy cźeſczena,
Nan we wěży bě ſ pschibytkiejerjom,
Jich żaruje tam kóždy dom.

4. Pisched nětkóže schtyri létami
Nan schulerja ßej pschistaji,
Kiž dwójaj běšche ſyrota
A ſ domu Měrschcez ſ Bjerwalda.

5. Ssu ſa ſwojoh' joh' dźerżeli,
Wschu dobrotu jom' cźinili,
Też cźahchu jeho wuczicź dacź,
So rjemjeßko mohł ſcźěhowacź.

6. A ſa tu wulku dobrotu
Je nacźinił tu ſrudobu,
So ſ tamnej cźěßbu honiwinskej
Je pschelał kajkrjoch ludźi kreſ.

7. Najpriedy lubu mandźelsku,
A potom dźowku jenicźku,
Kiž leżeschtej w makeſ ſtiwi,
Tam wobě dwě w ſwojej krwi.

8. Ta dźowka ſ drjewom nuts je ſchla,
Pak pisched burje jo cźiſnyła,
Na pomoz běźi macźerj,
Hdźež wón ju hnydom ſatkeli.

9. A potom ßotru Wicźasa,
Kiž leżeſche po parjacźa,
Tam we jich hróbźnym pschedmeſcze,
Hdźež wopalika ſo też je.

10. Hdyž Wicźas pichtudże ſ pschewoda
Wot krawza Měta ſ Kolwina,
Bu w kuchni dwójaj cźěłeny,
Drje pschi tym hnydom morjeny.

11. Ach, ow, ty młody młodźenźo,
Sły duch ſam tebje wabił jo,
So kajki njeſkutk ſkucźi ty.
Cźe ſlebake ßu pſenjeſo.

12. Hacźrunjeź ßy wſcho pschetrjebał,
Pak nicźo hódne namakał,
Hacź beły pjerschcźeń Wicźasa
Pschi cźeknjenju jom ßobuwſa.

13. Sły potom cźěkał do ſwěta
Sso bojo teje ſlóſcze dła,
Hacź na tſeći dźeń w Opawie
Bu ſajaty wot wjchnoſcze.

14. Tam ſwopředka wſchak přejeſche,
Na jěßje pak ßo wusnał je,
Tom' kiž je jeho ſtražował,
Do Hirschberga jo pschewodźał.

15. Bóh budź cźi hnadny, ſlótnikko,
Sſydomnacźětemu młodźenźo,
Kiž wobeſchoł ßy takku ſlóſcź,
Cźe pschewiſake je ſaßaklocź.

16. Dźeń wjeczor priedy, njedźelu,
Ssu byli wſchitcy we Łaſu,
Hdźeż ſerbſki wjeczor ſwjeczachu,
Też woni ßobu ſpěwachu.

17. Hdyž ſrjedu wjeczor ßukodźa
Tam cźuchu do jich bydlenja,
Wjeſke burje běchu ſamknjene,
Też ſwóża nihdźe njeběſche.

18. A [illegible] we hróbſkach ruſeſche,
Kiž dwaj dnjej bě 'żno bjes pizy,
Tak ſ wozu ſamki rosbichu,
To mordarſtwo tam wotkrychu.

19. Ow, kajki ſrudny nowohlad,
Nam poſticzi tón ſrudny pad,
Hdyž w ſchtyrjoch kaſchczach w ſenej ſtwi
Tam leżachu cźi morjeni.

20. A hakle bliſchu njedźelu
Jich cźěła k rowu njeßechu:
Mějk wſchitkich w jenym rowje ſpja
Pschi wrotach ſ prawa kſchowa.

21. Ach, kajki bě to ſrudny cźah,
Hdyž wot Radſki ſacź do Łaſa,
Bě pschewodźerjow ſe wiſchich wjeſow,
Haj Bóh wě ſam, kak wjele ſtow.

22. Też naſcho wulka ſwjatnica
Bě dospolnje pschepjelnjena,
So wjele dyrbjeſche też ſtacź,
Na Bože ſłowo poſłuchacź.

23. Pschi khutnych ſłowach ſararja
Jich wjele tudy ſoplaka,
So w naſchim łubym Sserbowſtwje
Wſchitko taka ſlóſcź ſo ſtała je.

24. Sa tajtu wulku ſrudobu
Ssu tam we kraßnym wjeßelu,
Jim je ta ſbóżnoſcź ſjawjena,
Kiž je wſchěm prawym ſotowa.

25. Jich wopomnjenje poſledńje,
Też ſa nich krěſnych ſpěwanje,
Sso ſtako běžche njedźelu
We Bożim domje we Łaſu.

Ke dalſchemu wopomnjenju ſpěžnika w 69. lěće żiwjenja

Hanża Budaſka.

30letny jubilej Hnaščanskeho ratarskeho towarstwa.

Sćrjedu 20. maleho róžka t. l. ſwjeczeſche ratarſke towarſtwo ſa Hnaſchczu a wokolinu ſwój ſtoty jubilej. Ke ſwjedźenjom wuhotowa towarſtwo ſobom dostojne roſßohnowanje ſe ſwojim ſaßtupnym pschedßydu knjeſom knjeſim inſpektorom Lehmannom w Druźkezach, kiž bórſy Łužicu wopuſchczi, ſo by kubło pſchichodnemu ſtarſchemu we Hlomačźiſkej wokolinje pſchewſał.

Hnaſchczańſke ſpěwne towarſtwo pod nawjedowanjom knjeſa wucźerja Marſchnera běſche pischeczelnje ſpěwny a dźiwadłowy dźěł wjeczora pſchewſało.

Knjes Lehmann powita ſwjedźeńſku ſhromadźiznu a poda krótki pſchehlad wo ſaſtawjenych 50 létach a ryßowaſche ſ cźopkunmi ſłowami ſwětłe a cźmowe ſtrony burſkeho ſtawa. Na to pomjenowa knjes Lehmann w nadawku towarſtwa knjeſa měſtopſchedßydu Auguſta Wuſtmanna, kiž wot léta 1892 do pſchedßydſtwa ſłuſcha a towarſtwo ſam 10 lět dołho nawjedowaſche, ſa cźeſtneho pſchedßydu a knjeſa Bergmana, jeneho ſ najſtarſchich a najſtarſchich ſobuſtawow ſa cźeſtneho ſobuſtawa.

Knjes prof. dr. Schellenberger wupraji towarſtwu ſbožopschecźe w mjenje ratarſkeho wokrjeſneho towarſtwa. Wón dale roſkaji, ſo dźeńſniſche ratarſtwo njemóże wjazy wotſtacź bjes wědomoſtnje podłohi. Jubilejſke towarſtwo měješche ſbožo, dokelž měješche ſa ſwjedźikom pſchezo wuſtojnych ratarjow, kajkehoż ſkebi też knjeſa Lehmanna waži. S pschecźom, ſo by towarſtwo dale tak ſ cźeſto a na wyſchinje woſtało, ſkónczi wón ſwoju narěcź.

Na to pschepoda cźeſtne liſcźiny ſa ſaßłużbny wo ratarſtwo ſeźěhowazym ſobuſtawam: Auguſtej Heldej w Hnaſchczach, Bohuměrej Lanſy w Hnaſchczach, Arnoſchtej Sobje w Hnaſchczach, Auguſtej Ludwigej we Sstońkezach, Arnoſchtej Heldźej a Bohuměrej Bergmannej w Běłych Noſłiźach. Wuſnamjenjeni ſu wſchitcy pſches 30 lět ſe ſobuſtawom. Ssamkne cźeſtne wuſnamjenjenje ſpožči ſo knjeſej wucźerjej Boiatej jako ſapiſowarjej. Heitman Steglich w Druźkezach dosta ſa 17létne ſwérne dźěło ſłeborny wopomnjeńſki pjenjez.

Towarſtwu dosta ſo hiſchcze zyły rjad dalſchich ſbožopſchecźejow.

Jako běſche ſo knjes Lehmann ſ jednorymi ſłowami roſßohnował, wuſłědkny hiſchcze cźeſtny pschedßyda ſaßłużby wotkhadźazeho a pſchijeſche jemu ſa ſwójbu a hoſpodarſtwo Boże ſehnowanje a pſchepoda jemu wobraz „Jeſuſowy hłób pſches kłoßowe polo.“

Na to wuwi ſo wjeſela ſabawa, poſkiczi ſo ſortne dźiwadło a pſchi ſynkach budźiły Budyſkeho měſchczańſkeho orchestra ſhromadźeni hacź pſches pół nóz ſjednoczeni woſtachu.

Wysoka šula za njedočinkow w Moskwje.

Hdyž bolſchewiſtiſoje nałymnu 1917 knjeſtwo w Ruſſej na ſo ſtorhnychu, wutnipchu wſcho, ſchtoż naiwažniſche ſnamjo ruſkeho ſaſtojnſtwa, ſyſtem „Potemkinſkich wßow,“ dźerżachu w cźeſći. Snamjenitym hoſpodarjam a politikarjam ſ Zendźelſkeje, Ameriki, Franzowſkeje abo Němſkeje, kotſiż dźeńſnjiſchi dźeń Ruſku pſchepucźuja, pokaſuje ſo zhły rjetomaż pſchikładnych fabrikow a jaſtwow. Mnohy dadża ſo ſ tym ſlepicź a roſprawjuja potom doma wo dźiwach

Stawizny Drježdźanskeje „Jednoty“.

Podawa Bj. Helas, towarſtwowy předsyda.

(Skóncźenje.)

10. Serbske kemše w Drježdźanach.

Wuzko hromadźe zwiſuja z duchownſtwom ſerbske kemše w ſakſkej ſtolicy. Hdyž ſu wone w lěće 1849 wot tehdyšeho krala Serbam też ſpožčene (za ſerbsku ſwěru), dha bě přeco hiſće nječtó trěbny, zo by ſo wo jich zarjadowanje ſtarał. Wězo bě to towarſtwo „Jednota“ jako ſrjedźiſćo Drježdźanskich katolſkich Serbow. Tak je ſo „Jednota“ přez ſwoje předſydſtwo ſtajnje z pomocu tukhwilneho ſerbſkeho duchownehо wo dobre wuwjedźenje ſtarała. Kral Jan bě ſerbske kemše w Dwórſkej cyrkwi poſtajił. Tam ſu ſo wone też mnohe léta wotměwałe. „Jednota“ měješe nětkajki zwiſk z katolſkim muźſkim ſpěwanſkim towarſtwom, kotrež kemše ze ſpěwom porjeńšeše. Organiſtu atd. płaćeše tehdom „Jednota“, ſtož po zdaću nuzne njebě, dokelž běše po ſtarym prawu z dowolenjom kemšow też płaćenje wudawkow zwjazane. — Předſydſtwa ſebi njezwěřichu ſtajenje tajkeho żadanja. Snano by to też autoritu cyrkwinskeje wyſnoſce podryło, kaž w dźenſnišich dnjach wſelake druhe wěcy. We winowcu 1895 dowoli pak biſkop Wahl tajke wudawki (5 hr.) z pokładnje japoštołſkeho vikariata. Po prawom by tuta dowolnoſcź dyrbjała hiſće dźenſa płaćić, dokelž tajke wudawki přeco zaſo towarſtwo wobcźežuja.

W nazymje léta 1924 ſwjećeše ſo 75létne wobſtaće założenja ſerbskich katolſkich kemšow ſwjatoćnje we kapali ſćerych ſotrow na Käufferſkej dróży. Knjez kons. rada Kral wotmě ſwjedźeńſke kemše. Hewak ſo nicźo woſebiteho zarjadowało njebě.

Serbſke kemše w Dwórſkej cyrkwi počachu z njedoſtatkom ćerpjeć. Duchownym njewoſta časa a měra k prawemu wotmóću Bożeje mšě, dokelž čakaše hižo ſćěhowaca Boża ſłužba na ſkónčenje. Też Serbow ſo hižo dołe njewobdźěli. Často bě tam wjacy druhich kemšerjow.

Při tajkich wobſtejnoſcach namjetowaše k. propſt Seidler z wěſtym prawom, zo by tola lépje było, přepołožić ſerbſke kemše do kapały w Taſchenberg-palaiſu, kotraž wſak za naše potrěbnoſće je dospołnje wulka dołe. Kapała (pryncesy Mathildy) je nimo toho jara kraſnje wudebjena. Předſydſtwo ſebi tu wěc zo wſčech ſtrow wobhladowaſe, dokelž ſo někotři bojachu, zo budźeja nam potom ſerbſke kemše docyła wzać a zo je to započatk kónca. Knjezej fararjej drej. Jakubašej pak ſo poradźi, tajke myſlički zaćěrić. Wuzwate a zo je to započatk kónca. Knjezej fararjej dr. Wjaczławka a předſydy Bjedr. Helaſa. Z k. propſtom Seidlerom ſo wěc wujedna a tutón zaruči wubjerkej pisomnje, zo maja Serbja ſtajnje zaſo prawo ſo do Dwórſkeje cyrkwje wróćić, hdyž ſo jim w kapali wjacy njeſpodoba. Tak wotměwamy ſerbſke kemše nětkole w tutej kapali a je to wopraſdźity dobytk za cyłe kemšenje.

Knjez farař dr. Jakubaš, mějo we ſwojej woſadźe tak hižo rucy połnej dźěła, je też tutu prócu hiſće na ſo wzał, za čož dyrbimy ſo jemu wulcy dźakować.

Přeli hychmy ſebi jenož, zo bychu wſitcy Drježdźanſcy Serbja ſwoje narodne kemšenje wopytowali, zo by była kapała połna, haj přepjelnjena. Wob léto 4 króć k ſerbſkim kemšam khodźić, wot dobreho katolſkeho křeſćana přewjele żadane njeje. Nadźijamy ſo połepšenja.

9. Předſydſtwa.

Wjednikow měješe towarſtwo w běhu 50 lět jenoż pjeć. Najdźeši čas běše knjez registrator Zarjeńk ze předsydu. Wón wjedźeše towarſtwo wot założenja hač do léta 1901 z wuwzaćom dweju lět, hdźež bě Michał Klawš z předsydu.

Wón je towarſtwo po dobrych katolſkich zasadach wjedł, čemuž jemu jeho dobre počahi njemało pomhachu. Za jeho předſydſtwa je towarſtwo w ſpočatku derje rostło. Zarjeńk złoži ſwoje zastojnſtwo dla khorosće a towarſtwo pomjenowa jeho za čeſtneho předsydu.

Jeho naſlědnik bu knjez Michał Wićaz. Wón wjedźeše towarſtwo 9 lět a wo jeho času mohła ſo woſebje knježaca wjeſela towarſnoſcź wuzběhnyć, kotraž jewješe ſo w čaſišich wulětach. Při nim dosta towarſtwo bóle narodny raz.

Po nim přewza předsydſtwo knjez Jakub Lawkus. Hdyž předsydſtwo přewza, njebě ſebi myſlił, zo budźe towarſtwo přez najhórši čas w běhu 50 lět wjeſć dyrbjeć, mjenujcy přez ſwětowu wójnu. Je to jeho zaſłužba, zo towarſtwo njezańdźe. Haj towarſtwowe wječory ſo bohaće we wójnje wopytowachu wot ſerbſkich wojakow z Drježdźanskich połkow, tak zo narodne žiwjenje wubjerne kčéješe. **Hnydom po wójnje wón ze ſwojim předſydſtwom towarſtwo ke woprawdźitemu ſerbſkemu towarſtwu přewobroći.** — Też w ſčěhowacym najhubjeńšim času inflacije, hdyž ſklenca piwa miljiony płaćeše, je wón hladał, zo ſo towarſtwo někak ſkhadźowaše a njezhubješe. Tak je ſo 16 lět dołho prócował, prjedy hač předsydſtwo woteda tukhwilnemu předsydźe. Towarſtwo pomjenowa jeho za čeſtneho ſobuſtawa.

Tak běchu wot léta

1878—1881 předsyda Pětr Zarjeńk,
1881—1883 Michał Klawš,
1883—1901 Pětr Zarjeńk,
1901—1910 Michał Wićaz,
1910—1926 Jakub Lawkus,
1926 hač dale Bjedrich Helas.

Wothladajo wot krótkoléttnych předsydow su towarſtwo w běhu čaſa jenoż tři mużoje wjedli a to Zarjeńk, Wićaz a Lawkus. Towarſtwo „Jednota“ dyrbi jim za wšu lubosć dźakowna być, z kotrejž ſu ſwoje nadawki dokonjeli a wupraji jim też na tuiny měſtnje wutrobny dźak.

Při tutej ſkładnoſći dyrbi ſo hiſće ſpominać na zaſłužbu pokładnika Pjecha. Wón bě 37 lět dołho z pokładnikom towarſtwa. Swoje zastojnſtwo ſtaroby dla złoži. Jeho ſkutkowanje w běhu 37 lět woznamjenja njewopiſomne hobrſke dźěło, kotrež je ſtajnje z čicha dokonjał. Z dźakownoſću pomjenowa towarſtwo jeho za čeſtneho pokładnika. Nimo toho je Pjech jenički hiſće žiwy ſobuzałožer towarſtwa.

a žohnowanju kommunizma. Do tuteje paradneje wustajowy hižo tež „Dźiwadowe zaklaženu młodźinu na Sćerotskojskej wulicy w Moskwi. Tutón wustaw placi w Rušej jako pśichiladownu, pedagogiski internat, w kótrymž klažemu młodźinu k pśichiktadnym kommunistiskim stacanam wocakuju. Cźim bóle někto wosejwjenja „Komsomolskaja Prawda", centralny organ kommunistiskich młodostnych organizacijow, wot 12. januara, tiž wopraudźite wobstejnosće tuteho „pśichiladneho wustawa" rysuje, pśichwalujo. S tuteho artikla zhonimy, žo ma žo tu ś wopraudźitej wukrej skuli za njekmanikow a njedožinkow cźinicź. Naspomnjena nowina wopśimuje pomery w tutym „wocejehujeriskim wustawje" takle:

„Policija pśichopokaja młodostnych morderjow, rubjeźnikow, paduchow atd. do tuteho wustawa. Pśeca žo teź staroje, so jadwélowaza macź žiwojeho njeporadźeneho žyna bjese wšeho namalwjenja tu pśichwjeze, dokelź doma starschimaj to pośledneje pokradnje a je pśchepije abo ś holzami rosmjeta. Wšichnžu tuchi su dowérliwi dokeź a myśla, so so tu jich dźeći k wužitnym cźlowjekam wocźahnu. Ale šédma je tajki hólcźej mjezy w towaršiwje tuteje młodostneje zwólby, dha je bjese wšeho hižo žiubjeny. Je znaty pśedy žiwojenu nanej na pjeć rublow pokradnyć, dha žo wa „wocźahowańi" k bowanemu paduchej wudatkuje a wulwucźuje žo tu w trjebanju wopacźnych kluczow.

W šehaknjach tuteho wustawa žiwjeźa zamérjeni wopraudźite nózne hejšowanja. Hólcźejam žo pśechezo sažu poradźi, wódku (palenz) do wustawa pśechezmykowacź a potom žlokaja hacź do žiwétkeho ranja a hraja pśchi tym kharty. Schtóž žane pjenjezy k hracu nima, sastaja kruchi žiwojeje drasty, abo pśichidnemu wobjed a chléb. Dohladowarjo žej njeswérja, tute „zawjeźeleuje" jim sakasacź, boja žo, so móhli žo tucźi njedocźinkojo žo na nimi wjeceźacź a tuž ś nimi žobu-cźinja. W samkatkim wotdźélu wustawa, hdźež młodostni kowacź a kowoive dźela wukuja, sabéraja žo wuwsacźnje se fhotowojenjom wopacźnych kluczow a spchipra wjenjom wschelakich nutsłamarskich naprawow, žamo, revalwerow.

Młodostni, kotrež jako „wołeśćene" placa, smźe dha wodnjo w statnych twarjenjach dźéłacź a byrbja wjeczor we wožnich we wustawje być. Dokelź ledma jedyn lóscht ma, w tworni dźéłacź, wotwołakuja žo swjetsche dźéła a wukonjeja swoje wopraudźite powołanje jako dybjaćeni paduchi abo nutsłamarje. Nakradnjene abo narubjene wěcy žo potom nozy w lěhaknjach pśchehraja abo pśchebadźuja. Pod mastu „Dźéłanje ja njepopradźenych młodostnych", kiž žo jara pśawi a mudrowakuje, wuwiwa žo tuton wustaw k wopraudźitej universiteće za njekmanikow."

Tutym wuwjedźenjam snateje newinny njetrjeba žo nicźo pśchidacź. Nécźa žami ja žo a pokaluja, kak žo njekmanstwo a njedocźinstwo w bolschewistiskej Ruskej žamo we wustawje plahuja. Wbohi ruški lud!

Wšém serbskim towarstwam župy „Jan Arnošt Smolerʼ a župy „Handrij Zejlerʼ

Dale khwata cźas a wužada horliwu a programowu stutkownosć k Lipschemu Sserbstwu. Po tšoce pitneho dźela źeńdu žo pśchebžyda a wschitzy sastupjerjo serbskich towarstwow pśchichodnu njedźelu, 3. měrza popołdnju 1/3 hodź. w Budyschinje w hosćenzu „K wopraunemu" (naprjeschcźo dźiwadło) k hłownej shromadźiznje župy „Jan Arnoscht Smolerʼ. Dujowy porjad budze sćežehowazy:

1. Rospraua wo ětnej stutkownosći župy.
2. Rospraua wo „Poßmjertnej pokładni".
3. Nacźišk stutkownosće župy w lěce 1929/30.
4. Nasch župny sjězd 1929.
5. Postajenje wobkhódneho sorjadnika „Poßmjertneje pokładnje".
6. Wschelezjźiny.

Towarstwa bratrowskeje župy „Handrij Sejlerʼ bychmy rad do nascheje šrjedźiny witali, so bychu spómnki nalch žmér a stuk. Kruczе swojmy hromadźe, cźaj je wichorojty! Schtóž khabla, lohko padnje! Pytajmy šebi tuž zyrobu

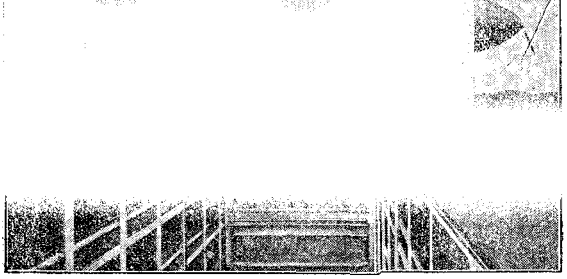

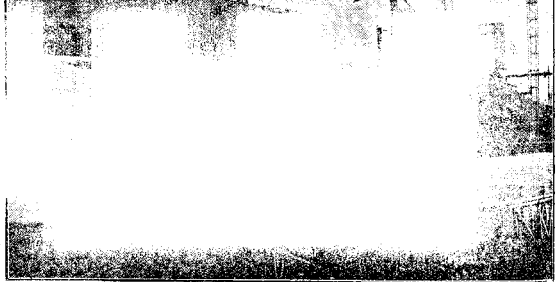

Powětron woteda jenički list.

Njedawno wodźliwy powětron amerikanskeho wojerskeho létarstwa wjednikej tutoho wotdźélenja list přinjese, jón woteda a so zaso wotsali. Na našim wobrazu widźimy tšěchu amerikanskeho wójnskeho ministerstwa we Washingtonje. Widźimy, kak powětron přez tšěchu leco swój nadawk wukonja.

Nowy móst přez Rhein pola Kölna.

Pola Kölna twarja nowy móst přez ŕéku Rhein. Z našeho wobraza spóznawamy, zo je z lutelo žeza. Jón twarja jara wysoko, zo bychu też při wulkej wodźe łódźe pod nim jězdźić mohle. Wón zwjazuje předměsto Mühlheim z Kölnom.

Wón swjeći tak swój 50létny jubilej sobustawstwa z towarstwom sobu. Knjez Pjech je 90 lět stary a nanajlépje so jemu njewjedźe. Přejemy jemu wutrobnje wšo dobre k jeho žiwjeńskemu wjećorej. Je wopraudźitny veteran serbskeho naroda. Njech je mnohim z přikladom!

12. Jubilarojo.

Jubilarow ma towarstwo cylu 12 čŕjódku. Woni su najswérniši našeho naroda a pokazuja našej młodźinje dobry přikład, zo je swéra hišće pola Serbow z domom.

Předsyda „Jednoty" poćesći jubilarow ze séćhowacej narěču:

„Lubi bratŕa! Towarstwo „Jednota" so wuliey wjeseli, zo móže na tajku ličbu dolholětnych sobustawow hladać. Samo jedyn założeŕ towarstwa je mjez wami, knjez Pjech. Wot 27 hač do 50 lět sée za towarstwom kročili přez dobre a hubjene časy, přez rjane a njerjane nazhonjenja. Hdyž dźensa w pokročenej starobje na Waš puć wróćo hladaće, dha ćerńje a kamjenje wjacy njewidźiće, kotrež na puću leżachu. Čas wšo zhładkuje. Člowjek wšo njerjane hórzy zabudźe. Tak teź wy. Telko lět sée do towarstwa khodźili, ale žeńe traš njejsće hluboko rozpominali, kajku wažnosć swéru k towarstwu woznamjenja. Swojemu serbskemu ludej sée služili, sée služili z wutrobu a ze swéru. By-li naš lud lutych tajkich Serbow w cuzbje měł, by dźensa krasniše tu stejał. Naš wbohi narod ma so dźensa bědźić ze surowymi njeprećelemi, kotřiž wojuja z njewidźomnymi srědkami. Tuž je dwójcy zasłužbna tajka swérnosć k swojej dominzje, k swojej maćeri Serbowskej, k swojemu narodej!

Lubi bratŕa! Swéra za swéru! Towarstwo wupraji wšém swój wutrobny dźak za tutu swéru a dari jako widźomne znamjo čestne znamjeńsko a mały dar, z lubosću daty, séćhowacym bratram:

1. Michałej Pjechej za 50létne
2. Miklawšej Symanej za 42létne
3. Michałej Wićazej za 38létne
4. Jurjej Kralej za 37létne
5. Hermanej Tišendorfej za 36létne
6. Jurjej Krawcej za 34létne
7. Mikławšej Kubašej za 32létne
8. Miklawšej Rjenčej za 31létne
9. Janej Bemakej za 30létne
10. Janej Khěžey za 27létne

sobustawstwo „Jednoty". Dale přeje „Jednota" wšém prawje dobru strowotu a sebi, zo byšće hišće mnohe lěta přikhadźeli do „Jednoty"!"

Naposledku zbywa tu poŕéćeć hišće

wo počahach k druhim towarstwam.

Móžše so hnydom prajić, zo běchu počahi stajnje dobre. „Jednota" měješe přeco dobry zwisk z bratrowskimi a teź z němskimi towarstwami. Runjewon w započatku wobstaća běchu počahi k němskim towarstwam woprawdźe wulkotne. Tehdom jene přeprošenje druhe honješe. Njech so wuzběhuje na př. katolske překupske towarstwo „Columbus", katolske muzske spěwne towarstwo „Sammelverband" atd.

Po wójnje su tute towarstwa wšě najbóle na swojej stronje wostałe. Za to pak je zwisk ze słowjansk. towarstwami so wo mnoho połěpšił. Scyła je słowjanske towarstwowe žiwjenje w Drježdźanach po wójnje wjele žiwiše.

Tak wopytuje a podpjeruje so towarstwo z Čechami, Polakami, wězo w prěnim rjedźe teź z našim bratrowskim towarstwom „Cornobohom" a z „Hromadnikom". Zwisk spyta so teź z Juhosłowjanami, Bołharami a Rusami, ale bjez wuspěcha. Su to najbóle studenća na techniskej wysokej šuli a Běłorusojo.

Wosebje derje podpjeruja nas pólske towarstwa, Češa pokazuja mjenje zajima. Su přejara rozšćěpjeni mjez sobu. Za „Sammelverband" zběra naš čestny sobustaw a prjedawši dolholětny předsyda Lawkus pilnje pjenježki za katolske syrotki atd.

Tak su počahi k druhim towarstwam jara dobre a nadźijomnje tajke wostanu.

Nimo toho je „Jednota" w zwjazku „Domowiny" a ze sobustawom „swj. Cyrilla a Methoda".

Z tym přińdźemy ke kóncej tutoho rozhlada. Towarstwo „Jednota" budze dale swoje winowatosće hajić a za swój lubowany narod dźěłać kaž so słuša. Też jeho hesło rěka: „Našich wótcow herbstwo, Knježe Božo, zakhowaj nam wěčnje!"

Přilopk.

* **Dźeći a japatki.** W Erkelenzu bóschtej dźeći tamle domach. Hrajkajschtej hobi skónčnje tež je japatkam. Mějstym so loko japali. Na jeju wołanje pschibźachu sušodne na pomoc. Wobej dźeći sej so cźežko wopatilo. Mačerja je hižom na swoje rany wumrěła.

* **Wobžadźene kanje na pah ladow. shibite.** W nje wot sobóty na njedźelu jedźejschtaj burej psches lod Rejna je žanjemi, ś kotrymiž zyrobu wjesejschtoj. Lod je nadobo pschekama. Burej, konjej a žanje so hnydom pod lodom shubichu. Njedźiwajcy wschitkich nopinanjow mójachu cźłe namakacź, dokelź je jeju wodo wotnjesła.

* **Pschistupnje ha wochsahnuwanja hora w Bayerstim łěsu.** S Eisinstcina so powěź: Mjez tym so je zyła Mnichischcze se žnježkom a lodom pschikryta, nadobźiwa se Bayerstim łěsu na 1380 metrow wyschotim Bayrischzellerhorn wjerschkom 12—14 metrow dołhu šmuhu, na kotrejž sej kulka šnžka a lodu njeje. Wokolni zšmi dźiwajerjo tuteje dźiwja so na tutym městnje, so bychu tam wobjedowali. Ale so pschi tom wuwoskrwali, dokelž je na tutym šmuhowem městnje rjenje cźopło. Hdyž a hdyž sahschischa dźiwajerjo też podjemske buchanje a hrimot a widźa turowe wobkhódneho se jemje dobyć. Dyrbjałi-li to być šmuhowe wobkhódne njeskeje dźiwajerjow w bayerischi łěsnych horach?

* **Spytane rubjeźne morderstwo.** Na dróhi z Wiesengena do Waibingene we Wirttembergiskej nadjedźe wozy w automobilu 23-lětneho schofera. Wón je wuwabił do njeho da, pjerjeschc jeho ś hamorom na hłowu a jeho strachnje. Soférej pak so poradźi nad swojim napadnikom dobyć. Nadpadnik, tiž bu tehdomnje zatšymany je jedyn 23-letny automobilny šamkar.

* **Rubjeźne morderstwo w špeschniku.** Pjenjezy njeśnaći banditojo we Warschawjsko-Wilcujskim špeschniku wulkoležowneješerja Bogusiewicza morichu a wumóchu. Jeho cźežko cźišnjenych ś wokrumi won a na to kami ći ś połnej špeschnosću jědźeschc, šmuhokachu. Wjele wjac chzyschc wjetsche ležownoscze kupicz a mieschc tójschto pjenjes pschi sebi. Njesnaći morderjo njeskerje wo jeho pschedewsaću shonili a šu jeśon mu nosiesenja ś nadpadej wužili. Sa nimi dotal žane wimanu.